[illegible]

Iste lib^o est p loco przeworsko

N. Inw. 3457

[illegible]
[illegible] de re et decl[illegible] ut non ponis talia
nota & refere ad rita[illegible] dicens de ipsa re
vel de re illa · vel de re ead non de genitiu
Item non de regulis occurrentibus; idtaie
[illegible] illi duo g[illegible] [illegible] plen[illegible] [illegible]
ne · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] [illegible] nullam adte
[illegible] [illegible] alia re [illegible]
[illegible] sequitur [illegible] ut [illegible] sol' [illegible]
adte Item non [illegible] uel de uos [illegible] honis
[illegible] sequitur [illegible] ita signe [illegible] post [illegible]
in singula [illegible] ut [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] solatiu[illegible] [illegible] · [illegible]

[illegible] gre [illegible] [illegible]gea · vel salute et [illegible]
milicia ph[illegible] [illegible] · vel ca sente [illegible]
et doce · [illegible] placeat [illegible]
vel salute cum p[illegible]tudine [illegible] · vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · vel se ipsum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · vel [illegible]
[illegible] sic d[illegible] suo sebit · Dilecto et
[illegible] [illegible] et d[illegible] suo · N · N ·

[illegible] principes · [illegible]
[illegible] et honoris · vel se [illegible]
[illegible] et mandata · vel debita honoris
merentum · De domino ad fideles suos ·
Dilecto filio suo · N · vasallo ·
Duce comiti · vel castellano ·
salutem et suam gratiam · vel de [illegible] · Si uelit dominus
[illegible] · N · suum · [illegible] arte · et
[illegible] sequente · Maritus uxori sue ·

(—)

ad mli·es
p̃ fem̃·

[illegible] p̃ sue aie [illegible] parentes in
uenib; oiligentie· uẽ· B· spualissime
sponsalie amice D· aiam̃ ⁊ corpꝰ ⁊ sipla
pos· l' ꝗcq̃ ht l' hẽre ut· l' B· ad muli
eres p̃ sexum· Amice dulcissime So͛r ⁊
[illegible]gne decorate· l' aie sue dimidie· ⁊
[illegible] suor' lumi· B· gẽciosissime l' so͛r

⁊ dilc͛e p̃as ⁊ cõsiliu͛ sic scribe· ⁊ sulib' la
darilie· bonon͛ p̃as ⁊ eid loci cõsiliu͛· a
rb· ⁊ sulib' uille mutine l' pamitat b
gi· l' cast͛ sci Johis ⁊ toti eid loci ppls·
salute͛ ⁊ oĩe bo͞m· cõsiliu ⁊ p̃as s̃ dnis· ui
ro eggio a· bonon͛ p̃ati· ⁊ cõsilio unm͛
so iusta [illegible]

Dig narroĩs

Nota q͛ ista signa cõgrue [illegible]
Nexordia ⁊ ĩprĩm narroĩs ponũ
hat roẽ· Jn· g͛ ita· g͛ sta
ne· nimis· equid· hinc ẽ·
iccirco· pm· gr· na·
⁊ tũ· na· [illegible]

[illegible] cũ ubo aũ regit· [illegible]
pñ ⁊ ubũ aũ regit ⁊ iuncto uũ copla[illegible]
di h͞us s; uocẽ aut s; intellectu͛ ead
nu͛q͛ pos cũ pñ hãt coplam̃ insertam
sam· s; pñ ubũ ad iungas ut legis
[illegible]

Reuerendo patri et domino suo Guillelmo dei gratia Senonensi Archiepiscopo Petrus seruus christi presbiter trecensis vitam bonam et exitum beatum. Causa suscepti laboris fuit instans peticio sociorum qui cum hystoriam sacre scripture in serie et glosis diffusam lectitarent breuem nimis et inexpositam opus aggredi me compulerunt ad quod pro veritate hystorie consequenda recurrerent. In quo sic animus stilo imperat ut a dictis patrum non recedam licet nouitas fauorabilis sit et mulceat aures. Porro a cosmographia moysi inchoans riuulum hystoricum deduxi usque ad ascensionem saluatoris pelagus misteriorum peritioribus relinquens in quibus et vetera prosequi et noua cudere licet. De hystoriis quoque ethnicorum quedam incidencia pro racione temporum inserui instar riuuli qui secus alueum diuiditur quem inuenerit vacuum replens preterfluere tamen non cessat. Verum quia stilo rudi opus et lima nobis fuit melliflua lingua residuum huic operi deo volente et carens modo splendore et auctoritati prebeat perhennitatem. Per omnia benedictus deus amen.

Incipit prefatio

Imperatorie magestatis est in pallacio tres habere mansiones. Auditorium vel consistorium in quo iura decernit. Cenaculum in quo cibaria distribuit. Thalamum in quo quiescit. Ad huius modum imperator noster qui imperat ventis et mari mundum habet pro auditorio ubi ad nutum eius omnia disponuntur. Unde celum et terram ego impleo dicit dominus. Unde et dominus in celo sedes eius. Animam iusti pro thalamo quia delicie sunt ei ibi quiescere et esse cum filiis hominum. Et scriptum est in sponsa et anima cuiusque iusti sponsa. Sed tamen scriptura pro cenaculo in quo suos inebriat ut sobrios reddat. Unde ambulauimus in domo domini cum consensu. Et de hac scriptum est: Sapientia edificauit sibi domum excidit columnas septem. Huius cenaculi sunt tres partes fundamentum paries tectum. Hystoria est fundamentum cuius sunt tres partes.

Incipit hystoria scolastica

kalendaria

Hystoria annalis est factum quod per anni fiunt. Kalendaria que in uno mense fit. Et factum aliquod insigne quod in uno mense fit. Effimera quod repente factum est in uno die vel in parte mensis. Effimera quasi ephemera a solitudine. Et effimera piscis est qui eodem die quo nascitur moritur. Annalis. Kalendaria. Effimera. Allegoria paries super immittens quod per factum aliud factum figuratur. Tropologia doma vel dogma est quod super illud suppositum quod per illud quod factum est a nobis sit faciendum insinuat. Prima planior secunda acutior tercia suauior. A fundamento sumens principium loquendi primo ab ipso fundamenti principio eo iuuante qui dominus principes est et principium.

Anno quia a festis effimera dicta momentanea vel diurna

De creatione empirei et quatuor elementorum

In principio erat verbum et verbum erat principium in quo et per quod pater creauit mundum. Mundus quatuor modis dicitur. Dicitur mundus empireum celum propter suum mundiciam. Dicitur sensibilis mundus quod a greco pyr quod est ignis dictum est quod vel quia splendidum. Empireum non cognomine. Dicitur sola racione sublunaris mundus dicitur quod sola animam nobis nota est. De qua princeps huius mundi eicietur foras. Dicitur etiam homo dicitur mundus quia ipse vtramque mundi ymaginem representat. Unde a deo dictus est creatura. Dictus est et grece microcosmus id est minor mundus. Empireum autem et sensibilem mundum et celestiarem regionem creauit deus et de nichilo fecit homines vero fecit. Plasmauit de factis opere ex illorum quasi mirabili legislator. In principio creauit deus celum et terram id est continens et contentum id est empireum

a splendore non a colore

Gen i

[library stamp, illegible]

Et angelicam naturam / terram i. materiam
omnium corporum que quatuor elementa
i. mundum sensibilem ex hiis constatem. Quidam celum superiores partes
mundi sensibilis intelligunt terram
inferiores et palpabiles. Hebrei
habent helohim quod tamen singulare
est plurale est i. dii. ut dominus
deus persone unus deus creator est.
Cum vero dixit Moyses creavit, tria errores elidit Platonis
aristotelis et Epicuri. Plato dixit
tria fuisse ab eterno deum, ydeas ylem et in principio temporis
de yle mundum factum fuisse. Aristoteles duo mundum et opificem
qui de duobus principiis materia scilicet
et forma operatus est sine principio
et operatur sine fine. Epicurus duo inane et athomos. In principio natura quasdam
athomos solidavit in terra alias
in aqua alias in aera alias in
igne. Moyses vero solum deum esse
tantum protestatur et mundum sine materia preiacenti factum. Creatus
est autem in principio i. in filio et in principio durationis. Sed in principio
creavit deus celum et terram in
principio temporis. Causa enim
et mundus et tempus. Sicut enim
solus deus eternus sic mundus sempiternus i. semper eternus. Temporaliter
eternus angeli vel sempiternum
vel in principio omnium creaturarum creavit celum et terram i. has creaturas primordiales quasi sola sed
quod sic factum est solo dici non potuit, licet enim hic prius nominetur celum quam terra tamen scriptum
est In initio tu domine terram fundasti. Sicut aperto oculos
aspicio statim acies mea usque solem in oriente. Quidam non facerent
in multa aeris spacia que sunt
inter me et solem transvolaret
quidam momentaneam translationem
si vellem explicare sepe
adda prius et post. Sic prius
transit acies mea aerem vicinum
post aerem qui est super alpes post
aerem qui est super terras alienas usque ad occeanum. Post
aerem qui est super occeanum et
tandem tangit solem. Hanc
creationem mundi probata

Imane vocat lo nubi no e mundum

Temporaliter eternus est mundus

Exemplum

sub operibus vi dierum explicavit
scriptura insinuans tria: Creationem dispositionem ornatum. Pro
die creationem et quandam dispositionem. In secundo et tercio
dispositionem et in reliquis tribus
ornatum. De primaria mundi confusione
Terra autem erat inanis et vacua
materia mundialis adhuc erat
inutilis et infructuosa et vacua ornatu suo. Et tenebre
erant super faciem abyssi i. eandem
machinam quam terram dixerat abyssum vocat propter sui confusionem et obscuritatem. Unde et greci eam chaos dixit. Quidam vero dictum est tenebre erant quidam dogmatizaverunt et tenebras fuisse eternas quia iam si cum mundus fieret erant. Alii videntes deum necesse dicunt eum prius creasse tenebras
et lucem. Sed tenebre nil aliud sunt
quam absencia lucis. Obscuritas autem
quidam aeris a deo creata est et
dicta tenebre. Non in catholo-
go creaturarum dictum est Benedicite lux et tenebre domino.
Et spiritus domini i. spiritus sanctus dum
vel domini voluntas ferebatur
super aquas. Sicut voluntas artificis habentis pre oculis aliam materiam domus faciende super illam ferebatur. Quod quid de quo facitur est
tur. Dum predictam machinam aquas
disponit quia ductibile materia ad operandum erat quia ea Ideo sic vocantur
quia nunc in ea sunt principia elementorum nomine tamen censetur ille magis
putare accomoda / habilis et
per superferebat fovebat sicut avis
ova in quibus eius tu regimine
nascentes mundi nascitur vocat
mirum sicut locum male intellexit Plato dictum hoc putans de anima mundi. Sed dictum est
de spiritu creante. De quo legitur
Emitte spiritum tuum et creabuntur. De opere dei prime diei
Dixit autem deus fiat lux et
facta est lux i. tibi generaliter et erat ut fieret lux i. ita facile fecit ut quasi verbo diceret
lucem vocat quandam nubem lucidam
illuminantem superiores mundi partes

claritate cum tenui ut diffusio
fieri solet et hoc admodum solis
circumagitatur presencia sui supe-
rius emisperium et inferius vicissim
illuminabat Vel fiat intelligitur crea-
cio lucis in deo proposito fieret perfe-
cta est creacio eius in actu
sicut presensit adesse divisio diei ab nocte
Et vidit deus lucem quod esset
bona i. que placuerat in
presciencia ut fieret placuit in es-
sencia ut maneret tali tem-
pore vidit i. videre fecit Et
divisit lucem a tenebris Hic
incipit disposicio et tamen aliud dicit
de creatore quod cum luce tene-
bras creavit i. umbram et ob-
iectam corporum luci et creata
divisit locorum distancia et qualitate
ut sicut nunc sol sic lux ex regione di-
versa hemisperia vicissim hoc ven-
dicarent Intelligitur eciam hic angelo-
rum facta divisio stantibus luce
cadentibus tenebre Dicitur sic et ap-
pellavit lucem diem a dyan grece
quod est claritas Hic lux dicitur quod
luit i. purgat tenebras Tene-
bras dixit noctem a nocendo quia
nocent oculis ne videant Si-
cut tenebre que tenent oculos ne
videant Dicitur tamen dies a dy-
an exortum est greco ita nox
a nictan Et factum est vespere
Et per hoc finitum est mane et sic comple-
tus est dies naturalis unus Primo enim
cum celo et terra creata est
paulatim accedente factum est lu-
ce prime diei usuale Et ea
migrante sub terras et ad occidentem
veniente factum est mane i. tra-
ta est nox et inchoavit dies
secunda Itaque precedente luce
diei et sequente nocte terminata
extitit dies unus De opere secunde diei
Secunda die deposuit deus
superiora mundi sensibilia Em-
pireum enim creatum factum est sta-
tim depositum et ornatum i. scilicet an-
gelis repletum et fecit ergo ea
die deus firmamentum i. medium a-
erum i. quoddam exterius mundi sup-
ficiem ex aquis congelatis ad
instar cristalli solidatam
et pellucidam intra se cetera
sensibilia continentem ad ymag-
ginem testudine que in quo est

et in eo fixa sunt sidera Et dicitur
firmamentum non tamen propter sui soli-
ditatem sed quia terminus est aque que
super ipsum sunt firmamentum et
intransgressibile Dicitur eciam ce-
lum quia celat i. tegit omnia sen-
sibilia et cum legitur firmamentum
celi, firmamentum quod est celum ut
dicitur sol. Catholicus et propter sui gra-
machane grece dicitur uranon i. pa-
latium Vel dicitur celum quasi casa eliorum
quia sol sub ipso positus ipsum illustrat
Et ac in circuitu camacum
Phi[?] summitate ignis intellexit
Cum enim ignis non haberet quo a-
scendat circumvolvit ut in cliba-
no patet Ita et terra mundi ex-
tremam ignis volvit et hec est
ethereum celum Est et tamen
celum inferius quod aereum dicitur de quo
dicitur Aves celi comederunt illud
Quidam quintum suspicantur esse
celum super empireum quia lucifer
cum esset in empireo legitur dixis-
se ascendam in celum et in eo
dicunt modo esse Christum hominem
super angelos qui sunt in empi-
reo Hoc firmamentum divi-
dit aquas que sub ipso sunt
ab aquis que super ipsum De qui-
bus dicitur Qui tegis aquis superio-
ra eius et sunt sicut et ipsum
congelate ut cristallum ne igne
solui possint vel in modum ne-
bule vaporabiles Quidam ait
dictum est fiat firmamentum et
non factum est firmamentum
non superfluit quia sicut in do-
mo facienda Prius fit domus
in sua artifici fit eciam materia
cum levigant ligna et lapi-
des fit eciam essencialiter cum
levigata in structuram domus
deponuntur Ita eciam dicitur fiat
ad presciam dei refertur Et fecit
ad opus in materia et factum est
ad opus in essencia Illud post
die istud secunda die finitum est Et
cum hec diei opus bonum fuit
ut ceterorum tamen non legitur de ea
vidit deus quod esset bonum Tra-
dunt eciam hebrei quod hac die
angelus factus est dyabolus
Quibus consentire videntur quod
in secunda ferie missa de an-

et per deus fecit firmamentum

Cur vero ibi sunt deus novit non quidem autumat inde rorem descendere in estate

vel cantare consueverunt quod in
laudem sanctorum angelorum
tradunt secundo quia in signum
factum est hic quod binarius in-
famis numerus est in theologia quia
primus ab unitate recedit Deus
autem unitas est et sectione et
discordiam detestatur possumus
tamen dicere quod opus secunde diei
quod perfecit prophetia verum non commen-
dat nisi in tercia die quia post
sui consumacionem **De opere tercie diei**

Tercia die aquas sub fir-
mamento congregavit deus
in unum locum Que licet
plura contineant loca tamen quia con-
tinuantur in visceribus terre
in unum locum Dicte sunt congregate
et potuit esse ut aque que to-
tum spacium aeris occupabant va-
porabiles soliditate modicum ob-
tineat locum vel terra paululum
subsedit ut esset qua in mat-
re concludet et sic arida apparuit
quia latens sub aquis prius humus
dicta est sed cum apparuit arida
eadem dicta terra quia teritur pedibus
ambulancium vel composite ele-
menti Dicitur solum quia solida Dicitur
tellus quia tollat labores hominum
Congregacionem aquarum vocavit mare
hebreorum ydiomate quia omnes congrega-
ciones vocant maria Comple-
to ergo opere aquarum subditur
Et vidit deus quod esset bonum
et addidit aliud opus illi cum dicit
Germinet terra etc de ger-
minando tamen intelligendum est sed
de potencia quia potens sit ger-
minare Produxit enim de terra
herbam virentem et facientem
semen et lignum pomiferum
faciens fructum iuxta genus su-
um etc quia non per moras temporum
ut modo produxit terra plantas
suas sed statim in maturitate vel
... et herbe seminibus et ar-
bores pomis onuste sunt Non-
nulli quia cum dictum est virentem
quidam dicunt mundum in vere factum
quod viror illius temporis est et
fructificacio Alii quia legunt
lignum faciens fructum et addi-
tum herbam habentem semen fa-
ctum dicunt in augusto sub leo-
ne vel signo illo sed in marcio

factum dogmatizant Item
Non cum primo ait facientem
semen et addidit habens unumquodque
quia sementem quia sementis perum
dicatur dum adhuc est in seme-
tino semen vero vel sementum
cum seminatur seminium vero
seminatum Distinguuntur aliter
sementis frugum et arborum seme-
animalium semmum ... e...
dum Nec nos moveat quia in
disposicione elementorum nec aer
ne dispositus quia non est novitas
sed dispositus est cum liber ab aquis
novitatis formam accepit
De opere quarti diei

Quarto die que disposu-
erat cepit ornare de
rebus illis que infra uni-
versum quatuor motibus agentur
Plante enim quia terre sunt ad
disposicionem terre quia magis spectat
et sicut disposicionem sic et orna-
tum a superioribus inchoavit esse
Fecit enim ea die luminaria solem
et lunam et stellas Et dicitur sol
quia solus lucet vel nullus cum eo Lu-
na luminum una vel prima ut u-
na dierum vel una sabbatorum Dicitur
Sol et luna dicuntur magna lumina-
ria duobus et ex duobus vel non
solum quantitate luminis sed et corporis
et non tamen comparacione stellarum
sed et secundum se quia sol dicitur octies
maior terra et luna eciam dicitur
maior terra Lunam et stellas
voluit illuminare noctem ne nox
sine lumine minus esset indecora
Et ut operantes in nocte ut
naute et viatores solacium ha-
berent luminis Sunt enim quedam
animalia que lucem solis ferre non
possunt et de nocte pascun-
tur Nec sufficit sol lucere et
nubes lucida vel ea eius agit

Non mane in de-
serto Ethiopie a-
renoso ubi modico
impulsu venti vel
ueta itinerancium
vestigia complanat

quia illa te-
nuem et
insuffi-
cientem
lucem
habebat
et forte

non superiora illuminabat sicut
nec stelle nunc De illa a
nube tradunt quidam vel quidam recur-
rent in materiam Unde ...

fiat ut stella que apparuit magis
et columba in qua visus est spiritus sanctus
vel quia ipse solem constituit vel
quia de ea factum est corpus solare non
tantum ad decorem et ad usum huius vo
luit ea esse Sed etiam ut essent in
signa et tempora et dies et annos
ut scilicet signa sunt serenitatis et tem
pestatis vel ut ex ipsis fierent si
gna eventuum maiorum et quedam si
gna in mora. Plura habes que dicuntur
esse signa ut sidera tamen cum magna
diligentia signant O considerant ea
antiquitas tantum quod adhuc signant et
considerant ea homines ad designa
tionem temporum Non dicendum est ut gene
atici affirmant quod posita sit in signi
ficatione et opinionem morum a quibus status
vite nostre signent et madentur
Quidam docent experimentis que apo
telesmata vocant Non enim cre
dendum est de celo habes quod aliemus
a patre quam in celo est Quidam at sequuntur
tempora non est pretereundum quod tempora in
cipient esse tempora quia ceperunt cum
mundo Scilicet quia per ea fit quatuor tem
porum distinctio Sol quia descendens
ad capricornium solsticium hyemale
facit ascendens ad cancrum e

sinuale

stivale iterum utrumque quia pari ab utroque
distantia equinoctia facit vel
ibi endiadis in signa et tempora id est signa
temporum In dies Per dies multi
plices Dicitur de die naturali spacio xx
iiii horarum et de die usuali
etiam dies pro tempore non deviato et pro
nobis ut ibi in die illa stillabunt
montes dulcedinem In annos Et plu
raliter dictum est quia et annus multiplex dicitur
Hic dicitur quia per diversas nationes
sunt utique diversi anni distinctiones
magnum et mensis et planete a
nnos suos habent Scilicet primo eorum usum
secundum hoc dicimus Est enim annus
lunaris habens ccc quinquaginta quatuor dies Et est
solaris constans ex diebus ccc lxv
et quadrante id est sex horis Est bis
sextilis ex ccc lxvi Est embo
lismalis qui ccc lxxx dies excce
dit habens xiii lunationes Dicitur a
nnus ab an quod est circum quia in se re
volvitur Unde et antiquiores ante
usum literarum annum figurabant sub specie
serpentis cuius cauda in os eius
revolvebatur Et fecit deus duo luminaria
posuit deus ut lucerent in fir
mamento celi et illucerent terra
Si non sunt et dividant lucem

Ac tenebras Quidam ait luna
in plenilunio facta sit ex alia
prodition tristatione quia hec et
fundare in inchoatione noctis
In principio enim noctis non pausi
Hoc pari toto lenos id est ro
silene id est luna tunda Inde
mene luna in prenditur
pansilenos id est to quia sol facta
lunam quidam nos plenilunium est mane
appellamus in oriente
et facto vespere lunam factam esse in ini
tio noctis et in oriente voluit
tamen quidam quod mane similiter sit facta
sol in oriente luna in occidente et
sole occidente luna sub terra redit
ad orientem in inchoatione noctis

De opere quinte diei

Quinta die ornavit deus
aerem et aquam volatilia Dixit
aeri natalia aquis et utraque ex aquis
orta sunt Affinalis enim est trans
itus aque in aera tenuando et
aere in aquam spissando pisces vero
moyses reptilia quia impetu quodam
totos se rapiunt ut serpentes
quia non feruntur pedibus ut fere Non
quod ex hoc quod dictum est volatilia
super terram erravit plato qui de
scendens in egiptum libros moysi
legit et putavit moysen sen
sisse volatilia esse ornatum aeris
tantum citra terram Ornatum vero
aeris superioris esse calodemones
sed non est ita Boni enim demones
ut dictum est sunt in empireo
mali post in hunc aerem caliginosum
detrusi sunt ad penam non ad
eius ornamentum

De opere piscium et avium

Creavit quoque deus cete gran
dia id est plasmavit Cete
nomen generale in declinabile Declina
tum hic cetus ti et omnem animam
viventem atque motabilem quam produ
xerant aque Motabilem Aut
dicunt animam piscium et avium re
ctius vero hanc Ipse enim movientur
decesse ad non esse ista non quia spe
tua est vel quia forsitan aliam
non habent ipsam animal vero animal id est
vivens Unde et greci dividunt
animalia per zoa et sichea Zoa
id est viventia animalia bruta scilicet siche
a animata a siche quod est anima
vel alia scilicet Et dicit creatum mobile
quia creatum est sic ut moveret

de vita ad mortem quia non
hoc quod creatus est ut non moreretur
si vellet Illa vero sunt creata
ut vel in esum cedat aliis vel
servis deficiant Augustinus videtur
velle quod pisces habent animas dicit
enim eos habere memoriam Ait enim
fonte esse in bullensi regione
plenum piscibus qui cum hominibus
supergradientibus congregati natando
eunt et redeunt et stant cum
stantibus expectantes ut aliquid eis
iaciant quod sic consueverunt ab
hominibus stare Hic bene dixit deus
Crescite et multiplicamini De orna-
tu terre et opere sexte diei
Sexta die ornavit deus
terram Producat enim terra terra
genera animalium iumenta re-
ptilia bestias Fecit enim deus
homini propter peccatum casurum in penam
labore ad remedium laboris de-
dit ei iumenta quia iumenta ad
opus vel esum Reptilia vero et
bestie sunt eius exercitium Repti-
lium sunt tria genera trahentia ut ver-
mes qui se ore trahunt sus-
pensa ut colubri qui in cauda
cum se rapiunt repentia pedibus
sicut lacerte et genus serpentis et
botrace Dicuntur autem bestie quasi va-
stie a vastando et seviendo
ledendo Questio
Queritur de quibusdam minutis ani-
matibus que vel ex cadaveri-
bus vel ex humoribus nasci so-
let si tunc creata fuerint Quorum
sex sunt genera Quedam enim ex
alacionibus esse habent ut bibiones
ex vino palpiones ex aqua
quedam ex corruptione humoris
ut vermes in castaneis que-
dam ex cadaveribus ut apes ex
iumentis scrabones et musce
grandes que sonant volatu
et scarabei ex equis quedam
ex corruptione lignorum ut
teredones quedam ex corrup-
tione herbarum ut tinee ex
oleribus quedam ex corruptione
fructuum ut gurguliones ex
fabis De hiis dicitur quia ea
que sine corruptione nascuntur
ut illa que ex alacionibus
tunc facta sunt Que vero
ex corruptionibus post peccatum
et rebus corruptis orta sunt
Questio

Queritur quod de nocivis animantibus
si creata nociva sunt vel
primo innocua post factum sunt ho-
mini nociva Dicitur quod post factum
sunt nociva tribus de causis propter
hominis puniendum correctionem
instructionem Puniunt enim homo cum le-
ditur hiis vel cum timet ledi
propter que maxima pena est Cor-
rigitur hiis cum scit ista sibi accidisse
pro peccato suo Instruitur admira-
ndo opera dei magis admirans
opera formicarum quam onera came-
lorum Vel cum videt quod minima
posse sibi nocere recordatur fra-
gilitatem sue et humiliatur Sed
dicetis quod quedam animalia ledunt
alia que nec inde puniuntur vel
corriguntur vel instruuntur Sed in
hiis instruitur homo per exemplum eci-
am ad hoc creata sunt ut aliis sint
in esum Sed iterum dicetis quod et
in mortuos homines seviunt Sed
et in hoc instruitur homo ne aliquid genus
mortis horrescat post quecumque me-
atus transeat ne capillus capitis
eius peribit Questio
Ad hunc modum solet queri de
herbis et de arboribus infru-
ctuosis si in illis diebus orta sunt
cum scriptura non memorat nisi herbas
seminales et arbores fructife-
ras Vel dicitur quod infructuosa ante
peccatum fecerunt fructum aliquem
post peccatum vero nascuntur hominum
ad laborem magisquam ad utilita-
tem Vel post peccatum orta sunt
quia post dictum est homini Spinas
et tribulos germinabit tibi Vel
quecumque terris habent faciunt fru-
ctum in utilitatem manifestam vel
occultam Quod vero avibus
et piscibus dictum est Crescite
et multiplicamini et de hiis intel-
ligendum est licet non sit dictum
hoc est enim communis cum creacionibus
eorum De creacione hominis
Deinde subditur de crea-
tione hominis sic Faci-
amus hominem etc et loquitur
pater ad filium et spiritum sanctum
Vel quia vox communis trium personarum
Faciamus et nostram Factus est autem
homo ad ymaginem dei quantum ad
animam Sed ymago dei est

i. essencia eius et ratione quia spiritus
est et racionalis ut deus Similitudo
virtutibus quia bona iusta sapiens
cum ymaginem contraxit homo
quam illam habet etiam peccans
Similitudine vero sepe privatur
Masculum et feminam creat
eos Hoc refertur ad corpus in
dicit creasse preter animas animam eos
at dicit pluraliter ne androgeos id est her-
mofroditas putaremus factos
hanc enim corpora sunt Homo
adamus ad ymaginem dei cui
deus hominem sublime dedit ut de-
um et celestia videat et imi-
tetur Unde cum quesitum fuisset
a philosopho ad quid factus fuisset Re-
spondit ut contempler celum
et celi numina Dedit autem
homini deus ut preesset ceteris ani-
malibus In tribus ergo notatur
hominis dignitas Primo quia non
solum factus est igne sua
ut predicta sed etiam quia ymago
dei est Secundo quia cum de-
liberatione factus est In aliis si-
dem operibus dixit et facta sunt
In hoc tamen intra se deliberan-
tes persone aierunt faciamus
Tercio quia dominus statutus est animalium
ut essent ei quem futurum
mortalem deus sciebat In ali-
mentum et laboris adiumentum Omni
primum enim herbas et fructus ar-
borum dedit deus in escam ~~deus~~
hominibus et animalibus Et quod
in escam inde colligitur quod
ante peccatum nil noxium et steri-
le terra produxit Et non quod
in maximis ut in feraminibus perdi-
dit homo dominium ut sciat
se amisisse et in minimis ut in
muscis etiam perdidit ut sciat
vilitatem suam In mediis autem
dominium ad solacium et ut sciat
se habuisse Et benedixit eis
deus sic

De institucione coniugii

Crescite et multiplicamini Quia
sine coitione eorum fieri
non potuit Patet quod deus con-
iugium viri et mulieris instituit In
quo confutantur quidam heretici
dicentes coniugium sine peccato fie-
ri non posse Sed queritur quare

an post peccatum date sunt homini esce
cum esset immortalis quia illa immor-
talitas in qua creatus est cibis e-
rat sustentanda nec erat qua-
lis illa que futura est que ci-
bis non egebit Illa enim erat
posse non mori et posse mori
hec erit non posse mori Et vidit
deus cuncta que fecerat Et e-
rant singula per se bona sed in uni-
versitate erant valde bona Si-
cut oculus in animali pulcrior est
quam separatus Vel erant omnia val-
de bona universitatis bonorum
erat optima quia que mala sunt
per se ut ~~vasa~~ vasa in contumeliam
tamen aliis sunt in utilita-
tem Ipse vero est summum bonum De
homine vero cum de ceteris dixe-
rat non dixit et vidit quod
esset bonum quia in primo sciebat
lapsurum Vel quia homo nondum
perfectus erat donec ex eo fieret
mulier Unde postea legitur
Non est bonum hominem esse solum

De requie sabbati et sanctificacione — C. ii

Igitur perfecti sunt celi et ter-
ra Conclusio est hic operis
quod creati disposita ornata igitur
perfecti Et quia in senario facti
qui primus numerantibus perfectus di-
citur quia ex partibus suis aggrega-
tis reddit eandem summam
quia in unitatibus
partes illas in
dividitur quia est quidem
assignare partem que
tantum sit in eo sicut
enim senarius ex
uno et quinque constet
et ex duobus
et quatuor tamen
quanta sit eius pars
maior aut quinque
dici non potest

in ceterum
Et complevit
deus opus
suum die
vi° quod
fecerat
Alia translacio habet
vi° et hec
obiectio
nulla est

Sed hebrayca veritas habet vii°
Et ideo queritur si complere est
finale quid sequitur operibus facere
quo verum est quod sequitur
Requievit deus die septimo
etc. verum est Quia diem se-

ꝯtinuu feat et ipe eam bene
dixit et pg requieuit ul ꝯpleuit
i ꝯpletu ondit tum nl in eo feat
et tūc requieuit ab opacoīb
nouis Nichil em pg feat q tūc
no fecisset mām ut corpm ul silitu
dnie ut quarum Non em qi fessꝯ
dr qeuisse sꝫ qr cessauit Sicut
in ysaya dr q seraphym reque
no habebat dicentes Sanctus scūs
scūs i. no cessabant Vel requie
uit ab opibus et no in opibus i. no
eguit opibg suis et dictu e qr ne
gatiue Vel requieuit ab opibus
suis in seipo i. a mutabilitate o
pm eius in imutabilitate appuit Na
stabilis ꝙ manes dat cuncta mo
ueri Qd at dr ab omi opere
qd patrarat intut ea opus qd
nondu fecerat a q no quiescat
Tria em opa fecerat Creauit
disposuit ornauit Quartum o
pus ꝓpagacoīs no desiit opari
Quintum faciet qn preciget se
et transiens ministrabit Se in tempore
precipue quiescat Et benedixit
diei vijo i. sctificauit eum i. sanctu
et celebrem eum esse voluit Vnde
etiam ab aliqbg nacoīb an legem
eciā sabbatum dr fuisse obseruatū
hunc obseruacōm et in lege eciam
dixit sctificacōm ibi Memento
ut diem sabbati sanctifices
Iste sunt gnacōes celi et terre
Quidā hic tminant opa sex
dierū Quidā ibi cognouit Ada
uxorem suā Aly ibi hic e liber
gnacōnis Ade pretermisso at
qd dubiu est litte in istam Cta
creacōne maris et femine sil
dixerat que tamen sil facta
non fuit Post explicat q sub
breuitate incluserat recapitulat
eciā de reliquis Gnacōnes
at sunt dici actiue i. opacōnes
dei ul passiue i. gnata Non
e ptermindu qd ait ꝯfecit se
ugultu anqꝫ oriret i terra z
herbā priusqꝫ germinaret cum
supius dixerit virgultum ꝯcito
factum statim adultum et ha
bens fructum et herbā ortam
et fientem semen Ad qd dicit
fuisse duos modos opacoīs
dei ut dictum est matem s et
essencialem ꝯfecit ergo ca
malitex priusqꝫ orirentur z

germinaret essencialit Vel alit
qd innuit sequens lra cum dr Non
enim pluerat dominus sup terra z ꝯse
et aquidem tūc illa ꝯfecta et ꝯse
cta priusqꝫ orirentur et germina
rent ut nūc facuit cu paulatim
beneficio roris infusi z labore homi
adhibito ad ortum et ad matuu
tatem pueniunt Tūc em fons
unus irrigabat terra ut Nilus
egyptum vicissim p ptes diuer
sas Sicut creditur iordanis an
submisione irrigasse totam Penta
polim vicissim sicut et de qbgdā
fontibg Dicit Augg q mira vi
cissitudine totam quandā regionem
irrigabat ne sil totam simul ter
ram tūc fonte irrigatā dicimus
diluuiū fuisse Dicatq vel q
legitur ibi fons et no vnus multi
tudine innuit ut ibi uenit locusta

De formacōe ꝓtoplasti

Formauit igit dns deus ho
minem de limo terre Hic ꝓ
uocat deum dum qr tūc prime
habuit seruu pg recapitulacōe
de utriusqꝫ homis formacōe dif
fusig agit et prius de viro Et
qr due sunt homis ptes de vtra
qꝫ agit Ad carnem em spectat
qd dr formauit hominem de lio
terre ad aiam z inspirauit etc
q.d. Corpus fecit de terra ai
ma de nichilo Alia translacō hꝫ
insufflauit ul sufflauit qd no
e incongruū de deo ut quidā pu
tant ut fauces et spm no habeat
Dr em inspirauit i. spm fecit
Sicut insufflauit i. flauit i. aiam
fecit Vnde in ysaya Omne fla
tum ego feci Quod at dicitur
in faciem ꝓsynodochen i. apte
totum intelligitur totum em homēz
creauit sꝫ faciem tāq dignorem
ptem qr sensuū capacem solam
nominauit Eandē at aiam eciā
spiraculū vite vocat qr p eam spi
rat homo et viuit Et pg dicit
aiam viuentem in se i. in pretu
vite ꝓuatem no motabilem
ut aiaz pecudis hunc locu no
sane intellexit plato dicens
deum aiam creasse sꝫ angelos
corpora formasse ibi Dii deo
rum quorum opifex pater q ego
Qd a qd asserunt aiam de
diuina essencia facta stare

no pt qr tur nullo mo possz pera
re Alij destringunt inter spiraculu
vite et aiaz dicentes spiraculum
vite spm sctm qua eadem hora fuit
datu asserunt ad prophetizandum A
lij aut distingunt. Spiraclm vo in
tes quendam spm corpeu in corpe
aialis q' cum qualitz sensu opatur
i eo qui etiam paulatim extinguit
i eo. et du incitur aial in aqua
pte corporis adhuc sentiunt ille
cum in alia extinctus sit Effectus
e at homo in illa etate mortalis
et imortalis potens mori et potens
no mori et aia corpi post formato
infusa Sz quit verum in ipso
corpe dum infunderetur creata
uel ex creata sit et datum sit ei
nalit' uelle incorpari quamvis cia ille
ld actum sit De post creatis dicit
q in ipis corpibus dum infundunt
creant

De paradiso et lignis paradisi

Plantauerat aut dns deus paradi
sum voluptatis a principio
quasi quereret aliquis remansit ho
in illo loco ubi factus e in agro se
damasceno. no ubi ergo translatus
e in paradisum qr deus die tercio
plantauerat. i. plantis aptauerat
paradisum s. herbis et arboribus a pri
ncipio creacionis scilicet cum apparuit arida
et germinare terra fecit vel
a principio. i. a prima orbis pte in
transmarina fuit paradisus in eden ad
orientem Eden hebraice latine
delicie Est ergo idem paradisum
voluptatis quod paradisus in Eden
i. in deliciis A principio idem e
quod ad orientem Est enim locus
amenissimus longo maris et terre
tractu a nra habitabili secretus
a deo editus ut usque ad lunarem
globum attingat Unde et aque
diluuij illuc no puenerunt Est
etiam paradisus celum empireum
et dr spualis qr regio est spiritus
Dr spualis paradisus eterna vita be
ata uel Eterna. produxit qr deus in
paradiso de humo diuersa ligna in
quibus delectaret homo videndo ede
do et sustentaretur Produxit
quasi i. procul in altum duxit Et
pro homine eduxit In medio quasi e
trum dignioris posuit lignum vite
et lignum sciencie boni et mali Di
ctum e aut lignum vite ab ef

fectu quia sumit naturaliter ut comestum
spuus hominem perpetua sa
nitate firmaret ita ut nulla inf
irmitate ul senio ul anxietate
i defectus ul in occasum laberet Li
gnum vo sciencie boni et mali dictum
e ex eo quod sequitur e ex eius
comestione Prius enim nesciebat
homo quod esset malum qr nondum ex
pertus Bonum dicas sanitate et fir
mitatem malum vo egritudinem
et imbecillitate que nondum sen
serat Cognouerat quidem per scienciam
qr ex uno contrario cognoscitur et
et reliquum sz no per experienciam
ut medicus dum sanus est nouit
morbos sz cum egrotat magis co
gnoscit qr nouit et sentit Si
cut de puero delicate nutrito dicitur
qr nescit quid sit malum primo no
dum nouit quantum sit bonum vel ma
lum dr inobediencia bonum obedi
encia qr post comestionem nouit
quantum erat bonum obediencie et
quantum malum inobediencie Pla
to no putans hoc prouisse queuite
arboribus utrumque hic de homine
dictum estimauit qr viuit et e
sciens bonum et malum et dixit ipm
potuit lignum i. corpeum ad dram
spm q' viuit et sciunt bonum
et malum In medio vo positum
tradidit qr homo e medius inter
creatorem sup se positum et sensi
bilia sub se posita Discretam
vo illius hominis fuisse creacionem
a creacionibus homini reliquorum dixit
pro illa dua addita s. vite et sciencie
boni et mali Sicut enim in sa
na figura prius e truncus integer
et post in summo bonum sic homo in
in primis etatibus qui tamen viuit no
utens viribus ad intelligenciam da
tis sz cum venit ad annos discre
cionis et discernit inter bonum
et malum Et sunt tunc primum
bona eius opa ul mala sz non
ita factum est in Adam primo cui
vita data e ei et sciencia boni et
mali q. d. factus e homo corpe
us subditus deo preceptis obtemperantibus
et sic vixit et sciuit bonum
et malum

De quatuor fluuiis paradisi

e T fons ul fluuius egrediebatur
tur ad irrigandum paradisum i.
ligna paradisi et fons pt

intelligi vel abissus .i. matrix omnium aquarum vel per fontes per sylensim Irrigare et positum est per ministrare humore Dicitur enim terra cauernosa humectari a fluminibus per ... .i. per vias subterraneas vel meatus stadijs quatuordecim aut xvi qui fons diuiditur per quatuor flumina Unum dictum est Phison qui et a Gangaro rege Indie dictus est Ganges et interpretatur Phison secundum Ysidorum caterua quia x flumina recipit vel mutatio oris quia mutat a facie quam habet in paradiso Mutat eam secundum diuisa loca tribus modis in colore quia alibi clarus alibi turbidus In quantitate quia alibi paruus alibi diffusus In sensu quia alibi frigidus alibi calidus Hic circuit terram Emlach .i. Indiam India et trahit a venas aureas Alius Gyon dictus est Vel Egyon qui et Nilus et sonat hyatus terre vel terrenus Quia turbidus est hic circuit Ethiopiam Alii duo primis nominibus vocantur Tigris et Euffrates Tigris animal est velocissimum et ideo fluuius ille a sui velocitate tigris dicitur equiuocatur est hic vadit contra Assirios Et dicit Josephus quod Tigris dicitur Diglat quod sonat vel acutum vel angustum Euffrates frugifer vel fructuosus de quo per quas transierit regiones quia notum tacuit moyses quia est in Caldea vnde venerat Abraham Hec quatuor flumina ut dixerimus ab eodem fonte emanant et separantur et iterum quidam inter se commiscentur eorum et iterum separantur sepe et alia absorbentur et locis in pluribus iterum emergunt Inde est quod de ortu eorum plura leguntur Dicitur enim Ganges nasci in locis cantasi montis Nilus non procul ab attlante Tigris et Euffrates ex armenia

De prohibitione edulij et precepto

Tulit ergo deus hominem de loco formationis sue in paradisum ut operaretur ibi non tamen laborando et ex necessitate sed delectando et recreando et sic deo custodiret illum homine seu vel utrumque refertur ad hominem ut scilicet homo custodiret paradisum et operaretur ut dictum est Quidam codices non habent illum et tunc est sensus et custodiret .i. consideraret homo opus suum ut quid faceret in terra per agriculturam et obseruaret in se per disciplinam ut sicut terra ei sic ipse obtemperaret suo cultori Precepit quoque ei dicens etc Ut sciret se homo sub domino preceptum accepit a domino Omnis autem iussio in duobus est In preceptione et prohibitione Et ideo utroque vsus est dominus Precepit ex omni ligno paradisi comedere prohibuit de ligno scientie boni et mali ne comederet Et data est viro ut per virum eciam ad mulierem transiret Vel forte est per ocupacionem quia facta mulier utrique datum est Subdit et penam si contempnet Quacumque die comederis morte morieris morte scilicet anime et necessitatem mortis habebis Unde alia translacio habet planius mortales eritis Hec plures ponunt Quacumque die comederitis morte moriemini Quod creditur a quibusdam utrumque dictum et hoc preoccupatio est facta est autem hec iussio per aliquam creaturam subiectam sicut et nobis per prophetas et angelos

De imposicione nominum animalium et formacione mulieris

De diuersis translacionibus sed dicimus Ante incarnacionem domini annis ccc xl interpretes floruerunt temporibus Ptolomei Philadelphi lxx Post ascensionem domini annis c xx Aquila primus interpres ex hebreo in grecum floruit Adriano regnante Deinde post annos l Commodo regnante Theodocio Deinde post annos xxx sub Seuero Symmachus Deinde post annos ... va edicio est vltima est muetava que quia auctor eius ignoratur vulgata dicitur Deinde post annos c et viii sub Alexandro correxit lxx cum Arceiso et Nelo Postea sine hebreis transtulit ... de hebreo in grecum transtulerunt Quia et de greco in latinum plures In primitiua ecclesia facti utriusque lingue de greco in latinum cum edicio non

ubicumque fuat a nobis **Hoc spectat supra**

Dixit quoque deus Non est bonum
esse hominem solum faciamus
ei adiutorium ad procreandos liberos
qui sit simile illi Similia enim de si-
milibus nascuntur Sed ne vi-
deretur ade suppellex mulieris
ipso putati sicut in animantibus esse
simile Ideo adduxit deus ad adam
cuncta animancia terre et aeris In qui-
bus intelligenda sunt et aque
animancia apte totum uel inclusa
sunt terre quia etiam que de aquis
aliud sunt terre in se Vel porro
pisces postea ab hominibus sunt cognita
et nominata Quod patet quia equi-
vocant animantibus terre qui similes
huius deprehensi sunt Afferat autem
ut omnia simul veniret eo nutu
quo omnia creavit vel forte facta
est per angelos Adduxit ad pro-
ducenda ut imponeret homo eis no-
mina in quo ostenderent eum preesse
et sciret Adam nullum in illis
similem sibi Et imposuit eis nomina
Adam loquens lingua hebrea
que sola fuit ab initio Quod
inde pendet quia nomina que le-
guntur usque ad divisionem lingua-
rum hebrea sunt Et non
inveto simile sibi Immisit deus soporem
in Adam non sompnum sed exta-
sim in qua dicitur superne interfuis-
se curie Unde euigilans pro-
phetavit de coniunctione christi
et ecclesie et de diluuio futu-
ro et iudicio per ignem ubi et co-
gnouit et liberis suis esse in-
dicat **De sompno et formatione mulieris**

Cumque obdormisset tulit unam
unam de costis eius carnem
et ossa et edificauit ministerio
angelorum illam in mulierem de
carne carnem de osse ossa
faciens Et statuit eam ante
Adam qui ait Hoc nunc os
de ossibus meis et caro de car-
ne mea Hoc adverbium nunc
iudeos traxit in errorem ut
dicant aliud prius factam de qua
dictum est masculum et femi-
nam creavit eos et non secun-
dum quod dicit Adam Propter mulier
de limo facta est mecum sed hec
non de carne mea Etiam

Pro id est de
paradiso
principa
liber est
liber in
quo dicitur
Genesis
dicitur
...
adiungitur
id est acte
pro decem
minibus
patet de
...
in terra
pro ...
passis
...
...
...
...

Josephus dicit Mulierem esse
factam in paradiso cum viro trans-
lata dicens In hunc ortum intro-
duxit Adam et uxorem eius pre-
cipiens plantationis sue sollicitudi-
nem et ex duabus uxoribus ade
fingunt interminabiles genealo-
gias sed ex ipsa textus conuinci
videntur In quo est singulariter
est sermo de eius uxore Nota quod
de formatione mulieris agendo
de corpore tantum dictum est Unde qui-
dam ideo tacitum esse volunt de
anima ut daret intelligi sic tradu-
cta animam mulieris de anima viri sic-
ut carnem de carne Augustinus et-
iam hesitare videtur quid sen-
tiendum sit de anima an est ducta
sit an ex nichilo Sed dicit ipsum
quod tacitum est de anima Porro
si eos est Si enim fuit anima mu-
lieris educta aliter facta est quam a-
nima viri que de nichilo et
si aliter fiebat taceri non debu-
it ne sic facta putaretur ut iam
audieramus de anima viri Itaque
tacendo innuit non aliter factam
esse quam didiceramus prius

De nominibus mulieris

Et imposuit Adam uxori
sue nomen tamquam dominus
eius et ait Hec vocabitur vi-
rago id est a viro acta Et est
sumptum nomen eius a viro non
ut materia de materia supra
fuerat etiam in hebreo denomi-
natio hec est Is enim vir dicitur
inde denominatur Issa ut a vi-
ro virago Hoc nomen illius
mulieris proprium fuit Nunc
autem est commune et equiuoca-
tum virgo Virgines quidem
sunt in integritate naturalitatis
sue postea facte dicuntur mu-
lieres Sicut hoc nomen Adam
id est homo illi proprium nunc vero commune
Etiam Adam sonat rubeus
vel rubra terra quia secundum Jose-
phum de rubra terra conspersa
factus est Talis enim est ut
ait virgo Tellus et vera terra
adhuc erat virgo erat quia
nondum corrupta opere humano
Nec sanguine infecta Vel
rubea id est animata quia sedes anime

i. sanguine est. Vel rubea sim
quod futura erat i. sanguinea i. pec
catrix. Sanguinis enim nomine sepe
designatur peccator ut ibi. Vestienda
peccatum sanguine et sanguis sangui-
nem tetigit. Et imposuit ei aliud
nomen Eva. s. post peccatum quod sonat
vita eo quod futura esset mater omnium viuen-
cium. Tamen quod non legitur hoc impo-
suisse, sed infra post maledictiones.
Forte quia plangens hominis miseriam
dixit eam evam quasi alludens
eiulatui puerorum. Masculus enim
recens natus eiulando dicit a. Mu-
lier vero e. quasi dicat. Omnes dicent e. vel
a. quotquot nascuntur ab eva.

De prophetia ade.

Imposito nomine facto prophetauit
dicens. Quapropter. s. quia de
viri latere est relinquet homo
patrem et matrem suam. s. propter u-
xorem suam et adherebit uxori
i. sue tamquam porcioni sue. Vel
ad hanc rem de hac re demon-
strando uxorem suam dixit i. propter
hanc mulierem relinquet homo. Et
Et hoc fit quotidie a viris. Vel ma-
gis intelligendum sic relinquet
i. non ingetur ei in matrimonio
hec duo in lege. Tamen in Evo
plures persone amouent a coniugio
Patrem et matrem propter hanc. s. coniugium re ho-
mo pa et matrem ut relinquet co-
tare corporaliter. Vel spiritualiter
Quia maior est zelus in uxorem
quam amor filiorum in parentes. nec
dico parentes in filios. humor enim
ascendit de trunco ad ramos. sed
non redit. Et ibi non dicit. pater
non relinquet parentes et filios. et
erunt duo in carne una i. vnie-
tur ambo in vno carnali opere. Vel
erunt duo in vna carne puerperi
gignenda non ex sanguine
vno, sed ex sanguinibus creatur
proli caro. vel licet sint duo
personaliter erunt tamen in coniugio
vna caro. In alijs duo quia neu-
ter potestatem sue carnis habet.

De suggestione demonis

Erat autem uterque nudus. nec
erubescebant. nil putabat
erubescendum quia nil senserat re-
uelandum. Sicut enim erubescimus
frenandi. Sicut Capus magnus pe-
si quis videt. Capus magnus pe-
des nudos. inordinatus enim mo-
tus membrorum ipsa facit pude-
da. Sic eciam pueri si videa-
tur pudenda eorum non eru-

besciunt. quia beneficio etatis motum
erubescibilem nondum senserunt.
Quam pudibundus est quia inordinatus quia
non sine peccato fit in raro, sepe pluribus
excusabilis. nec tamen decorare
propter appetitum vel rubore pre cauere
Unde cum senex Zacharias sanctam
Elizabeth cognosceret, ad gigne-
dum sterilis pauidiore domini tamen videri
nollet. Et secundum quibusdam visum est
deum precepisse utrique de ab-
stinencia pomi licet preoccupatio
fit. De Statu ante peccatum Ciij
Serpens erat callidior cunctis
animantibus terre et natura et ma-
lencies quia plenus erat demone.
Lucifer enim deiectus a paradiso spiri-
tuali inuidit homini quia esset in paradiso
corporali sciens si faceret eum trans-
gredi quia et ille eiceretur. Timens
vero deprehendi a viris iuxta quod pro-
vida est ei eam in virum flecti ho-
minum et ad hoc serpentem
gressus est mulierem et hoc per serpen-
tem quia tunc serpens erectus erat
ad huc ut homo quia in maledictione
prostratus est et adhuc ut tradunt
prostratus est et adhuc ut tradunt
pharees erectus incedit. Elegit
eciam quoddam serpentis genus ut
ait Beda. virgineum habens vultum
quia similia similibus applaudunt. et mo-
uit linguam eius ad loquendum. s.
tamen nescientis sicut et per fanaticos
et inergumenos loquitur nescien-
tes et ait. Cur precepit vo-
bis deus ut non comederetis de o-
mni ligno paradisi i. ut comederetis de
ligno sed de omni non. Querit ut ex
reprehensione inueniat occasi-
onem dicendi ad quod venerat.
Et sic factum est. Cum enim quasi dubi-
tando dixit mulier. ne forte mo-
riamur. quasi dubitans ad qualem partem
tem de facili flectitur. securus de
impetratione ait. Nequaquam morie-
mini. primo deus nolens vos ei
similari in sciencia. et sciens quod cum come-
ditis ex ligno hoc. eritis sicut
dij scientes et malum quasi in-
videns prohibuit. Et elata mulier
uidens simulari deos. acquieuit
volens.

De esu pomi et statu post peccatum

Vidit quod mulier post quod lignum esset
ad vescendum visu i. mundum et
pulchrum visu i. mundum et
odore uel tactu notans quod ad
vescendum suaue comedit, dedit
pro viro. forte promones verbis per-
suasibilibus quod est sit legislator be-
suasibilibus quod est et ei facile ac-
uitatis cum eum et ei facile ac-
quieuit quia cum crederet eam sta-
tim morituram. inire vbu domini

et vidissz non fuisse mortuam a
dyabolo estimauit dictum tantum ad ter
rorem et comedit et aperti sunt
oculi eorum i. visi ita quid pre
parauerunt quod non ante sz deinceps
nuditatis vel non de oculis
corporis intelligendum. Et cum di
ctum sit vidit mulier lignum etc. Non
enim accesserant ad lignum quasi pal
pones sz oculos eorum diuina
concupiscencia et cogitatione eius. Erat
enim in eis naturales motus concupiscentie sz
repressi et clausi ut in puele usque
ad pubertatem et tunc tempus re
uoli aperti ceperunt moueri et
diffundi. Ab eum post esse in se
non sensisset tunc experti sunt et
cognouerunt eos. Et sicut inobedi
entes fuerunt suo superiori Sic et me
bra ceperunt moueri contra suum superius
i. racionem et primum motum concupiscentie con
tra racionem senserunt in genitalibus.
Et sua moueri contra se videntes eru
buerunt. Vnde et illa dicta sunt pude
da quia cetera membra ad nutum hominis
stant aut mouentur pudenda non
quia hec est porta propaginis inobedien
cia membrorum quasi signum inobediencie
parentum. Scriptum est in porta et
cognouerunt se nudos i. deinceps pu
denda. Iosephus dicit sciam
cognoscendi se nudos et intellige
di confusionem suam habuisse et
esu ligni quod hunc effectum naturaliter
continet. dicens illa namque plantacio
acuminis erat et intellectus

De maledictionibus serpentis mulieris et viri

(C)onsuerunt sibi perizomata i.
succinctoria quasi braccas breues
ut campestria. Nec sine cau
sa de folijs ficuum quia de succo eo
rum si terantur caro hominis nimi
um statim sentit ibi pruriginem
ut quasi per hoc ostensum sit quia pruri
ginem voluptatis iam senserant in
carne. Hinc quidam dicunt ficum fuisse
arborem prohibitam. Et audierunt
vocem domini deambulantis ut ex
suo ipso motu iam videtur eos ar
guere quia non steterant in precepto
loquebatur ad prothoplastos creatura
eis et absconderunt se a facie domini
in medio ligni. Vocauit quia dominus vi
rum sz cui dederat preceptum et
increpando non ignorando ait
quasi vide in qua miseria es. Qui ait
abscondi me quia nudus eram. Stul
ta responsio quasi displiceret nudus qui
talis fuerat factus. Et ait dominus
Quis enim indicauit tibi nisi quia
de ligno comedisti. Ille vero
non humiliter confitens sz pec
catum in auctorem retorquens ymo
et in ipsum datorem mulieris ait
Mulier quam dedisti mihi sociam dedit
mihi de ligno et comedi. Et ad mu
lierem ait Quare hoc fecisti. Nec
ipsa se accusauit sz obliquauit peccatum
in serpentem. Tercio vero in ma
iore serpentem. Serpens vero non inter
rogatur quia non ipse hoc fecerat
sz dyabolus per eum. Et maledictionis
dominus incepit a serpente ordine suo
et quorum maledictionum primum. Serpens
enim et plus et prius peccauit quam inter
hos. Mulier post et minus eo sz plus viro
quia in duabus hominibus peccauit et minus quam
in uno. Serpens inuidit et men
titus est decepit. Hijs tribus reddite sunt
tres maledictiones. Quia inuidit ho
minis excellencie. Dictum est ei Su
per pectus tuum gradieris. Quia men
titus est punitus est more terram
comedes omnibus diebus vite ymo
abstulit ei vocem et posuit ei
venenum in ore. Quia decepit
accepit et inimicicias ponam inter
te et mulierem. Hic innuit quod Eua
va peperit. Ipsa conteret caput
tuum quod natura seruat serpens sub
sede vite et tu insidiaberis cal
caneo eius maria. Et sicut
naturale est odium inter equos et gri
phones lupos et canes sic in
ter hominem et serpentem. Sic
enim venenum serpentis hominem. Sic
sputum hominis ieiunii perimit serpe
tem. Et quia adhuc nudi erant
serpens non hominem nudum
timet et fugit i. uestitum insilit.
In duobus mulier peccauit superbiuit
et ueciam comedit. Quia superbit
humiliauit eam dicens Sub viri
potestate eris i. violenta ut eciam
volumbus te affligat in defloracio
ne. Nunc quidem subiecta viro suo
condicione et timore quem post ta
men subiecta fiat sz amore.
Et quia in fructu peccauit in fru
ctu suo punita est. Vnde dictum
est In dolore paries. Quod dictum quod
in dolore maledictio est sz paries
benedictio. Et Maledicta lex est
sterilis et ita in puniendo non
obliuiscitur misereri deus. Quod est
na malis maledictionibus non de
est Adam quia in solo esu peccauit
in labore querendi eduli pu
nitus est sz Maledicta terra in
opere tuo. i. pro opere i. pro peccato pro
quo factum est ut terra que
prius uberes fructus et sponte

et brocos faciebat. Deinceps vero ra
ros nec sine hominis labore. et
quasi pro fructibus spinas et tribulos
germinabit. Et addidit. et come-
des herbas terre que etiam in g
par est iumento. Terre autem male-
dixit quia de fructu terre transgres-
sio facta est et non aque. Inde
est quod comedit piscem sed non legitur
comedisse carnes iumentum de
terra maledicta nisi forte de agno
paschali pro precepto legis. Ad-
dit ergo de labore In sudore
vultus tui vesceris pane tuo donec
revertaris in terram de qua sumptus es quia pulvis es et in pulverem reverteris. Adam ... ita comparat
ex terra es et in terram ibis. ...
de fluente aque. et tunc Ada
plangens miseriam posteritatis vocat
uxorem ut dictum est. De eiectione
hominis de paradiso et rumphea ignea

Fecit quoque deus Ade et Eve
uxori eius tunicas pelli-
ceas. id est de pellibus mortuo-
rum animalium ut signum sue morta-
litatis secum ferrent. et ait
Ecce Adam quasi unus ex nobis
factus est. Ironia est quasi vo-
luit esse ut deus sed in evidenti
est modo quod non est. Nec est
vox dei insultantis sed nos a super-
bia corrigentis. et est vox tri-
nitatis. Vel est vox dei ad an-
gelos. et est vox plangentis
quasi quia factus est a me ut es-
set quasi unus ex nobis si stetisset.
Nunc ergo ne forte mittat manum
suam et sumat de ligno vite et
comedat et vivat in eternum.
Aposiopesis est quasi videte cavete
et eicite eum. Dura videtur
dei sententia que post predictas pe-
nas eiectionis
ad idem sed
extra est hic
enim pena que
dedat transit
misericordie
ut verum de
eo appareat
cum iratus
fueris misericordie
non oblivisceris
quia enim vinctum
erat in miseria
quanto esset tuta
diutinior tanto
miserior. Si er-
go gustasset

Non dicit
eicite
vivat
in eternum
ad opi-
nionem
hominis
traheret
dum
est quidam
et secundum
medicos
hac o-
pinione
ut vivat
eternum
vel etiam
accipit
pro multo
tempore

Extoz
proximorum
ex ponit
Raym
ex ea
in capi-
te le-
vitici
cum
dicit
de
Terra
pe-
in
ten
tes
Filiam
dat
in si-
gnu-
tum.

de ligno vite
diucius vive-
re diucius
essent nisi
Nec est mirum
si etiam post
peccatum
per esum ligni
illius diucius
vixissent
cum adhuc
sint quedam
insule orien-
tium in quibus
nullus mori-
tur sub pa-
radiso quia aura
dulcis spirat
de eo quo
ubi manentes
confortat nimi-
um et robo-
rat. et legimus
go fit in fo-
lys arborum
aput seres
Quorum esu pro-
telatur vita
Unde Alexander
scripsit in epistola
quam Aristotili
dixerat magistro
suo de sacerdo-
tibus solis et
lune. quod esu po-
morum longis-
simam agant
vitam. Et si-
cut dixerat
emisit eum deus
de paradiso vo-
luptatis ut
operaretur terram
de qua sumptus
est in agrum
scilicet Damascenum
Unde sumptus
fuerat In qua
Caym fratrem Abel occidit.
in quo Adam et Eva sepul-
ti sunt in spelunca duplici Et col-
locavit ante paradisum voluptatis
Cherubyn et flameum gladium
atque versatilem ut angelus arceret
dyabolum. et ignis hominem vel
ministerio angelorum posuit ignem
ibi qui intercluderet paradisi ingres-
sum. Qui nomine gladii non cingi-
tur. sed versatilis dicitur. id est utrobique

Tradi-
derunt eos
fuisse in
paradiso
vij horis
...

catum pellice-
arum. Item
subtus vestibus. C-
mus ab et in
cinerem reverte-
ris In memo-
riam maledic-
tionis eiecti
Candelas fe-
runt ardentes
quia propter quod
porrexerunt
manus ad po-
mum vetitum
apposita est
ignea rum-
phea paradiso
transeunt quia
ad ecclesiam
Adam et clau-
duntur coram
eis fores in
signum aditus
quondam abscis-
si Non ad
mensam sed
ad terram
comedunt
quia maledicta
terra in opere tuo
Nemo dicat
eis ave
quia non dum
mutatum
erat no-
men Eve

quia in eo
statu
stetisses
donec
transires
in melius
si velles
modo
de mise-
ria in mi-
seriam

... Ebron

secante / qz pena fuit hom̄i in
utraqz pte sui punici Vel dictus
est versatilis i aptus ad usand
i tollendū cum deus vellet Ab
latq em̄ fuit ad tempus meatibus
Helias et Enoch · pemitus vero
non · donec in morte ē fuit exti
ctq Si quitur quid ꝯsumebat ignis
gne ille / pt dici qz quedā spēnes
ignis ē · sicut in vita bti Nicolai
leg Cui si manū adhibes · ardore
sente sz non petere adustionem
Nec eget matiā · quam ꝯsumat
et tamen vrit spm Item Si quitur / qua
re deus pmisit hominem temptari
cum sciret hominem lapsurum Et
de multis in hūc mod Diuina ꝯn
tum ad pn̄s opus attinet qr sic
voluit Si quitur ꝯ no voluit
Insipida est questio querere causam
voluntatis diuine · cum ipa suma
cā om̄ causarū

De generacionibus ade

Adam cognouit vxorem suā
scz n̄o in padiso · scam reg
et eūctq Breuiter legislator ge
neracōs ade trāsit fuitmās ad
tpa Abrahe ppt hebreos et
plures subticet ade filios et fili
as Sz Methodius martir orat
dum esz in carce reuelatū ē ei
a spu de pricipio et fine mundi
qd̄ et orauāt et sciptū liqz sui re
liquit dicens qz uirgines egressi sūt
de padiso et anno vite Adam
xv natus ē Caym et soror
eiq Calmana Etsi em̄ adam
factus est qz in etate triginta
annorū Tn̄ fuit vnius diei et
vnīq anni et pq duorum anorū
et triū etc de ceteris Et potuit
ante Caym multos genuisse qui
tacent hic Pq a'os xv anos na
tus ē ei Abel et sor̄ eiq delbo
ra Ano vite Ada C xxx Ca
ym occidit Abel et luxerunt eū
Adam et Ewa C anis Tnc
natus est eis seth · xxx a̅nis
Ano pme chiliade et pme etatis
Vbi mille an̄ · chilias mille anorū
ē Inchoat em̄ Methodius s'm
secūd pq xxx anos ade et vult se
cūd vna chiliade et in hc̄ ꝯsonat
lxx qui dicunt Adā et xxx
anorū esse cum genuit Seth
Sz tame in hebē est C xxx
Sed redeā ad breuitatem
In pmo millenaio   generis
                      ꝯcepit

chiliarū chiliade   Ewa Caym
Mille interptat   et pepit
interptatur possessio Caym qui
qz pepit Abel qui sonat luctum
vel vapor qz cito triscius luctu ꝯ nō
nme ꝓphetatū fuerit qd de ipo
futurum erat · tamen secundum
Ioseph̄um interptat nl hc̄ qz
no reliquit semen sup terrā A
bel fuit pastor · et Caym a
gricola Cum em̄ esz maligni s
sig ut etiam ꝯsuleret auaricie
sue · terram prim coluit

De oblacōnibus fratrum

Post mltor̄ dies obtulunt dō
muna Caym de frugibus
Abel sm̄ Ioseph̄um lac · et p
mogenita agnorum Moyses
ait de adipibq eorum et de
pinguioibq greg̃ etiam obtu
lit Creditur adam in spu do
cuisse filios · ut offerrent de
cimar̄ et pmicias dn̄o Et res
pexit d's ad Abel et ad muna
eius · Ad Caym vō et ad mu
na eiq no respexit · qz placuit
deo et p ipo placuit oblacō eiq
Et quo cognitū fuit a'a trista
cō appit Inflamauit deus sup
Abel et sup muna eiq Ignis
em̄ de celo oblacōm eiq ince
dit · Vt le factū helie in Car
melo · et in leuitico sub moyse
oia vō ex auaricia homis na
ta dō non placuit Iratq qz ē
Caym z cadit vultq eius p ve
cundia moerē s' platum vides
Et increpat̄ dns Caym ait
Quare iratq es None si bn̄e
egeris recipies pmiū · s a me
Vel precipies posuit Theo
docq Acceptabile erit mu
nq tuum Sin at male statim
in foribq pccatum aderit · i pre
sto et in voluntate p quam
ingressus es ad opus Sed
tame qr liberies arbitrij sub te
i in ptate tua erit appetitus
eiq peccati et dnaberis eius
si volueris Alia trāslacō hz
quare concidit vultus eius No
ne si recte offeras no aūt recte
diuidas Peccasti quiesce ad te
ꝯsiō eiq et tu dnaberis illiq
illiq Recte obtulit qr cūcta

Margin notes: ·C iiij·; coq in quo luxerunt dicitur vallis lacrimarum iuxta Ebron; cita te l' tecū vnā a' trāslacō et ad te sone tas eius

deo creatori / sed non recte diviserat quia seq(ui)or melius erit obtulit dyabolo. Vel non recte divisit quia meliora sibi retinuit. Spicas vero attritas et corrosas secus viam deo obtulit

De morte Abel

Invidens itaque Caym fratri suo dixit ad eum Egrediamur vel transeamus foras in campum. Dicit Ieronimus quod hoc superflue in Samaritanorum libris et nostris reperitur. Non enim legitur quid dixit ad eum sed intelligendum est quod dixerat ei verba dum increpavit eum. Et consurrexit adversus Abel et interfecit eum. Et ait dominus ad eum Ubi est Abel frater tuus. Non ignorabas sed increpando improperabas fratricidium. Vel cur velles occultare factum. Dixit dominus Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, id est notorium est quod fecisti quia effusio sanguinis hoc indicat, nec eget accusatore. Quod i. evidens est. Inde est quod in ecclesia quandoque mos est et si nemo accuset pro effusione sanguinis i. sacro loco suspecti trahunt in causam quia sanguis clamat. Quod si negaverint iudicio dei examinentur. Nunc ergo maledictus eris super terram vagus et profugus. Merito etiam tunc Caym reprobat. Etiam excommunicando sanguinarios precipue cum candelam extinguunt quia et ille et isti vitam fratrum extinxerunt. Iste maledicit quod non Adam quia sciens iste penam prime prevaricationis tamen fratricidium addidit. Timens ergo Caym ne vel bestie eum devorarent si egrederetur ab hominibus vel si maneret cum eis pro peccato suo occiderent eum, desperans ait Maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. Omnis qui invenerit me occidet me. Ex timore hoc dixit vel optando dixit q. d. utinam occidat me. Dixitque dominus ei Nequaquam ita fiat. Non cito sic morieris sed omnis qui occiderit Caym supplendum est liberabit eum a labore et a miseria et tunc additur impe valit septuplum punietur i.

Maior est iniquitas mea quam sit id quod veniam merear. Quia maior est iniquitas mea	punicio fiet de eo dum vivit in pena usque ad septimum Lamech

omni modo vel in manu dei	quod consequitur translacionem lxx

Omnis qui occiderit Caym vii vindictas exsolvat. Tradunt quidam penam eius durasse usque ad septimam generationem quia septem peccata commisit. Non recte divisit, fratri invidit, dolose egit, verbis magis occidit, pertinaciter negavit, desperavit, ut dampnatus penitentiam egit. Vel omnis qui occiderit Caym septuplum punietur i. plagis ipse Caym prohibitione homicidii que nondum facta fuerat Caym. Et posuit dominus signum in Caym tremorem capitis ut sic sciret punitus a domino est. Nunc et excommunicatus et indignus misericordia ut interficeretur. Tunc egressus Caym a facie domini habitavit ad orientalem plagam Eden i. deliciarum. Non in deliciis sed iuxta terram deliciarum. Iosephus ait pagus multa terra cum uxore sua Calmana Caym collocatus est in loco qui Nayda appellatur in quo etiam ei filii nati sunt. Ieronimus tamen dicit Non est terra Nayda ut vulgus nostrum putat sed habitavit in terra Nod, id est instabilis et vagus quod sonat Nod. Et dicitur Caym Nod.

De generationibus Caym

Cognovit Caym uxorem suam que peperit ei Enoch et fecit civitatem et dixit eam ex nomine filii sui Enoch. Hic primus quia iam multi erant homines et si non dicatur eorum generatio quos cognovit. Caym ad urbem faciendam quorum auxilio eam fecit. Et ait Iosephus quod rapinis et violentia opes aggregans suos ad latrocinia incitabat et simplicitatem prima vite hominum ad inventionem mensurarum et ponderum permutavit et ad calliditatem et corruptionem perduxit. Terminos terre posuit primus. Civitates muravit et timens quos ledebat ob securitatem suos in urbibus collegit. Porro Enoch genuit Irad qui Maviael qui Mathusael qui Lamech qui septimus ab Adam et pessimus qui primus bigamiam introduxit et sic adulterium contra legem nature et dei decretum. In prima enim creacione unica viro femina est mulier. Et deus pro Ade decreverat Erunt duo in carne una. Accepit quoque duas uxores Ada et Sella.

Genuit qz Ada Jabel qui
adinuenit portatilia pastorum
temptoria ad mutanda pascu
a Et greges ordinauit et
caracteribg distinxit Separat
q' sm gnā gges ouiu a gregi
bg edorum Et sm qlitatem ut
vnicolores a gge sepsi vellere
et sm etatem ut aniclos a ma
turioribg et tonsurarum certe tpibg
faciendarum intellexit Nome
fr̄e eius Jubal pr canencium
Cithā et organo nō instru
metorum quidē que longe pq
inueta sunt Sz inuentor fu
it musice .i. gsonanciarum ut
labor pastoralis q' in delicias
uteretur Et qz audierat A
dam pphetasse de duobg iudicijs
ne periret ars inuenta scripsit
eam̄ duabus columpnis in qbz to
tam vna marmorea altera
latericia qrum alta diluuio nō
dilueretur altera non dissolueret
incendio Marmoream dicit Jo
sephg adhuc esse in terra Si
ria Sella genuit Tubalcha
ym qui ferrarā artem p'mus
inuenit res bellicarum decenter
exercuit sculpturas in metallo
in libidinem oculorum fabrica
uit Quo fabricante Jubal de
quo dictum ē sono malleorum
delectatg ex ponderibus eorum
pporcones et consonancias que
ex ipis nascunt excogitauit
Quam inuencionem greci pita
gore attribuunt

De Seth et eius gñacione

Cognouit qz Adam adhuc
uxorem suā que peperit
filiū et vocauit eū Seth Di
cit Strabett pg mortem Abel
uouisse Adam nō ultra se
uxorem cogniturū sz deo iube
te pangelum fregit uotum ut
dei filius de illo nasceretur

Refert Adam ha buisse XXX filios et toti dem filias p̄ter Caym et Abel	Tn̄ Josephg dicit quia Abel ex tincto et Caym fu gato Adā

de procreacone filiorū cogita
bat et uehementer eum ad
gnacōis angebat hanc cogi
tacōem ppagacōnis patuit nova
Strabg preceptum

domī q'uisserat Crescite et
multiplicamini et replete terā
Sed et Seth natg ē filig quem
vocauit Enos qdē sonat hō uel vir
qi rōnalis et fortis qz cepit inuo
care nome dominī forte inuenit u
ba depcatoria ad inuocand deum
Sed plerique hebreorū arbitrāt
q' ymagines ad honore dei ex
cogitauit et errauit uel forte
ad excitandū pigcia memorie dī
deum effigiauit ut et mō fit

Epilogium interserit

Hic ē liber gnaconis Ade C. v.
Repetit de gnacōne Ade
ut integre ordinem genealogi
arum psequatr Inde qdē ab A
dā incipiunt pma etatem Alij
a Seth quibg consentit Metho
dius qi ideo dicit qz de Abel ng
natg ē et gnacio Caym tota
p'rit in diluuio Vixit autem
Adam CXXX anis et genu
it ad ymagine et silitudinem
suā Ipse ad ymagine dei
reliqui ad ymaginem eig qdē
fere idē ē vel porg mortal
mortales vt qual terreng
tales terrenm Forte Moyses
C anos luctg Ade ptermisit
qz ut dixing LXX Methodius
et Josephg C XXX annorum
eum fuisse scribunt cum genuit
Seth Iste genuit Enos q' Ma
lalehel q' Caina q' Jared qui E
noch qui Mathuzalea qui La
mech qui Noe Sicut ergo i
gnacōne Caym viriq pessimus
Lamech fuit Ita in gnacōne Seth
viriq fuit Enoch optig et trās
tulit illū deus in padisū volu
ptatis ad tempg ut in fine tpm
cum Helia conuertat corda patrum
in filios Iudei tamen caām tran
slacōnis huig porg attribuunt se
ptenario qz sanctitati eig quia
plures legunt seniores eo quo
rum nullg translatg ē In tantū
enim aiunt deum oia sub septe
nario disposuisse qi etiam dicit
eum vij celos creasse et cuiqz
suū nomen dant et vij terras
qs dauid fundamenta montiū vocat
De anis Mathuzale diuse
sunt opiniones Secundū cōputa
cōne LXX XIIII anorum pg di
luuium sz nec legi fuisse in archa

ne translatus ut Enoch quidem dicitur
Enoch quidem libros
invenit et quidam
libros scripsit sub
quo Adam crea-
ditur Mortuus

quod mortuus
fuit ante
diluvium
vij. annis
Jeronimus asse-
rit quod eodem anno in quo fuit di-
luvium quod etiam diligens computa-
cio eius annorum secundum genesim mani-
festat. tamen cuius in nuo anno
vite eius quemnit quod vixit
annis decem lxx iv Porro
noe fuit eius ab Adam in quo
prima etatis terminata est Ita quod
et ipse in ea fuit hic etatis
annos lxx ponit duo milia
CC lxxij Jeronimus Non plene
duo milia Methodius duo mili-
a Ipse tamen per chiliades mili-
a disponit nec apponit annos
si supersint Et ideo nichil certum
de nuo annorum tradidit

De Causis diluvii

C vj – Noe vero cum D. esset annorum
genuit Sem Cam et
Japhet Moyses dicturus de
diluvio premisit causam eius dicens
Cum cepissent homines multi-
plicari super terram. viderunt filii
dei i. Seth religiosi filias homi-
num de stirpe Caym et victi
concupiscencia acceperunt eas uxores
et nati sunt inde gigantes
Tempus quidem quo hec facta fuit utrum
sub Noe vel ante vel multum vel
parum ante non determinavit Jose-
phus at dicit quod usque ad vii ge-
neracionem boni permansunt filii
Seth. post ad mala progressi sunt
recedentes a sollempnitatibus
patrum et ob hoc deum se con-
tempnentes. irritaverunt Nam multi angeli
geli mulieribus coeuntes iniuriosos
filios genuerunt. qui propter confidenciam
fortitudinis a gre-
cis gigantes dicti sunt Metho-
dius causam diluvii hominum peccato
diffusius exequitur dicens quod quingen-
tesimo anno prime chiliadis filii
Caym abutebantur uxoribus
fratrum suorum nimiis for-
nicacionibus Sexcentesimo
anno mulieres in insania versae
supergresse viris abutebantur
Mortuo Adam Seth separa-
vit cognacionem suam a cogna-

cione Caym qui redierat ad na-
tale solum Nam et pater adhuc
vivens prohibuerat ne miscerentur
Et habitavit Seth in quodam mon-
te prope paradisum Caym autem habitat
in campo ubi fratrem occiderat
Quingentesimo anno secunde chi-
liadis exarserunt homines in alter-
utrum coeuntes Septingentesimo
anno secunde chiliadis filii Seth
concupierunt filias Caym et or-
ti sunt gigantes Et incepta
tercia chiliade inundavit dilu-
vium Sic ordinavit Metho-
dius potuit etiam esse incubi
demones i. demones qui solent
in specie hominum opprimere mulieres et ge-
nuerunt gigantes a magnitudine
corporum sic dictos denominatos a
geos quod est terra Sed etiam
inmanitati corporum respondebit
inmanitas actuum Post diluvium
autem nati sunt alii gigantes in E-
bron et post fuit in Cham Civi-
tate Egipcia a qua et titanes
dicti sunt De quorum stirpe fuit
Enachym cuius filii habitaverunt in E-
bron de quibus ortus est Golias
et quidam alii Iratus itaque deus pre-
cata hominum dixit Penitet me fe-
cisse hominem quod facimus quod solet
esse hominem qui faciat penitens operis sui
facere hoc penitens operis sui
delet enim quod fecerat et est
sensus Delebo hominem quem
feceram non enim permanebit spiritus
meus in homine ineternum quia caro
est quia non punitam cum eternaliter
ut diabolum quia fragilis est sed
hic reddam quod meretur et tamen
prius quam disperdam eum dabo ei pe-
nitencie tempus si voluit Et
erunt dies eius ad penitendum scilicet C xx
annorum Non enim intelligendum est
de spiritu hominis sed de dei indigna-
cione Non est iste terminus hu-
ius vite post diluvium cum post di-
luvium inveniatur hoc amplius
vixisse Et dixit deus hoc
ante annos C et quam inciperet
archa fieri ut dicit Jeronimus vel
que legitur fere C annis
secundum Strabum eo anno
dixit quo cepit archa fieri
Sed quia in malicia perseveraverunt
annis prefixum terminum scilicet C anno
est facta sunt Tamen Josephus

hal
opio
ne
abi
flam
rep'
tat
Augu

aut hunc terminum uite hominum statutum Quod autem dicit dolens tactus dolore cordis intrinsecus forte nil aliud est quam quod homines latebat quantitas diuine offense uel antro posuatus est

De causis diluuii

Noe vero erat in generacionibus suis perfectus qui non illius perfectionis que est in patria sed secundum modum generacionis sue i. terrene Et dixit deus ad Noe Finis omnis carnis venit coram me preter eos qui in archa sunt saluandi. Disperdam eos cum terra i. cum fertilitate terre Tradunt enim vigorem terre et fertilitatem longe inferiorem esse post diluuium quam ante Unde esus carnium homini concessus est cum antea fructibus terre victitaret

De Archa

Facit Noe iuxta preceptum domini archam de lignis leuigatis i. polite uel quadratis alia littera uel bituminatis longitudine ccc cubitorum latitudine l in altitudine xxx ad modum corporis humani in quo longitudo sexies maior est latitudine et decies maior altitudine Est autem longitudo a planta ad uerticem latitudo ab latere latere ad traterum altitudo a dorso ad ventrem quod tamen intelligi de corpore est tunc dictum est volunt quod sit secundum Isidorum qui humani corporis mensurat ostendit

Et dicit hec archa habuisse xxx cubitos in altum in corpore eius intelligendum est a fundo usque ad tabulatum Impossibile est enim cooptura eius non plus ascendisse et tigna xxx cubitorum tantam operire longitudinem et latitudinem

quo cuspis appetit Fecit ergo hec archa in fundamento quadrata sed in fine altera parte longior ab angulis in arctum ascendens dat in cubito summitas eius perficitur Bitumine intus et extra linita quod est gluten feruentissimum quo ligna ligata non soluuntur aqua vi nec materia bituminata sine medest.

a muliere solum non potest In lacubus Iudee supernatans colligitur In Syna hinc est a terra estuans effecta sunt in ea cenacula et tristega i. distinctiones dicte a terra quia aqua secundum tristacio Dicit bicamerata et tricamerata habuit enim cameras quinque quas Augustinus eciam presentiua dicit ibi fuisse Dicens sup tabulatum sentine fuisse bicameratum Una tamdiu erat stercoraria alia aposteca et supra hanc mansionem erat que tricamerata Fabales tamen erant una inmitium alia mitium animalium Media hominum et auium habuit et hostium ubi bicamerata et tricamerata iungebant Alii vero has v. cameras in altitudine sala disponunt inferiorem que est sentina stercorariam dicentes secundam supra illam aposteciam terciam inmitium animalium et serpencium et ubi hec iunguntur hostium ponunt quartam mitium supremam hominum et auium Iosephus tamen dicit archam quatuor cameras habentes forte stercoraria sentina non numerans Fecit in ea Noe fenestram quam Hebrei cristallinam fuisse tradunt quemadmodum libros vocitur meridianum a Symacho diluculum Rabanus dicit cubitos arche fuisse geometricos alioquin tanta capere non valeret continet enim cubitus geometricus vi. nostros uel nouem pedes proprie enim cubitus pedem et dimidium habet

De ingressu in archam Cviii

Perfecta igitur archa dixit dominus ad Noe Ingredere archam tu et filii tui uxor tua et uxores filiorum tuorum In hiis enim reseruatum est seminarium generis humani Et seorsum viros et seorsum mulieres ingrediens ait dominus cum de ingressu loquebatur ac si diceret Tempore afflictionis vacandum est ab amplexibus mulierum et ex omnibus animantibus uniuerse carnis bina induces in archam [illegible] masculum et feminam De inmundis animalibus sunt ibi tantum duo secundum genus suum De mundis vero septem Inmunda vero [illegible] mensis secundum suum tempus

que scilicet lege immunda vocat vel
et dicta sunt inmunda que eciam
naturaliter tunc esui hominum non erat
apta. Vel sic dixi naturaliter quia nulla
adhuc ad edendum concessa. Tol-
les quoque tecum ex omnibus que man-
di possunt, ut sint tam tibi quam
illis in cibum. Sequitur vite
eciam de animantibus minutis intro-
ducta sunt. Ad hunc, inquit, dicit
Augustinus quod que non generantur
de coitu non fuit necesse esse
in archa, que scilicet de pulvere ut
pulices vel de humoribus vel cor-
rupcionibus nascuntur. Que vero ad-
ductiva intro introducta sint
innuit cum addit secundum genus
suum vel in genere suo. Queritur
eciam si sine transgressione
mandati ibi aliqua fuerint que ne-
cessitas alendorum eorum que
vescuntur carnibus coegisset mdu-
di. Dicit Augustinus posse esse
preter carnes alimenta quamvis maxime
tamen ea que carnibus vescuntur. Dicit
Augustinus ficu et castanea vesci possint
papue cum omnibus vesci cogit fames
vel forte nondum eciam animalia carnibus
vescebantur sicut nec homines

Fecit ergo Noe cuncta que deus
preceperat. Sexcentesimo
anno vite sue ingressus est Noe
archam cum omnibus animantibus que
dixerat deus que et nutu divino (xviii)
et angelorum ministerio adducta sunt
et mense secundo, die xvii° que ab he-
breis nisan dicitur a latinis marcius
a macedonibus dyan. Moyses quidem
in legittimis nisan i. aprilem pri-
mum mensem constituit secundum Josephum
in gentibus vero et alia gubernaci-
one seculi decreta temporum et usua-
lem ordinem mensium servavit. Dicit
Josephus quod ab Adam usque ad hoc
tempus fuerunt anni duo milia de-
cem (?) in sacre litteris conscriptum integri-
tatis signum est. De kathaclismo

Ingresso Noe rupti sunt fontes
abyssi i. aque que sunt in
visceribus terre et cataracte celi
i. fenestre aperte sunt i. nubes. Ca-
taracte proprie meatus Nili cum in ori-
hostia separatur vel loca eiusdem
que catadupla dicuntur abusive

quibus aquarum meatus innaturales i. dicuntur
sic. Et pluit super terram xl diebus
et xl noctibus et elevata archam in
sublime ferebatur super omnes mon-
tes et excrevit aqua altior cubitis
xv ut ablueret sordes aeris usque
ascendant opera hominum, usque ad eun-
dem locum ascendet ignis iudicii
ob aeris purgacionem. Sed non vide-
tur opera hominum tantum ascendere potu-
isse, cum olimpus usque ad liquida o-
pera vadat, super que littere inscripte
in pulvere per annum repte sunt scecisse
immobiles nisi per nimia aeris raritate
nec eciam aves vivere quiverunt, nec
philosophi ascendentes usque spongyis
plenis aqua aliquamdiu ibi manere
potuerunt, quibus naribus apponentes spissi-
orem inde aera exhauriebant. Sed
sunt qui putant montium altitudinem
tunc non fuisse tantam quanta nunc est
vel forte in sublimibus sacrificantes
igne accendebant cum vapor et fa-
villa multum ascendere potuerunt et
aera maculare

Et cum intrasset Noe archam
clausit deus ostium et bitu-
minavit exterius et mortua est
omnis caro vivens super terram et
optinuerunt aque terras ita exal-
tate a terra cl diebus ab illa
scilicet die qua ingressus est Noe in archam
post dies cl ceperunt aque mi- (xviii)
nui mense scilicet septimo ita quod xx
dia mensis requievit archa su-
per montes Armenie usque nunc. Illic
arche reliquias pro miraculo osten-
dunt hic diluvii et arche ut ait
Josephus meminerunt quo barba-
rorum hystorias conscripserunt de quo-
rum numero Berosus caldeus sic ait: Dicitur navis
eius que in armenia venit circa mon-
tem Cordiciorum adhuc aliqua pars es-
se et quoddam bitumen exinde tolli
quo maxime homines ad expiacio-
nem utuntur. Meminit eiusdem
vero Egipcius qui antiquitatem
conscripsit. Manases Damascenus
de eisdem sic ait: Est super muni-
dam excelsus mons in Armenia
qui Baris appellatur, in quo
confugientes sermo est
multos liberatos et quendam
tempore diluvii simul devectum. Et cum
in archa tandem mense primo die men-
sis apparuerunt cacumina montium

Cumque transissent xl dies aperuit Noe fenestram et emisit corvum qui non revertebatur forte interceptus aquis vel inveniens supernatantia cadavera in aquis illectus est eo. Et ut Josephus ait, quod cuncta reperiens inundacione regressus est ad Noe. Emisit quoque columbam post eum que cum non invenisset ubi requiesceret pes eius reversa est ad Noe. Sed nomine cacumina moncium iam erant nudata, forte nondum siccata et sic in palude requiescere non potuit. Sic modo nunc in aqua vel per recapitulacionem potest intelligi prius factum quod postea est dictum. Post dies vij iterum emisit eam que vespere rediit ferens ramum olive virentem. Post alios vij emisit eam que non est ultra ad eum. Ergo . dc anno primo mense primo prima die mensis aperuit Noe tectum arche et vidit quod exsiccata esset superficies terre, sed egrediendi expectabat domini preceptum

De ingressu noe

Mense secundo xx vij die mensis dixit dominus ad Noe Egredere de archa tu et uxor tua filii tui et uxores filiorum tuorum et cuncta iubentur exire. Di. qui disiuncta intraverant. Quasi diceret Nunc rediit tempus amplexandi ut multiplicemini super terram. Mox enim subiunxit Crescite et multiplicamini. Egressus est Noe cum omnibus que erant cum eo. Eadem die qua ingressus fuerat revoluto anno. Ingressus eadem die luna xvij mensis secundi. Licet enim alia translacio habet xxvij et egressus est xxviij luna que quarta est hodie luna, si xj addas, tunc erit eadem die revoluto anno. Sed hodie prima eadem die in sequenti anno xij. Nec moveat te quod dixi eum egressum xxviij luna cum liber dicat xxvij. Potuit enim esse quod vespera xxvij et xxviij lune egressus sit, iam imminente xxviij. Media vero tempora quasi nomine extremorum sepe vocantur, ut cum dominus crucifixus fuit inter terciam et vj quidam Marcus ewangelista dicit hora tercia, et alius Johannes vj vel pocius sunt septem nomina dierum. Si in tercia feria est luna xvij revoluto anno in eadem tercia feria erit luna xxviij quia quolibet dierum per unum diem descendit in Martilogio. verbi gracia Kalende Januarij sunt in dominica die, et luna vij revoluto anno in Kalendis Januarij tunc luna erit xviij sed Kalende erunt ij feria Secundo die dominica ante Kalendas erit luna xviij. Et a dominica in dominicam revoluto anno non addunt lune nisi decem sed a Kalendis in Kalendis xj. Et edificavit Noe altare domino et de mundis animantibus et vij obtulit domino. Ideo enim miserat dominus vij secundum genus suum introduci ut unus oblato vj sufficerent propagacioni. Locum autem in quo egressi sunt Armeni egressionum vocant et filij vero Noe dixerunt Tamnon i viij propter non egressorum. Ibi autem ut tradunt quidam Noe fecit altare de viij lapidibus et odoratus est dominus odorem suavitatis ait ad Noe Non ultra maledicam terre propter homines quia promisit ad malum tempus sementis et messis frigus et estus, nox et dies non requiescunt. Forte ita non distincta fuerant, imo tempora que nunc usque ad diluvium aque fuerant celate in nubibus. Et benedixit eis dominus dicens Crescite et multiplicamini. Et timor vester sit super cuncta animancia terre. Sic dictum est in solacium, ne pauci homines a pluribus bestiis timerent opprimi, quia olera virencia post desertum in cibum tradidit vobis cuncta, excepto quod carne cum sanguine non comedatis id est animal suffocatum. Et prohibuit deus homicidium eis fieri. Et quia magnum timebant ne dominus iterum aquis diluvii inundaret super terram. Et Noe cottidie orabat ne hoc fieret ut Josephus refert Pepigit eis deus quod ultra non fieret diluvium. posuit arcum suum in nubibus et est signum duorum iudiciorum per aquam preteriti ne timeat et futuri per ignem ut expectet. Inde est quod duos habet colores, ceruleum quod aquosus est et est exterius quod preterijt. et rubeum quod est igneus qui est interior quod futurus est ignis. Et tradunt sancti quod xl annis ante iudicium non videbit

No de loco egressionis

et signum federis

arcus Quod etiam non ostendet
desiccationem aeris iam inceptam

De ebrietate noe et maledictione cham

Cepit Noe exercere terram
et plantavit vineam labru-
scas naturales pervertens ad usum vi-
nee trahens bibens que vinum
sed ignorans vim eius inebriatus est
et dormiens nudatus est in thaberna-
culo suo Nudacio enim femorum sequitur
ebrietatem sicut libido saturitatem
Sed cum vidisset Cham verenda nu-
data patris irridens nunciavit hec fra-
tribus Sed illi pallium interponentes hu-
meris et euntes retrorsum ne vi-
derent operuerunt patris verenda per
quod homines nondum utebantur femo-
ralibus Evigilans Noe cum didi-
cisset que fecerat ei filius suus mi-
nor ait Maledictus Chanaan
puer servus erit fratribus suis Si-
quitur quia Cam dicitur minor fi-
lius cum esset medius natu potest dici
minor id est indignior vel forte minor
statura vel de Japheth dicitur
qui cum minor esset Prudencior
fuit Cam maiore Maledixit
autem non filio sed filio filii quia sciebat
in spiritu filium ipsum non serviturum
fratribus suis sed semen eius
et omnes de serie sed eos qui de
Chanaan quia peccata parentum sepe
vindicantur in filiis temporaliter Et est
sensus sic non letaberis de filio tuo
sicut nec ego de te Et addi-
dit Benedictus dominus deus Sem
sit Chanaan servus eius prophecia est
quod preeminet in filiis Sem cultus
et nomen unius dei permansurum Et
iterum dilatet deus Japhet et
habitet in thabernaculis Sem Et
sit Chanaan servus eius et hec
est prophecia Gentes enim que de Ja-
pheth dilatate sunt unius deos
auctore et cultu dominum deum primit
tente et post inserte sunt cru-
ce olive Et impleti sunt dies
Noe anni dccccl et mortuus
est Dicit autem Josephus quod nemo
putet falsa que de antiquis lon-
gevitate scripta sunt quia preter
utilitates et glosas utilitates quas
iugiter perscrutabantur id est Astro-
logiam Geometriam Deus eis
amplius condonavit vivendi spa-
cia qui haud discere potuissent

Semiramis fuit mulier que usum femo-
ralium invenit dicunt tamen quidam
quod habuisse eum Adam fecit de
pizomata

in decem milia annorum ut prius completur
annorum circulus magnus annus imple-
tur

Generationes Noe et divisio generationum

Redit Moyses ad principium ge-
nealogie Noe dicens Hee
sunt generationes filiorum Noe et
incipit a Japhet minore ut ultimo
ponatur Sem cuius successionem te-
xere intendit Texuntur autem ex eis
lxxii generationes xv de Japheth
xxx de Cham xxvii de Sem
Hii tres disseminati sunt in tribus
partibus orbis secundum Alquinum

Caldei ignem
adorabant et
cogebant alios
idem facere
contendentes alia ydola
Sacerdotes vero
Canopi hoc au-
dientes quod magnum
ydolum in hore
Vali formaverant
removentes coronam aure-
am apposuerunt
vas fictile ad
modum corone ple-
num aqua perfo-
ratum foraminibus
et cera ob-
turatis venientes
Caldei
apposuerunt ignem
et liquefacta
cera aqua de-
fluente que
erat in corona
extinxit ignem
et prevaluit
Canopi ydo-
la

Sem Asiam
Cam Affri-
cam Japhet
Europam
sortitus est
Hoc exposi-
tius dicitur
secundum Jose-
phum filii Ja-
pheth te-
nuerunt se-
ptemtrionalem regi-
onem a
tauro et
a mano
montibus
Sicilie et
Silicie us-
que ad flu-
vium Cha-
nay In
Europa
vero us-
que ad Ga-
diram Filii vero
Cam a
provincia
Syria et Amana et Libano
montibus cunctas terras optinuerunt
quecumque ad mare sunt posite
apprehendentes etiam eas que
usque ad oceanum sunt et provin-
cias facientes appellatas a filiis.
Sem vero usque ad oceanum ab
seorsum habitabant Asiam ab
Eufrate facientes initium Ne
enim generationem Sem interserimus
aliis transeuntes hoc tamen adde

tes q Chg d filig Cam et filig
Chg Nemroth qui cepit p'mg
potens esse in tra pg diluuiu
No Et robustg venatar hom̄ coraz
dno i extictor et oppssor amoe
dnandi et cogebat homines igne
adorare Ab hic exeu pubiu ad di
cendum de a'o q forte sit et ma
hg q Neroth robustg venator co
ram dno hic ido' dixig q Metho
dius dt hic fuisse de filys hyron
fily Cemi qui vo pmg incepit
regnare ondit agens de quod
filio Noe de quo no agit Mo
yses sic dicet Centesimo ano
terne aliadis natg e Noe filig
i silitudie eg et dixit eum Io
nitu ter'o ano Dedit Noe dona
tones filio suo Jonito et diuisit
eum in terra Cham et intrauit
eam Jonitg usqz ad mare qd dt
Elyoschora sol' regio hic ac
cepit a do donu sapienae et
inuenit Astronomia ad que
veniens Nenroth gigas erudi
tg e ab eo et accepit ab eo con
siliu in quibus regnare cepisset
Jonitus iste futuros q'dy euenty
preuidit et maxime de ortu
qtuor regnoru et occasu eore
p successione qd etia plane p
phetauit Daniel et predixit

Magnus annus
cplet reuisis
planetis omibg
ad loca sue
creacoms q
sit anis non
paucoribus d
cet xxx Mu
dang vero an
ng omibq stell
ad pma loca
reuis q fiet
demu pg xx m
annos

discipulo
suo Nen
roth q
pmi assi
rii regna
uerunt de
Cam de
q Bely
descendit
pg de Sem
Medi et
Perse z
Greci pg
de Japheth
Romi a q
rediens

Nenroth accensus est amore
dnandi et solicitauit genus su
um de Sem ut imparet alys
q' primogenitg s; noluit et
ideo transiuit ad Cham qui ac
quieuit et regnauit inter eos
in Babilone et exinde dictus
e de filys Cam Sed si vere
fuit de filys Cam tuc nulla
qo est q're inter illos regnauit
Hg exo cepit regnare Getran ul
Jozam sup filios Sem Suffene
sup filios Japheth Narrat aut
Philo in libro qonu sup genesim q
ex tribus filys Noe adhuc eo viue
te vigniti qtuor milia viroz et
C extra mulies et puerlos hntes
supse tres duces qs prediximus

De dispsione filioru noe et de nenroth

Post abitu vero Noe mouen
tes pedes suos ab oriente que Cxi
nerunt duces in pmu Sennaar
et timetes diluuiu gsilio Nenroth
volentis regnare ceperunt edifi
care t(urr)im que p(er)tinget usqz ad ce
los hntes lateres p saxis et bitu
me p cemeta Descendit at dns
ut videt turrim i amaduerteret ut
puniret et ait ad angelos Ve
nite confundamus linguā eorum
ut no intelligat quisqz vocem
p(ro)ximi sui In hac dictione nichil no
ui facit ds q voces eadem aput
oms gentes s; pdendi modos et
forss diuersis generibg diuisit De
hac turre dicit Josephg q latitudo
ita erat fortissima ut pre eam
aspicientibg longitudo videretur
minimis Dy vero ventos imitte
tes euerterunt turrim et voce
pp(ri)a vniusqz pditi sunt Propterea
Babilone cicgt vocari Ciuitatem
Babel em hebrei gfusionem app
lat De hac turri meminit sibila
dns Cum oes homines unig voce
existent qda turrim edificauerunt
excelsam tanqz ascensui p eam
in celu De campo vo Senaar
in regione Babilonis meminit Gy
aus Non expositor s; alter hysto
riographg dicens ita qui de sacer
dotibg sunt excepti Jouis sacras me
tes sumetes In Sanaar Babilo
nis venerut diuisi qz sut pg hec
diuise linguaru migratos agentes
apprehendentes mediterranea simul
maritima Nec preteriundu puto q
Moyses dicit Ragma filiu Chg
duos hnisse filios Saba et Dada
Jose vo dt Saba et Juda qre
Judas Egipciacu gentem hesperie
inhitans Judeis nome suu reliquit
qd at subditur de terra Senaar
egressus e Assur intelligendu
est q Nenroth eum expulit

diuisit em i septu agin ta lin guis eeq, bq vo' el ih qnt rab

Dui de terra illa et terre que eius
erat iure hereditario Vel non est
intelligendum de Assur filio Sem
qui invenit purpuram et ungenta c
mio uel corpor De quo Caldea
et Assiria dicta est Sz Assur i regnum
Assiriorum inde egressum est qr tpe
Sarug primi habitacie fecit et Re
gnum qd habunt Babilome qui
de semine Nenrath usqz ad quarta
ciliadem et ultimum eruy usq eum
nusdem intim vo babilonii aptinu
erunt Egipcios et Assirios

Incidencia

In diebus Sarug Belus Nenro
tides Rex Babilonis qr fuit
alter Belus rex Grecie intrauit As
siriam sz parum optinuit in ea Quo
mortuo filius eius Ninus totam opti
nuit Assiriam et ciuitatem in qua
caput regni erat itinere trium dierum
ampliauit et a suo nomine Niniuen
dixit Inde est q quedam hystorie dicit
regnum Assiriorum cepisse ab antiquo
Belo qd est vim quantum ad inicium Alii
dicunt cepisse a Nyno qd verum est
quantum ad regni ampliacionem Ninus
vicit Cham qui adhuc viuebat et
regnabat in Bactria et dicebat Zoro
astres inuentor magice artis qui et
septem liberales artes in quatuordecim
columpnis scripsit vii eneis et vii
latericiis q utrumque diluuium Ninus
vo libros eius combussit Ab eodem
orta sunt ydola sic

De ortu ydolatrie

Mortuo Belo Ninus in solacium do
loris ymaginem patris fecit sibi
Cui tantam reverenciam exhibebat
ut quibuslibet reis qui ad eam confugissent
parceret Vnde homines de regno
eius diuinos honores ymagini eius ce
perunt impendere huius exemplo plu
res sub mortuis ymagines de
cari et sicut ab ydolo Beli ceteri
dicuntur origine sic ab eius nomine
traxerunt Sicut enim
generale nomen traxerunt
dictus Belus ab Assiriis sic alie naciones
secundum ydioma lingwe sue dixerunt de
Bel alie Baal alie Baalym y
mo et nomina specificaunt Alie
Beelphegor alie Beelzebub dice
bant Sed tandem seriem genealogie
prosequimur

Syrophanes primus ydolatra Egipti Filio factus lacedemoniorum

De generacionibus Sem

Sem C annorum erat cum genuit
Arphaxat biennio post diluuium
Repugnare videtur huic qd
dictum est super quingentesimo a
no Noe natum Sem et dicitur
fundasse diluuium Hic post dilu
uium erat Sem biennio post
centum et duorum annorum Sed
mos est sacre scripture sepe
limites numerorum ponere paucis an
nis superfluit tacite Ut ergo di
cat q Sem C et non annorum
erat sz duos tantum septima Vel
Noe cum genuit eum D annorum
erat et duorum vel duo anni de
erant ad sexcentos cum inundat
diluuium Vel ita legatur littera
Sem C annorum erat post dilu
uium qn genuit Arfaxat Jo
sephus tamen dicit Sem filius Ar
faxat natus est post annos XII fuit
diluuij q forte vicium scriptoris est
Arfaxat genuit Sale qui
addidit Salem cui in luca sub
ditur Cainan sz lxx qui Heber
a quo Hebrei dicti sunt Sm
Josephum Augustinus tamen dicit
multo querit utrum ab Heber
dicti sunt Hebrei vel ab Abra
ham quasi Abrahei Heber genuit
Phalec et ietam Phalec
hebraice diuisio eo q in die
bus eius per diuisione lingwarum diuise
sunt gentes et diuisio terrarum
facta sz subiecto dr precipue facta
esse qr in isto et filiis eius
remandete antiqua lingwa Alii
ab eo diuisi sunt Phalec ge
nuit Reu vel Ragau qui Sa
ruc q Nachor qui Thare Tha
re cum esset lxx annorum ge
nuit Abram Nachor et Ara
et est ordo posterius Aram
enim primogenitus et Abram ul
timus fuit et forte non genu
it eos cum esset hoc tempore
sz tunc cepit generare et sub
scriptis eos genuit In Thare ter
minat secunda etas secundum hebr secundum lxx
annos M lxxii secundum
Methodium Iliadem secundum he
braycam veritatem annorum et c
et tot annorum dicit Josephus
usqz ad natiuitatem Thare
usqz ad natiuitatem Abrahe
sz usqz extendit hec etas Porro
Aram genuit Loth et iesca
et Saray et melcam Et mor
tuus est ante patrem suum

Attende

Et erant biennio post diluuium

Attende

Ur Caldeorum Et est no
men ciuitatis vt secundum Io
sephum ubi et hactenus sepultura
eius ostenditur Hebrei vr ignem di
cunt Inde fabulantur q Caldei
in ignem per quem trahi iubebat par
uulos suos precerat Aram et Ab
raam q nolebat igne adorare
Aram ibi expirauit Abram dei
auxilio liberatus est Unde dicit
Ego sum
qui eduxi te de
Ur Cal
deorum
Thare
quoque habens
odia ter
ra propter
luctum A
ram nec
valens
sustinere

Arbor illa sim
ero usque ad
tps Theodosij
Imperatoris dura
uit et ex illa
hic fuisse phibe
tur que modo e
licet arida tamen me
dicinalis e de q
qui secum tulerit
iumentum eius non
infundit

Et ...
...
p9 di
luuiu

iniurias que fiebant ei ut igne
toleraret statuit peregrinari et de
dit Nachor Melcham uxorem
Abre vero Sarai qui et Loth fra
trem uxoris in filium adoptauit
q Sarai sterilis erat

De Egressu Thare et ... de Chaldea

Egressus est ergo Thare cum
illis ut iret in terram Canaan
uenerunt qz usque ad Haram Me
zopothamie ciuitate lxx po
nit Charram p Aram q cum hanc
aspiracionem vtroque in greco utere
non potuit ch p utique aspiracone
posuit Unde et filius Noe Ha
ha dixerunt Cam Inde e q via
uie legis Oreb uel Choreb Raab
uel Rachab Mesopotamia uero
a circumfluentibus aquis nomen ac
cepit Meso enim medium, potha
mon eos aq sicut aqlegia dr
q aqs ligata et facti sunt dies
Thare cc v annorum et mortu
us est in Haram De annis Abra

Cxij

de post mortem patris

Dixit autem dominus ad Abram E
gredere de terra tua lxx
v annorum erat Abram cum e
grederetur de Aram Iosephus
aut dimisit qz Caldeam cum
lxxv annorum esset domino iubente
ut migraret in Cananeam Si
ergo post mortem patris Abram
erat lxxv annorum pz q dicen
mg q Thare plq lxx annos
habebat cum genuit Abram

Si enim in illa etate genuit
Abram tunc post mortem pa
tris erat Abram C xxx
annorum Augustinus tamen dicit p recapi
tulacionem hoc esse dictum Ab
hic enim viuente patre cum esset
C xlv annorum et Abram
lxxv Egressus e de Aran
relinquens ibi patrem et fratrem
Et in itinere dum ueniret Me
sopotamiam audiuit dominum lo
cutum ei esse et dixisse Eg
dere de terra tua et non qn ia
esset egressus sz animi reuertendi
ad eam habebat q d Qui egres
sus es corpore egredere et mente
Ieronimus dicit tradicionem hebre
orum qui et annos Thare lxx
ponit cum genuit Abram
Et mortuus patre egressum
Abram de Aram et plurium
eum ee annorum tunc qz Moyses
dicat Sz annos eius computos
ab illo tpe q dominus euasit auxi
lio ignem Caldeorum ut id
ei reputetur tps etatis ex
quo confessus e dominum paulatim
usque ad Moysen spernens
ydola Caldeorum Et dicit
Iosephus iam recedebat vita
hominum paulatim usque ad Moy
sen in quo terminum vite que
statuerat dominus confirmauit
C enim et xx annorum Moy
ses mortuus est

De aduentu Abraham in terram Chanaan

Tulit ergo Abram Sa
rai et Loth et omnes quos
fecerat in Aram i omnia
que ibi acquisierat et in
iuit terram Canaan et uenit
ad Sychem que corrupte
Sychar sepe legitur et ad
vallem illustrem que Pe
tapolis tunc dicebatur a v ur
bibus Sodomorum que nunc
mare Salis uel mortuum
dr q nichil in eo viuit et
nichil in eo mergi pt animam ha
bens Et dicitur lacus asphalti
i bituminis uel vallis salinarum
q multum aluminis reperitur
ibi Apparuit qz dominus et di
cit ei Semini tuo dabo ter
ram hanc Qui edificauit

Nunc dr
mare
dyaboli
q sua
sunt ibi
...
est q
missa

ibi altare dño ubi apparuit
ei Inde de eo Josephus sic
ait Primus presumpsit pnun
ciare deum creatorem unum
esse cunctorum et opiniones
quas ceteri de deo habebant innouare
et imutare preualuit hoc autem
coniciebat per terre passio
nes et maris et ea que cir
tingunt circa solem et lunam
et ex omnibus que circa solem
euenuit Meminit
Berosus dicens Post diluuium
decima generacione fuit aput
Caldeos vir in celestibus
rebus expertus Post transgrediens
Abram tetendit thaberna
culum inter Bethel et Ahi Et
iterum edificauit ibi altare do
mino et preterit Abram va
dens ultra et progrediens ad
meridiem Quo ueniret subti
cet Moyses breuitatis causa
uel quia notum Habitauit autem
in Damasco Unde et
nomen eius usque nunc in ciuitate
Damascena habetur in gla
et vicus dicitur qui ab eo di
citur Abram Unde Ni
colaus Damascenus Abra
ham regnauit in Damasco
veniens aduena cum exer
citu de terra que super Babilo
nem dicitur vr Caldeorum

De descensu abraham in egyptum

Facta est autem fames ma
gna in terra et descen
dit in Egiptum Timens
Egipciorum ne
libidinem ... pro
pter speciem mulieris oc
ciderent suam sororem dixit eam
Et sublata est in mulierem pulchra
esset in domum pharaonis
valde in domum ... Et
Abram vero bene usi sunt E
gypcii propter eam deus vero
desiderium regis impediuit ne
tangeret eam egritudine et
tumultu carnis Cumque pro
salute regis sacrificarent sa
cerdotes ira dei hoc ... sa
cerdotes significauerunt quod uxori
... inferre uo
luisset Vocauit que Pharao
Abram et dixit ei Cur
non indicasti quod uxor tua esset
Ecce coniux tua accipe eam
et vade Et precepit rex

uiris ut deducerent eum Erat
autem diues valde in auro et arge
nto in seruis et ancillis et iumen
tis Arismetricam sane et que de
Astrologia sunt Egipciis tradi
dit antea eis ignota a quibus postea per
uenerunt ad grecos Reuersus — Cxiii
quoque est Abram usque ad locum ubi
fixerat thabernaculum inter Betel
et Ahy Paratus quoque est cum
Loth dum pastores eorum inter
se rixerant pro pascuis Opcione
eciam concessit Loth et eleuans
Loth oculos vidit regionem Jorda
nis irriguam ... et moratus est in
opidis Sodomorum Abram vero
conscendit ad radicem mabre iuxta
Ebron et habitauit ibi et fecit
ibi altare dño Ebron ciuitas est
que et cariatharbe dicitur id est Ciui
tas iiii or Arbe enim iiii or Cari
ath ciuitas Ibi enim sepultus est
adam maximus et Abram et
Ysaac et Jacob cum uxoribus su
is Mambre vero Escol et Auel
fratres erant et confederati sunt A
brae a primogenito eorum vallis
cognominata erat habitabat autem ibi — X
Abram circa quercum uel terebintum
cuius radices adhuc apparent Qua
quia nomine Josephus ... di
cens habitauit autem Abram circa
... ibi
... deus quod omnem terram
circumstantem per quatuor partes
orbis daret et semini eius — Cxiiii

De victoria abrahe et oc
cursu melchisedech

Factum est autem illo tempore
ut Amraphael rex Senna
ar Babilonie ... Iam tunc
... libido dominandi quia
quaeque ciuitas regulum habebat
quorum plurimi alicui maiori
regi seruiebat Tandem omnes
subditi erant Monarcho As
syriorum Sane quinque ciuita
tes Sodomorum Sodoma
Gomorra Adama Sebo
is Bala que et Segor
quinque reges habebant hos subiu
gauit Codorlaomor
rex Elamitarum et tribu
tarios fecerat et ... annis
seruierant ei in tributo ...
noluerunt dare Unde ...
anno Codorlaomor assumens

ferunt tres reges Babilonis et
ponti et gentium collecto exer-
citu quenerunt in vallem silue-
strem in qua erant putei bitumis
que post iram dei subuersa sunt
in mare mortuum et conuicena lo-
ca depopulata sunt. Et egressi sunt
quinque reges ut pugnarent ad-
versus quatuor qui et terga uer-
terunt et ceciderunt plurimi et
qui remanserat fugerunt ad mon-
tes. Tulerunt atque victores om-
nem substanciam eorum et captiuos. Ner-
no et loth et substanciam eius. Et
ecce unus qui euaserat nunciauit
hoc Abram hebreo id est transfluuiu-
ali, quia de trans Eufratem ve-
nerat. Qui numerauit expedi-
tos vernaculos suos ccc. x. et viii
et tres predictos fratres Mam-
bre Auel et Escol et perse-
cutus est eos usque Dan qui est
unus de fontibus Jordanis et ab
eo opidum Dan dictum est
quod nunc Paneas dicitur. Alter enim
Jor dicitur. Abus enim inmund federati
dicitur Jordanis. Et irruit super
eos nocte diuisis sociis in cas-
tra dormientes trucidauit vi-
gilantes pre ebrietate pugnare
non valentes fugerunt et per-
secutus est eos usque Oba que
est ad leuam Damasci. Et re-
duxit loth mulieres quoque et popu-
lum et omnem substanciam eorum. Occurrit
autem ei rex Sodomorum ad locum
qui dicitur vallis regia id est via
scilicet lune ciuitatis uel Salem
que postea ultima dicta est. At vero

Exenia id est par-
ua munuscula in-
minimis inquirere ca-
rissimum, penitus
respuere crude-
lissimum est

Melchi-
sedech
rex Sa-
lem ob-
tulit ei
panem
et vinum

quod quia Josephus exponens aut
ministrauit exenia et mul-
ta habundanciam rerum oppor-
tunarum filiis exhibuit. Et
super epulas benedixit deum
qui Abre subdiderat inimicos.
Erat enim sacerdos dei altissimi
cui Abram decimas dedit ex
omnibus spoliis et legimus primum de-
cime legimus date primicie vo-
ad Abel edificat et presbiter quia
iniam dixit cui cum Vale poruit
et mancus postea expulsi primogeni-
tores leuibus id est ea regnauit

Josephus in
fine libri sui
ait. Poten-
tissimus Cana-
neorum qui lin-
gua patria sua
rex appellatus
est primus deo
sacerdos

Et ait ad
eum rex
Sodoma
Da
mihi animas
cetera
tolle tibi.
Et nolu-
it Abra
ceciam in-

mo quid tollere excepto
que comederunt
Juuenes et pueris tamen fra-
trum qui venerant cum eo.
Hunc Melchisedech aiunt
hebrei fuisse Sem filium
Noe et vixisse usque ad Ysa-
ac et omnes primogenitos
a Noe usque ad Aaron sa-
cerdotes fuisse qui in con-
uiuiis et oblacionibus populo be-
nedicebat et habebant pri-
mogenita de quibus postea expli-

De ortu Jubilei

Post hanc victoriam tradunt
Jubileum initium habuisse
post hanc remissionem captiuo-
rum. Jobel enim remissio
uel initium. Inde iubileus
quasi iobeleus id est remissiuus uel
inicians. Nam ob hoc aut
institutus est quinquagesimus
quia tunc erat liberatus ut dicunt
quidam uel annorum uel tunc
erat annus ex quo due lim
quo erat Abre id est via uel
ex quo egressus erat de
Charam uel Abram pri-
us erat astrorum in quibus erat
secundum quosdam Zoroastrem
magice artis inuentorem
institutum. Nouat quia aer
intempies que fuit ex e-
leuatione uel depressione planetarum
semper usque ad l annos ad tempe-
riem redeunt et quod videt
in aestu voluit imitari in
terris

De sacrificio abrahe post promissionem

Post hec factus est sermo do-
mini ad Abram. Ne te-
meas, protector tuus sum et merces
tua magna nimis. Et di-
xit Abram. Quid michi
dabis. Ego vadam absque
liberis et Damascus filius

Eliezer procuratoris mei e-
rit heres meus. Cum nasci dice-
ret. Aliud m de promissione
terre cum desit heres. Abg
Damasco aiunt damascum c-
ditam et denominatam et ibi
eum regnasse. Et dixit do-
minus ad eum. Non enim heres
tuus. sed qui egredietur de utero
tuo. Credidit Abram deo et
reputatum est illi ad iusticiam.
Et quia in spacium promittebat
Quesivit Abram signum
unde sciret quod fieri non
ex diffidencia sed sperando et
modum querendo. Et hinc ma-
xime mos inoleuit iudeis
signa querere. Et ait dominus
Sume mihi in crastino vaccam
et caprum et arietem quoque
trima et turturem et columbam
C. d. immolabis mihi et ondam
tibi signum qui tollens hec
animalia divisit per medium et partes
contra se altrinsecus posuit
aves autem non divisit. Et cum
expectaret preceptum domini
de modo immolandi. descenderunt
volucres super cadavera et abi-
gebat ea Abram. Cumque
sol occubuisset pavor venit
super Abram et horror ma-
gnus qui fuit typus signi et di-
ctum est ad eum. Scito pre-
noscens quod peregrinum sit fu-
turum semen tuum in terra
non sua et subicient eos
extranei servituti et affli-
gent cccc annis. tu autem
ibis ad patres tuos. generacio-
ne autem iiii revertentur huc
C. d. Ne expectes te re-
gnaturum modo in terra hac
vel semen tuum post te cum
primo mortuo post cccc annos
implebitur promissio mea. Non
est intelligendum quod tot annis
servirent in egipto sed hoc
nus in afflictione illa oppre-
ssi est quia secundum Ysidorum ab illo
tempore computant quos ista Ab-
rahe promittunt. Aug.

ab Ysaac nato computat. quia
dictum est semen tuum. Et ab anno
nativitatis Ysaac usque ad annum
egressionis de Egipto numerat
cccc. v. annos. sed scriptura subticet
v. Et lege litteram sic. Semen
tuum peregrinum erit cccc annis.
Semen enim tuum sive in terra
Chanaan sive in egipto pegri-
num fuit donec habuit heredita-
tem ex promissione dei. Illum autem
interpositum subicient vos et af-
fligent non refertur ad annos cccc.
Cum autem dictum est in iiii generacio-
ne eos redituros secundum tribum sacer-
dotalem intelligendum est. Levi enim
genuit Chaat. qui genuit
Amram qui genuit Aaron. qui
genuit Eleazar. qui cum Aa-
ron egressus est. nec dicas iiii^or
generaciones in iiii^or personas sed suc-
cessiones ut tot sint generaciones
quotiens ibi legitur genuit. Cum autem liceat
ke v. generacionem secundum regiam
tribum est intelligendum. Iudas enim
genuit Phares qui Esrom qui
Aram qui Aminadab qui Naason
qui cum patre egressus est. Et facta
est caligo et apparuit ignis quasi
clibanum fumans inter divisiones
illas et consumens eas. Et hec signa
et timor terre diffinivit ei
dicens a rivo torrentis flumine Egi-
pti usque ad Euffratem et
plus eius nominavit

De fuga agar et ortu Ismahelis

Cxvi Igitur Sarai non habebat li-
beros et dixit Abre. In-
gredere ad ancillam meam
Agar. si forte ex illa susci-
piam filios. Et ingressus est
ad eam qui cum concepisset despe-
xit dominam suam et Abram dis-
simulabat. Et ait Sarai
Inique agis contra me. Iudicet do-
minus inter me et te. Cui Abra-
ham. Ecce ancilla tua in ma-
nu tua utere ea ut libet. Af-
fligente eam Sarai illa
in fugam volens redire in
terram suam quia egiptia erat.
invenit autem eam angelus du-
ceret et viam ignoraret
solitudinis iuxta puteum qui

e in via in deserto Sur. Qui
dixit ad eam unde venis et
quo vadis et illa ait A facie domine
mee Sarai fugio. Cui angelus
Revertere ad dominam tuam et hu-
miliare sub ea. Et rursum Con-
cepisti et paries filium et vocabis
nomen Hysmael. Hoc primo legitur
nomen predictum a domino quod partum
e Manus eius contra omnes et
manus omnium contra eum et e regio-
ne fratrum suorum figet tentoria.
Non tamen de ipso legitur sed de filio
eius Cedar tamen de gente ipsius hoc
predictum e quod Saraceni vagi
sedibus incertis gentes quibus deser-
tum ex latere iungitur impugnant et
ab omnibus impugnantur. Hoc autem
precipue futurum erat secundum Me-
todium quia quatuor principes de ge-
nere Hysmael quos etiam filios
vocat forte puesanna tan-
quam ebrios Oreb et Zeb et Ze-
bee et Salmana egressi sunt
de solitudine cum filiis Israel qui
victi per Gedeonem reversi sunt in
solitudinem de qua prodierant quod
vos loquitur in Genesi. Hic erit
ferus homo Hebreus habet phara quod so-
nat onager. Inter hec ut dicit
Methodius dictum e onager et
capite a deserto omnem bestiarum
superdicient rabiem et mansue-
tudo nunquam cerneretur ab eis. Di-
cit enim de filiis Hysmael Futu-
rum e autem ut exeant ad-
huc semel et obtinebunt or-
bem terre per annos ebdomadarum an-
norum et vocabitur iter eorum via
angustie quod preter eorum Hys-
mael vocavit dominus onagrum In
sanctis locis interficient sacerdotes
ibidem cum mulieribus dormient
ad sepulcra sanctorum religabant
iumenta et hoc pro nequitia xpianorum
qui tunc erunt homines de quibus
dicitur in novissimis diebus sese
amantes etc. Tunc implebit
quod dictum est per Ezechielem
prophetam Fili hominis voca be-
stias agri et exhortare illas
dicens Congregamini et ve-
nite quia sacrificium magnum
immolo vobis. Manducate car-
nes fortium et bibite sangui-
nem excelsorum. Cumque la-

quetur dominus cum Agar prius-
quam in homine et ipsa vidit po-
steriora eius et ait Posteri-
ora vidi videntis me. Et
appellat puteum viventis et

videntis

Legitur in vita
Clementis
quod Abraham
alium filium ha-
buit de A-
gar qui di-
ctus est Eliez-
dras a quo
ipse duxerunt
originem

quod vide-
rat ea
et qui vi-
tam red-
diderat
scienti-
ostende-
do pute-
um Adhuc
puteus

Agar audiens inter Cades
et Barad. Que cum rediisset
peperit filium et vocavit Hys-
maelem Abram erat
xxxvi annorum cum natus est
Hysmael

De pacto circumci-
sionis et mutatione nominis ab
rahe

Postquam centum annorum esse
cepat Apparuit illi dominus
dicens Multiplicabo seme
tuum et tu custodies pactum
meum hoc est circumcidet ex vobis
etc. Sed antequam pactum expo-
nat nomen eius mutat. Dice-
batur enim Abram et abba et
ram quasi abaram id est pater excel-
sus et addita e a littera et di-
ctus e Abraham quasi Abbaaz
quod sonat pater multarum et subau-
gentium Hebrei tamen dicunt quod
de nomine suo Tetragramma-
ton E litteram addidit deus
Abrahe que tamen sonat a p.
dioma enim eorum e scribere
A et sonare E et econverso
R superadditum e causa eufonie
Et quod tempore circumcisionis ei mu-
tatum e nomen cum circumcidunt inde
imponunt nomina. Volens
itaque dominus qui quod cetera plu-
rium ab aliis incipit eius circum-
cisionem sed circumcidetur ex vobis
omne masculinum et circumcide-
tur carne preputii vestri. Infans
viii dierum circumcidetur
tam vernaculus quam emptitius
cuius caro circumcisa non fuerit
peribit anima illa de populo suo.
Cum cultello fiet non est
preceptum. Quasi autem lapi-
deo fiet pro dicemus. Notan-
dum e quod servus primo dictus

est a seruando. Victores en
hostes victos quos ad vitam ser
uabant suos dicebant ver
na vero aut vnaculus a vnaculo
qui nutritus est domi Empti
cius qui in persona propria em
ptus. ascripticius qui et su
ius glebe .i. colonus Dixit
quoque deus ad Abraham Non
ultra vocabis vxorem tuam
Saray sed Saram Audi
unt mutacionem nominis Sare sit
fcam quia prius per de duo .r. scri
beretur modo per vnum vel equi
so errant Sed cum dice
tur Saray .i. princeps abso
lute qui omnium gencium princeps
futura Et attende quod quantum
ad nos videtur .i. subtra
cta litera et nulla addita sed
aput hebreos additur A
et scribit per E prius enim
iod ponebant puncto .i. Sa
ray illud est puncto signi
ficabat A licet non scriberet
quare remoto puncto oportuit A
proferre et ita proferebant
Sara tamen scribitur Sarae
Audi quod Sarath hebrayce
sonat lepram errant puta
tes eam primo lepram vocatam
Et ait deus Ex illa dabo
tibi filium Cecidit Abra
ham in faciem et risit pre
gaudio dicens applauden
do prius putabne centena
rio nascetur filius et Sa
ra noua
generat
a pret
Et ait
deus Sa
ra pret
tibi filium
et vo
cabis no
men eius
Ysaac quod
interpretatur risus a risu .i. pre
cente sic adnotanter predicitur
nomine ad huc de duobus inte
legitur hic in veteri testamento
de Sasone et de Josi
a Nota quod de Sasone non

Antropomor
phite sunt he
retici de iudeis
qui dicunt De
um patrem habe
re corpus hominis
cuius superiore par
tem dicunt esse
in celis pedes
vero in terra

Subtra
cto a quod
est vna
litera tot .i.
vbi in ado
nay quod
est trissilla
bum et
Saray
dissilabum

satis patet in iudicum quod priuatum
sit nomen Sasonis Et inuem
unt aliorum nomina priuata si
cut in ysaya de cyro Et sic
fuit predictum multis temporibus ante
Silicet de quadam gentili inuenitur
in Iudic Agag .i. longe ante nomina
tur per Bala at quod prodiret in lucem
Sampson interpretatur forte
vel robustus et quare adhuc nomen
eius predictum est In nouo de du
obus tamen de Jhesu et Johanne Et id
multiplicacionem Hysmael prom
sit ei deus Et cum finitus esset
sermo domini circumcidit se abra
ham et hysmaelem et omnem
familiam sexus masculini Abra
ham tunc erat .xc. viiii annorum
et Hysmael .xiii.

De tribus angelis receptis ab abraham

Cxviii

Apparuit deus Abrahe in
valle Mambre Cumque
eleuasset oculos vidit tres viros
et occurres vni ex eis adorat
Dicit Josephus tres angelos in
specie humana missos ut vnus nun
ciaret de filio Abrahe duo sub
uerterent Sodomam Eusebius vero ait
primo omnium prophetarum abrahe visus
deus cum in figura apparuisset humana
vocacionem gencium pollicetur et sic
apparuit ei filius quem et ado
rauit Sed quia nusquam legitur
pater apparuisse in subiecta creatura
Dicitur quod duo angeli apparuit
in designacione duorum preco
num Moysi et Elie quorum alter
primum preuenit aduentum Alter
preueniet secundum Et rogat
Abraham ut diuertent ad eum
et paululum comededo confor
tarentur Cum assenserunt
festinans Abraham precepit
Sare ut tribus satis simile faceret
panes subcinericios Ipse tulit
vitulum de armento optimum
tulit quoque butirum et lac et vi
tulum assatum et posuit cora
eis Verisimile est quod primus ho
mines credidit quibus exennia
parauit post angelos dicens apparuit
ut De cibis que supperierunt

tamen in quibus deus loquebatur propter quod
diuine magestatis in eis apparencia
prius in terram cadens non eos sed in
deum adorauit Postea vero precepit
lys signis diuina instinctu quod angeli erant
tamen videns eos habere corpora humana pa
rauit eis escas

pt dici qz i masticando eximantq sit sicut aq calore ignis Abraham stabat iuxta eos Sara vero erat pq hostium thabernaculi / Et dixit angelus reuertens ueniam ad te tempe isto eode die reuoluto ano et hebit Sara filiu Quo audito risit Sa Erant em ambo senes et desiert sane fieri muliebria i mestrua quibq deficietibq deficit vis piendi Si alt inuenis esst nec erat impossile ex sene Zuuene plem fieri sz ambo pueccte etatt ad hc etiam ipa sterilis erat Risit g9 qz dubitauit dicens Pqz consenui et dus ms uetulq e voluptati opam dabo Dixit qz dus ad Abraha Quare risit Sara Nuqd deo qcqz difficile Negauit Sara se risisse pterrita Ecce qi intencone quisqz risit diiudicare potuit qui corda nouit De duobs descendentibus in sodomam

Quuqz surrexissent duxerunt oclos contra Sodoma et Abraha gdicebatur simul et dixit domiq Non potero celare Abrahe qd gesturus su et ait ad illu Clamor Sodomorum multiplicatq e peccatu cu clamore e culpa cum liber te cum i qs palam ad libitum peccat pctm illorum fuit supbia vite et habundacia panis pter qua usqz ad ignominablem libidine prupe runt Et addidit Descendam et videbo utru clamoe m qui uenit ad me ope compleuint Qui omnia nouit hc in exemplum nobis reliquit q d Mala hom ni ante credite qz probetis Unde e qz iudex crimen b soli notum puniie no pt Unde et dictu e Nemo te gdepnauit mli nec ego te gdepnabo Abraham vo meor Loth fil appinquas ad dum ait Nunquid pdes iustu cu impio Non est hc tum qui iudicas omem terra Si fuint iusti ibi in medio pces pplo pter eos Et ait dus Dimittam omi pplo pter eos Tunc Abraham qi paulatim descedens ait Si fuint xl v xl si xl xxx si xxx xx si xx x si x et ait dus Non delebo eos pter x Abyt dus i no appuit pq qz cessauit loq ei et ille reuersq e in locum suu Venerunt qz illi duo angeli qui fuint cum dno ul secundum aliq Sodomad uespe sedete Loth in foribus ciuitatt expectate aduetu aliauq hospitt Qui cu uidisset eis adorauit petens ut declinarent in domu sua Qui recusantes compulit apudo ingressi qz illis fecat conuiuium coxit azima et comederunt Tunc vi ciuitatt a puero usqz ad sene uallauint domum et dixerunt Loth Educ viros illos huc ut cognoscaq eos Qui ait Heo duas filias que nondum cognouint viros abutimi eis ut libz tantum hys nichil mali faciatt qui ingssi sunt sub umbra culmis mei Mos em fidelium erat ab omni iniuria hospites suos defesare Gl at dixit Perturbacio animi fuit no consiliu Consiliu sane e ut faciat quis leuiq ne ipe gmittat grauiq Nullo at mo qs debz facere leuius mortale ne aliq committat grauiq At illi noluint et vim faciebant Loth uehemetissie Et ecce angeli introduxerunt Loth et clauserunt hostium Illos vo pcusserunt cecitate non priuacone visus sz acrisiane qz latine audencia dice possemus qe facit no vidi no via sz que no e opus qi pcussi sit qui querebant Eliseum cum C. xix

Acrisia est infirmitas a calore

essz cum eis Et discipuli
domini euntes in Emaus 2 for-
te hoc modo quis querimo-
q̄ i manu teneo Quod di-
xerunt angeli ad loth Os
tuos edue de vrbe hac de-
lebimus enim locum istud Et
egressus loth ad generos suos
ait eis Surgite et egre-
dimini q̄ delebit deus ciuitate
istam Non ē credendum ut ait
Ieron. hijs qui dicunt loth ha-
buisse alias filias a predicte
virginibus habentes viros que
cum viris submerse sunt Sz ge-
neros vocat futuros generos vir-
ginum Ebrayca veritas habet Egres-
sus est loth ad sponsos qui
nolunt egredi consuetudine
hanc vxore loth ee dicē-
tes

De Subuersione sodomoru

Mane dissimulante loth
exire apprehensum eum
cum uxore et filiabus statu-
erunt angeli extra ciuitate
dicentes Ne respicias retro
Sz in monte saluum te fac Et
ex perturbacione nondum ple-
ne credens dno ait Non
possum saluari in monte ne for
te apprehendat me malum et
moriar Et forte senex fugo
moriar et laborem vie p-
ra monciu et laborem vie p-
horrebat Sed ē hic ciui-
tas prope ad quam fugere suf
ficio ut saluer in ea et aut
dus Non subuerta urbem p
q̄ locutus es Et ideo quia
dixit parva votu ē no-
men vrbis Segor i. parva
Tradunt hebrei hanc ur-
bem primo dictam Bala et
postea Salissam Et in ysaya
vitula conternate modo dr Pal
may quia tercio terre motu ab-
sorpta sit post submersionem
quatuor ciuitatum circumiacentium Di-
ci ergo loth fuit in ea pe-
ricula dus Sed ut dicit
Ieron. loth timens consuetum
terre motum egressus ma-
ns in monte Egressa itaqz
loth de Sodomis pluit
dominus sup ciuitates illas sul

phure et igne Pluit dus a se
ipso eius. id in terra a se ente in
celis iudicans ab imperante Plu-
it aut hoc ut terra methum
arresceret sine spe iterum ger-
minandi Et ita quasi punivit istos
quam primos peccatores diluuio
Exiret enim illi mensura excedent
tur qui naliter peccabat et vim
nisos subuertit Etiam paruulos p
pter parentum In quo promissum est
illis ne diu viuentes sequerentur
exempla patrum et ē aliquid
exemplum patrum et ē aliquid
bonum reum non esse qui glosis
bonum. Prodest enim paupem
non ē Prodest enim pauperem
non esse qui rex esse non pt
Et respiciens uxor loth u-
sa ē in statua salis qua Iose-
phus dicit se vidisse et hactes
mane Versa ē go regio
in lacum salsum et stilem q
dr mare mortuum q̄z nec aues
nec pisces in eo viuunt ut in
alijs Nauem non patit nec
ulla sustinet materiam nisi bi-
tuminata que bitumine illust-
tur Nam omne carens ani-

clarus hic Iu-
deam diuidet
et Arabiam
que olim soli-
tudo fuit illa
in via et ma-
quosa in qua
hel amo fuit
filij isrl

in profund
mittitur
preter homi-
nes rriq
viuentes
si quid vi-
ui aqua
arte im-
misere su-
perillt

lucerna ardens supernatat
extincta mergitur Multe
bolo glebas ingens bitumino na-
tant et ideo lacus alphati vo-
catur alphatides dr Dicitur e-

Dicit Iosephus
q̄ i una cum
lacunte eciam
grauissima
cum iactare
ferunt Vn
Vespasianus
qui cum manu
mibus post tergum
iussit in altum
poni et omnes
tanquam

cia q p po-
ma nata
in arbori-
bus ceterum
posite us-
qz ad ma-
turitatem
coloris sunt
viridis in-
pide ma
tera si in-
cida. fu-

q̄ sz ma
ne
audi
mana
cu hom
bg in
gab
lob
subm
so go
mneb
supe
natat

villas invenies. Unde ut ait
Josephus fabula terre Sodomite
fidem habet. Dicitur et vallis
salinarum forte, fit ibi sal. vel
lapides salis circa inveniuntur

De incestu Loth

Loth autem egressus de Segor
mansit in monte in spelunca
et due filie eius cum eo. Dixerant
autem filie Loth consummationem
mundi futuram per ignem et suspicate
sunt tale aliquid factum quale
in diebus Noe. Et se ad reparandum
genus humanum servatas superstites
cum patre ideo consilium inierunt
et patrem mestitia et rigorem vino
mollientes singule singulis
noctibus susceperunt ab ignorante
conceptum nec repererunt.
Hoc tamen desuper ponunt Hebrei
quod incredibile quia nulla re
natura non patitur coire quemquam
nescientem. Vel dicit nescisse
filiam putans uxorem fuisse
suam. Dicunt quod impossibile est defloratione
sine conceptum. Ab hoc
dicet antichristus se filium virginis.
Peperit que maior filia filium
et vocavit Moab patrem Moabitarum.
Minor peperit filium
et vocavit eum Amon patrem
Amonitarum. Moab et patre.
Hoc nomine mater aperte publicat
incestum patris. Amon filius populi
mei. Hec aliquantulum texit
quod filius est cuiusdam de populo meo.
Dicit Jero. excusari filias posse
quia crediderunt genus
humanum defecisse, et pietas
paternitatis impietatem incestus
excusavit, sed hic patrem non
excusat, sed infidelitas eius
iam fuit incestus.

Secundo miliario ab Ebron sepultura Loth distat

iam fuit mas- stus Segor a- it Strabus Loth

inexcusabilis est primum quia angelo non credidit se posse
salvari in Segor. Deinde
quia ebriatus est et fuit pe-
na peccati

De peregrinatione Abrahe apud Abimalech regem Gerare

Profectus est Abraham
de convalle Mambre
in terram australem et
peregrinatus est in Gerariis
inter Cades. Unde fluxerunt
aque contradictionis et Sur
locum sortis habens. Saram similia
prioribus silans per timore. Misit
autem Abimelech rex Gerare
et tulit eam in qua
vis forme illius miranda nota-
tur, que nonagenaria ad-
huc amari poterat. Sed in
egritudine cecidit rex de
voluntate ne eam tangeret
ut ait Josephus in fine tri-
gesimi capituli alia pena no-
tatur, hec quod deus concluserat
omnem vulvam domus Abima-
lech propter Saram, nequid
feminea infirmitate domus eius
conciperet. Medias autem somno
desperantibus sopodatus audivit
a domino hoc, quod propter uxorem
peregrini inferri et precepit
ei ut redderet viro uxo-
rem, quia propheta erat, et ille
oraret pro eo et viveret. Sta-
tim surgens vocavit et viros
suos vocavit et Abraham
et dixit ei. Quid fecisti
nobis, quid vidisti ut hoc
faceres. Et ait Abraham.
Cogitavi ne timor dei non
esset in loco isto et interfi-
cerent me propter uxorem. Ali-
as autem et vere soror mea est
filia patris. Hoc distinguere su-
is, patris sequitur mei qui est in
subaudi fratris vel filia patris mei
et non matris mee, quia est
neptis mea et cognata
ex parte patris mei et non sororis.
Unde alia translacio, soror mea
est a patre suo et non ex matre.
Sicut enim dicebat cognatos
fratres sic et cognatas soro-
res et fratrem vero Aram
patrem suum vocavit quia senior

eo fuerat / secundum usum loquen
di. Quo maiores natu patres
vocamus / iuniores filios. Et quia
dignior et maior affectus so
let esse proximis cum secundum viros
quam secundum mulieres proxima in qua sud
puriud dignior nomine vocavit
uxorem sororem scilicet propinquam quam ne
ptim vel fraterit ea filiam
patris esse nec tamen mentitus
est. Sicut nec dominus cum finxerit
se longius abire perseverantibus cum
domino iubente credit hoc di
xisse / et ita relator fuit
idolorum ut helviseus ce
lavit se non cognoscentibus ei.
dicitur tamen dicunt. Thare mortua
matre Abrahe duxisse ali
am uxorem filius et genu
isse Saram Unde et hic dicitur
filia Thare secundum carnem
et super filia Aram / secun
dum suscitacionem seminis quia soli
masculum reliquit. Oravit autem
Abraham pro eo et sanatus
est et uxor et ancille eius
pepierunt. Et dedit Abi
melech Abrahe munera
et terram ad habitandum adop
tionem sua. Sare autem dixit
Ecce dedi fratri tuo pro te M
argenteos hoc erit tibi in ve
lamen oculorum coram omnibus
qui tecum sunt. i. in memoria vere
cundie quia in mendacio depre
hensa es. Unde subdit et re
ponendo et p. i. ... repre
hensa memento te deprehe
sam vel elegans est visio hec
erat in velamine oculorum
i. in paratum funere q. d. A.
nunc eis et vitima funeri est
mentita es tu et decepisti
Habe ergo hoc in expensa
sumptus quod magnis expen
sis fieri solebat maxime
a iudeis vel ad pepla eme
da ut tegas faciem ne
ameris. De ortu Ysaac et eiecti
one Agar cum filio

Cxxi Visitavit dominus Saram et
concepit et peperit filium

et circumcidit eum Abraham viii
die. Exinde per totidem dies
videlicet circumcidunt Arabes vel
post xiii annorum / quia eo tempore
Hysmael gentis illius auctor est.
circumcisus fuit et vocavit eum Ysa
ac i. risum / quia risum fecerat
dominus parentibus eius et gaudium mo
dicum. Crevit puer et tri
mus ablactatus est / et pater grande
convivium die illa fecerat quia
die illa filius primo accessit ad
mensam patris. Cumque simul luderent
Hysmael et Ysaac / ledebat
maior minorem et intellexit
mater in ludo persecucionem quasi
patre mortuo vellet maior do
minari. Vel ut hebrei
tradunt cogebat eum adora
re luteas ymagines quas fece
rat. Quod cum ei displicuis
set mater dixit ad Abraham E
ice ancillam et filium eius. Dure
accepit Abraham et dissi
mulabat. Sed dominus dixit ei Audi
vocem Sare. Qui tollens
panem et utrem aque imposuit
scapule Agar et tradidit
ei puerum. Cumque consumpta
esset aqua in deserto et puer defi
ceret siti abiecit mater puerum
sub arbore et sedit longe quan
tum arcus iacere potest ne videret
filium morientem et flevit et
exaudivit dominus vocem pueri i.
fletum matris pro puero. Et dixit
angelus matri Surge tolle
puerum / et aperuit oculos eius
Deus et vidit puteum / dedit
quam puero bibere et implens
utrem abiit / et crevit puer
et moratus est in solitudine
Pharan et factus est vir sagitta
rius et accepit ei uxorem
de terra Egypti de qua nati
sunt ei filii xii principes tri
buum suarum. Quorum appella
cione opida Pharan et tribus
celebrant Nabayoth primoge
nitus a quo pars Arabie que est
ab Euffrate usque ad mare
rubrum Nabathea dicitur. Ce
dar secundus a quo Cedar

que e in deserto duma / seytus
a quo duma Regio thema
Nong a quo Thema que est
ad austrum Cethyma ultiq
a quo Cedema q e ad orien-
te

De puteo Iuramenti

Eodem tempe videns Abyme
lech Abraham multiplicatu
timuit eum et venit ad eum
cum Phycol principe exerci-
tus sui et ait Iura m p deum
ne noceas m et posteris meis
hoc sicut faciam tibi fecdm meam q3 fe-
cit Et duxit eos Abraham
ad puteum quem ostenderat deus
Agar quem foderat Abra-
ham an Agar eiectam s3 ser-
vi Abymelech abstulerant illum
Abrahe et fecerat eum in
solitudine p gregibus adaquande
qui longe a mansione eius
pascebant i solitudine Et
restituit ei Abymelech pu-
teum s3 in testimonium q ipse
foderat puteum et ablatum
restituit ei Abymelech De-
dit regi vii agnos et dixit
puteum Bersabee i puteum
septimum Sabee enim hebraice
vii sonat et ibidem per-
cusserunt ambo fedus Iosephus
etiam Bersabee dictum esse pu-
tant i puteum iuramenti Sa-
bee enim hebraice dr iuramen-
tum Iosephus tn interpretatur Ber-
sabee sedes putei A puteo
vero contestans regio dicta e
etiam Bersabee Planta-
uit q3 Abraham circa pute-
um nemus et fuit ibi colonus
multis diebus no habitator Di-
at enim Stephanus i Actibus
apostolorum q no accepit ibi
hereditatem nec spatium

CXXII pedis De Imolatione arietis pro Isaac

Post hec dum habitaret
in Bersabee et Isaac
ut dicit Iosephus esset xxv an-
norum esset Dixit deus illi
Tolle filium tuum unigenitum
quem diligis Isaac et vade
in terram visionis et offer
eum m in holocaustum sup
unum montium quem mon-
strauero tibi Terram vi-
sionis dixit illam ptem
Iudee que e in montanis
q2 et ipsa alonge et de
ea alonge videri pt que
ab Isaya vallis visionis
dr In summitate vero montium
Iudee monticulus erat
eminentior / dictus mons ma-
ria quem monstrauit deus
Abrahe ad imolandum fili-
um Hic tradunt Hebrei
post templum fctm et altare
fctm in loco i q et Abraham
altare fecit et dauid vi-
dit angelum reponentem gla-
dium in area orna Iebu-
zei Vn dixit Isayas Et
mons domus domini i uertice
montium et ad eum fluent om
gentes de quo et deus pre-
cepit iudeis ne imolarent
h in oi loco n i monte que
ostenderat eis Habraham
ergo de nocte consurgens ne-
mini q ei factum esset indicans
strauit asinum suum duxes
secum duos iuuenes et
filium et iuit iter duorum
dierum Tercia die eleuatis
oculis vidit locum procul
Hinc pbant illi errasse
qui dixerunt eum tunc habitas-
se inter Bethel et
Hay Locus enim ille no
distat a monte Moria p
iter unius diei et cum acce-
pisset ligna et igne relictis
in terra iuuenibus cum asino
ascendit solus cum filio Cu-
i filius Ecce inquit ignis et
ligna ubi e victima Cui
i pr Deus prouideat h victi-
mam et statuit Aram
et lignis impositis igne
adhibuit Refert autem
Iosephus verba patris ad filium
dicentis q2 sicut ex voluntate
dei ingressus fuerat in mundum
mirabiliter ita et ex dei
voluntate necesse erat eum
egredi mirabiliter que deus
quo dignum iudicasset non e
egritudine no bello non

Si deus ali no reuela ret

Si eum imo laret

Ambrosius in libro de patriarchis protestatur quod ignorabat ipse solus disponebat cedi immolato filio sed deus locutus est per os eius quod probat caliose at loquebat cum similis ne negotio cognito impediret eum aliquis aut gemitu ob streperet aut fletu

aliqua passione humana vi-
tam finire sed cum laudibus
et sacrificiis etiam impiis ad se
vocare et quod suscitaret eum ob
implendas promissiones et
sic Isaac accessit ad aram
vel mortem De hoc Algorus
dicit Indubitanti deus filium
suum mactare volebat lau-
dandus in constantia offerendi et in
fide suscitandi filii Arrepto
autem gladio ut filium immolaret
clamat ad eum angelus Ne
extendas manum in puerum
nunc cognovi quod timeas deum Non
enim sanguine pueri sitiebat
deus sed ut sciret quantum Abraham
deum timuerit Et vidit
Abraham post tergum arie-
tem inter vepres herentem
cornibus quem obtulit pro filio
Hebreus habet in angulis Sa-
bech herentem cornibus et e
Sabech genus angula Hic
errat Eusebius dicens Sa-
bech hyrcum erectum ad car-
pendas frondes Dixit quod
dicitur Sabech id est quod hircum
erectum Et dixit eum Raba-
nus non noviter creatum sed ali-
unde ab angelo allatum
Et vocavit nomen loci deus
videt et usque quod hodie quasi
in proverbium dicitur a videbis in ardua
posite in monte deus videbit
id est sicut respexit Ysaac
in monte sic videat nos in huius
angustia Diem autem liberacionis
Ysaac dicunt Hebrei primam
diem septembris Unde in ea
solempnizant et clangunt cor-
nibus recordamini in memoriam
arietis Iuravit deus per se ipsum
de semine multiplicando ex
Ysaac et de terra clauda se-
mini eius Altera die rediit Ab-
raham et reversus est in Bersa-
bee invitatus quod est ei quod Mel-
cha genuisset Nachor frat-
ri suo filios octo Primogeni-
tum Hus de cuius stirpe Iob de-
scendit sic scriptum est Vir
erat in terra Hus nomine
Iob et Buz fratrem eius et
eius generis Balaam qui secundum
Hebreos dicitur Iob Elihu Buzites
Errant ergo qui dicunt Iob
de genere Esau Quod enim in fine li-
bri eius est quod de Syro Symon
translatus sit et quod ipse quartus
ab Esau in Hebreo non habetur
De concubina vero Roma suscepe-
rat Nachor filios iiij or

De morte Sare

Rediit autem Abraham ad con- CXXIII
vallem mambre et mortua
est Sara cum esset C XX VII
annorum et sepulta est in Ebron
in spelunca duplici quam emit Ab-
raham CCCC siclis argenti ab Effron
supplicantibus pro eo etheis id est
populo terre Erat autem spelunca
duplex rupes naturaliter vel artificiat
duabus speluncis habens quam emit
Abraham in sepulturam generi
suo In superiori sepeliebant vi-
ri in inferiori mulieres Tamen Ada
et Eva iam ibidem sepulti e-
rant non peccavit Abraham
emendo nec ille vendendo
sicut nec hodie qui emeret
agrum ut faceret cymiterium
nisi forte quia ibi sepulti erant
prothoplasti Ieronimus tamen reprehenden-
dum dicit Et ideo nomen
eius mutat pro Effron Effran

De legatione eliazer in mesopotamiam

Erat autem Abraham senex CXXIIII
et dixit ad Heliezer pro-
curatorem domus sue Pone ma-
num tuam sub femore meo et iu-
ra mihi per deum celi et terre quod
non accipies filio meo Ysaac uxo-
rem de filiabus gencium inter
quas habito sed ibis ad cognacionem
meam et inde accipies ei uxo-
rem si tamen ex illis aliqua
noluerit sequi te non teneberis
iuramento Iuravit quod servus
pones manum sub femore eius
Tradunt Hebrei quod in sanctifica-
cione eius id est in circumcisione eius
iuravit Sed quod dicitur sub
femore dicimus servum iurasse
in semine Abrahe id est in Christo qui
ex se nasciturus sciebat Unde
et dixit Iura mihi per deum celi
et terre Quod autem sub fe-
more ponit manum voluit

tinuit carnem esse sup omnes
futuram Tulit ergo Eliez
er camelos x et abyt ex di
bus domini sui portans secum ma
teriem que rata nouit esse in
terra ad quam ibat. perrexit q3
Mesopotamiam ad Charran vr
bem Nachor Multo quidem
labore et tempore et ut dicit Jo
sephus q2 in hyeme in mesopota
mia luti pfunditas in estate aq
defectio in salabus latrones fre
quent at camelos accumbere iux puteum
teum ante urbem nolens intro
ducere Cum at egredentur
vespere mulieres ad hauriendam
aquam orauit dnm ut inter illas
inueniret uxor domini sui si aliqua
gentis illius dno suo debebatur
et cognosceretur ita ut alys ne
gantibus aquam sibi poscenti ipsa pre
beret Et ecce rebecca pre
elis filia descenderat et imple
uerat ydriam Alys quidem se
re auertentibus a pegamo aquam
prebuit et adiecit qui et camel
lis aquam hauriam Et hausta
aqua effundens in canalibus po
tum dedit camelis Ille at tacite
intuens eam utrum ydonea esset
dno quesiuit ab ea cuius filia es
set et si esset locus in domo pr
ad manendum Accepto vo q3 fi
lia esset Batuel filij Nachor et
Melche sor laban ptulit in au
res aureas et armillas et de
dit ei Cucurrit puella in do
mum matris nuncians que audi
erat Egressus q3 laban intro
duxit virum in hospitium et de
strauit camelos dedit q3 pale
as et fenum et lauit pedes
hospitum et apposuit eis pane
Noluit at Elieser comedere
donec loqueretur sermones pro
quibus ipse venerat Cum er
go dixisset se seruum Abrahe fe eo
rum et comendasset Abraham
in multis exposuit eis peticio
nem Abrahe et iuramentum q
ipse fecerat et oracionem suam ad
puteum a dno exauditam Respo
derunt laban et Batuel a
dno egressus e smo Abrahe
et oro tua Non possumus cont
placitum eius quicquam tibi loqui

Ecce Rebecca coram te e
tolle eam et sit uxor dni
tui Et nondum q Josephus
dicat Batuelem iam defun
ctum fuisse et virginem in
custodia fris et matris esse
et de morte pris pdicit esse
puellam queritur ad puteum
cuius esset filia Enim Moy
ses quiuis vidit voluisse
eam nec fuit habuisse prez
cum supius dixerit Cucur
rit puella in domum matris
forte nomine pris vocatur
sed nr q2 mandatum patris
de filia tradenda q relig
rat decedens nc exposu
it Potuit enim fieri ut t
denda ea gm suo delegasset
set Audiens hec puer Abra
ham adorauit dnm qui dire
xerat iter suum et ptulit va
sa aurea et argentea ve
stes dans Rebecce matri
frat q eius muna Surgens
mane puer petiit dimitti
ptendens moram qua fece
rat in via et domini senectu
tem Cuq rogasset ut sal
tem decem dies maneret
apud eos noluit Et di
xerunt Vocemus puellam
et queramus eius volunta
tem Cuq sciscitantibus si vel
let ire Ait Vadam et
hic primo legitur consensus mu
lieris requisitus et exinde p
iure statutum est ut queratur
et dimiserunt puellam

De aduentu Rebecce ad Ysaac

Eo tpe habitabat in Ge
rara Ysaac et forte de
ambulabat p via que du
cit ad puteum viuentis
et videntis Egressus enim
erat ad meditandum in agro
forte de mora serui Alia
lra ad exercitandum for
te laborans in agro ul quip
piam opis ad deducendum ages
Rebecca vo viso Ysaac et
cognito q vir esset eius de
scendit de camelo et tol
lens theristrum ul palium alssiu
operuit et opsit se Est
autem tristrum genus arabici

Ca lo xxv

Vestimenti mulier Ysaac vero introduxit eam in thabernaculum matris sue et in tantum dilexit eam ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret De morte prosu[m] septuagin sobolem de cethura

Abraha vero aliam duxit uxorem nomine Ce cethuram Que hebraice Cethura nomine appellatur que interpretatur copulatam Dicunt enim hanc fuisse Agar que de concubina mortua Sara transijt in coniugem de na copulata in copulatam ne senex novis nuptijs la scivire arguat Josephus eam dicit quod antiqua misisse ea uxore filij duxerat eam Et hec genuit ei liberos vi Iuvenibus enim de sene pare prole Et separavit eos Abraham dum viveret ab Ysaac ad plagam orientalem et cuncta que possederat Alijs vero largitus est munera Filij tamen Cethure a no libere se Saracenos dixe runt optinuerunt autem primo trog[l]odiden et ffemorem et Ara biam usque ad terminos maris rubri Refert Josephus quod et unus eorum natus est apher qui castra finxit in libiam cuius posteri eius habitantes ab illo affricam denominaverunt Dicit quod Eladeum prophetam et Malchi dictus est historiam iudeorum scripsisse sicut et Moyses scripsit quem refert dixisse ab uno filiorum Cethure nomine Suri Syria vocata ab illo Ab alio vero qui dictus est Apher vero Affricam dictam Cui descendenti in libiam Hercu les auxilium tulit et filiam ipsius nomine Etheam duxit Hercules uxorem et ex ea genuit Dodornis cuius filius fuit Pharon

Fuerunt autem dies Abrahe C lxxv anni et mortuus est et congregatus est ad populum suum ipse in sinum inferni et se pelierunt eum Ysaac et Hys mael in spelunca duplici cum uxore sua Sara De ortu regnorum

Anno lxiiii Abrahe mortu us est Nynus cuius uxor Se miramis ut posset regnare post eum proprio filio suo quem pe perat et anno nupsit et de ico filium genuit cum et Ba bilonia[m] ampliavit Anno Abrahe lxxv facta est ei remissio Anno eius lxxx vi natus est ei Hysmael Anno eius C natus est ei Ysa ac Anno eius Cxxxvii mortua est Sara Exor tum est autem Regnum Assyriorum anno CCv Caruit pau

Abrahe

Dinastia proprie dicitur principatus qui durat aput aliquam provinciam de eligendo imperatore sive alio principatu qui maior est etiam in illa provincia Ubi terra quondam eligebantur in Sasonia imperatores et duravit ibi Et deinde in ffrancoma diu Et inde in Bauaria et nunc in Bohe mia Hec tria sunt principaliores provincie Theuthunice terre licet multe sint adiacentes Et sicut in isto dictum est ita in alijs intelli gatur

sub Belo et auctore usque ad a num vii ozie regis Jude per annos M cc l x ii reges xxx et vii usque ad Sarda na Paul lum qui prin pulmnaia admuest per quem translatum est regnum ad Medos Regnum vero Sy cioniorum ab anno xlviiii Nachor avi Ab rahe exortum est sub Egialeo et dura

vit usque in annum xviii Heli sacerdotis et iudicis Isr

p annos D. cc xxi et x reges xxxi usque ad Euspum ... Diaoniam iudicaverunt sacer-dotes Carnii ... que sub Apia ... Pe-loponensis dicta e usque nunc ad Abraham iam sunt in Egipto xv Dinastie. Dinastiam egipcii summam potestatem dicunt a natura ... Abrahe Dinastiam ... obtinuerunt Thebei ... pastores scilicet reges sic uero Septimadenam Dyopolitani qui et Pharaones per reges ... vocate ... sunt Dynastie de quibus ... regum ad alia sepe transeuntes usque ad Cambissem filium Ciri sub quo ipse primo imperaverunt Egipto

Nota quod due sunt Thebe una in Grecia a qua Thebani alia in Egipto a qua Thebei unde ...

De morte Hysmahelis

Obiit autem Hysmael cxxx septem annos et mortuus e tradunt eum ... mortuum fuisse coram cunctis fratribus suis et coram filiis suis ... obiit. Habitauit autem posteritas eius ab Euila usque Sur. Est uero Euila India ... ab Euila nepote Noe sic dicta. Sur autem est solitudo inter Cades et Barad extendens desertum usque ad mare rubrum et Egipti confinia De Ysaac prosequitur hystoria et redit

De labore Rebecce in partu geminorum

Isaac uel amore erat ... duxit Rebeccam uxorem que e mecta ... tempore. Sciens autem Ysaac patri suo factam promissionem seminis multiplicandi ... orauit dominum ut quod promiserat impleret Concepit ... habens duos in utero ... cum uicina esset partui collidebant in utero eius paruuli ... ludebant uel calcitrabant Aquila confringebant Symachus in superficie ... in similitudine nauis ... pondere carentis Mouebantur enim ... pueri ut ... alter ... uideret posse ... ad ortum Non ... te puer ... capientes intelligendum e hoc accidisse ut ... uisum esse sed tantum per uoluntatem dei iam

deitate mundi ... quod futurum erat in adulto ... primogenituram quam alter habuit per naturam cessisse alter per graciam ... posteri eorum figura dissensionem iam tunc figurabant Creditur etiam iam tunc in utero sanctificatus fuisse Iacob et in hoc motu ... quando ... consensus ... ad Belial Mater uero grauiter afflicta nollet concepisse et fere desperans de partu perrexit ut consuleret dominum ... non ... consulendi deum nec modus ... per quos consuleretur adhuc ... institutum forte ad montem Moria ut altare Abraham fecerat ... et immolatis hostiis ... subtractis pellibus incubans per sompnum accepit oraculum forte more gencium quem uiderat in partibus ... dicunt ... capiti supposuit et ramis arborisque Agnus castus dicitur incubuit ut uisiones capitis fantasticas dormiens non sentiret uel adhuc uiuente Melchisedech consuluit quomodo ... at modo fecerit responsum accepit a domino Due gentes sunt in utero tuo id est ... duarum gencium que inter se diuidentur et pugnabunt sed et maior seruiet minori quod de paruulis neque dicitur ... cum maior semper prefuit minori sed de populis ... Ydumei enim qui de Esau futuri erant tributarii Dauid qui de Iacob ... forte intelligatur Esau seruisse Iacob dum ... et eum ut luna ... fert ferro ... auro ... flagellum grano Cum ... duos peperisset qui prior egressus e ruffus erat et totus in modum pellis hyspidus et dictus e ab hoc Seyr Hebe ... Seyr capillatum dicitur Dictus e autem nomine proprio Esau id est factus ... alter ... diens plantam fratris manu

tenebat qui rethe volens fra-
trem a pmogenitura et ob
hoc dictus e iacob · i · supplanta-
tor Sexagenarius ergo erat
Isaac qn nati sunt ei filij p-
uli Vivebat ergo Abraham
et adhuc xv · annis supvixit
Abraham enim pter c annos
qb iam vixerat nato Isaac
legit ptea lxx · v · annis vi-
xisse Itaqz sexagenario Isaac
restabant adhuc Abrahe an-
ni xv · ad vitam hoc ideo di-
ximus qz Josephus ait sic ·
Porro et post mortem Abra-
he concepit uxor Isaac zc
Mortem eius forte appellas
qm effeto iam corpe gnare
desijt Ipse enim textus lre p
recapitulacom no esse dictu
incidencia indicat Porro
eodem anno q nati sunt ge-
mini Isaac regnum Argiuorum
exortum e · sub Macho pre
sidis primo rege Durat
at usqz ad annum vi Del
bore et Barach iudicum
isrl' Duravit at usqz ad
ultimum Acrisium p reges e
in annos d · xl · iuxta Par-
seus po eu non sponte in-
terfecit Acrisium eum timens
reliquit agros et transtulit
regnum apud Micenas Sz
legerem in historijs eare regu
hec pressisse ab Imacho us-
qz ad Zelenum intellige
posteros de gne Machi us-
qz tunc regnasse et datum
e regnum Danao qui non
erat de gene regio

De vendicione primogenitorum esau

Porro cum adolevissent
filij Isaac factus est E-
sau venator et Jacob a-
gricola et pastor in thaber-
naculis habitavit Pater di-
ligebat Esau tamen qz pri-
mogenitus erat tamen qz de
venacone eius libenter vescebatur
Mater vero diligebat Ja-
cob tamen p simplicitate tamen

dei inspiracone affectu est
aut cum coxisset Jacob pulmen-
tum lenticule Esau lassus re-
dijt ab agro et ait Da michi
de qu coccone hac russa quia
valde lassus sum q d · Esurio
valde et pre lassitudine suspiro
in pulmentum pare Cui di-
xit Jacob Cui dixit Jacob ve-
nde michi pmogenita tua Esau
parvipendens pmogenita se
moriturum putans n comedet
in instanti dedit ei pmogenita
p edulo lentis et iniuit cum
vendiconem se ratum habiturum
Et qz lenticula fulva e he-
braice at Edom fulvum dicitur
extunc vocatus e Edom a quo
postea dicta e regio Idumea E-
rant at primogenita quedam digni-
tates qs habuerunt pmogeniti
in cognacionibus suis usqz ad Aaron
habebat enim pmogenitus veste
specialem qua induebat tan-
tum in sacrificijs offerendis
et recepturus finale benediccom
a patre Ipse in solemnitatibus i qui-
bus benedicebat minoribus et in
ijs dupla ciborum porconem re-
cipiebat Tradunt etiam qz
in divisione hereditatis similiter
in duplum recipet

De descensu Isaac in gerar

Orta at fame dum vellet ire
Isaac in Egiptum e re-
precepto dei remansit in ge-
rar et ob amiciciam Abrahe
receptus e ab Abymalech
ad eum pre dixit de uxore
sua Rebecca mea est forte
post dies plurimos vidit Aby-
malech p fenestram Isaac
iocantem
cum uxo-
re sua
et accer-
sito ait
quare in-
posuisti
nobis et
c h'c
ponere verbum absolutum i · impo-
situram i · dolum facere et e sen-
sus Nos decepisti Cui men-
titus es sororem tuam esse

Recapitula'oz
videtur qr dictum
non enim videtur ta-
tum vixisse Aby-
malech sz post
vendiconem primogenitam

·xxi· (margin)

Potuisti sup nos inducere gran-
de malum. Hii quibus cognouisset
vxore tua liberam a viro reputa-
tans. Et ait ad populum suum
qui tetigerit vxorem hominis
huius morte moriatur. Seminat
Isaac in terra illa et inuenit
centuplum extimatum i. existimauit
secundum quod recordabatur de se-
mine olim iacto se centuplum re-
cepisse nec de vna spe hoc
esse potuit. Sed forte in omni genere
centuplatus est. In alia translacione
[illegible] hec inuenit illo anno centuplum
Ob hec inuidentes ei Pale-
stini puteos quos foderat pater
eius obstruxerunt replentes hu-
mo. Abymelech etiam timens
eum dixit ei. Recede a nobis
quia potencior nostri factus es.
Et recedens Isaac uenit in
agrum qui dicitur Ghara i. conval-
lis et habitauit iuxta alueum
per quem torrens quandoque fluebat et
eruderant ibi puteos quos ibidem
foderat olim pater suus sed eo
mortuo obstruxerant eos Phi-
listei. Et cum inuenissent aquam
viuam iurgati sunt pastores
Gerare adversus eum dicentes
Nostra est aqua. Et ob hoc vocauit pu-
teum Escon i. calumpnia uel iur-
gium. Et recedens inde fodit ali-
um puteum et pro illo quoque iur-
gati sunt et propter hoc appellaue-
runt eum Sathanam i. odium
uel inimicicias utriusque putei ut
dicit Josephus. Opus imperfectum
reliquit nolens contendere cum
indigenis expectans bone vo-
luntatis eorum racionem et licen-
ciam perfectus quia est inde et fo-
dit iterum puteum pro quo non con-
tenderunt. Ob hoc vocauit eum
Roboth i. latitudinem quia dila-
tatus erat sup aquam ter-
ram et ex illo loco ascen-
dit in Bersabee. Et ap-
paruit ei ipsa nocte ei dominus
promittens ei quod promiserat
patri eius. Et edificans
altare inuocauit ibi nomen
domini et precepit seruis
suis ut ibi foderent puteum
Verisimile quod eruderaverunt puteum Abrahe.
Eo tempore uenit ad
eum Abymelech et Phi-
col dux militum et iu-
rantes inter se fedus fir-
mauerunt. Eodem die re-
dierunt pueri ad Isaac
nunciantes de puteo quem
foderat quod inuenissent aquam
et appellauit eum Ber-
sabee i. puteum sacietatis
et habundancie. Et impositum
hoc nomen urbi usque in
hodiernum diem. Et non quia
in medio uocatur secundum sed et in
septima hoc nomen differt a
nomine quod Abraham olim
ei imposuerat. Sabee
enim per Sin hebreum scri-
ptum septimum vel iuramentum
sonat et aspiratum scribitur
[illegible] per Sima grecum sa-
cietatem significat et in alia
lingua sonat. Incidencia

Eo tempore Phoroneus filius
Inachi et mobes primus
Grecie dedit leges et
sub iudice censuras agi
statuit locum quo iudicium de-
terminatum a nomine suo Fo-
rum appellauit. Cecrops
primus in Egiptum nauigauit
et quosdam apices litte-
rarum tradidit Egiptiis et
de agricultura eciam mul-
ta docuit eos. Unde
cum Ysis diceretur Ysis ab eis
dicta est quia in lingua eorum
terra sonat et ob hoc post
mortem in numero deorum in E-
gipto recepta est. Filius
eciam Phoronei qui Apis
dictus est eo tempore in E-
giptum nauigauit quem qui-
dam visurum Ysidis fratrem tra-
dunt et sibi ab Egip-
tiis deificatus est et Sera-
pis nominatus. De vxoribus Esau

Esau vero quadragenarius
duxit vxores Judith
et Bethsameth filias po-
tencium virorum inter Ca-
naneos semetipsum dum

faciens in ptate usque ... Que
cum ambe offendissent ani-
mum Ysaac et Rebecce z
licz nollent Ysaac pruinciales
sue misceri cognacioni cum
melius sibi decreuit vacat
vacat De benediccione Iacob
Capitulum xxvii Senuit Ysaac et videre
non poterat et dixit ad
Esau Affer michi ci-
bos de venacione tua ut co-
medam et benedicat tibi ani-
ma mea antequam moriar Egres-
so Esau ad venandum dixit
Rebecca Iacob Vidi et sic
audiui patrem tuum loquentem
cum Esau fratre tuo Affer
go cito in duos hedos optimos
quibus libenter uescitur ut
faciam tibi patri tuo escas
ut benedicat tibi pro Esau
Abiit ille et attulit dedit
que matri Que cum parasset
cibos induit Iacob uestibus
Esau uel de bonis quibus ut di-
cunt utebantur primogenita
Timebat ergo Iacob ne de-
prehensus a patre susciperet
maledictum pro benediccione
Porro in pelliculas hedo-
rum manibus et collo eius circum-
dedit ut similitudinem pilosi fratris
exprimeret In aliis enim quam
simillimi erant tamquam gemelli
Acceptos quoque cibos Iacob in-
tulit patri dicens Ego sum
Esau comede de uenacione filii
mei ut benedicat michi anima mea
Cui Ysaac Accede ut
tangam te et probem utrum
sis Esau annon Qui palpa-
to ait ait Vox quidem
uox Iacob est sed manus ma-
nus sunt Esau Cum autem
comedisset et hausisset uinum
osculatus est filium et benedi-
xit ei dicens Det tibi deus
de rore celi et de pingwe-
dine terre habundanciam fru-
menti vini et olei hiis tri-
bus solet omnis terre fertilitas intel-
Quasi ego sit ligi per fru-
cum primogeni- mentum
ta sunt et be- cibus

nediccio sicut p̄-
us erant Esau nec menti-
tur sicut nec
corpus dicens
Iohannem Heliam
esse non pro-
ut sed in simili-
tudine fratris
tuorum

per vinum potus
pulmenta
polenta Et
addit Ser-
uiant tibi
populi et cu-
ras Esto
dominus fratrum
tuorum Qui
maledixerit
tibi sit ille
maledictus et qui benedixerit ti-
bi benediccionibus repleatur Nota
tria que in benediccione premissa sunt
habundancia potencia primogeni-
tura pro illis tribus sunt Quartum
non sed benediccio futuri est et i-
deo in benediccionibus sacerdotum nostro
solet dici Benedictus est
aut Iacob erat in uerba non secundum
intencionem patris sic Corpus ex
intencione patris quem putat sub-
dimat alienum quem putat su-
u et coordinatis Vix sermo-
nem impleuerat pater egresso Ia-
cob uenit Esau cibos inferens
patri petens ab eo benediccionem
Expauit Ysaac uehementer
et in hac extasi vidit in spiritu
ad nutum dei esse factum et sic
ergo fraudis intellexit Et
idcirco non irascens sed confirmans
quod fecerat ait Venit fra-
ter tuus fraudulenter et accepit
benediccionem tuam et erit bene-
dictus Cui Esau Iuste uocatum
est nomen eius Iacob Et altera
vice me supplantauit id est hoc
me decepit Prius primogenita
surripiens Cui
Isto benediccionem benedici po-
scit a patre et patri hesitanti in-
stitit et quia ei benediceret uehemen-
ter instaret motus Ysaac
ait In pinguedine terre
et in rore celi de super erit
benediccio tua Et ita fuit
Idumea enim pascualis est
Et addit postea cuius prose
Vives gladio id est bellico-
sus et fratri tuo seruies
et cum sit Idumea facta est
tributaria domui Israel sed
ueniet tempus cum excu-
cies iugum eius de ceruicibus
tuis Hoc impletum est

Capitulum xxviii

cui rebellavit. Quum ne essent sub Juda

De sompno Jacob cum fugeret Mesopotamiam

Oderat ergo Esau Jacob et dixit in corde suo Venient dies luctus i. mortis patris mei ut occidam Jacob. Nunciata sunt hec Rebecce. Eodem spiritu sciuit Rebecca cogitaciones Esau quo intimauerat Jacob fraudare fratrem. Excusauit quod Jacob de mendacio in patrem et dolo in fratrem permissione matris. Mater vero pro familiare quodam filium spiritu sancto que ait ad Jacob Fuge ad Laban fratrem meum et esto ibi donec quiescat indignacio fratris tui. Credi neque absque licencia patris fiet. ait Rebecca viro suo Si acceperit Jacob uxorem de filiabus Heth nolo vivere. Ca. xxviii Et aduocans Ysaac Jacob benedixit ei et precepit ei ut in Mesopotamiam iret. accipe sibi uxorem de filiabus Laban. Videns autem Esau quod offendisset patrem suum per nupcias alienigenarum. iuit ad Ysmaelem patruum suum accipiens sibi uxorem filiam eius Maheleth sororem Nabaioth uterinam absque hiis quas prius habebat.

Igitur egressus Jacob de Bersabee pergebat Aram per Cananeam iter faciens timuit incolas terre quia ut Josephus Cananei erant iratim Ysaac prioribus eius bellis valde grauati maxime cum Calathiaci cepisset circa quam precipue laborauat. Timuit ergo Jacob apud aliquem hospicium intrare et sub diuo iacebat. Cum autem venisset iuxta Luza vespere supposuit capiti suo lapidem et obdormiuit. et vidit in sompnis scalam a terra celos attingentem et ascendentes angelos et descendentes per eam Josephus. dicit vidit descendentes figuras per eam honestiorem naturam habentes quam homines et dum in principio scale dicentem sibi Ego sum dominus Deus Abraham et Deus Ysaac. terram hanc dabo tibi et semini tuo Benedicentur in te et in semine tuo omnes tribus terre Ero custos tuus in hoc itinere et reducam te in terram hanc. Ordine prepostero est usus dominus. Prius enim in propria persona custodiuit Jacob postea sub Josue dedit semini eius terram illam in fine temporum i. Christo qui de Jacob benedicte sunt terre tribus. Euigilans autem Jacob ait Vere dominus est in loco isto et ego nesciebam. Terribilis est locus iste et est domus dei hic et porta celi. Et prophetauit de lege et templo et passione et que in terra illa futura erant. Terribilis enim lex. domus dei templum passio per apertam porte celi. Et lapidem supposuerat capiti suo. erexit ibi in titulum i. in commendabilem memoriam huius visionis et libauit super eum oleum dominus. prouidens dominum qui apparuerat sibi esse deum et lapidem i. locum lapidis sibi honorabilem. et in reditu decimas et hostias se ibi oblaturum et urbem proximam eciam honorandam decreuit. vocans eam Bethel i. domum dei Vel secundum Josephum i. hostiam dei. Prius enim a Jebuseo qui eam condiderat Luza vocabatur i. nux vel amigdalum. Nunc autem cum primo ibi fundamenta iacerent i. radix amigdalina inuenta est. Vel forte copia huius generis arborum ibi est. Procedens in Mesopotamiam longo tempore peruenit in Tharran et venit ad puteum in agro apertum lapide grandi vix quem tres greges amouebant Ca.lm xxix

·xxiii·

Cumque dixissent pastoribus ut adaquarent greges et ad pastum reducerent, accepit morem ibi esse, ibi non amoveri lapidem donec omnes greges convenirent nec licere et particulatim greges adaquare. Cumque percunctaretur de Laban valet inquiunt pastores. Et ecce Rachel filia eius cum grege suo que cum advenisset amovit Jacob ab ore putei. Vel quia non solvit Jacob et adaquavit gregem eius et indicasset se consobrinum eius osculatus est eam. Que nunciavit hec patri qui occurrens duxit Jacob in domum suam. Et audita causa fuge dixit ei Os meum et caro mea es et ideo secure latebis apud me. Tandem cura gregis cum [illegible] decrevit post mensem vero dedit optionem Jacob mercedis pro servicio pastorali.

De duabus uxoribus Jacob

Habebat autem Laban duas filias Lyam lippis oculis et Rachel venusto aspectu quam diligens Jacob ait Serviam tibi pro Rachel vii annis. Servivit igitur pro Rachel vii annis et videbantur ei pauci dies pre amoris magnitudine. Nec dictum est parum quia desideranti animo ipsa velocitas tarda est. Sed dictum est pauci quia videbatur ei rem tam amabilem parum emisse. Longe enim pluribus annis servisset pro ea, pro quo ea caret [illegible] dies [illegible] laborem dierum qui videbat ei par quod laborem longabat amor. Completo enim anno fecit Laban nuptias [illegible] suos. Vespere autem facto subintroduxit Lyam dans filie ancillam Zelpham. Jacob vero ut dicit Josephus per ebrietatem et noctem Lye corruptus est. Die facto ait Laban de iniuria querebatur [illegible] danda necdum [illegible] postulavit, morem ibi esse asserens maiores ante tradi ad nuptias.

Sed post alios vii annos se daturum ei Rachel laudavit [illegible] dicens se non libenter filiam ad Chananeos missurum cum etiam de sorore penitentiam ageret quod eam illuc duxisset. Jeronimus vero dicit errasse illos qui dixerunt post vii alios annos Rachel traditam, sed post vii dies conviviorum quos [illegible] perturbare alia superintroducta sponsa phas non erat. Ambabus fruitur Jacob optatis potitus nuptiis amorem sequentis priori pretulit serviens pro Rachel vii annis aliis.

De quatuor filiis Lye et filiis ancillarum

Dominus autem aperuit vulvam Lie sorore sterili data ut amorem vi fecunditatis consequeretur. Que peperit filium et ait Vidit dominus humilitatem meam, vilitatem erga maritum, et ideo vocavit filium Ruben id est visionis filium. Rursus peperit alium et ait Audivit dominus me haberi contemptui et ideo dictus est Symeon id est auditio. Peperit tercium filium et ait Copulabitur vir meus mihi quia addidi ei filios et ob hoc dictus est Levi id est additus vel firmator societatis. Similiter [illegible] peperit quartum et ait Nunc confitebor domino et ob hoc dictus est Judas id est confessio. Cessavit quia parere. Unde Rachel invidebat sorori et ait ad Jacob Da mihi liberos alioquin moriar. Cui ait Nunquid ego sum deus. Et ait Si non de me saltem de ancilla. Et dedit ei Balam in coniugium non in uxorem sed ut ei iungeretur. Peperit Bala filium et dixit Rachel Iudicavit me dominus id est equavit me sorori, et ob hoc dictus est puer Dan id est iudicium. Peperit et alium et ait Rachel Comparata sum sorori et ob hoc dictus est puer Neptalym id est dilatatio. Lia quoque tradidit viro Zelpham que peperit filium et ait Lya Feliciter, et dictus est puer Gad id est feliciter. Peperit etiam alium et ait Lya Beatam me dicent mulieres et dictus est puer Asser id est beatus. xxx

Nys quibus factum e diluuium pti
culare in Achaya sub Ogige
rege qui urbe q vocatur Archa
facta inonas Eleusim noiauit
Tunc eciam aput lacum Tritomdi
ugo apparuit quam Grece Miner
ua dixerunt Hec plures artes
admuenit et maxime lanificium
Vnde dicta e pallas a Pal
late insula terre in q nutrita
e ul a Pallante gigante que
interfecit Traditur at q post
diluuium illud cum insule ecladeos
longo tempore obumbrate fuisset
aquis rarescentibus prima inter
eos illuminata e sole Delos et
ideo Delos dicta e quod sonat
manifestum

De reliquis filiis et de ortu Ioseph

Ruben tempore messis triticee
id est iam collecte ordeis ul
forte tres collacones a metendo
i. colligendo messes dicuntur
Messis pomorum q prima e Mes
sis triticea que secunda Vi
demiarum messis que tercia Hoc
in qua tempore ab agro regressus tulit
Mandragoras et dedit matri
sue Cuius esum desiderans Ra
chel dixit lye Da m de ma
dragoris filii tui Opinatur enim
quidam hoc genus pomi i esum sum
ptum sterilibus fecunditatem pare
Vnde Augustinus fem esse dicit Cui
enim mandragoram vidisset occasi
one huius leccionis omem vim et nam
eius diligenter se perscrutatum asse
rit et nil tale se repisse in ea
Et ait lia Parum ne tibi vi
detur q abstuleris m virum me
um n et mandragoras tuleris
Rachel mitigans sororem uani
dormiat tecum ac nocte pro man
dragoris filii Et occurrit lya
redeunti Iacob de agro q eum
mercede conduxisset significans
et concepit nocte illa et pe
pit quintum filium et dedit m deus
mercedem qz dedi ancillam vi
ro meo et ideo vocauit filium Ysa
char quod sonat e merces Ysa
char enim merces e pro eo tam
sic vocauit eum qz mandragoris
emat vi merolam Rursum
concepit sextum filium et pepit
et ait Mecum habitabit maritus

qz genui ei sex filios et
ob hoc vocauit puerum Zabu
lon i. habitaculum In libro hebe
orum nominum vbi seba fluxus na
ctl interpretatur Post quem pe
pit filiam nomine Dinam Re
cordatus e dns Rachel et
aperuit vuluam eius que pe
pit filium dicens Addat m
dns filium alterum et ob hoc
dictus e puer Ioseph i. aug
mentum

De diuisis coloribus ouium et fetibus

Tmite ergo mijor annis
Ruby pupozibus suis Di
xit Iacob socero suo Da m
uxores et liberos meos ut re
uertar ad terram meam Et
ait Laban Inueniam graciam
in conspectu tuo ut adhuc
m serueas vij annis et con
stitue mercedem quam dem
tibi Scio enim qz propter te
benedixit m deus et ait
Iacob Iustum e Iustum est
ut aliquando prouideam domui mee
si feceris quod postulo adhuc
pascam pecora tua Separa
greges tuos varios et di
uerse uellere et trade i manu
filiorum tuorum Vnicolores
trade m et quod ex vnicolo
ribus varium natum fuit sit mer
ces mea quod vnius coloris tuum
Respondebit m cras i. in fu
turo iusticia mea q d. Tamen
facit natura ut alba ex al
bis nigra ex nigris nascantur
mecum iusticia mea dum deus
pro labore meo quod b' iustum vide
bitur reddet m g nam Pla
cuit huiusmodi sic laban et sepa
rauit oms diuisi coloris et de
dit filiis suis in custodiam
Vnicolores tradidit Ia
cob et separauit iter trium
dierum inter Iacob et filios
suos Ne quis ex vicinitate
pecoris pasceretur dolus
ita dictum planum e nisi quod
in textu leg Cum laban vni
colorem gregem tradidit in ma
nu filiorum suorum Quod con
trarium videtur ei quod dicit post
dici eum tradidisse i manu fili
orum suorum i. nepotum filiorum
suorum s. Iacob qui sub patre
opiliones erat ul participa
cione

dictum .i. unicolorem gregem
pecus natum ſub cuſtodia Jacob
dedit filiis ſuis cum diverſis
colore dato prius Jero. quod
dicit uſque ad tempus ſuum hunc
locum fuiſſe Jacob at noua
nature ſtrophia commentatus con-
tra naturam arte nature pugnauit
Tulit enim virgas virides
populeas quas hebrei quas ſara
ceas vocant et amigdalinas
et platanīnas quas per loca de-
corticans varium virgare fecit
colorem forte tres erant
canales et tres virgas tunc
eiuſdem longitudinis ~~tulit~~
cum canalibus tulit Cuique
canali ſuam virgam impo-
nens vel forte plures in cana-
libus virge erant obſeruabat
ergo Jacob tempus quo pecora
aſcendebant et in feruore
diei cum ad potandum avida per-
gerent in ipſa aviditate pota-
di faciebant oves et capras
aſcendi ut tales fetus concipe-
rent quales umbras arietum
et hircorum ſuper ſe aſcenden-
cium in aquarum ſpeculo videbant
Ex virgis enim ibi poſitis varius
erat umbrarum color Nec eſt
mirum fetus diverſi colores fierent
et deprehenderet dolus ſic te-
perauit Jacob primo tempore
cum aſcendebant oves quia
verni fetus meliores ſunt Po-
nebat virgas ut in conſpectu
earum conciperent In ſerotina
uero admiſſura .i. in ea que fi-
ebat in extremitate veris dete-
riore ſunt fetus quia in tarde
appetentibus coitum minus viget
natura et ideo tunc non appone-
bat virgas et ita que ſeroti-
na erat fiebat ſecundum Laban et
que primi temporis Jacob vel
forte dicta eſt admiſſura in
autumpno quia naturam cum Me-
ſopotamie et Italie eadem
eſſe tradit ita ut bis in
anno pariant Unde Poeta
Bis grauide fetu Quod
at dicit ut in virgis conciperent
dicit Jero. cum hebrei ubi

in circuitu exprimere non poſſe Di-
gnificat enim extrema totius
corporis concuſſione in feruore
coitus extremo Nec mirum ſimilem
conſpecte ymaginis ſobolem fieri in
extremo voluptatis cum hoc ipſum
in equarum gregibus apud Hyſpanos
fieri dicat Jero. Et Quintilia-
nus matronam accuſatam quod Ethyopi-
am pepiſſet ex ymagine con-
ſpecta hoc accidiſſe argumentis
defendiſſe. Et in libris Ypocratis
ſcriptum reperit quandam puniendam
quia pulcherrimum pepiſſet utrique
parenti cum quod eorum toti diſſimilem
nec monuiſſet Ypocras querere ne for-
te talis pictura eſſet in cubiculo eorum

Ditatus Jacob

Ditatus eſt ergo Jacob ultramo-
dum poſtquam audiuit verba filio- CXXX
rum Laban dicencium Tulit Ja-
cob noſtra et de facultate patris
noſtri factus eſt dives et faciem
Laban animaduertit quod nec eſſet erga
ſe ſicut heri et nudius tercius Maxime
domino dicente ei Reuertere in terram
tuam et ego ero tecum Miſit et
vocauit Lyam et Rachel in agrum
ubi paſcebat gregem et ait
Faciem patris veſtri non eſt mecum
Pater quod circuuenit me et muta-
uit mercedem meam .x. vicibus
lxx. dicunt .x. annis ſed intelligendum
.x. annis .i. x. reuolucionibus que
denaria mutacio in vi. annis facta
eſt Dicit enim Joſephus quod omne
tempus quod fuit cum Laban xx.
annorum fuit Noluit ergo Jacob
tercium ſeptennium annorum complere ſub
illo propter eius nequiciam Videns enim
Laban plures naſci diverſi colo-
ris aiebat Permutentur uni-
colores ſint merces tua Et cum
videbat unicolores multiplicari
econtra mutabat mercedem Et addi-
dit Jacob Deus tulit ſubſtan-
ciam patris veſtri et dedit michi qui in ſo-
mnis oſtendebat michi quales eſſent
fetus naſcituri et dixit michi
Surge et egredere de terra
hac Reſponderunt Lya et Ra-
chel quasi alienas reputauit nos
pater noſter Numquid reſidui aliquid habemus
de facultatibus et hereditate
eius Omnia quecumque precepit tibi
dominus

Surgens ergo Jacob cum vxo-
ribus et liberis abiit, tulit quoque o-
mnem substantiam et greges et quic-
quid in Mesopotamia acquisierat
Seduxit etiam Jacob. ut ait
Josephus medietatem gregis nesciente
Laban qui eo tempore ad conden-
das oves ierat Rachel etiam
nesciente viro ydola patris sui pe-
tiisa furata est et secum tulit non
ad colendum quia docente viro sciebat
non esse colenda Sed si
comprehenderent consequente patre ut
ad hec fugiendo veniam impetrarent
Jacob autem genere Jacob amne transmis-
so contra Gala ad montem
et nunciatum est Laban die tercio
quod fugisset Jacob qui assumptis fi-
liis et cognatis suis insecutus
est eum vii diebus. Josephus dicit
Laban post primum diem cognoscens
discessum Jacob et filiarum
persecutus est eos et in colle pro-
cul collocatos invenit eos post
dia quia si tercio die cognovit tamen
post primum diem dicitur cognovis-
se quod tunc egressus invenis tercia
die venit ad eum ubi filii pasce-
bant greges qui separati erant
a Jacob itinere trium dierum ut predictum
est Vidit autem Laban in
sompnis dicentem deum sibi Caue ne
quicquam aspere loquaris contra Jacob Et
consurgens ait ad Jacob Qua-
re me ignorante fugisti et
furatus es deos meos consobrinus
meus et generi hec facere non debu-
eras Respondit Jacob Timu-
i ne violenter filias tuas au-
ferres michi quod tamen nunquam me quia
filios secutus es At furti me
arguis apud quemcumque inveneris
deos tuos necetur coram fratri-
bus nostris Ingressus quoque Laban tha-
bernacula ipsius et ancillarum non
invenit Cumque intraret thaber-
naculum Rachel illa subter stra-
menta cameli abscondit ydola
et desuper sedit desuper et querenti
patri ait Ne irascatur dominus meus
quod nequeo ei assurgere quia iuxta
consuetudinem feminarum nunc acci-
dit michi et sic delusa est sollici-
tudo querentis Iratus quoque Jacob im-
properavit ei quod per diligenti scrutacionem

et ancillarum nunquam meruerat
ut ipse omnem supellectilem
suam scrutatus esset. Et ait
Laban Omnia que vides mea
sunt Sed quid possum facere
filiis et nepotibus meis Veni
et ineamus fedus. Tulit quoque
Jacob lapidem et erexit il-
lum in titulum federis et ait
fratribus suis Afferte lapides
qui congregantes fecerunt
tumulum et comederunt su-
per eum. Et dixit Laban
Tumulus iste sit testis federis
nostri ne ego transeam illum per-
gens contra te malum tibi
cogitans Nec tu transeas ad
me nocens nec affligas
filias meas nec uxores alias
introducas super eas. Et ab
hoc dixit Jacob lingwa sua
Tollem Galaad id est a-
cervus testimonii. Laban quoque et
lingwa sua vocavit eum Igar
Sedutha. Laban autem de no-
cte consurgens benedixit illis
reuersusque est in locum suum. Por-
ro Josephus dicit eos in monte
columpnam statuisse sub sce-
mate are forte autem colum-
nam nominavit

De muneribus premissis Esau

Jacob abiit itinere quo ce-
perat et occurrunt quoque ei vi-
ei multitudo angelorum et
obviis vocavit locum illud Ma-
naym id est castra quia ibi vidit
angelos qui parati eum de-
fendere a fratre suo quem
timebat. Misit autem Jacob
ab illo loco nuncios ad fratrem
qui explorarent animum eius qui
reversi nunciaverunt sibi Esau occur-
rere cum quatuor centum viris Timu-
it ergo Jacob non de promissi-
one angelorum diffidens sed
more hominum perturbatus et di-
uisit populum qui secum erat in
duas turmas et ancillas
eorum et liberos in priori tur-
ma In secunda liberos et
filios eorum ita quod in extre-
mitate eius posuit Rachel
et Joseph tres calores Vn-
encia quod erraunt putantes
terciam turmam Rachel et
Joseph habuisse Sic autem

Ca. xxxii

diuisit ut si veniret Esau
ad necandum et percuteret prim-
ret turma, reliqua ut fu-
giens saluaretur Separauit
ac ibidem de hiis que habebat
munera fratri suo capras arietes
et pulcros et diuersa genera
animalia Misit eciam ea per
diuisos greges ponens spacium
inter gregem et gregem ut
ex frequencia munerum sese
subsequencium multa esse puta-
ret ut muneribus si quid in-
dignacionis adhuc esset in Esau
placaret. precesserunt ergo
munera ipsum ad hoc in Mana

Hoc miliario | ym Con-
Jordane in | surgens
finibus Ydume | que ante dilu-
e Jacob que | culum tra-
transuadauit | duxit vxo-
Jacob | res et fi-
| lios cum o-

mnibus ad se pertinentibus per va-
dum Jaboch hodie dicitur
per torrente nomine Jaboch
transierunt In Genesi legitur
Cum orasset Jacob timens
fratrem dixisse In baculo
meo transiui Jordanem istum et
nunc cum duabus turmis regredior
ut forte iordanis erat
quem transiuit quia ibi calculosus
et torrens dicebat vadum
Jacob Jaboch eciam forte dicitur
scriptoris per Jacob Jaboch legitur
et transitu illo sortitum est
vadum nomen Jacob

Cum autem precedent turme
vlterius trans flumen re-
mansit ut oraret Et ec-
ce vir luctabatur cum eo us-
que mane qui tetigit latus
neruum femoris eius et emar-
cuit Vnde Jacob posuit de-
inceps non comedunt ner-
uum et ipsum posteritas eius
obseruat De luctu Jacob cum angelo
Cum ascenderat aurora
dixit vir ad eum Di-
mitte me Qui respondit
Non dimittam te nisi benedi-
xeris mihi Spiro autem quanti
nomen eius ait se vocari

Jacob Neque inquit ille appel-
labitur nomen tuum Jacob sed israhel quia
si contra deum fortis fuisti quanto ma-
gis contra homines preualebis Et
ita benedixit ei mutando sibi no-
men et confirmando ne timeret
fratrem Quod enim sedebat contra dominum
fortem factum est ei in signum quia
invictus staret contra fratrem
invictus Josephus dicit hoc nomen Israel
hebraice sonare reluctatem ange-
lum facere In libro autem nominum hebre-
orum interpretatur vir videns deum
Rabanus est enim vir El nomen est dei Ra-
vero videns dicitur id est mens videns
deum Hanc autem interpretacionem dicit
Jeronimus Non tam vere quam violenter
facta esse Illam Josephus dicit
rio id est hebreo inuenisse dicit et de-
nomine sonare princeps cum
deo Vir enim interpretatum ange-
lum fuisse asserit si contra de-
um fortis uel princeps fuisti et
Vocauit itaque Jacob locum illud
Phanuel id est facies dei et ait
Vidi dominum facie ad faciem et sal-
ua facta est anima mea id est de valde
uarietate plurimum confortata Cum
transisset Phanuel ortus
est sol et claudicabat De oc-
cursu Esau et empcione
agri in Sichem et aliis
Eleuans autem oculos vidit
Esau et vidit cum eo cccc CXXXIII
viros et precedens utramque tur-
mam quam fecerat adorauit pro-
nus in terram septies Currens autem
Esau amplexatus est eum et
deosculatus fleuit et querens
quos essent mulieres et paruuli eius
quos accepisset pertingere ad Jacob
accessit et deosculatus est eos
Cumque nollet munera primissa re-
cipere se plurimum habundare
dicens Ait Jacob Si inue-
ni graciam coram domino meo accipe
munusculum de manu mea sic vi-
di faciem tuam quasi viderem vul-
tum dei Non enim aut deum cre-
debat illum aut in tacitum pro-
didit adulacionem Reuersus est
ergo Esau die illo in Seyr
villa sua quam de nomine
suo sic dixerat Jacob autem in
precedens fixit thabernaculum
loco quem ob hoc dixit So-

i. tabernacula de quo dicit Jero. So
choth est hodie usque hodie civitas transior
dane in parte Sycopoleos ubi
Gedeon transierat Jordanem
cum esset in Sochoth. forte
transiordane dixit versus Meso
pothamie de qua rediebat Ja
cob Vel potius nondum transie
rat Jordanem sed Sachoth cum
at dixit sup Jordanem istud no
mine vocavit sed nomen terminum inde
iudicavit Abiit quoque de Sochoth
in Salem urbem Sicimorum i.
in Sychen a Sychem enim Sychi
mi vel Sichimi Sichimite dicti
sunt Vel forte Sichima erat et
ut Hebrei tradunt Moyses eam
tunc vocavit salem i. consumatam et
perfectam eo quod ibi femur claudicantis
Jacob sanatum sit Porro Jacob
emit iuxta opidum partem agri ab
Emor rege Sichimorum et filiis
eius centum agnis et habitavit ibi
et erecto altari invocavit fortissimum
deum israel De morte sichimitarum
et raptu Dyne et fuga Jacob

CXXXIIII Egressa est Dyna ut videret
mulieres regionis illius quod ut
ait Jero. Sichimitis sollempnitatis
habitis sola transivit per urbem empta
ra ornamenta provincialium mu
lierum Quam videns Sychem fi
lius regis adamavit eam et rapuit
et vi oppressit virginem et aggluttina
ta est anima eius cum ea et ait patri
Accipe mihi puellam hanc coniugem
Egressoque rege cum filio ad Ja
cob filii Jacob veniebat de agro
et irati siluerunt Regi autem
querenti vicariam eorum amiciciam et
societatem et ut mutua conhiberent
coniugia et Sichem promittenti mul
ta et offerenti ampliora respon
derunt in dolo Illicitum est apud nos
federari incircumcisis Sed circumcidamini
et eritis populus unus Placuit obla
to Emor et filio eius nec distu
lit adolescens quin statim imple
ret et intrantes urbem persuase
runt populo et circumcisi sunt omnes et
ecce die tercia qui gravissimus est do
lor vulneris Symeon et Levi
arreptis gladiis confidenter urbem
ingressi sunt et interficien
tes omnem masculum in ea tulerunt
sororem de domo Sychem Ce
teri vero fratres irruunt sup occisos
et depopulati sunt urbem parvu
los quoque et uxores duxerunt capti
vos Iosephus autem dicit cum esset
festivitas et Sichimite rege
et epulis uterentur inebriantibus pri
mis custodiis assistentes dormi
entes occiderunt Quo agnito
dixit Jacob Symeon et Le
vi turbastis me et odiosum me
fecistis habitatoribus terre hii percu
cient me et delebor ego et
domus mea Dominus autem confortans Ca[pitulum]
eum ait ad illum Surge ascen XXXV
de in Bethel et habita ibi Et
fac ibi altare ubi apparui tibi Ja
cob sanctifica tuos Jacob ergo
vocata domo dum purgaret suos
invenit deos Laban ut ait
Iosephus Nec enim sciebat quod
celasset eos Rachel in terra
sub arbore et ait suis Abicite
deos alienos et mundamini et
ascendamus in Bethel de Sy
chem enim attulerant eciam ydola
et inaures i. ornamenta ydolo
rum Quae pre toto quoque omnia
effodit Jacob subter therebintum
que est post urbem Sychem
Tradunt quidam quod ea tulit Da
vid inveniens et conflavit in mini
am templi quod facere disposue
rat Porro terror dei invasit
finitimos ne persequerentur Jacob
Cum perfectus venit in Bethel
et edificavit ibi altare obtulit
domino iuxta id quod prius vovit Eo
tempore mortua est Delbora nutrix
Rebecce et sepulta iuxta
Bethel sub terebinto et
vocatum est loci quercus fletus
Et nota quod hic videtur therebintus
et quercus sunt idem
Apparuit quoque ei iterum dominus et
ait Non vocaberis ultra Jacob
Sed israel erit nomen et appellat

Cum Soco
thensis ad viros
Sochoth
mirum
quod dixit
transiordanem
cum
Jacob se
cundum
quosdam
dicitur
transisse
Jordanem

eu(m) isr(ae)l. Cetera p(rae)t(er) q(uod) sup(ra) non
p(ro)misit t(un)c hac (lec)t(ione) imposuit

De morte rachel et partu Beniamin

Egressus inde Jacob uenit u(er)-
no tempore ad terram que
ducit Effrata i(d est) Bethlee(m)
et e(st) anticipacio p(ro)p(ter)ea en(im) dicta
e(st) Offrata ab uxore Caleph
que ibi sepulta est. ibi cu(m) p(ar)-
turiret Rachel cepit p(er)iclita-
ri. tu(n)c peperit filiu(m) Egrediente
aut a(n)i(m)a p(rae) dolore p(ar)tus moriens
uocauit filiu(m) Bonom i(d est) filiu(m) do-
loris. p(ate)r u(er)o cum co(n)nuncidit eu(m)
uocauit eu(m) Beniamin. i(d est) filiu(s)
dext(er)e. Sepulta e(st) erg(o) Ra-
chel i(n) via que ducit Beth-
leem et sola inter cognatos
hor(um) sepult(a) e(st). abrahe
no(n) meruit. Erexit q(ue) Jacob
titulu(m) sup(er) sepulcru(m) eius qui
apparet usq(ue) in p(rae)sentem diem
Et egressus inde fixit thaberna-
culu(m) trans t(ur)rim Ader. i(d est) tur-
rim gregis. Hunc locu(m) dicunt
hebrei ubi p(ost)ea edificatu(m) est
templu(m) et dictu(m) q(uo)d vaticinio
quonda(m) t(ur)ri(s) gregis i(d est) congre-
gacionis fute ad templu(m) Jeru(salem)
aut locu(m) ac iux(ta) Bethleem
ubi angelor(um) grex i(n) ortu
domini cecinit. Vel Jacob
greges suos pauit nomen
inde loco relinquens. Cum
q(ue) habitaret ibi Ruben dormi-
uit cum Bala concubina p(at)ris
q(uo)d tu(n)c no(n) latuit Jacob

De morte ysaac et regibus Edom

Uenit eciam ad ysaac
p(at)rem suu(m) i(n) ciuitate
Ebron et iam mortu-
a(m) i(n)uenit matrem. nec
mirum eciam p(ost) aduentum
eius co(m)pleti sunt dies ysaac
c. lxxx annor(um). Vel s(ecundu)m Jo-
sephum C.lxxxv anno(rum)
et appositus e(st) p(o)p(u)lo suo plenus
dierum et sepelierunt eum
filii sui Esau et Jacob in
spelunca duplici. Hic t(er)mina-
tur p(ri)m(u)s liber Josephi. Nar-

ra(tur) mortuo p(at)re ditati sunt
Esau et Jacob q(uod) terra eos
no(n) caperet. et redijt Esau
ad montana q(uae) dimiserat q(uae)
Jdumea e(st) in
t(er)ra Damasce-
na. Et Esau
habitauit Da-
mascum
dicta e(st)
terra ab
Edon Jdumea
que p(ri)us
dicebat(ur)
Bozra. Enumerans en(im) Moyses
viginti duos reges terre illius
a p(ri)mo usq(ue) ad ultimum quem
vide(re) potuit. Ait Regnat
p(ri)m(u)s Bale Jobal filius Zare de
Bozra. et hunc dicunt quida(m)
fuisse Job p(ro)nepote(m) Esau
Sed hebrei co(n)tradicunt ut supra
dictu(m) e(st). Videt(ur) eciam in Ge-
nesi q(uod) eade(m) t(er)ra an(te) Esau e(st)
ad dicta fuerit Seyr. Enar-
rat en(im) filios Esau. Enu(m)erat p(ri)n-
cipes Horreor(um) qui fuerunt in
t(er)ra an(te) Esau. de quibus incipit
sic. Jsti filii Seyr
Theman me-
tropolis Jdu-
mee. Vnde
Elyphat The-
manites. et
Suetam in
Baldath Su-
ites. Bosra in
finibus Jdumee
et Arabie
libanus diuidit
Jdumeam et
Feniciam
in Radice
cuius oriunt(ur)
albana et
farfar fluuii
Seu Anthio-
chia
Horrei. habita-
tores. et hor-
reos en(im) ex-
pulit Esau
ut legitur
in Paralipo-
menon. Q(uo)d
d(ic)itur t(un)c dicit
hos enumera-
tos reges
qui fuerunt in
Edon ante(quam)
filii isr(ae)l haberent
rege(m)
Saul. et di-
cit hac e-
nu(m)eracione(m) ap-
posita(m) ab
Esdra qui
eam scire
potuit. In
enumeracione istor(um) legit(ur) de Ana fi-
lio Sebeon cuius filia(m) duxit Esau
qui i(n)uenit aquas calidas i(n) solitu-
dine dum pasceret asinas p(at)ris sui
hebreum verbu(m) e(st). hic s(ed) et inuet

In libro Re(gum) i(n) pri(ncipio) laudat(ur) anteh(ac) Esras ex(posi)t(i)o (?) p(ar)a(lipomenon)

Sub morte Beniamin Damasci

Unu de qt ut ait Jero. Varie
disputat hebrei Dicut quidam
Jamnu maria q lacu i heremo
inuenit Aly putat liguas aqs
calidas ligwa punica que affi-
nis e hebree hoc noie dici qs
grea truyas vont Aly dicunt
eu onags asinabs admisisse
ut inde ueloces asini nascerent
q vont iamnu Aly dicut iam
nu assoaacom qz ps eqs asis
fecit ascendi ut muli nascerent
Et nondu q in recapitulacone
filioz Esau, pont Moyses ala
noia uxoz eis ab alys que an
q Amalech filis Esau nalis
de concubina habitauit in pte Idu
mee que Gabalite dicebatur
et dixit eam Amalechiten hys
vo pter missis triseundi e ad ge
nacoem Jacob Incidencia

Eo tpe Promethes frater
Athlantis pms dicitr e fecis
se homines tn qz de rudibs do
ctos fecit tn q legit fecisse y-
magines hom q arte quada
deambulare fecit Inuenit eci
a ps anulu h ferreu et inclu
sit gema Vn et vngulu vot
q sicut vngues carne sic ge
ma metallo circumdat Tradidit
at ut in qrto digito quem me
dicu vont poneret ad ornatu
digniore hic reliqs dicens q
ab eo usq ad cor quedam uena
ptingit Dicit eciam ea tem
pestate ceto leui i naui i qua pi
ctus erat draco i grecia venisse
e applicasse agriculturam Cere-
res pter instrumeta arandi
eciam mesurandi grana adiuenit
cu pus in arconib segetes repo
nerent et triticum p aruos nu
merabat Vn et agrorum deme
tra dca e Tunc eciam Thacchi-
res dicti et cyules adiu con-
didunt De vendicione Joseph
quam fratres emiserat

ab qr cendo cf cenu qd e anni lis

Joseph cu xv esst anorum
pascebat gregem pre
Recendi q an mortem Ysaac
ex anis vendits e Joseph
q sit pbatur Sexagenarius
erat Ysaac cu natus e Jacob
Et lxxx annorum mortuus e
go C xx erat Jacob in morte
pris In uendicione at filii C
viij anorum fuit Cum em ue
nit ad Joseph in Egiptu C
xxx anorum erat Sz inter
descensum eis i Egiptum e
vendicionem Joseph fuit xxij
am Joseph em xvij anorum erat
cu venditus e i Egiptum e
xxxviij anorum erat qn uenit
ad eum pr Redit ergo Moy
ses ad id qd pmisat Du
ergo rediret Jacob de Meso
potamia et nondum uenisset ad
patrem adhuc viuentem Rachel
secundum Josephu fetam e vendi
to Joseph i hunc modum Odiant
eum fres sui q a pre plus
ceteris diligebat tn qz i senectu
te genuerat eum tum q prestan
cior erat corpe et sapiencior e
rat ceteris Accusauat q
frem apud prem crimine pessi
mo ul de odio inmicm uel de
coitu cum bestiis ul solum Rube
p concubina pris fecerit q ei
pr tunicam polimitam i manu
e acu pictam ul sm aqlam tuni
cam Astragalam i talarem e
sm Symachu tunica manica
tam i manicas hntes Aly calo
bys utebant ut expediciores
essent pt tn dici manicata
manu picta acu i supinducta
Ca tn odii maior fuit visio
sompniorum Retulit sompnium
qd viderat dicens Putaba
nos ligare manipulos i agro
et vros manipulos adorare
meum manipulum stantem Cui
dixerunt Nunquid rex ni eris
aut subiciemur dicioni tue Aliud
q sompniu prec pnte retulit
eis Vidi quasi solem et lunam
et stellas xj adorare me In
crepauit eum pr et dixit

XXVIII

Nu(m)q(ui)d aut(em) ego et m(ate)r tua et
fr(atr)es tui adorabim(us) te sup(er) terra(m)
Potuit hoc dice(re) q(ua)n(do) (et) quia
p(at)r adhuc vivebat (et) t(ame)n nec m(ate)r
adoravit eu(m) q(ui)a no(n) descen-
dit i(n) Egiptu(m) nec p(ate)r legitur
adorasse eum q(ui)a nec Joseph
sustinuiss(et) s(ed) fr(atr)es adoravi(t) et
parentes in filiis Cu(m)q(ue) fr(atr)es in
pascendis gregib(us) moraren(tur)
in Sychem misit eum p(ate)r de
valle Ebron ut videt q(ui)d fi-
eret erga fr(atr)es et pecora
Cu(m)q(ue) no(n) invenisset eos i(n) Sy-
me(m) secutus e(st) eos in Dothaim
Qui cu(m) vidissent eum p(ro)cul
mutuo loquebant(ur) Ecce somni-
ator venit Occidam(us) eu(m) et
mittam(us) eu(m) in cisterna(m) vetere(m)
dicem(us)q(ue) q(uod) fera pessima devo-
ravit eum Ruben aut(em) volens
libare eum aiebat Non effun-
dam(us) sanguine(m) ei(us) s(ed) viva p(ro)iciam(us)
i(n) cisterna(m) ne p(ate)r vna p(er)imatur
et m(ate)r in luctu hoc vult Jose-
phus m(at)rem adhuc vixisse Nu-
dantes g(er)o eum tunica polim-
ita miserut in cisterna(m) in qua
no(n) erat aq(ua) Et recessit Rube(n)
meliora que(re)ns pascua Du(m)
aut(em) sedent comedentes pane(m)
viderut hysmaelitas veie(n)-
tes de Galaad portantes in
camelis aromata et resina(m)
et stacte(m) i(n) mirram i(n) Egiptu(m)
Dixit q(uod) Judas fr(atri)b(us) suis me-
lius e(st) ut vendatur hysmaelit(is)
puer iste et man(us) n(ost)re no(n)
polluatur celando sanguine(m)
ei(us) Caro e(ni)m et sanguis
n(oste)r est Et vendiderut eu(m)
Madianit(is) hysmaelitis .xx.
argenteis Ecce hic vocat hys-
maelitas q(uo)s et Madiam-
tas Madianite en(im) de Cethu-
ra filii Abrahe et hysma-
el de Agar et filios de
divisis vxorib(us) legitur Ab-
raham abinvice(m) sep(ar)asse (et) for-
te sep(ar)ati p(ri)m(o) p(ost)ea redie-
rut in vnu(m) Et facti sunt
vnu(s) p(o)p(u)l(u)s utru(m)q(ue) p(at)re re-
tinentes nome(n) Vel forte vn(de)
e(st) hebreor(um) op(in)io qui dicu(n)t
Agar et Cethura vna(m) fuisse
et ita forte nu(m)q(uam) sep(ar)ati fu-
erunt Reu(er)sus aut(em) Ruben ad ci-
sterna(m) no(n) invenit puer(um) et
credens inte(r)emptu(m) sciss(is) vesti-
b(us) eiulabat s(ed) accepto q(uod) vi-
vet q(ui)evit Tulerunt aut(em)
tunica(m) Joseph (et) tinxerunt in
sanguine hedi mittentes qui
ferret ad p(at)rem hanc invenim(us)
vide si tunica filii tui sit an no(n)
Qua(m) cum cognovisset p(ate)r ait
fera pessima devoravit fili-
u(m) meu(m) Joseph Scissis(que) ve-
stib(us) et indutus cilicio luxit
filiu(m) mlto t(em)p(or)e Congregati q(ue)
filiis ut lenirent dolore(m) patris
noluit eos audire s(ed) dicebat
Descenda(m) lugens ad filiu(m) me-
u(m) ad infernu(m) Erat e(ni)m in
inferno (et) q(ui)da(m) locus beatoru(m)
longe semotus a locis penali-
b(us) qui ob quiete(m) et sep(ar)acio(n)em
ab aliis sinus dicebat(ur) sicut
m(at)ris sinu(m) dicim(us) et dict(us) e(st)
sinus Abrahe q(ui)a etia(m)
Abraham ibi erat in susceptio-
ne usq(ue) ad mortem (christi)

De ingressu Joseph in Egiptum

Medianei vero vendiderunt
Joseph i(n) Egiptum Puti-
phari Eunucho magistro mili-
cie Pharaonis Alii dicunt Ar-
chimagistro et principi coquoru(m)
Magistera e(ni)m coq(ui)na dicitur
vel secus coquor(um) a mactere
q(uo)d e(st) occide(re) nec abhorreat
a vero q(ui)a apud plures nacio(n)es
dapifer principibus honorabilior
e(st) et princeps milicie Hunc Jo-
sephus dicit Petefrem Sacerdo-
tem no(n) bene translatum nomen
esse asserit Hic habuit vxo-
rem et liberos q(ui)a et Joseph
filia(m) ei(us) duxit vxore(m) nec de
Eunuchis regis fuit q(ui)a pueri
castrabant(ur) S(ed) tradit hebr(eu)s
q(uod) videns Joseph ellegante(m) e-
mit eum ut ei misceret(ur) Dns
aut(em) custodiens Joseph illu(m) ado-
infrigidavit ut deinceps si-
impotens fuit coire t(ame)n Eunu-
chus e(ss)e Itaq(ue) videntes eum
sterilitate(m) ... de ms

re ſuo ad pontifice eleopole
os: treguint et honorator e
rat qꝫ an i pncipatu ~~Ju~~ Ca(pitu)lu(m) xxxviii

Ju das genuit phares et zara de tha man

O o tpe ang. Joseph uedit. ~~eet~~ qz h' interſertum
e ciaz e p recapitulacom Diſ
cedes iudas a fribꝫ ſuis iuit
ad viru Odollamite noie hy
ram et accepit vxore noie
ſua filia Cananei que pe
pit ei pmogeitu her Dein
Onam pꝫ Sela Dedit
at Judas her pmogenito vxo
re noie Thamar fuit aut
her neqꝫ i abutens vaſculo
vxoris et occiſus e a dno i ne
uetus e mortuus in tho ne
vxore Et dixit Judas ad
Onam ut ingrederet ad ea
et ſuſcitaret ſeme fratri In
quo pꝫ quedꝫ in lege pꝫ ſcripta
que ante ea ſunt obſeruata
qui indignans ſibi no naſci fili
os fundebat ſemen i terra
i intulit cogſce uxoem ſata
gebat z percuſſit eu dns Re
miſit qꝫ Judas Thamar ut
eſſꝫ vidua in domo pris ſui
donec creſceret Sela Quo
adulto timuit eum trader' ta
mar et diſſimulabat Mor
tua e at vxor ſue Jude qui
gſolacone accepta pꝫ luctu
ibat ad tondendas oues cu
hyra opilione ſuo Q audi
ens Thamar depoſitꝫ indu
itate veſtibꝫ aſſupſit teſtrum
et ſedit in biuio i tineꝫ qd
ducit Thamna hebreu ſonat
ſedit in oculos Sic em no
mt biuiu ubi diligencius debet
inſpicere viator quo gradiat
Qua cum vidiſſꝫ Judas ſuſpica
tꝫ Caſdera i ſcortu Cui di
xit Sine me ut coeam te
cu Que ait Quid dabis m
et ille Mittam tibi hedum
de grege Et illa Patiar qd
vis ſi dederiꝫ m arrabonem
Et dedit ei annulu et armil
lā et baclm que gerebat p
arbore ad vnu gubitu gro
gcepit mlr gemmas at abijt
receptꝫ iteru veſtibꝫ indu
itatꝫ Miſit ei Judas hedu
p paſtorem qui cu no inue
niſſꝫ redijt ad Judam ſine
pignoribꝫ Pꝫ qtuor at me
ſes dictu e Jude Fornicata
tata e Thamar vterꝫ eiꝫ
intumuit Qui ait pducite
eam ut gburat Que cum
duceretur ad pena miſit ſo
cero ſuo pignora dicens: De vi
ro cuiꝫ ſunt hec gcepi Qui
ait Juſtior e me qꝫ no tra
didi eam Sela filio meo Hec
fecit Ne periret ſemē fily
mei Uerꝫ ultra no cogno
uit eam Judas Inſtante ꝗo
partu apparuit duo in utero
et in ipſa effuſione alter
ptulit manu in qua ligauit
obſtetrix coccinu Et ait
hic egredietur prior Jllo qꝫ re
trahente manu egreſſꝫ e alt
Dixit qꝫ mr Quare ppter
te diuiſa e a fre maceria z
obhoc vocauit eum Phares
Maciam at vocauit Benbra
nā ſecundarum l' ſecudinaꝫ
q involuit puer i vtero que
dicitur in ptu et ſeqꝫ puerꝫ
poſtea egreſſus alt cum coccino
et dictꝫ e zara i oriens qꝫ
pmꝫ apparuit ul' qꝫ pluimi iuſti
ex eo nati ſunt ut legit
in Paralipomenon Tamen
ſup Regum i principio pi
libri legit obſtetix in Hebron
ligauit coccinu i manu Pha
res q ab eo q ptum diuiſe
rat nome Phares ſortitꝫ
e forte pꝫ coccinu tulit de
Zaram et alligauit
Phares ut de filiꝫ gemel
lis pmogenitꝫ diſtingueretur

De incarceratione Joſeph

Igitur Joſeph ductꝫ e in
Egiptum emit eu Ca(pitu)lu(m) xxxix
Phutiphar fuit qꝫ do
mꝫ cum eo domu qꝫ domi
ſui tradita gubernabat Be
nedixit qꝫ dominꝫ domui
Egipcij ppter Joſeph qui
tn ꝗld de oibꝫ no nouat
niſi pane quo veſcebatur

xxxix

Factum est autem quod domina sua in-
iecit oculos in eum et ait:
Dormi mecum. Cui respon-
dit: Omnia sua tradidit michi
dominus meus preter te. Quomodo ergo
possum hoc facere, ymo et pec-
care in deum meum. Accidit autem ut
Iosephus quadam publica festivitate
instaret cui eadem mulieres in-
esse debebant. Tunc illa egritu-
dinem simulavit, viro captans
ob hoc solitudinem et silentium ut
exploraret Ioseph, et apprehen-
sa lacinia pallii Ioseph ait il-
li: Dormi mecum. Qui uacuus
relicto pallio in manu eius egres-
sus est foras. Illa contemptam
se dolens in argumentum fidei re-
tentum pallium ostendit viro
redeunti dicens: Ingressus
est ad me servus hebreus ut illu-
deret mihi. Iste nimis credulus co-
niugi vinctum Ioseph tradidit
in carcerem regis. Affuit autem
dominus cum illo, invenitque gratiam
in conspectu principis carceris,
qui carcerem et vinctos in custo-
dia eius posuit.

In festo non intererat quia hebreus erat

De expositione somniorum pincerne et pistoris

Ca^lm xl

Accidit autem ut pincerna
regis et pistor in eundem
carcerem mitterentur et Io-
seph ministrabat. Viderunt
autem somnium nocte una. Quos
cum mane vidisset Ioseph tristes,
sciscitatus est ab eis causam doloris.
Cumque accepisset pro sompnio eos
dolere, ait: Referte michi quid
vidistis. Numquid domini est inter-
pretatio? Et ait prepositus pincerna-
rum: Videbam coram me vitem,
et in ea tres surculos, id est
unde fundunt palmites. Alii
ponunt tria flagella vel tres pro-
pagines, quod idem est, et paula-
tim crescere in gemmas et post
flores uvas maturescere. Pre-
mebam quoque uvas in calicem Pha-
raonis quem tenebam, dabamque
poculum Pharaoni. Et ait
Ioseph: Deus dedit in bonum
hominibus vinum et ipsi bibat,
solvit lites et tristitias, et
bona est eius visio. Tres autem

Hoc non est in libro Hebreorum

propagines tres dies sunt post quos
restituet te Pharao in gradum
pristinum. Memento mei cum bene
tibi fuerit, ut suggeras regi
ut educat me de isto carcere,
quia de terra Hebreorum furto sub-
latus sum, et innocens in lacum mis-
sus sum. Tunc ait pistor: Vidi
et ego tria canistra farine super
caput meum et in superiori porta-
re me cibos qui fiunt arte pisto-
ria, aves quoque comedere ex eo.
Iosephus ait: Duo plena pani-
bus, tercium vero obsoniis variis et
cibis qualia solent regibus ministra-
ri. Greci tria canistra
chondriton, id est panum sordidorum. Et
potuit eadem esse quod in superiori
erant panes similagini de quibus
edebat Pharao. Et ait Ioseph:
Mallem me esse interpretem bono-
rum. Tres enim dies sunt post
quos Pharao suspendet te in cru-
ce et comedent aves carnes
tuas. Exinde tercius dies natali-
cius erat Pharaonis et inter
epulas recordatus pincerne
restituit eum, pistorem vero suspen-
dit, oblitus quoque est pincerna in-
terpretis sui.

Alibi ponit [illegible] leuis quo de[illegible] [illegible]

De sublimatione Ioseph et expositione sompnii Pharaonis

Cxlj

Post duos annos vidit Pha-
rao somnium. Putabat se sta-
re super fluvium de quo ascende-
bant vii boves speciose et obesis
carnibus, id est plenis, quia obesum edu-
catum, et post alie septem emer-
gebant de fluvio, summa confecte
macie, et devorabant priores. Ex-
pergefactus est Pharao. Rursum
dormivit Pharao et vidit
alterum somnium: Septem spice
plene pullulabant in culmo uno,
alie quoque totidem, id est vii, eas oriebantur
tenues et percusse uredine,
que devorabant priores. Ter-
ritus Pharao convocat coniectores et
sapientes Egipti. Nec erat
qui interpretaretur. Et recor-
datus est pincerna Ioseph, et eius
suggestione ad regem impin-
Ioseph de carcere eductum totun-
derunt. Vincti enim et exules
incrementa crinium patiuntur, et
veste mutata oblatus est regi.

Rex qz apphensa eius dextera
ait. Vidi sompnium Nec inveni
qui dissere quid sit Narravit qz
quod viderat Et ait Joseph
Sompnium regis unum est i. unius
sz communis Ostendit deus Pha-
raoni que facturus est Ecce vij
anni venient fertilitatis magne
i universa terra Egipti quos sequen-
tur alij septem tante sterilitatis
ut oblivioni det cuncta retro hab-
undantia Ad idem sane spe-
ctat boves agricole et spice
et sompnij repetitio firmitatis
indicium Adi at iux fluvium vi-
disti hec quia fertilitas et steri-
litatis ex flumine maxime ori-
etur Nunc ergo provideat rex
virum qui quintam partem frugum
p vij annos fertilitatis congreget in
horrea regis parata adversus fa-
me futura Pharao ve(ro) ammi-
ratus i Joseph et sompnij salutem
et consilij discretionem totius rei dispe-
sationem ei commisit dicens qz spiritu
dei plenus esset Ecce iam tali-
ter insinuatus est spiritus dei Primo
ubi spiritus domini ferebatur super aquas
Secundo ibi Non permanebit spiritus
meus i hominibus istis Tercio hic Tulit
ergo Pharao anulum de manu sua
et dedit i manu eius et collo
torquem auream circumposuit Fecitque
eum secundum in regno Ascen-
dit qz Joseph currum regis clamante
precone ut omnes coram eo genua
flecterent sicut coram rege Hebre-
um tradunt preconem non clamasse
ad geniculationem sz Abrech quod
sonat pater tenerimus et sic e-
tate tener sapientia tamen pater Abba
enim pater Rech delicatus Et ait
rex ad Joseph Ego sum Phara-
o Juramentum est et est sensus Sic
verum est me esse Pharaonem sic verum
est quod dicam Absque tuo imperio non
movebit quispiam manum aut
pedem in Egipto i. non egredi-
et quispiam hinc sine nutu tuo
neque publice funget officijs
et vocavit eum lingwa Egipti-
aca Phanee i. salvatorem mun-

mundi quod grece Ponthapha-
nee dicitur Hebraice autem sonat
absconditorum inventorem Et
dedit ei As-
seneth filiam
Phutiphar
domini sui v-
irginem Trigin-
ta annorum
erat Joseph
quando stetit
coram Pha-
raone Nati
qz sunt ei
duo filij prius-
quam veniret
fames Vo-
cavit qz primogenitum Manasse
quod est oblivio Dicens Obli-
visci me fecit deus laborum meo-
rum et domus patris mei Se-
cundum vocavit Effraym i. fru-
ctificatio dicens Crescere me
fecit deus i terra paupertatis mee

Hebrei in execra-
tione Joseph
de matrimonio
alienigene di-
cunt Josephum post
flagellum in-
duxisse Dinam
filiam Jacob et
ex ea suscepis-
se filiam de qua
et Phutiphar
nata est Ase-
neth

De ingressu fratrum Joseph in Egiptum sine Beniamin

Joseph collegit frumentum vij annis
quibus transactis venerunt
anni inopie et clamavit populus
ad Pharaonem alimenta petens
Cui ille respondit Ite ad
Joseph Aperuit qz Joseph hor-
rea et vendebat Egiptijs
Alie etiam provincie veniebant
i Egiptum ut emerent escas
Pecuniam vero tradebat archa-
rijs regis Audiens at Jacob qz
esce venderentur in Egipto misit
illuc x filios suos Beniamyn
domi retento Cum ingressi ter-
ram Egipti venerunt ad Joseph
nec cognoverunt eum Licet ado-
rassent eum et cognovisset
eos Duriusque loquebatur eis dicens
unde venistis Cum dixerunt
de terra Canaan ad emen-
dum escas Et ille exploratores
esse ut viderent infirmiora
terre ex diverso venistis Et
illi Non est ita domine sz servi tui
x filij sumus unius viri unus cum
patre nostro est Alius non est super
Et ille quod locutus sum Explora-
tores estis Impossibile est

Ca. xlij

Diotrasi dicebat hebreos quod non poterant dominum suum deniare ad omnes sicut gentes

Sed diate filios esse ta
em viro ydiote filios esse ta-
les cum etiam regibus illis filio
rum copia valde difficilis sit
p salutem Pharaonis Non egre
diemini ab hinc donec veniat
frater vr minimus Mittite vnu
ex vobis qui adducat eum
Timebat enim ne forte in eum
aliquid deliquissent Tradidit ergo
eos vinctos custodie tribus die
bus Tercio at die eduxit eos
et retinens Symeone ligato
illis pro ceteris alios abire p
misit Cum gquebat abinuicem
Merito hec patim quia peccauim
in frem nrm nescientes quod intel
ligeret eos Joseph quia per interpre
tem loquebatur eis Jussit quoque Jo
seph ministris suis ut implerent
saccos eorum et imponerent
pecunias singulorum in saccis
suis date supra Cibarijs in via

De Reditu eorum ad patrem

At illi profecti sunt venerunt
que ad patrem suum in terra
Canaan Dixerunt quoque ei omnia
que acciderant eis Cumque fru
menta effunderent singuli inve
nerunt in ore sacci ligatas pe
cunias territique omnibus dixit
pr Absque liberis me fecistis
Joseph non est Symeon tenetur
vinculis Benyamyn au
feretis In me hec mala rec
derunt Et ait Ruben Tra
de in eum duos filios meos interfi
ce si non restituero tibi At ille
non descendet filius meus vobis
cum Interim consumptis cibis fames
eos premebat et dixit Jacob
ad filios Reuertimini in egiptum
ut ematis parumper escarum
Et ait Judas Si vis mittere
nobiscum puerum ibimus Alioquin
non imus Ego suscipio puerum
De manu mea require illum nisi
eum reduxero ero reus pecti ci
tempore Et ait ysrl Si sic
necesse est facite quod vultis Su
mite de optimis terre nre
vobiscum modicum resine et
mell storacis et stactes et
terebinti et amigdalorum et fer
te viro munera Pecuniam vo
quam retulistis reportate

Ca lum xliiij

et alia ad emendos cibos
Deus autem faciet vobis virum
placabilem et remittat vo
biscum fres Resina dicitur quidquid gu
mmi liquidum uel aridum uel si
cum grece quod est manare prosilit
est terebintia qua forte expo
nendo subdit et terebinti Se
cunda est lentiscina que venit
de Chio insula Tercia est
pinea et forte balsamum sic
vocauit Joseph etiam in prima
pro munere unguenta balsami
imposuit et resinam tacuit
Storacis quod dicitur speciem resi
ne Jero dicit In hebreo esse
Nethotha Quidam transtulerunt
quod sonat generaliter Thymiama
Et in ysaia pro domo Netho
quidam transtulerunt domus Thimia
matis quidam domus Storacis

Unde reuma fluxum capitis

Non videtur hic quod terebintina sit quod ve[...] supra [...]

De ingressu in egiptum cum Beniamin

Igitur filij Jacob descenderunt
in Egiptum et steterunt coram
Joseph qui precepit dispensato
ri suo ut introduceret eos et
pararet conuiuium quia secum comesu
ri erant Timentes se propter pecu
niam introductos quia secum tulerant
Dicebant dispensatori se eam
retulisse et eis nescientibus in
saccis fuisse repositam Cui ait
Pax vobis Deus vester de
dit eam vobis pecuniam quam michi de
distis ego habeo Eduxit quoque ad
eos Symeonem Munera quoque pa
rabant donec ad eos ingrederetur
Joseph meridie Cum ingressus
obtulerunt munera et adorauerunt
in terra Et accepto quod salutis
esset pr benedictus quoque Beniamin
commota sunt viscera eius super
fratre suo et ingressus cubiculum fle
uit Lota quoque facie egressus est
et continuit se et ait Ponite
panes Sedit at Joseph seor
sum et alienigene et Egip
tij seorsum ut indigene et fratres
seorsum ut aduene Prophanum enim
putant Egiptij cum hebreis for
te propter disparem cultum Disposuit
quoque Joseph fratres secundum ordinem etatis
sicut in domo pris sedere
consueuerant Datis quoque partibus

miabat q pr Beniamyn qr
q ptibg excedet Joseph cu
dicit Beniamyn duplicibg pabg
horabat utruqz at stare pt
si quiqz sunt aliqui ipositcos z
de qz duplu dedit Benia
myn Biberit qz et iebriati s
cu eo i sanati sut sm ydioma
C xliiij hebreum precepit qz Joseph dispe
satori suo ut ipleret saccos eorz
et pecuia reponeret ut pus sci
phu qz suu argeteu in sacco
minoris reponeret z factu qz
e ita et orto mane dimissi sut
Tuc dispensator iubente Joseph
isecutg e eos et illis apphen
sis ait Pessimam rem fecistis
Caphu furati estis i quo bibit
dns meg et i quo auguriari so
let At illi dixerunt Apud que
unqz inuetu fuit qd queris mo
riat et nos sim serui dominj
tui Ille scrutatg icipies a maiori
usqz ad minore inuenit sciphu i
sacco Beniamyn Tuc illi redi
erunt ad Joseph cibg ipe ait an
ignoratis q no sit silis mi in augu
riandi sciag Nec e imputadu
Judas vo plurimu supplicabat ut
ipm meliore p puero suu reti
neret qz in suam fidem eu re
cepat a pre

C xlv Qn Joseph indicat se fribus

Non potuit se ultra cotine
re Joseph et reiectis aliis fo
ras in fletu clamauit ita q
qui exierat audierunt Ego
sum Joseph Nolite timere p salu
te vra misit me ds an vos Bi
ennu famis iam transit adhuc
quiqz ani restat qbg nec arari
nec meti poterit Cu ex imma
fluuij ipundacoe creditur accidisse
et adierit ffestinate et nu
ciate gliam meam pri Adducite
eum ad me et pascam vos et
pecora vra ne moriamur et
habitabitis in terra Gessen
Ocli vri vident q os meum
loquitur ad vos i veru esse qd
loquor Osculatg qz e Joseph os
fres suos flevit qz sup singu
los Auditu qz e verbum in au
la regis Gauisg qz Phao di
xit ad Joseph Dic fribg tu

is Tollite plaustra de E
gipto ad subuectionem paruulorum
et coniugum vra adducite
vobiscu Dabo vobis omia
bona Egipti z medulla terre
comedetis Dedit qz Joseph
singulis binas stolas Stola
dicitur a stelon qd e longu
qz talaris Beniamyn vero
trecentos argenteos et quiqz sto
las optimas totidem qz misit
pri Asinos qz decem qui
subueherent ex omibg bonis
Egipti et pfratribg ait
Ne irascamini in via Cu ad
uenissent ad prem dixerunt
Joseph viuit et dnabatur
in Egipto Jacob qsi de graui
somno euigilans no credebat
eis Cumqz vidisset vniusa q
miserat ei ait Sufficit mi
si filig meg viuit qsi de pena
uel gla no multu curo si viuit
vadam et videbo eum priusqz
moriar De descensu Israhel
in egiptum
Ca xlvj Igitur pfectus isrl cu oibg
que habebat venit ad pute
um iuramenti et mactatis vi
ctimis deo audiuit deum p
visione noctis dicente si No
li timere descende i Egiptum
ffaciam qz te i gente magnam
et in reducam te Joseph qz po
nat manu sua sup oculos tu
os Surgens qz de puteo
iuramenti venit in Egiptum
cu omi semie suo Cuncte aie
que ingresse sut cum eo Et e
gresse de femore eius non
q aie sint exducte sz appre
ctum mtes sunt lx vi pre
ter ipm et Joseph et duos
filios suos qui erat in E
gipto sunt g os simul lxx
Ad lxx v Et Lucas siliter
i Actibg Aplorz sz secundu
preoccupacom dictu esse Jere
assit et enatos cum eis v
filios filiorum Joseph quia
illi duo duas erat facili eius
Lucas qde scribes actus Apptl
cos gentibg no fuit ausus mu
tare vbu lxx qz eorum in
gebat Auctas inter getes

Ipse vero adhuc tamen erat eis
Sed eciam hec in Deuteronomio
consulerit quod israel ingressus est cum a
nimabus hec. Nota in hiis nati
Her et Onam filios Iude qui
iam mortui sunt in terra Chanaan
forte in loco defunctorum numerantur
numerantur due anglle Iacob fi
lii et ille intrauerunt vel more
scripture summa numeri posuit
quia parum defecit. Item nota si
Dyna numeratur lxx sunt preter
Iacob et filii eius lxvi
ex lxvi et filii Zelphe eius
filii Rachel xiiii et filii Ba
le vii. Et nota quod cum Ioseph
nondum haberet nisi duos restat
ut Beniamin haberet x sed in
libro nostro ipsi iii leguntur
forte vicio scriptorum. Duo
nomina scripta sunt pro uno. Vnde
Magister Hugo Asbel tercium in
Asa et Belich dixit. Sed non
videtur posse stare quod in numero
familie tribuum numerantur
victe Madianite sic legitur
Asbel a quo familia Asbeli
tarum sed in hebrea ueritate
Ros et Muphim duo nomina
sunt que aput nos vicio se
iuncta sunt forte quod Ioseph
pro Asbel posuit Asbela. Ideo
sic diuisit. Ioseph occurrit
patri et introduxit eum ad
regem

Premisit autem Iacob Iudam
ad Ioseph ut occurreret
eius in eius occurrit ei
in Gessen. Alii dicunt ad vr
bem heroum in terra Rames
se que tunc Gesse propterea
Thebaidis dicta est a qua Thebai
in que legioni prefuit beatus
Mauricius. Alii sunt Thebe
in Thebam propterea cum re
ges fuit ex ea dicta est
vrbs heroum quod heroes E
gipti qui debebant custodiam
in finibus terre illius propterea edi
ficauerunt hebrei cogentibus Egip
tiis vrbem thabernaculorum
que dicta est Ramesse. Pagus
Pagus arsenoytes quod sonat
sine sepe sit dicta
que sine discrecione fere

ytque cepit imperare Egipto.
Dixit quod Ioseph ad omnem
domum patris sui ibo et nunciabo
Pharaoni vos venisse et di
cam eos esse pastores. Cumque di
xerit vobis quod opus est vestrum
dicetis pastores sumus et pa
tres nostri. Hec dicetis ut habitetis
seorsum ab Egiptiis in optima
terra Gessen quia detestabantur
tur Egiptii omnes pastores o
uium quia non comedunt eas
sed colunt ut Hamonem. Ingres
sus quoque Ioseph ad regem extre Ca
mos fratrum suorum quinque quoque vi xlvii
ros statuit coram rege qui cum
dixissent se pastores ouium
addiderunt. Non est herba in terra
Chanaan petimusque ut iube
as seruos tuos esse in terra
Gessen. Nec enim separari vo
luit sed gentem patris facere pru
denciam. Si quis querit quo Egi
ptus que magis habundabat
in pascuis dominis quam Egiptus
quia nam a ceteris regionibus cum habun
dat frugibus sterilibus est in pascu
is et agris. Ducor enim nimi
a fluminis super terram tempora cole
di impedit vel sata extinguit
pascua autem nutrit. Post hoc
introduxit Ioseph patrem ad
regem benedixit quoque regi. Inqui
situs quoque a rege de diebus annorum
suorum ait. Dies peregrinacio
nis vite mee cxxx annorum
sunt parui et mali nec perue
nerunt vsque ad dies patrum meorum
peregrinacionis dixit quia status vi
te hac peregrinatu est. Mali
dixit quia sapiens accusator est
sui. Ergo autem dicit paruum. Dete
riores sunt sequentes nec peruenerunt
Dedit ergo Ioseph fratribus
suis possessionem in optimo terre
solo Ramessem dicit tamen
Iosephus concessit eis Pharao
ut in heliopolitana manerent
illic enim pascua pastores regii
habuerant sciens quoniam esse
Egiptiis separari a se pasto

res et mi q' eore ass' iste dedisse zfforte ad territa. rid Eliopoleos spetabat ciui tatem

De canone v. par tis frugum instituto

Invaluit fames in Egipto Cumque defecisset pecunia, et precio sustentavit eos Joseph anno illo p comutacione pecorum Sequenti anno iterum fame premente emit omnem terram Egipti Joseph p alimentis et subiecit eam servituti Pharaonis preter terram sacerdotum quam dedant eis reges quibus statuta cibaria de horreis publicis debantur et ideo non sunt compulsi vendere possessiones suas Circa finem vero salutis ait Jacob ad populos En vos et pecora vestra in manu Pharaonis sunt Ecce vobis reddo terram et pecora et dabo semina et colete terram regi Quintam partem dabitis regi quatuor reliquas pmitto vobis in sementem et cibos Qui dixerunt Salus nostra in manu tua est et creverit usque nunc quinta solvitur regibus Egipti et facta est quasi in legem

De iuramento quod fecit Joseph patri

Habitavit ergo Israel in terra Egipti Auctusque est nimis et vixit in ea xvii annis effecti quod sunt dies sui C. et xl. vii annorum Cumque videret diem obitus sui imminere Vocavit Joseph et fecit ut poneret manum sub femore suo et iuraret quod sepeliret eum in sepulchro maiorum suorum quod Hebron inde dicitur et intersecando dixit ubi mortua fuit Rachel quasi se excusans quod non sepeliret eum illic ubi ipse valebat sepelire Cura fuit sanctis sepeliri in terra in qua sciebant primum resurrecturum. ut cum eo resurgerent Distat enim Abraham inde a Calvaria triginta miliaribus Cumque iurasset Joseph quod iussit ei Israel ad lectuli caput quod erat ad orientem adoravit deum Quidam codices habent adoravit sup caput virge eius vel in capite virge sue et utrumque stare potest Potuit enim senex esse purgatus ut in hac etate fieri solet et innixus super eam adoravit vel sceptrum quod gerebat Joseph suscepit donec iurasset Cumque iurasset iterum sup cacumen virge nodum reddite adoravit deum Non enim credendum est dicentibus quod adoravit sceptrum Joseph

De benedictione Effraym et manasse :- Cam xlviii

Iterum nunciatum est Joseph quod egrotaret pater eius Assumptis secum duobus filiis suis illo perexit Audiens senex venisse filium confortatus est et sedit in lectulo videns quoque Joseph ait Qui sunt isti Caligare enim vide non poterat Ait Joseph isti sunt filii quos dedit mihi deus in hoc loco Et ait Jacob isti duo mei erunt Sicut Ruben et Symeon deputabuntur in numero quorum tribuum fauent Reliqui quos genuerit frater suorum vocabuntur in possessionibus suis Applicavit autem Joseph Manassem ad dexteram patris et Effraym ad sinistram adorans et petens ut benediceret eis Jacob vero spiritu cancellavit manum unicam dextram superponens quod intuitus senex Joseph ait Non ita convenit pater Alter enim primogenitus est et ille Scio fili mi et ille quidem erit in populos Sed iunior maior erit et semen eius crescet in gentibus Hoc

impletum est in Ieroboam qui
primus regnavit et tribubus et sunt
Effrata et ait ad Effraym
in te benedicetur israel et dicetur
in proverbio faciat tibi deus sicut
Effraym et manasse Et ad
ambos ait Deus patrum nostrorum
benedicat pueris istis et invo-
cetur nomen meum super eos et no-
mina Abraham et Isaac et cre-
scant in multitudine super terram
et ait ad Joseph Deus redu-
cet vos in terram vestram Do tibi
preter fratres tuos partem unam quam
tuli in gladio et arcu meo
de manu Amorrei Dane
eam emit Jacob ab agnis a rege Emor
sed cum pro nece Sichimita-
rum debuerat auferri ob pla-
cere sed eam optinuit

vt dicatur sicut faciat vos deus sicut fecit Abraham Isaac Jacob

Ca^lo^ xlix

De benedictione duodecim tribuum

Convocavit autem Jacob filios
suos et ait illis Congrega-
mini ut annunciem vobis que ventura
sunt in diebus novissimis Ad lit-
teram de divisione terre et de
statu tribuum futuro prophetavit
aut appresse de utroque Christi ad-
ventu

Sequitur de Ruben

Ruben primogenitus meus for-
titudo mea id est quem genui
in etate robusta principium
doloris mei id est sollicitudinis me-
e circa filios Vel Aliter principium
liberis meis prior in
donis Maior imperio supple eras
debueras Effusus es sicut a-
qua id est in vilem libidinem non
crescas quia ascendisti cubile
patris tui Jeronimus distinxit Effu-
sus es sicut aqua non crescas
quia ascendisti cubile patris tui Ac
si dicat Lege primogeniture
honor pre aliis tibi debebat et
duplicatam possessione sed
sufficiat tibi pro crimine tuo pa-
rem esse ceteris Magister super
excrescetes sicut aqua ebuliens
supergredit vel sicut flumina
inundans

De Simeone et Levi

Simeon et Levi vasa ini-
quitatis quia in furore suo
occiderunt viros scilicet Sichimitas
et suffoderunt murum id est in volun-
tate sua Hic apparet quod contra vo-
luntatem patris factum fuit illud
Alii dicunt subnervaverunt tau-
rum id est quidam de filiis regis quem
rapuerat Dynam intelligunt
Alii de Christo quidam de tau-
ro ipsis prosilepsim dictum In
consilio eorum non veniat anima mea
hec plane de Christo de Sy-
meon enim scribe de Levi sa-
cerdotes quorum consilio Christus
est occisus et dividam eos in
Jacob et dispergam in Israel Ad
litteram enim Levi sortem non habuit
in terra sed ante pro ipsis aliis urbes
habuit ad alenda pecora
Filii Symeon quia modicum erat
sorte non habuit sed recepti sunt
in sortem Jude Hec de via
ubi prophetavit de Christo regno
futuro in Juda et plane de
Christo

Sequitur de Juda

Juda te laudabunt fratres tui
Hic scilicet ferm est quod alii hesita-
bant primus post Moysen intravit
mare ubi et regnum promeruit
Manus tua in cervicibus inimico-
rum tuorum et adorabunt te filii
patris tui Hic notat regem futu-
rum Catulus leonis Judas
scilicet de capite regum David
Qui minimus fratrum electus est
in regem Ad predam ascen-
disti fili mi quia primo David
plurimos hostes habuit requi-
escens accubuisti ut leo et quasi
leena postea in pace regnavit
et maxime timebatur
quis suscitabit eum ad prohe-
tandum quasi sponsus solus qui dicitur
est in David vel de successio-
ne Salomonis post dicitur non
auferetur sceptrum id est rex de
Juda et dux de femoribus
eius donec veniat qui mitten-
dus est a patre sed Christus usque ad
transmigrationem Babilonis semper
exiit reges ex de Juda

Eximde duces usque ad hyrcanum; et iterum fuit reges XX. Circa quam p' defecerunt utrique et regnauit herodes alienigena. et ipse erit expectacio gencium sal. sz expectata non solum iudeis sz eciam gentibus Tandem conuertit simone ad filium juda sz de illo xpo mittendo sic O fili mi ille erit ligans pullum suum ad vineam et ad vitem asinam suam .i. gentilem et iudeum s' qui vitis e(st) assinabit lauabit in vino stolam suam et in sanguine uue pallium suum .i. carnem suam sanguine passionis cruentabit Pulcriores oculi eius vino .i. apostoli et dentes illius candidiores lacte .i. predicatores Hebrei de iudea sic Non auferet sceptrum .i. dominium quis primus incipit materubrum Primus abstulit potestatem tabernaculo et hyd. d'as ueiat qui mittendus e(st) hebraice dicit donec ueniat Silo .i. usque ad Saulem victum .i. Silo Pg eum redyt ad juda qui eripuit joseph de manibus fratrum suorum .i. expectacio gencium .i. tribuum Spm duces iudex p pos in pluribus ligans vineam pullum et ad vitem asinam .i. tanta erit ei copia vini ut .i. vna vite onabitur asinus et aliquis rubicundos dixit oculos Quia sic apparet in oculis bibencium In candore dencium copiam ouium et lacte nota quod lac comestum apparet in dentibus De zabulon

Zabulon habitauit in littore maris et in stacione nauium pertingens usque ad sidonem Ad terram tribus h maritima possedit De ysachar

Ysachar asinus fortem vel osseus .i. vir agricola aetubans in terminis que mediterraneum possedit inter maritima et mo.. et

videt requiem quod esset bona .i. terram secundam Jon seq et terra quod optima et supposuit humerum suum ad portandum Quia in uehende mercibus ad mare quam in finibus suis habundabat laborauit et effactus est tributis seruiens .i. nauibus ferentibus tributa. Hebrei exponunt Methaphonee dicentes quod nocte et die studendo laborauit et ideo omnes tribus ei seruierunt qui magistro dona ferentes De dan

Dan iudicabit populum suum sicut et alie tribus israel Fiat Dan coluber in via cerastes in semita mordens vngulas equi ut cadat ascessor eius retro. Hoc in Sansone impletum est. quod dicit licet Dan sit minima tribus. tamen de ea surget Iudex in israhel sicut et de aliis qui ad in. colubri viam obseruabit ne liceat hostibus vagari per iudeam depopulando ut prius et superbia philistim retrocedere faciet Sed quamuis talis sit. non tamen erit eripus Vnde subdit Tamen propterea istum salutare tuum expectabo Domine Exponitur et hoc de antixpo quem venturum de Dan asserunt quod quasi serpens morsu pestifere predicacionis et cornu potestatis armabitur Multos regum quod ascendent ad culmen uirtutum retro deiciet et tunc saluator veniet ad iudicium expectatus Alii referunt hoc ad Judam qui equum .i. carnem xpi et ascensorem eius .i. animam morsu predicacionis deiecit in morte Tunc saluator expectatus resurget Sz Judas recedit De ysachar De Gad

Gad accinctus .i. latrunculus preliabitur ante eum et ipse

attinget retrorsum Gad
cum Ruben et dimidia tribu
Manasse relictis uxoribus et
liberis ultra Jordanem in finibus
suis armatus precedebat israel
in terram promissionis. si pus (?)
in annis pluribus certantibus plus
viriliter genuum adversus suas
quas reliquerat inventis et forti
ter dimicans hostes stravit

De aser

Asser pinguis panis et
prebebit delicias regibus
fertilis enim fuit huius possessio
et deliciis affluens

De Neptalim

Neptalim cervus emissus
et dans eloquia pulcri-
tudinis pulcritudine cum
signatur velocitas terre uber-
ioris que pre aliis precoces fru-
ctus parit. Alii sunt aci un-
guis quia super locum Genesa-
reth iordanis irrigat. vel
ibi sunt aque calide. Com-
dacium vero eloquere ad montem
Thabor qui in finibus eius est
referunt quia cum propheta incolu-
erunt. vel quia de primitiis eius
frugibus offerebat in pascha
vnde fiebat laus deo que est
eloquium pulcritudinis ad tem-
plum et ad apostolos vero refertur
quia ibi maxime docuit

De Joseph

Filius accrescens Joseph filius
accrescens in virtute inter
duas partes in tribubus ut accre-
scens dignitate filie discurre-
runt per murum. hoc notat quod Jo-
seph transeunte per egiptum
mulieres ascendebant muros
ut viderent eius pulcritudinem
exasperaverunt eum et irritati
sunt et inviderunt illi ha-
bentes iacula hic de filiis eius qui
iaculis invidie contra eum armati
sunt vel de viris egipti. Se-
dit in forte arcus eius id est in
deo et dissoluta sunt vin-
cula brachiorum et manuum illius
per manus potentis Jacob id est dei
qui est potentia Jacob. solvit
vincula quibus ligaverant eum
fratres. Pastor egressus est lapis
israel hic de eo Jeroboam qui
fortiter rexit israel id est tribus vel
pastor totius familie patris in e-
gipto. hebreus habet inde pasto-
rum pastorum lapide habuit
in israel. pro eius comendacione
benedixit ei sic. Deus patris tui
erit adiutor tuus. omnipotens
benedicat tibi benedictionibus
celi desuper. benedictionibus abissi
iacentis deorsum. benedictionibus
uberum et vulve. Ordo qui-
dem est id est pro generatione et nutritione
nomine optat ei rore celi
fertilitatem terre ubertatem
lactis fecunditatem pecorum.
Benedictiones patris tui confortate
sunt benedictionibus patrum eius
donec veniret desiderium colli-
um eternorum. hec ad literam nil
est expositum. forte sit pro intel-
ligi. Reges in numeris inclinati sunt
populi arnon vel gesticula-
tor Arnon. Et in psalmo. Mon-
tes exultaverunt sicut arietes
etc. Et hic dicat. Desiderium col-
lium hec tria ad idem spectant.
Alii dicunt tetragoni etiam co-
gnomen Arnon fuisse colles
asperos et saxeos et ideo
dicti sunt et in maior habent ca-
ravia id est culmina. Unde et te-
tragoni dicti sunt. quia aliqua
pars inclinata est contra israel ut fa-
cile transiret et quasi applausit
eorum adventui. Et forte dimi-
dia tribus manasse citra montes
illos sortem habuit et est sensus.
Sic benedicetur Joseph donec
per colles exultantes intret terram
promissionis. Vult quod donec in-
clusum est et forte prophetavit
de monte Effraym et monte
Samarie in quibus regnavit israel
vel de montibus Medorum et Per-
sarum ultra quos exulat adhuc
Effraym et manasses et
desolata est terra de exilio ho-
stium et tunc donec exclusum
est. Nunc enim terminata est gla-
israel. Ex hebreo habet hic. sen-
sus donec irrigat colles etiam celo
et terris. Benedictus sit Joseph
ubique. Hic enim

infirmi unius. Et in prefato sit aquis masculos

solet dici donec ubi celum et
terra coeunt Et hee omnes
benedictiones fiant in capite fi-
ant in capite Joseph et in verti-
ce Nazarei i. sancti inter fratres
suos

De Beniamyn

Beniamyn lupus rapax ma-
ne comedat predam et
vespe diuidet spolia Quidam
refert hoc ad ulcionem que fuit
in sacto Beniamin Ve dicit
lupus rapax quia sanguinem Ae-
tarum et ipsi fudit i mane
egressionis de Egipto preda
i. lege quam extortam a deo acce-
pit et adhuc eam comedit
sed in vespera mundi diuidet spiritualem
diuisitatem aliam accedente
Hebrei ad altare quod fuit in ulni
referunt quod dicitur lupus rapax
propter ignis voracitatem in quo
mane sacerdotes ponebant vi-
ctimas adolendum Vespe ipsi iterum
se diuidebant partes suas que
de sacrificiis eorum contingebant
Exponitur de Paulo mistice Qui fu-
it de Beniamin Qui primo fide-
les persecutus post fidelis eloquia
dei et gradus ecclesie dispensa-
uit Vel quia tribus illa militum
fuit bellicosa Benedixit ergo
singulis propriis benedictionibus
non quod singulis bona dixerit sed
bene et prophetice dixit licet
ex maxima parte benedixit
eis

De morte Jacob et sepultione eius in Hebron

Hec locutus est Jacob et colle-
git pedes suos super lectum
suum et obiit et appositus est
ad populum suum i. ad angelos secundum
spem tandem re Notum quod
est quod appositus est ad Abraham
et Isaac sed tamen paucis pluribus di-
ebus non prius Joseph vero precepit
medicis ut conducerent eum aro-
matibus et custodierunt eum E-
gipcii xl diebus Mos enim erat
Ethnicorum condita corpora seruare
xl diebus et singulis diebus
plagare et fouere ea aqua calida
ut foret vtrum anima egressa
an sopita foret condita vero
xl diebus seruabant Hebreis

mos erat condita seruare vn-
decim diebus xxx Seruauit
ergo et ipsi Jacob diebus xxx
et ita sub ambobus custodia
transiert dies lxx Fideles
non quia mortuos suos fide et
virtutibus conditos aut xxx
diebus eos plangunt i. speciales
missas sub numero tot dierum pro
eis celebrabunt Quidam tricena
die celebrant misterie pro spiritu a-
nima et corpore Alii septianam
quia transierunt mortui ad se-
ptianam quietem Vel pro septe-
narios anime et corporis Significa-
uit at Joseph Pharaoni per
interpretes quod iurauerat patri
de sepultura et accepta li-
cencia a pharaone comitatus
fratribus suis et multis senibus
Egipti detulit patrem ad se-
peliendum in Ebron Sed ti-
mentes bella demauerunt ab
itinere terre tecto venerunt
ergo ad Aream ad Dad ubi
postea populus murmurans contra dominum
diuino igne consumptus est et plan-
xerunt ibi vii diebus et ab his
indigene dixerunt locum illum
planctum Egipti Tandem re-
deuntes ad viam transito Jorda-
ne sepelierunt eum in spelun-
ca duplici Rediit ergo Joseph
in Egiptum cum fratribus suis
et vniuerso comitatu

De morte Joseph

Timentes vero fratres eius ne
mortuo patre fieret memor
iniurie illorum Dixerunt ei
Pater tuus adhuc viuens man-
dauit ut hec verba tibi dice-
remus Obsecramus obliuiscaris
scelere fratrum tuorum nos quoque
oramus ut pro deo tuo dimittas ini-
quitatem istam et adorauerunt pro-
num in terram Fleuit ergo Jo-
seph et ait Nolite timere
et consolatus est eos Vixit ergo
C et x annos et vidit filios
Effraym usque in terciam genera-
cionem Filii de Machir filio
manasse nati sunt filii in geni-
bus Joseph Dixit ergo fratribus
suis Deus adhuc visitabit vos
et reducet in terram pro qua

iuravit patribus vestris Asportate ossa mea vobiscum Cumque
adiurasset eos super hoc mor-
tuus est et conditus aromatibus
repositus est in loculo in egipto
nec fuerat motus donec egressi
filii israel de egipto sunt Al-
teres secundum Josephum quod statim
obitu suo deferebant in Ebron
aut translati in Sychem

Sequitur liber Exodus

Historia quod exodi nam
alia est a predicta sed
eadem continuata sed propter
fastidium tollendum in quinque par-
ticiones distincta est Celare-
gis Pentateucum libri sorcita a nobis
Quam quinque distincta sunt
ab hebreis per libros iiij et thomos et
distinctos quorum eum precesse-
runt in Genesi hec autem sa-
pientia greca dicitur Exodus hel-
lenoth a principio libri et sol-
lent sunt nomina eius liber exitus
Odos enim iter vel via dicitur
Agit enim de exitu israel de
Egipto hebraice dicitur helle-
moth a principio libri et sonat
hec sunt nomina Sicut nos prima-
rys sub psalmos nominamus

De servitute filiorum israel

Surrexit rex novus in E-
gipto longo tempore post
mortem Joseph Ab illo enim sci-
licet quo fuit Joseph qui proprio nomine
Remphres dictus est Acta-
rus regnum et Amenophis sub
quo natus est Moyses Reg-
num translato ad aliam domum
Rex ille obliquus qui novus
ignoravit beneficia Joseph
que contulit Egipto et odie-
bat israel Maxime ut aut
Josephus quod inviderent eius
Egipcii propter virtutem et genus
et laboris industriam et afflu-
enciam opum et sobolis nu-
bilitatem Et ait rex ad populum
suum populus israel fortior et
est nobis sapienter opprimamus
eum ne multiplicatus vel ipse
contra nos insurgat vel adda-
tur hostibus nostris et egrediatur
liber Imposuit ergo eis

Fueis angarias operum quibus fract-
ri non vacaret amplexibus et in-
gressos operum prefecit eis preto-
reas Dum ingressis operum prefecit
Egipcios ut durius eos af-
fligerent Coperuit que latere
ea ex quibus edificaverunt ve-
ro civitates thabernaculorum
Phiton et Ramessem Ci-
vitates quod erat propter hoc ne erat
thabernaculorum Erat autem in fi-
nibus Egipti Et ideo muta
eas Pharao ut ibi poneret ar-
matos qui in thabernaculis sex
excubantes ne possent quibus egre-
di vel ingredi sine regis nutu Vel
thabernaculorum id est pauperum prius
et opere eorum illas ditavit ut
positionem ubi sui fisci ponere-
tur Aliud eciam opus non ta-
men grave quam servile imposuit eis
ut lutum platearum et sordes
vicorum cophinis exportarent
De quo legitur Manus eius
in cophino servierunt Tercium
eciam addidit opus secundum Jose-
phum ut fluvium per multas de-
rivaciones dividerent et circumda-
rent civitates fossatis ne flu-
vius eas inundare valeret et qua-
dringentos annos in hiis miserys
expenderunt id est compleverunt Con-
tra magis autem opprimebat tanto
plus deo auctore multiplicabatur

De indole obstetricum

Quod videns Pharao alium
excogitavit dolum et pre-
cepit obstetricibus hebreorum
Sephore et Phue que preerat
multitudini obstetricum ut mascu-
los eorum in obstetricando interfi-
cerent et abortum factum esse
mentiretur feminas tamen reser-
varet tum quia fragilis sexus noce-
re non poterat et libidini Egipcio-
rum deserviret tum quia sacrorum scri-
ba quidam regi predixerat eo tem-
pore masculum israel nasciturum qui
regnum Egipti humiliaret et
virtute transcenderet universos Ti-
muerunt vero obstetrices deum et
servaverunt mares Que cum a rege
redarguerentur mentite sunt dicen-
tes hebreas scienciam obstetricandi
habere Et priusquam veniant ad eas
pariunt Et quia timuerunt

deu edificauit illis domos .i.
locupletauit eas cum esset
paupes Vel fecundauit e-
as Cum essent steriles An
queritur an obstetrices venali-
ter peccasse Gregorius vi-
detur velle quod mortaliter Dicit
enim quod merces benignitatis earum
potuit in eterna vita retribui
sed pro culpa mendacii in terrenam
compensacionem declinata est

De submersione paruulorum

Videns ergo Pharao dolos sibi
non prodesse aperte aggres-
sus est eos precipiens ut quic-
quid masculini sexus nasceretur in
israel in flumen proiceretur et
multi submersi eo tempore perierunt
Pro quo peccato credidit deus tradi-
disse Egipcios in hunc erro-
rem ut apim pro deo colerent Erat
autem apis ut ait plinius qui et
testatur se eum vidisse quidam
taurus qui ex improuiso egrediebatur
de flumine habens in humero
dextro signum candidum instar lu-
ne corniculate Ad quem cum sta-
tim effluerent Egipcii cum genere
musicorum psallentes leuabat
in aere et super eos tamquam psallens
sedebat et ad motum vel stacionem
ipsius ipsum in terra mouebat vel
stabat et eadem die euanesce-
bat Dicunt tamen quidam quod in fe-
sto Serapis annuatim emer-
gebat Vnde et ipsum Serapidem
.i. serapi consecratum autumant
vocatum Alii tamen per decennium solet
apparere dicunt Alii tamen tempore iusti
sacerdotis Eliopoleos inuisi-
bilem ut qui diuturnam iusticiam indicaret
sacerdotium Peccatum ergo flu-
minis puniuit deus in errore flu-
minis

De ortu Moysi et educatione eius

Egressus est post hoc vir leuita no-
mine Amram vel Arzanus qui
accepit uxorem Iocabeth Iocha-
beth Cum nollet accedere ad
eam vxorem propter edictum mares
parere liberos quos necare preceptum erat
Cui deus per sompnium ait Ipse
Phaus astitit dicens Ne timeas vxo-
rem cognoscere quia puer quem
timebant Egipcii ex ea nasce-
turus erat Etiam de sacerdo-
tio Aaron ei significauit Tan-
dem concepit mulier et peperit
filium sub silencio eo quod non mol-
lem ei dolores partus instituit vi-
dens autem pueri elegantem
abscondit eum tribus mensibus
Cumque celare non posset sumpsit
fiscellam scirpeam immo fiscam .i.
sartaginem rotundam iunco conple-
xam et liniuit eam bitumine
ac pice ponensque infantulum
intus in carecto ripe cum expo-
suit ne impetu fluminis rape-
retur stante procul sorore puuli
maria rei exitum expectante
Ex precepto numinis Erat descen-
dit Termuth filia Pharaonis
ut lauaret in flumine Que vi-
dens alueolum et sibi afferri
iubens vidit paruulum vagientem
et misertia est eius dicens De
infantibus hebreorum est hic Sic
enim deus eum venustauerat
ut et ab hostibus dignus a-
micicia haberetur Et cum plures
Egipcie dedisset ei vbera
ad lactandum faciem auertebat
et ait Maria Vis inquam
adducam mariam hebream forte
vbera gentis sue sequetur Ex
precepto ergo Termuth abiens
matrem paruuli tamquam alienam addu-
xit et accessit ad vbera eius
puer Suscepit ergo puerum a
Termuth alendum et abla-
ctatum reddidit filie Pharaonis
que adoptauit eum in filium
Et dictus est Moyses Egip-
cii enim mos aquam ys saluatum
dicunt Que dum quadam die
Termuth obtulisset Pharaoni
ut et ipse eum adoptaret
Admiratus rex pueri venusta-
tem coronam quam tunc forte gesta-
bat capiti illius imposuit Erat
autem in ea Hamonis ymago
fabrefacta Puer autem coronam
proiecit in terram et fregit Sa-
cerdos autem Eliopoleos sur-
gens a latere regis exclamat
Hic est puer quem nobis deus
occidendum mandauit vel mira-
uit ut decreto tuo careat
Et voluit irruere in eum

sz auxilio regis liberatus est et
persuasione eius quod sapiens qui
per ignoranciam hoc esse factum
a puero asseruit In cuius rei
argumentum cum prunas allatas
puero obtulissent puer eas o-
ri suo apposuit et sue lingue
summitatem igne corrupit Unde
et hebrei eum impeditioris lingwe
fuisse autumant Tante vero
pulcritudinis fuit ut ait Jose-
phus ut nemo adeo severus esset qui eius
aspectum non heret Multi quoque dum
transirent eum per plateam deser-
vi occupaciones in quibus studebant
deserent

De uxore moysi ethyopissa

Factum est autem cum adole-
vit esset Moyses Ethyo-
pes vastaverunt Egiptum usque
ad Memphim et mare quo cir-
cumquaque ad divinacionis Egipcii re-
sponsum acceperunt ut uterentur
auxiliatore hebreo Et vix ob-
tinuit Thermuthis ut exerci-
tui quem paraverant Moysen
preficeret ducem prius prestitis
sacramentis ne ei nocerent Erat
at Moyses vir bellicosus et
peritissimus qui fluviis iter terrarum
longius pretermittens per terram du-
cit exercitum itinere breviori
ut improvisos Ethiopes preveni-
ret Sed per loca plena serpen-
tibus iter faciens tulit in archu-
papiris super plaustra ibices
scilicet Egipciacas naturaliter serpenti-
bus infestas que rostro per
posteriora immisso alvum purgant
castra quoque metatus proiciebat eas
ut serpentes fugaret et de-
vorarent et ita tutus per nocte
transibat exercitus Tandem
preventos Ethyopes expu-
gnans inclusit eos fugientes in
Sabba civitate regia quam
postea Cambisses a nomine sororis
sue Meroem denominavit quam
quia inexpugnabilis erat dum
obsedisset oculos suos iece-
at in eum Tharbis filia regis
Ethyopum et ex dicto tra-
didit ei civitatem si duceret
eam uxorem Et ita factum
est Inde est quod Maria et Aa-
ron ingrati sunt adversus Mo-
ysen pro uxore eius Ethiopis-
sa Dum autem redire vellet
non acquievit uxor Tum Mo-
yses tamquam vir astrorum peritus duas
ymagines sculpsit in gemmis huius
efficacie ut altera memoriam
altera oblivionem conferret Cumque
paribus anulis eas inseruisset
alterum scilicet oblivionis anulum
uxori tradidit alterum ipse tu-
lit ut sicut pari amore sic
paribus anulis insignirentur Ce-
pit ergo mulier amoris viri oblivisci
et tandem libere in Egiptum re-
gressus

De fuga moysi et affinitate ietro

In diebus illis Egressus
ad fratres suos in terra Ges-
sem vidit afflictionem eorum
et perfectum operis Egipcium per-
cutientem quendam de hebreis et ex
facto percussum Egipcium abscon-
dit in Zabulon Egressus
quoque die altero vidit duos he-
breos rixantes Et dum argu-
eret eum qui faciebat iniuri-
am respondit Quis te constituit
iudicem super nos num occidere me
vis sicut heri occidisti Egip-
cium Nota quod est Moyses quo-
modo palam factum erat verbum hoc
et timuit presertim cum audisset
Pharao verbum hoc et quereret
eum occidere Qui fugiens
per desertum venit in terram Ma-
dyan et labore copiam virtute tol-
lerancie superabat et venit ad
civitatem Madyan circa mare
rubrum sic nominatam a quodam fi-
lio Abrahe de Cethura Se-
dit quoque iuxta puteum Erant
at sacerdotes Madian in primatem
qui antiquitus sacerdos dicebatur
Raguel filie Qui dicebatur Ra-
guel cognominatus Jetro cog-
nominatus Mulieres que venerant
ad hauriendam aquam gregibus ale-
ndis Officium enim gregum muliercu-
larum erat etiam
maxime in regione Arabie

ditarum Cumque mentes eas vel pastores repulissent eas quas prohibuit Moyses ab iniuria virginum et adaquavit greges earum que maturius solito redeuntes rogaverunt patrem ne beneficium peregrini retribucione privaretur Vocatus quoque Moyses iuravit quod habitaret cum illo et accepit uxorem filiam eius Sephoram que peperit ei Gersan quod sonat advena eo quod in exilio genuit eum Peperit quoque alterum quem dixit Eliezer id est dei mei adiutorium Dedit quoque ei socer omnem curam gregum suorum in quibus omnis antiquis barbaris erat possessio

De visione rubi

Tandem mortuus est rex Egipti et clamaverunt filii israel ad dominum recordatusque est federis quod pepigerat patribus eorum Moyses autem pascebat greges ovium in deserto Cumque minasset gregem ad interiora deserti venit ad montem dei Syna qui et in quadam parte sui dictus est Oreb apparuitque ei dominus in flamma ignis in medio rubi Ignis autem viditatem rubi depascebat innoxius Erat autem mos ad pasturas egregius et herbis habundans quia pastores illuc ascendere non presumebant Cum quia experientia erat quod cum primo erat dominus ibi inhabitare et ait Moyses vadam et videbo hanc visionem magnam et vocavit eum dominus de rubo et ait Moyses Qui respondit Assum Et dominus Tolle calciamenta tua locus enim in quo stas terra sancta est Et ait Ego sum deus Abraham et deus Ysaac et deus Jacob Vidi afflictionem populi mei in Egipto et descendi ut liberem eum et educam

eum in terra fluentem lacte et melle ad loca Chananei Ethei Amorrei Pherezei Evei Jebusei Nome ac gentes septime Gergesei tacuit et fecit tercio vel in Deuteronomio ubique sed veni mittam te ad Pharaone ut educas populum meum de Egipto Et dixit Moyses Quis ego sum ut eam ad Pharaonem et dominus Ego ero tecum et habebis hoc signum quod miserim te Cum eduxeris populum de Egipto immolabe deo super montem istum quasi diceret tunc videbis quod ego fui tecum et eduxi te Hebrei enim timent hic usque quod miserim te Et ait Moyses Si dixerint filii israel quis est qui misit te quod est nomen eius Cui dominus Ego sum qui sum qui vocor qui sum Et dices eis Qui est misit me ad vos Dices etiam Deus Abraham et deus Ysaac et deus Jacob misit me ad vos hoc nomen mihi est memoriale quia hiis tribus vivit memoriam Josephus dicit Dixit ei sua appellacionem quam prius homines non audierant Nec in personas est dicere Vade congrega seniores populi et dices eis quod apparui tibi et misit te ad liberandum eum Et ingredieris tecum ad regem Egipti et dices ad eum Deus hebreorum vocavit nos Ibimus viam trium dierum in solitudine ut immolemus deo nostro Scio tamen quia non dimittet vos nisi per manum validam et percuciam Egiptum in mirabilibus meis nec exibitis vacui sed postulabitis ab Egipciis cancellaneis vel vasa preciosa et vestes et spoliabitis Egiptum Dicit Hebrei postulasse ut

Signum hoc est ipsius tercio facere signis et quod signum faceret Hebrei signum quod miserit te

c. iiii

dona daent Sz verius est
q mutuo excusantur

De signis datis moysi

Et ait Moyses non credent
michi Dixit Quid est quod tenes
in manu Respondit virga
Et ait Proice eam in terram
et proiecit et versa est in colubrum
Et expavit Moyses ita ut
fugeret Dixit quoque ei dominus
Apprehende caudam eius Et
cum tenuisset versa est in vir-
gam In hebreo enim coluber se-
mel scriptum est Et ait hoc signum
facies ut credant tibi Et
adiecit Mitte manum tuam
in sinum tuum et misit et factam
est leprosa alba ad instar
nivis Et ait Retrahe manum
in sinum Retraxit et protulit et
facta est similis reliquae carni
Quod si nec his duobus signis cre-
dent Sume aquam fluminis
et funde super aridam terram et
vertetur in sanguinem et ait
Moyses Obsecro domine mitte a-
lium Ex quo in precedentibus lingue fa-
ctus sum per quos locutus es ad
servum tuum nec enim eloquens
sum antehac et nudius tertius
Et dixit dominus Quis fecit os Quis
mutum aut surdum quis vi-
dentem aut cecum nonne ego
Age ergo docebo te et ergo te-
cum Obsecro mitte quem mis-
surus es Et dixit quasi turbatus
ait Aaron frater tuus eloquens
est et ipse egredietur in occur-
sum tuum gaudens Pone ver-
ba mea in ore eius et ostendam
vobis quid agere debeatis Vir-
gam sume in qua facturus es
signa Venit ergo ad Ie-
tro et ait Revertar ad fra-
tres meos in Egiptum ut
videam si vivant Cui Ietro
vade in pace Et tamen mora ad-
q^r faciente Dixit dominus
vade in Egiptum quia mortui
sunt qui querebant animam tuam
Pharao scilicet et explicetur eius
Vel plurale pro singulari po-
nitur scilicet solus Pharao quere-

bat

c. iiii

De reditu moysi in egiptum

Tulit ergo Moyses uxorem
et liberos imponens eos
super asinum profectusque cum
esset in itinere in diversorio ut le-
gitur occurrit ei angelus
cum evaginato gladio volebat
occidere Moysen scilicet quia uxorem
et filios contra voluntatem dei
ducebat essent enim impe-
dimento vel quia puerum ducebat
qui incircumcisus erat Alterum
scilicet iam circumciderat Moy-
ses Non enim credendum est hic
qui dicunt alterum remansisse
cum Ietro cum supra ait libe-
ros Tulit illico Sephora
petram acutissimam et circum-
cidit preputium filii sui tetigit-
que pedes eius et ait Spon-
sus sanguinum tu michi es Vel
dimisit eum postquam dixerat hec
ut Augustinus ait locus iste bre-
vitate obscurus est Ubi ergo ait
tetigit quia pedes eius intelli-
gendum est sanguis tetigit pe-
des pueri vel angeli Unde ita
ait viro Es ne michi vir
sanguinum et coniugio tuo tam
scelus tenear agere ut fundam
sanguinem filii mei Et recessit
angelus ab eo Hebreus Ita teti-
git pedes eius scilicet Sephora Moy-
si indignans pro virum venit ad pe-
des Moysi et ait Sponsus
sanguinum tu michi es id est generi
patris mei ideo factus es ut
esses michi in carne mea in filio ad
sanguinem id est ad mortem vel
sanguis meus effusus est ad pla-
candum angelum qui tibi mortem
minabat Et dimisit angelus
Moysen Tradit in hebreo pro
In hebreo habet Relaxavit
eum angelus quem per ipsum usque ad
mortem arctabat Hinc etiam
morem circumcidendi petrinis
cultellis habuisse principium vel
a Iosue in galgalis tamen ubi
nos habemus petram hebreus habet
aciem Et dicunt acutissimam
eam novaculam vero et Iudei
novaculis circumcidunt Fabian-
tur tamen quidam hebrei usque ad

In libro Reg. C factum e ut congregarentur

Exodus

David incisione facta pat
qz qr in demendo goliam
ferrum loice et galee cessit
lapidi iacto qi dan: ei lond
deinceps lapis cessit ferro
in incisione

De primo ingressu ad pharaonem

Abyt itaqz Moyses solus
tenebs vgam manu in-
trauit qz Aaron in bette dno
desertum Synay et occurit
Moysi in monte dixit qz ei mo-
yses vba dom et signa que
mandauat. Venerut qz isl
et congregauerunt seniores is-
rael locuty qz e eis Aaron
oia vba dom zffecit qz mo-
yses signa cora eis et credi-
derunt. Pq hc cum senioribus is-
rael ingssi st ad Phaonem
et dixerunt ad eu hec dicit
deus isrl Dimitte pplm me-
um ut sacrificet michi in
deserto Et ille Nescio do-
minu et isrl non dimittam
Et illi Ibimus via trium dierz
in solitudine ut sacrificemus
deo nro Jn quo nec gnetis
nec duplicitas intelligenda
e Eo enim forsitan ordine
pplus educetur si Phao po-
pulu dimisisset Tunc Moy-
ses sm Josephu gnierant
ei quia fecerat Egyptus op-
pressis ab ethiopibus et labo-
res et pericula que tulerat p
eis et qz p hys 9digna accep-
pat retribucom pitet qz que
sibi in Syria gtigant expo-
suit Cuem rex deridens ser-
uu sui fugitiuu eum voiat
et p sedicione dixit eu redis-
se Tunc ait rex seruis suis
Multus e pplus gnito magis
si dederitis ei requiem ab o-
pibus Et precepit ne ultra
eis darent palee ad costru-
endos lateres q minute luto
inscebantur ut solidiores
essent lateres uel paruis e-
is lateres coqbant p penuria
ligne in Egypto

De afflictione filiorum Israhel

C vii

Opprimebant qz hebrei
opibus nocte paleas co-
gregando et die lateres fa-
ciendo. et idem nus laterum
exigebat ab eis qui et
prius 2fflagellati qz sunt
magistrati de filys israel
qui pserat fratribus sub o-
pantibus a pfecti Phaonis
Magistri enim opm hebrei
erat Prefecti no ingris
Egipty Venerut qz fily isrl
positi filiorz isrl ad Pha-
one Dixerunt Rei Cur
inique agis 9 suos tuos C
ait Vacatis ocio et ideo di-
citis Eamus sacrificemus
dno Jte ergo opamini palee
no dabuntur vobis Cuqz e-
grederentur Moysi et aaro
occurrerunt et dixerunt ad eos
Videat dns miseriam vram
9 nos et iudicet qm fete-
re fecistis nos i abhominabiles
reddidistis coram Phaone
V ait Moyses ad dnm cur
misisti me ut affligeres pplm
istum Cui dns Jn manu ro-
busta eiciat eos Et adiciat C vi
Ego sum qui apparui Abraha
et Isaac et Jacob in deo o-
potenti i q sum deus omps
Et nomen meu adonay no
indicaui eis i fortitudine
et potencia ad qs ptz hay
nomen sz pietatem et sa-
piencia ad qs ptz hely et
heloy. ul no indicaui sicut
tibi Apparuit enim dns Abrahe
sz Moysi locutus e facie ad
faciem Et iterum Induca vos
in terra sup qua leuaui ma-
nu mea i iuraui ut darem
eam patribus vris ego dns qi
ita verum e sicut ego sum
dns et 2iuramentu spes Nar-
rauit qz Moyses hec omnia
filys isrl nec acquieuerunt
ppter angustiam spus Co-
memorat at hic hystoria pri-
cipes domorum p familias sz
de tribus tm s Ruben Sy-
meon Leui Nobis at de
solo Leui dice sufficiat

De mutatione virgarum in colubros

Filii leui fuerunt gerson caath
et Merari ex quibus tres fa-
milie leuitarum descendunt sub lo-
so[n] Caath ac de Meraite
filii Caath Amram et Isuar
filius ysuar Chore filii Amra
de Iochabeth aaron Moyses
et Maria Accepit et Aaro[n]
vxorem helysabeth filiam Ami-
nadab sororem Naason que
peperit ei Nadab Et Abiu
Eleazar accepit vxorem de
filiabus Phanuel que peperit
Phinees Iste est Moyses
et Aaron quibus locutus est dominus
in terra Egipti Hoc addit ex-
dras ut quidam dicunt Vel
Moyses de se tamquam de alio loqui-
tur

De plagis Egipti

Cvii Iterum locutus est dominus ad moysen
loquere ad pharaonem omnia que lo-
quor tibi ne timeas eum Ecce
constitui te deum pharaonis i. po-
tentem in ipso et in terra eius
facere signa ad modum dei Aa-
ron erit propheta tuus i. ploratu-
ro tu Moyses deus vel Aaron
propheta Ingressi ergo sunt Moy-
ses et Aaron ad pharaonem Moy-
ses erat lxxx annorum et A-
aron lxxxiii cum locuti sunt
ad pharaonem Tulit ergo Aaron
virgam Moysi et iecit in terram
coram pharaone et versa est in
colubrum Vocauit ergo Pharao
maleficos et fecerunt similiter
incantatores singulas virgas suas que
verse sunt in dracones Sed vir-
ga Aaron deuorauit virgas
eorum Et sciendum quod magi de-
ludebant oculos spectancium
vel secundum Augustinum demones
defere[ba]nt res miro et subito sensu
vere de quibus hic agit afferre
Induratum est cor pharaonis nec
audiuit eos

De aqua versa in sanguinem

Et ait dominus ad Moysen
Egredere in occursum
pharaonis cum egredietur ad
aquas et dices Non sciens quod
dominus sum percutiam virga aquam
fluuii et vertetur in sanguinem
et pisces morientur et af-
fligentur Egipcii Et factum
est ita et percussit Aaron a-
quam fluuii et versa est in san-
guinem et fuit sanguis in omni
terra Egipti in fluuiis et
riuis et paludibus forte no[n]
in aliis sed in his que mana-
bant de Nilo et in vasis tam
ligneis quam saxeis Foderunt
quoque putheos Egipcii per circuitum
fluuii et inuenerunt sanguinem
fecerunt quoque magi similiter i. Iam-
nes et Mambres Et dicitur
quod allata est aqua de terra Ges-
sen qua non percussit dominus pla-
ga propter filios israel qui habita-
bant in ea Unde Iosephus de-
hebreis erat fluuius pota-
bilis Verte esse mutatus Egip-
ciis non propter solum colorem sed et
saporem acrius cruorem preferre-
bat Unde post videtur quod
liber quod in Nilo aqua fuit in E-
gipto Et hec fuit prima
plaga qua percussit dominus Egi-
ptum vii diebus de quo dicit Io-
sephus quod Pharao timens pro ea
et hesitans hebreos abire permi-
sit i. permittere proposuit Tunc
malum fuisse releuatum sin[istr]e
premuit

De Ranis

Iterum locutus est dominus ad Moy-
sen Ingredere ad pharaonem
et si noluerit dimittere populum
Dic Aaron ut extendat ma-
num super fluuia riuos et paludes
et fecit sic Et ascenderunt
rane que operuerunt terram
Egipti et ut dicit Iosephus et
arte in breui moriebantur et
putrescentibus cadaueribus fetor
nimius noxius exalabat ex
aquis ymo quod domestice do-
mos intrantes sepe in cibis et
potibus et lectis inueniebantur simi-
liter fecerunt autem et malefici Sunt
autem tria genera ranarum
fluuiale et volans et aliud
minimum quod calamita dicitur
quod suspirat in os canis obmu-
tescet Terrarum magnum venenosum
quod rubeta dicitur et vene-
nosum

Crassanaud Dixit ergo
Pharao ad eos Orate dum
ut auferantur rane a nobis
et dimittam p̄plm̄ et clamauit
moyses ad dum̄ et mortue
sunt rane Videns ꝗ Phā
o q̄ data esset requies nō di-
sit eos

De Ciniphibus

Dixit dus ad Moysen Dic
ad Aaron Extende uir-
gam et percute puluerem terre
et sint ciniphes i omi̅ t̄ra
Egipti et factum e ita Sūt
at cinifes musce, ado subtiles
ut uisum acute cnete effugi-
ant et corpori insident acer-
bo terrebunt stimulo Feceruntque
ꝗ malefici similiter ut educerent
ciniphes et nō potuerunt Dixe-
runt ꝗ phāoni Digitus dei est
hic .i. spūs dei Sicut em̄ p dex-
teram filius sic spūs scūs p digi-
tum solet accipi Augustinus querit q̄
re in hīs defecerunt et si in p̄-
mo uel in scdō et dicit hoc fuisse
factum ad nōnd q̄ et si pōti ha-
buerunt notitia p̄le et filii non
tam sp̄ussctī Hec tria signa
facta sunt p manum Aaron
que secuntur uel a dno tm̄ q̄e
uel p Moysen

De Cinomia

Dixit ergo Moys̄ dus ad mo-
ysen Egredere ad aquas
phāone et dic ei ꝗ si
nolueris dimittere p̄plm̄ meum
mittam in omem terram Egipti
omē genus muscarum Faciam
ꝗ in die illa inabilem terram
Gessen que habitat inq̄lite
Et factum e ita Venit ꝗ
musca grauissima i omne ter-
ram Egipti locucio .i. multi-
tudo muscarum et expressius
dictum e ꝗ si simpl̄r diceretur
p q° hec posunt Cinomia
.i. musca canina q̄d in p̄b°
legitur Tunc uocauit eos
Phāo et ait Ite sacrificate dō
uro in terra hac Qui dixe-
runt Nō possumus abhominaciones
Egiptiorum immolabimus Si
mactauimus que colunt Egip-
tii coram eis lapidibus nos ob-
ruat. thaurum em̄ adorabat
in specie apis Paucam pro-
uide autem phāronis ..
Et abhoīabile erat eis hec
occidi et comedi .n. dijs sub
Et ait phāo Ite ad desertum
rum uerum ne longius abea-
tis rogate p me Orauit
Moyses et recessit musca
Iterum ꝗ induratum e cor phā-
onis p his duabus plagis dicit

Prima rubens	Josephus
una clades Ra-	q̄ i nua
ne q̄ secunda in	multido
sulex tertia p̄g	pedicu-
musca nocē-	lorum E-
cor ista cauta	gipcios
pecus strauit	pullulat
uesicas sexta	ex inti-
creauit pe-	oribus e-
subit grando p̄g	bulliens
bruc̄ dete ne-	quos nc
phando Nona	lauare
tegit solem p̄-	nc me-
ma uot ultra	dicame-
plem	tor ūn-
	gente

experiri
re poterat Multe enim
plagas preter has famosas cre-
dibile e Egipcios fuisse per-
cussos

De morte pecorum

Cunt dixit dus ad moysen
Dic phāraoni si retinuerit
p̄plm̄ eras induta pestem
grandem et morientur cunc-
ta ancia Egipti Nec quicquam
de his que possidet isrl̄ mo-
rietur Et mortua sunt aiān-
cia Egipti .s. que erant in do-
mibus q̄ que in pascuis p̄
grandine pierunt Vel forte
determinandum nō est q̄ si ne
multo tmp̄is interuallo forte
hec facta nō sint Et potue-
runt aliquid hrē aīancia p̄
q̄ etiam dicit Josephus q̄
bestijs inlageis q̄ affectibus
nullus occurrit regionem eorum
dus impleuit quibus et ipsi
consumebantur et terra agri-
colis nudabat et iguatum
e cor Phāonis

De grandine

C ix

Tunc dixit
dus ad
Moysen
et Aaron Tollite
cineres de
camino
et spargat
illos Moy-
ses in ce-
lum coram
Phāone
et erunt
in hominibus
et iumē-
tis ulcera
et uesice
in omi
terra
Egipti
Et factum
e ita nc
poterant
coram ma-
lefici sta-
re coram
Phāone
propter ul-
nera que
erant in
eis et
in omni ter-
ra egipti
uemencia

Dixit ergo dns ad Moysen
dic Pharaoni hec dicit dns
Ideo seruaui te ut ostendam in te
fortitudinem meam et narretur
nomen meum in omni terra. En
pluam hac ipa hora cras grandinem
q̄lis nō fuit in Egipto usq
in diem hanc nec etiam in philis
ypboreis. Congrega que hēs
in agro. homines enim et iume
ta foris inuenta grandine mo
rientur. Qui ergo timuit de
seruis Pharaonis dnm suos et
iumenta in domos confugere
fecit. Extendit ergo moyses
virgam in celum et dedit dns
tonitrua grandinem et fulgura
et ignis mixta pariter fere
batur et percussit grando cuncta
que fuerant in agro et herbam
et lignum regionis confregit Or
deum lesum est quia iam virens
erat et linum quia iam folliculos
germinauit. Triticum non fuit
quod est genus grani frumento
grossius nō sunt lesa s. sero
tina sunt nec adhuc virentia
erant. quia in spicam nondum processerat
Intra Gessen grando non
cecidit et vocauit eos Pharao
et ait. Peccaui etiam nunc
Orate deum pro me et dimittam
vos. Egressus ergo Moyses
ex urbe tetendit manus ad
dnm et cessauit tempestas
nec etiam stillauit pluuia
super terram. Et ingrauatum est
cor pharaonis. De locustis

Calid x

Dixit ergo dns ad Moysen
Ingredere ad Pharaonem
et faciam signa que narres
filijs et nepotibus ut sciatis
quia ego sum dns. Et ingres
si dixerunt Pharaoni. Hec
dicit dns. Ecce ego inducam
cras locustas in fines tuos
ut comedant quod residuum est
grandinis. Dixerunt ergo serui
Pharaonis ad eum egresso ha
mes Moyse. Usquequo patiemur
hoc scandalum. Dimitte ho
mines quia perit Egiptus. Et
reuocati. Et dixit Pharao. Qui
nam sunt qui ituri sunt ad sa
crificandum. Et ait Moyses
Cum paruulis et mulieribus senes et pueri
cum ouibus et armentis. Et re
dit. Cui dubium est quin pessime
cogitetis. Non fiet ita. Sed
ite viri tantum. hoc enim petistis.
Et eiecti sunt a conspectu eius.
Extendit Moyses manum su
per terram Egipti. et induxit
dns austrum die illa et nocte
qui leuauit locustas et sede
runt innumerabiles in cunctis finibus E
gipti et deuorauerunt omne vi
rens in herbis et lignis. Dicit
ut locusta quasi longa hasta quasi
longiora retro habens crura et affecti
erant. Ergo Pharao vocauit eos et ait
Peccaui in dnm et in vos. o
rate pro tollenda hac peste
etiam hac vice. Et egressus
Moyses orauit dnm et fla
uit uentus ab occidente et proie
cit locustas in mare rubrum et
induerauit dns cor Pharaonis
nec dimisit eos. De tenebris

Extendit ergo Moyses manum
in celum et facte sunt tene
bre palpabiles ut nec videre
nec moueri localiter possent
Egipcij multi etiam inhabitantes
compulsi sunt mori. quicumque autem
eos liberat. vocauit ergo eos
Pharao. et ait Ite immolate tamen
armenta remaneant. Et ait
Moyses Non remanebit ex
eis ungula presertim cum ad
huc ignoremus quid debeat immo
lari. Et ait Pharao Caue
ne ultra videas faciem meam
et morieris. De diebus Egipciacis

Abijt ergo Moyses ad fratres
suos et ait dns ad eum
Adhuc una plaga tangam Phara
onem. et dimittet vos. Non
tamen quia plures fuerint plage in E
gipto quam x. quas narrat Exodus
si forte nō sunt addite quibus est
ideo tacent. Unde et quidam di
es Egipciaci dicuntur quia in his
percussa est Egiptus quorum duas

In scole est. Non enim putant tenebre palpabiles
sed magnitudinem sunt tenebrarum

duos tm singul' me sibq nos
ad memoria cum plures forte
fuint Non e credend q E-
gipcy licet astrolie pitı depre-
hendent dies hos ne fastos
inchoacone opeil ul itineil
uel inuncoibus **Tradicia et de**
morte primogenitorum

Nota etiam q quid Egipcıru
intmentes Egiptu pdere egs
si fuit ut Cicrobs q ingressus gre
ad urbem condidit quam uocat
Actem que pgea dicta e Athe-
ne Aud quid Greore Tya
das quida Archomena dixerunt
qui dicty e eius differs et e
nome Egiptu qd latie dr Die
homo uel bicorpor vl iuxter pre
ritatem statute utriusq lingwe q
hunt Grece sz et Egiptie sub
quo Marathe primo nata e oliua
Credit etia eadem tempestate
egressus Dyonisius bachus qui et
atgos condidit et usu vinee gre
cis dedit Dicitur eciam diluuium
in Thessalia factu sub Ducalio-
ne et incendiu sub ffetone circa
tpa Moysi et sub eo Hercules
Antheu vicit Ericthonius filius
vulcani etia et Olimpus primus qua-
drigam iunxisse ferunt Egiptus
que primus Mestraim pq aeria p-
pter serentate aeris qz ibi non
pluebat ab Egipto rege submis-
so egipty dicta e Lacedemon
filius Semeles Lacedemoniam
condidit Xantus Triopales sbu
Epidaurus ciuitas condita et Co-
rinthus que pq Effira ysis secun-
dum quosd Etelens Epaphum
genuit qui Memphym condidit
cu in secunda Egipto regnaret
Pane detrians domus plagam
que restabat ait Ingrediar E-
giptum et morietur omne primogeni-
tum a primogenitu Pharaonis usq
ad primogenitum ancille que e ad
molam Cum primogenita pecco-
rum apud vos vere nec mutet
canis Et petetis vasa pecora
ab Egiptys et dabunt vobis

De agno pascali et diebus asimorum

Itere dixit domnus ad Moysen

Mensis iste erit vobis primus in
mensibus anni hic eciam apprilis
i lunaris appril que in Mar-
co sepe inchoat hic dicitur ab
hebreis nisan apud Egiptos
Parmuthi apud Macedo-
nes xanticus voluit quidem dns
iudeos a ceteris nacionibus differ-
re sicut religione et cerimoniis cir-
cumcisionis ita et tpis racione
Romani enim ex tradicione nume
pompily primum potent Janua-
rium qz tunc incipit sol ascendere
pq solsticium hyemale Arabes
inchoant annum pq solsticium esti-
uum congruencius videtur fieri ab he-
breis in marcio in quo et mundus
legitur creatus In aprili ergo tercio
modo differunt a nobis In tpa-
li quemunt nobiscum Et adiecit
dns pdecima luna mittit q a-
gnus qui tollebat significabat
aliquid eternum Sic enim dicit
quartadecima luna qi fuit prima
die mensis Et e ara mud decima
Decima die mensis huius tollet quisq
domus agnum uel si non poterat
agnum saltem hedum Quod et
si non sufficiet nus domus ad
esum agni assumet de domo
domum sue uicinum iuxta numerum animarum
que sufficiat ad esum agni
et erit masculus anniculus i. vnius
anni sine macula In quod vel
leris sz corporis qd in leuitico de-
terminatur Hic eciam fuit si fra-
ctum et et sumptu de gre-
ge pualitus eum in domo usq
ad xiiij lunam et imolabit eum
oms multitudo sz quisq domus s-
sua ad vesperam et tinget eum
fasticulo ysopi utrumq postem
et sup liminare sanguine ede-
tes carnes nocte illa assas
igni nactum quid de eo aqua
aut crudum i semicoctum ex festi-
nacione et asimos panes cum
lactucis agrestibus qz amaritudo
amaritudine sumitur inesoraret
in sempiternum Caput cum
intestinis vorabitis et pedibus
Si quid residuum fuit igne c

comburetis. Et ait ut ait Josephus
Cremare sursum ferri sonat et
eleuacio ignis eleuacionem ab eis
pestis que vastauit Egyptios signi-
ficauit nec comedetis in nudo sus
De modo etiam comedendi ait re-
nes vestros accingetis calciamenta
habentes in pedibus tenentes baculos
in manibus quos non confringetis nec
de carnibus foras mittetis et come-
detis festinanter. Est enim phase id est
transitus domini dicitur est autem non est illa
transitus quia in ea transiuit angelus
per Egyptum percuciens primogenita
ab homine usque ad pecus et transiuit
super tecta hebreorum limita sangui-
ne et quia egressus est israel transeun-
di de Egypto diem hunc habebitis
sollempnem et in monimentum in generacio-
nibus vestris cultu sempiterno Septem
diebus azima comedetis Prima
dies erit sancta et venerabilis similiter
et vii Nichil operis facietis in
eis exceptis hiis que ad vescendum
pertinent. Constat quod mediis diebus po-
terat operari Etiam excipit hic quod sab-
batum erat eis sollempnius quo festo
quantum ad cibum in quo nec ad vescen-
dum licet operari Unde potuit esse quod mu-
lieres in ipso die solempni pasche po-
tuerunt parare vnguenta ad vngen-
dum quia sabbato non licuisset In
Ezechiele festum in prima die appel-
latur et in viii legitur quod non hoc Et
egressi filii israel fecerunt sicut pre-
ceperat dominus Moysi et Aaron
Et congregati sunt filii israel xiiii lu-
na in finibus Egypti circa Ra-
messem Unde Josephus dicit e-
os congregatos xv luna et
vii expectasse Enim Sequitur

De exitu israhel de egipto

Factum est autem nocte media
percussit dominus omne primoge-
nitum Egypti nec erat domus
in qua non iaceret mortuus domino
salte ita paraute non fuisse [illegible]
domum absque primogenito Con-
pulsus quoque pharao dixit Moysi
prudenciis ut egrederentur cum
omnibus suis ymo et Egypti
urgebant eos exire Tulit
ergo populus farinam conspersam
super humeros ligatam in palliis
et petierunt ab Egypciis va-
sa vestem quoque plurimam et spo-
liauerunt Egypcios ex precepto do-
mini tum pro mercede laboris qua
fraudati erant tum ut inde fie-
ret tabernaculum et erant quasi
sex centa milia virorum peditum
absque paruulis et vulgo familiarum
eius mixtus et duxerunt
secum diuersi generis animancia multa
nimis

De exitu israhel de egipto

Factum est autem quod nilus preter
solitum adhuc inundabat ter-
ram in qua sepulcrum Joseph erat
Tenebat autem ex iuramento as-
portare ossa eius Tunc scripsit
Moyses in lamina aurea nomen
domini Tetragramaton que suppo-
sita aque supernatauit usque dum
veniens staret super ubi erat
sepulcrum et effodientes sustule-
runt ossa que sublata leguntur
prophetasse eis forte de difficul-
tate itineris Unde hebrei tradunt
quod cum ex impiusso astitit in-
[illegible] que locuta est ad eos ob
quam rem duxerunt eam secum
multo tempore per desertum et dixe-
runt eam ducem Joseph De qua
ibi quam deduxit velud ducem Joseph
In egressu etiam eorum facto terre
motu multa templa Egypti cum
ydolis suis corruerunt Habitacio autem
filiorum israel fuit in Egypto ccc
xxx annorum Sed nomine Egypti
intelligendus est omnis incolatus eorum
qui incepit a promissione Abra-
he facta in via Mesopotamie
a qua usque ad legem datam tot an-
ni fluxerunt Solum enim cxl iiii
annis seruiuit israel in Egypto post
mortem Joseph Quibus expletis
eadem die egressa est omnis multi-
tudo de terra Egypti quod enim
mirabiliter quod deus factum est ut fac-
te eadem die qua exiuit Ab-
raham ad peregrinandum Et non quod
quod dicitur quia die egressi sunt
Et infra Memento diei huius
in qua egressi estis de Egypto
prima die scilicet azimorum et supra
legitur dictum eis Nulla egredia-

et hostiu domus sue usqz mane
Non statim legitur hic Nox ista
obseruabilis est dno qn eduxit eos
de terra Egipti et in benedictio-
ne Cerei dicitur nocte educti for-
te intelligendum est nocte eductos
ad mane egrediendum ab Egip-
tys nocte compulsos

Profecti qz sunt de Ramesse in
Sochoth nec sunt secuti eos
Egipcii sepelientes mortuos su-
os Ymmo etiam Egipcii flebant
penitentes qz eis sunt tam cru-
deles Coxerunt qz farinam quam
tulerat de Egipto fecerunt
qz subcineritios panes azymos
ex modico tunc tempore coagula-
tos hys qz usi sunt triginta die-
bus Non enim ulterius suffecerunt que
tulerat de Egipto licet sub ne-
cessitate custodirent ne eis ad
saciete tem uescerent De sanctificatio-
ne primogenitorum

C xiii Dixit iterum dns ad Moysen
Sanctifica in omne primoge-
nitum masculinum quod aperit uul-
uam tam de hominibus qz de iume-
ntis Forte qz primogenita eo-
rum a percussore angelo liberata fue-
runt Et mo hec sua erunt ua-
sent ul qz ex omni fructu primo
honorandus est primogeniti aliorum
offerebantur et seruiebant
iugiter dno primogeniti aliorum
offerebant et redimebant primo-
genita pecorum apta ad imolan-
dum oblata erat sacerdotium Inmun-
dorum uero non oblatum quedam redime-
bat ut primogenitum asini muta-
bat oue pecus offerebat quedam
non etiam redempta occidebantur
ut primogenitum canis Et adiecit
dns Cum introduxerit te dominus
in terram promissam intimabis hec
filys tuis seruanda ritu sempi-
terno erit quasi hoc quasi signum in
manu tua et quasi appensum quod
ob recordacionem ante oculos tuos
ut scilicet hys liberacionis memoria
nec aliter uenit in obliuionem
qz que manu gerunt ul ante
oculos appendunt quod phari-
sei ad literam obseruantes in car-
tis hec scribebant et decalogum

sil et ea sinistre colligabat
brachys et inter oculos appen-
debat quas dns in Ewangelio silen-
tia uocat id est a philare et torath

De deserto Egipti

Igitur cum emisisset Pharao
populum non eduxit eos Mo-
yses per Palestinam confinia Egipti
propter antiquam molestiam
et odium patrum ne insurgent
Philistei aduersus eos sed circumdu-
xit eos per desertum quod est iuxta
mare rubrum Tum per mandato
domini iubetur ut duceretur populus
ad montem Synay ad imolandum
ei Tum si penitentes Egipcy
uellent eos persequi quem mole-
stiam itinere sustinerent Armati
ascenderunt fily Israel de ter-
ra Egipti multa scilicet suppellectili
muniti Tn aa translacio hic Qui-
ta progenie ascenderunt fily Israel
Moyses enim quintus fuit a Jacob
ul per tribum Jude a Phares us-
qz ad Salmon qui sunt quinque
Hebreus hic v ascenderunt
fily Israel Profecti qz de Sochot
uenerunt in Ethon Ciuitas erat
tunc deserta in capite solitudinis
que a Josepho Elistus dicitur ubi et
Babilone postea facta dicitur dum
Cambises Egiptum uastaret

De ducatu columpne et
mari rubro

Dominus aut ut dux esset itine-
ris precedebat eos per diem
in columpna nubis contra feruo-
rem solis et per nocte in colum-
pna ignis contra tenebras et ut
sibi a serpentibus prouiderent Prece-
pit qz dns ut reuersi aliquantu- C xiiii
lum usqz Egiptum castrameta-
rent in regione Phiaroth
que est inter Magdalum et
mare contra Beelsephon Est aut
Magdalum ciuitas in confinio
Egipti ad quam iudei tempore Jere-
mie interfecto Godolia primo
confugerunt et posuerunt castra
sup mare rubrum Ipsum mare aqua
rubea non est sed omnis terra cir-
cumstans rubra est ex qua uiciat
gurges et inficitur Vnde minimum
acutissimum eripitur Cuiusque
etiam ad esum in fluctibus est in ilius
colorem cadit Vbi ibidem

Exclusi in est quinque tempore sone serun tur ex fron aminadab Nason Salmon nisi excludit Phares

gme rubre iuenit que hu-
mo inolute et inter arenas
attrite terre colore hnt et
mare hr mare in duobs sinus di-
uiditur qui ab oriete Persicus
appellatur q p Parse ho-
ram eius inhitant Alter Ara-
bicus dicitur ubi tn nos dicimus
rubrum hebrei hz arunosum qz
carne in littore habundat sic
igitur coartati sunt filii israel
Ex una pte erat mates asp-
rimi et inuables ex altera
mare De transitu maris rubri

Immutatum q e cor Pharaois
et tulit currus curruque suos
et cetos ab Egiptiis et inse-
cutus e eos Equites q duxit
l milia et cc milia peditum
armatorum Eleuates q hebrei
oclos viderunt Egiptios post se
et timuerunt valde Neque enim
fuge facultatem hnt hebant
nec pugnare valebant qz i-
ermes erat nec ibi morari
ppter ciborum penuriam Cunque pli-
mum arguerent Moysen dixit
eis Nolite time hoc fecit dns
ut hodie videtis magna eius
Ipse pugnabit p vobis et vos
tacebitis Egiptios q videtis
no videbitis in sempiternum
In hebreo plenius hetur non
videbitis i nunc videtis umquam
sz Et clamauit Moyses ad do-
minum Cui dixerunt ei Quid
clamas ad me Eleua virgam
et extende manum tuam super
mare et diuide illud ut ing-
diantur filii isrl p siccum Tolleus
q se angelus qui precedebat
eos stetit post tergum inter E-
giptios et isrl erat nubes te-
nebrosa Egiptiis sz lucida hebre-
is Cunque extendisset moyses ma-
num flauit ventus uehemens
et urat aquam in siccum et diui-
sum e mare in xii diuisiones ut q-
libet tribus p terminos suas incederet et
ad vocem Moyses singulas tribus
secdm ordinem natiuitatis sue
hortabatur illos ut ipsum pre-
eunte sequerent Cunque timuisset
intrare Ruben Symeon le-
ui Judas prius aggressus e
iter post eum vero et ibi meruit
regnum pfecti sunt ergo p medi-
um mare et erat aqua qsi mu-
rus a dextra eorum et leua
Non videntes Egipty vesa-
nos eos iudicabat Sed cum
viderent illesos abire ingressi st
post eos Iam q venerat vigi-
lia matutina respexit dns su-
p Egiptios p columpnam nubis
et ignis i intollabiles imbres t
gues tonitrus chorusticos q la-
pides i fulgetes iecit sup
eos vnde territi dixerunt fugi-
amus israelem dominus enim pu-
gnat p eis Filii at isrl sm
iosephum ad contrapositam vene-
runt terram hebrei vo tradunt
qm cum venissent ad extremum
montis p[illegible] i mare p lon-
gum maris viam eos obliquasse
et circueundo montem ad idem
littus Egipti redisse Quod p-
bat sic Nata mare e ut qui
pit i eo ad primum littus piciat
Cum ergo mane latent Egip-
tii mortuum in littore pz qz idem
erat littus ex alta pte motis
No enim in spacio noctis fere
equinoccialis nec hii nec alii ca-
d ad medium mare transiuissent
Cunque sic turbarent Egipty Mo-
yses dno iubente extendit ma-
num suam sup mare et reuse sut
aque ad priorem locum et operu-
erunt Egiptios nec unus quidem
supfuit ex eis Et tulit isrl
arma mortuorum Moyses q
canticum dno composuit exametro
carmine Cantemus dno etc Exod
qz prius ceteris legitur Canticum
canticorum dicitur Nec hoc discre-
dendum e esse dicit Josephus Cum
Allexandro Macedoni exer-
citu eius Dario insequente mare
Panphilicum diuisum fuisse le
deo volente qui p eum regnum
Parsarum delere volebat
Morati e at isrl iuxta littus ma-
ris vii diebus et cum tympanis
et musicis instrumentis singulis
diebus veniebat ad littus et ca-
tabat dno canticum Moysi se
viri seorsum et mulieres

Cxv

orsum et cymbalis secrusum. In cuius rei memoriam in paschalibus diebus cantando redimus ad fontes. Et terminatur hic Josephi liber secundus.

De dulcoratione aquarum in Marath

Post egressi sunt in desertum Sur, quod hebraeus dicit in deserto Etham. Omnis enim quae circumius circa mare sunt in deserto Etham. Post mare in deserto Sur, post Elym in deserto Syn. Ambulaverunt que tribus diebus per solitudinem nec invenerunt aquam donec venerunt in Marath ubi aquam invenerunt quam prae amaritudine bibere non poterant. Unde et locum illum dixerunt Marath, vel potius praedicatur nomen ad Amegor, id est amaritudo, qui sitientes potum non invenerunt, quem si invenerunt et gustare non possunt. Dominus autem ostendit Moysi lignum quod cum misisset in aquas dulcoratae sunt. Forte lignum illud huius erat efficaciae, et forte miraculose factum est ut in solitudine, in qua lignum non erat, inveniret lignum. Hebraeus dicit quod lignum illud naturaliter erat amarissimum, et ut mirabilius miraculum cresceret virtus divina amarum addito amaro dulcedinem operatum est. Josephus videtur velle quod aquae has puteum quaerat, quae in motu se fuerant secundum illud: Et vicinum caput commoveant aquae. Dicit enim ibi fuisse puteum modicum. Surgens autem Moyses virgam quam habebat in primum scidit per medium in longitudine incisionem faciens et iecit in puteum. Praecepit quoque fortibus ut haurirent aquam et plurimam prius effunderent, ut ultima quae remaneret frequentibus concussionibus excitata et purgata fieret potabilis. Ibi etiam dedit eis Dominus iudicia nondum scripta, sed daturum se promisit si obedire vellet.

De fontibus et palmis Helim

Post haec venerunt in Helym ubi erant xii fontes et lxx palmae. Et dicit Josephus quod marina aqua erat in fontibus, ut si quid ex ea modicum manibus sumeretur arenosum esset et inutile. Propter hoc etiam palmae non multum eminebant a terra, quia non sufficiebat humor ad conglutinandam humum. Exinde venerunt in desertum Syn, quod est inter Elym et Synay, ubi plures fecerunt mansiones quae in Numeris exponentur. Cxvi

De coturnicibus et manna

Quintodecimo die mensis secundi, xxx° scilicet ab exitu eorum de Egipto, quando scilicet secundum pascha celebraverunt, defecerunt eis victualia quae tulerant de Egipto et dixerunt: Utinam mortui essemus in Egipto quando sedebamus super ollas carnium et comedebamus panem in saturitate. Cumque orasset Moyses ad Dominum dixit ad eos: Audivit Dominus murmur vestrum contra eum et dabit vobis vespere carnes et mane panes in saturitate. Et factum est vespere et ascendens coturnix de sinu arabico, ubi praecipue nutritur, transvolans medio mari operuit castra et ad libitum populi capiebatur. Est autem coturnix avis regia, quam Josephus ortygiam vocat, Graeci ortygometram, Moderni vero vulgo curleum dicunt a currendo. Mane vero cum oraret Moyses, ros descendens illimitus est manibus eius quae prius imbre suffocata est. Sed cum gustasset, sensit mellis dulcedinem et panem promissum datum intellexit. Et iacuit ros per circuitum castrorum, et erat granum minutum quasi semen coriandri, album, immo pie et quasi pilo tonsum. Quod videntes filii Israel dixerunt Manhu, id est quid est hoc? Unde deinceps manna dictum est. Quidam quod indeclinabile putant, alii in prima, alii in tertia declinatione ponunt, sicut et pascha pasche

pascha est. Et ait dominus haec
est panis nobis datus a domino. Col-
ligite vobis Gomor per singula
capita et collegerunt alii plus
alii minus. Et mensi sunt semper
ad mensuram Gomor. nec qui
plus collegerat habuit amplius
Nec qui plus parauerat reperit minus
Forte enim in aceruis collecta po-
nebat. et reddebat singulis
Gomor. Ad Josephus assaron
vocat. et est x pars ephi. vel for-
te quantumcumque colliget vetes
ad praesens non inueniebat nisi Go-
mor. vel per miraculum factum est
ut edacibus sufficeret Gomor
quod ab aliis eciam comedebatur
Colligebat autem mane quia cum
incalesceret sol liquefiebat quod
miraculosum erat. cum ad ignem
durum fiebat. Terebat autem illud
in puluerem et conglutinatum in panes
formabat cuius sapor erat dulcis-
simus. propter quod dictum est simile esse melli
et alibi sapor panis oleati.
quod vero dicit quia sapiebat v-
nicuique in ore quod desiderabat
non tamen iustum est auctoritas Dicit
Josephus quod aduenit rogatur lo-
cus ille sicut imbribus Dixit
quoque Moyses ad populum Nullus re-
linquat ex eo in mane. Qui non audi-
erunt reseruauerunt et scatebat vermibus
et computruit. Precepit quoque mo-
yses ut die sexta colligerent
cibos duplices. quia sabbato non
inueniebat in agro. Conseruatum
in die sabbati non corrumpebat
Putat tamen quidam nec etiam
sexta collegisse quemquam nisi vnum
Gomor. Sed illud per miracu-
lum ut duobus sufficeret diebus
hoc inde colligeres quia infra
legitur propterea hec tribuit vobis
dominus die sexta cibos duplices
Dixit quoque dominus Moysi Imple
Gomor ex eo ut custodiatur
in futuras generaciones. vel in posteras futuras
in memoriam retroactam. Et
fecit Moyses iuxta verbum domini
Posuit quoque illud Aaron in
vrna aurea mana in tha-

Dicit tamen Augustinus ad Januarium super prima epistolam ad Corinthios legitur. Item in libro Sapiencie de pane de celo praestitisti illis sine labore etc.

bernaculo reseruandum Aiunt
hebrei eos primo habuisse prius
thabernaculum in quo dum consule-
bat. de quo infra Moyses
tolles thabernaculum tetendit
extra castra procul. vel per prolep-
sim de futuro thabernaculo
dictum est. Hec cibo aliti sunt fi-
lii israel. xl. annis usque tangerent
fines terre Chanaan

De aqua data Raphidim Cxvii

Igitur profecta est omnis multitu-
do de deserto Syn per mansi-
ones suas iuxta sermonem domini
et venit in Raphidim. non quod non
distinguerent eius dominus mansiones. sed
iudico nobis statim qua peruenerint
semper sequebant eam statim castra
metabant ubi omnis defuit e-
is aqua et murmurauerunt contra moy-
sen. qui ait ad dominum Quid fa-
ciam populo huic pusillum et lapi-
dabit me Et dominus ad eum Pu-
me de senioribus israel et vade
ad petram Oreb et percucies eam
virga. Postea est mons Synay sicut dicitur
vt ait et alibi petra Oreb
dicta propter Oreb regem qui oc-
cisus est in ea factum quod est ita
et egresse sunt aque et bibit
populus et vocauit Moyses nomen
loci temptacio. quia temptauerunt do-
minum dicentes Est ne deus in
nobis an non. Alie postea sunt aque
contradictionis

De subdiuisione magistratuum ad co-
silium [...]

Egressus est autem Amalech ut
pugnaret aduersus israel in Ra-
phidim. Strabus ait Ama-
lech fuit filius Hysmael a quo
Amalechite qui et Hysmae-
lite ipsi sunt Sarracenj. Hos
Josephus pugnaces inhabitatores
Gobolitis et petra et a circum-
stantibus conductos ad bellum ad-
uersus hebreos. Ergo legitur in
Genesi quod Eliphat primogenitus
Esau genuit de concubina A-
malech. Idem super Ezagium. Vbi fi-
li Doech ydumei nunciauit mor-
tem Saul David ait Amale-
chites sum. Forte duo sunt et
vnus et ex hiis duo populi Elegit

Josue
aut Moyses Josue de tribu
Effraym virum bellicosum ad di-
micandum contra hostes cui et paucos
tradidit armatos. Ad custodi-
am castrorum plurimos retinuit.
Ipse autem ascendit in montem habens
in manu virgam dei. Ascenderunt
que cum eo Aaron et Hur vir
Marie. Tamen secundum Paralipo-
menon filius Caleph et mari-
e avus Bezeleel constructoris
thabernaculi. Cumque elevasset
Moyses manus ad dominum vince-
bat Israel. Sin autem paululum remi-
sisset vincebat Amalech. Ex-
cepto Aaron et Hur supposu-
erunt ei lapidem et ex utraque parte
manus eius sustentabant. Erat
enim gravis pre labore orandi. In
huius rei signum sacerdos manus ele-
vabat in missa et in signum
crucis orantis in cruce. Nec remisit
Moyses manus usque ad sol-
is occasum et fugavit Josue Ama-
lech in ore gladii. Et ait do-
minus Moysi. Scribe hoc in libro ob
monimentum. Adhuc enim delebo
memoriam Amalech de sub celo
quod in diebus Saul completum est.
Et edificavit Moyses altare
et vocavit illud dominus exaltacio
C xviii mea.

De pugna contra amalech

Egressus est autem Jetro cog-
natus Moysi obviam ei in de-
serto. Duxit quod secum Sephoram
et duos filios eius cum-
que intrassent thabernaculum Moysi
narravit ei Moyses signa que
per eis fecerat dominus et universum
laborem itineris sui. Et congratu-
labatur illi Jetro ait. Benedictus
dominus qui eripuit populum suum de ter-
ra Egypti. Nunc cognovi quia
magnus dominus est super omnes deos.
Obtulit ergo Jetro hostias domino
et comederunt ergo cum eo Mo-
yses Aaron et seniores Israel
coram domino. Augustinus Tamen non vult
gentilem populum immolasse domino
sed Moysen. Secundum aliam trans-
lacionem que est sumpsit Jetro hosti-
as de oblatis a Moyse suscepit

ab eo et comedit. Forte et
sacrificavit Moyses iuxta
montem sicut preceperat dominus. Dicit
enim Josephus Jetro venisse circa
montem ubi in rubo multarum vi-
derat Moyses visiones. Altera
die sedit Moyses ut iudicaret
populum qui assistebat ei de ma-
ne usque ad vesperum. Quod
attendens Jetro ait. Stulto
labore consumeris ultra vires tu-
as est hoc negocium. Sed audi ver-
ba mea et erit dominus tecum. Esto
populo in hiis que sunt ad deum
vel mammone condas eis vel
itineris. Ad decisionem vero causarum
elige potentes viros timentes
deum amantes veritatem detestan-
tes avariciam. Et nota quod in hiis
quatuor que dicit considranda in eli-
gendo iudice ponit potenci-
am que plurimum valet si cetera il-
la sequentur. Alioquin addit
oleum camino et gladium ve-
neno. Tamen alia translacio habet sa-
pientes quod forsan potentes
vocat ad iudicandum. Et addit
Constitue ex electis quosdam
tribunos id est cuique tribui unum preponere
quod tribu tribunus habetur. Grece
chiliarchus latine millenarium
non quod in tribu tantum essent mille
sed tamen posuit pro certo vel
pro multitudine copiosa numerum po-
suit supremum. Forte quia iam
principes habebant quisque tribus suum
sub principe voluit esse mil-
lenarios qui tantum preessent mille
sub millenariis autem mandat
constitui hectacontharcos id est
centuriones sub centurione du-
os pentacontharcos id est quinqua-
genarios sub quinquagenario
v decanos. Orta igitur
lite inter decem stabant ad
iudicium decani cui facile erat
lites paucorum dirimere. Si non
poterat diffinire ascende-
bat ad quinquagenarium et sic
usque ad Moysen. Cum tamen
rarum erat maiora tractabat
Moysi ipsi maiora iudicantes
In hunc modum Romana curia

vocavit plurimos in partem sollicitudinis Primates Archiepiscopos Episcopos Archidiaconos Archipresbiteros etiam minores sacerdotes leviora peccata et que de gravioris sunt occulta iudicavit graviora vero peccata et aperta referunt ad episcopum Acquievit Moyses nec erubuit vir dei plenus consilium gentilis Dimisit que cognatum suum Hebreus ubique peregrinus socium et reversus est Jetro in terram suam

De perventu ad montem Synay

cxix Mense ergo tercio egressionis de Egipto in uno die prima Junii xii kalendas scilicet Junii venerunt ad montem Synay fixerunt que tentoria e regione montis xlvii die scilicet a phase In exponendo eum scripturas xxx dies per mense ponimus quia media inter lunares et solares menses eligendo viam Lunares vero infra terrenarium inveniuntur quid ultra vero non Solares vero plures habent non excedunt A phase quidem xvi dies primi mensis restabat fluxerat postea xxx secundi mensis Restat ergo quod prima dies iunii xlvii fuit Sequenti die diluculo ascendit Moyses in montem ad deum qui dixit ei Dices domui Jacob Dixisti quod fecerim vobis Nunc adiciam ut etiam loquar vobis Si ergo custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis gentibus Que cum retulisset Moyses populus respondit Cuncta que locutus est dominus faciemus Cumque redisset ad dominum ait ei dominus Veniam ad te in caligine ut audiat me populus loquentem ad te Vade sanctifica populum hodie et cras id est lavet se et vestimenta sua vacent ab amplexibus et sint parati in diem tercium et constitues terminos per circuitum montis quos qui transierit vel et tetigerit montem morietur Manus non tanget eum sed lapidabitur aut iaculis confodietur sive iumentum sive homo Vetabantur autem ut ait Josephus his duobus diebus coniugibus convenire et ornamentis decenter induerent

De datione legis verbotenus

Iam advenerat dies tercius et ante solis ortum ceperunt audiri tonitrua et micare fulgura et nubes densa operuit montem et clangor buccine perstrepebat fugabat metus quia dominus descenderat in igne et nube et fumus ferebat quasi de fornace et metus tremuit ut ait Hebreus Timuit populus sed et Moysen ira dei persse probabat Tandem letus apparuit Moyses et serenus aer cum eo Revisus est inter eos et ait Hodie non audietis Moysen filium Amram et Jocabeth sed illum qui pressit pro vobis Egiptum qui per mare dedit iter qui cibum de celo potum de petra concessit per quem Adam de fructibus terre comedit Noe ex imbribus ereptus est Abraham Chananeam obtinuit et Isaac natus de senibus Jacob prole ditatus Joseph liberatus et sublimatus Affiat ergo vera hec vobis ad bilicam quam filii vel uxores Et eduxit populum in occursum domini ad radicem montis Ascenderunt autem domino iubente Moyses et Aaron ultra terminos Sacerdotes id est maiores et populus non transierunt Locutus que est eis dominus ita ut nullus vocem effugeret et sic die illo dedit eis legem verbo tenus in figura Pasche datus erat spiritus sanctus die quinquagesimo cxx

De explicatione decalogi

Non habebis deos alienos

cora me etc. Et nota quod decem
precepta dederit Omnes sancti
asserunt sed in distinctione eorum
differunt Primum enim secundum
Augustinum dividit Origenes in duo
et que sunt duo ultima tamen Augu-
stinus colligit in unum Cum conse-
nit Josephus Preterea dicit Augustinus
tria fuisse in una tabula et
vii in alia Josephus duas denat et
hebrei v in utraque forte quia Au-
gustinus tria voluit pertinere ad
dilectionem dei et septem ad di-
lectionem proximi pro dignitate potius
quam scriptura Dixit ea esse
et secunde thabule Sicut
dicere consuevimus hommes pre-
clari et secunde Quocumque
vero modo distinguant hic
est sensus Josephus dicit se
vidisse duas thabulas legis
lapideas quarum utraque continebat
duo mandata et dimidium tamen
intus quam exterius Rubricum

Primum mandatum

Non habebis deos alienos coram
me id est me solum habebis deum
et ponitur non habebis pro non ha-
beas imperative secundum modum hebre-
um Non enim asserit cum quis
habeat. Non facies tibi sculp-
tile alia littera quia nichil est in mun-
do id est nullius rei naturalis repre-
sentativum ut fiebat hamon capite
arietino anubis capite canino
Neque omnem similitudinem que est in ce-
lo vel terra vel aquis Vel
sub terra quia non facias tibi simu-
lacra solis et lune et ydoli ne-
que hominis aut iumenti aut ydo-
nis draconis vel reptilis angelis
que colebat diversus hominum error
Non coles nec etiam adora-
bis ea Tale enim est metu
adorare Adorare autem est
si non animo saltem pro metu vel
adulando regibus adorare
Iegea adiudicanda custodiam di-
citur et dicendare addidit
Ego sum dominus deus tuus fortis z
zelotes visitans peccata patrum in fi-
lios in tercia et quartam generacionem
hiis qui oderunt me et faciens

misericordiam in milia hiis qui diligunt
me et custodiunt precepta mea Ze-
lus dicitur invidia dicitur etiam acer
intense amor ad uxorem pro quo
suspicione non patitur alterius dare sum
ad eam In hunc modum dicit dominus
Ego sum dominus zelotes id est non pa-
ciar te fornicari post deos alienos
Et addidit se visitare peccata
patrum in filios Sunt hec tamen non
est bonus hic sermo ut pro peccato al-
terius quis puniatur Et dicunt ve-
teris testamentum non esse datum a deo
Non enim sic crudelis deus sed ex
hiis minime apparet quod etiam
in hoc nomine visitationis innuitur
Ex pietate enim visitamus infir-
mos et ipse exprimit consuetudinem
peccantem non statim punit sed expe-
ctat usque etiam in quartam generacionem
quamdiu scilicet solet pater vivere et
si correpti patres vel filii ipsum non
imitabuntur parcat Hoc loquitur qui
post longam expectacionem iustus
punit et de temporali pena
tantum intelligendum est sicut de
Achab et Ieieu in posterum
vindictam super regnum Vel
potest exprimi se vitabit id est iusta vi-
dicante iudicatione Quamvis enim
puniuntur patres si filios ipse
videat etiam puniri et iustu-
us per expectacionem est tamen hoc
intelligit per patres demones per
posteros coadiutores quos quia tamen
peccando nobis adiungimur ut pa-
te primo intravit dyabolus in
corde Jude Ecce pater post hec ac-
cessit ad principes ut et ipsi
in hoc peccarent Ecce filii post
ab illo accepit cohorte et
ministris Ecce tercia et quarta genera-
cio Deus autem non visitat hic pec-
cata patrum qui reservantur in
eternum modo tamen sepe punit hoc

Secundum mandatum

Non assumes nomen dei tui in
vanum id est nec false nec sup-
erflue nec dolose iurabis per no-
men dei nec honorem cuius quod
tu nite evanescere facias
prave de eo senciendo

Tercium mandatum

xx

Memento ut diem sabbati sancti-
fices. i. sanctum et feriatum
habeas. Non facies omne opus
tu et filius tuus et filia tua
nec servus et ancilla. nec iu-
mentum tuum nec advena qui
intra portas tuas est. i. tecum
in domo tibi serviens. quia deus
quievit die vii. et nos diem
septimum servamus et si non habent
hi illi. Nam et Jose. sic exit
graecus sermo semper fuandas septimas
ab omni opere fuerint cessati.
quare de opere servili diximus in-
telligendum. Quartum manda

Honora patrem tuum et matrem
tuam duplici honore ve-
nerando scilicet et necessaria ministra-
ndo. his enim que secuntur fere
omnibus a parte totum intelligitur.
unum et dominus docens totaliter
intelligenda complevit legem

Quintum mandatum

Non occides manu vel mente
vel consensu. nec violentam
manum inferes infanti. nec
subtrahes auxilium vite. Cum
potes et debes dare. Judex
quidem non occidit sed lex

Sextum mandatum

Non mechaberis non commisce-
beris alicui excepto fede
matrimonium. Septimum

Non furtum facies nec etiam
rapias aliena

Septimum mandatum

Non contra proximum tuum falsum
testimonium dices. hic prohi-
bet omne mandatum. licet qui-
dam male senserunt deum tacite
concessisse mendacium quod prodest si
nulli obsit. Octavum man

Non concupisces domum proxi-
mi tui. Hieronymus. Augustinus. hic pro-
hibet concupiscentiam rei aliene
inmobilis. Nonum mandatum

Non desiderabis uxorem e-
ius nec servum nec ancillam
nec bovem nec asinum non
omnia que illius sunt. hic autem
prohibet cupiditatem rei mobilis
secundum Origenem unum preceptum est

Sequitur de altari faciendo

Videbat populus voces et lam-
pades et vocem buccine et
montem fumigantem et stan-
tes procul dixerunt Moysi. loque-
re tu nobis et audiemus. Non
loquatur nobis dominus. ne forte mo-
riamur. Stetit ergo populus de lon-
ge. Moyses accessit ad caligi-
nem. Cum dominus ait. Altare de
terra facietis mihi. Forte ante constructi-
onem altaris portabilis voluit hoc
fieri. vel illud portabile erat
de terra sicut infra diceremus. Quod
si altare lapideum feceritis mihi
non edificabitis illud de sectis la-
pidibus. Si levavis cultrum tuum
super eo polluetur. quasi dicat. Mala qui-
dem instrumenta effusionis sangui-
num edificaverunt semel. Jeronymus. et nos
namque lapidibus altare construimus.
Forte prohibuit ne super altare
hostie occiderent. Et addit. Non
ascendas per gradus ad altare
meum. ne reveletur turpitu-
do tua. Forte non utebant
antiqui femoralibus. De judiciis

xxi

Deinceps addidit dominus judi-
cia quedam ad terminandas lites
Nos quidem non omnia sed congrua
prosequimur sic. Si emeris ser-
vum hebreum qui iam scilicet servus non
sit vi annis serviet tibi. in iubileo
intraverit vii. egredietur liber
et gratis. Cum quali veste i-
traverit si habens uxorem cum uxo-
re et liberi exeat. Si dominus
dedit ei uxorem mulier cum filiis
quos fecerit erit domini. Quod
si elegerit servus manere in ser-
vitute offerret eum dominus diis
i. sacerdotibus probabit et appli-
cabitur ad hostium tabernaculi
et perforabit autem eius subu-
la in signum perpetue servitutis et
erit servus in seculum. i. diu vivet
vel usque ad iubileum. Idem intelli-
gendum est de ancilla

De reditione filie

Si quis vendidit filiam suam
in famulam non in ancil-

cxxi

lam sed in concubinam quam Hebrei
Moysaten dicunt vii° anno ne eg-
redietur sicut ancilla sed sine precio.
Qui enim eam humiliauerit dotem ue-
stes et nupcias .i. precium ei pude-
ris pro stupro pudicicie reddet. Si ante
septimum annum displicuit ei uende-
re eam alii non habebit nec pudi-
cicie precium negabit. Si autem
iterum agnominauit h.i. in uxorem
duxerit secundum quod dicitur matrima-
tionis iuxta legem uxorum fa-
ciat ei nec sine libello repudii
egredietur. Si uero non sibi sed filio e-
am emerit in modum predictum fa-
ciet ei pro filio sicut pro se. Si tria
ista non fecerit .i. si nec ipse
eam humiliauit sibi agnominauerit
nec filio eam accepit in more an-
cillarum gratis egredietur et
absque precio sibi dato

Qui occiderit hominem volens
morietur. Si vero nolens
confugiet ad unam de sex ciuita-
tibus refugii et ibi saluabit
animam suam nec occidatur a
proximis occisi et erit ibi donec
pro iudices ciuitatis eius proximus
mortuum regalietur uel usque ad
mortem summi sacerdotis. Tunc
enim redibit seruus ad patriam. Ex
industria vero occidens etiam
ab altari euelletur. Ioab de quo
factum legitur. Ad instar harum
ciuitatum nos habemus loca deo dica-
ta maiorem tamen immunitatem prestant
quam iste. Saluat etiam in eis
volens et homicida et alii fugi-
tiuis. In quibus excepcionem faciunt.
Si enim pro homicidio facto in ec-
clesia vel furto vel huiusmodi confugi-
at ad ecclesiam. Dicunt inde eum
debere extrahi et puniri. Addit
etiam duo precepta talionis iubens
reddi animam pro anima oculum pro oculo
dentem pro dente vulnus pro vulne-
re liuorem pro liuore adustionem pro
adustione

Si bos cornupeta seruum occiderit
lapidibus obruetur obruat nec
carnes eius comedentur. Dominus
ac bouis xxx siclos argenti red-
dat domino sui. Aiunt Hebrei id est
estimatum seruum precium quia xxx gra-
cies egresse sunt de Iam

Exodus

quem Moyses statuit adduxit

Decimas et primicias ne tardaue-
ris offerre. In agnum vel
hedum vii diebus dimittes cum
matre sua die viii uel dein-
ceps poteris reddere

Sex annis seminabis terram
tuam et congregabis fruges
eius vii° anno requiescere fa-
cies. Vnde et dicebatur annus
requiescionis et annus etiam re-
missionis quia in eo nulli licebat
exigere debitum aliquod in eo ter-
minato et si quid in eo anno ex
proprie frugibus succreuit in eo
comedent pauperes populi et quod resi-
duum fuerit pauperibus comedent
beste agri. Ita facies in vine-
a et oliueto tuo. Dum hec
obseruatio fuit ut ait Iosephus
in anno vi° tantum habundabat
fruges que sufficiebat ad usum
septimi anni et viii et ad semen-
tem. Addidit etiam de tribus
precipuis solemnitatibus anni in qui-
bus voluit se apparere omne mas-
culinum sed non tacuit de quibus infra
dicet

Aug. dicit super Exodum quod in vii° anno seminabat et colligebant

Non coquas hedum in lacte ma-
tris sue. Iudei Iose exponit
sic. Non comedas eum infra
octauum diem qui adhuc non
differt a lacte. Sancti sic
exponunt de Christo. Ne occidas
Christum in die concepcionis sue
quod tamen transgressi sunt. Dies
concepcionis uocatur lac ma-
tris quia existit in matre pa-
ratum lactis. Hebrei sed nec
coqueres separatum in la-
cte matris sue. Et
sensus separatum
a carne pntu vel
qui per car-
nalem ge-
neracione
conceptum et
editum est

Nunc completis
xxx diebus in
annis et
mdis eodem
die quo con-
ceptus in vir-
gine eadem
dem crucifi-
xus est. Et
dicit de He-
rode qui
in pueritia
volebat

Ymmo etiam dicunt est uel non in pascha
uel quod inter est et sexagenta daret
valebat et sunt in liquide

Que est destructio
cxxii
cxxiii

Tres legis denarius prima leui
te fiebat ... ut habetur in festiuitatibus
Tercia que in tercio anno colligeba-
tur pauperibus omnibus petenti
Primicie uero sunt primi
fructus et offerebant

eum interficere
vel est sense-
na quia herodes
non interficit
eorum infantes
vel apostoli non
patientur perse-
ras in roboratis

Non comedes
coctum cum
lacte vel ad
aliquo lacte
o caseos scilicet
butiro quod di-
ctum est de
avibus que no-
de carne scilicet

de ovibus separantur quas in lacte
coctas licet cum lacte comedere
Nec ideo de lacte matris prohibi-
tum dicitur quod in alio lacte lice-
at coquere sed quia lac illud praeque
possit inveniri cum animali propter hoc pro-
hibuit de omni lacte. Claudatur
enim de hiis que domino offeruntur
dictum intelligitur quia non offeras
agnum vel agnum infra octavum
diem quia nondum esibilis nec
differt a lacte matris. Quod
super dixerat de primitiis agro-
rum et decimis. In fine vero iudiciorum
addit dominus Si feceris hoc om-
dam omnem populum ad quem ingre-
dieris et premittam crabrones et
vespas que fugabunt eos id est ter-
rores nominis tui. Paulatim ex-
pellam eos ut redigatur terra in
solitudinem et crescat contra te bestie
Ponam quoque terminos tuos a ma-
ri rubro ab oriente usque ad pa-
lestinum mare quod tirrenum dicitur
Et est ab occidente et ade-
serto quod est post bethleem que
incipit post therma usque ad flu-
vium scilicet Eufratem quem colit regio
quoque dicta est Iudea

De federe firmato effusione sanguine vitulorum

c xxiiii Venit ergo Moyses et narra-
vit plebi iudicia domini. Et
dixerunt omnes una voce cuncta
que locutus est dominus faciemus
et audiemus. Posteriore et mor-
diate dictum prefigit futuros
transgressores et in hoc ver-
bo mendaces. Scripsit quoque
Moyses universos sermones do-
mini decalogum. Et mane con-
surgens edificavit altare domino
et xii titulos per xii tribus israel
Forsitan xii altaria que titu-
los dixit. Vel ponit unum
ex xii lapidibus et in singulis
singula nomina filiorum israel scripsit
quasi titulos tribuum. Misit quoque
iuvenes scilicet Nadab et Abiu
qui futuri erant sacerdotes
et immolaverunt domino pacifica
vitulos xii. Tulit quoque Moyses
mediam partem sanguinis et misit
in crateras scilicet vasa vimmea cum an-
sis aeratum quod est contexere dicitur
Reliquum sanguinis fudit super al-
tare. Legit quoque volumen fede-
ris audiente populo. Qui dixe-
runt omnia que locutus est dominus
faciemus. Ipse vero sumptum sangui-
nem respersit in populum et ait
Hic est sanguis federis quod pe-
pigit dominus vobiscum. Quasi di-
ceret Sic peribit vita eius et
sanguis eius fundetur qui violabit
fedus hoc id est pactum inter vos et deum
Hanc hoc signum ad confirmatio-
nem federis habuerunt a gentili-
bus qui porca federis lamantes
sic firmabant federa laniandum
federis violatorem. Et aliud
signum federis tribulis habuerunt in-
dei ex se effusionem sanguinis aque
scilicet quod fecit Iosue et Samuel
terra sicut aqua cum funditur
ita quod nihil ex ea remanet in va-
se quia non aliis liquores de quibus vesti-
gia remanent et etiam ipsa per-
fusa in terra sic peribit cum
stirpe sua periret qui solveret
federa. De quibus vestigia remanent

De primo ascensu moysi in montem

Hoc facto ascendit Moyses et
Aaron Nadab et Abiu
et lxx de senioribus israel secundum pre-
ceptum domini usque ad terminos
montis et viderunt deum et sub
pedibus eius quasi opus saphirinum et
quasi celum cum serenum est. Nec su-
per eos qui erant in castris misit
manum suam id est non abscondit se
ab eis sed videntes maiesta-
tem domini et non ipsum leti epu-
labantur. Tunc precepit dominus Moysi
daturus ei tablas lapideas inscri-
ptas decalogo et assumpto mini-
stro Iosue transivit terminos di-
cens senioribus Expectate hic
in castris et usque ad finem rei
quid questionis natum fuerit re-
ferte illud ad Aaron et Hur
Operuit quoque nubes montem sex diebus
quoque dimisso Iosue solus ascendit
Moyses ad caliginem. Septima
autem die vocavit eum dominus de me-
dio caliginis ingressusque Moyses
medium nebule fuit cum domino

Vbi iosue p xl dies remanserit dubium est

diebus et xl noctibus non come-
cxxv dens neque bibens

De thabernaculo faciendo

Et ait dominus ad eum Sume
primicias id est presata que a populo
offeretis ab eo tantum qui ultro
obtulerit aurum scilicet et argentum
et es et iacinctum et purpuram
coccum quod bisticcum id est seti iacincti
purpurei et coccinei coloris et bis-
sum quod est genus lini Egipcij molle
et candidum pilos quoque caprarum et
pelles arietum rubricatas quas
partichas dicimus quia Parthi
sic colorare eas excogitaverunt et
pelles iacinctinas et ligna Sethim
Est autem Sethyn nomen mons
et regionis et arboris que similis
est albe spine in folijs et est le-
vissimum lignum et imputribile
incremabile oleum quoque ad luminaria a-
romata in unguenta et timiama-
ta boni odoris et lapides onichi-
nos itaque sardonices et gemmas
faciant in sanctuarium ut habitem
in medio eorum ne sit eis laboris
terre ad mortem Juxta similitu-
dinem thabernaculi quod ostendam ti-
bi facies illud ita

De forma archae

Archam de lignis Sethim fa-
cies que hebraice dicuntur
hetto Et nota quod Moyses hec
ordinem variat primo de hijs
que fuerunt in thabernaculo secun-
do de thabernaculo tercio de
atrio Josephus vero in ille sum ar-
dinem expositionis iste sum ordinem
collocationis longitudo arche
habebat duos cubitos et semis-
sem latitudo cubitum et semis-
sem Altitudo similiter cubitum
et dimidium et intellige cubitos
humanos nec geometricos Ad
apparet in altari lateranensi in-
fra quod dicitur esse archa Eciam
Josephus cubitum vocat hic duos
palmos et dicit archa non habu-
isse pedes et deaurata est
intus et foris auro mundissimo
et facta quod est super corona aurea
ad modum scilicet labij qui in mensis et
scrutarijs fieri solet per utrumque
latus longitudinis erant bini cir-
culi aurei totum lignum penetran-
tes et per eos vectes de lignis
Sethim deaurati mittebat

quibus archa ferebatur ut nunquam
extrahebant in qua posita
est testificacio et table in quibus
scriptum est testamentum Tamen
quoque ibi reposita testimonia di-
cuntur posita est ibi urna au-
rea plena manna in testifica-
cionem quod pane dedisset eis de ce-
lo Tabule in testificacionem quod
legem naturalem scriptam in cordibus
suscitavit in scriptis virga
Aaron in testimonium quod omnis
potestas a domino deo est Deutrono-
mius in testimonium pacti quod dixe-
rant omnia quecunque dixerit
nobis dominus faciemus Ubi hec di-
cta est archa testamenti vel testimo-
nij et ob hoc thabernaculum
testimonij dictum est et ideo eciam
quia causa pro foribus eius agebatur.

De propiciatorio et cherubin

Factum est eciam super archam
propiciatorium id est tabulam aure-
am eiusdem longitudinis et la-
titudinis cuius et archa ut ar-
cham tegere sufficeret De spissi-
tudine eius non legitur Hoc
dicebatur oraculum quia dominus de
loco illo responsa dabat Respon-
sum autem divinum oraculum dicitur
quia orantibus datur Dicebatur
et propiciatorium quia exinde loquens
dominus propiciabatur populo Vel quia
die propiciacionis dicebant — *i. expiacionis seu propiciacionis in septembri*
gloriam domini semper ibi descen-
dere Ex utraque vero parte ora-
culi scilicet in duobus angulis ante-
rioribus positi sunt duo che-
rubin aurei et productiles fu-
siles scilicet tonsionibus malleorum pro-
ducti Sunt autem ut dicit Josephus

possunt et
dici ad ter-
ram iuxta
archam po-
siti quinque cu-
bitorum ut
in templo
Salomonis
actum est propter
ea nisi quia
quod in duplo
maiores

animalia vola-
tilia formam
figuram
que a nul-
lo hominum est
inspecta
Hoc dicit
Moyses
se in dei se-
de conspexisse
se figura-
ta cherub

unus respiciebat alterum ver-
sis vultibus in propiciatorium
Duabus quoque alis expansis et

mutuo se tangentibus uelabat
oraculum alas ex opposito extende
bant **De mensa et coronis**
Item q͡ʒ ait dominus facies et me
sam de lignis sethim habentem du
os cubitos longitudinis et in latitudi
ne cubitum et semissem spissitudi
nem tacet et inaurabis eam ex
omni parte auro purissimo Erat autem
ut dicit Iosephus hec mensa proxime
uelut delfica habens quatuor pedes
quibus dicuntur eius altitudo Erant quoque
ex medietate parte inferiori rotun
di et tornatiles pro superior opere
quadranguli erat In singulis uero
pedibus erat anulus aureus Singu
lis erat in pede ubi anulus inmissus
erat In anulis uero uectes aurati
quibus ferebatur mensa Erat autem
in ea labium per circuitum sicut in archa
et in labio affixa erat aurea
corona alta digitis quatuor ita quod
medietas eius super mensam eminne
bat ne superposita caderent ex ea
Altera medietas infra pendebat
ad decorem et erat corona hec
interrasilis .i. interpolita interpolata
celatura et plano Erat autem
ut aiunt hebrei celature ille qui
ymagines regum et prophete tot
ymagines sibi fecit quot reges
futuri erant in israel a Dauid
usque ad Sedechiam Et Iosephus
uidetur uelle non fuisse in ea aliud
labium nisi hanc coronam et interrasile
.i. reticulatam. Hic quidem uero suppo
sita erat alia corona minor ista scilicet qui
ta et quasi supposita et an plan
ul interrasilis nesciunt in aureola
uocabat

uel sicut in
Ariel Ezechi
el de in terra
sibi surgebat
pro aliud ha m
ter positum

hebrei dicunt
et hanc poste
rius additam
ad significandam
diuisionem
regni in du
o regna. fu
it enim regnum israel potius regno
Iuda sed tamen minus dignum. Et id
aureola supposita erat et tamen
minor. Mensa hec ponebatur
ad aquilonem in thabernaculo
non longe additum

De panibus propositionis

Ponebat super eam xii panes a
zimos de simila mundi ualde
et ponebantur senis alterinsecus

et constabat singuli in duabus de
cimis. Ephi quas Iosephus duos assarios
uocat et singulis supponebatur ca
thena aurea et super patenam
pugillus thuris Iosephus dicit Phia
las aureas suppositas plenas
thure. Hii diluculo sabbati recen
tes et calidi ponebant in mensa
et erat ibi in mathutinum usque ad sabba
tum sequens tunc illis sublatis et
toto thure incenso super altare no
ui ac thure substituebant Sub
latos uero soli sacerdotes comede
bant Unde sacerdotes dicebantur
uel etiam ideo quia ut ait Iosephus
Ioseph dus precepit quod soli sacer
dotes panes illos formarent et
coquerent et ponerent in mensa et
tollerent quod tamen non obseruauit. Sed
Dicebant etiam panes propositionis
quia preparati erant coram domino in
memoriam sempiternam ex tribubus
filiorum israel Uel porro positi uel
longo tempore positi per totam eb
domadam uel metonimia per successionem
ponendi **De uasis libaminum**

Precepit quoque dominus fieri ex auro pu
rissimo et ceteris uasorum genera ad of
ferenda libamina et ab offerentibus sa
cerdoti a libando .i. gustando di
cta et a sacerdotibus domino a liban
do .i. fundendo et ponerentur ea super men
sam scilicet arcellas. Phialas thuribu
la scilicet ciatos in hiis uinum quod debe
bat offerri prouidebat et pregusta
bat utrum dignum foret offerri an
non. Et in colore et sapore
dignoscebat uinum Et quod phiale ui
tree erant Unde et a(?)ablinabim
quasi ex uitro dicitur sic uocabant
in imo anguste in superiori parte am
ple in quibus color et sapor poterat
dignosci que hebrei scutellas
dicunt Ciati uero minores et ar
diguissiores erant et aurei cum quibus
fundebat uinum super altare pro sacrifi
ciis libamentis In thuribulo que etiam
mortariola dicebant thus per quod
stebatur offerebatur simile et ima
cebulis acetum Sed quare nusquam aut
raro scriptum de oblatione aceti
quidem dicunt acceptabula ubi scilicet
prouidebat quod a sacerdotibus debebat
offerri utrum accepta .i. ydonea
essent qua propterea subdiuidit ac
ceptabula in ea In phiala scilicet ui
num In thuribula in quibus thus et

C xxv

simila et g̃nu dñ sal et ciathos in
quibus oleum sumebat enim sacer
dotes prius de hijs que offerenda
erat. poraciolas quas in hijs vasis
ponebat ad gustandum qui liban
do de singulis que libaba moy
ses dixit offerenda i. de offerende
sumenda

De Candelabro

Precepit quoque dominus fieri candelabrum
ex auro purissimo ductile. Tamen
Josephus dicit fusile. Cuius hastile ba
si inficum erat et ferreum superuesti
tum calamis aureis quasi gemella
ta ad modum canne. vbi autem capita
calamorum inter se iugebantur
totidem duo sciphi erant in modum nucis.
Et ex fundo cuiusque sciphi procede
bant flores rectorum quasi lilia. Et in
ipso fundo inter sciphum et lilia erat
spula volubilis sicut in capitibus ca
thedrarum subsunt spule et vo
lubiles. Et ita cum in hastili essent
iiii calami i. huius modi capulati. qua
tuor ibi erant iuncture quarum que
que habebat quasi sciphos duos iunctos
spulas scilicet et lilia. Et hoc est quod mo
ises dicit in hastili fuisse iiii or
sciphos in modum nucis. In hebreo
non dicit sciphos sed dicit ingelatas
rotunditates sicut in gello distinctas.
Ex sic hastili procedebat ex late
ribus tria brachia hinc et tria in
ferrea quorum vnumquodque superuestitum
erat calamis aureis ad modum hasti
lis et in iuncturis cohibebat capita
calamorum quasi sciphi in modum nucis
cum offerentibus in lilijs. Et quia in
vnoquoque dicit moyses tres sciphos
fuisse. videtur vnumquodque quatuor
calamos habuisse. In quibusdam
spulas non videtur fuisse in fun
do sciphorum ut dictum est sed in medi
o planicie cuiusque calami spulam
volubilem suppositam. Sic erat
candelabrum ex ferro calamis au
reis superinducto factum. Si fusile
fuit. Si vero ductile simpliciter ex
auro fuit et malleis inmabili ar
tificio i. hac forma productum. E
rat autem ut dicit Josephus ex lxx
partibus appositum i. vna basa erectum
sic. In hastili et brachijs erant
calami xxix non integri sed ex
duabus partibus in medio. ubi partes
iugebantur erat spula supposi
ta. nec uicta videratur et pu
tatur calamus unus et illa erant

calami xxix, cum totidem spulis
sed l viii et quinque partes in basi vii
lampades sedes. Nouus vero
modo factum fuerit in summo vii
habebat capita equalia super que pone
bantur vii lucerne. Infusoria
etiam vii ex auro erant quibus
oleum lucernis infundebat. Erant
quoque ibi forcipes ex auro dicti emun
ctoria ad emungenda licinia. E
tiam vascula ex auro erat ad
extinguendum in aqua que emun
gebant. ne tetrum redderent odo
rem dicta extinctoria. Omne pon
dus eius cum vasis suis habuit
talentum auri ad pondus sanctua
rij. Tria enim habebant talenta
i. mina l. librarum quod erat minus
torum medium lxx quod erat cuius
maximum c xx quod erat sanctua
rij. Unde Josephus dicit ipsum habuisse
mnas C quas hebrei cithares di
cunt. greca lingua interpretatum
talentum nuncupat. positum autem
erat ad austrum quasi mensam non re
cte quidem sed oblique

De tabernaculi parietibus

C xxvi

Precepit quoque dominus fieri tabernaculum
i. huius modi. Tabernaculum erat domus dedicata
quadrata et oblonga tribus clausa
parietibus. Aquilonari meridiano oc
cidentali liber patebat introitus
ab oriente ut sole oriente radijs
eius illustraretur. longitudo erat
xxx cubitorum. latitudo x altitudo
x. In latere meridiano erant ta
bule de lignis Sethim stantes x
x quarum vnaqueque in longitudine cubitos
habebat decem in spissitudine x di
gitos in or. in latitudine cubitum
et semissem. Iugebantur autem sibi
mutuo incastrate ne rimula ibi
essent aut planicies pictas i.
equalis et erat inaurate ex vtra
que parte. Supposite vero singule
duabus basibus argenteis perfora
te i. quarum foraminibus cardines au
rei imittebantur i. utroque angulo
tabule eminentes sicut in seraminibus
fieri solet. In Augustino videtur vel
le quod vna basis esset sub tabula
et altera super id est epistilio. Sed
littera que est que dicit ut bine bases
singulas tabulas per duos angulos su
bicant. vtrum autem tabule suspense
a terra super bases aut inter bases
ad terram pertingerent non legitur

Ead(em) scemate facti erat paries a-
quilonis ad occidentem p(ro)p(ter)e-
rant vi tabule p(ro)pria siles aliis
et eodem modo stantes in basi-
bus. Sz cur no(n) n(on) noue impleunt
cubitos. Dimidi(us) cubit(us) ex ut-
raq(ue) p(ar)te vacuus patebat. Et ideo
q(uia) p(ar)te vno cubitu lata secta est
tabula p(er) mediu(m). Et facte sunt due
table semicubitales q(ue) utrumq(ue) po-
site parietem occidentis aliis du-
ab(us) compaginaunt q(ui) singule du-
ab(us) basib(us) immittebantur. Ne
vero vectorum impulsu uel q(ua)lib(et) a(li)a
causa parietes grauitent singule
table anulos habeant aureos
p(er) ordine(m) uelut quibusdam radici-
b(us) (con)fixos p(er) q(uo)s uectes p(er) transuer-
su(m) parietis immissi tabulata firmiter
(con)tinebat. Erat aut(em) uectes de
lignis sethim inaurati singuli
v cubitorum. Immittebat q(ue) ca-
put uni(us) uectis i(n) alt(eru)m i(n) modu(m)
tam(en) ut ex plurib(us) sic in(e)xis q(ue)
vtraq(ue) uectis i(n)mense magnitudinis
videtur sicut in baculis cabuce
pontificalis eburneis fi(eri) solet.
Hoc sane planum e(st) n(on) dub(ium) ad-
didisse q(uod) quinq(ue) uectes esse(n)t i(n) la-
tere ad aquilone(m) et totidem
ad austru(m) et totid(em) ad occiden-
tem q(uod) mi(nus) co(n)gruum videtur.
Cu(m) eni(m) quilib(et) vectis v erat
cubitoru(m) v extensi in late(re) vno
cubitoru(m) tm (con)tingebant.
xx v cubitos lateris illi(us) reman-
ebat intacti. In occidentali vero
latere duo t(ame)n sufficiebant.
Sunt qui dicunt de trib(us) uecti-
b(us) superfluis unde supadditum
v uectib(us) in late(re) septe(n)trionali
et aliud in australi etc. q(uod) illius
deerat adimpletu(m). Tercius serve-
tur in duos qui positi erant in
duob(us) angulis parietu(m) ut vecti-
uati iuncturas angulorum parietu(m) col-
ligaret sicut iuncturas angulorum
in scrinijs strapis ferreis liga-
ri solent. Sz hoc ex l(itte)ra (com)proba-
ri no(n) p(otes)t. Alia ergo in l(itte)ra est.
v uectes iuncti p(er) medias
tabulas a summo usq(ue) ad summu(m)
de altitudine parietis intelligi p(otes)t.
Erat g(ener)o iuxta summitatem parie-
tis suprema vnus ordo uectium ex-
tensus in longum p(er) totu(m) parietem
et iuxta summitatem inferiore(m)

[Margin note: Locus est stat(?) in folia ita inne ta ?]

alius ordo i(n) eu(n)d(em) mod(um) et in me-
dia planicie tres ordines ut q(uo)d
dictu(m) est v uectes fuisse in uno
late(re) p(ro)p(ter) ad iiii ordinu(m) q(uod) ue-
ctiu(m) referatur. Erant itaq(ue) in
vnaq(ue) tabula v anuli et i(n) q(ui)b(us) duo-
ru(m) parietu(m) uectes xxx q(ui) v or-
dinum quilib(et) sex uectes h(ab)ebat. In
latere occidentali v uectes bini
p(er) singulos ordines. Aut qui di-
cunt om(ne)s uectes non eiusdem
q(ua)ntitatis fuisse sz quilib(et) uectium
qui erat v in magis latib(us) (con)-
tinebat sex cubitos et ita v suffi-
ciebat ad (con)tinendu(m) xxx cubitos
et v uectes qui ad occidentem
erat singuli duoru(m) erat cubito-
ru(m). Sz Josephus loquens de his ue-
ctib(us) ait unu(m)q(uem)q(ue) h(ab)uisse magnitudinem
cubitoru(m) quinq(ue).

De distinctione tabernaculi et in uelo

Tabernaculu(m) hoc distinctum erat
in duas p(ar)tes. Posterior p(ar)s ad oc-
cidentem x cubitos p(re)tendebatur. Et
ita quadra in longum et in lat(itudine)
x cubitoru(m). Hec p(ar)s adytum dicebatur
ul s(an)c(tu)m sancti uel sanctuariu(m) san-
ctuarii ul s(an)c(t)a s(an)c(t)orum. Anterior p(ar)s
ad oriente(m) xx cubitis p(re)tendebat
a pariete q(ue) qui(bus) erat sacerdotib(us).
Et hoc dicebat s(an)c(tu)m l(ice)t s(an)c(t)a ul san-
ctuariu(m). Rev(era) h(ec) posterior dicebatur
sanctu(m) sancti q(uod) (con)sentaneu(m) s(an)c(t)o s(an)c(t)or(um)
d(icitu)r s(an)c(tu)m s(an)c(t)or(um) uel s(an)c(tu)m s(an)c(t)i i(d est) sanctiss(imum)
sic(ut) d(icitu)r d(omin)us d(omi)nor(um) et rex regu(m).
Ad altitudi(nem) vero p(ar)tes se pandas
posita erant in medio iiii or colu(m)p-
ne de lignis sethim deaurata ca-
pita habentes aurea et bases
argenteas. Cu(m) Jose(phus) d(ici)t iiii or fuisse
se tabulas ad modu(m) a(li)a(rum) separatas
equalit(er) a se inuice(m) distantes. Inter
quas tres angusti patebant in-
gressus. Supp(er) capita vero colupna-
ru(m) supposita erat duo vectes x
cubitoru(m) a pariete i(n) parietem p(re)tensi
i(n) q(ui)b(us) p(er) circulos aureos immissu(m) de-
pendebat uelum an(te) (con)tinuit colu(m)p-
nas extensum q(ua)dru(m) ex om(n)i p(ar)te
sz x cubitor(um) ut ex om(n)i p(ar)te p(ro)-
hibet aspectum interior(um). Erat aut(em)
uelum s(an)c(tu)m de bisso retorta q(ue) e(st)
gen(us) lini candidissimu(m) et mollissi-
mu(m) de iacincto et p(ur)pura et de
cocco bistincto i(d est) de filis sericis ia-
cinctinis purpureis et coccineis.

Vna tabula erat incisa et cauata
et cauata in fronte ex vna p(ar)te
et altera tabula simil(ite)r erat incisa et ca-
uata in fronte ne coniungerentur

coloribus opere plumario compositum, id est o-
pere acu picto. Pluma enim lingua
quadam dicitur acus. Hoc genus veli
vulgo Bustratum dicitur, quasi bis stratum.
Primo enim fit tela, cui cum acu ope-
re manuali supersternunt diverse pictu-
rationes. Sunt qui dicunt opus plu-
marium a similitudine avium, quibus super addi-
ta est plumarum varietas. Idem
opus etiam dicitur polimitum, a poli,
quod est multum, et mitos, quod est linea, quasi multiplex pictura. E-
rat autem hoc velum pulchra varieta-
te contextum ex quatuor ut dicit
Josephus floribus quos gignit humus,
et aliis picturis quas poterat nisi
sere pictores preter animalium formis.
In ingressu vero thabernaculi v
columpne erant de lignis sethim
deaurate capita habentes au-
rea, bases vero eneas, super quas
duos vectes et unus est cubitorum x pro-
tendebatur a pariete in parietem.
In utroque capite suo utrique parieti
insertus, ad modum trabis in domo.
In quo dependebat aliud velum pro
circulos aureos, istud ad modum pre-
cedentis opertum. Sed simplex usque ad
medietatem columpnarum depen-
debat, tegens eas per v cubitos. Re-
liqui v usque ad terram, ad ingressum
sacerdotum patebat. Super hoc vero qui-
dam aliam cortinam laneam suppositam
usque ad terram pertingentem funibus
per anulos eam ducentibus et ret-
rahentibus, ut in diebus festis reducta pre-
beret aspectum thabernaculi. In aliis
diebus superducta prohiberet aspectum,
precipue cum nubilum videretur. Ter-
gum enim fortis erat et facile la-
borem sustinebat. Etiam in in-
gressu templi Salomonis simi-
lem fuisse appensam. Erat autem
interiori sanctuario archa federis
cum hiis que in ea reposita di-
ximus, et cum hiis que erant
ei supposita. In exteriori vero
candelabrum ad austrum, mensa
ad aquilonem. In medio ante ve-
lum non longe ab adito altare au-
reum, quod Josephus thuribulum au-
reum vocat, de quo post dicemus.

De Cortinis et sagis

Tectum thabernaculi non erat, quia ...
...planum ad modum palestine fu-
it, quatuor coopimenta apta
tum. Primum coopimentum cortine fuit
x quas etiam vela vel tentoria
vel quoque thabernaculum vocantur,
que erant facte de iiii or predictis
coloribus opere plumario. Longitu-
do cortine unius erat xxviii cubi-
torum, latitudo quatuor, quarum v
mutuo sibi iungebant, et quinque
similiter, ut quasi due cortine ex quin-
que vel x quinque redderentur. Junge-
bant autem anulis iacintinis que
in utroque latere cortinarum disposi-
te altera quasi alteram vehebant
et sic anulo aureo colligabantur,
sicut ad ornatum colli fibule
auree utraque oram capiti so-
lent colligare. Dicit tamen posse
anulis aureis et uncinis eas
fuisse iunctas. Secundum coopimentum
erant saga Ciliciana que et
vela capillacia vel capillacia vocantur, quia
de pilis caprarum, quia capillos quasi
dicimus ad differentiam lane, quod fra-
erat de quibus et cilicia fiunt. In
et illa saga Ciliciana dicta sunt
que passim saga dicebantur.
Vel quosdam pannos asperos sa-
gas dicimus, vel forte ex quadra-
tura saga dicta sunt. Ysidorus:
militare pallium a galgalibus inve-
ntum, quia quadratum erat sagum dictum.
Et Ysidorus: tamen quia ex aspero fiebat,
et aeris intemperiem et
panno quasi potuit dici sagum. Erant saga
xi. Longitudo unius sagi habe-
bat cubitos xxx, latitudo quatu-
or, et erat quinque vel mutuo iuncta,
ut quasi unum sagum facerent, et ali-
a vi quasi in unum sagum iuncta iun-
gebant autem anulis ereis inserti
ansulis que se invicem vertebant
singule cortine vel saga vel in-
vicem ita copularentur, ac per-
cortinis vel consute filo inseparabiliter
in una cortina iuncte erant, et
alie quinque sibi ad thabernaculum
tangendum. Hee due magne cor-
tine tamen anulis et ansulis iungen-
tur non eliceret.

Pro integro de duabus magnis lateribus

Vel capillaciana

De modo tegendi secundum Bedam

Quo vero ex hiis tegebatur tha-
bernaculum prius videamus se-
cundum Bedam. Protendebantur x
cortine sibi copulate per transversum
tectum operientes thabernaculum
et descendentes per latera uno

cubito distabat ex omni pte a
terra et quia simul iuncte xl cu
bitos implebant longitudine tha
bernaculi que erat xxx cubito
rum tegebat et quinque cubiti de
pendebant iuxta latus occidentale
xlii quinque descendebant ante ap
perturam que erat ad orientem
In ne in capite pendent ut
bique cortine transgredientes du
bus latera thabernaculi usque in
medium apperture trahebant ibi quoque
mutuo iungebant et similiter in
latere occidentali et ita ex omni
pte thabernaculi tectum erat
cortinis ul uno cubito tamen circa ter
ram ex omni pte non uelatum supe
rponebantur saga similiter per transuersum
Sed quia erant xxx cubitorum per la
tera descendebant usque ad terram
et ita cubitum cortinis non uelatum
ipa uelabat Et quia ex transuerso
xl iiii cubitos habebat cum essent
xi sil iuncta et unumquodque erat
quatuor cubitorum longitudinem tha
bernaculi xxx cubitis tegebant
de xiiii que superat vii descen
debat ad orientem et vii ad oc
cidente Partes vero sagorum que
superat pendencium iuxta duo la
tera magna usque ad terram ex
utraque pte reducebant ad tegen
dum introitum orientalem Sed quia
vii cubiti ex utraque pte ueniebat
in spacio vero introitus x tantum erant
supsuebat sagum sago ul forte
in summitate eius duo cubiti retro
plicati consuebant instar horarum
uestimenti et tunc ex equo ue
niencia saga de lateribus in me
dio introitus copulabant in eode
loco in quo et cortine et similiter
in latere occidentali Inter hadi
supsuturam uel replicacionem sagorum
Dicit Beda prima dixisse dum
Moyses Sextum sagum in fronte
tecti duplicabis i dimidium sagum
quod excedit cortinas in introitu
supsues uel replicabis Et post
pauca addidit quod superest in
sagis i unum sagum quod amplius
e ex medietate eius appendes posteri
ora thabernaculi i latus occiden
tale Duplicabantur autem ita ut
impetum uentorum possent susti
nere Et sim hanc disposicio
nem thabernaculum ex omni pte
tegebatur sagis usque ad terram
et nichil ex eo videbatur preter te
torium quod erat in introitu preciosum
subtiliter cum erat et cum sacerdo
tes intrabant thabernaculum uel ne
cesse erat attollere saga et cor
tinas ut submitteret uel si in me
dio iungebant uncinis et anulis
ad introitum eorum dissoluebantur

Aliter Josephus

Alia est Josephi disposicio cui
assentit ob et videtur probabi
lior Dicit enim quod cortinas sibi mu
tuo iunctas ut dictum est a fronte
thabernaculi super introitum extensas
per transuersum et tegentes totum tha
bernaculum et descendentes iuxta latus
occidentale usque ad terram Introi
tum vero non tegunt aliqua pte cortina
rum quem habet uelum Dicit et de
cem ipsum habet uelum Dicit totum dicit opperiri thabern
sagis excepto introitu Sed quia du
obus cubitis sagorum supsunt cortinis
ex utraque pte sed orientali et occi
dentali dicit eos replicari sub cor
tina ne uenti intrantes inter saga
et cortinas totum conuerteret expugn
tum per quo et dictum putatur septimum
sagum in fronte tecti Duplicabis
sed eciam cum hoc speciosa et pre
ciosa plurimum preter transeca thab
naculi non videbatur nec illud cor
tinarum quod circa thabernaculum diffu
debat Frustra ergo tanti fieri vi
debatur que circa forte ex omni
pte cortine et saga funibus et
tendebant circa thabernaculum fu
et paxilli ereis colligabat tha
nec quia et paxillos habuisse tha
bernaculum infra Moyses dicit
et imadi tecti dependant trux
attollebat ut et thaberna
culum undique vide posset et circui
ab ingredientibus sub cortinis

De pellibus suppositis

Quocumque vero modo hec duo
opprimenta disposita fuissent
de reliquis duobus non est questio
Sane tercium opprimentum erat
de pellibus arietum rubricatis
quo supiora tantum tegentes ad latera
non descendebat summis et parte
pellis ereis affixis terre etiam
ligate Quartum quod opprimentum

In fronte thabernaculi ad orientem et occidentem

tur i eundem modu erat Sup-
positum de pellibus arietum rub-
ricatis suppposita vero erant duo
hec propter estum et imbrem dif-
fusionem multos ia ut ait Jose-
phus super hebat alonge aspicientes
Non colorem eius in nullo puta-
bat differre a celo

Quid figurabat porta

In hac compositione thabernaculi
per deum et non hominem sic
disposuisse quia ut ait Jose- sin-
gula horum ad formam rerum facta re-
periuntur si quis absque invidia
velit hec considerare Additum
enim quod soli pontifici peruium erat
signabat celum deo et angelis
attributum Sanctuarium vero quod
in duplo erat terram et mare cu-
ncta cum sensibilia sicut et illa per omnes
erat sacerdotibus Cortine celum siderum (f z ac: ... ve)
sideum saga aquas que sunt super fir-
mamentum Pelles rubricate ce-
lum empireum in quo sunt ange-
li Jacinctine celum superius ubi deus
super omnia Et in iiij coloribus
velorum ut Josephus signantur iiij ele-
menta Per byssum terra quia de terra
est et primo terreum et videmus co-
lorem habet Per purpuram mare quia ex
conchis marinis tingitur Per jacin-
tum aerem Per coccum ignem qui in
colore ei assimilatur Per mensam
annus vel tempus Per panes xij
menses Per coronam iiijor digitorum a-
nnum solarem quatuor temporum Per cing-
ere annum lunarem Per vij lucernis
candelabri vij planetas Per lxx
partes eius decaniam planetarum
in candelabro notatur quia que
sub eis sunt ad ipsos tendunt in
maturales et effectus ab eis

habent quod enim
non ornatus
eius Ephi
vasti ligualis
aqua spualis
solum spiritualia
aerem
qui solus in-
clinatur adaciq

Afforte ascq
planetarum
habet quatuor
dignitates
vel partes qu-
as naturales et
quasi acci-
dentales
in quibus arma-
mentum in pro-
portionaliter
se habent

De altari holocausto

Ho dz esse sedm opinione iudeorum qui vij celos
putant vel superius Celum enim
superiorem pte celi empirei vocat
Deca decee armonia consonancia

Precepit quoque domus fieri al-
tare de lignis Sethim Al-
tare hoc dicebatur holocausti vel
holocaustorum posset dici sacri-
ficiorum sed a digniori nomen acce-
pit Erat autem in longitudine et
latitudine v. cubitorum vel quadrum
et in altitudine trium cum tamen in
minus alto ad horam ministrantibus
aliquid apponebat in quo sta-
ret minister quod adimpleta ministra-
tione tollebatur Altare enim
gradus habere alibi prohibetur
Erat quoque concavum instar arche
sine operimento parietes lignei
sed cooperti erant ere intus et extra
ut non posset sicut nec anti-
quum non lacus vel lignum paradisi quod sibi
tunc lavis qui urenda sit mundus Archa
sine arula erea erat tamen fu-
dus arche super quem fiebat ignis qui
per fenestram que erat in late-
re orientis imponebat In quatuor
angulis superioribus erat extra quatuor
cornua recurva in quibus iiijor cate-
ne anulis inserebant de quibus depe-
dens craticula erea in modum retis fa-
cta usque ad medium altaris intus de-
scendebat super quam cremanda et ado-
rem dno ponebat que ignis per fo-
ulos craticule ascendens de arula
consumebat Circa vero angulos in-
teriores quatuor anuli erant erei in quibus
vectes imponebat de lignis Sethim
cooperti ere ad portandum altare
de hoc altari et craticula eius ambi-
guitas est non solum inter nostros ve-
rum etiam inter hebreos precipue et
hebrayca veritas a nostra translatione
nichil discrepare videatur Nos
quidem sic habemus Facies craticulam
in modum rethis eneam per cuius quatuor
angulos erunt quatuor anuli erei
quos pones subter arulam altaris eritque
craticula usque ad altaris medi-
um Hebrea vero sic habet Facies
ei mechar facturam rethis enei
et super rethe quatuor anulos e-
reos et dabis illam in fundum ar-
che de subtus illam Erat quoque us-
que ad altaris medium Josephus ait sic
Erat subierat craticula in modum
reticuli fortis Suscipiebat
terra ignem qui de craticula fe-

(right margin notes:)
Vide de altari facto de C videbat pluribus in fine
Genus ligni
subter quos pones arulam

bat quod bases non erat ei sub
iecte. Cassiodorus tamen dicit se
nator in pictura quam fecit cum
in expositione psalmorum memi
nit quatuor pedes in utroque al
taris fecit. Proinde videtur quibus
dam non superiorem craticule carnes
assandas sed fuisse quoddam vas quadratum
in quo sederet altare cum pectore.
altare abies usque ad medium al (alias de)
taris elevata esset, in cuius angulis
sursum quatuor anuli pendebant
per quos vectibus insertis altare
super humeros portaretur. Altare
autem non legitur alios habuisse
anulos sed utrum separatum esset
hoc vas craticulatum ab altari ita
ut amoveri posset altare ab eo
cum vellent et super imponi an
de ipso altari opere fusili ita fabre
factum esset utrumque appositum vide
tur ambiguum est. Super arulam
vero altaris quam in medio eius
positam dicunt per fenestram ab ori
ente strues lignorum imponi et su
per ligna carnes ipsas assandas
quod non erat ubi arula sed super
craticulam supposita fiebat ignis.
Radulphus videtur velle sapere in predic
tis verbis Alys videt nec ap
primetur nec fundum ipsum habuisse
sed parietes tantum terra repleri. Sicut
Dominus dixit Altare de terra
facietis mihi in cuius area superiori fi
ebat ignis ubi cremanda impone
bant et de craticula altera suppo
sita idem sentiunt. Arulam vero
super quam craticula posita legitur
Hebrei Acurenclam vocant vel
sulcum que in medio pectoris al
taris fuisse dicit usque ad quem
locum altitudo craticule pertingebat.

De situ altaris et vasis

Positum erat altare ante ta
bernaculum sub divo non directe
ante introitum sed aliquantum ad meri
diem descendens ita ut anni ipsi
immolantes stantes ad aquilonem
in ipsum tabernaculum usque ad sancta sanc
torum inspicere possent. Et quod sta
bat ad aquilonem contra meridiem
Cum legatur eos sacrificasse ad aquilo
nem quamquam ad meridiem. Erant
quoque in usu eius lebetes ad colligen
dos cineres cum habundabant et
deportandos qui in locum secretum
et mundum reponebant et for
cipes ad emundandum ignem altaris
et fuscinule quas Ieronimus crea
gras dicimus quod in de caldariis
cocte carnes proferebant et ba
tilla qui vatilla a vehendo qui
bus prune ab hoc altari ad altare
thimiamatis deferebant preter ca
cabos et ollas ad carnes coque
ndas quod tamen super altare non coque
bant. Omnia vero enea erant. Ha
bebant sic hec Iosephus vasis alte
rius sic palas et eius uncos et
eius ignium receptacula.

De atrio circa thabernaculum

Erat autem atrium circa, cuius tha
bernaculum in latere meridiano se
tuum cubitorum et in aquilonari se
tuum. In orientali vero l. et totidem
in occidentali et quadrum erat
in forma altera parte longiori.
Erat quod in latere australi xx co
lumpne alte v. cubite laminis
argenteis vestite capita habentes
argentea cum celatura cum basibus
eneis spacio v. cubitorum inter se
distantes super quas anuli singuli in
erant, protingebat quod funes ab
anulis usque ad capita paxillorum
qui erat magnus cubiti unius
et per singulas columpnas in terra
valide infixi ut atrium immobile
custodirent. Cortina vero de bysso
retorta mollissima. C. cubitorum in
longum et v. in altum per columpnas
dependebat a capite usque ad
basem diffusa ut inchila per quod
videtur differre in forte vero
in intexere quod funibus retro
paxillis tenderetur ut sub ea
templum sub tecto ipsis reciperetur.
In eundem modum latus aquilonis ha
bebat columpnas et cortinas ha
bat diffusas ab occidente ve
ro x. columpne et cortina cu
bitorum. In atrium erigebat in in
gressu vero ad orientem tres
columpne hinc et tres inde sta
bat et cortine xv. cubitorum
inter has diffuse inchil a prio
ribus differentes. In medio
vero lateris cuius quatuor erant co
lumpne immodo portare quibus ap

go cum columpne essent aliq quibus
aut spacia essent inaliabant in intrape-
dinibus aut cortina ab angulo . anglind
extensa habebat plagis . C. cu.

pensum erat uelum xx cubito-
rum De quatuor preciosis colo-
ribus contextum opere plumario
quod ad ingressum et egressum de
facili attolli et deponi poterat
Notandum tamen in longioribus lateribus
fuisse columpnas xxi inter quas
erant xx apturae C. cubitorum
et in duobus minoribus noue . Et preter
angulares que communes erant duo-
bus lateribus dicunt ibi xx . hic
x . Et designat duo per inter
columpnarum . iiij intrapedinum
habebat uero utrumque latus maius
xx columpnas i . xx intrapedi-
nes Alia litera x columpnas
i . x intrapedines

Ca. xxviij

De lucernis

Precepit etiam dominus afferri
a filiis israel oleum oliuarum
purissimum pilo quasi tusum quia
est purius est quam puteum . Et lineum
uel mirtinum uel rafaninum ut
ardeat ex eo lucerna in thaber-
naculo testimonii quam accende-
bat Aaron et filii eius uespere
et usque mane lucebant super
candelabrum vij lucerne coram
domino In die uero tres tamen lucebant
in lucerne papirus erat
uero qua mergum dicitur autem

De communibus uestibus sacerdotum

Item locutus est dominus ad moy-
sem Applica fratrem tuum
Aaron ad te cum filiis suis de
medio filiorum israel ut sacerdocio
fungantur in sacrificiis et uestes
sanctas fratri tuo in qua san-
ctificatus in ministret De hiis
sane uestibus quia confuse agit histo-
ria ad euidenciam congruo ordine
prosequamur Quatuor erant
uestes tam minoribus sacerdotibus
quos cananeos uocabat quam
principi sacerdotum quem Ara-
barchyn appellabant communes
Et preter illas alie quatuor quibus A-
rabarches id est princeps sacerdotum
utebatur quibus secundum ordinem
hunc induebat purificatis prius
manibus et pedibus aqua sacer-
dos induebat manachasim quod
constrictorium sonat quod grece bra-

ce latine femalia dici potest erat
erat quasi de bisso retorta contextum
in gredientibus quasi per ipsum pedibus
ascendebat usque ad lumbos ibi-
que fortiter stringebat et usque
ad genua tamen descendebat Nec
tamen pontifex qui uirginem ...
continenciam tamen sandalibus pedes
tegit Acsi dicatur ei Cum lo-
tus est non indiget nisi ut pedes
lauet Ex bissina sindone du-
plici uestiebatur quod cethoma-
ne id est lineum dicebatur quam
nos lineam strictam sine camisia
dicimus uel subuculam quam moy-
ses Abanech appellat Sed po-
stea a Babilonis discentes hebre-
i eam emesaneam dixerunt
Est autem descendens usque ad talos
et decenter corpori coaptata sed
manice brachia ualde constringens
hinc inde hinc inde super hume-
ros capucium constringentibus Circa
cingebant baltheo lato quatuor digi-
tis quatuor sic reticulato ut quasi
pellis uipera quam estate ex-
uit uideretur contexto floribus
coccineis purpureis et iacinctinis
Stamine uero bissinum tamen erat
sumens inicium cingendi a pe-
ctore circumductus lateribus Ite-
rum ante umbilicum redibat ibi-
que modice stringebatur et us-
que ad tibias dependebat ad de-
corem dum sacerdos nichil o-
perabat Cum autem sacrificabat
ne impediret pendentes sum-
mitates super leuum humerorum re-
flectebat Unde et forte dya-
conus quasi casulam plicatam e-
idem humero supponit Quarto sim-
plicem tyaram gestabat in ca-
pite a cidari pontificali plu-
rimum differentem Erat enim in
modum pilei calamenti uel casside
monstrice medietatem utriusque
excedens dicebatur quasi Mam
pheri hinc uittas que inuolu-
te sepius uectebant ne fa-
cile laberentur hinc desuper ue-
lamen aliud bissinum usque ad
inferiora barbe descendens ce-
lans pilei ligaturas et toto
capite superficiem aptatum quasi per-

Papirus quasi . l . pabulum pir id est ignis

A Barion quod est breue

fecte ne laborante ruet sacerdote

De pontificalibus uestibus

Sup hec preter quatuor uestibus induebat aron barchus quarum prima tunica iacintina erat ponderis uel ypodis dicta talaris quam hebreus methir dicit Erat quoque de duabus inisionibus facta consulta sup humeros et p latera in modum dalmatice ... manicas eiusdem coloris assutas habens capitium non extensum sup scapulas sed in longum scissum secundum habebat a pectore usque ad medias scapulas cum apptura ne ante et retro ... appareret assuta Erat uitta que sup scapulas hinc inde nastulis astringebat Habebat autem pro fimbriis lxxii tintinabula aurea a quibus erant inmixta totidem nastulis quasi mala punica ex iacinto et purpura et cocco bistincto ita ut pars tintinabulum esset malo granato qui in medio intersticiali ut audiretur sonus cum sacerdos ingrederetur uel egrederetur sanctuarium et non moreretur Sup hanc tunicam uidetur uelle Josephus accingi pontificem cingulo predicto quo alii sacerdotes sup lineam tunicam alii nondum ipm accingi dicunt sed sup Ephot que due tamen pp habebant indumentum ad ultimum emergerentur Et sunt qui dicent duas zonas habuisse pontificem prima ad ... facerdoti scilicet sup Ephoth que due tamen pro uno habebant indumento Secunda uestis erat Ephoth scilicet sup humerali grecorum de predicte quatuor coloribus auro quoque contexta sine manicis ad modum colobii descendens ad renes adeo ut supungi possit superiorem partem tunice iacintine tegens inferiorem relinquens intactam, horem uo latera uincams et annulis aureis iungebat aptuam habebat in pectore quadra ad latus in pectore quadra ad ... magnitudine palmi in quo longitudine inserebat In ea parte superiori utrumque humeri infibulati erat auro Duo lapides onichini sardonices secundum Josephum Secundum lxx smaragdi In quibus erant scripta nomina filiorum israel puincialibus in lingua hebrea iuxta ordinem natiuitatis eorum sex nomina seniorum in humero dextro minorum in sinistro ob recordationem filiorum israel. Habebat autem capicium extensum sup humeros fortibus coloris contextum Quod legitur Samuelem et Dauid indutos ephoth erat aliud erat et proprie ephotar et erat lineum. Istud uo mira pulcritudine ... Tercium erat ornamentum quod hebreus Essin Greci longion latini racionale dicit quadranglm et duplex ne pondere gemmarum rumperetur mensura palmi habens. Et ap... aptuam sup humerales impletam sufficiens ex predictis generis coloribus auro quoque contextum eodem stemmate quo et sup humerale Erant quoque in eo duodecim lapides auro firmiter inclusi per quatuor ordines tres in singulis

que de rubeo ... et ... corn...

In primo ordine Sardius ta... rubeus ... (mtidiss...)

latinus Smaragdus In secundo Carbunculus Saphirus Jaspis In tercio ligurius achates Ametistus In quarto Crisolitus Onichinus Berillus In quibus erant scripta nomina filiorum israel iuxta ordinem natiuitatis sue singula in singulis ut gestaret sacerdos memoriale filiis israel et filiorum israel in humeris et pectore ob recordacionem tum quorum plus dei ... ng esset ... ipse uero uidens rum ut si ipse plus uideret nomina patrum suorum satageret ne a uirtute eorum degenerare Sacerdos uo uita et fidem patriarcharum meminisset et etiam populi ex his partibus ortum imitari Meminisset

Topacius pciosissimus omnium et maior ... topad... aureo colore ... Thopasion ... omni colore sereno celo similis

xxviii

sacrificiis et orationibus deo com-
mendare. Appellabatur etiam
rationale iudicii quia scripta erant in eo
hec duo nomina iudicium et veritas id est
doctrina et veritas. Sane ubi nos
hec invenimus ponens in rationali iudicii
iudicium et veritatem hebreus
habet purim et thummim unde et
sortes in quibus iudicium veritatis so-
let inquiri purim dicunt. Tradunt
autem in medio rationali fuisse lapidem
quadrum magnitudinis duorum digito-
rum qui secundum colorem mutacionem preten-
dent utrum dominum placatum haberet
an offensum. Josephus autem sardonicem
qui in dextro humero gerebat cum
sacrificium pontificis deo placebat
tanto splendore micare quod etiam
procul positis radii eius apparerent. E-
gressui vero ad prelium si deus cum
eis esset tantus fulgor in lapidibus
rationalis apparebat ut omni multi-
tudini fieret manifestum eorum auxi-
lio deum adesse et ab hoc rationale
iudicii nuncupari. Asserit autem Jose-
phus fulgorem sardonicis et rationalis
cessasse annis ducentis antequam ipse scrip-
sisset hec cum deus ferret moleste
transgressiones legis. Erant etiam
in quatuor summitatibus rationalis quatuor
anuli aurei et in duobus supremis in-
serte erant due cathene auree
invicem coherentes id est obliquate ad
modum decem litterarum in medio sibi quiete
vel ponus facture exprimunt cathene
in qua macule maculis coherent
quas hebrei ki plexas appellant. Pro-
pter Josephus dicit per fistulas ve-
mentes in Caldeum sonat firma-
tas id est ad ymitatem spacii in qua
intexebant factas que sursum
tendebant usque ad scapulas pontificis
et super quas inserebant qui sub pro-
stant sardonice in Ephoth fixi sta-
bant ut utrique ligatura Ephoth
et longior sibi invicem fixi coherent.
Super hec dicit Josephus Zona ex quatuor
coloribus et auro consertam
ex utroque latere circumductam eti-
tere reversam ante pectus in utroque
summite ista pendentem tantem
ex aureis fistulis fimbrias inno-
decore compositas

De thyara et mitra

xxviii

Ultimum erat capitis ornamen- *cxxix.*
tum quod grecus thyara vel mi-
tra vel infula dicitur. Josephus
alius vero cidarim. Erat autem thya-
ra ad modum predicte facta que
communis erat sacerdotibus super
quam consuta erat alia tota
iacinctina que cingebatur
aureo circulo tribus ordinibus fa-
cto super quam ab occipite stabat
flores aurei plantaginis similes
ad tempore usque ad timpora. A
fronte vero supra stabat flos au-
reus similis herbe quam Grece di-
cunt insquamos magnitudinis
digiti unius. In superiori vero pla-
nicie tyare ex omni parte circuitum
persistere ad summitatem cuius que in
acutissimum desinebat pedatim
plota erat aurea mala grana-
ta cum spinosis extremitatibus
suis fabrefactum. Super frontem
vero pendebat lamina aurea
quam Petalum dicunt ad mo-
dum dimidie lune facta que acu-
acionem sursum habebat et in me-
dio anulum aureum uncinis aure-
o inserebat qui tyare insertus
erat. Anoth Adonay id est sanctum
domini nomen scilicet Tetragrama-
ton quod ineffabile dicitur non quia
dici non possit sed quia rem ineffa-
bilem significat. Quod hebreis litteris scribitur
he ioth heth van que sonat
principium vite passionibus iste id est
est per passionem hec que prefigurat
hic sacerdos reiniciatur vita
id est Deo perdita. Ne vero cum mo-
veretur pontifex moveretur et la-
mina scripta et sursum ligabatur
vitta iacinctina perspicue cela-
te iacinctum et anulum que cir-
cumscripta capiti et ligatum in
occipite dependentes summitates
super utrumque diffundebat

De ornatu vestium

His vestibus ornatus pontifex
in magnitudine totius orbis super
se preferebat. Femmalia enim
et strictoria stricta quia bissina linea
erat terram figurabat. Bal-
tei vero quatuor erant circumvolu-
tionem oceani tunica iacinctina
ipso colore aera preferebat. Per
tintinabula sonitus tonitrui per
mala granata choruscaciones
significabantur. Ephoth

vero sui varietate celum sidereum
quod auro celestis iter textum
erat significat quod calor naturalis vitalis
penetrat universa. Duo sar-
donices solem et lunam vel du-
o hemisperia. Duodecim gemme
pectoralis xii signa in zodiaco
pulcre quod in medio erat ap-
pellabat canale, ratione enim cu-
cta sunt plena et terrena
herent celestibus. Immo vero terreno-
rum et temporum calore et frigore et
duplex inter utraque tempories de
celi cursu et ratione descendit.
Cidaris celum empireum la-
mina supposita deum sibus
presidentem

De altari et incensi et loco eius

Post vestium compositionem locutus
est dominus ad moysen de mo-
do consecrationis Aaron et filiorum
eius. Quod usque ad ipsam consecratio-
nem distulimus. De altari aureo
Cxxx prosequentes. Factum est altare
de lignis sethim habens cubi-
tum longitudinis et alterum la-
titudinis, id est quadrum, et duos cubi-
tos in altitudine. Vestitum quoque erat
auro purissimo cornua habens et
craticulam auream et cathenas
et anulos et vectes aureos
instar prioris. Vetus vero arulam ha-
bet an tines exapet tria ambi-
tum est. Iosephus addit quod per angu-
los singulos sex cornibus habebat
ex auro purissimo quod singulariter fac-
te in Exodo dictum est ita factas
et coronam per girum. Hoc alta-
re dicebat incensi vel thimiami-
te quia singulis diebus mane et
vespere ad consumendum sacrificium iu-
ge super illud incendebat thi-
miama sanctificatum domino. Sunt
qui dicunt mane solum incensum
thuris superimponi. Vespere vero
pro dignitate sacrificii vespertini thi-
miama. Ceterum utrum hoc altare
esse inter sancta sanctorum an in san-
ctuario cum candelabro et mensa
sancti videntur dubitare. Vere
putandum id est dubium venisse quin
esset in sanctuario cum hebreus hoc
dicat et Iosephus plane et in prima
positione thabernaculi facta a moy-
se innuit. Non quod Paulus in epistola
ad hebreos thuribulum aureum
ponit intra sancta sanctorum. Potu-

it sane esse quod in templo u-
bi omnia amplificata fuerunt et
multiplicata preter altare au-
reum quod erat extra velum
ad quod bis in die necesse erat in-
gredi erat superadditum thuribu-
lum in abdito in quo summus sacerdos
prunas thimiamata que semel
fiebat adolet quando ad interiora
contingebat ipsum penetrare.

De compositione thimiamatis

De compositione vero thimiama-
tis sic locutus est dominus ad moy-
sen dicens. Sume tibi aroma-
ta stacten et onicam galbanum
boni odoris et thus lucidissimum
equalis ponderis erunt omnia et mixta
vere tenuissimum contundes omnia.
Onica fertur esse ostreola pur-
pura redolens magnitudine ungui-
um et onicha dicitur quia onix
grece unguis dicitur. Stacten est
gummi quod fluit de mirra quod
et mirra dicitur. Galbanum vero
succus ferule est et nascitur in Si-
ria optimum cartillaginosum
et non lignosum cuius odore fu-
gantur serpentes. Ferula vero
que et feniclum margaro na-
scitur cuius succus vilior. Thus vero lu-
cidissimum optimum quod mascu-
lum dicitur quod instar habeat
testiculi rotundum est. Dicitur et
libanum a libano monte Arabie
in quo nascitur arbor thuris ad a-
celi qualitatem plexo et inter-
to. Ex hiis quatuor fiebat pulvis
thimiamatis sancti. Prohibuit quoque dominus ta-
lem fieri compositionem in usu
hominum dicens si quis similem fecerit
ut odore eius fruatur peribit de
populo suo. Inde est quod odor thimi-
benedicti non datur in ecclesia spon-
so et sponse. Inde est quod ablato
thure benedicto super altare
si descendat thuribulum ad cle-
ricos in choro vel ad laycos a-
liud thus sine benedictione appo-
nendum est et hominibus offerendum.

De consecratione sancti unguenti

Unguentum etiam sanctum de
quatuor fiebat aromatibus.
Aroma vero dicitur quoddam pigmentum
quod odore suo aera inficiat quidem
de loco fumebant quidam que
quasi fecit virgultorum et mirra
precipue mirre

et e mirra arbor que Grece
smirna dicitur quiqz cubitorum
que e in Arabia cuius ungulta c.
rabes exurut ut pululent melius
et fructificent ex quorum incore
intollabiles gherent morbos in fu
storace occurrent anamomi dure
ti s. sicli et calami totidem Cassie
vo sti et e anamomum ungultu In
die vel Ethiopie duorum cubitorum di
ctum quia cinnamomum e i modum
canne subtiles habet calamos et
replicatos qui fracti spiramentum
visibile reddunt Calamus vero species
aromatica une libanum Cassia a
quosibet locus nascitur crescit nimie
suum odorem reddit Hec redacta
in pulverem cum oleo olivarum sub me
sura hyn conficiebant ope un
guentarii et dicebat sanctum
unctionis oleum vel unguentum
sanctum de cuius usu in suo loco dicetur

De labio eneo

Locutus e iterum dominus ad Moy
sen dicens Cum inieris numerum
filios Israhel dabit quisqz precium
pro anima sua ne sit in eis plaga
Dimidium sicli iuxta mensuram san
ctuarii Siclus autem xx obulos
habet autem xx annos et supra da
bunt Ab eo enim tempore ad nomen
familie transibat Dives non ad
det et pauper non minuet Et hec
pecunia reponebat ad usus taba
bernaculi hoc in David vindica
tum e quia aliter fecit quam deus ius
serat

xxxi
De electione artificis et dationem tabularum

Vocavit etiam dominus ex nomine
id est nominatim elegit ad ope
ra summos artifices Beseleel
filium Huri de tribu Iude et
Hooliab sociam secundum magis peritum fili
um Achisameck de tribu Dan
quos implevit spiritu dei id est scientia ad
excogitandum i omni ope fabre
faciendo Completis quoqz sermoni
bus huius dedit moysi duas ta
blas lapideas scriptas digi
to dei

xxxii
De vitulo conflatili

Videns populus quod Moyses mo
ram faceret dixit ad Aaron
fac nobis deos qui nos pre
cedant Moysi enim quid acci
derit ignoramus Excusant

Una benedictione Moyses benedi
xerit non determinatur Etiam utitur
hac In nomine patris et filii et spiritus sancti vel
ista ab eo benedictionis i cuius honore
cremant vel alia

Nota quod Beseel secundum paralipomenon non
videtur habuisse duos annos ad plus
quod forte vicio scriptoris contingit quod se
pe in nume

se hebrei dicentes quod Helom non
tantum deos sed et dominos sonat Et
dicunt eos perisse duces iemonis
Aaron non et Hur steterunt sed in
dignatus populus spuens in facie Hur
sputis ut tradit eum suffocavit
Unde timens Aaron ait Tollite in
aures uxorum et liberorum et affer
te ad me hoc erat quod prosimus
erat et crinibus habebant putans
quod consulentes avaricie sue nol
lent afferre Quas cum acce
pisset formavit ex eis vitulum con
flatilem ope fusorio et forsan
aliud non recipient quod bovem adora
verunt in Egipto Tradon quidem Aa
ron precessisse in igne in aures et
inde ope demonis conflatum caput
vituli tantum Ideo tamen quidem vi
tulus quidem caput vituli vocatur quod in
excusationem sui inferius legitur Aa
ron dixisse Moysi proieci illud in
igne et egressus e hic vitulus Et
dixit populus Hii sunt dii tui israel qui
te eduxerunt de terra Egipti
Quod cum vidisset Aaron coram eo altare
et in crastino indixit solempnitatem
Mane quoqz surgentes obtulerunt
hostias Sedit quoqz populus manducare
et bibere et surrexerunt ludere id est
adorare Tunc ait dominus ad moy
sen Descende quia peccavit populus
tuus quasi diceret Iam non meus Dimit
te me nec deleam eos faciam
quoqz te in gentem magnam Cui moy
ses Queso domine quiescat ira tu
a ne dicant Egipcii Callide e
duxit eos ut interficeret in mon
tibus impotens eis dare terram
quam promiserat Recordare quoqz
servorum tuorum quibus iurasti dicens
Terram hanc dabo semini vestro Pla
catus quoqz domino descendit moyses
ferens tablas scriptas ex utraqz
parte digito dei cui occurrit Io
sue qui forte singulis diebus in oc
cursum eius egrediebatur non enim
credibile e cum moyse eum ieiu
nasse Et ait ad Moysen Ul
lulatus pugne e in castris Cui
Moyses Non e vox cantancium e
Et appropinquans vidit vitulum et
choros et iratus proiecit tablas et
confracte sunt Combussit quoqz vitulum

et massam redegit in pulverem
quem sparsit in aquas et dedit ex
eo potum filiis israel. Cumque accusa-
ret Aaron dixit quod filii duces
sunt dicens se timuisse populum quia
pronus erat ad malum. Videns ergo
Moyses quod nudatus esset populus orna-
mento scilicet vel auxilio dei vel pocius
ydolatria quam longe ante conce-
perat tandem manifestaverat vel forte
videns iudicatos a deo scelere
auctores per pulverem bibitum qui
in barbis eorum miraculose apparuit stans
in porta castrorum et advocans le-
vitas ait. Qui domini est iungatur
mihi. Ponat vir gladium super femur
suum transite per medium castrorum om-
dat quisque amicum et fratrem suum quos
super plures signatos invenit. Et ceci-
derunt illa die quasi tria milia. Alia
translacio habet xxiii milia. De hiis
omnibus que dicta sunt de vitulo
taceat Josephus. Tamen opiniones eorum
de mora Moysi narrat. Alii
enim dicebant eum a bestiis come-
stum. Alii a domino translatum. Alii
sane mentis cum domino philozo-
phantem

De iterato monte ascensu Moysi et minis domini

Altero die locutus est Moy-
ses ad populum. Peccastis pec-
catum maximum. Ascendam ad dominum
si quo modo eum deprecari potero. Et
cum ascendisset ait. Obsecro
domine aut dimitte eis hanc noxam aut
dele me de libro vite quem scripsisti.
Ecce de impetu animi non de racio-
ne dictum quod tradunt vel ex
magna confidencia in deum pro im-
possibile dictum. Quasi sicut est impos-
sibile ut me deleas sic oro non
posse quin dimittas. Augustinus dicit
ex consequentibus racionari racionem
debere concludi ut scilicet quod sequitur per-
mittat sic. Aut dele me aut
dimittes eis quod potest per equipolle-
ti sua. Si si non deleas me dimit-
te eis. Disiuncta enim valet in que-
stionem destructo quod antecedit con-
manere quod sequitur. Sed ibi aufe
vel deleri de libro vite dicitur quibus
dupliciter vel secundum presenciam vel
secundum presentem iusticiam. Cui do-
minus. Qui peccaverit michi delebo
eum quod non te qui non peccasti.
Vade duc populum istum. Angelus Cxxxiii
meus precedet te. Non enim ascendam
tecum quia populus dure cervicis est
ne forte disperdam te in via. Tra-
dunt hebrei quod post deus ipse cu-
stos eorum erat. Demceps dedit
eis michaelem custodem eorum pro-
prium sicut cetere naciones propios sibi
habent angelos custodes delegatos.
Addidit eciam dominus. Semel ascen-
dam in medio tui et delebo te.
Et est ymaginacio captivitatis Babilo-
nice vel Romane. Et non ascen-
sum dupliciter dici vel ab inferio-
ribus ad superiora vel ab occultis
ad manifesta. Et est sensus. Ma-
nifestabo me tibi malo tuo.

De instauratione primi thabernaculi

Audiens hoc populus luxit et ne-
que indutus est cultu suo. Depo-
suerunt quoque ornatum suum a monte Ore-
veb. Qui commode de porro thaber-
naculo mittere quod sibi fecerat ut
ante ipsum mira tractarent. Cu-
mque hucusque fuerit in radice
montis ut propinquius esset illud domino
voluit dominus a se removeri et
tetendit illud Moyses ex al-
tera parte castrorum et longe a
castris. Egrediebat quoque Moyses
ad illud et plebs stabat in fo-
ribus thabernaculorum suorum et a-
dorabat procul. Descendebat
quoque columpna nubis et loqueba-
tur cum Moyse cernentibus omnibus
facie ad faciem sicut solet lo-
qui homo ad amicum suum id est ma-
nifeste.

Quod Moyses vidit posteriora domini

Oravit quoque iterum Moyses ad
dominum. Respice populum tuum vel
gentem hanc. Dixit ut educam
populum. Indica michi quem missurus
es mecum. Dixit quoque deus. Fa-
cies meam precedet te. Facies viam. Precedet te. Impetravit Moy-
ses magis impetravit Moy-
ses aliquem quam consilium dei pro-
miti addidit. Si tu ipse non pre-
cedis ne educas nos de loco
isto. Cui dominus. Et verbum quod locu-
tus es faciam. Teipsum novi
ex nomine id est proprie et speci-
aliter in placuisti. Vobis in

Aplg nōt in facie q̄ i angelo ſ̄ q̄ in facie intellexit moyſes

/ xxxiii /

nomine domini coram te · i · faciā
me vocā deum et ducē pp̄lī ei
miraculis que faciam · et non ab
aliud vbiq̄ uolo · et miſerabor
cum voluero · Cui Moyſes Oſtē
de michi faciē tuā · Cui dominus Nō
poteris videre faciem meā · nō
enim videbit homo et viuet · ſtabis
in cauerna petre et tranſibit coram
te gloria mea · Cumq̄ no ſuſtine
res · ponam manum meam coram te
Cumq̄ pertranſiero tollam manū meam
et videbis poſteriora mea · Quod
racione ſimilitudinis dictum ē · Sicut enim
a tergo viſo homo ſcit q̄ homo ſit
ſ̄ nō quis homo ſit · ita deum
mō ſcimus ſ̄ quis ſit nōdum ſcimus
Et potuit eſſe q̄ in tanta clari
tate pertranſierit dominus quam hūanus
nō ſuſtinuiſſet oculus aſpectus
Et oppoſita eſt nubes Moyſi
deinceps cū longius ab gloria
domini eſſet · potuit a Moyſe videri
Ad literam hebrei tradunt eum
vidiſſe poſteriora hominis et occi
pite quaſi ligaturas

De ſecundis thabulis et glorificatus moyſi

Et ait dominus ad Moyſen pre
cide tibi duas tabulas inſtar
priorum et ſcribam ſuper eas
verba que habuerunt table quas tu
fregiſti · In Deuteronomio eci
am dicit deus ſcripſiſſe · In ſequen
tibus tamen dicit · ſcribe tibi verba hec
etc. et paulo an̄ fuit Moyſes
cum domino xl diebus etc. et ſcripſit
in tabulis verba federis · Et pt
dici q̄ auctor ſcribendi fuit in
domino · miniſterium in moyſe · Cumq̄
excidiſſet Moyſes tabulas de
nocte conſurgens aſcendit et
tranſeunte domino coram eo in t
bine pronus in terram adorans
ait Obſecro ut egrediaris
nobiſcum et auferas iniquitates
nostras et poſſideas nos · Cui do
minus breuiter meorauit quedam
etiam preceperat de tribus ſolle
mitatibus de oblacione primarum
et primogenitorum · Et addidit
ne cum gentibus terre promiſſio
nis aliquid haberent participium Fuit
que dominus cum Moyſe xl die
bus et xl noctibus panem non
comedit · aquam nō bibit · Cum
que deſcendiſſet Moyſes de mō

te cum tabulis · apparuit facies eius
cornuta · et ipſe ignorabat · i · ra
dii miri ſplendoris ferebantur
de facie eius qui reuerberabant
oculos intuencium · quos gloriam vultus
moyſi appellat apoſtolus · poſuit q̄
uelamen ſuper faciem ſuam cum lo
queretur filiis iſrael et locutus ē
ei omnia que ſibi fuerant imperata
Q̄ntum aūt hec gloria durauerit
et utrum ſemel uel plures hoc
accidit ignoramus · Tradunt he
brei q̄ adhuc tercio aſcendit ad
dominum ad impetrandam eis ueniē c
titudine · et fuit cum domino xl
diebus et xl noctibus ieiunans · Cumque
q̄ rediſſet cum certitudine ueniē
erat nona dies vii menſis et
in craſtino ſollempnitate agentes
penitencia data affligunt animas
ſuas ieiunantes et deinceps
dicta ē x dies menſis huius dies
propiciacionis · Quod ſi verum ē pt
eſſe quod etiam ea obſeruat eccleſia
anno preponit quadragenam licet
ob hoc inſtitutum dicatur q̄ tres
in quibus legimus ieiunaſſe qua
dragenas Moyſes Helias hiis
Si vero fuit ſiue non · poſt ſecundum
reditum de conſtructione thaber
naculi precepit eis Moyſes · ſe
cundum quod a domino acceperat · et
premiſit de obſeruacione ſabbati
ne forte in hoc opere putarent
ſibi licere operari ſabbato

De Compoſitione thabernaculi et erectione

Egreſſa omnis multitudo ob
tulit mente ubi moyſi mente
promtiſſima · q̄ q̄ preciosius ha
buit et cum tanta copia q̄
compulſi ſunt artifices uoce pre
conis clamare ne quiſquam ul
tra offerret · Fecerunt q̄ Be
ſeleel et Hooliab cuncta que
ſibi fuerat et ſicut fuerant
imperata · Et ſecundum Joſe
phum tempus ad opus facien
dum tranſiit in menſibus vii · Omne
autem aurum quod expenſum eſt
in opere ſanctuarii xxix ta
lentorum fuit et dcc xxx ſi
clorum ad pondus ſanctuarii
Fuerunt preterea centum talenta
argenti et quibus conflate
ſunt centum baſes ſanctua
rii de mille aūt dcc lxx
v facta ſunt capita columpna
rum

Ambroſius ſuper Epiſtolam ſecundam ad Corinthios dicit q̄ ſtatim tranſiuit

Exo · ca · xxxiiii

xxxv

que et uestita erat argento
Eil vero talenta d. cc. et duo
milia ccc. sicli obtulerunt at
a cxti annis et sup. d. c. m. z d h
cta Igitur mense primo anni se
cundi in prima die mensis erexit
Moyses thabernaculum apparuit
nubes thabernaculum cum lux
serena esset non procellosa sed lu
cida non tamen qualitercumque trisitet aspe
ctu qualem decebat dei presencia
et ad nebule illius eleuacionem
Demceps mouebant castra et ad
deposicionem deposuerunt et dum sta
bat sup thabernaculum et ipsi sta
bat erat quasi ignis in nocte

Historia leuitici

Tercia hystorie distinccio quam
scripsit Moyses. Grece
dicitur leuiticus quia de elecione
et ministeriis leuitarum agit. latine
offertorius uel sacrificatiuus quia
de sacrificiis et de hiis que of
ferebant ex lege tractat he
braice uero vagecra quod sonat
vocauit aut more hebreorum qui
a principiis librorum nominant eos
sicut nos officia missarum uel
Ewangelia videlicet cum dicimus dominica
qua cantat populus syon uel let
Erunt signa in sole et luna
Inchoat enim sic liber iste vocauit
uit autem Moysen et locutus est
ei dominus de thabernaculo federis
dicens homo qui obtulerit
hostiam si fuerit holocaustum
et de armentis ac masculinum
offerret. pro aut hetur in hebre
o et ua enim sonat et greca
vocauit

Premittitur diuisio utilis

Ad uidendum de doctrina et
tradicione sacrificiorum que
sequitur. quedam prelibanda
sunt in hunc modum quoniam conside
randa sunt hic sacrificia que
deo offerunt. et a quibus
offerunt tempora quando offerebantur
loca ubi offerunt cause pro
quibus offerebantur. Triplex autem
eorum que rite offerebantur oc
currit distinccio Aut enim e
rat oblacio de animalibus et su
fficiencia dicebat nec ipsa ante

octauum diem naturalem pote
rat offerri nec eadem die mater
et fetus eius Aut de sicca ma
teria ut simila pane thure et
proprie dicebatur oblacio Aut
de liquidis vino et oleo que pro
prie libamen uel libacio dicebat
licet hiis nominibus scriptura quando
que indifferenter utatur Persone
uero offerencium due. Alia uel sy
nagoga. Aliarum uero alia sa
cerdos Alia princeps Alia pri
uata De quibus suis locis di
cemus uel dicetur Similiter de
locis et temporibus suo loco. Causa
rum eciam triplex erat differencia
Offerebat enim quandoque uoto
quandoque sponte quandoque casu Ne
cessario autem uel ex uoto uel
ex precepto Agne ex prece
pto offerebat primicias frugum
uuarum fructuum decimas quas eo
rum et nisi super animalium primoge
nita quas animalium et liberorum
oblaciones et tamen solempnitatum
et in hunc modum Mel autem et
fermentum numquam offerebatur do
mino tamen primicie eorum temporibus su
is offerebantur domino tamen
primicie eorum sacerdoti quoniam
nichil ex hiis sup altare po
nebatur Omnibus autem ani
lis sacrificiis sal deesse debebat
et ideo dicebat sal federis quia
non erat phas hoc transgredi.
Porro secundum ordinem libri
de sacrificiis inchoandum est

De holocaustis et modo offerendi

Sacrificiorum alia holocausta
alia sacrificia et primus
de holocaustis uideamus
holocausta dicebant illa
sacrificia que tota incen
debant Olon enim totum
Cauma incendium dicitur
Fiebat autem in tribus tamen an
malibus peccudibus sed tantum de
armentis et capris et in aui
bus et tamen turture et colum
bis. De armentis et pecu
dibus sic offerebatur tamen ma
sculus et anniculus. i. unius a
nni uel circa Omp annum

Leuitici

no [illegible] q̃ agnus q̃ aies appellat Bos em̃ sup diuinum poterat offerri ut ait Josephus Erat q̃ immaculatus q̃ no de macula vellere s; corporis intelligendo e· i· no debile no fracto membro aut pablas hn̄s aut scabiem aut cecu ⁊ huiusmodi Offerebat q̃ p̄mo sacerdoti ad hostium atrii ut videtur si ydoneus ess; ad offerendum postea ad hostiu thabernaculi offerebat dno p manuu impositionem sup caput post latere manibus que pret māie sacerdotu erant in atrio duo maria vnu mulieru alteru viroru vn et a loco offerendi ab hebreis hostia dicebatur Gentiles em̃ ab hostibus vincendis hostiam et a victis hostibus victimam consueuerant appellare Victimam vo hebrei a vinciendo dixerunt q̃ vinctu adducebat aial ob latera sic hostia reducebat sacerdos ad altare holocaustorum ⁊ stans ad aquilonem imolabat eam coram dno ad latus altaris i· in conspectu sctore effundebat q̃ sanguinem eius circa ul iuxta crepidinem altaris i· cruciu hebreus [illegible] prietem Jose· lubiu fforte labiu supius eminens detracta q̃ pelle hostie que erat sacerdotis artus in frusta scindebat Rhs late cum capite pedibus ⁊ intestinis abiecto fimo adolebat sup altare in holocaustum et odore suaue dno Nec e̅ credendum q̃ in odore carniu deus delectaretur sed pocius mente sta et deuocionem offerencium Cum at de auibus fiet holocaustu fiebat sic Sed cum dno offerret ut dictum e̅ p̄mo ho de isrl postea sacerdos dubiu e̅ vtrum ab homine pubs sacerdoti postea a sacerdote dno et quo ab hoie offerebat de auicula cariet offerte q̃ eodem mo q̃ et pecus forte tm̃ sacerdoti offerebat at pullus turture ul columbe cu frangebat collum sacerdos sola manu Non em̃ licebat leuare ferrum sup auē at retorto

Victima que cecidit dextra victrice vocatur hostibus adomitis hostia nome h̃z

capite sub ascella vnguibus autem colli ubi fractu erat rupebat et fuso sanguine circa crepidinem altaris vesiculam gutturis et plumas piciebat ad oriente in loco secreto ubi cineres effundebat · confracte q̃ ascelle manu adolebat eam sup altare in holocaustum et hec erat mora quadam necessitate facta que et sacciora quod q̃ totum incendebat et pellis et fimus de quibus post dicetur q̃ dabo mius digna q̃ sup altare no cremabant Nunc de sacrificiis psequamur

De sacrificiis pacificis et salutaribus

Horum quedam erant pacifica quedam salutaria que s· pro salute danda uel data uel servata offerebantur similiter uel p pace uel ad deum uel ad hoīes uel q̃ ad bonu pacis fiebat · cum aliq̃ q̃d; suu erat dabatur deo s· sacerdoti offerenti fiebat at hec oblacio cum erat de aialibus de armento tm̃ et de pecudibus predictis · de auibus vero no Sane in modo offerenti ab homine ul a sacerdote idem fiebat cum hostia holocausti s; in hoc erat dra q̃ hic offerebatur masculus ul femina ⁊ ambo q̃ridiaria immaculata tm̃ · Ps vero hostie offerebat deo ps at sacerdotum · erat reliqua offerencium De armento hec offerebant dno · omnis adeps que e̅ pinguedo maior Pinguedo em̃ sup carne aruina uel lardus dicit que admixta pprie pinguedo que intestinis adeps Est at adeps triplex adeps vitalis i· cordis et ventris Adeps iecoris i· epatis que reticulum dicitur q̃ involuit iecoris adeps renu hos tres adipes duos q̃ renes i· ilia et renunculos adolebat sacerdos sup altare Eadem et de cap dno offerebant Si vo de ouibus erat oblacio p̄t predicta offerebatur de ea cauda integra q̃ lumbum vocant hec pellis vero erat sacerdotis qui offerebat illud armus vo dexter q̃ dicebatur separacionis ⁊ pectus

qd dicitur elevationis et quare
sic dicebantur infra dicetur.
cedebat in usum sacerdotum et
lingwa cum faucibus ut tradunt
sed in textu non memini me legisse
forte pectori adhebant et ad
pectore ab anali tollebantur
non sufferit nominasse pectus et
hys vescebant sacerdotes in
domibus suis cum uxoribus et libe-
ris et domo tota mundi tantum
etiam qui in domibus immolabant
ea epuli vel religionis pectus
et armum dabant Reliqua carnis
offerentium et epulabantur inde
coram domino in loco scilicet ad hoc de-
putato in ipso atrio vel ubi li-
cebat eam ex hys tam sacerdo-
tibus quam alys edere duobus diebus
sed quid superat in diem terci-
um cremabat Et non quod nullum
animal offerebat vel in holocaustum
vel in sacrificium sine libamentis su-
is sed de libamentis prius [illegible]
fra erit tractatus

De oblatione inanimatorum

Si vero manus hominis animal invenire non poterat offerebat
pro salute vel pace similam vel fi-
rmam scilicet delicatissimam fundens
sup eam oleum et dicebatur
simila oleata vel oleo fermenta-
ta et thus offerebat cum ea Sa-
cerdos autem totum thus et pugil-
lum plenum simile oleate adole-
bat sup altare memoriale i. in
memoriam offerentis ut scilicet deus me-
mor esset eius vel sacerdos adde-
um reliquum erat sacerdotum Tradit
hebrei non esse plenum pugillum of-
ferri sed per quantitate sile minus pote-
rat offerri inter eam quod in ple-
no pugillo omnibus digitos poteat
appree sacerdos prater modicum
et illud tantillum quod remanebat
inter illum digitum et volam suffi-
ciebat Iosephus dragma una offeren-
di dicit Si vero sacrificium de simi-
la coctum offerebat panes sine
fermento conspersos oleo coctos
in clibano vel in craticula offere-

bat et lagana azima i. latos
panes et tenues non conspersos sed
linitos oleo Rudi tamen per laga-
na pane coctum in aqua intelli-
gunt ut sit tercium genus pa-
nis a cocto in clibano et cocto
in craticula Si vero coctum in sarta-
gine offerebat conspersum oleo et
sine fermento erat et dividebatur minutatim Et hys oblatis
sacerdos memoriale adolebat
coram domino de panibus unum et
de frustis unum reliquum erat A-
aron et filiorum eius ad edendum
cum omni domo sua et equa por-
cione vel forte dividebant quibus
In hebreo pro clibanum tamen ponitur marchesith mahebath in-
hat Marchesith sonat auxi-
liatrix quia sartaginem quemit pro-
pter stridore et susurrum suum vo-
re Michat rethe vel thru ma-
hebath pro esse patella forte
stativens i. aqua coqui liquida sit
pro esse tercia species sal sac- C iij
rificium a salutari et pacifico pro
gracia actione vel pro victoria
sed vel pro aliquo bono quieti inno-
minato et pro dici fieri casu
Tamen omnia hec sacrificia inde-
re sepe dicunt pacifica vel sa-
lutaria

De hostia pro peccato

Post bestias salutares pre-
cipit deus de hostys pro pecca-
to et pro delicto Dicitur au-
peccatum gravius scilicet quod ex in-
dustria factum est Delictum
levius scilicet quod ex ignorancia sed
eque sumitur vel peccatum ad fit quod
faciendum non est Delictum quod de-
lictum cum non fit quod faciendum
est Delictum quod spectat peccatum
quod in deum i. in sanctificata dei
hoc est delinquere i. deum re-
linquere vel delictum peccatum re-
cognitum Et iuxta personas pec-
cantium erat diversitas sacri-
ficiorum

Pro peccato sacerdotis

Distinguit autem hic quatuor personas
sacerdotis synagoge i.
populi principis anime Si ergo
sacerdos qui unctus erat pec-
caverat delinquere faciens

C ij

populum faciebat que sequuntur. Ad-
ditum est qui erat unctus, non quod
omnes inuncti essent sed ad differentiam
illorum qui cum essent de genere sa-
cerdotali propter maculam corporis in-
ungi non poterant nec ministra-
re. Quod etiam additum est fa-
ciens populum peccare forte generale
est quia peccatum capitis sacerdotis uel
principis trahitur in exemplum et est
dictum ad exaggeracionem peccati
uel specialiter dictum est cum sa-
cerdos uel alio modo populum ad peccan-
dum prouocauit uel sane sicut in
hebreo dicitur: Si sacerdos qui unctus
est peccauit ad culpam populi
id est ita uult et apte quia unus de
populo quod valde indecens est. Hic
itaque offerebat pro peccato suo per ma-
nus imposicionem ad hostium taber-
naculi vitulum immaculatum et coram
altari immolabat eum hauriens
quoque de sanguine inferebat illum in
tabernaculum et intingens in
eo digitum aspergebat illum septi-
es contra uelum sanctuarii et
de eodem ponebat super quatuor
cornua altaris incensi gratissimi coram
domino. Reliquum fundebat circa
basim altaris holocausti et
omnem adipem cum renibus et
renunculis adolebat super alta-
re sicut et de vitulo hostie pa-
cificorum. Pellem vero et omnes car-
nes cum fimo eciam offerebat
extra castra in locum mundum ubi
cineres infundi solebant et incen-
debat ea super struem lignorum

Pro peccato Sinagoge

Quod si omnis turba per ignoranciam
fecerat quod contra mandatum
domini erat offerebant seniores
populi ad hostium tabernaculi per
manuum imposicionem vitulum et
fiebat de hoc vitulo sicut et
de priori pro peccato sacerdotis et
orante pro eis sacerdote propicius
erat eis dominus. In duobus enim
hic inuenitur differencia inter peccatum sa-
cerdotis et populi quia sacerdos
non dicitur peccare per ignoranciam.
Non enim licet ei ignorare ma-
data domini. Iterum quia non legitur
quis orare pro sacerdote quia

si proprius fuit incantator a ser-
pente quibus medebitur. Et hec
est differencia inter holocausta
hec et predicta quia ex hijs
nichil erat sacerdotum sed totum domino
cremabatur nisi unus istorum cum
capite pedibus et intestinis lo-
tis ponebantur super altare. Ge-
neralis enim regula erat quia
de cuius sanguine inferebatur in
sanctuarium nichil ex eo licebat
remanere. Nec aliquid super al-
tare ex eo adolebat nisi adeps
cum renibus et renunculis in quo
etiam offerendi et inuo sacerdotum
offerencium erat differencia. De animali-
bus etiam holocausti salutaris fie-
bat reliquum preter quod super altare
ponebant vel sacerdotes quod
est suum. Unus vero in altari sic of-
ferebat scilicet caput et pedes iterum
et intestina lota aqua. Duo
non sanguinem offerebant ut o-
mnes sic ex eis essent.

De peccato principis

Si peccauit princeps qui est qui-
liarchus uel tribunus per ignoran-
ciam et postquam intellexerit pec-
catum suum per se uel per alium offere-
bat ad hostium tabernaculi per
manus imposicionem hyrcum in-
maculatum quo immolato tingebat
sacerdos digitum in sanguine quo
tangebat cornua altaris holo-
causti. Reliquum fundebat ad basem
eius et adolebat adipem re-
nes et renunculos. Reliqua e-
rant sacerdotum. Sed quia erat
hostia pro peccato et de sanguine
eius tincta cornua altaris
holocausti carnes eius erant
sancte et sanctificabat que eis
erat tacta sed non quod primo sa-
guine suo. Caro carnem simu-
la silam panis panem et non
uestiebantur eis nisi sacerdotes in-
tus et mundus et non nisi in loco sancto
et non nisi eadem die qua offere-
bant. Si quid residuum esset igni
comburebat. Si uestis polluc-
batur eius sanguine abluebat
ut nullum remaneret in ea sa-
guinis uestigium aliquin vte-
batur vas testeum in quo coque-
batur caro statim frangebat

Eremum deferebatur et la-
vabatur aqua

Pro peccato anime

C.v. Qum aut aia peccabat p
ignorancia de ppl'o terre of-
ferebat capram immaculatam
eo modo quo alij vel fiebat a-
gnu et fiebat de hac hostia
eod mo quo et de hirco pri-
cipis. Cu at no poterat ma-
nus eius invenire pecu offere-
bat duos pullos turtur vel
columbe quorum alter offere-
batur dno in holocaustu. Al-
ter erat sacerdotum cu cu sagne
ad fundamentu altaris holocau-
sti distillabatur qm a p pcto e-
rat. Et si nec divicias pote-
rat invenire offerebat simila
decimã ptem ephi nec mit-
tebat in ea oleum aut thus
q p peccato erat cu medieta-
te sacerdos adolebat sup alta-
re reliqu vo e fiebat in mune

De igne sugi et eieccione cineris

C.vj Iterum locutus e dns ad Moy-
sen Ignis semp in altari ar-
debit quem nutriet sacerdos
subiciens ligna p singulos dies
et erit ignis eq eodem altari
i no alunde sumptus appones. Cu
vo cineres supabundabat indu-
ebat sacerdos vestibus quatuor
sacerdotalibus quos ptractauimus
et tollens cineres de altari re-
ponebat in pelvium iux e altare
et deposit vestibus sancte in-
dutus q alijs fforte ad hoc desti-
natis vl suis pprijs efferebat
cineres ext castra et i loco mun-
dissimo usq ad favillã faciebat
qsumi. Hec de oblacionibus
dicta sufficiant. Hoc i numis de
oblacionibus septem festorum
legalium legitur

Nõ q Moyses hic distinguit inq gnã peccatorum aut q non facit in alijs ps

De esu adipis et sagnis phibito

C.vij Hoc addendo q omis adeps
domini erat nec adipe nec
sangwine comederet. Quod
inte de aialibus oblacionum assi-
gnatis tn ppter illu ab omni adi-
pe iudei abstinuint. Sed veri
dns adipem q dz offerri i esum
eis phibuit. Eciam noiatim eis
adipem ovis bovis et capre. A-
dipe vo morticinu vl a bestia
occisi qcessit eis in usu varios

sz vl ad lucernas vl unctiones et
huiusmodi. Quod ergo faciunt de
adipe aialis mundi no oblati
nec morticinu nec a bestia
capti si domi e qfforte puniunt
vel dant alienis ad edendu. Sz
quo mo hec vel illud faciunt de
illo si domi e phibuit eciam e-
is dns omnem esum sagwinis
Josephus dt. Quia aiam et
spm i eo ee Moyses putavit
i quo esus suffocati tn intellr
phiberi. Tn in tm phibuit e-
sum sagwinis q eciam
avis vel
feram au-
cupio vel
venacione
captã vo-
luit sagwi-
ne fuso i
terra et op-
pto comedi
et addidit
Omnis enim
aia in san-
gwine est

Nota q sic opposuit Augl.
Nec mo iudei
comedunt adi-
pem mundi
aialis sz q
offerri non
licet. Cuore
Panore da-
mularum z
hmodi adipem
qui solebat
offerri non
edunt sz hnt
in varios u-
sus admod
adipis mor-
ticini

De consecratione summi sacerdotis et minorum

C.viij Iterum precepit dns Mo-
ysi ut initiaret Aaron A-
aron et filios eius in sacerdo-
tes. Et hunc quidem omnes filij
Aaron consecrati sunt. Sz no
omnes pgea de qne ipius. Ce-
cus enim vl claudus. si grandi
vl pvo aut torto naso. si gibbo-
sus. si hernosus. si iugem scabiem
hnt vl impetiginem. de semine
Aaron erat. no poterat mi-
strare nec intrare sanctuari-
um vescebant tn panibus qui
offerebant in sanctuario. Tulit
ergo Moyses iuxta preceptu
domini Aaron et filios eius
vestes q sanctas et uncio-
nis oleum. vitulu q et arietes
duos et canistru cum tribus ge-
neribus azimorum. torta sz panis
q et colirida dr. lagano et
crustulo. Est autem crusta-
lum panis qui fe in crustam
induratus e. Et congregavit
omnem multitudinem ad hosti-

uni thabernaculi In electione
eius pontificis assensus desidera-
batur plebis Tradit enim Josephus
quod animos populi inclinat ad sacer-
docium Aaron in hunc modum
Dixit enim quod ipse seipsum dignum
sacerdocio iudicauerat tum propter fami-
liaritatem quam habebat cum domino tum
quod plurimum pro populo laborauerat tamen
quod quisque natura amicus sui est sed do-
minus digniorem Aaron iudicauerat
Cum ergo placuisset populo obtulit
Aaron domino et filios eius Cumque
lauisset eos aquis usitatis et Aa-
ron feminalia induisset uestiuit
eum duas vii alys uestibus quas
prediximus Effundens quoque super
caput eius oleum unctionis vn-
xit caput eius et manus ita
quod per barbam stillauit oleum us-
que ad horam uestimenti eius
Filios autem uestiuit lineis et
balteis cingens imposuit eis
mitras et manus eorum oleo sa-
nctificauit Liniuit quoque thabern-
aculum sanctum oleo sancto cum omni
suppellectili sua Cumque asper-
sisset vtrumque altare septies a-
quibus vnxit illud et omnia vasa
eius labrum quoque cum basi sua
sanctificauit oleo De parte offeren-
Dedit eis data et accipiende par-
tes suas
Tulerunt quoque Aaron et filii
eius vitulum pro peccato suo super
caput eius manus imponentes
Quem cum imolasset moyses
tinxit digitum suum in sanguine
et tetigit ex eo cornua alta-
ris per girum et fecit de eo quod
et de vitulo pro peccato eorum sa-
cerdotis facienda prediximus
Obtulerunt et arietem in holocau-
stum hostiam scilicet salutare et fe-
cit Moyses de eo sicut preci-
pit dominus de holocausto salu-
taribus Obtulerunt quoque per manus im-
positionem arietem secundum hostia-
rum consecrationis ipsorum quem cum
imolasset Moyses sumens de
sanguine tetigit extremum
auricule dextre eorum et pol-
lices manus dextre similiter et pe-
dis dextri Reliquum sanguinem
fudit super altare per circuitum Adi-
pe vero omne et caudam re-
nibus cum renunculis et armum
dextrum separauit Tollens

que de canistro collirida vnam
laganum vnum et crustulum vnum
arma similiter tradidit Aaron et
filiis eius Que de accipite partem
tem sumendi hec a populo eaque
ad offerendum domino quod ad vsum
vestrum Qui cum tenerent eam ma-
nus supposuit ambis pectusculum
vii et pectusculum eleuacionis no-
tum est quod vobis suppositum fuit
in signum tamen quod superior est omni
sapiencia Et per eleuacionem con-
sistenciam legis sit notum In pa-
cificis enim et salutaribus armum et
pectus vnus eleuabat offeren-
tes coram domino et postea tradebat
sacerdotibus sicut patres eius assi-
gnatas Armus vero dexter dice-
batur separacionis quod in separacione
membrorum hostie primus ab ea separa-
tur et quod in partem sacerdotum se-
parauit illum Moyses tamquam ceteris
membris digniorem Tradunt enim
quidam quod forma corporis animalis in
utero matris ab humero dextro
inchoatur Tenentes ergo filii Aa-
ron omnia hec in manibus eleuaverunt
ea coram domino et tradiderunt e-
a Moysi qui omnia adoleuit su-
per altare Moysi dimisit eos quod ab-
lacio consecracionis esset assumens
quod vnguento et de sanguine quod
erat in altari ammiscens aquas
sanctuarii aspersit eos et super uestimen-
ta eorum Cumque sanctificati es-
sent in hunc modum reliquas carnes
arietis coxerunt ante fores thaber-
naculi et ibi comederunt eas cum
panibus qui residui erant vel fue-
rat in canistro et quicquid superfu-
it ex eis ignis assumpsit In me-
Moyses vii diebus tamen non uesti-
uit eos quod semel indutum vii diebus
non deposuit uestes sacras neque
de atrio thabernaculi sunt egressi
Quidam tamen tradunt per magnam diem omnia
ut diximus fuisse peracta vndi-
ebus consecracionis sequentibus obla-
ciones quottidie iteratas sed non nume-
cios Josephus vero dicit omnia sicut
et in prima die sequentibus fuisse
peracta diebus De prima obla-
tione sacerdotum et ignem
dato de sublimi Cix
Octauo autem die deputauit
moyses domino solennitatem in
qua sacerdotes consecrati of-
ferre inchoarent pro se et pro

populo. In precedentibus enim vii diebus vicem sacerdotis habuerat
Moyses et acceperat ab Aaron
et filiis eius que postea a populo
illi erant accepturi et ministra-
uerat altari. In die octaua aggres-
si sunt ipsi ministerium ad quod fue-
rant ordinati et Moyses ces-
sauit. Et tradunt quidam diem
hunc non fuisse primam diem
anni secundi quo egressi sunt et
eum obiciunt eis quia prima die an-
ni secundi dictum est supra tabernacu-
lum erectum aut erectionem dica-
consumacionem consecracionis eius pre-
cepit quod dominus Moysi ignem cele-
stem venturum ab altari usque fuerat
his diebus quia ea die apparuit
eis dominus. Congregati quoque filiis
Israel primo obtulit Aaron pro
peccato suo vitulum cuius adipes renes
et reticulos imposuit altari igne
non supposito reliqua conbussit extra
castra. Immolauit eciam pro se
hostiam salutare arietem in ho-
locaustum et imposuit altari sed
sine igne demum postea oblaturus
pro populo suscepit ab eis hostias v.
vitulum pro peccato populi hyrcum pro pec-
cato principis agnum pro peccato ani-
me bouem in holocaustum arie-
tem pro pacificis. Tamen in imolacione
non nisi tres dicitur imolasse hyrcum
pro peccato populi et bouem in holocau-
stum et arietem pro pacificis forte
quia prius ea numerauerat pro bre-
uitate alia tacuit. Et quia separa-
ti de peccato sinagoge principis et
anime non agebat ut prius edisk-
cum pro peccato populi potuit dici obla-
tum. Augustinus tamen implicat literam que
dicit v. tamen supra. Et dicit cum
illis v. sumpcionem agnum annculum
holocarpasim quod sonat holo-
caustum fructuosum. Dicebatur
holocarpasis holocaustum illud
quod dominus aliquo signo visibili ostende-
bat sibi gratum esse. Cum autem Aa-
ron imposuisset ex eis super alta-
re que adolenda erat domino
separauit quoque de pacificis pectu-
sculum dextros armos et pectora
et extendens manum benedi-
xit populo et ingressi Moyses
et Aaron tabernaculum et
egressi iterum benedixerunt populo.
Et cum essent oblata super
altare et eciam cum eis vigil
sacrificium matutinum egressus
ignis a domino deuorauit que
erant super altare et reseruatus
est ignis perpetuus iste usque ad
transmigracionem Babilonis nec
licuit deinceps ignem in altari
alienum apponere.

De morte Nadab et Abiu C. x

Quadam die Nadab et A-
biu arreptis thuribulis ig-
ne alienum desuper incensum af-
ferentes imposuerunt. Egressus
est quoque ignis a domino vel ille qui
iam erat in altari vel aliunde
celitus veniens de sublimi et
deuorauit vel extinxit eos.
Et ait Moyses ad Aaron
hoc est quod dixit dominus. Sanctifi-
cabor in hiis qui appropinquant mi-
chi vel eciam in hiis qui in ministerium
apparebo sanctus non parcens eo-
rum peccatis. Vocauit quoque Misaelem
et Elisaphan cognatos eo-
rum ait eis. Tollite fratres ve-
stros extra castra et exportauerunt
eos sicut erant indu-
ti lineis et tunicis et sepelierunt
eos ita ut et ministri altaris
sepeliuntur induti uestibus
misterii sui. Cum autem Aaron
et reliqui duo filii eius plan-
gere vellent fratres suos vere sol-
lito prohibuit Moyses dicens o-
leum sanctum est super nos nolite
capita vestra nudare uestes no-
lite scindere ne forte moriamini.
Non exibitis fores taberna-
culi. Tamen Josephus aliter
dicit quod dum portarent hosti-
as super aram quas non acce-
ptat dominus sed quasi primitus uete-
rat subito inflamati sunt et
nec valuit quisquam eos extin-
guere. Jussit quoque Moyses propinquos
eorum et fratres portantes cor-
pora extra castra egregio hono-
re sepelire. Dixit quoque Moy-
ses Aaron et filiis eius
ut tollerent partes suas de sa-
lutaribus hostiis et oblatas
pro peccato que sanguinis non erat
illatus in tabernaculum et
comederent ea. Et cum quere-
ret hyrcum oblatum pro peccato pro
cepit ex uisceribus inuentus est

Cuqz sup h' iratg Moyses
argueret Aaron et filios
eius excusauit se Aaron di-
cens Michi accidit qz iudeis
q' ex tracone dam factu e h'

De discretione ciborum

Cxi

Precepit qz dns Moysi z
Aaron ut tradent filijs
Isrl' legem de discrecone cibo-
z Ad litam em dus cibos ho-
im gressos eis artauit ppter
castrimargia eoz ut summa
sit cphendi pt Amalud alia
uiuit in terra alia i aquis
alia in aere Itē que in terra
alia reptilia que oia inuda
alia latencia ut talpa que
de luto nascit et hec omia i-
munda Alia gdiencia super
terram De hijs gnalis e rela
Mundu e tm qd ruminat z
fiy̆dit ungulam De piscibg
gnalis e rela Mundq e
tm hns squamas z pinnulas
De auibg noiatim exp̄ssit q
mundi z que inmudi essent
Hoc tn gnalit dictum e de
auibg volatile qd gradit
sup qtuor pedes inmund e nisi
crura habuit retro longiora
sup que saliat ut locusta Cd
gens morticina eoz lauabit
uestienta sua et imudq est
usqz ad uesp̄m et si nccē fuit
ut portet quisp̄iam eoz mor-
tuu sup qd ceciderit quicqz de
morticinis eoz polluetur
tā uas ligneū qz qd uesti-
mentū ad uesp̄m aqua mu-
dabit uas fictile intra qd
ceciderit frangetur clibani uel
cicrope des quos scrupas dic-
ing destruentur fontes vō
et cisterne et qz maia et
semēte nō dū s' seminatu gra-
nū tactu eoz nō pollueunt

De purificatione puerpere

Cxij

Addidit qz dns legem pu-
rificacois mulieris ltem
Si mulier pepit masculu
inmunda erit vij diebg iux
dies separacois menstrue i e
qd et mundicie iudicabitur
cuiq e cum separatur a m-
de qm patitur menstrum

Cxij

Intm em imundat qz quicqd
tangit imud̄ reddit scz cibū
lectum uestem sedem Unde
nō licet alicui gmicare ei nō
in cibo nec in lecto Octauo d.
e circumcidebat puer p9 iiij
dies inqnacois manebat e-
xxxiij dies in sanguine puri-
ficacois sue ut ita ois dies
purificacois fient xl quia
tot dies dicut phisici carne
mascl' formari i utero In puri-
ficacone vō xxxiij dierū lice-
bat ei surge' in domo deam-
blare s̄ non egredi et opari
et tangendo nō polluebat
et licebat alijs gmicare ei in
sede et in cibo nō tn in lecto
et Accede' vō ad tabernacu-
lum nō poterat nisi cple-
te xl diebg Si vō peret fe-
minam duplicabuntur pus dies
inquinacois et pgea dies pu-
rificacois ut sil' fient lxxx qz
tot diebg formatur femina in utero
Cpletis vō diebg purificacois
offerebat p filio ul p filia agnū
anniculū in holocaustū et pul-
lum columbe ul turture p pcto
pcto suo qz in libidine conce-
pat z erat sacdote qd si nō
poterat manq eius inuenire a-
gnū offerebat duos turtures
uel duos pullos columbe al-
teru in holocaustū p puero
alteru p pcto suo uel ogma-
li filie qz filio in circūcisione di-
missu erat Hebrei tn puellas
nō hre pctm tradunt preter
hec dicit Iose Primogenitu
redimi v siclis

De leprarum cognitione

Cxiij

Legem qz lepre tradidit
eis dominq Sunt autem
quatuor gnia lepre in cute
in capillis in ueste in domo
lep cutis cognosat si fuerit
in ea albor i pallida albe-
do uel pustule uel cicatrix
maxime si fuit alba uel sb-
ruffa ita quidem si locg lepre
humilior sit carne Reliq ul si
mutati fuerint capilli in can di-
dem et solito tenuiores lep̄
vero in capillis alopitia dici

fluentibus sane capillis si in caluicio
vel recaluacione albus vel ruffus co-
lor inuentus fuit plaga lepre est
Adducto itaque leproso ad sacerdo-
tem sine eius arbitrio non excludeba-
tur Si lepra ei nondum perspicua erat
vel fuerat recludebat eum in do-
mo vii diebus Quibus expletis si
non creuerat lepra iterum recludebat
eum aliis vii Quod si nec tunc cre-
uerat mundabat eum id est mundum
iudicabat eum quia scabies erat et
lauabat homo uestimenta sua et
mundus erat Cum vero perspicua e-
rat lepra separatur id est immundus iu-
dicabat ad arbitrium sacerdotis
et habebat uestimenta dissuta id est
fanlia ad induendum vel ad exu-
endum uel sola uestem extrin-
secam ut sic cognosceretur et ca-
put nudum ut possit agnosci et
os ueste contectum ne fetorem
loquendo diffunderet et habitabat
solus extra castra ita ut a mortuo
nichil differre videretur Unde dicit
Josephus illos irrisibiles qui di-
xerunt Moysen leprosum fatigatum et
similiter ejectum factum ducem
uenisse in Cananeam cum eis cum
ita quod incolas ita leprosos habitare sit
qui tunc maxime ima indiget
Lepra vero ueste lanee vel linee vel
pellis erat macula alba uel ruf-
fa humilior superficie reliqua quae corrodit
sua et Quae cum apparebat
considerabat eam sacerdos si perspi-
cua erat lepra comburebat uestem
si dubia recludebat vii diebus
Si creuerat macula adiudicabat
lepre si non creuerat abluebatur ue-
stis et recludebatur aliis vii die-
bus Si adhuc dubia erat rum-
pebat illud a solido # Si tamen
iterum alibi macula apparebat scilicet
corroua in domo prius precipiebat sacerdos
omnia de domo efferri conside-
rabat quia ualliculas in pariete pallore
vel rubore deformes et humiliores
superficie reliqua claudebat hosti-
um domus vii diebus post quos si
inueniret creuisse lepram iube-
bat erui lapides leprosos et proici
extra ciuitatem et domum radi
intus per circuitum et puluerem rasure
spargi extra urbem in loco immundo

Si tamen ite-
rum ali-
bi macula
appare-
bat uo-
latilis e-
rat et
comburebat-
tur ueste #

et alios lapides substitui in do-
mo et luto alio liniri domum
Quod si iterum redierit macula le-
pre perseuerans est et destruetur
domus et lapides et ligna et
puluis extra opidum proicientur
in locum immundum

De purificatione leprosi

cxiiii

Quod si leprosus mundabatur veni-
ebatur ad examen sacerdotis sic ue-
niebat usque ad introitum castrorum
vel opidi habens secum duos passe-
res viuos quibus licitum erat ue-
sci lignum quoque cedrinum et ysopum
et vermiculum filum scilicet coccineum
et aquas viuentes in vase fictili
Et occidebat ei sacerdos immolabat
passerem vnum stillans quoque sangui-
ne super aquas alium quoque viuum ligabat
filo coccineo cum ysopo summitate
ligni cedrini quasi fasciculum asper-
sorium tingebat illud in aquas lubri-
cate aspergens hominem septies
dimittebat quoque passerem viuum a-
uolare in agrum Cumque lauis-
set homo uestimenta sua radebat
omnes pilos corporis et lotus
aqua ingrediebatur castra ita du-
taxat ut maneret extra proprium ta-
bernaculum vii diebus Et quia die
septima rasis omnibus pilis corporis a-
cia superciliis lotis quoque uestibus
et corpore die viii tollebat
duos agnos immaculatos et ouem
anniculam id est vnius et tres decimas
simile conspersae oleo et olei sex-
tarium et offerebat omnia ad
hostium tabernaculi Tunc sa-
cerdos immolabat agnum vnum
pro delicto et sumebat de san-
guine et ponebat super extre-
mum auricule dextre hominis et
super pollicem manus dextre et pe-
dis et de olei sextario mitte-
bat in manum sinistram et tingens pol-
licem dextrum in eo aspergebat
septies contra tabernaculum Re-
liquum olei quod erat in sinistra
fundebat super extremum au-
ricule dextre hominis et super
pollices et manus et pedis
dextri et super sanguinem quem
prius infuderat et super caput

cuiꝰ et rogabat sacerdos p e
o faceret aliquā specialem orōz
institutā ad hoc et faciebat pⁱᵍ
sacrificiū p pctō et pᵍ imolabat
holocaustū cum libamētē suis
ponebᵗ. ponebᵗ illud in altari
Et nota qꝛ hᵒ pprie designat
sacrificiū p delicto cuius sanguine
linitꝰ ē homo. et sacrificiū p pctō
de quo nichil ei factū ē. Vnde
moyses dixit hoc qⁱ distinguens
ita ptinē ad sacerdotē hostia
p delicto exceptis adipibus sic
et p pctō. Cum aut dixisset
agnū p delicto nec distinxit
qd p peccato aliūd et qꝛ ho
locaustū fieri innuit esse ī ar
bitrio sacerdotis de agno et a
ue. ut alterū p peccato alte
rū holocaustum faceret. qd ual
let. Quod si manꝰ eius hec inue
nire nō possꝫ. Agnꝰ tm̄ p deli
cto et olei sextariū non mi
nuebatur. qꝛ ex hiis purifi
cabatur homo. ut prius. Sed
p oue et agno reliquo affere
bat par turtū aut duos pul
los columbarū. quorum pⁱᵍ p pctō
alter in holocaustū fiebat et
decima sile aleate sacrificium

De viro spermatico et muliere Remorroissa

Deinceps addit dūs de uiro paciēte fluxum seminis qui tūc iudicatur huic vitio subiacere si p momēta adheserit carni et cum creuit foedus humor sanguinis semiᵒ qd liquore nolens effundat. qꝛ corrumpebatur tūc inmudꝰ immīd. red debat quicquid tangebat lectū suū uestē suam. sedem etiam sagma sup qd sedebat. Stramenta asini. uasa fictilia qd tangebat frangebat. ligneum lauabat qui tangebat lectū eiꝰ vestē aut sedē. uel sup que ipse saliuā iaciebat. lauabat uestimenta sua. et erat inmudꝰ usqꝫ ad uesperam. Cum at sanatꝰ fuerat. nūabat vii dies pᵍ mudacōm suā et lotis uestibꝰ ꝫ corpe. aqꝰ viuentibꝰ mudꝰ erat. Die at viii offerebat par turturū aut duos pullos columbe. et faciebat

sacerdos alterū p pctō et alterū in holocaustum. Eadē lex erat inmundicie et purificacionis de mulie paciēte fluxum sanguinis ex morbo. Vbi eiꝰ inmūdicie erat misi mēstruata si nō purificabat sollemniter sufficiebat ipam cū uestibus ablui. Morbide enim inmundicie p pctō solent accide. et ideo p eis ꝫ p pctō et salutare offerebat ꝫ nō p menstruo qꝛ nature ē. Et nota qꝛ accedere ad menstruatā dicit hic inmūdiciam dierū et purificacōm ei concedit. Ad ignorant accedere intelligēdum ē. Infra utrosqꝫ dicit p imūd qd dictū ē si fiat ex industria. Nec mirū est qꝛ etiam legittime cognoscente uxore. uoluit dominꝰ lauare uestē et omē corpꝰ et esse inmūdū usqꝫ ad uesperē ꝫ de corpore eodē

De vitula ruffa et vito apo[n]pesso et interioris aspersionis

Iterum locutꝰ ē dūs ad moysen loque ad Aaron ne omni tēpe ingrediat sanctuariū qd est int̄ uelū ne moriatur qꝛ in nube apparebo supra oraclm̄ ni ferret. Hec que seruitur. nō ē intelligēdum ut quociēs uellet intrare faceret hec ꝫ intraret. sꝫ tm̄ decima die septembris intratus. pꝰ tm̄ hec faceret. Hoc dies sollemnis erat in israel. et dicebatur propiciacōis propter eam predictā et qꝛ agebat ea die cumᵃ exptā piacōis. sicut dies iouis sancta. quadragesima sēctm̄ eterna et p pctis totiꝰ anni cunctis quibꝰ uel ignorat ea die fiebat oblacio. Dicebat etiam afflictōis qꝛ eadē die ieiunabant homines et iumenta etiā pueri septennes. et agebat ea die memoria mortuorum. Dicebat etiā dies expiacōis qꝛ ea die purificabat totū tabernaclm̄ ꝫ altaria p sanguinib aspersionem a contagiis que erant p annū ex peccatis ministrancium. Ea die tollebat summꝰ sacerdos de armento vitulam ruffam inmaculatā

que nos trapeat vngi Nec tur-
bem si quoque vitulus nominatur quam
igne feruens tm̄ incendium est quam fra
peccatis fragilitatis offerebatur su-
mebat quod ab vniuersa multitudine duos
hyrcos pro peccato et arietem vnum in
holocaustum Cumque lauit se indue-
bat lineis tm̄ scilicet vestibus minorum sa-
cerdotum ablatis quibus aualibus facta quam
oratione propria pro se et pro domo sua
statuebat duos hyrcos in hostio
thabernaculi mittebat quod sor-
tem sup vtrumque qua sciretur quis
domini et quis populi fierat Nec est
credendum quibusdam qui dixerunt
ideo mitti sortes ut sciretur quis
dno imolandus esset et quis dya-
bolo mittendus ei in solitudine cu-
peccatis lex enim imolare nisi
deo non admittit Sane cum sors
exibat dno offerebat illum pro
peccato populi Et forte hic dicebat
oratione pro peccato cum sors exibat
populo reseruabat viuentem imo-
labat quod vitulam pro peccato suo et do-
mus sue Tollebat quod de sanguine
hyrci et vituli et thuribulum ple-
num prunis altaris quod tollens thi-
miamatis intrabat ultra velum tm̄
quod imponebat thimiamatis ut
nebula et vapor operiret thab-
naculum ne forte visa magesta-
te dni moreretur Aspergebat quod septe-
nes digitto de sanguine coram
propiciatorio ad oriente Eodem modo
etiam aspergebat pauimentum Sic
etiam aspersione septena expiabat
sanctuarium a exterius et pauimentum
fundebat quod de eodem sanguine su-
per cornua altaris aurei et asperge-
bat illud septies digitto expians
ita totum thabernaculum et al-
tare ab immundiciis filiorum israel et
inter purificationibus eorum in contagi-
o quod exerat positum in medio
peccancium Nullus quod erat cum eo
in thabernaculo cum ipse expia-
bat Ideo que modo eadem semel in
anno lauamus vina altaria Et no-
ta quod hic colligitur sacerdote egre-
diente de oraculo ad altare et sic quod
erat exterius Non potest dici eum e-
gressum ad altare coram thaber-
naculo cum dicat hic ad altare
quod est coram dno in hac expia-
tione egrediebatur sacerdos

ad hyrcum viuentem ponens quod
vtramque manum sup caput eius
confitebatur generaliter omnes iniqui-
tates filiorum israel et imprecans
eas ponens etiam ut tradunt
quidam cartam inscriptam pro peccata
populi sup caput eius mittebat
eum in desertum per hominem ad hoc
paratum Tradunt hebrei quod iudices
minores tribunalis ad hoc pari in-
medicabilis eius splene subtracto
ut sic expiatus esset populus a pecca-
tis illius autem qui per ignoranciam
vel fragilitatem gerat que secun-
dum rebant hyrcum quem emittebat non
reducens apopompeus grece dice-
bat latine emissarius Cum autem
deduxerant hominem Aaron cum
hyrco extra castra redibat ad
thabernaculum testimonii deposi-
tis quod vestibus quibus expiauerat
sanctuarium et emissarium
testimonium lauabat carnem suam
hyrcum in loco sancto et induebat vestibus
suis scilicet pontificalibus et progres-
sus offerebat arietem holocaustum
et adipes vituli hyrci pro pecca-
to renes quod cum renunculis In
hunc modum pontifex Ewangelium
in aspersione basilice qua dedicat
qui in expiacione lineis et mi-
noribus vtitur indumentis Etiam in
sabbato baptismali in consecracione
fontium et insigne cathecumini
eius scilicet transferunt peccata eorum Sil
cum scilicet vtitur indumentis Cum autem hiis
peractis ad administracionem acce-
dit altaris pontificalibus et pre-
ciosis vestibus infulatur Vitulum
autem et hyrcum de quorum sanguine
facta est expiacio ferebat extra
castra et comburebat ignem tam
pelles quam carnes eorum et fimum
expiacebat quod sacerdos in igne
qui illa vorabat mutatis pre-
us vestibus et pro pris resumptis
grandiuit cedrinum ysopum et cocci-
bistinctum quod hec in purificacio-
nibus valebant et tunc redie-
bat vestibus et carne sua in
lotis vestibus et castra et immundus
erat usque ad vesperum Sed et
ille sacerdos qui remanebat
ad ignem ut consumi faceret
omnia usque ad cinerem

p̄z q̄ ꝓprie erat, no n̄ lot ue-
stib͡ȝ et corpe mtbat castra et
imundq erat usq̄ ad uesꝑm Sȝ
et tercius sacerdos qui colligebat
cineres reseruandos ad aquas
aspsionis no n̄ lot mtbat castra
et imundq erat usq̄ ad uesꝑm
Ex hijs cinib͡ȝ fiebat aqua asp-
sionis qua ꝑ totu annu ꝑuifica-
bantur imundi Non difficile e
inuenire cum hic cinis fiet ad
purificand imundos · et illi qui eu
tractabat imundi erant Cuius ca-
am dus hoc sacmetu qi sanctis-
sim religione victime appella-
ret · sic · et qui caprum emise-
rat i desertu silit imundq de qo
facile e inuenire racom Et
e in sile · hos cines factos amati
ut nō sit alma Iudei et he-
brei dicunt eos valuisse et du-
rasse ꝑ plures anos · ut frat n̄
nu fiebant

De purificatione immundorum

Hijs cinib͡ȝ purificabant imun-
di · i hunc mod Si quis tan-
gebat cadaū hominis mortui i
thabnaclo ul in ag orgsi · aut
pse mortui ul sepulcru eius · i-
mudq erat vij dieb͡ȝ et thaber-
naclm, i quo mortuus e homo
et vniusa qe ibi erant vasa · i-
muda erat vij diebus Talle-
bat q vir mundq cineres cbusti-
ones · mittes q sup eos aqs vi-
uas · tangebat et eis ysopum
et aspgebat eo 3o die et 7o
et vno tentarnu et omnem
suppellectile et homes hijs di con-
tagione pollutos et lot uesti-
b͡ȝ et corpe mundi erat Si
die tercio no fuit aspsq imun-
dq · die vijo no mundab Si g
at sic no expiabat · pibat de
media ecie · q polluebat sa-
ctuariu et aia eius pibat de
isrl q peccabat et dicebatur
ab ingssu loci scti di et illo q
purificabat loca sancti di Ille
qui purificabat imud aq hijs
q tetigerat cines · lauabat
uestienta sua et imudq erat
usq ad uesꝑm de imundicijs g
b͡ȝ erat imundq hs ꝑ diem tm
ut p illusione nocturna · uel
q dormierat cum vxore no

credimq hodie tm hijs cinib͡ȝ ex-
piatum · Sȝ adinq de imundicia
a vij dierꝫ · q die tercio et vijo
fug facienda expiacō Et De
expiacōib͡ȝ que fiebant cum
muneib͡ȝ oblate · ut sup de lep-
so dictu e et de viro semalia
et de mulier sanguinitia · q
le eos mutare · vij · dieb · et
purificari credimq die ijo et vij
hijs aquis expiatos

De personis exclusis a matrimonio

Tradidit etiā dus filijs isrl
multitudinē preceptoru
recapitulando pdicta et super
addendo noua · de qb͡ȝ no m
si illa ꝑstrinxerimq que ad in-
telligenciā lectoris sacre scri-
pture sut necessaria Sane ph-
ibuit dus ne hō ad domesticaȝ
sue carnis accedet · nec reuela-
ret turpitudinē eius · i discopirz
et monstraret pudenda · ipig In
ꝑori quidē ꝑntu coniugio ꝓpter
hom caritate · solum duas per-
sonas excludit dus a cugio
dicens · ꝓpter hc relinquit hō
prem et mrez · i · nec filius ma-
tri · nec pri filia copulabitur
Sub lege vo plures excepit
que sunt, he · et Mater no-
uerca · sor neptis · amita · mat-
ta · uxor patrui · nurq uxor
fris · sed hic de terminacom recipit
ꝑugnet · filia ꝑugni · ul ꝑu-
gne · sor uxoris Paucas et tc
excludit ut mltiplicarentur
homines et replent terrā Sȝ
gra plurime excludut · ubi co-
tiencia locū hz · et est hec
phibicō coniugy · i formacō-
ne enī omis mulier excludi-
tur

Cathalogus quorundam preceptorum

Coitum q cum masclo et iu-
mento · sub intimacōne mor-
tis phibuit ne eciam colli-
gent spicas ul racemos rem-
netes · nec gna decidencia ·
Sȝ relinquent ea pauperibus ter-
re nec opus mercenary re-
mane usq mane · nec accipe
psonas · Dilige amicu sicut se
ipsum precepit · ubi hec po-
nit Somnia · auguria · diui-
nacōs obseruare phibuit · nec

agru seri diuso semme nec ueste
ta diuis q̄ constet nec ueste ex
duobꝫ texta indui nec comam in
rotund tondei nec barbā radi nec
carnes suas sup mortuos incid
nec figuras aliquas aut stigma
ta in carne sua fieri In quibꝫ
et filiis intēdit ē scdm ritū ge
ciu et magie Egiptiorum cum
quibꝫ habitauerant Nā et dauid
legitur mulā habuisse sup qua
positꝫ ē Salomon et delatus
ad fonte Gyon ad inungend
Sed Egiptus omnigenum ue
nerat mostra deorum Ideo re
diuisoru deorum quos putabat
tribꝫ pesse diuisa semina in agro
diuisas mactās i ueste sociabat
diuisos ecia omnimos capitē di
uersis dijs sacrabat Vn et in
principio horum preceptoꝝ dixit
dūs iuxta mores regionis ad que
introducturus uos non agetis Adde
dit et speciale preceptum cu intra
rent terra pmissionis ut aufer
rent pputia arborꝝ qs plantaret
Ad qd exponens subdit Poma
que germinant immunda erunt uo
bis hoc tn̄ no ē in hebr̄ Et ui
detur uelle q fructꝫ pmore tri
um anorꝫ imundꝫ eēt et abici
endꝫ fructꝫ quarti anni sciis dnō et
quinti pauꝑibꝫ Vꝫ i quinto ano
et demceps domi sui essent
et esibiles

De tribꝫ gnībꝫ panum

Audenciam qꝫ eorꝫ que
hic in leuitico tradmitur sci
endu ē sacerdotes habuisse tri
a gnā panū Panes sꝫ sac
dotales leuiticos laycos Sacer
dotales panes erant ꝓposicionis q
de publico sumptu fiebat qs nec
licebat edere ń solis sacerdoti
bꝫ Panes leuitici qui et offer
torij quibꝫ soli de gnē leuitico
uescebant ecia qui ꝓpter macu
lā no pt aut ministrare et filia
familias sꝫ no uxorata uel ui
dua ul repudiata ñ necitate
rediret ad domū pr̄is ut essꝫ
qi filia familias Layci no uesce
bant aduena inquilinꝫ merce

panis ꝓposicionis

narius sacerdotis verna tamē
ul empticius ipius poterat ue
sci laya i gnēs quibꝫcumqꝫ po
terant uesci

De sanctimonia sacerdotum

De sanctimonia sacerdotis
agens dūs primo de minori
bꝫ sacerdotibꝫ tradidit ne con
tamarentur i mortibꝫ ciuium
suorꝫ nec eciam pincipis ppli
ń tn̄ sub pre et mrē ꝫ filio
et filia frē et sore uirgine ne
sꝫ lauaret uel sepeliret uel
plangendo tangeret mortuos
alios Non tn̄ alijs phibitas eis
interdixit uxores sꝫ nec fre
qūbinas nec in uxorem duce
scortū nec captiuā nec ancil
lā nec uiduā aut repudiatā
nec eas que de cauponibꝫ et
pandocibꝫ i apotecariis ue
nalibꝫ uitā agit Pontificem
no ad nullū omnio mortuū ingr
di uoluit Vn ecia dūs papa
nullis exequijs interesse dici
tur Nec uxorem ducere nisi
uirgine et tn̄ de ppl̄o suo sed
nec prodsia domū ꝓpter muros
urbis excedit Eciam uo precepit
ne sacerdos in diebꝫ uicis sue
cum ministrare deberet prmū bi
bet aut omē qd inebriare pt
ut sciret discernere inter scm̄ et
ꝓphanū inter mundu et immundꝫ et do
ceret filios isrl̄ legittima que lo
cutꝫ ē dūs et ne sacerdos dum
quis immundꝫ essꝫ accedet ec
ciam ad tangendū ea que of
ferebant filij isrl̄ ꝓpt̄ sacerdos
Ewangelicꝫ qttidie ministrat
assiduam dꝫ hr̄e mundiciā Ad
didit ecia dūs de solempnitatibꝫ le
galibꝫ sꝫ quia plenꝫ de eis
To Nu diffinit et nos ibidē
de eis psequemur

De pena blasphemie

Ecce at agressꝫ filius mu
lieris isrlite quem pepat
de viro Egipcio iurgatꝫ cum
uiro Isrlita blasphemauit no
me dei isrl̄ maledicens ei
Quē Moyses reclusit in car
cerem donec sup hoc consuleret
dūm Cui ait ad Moysen qui
maledixerit deo suo omē

qui audierunt manum ponet su-
per caput eius q q ipsi testifica-
tes et eductum extra castra la-
pidabunt eum omnis multitu-
do sive civis fuit sive advena

Sequitur de talione legis

Subiunxit quod dominus de talione ut
qui lederet hominem in eundem
modum lederetur quo leserat
eum ut scilicet redderet animam pro anima
oculum pro oculo dentem pro dente
fracturam pro fractura livorem
pro livore adustionem pro adustione
Ideo quod talio non erat in minu-
ribus rebus sed tantum in lesione corporum
quia fractura restituebant in
duplum vel quadruplum Deter-
iatur quod talio per necessitatem ut
ledens virum mulier in virilibus
puniebat manum quia villa non
est Et vir ledens pregnantem
ut faceret abortivum nondum ani-
matum multabatur pecunia In-
certum est autem utrum talio extende-
tur usque ad iudicem vel circa mu-
nia tamen in hiret locum Quod vo-
luntarius sine iudice possit ulcisci
forte mos habere potuit qui ad civi-
tate refugii fugiebat homicida
non volens ne interficeretur a
proximis occisi

De observancia iubilei

Addidit quod dominus de observa-
tione iubilei quo septima-
nam ebdomadarum annorum seque-
batur Ad cuius presignacionem
vel annis precedentibus ut tradit
quidam in singulis neomeniis
clangebat tubis et in diebus
continuis ante ipsum solemniza-
bat clangentes tubis In libro
tamen legitur qui clangent tubis
mense primo Decima die in
universa terra in hoc anno omnes
distractiones rerum ad pristinos re-
dibant possessores preter do-
mos que erant in urbibus mura-
tis quas tamen primo anno vendi-
tionis venditori vendere licebat
exceptis domibus levitarum
que in quocunque essent loco
iubileo redibant Eodem anno re-
quiescebat terra debita re-
mittebant Eodem anno liberi
sam dimittebantur hebrei Nam
licet essent contribules tamen
eos voluit dominus serviliter serviente
te castigare propter transgressi-
ones legum Josephus tamen dicit
quod in iubileo conveniebat vendi-
tor agri et emptor et repu-
tantes fructus et expensas
agri factas fructibus exube-
rasse emptor venditor recipiebat
agrum Si vero expense
transscenderat hoc quod deer-
at recipiebat emptor et a
possessione ~~descendebat~~ disce-
debat hanc computacionem tamen
fieri infra annum iubileum et non
ipso si venditor prius vellet re-
novare quod vendidit littera Leuitici
velle videtur cum mox in annorum
usque ad iubileum maiori minori ne
precio iubeat agrum vendi ne ven-
ditor gravaretur Si modico
vendet Et plurium annorum super
essent usque dum recipet quod
vendiderat et ne gravaret
emptor si multo emeret quod
proprio amissus erat determina-
ta est reputacione fructuum et ex-
pensarum infra iubileum Addidit
quod si venditor quod superrunt ex-
pensare redderet non poterit ha-
beat emptor agrum usque ad iubi-
leum In ipso enim vendicio omnis re-
dibat ad pristinum possessorem
Terra autem sic dominus voluit ven-
di ab eis sub condicione recipi-
endi quia sua erat et non ipsorum
Alienigenas tamen servos voluit
etiam eos in perpetuum possidere

De benediccionibus et maledictionibus

Calud preceptorum observa-
toribus promisit dominus benedic-
tiones suas dicens Dabo vo-
bis pluvias temporibus suis etc. ubi
exte clausule promissionum inveni-
ut Transgressoribus vero
longe plures ingeminat male-
dictiones

De decimis et votis

In decimacione animalium quod e-
veniebat vel nascendo vel
nuando sanctificabat domino Nec
mutare licebat in melius vel de-
terius similiter animal quod vove-

bat dominus non licebat inmutari. Si
quis quod uouerat inmutaret, et
uotum et inmutatum erat domini.
Sed distinguendum est de hiis votis. A-
liquid enim sic ex voto alicuid sanctifica-
tur domino quod anathematizabat illud.
non poterat uendi a sacerdotibus
uel alienari. quia non sic obligaban-
tur uotiua. sed poterant a sacerdoti-
bus vendi. decimata pro suam utili-
tatem que ex hiis poterat pro-
uenire sine essent animal uel fundus
qui tamen uoto dedicatus si volebat il-
lum emere super estimacionem pro quo
alii daret, adderet quintam eius partem
quod ideo statutum est ne quis nouaret
ad recipiendum quod nouaret aspira-
ret. qui prima ductus ne eciam dignio-
rem aliis se putaret in empcio-
ne eiusdem rei quam eam dedicarat

Hystoria numerorum

Quarta huius hystorie distinccio
hebrayce dicitur Vaiedabber
quod sonat et locutus est. apud nos
tamen non habetur et nomen grecum non
habemus in scriptura nostra. nam gre-
ce Aresmoth dicitur latinum autem liber
numerorum vel numerum. Vel quia dicitur Nu-
meri. Vnde et dici solet. Legitur
hic in numeris. Merito autem hoc nomen
censetur quia in eo hii principaliter
numerantur de omni populo viri apti ad
arma ferenda. Primogeniti leui-
te. qui eciam bis numerantur. Man-
siones per quas profecti sunt. Sed nec
mulieres nec minores .xx. annorum
nec vulgus promiscuum. nec debiles
ad bella numerantur. Ad hanc partem
hystorie sic transit Josephus. Moyses
predictam constitucione legum dum
sub Synai morarentur a deo cogno-
uit et hebreis scriptam tradidit.
Cumque eam legislacionem hec suffi-
cere putaret. Ad exercitum militarem
uiam conuersus est et numerauit populum
scilicet capita pugnare valencium. Mo-
yses dicit dominum super hoc locutum
sibi fuisse dicens. Locutus est dominus
ad Moysen in deserto Synay in
thabernaculo federis. Prima die
mensis secundi anno secundo egres-
sionis ex egypto. Ecce non omnia
prosequitur hic que facta
fuerunt in primo mense anni

secundi scilicet oblacionem .xii. prin-
cipum quam fecerunt singuli
singulis diebus in dedicacione
thabernaculi et solempne phase
quod proprio nomine pascha in deserto
et forte de sanctificacione leui-
tarum. De hiis tamen infra
aget per recapitulacionem.

Prior virorum numerus

Sequentes ergo ordinem liber
dicamus quod Moyses et A-
aron et .xii. principes tribu-
um ex precepto domini anno se-
cundo mense secundo die prima
mensis numerauerunt viros preter tribum
leui a .xx.o anno et supra. Jose-
phus centum inquit ponit usque ad quin-
quagesimum annum et numerati sunt
per cognaciones et familias et domos
et nomina et capita singulorum.
Hec autem vel adiudicacionem tamen qui-
dam posita tradiderunt et hoc est
in Josue. Sed congrue distingui
possunt generaciones vel cognaciones.
Vocat hic tribus ipsas .xii. fa-
milias que ex ipsis filiis patriar-
charum primo descenderunt. Co-
gnacio in vna tribu leui. sunt
tres familie Caathite Gre-
somite Merarite. Vnaqueque
tamen familia multas habebat do-
mos in quibus plures patresfamilias
erant. Addit autem Nomina et
capita per transitum. legendum est
capitum nomina scilicet singuli ho-
mines in eadem domo fuerunt autem
in summa sex centa tria milia
quingenti .l.

De stacionibus circa thabernaculum

Precepit eciam dominus ut semper
preponeretur thabernaculum
in medio castrorum et filii israel
per girum excubarent per tur-
mas et cuneos. quod per eadem hic dicitur
turma enim proprie .xxx. militum
est et dicitur cuneus quasi couneus mul-
titudo scilicet que mereas excubare et
large hic accipitur. Excubie
enim proprie dicuntur vigilie no-
ctis. tribus per quatuor partes tha-
bernaculi ita tamen remoti ut
maximas in medio plateas
haberent. Erat quoque ornatus castrorum

rum qui forum rerum venalium singu-
lis in ordine constitutis opifices
etiam artium in stationibus suis erat
Ita ut urbi competeret edificatae
castra eorum simillima viderentur
Judas itaque Issachar et Zabu-
lon castrametabantur ad oriente
ad oriente Ruben Symeon
et Gad ad meridiem Effra-
ym Beniamyn et Manasses
ad occidentem Dan Asser et
Neptalym ad aquilonem Inter
thabernaculum vero et castra ex-
cubabat levite in thabernaculis
suis per maiores thabernaculi quasi
castris Et excubabat similiter
per quatuor plagas Moyses et
Aaron cum suis ad orientem
Reliqui ab hiis caathatice ad me-
ridiem sub custodia Eleazar fi-
lii Aaron Gersonite ad oc-
cidentem Merarite ad septe-
trionem et erant utique sub custo-
dia Ythamar

De commutacione primogenitorum pro leuitis

Separavit autem dominus tribum Levi
pro primogenitis que tunc
habebant et iumenta levitarum
pro primogenitis iumentorum quasi commu-
tacionem faciens cum populo Primo-
genita enim omnia specialiter ei
erant sua quia cum occiderat pri-
mogenita Egipti pepercit primo-
genitis eorum reservans ea sibi
Deinceps tamen propter idipsum omnia
primogenita eorum sanctificavit
ut sibi in perpetuum et maxime
que primitiae quorumlibet fructuum
debent domino pro hiis ergo primo-
genitis qui tunc habebant tulit
sibi tribum Levi et iumenta
eorum et pro hiis primogenita illa
habuit pro levitis et iumentis eo-
rum et ne duodenarius numerus
tribuum minueretur tribum Manas-
se quasi pro levitis instituit Effra-
ym vero pro Joseph ne autem ma-
ior videretur numerus levitarum
quam primogenitorum et ita minus
esset commutacio etc precepit dominus ad
Moysen Numera primogenitos
masculos filios Israel masculos
Ex uno enim mense et supra
et cum numerati essent inventi sunt
XXII milia Nota tamen si
ordinem diligenter attendas
in libro Numeri numerum eorum per fa-
milias invenias XXII milia et tres
Dicunt Hebrei quod trecenti in eis e-
rant primogeniti et ita iam
erant domini Item ait dominus ad
Moysen Numera primogenitos
masculorum a mense uno et
supra et inventi sunt XXII
milia CCLXXIII Tulit
autem Moyses in precio ducento-
rum LXXIII qui superabant per
singula capita V siclos ad
mensuram sanctuarii et de-
dit eos Aaron et filiis suis
iuxta verbum domini

De etate ministrancium in thabernaculo et ordine ministrorum

Item quia dominus ait ad Mo-
ysen Numera levitas a XXX
anno usque ad L ut servi-
ent in ministerio duobus hiis in thaber-
naculo portando et collocando
cuncti in suo ordine Et cum numerati
essent inventi sunt octo milia
quingenti octoginta LXXX tamen
dicunt a XXV anno quem minis-
trorum in ordinacione sacerdotum
nos observamus Ita deferebat tha-
bernaculum in hunc modum quia non
licebat ea que erant ultra ve-
lum nuda videri Primo intra-
bant sacerdotes et involvebant
archam propiciatorium et cherubin
prius velo quod ante appendebat
et postea palio Jacinctino etiam
candelabrum aureum altare et
mensam cum utensilibus suis pa-
liis involvebant Tunc intrantes
caathatice super humeros omnia sic
involuta deferebant Similiter
et altare holocaustorum cum vasis suis
ut quibusdam videtur Gerso-
nite ut breviter dicamus depo-
nebant tectum thabernaculi mol-
lia ferebant in curribus scilicet cortinas
saga et pelles rubricatas et ia-
cinctinas Tentorium quod erat ante
thabernaculum cortinas atrii et fu-
nes et vasa ministerii que ad
altare eneum pertinebant De
altari holocausti tacet liber a quo fe-

batur ut dicit quia vasa
eius ferebant Gersonite ut
in libro habetur preter altare Ca
tatite. Corzius. Numeri. Mera
rite ut breviter dicam omnia
thabernaculi et atrii que duri
ra erant tabulas vasesb
vectes columpnas paxil
los et ferebant ea tribus Erunt
ti levite non serviebant sic
in opere sed posita thaberna
culo sedebant custodes

De quadrimmo rem alienam

Tunc precepit dominus per ma
nus sacerdotum eiici a ca
stris leprosos et fluentes semine
Et factum est ita. Addidit
de reddicione rei aliene ut
fieret cum quinta capitis. Sed
quia in Exodo videtur dicere
contrarium scilicet ut in quadruplum red
deretur ideo quidam sic distin
guunt ut hic solvens. Et dicunt
quod aliene rei possessio aliquando
fiebat ex iniusticia furti vel
rapina. Aliquando per negligenciam.
Aliquando ignoranter de re sub
lata scienter in Exodo di

Sed quia ibi
filii Aaron
mundabant
mensas dicitur
in Cahatite
portabant al
tare holocau
sti et vasa
eius. Et di
citur Ger
sonite ferebant
vasa in sacris
altaris. Forte
hic erant ta
bula enea
sacrificiorum
virorum et mu
lierum scilicet vasa
forte aliqua
in quibus pone
bat ea que
portabant per
emenda ad
altare illa
vasa pone
bant super
rum

citur resti
tuatur
in quadru
plum su
perat
res que
si extabit
in duplum
ubi legi
tur boves
pro una o
vis trisla
nis et quod
in quadru
plum ve
rius dica
tur ex
verbis
Rabbi per
batur de
sublata per
ignoran
ciam. Sed
hic ut red
datur ca
put et quinta
pars desuper

vel de re furtiva si penitens
fuerit et fur per membra fuisse
confitetur et reddit. Si pro
no illi qui non recipet redde
tur domino et illi sacerdoti
pro precio vero furti vel negligen
cie fiebat aqua oblacio se
cundum quantitatem rei. Josephus
dicit. Aurum et argentum reddi
in duplum. Jumenta in quadruplum
solidum boves in quintuplum quia quanto
possidet ceteris utilius tanto a
mittit dominus damnosius

De iudicio zelotipie

Addidit quod dominus de lege ze
lotipie. Zelus proprie dicitur
amor in uxorem per quem suspi
cionem non potest ut alii misceat in
de zelotes zelotipia vo
catur. Hic dicit mecha et zelotipus
adulter. Solet quod zelotipia
dici sola suspicio adulterii. de
quo lex hic in hunc modum. Si spiritus
zelotipie concitaverit virum contra uxo
rem suam que polluta est sed
probari non potest vel que falso suspi
cione appetitur adducet eam ad
sacerdotem et afferret pro ea
assarium farine ordeacee que de
decima pars sati. non fundet ole
um nec mittet imponet thus
Sacerdos autem statuet eam
coram domino et ponet in manibus
eius vase fictili aque vivas
et oblacione farine pugillum
quod incendet super altare et
mittet in aquam paxillum
pulvere de pavimento thaber
naculi et nudabit caput eius. Sci
bet quod in mebrano ut dicit Josephus
dei nomen scribet quod eam iura
re ut nichil virus suo negaverit
in his que sibi obiciuntur. Et si hoc
viro non sufficiet. subdet sacer
dos maledictiones eiusdem scriptas in
mebrano. Si polluta non est
desertio vi. Hec est nocivat
aque iste maledictione. Sin at
declinasti a viro ingrediantur
aque maledicte ventre tuum
et uterum tumescere faciat et pu
trescat femur tuum. Dicet tunc
et dicet mulier Amen amen
Et sacerdos delebit omnes

mebrane scriptura in aquis et
dabit ei bibere / et tunc sacerdos
tollet de manu eius sacrificium ze-
lotipie et elevabit illud coram
domino et ponet super altare cum
si rea erit adulterii mulier pu-
trescet femur eius et uterus
tumebit in ydropisim non tamen
statim sed usque ad decem menses
Cum si polluta non erit inoxia
erit ei aqua primo sepe concipiet
et pariet masculum mense. Ille
e aque dicebant sic propter no-
men domini dilutum in eis et dice-
bant maledictae propter maledicta
ingesta in eis et amarissime p-
propter effectum qui quandoque seque-
bat / Hec autem lex introducta
fuit ad duricia cordis eorum
sicut permissus est libellus repudii
quia prompti erant ad effundendum
sanguinem

De sanctimonia Nazareorum

Locutus est dominus ad moysen de
lege nazareorum Nazareus
sonat sanctus vel floridus vel
germinans Dicebantur quidem
nazarei quidam qui ex voto
obligabant se sanctimonie usque
ad certum tempus vel in perpetuum
ut Samuel et consecrabat
se domino et qui separabat se a co-
muni vita hominum sicut quibus in
per annum vel duos ex voto ser-
uit in hospitali vel in sancti collegio Ha-
bitatis eorum lex erat hec
omni tempore separacionis sue Nova-
cula non transibat super caput
eius Unde forte quidam pingunt
apostolos et eum intonsos non in re
sed in sancti te Nichil quod inebria-
re poterat bibebat Non e-
debat aliquid quod esset ex vinea
ab una passa usque ad acinum
ad nullum mortuum ingrediebat
quod si mortuus esset subito quis-
piam coram eo polluebat caput
consecracionis sue et illico rade-
bat caput suum et rursum die
viii offerebat par turturum aut
duos pullos columbarum et

rum sacerdos faciebat pro peccato
alterum in holocaustum / diebus
que quos fecerat prius irrita e-
rant et voti sui sanctimonia ite-
rum incipiebat / Et forte non p-
qualem mortuus sed per occasionem cora-
m eo polluebatur Completis
autem diebus voti sui offerebat
agnum immaculatum anniculum in holocau-
stum. ovem anniculam pro peccato
arietem hostiam pacificum Et
non cum ita simpliciter pro ariete quia
hebreus dicit admissum duorum an-
norum eum debere esse Cani-
strum quoque diversarum panum azi-
morum exceptis hiis que sponte
te offerebat iuxta perfeccione
sanctitatis sue que oblacio dice-
bat corban i. munus et offere-
bat mulier XX siclos si pote-
rat vir L Sin autem ad arbitrium
sacerdotis pauper offerebat Cum-
que immolaverat hostias sacerdos ra-
dit suo radebat nazareus cesariem circa
tabernaculi ponebat quam sacerdos
crinibus eius in igne sacrificii et
sic ad communem hominum vitam redi-
re poterat

De benediccione super populum

Iterum locutus est dominus ad moysen
Et aaron et filiis eius invocabunt
nomen meum super filios israel et
ego benedicam eis invocabat autem
sic Benedicat tibi dominus deus et
custodiat te det tibi pacem et
ondat tibi faciem suam

De oblacionibus principum in dedicacione tabernaculi

Factum est autem in die qua ere-
xit Moyses tabernaculum
et sanctificavit illud / obtulerunt
XII principes XII tribuum in altari
erectione ut hebreus ha-
bet sex plaustra tecta cum XII
bobus singuli bovem unum et bini
plaustrum unum Et data sunt
duo plaustra Gersonitis ad fe-
renda onera eorum de quibus di-
ximus et quatuor data sunt Mera-
ritis postea singuli singulis diebus

Plane patet dici
quod eadem die meso-
data sunt utriusque
sacerdotum et
tabernaculi
et oblacio princi-
pum et circa

obtulerunt
vasa alta-
ri necessa-
ria duodecim
in diebus
solemnitas
dedicacionis
prelata est

vrunt p viii di
es simul. xiiii qb
secuta e obla
cio v. diebus e
iii die ꝯsecrati
sunt leuite et
hoc totu ante
phase

prima die
obtulit
Naason
de tribu
Juda a
cetabulu
argente
um c. xxx
siclorum

habreus h3 scutellam phiala qʒ
argenteam lxx siclorum vero
qʒ plenu simila in phiala ꝯq
ponebat. mortaliolum qʒ au
reum x siclorum plenu incen
so In hoc vase aromata tere
bantur habreus h3 cocleat q
s3 ꝯq i thuribla ponebat. boue
qʒ et arietem et agnu anniculu
in holocaustu. hyrcu qʒ p pcto
et in sacrificio pacificorum boues
duos. arietes v. agnos anniculos
v. hircos. v. eiusd. di vasa et
easdem hostias obtulerunt. xii
principes quisqʒ die suo et sic
terminata e dedicacio In diebus
xii. p recapitulacionem hec dicta s
tertia em die mensis primi sedm
qd lra videt sonare inchoata
e dedicacio Septem em prece
dentibus eiusd mensis ꝯsecrati
sunt sacerdotes et unctum
e tabernaculum et no dedicatum
Si no ita e tunc ꝯsecracio sacer
dotum et dedicacio tabernna
culi ptelata s. e et xii die
bus ita qd no fecerunt phase
eo anno tempe suo s3 die de
cimaquarta sicut inferius e. Id tn
preceptum fuit eis a dno prima
die eius anni Ideo quidam dixe
runt ut pdixi ix dies ꝯser
cionis sacerdotum fuisse termi
nales primi anni et prima die mensis

Impossibile
e qd p annum na
lem et quinque
dies ibi fuerit
s. l. die a pascha
sunt egressi
qʒ nusqʒ dies
pasce precede
re et sequentis
Idem e anni
qd nusqʒ con

secundi an
ni unctu
e tabernna
culum Una
die finita
dedicacio
quartadecima
celebratum
phase pt
media hac
oblacione

currunt pasca a
nnu et annotinum
similr nusqʒ est
idem dies fs
Non ergo abs re
a die qua lex
data e revolu
to anno nali sunt
egressi s. ut re
mittant ad mota
prima luna Junii
revoluti lunacio
nibus usqʒ ad lunacio
nem primam Junii
certa enim luna
sunt egressi qe
e luna s. a die
a quartadecima
luna aprilis

Cum dicit
factum
sedo me
se anni
secundi
nec p re
capitula
cionem hic
dic Ps
vo legit
ea die i
choatam
qua un
ctu e tha
bernaculum
eadem di
cunt p ꝯsi
mili ꝯsi
ut actum
die primi
mensis uni
ctu e tabernaculum ita et sec
unda die sedi mensis inchoata e
hec oblacio et sic septem primis
diebus anni tm sacerdotes et te
mplum ꝯsecrata sunt

De Consecratione levitarum

Iterum locutus e dns ad mo
ysen Tolle levitas de me
dio filiorum isrl et sctificabis
eos in Iterius sedm preceptu
domini levite prius aspsi aqua
lustracionis rasis qʒ omnibus pilis
carnis sue ubi no includuntur
capilli lote eciam indumentis ste
terunt coram dno ad hostium
tabernaculi quasta omni multitudine
ponentes qʒ manus suas sup e
os filii isrl obtulerunt eos
Aaron munus dno ut servirent
in ministerio eius. obtulerunt qʒ le
vite boves duos. quorum alterum
ferret Aaron p pcto. alterum in
holocaustum et sic separati sunt
dno a filiis isrl Exinde ha
bunt in usus suos et ea que do
mino erat. de decimis em vive
bat et hiis ꝯtenti erant ha
cerdotu vero erat sacrificia
primicie. primogenita. vota q
bus omnibus vescebant cum do
mo sua in di [illegible] preter oblacio
p pcto qʒ sacerdotes soli pro
prie pcta comedebat Decimas
decimarum suarum dabant levite
summo sacerdoti et de melio
ribus dabant Ideo sacerdotem non

[Margin:] Sim he
breos bos
adminq tri
ma. an
es bimus

[Margin:] Ex eo qd
dicitur in
die qua
impleret

habunt in terra · qd et melius
eis erat Tnc enim tm̄ ꝯnaz
ptem bnorū terre hrent · nō
habebat dermā

De hiis qui non possunt facere phase pmo mense ut faciant 2°

Locutus qz est dns ad moy-
sen ano secundo · mese p̄-
mo · Hic plane tractatur ꝑ re-
capitulacionem hoc dici ꝯstanat
filii isrl̄ phase tempe suo xiiii
die mesis huius ad vesperum
et fecerut phase Erat at
quidā imundi sup aiam hois
i · sup hoiez qui aiad d̄ cuius
cadauer tetigerant · qui non
potuīt facere phase Et di-
xerunt ad Moysen · q̄re frauda-
mur · ne valeamꝯ afferre .
inter filios isrl̄ ꝯforte indi-
gnates qz clus inmudicia ne-
cessaria ē Cuz et consulu-
it moyses sup hoc dnm · qui
rndit · homo de gente vra q̄
fuit imundꝯ sup aiam hominis
sine in via ꝑcul faciet phase
mese secundo xiiii die iem
ritum obseruās Si vo sine
hiidi causis tpe suo nō fecerit
phase · extermabit aia eiꝯ
de ꝑplis suis · peccaṫ qꝫ et ad-
uena si fuerit apud vos · fa-
ciet phase domī Si queratur si iterū mese scdo ꝑpter
imundiciā nō possꝫ facere
phase · quid faciet · pt dici qui
terco faciet qz qi in vno dicit
ē simlr̄ in alijs datur intelli-
gi Vel forte si deinceps
eo ano nō faciet · nō pecca-
ret

De Tubis argenteis et modo clangendi in eis

Item locutus ē dns ad mo-
ysen Fac tibi duas tubas
argenteas ductiles · quibꝯ co-
nūcis multitudine hās tubas
hebant in q̄tuor usus ad ꝯuo-
candum multitudiem · ad mouenda
castra · ad bella ad festa Erat
la cicatoria ut dicit Josephꝯ tuba fistu-
ne cubiti · calamo capaciz p̄-
ǀ bens in pricipio latitudinez
que suemat ori ad suscep-
cōne spūs que hebrayce dicit
asora In ꝯuocacone vero mul-
titudinis aliqua erat diuersitꝯ
ad quādam ꝯnez ꝑplm · et ve-
ro simł clangebat simplr̄ ad
vocandos solos pzncipes sed
clangebat · qd duplicat intel
i vna tm̄ et vno impulsū
etiam ut addit Josephꝯ · sed
clangebat si pzncipes ꝑplm
sud quisqꝫ in tenta sua conuo-
re valebat · vel Moyses ꝑplm
p̄ terrias Ad castra vero
mouenda nō simplr̄ sꝫ cana-
se et plicius tubis clangebat
et in primo sonitu mouebat
castra · tres tribus que erat
ad orientē · i secundo que ad
meridie · in tercia que ad occi-
dentem · i quarto que ad aq-
lone Modus vero clangen-
di i bell̄ nō distiguit · quia
forte sicut apud alios nacio-
nes ita fiebat apud eos In
eciā hebat solene epulū et
dieb festos et clas clangebat
sꝫ nō ē determiatꝯ modus · sacerdo-
tes at clangebant

De Recessu israhel a monte synay

Ano secundo mese secun-
do xx die mesis ele-
uata ē nubes de thaberna-
clo federis et ꝑfecti sunt de
mōte dni via triū dierꝫ Di-
cunt hebrei qꝫ archa precede-
bat eos tribꝯ dieb̄ sine quam
nube stante qi ad certū locū
quemebant paulatim quedā
caꝯ quidā tardius Sed me-
lius ē ut de hoc itine tm̄
dicamꝯ qm̄ egressi sunt de sy-
na et precessit nubes nec
quies ꝑ tres dieb et noctes
in statim inmanunt ꝑ labore
itineris qz nec noctibꝯ castra
posuerat et tūc recubuit nu-
bes in solitudine Pharam
i in pma masione quā fece-
rant in Phara Est enim
Pharam maxima solitudo
quā mō sarracem ihitant
qz ergo ano primo mese ter-
cio pma die mesis venert
ad motem domi et ab eod
egressi sunt ano secunda

xx die mensis secundi uene
runt ad montem domini et ab
eadem egressi sunt anno secundo
xx die mensis sedi [illegible] qui
hac mansione que est Cyn fu
it sederunt fere per annum Et dt
Jeroq quod per annum ad quatuor
dies ibi fuit quod difficillimum est
inuenire nisi forte fuerit annus
Embolismalis ut tunc dici quod
eadem die qua legem acceperant re
uoluto anno legittimo recessissent
Cum ergo uenissent in sinai iu
xta hoc ad montem quinta die Ju
nii in eadem lunacione legem ac
cepissent si eadem die quinta re
uoluto recessissent per quatuor quod
tuor diebus et anno sederunt
ad montem et ita tercio mense
anni legittimi die quinta recesse
runt In mitologiis uero
est quod secundo mense 2 anni e
ingressi xx die egressi sunt
Tripliciter enim accipitur annus ab
eis preter naturale Annus usua
lis a Januario que sunt comune
nobiscum in gentibus suis et ne
gociis cum communibus agendis Se
cundum autem mensem huius anni quota di
e egressi sunt non legitur Est et
apud eos annus legittimus quo u
tunt in legittimis que agunt
huius ut diximus tercio mense et
die quinta egressi sunt Sunt
et apud eos annus emergentes
in memoria eorum liberacionis sue
ceperunt annos suos numerare ab
exitu de Egipto sicut Greci
a prima Olimpiade Romani
ab urbe condita ypiadum ab incar
nacione domini Et huius anni secundo me
nse xx die egressi sunt Jam e
nim annus a phase usque in pha
se unus transierat et de secundo
a phase sed fluxerunt l dies quo
mensis unus xxx dierum et se
cundus iam fecerat xx dies q
ut annorum distinccio in hoc loco
necessaria est In hac mansione
media per Exodi et totus leuiti
cus et numeri precepta non modi
ca descripta sunt Dixit autem
Moyses Obab socerum fratrem Obad pro
le sue qui uoluerat in quibus
locis per desertum castra comode
poni poterat promittens ei de
optimis que tradet eis dominus
Cumque eleuabatur archa di
cebat Moyses Surge domine et
dissipentur inimici tui et fugient
qui oderunt te a facie tua Cum
deponeret aiebat Reuertere domine
ad multitudinem exercitus israel

De electione lxx seniorum et murmure populi

Ortum est interim murmur populi quasi
dolentium pro labore et
accensus igni ira domini deuo
rauit extremam partem castro
rum illos scilicet qui longe retro e
rant Orauit quoque Moyses ad
dominum et absorptus est ignis Vo
catumque nomen loci illius Incensio. In
non fuit hic nomen mansionis pro
eadem quod mansione uulgus promiscu
um quod ascenderat cum eis id est filii
et ancille Egipciorum et mul
ta de israel pre eum eis flagra
bant desideriis carnium Carnium
nomine non solas carnes sed ali
orum ciborum habundanciam
intelligimus Unde nec in querela
eorum de carnibus legitur Cum
dixerunt Recordamur piscium
quos comedebamus in Egipto
gratis in mentem nobis ueniunt et
cucumeres et pepones porri et
cepe et allea anima nostra ari
da est nichil uident oculi nostri
nisi Man Audiuit quoque Moyses
populum flentem et intollerabilis
res uisa est ei quod et ab eo et ab
deo pendebat et ait ad dominum Cur
imposuisti pondus populi huius su
per me Numquid ego concepi et
genui multitudinem omnem hanc
Obsecro aut aliter gaudeas
interficias me Cum dominus Con
grega michi lxx uiros de senio
ribus israel quos nosti quod senes
sunt et magistri et ad
ad hostium tabernaculi et au
feram de spiritu tuo tradamque
eis ut sustineant tecum onus
populi et populo dices Cras da
bo uobis carnes usque ad mensem
xxx et sic dierum et exeat
a usque ad nauseam et nisi
per nauseam per uomitum interpreta
tur [illegible] feruere [illegible] Ablata

Qui in
Synai
mense
[illegible]

Non e di
ebus xiiii
[illegible]

Talis sed
qui non
habuerit
xiii lu
naciones
integras
sed defue
rint ei
quinque uel
quatuor
dies et
quinque de
contingent
aliquando
tot die
bus plus
sunt
[illegible]
[illegible]
per annum
et [illegible]
[illegible]

quod est a
quindecima die
[illegible] diem

Quod computatur
secundum
lunacionem
ab aprili
in aprilem
uel a di
e mensis
secundum
lunacionem

quidem spus Moysi et tradicio
aliqs no est intelligenda diuisio
spus eius p ptes uel imminucio
sz illuiando aliorum ad regendum
pplm eandem spualem gram p quam
et Moyses illuiatus erat sicut
de igne unius lucerne multe illu-
minant sine sui diminucione Electos
itaq hec uiros duxit Moy-
ses ad hostium tabernaculi pter
duos qui castris remaserunt no ex
gtemptu sz qz se reputabat indi-
gnos quorum unus uocabat Heldad
alter Medad Et erat ut a-
iunt hebrei fres Moysi ex matre
sz no ex pre descendit qz dns

secundus dicit
sup Paralipo
ex pre no
ex matre qz
ps lege acce-
ptam amicam
mandatis mon-
se dimisit ma-
tre eius quia
amita eius erat
et duxit aliam
de qua suscept
hos duos sed
scdm hc non e-
rat hmn Mgr
solut pt dic
lex ea accept
a Moyse p
cognicom i spi-
ritu illos an
tempe cstr
dacionem
fforsan p ecce
uel et amos
et ita isti duo
putunt gnuai
inter hec

p nubem et
requieuit
spus eius
in eis qui
stabat ad
Moyse
et phetar-
bant Hi
et duo q
remaserat
in castris
phetaue-
runt nec
ps silunt
i semp de-
inceps p-
phete no
ti st et
redijt mo-
yses cum
illis ad ca-
stra

De datione Carnium et ira dei super eos

Uentus no egrediens a do-
mino arreptas trans mare i
insulis ortagos conturni-
ces detulit in castra et p cir-
cuitum castrorum itine diei uni-
uolabat qz a terra altane du-
oze cubitoze Surgens qz po-
pulus ggregauit sibi coturnices
duobus diebus et siccauit eas
Cum parum x choras habuit
et sunt hee coturnices ut
tradunt non modice que a-

put nos sunt sz ille maiores
que regie aues dicuntur qs
curleyas a currendo uocant Nec-
dum defecerat cibus et furor dni
prussit pplm plaga magna ni-
mis Modus uero plage non
determinatur hic sz in psalmis
uidetur qz fuerit ignis sepultus
qz ibi pplus qui carnes desideraue-
rat Vnde et locus ille uocatus e
Sabroth qd sonat desiderium se-
pulture uel sepulcre gcupie

De lepra et causa marie lepre

Egressi at de sepulcris concu-
piscencie uenerunt in Asseroth i-
bi qz iurgati sunt maria et A-
aron ct Moysen pter uxorem
eius Ethiopissam et qi rex ante
rum eos ipperaunt ei qz regina
Ethyopie i uxore duxerat
uel ductam dimiserat uel potius
pter uxorem eius Sephoram
que iupata fuerat q maria Ma-
dyanite enim quondam uocati sunt ethi-
opes ut le in Paralipomenon
et indignando dixerunt Nonne
et nobis sicut et Moysi locutus
e dns Crefi dixit Quare uolt
moyses nobis pesse qz locutus e
ei dns Et iratus dns dixit eis
Egredimini uos tm tres ad ta-
bernaculum Cumqz starent ibi de-
scendit dns i columpna nubis uo-
cans qz Aaron et Mariam
ait Si quis fuit int uos phe-
ta loqr ei i uisione uel p sompni-
um uel p enigmata et figuras Si-
ue uero non Moysi qui et in oi
domo mea fidelissimus e ore ad
os loqr Hc quid ergo detraxisse
ei uos ei qi pificantes et reces-
sit nubes et ecce apparuit Maria
leprosa Et ait Aaron ad moy-
sen Obsecro dne ne ipos nobis
hoc pctm Clamauit qz Moyses
ad dnm Deus obsecro sana eam
Cui dns Si pr eius spuisset in
faciem eius nonne debuerat sal-
tem vij dierum rubore gfundi se-
paret vij diebus extra castra
Et i d si pr suus uilificasset eam
p aliquo crimine suo Nonne de aqu-
tpa uerundaret Exclusa e
itaqz maria ex castra vij die-
bus nec pplus e motus donec reuo-
cata e

XXII

De duodecim exploratoribus

Egressus autem populus de Asy-
zeroth fixit tentoria in de-
serto Pharan. Nam e Pharan
nomine mansionibus solitu-
dinis plures mansiones contien-
tes in kathalogo mansionum
manifestabitur. Omnes enim
continet mansiones ab Aseroth
que fuit xiiii usque ad Asion
Gaber que fuit xxxii.
quas ob transiere. In nona scilicet de
Asion Gaber misit Moy-
ses ex precepto domini xii
virorum singulos de singulis
tribubus qui considerarent ter-
ram quam possessuri erant
quorum precipui fuerunt filius Jepho-
ne de Juda et Ozee filius Nun
de Effraym, vocavit quod Josue
hic erat minister Moysi. Sed
quidam dicunt dictus est supra Josue
per anticipacionem dictum esse
quia non primo impositum est ei. Et quod
hoc nomen potest etiam dici quia
Moyses illi curam et salutem
aliorum undecim commisit. Vocavit
Ozee vel Josue quod
nomen salvatorem sonat. Et
primo habet nomen et appella-
vit cum salvatorem aliud insti-
tuit. Precepit quoque eis Moyses
ut consideraret quantitatem
terre et hominum et urbium et
afferrent de fructibus terre.
Erat quoque tempus quo prime
precoque uve comedi possunt.
Qui ascendentes exploraverunt
terram et venientes in Ebron
viderunt tres viros de
genere Enach vel Enachym
id est de semine giganteo quales
etiam viderant in Tham-
nite Egypti qui et a Tham
Thitanes dicti sunt. Fuit autem
Ebron vii annis edificata ante
urbem Tham vii et a Ebe-
ron semine giganteum in Egi-
ptum descendisse creditur.
Descendentes quoque ad torrentem
et vallem uberrimam tule-
runt de malis granatis et de
ficubus loci illius palmitem quem

cum uva absciderunt quam
pro magnitudine tulerunt in ve-
cte duo viri. Abbas vero appella-
tur est locus ille neelescol id est tor-
rens botri.

De murmure populi pro quo xl annos perierunt in deserto

Reversi quoque post dies xl re-
perierunt ad populum suum in Ca-
des de xxxviii mansione secunda
mansionem iterum egressus
erat populus et mirabatur
in xxxix. Et quidam tradunt
quod de Cades missi sunt explo-
ratores et ibi eos expectavit
populus hanc mansionem. Vocat Jo-
sephus quallem iuxta Chanane-
orum terminos existentem et
ad habitandum difficilem. Et com-
mendantes viri terram quam vide-
rant addiderunt sed cultores for-
tissimos habet urbes grandes et mu-
ratas stirpem Enach vidimus
ibi quibus nos comparati quasi locu-
ste videbamur. Terra quam lustravimus
devorat habitatores suos. Quidam sic
exponunt Hebrei: Terra infir-
ma est nec habere iuvaret homines
propter hoc vel quod nulli genti licebat
diu in ea habitare propter frequentiam
impugnacionum supervenientium. Sed
propheta cum securitate illi terre pal-
licet hoc opprobrium ab ea auferendum
dicit quia non vobis terra cultores
suos devorans potest tamen et in gene-
racione tua dici quod ades bona
sit ut nullus ex ea velit peregri-
nari sed qui in ea nascitur moria-
tur in eadem. Ideo audiens hoc omnis
turba flevit dicens: Utinam mor-
tui essemus in Egipto. Nonne
melius est redire in Egiptum
quam cadamus gladio et uxores
et liberi trahentur captivi. Con-
stituamus nobis ducem et rever-
tamur in Egiptum. Et vero Josue
et Caleph sciderunt vestimen-
ta sua dicentes: Nolite rebel-
les esse contra dominum id est eum mendacem
in promisso iudicare quia sicut
panem populum terre huius devora-
bimus. Cumque clamaret in-
eos alii et qui terruerant populum
et omnis multitudo lapidibus vo-
luit eos opprimere. Apparuit

Dictus est et au sesit ut aut dige

gloria domini super tectum federis et
ait dominus ad moysen Quousque
non credet michi populus hic feriam
eos et faciam te in gentem ma-
gnam Cui dominus Obsecro domine
ne fiat hoc ne forte insultent
tibi Egipcii et dicant Non potu-
it inducere populum in terram quam
promiserat Cui dominus Iuxta verbum
tuum dimisi Verumptamen ego
nullus eorum qui viderunt signa
que feci in Egipto intuebitur terram
pro qua iuravi patribus eorum Sed
nec omnes qui detraxerunt michi
videbunt terram pro qua iuravi patribus
eorum preter Iosue et Caleph
quia Amalechites et Cana-
neus habitat iuxta vos ne superve-
niat vobis Cras movete castra
et redite in solitudinem. iuxta
numerum dierum quibus terram
considerastis et annis recipietis
iniquitates vestras Narravitque moy-
ses omnia verba hec ad eos et lu-
xit populus nimis Et ecce
mane surgentes dixerunt ad
moysen Peccavimus des(p)erean-
tes. parati sumus ascendere ad
locum quem promisit dominus Et mo-
yses ad eos Nolite ascendere
Non enim dominus vobiscum est Et
illi contenebrati sine deo scilicet posse
vincere se putantes ascenderunt
Archa cum Moyse et leviticis
remanente in castris Percussit-
que eos Amalechites et
Cananeus percutiens usque ad
locum qui dicitur Horma hoc est Horma
vel anathema et redierunt
ad solitudinem *De lapidatione*
colligentis ligna in sabbato

Factum est autem cum essent
in solitudine invenerunt
hominem colligentem ligna in
sabbato. quem reclusit mo-
yses donec consuleret dominum. De
quo dixit dominus Moriatur ho-
mo iste extra castra. lapidibus
obruatur Et factum est
ita Iudei putant hunc fuisse
Salphaat. quia et filie e-
ius postea dixerunt Pater noster
in deserto pro peccato suo mor-
tuus est Ibidem etiam precepit e-
is dominus ut per quatuor an-
gulos palliorum fimbrias ponerent
iacinctinas ob recordacionem eorum
mandatorum preceptorum domini ad ob-
servandum Hec autem magnificaverunt
pharisei in terra ut etiam spinas
in eis ligarent ut frequenti earum
punctione ad memoriam ingerem(t) pre-
ceptorum domini excitaretur Qua-
dratis tunc utebantur iudei pa-
lliis et adhuc in angulis vestes
quadrate in synagogis suis habent
fimbrias iacinctinas ob recor-
dacionem legis de celo date Et
ut fiebant ut a ceteris genti-
bus etiam habitu discernerentur *De scis-*
mate Chore Dathan et A-
biron et plaga eorum

Ecce autem Chore filius
Isuar filii Amram cum vi-
disset fratres suos honoratos.
alterum sacerdocio alterum ducatu
populi. invidit et inmanens contra
Moysen et Aaron complices
secum habuit ducentos L de le-
vitis maioribus quos eciam dignos
sacerdocii preferebat. adiun-
xerunt quod sibi Dathan et
Abyron potiores ruben(i)tharum
quibus principatum populi deberi
dicebant. quia fuerunt de Ruben
primogenito Quibus Moyses
ait Tollat quisque vestrum thu-
ribulum suum et cras hausto igne
supponant thimiama et Aaron
vobiscum et quem elegerit
dominus ipse sit sanctus Misit quoque
Moyses mane ut vocaret Da-
than et Abyron qui dixerunt
Non venimus Et conventa omni mul-
titudine dixit Moyses ad Chore
et ceteros L Tollite thuribula
vestra et ponite thimiama su-
per ea et state coram domino Ille
autem sic stantibus descendit Moy-
ses cum senioribus populi ad Da-
than et Abyron ut eos vo-
caret Nam et Abiron ut dicit
Iosephus et Pre(?) levita erat
Ipsi autem stabant cum uxoribus et
liberis et cum frequentia domus
sue in introitu papilionum suo-
rum parati pro domo ad resistendum
si manu inferre vellet Moy-
ses quod ad obediendum eidem

videß Moyses oravit dum
ut insolita morte perirent et sic
planu fieret q dus ipm miserat
quo orate et flente tremuit
terra et crepauit q plus gran-
di qz strepitu p illorum thaber-
nacula expectatio scissa e terra
et sub pedibus eorum et aperiens
os suu deuorauit eos cum omni
sba eorum et descenderut vi-
ui in infernu. i. in patulo terre
hiatu et reducta e terra q̄
inclusit horu ferm ee videt
et ignis egressus a deo thuribulis
et consilij eius tantus quitus nec
de tra platus ul conuersione flu-
ctum aut violentia spum. visus e
numqz explire et deuorauit eos
Aaron illeso stante. Tulit qz
Eleazar thuribula eorum ex
precepto domini igne huc illuc
qz disperso et produxit ea in lam-
inas fornis qz ex eis conulas
affixit eas altari eneo ad com-
monendum filios isrl. Ne qs n de
semine Aaron accedat ad of-
ferendum incensu dno ne silia pate-
tur. Cy etc fabrefacte erat q
ubi stabant ad decoram

De excussione ppli extincta per Aaron

Et tn sequenti die murmurauit
ois mltitudo contra moysen et
Aaron dicens vos interfe-
cistis pplm domini. Cumqz vel-
let eos lapidibus obruere. Fuge-
rut ad thabernaculum et operuit
eos nubes apparuit qz gla do-
mini et egressus ignis a dno de-
uorauit pplm. dixit qz moyses
ad Aaron. Tolle thuribulu et
hausto igne de altari pones
qz thimiama perge cito ad pplm
ut roges p eis. Accelans A-
aron cu thuribulo stas qz inter
viuos et mortuos orauit dum
et plaga cessauit. Fuerunt at p-
cussi xiiij milia et lxx.

De virga aaron que nocte una
frondiut et floruit et peperit
nuces

Et tn nondum cessauat mu-
multus sup sacerdocio Aa-
ron. Dicebant enim qz et si no
pdictos leuitas elegit dominus
potuit esse qp aliqui de aliqua
suud religiose digni essent sac-
doci et forte de omnibus tribu-
bus aliqt vellet dns sacerdotes
ne tanta misterij dignitas uni do-
mui et tam pauci crederetur
misse. Recusabat qz Moysen
defecti inopia eo q eoru nego-
ciaret inopia ut semp eaq vi-
derent egere amplius. Tulit
ergo moyses ex precepto dei
virgas xij principium et scripsit
in unaqz nomen tribus sue vel
pacius principis levi no scrip-
sit in virga Aaron et preter has
xij sumpsit una seorsum cuctam
familiam continetem i qua pba-
retur utrum de oibus tribubus
vellet deus hre sacerdotes i
nis tn le no fuisse virgas insi-
gnem qn inter e de singlulibus
excepta generali. Quas cum
posuisset in thabernaculo coram
dno. Sequenti die regressus inve-
nit germinasse virga Aaron
et folijs dilatatis amigdala
protulisse. Sane hc tn dno or-
dinante aaron firmissime sacer-
dociu possedit. Nam et in si-
gnu rebellium precepit dns vir-
ga Aaron suare in thaber-
naculo in posterem

De reditu in Cades xl° anno

Sunt itaqz filij isrl longo
tempe in solitudine. mul-
to sederut tpe in Cades
Barne et dum circuierunt mon-
tem Seyr et redierunt fere
usqz ad mare rubrum et cir-
cumeuntes Synay et prostrata
sunt cadauera eorum in de-
serto. Tandem pos multos labo-
res et annos xxxviij
redierut ad Cades unde
miserant exploratores vel
in q redierunt ad eos ut

ut scriptum in principio Exo c. tercio decimo

dictu est que e in deserto sin
Nec e illud desertum ad qd
venerunt viii masione ut dicit
Jero. post ensim sebit p sa
mech et interptatur rubus
ul odiu Sm vero in quo Cades
ul que e et Cades scribitur
p sade et interptat madatum
ul sca Et e ut qd volunt
ps deserti p sham in fine enim
tricesimi noni ani a finibus
Synay venerunt in Cades
xl diebus et potuit esse q tm
vent xl diebus qcito qdu qriud
inerat xl masionibus tardo
ul p aliam viam Redierunt go
filii isrl' ex eo ano mese pmo
in desertu sin et masit pplus
Cades et xlii masiones fili
orum Isrl' qbus legimus pfecti
ab Egipto usqz ad campestra
Moab iuxta iordanem tbus amb
tm qplete sunt xv ab Egi
pto usqz ad motem Synai
ano pmo et hic a xiiii die
mesis pmi usqz ad pmam die
mesis tercii Dem ano scdo
xx die mesis secundi et p
fecti a syna usqz Cades xv
et vnd masiones expleue
runt infra anu secundu. In
qto spacio am no e deriatu
sic in pmo p xx viii an
nos hoc errantes pstrati
xl ano redierunt ad ea
dem Cades eo ano reliqs
xx masiones trsegerunt q
si inuenerit xxxix amn fuisse
masiones sicut q mt hab ite
tu natur cades repetita

De morte marie et aqua

Mortua e maria in Cades
sicut plut dicit ioseph q
qplassz anu exqua Egiptu
dereliquit in miclo mese pa
tia qf et mfam scrudu lu
na et sepelierunt eam i mo
te qui dicitur sin Insacti
q xxx diebus fletq moy
ses pplm purgauit hoc mo
vitlam tmam tom rubeam ex
tra castra combussit Et
sequitur hic iose ardi

ne emerud lustracionis que
dominus xx die vii mesis fie
ri pcepit Et videtur uelle
nt pma qbustione hyd a mo
yse facta vnde etiam subdit
hic etiam uenturos suare pre
pit Et potuit esse q impedi
ti usqz hic distulerunt qr per
pascha interim celebrare legi
tur Tu at intunt tercia pro
missa secundi pcepta domini
legittima sua pfecuti sunt E
ciam hic dicit iose. an q rediret
in cades eos uenisse ad tiobs
Idumeas et misse nucios ad E
don p libertate trsitus p terram
sua Qd cum phibuisset Moy
ses inde recessit p desertis iter
facies hystoria Dim dicit pg
mortem marie misit in missse
ad Edon Nec e liqdi utrum
dese p anticipacom an liber
in precapitulacom hoc dicit
Nos uo sequentes ordine hysto
rie dicimus q mortua maria indi
gunt pplus aq xxfecas qr sedicio
ne in pplo cotra Moysen et
Aaron orauit ambo ad dnm
Cui dns ait Tolle vir
gam congrega pplm ad petram
et pcussa dabit vobis aquam
Verum uga qe floruat an a
usq e moyses hic e dubiu Tn
qr i nu le. uga que erat in
cospectu domini videt fuisse
vga que erat in archa Et
congregata mlti ne an petram
dixit Moyses Audite rebel
les et incredli Nuqi de pet
hac poterimus aqua vobis eicere
hic at cum in aliis fiducialiter
egissent moyses et aaron
tbati immante pplo diffident
egerunt qd dno manifestate
cognitum e No enim ex ope
eorum aqua ul vbo hec pro
di potuisset n forte Moyses q
dubitas dixit Nuq poterimus
Et Ra inde ssq affirmacois
poterat dici qi potius ul nega
cois qi no poterimus Cum go
pius percussisset uga silicem qr de
spabat no manauit aq hic
vero ictu egresse st ita large
sime

ut scriptum in Levi tico c. sexto et tercio

Cades nomen deserti et ciuitas situs c. cotra domini

Quage sic illa virga qua prima vice fecerat supplicia qui petra percussit atque in silite pculit facientes esse ex ea

ut biberet populus et iumenta. Et
dixit dominus ad moysen et aaron
quia nec credidistis michi non introdu-
cetis populos hos in terram etc. Hec
est aqua contradictionis quia etiam e-
lecti desperaverunt de promissis et
potentia dei quasi contradicentes
promittenti

De circuitu ydumee

Misit moyses nuncios de Ca-
des ad regem Edom dicens
Frater tuus Iacob mandat
hoc tibi obsecro ut liceat nobis
transire per terram tuam. Non ibimus
per loca culta. Via publica gra-
diemur non declinabimus ad dex-
teram nec ad sinistram. Si biberi-
mus aquas tuas quod iustum e-
rit dabimus. Et ille respondit Non trans-
ibitis per me. Tamen timebo ne
transirent egressus est eis obviam
manu forti. Quapropter divertit
ab eo israel maxime quia dominus
preceperat ei Non pugnabis adver-
sus fratrem tuum. Circuivit ergo ydume-
am egrediens de Cades. Metro-
polis quippe deserti Arabie et
pertransiens Petram metropolim
arabie que nunc petra dicitur venit
ad montem Hor qui est in finibus
Edom ubi locutus est dominus ad
Moysen

De morte Aaron

Pergat inquit aaron ad po-
pulum suum non intrabit terram
promissionis eo quod incredulus
fuit ori meo. Tolle Aaron
et filium eius cum eo et duces
eos coram omni populo super montem
Hor. Cumque nudaveris patrem sto-
la pontificali Eleazarum cui pon-
tificatus accessit pro etate in du-
as. Et fecit moyses quod pre-
ceperat ei dominus et mortuus est
Aaron in monte hor. In Deutero-
nomio dicitur in musera locus sepul-
ture Aaron qui usque hodie mo-
strat in vertice montis. Populus vero
flevit eum xxx diebus. Mortuus
est autem xl anno egressionis cum
esset c xx iii annorum eodem anno
quo et anno mense v qui apud he-
breos dicitur sadabath apud Romanos
Augustus prima die mensis sub
luna

De victoria post votum anathematis

Quod cum audisset Cananeus qui
habitabat ad meridiem venisse
illuc israel pugnavit cum eo et
obtinuit et duxit ex eo pre-
dam. Israel autem vovit domino quod si
tradideret eum dominus in manu sua
ab eo civitates eius anathematiza-
ret. Adiiciens ait et vovit no-
men loci illius horma i. anathe-
ma. Forte hic est locus quod supra
anticipatione dicta est horma.
Anathema dicitur ab anathane
i. sursum ponere quod est dedicare i.
voto deorsum non separare cum
sit res nota et reddita sursum
templis ponebat. Et nota quod olim
generaliter populus terre promissio-
nis dicti sunt chananei. Unde
et hic nomine generali vocat eos
qui erant ad meridiem. Tamen s-
ecundum specialiter populo eius vocabant
nominibus i. ea et ille proprie diceba-
tur Chananeus qui habitabat
maritima

De serpente eneo contra ignitos serpentes

Profecti ergo de monte hor ve-
nerunt in Salmona ubi
cepit populum tedere itineris et
laboris dum circuirent terram
Edom et murmurant contra moysen.
Ideo immisit dominus in populum ser-
pentes ignitos qui dicebantur
ignitis quod immissi et veloces
erant admodum scintillarum vel
ut alii tradunt tactu veneno
inflabant usque ad tumorem et
ruborem igneum. Rogaverunt
quod Moysen ut oraret pro eis.
Cui dominus ait. Fac serpentem
eneum et pone in pertica serpen-
tem eminentem in medio populi et
quicumque percussi fuerint a serpen-
te respiciant eum et vivent. Et
factum est ita. Hunc semper habuerunt
secum filii israel et magnifice
repositum in urbe. Tandem
ob tollendum superstitionis quem ei
populus exhibebat comminuit
in pulverem rex Iuda Ezechias.

De scopulis torrentium qui gestierunt

Vel de profecti per aliquas mansiones
uenerunt ad torrentem Za-
reth quem transierunt sic-
cis pedibus ut mare rubrum. Quo
relinquentes castrametati sunt
contra Arnon. Est autem ut ait Io-
sephus fluuius e montibus ara-
bie descendens et per desertum flu-
ens in stagnum Asfaltite erupit
ubi quinque sunt ciuitates diuidens
Moabitide et Amorreos. Qui-
dam uolunt ciuitatem esse que est
in deserto et prominet in finibus a-
morrei de hoc transitu istorum per
terra illam prosequitur liber Numeri.
Hinc modo Vnde dicitur in libro Bel-
lorum domini Sicut fecit in mari
rubro sic faciet in torrentibus Ar-
non. Scopuli torrentium inclina-
ti sunt uel gesserunt ut requi-
escerent in Arnon et recumberent
in finibus Moabitarum. Hic locus
sufficienter expositum non inueni.
Nec me legisse Augustinus dicit. Forte
fuisse librum sic uocatum aput
Caldeos unde egressus erat
Abraham uel apud Egipcios a-
put quos sapiam didicerat
Moyses in quo de hoc transitu
prophetatum erat. Vel quia ad fines
inter duas gentes ibi constitue-
rentur bella actum fuisse putant
propter magnitudinem sui bel-
lum domini uocatum est. Quidam bellum
liber ille conscripsit. Quidam di-
cunt hystoriam totam de filiis Israel
dici librum bellorum domini in quo
frequenter dicitur dominus pro eis pu-
gnasse. Et magis dicunt he-
brei in terra illa Amorreos
potenti manu hebreorum fuisse
deletos. Et isti legunt dicitur
pro dicetur quia etiam in hebreo ita
est. Si ipse dicetur in cathalo-
go bellorum domini et legunt
sic Vnde dicitur id est dice-
tur et fiet mentio in libro bel-
lorum domini id est historia ista
cum legetur apostolus fiet
mentio de ea talibus Sicut fe-
cit dominus in mari rubro perden-
do Egiptios sic faciet in tor-
rentibus Arnon perdendo Amor-
reos. Moyses dixit futurum

faciet. Nos dicimus preteritum
Sic fecit quia etiam sequitur
scopuli inclinati sunt etc. Hic licet
ambigue exponitur. Tradunt
hebrei in uiam inclinatione Amorre-
orum in quadam torrentium et
scopulorum ut non possent insi-
dias Israhel ut transeuntes peri-
ment incautos. Dum uero la-
titantes oppressisse rupibus hic
inde inclinatis ita ut labentia
scopulorum extenderent moz-
no Ubique requiescerent id est finiret
sunt qui dixerant descensum
tum Arnon quia est scopulis prupti
et altissimus sed in deserto paula-
tim humiliando donec requiescat
id est finiat uel Arnon potuit
esse ut aliqui scopuli inorum
inorum coram Israhel inclinati
sint ut defacili transirent. Ad
forte predictum erat in benedictione
Ioseph hic Donec ueniret de-
siderium collium eternorum. Et for-
te de eis dixit Dauid Mon-
tes exultauerunt ut arietes etc.

Ex eo loco apparuit eis pute-
us id est ex hoc loco uenerunt
ad alium locum ubi inquante
domino foderunt puteum Vnde sub-
dit quem hunc puteum foderunt prin-
cipes duces multitudinis in dato-
re legis id est in deo hoc tamen in
hebreo non legitur et ascendit aqua
de puteo donec super redunda-
ret. Forte in signum quia exercitum
pugnaret et hostes in hunc mo-
dum supergredientur et obruerent.
Quo uiso cecinit Moyses Israhel car-
men istud Ascendat puteus
etc.

De morte Seon regis amor-
reorum et Og regis Basan

Egressus inde pluribus per aliquas
mansiones peruenit usque
in Bamoth Nec est hic nomen
mansionis sed est uallis in regi-
one Moab in uertice Phasga
id est uix montem illum Vel forte
mons ille adeo magnus est quod
erat in uertice eius colles et ualles.
Inde misit Israhel nuncios suos ad
Seon regem Amorreorum ut
ei transitum per terram suam conce-
deret. Qui noluit. Immo cum
exercitu egressus est ei obuiam
in desertum et pugnauit cum

Isrl et percussus e(st) i(n) ore gla-
dii · i · in instancia iose dicit pl(ur)i-
mos ex eis s(unt) ?isse alios ru-
entes ad fluvios iacubis terre
affixos · fugientes ad menia fi-
dibalarum precnetus Seon occi-
sus e(st) · tulit q(ue) Isrl omes eius ci-
vitates ab Arno usq(ue) Jabok
civitates sunt quare altera
caput regni · altera finis · int(er)
quas caput regni erat Exe-
bon et habitavit in eis Dicit
Jose(phus) hanc terram int(er) tria flu-
mina sitam q(uas)i natura insule
habente(m) et opulentissima(m) Ar-
no fluit a meridie Jabor a
septe(n)t(ri)one qui in Jordane(m) de-
scendit cui et nome(n) tradit
Jordanus ab occidente Cun-
q(ue) tra(n)sisset Isrl fluviu(m) Abaris
et ascenderet p(er) via(m) Basan
occurrit eis Og rex Basan i(n)
Hedraii que(m) p(er)cusserunt cu(m) p(o)p(u)lo
suo usq(ue) ad internicio(n)em et posse-
derunt terra(m) eius In terra
her qua habu(er)unt ultra Jorda-
nem no(n) fuit de terra p(ro)missa
Vn(de) p(ate)t q(uod) Moyses hanc in-
travit · Referti q(uidem) castrame-
tati sunt in campestribus Moab
ubi p(ro)p(e) Jordanem Jericho sita.

De timore Balaam cum lo-
cuta est et asina

Videns Balac filius Sephor
qui tunc rex erat in Mo-
ab · quid fecerant Amorreo ti-
muit et assiteos seniores Madi-
an qui p(ro)ximi regno eius et
amici erat co(n)suluit quid facto
op(us) esset dicens populus hic de-
lebit nos · sicut bos solet herbas
usq(ue) ad radices carpere Misit
q(ue) (con)silio eorum ad Balaam filiu(m)
Beor ariolu(m) qui habitabat sup(er)
flume(n) Amonitarum ut veniret
et malediceret p(o)p(u)lo huic Audi-
erat enim q(uod) b(e)n(e)dictus erat cui
benedicebat Balaam et male-
dictus cui maledicebat Audie-
rat etia(m) q(uod) isrl vi no(n) vinceret
in arcu (et) gladio s(ed) orac(i)one fusa
ad d(omi)n(u)m suum visu(m) (est) e(i) commod(e)
exercitacionib(us) co(n)t(ra) eos d(imi)c(a)re.
Cumq(ue) venisset ad Ba-
laam seniores Balaam Mo-
ab et Madian ferentes muni-
ra divinacionis in manib(us) · cu(m)q(ue) v(er)ba
exposuissent Dixit eis Ba-
laam Manete hic nocte ut vi-
deam quid dixerit m(ihi) d(omi)n(u)s Do-
m(i)n(u)m enim se p(ro)ph(et)am mentiebat
licet in sacrificando co(n)suleret
demones forte demone qui
s(ib)i loq(ue)bat(ur) d(omi)n(u)m vocavit Dixit
q(ue) ei d(omi)n(u)s in nocte cuiu(s) sun(t) p(o)p(u)li
fani No(n) eas cum eis · no(n) ma-
ledicas p(o)p(u)lo q(ui)a b(e)n(e)dictus e(st) Ma-
ne consurgens Balaam dixit
se p(ro)hibitu(m) a d(omi)no Rursus misit
ad eum Balac viros plures
et honoratores · munera q(ue) maiora
et amphiora p(ro)misit Si ma-
lediceret p(o)p(u)lo Quib(us) ait Bala-
am Si dedit m(ihi) Balac domu(m)
suam plena(m) auri · no(n) potero mu-
tare v(er)bu(m) d(omi)ni Obsecro Ma-
nete hic etia(m) hac nocte et
ait ad eu(m) d(omi)n(u)s nocte Surge
vade cum eis et iratus e(st) d(omi)n(u)s
stetit q(ue) angelus d(omi)ni gladio
evaginato in via contra Ba-
laam Mutaverat enim p(ro)posi-
tum et captus cupiditate p(ro)mis-
sa · disponebat quo(modo) maledi-
ceret p(o)p(u)lo lic(et) p(ro)hiberet d(omi)n(u)s Jose(phus)
videt(ur) velle q(uod) d(omi)n(u)s iratus q(uia)
ironice dixerat ei vade cu(m)
eis Vn(de) q(uia) iste no(n) intelle-
xerat · obstitit ei angelus
Cum at asina vidisset angelu(m)
que(m) Balaam no(n) videbat
timens declinavit in agru(m) Qua(m)
cum verb(er)ib(us) reduxisset Balaa(m)
ad semitam · iterum stetit an-
gelus in angustiis maceria(rum)
arvu(m) quib(us) vinee cingebant(ur)
Timens q(ue) asina iunxit se pa-
rieti et attrivit pedem sede(n)-
tis qui cu(m) vehemencius fustib(us)
cederet latera Ap(er)uit d(omi)n(u)s
os asine et ait Cur
p(er)cutis me · ecce iam tercio
Qui respondit Illusisti
m(ihi) · ut herem gladiu(m) ut p(er)-
cuterem te Co(n)suetus iste mo-
nstro ad vocem asine nil ex-
pavit · p(ro)tinusq(ue) ap(er)uit d(omi)n(u)s o-
culos Balaam · vidit q(ue) an-

gelu stante in via cum gladio
et adoraverunt eum Cui dixit ange-
lus. Quare percussisti asinam tuam et nisi
asina declinasset occidissem te
Cui peccavi Balaam Peccavi
et nunc si via mea tibi grata non
redeat. Cui angelus Vade sed
cave aliud quam precepero tibi
ne loquaris De idolatria Balaac

et eius prophetia

Quum ergo irant occurrit ei
Balac in extremis finibus
Moabitarum magnifice quam
suscipiens eum dedit ei mu-
nera Cui contestatus Balaam
ait Ideo non potero loqui nisi
quod posuerit dominus in ore meo
Ascenderunt quoque pariter excelsa
scilicet Phasga montem unde extre-
mam partem populi intuebatur Ab-
erant autem ab exercitu domus sta-
dijs leucis Dixit quoque Balaam ad
Balac Edifica hic vij aras
et para totidem vitulos et eiusdem
numeri arietes Cumque imposu-
issent ambo vitulum et arietem
super aram dixit Balaam regi
Sta iuxta holocaustum tuum vadam
si forte occurrat mihi dominus et quod
iusserit loquar tibi Cumque abi-
isset posuit dominus verba in ore eius
qui rediens coram omnibus as-
sumpta parabola vel incepta ra-
cione sua ut dicit hebreus ait Quo-
modo maledicam populo cui bene-
dixit dominus habitabit solus inter
gentes et non reputabit id est si-
gnatus erit pre aliis et innumerabi-
lis Moriatur anima mea morte
iustorum et fiat novissima mea
horum similia Contristatus Ba-
lac ait Quid est quod agis Du-
xit quoque eum ad alium locum
excelsum montem Phasga unde
aliam populi partem videre posset
secundum errorem gentilium putans
omnia loca mensa et temporibus et
deum sicut hominem posse mu-
tari Cumque iuxta mandatum predi-
ctum statuissent ibi vij aras
et imposuissent vij holo-
causta iterum dominus posuit
verba in ore eius et recitans
ait Non est ydolum in iacob
nec divinatio in israel nec simu-
lacrum dominus deus cum eo non
est augurium in iacob nec di-
vinatio in israel Surget ut
leena et quasi leo non accubabit
donec devoret predam id est terram
Cananeorum Tunc ait Ba-
lac Saltem nec benedicas e-
um nec maledicas Tercio quoque du-
xit eum super montem Phogor sta-
tutis quoque vij aris impositis quoque holo-
caustis per singulas non abiit Ba-
laam sicut ante ut augurium que-
reret sed elevans oculos vidit israel
in tentoriis commorantem per tribus
suas et irruentem in se spiritu dei
ait loquens de se Dixit Ba-
laam filius Beor homo cuius est obtu-
ratus est oculus auditor sermonum
domini Quam pulchra tabernacula
tua iacob hebreus habet et tu israel
Dicens cuius oculus revelatus
est tamen idem est sensus quod dum dor-
miret in sompnis videret quod quod dice-
bat Dominus et obturatus erat o-
culus carnis et revelatus oculus
mentis Unde et sequitur Qui ca-
dit et apperiuntur oculi eius Hebre-
us planius habet qui ponit et col-
locat se ad lectum Addidit etiam
apertam prophetiam de Saule di-
cens Tolletur propter Agag rex
eius et auferetur regnum illius
Quod factum est Sauli quia pepercit
Agag regi Amalechitarum
Et post direxit verba ad populum
Qui benedixerit tibi erit et
ipse benedictus et qui benedi male-
dixerit in maledictione reputa-
bitur Cumque irasceretur Ba-
lac dixit quod in decessu suo
quod daret ei consilium quid faceret
adversus populum illum Iterum quoque assump-
ta parabola ait Orietur stella
ex iacob et consurget virga
de israel et percutiet
id est mactabit duces Moab et vastabit o-
mnes filios Seth id est vasta-
bit totum genus humanum de quo
fuit Noe filius eius Chaym di-
luvio perierunt secundum hoc vatici-
nium dicit magos venisse in Iude-
am visa stella et tunc La-

Subintellige da e pena aliqua vel plaga a dno irrogata quam expressa no habemus

catisse aput eos aput eos scri-
pta Balaam supradicte prophetat
quod Israel ydumeos et Ama-
lech qui fuit principium gencium
pugnancium contra eos subice-
ret. Prophetauit etiam quod assi-
rii terram sua vastaret etiam
mineas qui erat de fortissimo
gente scilicet de petra. Addidit quod vene-
ient in trierib; de Italia et su-
perabunt Assirios. vastabunt quod
hebreos et ad extremum ipsi pe-
ribunt. Monarchiam perdent sub
Romanis et in fine temporum destruc-
tionem eorundem dicit Josephus
cum prophetasse adhuc totum
orbem futurum eorum habitacionem
et eternum etiam insulas et
e plures prophecie sit impleta. reli-
quum procerto implendum

De amore mulierculari incorrectus est Israhel Beelphegor

Suaserat Balaam ut re-
diret in locum suum. Cumque
in finibus Madyan maledicere et
Balac et suis. consilium dedit
eis. ut virgines quas spes castitatis
illudi posset. ita ventura Israel cum
exemplis venalibus mittent. que
iuuenes ad se declinantes. intus
vero allicere laborarent ut eos trans-
gredi leges patrias facerent et
deos colerent alios. ut sic deo
suo eis irato vel admodum tempore
humiliarentur. Deo enim eis
propicio nec bella nec pestis
aliqua eos corrumperent. Effe-
cerunt quod ita Madianite. Tunc
et de mirabilis virginibus mis-
se sunt. Scilicet pauce quod naliter
sunt deformes. Eo tempore mo-
rabatur Israel in Sethim et for-
nicatus est cum filiabus Moab
que vocaunt eos ad sacrificia
sua et comederunt ydolothita
et adoraunt deos earum et
iniciatus est. i. consecratus Israel Ba-
elphegor ydolo Madyanitarum
ydolo scilicet Tentignas. quem
Grecia Priapum dicit. Ira-
tusque dominus dixit ad Moysen
Tolle cunctos principes populi et

suspende eos contra solem in pa-
tibulis. ut auertatur furor meus
ab Israel. forte quia subditos non
corripiebat. duces tribuum
voluit suspendi. vel pocius
principes .i. actores huius ydola-
trie. Verum statim subdit Di-
xit Moyses ad iudices Israel
Occidat unusquisque proximos su-
os qui iniciati sunt Beel-
phegor

Sequitur de zelo finees

Tradidit Josephus quod princeps
in tribu Symeon Zam-
bri filiam cuiusdam potentis Madi-
anitare duxerat que dicebatur
Cozbi. Cum uxore iube-
te in quadam solempnitate cum
aliis ducibus deos non immolauit
Quobrem cum Moyses Contra
congregasset et eos culparet
non nominatim. tamen quia turba
erat in eam. ille coram aliis pro-
fessus est se alienigenam duxis-
se. ydola colere. nec tiran-
nicis legibus quas ipse vero mon-
ses posuerat obnoxium esse
eorum sub figmento legum et dei
quorum similitudine populum premebat
quam Egipcii Cumque dum aufe-
rebat vivendi arbitrium. Et di-
scedens coram omni turba que
flebat ante fores tabernaculi
intrauit tabernaculum uxo-
ris Mirabantur et omnes quod
mortuus non fuerat. Surgens
Finees filius Eleazari de me-
dio multitudinis arrepto pugi-
one ingressus est illud in lupanar
et ad inuenisset eos coeun-
tes perfodit ambos in loci
genitalibus. cessauit quod pla-
ga et occisi sunt .xxiiij.
milia. forte a domino per
plagam aliquam precedentem
que tunc cessauit. Josephus
videtur velle. quod plurimi
iuuenes zelo Finees accen-
si. multa milia populi percusse-
runt

Numer9

Locutus e dus ad Moysē
hostes uos senciat Madi-
anite percutite eos hoc fa-
ctum est pq̄ ea cum moyses mi-
sit exercitū et percussit madi-
anitas vel forte sicut percus-
si fuerant filij isrl̄ voluit do-
minus eād tunc inliceb occidi q
subuerterat eos

Secundus numerus bellatorū

Postq̄ peste nocentiū sanguis
effusus ē Dixit dominus
ad moysen et Eleazarū
Numerate summam filiorū isrl̄ a
xx^ti annis et sup p domos ꝛ
cognaciōs suas cunctos que
ad bella possint procedere ffe-
cerut q̄ ita et inuenti sunt
sexcenta milia et mille se-
ptingenti et xxx inter quos
nullus fuit eorū qui nati fue-
rat a Moyse et Aaron pt̄
Josue et Caleph Et ait
dus isrl̄ diuidetur terra plu-
ribus maiorem ptem dabis et pau-
cioribus minorem qd̄ nō ē intel-
ligend de tribubus et famili-
is s̄ de domibus Terra em̄ eq
diuisa scdm̄ sortes data ē tri-
bubus. cuiq̄ qlz et tribus sorte
ptes equales dedit famili-
is ffamilie uo uix̄ nūm capi-
tū. domibus diuiserunt nume-
res et maiores parcios Na-
ti q̄ sunt leuite a mense u-
no ꝛ sup xxiij milia ge
masculi

De iure succesionis hereditarie

Dominus at Salphaat q̄
nō reliqrat filiū nō est
nuata Audiētes ait v fi-
lie ipius qs nuatē daretur
terra. steterunt ad hostium
thabernacli corā Moysē
et Eleazaro et tota multi-
tudine. et dixunt Pr nr
mortuus ē in deserto nec ha-
buit mares filiorū Cur tol-
lit nomē eius de familia
Date nobis possessionē
inter cognatos nostrorū C-

forte distribuendo eque diuidenda
sunt ne si negliter forte sors daet
pluribus minore ptem ꝛ equso

rū eam retulit Moyses ad
dum Cui ait Justa rem po-
stulant filie Salphaat ad
filios at isrl̄ loqueris homo si
mortuus fuerit absq̄ filio
a ad filiam transibit heredi-
tas Quod si nec filiā habuerit
transibit ad fres eius Qd
si nec fres habuit ad patru-
os transibit Quod si nec habu-
erit hos ad eos qui proxim
sunt

De substitucione Josue

Dixit q̄ dus ad Moysen
Ascende i motem Aba-
rim et contemplare terram q̄
daturus sum filijs isrl̄ et post
ibis ad pplm tuū nō em̄ in-
bis eam Cui Moyses respōde-
at dus deus spūm omis car-
nis hoiem qui sit sup multitu-
dine hāc ne sit pplus domini
sicut ouis sine pastore Cui
dus Tolle Josue et stati coraz
Eleazaro et oī multitudini i-
pone manus tuas sup caput
ut audiat eū omīs synago-
ga filiorum isrl̄ ffecit q̄ mo-
yses ut dus inperauit Regna-
uit q̄ vniuersa multitudo Cui
Josue pq̄ mortem Moysi an-
cedit eos Utrū at tunc uel
pq̄ ascenderit Moyses ut vi-
deret terra certum nō est sed
certum ē q̄ ascendit et ptē
terre videre potuit Quod si
totā vidit miraculose factum
ē

De libaminibus

Precepit q̄ dus moysi de
iugi sacrificio et de sac-
rificijs legalium solemnitatū
s̄ q̄ nō afferebat hostia sin
libamentis suis De hijs breui-
ter pmittend ē libame uel
libamentū erat simila oleo gli-
tinata ꝛ vinū q̄ cū hostia a-
dolebat ut qs panis et vinū
et caro dnō offerretur Cuiq̄
uō hostie pprium libamē deter-
minatū erat p agno simile de-
cima ps Ephi vinique ca ps hin
Erant at Ephi et chorus
mensure aridorum hin et batus

liquidorum pro vitulo de simila
iii x. de vino media pars hin et
fortte erat tres integre decime
de tribus Ephi vel de vno Ephi
primus tollebatur decima Iterum
ii partes decimabantur et ter-
cia reliqua decimabatur et sic
erat tres decime vnius Ephi
pro ariete de simila ii decime
de vino tercia pars hin Eadem
erat libamenta hirci Et qui le-
gatur pro agno dari sile decimam
decie intelligendum est de consueta de-
cima decimandi quia decima deci-
macionis vel decima decimacionis
vel ipsa decie Ephi itere deci-
mabat et hec decima decime
dabat pro agno secundum quosdam Vel pa-
cis idem est decie decime quia
decima Ephi Est enim Ephi
decem partes eius

De Iugi sacrificio

Prius autem de iugi sacrificio vide-
amus Iuge sacrificium vel in-
desinens quotidie fiebat de
sumptu publico Mane offere-
bat agnus anniculus in holocau-
stum cum libamentis suis ut tota
die cremaretur in odorem suauem
domino Quo imposito super altare
sacerdos cum prunis et thimi-
amate et lacis intrabat thaber-
naculum Ponebat quod prunas
cum thimiamate super altare
incensi et hoc vocabat consuma-
cio sacrificii tunc eciam iiii or de
vii lucernis mortificabat In
vespere similiter ponebat alium
in eundem modum Et intus
agnus in thimiamate sacerdos accen-
cum debat omnes lucernas etc tu
debat omnes lucernas
norte erat in altari odor sua-
uis domino Vespertinum tamen sa-
crificium melius erat et pinguius
matutino quia sepe in die pre-
ter illud plura imponebatur
et in dicebat illud domino gra-
tius quia pinguius nobis dominus gra-
cius quia morte domini in ue-
spere forum figurabat Hoc a-
gnos quidem tradimt de sump-
tu tradi sacerdotibus oblacionem
deteriat Offerebat enim sa-
cerdos in diebus vite sue sa-

crum farine alios in uespere
et modica de crucione dura-
te medietatem mane et me-
dietatem in uespere super altare
In hunc modum Ecclesia mane et
uespere offert domino laudes et
completorium vel paruis in prima
et completorio offert confessionem
ad mutuo orandum tempus iuge
sacrificium quia sacrificium nostrum de-
o est spiritus contribulatus et
humiliatus

De sabbato et obseruacionibus eius

Solemnitates legales erant
vii Sabbatum neomenia
phase penthecoste Tube
seu clangoris festum propiciacionis
Scenophegia Sabbatum in-
terpretatur quies et pro dicta fe-
stum domini quia cum alia festa in-
stituta et nominata sint ab
aliquo euentu vel opere eorum
hic dicitur sabbatum quia deus
in eo quieuit Inde et forte
quia priuilegiatum est in diebus
quia in eo nec licet cibum pa-
rare nec ultra mille passus
ire Dicitur autem hoc festum
non quam et ante legem eciam
ab exercere quibusdam naciom-
ibus obseruatum fuit sabbatum
legis obseruatum
sed quod sub lege prius obseruatum
est ex precepto ea die pre-
ter iuge sacrificium offere-
bant duos agnos anniculos immacu-
latos cum libamentis suis in ho-
locaustum

De Neomenia

Neomenia sonat inno-
uacionem lune Neos enim
nouum mene luna in-
terpretatur Quia ergo iu-
dei in legittimis suis lua-
res pro mensibus habebant et
legem diem noue lune ve-
rabant festas legales et
erat diebus ferialis apud
eos Ea die offerebant vi-
tulos duos arietem vnum
agnos anniculos vii cum li-
bamentis suis per singulos hir-
cum quoque pro declinacione pec-
cati cum libamentis suis in

holocaustu omnia hec **phase**

Quartadecima die primi mensis
ad vesperam comedebant a-
gnu pascale et nocte illa dice-
batur phase .i. transitus propter eas
supius dictas Et eadem dice-
batur pascha .i. imolacio Sequen-
ti die inchoabat festum azimo-
rum quod protelabat vii diebus
quorum dies prima et ultima
sollempnis erat et ferialis ab
omni opere servili Ad Ezechi-
el addidit de festo prime di-
ei aplius et aliud de decima di-
e qua tollebat agnus primi
et primus mensis habet quarta vii
in solempnitatibus forte moyses
causa brevitatis pertransiit vel
multa ad ampliandum cultum
dei superaddita sunt que E-
zechiel prosequitur sicut in sab-
bato deportatum cum aperte
et pace principis. *oblata novorum*

Post prima diem sollen-
nem .i. xvi luna torrebat
igni spicas recentes et gra-
na inambus confricata offe-
rebat domino assarum unum aug
pugillum vel dragma una
adolebat sacerdos super alta-
re reliquum erat eius per
oblacione quidam putaverunt
hoc festum non solum azimorum
dici sed etiam festum novorum ex-
tantes quia legitur mensa quan-
do uberi mense novorum
Ab hac xvi die dicit Ja-
nuari vii ebdomadas quas
quas statim erat penthe-
coste Alii dicunt eas nuari
ab altera die sabbati quod erat
in diebus azimorum quia littera hysto-
rie sic videtur sonare Ex-
hinc ab ipsa prima die azimo-
rum ne plures quam l dies in-
ter pascha et penthecoste
luciant Certior summa est
a prima die azimorum quin-
quagesimum esse penthecoste

et a secunda quinquagesimam
eo secundum penthecosten in qua
offerebantur panes novi sicut
secunda die azimorum grana
et ita duo dies quinquagesimi
leguntur inati In quibus diebus vii per
singulos dies offerebant in
holocaustum easdem hostie que
in neomenia cum libamentis su-
is

De penthecoste

Penthecoste sonat .l. unde pe-
thacon .i. quinquaginta hebraice
asarta vel penthe ipsa quinqua-
gena dierum quibus completis
omnes dies dicebat festum pe-
thecostes .i. quinquagesime .l. dierum
fiebat aut in memoria date legis
que l die ab exitu de Egipto
data est Ad sollempnitas dice-
batur festum hebdomadarum quia
supputatur ut dictum est vii hebdoma-
dis ab altera die sabbati die agio-
rum fiebat Ad si volumus sequi
Jose Sabbatum dicere hic primam
diem solempne azimorum Dicebatur
etiam festum primitivorum quia tunc
offerebant de novis frugibus duo
panes duorum assariorum de al-
phita scilicet farina secundum Josephum et
fermentati et ideo nil ex hiis
ponebatur super altare et cum
eis agne due in esum tamen sa-
cerdotum et nil ex hiis in crastinum
relinqui permittebat Erat etiam
hoc festum vii dierum et per singu-
los offerebantur eedem hostie que
et in neomenia et in diebus azimorum
cum libamentis suis Tamen videtur
velle Jose tunc imolari vitulos
tres arietes duos agnos xiiii

De festo tubarum

Prima die mensis vii duplex
erat sollempnitas Neomenia
et festum clangoris vel tubarum
vel buccinate in neomenia tuba
in quo buccinabant cornibus arie-
tinis quia ea die liberatus est Isa-
ac ne imolaretur pecore sub-
stituto pro eo Dicebat etiam fe-
stum septimorum vel sabbatum me-
sium quia hic mensis unus fere to-
tus erat solempnis Ea die preter
oblaciones Neomenie offerebant
in holocaustum vitulum unum arietem
unum agnos anniculos vii hyrcum pro
peccato cum libamentis suis Tra-
ditur quia subintraductum est a Ju-

deus de ceteris ut pigne ob-
lacionem Isaac pata significarent
Iterum a modernioribus traslatu est
Tercia ad decima diem p mor-
tuis forte pp spe resurreccionis

De festo propiciationis

Decima die eiusdem mensis
erat festum propiciacionis quia
ea die rediit Moyses ad castra
referens eis dominum placatum sup of-
fensa vituli conflatil' Eadem
die ieiunabat hebreis et vinnebat
a vespera usque ad vesperam p mem-
oria mortuorum Unde et dicebatur
eciam dies afflictionis dicebatur
et dies expiacionis qr ea die san-
guine vituli rufe expiabatur
thabernaculum et altare ut pre-
dictum est et fiebat cinis ad expi-
acionem imundorum et ipi expiabat
apud illos cum permissione a
Pompeyo hyrcani Erat at obla-
cio diei illius vitulus vnus aries v-
nus agni anniculi vii hyrcus p pec-
cato cum libamentis suis

De scenophegia

Quintadecima die mensis eius-
dem erat scenophegia quod
est festum thabernaculorum in
qua p vii dies habitabant sub um-
braculis i memoria quod annorum in
quibus fuerunt in deserto sub thaber-
naculis vii et festum thaber-
naculorum dicitur solet celebratur at
vii diebus Quarum prima et ul-
tima erat solempnis Octauus eciam
erat dies solempnis non quia esset de
scenophegia sed quia ea die quie-
cebat ad faciendam collectam sar-
te in usus pauperum vel in alios usus
quia vii et scenophegia qui
in lege esse festum vii dierum
sed pres illius non fuerunt Ebdo-
madi traditur quod in quatuor diebus in-
terpositis a die x usque ad hanc
hebreis observare ieiunia Tradit
Iosephus qui in hijs vii diebus fe-
rebant i manibus ramos mirre
et salicis summitates palmarum
et poma mali persici offerebat
de nouis fructibus terre oblacio-
nem dno in graciarum actione Oblacio
vero vii dierum hec erat Prima

die offerebat in holocaustum vi-
tulos xiii arietes duos agnos an-
niculos xiiii et hyrcum pro peccato cum
libamentis eorum Eadem oblacio
arietum et agnorum et hyrcorum fie-
bat p singulos dies sequentes
sed de numero vitulorum unus subtrahe-
batur in dies in secunda xii in
tercia xi In quarta x in v ix in
sexta viii In vii septem In
octauo qui et erat sollempnis
offerebat vitulus unus aries v-
nus agni anniculi vii et hyrcus
pro peccato cum libamentis eorum
Forte in septem diebus facta est
subtraccio vitulorum ut in summa
fierent lxx in memoria quia lxx
in lxx animabus intrauerunt E-
giptum Hee sunt oblaciones ho-
locaustorum in vii solempnitatibus
et fiebat de publico non propter
propter cessabat in desinentibus sacri-
ficium nec hostie spontanee vel
votive Et non quia ille tres solle-
mnitates que vii diebus celebra-
bantur precipue dicebantur
et sabbatum quod interueniebat
illis diebus dicebat sabbatum
sabbatorum quasi sabbatum festorum
Alias festiuitates adiecerunt
sibi hebrei propter varios euentus
sicut encenia et purim i festum
hester sed non dicuntur legales
quia non sunt i lege instituti Has
solempnitates dictas cerimoniales
a cereis i luminaribus vel a carere
mene quia tunc dent i nobis
sordes deficere quia carnem cerimo-
niis i affirmat similibus quod
carimonie de votis

Audidit quod dux de uote
mulieris vidua vel
repudiata quicquid vouerint
in quo iuramento se abstrinxerint
implebunt filia familias vel
vxor tenetur et voto vel
iuramento non pater vel vir con-
dixerint cum statim audierit si
contradixerit irritum est pollicitacio
earum Ipse vero peccatum por-
tabit qui contradixerit Vir aut
omne votum aut iuramentum im-
plebit

De destructione madianitarum et prede diuisione

Iterum locutus est dominus ad mo-
ysen. ulciscere filios israel de
madianitis et sic colligeris ad po-
pulum tuum. Statimque ergo mo-
yses singulis tribubus mille vi-
ros electos scilicet xii milia prae-
sentat quos eiusque fineess filius Ele-
azar vasa quoque sancta id est tubas ad
clangendum tradidit eis dominus qui
profecti vicerunt hostes quinque re-
ges eorum et omnes viros occi-
derunt urbes viculos et ca-
stella flamma combusserunt Balaam
quoque interfecerunt gladio mulieres
et parvulos pecora. Et omnem
supellectilem in praeda duxerunt.
Dum autem reducerent Moyses et
Eleazar et omnes principes
synagoge egressi sunt in oc-
cursum eorum extra castra visis
quoque mulieribus iratus Moyses di-
xit ad eos. Cur mulieres reser-
vastis. Nonne iste sunt que
deceperunt filios israel. Interfi-
cite omnes que noverunt viros et
omnes masculos virgines tantum
reservare fecerunt quia ita et reser-
vate sunt virgines tantum xxxii
milia. Et ait Moyses qui
peccastis. Et vel minuendi qui
occidisset quem vel tetigisset morti-
ous extra castra vii diebus ma-
nebitis et purificabimini tercio et
septimo die atque aspersionis. pre-
da etiam quam tulisset purifi-
cabitur aurum et quicquid transire
potest igne purgabitur. Quod
autem igne non potest sustinere aqua
expiationis purgabitur. Dixit
quoque dominus ad Moysen. Tolle sum-
mam eorum que capta sunt ab
homine usque ad pecus et divi-
des praedam ex equo inter eos
qui pugnaverunt et reliquam mul-
titudinem. De parte vero eorum
qui pugnaverunt separabis domino u-
nam animam de quingentis et da-
bis eam Eleazaro. Ex me-
dia vero parte multitudinis accipies
id est caput et dabis levitis. Et
sic principes exercitus accesse-
runt ad Moysen et dixerunt
Recensuimus numerum pugnatorum

quos dedisti nobis et nec unus
quidem defuit. quamobrem offerimus
in donariis domino que in praeda pe-
aurum potuimus invenire periscelides
et armillas anulos dextra-
lia murenulas ut deprecaris
dominum pro nobis. Susceperunt au-
rum Moyses et Eleazar et
tulerunt illud in thabernaculum

De serie duarum tribuum et dimidie

Filii autem Ruben et gad
et dimidia tribus Manas-
se habebant pecora multa nimis
et videntes Amoream et Ba-
san et galaad aptas pecoribus
alendis rogaverunt Moysen ut
terram haberent eis daret. Ex his
mas autem Moyses ob timorem pu-
gne et laboris hoc eos quesisse
malignos eos appellavit eo
quod fratribus in extrema consistenti-
bus ipsi vellent delitari. Ipsi vero
pollicati sunt quod mulieres et parvulos
in tutis locis ordinarent. Caulas
ovibus et stabula iumentis fabrica-
rent ipsi vero armati procederent
fratres suos. donec introducerent
eos ad loca sua. Sub hac ita-
que conditione terram Seon regis
Amorreorum et og regis Ba-
san susceperunt. Porro filii
Machir filii Manasse obtinu-
erunt Galaad. Iair vero filius
Manasse occupavit vicos e-
ius et vocavit eos Anothiair
id est villas Iair

Cathalogus xlii mansionum

Ponitur hic cathalogus man-
sionum ab exitu de Egipto
fuit autem ante transitum maris
rubri mansionum Ramesse. Sochoth
Etham Phiaroth. Et mar rubrum
usque ad Assima vivum Mara He-
lim iam super quod sonat mare rubrum
vel scirpeum. Dicitur enim mare
super Rubrum vel scirpus interpretatur
Et potuit esse locus scirpeus quod
hebraice appellatur congregationem vocant
mare Sin Iamphuth desertum
Sin deserta aliqui Raphidim solitu-
do Synay usque ad Cades
et sepulcra concupiscentie Asseroth
Remon phares. Hogola Re-
sma labnaressa. sicelata Mos

Sepher Arada Matheloth Thahath Thare Metcha Esmona Moseroth Baneyachan Mons Galaad Bethebatha Ebna Asiongaber Cades Acades usque ad campestria moab noue Mos hor Salmana Phynon Oboth Abarym Ivrates Abarym campestria Moab

De urbibus leuitarum et de suburbanis

Iterum locutus est dominus ad moysen et distinxit terminos terre promissionis ab ortu et occasu meridie et aquilone et nominauit principes tribuum qui transito Iordane per Iosue et Eleazaro terram diuiderent. precepit quoque leuitis in aliis tribubus dispersis dare xlviii ciuitates ad habitandum et a muris forinsecus per circuitum terram mille passuum obtinerent in qua suburbana essent ad pecora eorum alenda ex quibus ciuitatibus vi essent refugii. tres ultra Iordanem et tres citra. de quibus in deuteronomio dicetur

De murmure contribulium

Accesserunt autem filii machir et filii manasse ad moysen et dixerunt filie Salphaat fratris nostri nobiscum habent sortem ex precepto domini. Si ergo nupserint viris trium aliarum tribuum et filii earum sequentur . . . diminuetur hereditas nostra tribu nostre et sortium distributio confundetur in tribubus. Occasione ergo filiarum Salphaar lex hec promulgata est a domino per Moysen. omnes viri ducent uxores de tribu et cognatione sua ut hereditas permaneat in familiis ne confundantur tribus sed per tribus maneat ut a domino separate sunt

De historia deutronomii

Quinta et ultima huius hystorie distinctio hebraice Elledabarym quod sonat hec sunt verba. grece dicitur Deutronomius. i. secunda lex. Deuteronomium est secunda noua lex Ex hoc nomine quidam erratores dixerunt duas esse leges. Unam datam a deo que in libris continetur precedentibus alteram datam a Moyse quam in hoc libro addentes in asserendum sui erroris quod de illa lege legitur supra. locutus est dominus moysi. De ista dicitur. locutus est Moyses ad omnem israel. Non aduerterunt quod multa hic leguntur que non superius quedam contraria quod non oporteret si hec esset per totum repetitio. Uerum sentiendum est quod hic non est noua lex non in penthatheuco non est noua lex quem etiam ab apostolis et aliis sanctis lex Moysi et lex dei uocatur Hebrei etiam non habent v libros thorath. i. legem nec ob aliud dicitur liber iste secunda lex nisi quia precedentia hec iterantur quia lex iterata dicitur et quod tria tribubus decantauit ad omnes precepta et cerimonie ad confirmationem mandatorum et ipsorum confirmationem beneficia dei ad reuocandum dilectionem dei in illis flagella que sustinuerunt inpugnantes ad timorem incutiendum. Si vero in hac iteratione uidetur aliqua predicta esse contraria in superficie uerborum in intellectu tamen nulla est. Sunt autem qui dixerunt hunc librum scriptum a Josue transito Iordane quia legitur in principio. Hec sunt uerba que locutus est moyses trans Iordanem. Positus enim terre promissionis scriptura sapit dicere consequenter ultra Iordanem uel citra Iordanem. Dicitur tamen liber Moysi quia que uero Moyses tradidit Josue redegit in scriptis. Videtur etiam Ieronimus uelle quod Josue magnam huius libri partem dixerit tamen . . . et consequenter . . . scriptus sit a moyse et esse qui scripsit de alio uel hic loquitur de se tertius. Esdras in principio apposuit. sicut et in fine de morte moysi sicut et in fine libri Josue consertum ut legatur. Scripsit moyses legem hanc et paulo post legis. Scripsit moyses uerba legis huius in uolumine precepit quoque leuitis. Tollite librum istum et ponite in latere arche

deꝛ. legit quod longo tempore post
iustam militum Deutronomium in ar-
cha

Prologus cum additionibus et determinationibus

Quadragesimo anno ab exitu
filiorum Israel de Egipto . xi mense
prima die mensis uidens moyses
diem mortis sue imminere locutus
est ad omnes filios israel . et cepit
legem explanare contra Arab Moab
secundum Josephum ad Jordanem
in loco ubi nunc ciuitas Abdala
locus quod palmarum . Hanc reca-
pitulacionem Moysi prosequentes que
supra omittamus superaddita dicere
quedam que uidentur gracia memo-
rabilia . Determinando itaque in
recapitulando ait Moyses . Di-
xi uobis illo tempore Non ualeo
solus uestra negocia sustinere . Da-
te ex uobis uiros sapientes et
ponam eos tribunos . centurio-
nes . quinquagenarios et decanos
Hoc uidetur contrarium precedenti . Hu-
ius enim consilio Jetro dixit hec
facta esse . utrumque uero factum
fuit . Primo enim ad consilium socer
faciendum secreto disposuit
postea auctoritate et assensu
populi compleuit . Ad eandem
hec Moyses . Dixistis michi
ut mittamus uiros qui consi-
derent terram . legitur dixisse
dominus . mitte uiros non est contrarium
quia ad suggestionem populi consu-
luit dominum . Ad pusillanimitatem
quorum eorum confortandam iterat
Moyses de uictoria Ogre-
gis Basan qui restiterat de stir-
pe gigantum et in argumentum
magnitudinis eius monstraba-
tur lectus ipsius ferreus in Ra-
bath filiorum Amon . ix cubi-
tos habens longitudinis et quatuor
latitudinis

De Ciuitatibus refugii trans Jordanem

Separauit Moyses tres
ciuitates refugii trans Jorda-
nem . Bosor in tribu Ra-
math in Galaad . in tribu
Gad in Gala in Basan in tri-
bu Manasse . Harum usus
hic erat . Si quis nolens ho-
micidium occidisset et confugiebat
ad aliquam harum et ibi a con-
sanguineis occisi tutus erat . Si
enim extra fines alicuius harum
inueniret eum qui ultor sanguinis
effusi esse debebat impune per-
cuteret homicida . Erat autem in
ea fugitiuus usque ad reconcilia-
cionem cum propinquis uel usque ad mor-
tem summi pontificis in qua omnes
homicidi fugitiui securi redibant ad
propria . Tunc homicidam occisi nolebat
illum impetere . quia uolens occidis-
set et coram ciuibus urbis eius hoc
probaret tradebat eum ad occi-
dendum

De diligendo deo

Addidit quod moyses . Diliges
dominum deum tuum ex corde
toto tuo . et ex tota anima tua
et ex tota fortitudine tua
Addidit quod cum manna iteraret
Non in solo pane uiuit homo . sed in
omni uerbo quod procedit de ore dei
Panem uocauit hic omnem cibum
hominis consueuit enim scriptura pa-
nem pro cibo ponere et est sensus No-
lite putare si cibum insolitum dedit
uobis dominus quod non in solis usitatis
cibis . uita hominis stabilita est
aput dominum sed solo uerbo potest crea-
re noua . ex quibus uiuat homo . Ad-
didit quod gratuit beneficia iterat quod
per xl annos in deserto uestimen-
ta eorum non defecerat uetusta-
te . nec sotulares attriti erant
et quia euaserat serpentes fla-
tu urentes circumstancia quibus forte
supra dixit ignitos et scorpiones
et dipsades . que latine situle
dicuntur quod perimunt hominem si-
ti . et adeo parue sunt ut cum
calcantur uix uideantur . cuius ue-
nenum antequam extinguit quam senciatur
nec tristiciam sentit mori-
turus . Dicitur autem situla per con-
trarium . Parum enim quod situla con-
fert sitim . hic aufert sic
pharetra que infert mortem
phetra quod fert uel aufert
mortuum . Unde eciam addit quod
memoriter inueniet eius obseruandi
precepta domini in terra promissionis

Addidit quod non erat terra illa
sicut terra Egipti que bene-
ficio fluminis fecundat ubi per artos
diriuatur aque irrigue sed erat mon-
tuosa et campestris de celo plu-
uiam expectans et ideo illi plu-
rimum colendus deus ut daret eis
pluuiam temporibus suis temporaneam
scilicet in autumpno iacte seminibus nu-
triendis et serotinam vine adi-
crementum Addidit quoque de terminis
terre promissionis dicens Omnis
locus quem calcauerit pes vester erit
vester A deserto quod est in meridie
et libano qui in septentrione et flu-
mine magno Eufrate qui in orien-
te usque ad mare mediterraneum
erit terminus vester Hoc est mare quod
tirrenum dicitur Addidit quoque quod be-
nedictiones et maledictiones scriptas in
libro hoc transito Jordane in ingressu
suo dicerent in hunc modum Sex tri-
bus maiores natu ascendent mon-
tem Garizym cum sacerdotibus et
leuitis et sex minores montem E-
bal e regione et qui in garizym
omnes benedictiones dicerent super le-
gis obseruatores et qui in Ebal
responderent Amen Postquam ascen-
deret sacerdotes et leuite cum a-
liis vi tribubus in Ebal et omnes
sil' has maledictiones imprecarent
transgressoribus et qui in Gari-
zym responderent Amen
Et non quod cum enumerat quas gentes
eiecerint de terra promissionis conse-
re ubique vi nominat Chananeum
Amorreum Jebuseum Eue-
um Ethteum In hac iteracione
vero nominat septimum Gerge-
seum Et non quod Abrahe promis-
sum est quod decem delent que ter-
re ibi erat Sed cum venerunt
illuc filii israel iam tres erant
deleti quos filii Loth deleuerunt giga-
tes filii Esau Horreos Capa-
doces parte enecharum

De decima secunda

Addidit quoque Moyses quod non
liceret eis comedere decimam
in oppidis suis nec primogenita pe-
coris nec primicias laboris nec
uotiua nec sponte oblata sed
tantum coram domino in loco quem eli-
geret dominus ibi comederent cum
uxore et liberis seruo et ancil-
la et leuita qui cancellaneus
est In quo precepto videntur
fraudari leuite quibus promisse
debebantur Unde quidam dicunt
hoc semel factum cum primo
terram obtinuerint tunc enim abtu-
lerunt predam domino et deinceps
reddiderunt ea leuitis Sed hoc
nichil est quia nondum dominus locum sibi
elegerat in terra Unde a-
liqui dicunt quod singulis annis hoc
fiebat sic Primam partem totius
decime ut primam decimam id est ma-
iorem a genu et ligando et
manu sic dictum gram primam
ampliorem unam uel aliquam sepa-
rabat et qui decimam dabat
leuitis Et illam modicam pre-
decimarum ferebat secum in ierusalem
et epulabatur coram domino Hoc
inde colligitur quia hec decima
precipit poni in Cartallo quod
vas modicum est nec vera ca-
pit decimam Sed de primoge-
nitis et primiciis et uotiuis in-
determinat Unde videtur esse hec
tradicio hebreorum Singulis
annis hebrei faciebant duas
decimaciones bonorum suorum Primam
leuitis separabat De hac dictum
est Desudet elemosina in manu
tua donec inuenias iustum
cui des id est illud cui debes Secun-
dam de reliquis partes decimabat
et hanc secundam decimam sibi reser-
uabat et ex ea ter in anno ob-
tum descendebat in ierusalem sue
lationes et epulas et domum suam
faciebant et leuitam tamen cancel-
laneum qui etiam cum eis a-
scenderat mutabat In qual-
i usque reseruabat secundum primo-
genita primogenita que in primogani-
tum Et silet quia sedabat
tunc reponebat quasi ampliori
primicias Liuat amplior eorum
hiis in illis tribus festis de bo-
dere volebat aliqua de bonis et
sui adhuc separabat uo-
tum predicte reseruabat

uentus illa domino Preterea quedam
etiam in illis solempnitatibus preter
ea que diximus sponte quedam
expendebat ad honorem domini
Et hec secundaria precepit
moyses ferri ad locum sanctum
et comedi coram domino In remo-
tioribus licebat ista uendere in lo-
co suo et ferre precium secum et
emere ibi multum quod desiderabat
ad sua Postea tertio anno dua-
bus decimis sublatis ut diximus
terciam faciebat iterum decima-
tionem in usus pauperum et hanc
reponebat aput se ut haberent
unde daret peregrinis et aduene
pupillo et uidue egentibus
et etiam leuitis si indigerent In
usus vero priores ex hac nil
impendebant et de hac dictum
est omni potestati tribue

De appellatione ad summum sacerdotem

de statutis ciuitatis

Addidit quod qui si etiam frater
aut filius aut amicus spe-
cialis persuaderet aliquem ad
cultum ydolorum forte propter
affluentiam que sequabatur
gentiles non occultaret eum
sed quicumque ... confessum ... pluribus
obrueret lapidibus et ille qui
persuaserat primus poneret ma-
nus suas super eum Eadem ci-
uitas ad ipsam ciuitatem insur-
geret et deleret eam si persua-
deret recedere a cultu dei In a- xiii
suras etiam et caluitium super
mortuos fieri prohibuit quia san-
guinem suum fundere et capil-
los tondere et facere mortuis
ut eunuchi faciunt prohibuit
et morticinia comedi Sed
addidit quod illa et sibi immun-
da posset dare aut uendere
peregrinis et aduenis quia reuera
illa licite multa uescuntur que
interdicta sunt hebreis Pre-
terea quod anno septimo terre addi-
dit moyses ne creditor exi-
geret debitum a debitore he-
breo dictauerat a peregrino
poterat exigere Et ab hoc xiiii

uenit annus ille remissionis
non eius tamen quod erat iubileus
In iubileo enim dimittebantur
debita in hoc differebant pe-
te Prohibuit quod in primogenitis
bobus arari et uellera primoge-
nitorum tondere per quod innuit nil
de primogenitis debere sumi uel
fieri in usus priuatos quia leuitarum
erat Et si maculam haberet pri-
mogenitum poterat comedi in lo-
co suo sed non coram domino

De offerendis primiciis xv

Repetens quod Moyses de fe-
sto penthecostes aut se-
ptem ebdomadas numerabis tibi ab
ea die qua falcem in segetem
miseris et celebrabis diem festum
hebdomadarum domino deo tuo
hoc ut dicit Jeronimus hebrei
nec addiscunt nec ad spiritum re-
ferunt Tunc enim non eadem die
fiet penthecoste quia aliis tar-
dius aliis citius metunt secundum
statum regionum suarum Preceperat
quod deberent quique agricole a
prima die messionis sue l. di-
es computasse et ea die sibi
et suis solempne epulum parasse
et diem festum egisse non
quidem penthecosten legalem
sed per collectis uiribus quidam
em agebant solempnem Tra-
dit Josephus quod xvi luna phase
die sequenti solempni azimorum offere-
bat grana confricata domino et hoc
erat prima missio falcis in se-
getem et a xvi luna numera-
bant vii hebdomadas post quas
ut faciebat penthecosten Qui-
dam tamen ut predictum est dicunt
a die dominica que est in festo
azimorum debere numerari vii heb-
domadas quia legitur in leuiti-
co ab altera die sabbati nu-
merabitis

De ordine iudicii communis

Precepit quod iudices cunctarum
tum sederent in porta qui iudicaturi
sunt intrinsecus et extrinsecus
de finibus ciuitatum et ut more- xvi
retur duorum uel trium testium perimeret qui
interficietur ab eo et qui manus
testium prima fiet in illum

Nyo d si contingeret iudices illos
ambigere de sna aliqua ascende-
rent ad summu sacerdotem et q
iudicaret ille fieret Vz si quis eius
sine non obediret interficeretur
De hys iudicibus Ciuitatu dicit Jo-
sephus q vii eligebantur in singu-
lis Ciuitatibus uirtute et studio iusti-
cie excepti Vnicuiqz vero horu da-
bantur duo vi ministri de gne leuita-
ru Testimoniu mulieru no admit-
tebat propter leuitate nec filioru xix
nec seruoru propter ignobilitate am-
mi p quo desicali uel p timore po-
terant corrupi uel p lucro In ap-
pellacoibus no licebat potifici iu-
dicare sine pheta et senioribus
loci illius quem elegerat deus

Sequitur de iusticia regis

Addidit eciam q si quando rege
sibi crearent no alienigena
sed contribulem qui sine con-
silio pontificis et seniorum nichil
ordinaret In ono sp deutrono-
miu legeret vxores sibi no mul-
tiplicaret ne auerterent eu a reo
qs an apud federa no multiplica-
uit ne poterat factus seruiret
in subditus Termos terre ul p-
pe ul aliene no mutaret non
enim possibile e ut leges transcendat
qui metas terraru transmutat
Hoc preceptu pluimu transgres-
sus e Salomon qui glacius est
q tm reliquerat auri in urbe q
argenti qntu inuenerat ibi e-
ris et ferri Tn penituit ut c-
dunt de quo pq dicetur

De maleficijs abiciendis

Interdixit q here serum a-
riolos i inspectores fibraru
et coniectores sompnoru coru a-
ras p cognoscendis futuris et
augures i gestu auiu uel gar-
ritu auiu attendentes Malefi-
cos i imolantes pueros demo-
monibus uel saltem lustrantes
incantatores i prestigios qui inuen-
tes fallunt phitones i ventrilo-
cos qui p spm malignu loquun-
tur aphitio i appalime sic dicitur
Diuinos i aruspices i astroru
inspectores Nigromanticos qui

xviii carminibus ul sacrificiis euo͞nt mor-
tuos q phetam suscitaret eis
domus de gente eoru illu au-
dirent

De lege talionis

De tallione qz legis et ora-
sione sui teste apposuit ut
si diligentissime perscrutatores de-
prehenderent falsu teste redderent
ei qd cogitauerat facere proximo
suo aiam p aia dentem pro
dente pedem p pede oculu
p oculum

De timidis et sollicitis remouendis ab exercitu

Addidit q de exercitu p-
gressuro ad pugnam ut p-
us sacerdos amoneret exercitu
ne timerent hostes et sperarent
tm in dno no in armis et robo-
re suo Demceps quisqz pn-
ceps sue turme loqueretur
et diceret Qui e vobis
formidolosus e reuertatur ne
pauere faciat fres suos Pt
rius Enia sollicitos pregit qui
imperfecte qe reliquerat reuia
precipet Specificabat al-
tria negocia quibus maxime
affectus tenetur quang duo
Quis e ho qui edificauit do-
mu nouam et no dedicauit ul
inicauit eam reuertatur ne for-
te moriat in bello et alius de-
dicet eam Quis e ho qui de-
spondit vxorem et no accep-
pit eam reuertatur ne forte
moriat et alius accipiat eam
Quis e ho qui plantauit vi-
neam nec dum fecit eam comune
de qua omnibus uesci liceat re-
uertat ne forte moriatur et
alius eius fungatur officio Et
sic intell. i nouella vine
plantacio ante qrtu annu fru-
ctu faceret immunda erat qz na
propter tempus in fecisse videba-
tur nec ex eo primicias deo
offerre aut quipiam ede licebat
Qrto vo anno vindemia-
bat dno Qnto em fructu
hg am defectat ho ad urbem
sanctam cu seruida dena aliaru
frugum ut epularet cu eis
coram dno Quinto at anno
vindebat ho dus vinee et vinde-

minabat s' sexto ano et dem-
ceps erat q' oibg gmis. Secun-
dum psuetudine eorz. Item ite
agentibg licebat intrare vine-
as et pomeria et tm de p-
ctibus sacrari sz eis parcare fas
no erat. neq vindemiates
de his que ad torcular port ba-
tur gustare phibebant s' oniu
tentes. Alia tns lacd plana
e. Quis e hic qui plantat vi-
neā et de nouella eius non
bibit

De fede non faciendo de occiso inuento de muliere in bello rapta de suspenso ab hoie uestis aliene

Addidit qz ne ad gentibg
terre pmissionis sedueren-
tur sz pemtg eis parcet
In quo pg grauiter peccauerunt
cum sinitimis ac agentibg pa-
cifica inire possent et federa
si essent. Addidit qz ne in ob-
sidione succiderent arbores fru-
ctiferas ad faciendas machi-
nas et etiam de occiso inuento
sz a q' nesciatur. Seniores de
pxima urbe occidet iuuencā
et lotis manibg sup eā coram
sacerdotibg iurabunt de in-
nocentia sua. Egressi uo ad
pugnā si in nus captiuorum mu-
lierē quis viderit pulchra vgi-
nē seu iam nuptā. et volue- XX
rit eam hre vxore no pg
cubile eius ascendet. donec
illa raserit caput z circumcidit
vngues et lugubre scema
suscipies defleat pntes z
amicos quos amisit in bello
tpe diebg ut tandē luctu sa-
ciata ad epulas nupciales con-
uitatur. Dic liceat eā vira
humiliare. qd si sacratg fuerit et
no sedebit aio eius dimittet
eā liberā. Non em licet ei
aut vendere eā in seruitutē
aut vende'. Maleficū qz
suspensū in patibulo eadem die
iussit deponi. et cadauer eā
die sepeliri. qz maledictg e-
rat omnis pendens in ligno
i. sufficit ad penā qz turpem
et maledictam suscepit mor-
tem ne ultra eius pena ex-
tendet. Abhominabile qz dixit XXI
apud deum si aut mulier ueste
virili. aut vir ueste feminea
uteretur.

De his quibus pbatis non est intrare in ecclam dei

Addidit qz de dra ingre- XXII
diencium ecclesiam dei sz
Non intrabit eunuchg attri-
te uel amputate testiculis et
abscisso uetro ecclesiam dei. nec
manzer usqz ad decimam gna-
cionem. Amonites et Moabites
et pg deciam gnacoim no in-
trabit in eternū. Quia hi po-
puli pinqui hebreis exeun-
tibg de Egipto. occurrerunt e-
is cu pane cu eos scirent eos
laborare siti in deserto. et con-
duxerunt aduersus eos Balaam
filium Beor. pt ingressg i ec-
clesiam dei ingressg in ecclesiam mun-
dorum. a quo arcebant quid in e-
ternū quid ad tempg. sz us-
qz ad aliquē tm dierū suo-
rum. de quibg alibi. vel usqz ad
tm successionū de quibg hic
agitur. Hebreg uerg tradit di-
cens ingredi in ecclesiam dei ee
de filiabg isrl duce' uxore ..
in se et igne suo de ppls de-
i fieri. Unde secund' hac frustra
videtur esse pmissū de eu-
nucho. Sed neqz si ille uellet
uxorem de isrl ob pecuniam
uel hereditatem ul ob qlibet
cam ei liceret. Forte qz fa-
ciū mauzerem uoauit no ex-
cludebatur ab ecclā spurius
natg. Mauzer aut e ppie
de scorto natg. spurig de con-
cubina p spurciam incontinen-
cie. natg qui de adultera vi-
detur em, cu no sit uerg esse
de matrimonio filig sicut et
nothas hebreg dicg que uere
xpistiane aut hi qdi videntur
no sunt at. Mauzer ergo
no copulabat filiabg isrl. nec
filig eius etiam de legittima. nec
nepos usqz ad decimū succes-
sionē. Hic poterat intrare ec-
clesiā. qz pemtg erat memo-
ria eius elapsa ex tincta
etiā nō statim mauzeres. sz

Abraham genuit Ysaac. Ysaac Jacob. Jacob Judam. Juda phares qui Esrom qui Aram qui Amminadab qui Naason qui Salmon

xxii Amoniteos excludit ab ordinibus
Et hoc quod prohibiti sunt predicti duo
populi intrare Augustinus dicit quia
in cognacione poterant prohiberi
Moabitidem que intravit de qua xxiii
Booz filius Salmon genuit Obed
Beth quia est cognacionem Ruth ne-
cessarie ab Abraham computaneos mo-
sayt ab cognacionis usque ad
matrimonium Ruth Quod autem additum
est in prohibicionem eternam Per hoc quod
ibi premissum est debet expo-
ni scilicet per cognacionem Sol. quia di-
cit Amonitas et Moabitas
que nomina masculina sunt quod non dicit
Amonitem et moabitem de viris
sed est prohibicio non de mulieribus quia
forte nec mulieres arcerent hebre-
is indecenter

De scorto et precio eius non offerendo xxiiii

Addidit quod non erit meretrix
nec scortator in Israel Non
offeres mercedem prostibuli nec precium canis in domum domini dei tui
Id est ut dicit Josephus mercedem
pro coitu canis venatici vel custo-
die gregum non liceat offerri
quia ex ipsis que de conviviis pro-
cedunt divinitas non delectatur

Item non fenerabis pecuniam ad
usuram nec fruges nec aliud
aliquid fratri tuo sed alieno Sed quod
dictum est de fratre preceptum est Quod
de alieno permissio sicut et per-
missio fuit quod sequitur de li-
bello repudii

De libello Repudii

Vir autem qui uxor sua non
inveniebat graciam propter aliquam
feditatem que intelligi potuerunt
scribebat quod nunquam coniungerent
cum ea et causam ob quam
displicebat ei mulier ne conveniret
et tradebat libellum in quo scri-
pta erat hec mulieri ut coram
sacerdotibus legeretur Et eam uxor esse
set uxorem esse quod scripserat licebat
utrique alii copulari Quod
si mulier ingrederetur ad alterum
qui iterum daret ei libellum re-
pudii priori viro non licebat eam
recipere quia abhominabilem fecerat
eam coram domino Non per nulla fe-
ditate mulier excludit uxor nisi
ob solam fornicacionem Nec eciam
sic licet eas migrare ab secun-

Da non Tunc quedam extreme mo
de novo introduxerunt lepram
quia morbus serpens est et contagiosus
et qui nuper acceperit
uxorem non ducetur ad bellum
nec ei quicquam necessitatis publice in-
iungetur ut uno anno letetur cum
uxore sua potest autem intelligi a-
nnus iste nupcialis non usualis et
ingister nupcialis non mensium tamen duracionis que in dictis
mensibus lucitur quia mortuus vir
ante lectum ad aliud an-
no liget uxor cui transire ad aliud
et menses quia forte concepit de
priore et posset fieri dubium cui
verare ascribendus esset partus
prohibuit quod ne liberi ancillas di-
cerent parentes

De plagis quarum maior xl

Item si viderit iudex reum
dignum plagis tunc prosternet
eum coram se et faciet verbera-
ri per mensuram peccati et erit pla-
garum modus ita duntaxat quod
quadragenarium numerum non excedat
sic et penitus ex communicatus
plagis cedis secundum numerum usum
alicui psalmum que dum cedis ca-
tamque Josephus dicit et plagis u-
na minus habena publica ne-
bandum libere autem et hominem sub-
pessimum erat pena hac subiacere

De suscitacione seminis et modis discalciandi

Item que sine filiis a viro
fuerit relicta accipiet eam
frater eius et primogenitum ex
ea filium fratris mortuus appellabit
i. filium fratris defuncti non suum
et nutriet hereditatem eius
successurum que suscitavit et
si noluerit fratris suscipere relictam
que ei debetur ex lege mulier
appellabit mulier iudices in porta
et accersitus eo si accipere eam
noluerit mulier coram eis tollet
calciamentum de pede eius et
spuet in faciem eius et dicetur no-
men eius domus discalciati appro-
brium in Israel Alibi legitur quod
qui ducturus erat eam aliud
discalciabit illum Omni quod iniquus
Josephus dicit Non sum dignus
solvere corrigiam calciamenti
eius Quod forte fiebat si pro-
pterea erat aliquis ductus eam

Non est in nostra translacione sed est in antiqua Posuit Augustinus scilicet Moabitas et amonitas usque ad decimam generacionem et usque in eternum non intrabit in ecclesiam dei Non ita postea quod videtur eorum exponi

De exactione usure

si fr̄ repudiaret. Unqz enim
nullus ducturus erat eam et tamen
mlr̄ discalciabit. Unqz eam
fr̄ nō interpellate mliere nō
cōfitebatur uidentibus se nolle
recipere eam et tunc ipse seipsum de-
calciabat. Vnde aliud legitur
q̄ nolens suscitare semen
fr̄e se discalciabat. Item si
mulier apprehenderit virilia viri
alterius rixantis cum viro suo
abscides manum eius nec flec-
teris super eam mīa aliq̄. Item
nō habebis pondus et pondus me-
suram et mensuram. i. maiorem
cum qua emas et minorem
cum qua vendas. hoc enim ab-
hominabile ē dno. Mixture prohibito

xvi

Addidit quoque moyses de q̄-
busdam prohibitionibus rerum
diuersi generis cauendis dicens
Nō seres vineam tuam altero
semine grauam. scilicet uel leguminis
ne et semente quā sevisti
et que nascunt ex vinea
pariter sanctificentur. ne scilicet vi-
nū deciam et singlares pri-
micias debes tempore de vno agro
cum de utriusque fructu separatim
danda sint. Uel ne hac occa-
sione uelles primicias se-
mētis et mundae. quia sic nō
sanctificatur. Nam sementis
primo anno vinea quarto sanctificatur
ergo altera sanctificatione
forte putares sufficere ad minus
agri sanctificationem. Alia littera
habet. ne pariter suffocentur. quia vi-
detur uelle Josephus. Dicens hanc
commixtionem prohibitam esse. quia dissimi-
lium generum nulla nō letatur
Item nō arabis sil. in boue et asi-
no. Cuius sensum ponit Josephus.
habeas si tibi terra aranda est
ut noie asini quelibet alia ani-
malia exclusa intelligas
esse. Hebrei tradunt aliter
dictum. quia noluit dns simul iu-
menta. i. asinum regem iumen-
torum cuplari

Quatuor Regia animalia

Quatuor enim qui regia aīa-
lia ondit Ezechieli homo
enim rex est omnium aīalium. sub quo
leo rex est ferarum. Aquila rex
auium. Bos rex iumentorum. Qui-
dam hebrei pueriliter exponunt
quia scilicet bos rumiat. putaret asi-
nus ipsum comedere et fame affice-
retur et deficeret. Item nō indue-
ris uestimento. quod ex lana lino
contextum ē. quia ut dicit
Josephus. hec ueste a sacerdotibus
erat concessa. hoc usque adeo
obseruat iudei ut nec pelles nec
aliquam laneam uestem nisi filo
laneo consuat. Tradit quoque Josephus
iumenta diuersi generis prohibita co-
misceri ne iuuina hec transiret
ad homines ne parentibus commisceri
licitum putarent. Multa enim
in moribus prohibita sunt. ne ad
maiora per simile fieret accessus

Preceptum de amalech

Precepit etiam eis dns ut
cum dnarentur in terra promis-
sionis. delerent Amalech de sub
celo. quia ipsis transeuntibus per desertum
plurimum nocuerunt extremos
scilicet agmins. i. fessos et lapsos et
seniores fluentes eos scilicet quibus
nouerant prohibitas ingredi castra in-
terfinentes. Et subdit dns hu-
ic precepto. Caue ne obliuiscaris.
Illud quia transgressus est Saul
translatum ē regnum a domo eius
Item cum intrauerit terram promissionis tol-
les de cunctis frugibus tuis pri-
micias et pones in cartallo. va-
se scilicet viminneo. ibisque ad locum
illum quem dns elegerit et stans
oblacionis statim edicis altare gra-
tias agens deo coram sacer-
dote quia liberauit patrem tuum ia-
cob assiro tu persequente scilicet laban
et filios eius de Egipto. et
tandem dedit tibi terram lacte
et melle manantem. hoc sal
quod factum tradunt in ingres-
su terre. Et singulis annis tradit
Josephus. has gratiarum actiones age-
das in scenophegia primo tamen
in die uesp̄e et mane iugiter
testificanda ab eis donata dei

xvii

Degrimidacione

lxxiii

xxxi — usque ad xxxi dicit Item qn transieris iordanem edificabis altare dno de lapidibus quos ferrum non tetigit et offerres hostias desuper et scribes sup lapides omnia uerba legis huius plane et lucide Ita prosequitur enuntiauit Moyses benedictiones obseruantibus legem et maledictiones transgressoribus in fine maledictionum ait Reducet te dns classibus in Egiptum ibi venderis hostibus tuis in seruos et ancillas et non erit qui emat In Alexandria enim ut dicit Josephus multa milia iudeorum sunt vendita et vix habuerunt emptores In hac recapitulatione ponit Josephus Ne veneno aut mortifero quid ullus istorum habeat et aput quem inuentum fuerit moriatur

De sacerdote devino — hec pacientis quod ille contra quem confectum probatur pateretur

xxxi — Facta recapitulatione tradidit Moyses Deutronomium leuitis ut reponerent eum in archa domini ut in pascha anno remissionis legeretur vniuersis utriusque sexus audientibus in diebus scenophegie a summo sacerdote meditatus ut dicit Josephus Item quod ait Moyses Ergo incredulitatem

De duricia iudeorum — tuam et ceruicem durissimam Adhuc me viuente uobiscum semper contenciose egistis contra dominum quanto magis cum mortuus fuero Ideo iterum moneo uos ne faciatis Ideo uero quod in testimonium huius amaritudinis hymnum deest mihi testimonium enim mutile est quia mortales sunt Immortalia elementa in testimonium inuocat

De morte moysi postquam benedixit populum

xxxii — Locutus quoque est moyses audiente vniuerso cetu uerba carminis huius Audite celi que loquar audiat terra uerba oris mei Cuius carminis uisum tantum ad litteram expono Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel i secundum numerum personarum que intrauerant Egiptum posuit dns naciones li

Deutro

gwarum hebrei sic legit Constituit dns terminos populorum et terminos filiorum israel constituit iuxta numerum q. d. Israel tanquam earum nuauit alios qui uiles non non distemypit Alia editio habet iuxta numerum angelorum dei

Testimonium carminis moysi

Locutus est dns ad moysen eadem die Ascende ad montem abarym in montem Nebo i phasga transi in istum et vide terram Canaan et morere Sed antequam ascenderet Moyses benedixit filios israel Benedictio vero incepit i hunc modum Dns de Synai uenit et de Seyr ortus est nobis Apparuit de monte Pharan in dextera eius ignea lex Tradunt hebrei quod dns misit angelos suos ad Idumeos et Ysmaelitas in Pharan et obtulit illis legem suam quam cum recipere noluissent uenit ad iudeos in monte Synai cum multis milibus angelorum benedictionibus datis singularum tribuum Ascendit Moyses

xxxiiii — sup Nebo usque in uerticem phasga i qui dicitur Phasga et ostendit ei dns omnem terram promissionis et usque ad mare nouissimum et partem australe et campi latitudine Jericho que alio nomine dicta est ciuitas palmarum usque Segor Mortuusque est ibi Moyses in terra Moab dno iubente et sepeliuit eum dns in valle terre Moab et non cognouit homo sepulcrum eius usque in hodiernum diem Quod ideo factum autumant hebrei ne ipsum moysen pro deo colerent quia prompti erat ad ydolatriam Moyses C XX annorum erat cum mortuus est nec dentes moti nec caligauerunt oculi eius Et fleuerunt eum filii israel XXX diebus et non surrexit ultra propheta in israel sicut Moyses quem nouerit dns facie ad faciem

Ha[c] deo famuliariter hoc capi-
tulum finale ut ferunt apposuit
Esdras. sicut & ab illo loco A-
scendit Moyses usque ad hunc fer-
tur Josue apposuisse

Incipit liber Josue

Liber Josue a nomine auctoris
censetur qui et ihesus dictus
e Nam et ihus id est
nome Cognominatis e at
a patre Ihus naue vel Josue Bem-
u et e filius naue vel filius nu
quod idem e Cognoiat aute
se ad dram Ihus filius Syrach p-
nepote ihu magni sacerdotis q
scripsit Eccnam Et no q secundum
hebreos hic incipit secundus ordo
veteris testamenti i tres ordines
Primum vocant legem secundum p-
phetas tertium Agiographia In
lege ponunt v libros Moysi In
prophetis acta Josue Judicum Sa-
muel Malachym Ysayam Je-
remiam Ezechielem xii prophetas
In geographis ponunt x libros
veteris testamenti qui sup sunt

Job David tres libri Salomonis Daniel Paralipomenon Esdras Hester Sapie liber Ecclesiasticus Judith Thobias pastor Machabeorum Apocrifa	hii dicuntur Agiographia i sanctorum scripta quia nomen hec e om[n]ibus sacre scripture libri Et que hii ve[ro] no[n] habuerunt ei[us]

nentiam
Procetera secundum qua agnoscia-
rentur om[n]i noie cotera sunt
sicut hoc name gressus gna-
le e om sanctorum Came q
quidam illorum secundum eminentiam
aliquam qua hunt aliis noibus
censent Dicitur alii apostoli
alii mres z hydi In hunc eand
modum ultimus ordo angelorum
om[n]i noie om nuncupatur Que-
genes at secundum grecos in prima
ordine vii ponunt libros addens
Penthateuco Josue et Judi-
cum et vocat ordine illum epta-

h Jr a qdrgd Baruch fuisse notu
v ix Jeremie

tium ab epta quod e septem
theucos quod e volume In qua
cumque at ordine sit hic historia
no mutatur

Sequitur de Josue

Factum e ergo post mortem
Moysi et quiescente luctu
populi deo locutus e dominus ad Josu-
e filium Nun Moyses servus
meus mortuus e Surge et transi
Jordane hunc tu et omnis populus
tecum z fui cum Moyse ero
et tecum et eadem que moysi p-
miserat z fecit eis verbis p[ro]misit
ei et eosdem terminos tre promissio-
nis descripsit Et no cum dixit
quod Moyses mortuus e sug-
gillauit errorem quorundam dicenti-
um Moysen raptum esse cum Heli-
a et Enoch quoniam nullum vestigi-
um mortis eius relictum e Cum
vero addidit servus meus destru-
it et aliorum errore dicentium
moysen damnatum eternaliter
propter aquas contradictionis Cum vero
dixit surge locutus e et no sen-
su Non enim credendus e sedisse
vel iacuisse cum loquetur ei do-
minus Tunc precepit Josue populo
per precones Preparate vobis ciba-
ria quoniam post diem tertium transibitis
Jordane Cum de cibariis aliis
a mana intelligendum e quod in
tertium diem reservari no poterat
hoc de humano consilio dixit Josu-
e Neque enim transierunt Jor-
dane usque in septimum diem
Exploratores enim quos tunc
misit per triduum morati sunt post
reditum quare triduo expecta-
uit populus diminucione aque z
preparauit sibi cibaria nisi manda-
tum Josue promisit ergo dominus
ut ait Augustinus errare Josue ne
deinceps simile aliquid sine di-
uino auxilio aggrederetur per sortem
cum dixisset dominus Moysi i electio-
ne eius Josue succedet tibi pro
eo Si quid agere voluit Ele-
asar consulet dum cum at erra-
uit per Ignorabat enim donec in
tertium diem nubes attolleretur

ſine eis nisi ꝯ no mouentur ca-
ſtra Quida tamen aſſerut
hoc p anticipacionem dictu
nec mandatu eſſe a Joſue
donec redierut nuncij

De exploratoribus miſſis de Jericho

Miſit ergo Joſue duos explo-
ratores de Sethim in Je-
richo Ipſe vo interim mouit
caſtra et metatus e ea a
Jordane ſpacio lx ſtadiorum
Exploratores at ſub ſimula-
cione fatuitatis diligenter con
ſideraunt vrbem ⁊ munimta
eius In veſpa declinaunt ad do-
mu Raab meretricis que iuxta
erat muro et parte ciuitatis
Nunciatu e at Jericho regi ce-
nati viros exploratores ee
Qui cum miſiſſz ad Raab ut
educet eos abſcondit eos in
ſtipula lini qua ſiccabat ſu-
pra muru · mentiens eos egreſ-
ſos dum clauderetur porta Di-
xit qz nunc pſequimini eos p
viam Jordanis et comprehe-
detis Tunc aſcendens ad viros
quos operuat dixit eis No-
ui qz dns tradet vobis terra
hac · ex his que audiuimus fact
p nobis a dno Jurate ergo michi
p dnm ut quo ego feci vobis
miam ſic et vos faciatis me-
cum et cum vniuſa domo pris
mei · ut ſaluetis aias nras ⁊
vniuſa que poſſidens · at illi iu-
raunt Tunc dimiſit eos mulı-
er p muru p fune coccineum
de feneſtra domus que hebat
muro et ait eis latitate in
motanis tribus diebus · donec re-
deat qui vos pſerunt Qui dı-
xerunt ei Non tenebimur iura-
mento ſi no collegeris · cum ca-
pietur ciuitas Omnez domu
tuā cognoſtaq Quicuq exi-
erit hoſtiu domus tue ſaguis
ipius erit in caput eius et nos
erimus alieni Itaq pꝰ tres
dies redierut exploratores
ad Joſue oia que ſibi accide-
rant referentes Joſue vero

et Eleazar et maioribus
pplo ratum habunt iurame
tum eorum

De tranſitu Jordanis

Poſtea tribus diebus euolutis
dixit Joſue ad pplm Sa-
ctificamini Cras em faciet do-
minus inter nos mirabilia Dilu-
culo vo ait ad ſacerdotes Tol-
lite archam et precedite pplm
ſpacio cubitorum duum milium · ut
videri poſſitis ab vniuſis Cu-
qz intrauitis ptem Jordanis
ſiccabit inſtar pauimenti Cu-
qz precederent ſacerdotes cu
Archa ſequebat vniuſa mul-
titudo puulis et mulieribus
in medio collocatis Precede-
bat qz Ruben et Gad et
dimidia tribus manaſſe ſicut q̄s
pmiſerat moyſi et erant
xl milia armatorum In pa-
lipomenon legit tm l milia
In quo multa viri ſeptuaginta de-
puata ſunt Accedentes at
ad Jordanē repierut eum
imeablem · pplus em ſolito tpe
triticee meſſis excreuat · tum
pter ſolucom niuiu i montibus
factam · tum pter imbre ſe-
rotinu nouit datu Tunc
intraſſent ſacerdotes aque
ſteterunt aque deſcendentes
et ad inſtar molis intume-
ſcentes apparebat pcul uſ-
qz ad locu qui dicitur Sar-
than Inferiores vo aque de-
ſcenderut in mare mortuu
Sacerdotes vo ſtabat in
medio fluminis cum archa do-
mini ſz pplus pareret alueu
ptranſiret Tunc elegit Jo-
ſue xij viros ſingulos de
ſingulis tribubus qui tule-
rut de loco ubi ſteterunt
ſacerdotes xij lapides iuxta
nūm filiorum iſrl in ſiccū · de
ſicco vo retulerut in galile
u alios xij in aceruum me-
morialem tranſitus eorum et
ſunt ibi uſqz in hodiernu di-
em ad qd Joſue creditur

de in ea cum fecisse, cum dicit
Hodie transtulit dominus de lapidibus
istis filios Israel. Et supra Io-
hannem legitur ad illos quos
Josue de Jordane transtulisse fe-
rat. Cumque transissent populus et ar-
cha post eos, reverse sunt aque
in alveum suum. Ascendit autem
populus de Jordane prima me-
nse die decimo mensis. Tol-
lentes que secum erant lapides
fluminis castrametati sunt
in Galgala per x stadia a
Jericho ad orientem l vero
stadiis a Jordane. Josue con-
struxit altare de lapidibus
quos tulerat, et super illud postea
sacrificavit deo. Et nota quod
sicut legitur in Cronica Eu-
sebii: tunc hebrei alleti annus erat
jubileus et erat quinquagesi-
mus inter iubileos, qui fluxis-
sent ab initio mundi anni duo
milia dl. singulis iubileis quin-
quagenos annos deputantes.
Secundum lxx vero longe plures
anni fluxerant ab initio mun-
di. Beda quoque in Cronica sua
ponens iiii annos secundum hebraicam
veritatem probat de predicta summa
annorum vii annos defuisse.

De circumcisione in Galgalis

Eo tempore ex precepto do-
mini circumcidit Josue po-
pulum secundo cultris lapideis
in hebreo habetur novaculis acu-
tis. Nec intelligendum est quod
iidem iterum circumciderentur,
sed pueri qui nati fuerant in de-
serto per xl annos incircumcisi e-
rant. Alii vero ex mandato
domini. Alii ex negligentia paren-
tum. Alii autem ex eorundem cau-
tela, ne forte more circumcisis at-
tolleretur nubes et necesse
haberent pergredi et sic periclitare-
tur proles. Facta autem circumcisio-
ne dixit dominus ad Josue: hodie
abstuli a vobis obprobrium Egipti,
id est preputium quod apud hebreos ob-
probrium erat et immundicie gene-
rum. Abhor vocatum est nomen lo-
ci collis preputiorum vel Galga-
la, id est revelatio, quia sanctificatio

secundum illud: Facta est Judea
sanctificatio eius. Et dicitur obpro-
brium ablatum ab eis servitus
Egipti et labor deserti. Quod
congruit secundum aliam nominis in-
terpretationem. Interpretatur enim Gal-
gala libertas. Porro man-
sit populus in castrorum loco donec
sanaretur, et fecerunt phase xiiii.
die ad vesperam in campestri-
bus Jericho, quod non erat ab eis factum
fuerat primo in finibus Egipti
contra Ramesse, secundo ad radicem
montis Synay, secundo anno egres-
sionis. Ex tunc intermissum
fuerat cum circumcisione usque
ad terram promissionis. Et come-
derunt de fructibus terre die al-
tero azimos panes et polen-
tam eiusdem anni. Est autem pole-
ta farina tosta et manibus confri-
cata ad modum granum pilo tunsi,
et dicitur polenta quasi pilenta.
Quidam tamen tradunt polentam
esse pultes de purgatissima
farina factas farris et dictam
polentam quasi pollentem a pollice,
quod est purgatissima vna farina.
Statim quoque defecit eis manna
quo alti fuerant xl annis.

De eversione Jericho

Eadem nocte cum esset Josue
in agro Jericho ad explora-
ndum, vidit virum contra se stantem
evaginato gladio et ait: Unde
es? Noster es an adversariorum? Qui
respondit: Nequaquam, sed princeps
sum exercitus domini et nunc
venio. Et docuit eum ange-
lus de modo capiendi civitatem et
quod eam et universa illius faceret
anathema. Cumque adorasset
Josue pronus in terram, dixit
ei angelus: Solve calciamentum
de pedibus tuis. Locus enim in quo
stas sanctus est. Quod intelligi-
tur sanctificatus est. Porro per nudi-
tatem pedum intelligitur locus sanctus
et in penitentibus ut noti in ma-
teria que illis [illegible] vel
congruit. Eam enim habent pru-
dentes nudi. Diluculo autem vire

gsiliu angeli. vij sacerdotes
vij. buccinis clangebat ante
archa. Omnis em armatus p-
cedebat archam. et reliqu.
vulgus sequebatur eam. Circui-
erut q ciuitatem primo die cir-
mor seme et sub silencio et
redierut in castra. Sic fece-
rut vj diebus. Die at vijo sep-
ties eam circuierut et in cir-
cuitu vijo. dixit Josue ad po-
pulu. Vociferami et ascen-
dite. sit q ciuitas hec anathe-
pter auru et argentu. es et
ferru qd seruabit dno in pri-
micias opm nrorum. Sola
Raab cum suis saluabitur. Co-
uociferante pplo et clangentibus
tubis muri funditus corrunt
et ascendit quisq p locu q
g se erat et interfecerunt
oine viues in ea. et cobusse-
rut ea et oem suppellectile
i ea in tumlnd dno sepitez-
nu. Raab vo honorata mune-
ribus cu omni domo sua rece-
pimit in isrl impetuu. Qua
pcedente tempe duxit Sal-
mon uxorem princeps
in tribu Ju-
da. Tunc
imprecatus
e Josue di-
cens. Ma-
ledictus q
reedifica-
uerit Jeri-
cho. In pri-
mogenito

Qui genuit
Booz cuius fi-
lius Booz qui
genuit obad
tres em genui
vir filij Nepos
dicti sunt Booz
et id Matheus
vnu tm ponit

suo fundamenta illius iaciat
et in nouissio liberoru ponat
portas eius. Qd impletu e
ut pz liquebit

de lapidatione Achor

Porro Achor l Achan filius
charmi de tribu Juda tulit
aliquid de anathemate cla-
mde sz coccinea cu pre ceteraz
auro ducentem et Jose. cui pd.
dg. mazami. ducentos siclos. tu-
lit q totidem siclos argenti re-
gulam q auream l lingulam l
siclorum. Misit qz Josue viros

de Jericho. qui explorarent
ciuitatem Hay. que e iux
Bethel. Qui reuertentes dixe-
runt. Non ascendat ois pplus.
sufficiunt tria milia ad capie-
d vrbem. Josue tn dmt e
x e milia. Qui cum ascendis-
sent terga vertentes percussi s
a viris urbis Hay et corrunt
ex eis. xxx et vj vi. Josue
vero scidit vestimenta sua
et iacuit pnus coram archa us-
q ad vesperam. et senes pplo
cum eo sacco induti et lique
factu e cor pplo. Verebant
em ne tiri eoru qui inuase-
rat Cananeos transiret in au-
daciam adeo ut impetu fa-
cerent in eos. Dixit dominus ad
Josue. Pollutus e pplus ana-
themate. nec ero cum eo do-
nec mundet. Applica cras
pplm ad te et fac sortem
p tribus et familias et domos
et capita et quecumq sors
inuenerit coburet igni cum
omni substa sua. Quo facto inue-
nit sors tribu Juda. Deinde
familiam Zare. tandem domum
Carmi. Ad ultimum caput A-
chor. Et dixit ei Josue fili
da gloriam deo confitendo quid
feceris. Qui confesso missi sunt
nuncij ad tentoriu eius qui ple-
natum peruna regdita in ter-
ra retulerunt ad pplm. Tol-
lens itaq pplus Josue illud fu-
rtum cum vniuersa domo et univer-
sa et vniuersa suppellectili
duxit eu in valle pfunda
lapidauit q eu omnis isrl
et cuncta que illius erat igne
consumpta sunt. Fecerunt q
sup eu aceruu lapidum qui
pmanet usq in presentem diem
Vocatu q e nomen loci illius
uallis Achor. Nec putandum
q e pplm neglexisse mandatum
dandum domum quo precepat eu
comburendum. Nam sacra sepe
scriptura ignis pro vehementi

Regula sm Eluanam e intra ungu-
les capitis pt dici ezepnez l stamiza

Anathema .i. dapnacio
excommunicacio separacio pdicio

pena acrior solet ut ibi de for-
nace ferrea egipti Putant tamen
hebrei precepisse ipm lapidari et
alia que lapidibus abrui possent
cetera que lapides non sentiret
igne cremando Tradit tamen Auge
Iosue fecisse hec quadam consi-
deracione Aut enim penituit
Achor et sic dignus non erat
igne gehenali et sic noluit o-
um ure qui dignus igne non
erat Vel si non penituit et
dignus erat igne eterno reser-
uauit dno penam ignis Puni-
uit quoque eum alio genere pene ne
uideretur punitus bis in ipm

De incendio hay

Post ea surrexit Iosue et
omnis populus cum eo ut a-
scenderet in hay et premisit xxx
milia virorum inter bethel
et hay ad occidentem Quin-
misis in locum insidiarum v mi-
libus redierunt ad exercitum
qui erat ad aquilonem Rex
at hay festinauit mane e-
gredi cum omni populo suo igno-
rans quod post tergum laterent
insidie Iosue uero fugiens ad
longius protraxit eos ab urbe
Eleuauit clipeum quem
gerebat Quo viso surrexerunt
qui erant in insidiis et in-
trantes urbem succenderunt
eam Quibus egressis post ho-
stes et Iosue impetum facie-
te eos ex utraque parte cedeba-
tur aduersarii et interfece-
runt omnes a viro usque ad mu-
lierem xii milia hominum predam
uero sibi diuiserunt suspende-
tes regem hay in patibulo us-
que ad uesperam Tunc depone-
tes eum proiecerunt in introitu
ciuitatis congesto sup eum acer-
uo lapidum succendentes quoque
urbem fecerunt eam tumulum
sempiternum Hec preoccupat
hystoria de altari illo quod fa-
ctum est inter garizim et he-
bal sup quod scripsit Iosue
Deutronomium et de bene-

dictionibus factis sup montes il-
los de quibus loco dicetur

De dolo Gabaonitarum et multis

Gabaonite vero audientes que
fecerat Iosue duabus urbibus
et quod ex mandato domini nulli
parceret habitancium in terra nec
amiciciam cum eis faceret calli-
de cogitauerunt inire fedus cum israel
miserunt quoque nuncios qui de lon-
ginquo uenientes Qui in argu-
mentum longi itineris utres fe-
bat et sotulares ueteres et pita-
ciis consutos panes quoque in sitar-
ciis eorum duri erant et musa-
di et in frustra comminuti Cum-
cum uenisset in Galgalis di-
xerunt ad israel De terra lon-
ginqua uenimus que est extra ter-
ram que uobis sorte debetur
Serui uri sumus fedus inite no-
biscum Crediderunt quoque eis filii israel
et os domini non interrogauerunt
Immo quod ad eis fedem iurauerunt
eis Iosue et Eleazar et
omnes principes multitudinis Post
triduum uero cognouit se israel
circumuentum esse a Gabaonitis
mouentes quoque castra uenerunt
ut euerterent ciuitates eorum
Egressi quoque sunt Gabaonite
obuiam eis Et ait Iosue Quare
imposuiste nobis qui dixerunt
Timuimus valde et de consilio p-
uidimus animabus nostris ffacite nobis
quod uobis bonum et rectum uide-
tur Tunc acclamauit populus non
esse standum iuramento quod per sur-
repcionem factum erat preterim cum
dominus inhibuisset talibus confedera-
ri Maiores vero qui iurauerunt
pro religione iuriurandi siruanda
et murmure populi sedando sic
dispensauerunt ut non haberent eos
socios sed seruos agricolas et dati
sunt Nathinnei et lignarios qui
ligna cederent et aquas compor-
tarent usque altaris in locum
que sibi dominus elegisset Quo facto
redyt israel in Galgal

De quinque Regibus suspensis

Eo tempore regnabat in ierusalem Adom:

sedech qui interptat dns iu-
sti forte sic vocabantur reges
Jerosolimorum Nam et melchi-
sedech rege iustu sonat Cum
cum audisset Gabaonitas federa
cum isrl timuit valde et
vocavit quatuor reges secum
et ascenderunt v reges Amor-
reorum et obsederunt Gaba-
on obsessi at miserunt ad Josue
dicentes Ascende cito et libera
nos Cum collecto exercitu ir-
ruit repente sup hostes et ui-
si sunt in fugam p descensum
Bethoron Et dominus misit gran-
dinem sup eos et plures occi-
dit grando qz gladius Videns
at Josue solem descendere
ad occasum et lunam ascende-
tem timens ne beneficio no-
ctis euaderent hostes clama-
uit ad dnm dicens Sol g
i sup Gabaon ne movearis
et luna g i sup uallem Ha-
ylon Steterunt qz sol et
luna spacio unius diei

Non fuit tam longa dies ante vel post Sub Ezechia enim addite sunt dies tantum decem hore h vero unius dies | luna spacio unius diei nec ante ea vel postea fuit tam longa dies

Qn vero reges absconderunt se in spelunca urbis Maceda Precepit qz Josue fortis et ait Volvite saxa ad os spelunce et apponite custodes Vos at persequimini hostes Cesis ita qz adversariis magna plaga redyt exercitus ad Josue in Maceda ubi tunc erant castra sanum et integro numero Et ait Josue Producite v reges de spelunca Quibus eductis dixit ad principes exercitus Ponite pedes sup colla istorum regum ne timeatis sic faciet dns cunctis hostibus vris Et cesos suspenderunt reges in patibulis depositos qz ad vesperam proiecerunt in speluncam in qua latuerat et posuerunt sup eas os eius saxa in tumulum sempiternum Eadem qz die percussit Macedam et regem eius ore gladii Postea uero vastavit Lobnam et Lachym Eglon qz et Ebron et Dabir Et reversus est cum omni Isrl ad locum castrorum in Galgala

De xxv regibus fugatis

Quod cum audisset rex Jabyn rex Asor misit ad omnes reges circumstantes Egressi qz sunt xxiiii[or] reges cum omnibus suis gentibus secum ccc milia armatorum et duo milia curruum et conuenerunt ad aquas Meron ut pugnarent cum isrl Dixit dominus ad Josue Ne timeas eos Cras tradam eos tibi vulnerandos Equorum eorum subneruabis et currus igne combures Factum qz est ita percusserunt qz omnes filii isrl preter eos qui se in ciuitatibus munitissimas receperunt Fecerat enim Cananei plures munitiones pvalidas a die qua audierat egressum isrl de Egipto aduersum se Nec eas nisi longo tempore et graui labore obtinuit Isrl vastauit tamen vniuersam terram regionis nulli etati hominum percens aut sexui ditatus qz est sup modum isrl ex hostium preda

De altari Hebal et prima distributione terre

Quoniam at annus iam transierat et transtulit Josue locum castrorum in Silo et ibidem transtulit thabernaculum cum omni ornatu suo p loci opportunitate Inde processit in Sichem cum omni pplo et constituit in monte Hebal altare dno de lapidibus impolitis obtulit qz sup eo holocausta et pacifica scripsit qz sup illud deuteronomium quod quidam intelligunt mandata tm deutronomii Posuit qz mediam partem pplo sup montem Hebal cum sacerdotibus et leuitis et acclamauerunt alternatim benedictiones et maledictiones sic

mandauat ill' Moyses par
ro Josue tradit benedcam et ma
ledcam i altarib9 scripta reliquis
se Quo fco redierunt in Silo
Concessit at Josue tribui Ju
da montana ad aquilone inter
utrumqz media tribu Manas
se collocans hijs tribubg qmisit ter
ram Alyb in castra manetibg
Tamen q bellicose erat tum
q dignitates habebat eni Ju
de regnum pmissum esse et Ma
nasse et Effraym benedixis
se Jacob p beneficio Joseph pa
tris eorum Sed et ipse q Jo
sue Effrata erat Dedit at
Effraym ex sorte aliorz agz
Sichem quem dederat Jacob
singulariter filio suo Joseph
et sepelunt in eo ossa Joseph
Jero: tn testat se vidisse in
Sychem sepulchra aliorum
xi priarcharum Et credibile
e q queqz tribg suum priarcham
in sua retulerit sortem

Qm hebron data est caleph

Accessit aut Caleph fi
lius Jephone ad Josue
coram omni isrl' et ait Nosti
que locutus sit dns de me et
de te ad Moysen et q iurat
m Moyses i reditu ab explo
racone dicens Terra quam cal
cauit pes tuus erit possessio
tua i eternum pollicitus q est
m dns terram in qua inuenimus
Enachim te audiente xlam et
v sunt ex quo locutus e dns
ubi hec hodie lxxxv ano
q sicut sic valens ut eo tpe
valebam Benedixit q ei Jo
sue et tradidit ei hebron in
possessionem et qeuit terra a
prelijs

Quo Josue diuisit terram sorte ix tribubus et dimidie

Iterum uocauit Josue Ec
clesiam in Silo et ait
Venit bonum e ut terram
q pmisit nobis dns sorte di
uidamus Et assumpsit de
singulis tribubg tres viros i
dustriosos ad qsiderandum t
ram Dedit q eis x viros
meciendi peritos q°s prtet arte
veritas non latet mandans eis
ne scdm qntitatem terram me
tirentur sz secundum estimacoem
felicit terre et que magis esset
ydonea Nam sepe plures sterilis
iugera q centum et qd minus
pte redigent tre diuisiom Cir
cuit aut circuientes terram et estiman
tes vno mense reuisi sunt ad
eum in silo piecte q sortibus
pma sors Jude egressa e Se
cunda Symeonis. tercia Beni
amyn hec sors angustissima
fuit pter terre fertilitatem
Tulerunt eni Jericho et Jero
solima Quarta Effraym Qn
ta medietati Manasse vj Ysa
char vij Zabulonite viij Ase
rite ix Neptalym ultima
Damte Et nondu q secund
gressione terre pg factam dua
bg tribubg et dimidie naie qn
q leguntur Auctores legitur
eni q Judas habuit tram sine
sorte et q obtinuit Jrlm nec
potuit inde eicere Jebuseum
que de gressione dicta sunt A
liud legitur q Beniamyn pos
sedit Jrlm q de tradicone dim
e Jte Jtez legr q Josue locutus
e vij tribubg vsqz q torpetis ig
nia date iii viros qui diuidat
vobis tram Cuqz hec oibg di
cisz viij tm legitur hec dixisse
q due tribg et dimidia terra
qcessam q tradita possidebat
Jnde l e q hec nome Judea di
uisis modo accipitur Cnqz dicitur
Judea to terra .p. et tunc a Ju
deis dr tm qd dr Pompeius
Judeam fecisse tributariam Cn
q Judea tm regnu Jude ut ibi
audiuit Joseph q Archelaus regn
ret in Judea Cnqz p sola sor
te Jude ut ibi Judea et Jrlm
i sors Jude et Beniamyn Si
ergo cu hec b' asslogui vident
Auctores determinand e tm ter
ra concessam q tradita Nam
et Judas et Effraym maiore
habunt gressam q tradita Ca
li at duo q priuilegiati sine sor
te tram habuerunt Caleph ha
buit hebron Josue habuit Tha

matha uel Thamiasara et
etiam Sychem secund Josephi
hanc ptem elegit sibi Josue post
distributionem omnibus factam tamquam
bonus dispensator Sed et leui
te separauit Eius viij ciuitates adi
habitandum Quarum decem pri
us acceperant in Amarrea de re
liquis xxxviij tres constituit Ciui
tates refugij hebron de Juda Si
chem de Effraym Cedes de
Neptalym Tunc locuti sunt fi
lij Joseph ad Josue Cur dedisti
nobis q: possessionem vnius funiculi
cum simus tante multitudinis Respo
dit eis Josue ad Effraym et ma
nasse Multus populus es et for
tis Non eris contentus sorte tu
a sed transibis ad montem et pa
bul ultra terminos terre promissionis
precede et para tibi locum

De ciuitatibus datis que apparent

Eo tempore ascendit Caleph
in terram sibi traditam et p
cussit in Ebron tres filios Enac
Et ascendens inde obsedit ciuita
tem Dabir que prius vocabatur
Cariatsepher .i. Ciuitas littera
rum Ibi enim ciues scriptores erant
Quod cum inueniss inuenta ait
Qui primus percusserit urbem hanc
et ceperit dabo ei Axam filiam
meam uxorem ad ea Et accepit
eam Othoniel filius Cenez fr
Caleph iunior eo Erat autem uti
nus in fratribus tantum Nam ille filius Jephone
Iste uero filius Cenez dicitur
forte pr eorum bmonius fuit De
dit itaque Caleph fratri suo filiam
suam Axam in uxorem Que cum p
geret cum viro ad urbem sibi tra
ditam suasa est a viro ut peteret
a patre suo agrum inqualibus susp
rauit et fleuit ut sedebat
asina Cui Caleph Quid habes
Et illa Da mihi benedictionem
meam terram aretem dedisti mihi iunge et
irriguam Dedit ergo ei Caleph
irriguum superius et inferius .i. agrum
irriguum circa te ciuitate ab orien
te et occidente

De federe quod statuerit populus ad deum

Eadem tempore cum iam x
annis transissent annis dixit
Josue Ruben et Gad et
dimidie tribui Manasse fecistis
que precepit nobis Moyses fa
mulus dei et quia dedit dominus fratribus
vestris quietem reuertimini ad terram
possessionis vestre ita duntaxat ut
custodiatis legem dei et colatis
eum Nec eatis post deos alienos
quia archam et tabernaculum non
habetis fratres sui et sicut vnius di
licet interiecto flumine separamur
In vltimis ergo reditus diuidite
eam cum fratribus qui remanserunt
Qui reuertentes venerunt ad tu
mulos Jordanis Sic enim dicitur
est locus per quem transierunt ci
lij per quem transierat filij isra
el nada Jordanis Et edifi
cauerunt iuxta Jordanem altare
infinite magnitudinis ponentes
illud habet nomine Testimonium no
strum quia dominus ipse est deus Vide
tur quod uellet Josue quia altari sup
inscripsisset illud Cumque ie
dissent ad populum nunciatum est
Josue de edificatione altaris
Et arbitrati sunt eos ere
xisse illud ut imolaret sup
eo victimas quod non licebat ni
si sup altare quod statuerat
deus ante tabernaculum Cum
que arripuisset arma ut e
os deleret de consilio missi
est Fineees ad illos et x prin
cipes cum eo Qui dixerunt
ad eos Que est ista transgres
sio Cur reliquistis deum isra
el et cultum eius edificantes pro
fanis altare sacrilegum Et illi
responderunt Absit a nobis
hoc scelus Alioquin ipse deus
querat et iudicet Sed ti
muimus ne cras dicerent filij
vestri filijs nostris Quid uobis
et nobis Quid uobis et domino deo
israel Terminum posuit dominus inter
nos et uos Quamobrem in si
militudine hoc erexerimus in si
gnum quia fratres vestri sumus et
deus est nobiscum Quod audiens

placatus a M. fineês Et
cu retulisset verba hec ad o-
mem pplm laudavit deum hic
videtur quibusdam factum esse qd
legit in Iudicum Angelus domini
transiit de Galgala ad locum
flencium. sz qr parum videtur
Augustino factum hoc esse post
mortem Josue Non enim aude-
rent filii Isrl eo vivente apte
recedere a deo Nos illud suo
loco explicabimus

De morte Josue et eleazari

Evoluto autem multo tempore co-
gregavit Josue omnem
Israhel in Sychem et ait
Ego hodie ingredior viam u-
niversa terra et scio vos pronos
ad irritandum deum Eligite hodie
qd placet cui potissimum servi-
re debeatis utrum diis quibus
servierunt patres vestri in Meso-
potamia An diis Amorre-
orum in quorum terra habitatis ego
autem et domus mea serviemus dno
Et ait populus Dno serviemus
Absit ut ab eo recedamus Et
dixit Josue Testes vos estis
quia hodie elegistis vobis do-
minum et responderunt testes
sumus et ascenderunt in Silo
ut staret coram dno percussit
ergo populus in die illa fedus cum
dno et in signum federis effu-
dit Josue aquam sup terram Mos
erat gentibus in signum et robur
federis initi sanguinem fusum ef-
fundere q. d. Sic effunda-
tur sanguis illius qui violavit
hoc fedus Hebrei vero a-
quam fundentes atrociorem pe-
nam in violatore iudicabant Ex
hiis enim liquores non effundunt
de vase quin aliquid sui vesti-
gium in eo relinquat solus aque
liquor penitus effunditur Ad
hoc fatebantur Hebrei in fede inito
cum dno q. d. Non solum violator
huius federis peribit sz tota progenies
eius peribit cum eo ut nullum vesti-
gium eius remaneat sup terram
Scripsit ergo Josue in die illa
verba hec in volumine legis

dei i. in libro hoc et tulit la-
pidem pergrandem posuitque e-
um subter quercum que erat in
sanctuario domini et ait En
lapis iste erit vobis in testimonium
Solebant enim veteres lapides dura-
bilia erigere ut sui diuturnitate po-
steris initum fedus in memoriam
reducerent Dimisit ergo Josue po-
pulum singulos in possessionem
suam

De morte Josue et eleazari

Post hec mortuus est Josue cu-
ius C et X annorum plus a-
norum erat cum accessit ad mo-
ysen et xl annis servivit ei in
deserto Ex quo colligitur qd xx-
vi annis rexit populum trans iorda-
nem et sepelierunt eum in Tam-
nassara que sita est in monte Ef-
fraym et Eleazar quoque mortu-
us est et sepelierunt eum in Ga-
baa fineês et filii eius que da-
ta est ei in monte Effraym qui
successit patri in sacerdotium

Incidencia

In diebus Josue Erictonius
primus quadrigam invenit in Gre-
cia Erat quippe apud alias
naciones Rursus tirannide exercu-
it in hospites Phenix et ca-
thmus de Thebis Egipciorum
in Syriam profecti in regione thi-
et sydonis regnaverunt Sed cath-
mo recedente in Graciam gre-
a terra a Phenice Phenicea
dicta est Europe filie Phen-
icis iupiter mixtus est Danaus
per l filias l filios Egypti fratris su-
i interfecerat uno tamen superstite qui
regnavit post eum

Hystoria Iudicum incipit

Liber Iudicum hebrayce
sophtim dicitur Qui iudi-
ces describit usque ad Hely
sacerdotem et ab hoc
dicitur Iudicum totus a materia Vide-
tur tamen quibusdam ab Auctoribus
sic notatus ut quia Cronica scriben-
do quisque iudicum temporibus suis in actis
redegerit Quis autem in unum co-
pegerit dubium est dicunt quidam
quod Samuel Alii Esdras Veri-
similius videtur quod Ezechias qui
parabolas Salomonis et librum

Regum in unum collegit Si
queritur quare moyses et Jo-
sue inter iudices non connumerantur
dicendum quod non iudicaverunt populum sed
et rexerunt Ceteri vero inde iudices
habuerunt in populo i n q in tri-
bulacionibus suis consilio et pru-
dencia eorum populus utebatur

Quomodo Judas pugnavit contra Chananeum

Et factum est post mortem
Josue consulunt populus do-
minum per fineem Quis ascendet
ante contra Chananeum et erit
dux belli Et dixit dominus Ju-
das Non personam sed tribum designans
Creditur tamen Caleph prefuisse
populo sed pro modicitate temporis
nec rectoribus nec iudicibus annumeratur
est Et ait Judas Symeoni
Ascende mecum in sorte mea
et pugna contra Chananeum
et ego pergam tecum in sorte
tua Non tamen legitur Symeo
propria postea sortem habuisse
sed adhesit Jude ut impleretur
quod predixerat Jacob de Syme-
one et Levi Dividam eos in
one et Levi Dividam eos in
Jacob et dispergam in Israel Ascen-
derunt ergo Judas et Symeon
et percusserunt in ea
in Bezech Comprehende-
runtque Adonibezech id est dominum Be-
zech Adonay enim dominum sonat
et ceciderunt summitates manuum et
pedum eius Hebrei tamen primo sa-
nare videntur pollices quibus
ensis non est ydoneus homo ad arma
ferenda Et ait Adonay in
Bezech Septuaginta reges amputatis
ipsum enim hoc fecerat regibus
qui colligebant sub mensa mea
ciborum reliquias Et ascendentes
in Jerusalem percusserunt eam tradentes
incendio Et relinquunt ibi Ado-
nibezech et mortuus est Nec in-
telligendum est quod filii Israel tunc ha-
buerunt Jerusalem in dicione sua expul-
sis Jebuseis hoc enim factum non est
usque ad tempus David qui ex-
pulsis Jebuseis sedit in ea et
transtulit eam de Beniamin
in sorte regum Hec videtur
quibusdam recapitulando dictum
et factum esse vivente Josue
ante distribucionem sortium quia con-
cessam sibi Judeus habebat Jerusalem
et tamen recapitulando dictum usque
ibi Et surrexerunt alii qui non
noverant dominum Alii tradunt eo or-
dine dictum esse quo factum
et ibi demum incipiat recapi-
tulacionem Dimisit ergo Josue po-
pulum etc Ascendit et Caleph
in Ebron terram scilicet gigantum

hoc eciam vult
Augustinus hic or-
dine suo dictum
in Josue preoccu-
pati

percussis
hostibus
prolonga
possidebit
eam Et
recapi-
tulat hic hystoria quod supra
diximus factum in Cariath
sepher Scripsit quod Judas
Gazam et Ascalon et A-
charon cum finibus suis nec po-
tuit delere habitatores vallis
quod falcatis curribus habundabant

De Cineis et transmigratione populi

Filii autem Jetro Cynei cogna-
ti Moysi Ascenderunt de
civitate palmarum cum filiis
Juda in desertum sortis eius quod est
in meridiem Isti sunt filii He-
mobal filii Jethro uxoris mo-
ysi qui relicto patre et patria secuti
sunt Moysen et deinceps habita-
verunt in medio filiorum Israel Civitatem au-
tem palmarum dicit hic Engaddi vel
Jericho sic solet appellari propter
de campestribus eius ubi erant
Beniamin Transtulerunt se ad
Judam Beniamin a parte Juda
Ascendit in Jerusalem hic quidam pu-
tant eam fuisse ... nec po-
tuit ... Jebuseum sed passus
est cum habitare secum sub tributo
Effraym quoque ascendit in Betel
que prius Lusa vocabatur Vi-
dentes quoque hominem egredientem
de civitate obsessa dixerunt ei
Unde nobis introitum civitatis Et
et faciemus tecum misericordiam Et hominem
omnes devastaverunt eam hominem
vero et domum eius dimiserunt

Cum tranſiens in terram Ethi
edificavit ibi civitatem et voca-
uit eam Luſam Nec dele-
uit Effraym Chananeum
ſed paſſus eſt eum vivere ſub tributo
Filii et alie tribus cum eſſent
confortate maluerunt eos habere tri-
butarios quam delere transgredien-
tes mandatum domini et converterunt
ſe ad agriculturam Cum ad divi-
tias ſe tradentes per epulas et
libidinem iam rebelles facti in
gustacione legum integri non erant

De loco flentium

Angelus autem domini apparuit
in Galgala Et cum
venisset ad eum de finibus
ſuis tranſtulit ſe ad aliud locum
et inſecuti ſunt eum Cuique im-
properasset eis dominus per angelum be-
neficia que eis contulerat
addidit Cur noluiſtis fedus cum ha-
bitatoribus terre huius et aras eorum
ſubuertiſtis et noluiſtis audire
vocem meam Quamobrem dii
eorum erunt vobis in ruinam Hoc
angelo loquente elevaverunt vo-
cem ſuam et flevierunt Et vo-
catum eſt nomen loci illius locus fle-
tuum agnominatus ab eventu ſicut
et galgala collis preputiorum I-
molaverunt quoque ibi hoſtias domino
Porro hic recapitulat hiſto-
ria de Joſue ad continuandam
ordinem ſerie(m) dicens Dimi-
ſit ergo Joſue populum et abi-
erunt filii iſrahel unuſquiſque in
poſſeſſionem ſuam ſervierunt
que domino Joſue et ſenioribus
qui poſt eum vixerunt et nove-
rant opera domini que fecerat
cum iſrahel Mortuus eſt autem Jo-
ſue et omnis illa generacio ſocio-
rum eius congregata eſt ad patres ſu-
os

Sequitur de Othonie̅l

Et ſurrexerunt alii qui non
noverunt dominum et non vi-
derant virtutes eius quas fece-
rat eis in exitu de egipto et
ingreſſu terre promiſſionis Fecerunt
que malum in conſpectu domini
et ſervierunt Baal et aſtarot
et diis terre Contraxerunt
que coniugia cum aliis alienige-
nis Quamobrem indignata divinitas
non delevit gentes de medio
eorum ut eſſent eis in aculeum
et laborem Et tradidit eos
dominus in manus Cuſanraſatham
regem Meſopothamie et Sy-
rie ſervierunt que ei viii annis
Et clamaverunt ad dominum qui
ſuſcitavit eis liberatorem Otho-
niel fratrem Caleph quem Joſe-
phus Cenez vocat quasi equivocum patri
vel dicit Cenez quasi Cenezeus
a loco et fuit dominus cum eo et
pugnavit adverſus Cuſanraſatha-
im et oppreſſit eum et quievit ter-
ra xl annis et mortuus eſt
Othoniel Hic dicit Joſephus Beniamin
occaſione facta per uxorem
levite Nos autem infra ponemus
ſequentes ordinem hiſtorie Et non quod
hebrei ſub hoc numero comprehendunt
annos ſervitutis et quietis et
ſimiliter ſub aliis iudicibus Aliter
enim ſtaret hiſtoria

Sequuntur incidencia

In diebus Othoniel Cat-
mus Thebis ex cuius filia
ſemele natus eſt Dionyſius liber
pater Ruthyra condita eſt a phe-
nice qui feminibus quaſdam tradi-
dit literas et ad ſcribendum vermi-
culum conſtituit Vnde et colorem
phenicem dictum a quo poſtea
litera mutata puniceus dicitur
Ephira que nunc Chorinthus dicitur
a ſiſipho condita eſt Minos fi-
lius Europe regnavit in Cre-
ta

De aioth et ſamgar

Addiderunt autem filii iſrahel fa-
cere malum in conſpectu domini
Cum confortavit adverſus eas
Eglon regem Moab et copu-
lavit ei filios Amon et A-

malech Qui transiens iordanem
percussit israel et possedit ydola su-
a in Galgalis et fecit sibi do-
mum in urbe Palmarum .i. Ieri-
cho et filii israel servierunt ei xviii
annis Et clamaverunt ad dominum
qui suscitavit eis salvatorem Aio-
th filium Gera filii gemini
qui utraque manu utebatur pro dex-
tera Gemini dicitur fuisse
quedam villa in Beniamin que
postea sub sepe legitur in parte
ob opprobrium Hebrei tradunt
hunc fuisse Beniamin et quia per
aufferesim ubi nos ponimus Bera-
min iamin ponit quod sonat dex-
trarius vel dexter quia latine gemi-
ni dici possunt quia generatur cum
thente vel genimus Beniamin per
consonantem scribetur dicatur a Ja-
min Iemini sicut a dextra dextra-
rius Miserunt ergo filii israel per
Aioth munera Eglon regi qui fe-
cit sibi gladium anacipitem lon-
gitudinis palme unius manus
et accinctus est eo in dextro femo-
re subter sagum quod est quadra-
te forme militare indumentum
Erat autem Eglon crassus nimis
Cumque obtulisset ei munera prose-
cutus est socios qui cum eo venerant
et reversus ad regem ait verbum se-
cretum ad te habeo o rex egres-
sis ergo omnibus qui cum eo erant
accessit ad eum Aioth et a-
it verbum domini habeo ad te quod
intelligendum est de sompno
et mandato domini Qui statim
surrexit de throno Extendit-
que Aioth manum sinistram et
tulit sicam de dextro femore
et fixit eam in ventre eius va-
lide nec eduxit eam sed reliquit
in corpore Ipse vero clausit dili-
genter hostium cenaculi per posti-
cum egressus est et aufugit Ser-
vi regis post longam moram in-
trantes invenerunt eum mortu-
um et iacentem in terra Venit
ergo Aioth in Seyrath et in-

sonuit bucina in monte Effra-
ym et descenderunt cum eo fi-
lii israel ad vada iordanis que
transmittunt in Moab Et ne-
lentes transire moabitas percusse-
runt circiter x milia et humilia-
tus est die illa Moab sub manu
israel et quievit terra lxxx annis
Et mortuus est Aioth et tunc
de Philisteis volentibus intrare
in terram israel vel Sangar occidit
de viris vomere uno et ipse
quoque defendit israel et eodem anno
vitam finivit

Sequuntur Incidentia

In diebus Aioth Cyrenensis civi-
tas condita est in libia Tri-
tolemus Eleusinus vei-
tolemus Eleusinus ve-
ctus frumenta ibi distribuit proser-
pinam rapuit Rex molossorum
orcheus cuius ingens canis cerberus
pirithoum devoravit qui cum the-
seo ad raptum proserpine vene-
rat Sed et theseum devoras-
set nisi superveniens hercules eum
liberasset Frixus et Helles ni-
sidias novercales evaserunt In-
ui cuius insigne erat aries In
Dama regnavit Tros a quo
Troyam conditam ferunt Perseus
Gorgonem occidit meretricem
que ob nimiam pulcritudinem
spectatores suos mente impo-
tentes reddebat Dyonisius in
India Nisam condidit et a
suo nomine eam appellavit

Delbora et barach

Post mortem Aioth Ad-
diderunt filii israel facere ma-
lum coram domino qui tradidit Ca-
eos in manus Iabin regis Ca-
naneorum qui regnavit in Asor
et habuit ducem exercitus
sui Sisaram Ipse autem habitabat
in Aseroth est gentium qua sic
dicebatur quia non ab uno populo
sed a multis collectis gentibus ha-
bitabatur et oppressit filios israel per
xx annos Qui clamaverunt ad
dominum Erat autem Delbora pro-
phetans uxor Lapidoth que

Posuerat tentorium sium in mo-
te Effraym sub arbore pal-
me. que dicebatur palma Del-
bore Et ascendebat ad eam
filii isrl' i ome iudicium q uenit
Barac filius Abmonen de Ce-
des Neptalim Mulier enim ita
ad plm reuocauit virum suum qui sup
dictus e llapidoth Cred' enim id
fuisse Barac et lapidoth qz ea-
de e utriusqz nois interpretacio
Interptat enim utrumqz choru-
scacio Delbora vero habitance ap
Que dixit ad eum Precepit tibi
deus isrl' Duc exercitum in mon-
tem Thabor x milia de Ne-
ptalym et Zabulon Ego tra-
dam Sisaram i manus tuas iuxta
torrentem Cison Cum Barac
n' ueniret mecum no pgam Cui
ait Ibo · sz victoria tradet in
manus mulieris Nunciatum
e Sisare · Qui ascendissent
Delbora et Barak in motem Tha-
bor ad pugnandum et congregat
exercitum ad torrente Cison ccc
milia armatorum ut ait Jos' et
x milia equitum et nongentos
currus falcatos et alios currus
in milia et C Et ait Delbora
ad Barac Descende hac die da-
bit tibi dns Sisaram i manus tuas
et descendit cum x milibus Delbo-
ra stante in monte ad oracionem Et
pterruit dns Sysaram et vniuersam
multitudinem eius uentus grandis
et pluuia irruebat in facies eo-
rum arcus et fundibule inutiles fi-
ebant plurimi de equis et curribus
suis excussi conterebantur Sic
ergo conuersa in fugam exercitu Sysa-
ra de curru exiliens et fugiens per-
uenit ad tentorium Jahel vel Jabel
uxoris Abner Cynei Abner
enim cum omni domo sua recesserat
a filiis suis qui habitabant ut diximus
in parte Jude et tetenderat ta-
bernacula sua in ualle He-
num iuxta Cedes et erat fe-

dus int' regem Asor et domum
Abner Cynei Porro Iabel susce-
pit fugiete et vagante ut cela-
ret eum et petenti poculum De-
dit lac ut grauius abdormiret Illa
vero dormienti clauum ferreum praus-
sum malleo pcutiens tpus inmisit
usqz ad terram Et Barac post pau-
lulum ueniente ostendit eum terra
confossum Et sic impletum e quod di-
xerat Delbora qz p mulierem tri-
umphus accideret Barac vero agens
exercitum sup Asor obuiam ueniē-
tem Jabin interfecit ciuitatem
funditus deiciens ut ait Jos' Ceci-
nerunt qz Delbora et Barac
canticum dno in quo hortatur vi-
ctores ad benedicendum dum re-
memorando beneficium quod fecerat
dns Isrl' dum daret legem int'
re motu et pluuia Addendo eci-
am quo pcangar ut diximus q'
eunt hostes a finibus isrl' et
quo defecerat fortudo Isrl' donec
surget Delbora qm noua bel-
la elegit dns ut mulier de vic-
tum triumpharet Vnde in Cantico
Surge Delbora et loquere can-
ticum no e in hebreo Addidit quoque
de Amalech victo in Raphidim
ab Effraim i a Josue Effrateo
et pphetauit eum vincendum per
Saul et Beniamin et comme-
dauit eos qui de Manasse et
Isachar et Zabulon et Neptalim
cum eis uenerant ad plium vitu-
perans eos Ruben et Gad et
Dan et Aser qui nolunt ueniē
Vnde ait dicit Ruben contra se
diuisum intelligitur qz separauit se a
pugnantibus vel qz Rubenite di-
uisi erat quibusdam hortantibus ut i-
rent ad plium Aliis dehortantibus Et
at dicit pugnasse eos in Tha-
ne iuxta aquas Magedon Intel-
ligendum e regione esse secus Ci-
son qui pterfluit Magedon
Hebreus hz in Remazathe quod
interpretatur sup altitudinem campi
et sic quod in campo ubi pliatum
e hostibus superiores facti sunt

Jabel

Abner

Qd at ſtē ſtelle pugnaũt
adũſꝯ Syſſaram no mathematice
intelligē e q̄ fallo conſtellacõe
hoc factu fuerit Sed qr cho
ruſcacõib et fulgura ita de ſub
limi ferebant in eos acſi ſtelle
ruent et e ẏperbolicos Sequit
torres Ciſon traxit cadauā eo
ſicut torres Cadumi ſ traxit
cadauā Egipcioꝝ Cadumi in
terptat antiquorꝝ et pō p ma
ri rubro eo qr ibi fcā ſūt antiq
miracula Ad ſeq Calca aīa
mea robuſtos uoce e pplo ſeſe
adhortant De Maledicte tre
Meroth Dixit angelq dom̄i
Meroth fuit vnq de pncipibus
Canaan Delbora vō ſeipam
dixit angelu domī uel michael
qui perat iſrl Dixit ut male
diceret Meroth qd ſonat archa
nu i angelq apoſtate qui adu
ſabant ei in Archano Pꝙea
bñedixit Jabel quod fecerat egit
quieuit terra p xl anos

De Incidencia

Hoc tpe regnu deferit apud
Argiuos ꝛ tranſlatu e in nu
cenas Abnt lib pz cuiq ſepul
cre e apud Delphos ure appol
line aureu Pingit vō mulie
bri corpe qr mlieꝭ militabes
ad vict hnt in exercitu Ilium
ab Ilo conditū Miletq condita

De Gedeone

Fecerunt iterū filij iſrl ma
lum coram dnō qui tradidit
eos in manus Madian et A
malech ſingulis anis i iſrl va
ſtabes ſegetes eorum et pm
uſa iumēta tradebat in pda
Cuqz clamaſſz iſrl ad dm̄
miſit ad eos viru pphām per
que exprobuit eis dns beneficia
que eis contulerat et tamē no
lunt audire voce eius Venit
at angelq domī et ſedit ſub
qrcu que erat in Effra hic
e vir que mſat dns lapis at
ſup que ſedebat ꝛ quercus et a
ger ptinebat ad Joas prem

familie Eſri i honorabiliore
int alios illiq familie Gedeo
vō filius eius triticu hñſcꝭ qui
terunt ſup terra i occulto ex
cuciebat frumenta i torcularī
ut haberet viaticu ad fuga Joſe
dicit hoc maxime fuiſſe di
uine ꝓpiciacõis iudiciu qd tri
uteretur torcular p area futuru
eni erat ut p eu aree replē
tur et torcularia et ait ange
lus ad eu dominus tecu viroꝝ
fortiſſime Cui Gedeon Si
dns nobiſcu e cur appħendunt
nos hec mala Et reſpexit
in eum dns i anglo et ait
Vade ego mitto te i hac for
titudine tuā qua ſi aſſero tibi
reſpiciendo e mittendo Prin
ces Madian qi virū vnum
Cui Gedeon Si grām inue
ni coram te ne recedas donec
reuertar Et coxit Gedeon
hedum poſuit qz carnes et a
zimos panes in canistro iuſmod
ſam offerns ea angelo Cui
angelq Pone carnes et pa
nes ſup petrā et ius deſup
funde Quo fco tetigit illa
angelq ſūm te virge quā ge
bat et aſcendit ignis de pet
et conſūpſit oīa Angelq aute
euanuit ab ocul eiq timens
qz Gedeon ait Heu mi dne
qr vidi angelu domī
Ne timeas no moriē
ris Eade nocte ait dns ad eu
Deſtrue Arā Baal quā ere
xit pr tuus et nemq circa a
ri ſuccide et erude thauru que
ſagīnauit p dol Alii vō thau
re ſeptene que anes offer
res in in holocauſtu ſup alta
re qd edificabis in ſumite pe
tre ſup qua anpoſuiſti ſacri
ficiu Gedeon hens prem
et cuieſ cum e ſeruuſ ſuā
nocte cōpleuit et uenit alta
re Pax domī et latuit in ua
Mane dixerunt cuieſ ad Joas E
ſtruo dixerunt cuieſ ad Joas qm
duc filiū tuu ut moriatur qm

ferit hec. Cui ille ait. Nu-
quid ultores estis Baal. Videq̄
e Baal vindicet se. Ex inde
dictus Gedeon Jerobaal. i. forti-
tudo Baal q̄i fortis q̄ Baal
Igit Madian et Amalech trās-
to iordane sederunt in valle
Isrl q̄i locuste. Spūs aūt domi-
ni induit Gedeon. Vocavit q̄z do-
mū Abiezer de cuius familia
erat ipē. Et misit nūcios ad
Manassem et Asser, et Za-
bulon et Neptalym q̄ occurrerūt
xxxii milia. Et petiit a dño
Gedeon signū victorie in vellere
posito in area. Si nocte illa
vellus roē cōpluetur area sicca
remanente. Et factū ē ita. Et
expsso vellere roē concham im-
plevit. Sequti nocte ne casu
factū putaretur petiit signum
cōtrariū ut area irrigaret et vel-
lus siccū esset. Qd factū ē. Ve-
nit aūt Gedeon cū suis ad fō-
tem qui dicit Arod. Et ait do-
minus ad eū. Populus multus ē te-
cū. Ne dicat isrl meis viribus
liberatus sum clama ad ppłm. Qui
formidolosus ē revertat. Sic intel-
ligendū ē alia tria que manda-
vit dñs clamado in pplo cum
nō tacuisse que Moyses dixit
in Deuteronōio. Qui edificat
domū et nō dedicavit eā reu-
tat. Sil' qui plantavit vineā
et needū fecit eā comune et
qui desponsavit uxorē et nō-
dū accepit et reūsi sunt de
pplo xxii milia et x
milia remaserūt. Et ait dñs
ad Gedeon. Adhuc pplus mul-
tus ē. Duc eos ad aquas in ca-
lore mediei. Eos qui lambuerīt
aqua manu et lingua sicut
canes estivans magnanimos
sepabis. Et inventi sunt ex e-
is tm̄ ccc viri. Et ait dñs
In hiis ccc tradā Madian
i manus tuas. Quibus assumptis
et abiectis p̄ ūus et tubis ge-
deon se certamini dedit. Eadē
nocte dixit dñs ad Gedeō
Descende ad castra Madia

tu et Pharan puer tuus tecū
et audies quid loquntur et con-
fortabunt manus tue. Dissolutū
enī erat cor eius. Qui desce-
dens stetit in ptem castrorū
ubi erant vigille. et audivit que-
dā narrantem somniū cōmilitoni
suo i. hūc modū. Videbat inquit
q̄ panis ex ordio subcinericius et
incomestibilis descendebat in
castra Madian usq̄z ad thaber-
nacl'm et subvtit illud et terre
funditus coequavit. Et ait is cui
loquebat. Vile ē ordeū inter gra-
na et inter gētes isrl videt
abiectus. Et in isrle' vil' ē fami-
lia Gedeonis. Nō ē hoc aliud
nisi gladius Gedeonis. Tradidit
dñs i manus eius Madian. Qd
audiens Gedeon adoravit deū
et reūsus ad socios ait. Surgamus
tradidit dñs nobis castra Ma-
dian. Et divisit eos in tres ptes
et dedit tubas i manus eorū
dextras lagenas q̄z vacuas
et lampades i medio lagenarū
in sinistras et ait. Qd me fa-
cē videbitis facite. Sic ingressi
sunt p̄ gyrum castrorū in tribus
locis in vigilia noctis media.
Et cum fregisset ydrias tenu-
erūt lampades i manibus et so-
nantes tubis clamaverunt. Gla-
dius domini et Gedeonis. Cum
ipse vacuas q̄z pharetras
portarent quibus sunt coplosis
terribilis audiebat sonus. Ideo
subito hostes exercitati terrori sūt
nec cognoscentes sese plurimi
mutuis vulneribus ceciderunt
aliis in fugā vsis usq̄z ad Bet-
settha. Viri aūt de Neptalim
et Asser et Manasse qui re-
dierant conclamantes psequebant
Madian. Effraym q̄z descen-
dit i occursum fugientiū et oc-
cupavit Jordane usq̄z Bethera
et occidit duos reges Madian
Oreb et Zeb. Oreb in petra
quadā Zeb vō in torculari. Et
vocatū ē nomē loculi illius Torcular
Zeb et nomē alterius Petra
Oreb. Oreb in petā quadā Zeb
vero in torculari que modicū a-

prior lice differt a nomine O-
reb vn aque fluxerunt per
manum Moysi et forte dicta est
in interpretacione Et portauit
Effraim capita regum ad Ge-
deon et irascentes dixerunt
ad eum Cur contempsisti vocare
nos ad pugnam Qui ait Ne
forte indignaremini Melior est
enim racemus Effraim vinde-
miis Abiezer Sed et in ma-
nus vestras data sunt reges Ma-
dian Quid tale facere potui Quo
audito requieuit spiritus eorum Transi-
uit quod Gedeon Jordanem cum
ccc viris nec poterant perse-
quentes fugientes pre lassitudine Et a-
it ad viros Socoth Obsecro
date nobis panes ut possimus
persequi Zebee et Salmana
Qui negauerunt ei et subsanna-
uerunt eum Idipsum responderunt ei
viri Phanuel petenti panes
ab eis Zebee autem et Salma-
na in valle quiescebant nil aduersi
suspicantes cum xv milia tantum cum
de exercitu C et xx milia Ge-
deon autem repente irruit super eos
et turbato exercitu eorum du-
os reges comprehensos secum reduxit
Et reuertens apprehendit puerum
de Socoth et quesiuit ab eo
nomina seniorum Socoth Et de-
scripsit ei lxxvii viros quos spi-
nis et tribulis comminuit tamquam an-
ctores prodicte subsannacionis Tur-
rem quoque Phanuel subuertit occisis
habitatoribus ciuitatis Cum rediisset
in Effraim regionem suam dixit
ad Zebee et Salmana Qua-
les erant viri quos occidistis in mon-
te Thabor Qui dixerunt
Similes tui Et ait eis fratres
mei erant vterini Et ait pri-
mogenito suo Interfice eos
Qui non eduxit gladium timens
quia puer erat Surgens Ge-
deon occidit eos Et dixerunt
omnes viri Israel ad eum Dominare
nostri tu et filius tuus et filius filii
tui Quibus ille Non dominabor vestri
nec filius meus sed dominus dominabitur
in vos Vnum postulo a vobis

Date mihi inaures aureas
de preda Et dederunt et fuit
pondus auri mille dcc siclorum Et fe-
cit ex eo Gedeon Ephot
et posuit in ciuitate sua Effram Et
fornicatus est omnis Israel in eo Et
factum est Gedeon et omni domui
eius in ruinam per Ephot quod
non est dignius indumentum pontifi-
cis intellige quod Gedeon fecerit et
alia indumenta pontificalia et
fecit in Effra tabernaculum et in-
altare preter illud quod erat in Sy-
lo Et factus sacerdos immolauit
super illud hostias domino Quapropter
offensus dominus omnem domum eius
fere deleuit Habuit enim lxx
liberos de vxoribus et vnum na-
tum Abimelech de concubina
Sichima qua habebat in Siche-
m Hic occidit fratres suos omnes pre-
ter vnum Et quieuit terra per xl
annos quibus prefuit Gedeon
Qui mortuus est in senectute pe-
na et sepultus in sepulcro pa-
tris sui in Effra Incidencia

Temporibus Gedeonis Mer-
curius inuenit syringas
i. fistulas cantatorias trahens
hoc nomen a syringa uel a re-
tractione armonica que per mi-
rum armonie a vita sua re-
cesserat Inuenit etiam siram
hoc modo Repperit Concham testu-
dinis mortue et putrefactam cum
neruuli arentes et extensi in
ore Conche ad auram tenuem
sibilum reddebat Incidens est an-
tiquis fuerit iste Mercurius vel
Hermes antrimegistus philo-
sophus Et Mercurius maior Erat enim
an Mercurius Legitur fuisse iam Josephus
tira condita ante templum
Jerosolimorum annis c et xl
Dedalus autem fecit metal-
linas argenteas quas volare fe-
cit artificiose spiritu incluso Le-
gitur eciam fecisse simulacra mo-
uencia Ymago enim omni pede
statuarum a se mouerentur fabri-
ut aliquis coniunctim eos fabri-
catibus Qui cum filio naui

fugiens propter investigabilem
fugam per omnes aviolasse, estimatus
est Argonautarum historia fuit
et Orpheus clarus fuit et Linus
discipulus fuit Museus. Linus
magister Herculis claruit. Minos
Cretensibus creditur legem dedis-
se. Ab plato negat hydra-
do calidissimam fuisse Zephi-
stria asserit plato

De abimalech

Post mortem Gedeonis fi-
lii israel fornicati sunt cum
baalim nec fecerunt misericordiam
cum domo Jerobaal. Ascendit
autem Abimelech in Sichem ad
omnem cognationem matris sue et
ait Considerate quia os vestrum
et caro vestra sum. Loquimini ad
omnes viros Sichem. Quid vo-
bis melius est ut dominentur
vobis lxx viri filii Jerobaal an
dominetur unus vir. Et locuti
sunt de eo ad omnem populum et i-
nclinaverunt cor populi post Abime-
lech et iuraverunt ei omnes in fa-
no Baal. Amabrem deinceps
vocatum est ydolum Baalberith. Be-
rith enim conviccionem sonat. Et
tulerunt de fano lxx pondo
argenti dederunt ei et conduxit
ex eo viros inopes et vagos
et descendens in Effra occi-
dit fratres suos super lapidem
unum excepto Joatham. Et
omnes Sichimite constituunt Abime-
lech regem iuxta quercum in Si-
chem. Si querit ergo quo
Saul primus dicatur rex in israel
potest dici hoc dictum esse propter
regnum universale. Hic autem in
regnavit in Sichimitis. Ad
cum nunciatum esset Joatham ste-
tit in vertice montis Garizim
et exclamavit ad omnes Si-
chimitas qui convenerant ad diem
festum. Audite me viri Sichem
Ierunt ligna silvarum ut unge-
rent regem super se et dixe-
runt olive impera nobis. Que
noluit deserere pinguedinem
suam qua dii utuntur et homines.
Dixerunt ad ficum que
noluit deserere dulcedinem fru-
ctus sui. Dixerunt ad vi-
tem que noluit deserere vinum
quod letificat deum et homines.
Dixerunt que ad ramnum impe-
ra nobis. Que dixit Venite ergo
et requiescite sub umbra mea. Si-
quin egrediatur ignis de ram-
no et devoret cedros libani.
Est autem ramnus genus rubi
quod vulgo senticem appellat
asperum et aculeatum sicut sentes.
Josephus dicit hoc inter ligna here-
nam igne incendi. Tunc ex-
posuit eis paradigma dicens In-
terfecistis filios Jerobaal et fi-
lium ancille eius super vos consti-
tuistis regem. Si recte egistis
cum Jerobaal et domo eius
recte sit vobis. Sin autem pulse
egrediatur ignis de Abimelech
qui devoret ipsum et vos. Que
cum dixisset aufugit

De abima expulsione et morte eius

Factum est autem cum regnas-
set super Sichem tribus an-
nis Abimelech. Dedit eis do-
minus spiritum malum adversum eum et
expulerunt Abimelech ab
urbe et a tribu qui exercebat la-
trocinia super eos agens predas
ex eis. Tempore vero vindemiarum
intravit Gaal cum fratribus suis
in Sichem. Cuius defendente
eos descenderunt Sichimite
ad vineas suas et calcaverunt.
Et ingressi fanum dei sui inter
epulas et pocula maledicebat
Abimelech. Gaal quoque dicebat
Quis est Abimelech ut ser-
viamus ei. Nunquid non est filius
Jerobaal. Pro nomine dictum est qui
non est spurius. Et addidit
ut daretur populus hic in ma-
nu mea ut auferrem Abime-
lech de medio. Zebul vero que
federat Abymelech principe

in civitate clam nunciavit ei quod
Abimelech futurus esset. Venit
itaque Abimelech cum exer-
citu nocte et tetendit insidi-
as iuxta urbem. Egressusque est Ga-
al mane et Zebul cum eo
steterunt in porta. Cumque a-
scendisset Abimelech cum
exercitu dixit Gaal ad Ze-
bul. Ecce de montibus multitu-
do descendit. Cui Zebul: Um-
bras montium vides quasi hominum ca-
pita et errore deciperis. Rur-
sus ait Gaal: Ecce populus
qui de umbilico terre descen-
dit. Cui Zebul: Ubi est nunc
os tuum quo loquebaris: quis est Abi-
melech? Egredere et pugna
contra eum. Qui pugnavit et
victus est et fugiens recepit se
in urbem. Zebul autem expulit
eum et socios eius. Sequenti
die Abimelech expugnavit
urbem interfectis habitato-
ribus eam que destruxit ita ut
sal in ea seminaret. Habitatores
vero in turre Sichimorum in-
gressi sunt fanum dei sui quia
locus munitus erat. Josephus tamen
dicit profugos pro parte congre-
gatos super petram munitissimam
et intrabant eam muitare eos.
Videns Abimelech ascendit
in montem Selmon et precisum
ramum ferens dixit sociis: Fa-
cite quod ego. Qui tollentes ramos
et circumdantes presidium succen-
derunt illud et igne et fumo
perierunt in eo mille viri preter mu-
lieres et parvulos. Et recedens
Abimelech obsedit oppidum
Thebes. Erat autem turris in me-
dio in qua receperant se Thebe-
te. Et non qui a Thebis Egip-
torum dicuntur Thebei. A Thebis
Grecorum Thebani. A Thebe in-
decore Thebite. Cumque Abime-
lech expugnaret urbem turrim
et supponeret ignem mittens
mulier fragmen mole superi-
ciens fregit cerebrum eius.

Qui ait armigero suo: Per-
cute me ne dicatur interfectus
a femina qui interfecit eum.
Hanc partem dicit Josephus ac-
cidisse Effraitis eo quod iurgati
sunt adversus Israel. Gedeonem
ad aquas Jordanis.

Incidencia sequuntur

Eo tempore corus inventus est in-
strumentum
Hebrea quod instrumentum esse
dicit Strabus pellem extensam
cum duabus acutis. Per alteram
inspirat, per alteram reddit so-
num et scribitur secundum Gre-
cos sine aspiracione pro vace
canenda et mensura cum
aspiratione. De Thola

Post Abimelech iudicavit
Israel Thola de Isachar fi-
lius Phua patrui Abime-
lech. Nec moveat te Phua
et Joas fratres esse, cum alter
de Isachar, alter de Manasse
fuerit. Filii autem sunt uterini ma-
tre et duorum fratrum primi de
divisis tribubus. Hic iudicavit
Israel in Samir xxiii annis et
mortuus est. Incidencia

Eo tempore Herculus ante-
um vicit in Palestra
et illud pastavit. Bellum fu-
it inter Lapithas et Centhau-
ros quos Palefatus in libro
de incredibilibus nobiles fuis-
se ait equites Thessalie. Pa-
gnavit
Laumedonte
in Troya. Androgeus Athe-
nis interficit Theseus in
agone Minotaurum inter-
ficit propter quod Athenienses
pueri tributarii a pena li-
berati sunt. Fuit autem Mi-
notaurus vir quidam inhumanus
et valens in Palestra et
in gratia Minois. Inde et
dictus est quasi Minois thaurus
id est Minois carnifex.

Sequitur de Jachir

Post Thola Jair Gala-
adites de tribu Manasse
iudicavit Israel xxii annis. Ha-
buit xxx filios quos fecit

principes xxx ciuitatum quas
vocauit nomine suo Athoth Ia-
ir i. opida Iayr et mortuus est

Incidencia

Ad tempore Theseus ra-
puit Helenam quam secun-
do receperunt fratres eius Ca-
stor et Pollux capta matre
Thesei eo peregre profecto
Philisteus scribit a ciuibus Ty-
riis Zoro et Cartagine Car-
thaginem conditam Charmete in-
persona latinas literas inuenit

De Iepte

Iterum filii israel seruierunt
ydolis cristianorum gencium
et tradidit eos dominus in manus
Philistim et Amon et afflicti
sunt vehementer xviii annis
omnes qui habitabant trans iordanem in
terra Amorrei Amonite quoque
Iordane transmisso vastabant Iu-
deam et Beniamin et Effra-
ym Qui afflicti clamauerunt
ad dominum Qui cum dure increpasset
eos ite et inuocate deos quos e-
legistis proiecerunt omnia ydola
de finibus suis et doluit dominus
super miserias eorum Congregati
sunt filii israel in Masphat
contra amonitas qui fixerant
tentoria in Galaad Fuit
eo tempore Iepte Galaadi-
tes vir fortissimus pugnator
filius meretricis hic habuit
uxorem de Galaad de qua
suscepit filios qui cum adoleuis-
sent eiecerunt eum tamquam spurium
dicentes Non poteris esse he-
res in domo patris nostri Et
abiit in terra Iob et congrega-
ti sunt ad eum viri inopes et
latrunculi et eum quasi princi-
pem sequebantur et descende-
runt ad eum maiores natu de
Galaad dicentes Esto princeps
noster et pugna pro nobis
contra filios Amon Qui ait
Nonne vos estis qui odistis
me et eiecistis Qui dixe-
runt Nos ad iniuriam te nec venimus
ut persequamur sed ut sequa-
mur te Et ait Iepte Iura-
te ergo michi et iurauerunt et con-
scendens cum eis in Mas-
phat humiliauit se coram domino
et factus est princeps populi
Et misit nuncios ad regem A-
mon in hec uerba Exi de terra
mea cur uastas eam Qui respon-
dit Tulit israel terram meam cum
ascenderet de Egipto et recepi
eam Cui Iepte dixit se eam
in rebelli acquisiuisse et multo tem-
pore possessam et trecentis annis pos-
sessam noluit acquiescere Amo-
nites Et ait Iepte Iu-
dicet dominus hodie inter israel et
Amon et factus est spiritus domini
super Iepte Et egrediens ad pu-
gnam uotum vouit domino dicens
Si tradideris filios Amon in ma-
nus meas quicumque primus egressus
fuerit de domo mea occurreritque mi-
chi reuertenti cum holocaustum
offeram domino Et percussit Iepte
filios Amon plaga magna ni-
mis et humiliati sunt coram fi-
liis israel Reuertenti autem Iepte in
Masphath occurrit ei vnige-
nita filia eius cum tympanis
et choris Qua visa scidit ve-
stimenta sua et ait Heu filia
decepisti me et decepta es
Aperui os meum contra te domino
Filia vero dolens in hoc casu
pro uictoria patris ait Fac michi pater
quodcumque pollicitus es hoc solum
presta michi ut duobus mensibus circueam
montes et plangam virginitatem
meam cum sodalibus meis Fortas-
se tenebat maledictum legis pro
sterilitate Et ait pater Vade et
expletis duobus mensibus rediit
ad patrem suum et fecit ei sicut
uouerat Exinde mos increuit
in israel ut annuatim conueniant filie
israel et plangant filiam Iepte
quatuor diebus Rexit Iosephus Ie-
pte quod obtulit holocaustum

nec legittimi nec deo carum
Quod si tamen obviam uel non
habuisset immolasset eum domino
Fuit ergo in vovendo stultus
in solvendo impius Potuit
tamen aliquid usque esse bonus quia
a irruit spiritus domini super eum et
etiam post votum Nam et apostolus
ponit eum in cathalogo bono-
rum Quidam tamen excusantes
eum familiari consilio spiritus sancti
dicunt eum hoc fecisse Conue-
nientes ad eum Effrate di-
xerunt Cur cum transisti vo-
care nos ad pugnam incendemus
domum tuam Qui ait Vocavi vos
et venire noluistis Et vocatis
viris Galaad pugnavit contra
Effraym Occupaverunt autem
Galaadite vada Jordanis
Cumque venissent ad eos fugientes
quidam de Effraym obsecrantes
ut permitterent eum transire di-
cebant ei Numquid Effrateus
es Quo dicente Non sum
interrogabat eum dic ergo
Schibboleth quod interpretatur
spica qui respondebat Thebo-
leth eadem littera spicam exprimere
non valens statim que iugula-
bat eum et ceciderunt eo
tempore de Effraym xlii milia
Et nota quod Effrateus potest dici
de Effrata Effrateus etiam
proprie dicitur Bethleemita Et
iudicavit Jepte Israel vi annis
et mortuus est et sepultus in ci-
vitate sua Sebeti que est in Ga-
laad Hic ab etate Moysi usque
ad se ipsum aut supputari annos
ccc annis huic non addunt xl
et viii annos afflictionis qui pre-
cesserat

Incidencia

Eo tempore Hercules flammis
se iniecit nam in morbum
inciderat pestilentem

De abessan

Post Jepte iudicavit Israel A-
bessan vel Esebon Bethle-
emita de Juda vii annis

Incidencia

Eo tempore Agamenon impe-
ravit cui iunctus Menelaus
Lacedomie

De Ahilon

Post Abessan Ahylan Zabu-
lonites iudicavit Israel x an-
nis hic cum annis suis in lxx
interpretibus non habetur pro damno
supplendo Eusebius Josue
et Samuelis et Saulis
annos scripta sacra non dicit
plures quam annos quam Josue legi-
tur annovit quo ab ingressu Is-
rael de egipto usque ad edifi-
cacionem templi cccc lxxx
annorum summa in scriptura predicit
habet

Incidencia

Eo tempore Alexander He-
lenam rapuit Bellum decen-
nale surrexit Memnon
et Amazones priamo tulere
subsidium

De abdon

Post Ahylon Abdon Thera-
thonites de Effraym iudicavit
Israel viii annis Sub hiis autem
iudicibus non recessit Israel a domino
et quievit terra et ideo ni-
chil memoriale fecisse legitur
Tamen quidam tradunt sub
Abdon cladem factam in de-
mannum per uxore clementi

Incidencia

Huius anno tercio capta est
Troya et fluxerunt et
et Troya capta usque ad pri-
mam Olimpiadem anni ccc
vi Tunc Grecia ad hono-
rem victorie sue ceperunt
annorum tempora sic Anno a ca-
ptivitate Troye incepta olimpi-
ade Deinceps annotaverunt tem-
pora usque ad olimpiadum
deinde Romani florentes annotaverunt
tempora sic Anno ab urbe con-
dita Ultimo Christiani annotant
sic Anno ab incarnacionis do-
mini Troya capta Menela-
us et Helena devenerunt
ad Thnoze regem Egipti
quem Homerus Polibum vocat
Anno tercio a captivitate Tro-
ye vel viii ut quidam volunt
regnavit Eneas tribus annis

mus in Italia In qua primus regnavit Ianus Saturnus Picus Faunus latinus annis centum L.

Rursum filii israel peccaverunt coram domino qui tradidit eos in manus Philisteorum XL annis a qua servitute tandem modo liberati sunt Fuit vir quidam de stirpe Dan nomine Manue habens uxorem pulcram sed sterilem Cui sepe oranti in agro pro sterilitate amouenda Apparuit ei angelus et ait Concipies et paries filium Caue ne comedas aut bibas deinceps nisi iuxta legem Nazareorum Filius enim tuus erit Nazareus dei ex utero matris et deinceps robustus et ipse liberabit israel Alia littera et dicetur liberator israel Que cum omnia indicasset viro suo et commendasset angeli pulcritudinem contristatus est vir quia zelotes erat Et ut mitigaret uxor nubilem viri tristiciam consuluit ut ambo orarent dominum ut iterum veniret ad eos angelus et instrueret utrumque de puero Et apparuit iterum angelus uxori Que cum vocasset virum ait Manue ad eum Tu ne es qui locutus es de puero Cui angelus Sum Cui Manue Quid vis ut faciat puer Et angelus Nazareus erit omni tempore vite sue Detulit quoque Manue hedum et panes et ait angelus Non comedam si vis offerre offer illa domino Et ait Manue quod est nomen tuum Cui angelus Cur queris nomen meum quod est mirabile Et obtulit Manue que tulerat super petram domino qui facit mirabilia Et ascendit angelus in flamma nec ultra apparuit eis Et intelligens Manue esse angelum dei Dixit Morientur quia vidimus dominum Cui mulier Nequaquam nam accepit dominus holocaustum

a nobis et indicavit que futura sunt Natum quoque filium vocavit Sampson quod sonat robustus Crevit quoque puer adeo ut iam propheta futurus agnosceret Cepit quoque spiritus domini esse cum illo in castris Dan in meditullio tribus sue vel locus in quo prius habitavit Sampson et est dictus Castradan pro anticipacionem Nondum enim tribus Dan propriam habebat sortem

De Samsone

Descendit igitur Sampson in Tamnatha philisteorum ut videret solempnitatem que ibi agebatur et visam ibi virginem concupivit Dixit quoque patri et matri Accipite mihi queso uxorem Thamnateam que complacuit oculis meis Qui dixerunt Cur negligis filias fratrum tuorum et transis ad filiam incircumcisorum nescientes quod res fieret a domino Cumque descenderent cum eo apparuit eis catulus leonis in iuvenibus opidi et irruit in eum Sampson in spiritu domini nil habens in manu et dilaceravit eum frustratim quasi hedum capre et hec parentibus non indicavit Desponsata quoque sibi uxore cum post aliquot dies rediret ut acciperet eam declinavit ut videret cadaver leonis Et ecce apes erant in ore leonis et favus mellis quem sumptum comedebat in via Dedit quoque partem patri et matri et comederunt partem quoque sponse contradidit Cumque Thamnatei cives essent in epulis nupciarum timentes robur iuvenis dederunt ei XXX iuvenes robustos sermone quasi socios ope vero custodes ne quid forte vellet committere crescente conviviorum sacietate Quibus ait Sampson Proponam vobis problema quod si solveritis in vii septimum diem convivii Dabo vobis XXX sindones et totidem tunicas Alias nec et totidem dabitis mihi Qui dixerunt Propone Et ait

Sampson De comedente ex-
iuit cibus et de forti egressa
est dulcedo Iosephus alia ponit ver-
ba Qui cuncta devorat cibum
genuit de se suavem licet
ipse sit insuavis Nec potuit
per tres dies propositum solvere Cum-
que adesset dies septimus dixerunt
sponse Blandire viro tuo ut
indicet tibi problema et indicabis
nobis Alioquin interficiemus
te et domum patris tui Que sol-
licitatis viri flendo dicebat quod
odisti me etiam non exponis mihi
problema Septem igitur diebus
convivii flebat apud virum
Si quod vii diebus flevit cum
supra dictum sit uno die venisse
ad eam iuvenes prout dicitur Cumque
adesset dies septimus id est cum adhuc es-
set dies infra vii primus Quod ideo de-
terminatum est ne putaretur post
dies tres venisse de quibus dictum
erat quod non poterant propositum sol-
vere pilosos prout aliter dicitur Cum-
que adesset dies iiii id est non appro-
pinquaret set nondum esset ut dictum
sit adesset qui iuxta esset Et i-
ta post tres dies inquisitionis ea-
rum quarta die venerunt ad ea-
m et locuta est Quod autem dicitur vii die-
bus flevisse hoc est in illis vii-
nis pilosos Quidam tamen conie-
cerunt ita Cumque adesset dies vi-
gesimus quod vitio scriptoris reor fa-
ctum Qui videns viii abbrevia-
tum estimabat legi unum Tandem
die vii cum ei molesta esset ex-
posuit Que statim indicavit
civibus suis et illi die vii ante
solis occasum dixerunt Sam-
psoni Quid dulcius melle quid
fortius leone Qui ait
Quid dolosius muliere Si non a-
rassetis in vitula mea non invenis-
setis propositionem meam Et irru-
it spiritus domini in eum Et descen-
dit Ascalonem et ibi percussit xxx
viros Quorum ablatas vestes
dedit pronubis suis Et iratus Sa-
mson uxori redit in domum pa-
tris sui Uxor autem eius nupsit u-
ni de pronubis suis Cumque dies
triticee messis instarent ve-

Sanson invisere uxorem suam fe-
rens hedum Cumque thalamum
cubiculum vellet intrare prohibuit
pater dicens Putavi quod odisses
eam et tradidi illam amico tuo
Sororem habet que pulcrior est il-
la sit tibi pro ea uxor Cui sam-
pson Ab hac die non erit cul-
pa in me contra philisteos faciam
nobis mala Et cepit trecen-
tas vulpes et iunxit caudas
caudis et faces ligavit in me-
dio quas igne succendens dimi-
sit eas discurrere Et incende-
runt segetes philistinorum tam
vineas quam et oliveta quas
consumerent Philistim scientes
post esse Sampsonis uxorem
eius et parentes combusserunt ipse
mali huius auctores Et ait
Sampson Adhuc expetam
ultionem ut quiescam et percussit
eos plaga magna ita ut stupentes
suram femori imponerent Vel
dicitur ita percussit alienigenas quod
Samson tibiam super femur quod
ad priorem sensum reducit id est
tam inabiliter ut stupentes ti-
biam unius pedis stupentes al-
terius super femur id est pedites pre ti-
moris ponerent Tamen qui
tibiis incedunt et super femur
sedentes quidam exponunt sic
percussit tibia super femur id est
pedites preter sedentes in e-
quis Et habitabat Sampson
in spelunca petre Etham
in loco munito

Quomodo samson interfecit mille viros in maxilla asini

Tunc ascendentes philis-
tei in terram Iuda castra
metati sunt in loco qui postea
dictus est Lechi id est maxilla Et
dixerunt ad eos viri Iuda Cur ascendistis
in nos Qui responderunt Ut a-
scendimus adversum nos Qui dixerunt Et a
ut ligemus Sampsonem Et de-
scenderunt iii milia de Iuda
ad Sasonem et culpabant eum quod phi-
listim dixerunt Nescis quod Phi-
listiim imperant nobis Et tradamus
nos ut ligemus te et tradamus
Philisteis Qui ait Iurate
ne me occidatis et iuraverunt

et permisit se ligari duobus no
uis funibus Qui cum traherent
eum et uociferarent Philistei
pre gaudio irruit spiritus domini in e
um et dissoluta sunt vincula
eius ut lina id est stupe linee ad
odore ignis Alia littera filii lini
tortum sputamine Tolles quoque man
dibulam asini iacentem in terra
interfecit in ea mille viros alios
in fugam vertens Et exultans Sa
son cecinit metrice In ma
xilla asini in mandibula pul
li asinarum delevi eos et percus
si mille viros Hebreus habet In ma
xilla asini hemor quod sonat
cumulum de cumulis hoc est in
maxilla asini feci acervum de
cadaveribus mortuorum Et proiecit
mandibulam et vocavit nomen
loci Ramathlechi vel Ramatle
chi quod est elevata maxille Ra
ma enim excelsum sonat et
sitiens ad mortem quod factum est ut
diceret esse Hebrei quod sibi dedit
gloriam et non deo Et clama
vit ad dominum Obsecro domine en
maior et incido in manus in
circumcisorum Et aperuit dominus
molarem dentem in maxilla
asini et egresse sunt aque
Quibus haustis vires recepit
et mutato nomine prori dictus
est nomen loci fons invocantis de
maxilla Cumque non timeret Phi
listeos abiit in Gazam et
vidit ibi mulierem meretricem et
ingressus est ad eam Quo cog
nito Palestini posuerunt custo
des in porta civitatis ut oc
ciderent mane occidentem Sam
son vero medio nocte surgens
ambas fores apprehendit cum
postibus suis et sera et in hume
ris portavit ad verticem montis

Quomodo tandem deceptus fuerit

Post hoc amavit Dalida
que erat in valle Sorech
et Sorech locus vel genus
vitis et venerunt ad eam
satrape Philistinorum dicen
tes Disce ab eo in quo habeat
vires et quo valeamus eum
vinctum affligere et dabimus

tibi singuli mille et C argenteos
quod est quinque milia et D Quidam
distinguunt ita Dabimus tibi singuli
et omnes simul mille C argente
os Et blandita est Dalida Sa
son Qui respondit in dolo Si
vii nervis funibus et adhuc hu
mentibus ligatus fuero ero sicut
ceteri homines Quos ipse pal
mites vinearum recentes dicit Et
attulerunt ad eam vii funes qui
bus dormientem ebrium colligavit
latentibus apud se Philisteis Et
clamavit mulier Philistiim super
te Samson Qui rupit vincula
quasi stupea filum factum est sicut
de vii nervis funibus Cum autem
in vii crines capitis eius esset li
gatus lino et clavus terre in
fixus expectatus ab ea Sam
son evellit clavum cum crinibus
et lino Cumque molesta esset ei
Dalida et deficeret anima eius
ad mortem aperuit ei veritatem
dicens Nazareus sum ab utero
matris mee si rasum fuerit caput
meum recedet a me fortitu
do Tunc Dalida revocavit
Satrapas ut venirent cum
pecunia quam promiserant Et
illa dormire fecit eum super
genua sua et per tonsorem rasit
vii crines id est eius id est omnes Vel
quos novacula ascenderat super
caput eius etiam pro salis un
rasis dum recessit ab ea Et
abiecit eum mulier Quem cum
apprehendissent Philistiim erru
erunt oculos eius et vinctum duxe
runt eum per terram et apud
Gazam clausum in carcere mo
le fecerunt quasi ope servili eum
affligentes Hebrei tamen tra
dunt quod Philistei coegerunt eum
dormire cum mulieribus robustis
ut ex eo sobolem robustam
susciperent Procedente tempore
cum capilli eius renasci cepe
rant cum adesset publica solemni
tas ingressi sunt satrape principes
Philistinorum ut immolarent magni
ficas Dagon deo suo qui tra
diderat inimicum in manibus eorum

Cumque letarentur conuiuatores ad-
ductus est Samson ut ante eos
luderet et ei illuderent Sta-
bat autem inter duas columpnas
quibus domus innitebatur Et ait
puero regenti se Sine me
ut tangam columpnas et pau-
lulum requiescam Et apprehen-
dens utramque columpnam manibus
ait Moriatur anima mea cum Phi-
listiim Et concussis columpnis
cecidit domus super omnes et multo
plures interfecit moriens quam
viuus Et preter conui-
uas erant in ea milia utriusque
sexus qui ludentem aspicie-
bant de tecto Et tulit eum
uniuersa cognatio eius et sepe-
lierunt eum in sepulcro patris
sui et iudicauit Israel xx annis Jo-
sephus Hactenus Iudicum liber tempora
signat hunc annos ccc xc vix
et iudices xv

Incidentia

Eo tempore [illegible] Astramgillbam ce-
cidisse secundus rex latino-
rum Palefactus in libro incredi-
bilium tradit Ulixem intrepide
Syrenorum fugisse Syllam spolia-
re hospites solitam Syrenes
quasi mulieres fuisse que decipie-
bant nauigantes

Drix ille est numerus [illegible] [illegible] dies re- more

De micha

Sequitur hystoria de ydolo
Miche hunc autem euentum et
alterum de uxore leuite dicit
Josephus contigisse post mortem Josue
et ante Othoniel cum plurimum
peccassent coram domino israel et tra-
didisset eos dominus in manus Ca-
naneorum qui abstulerunt inde
Ascalonem et Acharon et
multas urbes in campestribus et
populos Damitas expulsos in
montes fugere compulerunt Eo
tempore fuit uir de monte Ef-
fraym nomine michas qui su-
scepit a matre sua mille c argen-
teos uotiuos et fecit ex man-
dato matris ex eis Ephot et the-
raphim id est ueste sacerdotalem
et ydola et separauit eis edi-
culam in domo sua et impleuit
manum unius filiorum suorum et
factus est ei sacerdos et uesta
ut eum de sacerdotio per aliud po-
situm in manu eius ut impleuit

Nota quinque testamento in ueteri tamen nomina
per angelum sunt nunciata Ysma-
el et Isaac Ezechias Sampson
in nouo duo Johannes et Jhesus

manu eius i. sepe abstulit ei
iterum sacerdotium In diebus illis non
erat rex in israel sed unusquisque
quod sibi rectum uidebatur faciebat
Fuit autem alter adolescens Beth-
leemita cognatus Miche et le-
uita sed pauper qui uoluit pere-
grinari ubicumque commode sibi reperisset
Cumque declinasset in domum Mi-
che cognita causa uie eius consti-
tuit eum sibi sacerdotem constituens
sibi per singulos annos x argente-
os et uestem duplicem preter ui-
ctum In diebus illis tribus Dan
querebat sibi possessionem et mi-
serant v uiros ut explo-
rarent terram in qua possent
habitare Et intrantes domum
Miche requieuerunt in diuersorio le-
uite Cumque considerassent uestes
et ydola abierunt et uenerunt
Lachis et uidentes locum
uberem et magne opulentie et
habitatores in eo sine timore et
rebelles reuersi sunt ad fratres su-
os et dixerunt Eamus possideamus
terram quam uidimus Nullus
erit labor Et profecti Dani-
te dc vi armati primo man-
serunt in Cariathiarim unde quasi
castra ex illo tempore dicta est castra
Dan Alius eodem nomine dictus
est de quo dicitur in Samsone ubi
Tercius eodem nomine dictus est ubi
Jeroboam fabricauit uitulos
Cumque transissent iuxta domum Mi-
che intrauerunt v predicti ui-
ri et tollerent uestes et ydola dixit
sacerdos acclamaret dixe-
runt ei Veni nobiscum melius
est tibi ut sis pater in una tribu quam
in domo unius uiri Et abierunt in-
eis frenis [illegible] Cumque in-
sequeretur eos Michas cum
omni domo sua uidens eos for-
tiores et armatos mortem
reuersus est Illi uero cum mulieribus
et paruulis et iumentis et uni-
uersa supellectili sua uenerunt
Lachis ad populum et percusserunt
eos et urbem incenderunt et non
fuerunt sibi ciuitatem fortes
procul a libano et in [illegible]

Jordanis circa maximum campum
Sydonis in regione Roob et ap-
pellaverunt eam Dan que prius
Lachis vocabatur Posuerunt quoque sibi in
deum ydolum michee toto tempore quo
fuit domus dei in Silo Jonathan
vero filium Gersan filii moysi et
filios eius statuunt sacerdotes in
tribu Dan usque ad diem captivi-
tatis sue Cuique replicat hystoria
In diebus illis non erat rex in
israel videtur consentire Josephus qui
dicit hoc factum et quod sequitur
circa eadem tempora contigisse

De uxore levite

Fuit levita habitans in latere
montis Effraym habens uxorem
de Bethleem que irata viro
suo rediit in domum patris sui in
Bethleem Quem eadem vir suus
cum puero et duobus asinis reconci-
liatus est ei Quarto autem die cum
regredi vellet tenuit eum socer
usque in crastinum Quinto die
sumpto cibo circa meridiem egressus
est ducens secum duos asinos
honustos et concubinam Hec enim
quandoque uxor dicitur et ut vide-
tur vellet Josephus lunam x. infau-
stiter arripuit Cumque transis-
sent iuxta Jebus die declinante
noluit ingredi apud gentem ali-
enam et transiunt in Gabaa
que est in tribu Beniamin Et
nullo eum recipiente sedebat in
platea Et ecce senex re-
diens de agro qui erat de
monte Effraym et advena
habitabat in Gabaa qui intro-
duxit eos in domum suam Et
cenantibus illis venientes viri
civitatis filii Belial dixerunt
ad dominum Educ virum qui in-
gressus est ad te ut abutamur
eo Tamen Josephus dicit non vellet
se per eos sed ut raperent uxorem
eius Cum autem obtulisset senex
filiam suam virginem et uxorem
viri pro viro eduxerunt uxorem
viri Qua cum tota nocte abu-
si essent dimiserunt eam mane
Que rediens ad hospicium

expiravit ante ianuam Et fe-
rens vir eius cadaver in asino
rediit in domum suam Et concidens
eam in xii partes misit in omnes ter-
minos israel et clamaverunt singuli
Nunquam sic factum est in israel ex quo
ascenderunt patres nostri de Egi-
pto Et egressi sunt omnes quasi
vir unus in Maspha xl milia
pugnatorum et dixerunt Non
redibit quisquam in domum suam
donec ulciscamur in Gabaa
Et elegerunt virum unum de x
qui portaret cibaria et mise-
runt ad omnem tribum Beniamin
dicentes Tradite nobis flagi-
ciosos de Gabaa ut moria-
tur Qui noluerunt immo dederunt
eis in auxilium xxv milia de
Beniamin Erant autem in Ga-
baa dcc viri ita sinistra ut
dextera preliantes et fundis lapi-
des ad certum iacientes ut capil-
lum quoque possent percutere Et a-
scendens exercitus israel in Silo con-
suluit dominum Quis ascendet cer-
taminis princeps contra Bema-
min Et respondit dominus Judas
hoc forte videtur facere pro Josepho
de tempore huius cladis Et ascenden-
tes inde expugnabant Gaba-
a Et prima die egressi filii Be-
niamin de Gabaa percusserunt
de israel xxii milia Secunda
vero die xviii milia Tercia
vero die per insidias civitatem
ceciderunt et incenderunt urbem
filii israel occidentes viros et mu-
lieres et parvulos idipsum facientes
aliis civitatibus in Beniamin
De omni vero Beniamin soli dc
remanserunt qui sederunt in
petra Remon et planxerunt
planctu magno iiii mensibus
Et iuraverunt filii israel in Mas-
phat quod nullus eorum filias su-
as daret uxores filiis Be-
niamin Tandem penitentes de
delectione tribus unius requisie-
runt quis de israel non ascenderat
cum eis nec iuraverat et in-
venti sunt viri Jabis Galaad

no interfuisse certamini et p-
cusserunt eos a viro usque ad mu-
lierem solis virginibus reser-
vatis. Et advocantes dc viros de
petra Remor reddiderunt eis
sortem Beniamin et cunctas illas
virgines dederunt eis in uxores.
Et consilio inito de dandis uxoribus
ceteris qui remanserant dixerunt ec-
ce Ecce solempnitas domini est in
Sylo. Et ascendet vetus Israel du-
centes choros et vos latentes
in vineis exite et rapite singuli
uxores. Et factum est ita. Et re-
stituta est tribus Beniamin. In die-
bus illis non erat rex in Israel sed
unusquisque quod sibi rectum videbatur
faciebat. Ead clausula que est
supra. Ideo forte videtur quod circa
idem tempus utrumque factum fuerat

Sequitur de Ruth

Post Sampsonem iudicavit
Israel Hely sacerdos qui non
tamen iudex sed sacerdos a digni-
tate officii cognominatus est et translatum
sacer-
docium
a filiis E-
leazar sed
primus de fi-
liis Ithamar
accepit
sacerdocium.
In diebus
eius facta
est fames
in terra
et surre-
xit Hely-
melech

Nup Paralipome-
non dicit Ieronimus
quod in diebus Hely-
melech ... fece-
rit ad credendos
transgressores
legis. Sed quod
non timuerunt deum
Tanta fames
invaluit ut po-
pulus in tribu Iu-
da fugeret cum
uxore et libe-
ris

de Bethleem Eufratheus cum
uxore sua Noemi cum duobus
filiis suis Maalon et Chelo-
on. Et ingressus est regionem
Moabitidem ut pasceretur ibi.
Quo mortuo filii eius duxerunt
uxores Moabitidas Orpham
et Ruth. Iosephus tamen dicit quod
pater accepit filiis suis uxores
et manserunt ibi x annis et mor-
tui sunt ambo sine liberis. No-
emi vero vidua et orbata fi-

liis et surrexit ut rediret in
patriam. Audierat enim quod dominus de-
derat populo suo escas. Et comi-
tabantur eam nurus sue. Que
ait ad eas. Revertimini filie mee
in domum matris vestre. Non enim
ultra potero sperare viros ex
utero meo. Et nota quod aput me-
abitas suscitabatur lex de semine
suscitando. Et acquievit Or-
pha et reversa est. Ruth vero
sequebatur eam. Cum Noemi di-
ceret filia. Non est deus noster sicut deus
gentium. nec populus noster sicut ritum
gentium vivunt. Expedit tibi
ut redeas ad populum tuum et ad
deos tuos. Et ait Ruth. Populus
tuus populus meus. deus tuus deus
deus meus. perfecte quod sunt sile-
et venit in Bethleem que pri-
us dicebatur ab uxore Ca-
leph Effrata. Fuit maria soror moy-
si secundum quosdam translata de-
femo. Que postquam percussa est
lepra agnominata est Effra-
ta id est furorem vidit id est iram dei
ex experimento agnovit. Vel in-
terpretatur frenitum quia plaga e-
ius omnibus posita est in exem-
plum. Ieronimus tamen dicit quod Caleph
suscepit Effratam uxorem suam
Marie et virianum Besele-
el: sed tamen primus propter indedib...
sed ubertate sibi redditam recepit
nomen Bethleem quod est domus
panis. Percrebuit fama in Beth-
leem et dicebant. Hec est illa
Noemi. Quibus illa. Ne vo-
cetis me Noemi quod est pulchra
sed vocate me Amara. Egres-
sa sum plena et vacuam me
reduxit dominus sed gratitudine
plenam et tunc primo ordea
metebant. Erat autem ibi vir
potens et opulentus nimis. Bo-
oz consanguineus Helymelech.
Intravit itaque Ruth agros
illius de voluntate Noemi.
Et colligebat spicas post me-
tentes. Accidit autem ut egre-
deretur Booz ad agrum et dix-
it messoribus. Dominus vobiscum
et quesivit cuius esset hec puella
et dixerunt. Hec est illa

Moabite que venit cum Noe-
mi. Et ait Booz ad eam: Fi-
lia ne vadas in alterius agrum. Ne-
que puerorum molestia erit tibi. Si
sitis vade ad sarcinulas et
bibe. Hora vescendi veni huc
et comede, et intinge buccellam
in aceto. Reddat tibi deus pro
mercedem quia confugisti sub
alas eius. Pueris quoque suis di-
xit: Proicite de manipulis
vestris de industria ut absque ru-
bore colligat. Cumque comedisset
Ruth ad latus messorum convivat
polentam quam ipse, palpitam
vocat, et servabat eam socrui ad
vesperam. In vespera que colle-
gerat virga excuciens invenit
ordei quasi ephi .i. modios tres.
Cumque redisset ad socrum indicat
ei que fecerat ei Booz. Et
ait Noemi: propinquus noster est hic.
Benedictus sit hic. Ipsum fecit
Ruth sequentibus diebus usque ad
aree ventilacionem. Mos erat
in israel quod in ventilacione dominus a-
ree grande convivium parabat pu-
eris suis et messoribus et dor-
miebat in arrea et qui sole-
mnibus abstinebat ab ample-
xibus. Idipsum fiebat in consu-
ne vini. Si post vindemias fi-
eret non legi. Et ait Noemi
ad Ruth: Lavare filia et in-
due cultioribus vestimentis et
ascende in arream cum aliis. Non
te videat hic donec inebriatus
fuit. Cumque obdormierit pro-
ices te a parte pedum eius et
ibi iacebis. Et fecit omnia que
socrus preparavit. Et ecce me-
dia nocte evigilans hic expa-
vit dicens: Que es? Et illa:
Ego sum ancilla tua. Expande
pallium tuum super me quia propin-
quus meus es. Cumque indicasset
ei Booz in illius deregacione
esse servandam castitatem.
Addit alium me propinquiorem esse.
Si te voluerit iure propinquitatis
bene res acta est. Alioquin e-
go suscipiam dicit dominus. Surre-
xit itaque Booz de loco u-
bi iacuerat viri arctami

in ampliore antequam homines mu-
tuo se cognoscerent et imple-
vit pallium illius ordeo quasi in mo-
dios. Et rediens Ruth domum sua
ad socrum indicavit ei que dixe-
rat ei Booz. Ascendit ergo
Booz ad portam et sedit cum in-
dividuis et vocavit X de senioribus
civitatis et advocans propinquiorem
illum de quo dixerat ait ad eum:
Partem agri fratris nostri Helimelec
disposuit vendere Noemi. Non
duo soli propinqui sumus. Sed tu propin-
quior. Eme ergo si placet.
Ait ille: Ego emam. Cui Bo-
oz: Ergo non est media parte. Opor-
tet te habere legum mediam. Habes
necesse est cum agro relictam Maalon
ut suscites nomen propinqui. Et
ille ait: Cedo a iure propinquitatis.
Tu utere privilegio meo. Et ait Bo-
oz: Tolle ergo calciamentum meum
tuum ut firma sit concessio. Iose-
phus dicit Booz itaque testificans
seniores iussit mulieri ut eius
calciamentum solvet secundum legem
et in faciem eius spueret. Iohan-
nes vero ait: Cuius non sum dignus
corrigiam calciamenti solvere. Re-
gibus tribus convenit quia in diebus eius
quisque ipse repudians solvebat sibi
calciamentum, quisque vero mulier sol-
vebat ei quisque vir qui suscipie-
bat eam. Et quocumque modo fieret
in obprobrium repudiantis contra legem
domus eius dicebat domus discal-
ciati. Et ait Booz astan-
tibus: Huius rei testes estis. Responde-
runt: Testes sumus. Faciat
dominus hanc mulierem tibi sicut
Rachel et Liam que edificave-
runt domum israel. Accepit ita-
que Booz Ruth in uxorem et pe-
periit ei filium quem posuit No-
emi in sinu suo nutricis et geru-
le fungens officio. Et dixerunt
ad eam vicine congratulantes: Na-
tus est heres qui nutriat senectutem
tuam et servat tibi pluribus un-
um filiis. Ob hoc vocant nomen eius
Obeth quod hebraice interpretatur
serviens. Hic est pater Isay patris Da-
vid.

Incipit historia libri Regum

Liber regum in quatu-
or uoluminibus distinguun-
tur aput nos secundum
hebreos aut in duabus
Et dicit primum Samu-
el a nomine auctoris secund
vocant Malachim i. regum a
materia Audam uocant Ma-
lachoth qd sonat regnorum
sed uicios e Legitur enim me-
o de uno regno Judeorum tm
et de regibus eius licet i. duo
diuisum fuerit Scriptus e
at cronice liber iste sub sin-
gulis regibus qui co(m)pactus e
in vnu a Jeremia qd ex inde
p(ro)z q(uia) idem e finis hu(ius) libri
et Jeremie Ad comendacoem
at Samuelis p(re)mittit comme-
dacio eius p(at)ris in hunc mod
fuit vir vnus de Ramatai
sophi de monte Effraym z
nomie eius Helcana Effra-
teus Vir enim ponit hic no
p sexu sz pro uigore uirtutum
nec vnus pro nuo sz p singu-
laritate religionis p alys dicat
aut ciuitas eius Ramatam
que in Ewangelio dicitur
Armathia Et Josephus dicit
Ramath q(uia) in excelso si-
ta erat Sophi vo speculum
interptat Et ibi genitum
eius Aesi dicitur De Ra-
mathaym speculacoms q(uia)
ex ea circumiacens regio longe
videri poterat Sicut tradit
Jeroni Aly distinguunt sic de
Ramatha in Sophi No e aut
mons Effraym nomie montis
sz regionis Vn in sequetibus
no legit de ea pfectis regi-
onum qui ministrabant Salomo-
ni p singulos meses ponit
decimat prefectus montis Effra-
ym De oratione anne in
Sylo

Fuit at Elcana leuita no-
mine q(ue) a leui descendens
ab eo p Caath et ysaar et
Chore Vnd pz q(uia) Samuel no
fuit aromita et dr Effra-
teus i. Bethleemita fuit enim
scdm matham de tribu Juda Vn
Samuel p(ro)pea posuit vnu
de filys suis iudicem i Bethle-
em tz inter contribules Et
no q(uia) quod t(er)ra noia distingunt
si Effrateus ab Effraym sm-
bunt p duo ff Effrateus ab
Eufrata p ph Euffrateus
ab Euffrate qd e frugifer
p eu et e ut dicit Jeronimus
Judee vicus Eufrate

De oratione anne in Sylo

Habuit at Elcana duas
vxores nome vni Anna
at nome scde fenena Na
tum debuit dicere alt de du-
abus dixit scde inuers q(uia) li-
cet pares essent i noie v-
xoris tn hec secunda erat i
amore pi Erat at anna
pulcra sz scilis fenena uo
fecunda Et ascendebat v
ille tribus statutis diebus sing
gem in Sylo ad adorand
Erat aut in Sylo duo fily
Hely ophni et phinees sa-
cerdotes Cum imolasset
ergo Elcana dedit fenene
z filys z filiabus eius ptes
Anne at dedit ptem vna
tristis Quidam putant dictu
hoc esse de uestibus nouis
quas distribuebat uxoribus z
liberis in die festo Sed ma-
gis putandum e dem ee
de partibus sacrificie que contingere
bant offerentes qs tm di-
strib(u)ebat leuite cetere distribu-
ebant Hebreus sermo magis
videtur sonare dedit anne
unam, duplicem qi
missione vna, excellente dua-
rum ptem eqpollentem dile-
bat Porro at tristis

erat et no sumebat cibum
Et egressa e ad fores tabber-
naculi ut oraret hely sede-
te an postes ut querentes con-
silium paratum eu invenirent Et
flens Anna vovit dno Dicens
exercituu si dederis m sexu
virilem dabo eum tibi naza-
reum oib diebus vite sue et
attendens hely motum labiorum
vocem q no audiens estimans
temulentam ait Digere paulis-
per vinum quo madens Que
respondit Nequaquam domine
Sed mlr infelix ego sum
usqz adhuc ora p ancilla tu-
a Et intelligens ea hely sti-
le ait Det tibi deus isrl pe-
ticone tua hebreus tamen
hz dabit vir mlr et pmis-
sione sacdotli secura abijt
vultus q illius no sut amplius
i duisa mutati i aius eius no
e deinceps distractus i varie-
tates dubitacionis

De exitu samuelis

Factum e ut pareret filium
et vocavit nome eius Samu-
el i postulacio dei q adeo
postulacio susceperat Nec a-
scendit mlr in Sylo cu viro
donec ablactaret filium et e-
um ablactatum duxit in Si-
lo cu vitulis trib et trib mo-
dijs farine hebreus tame
hz i modio farine et cu am-
phora vini que e mensura
triu modiorum Nec attulit
simila et vinum ad libandum
tm cu i libamilus vitlorum
paucora sufficient psertim
e no n vnu vitulm obtulisset
Sed intelligendi e q resi-
duu dedit domui sacerdotum
Porro mirum videt ea pu-
erum kmim qi novit ablacta-
tum adductum esse ad ministe-
rium in thaber naculo ppterea
quidam dicunt tres esse abla-
ctacões Prima e a lacte ma-
mille que fit tercio ano Se-
cunda a lacte infancie que
fit vij Tercia a lacte pue-
ricie que fit xij et sic a-
movet puer a nutrice a pe-
dagogo a tutore Dicit ergo
quidam eu adductum pg secun-
da ablactacom ad imbuend
lit Vnde in sequentibus leg p
singulos anos mittebat ei
mat tunica pua Alij dicunt
q pg tcia ablactacom qi iam
ydoneus ad ministrand Vnde
statim sequit Puer at erat
minister in conspectu domi Cu-
q obtulisset Cumq obtulisset pu-
erum hely ait Anna Vivit a-
nima tua dne ego sum mulier
infelix p qua orasti et cete
filius quem dedit m dns Se-
nsus erat involvandi confirma-
cam q d p aiam tuam domine
Quidi tame quqz p expecta-
cone dici putant ut ibi Vivit
aia tua rex si novi eum q d
p aiam tuam domine desernat
me vita tua si novi eum Et
oravit Anna dnm et dixit
Exultavit cor meum etc Ce-
terum tame e ppie no oro e
et continet tria hoc canticum P-
mu e graciar acco p benefia
sibi psita Scdo e invectio in
supbos occasione fenenne
ibi Nolite multiplicare loq
Tercio pphat de regno e ubi do-
minus iudicabit fines terre Sed
at legit in cantico donec ste-
rilis peperit plurimos et que
multos hebat filios infirma-
ta e Heste hz p plurimos vij
et p infirmata e secta e
Et tradit q singulis Anne
filijs nascentibus singuli Fen-
nene filij moriebant Et v
filijs ane duos filios Samue-
lis gnuat ut sint vij Redijt
Elcana in domu sua et Sa-
muel ministrabat an hely et
dt eu ipse ano xij plene p-

prophetasse De filiis Hely

Porro filii Hely nescientes
dominum propter sacerdotem de
sacrificiis antequam adolerent adi-
pe tollebat ab offerentibus cru-
da ut lautius b' parerent eam
Et propterea mittebat puer sa-
cerdotis fuscinulam in ollam et
quidquid levabat fuscinula sacer-
dotis erat quod non erat pertinens
secundum rationem Samuel autem minist-
rabat accinctus ephoth lineo non
sacerdotali sed prophetico et tunicam
parvam offerebat ei mater singu-
lis annis Et visitavit dominus
Annam et habuit tres filios
et duas filias Hely autem erat
senex valde et audivit peccata
filiorum qui dormiebant cum
mulieribus excubantibus ad hosti-
um thabernaculi et eas que
veniebant ad purificandum pol-
luebat Quidam tamen volunt
quod non miscebantur mulieribus sed
corrupti pecunia dabant mulie-
ribus licentiam commiscendi viris suis infra dies purificationis
Venit et vir
dixit eis Transgredi facitis populum domini et
tepide arguebat eos Venit
autem vir dei ad
Hely angelus
secundum Hebreos
et ait ad eum
loquens locutus
sum ut domus patris tui ministret
in sempiternum

Hebrei autem dicunt hunc
virum fuisse Phinees quem etiam Heli
an putat esse et hec dicit
fuisse Hely ante tempus
Samuelis

Absit hoc a me sed quicumque honoran-
tes me glorificabo et qui contempne-
tes assiria terre precidam
brachium domus patris tui, id est auferam
sacerdotium de domo tua
per quod debebatur ei armis dex-
ter et videbis emulum tuum

prius scilicet cum venit sanctus sanctorum
scilicet infra videbis

in templo Quod factum est
in diebus Salomonis cum Sa-
doc qui fuit de Eleazar fa-
ctus est sacerdos abiecto Abi-
athar qui fuit de Ythamar
Quidam tamen autumant trans-
latum esse sacerdotium ad Samue-
lem qui non fuit Aaronita
Sed neque legitur Samuelem fuis-
se sacerdotem nec Aaronitas
amotos a sacerdotio usque
circa tempora Machabeorum
Quod autem addidit vir dei in
grana pro domus tue morietur
forte impletum est in presbi-
tero? occubuerunt filii eius in bel-
lo Sol qui Saul sacerdotes
Nobe interfecit et in signum
future veritatis predixit eius u-
na die filios eius morituros
Puer in diebus illis erat pre-
ciosus domini, id est carus

De tercio vocat dominus Samuelem

Factum est autem Hely iace-
bat in loco suo et oculi
eius caligaverant nec pote-
rat videre lucernam domini an-
tequam extingueretur Quod
mirum videtur Non est enim
ados aliquis senex quin
clarius videat lucernam ar-
dentem quam extinctam propter lumen
cum senectutes oculis clari-
us videat ad lucernam quam ad
diem Quidam sic exponunt
Non poterat videre lucernam
dei, hoc est antequam extingue-
retur Samuel autem dormie-
bat et supponendat a'. Hic
Hieronymus videtur consentire Hebre-
is qui distingunt ibi Nec
poterat videre et subiungit
lucerna dei nondum extingue-
bat et sic sequitur quod Sa-
muel autem dormiebat in tem-
plo domini, id est in thalamo iuxta
thabernaculum ubi solus cum
Heli sacerdote dormiebat
Non cum nossit quum dominus vi-
sitat ad Heli dicens Vocasti me
et falsum dixit scilicet non est me

Omnis scilicet quantum ad tribum et quantum ad
familiam ut large accipiatur Aaronita
scilicet tempore Messa

atque et ait Hely Non vocavi te
revertere et dormi Et factum est
et ait Dormi similiter Non-
dum enim Samuel sciebat do-
minum id est non habebat consuetudi-
nem audiendi dominum Cumque vocas-
set eum dominus tercio iterum abiit
ad Hely et intellexit Hely quod
vocasset eum dominus et ait Si
deinceps vocaverit te Dices
loquere domine quia audit servus tu-
us Cumque vocasset eum dominus dormi-
entem dixit Loquere domine et
indicavit ei eandem comminacio-
nem in domum Hely quam prius
fecerat per virum dei Non tamen
putandum est irritam fecisse pro-
missionem quam fecerat dominus A-
aron de sacerdocio sempiter-
no promissionibus enim dei semper
addenda est condicio quemadmodum po-
sita est Si custodierint filii tui
testamentum meum et cetera Videtur
velle Iosephus dominum id ter vocasse
Samuelem ut prefiguraret
tres ipsius dignitates futuras
Fuit enim propheta qui ab hac
vocacione dicit eum habuisse
Fuit quoque iudex abstulit quoque
sacerdocium eo quod parvulus esset
Ichabath nepos Hely Mane
adivit Heli Samuelem
ut indicaret ei promissum ser-
monem domini et indicavit ei o-
mnia et ait Hely dominus est quod
bonum est in oculis suis faciat
Crevit autem Samuel et
cognovit universus populus Israel
quod fidelis propheta Samuel
esset domini Et consuluit eum
omnis populus in verbum dei
Preceperat enim dominus ut abi-
cerent divinos et ariolos et
[illegible] et suscitarent a filiis
suis verbum domini De morte
Hely et filiorum eius et ca-
pcione arche
Et factum est convenerunt
Philistiim ad pugnam
in Affec qui dicitur locus preteriens
ad Ezrael ut
civitatem que vocat Iosephus
Amphesemite

Israel quoque egressus est in plurimum
iuxta lapidem adiutorii quod
per prolempsim id est per anticipa-
cionem dictum postea prebuit Et
victus est Israel et ceciderunt de
eo quasi quatuor milia virorum
Et dixerunt seniores Afferamus
de Sylo archam domini sede-
ntis super cherubim Et ideo di-
ctum est sicut et in psalmo qui
sedes super cherubim quia gra-
cia domini apparebat ibi At-
tulerunt archam et venerunt
cum ea duo filii Heli Nam et
Fineës iam fungebatur officio
suo et acceperant mandatum
ab Heli ne ad eum redirent si-
ne archa Et timuerunt Phi-
listiim et acrius pugnaverunt Fu-
git quoque Israel et cesa sunt ex
eo xxx milia peditum et ar-
cha domini capta est et duo filii
Heli mortui sunt Currit autem
puer Beniamita de acie et
indicavit in Sylo quod factum erat
Heli autem sedebat contra viam
que ducebat ad castra spe-
ctans id est auscultans Iam enim ce-
cus erat ut tradunt Hebrei et
nonagenarius Cum audita stra-
ge populi et morte filiorum que-
vit Cum autem audisset archam
captam cecidit retrorsum et fra-
ctis cervicibus expiravit Nurus
autem eius uxor Finees pregnans
erat et pre dolore incurvavit se
et peperit filium vii mensium ut dicit
Iosephus Et vocavit eum Ichaboth
inglorium dicens Translata est glo-
ria domini de Israel Porro Heli
iudicavit Israel xl annis Cui
concordat Iosephus lxx et Para-
lipomenon dicunt xl Potest dici
quod post Samsonem fluxerunt
xx anni sine iudice qui congre-
gati sunt annis quibus iudicavit
Heli Quidam tamen dicunt xx
annos quibus iudicavit Samu-
el aggregandos annis Heli magi-
sterii verum annis Samuel cum
annis Saul ascribunt Hec
potuit fieri ut Heli factus

uideo transtulerit sacerdotium de
domo Eleazar. Eleazar quidem
successit Finees cui successit Ba-
zi. Cui successit Ozi. Et translatum
est sacerdocium

Incidencia

In diebus Heli fuit tercius rex
Latinorum Silvius postumus
filius Enee et Lavinie a quo de-
inceps Latini reges Silvii deno-
minati sunt. Ascanius heredem re-
liquit adhuc parvulo suo filio
Iulio a quo Iuliorum familia et
originem traxit et nomen. He-
ctoris filii Ylium receperunt ex-
pulsis posteris Nestoris.

De remissione arche

Tulerunt autem philistim archam
domini in azotum. Et statuunt
eam iuxta Dagon quasi trophaeum
et surgentes diluculo invenerunt
Dagon prostratum in terra ante ar-
cham et quasi adorantem ut di-
cit Iosephus. Et restituunt eum in lo-
cum suum. Rursum mane sequen-
te invenerunt eum prostratum. Caput
vero et manus eius abscise a
trunco iacebant super limen. Ob hoc
nullus ingrediens templum in a-
zoto calcat super limen usque in
hodiernum diem. Et aggravata
est manus domini super azotios et
percussit eos in secretiori parte na-
ture et computruerunt prominentes
extales eorum. Quod Iosephus dicit
factum esse ex crudeli passione
dissenterie ita ut putrefacta ege-
rent intestina. Et mures
egredientes de agris corrode-
bant extales eorum. Et con-
vocatis satrapis dixerunt ad
eos. Quid faciemus de archa.
Qui dixerunt circumducatur.
Quamcumque autem civitatem circumduce-
batur percuciebat omnes in posteri-
oribus et fecerunt sibi sedes pel-
liceas. Et convenientes quinque ur-
bium principes tractabant quid fa-
cturi essent. Et erant qui
dicerent causam passionum factam
per archam. Alii per casum. Alii per
corrupcionem aeris et fructuum
terre. Dixerunt autem sacerdo-
tes et divini. Cur aggravatis
cor vestrum sicut pharao et egipti.
Remittite archam sed non vacuam.
Reponite in capsella iuxta ar-
cham v anos aureos et v
mures aureos pro numero civitatum
que percusse sunt. Iosephus tamen
dicit quinque simulacra hominum au-
rea. Et ponite archam su-
per plaustrum novum. Cui iun-
gite duas vaccas fetas quibus
non est impositum iugum et
vitulos earum recludite domi.
Et si recto itinere ascenderint
in Bethsames ipse fecit nobis
hoc malum. Alioquin casu
factum est. Et ibant vacce in-
gientes in directum nec decli-
nantes ad dexteram nec ad
sinistram per viam que ducit
in Bethsames. Et hec est una
sacerdotium civitatum in tribu Be-
niamin. Est alia Bethsam-
mes in tribu Neptalim. Porro
Bethsamite metebant triticum
et venit plaustrum in agrum
Iosue Bethsamite et stetit
ibi. Et posuerunt archam super
lapidem grandem. Quem
putant hebrei fuisse aram
edificatam Abraham et a-
pellatam que erat iuxta eam.
Et conciderunt levite li-
gna plaustri et vaccas po-
suerunt super ea holocaustum
domino. Viri autem Bethsam-
ite obtulerunt holocausta et
victimas in die illa. Asse-
runt quidam v tantum esse civita-
tes philistiim. Quidam tantum
misisse v anus aureos et
v mures. Sed in sequentibus re-
Accaron fuisse civitatem
philisteorum. Unde melius
videtur quod dicit Ysidorus

quinque fuisse tm. Metropolex et queque obtulit. Unu autem 7 mure alie solum in res obtulerit usque ad Abel magnu sup que posuint archam domini. Et videtur hec lra sonare qd Abel sit nome lapide sup que posita fuit archa. Alii asserut ciuitatez que olim Bethsames dicebat pq ea dictam Abel qd interpretatur luctus ppt luctum Bethsamitarum qui secutus e. Et additur 7 magnu ad drnam alterius Abel que in sequentibus Abela dicitur ubi sapiens mlr exclamauit ad Joab. Qui interrogent in Abela et tunc legitur sup que posuint archam .i. iuxta quem. Et percussi sunt Bethsamitae lxx viri et mille plebis eo qd vidissent archam. Alii inuda. Credunt autem illi lxx deposuisse archam cum non essent sacerdotes. Unquit tm ergo mortui non sunt. Philistei autem viderunt. Sit dico qz non planerunt videndo quibus non erat phibitum videre timentes at Bethsamitae miserunt ad ciues Cariathiarim ut reducerent ad se archam. Qui reduxerunt eam 7 intulerunt eam in domo Aminadab vi iusti in Gabaa 7 Eleazare filium eius sacerdotem instituerunt in custodiam arche et fuit ibi xx annis usque ad octauum annum regni Saul que ipse tulit eam in castra. Non fuerat at aput Philisteos vii mensibus et tunc quieuit omnis isrl post dominum.

Cariathiarim
transtulit eam Samuel in Massphat
pq ipse et Saul in Galgala pq
Saul in Nobe 7 de Nobe in Gabaa pq Dauid
idomu Abeth
pq in Syon pq Salomone in templum

Qa orante Samuele vicit ysrahel philisteum

Quod attendens Samuel 7 videns eorum fiduciam in deo ait. Ascendamus in Massphat ut orem pro vobis. Cumque ascendissent in Massphath effuderunt aquam coram dno in qua malefica congesta erant qsi bibebat ydolatra labia eius adherebant et inseparabilit forte in signum federis sicut fecit Josue et indicauit eos B. Samuel .i. docuit eos iudicia dei. Quidam tm asserit Samuelem quodcumque ydolum redegisse in puluerem 7 mixtum dedisse ppls ad bibendum 7 i barbis eorum iudicasse reos ydolatrie annis sicut quondam fecit Moyses. Et audierunt Philistim congregatum esse isrl .i. erme in Massphath et armati ascenderunt adusque eos. Et timens isrl dixit ad Samuel. Clama p nobis ad dnum. Et obtulit Samuel agnum lactantem .i. holocaustum. Et dum clamaret Samuel ad dnm intonuit dns fragore magno sup philisteos et mota e terra 7 p loca pandabatur hyatus. Et philistei in fugam usi cesi sunt a filiis isrl qui percusserunt eos usque ad terminos terre sue. Tulit que Samuel lapidem 7 posuit eum in terminis 7 vocauit nome loci illius lapis adiutorii nec apposuerunt ultra philistim ut intrarent fines isrl. Du viueret Samuel. Judicauit itaque Samuel ppulum in Bethel 7 galgal et massphath circuiens p singulos annos et reuertebatur in Ramatha et edificauit ibi altare dno et ibi iudicabat isrlem. Tres ille ciuitates famose erant Bethel propter sompnium Jacob et Gal-

gal propter contentionem sedan-
et masphat propter frequen-
ciam iosue Et ascendebat ad
gal Samuel vicissim in tribus
solemnitatibus hebdomadarum
et iudicabat ibi populum. aliis die-
bus ascendebat ad eum populus
in Ramatha ad iudicandum

Populus desiderat regem

Cum autem senuisset Sa-
muel posuit filios suos
Iohel et abiam alterum in Be-
thel alterum in Bersabee ut
ibi sedentes iudicarent populum
Qui declinaverunt post avariciam
et perverterunt iudicia Quod non
ferens dixit populus ad Samuel
Da nobis regem ut iudicet nos
sicut cetere gentes habent Quod
graviter tulit Samuel propter
insitam sibi iusticiam et ira commotum
regem Cumque consuluisset dominum dixit
ei dominus Audi vocem populi quia non te
tantum abiecerunt sed me ne regnem
super eos verumtamen predic eis ius
regis Et ait Samuel ad do-
minum populum Hec erit ius regis
Filios vestros faciet servos su-
os equites et precursores agri-
colas et fabros armorum filias
vestras faciet unguentarias et
quoquinarias et panificas Si-
nos vestros et ancillas et iume-
ta ponet in opere suo. optima quo-
que vestra dabit servis suis et vos
eritis ei servi Et ait populus
Non audiemus te sed rex erit
nobis et pugnabit ante nos
Et ait Samuel Ite ad ve-
stra apparebunt vobis eventus vestri
cognoscetis a domino quam datus
sit nobis regem

De unctione Saulis et electione

Et erat vir de Beniamin
nomine Cis de tribu ge-
minum Cui erat filius Saul
et non erat vir forcior illo in
Israel Cumque perdissent asine Cis
dixit ad filium Tolle unum de
pueris et quere asinas Cum-
que transissent per montem Effra-

ym et terram Salym et ter-
ram Beniamin et non inve-
nissent. et venissent in
terram Suph qui fuit patria
Samuelis ait Saul ad pu-
erum Redeamus ne pater meus sol-
licitus sit pro nobis Cui puer Ec-
ce vir dei in civita-
te hac qui absque ambiguitate
loquitur Eamus ad eum si for-
te indicet nobis de via nostra
et ait Saul Quid ferimus
ad eum Panis defecit in sit-
tarcis et sportula non habemus
id est argentum in sportula Fe-
rebat ut Iosephus ait putans
prophetam accepturum munera Igitur
nec Saul leguntur abstulisse nec
ille accepisse Cui puer
Ecce in manu mea quartam par-
tem stateris argenti et ascen-
derunt in Ramatha. qua
erat vir dei Et dixerunt
puellis egredientibus ad aquas
Numquid est hic videns Que
dixerunt Est hic hodie sa-
crificatus in excelsis Cumque
ambularet in mediis civitatibus ap-
paruit eis Samuel cui pri-
die dixerat dominus Cras hac
hora mittam ad te virum de
Beniamin quem unges su-
per populum meum Cumque Samu-
el aspexisset Saulem. di-
xit ei dominus Ecce vir quem
dixeram tibi et ait ad Saul
Ego sum videns Ascende
ut comedas mecum cras di-
mittam te et que sunt in cor-
de tuo indicabo tibi et de asi-
nis non sis sollicitus quia inven-
te sunt. possumus videri Saul
habuisse sollicitudinem. cor-
de pro asinabus non hac deter-
minasset propheta Con ait
hebrei Saulem vidisse per
sompnium se collocatum in
vertice palme quod est signum
regnaturum et inde sollicitus

Sacrificium dicitur prandium quod paravit
Samuel in excelsis

erat Et ob hoc dixit ei
Samuel Cum erunt opti
ma queque misisti none tibi
Et ascenderunt in excelsum
id est in templum enim dicebat
sacrificare in excelso Cum
que recumberent in triclinio dedit
ei Samuel locum in capite
xxx virorum qui fuerant
invitati et posuit ante eum
armum et pectus regalem
que de industria servat ei
Cumque mane surrexisset et
egressi essent civitatem di
xit Samuel Precedat nos
puer et tu subsiste ut indi
cent tibi verbum domini Tulit autem
Samuel lenticulam olei quod
est vas fictile quadrangulum
simile forma in latere et effu
dit super caput eius et osculatus
est eum et ait Unxit te
deus in principem super heredi
tatem suam Et hoc tibi signum
cum recesseris a me invenies
duos viros iuxta sepulcrum
Rachel qui dicent tibi inve
te sunt asine Cumque vene
ris ad quercum Thabor et est
thabor nomen hominis non mon
tis invenient te tres viri unus
portans tres hedos et alius
tres tortas panis et alius
lagenam vini Et accipies
de manu eorum duos panes
Post hec venies ad locum qui di
citur statio philisteorum eo quod quo
dam ibi philistei castrame
tati sunt Et habebis cuneum
prophetarum descendentium de excel
so domini psallentium in instru
mentis et prophetantium et insi
liet in te spiritus domini et prophe
tabis cum eis Et nota quod Sa
muel primus instituit conven
tus religiosorum ut psalle
rent domino Et dicebatur conuen
tus eorum cuneus quod cuneus
Et dicebat prophetare ut
dum laudare et forte aliquando
aliquid et alii prophetabant
addidit Samuel Cum vide
ris hec signa scias quod dominus
tecum est Et descendes ante me
in Galgala quia ibi conveni
mus cum apud fuit Ego quip
pe descendam ad te ut offe
ras oblacionem vii diebus In con
secratione enim sacerdotis et
regis tot diebus fiebat oblacio
secundum quosdam Et addidit Ex
pectabis donec veniam ad te
et ostendam tibi que facias Ita
quidam septem dies referunt ad
expectacionem ut sit sensus vii
diebus expectabis donec ve
niam quod postea explicabitur
Cumque venisset Saul ad cu
neum prophetarum propheta cum
eis Aiunt hebrei eum prophe
tasse de Gog et magog et
de premiis iustorum et de penis
malorum Et admirantes qui no
verant eum dixerunt Numquid
est Saul inter prophetas id est
Cys pater eius et cetera Cum no
sit de genere prophetarum Alia
translatio et quis pater eius sed
eodem sensu vel ita Et quis
pater eorum id est quasi dicat Solus deus
pater est prophetarum et spiritus ubi
vult spirat non tantum in filios
prophetarum Exinde usu est
versum proverbium Num et Saul
inter prophetas Quod forte de
solo Saule dicebat vel de quo
cumque repente sublimato Et ivit
ad Abner patruum suum
Qui cum quesisset ab eo de
verbis Samuelis de verbo re
gni tacuit cetera indicavit
Vocavit autem Samuel populum
in Masphath et ait State
coram domino et faciam sortes
per tribus et familias et capita
Et invenit sors tribum Be
niamin et descendit usque ad
Saulum filium Cys Et credi

Samuel tempasse fortes
uiros cor suum Saerens at Sa
ul qui quereretur latuit qua
si nolens suscipe principa
tum quem inuentum statuit
i medio ppli et fuit altior vni
uersis assumero et sursum Et
ait Samuel Ecce quem
elegit dns No e ei similis
i omi pplo at exclamauit o
mnis pplus Viuat rex Et
scripsit Samuel legem
regni et legit vniuersa audi
ente pplo et rege et repo
suit libellum in thaberna
culo qui adhuc erat in Sy
lo cum altari et redierunt
ad pria et Saul abiit in
domu in Gabaa Quidam
uo despexerunt eum et Sa
ul dissimulabat

De Naas et secunda vnctione saulis

Factum e aut qi post me
sem Naas Amonites
obsedit Jabis Galg
ad Cuius pmissa ab eo fe
dus ait In hoc feriam uobiscu
fedus ut eruam omnibus uobis
oculos dextros Lis eni qs
bello capiebat dextros oclos
eruebat ut sinistros scuti cela
tos ad bellu forent inutiles Et
riderunt ei Concede nobis vij
dies et mittemus i omis terminos
isrl et si no fuit nobis defen
sor egrediemur ad te Venerunt
ergo nuncii in Gaba Saulis
et cum nunciassent hec fleuit
pplus Et ipe Saul ueniebat
de agro sequens boues et pmi
sit Jabitis se terra die uenturo
eis in auxiliu Et misit aliqs
p ducatu eorum i timore suscepte
Et diuinitus inspiratus concidit
utrumque bouem in frustra et q
mata e i omis terminos isrl dicens
Qui no exierit post Saulem et
samuele sic fiet bobus eius
Et egressi sunt omis qi vni

vniq ccc milia virorum Et
constituit Saul pplm in tres
ptes et ingressus e castra
in vigilia matutina et pcus
sit omis plaga grandi Et
ait ppls ad Saul Quis e
qui dixit no regnabit Sa
ul sup nos interficiantur Et
ait Saul Non interficiet ha
die quispiam qr fecit deus sa
lutem in isrl Et ait Samu
el Eamus in Galgala et in
nouemus ibi regnu Et innoue
runt Saul in regem scdo
in Galgala Et ait Sam
ad pplm Ecce rex graditur
an uos Me abierasti et
dum et hec nobis signum qd
dedit nobis dns regem in i
ra Ecce messis triticea e
hodie inuocabo dnm at dabit
tonitrua choruscacoes gra
dine et pluuia et sic factu
e statim cora nam terre i
lu Et timens pplus ait a
ra p seruis tuis addidimus
eni peccatis nris malum
ut peteremus nobis regem
Et ait Samuel Pecca
tis nolite deinceps rece
dere a dno at vinetis alio
qui peribitis uos et rex vri

De samuel predicacione saul de instacione regni

Filius vnius anni Erat
Saul cu regnare ce
pisset i huius tem pauulus
duobus at annis regnauit
sup isrl hoc e iuste rex
pplm in reliqs annis regni
q tirannus fuit at non rex
Quidam hic legunt de Isbo
seth filio eius dicentes eu
amelm esse in principio re
gni pris Et de eodem di
citur e qr duobus annis reg
nauit in isrl Ey at duobus
annis regnauit Isboset re
rum e Quod at amelm

Ab cum regnare cepisset
pt eius · scire no pt · Saul
enim circiter xx annos regna-
uit · Isboseth uero regnauit pro
patrem per duos annos iam q-
draginta erat · Ad tamen
ipi declarare uidentur cana-
tur dicentes Saulem ce-
pisse regnare post Heli et po-
nunt in regno Saul ano Sa-
muelis hebreus sic hz · filius
unius anni Saul cum esset in
regno · et duobus annis reg-
nauit · et elegit sibi tria milia
in israel · i · cum regnasset per annu
et post per duos · et post tres an-
nos elegit sibi et cetera · Et erat
duo milia cum Saul in Ma-
chmas et in Bethel Mi-
le autem cum Jonatha in Ga-
baa Beniamin · que fuit urbs
Finees filii Eleazar · Et per-
cussit Jonathas stacionem phi-
listeorum que erat in Ga-
baa · i · locum munitum in quo
posuerunt Philistei custodes
quasi dominantes in israel · Et ex
erexit se israel aduersus Phili-
steos · Quo audito Philiste
congregati sunt ad pugnam
contra israel xxx milia curruum
et vi milia equitum et vul-
gus innumerabile · Et ascendens
Saul in Gabaa quesiuit
populum et Samuelem ad
consulendum dominum · Et cum
expectaret Samuel vii
diebus iuxta condictum · dilap-
sus est ab eo populus et tre-
mentes absconderunt se in spe-
luncis et in abditis et · antic
hebrei quidem transierunt Jordanem
Quidam dicunt in israel sic ap-
pellato nobilis dicti qui pre
timore credunt descendisse
in castra Philisteorum ad ob-
sequendum eis · Cumque vidis-
set Saul mora sibi dampna-
sam · vii die obtulit hola-

caustum et pacifica · Cumque
complesset · ecce Samuel ue-
niebat et arguens Saulem
ait · Quid fecisti · Et Saul
populus subterfugiebat et tu
non uenas iuxta placitos dies
et timui ne hostes descenderent
ad nos priusquam placarem fa-
ciem domini et necessitate compulsus
obtuli domino · Videtur Saul
peccasse · quia sine Samuele
obtulerit sacrificium ad consulen-
dum dominum · Sed quidam ut sup-
diximus vii dies quos dixit Sa-
muel non esse expectaturus
dicunt scilicet oblacionum in consecra-
cione regis et numquam esse offeren-
dum sine eo ad consulendum · Ve-
rum ut oblaciones vii dierum
fierent per sacerdotem legitur · pro
rege vero non memini me le-
gisse · Ad hec ualde mirandum
est iam bis inunctus esset Sa-
ul in regem quia in neutra illarum
sacra fuerit talis oblacio pro re-
ge · et ideo dicunt quod Samuelem
sic mandasse ut cum Saul
uellet imolare ad consulen-
dum dominum citaret ipsum ut osten-
deret ei que facturus esset
et post citacionem si moram faceret
expectaret eum vii diebus
Saul uero diebus citacionis anticipa-
uit in horis vii et non expecta-
uit nisi vi diebus · Et addi-
dit Samuel · Nequaquam ultra
regnum tuum consurget · sed que-
siuit sibi dominus virum iuxta cor suum
ut regat populum eius · Abiit
Samuel in Gabaa Ben-
iamin · Et egressus est Saul
cum populo obuiam Philisteis · non
erant cum eo nisi dc viri et
Jonathas filius eius · Porro fa-
ber ferrarius non erat in israel · Ca-
uerant enim Philistei ne fa-
cerent hebrei gladium aut lan-
ceam · et descendebat israel
ad Philisteos ut exacueret
unusquisque uomerem ferramentorum

usque ad stimulum corrigendum i.
emendandum et exacuendum
vel ita ad stimulum qui est
ad corrigendum subaudi boves
Cumque venisset dies prelii non
est inventus ensis vel lancea
in manu totius populi exceptis
Saul et Jonatha. Et fecit
Saul archam domini afferre
in castra et Achias Achias fi-
lius Achitob filii Ychaboth por-
tabat Ephot. De clade Phi-
listeorum et favo quem comedit
Jonathas

Et accidit autem ut quadam
die exiret Jonathas cum
armigero suo ut explorarent
statione Philistinorum patre su-
o ignorante et voluit transire
Jonathas ad Philisteos per val-
lem prerupta scopulis hinc
inde eminentibus i. magis den-
tium. Et ait Jonathas ad pu-
erum. Cum apparuerimus eis
si dixerint manete donec
veniamus ad vos, stemus. Et
si dixerint Ascendite ad nos
Ascendamus quia tradidit eos do-
minus in manus nostras. Hoc erit
nobis signum. Cumque dixissent
Philistei Ascendite ad nos
Ascendit Jonathas reptans
manibus et pedibus et armiger
eius post eum. Et operuit dominus an-
te eos Jonatha. Et percussit Jonathas
cum puero et eis et viros
in media parte iugeri. Et conturbata
sunt castra et diffugie-
bant mutuo se prementes. Et
indicaverunt speculatores Sauli
fugam hostium. Cumque quesisset
quis abiit ex nobis, repertum
est abesse Jonatham et armige-
rum eius. Et ait ad Achiam
Applica ipsam archam domini
ad consulendum dominum. Cumque tu-
multus crebresceret in castris dix-
it ad sacerdotem. Contrahe manum

tuam. Et exclamans Saul cum
populo cepit persequi fugientes
Sed et Hebrei qui transfugerant
ad castra Philistinorum reversi sunt
ut essent cum Israel. Omnes etiam
qui se absconderant redierunt
in prelium et iam erant cum
Saul quasi decem milia. Videns
Saul quod mora damnosa esset
si comederent adiuravit populum
dicens Maledictus vir qui
comederit panem usque ad vesperam donec
ulciscar de inimicis meis. Cumque
transiret populus per saltum apparuit
mel fluens et nullus est ausus
gustare. Jonathas qui non
audierat maledictionem patris
extendit virgam in favum et cum
gustasset illuminati sunt oculi
eius i. facies exhilarata est
resumptis viribus. Dicit quod
tanta copia mellis ibi erat in ca-
vis arborum et cavernis petra-
rum et abditis terre quod plu-
res reperirent favum super terram
decidentes. Dicit Josephus in-
venisse Jonatham apud cul-
tam quercum que erat in Sy-
lua in quercu que erat in dicta
te Effraym. Cumque indicaretur
sibi et quod maledictum patris
esset dixit nocui appellans
dictum patris. Nam sumere populo
cibum maior plaga fuisset in
hostibus. Mucerpta vero populi
fessus nimis et pro fame non
ita non sustinens pecora ma-
ctavit in terra et comedit cum
sanguine. Hoc est cum quasi san-
guinem bibit et cepit cum carnibus
sanguis bene diluerentur. non
ergo carnibus vescentibus non
secundum morem patrum gentis
sua cultris laniavit et de-
glutivit sanguine. Dicit quod
ipsa erat de preda
pecus plurimum hostium ne-
non edebat mi licebat
donec sanctificatum esset eis de
ad vesperam immolassent
domino etc.

me fieret
p eis filius
quin edebat
cum sanguine
quem sudauerat in bello
mas aliter
edens qui cum
sanguine
edebat Et
ait Saul
populo preua-
ricati estis Vol-
uite ad me saxum grande
et precepit ut omnis super illud
saxum et coram populo ipso im-
more patrum pecudes la-
marent Ne forte quibus oc-
culte aliter facerent Tunc pri-
mum edificauit Saul altare
domino Vn patet quod non super recens
altare iam bis obtulerat in
Galgala Putat tamen qui-
dam eum quoadusque obtulit
nouum altare construxisse hoc
vo dictum primum quia non plene in-
dei placitum obtulit Cumque nocte
vellet irrue super hostes ait
sacerdos Consulat deum Et
consulentem non rendit dominus in die illa
hoc est nec nocte nec die sequenti
Et ait Saul Vnde fecisti
Cui Jonathas Nichil in conscius
sum nisi quod heri nesciens male-
dictum mel comedi Et ait Sa-
ul morere Jonatha quia nisi hoc
feceris hoc faciat michi deus
et hoc addat Et ait populus
ergo Jonathas morietur qui fe-
cit salutem in israel Viuit dominus
i. per viuentem dum Sol sicut
dicitur est viues et non dum genu
unus si ceciderit capillus de capi-
te eius in terra Aposiopesis
est Sol loquitur si per non et e-
ripuit Jonatham a manibus
populi et rediret ad propria Sa-
ul vero confirmatus in regno
quocumque se vertat superabat ho-
stes israel Et percussit Ama-
lech plenius postea i. percussa
vel forte prius percussit quod
deleret ex mandato domini fu-
erunt autem filii Saul Jonathas
et Jesui et melchisua De
quo tacet Jsboseth tamen puer
et non deditus militans ut ceteri me-
morauit filie vero Merob et
Michol et uxor eius Achi-
noe et princeps milicie Abner
filius Ner patruelis eius Nam
Cis et Ner fratres fuerunt filii
Abiel legitur tamen in pa-
ralipomenon quod Ner fuit pater Cis
propter etatem dictum est et quia nu-
triuit eum (2) Saul vicit

amalech

Tunc ait Samuel ad Sa-
ul hoc dicit dominus Recen-
sui Amalech et vniuersa eius
quia restitit israeli cum ascenderet
de Egipto Jumenta quidem ve-
lut dominus interfici ut nec in
aliquo memoria Amalech super-
esset Sunt qui dicunt illos ma-
leficos fuisse et in pecudes se
vertendi peritiam Et ideo ne sub
specie pecudum euaderent et pecu-
des ~~euaderent~~ periisse Et re-
censuit Saul CC milia pe-
ditum XX milia virorum Juda
Et non quia sepe ubique dicitur vi-
ri Juda tamen vocares ceteri Sed
aliud titulo leonibus indas Cum-
que intrasset Saul ad Amalech
dixit Cyneo Recede ab A-
malech ne inuoluam te cum eo
quia tu fecisti misericordiam cum israel Je-
tro enim qui et Raguel et Cyn
dictus est bonum consilium dedit mo-
ysi cuius domus habitabat in Ama-
lech preter filios Obab Et e-
gressi sunt Cynei et deinceps
habitauerunt in israel Ex hiis
ortus est Rechab ut in Paralipo-
menon legitur Hii sunt Cynei
qui venerunt de calore i. feruo-
re sanctitatis domus patris Rechab
Tunc percussit Saul Amalech
in ore gladii i. in vastacione que
deuoratione Sol est locutio vel in
gladio Et pepercit Saul A-
gag Regi Amalech et optimis
armentis Et ait dominus ad
Samuel Penitet me quod fe-
cerim Saul regem Et orat
Samuel pro eo dum tota nocte
Cumque accepisset quod Saul ere-
xerat sibi fornicem triumphalem
in Carmelo in eius superbiam

[illegible] centuriatas hec latenter est [illegible] per-
cussum [illegible] dominum et sic Jonatha
sunt et absque retractatione moriatur

gentium que faciebat arcum
de mirtis et palmis et oliuis
in signum victorie Descendit
ad eum in Galgala et occur-
rit ei Saul Cumque culpasset
eum quod quedam reseruasset de
Amalech in excusacione sui
dicebat populum reseruasse opti-
ma ad offerendum domino in gratiarum
accionem Cui Samuel Me-
lior est obediencia quam victime
Super bonis delectabatur deus et
non super sacrificia presertim si ab-
stulerint que decreuit deus
perire Et ait Saul Pecca-
ui sed hac vice porta peccatum
meum id est ora et satisfac
pro me vel dimitte michi Cui Sa-
muel Proiecit te deus ne
sis rex super israel Cumque vellet
abire Samuel Apprehendit
Saul summitatem pallii eius
que scissa est Et ait Sa-
muel Sic scidit deus regnum
a te hodie id est a tua posteritate
Cumque simul adorassent dominum
Precepit Samuel adduci ad
se Agag regem et oblatus
est pinguissimus et tremens Et
dixit Samuel ad Agag Sic
me separat amara mors Quod di-
citur Mirum est quod sic te concutit
mors et separauit animum tuum
a te Quidam dicunt duas dic-
ciones esse separat et supplent
ad visum te Vel in aliam
litteram Et dixit Agag Sic
me separat amara mors quod d.
Mors que separauit a more
nos carissime separat me ab
hominibus Et scidit eum Samuel
in frustra et abijt in Rama-
tha Saul non ascendit in
domum suam in Gabaa et non
vidit Samuel ultra Saulem
in habitu regio Nam in prophe-
tico postea vidit

De vnccione dauid i domo pr

Samuel autem lugebat Saul
et ait dominus Vsquequo luges Sa-
ul cum ego proiecerim eum
Imple cornu oleo et vade
ad domum Isay ut inungas
in regem vnum de filiis eius
Et quia timebat Saul fecit vitu-
lum quasi ad immolandum Cumque
venisset in Bethleem dixerunt
Seniores ad eum Pacificusne
ne ingressus tuus Tremebant
enim ne propter aliqua correc-
cionem misisset eum rex Vel quod
forte offensus regi fuisset et
non audierit eum recipere Cui
cum dixisset se venisse ad
immolandum sanctificauit Isay et
filios eius et statuit coram al-
tari Et videns Eliab pri-
mogenitum patris et aptum
estimauit futurum regem et
ait dominus ad eum Ego non
corporalem pulcritudinem aspiciam
fortis Regalem sed animum vbi-
tem In eundem modum reprobauit
duos alios Statuit enim
Isay vii filios coram Samu-
ele Sex proprios et Nata-
adoptatum filium Sama filii
sui Et ait Samuel ad e-
um Nunquid completi sunt
filii Cui respondit Adhuc
reliquus est paruus et pascit
oues Et iubente Samu-
ele adductus est Dauid ruf-
fus id est rubicundus et pulcer
et vnctus est in medio fratrum
Et directus est spiritus domini in
Dauid a die illa et de-
inceps et recessit spiritus domini
a Saul et exagitabat eum
spiritus nequam a domino immissus
Dicit Iosephus Dauid tunc
accepisse spiritum propheticum et
et ille quidem prophetare ce-
pit Sed cum super se spiritum venire
te Sed quod dictum spiritum re-
cessisse a Saul et directum
in Dauid videtur quod de eo
in spiritu dicat id est de gratia spiritus
qua hucusque Saul victori-
ose gloriose egerat Tunc

dixerunt ad Saul servi eius
Spiritus malus exagitat te ad-
hibe tibi saltem peritum in citha-
ra et leniis fes. Tradunt phi-
losophi armonia letum psal-
lere reddat lectorem et triste
tristiorem. Tradunt mathe-
matici quod multa demones armo-
nia ferre non possunt et quidam
quod nulli. Et indicatum est
regi quod David esset sciens
psallere et vir bellicosus.
Cumque misisset rex ad Isay pro
filio eius. Tulit Isay asinum
plenum panibus et vinum et
hedum et misit ea regi per
manum David. Dicitur asinus
plenus id est sufficiens onera-
tus vel forte sicut ex bove
et hyrco fiunt utres ita et
de asino fiebat saccus ad aqua
ferenda. Igitur cum spiritus ar-
ripiebat Saul David psal-
lebat in cithara et leniis erat ei et quia
recedebat ab eo spiritus. Cum
aliquamdiu recessisset spiritus a
Saul reversus est David
ad patrem.

De Morte Golie

Factum est autem ut congre-
garentur Philistiim adversus
israel in prelium. Porro Sa-
ul et israel castrametati sunt
in valle Therebinti sub qua Ia-
cob abscondit ydola. Et e-
gressus est vir spurius de castris
Philisteorum Goliad Getheus
de semine giganteo altitu-
dinis sex cubitorum et palmo. Iste
spurius dictus est quia de ignobi-
li patre id est Gethe et nobili ma-
tre id est iudea natus erat
Spurius et hibrida dicuntur ignobi-
lis ex patre sicut mazeret
nothus ex patre. Hic exprobra-
bat israel quod servi erant Phi-
listeorum et ponebat eis
monomachiam ita ut qui

vinceret athleta servi essent
aliorum Hebrei autem stupebant
et metuebant eum nimis. Pro-
cedebat Goliad XL diebus.
Erant autem tres maiores fratres
David in exercitu et misit
eis Isay per manum David e-
phi polente et X panes et tri-
buno sub quo militabant X for-
mellas casei. Hec est que genera
et diversitates casei id est que pueros
caseos et recentes habilitati
vel secundos casei hoc est que genera
et diversitates casei. Et pre-
cepit ei ut secum afferret pi-
gnora fratrum id est libellos repu-
dii. Mos erat euntibus ad bel-
lum ut libello repudii darent
uxoribus ut si caperentur nec
redirent usque ad tres annos
liceret uxoribus nubere. Cumque
venisset David ad locum certa-
minis. Egrediebantur enim sin-
gulis diebus aliqui preliatores
extra ascendebant. Goliad
exprobrans ut heri et nudiustertius
et fugerunt israelite a fa-
cie eius. Et admirans David
audivit a pluribus virum qui per-
cussisset istum ditabit rex et
dabit ei filiam suam. Cumque
audiret eum Eliab frater
eius eciam sciscitantem incre-
pavit eum times ne pugna-
ret et occumberet. Et respondit
David. Quid feci. Numquid
non verbum est. Supple dignum
increpacione quasi diceret. Cur pro so-
lo verbo increpas me. Sit ita
verbum tamen est et non res id est non
animo pugnandi hoc dico sed
ut rem sciam. Nunciata sunt
autem verba David ad Saul. Et
ait ad regem. Ego servus tu-
us pugnabo adversus Phili-
steum. Cumque prohiberet eum
Saul quia puer esset addi-
dit. Ego servus tuus interfe-
ci leonem et ursum cum invasis-
sent gregem. Erit igitur incircumci-
sus quasi unus ex eis. Deo me
liberante. Tunc induit eum
Saul armis suis et depo-

fuit ea David quia non habebat
armorum consuetudinem et tulit
in manu baculum pastoralem
et elegit de torrente v lapi-
des limpidissimos i planos
et volubiles et misit eos in
pera pastoralem i vas quo
lac mulgebat vel faciebat pa-
nem et fundam manu tulit et
processit adversus filisteum Cum
contempsisset David et ait Num-
quid ego canis sum quod tu venis
ad me cum baculo Cui dixit Da-
vid Tu venis ad me cum armis
ego autem venio ad te in nomine
domini ut sciat hodie universa
ecclesia hec quod non in gladio sal-
vat dominus Cumque iecisset lapidem
funda percussit eum in fronte
Secundo quoque et tercio lapide
percussit eum in eodem loco et ter-
cio ictu deiecit eum Et cur-
rens eduxit gladium illius et pre-
cidit caput eius Hoc fabulantur
quidam videlicet quod ferrum galee et
lorice obsequium prestitit domino
dans locum lapidi ut intraret
ad homicidam occidendum Et ob
hoc deinceps cum casside facte
cultello ferreo quo primus fie-
bat petrino confugerunt itaque
Philistei et Israel persecutus est
usque ad portas Acharon Da-
vid autem caput et gladium po-
suit in thabernaculo suo longo
tempore postea tulit ea in urbem
Hebil non habuit sua Ob hoc re-
ditur quod in tropheum posuit ea
in thabernaculo domini Sed postea
ea Abimelech accepit gla-
dium Cumque redisset David a pre-
lio ait Saul ad Abner de
qua stirpe est hic adolescens for-
san volens scire cui daturus
esset filiam nec recognovit e-
um Saul quia aliquandiu ab-
sens fuerat et alteratus et per agi-
tacionem spiritus factus est labilis
memorie Et respondit Abner

Vivit anima tua rex si novi
eum id est per vitam tuam non
novi eum vel per expectacionem
quod dicit Vivat anima tua rex hec
verba sepe notant male-
dicere contrariis equivalent vel ut ibi
Benedic deo et morere Cum
quesisset Saul a David
cuius esset Ait filius servi
tui Isay et tunc anima Jona-
te conglutinata est anime Da-
vid et inierunt fedus et dedit
Jonathas vestimenta sua David
usque ad arcum et gladium
et balteum

Quomodo saul persecutus est david

Factum est cum redirent
triumphantes de bello
et David disponeret ferre ca-
put Golie in urbem Nam
ut ait Josephus hoc secum ha-
bebat scilicet hasta iam dicta
Egrediebantur mulie-
res de universis urbibus et cum
instrumentis promebant mulieres
Saul percussit mille et David
decem milia Audiens Saul
canticum victorie posterius attribu-
ens David quod ille dolens intra
se ait Quid ei superest
nisi solum regnum et timebat tem-
pore a domo sua regnum trans-
ferret et invidebat Da-
vid nec iam rectis oculis
respiciebat eum post dies Saul
invasit spiritus malus et misit
et qui prophetabat et misit David
lanceam qua tenebat con-
tra psallentem putabat enim
configere parieti David enim
declinavit ab eo secundo primo
cum recessit a bello invenien-
te et postea statuit eum tribu-
num chiliarcham et ait Filiam
meam dabo Merob tibi esto
vir fortis et preliare bella
domini Tractabat enim apud
se ne sit manus mea in eo
sed manus Philisteorum Merob dari
aut debuit

Regum

Dauid data e(st) Adriel
molatite pa(tr)is nomine Dile-
xit at Dauid Michol et
placuit Saul et ait ad e-
u(m) In duabus rebus gener m(eu)s

Ierog dicit	alii hodie
duas res	q(uo)d e(st) in
fuisse c(um) sponsa	duabus fi-
que prius	liabus me-
dedat regi	is Nam
p(ro) Merob	alteram
et c(um) que	habuisti
p(ost)q(uam) dedit	sponsam
p(ro) michol	alteram
	habebis

p(ro)curare pelita p(ro) duabus
rebus q(uia) p(ro)strauisti gigante(m)
et dabis c(entum) p(re)pucia Hoc enim
significauit ei Saul p(er) ser-
uos suos Non h(abe)t rex ne-
cesse sponsalia i(d est) munera l(ibe)
donacionem p(ro)pter nupcias ubi
tm c(entum) p(re)pucia Philisteorum
Et abiit Dauid in Acha-
ron cum viris quos erat tri-
bunus et p(er)cussit de Phili-
steym cc viros et afferens
p(re)pucia eorum an(n)umerauit ea
regi Ios(eph)e tamen dicit abs-
cedens de p(re)pucia uenit ad
regem et nupcias exigebat
et dedit Saul filiam su-
am licet inuitus Cumque vi-
deret eum apud deum et
homines p(ro)sp(er)ari timuit et
tractabat de morte eius
Nec iam metu celare va-
lens Dixit Ionate et ser-
uis suis ut occiderent Da-
uid dicens Absconde te
indicauit Ionathas Da-
uid dicens Abscondere us-
q(ue) mane eras loq(ue)r patri
mo p(ro) te In crastinum locutus
e(st) Ionathas p(ro) eo Cur pec-
cas in sanguine innocentis q(ui)
fecit salutem m(agn)am Isr(ae)l Ip-
sa eius valde sunt tibi ne-
cessaria et eius morte filia

tua vidua uexabit Et
placatus Saul iurauit Vi-
uit d(omi)n(u)s q(uia) non occidetur Et
introduxit Ionathas Da-
uid ad regem et stetit co-
ram eo sicut et prius

Michal deposuit
Dauid per fenestram

Rursum motu certamine p(er)-
cussit Dauid Philiste-
os plaga magna et inuidit
ei Saul iterum demon ex-
agitabat eum et Dauid
psallentem voluit sicut pri-
us p(er)forare et fugit Da-
uid in domum suam Misit at
Saul satellites nocte cir-
ca domum ut mane egredientem
occiderent Quod cum p(re)sen-
sisset Michol deposuit eum
p(er) fenestram et augit Mi-
chol at strauit lectulum q(uas)i
egrotantis in quo posuit sta-
tuam et pellem capre ad
caput eius similitudine capil-
lorum exprimens et sagum sup-
posuit eius capite spirans
exprimens anhelacionem Cum
Saul deprehendisset se
illusum Dixit ad Michol
Cur dimisisti inimicum meum
Que ait Timui Dixit
enim mihi Dimitte me alioquin
interficiam te Dauid aut(em)
fugiens uenit ad Samue-
lem in Ramatha et indi-
cauit ei omnia que fecerat
s(ibi) rex Et abierunt ambo
in Naiaoth que collis
in Ramatha ubi erat cu-
neus p(ro)phetarum Quod cum
nunciatum esset Saul misit li-
ctores in Naiaoth ut rape-
rent Dauid Qui cum vi-
dissent p(ro)phetas et Samu-
el stantem sup(er) eos facti
e(st) in illis sp(iritu)s d(omi)ni Et
p(ro)phetabant Misit (et)iam Sa-
ul secundos et tercios nu-

cios qui et ipsi prophetaverunt Et
iratus Saul abiit ipse eos et
antequam veniret in Rabaioth
ingrediens prophetabat et qua-
si amens factus et exutus ve-
ste regia tota die et nocte
cum ceteris canebat David
et Samuele clam videntibus
Quid est ergo quod supra legitur
non vidit Samuel Saul us-
que in diem mortis sue quia non
vidit eum in habitu regio Fugit
autem David inde et venit
ad Jonatham et conquerebatur
Cui Jonathas Non morieris
Nichil grande vel parvum
faciet pater quod non indicet mi-
chi Cui David Scit pater tuus
quod diligis me et dicet Nesci-
at hoc Jonathas Vivit ani-
ma tua quia uno tantum ut ita di-
cam gradu ego et mors di-
vidimur Gradus unus dixit
pietatem domus sue quo in-
posita cuncta erat magis appro-
priatorum Hebreus habet uno tantum
passu id est ipso minimo inter-
vallo fuit inter me et mor-
tem Fac ergo obsecro quod
dicam Cras erunt kalende et e-
go abscondar in agro usque
ad vesperam tercie diei Si requi-
sierit me rex quia sedere consue-
verit iuxta eum ad vescendum di-
ces ei Rogavit me David
ut iret in Bethleem quia victi-
me solempnes sunt ibi omnibus
contribulibus eius forte erat ne-
omenia quasi solempnis pro tribu
Quod si dixerit tibi Bene
bene pax erit servo tuo
Si autem fuit iratus completa est
in me malicia eius Et ait Jo-
nathas Egrediamur in agrum
Cumque essent egressi iuravit
ei Jonathas quod quicquid boni
vel mali inveniret apud

patrem indicaret ei Et
inierunt ergo mutuo fedus in-
ter se et semen suum Et ad-
didit eciam Jonathas deiera-
re id est plurimum iurare Et di-
cit interpositum est et requisi-
vit dominus de manu inimicorum
David quod de suo addidit scri-
ptor in spiritu Et addidit Jo-
nathas In die qua operari licet
id est post dies festos ut quidam vo-
lunt Sed melius est ut de se-
quenti die intelligatur egre-
dieris et sedebis iuxta
lapidem Ezel et veniens
ad te post solempnitatem iaciam
tres sagittas iuxta eum quasi ex-
ercens me ad signum Et dirigam
puero qui tollet eas Ecce
sagitte intra te sunt pax
tibi est veni ad me Quod si
dixero sagitte ultra te sunt
vade dominus sit inter me et te
usque in sempiternum Porro
in die solempnitatis apparuit locus
eius David vacuus et silet
Saul estimans David
nondum purificatum Altera die
requisitus a rege excusavit
eum Jonathas Et iratus Saul
Fili mulieris
vir ultro rapientis scio quia
in confusionem tuam diligis filium
Ysay Non stabilietur regnum tu-
um Mitte nunc et adduc eum ad me quia fili-
us mortis est Et ait Jona-
thas Quare morietur Et
arripuit Saul lanceam
ut percuteret eum et de-
cesserat Jonathas a mensa
et non comedit pa-
nem in die illa Et egressus
in agrum fecit quod dixerat
David Et cum dixisset
puero ultra te sunt sagitte in manu
te remisit puerum in

tate cum arcu et sagittis Et
surgens David de latibu-
lo adoravit terram deinde ul-
tro Jonatham Et fleverunt val-
de Et ait Jonathas Re-
cedimus inquimus scient in sem-
piternum inter nos et se-
men nostrum Vade in pace

De fuga david in nobe

Et sic fugit David in
Nobe Abymelech sa-
cerdotem fratrem Achie et
cum miraretur quod quasi solus ve-
nisset genere regis ait ad e-
um David Secretus ser-
mo regis urgebat me et
dixi pueris in illum et illu
locum Nunc si quid habes
ad manum saltem v panes
da michi forte ex non panum
iteratione locorum Nec est
mentitus David Non enim
ad fallendi hoc dixit Et
inquit sacerdos Non habeo pa-
nes laycos ad manum sed
tantum panem sanctum panes pro-
positionis Si mundi sunt pu-
eri maxime a mulieribus ma-
ducent quasi dicat Necessitas non
habet legem Si tamen mundi sunt
a coitu nec in nocte dabo
eis Et ait David ad eum
Continuimus nos ab heri et
nudius tercius Et sunt vasa
puerorum sancta id est corpora in quibus
continentur anime vel ipsi pueri
Porro via hec polluta est
sed ipsa sanctificabitur hodie in
vasis quasi dicat forte in via hac
aliud immundicie contraximus sed
immundicia corporum suffiicit ad
ea mundanda Hebreus sic
sunt vasa puerorum sancta et
dicitur de vasis ad edendum quasi
dicat In vasis mundis licet ti-
bi ponere panes mundos Se-
quitur Porro via hec la-

ica est et interrogatio tua laica
est Aut queris de mundicia
cum etiam si mundi essent va-
sa non deberent Sed et ipsa
sanctificabitur hodie in vasis id est
in corporibus meis Sumus enim quos
necessitas excusat nos et qui
sanctificat Et dedit ei pa-
nes propositionis qui sublati fuerant
ut ponerentur calidi Exponitur
Magister Et reddit quia sabbatum e-
rat Cumque quesisset ab eo Da-
vid arma dedit ei gladium Go-
lie Josephus dicit lanceam qua erat
involutus pallio in thabernaculo
Erat enim ibi tunc archa cum
aligno suo thabernaculo Et con-
sideravit omnia hec Doech
ydumeus potentissimus pastor
Saul qui erat ad orandum
obligatus voto ~~De morte A-
bymelech et sacerdotum~~ De fuga David

Fugit David in die illa
ad Achis regem Geth
et indicaverunt servi sui regi
quod quasi rex erat in Israel qui late-
bat apud eum et de viris
haste recepit si salvum eum
servaret Et timuit Da-
vid propterea quod misat Saul
ad Achis ut redderet ei ser-
vum suum fugitivum Cumque trahe-
retur ad regem dissimulavit fu-
rore et impingebat in hostio
porte quasi preclusa porta in-
gredi volens et que furiosi
sunt agebat ut fidem regi
vere passionis adderet Et ait
rex Non ingredietur hic arre-
pticius domum meam Et dimi-
sit eum Et abiit inde Da-
vid et latuit in spelunca
Odolla Non tamen statim sed postquam
venit ad Naas regem Amo-
rite ut dicit Jeronimus in sequentibus
in quadam glosa Et venerunt ibi
ad David omnes cognati eius
et alii quibus aut odiu

aut tot Saulus erat ut
qui ere premebantur alieno
convenerunt ad eum et sunt ci-
ro qi centi armati Et profectus
e cum eis David in Mas-
phath que e Moab Et totem
alta munda Et deposuit a-
put regem Moab patrem et
matrem suam et manserunt aput
illum quamdiu David fuit in pre-
sidio. i. in expedicione in q
se quebat munitos ad manus.

De morte abymalech et sacerdotum

Et monente Gad prophe-
ta ut inde recederet et iret
in terram Juda venit in sal-
tum Areth Et audivit Sa-
ul quod apparuisset David Et
cum esset Saul in nemore quod
e in Rama tenens hastam
dixit ad servos suos Numquid
ditabit vos omnes filius gemini
filius Ysay Non e ex vobis qui
doleat vicem meam Et ait
Doech ydumeus Vidi eum
in Nabe aput Abymelech
filium Achitob qui consuluit pro
eo dominum et dedit ei cibaria et
gladium Golie Et iratus rex
convocavit Abymelech et omnes
sacerdotes qui erant in Nabe
et ait ad eum Cur coniurasti
adversum me cum filio Ysay De-
disti ei panes et gladium do-
mini Qui respondit Absit hoc a
me Non fuit rex hodie in uni-
versa domo patris mei Nesci-
ens quod a te fugisset Et ait rex
Emissariis Irruite in sacerdo-
tes qui nolunt extendere ma-
nus in christos domini Et ait
rex ad Doech Irrue in eos
Et trucidavit in die illa lx-
xxv viros vestitos Ephoth
lineo Forte cur erat indutus
ut per habitum religionis move-
ret animum regis Dicunt He-
brei non eos fuisse sacerdotes
niet indui Ephoth sed omnes

dignos esse Percussit autem Sa-
ul Nabe civitatem sacerdo-
tum et mulieres et viros et
iumenta secundum quod deus Heli
sacerdoti prophetaverat plenam e-
ius radicem evellendam De-
us Abiathar sacerdos filius
Abimelech evasit et fugit
ad David ferens Ephoth s[illegible]
rum quod fecerat Moyses et de-
clarat interitum patris et socium Et
ait David Ego sum reus
omnium animarum patris tui Ma-
ne mecum qui querit animam tuam
querit et meam Et annunciave-
runt David quod Philistei op-
pugnarent Ceyla et dire-
perent areas i. annonam de
areis vel quod vastarent sege-
tes Consuluit ergo David do-
minum Vadam et percuciam
Philisteos Et ait dominus
Vade et percuties et salvabis
Ceyla Cumque timerent vi-
ri qui erant cum eo Rursum consu-
luit dominum et accepit responsum
abiens quod et pius Et abiit
David et percussit Philisteos
plaga magna et munivit
Ceyla Quod audiens Saul
ait Conclusus e David
in urbe vel congregavit exerci-
tum ut obsideret David et
viros eius Quod cum audisset
David consuluit dominum per Abi-
athar Descendit et
Saul et viri Ceyle tradent
me in manus eius Et ait dominus
Descendet et tradent te
q d hec e voluntas regis
et illorum que dominum latere
non poterat Et egressus
e David et viri eius cum
c q dcti et vagabantur
incerti Quod cum accepisset
Saul dissimulavit exire
Mansit autem David in monte
solitudinis Ziph et abiit Iona-
thas ad eum in locum silve
qui vocatur Nava et confortavit
manus eius in deo et ait
Tu regnabis in Israel et ego

ero ultra secundus, sz et p'r m̃s
sūt hec et innouaūt insinuan-
dum federe inter se coram do-
mino. i. coram Gad p̄pheta et
Abiathar

De zyphcis et q̃ latuit in spelunca david

Ascenderunt aūt zyphei
ad saul in Gabaa dice-
tes. David latet aput nos
in colle achille. Nūc ergo et tra-
deimus eum i. manus tuas. Et
benedixit eis saul et ait co-
siderate diligēter ubi sit pes e-
ius et renūciate m̄ et sequar
uos. David aūt et viri eius
erant in deserto Maon. Cū-
q̃ egressus eēt saul ad que-
rendum eū ascendit david
ad petram. locum scz munitis-
simū ut dicit Jero. ubi que-
erant thesauri repositi. Et
David insidiabat in deserto Ma-
on i. mōte oparo. Porro viri
Saul i. modū corone cingebant
in orem. Cumq̃ desperaret Da-
uid se posse euadere. uenit
nūcius ad saul. Recede festi-
na q̃ infuderūt se philistiim su-
per terram. Et destitit saul p-
sequi David p'gens in oc-
cursum Philistinoꝝ. Ob hoc
uocauit locū illum petram di-
uidentem. eo q̃ ibi separatus
eēt Saul a David. A-
scendit ergo David inde et
habitauit in locis tutissimis en-
gaddi. Hec ẽ opidum in quo
erat vinea balsami. Assu-
mens aūt saul in milia ele-
ctoꝝ sequebat David eci-
am sup' abruptissimas petras
que solis ibicibus sunt puie.
Et intruit saul spelun-
cam ut purgaret uentrem. Por-
ro David et viri eius in in-
teriori p'te spelunce latebat.
Et dixerunt s'ui David. Ecce
dies.... cum de' in manus

tuas. Et p'cidit David oram
clamidis saul silenter. et
rediens ad viros p'cussit cor
suū. metonomia. i. pectus
suū in quo latet cor. uel me-
mordit eum cōsciencia sua de eo
q̃ fecerat. Cumq̃ murmurarent
socii aduersum eum timens ne irru-
erent in saul. ait. Viuit dñs
q̃ n̄ dñs p'cusserit eum. aut
in cōflictu aut in p'lio. aponope-
sis. q. d. Decreto nō occidam
eū. p'picius sit m̄ dñs. i. hanc
mercem faciat meū. ut nō mit-
tam manū meā i. xp̄m dom̄.
Et cōfregit viros suos his
sermonibus. Porro saul e-
gressus. David p' eū clam-
uit. Domine mi rex. Cumq̃
respexisset saul. adorauit
David in terra et ait. Qua-
re audis dicentes. David q̃-
rit mala aduersū te. Cogno-
sce oram clamidis tue in ma-
nu mea. Quā cum p'cidere
pepcit t' oculus meus. Quē
p'sequeris. cane mortuū. et
pulice unū. His auditis fle-
uit saul. et ait. Iustior es
me. reddat tibi dominus. Scio
q̃ regnatus sis. Jura m̄ in do-
mino ne deleas semē meum
p' me. Et iurauit Da-
uid saul. Abiit ergo sa-
ul in domū suā. David aūt
ascendit ad tuciora loca in
angustias Masfetha.

De morte samuelis et nabal

Eo tēpe mortuus est Sa-
muel. et fleuit eum
vniuersus isrl. singuli tempore
lugentes. et sepelierūt e-
um in Ramatha. Certū ẽ
itaq̃ q̃ ab hoc loco usq̃ ad
finē secundi libri nō scrip-
serit Sam. Cur ergo nō
eius p'titulatur hy duo libri.
Qr reliqua scripsit unus p'phe-
tarū de discipulis eius. cū

Quod cleopatra iudea fecit trāsplantare
Babilon
infra silvestribus campis. Cui' tn̄
in Gco. C. factū ẽ r̄n adult' dicunt
iberes nomine Egypti

opus ascribitur Negro Qui-
dam tamen dicunt Nathan scri-
psisse sequentia Descendit
autem David in desertum
Pharam Oppidum est in A-
rabia Erat autem vir in civitate
Ama in solitudine Maon et
possessio eius erat in Carme-
lo Mons est in sorte Iude Al-
ter carmelus est in confinio Pa-
lestine et phenicis Ubi he-
lias occidit prophetas Baal Et
hic erat de genere Caleph In pa-
ralipomenon ita legitur Caleph
genuit Artha. Artha genuit
Hezem hic est ut videtur pater
Nabal Cum ergo audisset Da-
vid quod Nabal ascendisset ad ton-
dendos greges misit ad eum x
iuvenes ut mitteret ei aliqua
benedictionem in die bona Exulta-
bat enim et epulabantur videlicet
tonsione ovium ob memoriam prim
suorum qui fuerant pastores
ovium Et ait Nabal nunciis
David Non multa quis est
filius Isay hodie invenit servi
fugitivi nescio eos Cum au-
disset David quod improperavit ei
Nabal Accinctus est gladio cum
cccc viris Et ait Hec faci-
at deus inimicis meis et hec ad-
dat si reliquero de omnibus que eius
sunt mingentem ad parietem i. sal-
tem canem vel infirmum Porro
Abigail uxor Nabal formo-
sa quasi prudens hec ignorabat et i.
dixerunt ei custodes ovium quanta pre-
sidia tulisset ei David in deserto Fe-
stinavit igitur Abigail et tulit in
occursum David panes et vinum et
arietes coctos sata polente et li-
gaturas uve passe et massas ca-
ricarum et adorans David ait
ait In me sit domine mi hec iniquitas
i. condona mihi hanc iniquitatem ut
deleas eum vel ita Si putas
esse iniquitatem ut deleas eum con-
iuravi ut imputetur parva

fecit prout nomen secundum nomen suum
Nabal enim stultus interpretatur
Constituit te dominus ducem super israel
non debes fundere sanguinem innocen-
tum Nichil enim tibi nocuit sed sua
tibi non dedit et erit anima domini
custodita quasi in fasciculo viventium
Hebrei habent in vinculo vite quod
est Sic custodiat dominus animam tu-
am quod multiplicabitur sicut fasciculus
vitium custoditur in aqua ad trans-
plantandum Et respondit
David Benedictus deus qui
misit te hodie in occursum meum
Vade in pace Audivi vocem
tuam iniuriam remittendo et ho-
noravi faciem tuam exemia de
manu tua recipiendo Cum er-
go indicasset Abigail omnia
viro suo emortuum est cor eius
pre timore Timuit enim ne forte
David vellet devastare eum
et post dies x mortuus est Quo
audito David ait Benedi-
ctus deus qui custodivit manum
meam a sanguine et reddidit
maliciam Nabal in caput eius
At vidit Abigail et du-
xit eam in uxorem Saul
enim dederat Michol Phalti
de Galdi Accepit quod Da-
vid terciam uxorem Achinoam
de Jezrael

De fuga david ad achis

Iterum nunciaverunt Ziphei
i. ad Saul Quare Da-
vid absconditus est in colle
Achille Et abiit Saul prope
eum cum tribus milibus e-
lectorum Et descendit Da-
vid nocte ad castra Abisai
vel ducens secum Abisai
filium Sarvie sororis sue et
hi sunt tres filii Ioab et
Abisai et Azael nepotes
David Cuique clam misset
tentorium regis circuli devo-
tibus Dixit Abisai Perfo-
diam Saul lancea in terra

devorare super hoc poni pro frequentare
C. Curs... Absalom

C Hic dicitur fuisse cursor velocissi-
mus qui equabat capreas sil...

et prohibuit Dauid dicens Quis
extendit manum suam in xp̄m do-
mini et erit innocens Sed tol-
le hastam que est ad caput
eius ſcypha in terra et uas aq-
ue et eamus Et egressi ſunt
nullo euigilante quia ſopor
domini irruerat ſuper eos Cum-
que transiſſent torrentem et ſte-
tiſſet in uertice montis unde poſ-
ſet audiri exclamauit Da-
uid ad Abner et ad populum fi-
lii mortis eſtis uos qui non cu-
ſtodiſtis dominum vestrum xp̄m domini
Ingressus est quiſpiam ut in-
terficeret regem Videte
ubi ſit haſta regis et ciphus
aque Et agnoſcens Saul
negligentiam ſuorum et bene-
ficium Dauid exclamauit
Num vox tua est hec fili mi
Dauid Cui respondit Cur
perſequitur dominus ſeruum ſuum Quid
feci Si dominus incitat te ad-
uerſum me odoretur ſacrificium i.
placare eum oportet ſacri-
ficio et prece ut oſtendat nobis
ſuper hoc quid uelit uel ita tu
ipſe occidas me et erit quaſi ſa-
crificium deo in odorem ſuauita-
tis Quidam ita legunt Odo-
retur ſacrificium ſi dominus incitat
te aduerſum me i. ſalificabit
Plenaq iudicio fca Si dominus hoc
facit Si autem filii hominum incitant
te maledicti ſunt qui cogunt
me tranſire ad ydolatras ne
ſeruiam deo israel Cui Saul Be-
nedictus fili mi et quidem faciens
facies et potens poteris et
Saul reuerſus est in locum ſuum
Et dixit Dauid in corde ſuo
Aliquando incidam in vna die in
manus tuas Saul Melius
est ut ſaluer inter Philiſteos

Abijt ergo Dauid et duo-
centi viri cum eo ad Achis
filium Maoch regem geth
Iſte fuit filius ſupradicti
Achis cuius mater dicebatur
Maoch et erant cum Da-
uid due eius uxores Achi-
noem et Abigail Et dixit
Dauid ad achis Nolo eſſe
oneroſus regi Det mihi regionem
locorum in quo habitem Et de-
dit ei Achis Siceleg que
exinde facta est regnum iuda
Et habitauit Dauid in ea
quatuor menſibus et xx diebus
Et agebat Dauid predas
de uicinis Philiſteorum cir-
cumſtantibus qui non erant
de poteſtate Achis virum et mu-
lierem non adducebat capti-
uum ne forte loquerentur adu-
ſum eum Cumque quereret A-
chis quos inuaſerat aie-
bat ſe depredatum eſſe habita-
tores ad auſtrum iude et in
campeſtribus

(margin: ne grauaret a rege in ſumptibus ſuis)

(margin: forte occidebat eos ne accuſarent eum)

De ſuſcitatione ſamuelis

Factum est eo tempore con-
gregati ſunt Philiſte-
i ad prelium contra israel Et
ait Achis ad Dauid Me-
cum eris in caſtris tu et
viri tui Ergo cuſtodem capitis
mei pono te per cuncta Con-
gregauit etiam Saul
vniuerſum israel et uenit in
Gelboe Samuel autem
mortuus erat hoc ideo re-
petitur hic ut oſtendat angu-
ſtia Saulis in qua plurimum
eſſet ei neceſſarius Samuel
uel ut oſtendatur Samuel
uere mortuus qui in pro-
ximo erat ſuſcitandus
Tradunt enim necem poſ-

se suscitari arte phitonica .i.
recenter mortuum et adhuc in-
tegris vitalibus. Timuit itaque
Saul et consuluit dominum qui non
respondit ei verbum neque per
somnia neque per prophetas .i. per
discipulos Samuelis neque per
sacerdotes hebreos sed neque per do-
ctrinam per ephod in quibus e-
rat doctrina et veritas. Et ait
Saul servis suis. Querite michi
mulierem habentem phitonem. Ipse
enim occiderat magos et ariolos
et phitonicos. Unde tradit
Ieronimus quod Abner erat ab-
ner que latenter habitabat in En-
dor que civitas est iuxta fontem
in Endor Endor. Phitone quidam tra-
dunt esse artem suscitandi
mortuos sed phitonis adinvenit
q.d. Querite michi mulierem phitonicam
artibus illius qui cognovit hebreos
in quo legitur mulierem Tral
ad oph. Balath enim interpreta-
tur domina oph est nomen artis il-
lius. Mutavit itaque Saul ha-
bitum suum et venit ad mulierem
nocte cum duobus viris et ait.
Suscita michi quem dixero tibi.
Que respondit. Nosti que fecerit
Saul magos. Quare ergo in-
sidiaris anime mee. Quidam cre-
dunt Saulem oblitum eos de-
levisse quia preconabant David
futurum regem. Iuravit autem ei Sa-
ul quod propter hanc rem nichil
mali pateretur. Vel dixit ut
suscitaret Samuelem. Videns
autem mulier virum factum. Conster-
nata est et ait. Quare imposuisti
michi. Tu enim es Saul. Hoc e-
nim Samuel indicaverat ut
ait Iosephus. Quidam fabulant mor-
tuum magice suscitatum a pe-
dibus primo moveri et surgere
nisi quando rege suscitante suscita-
tur. Tunc enim a capite sur-
git. Alii dicunt phitonissam non
posse suscitari nisi rege suscitante
Tunc indicavit ei Sa-
ul se Saulem esse et ait. No-
li timere. Quid vidisti. Et

Augustinus super hunc locum plane assit
quod malignus spiritus deo permittente
suscitatum Samuelem et fecit
konyradire ad corpus quod et ipse
di filium portavit dessto sic Man-

respondit. Virum senem
et gloriosum et amictum pal-
lio sacerdotali. Et intelli-
gens Saul quod Samuel esset
adoravit eum et ait anima
Samuelis ut dicit Iosephus. Quare
inquietasti me. Cui Saul ait.
Arcor nimis. Philistei pugnant
adversum me et deus non exaudit.
michi. Quid faciam. Cui respondit. Quid
me interrogas cum dominus re-
cesserit a te. Faciet dominus tibi
sicut locutus est. Tollet regnum
de manu tua et dabit illud
David. Cras autem tu et filii tui
mecum eritis .i. in numero mortuorum
sicut ego sum vel in inferno. De
hac suscitacione dicitur a quibusdam quod
spiritus malignus apparuit in specie
Samuelis vel fantastice ymagi-
nago eius ibi apparuit que di-
cta est Samuel. Tradunt qui-
dam quod deo permittente anima ipsius
tamen consimili corpore induta apparuit.
Alii vero quod corpus tamen suscita-
tum est cum spiritu vivifico ut bru-
tum animal quod enim cetera anima in lo-
co suo quiescente. Hoc audiens
Saul prostratus est in terram. Pre-
timore nec comederat panem
die illa. Et coegit eum mulier
et servi eius ut comederet. Cui
cum comedisset rediit ad castra
per noctem. Noluit enim sciri quod
consuluisset phitonissam.

Cap. David vicit amalech

Congregati sunt ergo
Philistiim in Affech et
Israel castrametatus est super fon-
tem qui erat in Iezrael. Sa-
trape vero Philisteorum viden-
tes videntes David et suos
esse cum Achis dixerunt. Qui
sunt Hebrei isti in loco suum stantes
ne forte cum ceperimus prelium fiat
nobis adversarius et in capitibus
nostris mereantur reddi gratiam David
suo. Tunc ait Achis ad David.
Vivit dominus quia rectus es in conspe-
ctu meo. Sed satrapis non places.
Surgite de nocte et abite

diluculo. Abiit ergo Dauid
cum suis in Syceleth die ter-
cia. Amalechite uero interim
impetum fecerant in Siceleth
et succenderant eam et captiuas
duxerant mulieres et paruulos et v-
niuersam predam. Planxit ergo
Dauid et populus qui erant cum
eo donec deficerent in eis lacrime
et volebat eum populus lapidare.
Confortatus autem Dauid in
domino consuluit dominum per Abiathar
dicens. Persequar latrunculos hos
et comprehendam. Qui dixit.
Persequere. Comprehendes et redu-
ces predam. Abiit ergo Dauid
et sexcenti cum eo. Et uenit ad tor-
rentem Besor et ibi ducenti lassi
substiterunt ad sarcinas ex man-
dato Dauid. Cumque alii transis-
sent inuenerunt puerum egipcium
fame deficientem quem reliquerat
dominus suus vir Amalechita
cum egrotare cepisset. Hi
dederunt ei cibum et reuersus
est spiritus eius. Et ait ad eum
Dauid. Potes me ducere ad cu-
neum istum? Qui ait. Si iuraue-
ris mihi quod non occidas me nec tra-
das in manus domini mei ducam.
Et iurauit ei Dauid. Et eo
ducente inuenerunt hostes epulan-
tes et quasi diem festum celebran-
tes. Et percussit eos Dauid a
uespere usque ad uesperam alterius di-
ei. Nisi cccc adolescentes
euaserunt in camelis. Eruit ergo
Dauid omnia que tulerant Amale-
chite ab homine usque ad pecus.
Dicitur quod in hac victoria pre-
buerunt illi auxilium vii principes
militum de Manasse qui confuge-
rant ad eum dum rediret in Si-
celeth. Plurimi enim uenerant ad
eum tamen de Iuda et Benia-
min. Porro cum redissent ad
ducentos uiros qui lassi substite-
rant salutauit eos Dauid pa-
cifice et indignati sunt quidam
qui cum eo ierant dicentes. Suf-
ficiat unicuique uxor sua et filii de

preda nichil dabimus eis.
Et ait Dauid. Non audi-
et uos quisquam fratres mei in ser-
mone hoc. Equa pars erit de-
scendentis ad prelium et rema-
nentis ad sarcinas. Vero ait
Quia ait qui lassi manserit quam
lassis in lxx dari de parte pre-
de. Et factum est hoc ex die illa
et deinceps quasi lex in Israhel
usque in diem hanc. Venit er-
go Dauid in Siceleth et mi-
sit dona de preda senioribus Iu-
da et proximis suis et reliquis
in quibus commoratus fuerat
ipse et viri eius.

Idem lex in N... B. duos precepisse moysi c[apitulo] lonitas e dua ad Moysen

De morte saulis et filiorum eius

Porro Philistei pugnabant
aduersus Israhel. Saul qui
strenuus et prudens fuerat fes-
tinabat ad mortem et viriliter
dimicabat. Soli quippe ma-
gnanimes rerum terribilium
sunt contemptores. Hec ma-
gnanimitas maxime conue-
nit regibus quos per cuncta prin-
cipatus non solum malos non
licet esse circa subiectos sed
nec mediocriter bonos esse.
Fugerunt autem filii Israhel a facie
Philistinorum et ceciderunt
in monte Gelboe et percussi
sunt tres filii Saul Iona-
thas Iessui Aminadab Mel-
chisua. Isboseth autem domi erat.
Cumque grauis esset vulnera-
tus Saul dixit ad armigerum
suum. Percute me gladio tuo ne
forte incircumcisi isti illudant
mihi viuenti et postquam inter-
fecerint me. Noluit ar-
miger. Et irruit Saul su-
per gladium suum. Adeo enim defe-
cerat quod non potuit se transuer-
berare. Quod videns armi-
ger suus irruit et ipse super
gladium suum. Hic fuit Doech
Ydumeus ut aiunt Hebrei quem
timuit esse superstitem regni
[illegible] Dauid. Et mortui sunt
omnes domestici Saulis qui
erant cum eo. Videntes autem

Des fuit igitur defecit stare super Amminadab

Hic fuit qui accusat apud Saul ubi supra c. li. c. Moue de gad

Ruben Gad dimidia tribus
Manasse

Incipit 2us liber Regum

filij isrl qui trans fluuium iordanis
erant Stragem suorum egres
si de ciuitatibus suis fugerunt Al
tera die uenientes Philistei ut spo
liarent interfectos expoliauerunt
Saul armis suis et filios eius
et precisa capita eorum cum ar
mis miserunt in terram suam per cir
cuitum ut annunciaret hoc in tem
plo ydolorum et in populis Et po
suerunt arma eius in templo Asta
roth Caput vero in templo Da
gon ut in Palipomenon legi
tur Corpus vero eius et filiorum
suspenderunt in muro Bethsam
qui in oculis isrl' Est enim ciuitas
Philistym in terminis ysl' Si
aut de Iabis Galaad quos li
berauerat Saul ab Amonitis am
bulauerunt tota nocte et tulerunt
cadauera de muro Bethsam et
combusserunt ea igni et sepe
lierunt ossa in nemore Iabes et
planxerunt eum vij diebus ieiu
nantes Nota quod in Palipomenon
legitur Mortuus est Saul propter i
niquitates suas et additur qui i
nimicum precepti et insuper Phitonis
sam consuluit propter quod inter
fecit eum dominus In precepti ma
gnitudine multi non attendunt
et regnauit Saul viuente Sa
muele xviij annis et eo mor
tuo duobus annis hos annos
in sacra scriptura non annota
uit a Samuele propheta incipiunt
tempora noiatorum prophetarum
sicut a Saule tempora regum
ysrl

Incidencia

In diebus illis apud latinos
quartus regnauit silius E
neas filius Postumi Alia hy
storia quartum ponit Siluium
latinum ut prius fratrem Postumi et
quintum Siluium Eneam hys tem
poribus homerum fuisse quidam di
cunt de quo magna dissonan
cia est apud ueteres Crates

ponit eum ante descensum he
raclidarum in Peloponesium
urbem Eristotenes Cente
simo anno a captiuitate Troye
Aristarcus et Philochorus pre
emigracionis ponit Apollo
dorus athemensis ctoclo
anno custonibus plus Alij modico
tempore ante olimpiades in
petent

De planctu dd super saul et Ionathan

Factum est post mortem Sau
lis Adolescens fugiens
de prelio uenit ad Dauid in
Siceleg et adorauit Cumque
indicasset ei populum uictum et Sa
ul cum filijs suis mortuum ait
Dauid Unde scis quod mortuus
est Saul et Ionathas filius e
ius Cui reddit Vidi Saul
innitentem super hastam suam et
hostes appropinquabant ei Cumque re
spexisset quis nam essem et dixisse
Amalechites sum ait Inter
fice me quia presilitus es ne cir
cundant me incircumcisi et irridea
nt me quia viuere non poterat Et tu
lit dyadema quod erat in esse sa
lebat in capite eius et armil
lam de brachio illius et attu
li ad te dominum meum Aiunt hebre
i hunc fuisse filium Doech ydu
mei cum pater suus prius renuerit
super gladium suum tradidit ipse
insignia regis que custodiebat
ut ferens ea ad dauid redderet
eum sibi placabilem Nec ob
uiat quod pater ydumeus et filius
Amalechites dicitur cum Amale
chite fuit ydumei Amalech
enim fuit filius Eliphath filij
Esau Dauid ergo et omnes
qui cum eo erant sciderunt uesti
menta sua plangentes et ie
iunantes usque ad uesperam se
cundum legem Et ait Dauid
ad nuncium Quare non timuisti
mittere manum tuam in xpm do
mini Et tunc locutus est circa te et

iubente David unus de pue-
ris eius occidit eum Et precepit
David ut pres docent filios
suos arcum i arte sagittandi
eo quod audierant populum a sagitta-
riis interfectum Scriptum est in
libro iustorum hic liber non habetur
sicut nec plurimi alii qui fit mentio
in veteri testamento quos combustos
credimus a Babilonis Sunt qui
dicunt hunc librum dici librum iusto-
rum eo quod de iustis agit i Samu-
ele et David Alii dicunt Pe-
thaneum librum iustorum ubi conti-
netur artem sagittandi utilem
esse quod dicit Iacob se tulisse a-
rcum de manu Amorrei in gla-
dio et arcu Iudei legunt iusto-
rum neulit et dicit librum iusto-
rum quod agit de hiis que sunt
iusta s. qui librum iudicum ut sit
sensus Hic precepit David
artem illam servandam sicut ser-
vatur quod scriptum est in libro iusto-
rum Tunc planxit David
carmine lugubre super Saul et
Ionatham et creditur metrice
appositum fuisse et est continen-
tia huius carminis tripartita Primo
ait de loco ubi facta est strages
et imprecatur ei Secundo commendat Sa-
ulem Ionatham Tercio specialiter
commendat Ionatham ostendens quantum
dilexit eum Nec abesse
si aliquid plus Aliquid singulariter
de eadem morte loquitur Est enim
unius mons plures habens colles
ubi sunt Montes Gelboe
nec ros nec pluvia veniat super
vos Iudei dicunt super te scilicet
legentes literam Montes Gel-
boe subaudi ne nobis propterea in-
ferunt nec ros nec pluvia ce-
ciderit super te Montes hic ut dicit
ubertim prius fuerat et imprecatur
eis non ariditate sed sterilitatem
quasi arida essent Unde subdit
Neque sint super vos agri pri-

ciarum i fructum optimorum
sicut prius Alii dicunt prophetiam
esse que impleta est in die-
bus Helie Alii dicunt in tanto
omne maledictione nec anno nec pro-
fuisse sed per maledictionem confir-
matum planxit quod David
Saulem eo quod ullit esset in-
fectus licet unctus esset oleo
Et subdit causam hic neque a
sanguine interfectorum et aba-
dipe fortium i per sanguinem sa-
cerdotum quos occidit in No-
be Hebrei tamen inchoat versum
ita A sanguine interfectorum
ab adipe fortium Sagitta
Ionathe etc De secunda uncti-
one David in regem

Post hec ex responsa do-
mini ascendit David
in Ebron et habitavit ibi cum
duabus uxoribus suis et domo
sua Viri quoque eius manserunt
in opidis Ebron et unxe-
runt eum viri Iuda in rege
super tribum Iuda Hic inchoat quarta etas
quarta etas non primo regum
Iudeorum ut quidam volunt
quod hic inchoasset a Saule
sed per innovacionem promissionibus que
patribus olim data erat de
Christiano quod prefiguratum est in
David iuravit dominus David
veritate de fructu ventris eius
sessura super sede sua Nunci-
atum quod est David quod Ia-
bite sepelissent Saul et nu-
ncavit eis dicens Benedi-
cti vos a domino qui fecistis miseri-
cordiam domini vestri Retribuet vobis
dominus sed et ego retribuam nec
timeatis quia non habetis rege
quod unxit me domus Iuda
regem sibi De Regno Isboseth

Abner autem princeps exer-
citus Saul tulit Isbo-
seth et circumduxit eum per ca-
stra i ubicumque dispersus erat
exercitus et creavit eum

regem sup reliquas tribus
Vel per castra intellige Ma-
nam locu munitissimu ubi
promovit eum in regem E-
rat aut Isboseth tunc xl an-
norum et duobus annis regnat
sup isrl David vero vii annis
et sex mensibus regnavit in
Ebron sup domum Juda E-
o tpe ortum e intestinum bel-
lum inter Hebreos Porro
egressus e Abner et pueri
eius de castris in Gabaon
Joab aut et pueri David oc-
currerunt eis ad piscina Ga-
baon et convenientes inter eos
quos xii tm ex utraque pte pug-
narent in medio exercitu Et
apprehenso unusquisque capite
compris sui defixit gladium
in latus eius et ceciderunt
simul Elchar dictus e locus
ille ager robustorum Jose-
phus videtur velle quod Pueri
David supstites occiderunt
compares suos Ortum e aut
bellum inter reliquos et fu-
git Abner cum suis Erant
aut ibi cum Joab duo fratres eius
quorum Azael velocissimus quasi
unus de campis psequebatur
Abner instantissime
Cui Abner Noli me sequi
Ne compellar confodere te et
non potero levare faciem meam
ad Joab Ille vero noluit decli-
nare et percussit eum Abner
aversa hasta i
in inguine cum ligno posteriori cum
mucrone haste vel versa ad
eum hasta Persequentibus
aut Joab et Abisay sol oc-
cubuit fugiente Abner et
venerunt ad colle aque du-
ctus in cuius summitate congrega-
ti sunt Abner filii Benia-
min in cuneum unum Et ait
Abner ad Joab Nunquid
usque deseuire usque ad dele-
tionem fratres tuos Anguo-

ras quod non esse maior ingulis
qui prius hostem Lessavit
ergo Joab et eius exercitus per-
sequi eos Porro Abner
cum suis nocte illa transiens
Jordanem venit ad Isboseth in
Manaim Joab vero et viri e-
ius tulerunt Azael et sepe-
lierunt eum in sepulcro patris
sui in Bethleem et redierunt
ad David in Bethleem E-
bron

De filiis david

Facta e ergo longa conten-
tio inter hos reges et
David crescente Altero decre-
scebat Nati quoque sunt filii Da-
vid in Ebron Primogenitus
Amon de Achinoem Secun-
dus Celaph de Abigail Ter-
tius Absalon de uxore gentili
Maacha scilicet filia Tholomei
regis Jessur Quartus Adonias
filius Aggith Quintus Zapha-
tias filius Abigail Sextus
Jethraam que Josephus dicit Na-
than de Egla uxore sua
qua Hebrei aiunt fuisse Mi-
chol que sola dicitur uxor eius
quia in adolescentia prima sor-
titus e uxorem quod non videtur
posse stare cum in sequentibus
legatur Michol irrisisse sub-
sannasse David saltantem De
qua non e ei natus filius De-
david usque in diem mortis sue
quia in ipso partu occubuit Et
potuit fieri ut vicina partui
de urbe descenderit In Ebro
ut ibi pareret tempore in principio
laceo regni

De interfectione abner

Eo tempore factum e quod Ab-
ner intraret ad concubi-
nam Saulis Resfam pul-
cram nimis ob hoc irrigatus
e apud eum Isboseth Primo ab-
probrio domus sue Et timens
nefarie cum concubina usur-
paret sibi regnum Et iratus
Abner ait ad eum Nunquid
canis caput ego sum hodie

Joab

aduersus Iudam propter te q.d. Propter te Iudeis licet me quasi caput canis mortui uel ita propter te factus factus sum caput canum .i. princeps irrationabiliter latrancium contra regem Dauid Et misit Abner ad Dauid nuncios dicentes Cuius est terra q.d. Nonne terra est in manu mea Fac mecum amicicias et reducam ad te uniuersum Israel Qui ait Optime faciam tecum amicicias sed non uidebis me antequam reduxeris Michol filiam Saul Misit autem Dauid ad ysboseth ma-

Iste Phalti doctus erat in lege et ideo nolebat uxorem alterius violare et propter hoc nominatur sua aspectu quod est nomine dei quia pro timore et reuerencia dei et lege abstinuit

Hebrei dicunt

daut Da- uid ut remit- tet ei uxorem suam Mi- chal Tule- runt ergo eam a uiro suo Phaltiel qui sequeba- tur eam plorans usque Bauri Non eam cognouerat eam ex eo quod illa dili- gens Dauid semper

triste erat Et locutus est Abner ad seniores Israel et maxime ad Beniamin ut transirent ad Dauid quem elegerat dominus uel ascendit Abner ad Dauid in Ebron et susceptus est ab eo magnifice et ait Surgam ut congregem ad te uniuersum Israel Cumque abisset in pace Ecce Ioab et pueri Dauid redierunt cesis latronibus cum preda magna nimis Et dictum est Ioab de aduentu Abner et de pace cum rege Qui cum temptasset mutare animum regis dicens Intrauit Abner ut deciperet te et non acquieuisset rex Misit nuncios post Abner qui rege re-uocante eum Et reduxit eum et portes reuertenti seorsum adduxit eum quasi secreto loquturus et percussit eum in inguine et mortuus est quia in ulcionem fratris sui Asaelis et quia timebat ne fieret secundus a rege Quod cum audisset Dauid ait Mundus ego sum et regnum meum a sanguine Abner et ueniat super caput Ioab Non deficiat de domo Ioab fluens semen Et leprosus tenens fusum .i. effeminatus et cadens gladio et indigens pane

muscas quod fit de foliis palmarum et uoluitur inter digitos instar fusi Scidit igitur Dauid uestimenta sua et fleuit super Abner et omnis populus qui erat cum eo et iurauit absque ieiunio usque ad uesperam et ait Nescitis quia princeps maximus hodie cecidit in Israel Ego autem delicatus .i. iniciatus rex maxime indigebam auxilio istius Porro filii Saruie duri sunt

De morte ysboseth et unctione tercia dauid

Cumque audisset ysboseth de morte Abner dissolute sunt manus eius et omnis Israel conturbatus est Duo autem uiri principes latronum erant ysboseth Bana et Rechab de filiis Beniamin qui irati recesserunt ab ysboseth et uenerunt ad miphiboseth filium Ionathe ut facerent eum regem qui noluit primo prodidit eorum consilium Quidam uero tradunt quod ysboseth offensus erat eis quia dicebant quod miphiboseth debet rex esse cum filius esset primo- c. iiij

gerentes singulis. Erat iste
Miphiboseth claudus et utroque
pede. Quinquennis enim erat
cum nunciatum est ei de morte Sau-
lis et Ionathe. Et tollente
eum nutrice ut fugeret ceci-
dit et confractus est. Porro Ba-
naa et Recab ingressi sunt
domum Isboseth ferentes spi-
cas tritici quasi permutaturi re-
gi. Hostiaria autem domus obdor-
mierat. Et invenientes Is-
boseth dormientem in meridie
interfecerunt eum. Et at-
tulerunt caput eius ad Da-
vid in Ebron dicentes: Ecce
caput viri qui querebat animam
tuam, estimantes se munera ac-
cepturos a David. Et ait
David ad eos: Interfecistis
virum innocentem, sanguinem do-
mini vestri fudistis, et ideo aufe-
ram vos de terra. Et pre-
cisis manibus et pedibus eorum
suspenderunt eos super piscinam
vel sentinam (?) in Ebron. Caput
vero Isboseth sepelierunt in se-
pulcro Abner. Et convene-
runt omnes de Israel ad David.
Et percussit cum eis fedus et
unxerunt eum in regem super om-

et vi mensibus super Iudam sub-
audi. Specialiter. Nam si sta-
tim post Isboseth regnavit in
Israel non nisi duobus annis re-
gnavit in Iuda. Sed aiunt
Hebrei eum regnasse in E-
bron quibusdam annis adhuc Sau-
le vivente quia domus Iuda ia(m)

asscribebat eum in regem et
ipse mittebat eis munera quasi
subditus. In Iherusalem autem regnavit xxx-
iii annis super omnes populos (?).
Si queratur quare de summa
regni subtrahantur vii menses a-
it Hebreus (?) et nichil dignum re-
ge fecisse vel quia Absolon per-
secutus est eum vii mensibus et tunc
quasi non regnavit David.

Quomodo expugnavit Iherusalem
et munivit

Postea collecto exercitu
ascendit in Iherusalem ut expugna-
ret Iebuseum. Qui imposuerunt
cecos et claudos super murum
in derisione David dicentes:
non ingredieris huc nisi abstuleris
cecos et claudos, quasi diceret: Ci-
ves et urbs fortis quod sufficimus
auxilio non indigemus. Alii di-
cunt eos imposuisse ymagines
super murum quas dixerunt ce-
cos et claudos, id est nichil agen-
tes, quasi diceret: Etiam nobis nichil
agentibus intrare non poteris. Alii
serpos (?) dixerunt cecos et clau-
dos quia debiles et [illegible]. De-
reputabat eos David. Ce-
terum ex hoc in publico dictum est:
Cecus et claudus non intrabunt in
templum dei. Primo simpliciter
in lege prohibitum erat cecum
et claudum intrare ad offerendum. Post-
ea usum est in publico. Porro
cum iam [illegible] in muro Ce-
dos dicebat energice (?) Ce-
cus et claudus non intrabunt po-
nentes cecitatem et claudicaci-
onem pro quibus in insidiam. Por-
ro civitatem inferiorem obtinuit
David tradente eam [illegible] non pos-
set arcem Syon obtinere non pos-
set. Proposuit in premium prin-
cipatum milicie illi qui pri-
mum percuteret Iebuseum et tan-
geret domatum fistulas, id est tecto-
rum canales per quos defluunt stil-
licidia. Alii dicunt fistulas cu-
niculos subterraneos per quos

erat ascensus usq ad tecta
Multe itaq festinatis Joab
preuenit omnes et clamauit
ad regem exigens militie pri-
cipatum Et obtinuit p Da
uid arcem expulsis omnibus Je-
busseis pt' Syna et edifica-
uit p circuitu eius a mtem-
seq incipiens a Mello et pter
illa ciuitas uocauit ciuitatem
Dauid Reliqua urb' ptem
extruxit Mello at erat
papicum et qui quedam pfunda
vorago uallis Porro ipa
ciuitas Dauid p'ea uocata e
Mello et edificauit Dauid
in ea domum pram rege tyri
ferente ei auxilium mittendo
ei ligna cedrina et artifices
Porro Dauid accepit ali-
as uxores et nati sunt ei
filii in ierlm et int quos enu-
tur Nathan alius scz Jona-
than pheta que ei Dauid ad-
optauerat pg morte pris Et
no qr ierlm usq ad Melchi
sedech dicebat Jebus a quo
dicta e Salem Postea a
Dauid dicta e Jebussalem sed
pg mutata b in r dixit Jerlm qi
muitas salem Jerog enim he-
braice munitio e Tradit Jo-
se. Cy hac lre munitionem ab
homero fram quida putat pg
ea dicta e a Salomone Je-
rosolima et tand p sincopa
Jerosolima Qm dauid uicit phi-
listeos

Audientes at Philistei
Dauid regnare sup isrl
ascenderunt omnes ut quereret
Dauid et castrametati sunt
i ualle Raphaym no pcul a
Jerlm Et egressus e ad eos
Dauid ex responso domini et
pcussit eos in ore gladii et di-
uisit eos hac et illac in fu-
gam Vñ hac uocatus e locus

Baalpharasim i' pcurore di-
uisio Qui at ibi fugientes
reliquerat ydola sua que tu-
lit Dauid secum et combussa-
uit Et addiderunt adhuc
Philistym ut ascenderat
i valle Raphaym et posu-
erunt ydola sua sub arboribus
pirorum Et ait domine ad
Dauid No ibis obuiam eis
sz gira pg tergum et uei-
es ex aduerso pirorum Hebre-
us hz flentium pdolore qe
digna sit fletu et cultores
suos ad fletum eternum tra-
hunt Cumq angelus domini i-
cedens sup cacumina pirorum
faceret sonitum irruit in eos
Dauid et pcussit eos us-
q ad Gazer

De reductione arche in ierlm

Porro fecit Dauid tha-
bernaculum in domo
suam ad reponendam archam
et posuit i eo quasdam de
uectibus cortinis tabulas
uo columpnas et bases p-
ores reparauit Et desce-
dit Dauid cum xxx milia
uirorum et posuit archam
sup plaustrum nouum et tule-
runt eam de domo Amina-
dab que erat in Gaba-
a i in colle uel Cariathia-
rim Nec e hic Gabaa
nome urbis uel loci sed
secundum interpretacionem suam
collem sonat Duo aut
filii Aminadab minabant
plaustrum Achio pcede-
bat et Oza sequebatur
Dauid at et omnes Isrl
psallebant coram archa
musicis instrumentis Cu-
at uenisset ad aream Na-
chor calcitrabant boues et
inclinata e archa et ex-
tendit Oza manum et te-

nuit eam et arruit dex-
tera eius .i. quā archam fer-
re debuit sicut pr eius ius-
serat et expiravit Et
vocatū ē nome loci percussio O-
ze Dicit Josephus cum percus-
sum qr tetigit archam cum
sacerdos non esset Aly dicūt
qr posuerat archā sup plau-
strū cum humeris portari
debuisset Hebrei tradunt qd
ea nocte dormierat cū uxo-
re sua Timuit itaqz Da-
vid ducere archā ad se et
posuit eam in suburbio .i. do-
mu levite Obed Quo au-
dito abiit David ut addu-
ceret archā in civitate cum
gaudio David at accinctus
Ephoth lineo psallebat co-
ram archa in organis arm-
gatis .i. ad armū ligatis Vel
secundū quosdā genus ē orga-
ni qd fit cum aqua Et vidit
eum psallentē Michol p
fenestram et despexit eum
in corde suo Cumqz posuisset
archā in loco suo Obtulit
David holocausta et pacifica
et benedixit pplo et partitus
ē p singula capita collirī-
dam panis unā et assaturā
bubale carnis et similā fri-
xam oleo Cumqz rediret
David in domū suā subsan-
navit eū Michol dicens
Qz glosus fuit hodie rex
Isrl nudatus qi unus de scu-
rris Et respondit David
Vivit dns Juda et humiliar
fiam an dum qui potius ele-
git me qz prem tuū Cumi-
abiem Michol nō ē natus
filius usqz in diem mortis
sue Quod inclusive legē-
dum ē .i. donec in partu oc-
cubuit Vel exclusive i-
nuqz Quod videtur Josephus
qui dicit eam de David

filios minime peperisse sed de
pro cū dederat eam prī-
mus sublatam a David v
filios habuisse qui intellige-
di sunt adoptivi Mortua
enī Merob sore sua v filios
eius adoptavit Michol

De victoriis David et officialibus eius

Factum ē cum sederet
rex in domo sua hns re-
quiem ab hostibus suis Di-
xit ad Nathan Videsne
ego habitem in domo cedrina
et archa dei posita sit in me-
dio pellium Faciā ei domū
et ait ei Nathan Fac qd
dns tecū ē Nescies quid dicet
Eadem nocte factū ē verbū
dnī ad Nathan Dic servo
meo David Non edificabit
mi domū qr sanguinarius
ē sz filius eius succedes ei
in regno faciet domū nomi-
ni meo et stabiliā thronū eius
usqz in sempiternū et ego e-
ro ei in prem et ipse erit
mi in filiū Hec promissio-
ne tamat qz salmus sit ha-
lomon hys audite gavisus
ē David de successione
regni et pepe ex eo grās egit
deo addens Ista enim ē lex A-
dam dne deus .i. lex homis ut
sit sollicitus de successione fili-
orū Vel ut grās agat de hec
beneficiis factū ē at post hec
percussit David Philisteos et
abstulit frenū .i. ptatem tri-
buti qr habebant Israel de manu
eorū Et percussit Moab et
mensus ē funiculo .i. cui voluit de-
dit hereditatē coequās eos ter-
re .i. valde humilians et mensus ē
duos funiculos unū ad occi-
dendū et unū ad vivificandū .i.
ad arbitriū suū quos voluit dedit
hereditate occidit quos volu-
it reservavit Et factus ē ei

Moab tributarius. Et percussit
Adadezer regem Soba cum
eum ferrent presidiu Syrii et
Damascus percussit ex eis xx
milia et posuit in Siria pre-
sidiu Ierusalem. At Areu Eumphale
fecit eam tributaria. Audiens
Thou rex Emath percussum
Adadezer hostem suum misit
ad david Iora filiu suu cum mu-
neribus et gratiarum actione quod hoste
suu percusserat. Cumque rediret
David a Siria occurrerunt ei
Idumei in valle Salinarum et
percussit ex eis xviii milia. Ieo-
corrigit xviii milia et in Iebe-
lez percussit David xviii mili-
a et posuit ibi ea presidiu fecit

In chermito fu-
it quedam tem-
plum edificatum
ydolorum ex ere
argento et auro
quo combusto me-
talla fluxerunt
et commixta sunt
Et quia maior pars
erea erat gene-
rali nomine vocata est
chaucum es cori-
thium

eam tribu-
tariam
Eius im-
pletum
est quod
dictum
est a Re-
becca
Maior
serviet
minori et
retulit
m...um

aurum et argentum multum in
vasis quod sanctificavit dominus in
fabricam future domus. Es
quoque corinthium sanctificavit de
quo fecit Salomon mare e-
neum columpnas et altare.
Porro Ioab erat super exerci-
tum. Iosaphath erat a commen-
tariis, id est scriptor gestorum. Scribe-
bat enim reges cronicam gestorum.
Sador et Abiathar erant sacer-
dotes. Saraia vero scriba, id est Can-
cellarius. Banaias autem erat super
Cerethi et Phileti qui erant
custodes capitis David. Hi di-
cuntur fuisse Ebree audientes le-
cere. ut Moyses elegit l-
xx viri Cethi sonat extermina-
tores. Phileti admirabiles fi-
lii. At David sacerdotes erant
i. dignitates pre ceteris post regem.
Sic dicit Ietro fuisse sacer-
dos Madian

De amphibosetb

A tercio q. dd. quam amonites et sirios

Et recordatus est David
federis quod fecerat cum
Ionatha et ait: Si aliquis super-
est aliquis de domo Saul
cum quo faciam misericordiam propter Io-
natham. Cumque accepisset su-
peresse miphibosetb filium Iona-
the debilem pedibus vocavit e-
um et restituit ei omnem pos-
sessionem Saul avi sui et
constituit eum comensalem suum
tamquam unum de filiis suis. Por-
ro Syba puer Saul cui
erant xv filii et servi xx
ex mandato david excole-
bat terram et referebat fructus
ad miphibosetb filius eius Mi-
cha. Factum est autem ut moe-
retur Naab rex Amonita-
rum et regnaret pro eo filius
eius Amon. Misit David
nuncios ut consolaret eum de
morte patris monens ut amici-
tie quas cum patre eius erant
permanerent. Cum enim da-
vid fugisset ab Achis sub si-
mulatione furoris a pre-
fato benigne susceptus est
i. fuerat collectus. Principes
autem Amon exarcunt re-
gem suum Nesciris quia misit
David ut videret ingressum
et exitum tuum et perciperet
te et terram tuam. Tulit ita-
que Amon servos David
et rasit dimidiam partem bar-
be eorum et precidit vestes e-
orum usque ad nates. Videntes
autem Amonite quod irritas-
sent David conduxerunt
filii milites de Syria Roob

et de Siria Sobal et a
rege Maacha. et a rege ys
tob Misit quod Ioab Dauid et
omnem exercitum aduersus eos Sta-
bant autem amonite ante ingressum
ciuitatis et Sirorum exercitus
erat in campo Ioab diuisit ex-
ercitum et partem tradens Abisai
fratri suo. partem vero retinuit et
irruens in Syros fugauit eos
in ore gladii Filii ammon videntes
amonite et ipsi terga dederunt
Abisay et receperunt se in
vrbem Ioab autem rediit in ierusalem
cum triumpho Videntes autem
Syri quod corruissent coram israel
collegerunt iterum exercitum am-
pliorem Dauid autem congregato
omni israel et transiens iordanem
direxit aciem aduersus Syros et
percussit ex eis currus et equi-
tes xl milia et Sobal prin-
cipem milicie Timuerunt Sy-
ri deinceps auxilium prebere filiis
amon Fecerunt quod pacem cum
israel et seruierunt eis De mor-
te vrie et pena dauid

Factum est anno vertente ei-
no tempore cum solent prin-
cipes reges ad bella procedere
Misit Dauid Ioab et vniuer-
sum israel et vastauerunt filios
Amon et obsederunt Rabath
Dauid autem remanserat in ierusalem
Accidit ut surgeret Dauid
de strato post meridiem et deam-
bularet in solario Vidit quod ex
aduerso Bersabee vxorem
Vrie filiam Helie filii Achi-
thophel lauantem se aqua fri-
gida Cuius speciem inspiratam
ad se vocatam cognouit Sta-
tim quod sanctificata est ab immundicia
a sua i. post coitum lauit se. Illa
concepit et cessauit men-
struus sanguis quam naturale
est reseruare post conceptum
in alimoniam fetus Quidam
tradunt eam tunc menstru-
atam esse et ad tactum re-

gis cessasse menstruum De
Ephirsamq quod cum vellet
Dauid Bersabee cognoscere dix-
it hoc Nathan in spiritu et festi-
nat ad Dauid ut prohiberet a-
tergo venirent multi et impedi-
uit eum multi Heliat Nam
in via inuenit hominem occisum
nudum iacentem et moram fe-
cit dum Ead nocte rex imple-
uit peccatum et lugit Nathan
Cuius accepisset Dauid ea
concepisse. reuocauit Vriam a
ingressu Ioab secundum Iosephum ab ex-
peditione ut ingrederetur ad v-
xorem et plures ei assideretur sa-
sciuit quod Dauid ab vrna descen-
tu belli mones ut intret ad
vxorem et paululum recrea-
ret se Non acquieuit Vri-
as et dormiuit ad ostium regis
Quaobrem vocauit eum Dauid
iterum et statuit eum secum
in mensa inuitans eum ad pocula
vsque ad ebrietatem sed nec sic
concitatus est vir desiderio vo-
luptatis et ait Archa domini et Israel
habitant in papilionibus et dominus
meus Ioab manet super faciem
terre et ego ingrediar in do-
mum meam per salutem tuam vel
non faciam hanc rem Certe
ego Dauid quod non intrat scri-
psit ad Ioab quod deliquisset in
eum Vrias ut poneret ipsum
in ea parte belli in qua pugna
instaret Cuius tulisset epistolam
mortis sue secundum mandatum
regis interfectus Porro Bersa-
bee accepta morte viri plan-
xit eum transacto quod luctu vo-
cauit eam Dauid et fecit
ei vxor et peperit ei filium
Tunc misit dominus Nathan ad
Dauid. qui proposuit ei parabo-
lam de diuite habente oues pluri-
mas qui rapuit pauperi vi-
ro ouiculam vnam quam habe-

bat ut de ea pareret cibos ho-
spiti qui supvenerat et indig-
natus rex in hominem illum dixit
Vivit dominus quoniam filius mortis
est qui hoc fecit ovem reddat
in quadruplum Et dixit Na-
than Tu es vir ille qui possessam
ovem
pauperis accepisti tibi et ut cel-
lares adulterium interfecisti
eum gladio filiorum Amon Prop-
terea hec dicit dominus Non rece-
det gladius de domo tua us-
que in sempiternum Ecce suscita-
bo malum de domo tua hoc us-
que factum est quando persecutus est
eum Absolon Primum vero in
divisione regni post Salomon
Et ait David ad Nathan
Peccavi domino Et descendens
de throno consistorii sedit in ter-
ra et quoniam vir decicola coram
omnibus confiteri peccatum non
erubuit Et ait Nathan ad
eum Transtulit dominus peccatum tuum
non morieris nec regnum amittes
Verumtamen filius qui natus est tibi
morietur quoniam blasphemare fecisti
inimicos nomen domini dixerunt
enim ydolatre vel dicere poterunt
Non est iustus deus israel qui Sa-
ul amovit a regno et substi-
tuit David cum David gra-
vius quam Saul peccavit Percussit
ergo dominus parvulum usque ad despera-
cionem vite et deprecatus est do-
minum David pro parvulo et ieiuna-
vit et iacuit super terram et no-
luit consolari Accidit autem die septimo
ut moreretur infans et videns Da-
vid servos suos mussitantes in-
tellexit quod mortuus esset Ergo
accepta lota facie et mutata
veste intravit ad dominum et ado-
ravit et exhilaratus comedit Et
admirati sunt servi quod contra
consuetudinem egisset et ait ad
eos Cum adhuc viveret puer
flevi et oravi ut viveret eo
mortuo quare flerem Nunquid
potero revocare eum Ego va-
dam ad eum ipse vero non rever-
tetur ad me Hoc autem age-
bat David ut consolaretur
Bersabee quam diligebat eam
Et procedente tempore genuit
ex ea filium quem vocavit Sa-
lomonem Misit quoque eum in ma-
nu Nathan qui vocavit eum pro-
pter
Dam. i. amabile domino

Igitur pugnabat Ioab con-
tra Rabath et expug-
nabat eam Misit ergo ad David
dicens Veni et cape civita-
tem ne nomini meo ascribatur vi-
ctoria Et aggregavit Da-
vid omnem populum et profectus
cepit urbem et vastavit
eam et tulit diadema de ca-
pite Melchon id est sonat
rex eorum et erat ydolum
Amonitarum et erat in diade-
mate gemme preciose et auri talen-
tum quod conflavit David
et fecit ex eo sibi diadema
in medio gemmarum statuens
sardonicem inparabilem Por-
ro reliquas civitates Amonita-
rum vastavit et incolas de
populo serravit vehiculis fer-
ratis et plures divisit cul-
tellis et traduxit in typo la-
terum

De thamar quam amnon oppressit

Factum est post hoc Susci-
tavit dominus malum in do-
mo. Nam quoniam Amon primo-
genitus eius diligebat Tha-
mar sororem Absolonis ex
utraque parte ita ut depe-
rit
in ea et egrotaret Huic erat
cognatus et familiaris Iona-
dab filius Semaa filius Da-
vid prudens valde quem
Iosephus Ionatham vocat Hunc
quidam arbitrantur fuisse Na-
tham Sed absit ut propheta
flagiciosum dedit consilium
Hoc ait ad Amon Quare

sic attenuaris in dies fili regis
quod cum debes succedere regi in re-
gnum. Et ait Amon. Diligo
Thamar sororem meam. Cui respon-
dit. Simula languorem. Cumque ve-
nerit pater tuus ad te visitandum. Dic
ei. Veniat oro Thamar soror
mea. Et faciat in pulmentum
ut comedam suavius de manu eius
Cumque venisset Thamar missa a
rege coxit in oculis eius sorbi-
tiunculas vel secundum Iosephum collirides
fricas. Et eiecit Amon a se
universos. Cumque intulisset Tha-
mar cibos ad eum in conclavi
apprehendit eam et ait. Cuba
mecum soror mea. Que ait. Noli
frater opprimere me. et facere obprobri-
um quem tuo misisti. Sed loquere
ad regem et non negabit me tibi.
Hoc aiebat ut subterfugeret
manus eius. Non enim prohibebatur e-
rat secundum legem ut quis duceret
sororem ex patre. Tamen quidam
determinant hoc dictum esse si
fuerint ambo eiusdem patris. Hec
autem fuerat de matre gentili Ma-
acha quam David ceperat in pre-
lio et cesarie et unguibus pre-
sis secundum legem duxerat
eam in uxorem. Et ita tradunt
illos potuisse fieri coniuges.
Noluit autem acquiescere Amon
et oppressit eam. et statim exo-
sam habuit eam. magis quam
ante dilexerat. et eiecit eam
a se rogantem ut apud eum ma-
neret et esset ei uxor. Cumque
eiecissent eam pueri Amon
aspersit cinerem capiti suo et
rupit tunicam talarem qua ute-
bantur filie regis virgines quam
ipse vocat Colobium manicatum
et impositis manibus super caput
ingressa est ad Absalon fratrem
suum eiulans. Cui frater ait. Ta-
ce soror frater enim tuus est et man-
sit in domo Absalon longo tempore
sustinens indignitatem.

De morte Amon et fu-
ga Absolon et reditu eius

Factum est autem post biennium ut
ascenderet Absalon ad tonden-
das oves et ait ad regem. Ve-
niat oro rex cum servis suis
ad convivium pueri sui. Cumque noluis-
set ne gravaret eum ait Absa-
lon. Veniat saltem obsecro A-
mon frater meus et filii regis cum eo.
Et abierunt cum Absalon. Cum-
que recubuissent pueri Absalon. ex pre-
cepto eius interfecerunt Amon
cum temulentum. Et ascendentes
filii regis mulas suas fugerunt
et pervenit fama ad David di-
cens. Percussit Absalon omnes
filios regis. Et scidit rex vesti-
menta sua et ait cecidit super ter-
ram. Ionadab autem quem vitabat
non latebat ait ad regem. Non
ne timeat dominus meus quoniam solus
Amon mortuus est. quem oderat
Absalon a die qua oppressit soro-
rem eius et ecce apparuerunt filii regis
et fleverunt cum rege planctu
magno nimis. Porro Absalon
fugiens abiit ad Ptholomeum
regem Gessur et fuit cum eo
tribus annis. Rex autem consolatus
super Amon interitu cessavit ul-
cisci Absalon. quod intelligens
Ioab qui diligebat Absalon in-
sit ad regem mulierem sapien-
tem Thecuam que putatur fu-
isse parua Amos prophete. et po-
suit Ioab verba sua in ore eius.
Cumque ingressa fuisset mulier ad
regem adoravit dicens. Ser-
va me rex. Mortuus est vir
meus et erant mihi duo filii et in-
terfecit alter alterum in agro.
Et consurgit universa cognacio ad-
versum ancillam tuam querentes animam il-
lius pro anima occisi et querunt exstin-
guere scintillam meam super terram.
Hec mulier posuit se in persona
et filias suas in persona Amon
et Absalon et cognacionem

suam in psona aliore filiorum
David Et ait rex ad eam
Vade in pace ego videbo pte
Quod cum non sufficeret mulieri
ait ad regem In me sit dne
iniqtas et in domu pris mei rex
at sit innocens q d Si putas i
niquid parce occisori in impute
tur et domui mee Cumque ita
rex pmissione non sufficeret mu
lieri instanter rogabat regem
Cui ait Vivit dns quod non ca
det de capillis filii tui sup ter
ram Tunc exponens ei mulier
similitudine ait Reducat ergo
dns meus abiectum suum Non enim
vult aiam perire deus et omnes
dilabimur tanquam aque que non
revertentur q d Mortuum filium
revocare non potes ad vitam melius
est ut revoces viventem quam alterum
vindicando utrumque pdas Et
ait rex Numquid manus Ioab te
cum est in iste Que vidit Ipse
posuit vba hec in ore meo At u
tem similitudinem sermonis huius Et
ait rex ad Ioab Revoca puerum
Absalon Cumque reduxisset Absa
lon in Ierusalem ait rex Non videat
faciem meam donec vocem meam
eum ne eo viso reminiscat in me
dolor filii Et mansit Absalon
duobus annis in Ierusalem et faciem re
gis non vidit Porro Absalon e
rat decorus nimis Cuius cesari
es secundum Iosephum tanta erat ut vix
octo diebus tonderi potuisset Quam
semel in anno tonsam ponderabat
cente siclis fforte huius ponderis e
rat tonsura eius vel hoc precio
emebant eam mulieres ut sub
ornaret crines suos Nati quoque sunt
Absalon filii tres et filia una
nomine Thamar Misit quoque semel
us ad Ioab ut intercederet pro eo
ad regem qui noluit venire ad
eum Misit quoque Absalon servos
suos ut incenderent segetem a
gri Ioab Quo facto venit Ioab
ad eum dicens Quid fecerunt
servi tui Cui vidit Aliter

hec te non poteram Absentare
intra ad regem ut videam
faciem eius Aliquin interficiat
me Et ingresso Ioab
ad regem notum est Absalon et
osculatus est eum rex

Quomodo absalon persecutus est david

Tunc cepit Absalon aspi
rare ad regnum Nam ce
lapsa ante eum gemitus vel
terris erat vel mortuus fecerat
sibi currum et equites et qui
precederent eum Et mane con
surgens stabat in porta et
blandiebat ascendentibus ad re
gem iudicium dicens Bona sunt
que dicis sed non est qui te au
diat constitutus a rege Quis
statuet me ut iuste iudicem et
clamabat ad se corda virorum
Post quatuor autem annos reversionis
ait ad regem dum essem in exi
lio vovi Si reduxerit me do
minus in Ierusalem sacrificabo dno
in Ebron Vadam ergo reddam
vota mea Et ait rex Vade
in pace Alia littera habet post quadra
ginta annos xl enim annos fluxerat ex
quo occisi sunt sacerdotes No
be qui ponuntur hic ut mascre
tur divina ultio suscitata sup
David eo quod Abimelech sa
cerdotem fefellit Abiit ergo
Absalon in Ebron utens con
silio Achitophel Gilonite qui fu
erat consiliarius David Et
egressi sunt cum multi de Ierusalem
rem ignorantes Cumque immolasset
hostias facta est coniuratio va
lida et augebatur populus cum
Absalon Quod cum accepisset
David ait servis suis
Egrediamur cito ne veniens
Absalon occupet nos et
percutiat civitatem Et egres
sus est rex et universa domus
eius nudis pedibus incedens
dimittens x concubinas ad
custodiendam domum et precede
bant regem Cerethi et Phe
lethi et sexcenti viri pugnatores

qui secuti fuerant eum de Geth
Ista creduntur beneficia prestitisse
David quando latuit in Geth et in
retribucionem dedat ab locum in
urbem Jose. Et illos dictas egres
sos cum eos qui cum ea essent. Et
ait rex ad Ethai Getheum fi
lium Achis qui primus erat inter
de tribus. Reduc fratres tuos in urbem
et habita cum rege quia heri venisti
et hodie compelleris exire. Re
spondit: Vivit dominus nichil in morte
nec in vita delinquam te. Et
transgressi sunt universi flentes
cum rege usque ad torrentem ce
dron et levite portantes ar
cham deposuerunt eam donec trans
iret populus. Et ascendit Abia
thar ad consulendum dominum qui
non respondit ei. Et ideo ait Da
vid ad Sadoc: Revertere in civita
tem cum archa. Ego abscondar
in deserto. Achimaas filius tu
us et Jonathas filius Abiatar
sint vobiscum per quos veniet
ad me sermo a vobis. Et redi
erunt cum archa. Cumque ascen
disset David clivum oliveti i.
montem occurrit ei Chusi ara
chites consiliarius eius. Et ait
David: Revertere et esto cum
Absalon et dissipabis consili
um Achitofel et quidquid audieris
in domo regis indicabis sacerdo
tibus qui dirigent ad me filios
suos. Et venit Chusi ad ab
salon in urbem. Cumque David pau
lulum processisset apparuit ei Si
ba cum duobus asinis ferens pa
nes et una passe et mas
sas polentare i. ficuum que in
tabulas quas palas dicunt con
pinguntur. Et ait Siba ad
regem: Asinas dixi ut inse
deant domestici regis et tu
li cibaria ut alant in deserto. Et
ait rex: Ubi est Miphiboseth?
Qui respondit: Remansit in urbem
dicens: Hodie restituet michi
dominus ulcionem patris mei. Et ait
rex: Tua sint omnia que fu
erunt Miphiboseth. Venit
ergo David usque ad Baurim.
Et egressus vir de cognacione
Saul nomine Semei proiciens
lapides et lutum maledicebat
regi dicens: Egredere vir san
guinum. Ecce premit te mala
que fecisti in domum Saul. Cumque
cum vellet percutere Abisay pro
hibuit eum David dicens: Fi
lius ut meus querit animam meam quan
tomagis filius Gemini. Misit eum
dominus ut malediceret michi. Respici
at dominus hanc afflictionem meam. Fi
liant hebrei hunc Semey Na
bath patrem Jeroboam et nomine
avi eius Gemini. Et descendit
David usque ad Jordanem.

De consilio Chusi et morte Achitophel

Factum est autem cum Chusi ve
nisset ad Absalon adoravit
dicens: Salve rex. Ad quem
Absalon: Quare non ivisti cum
amico tuo? Qui respondit: Illius
ero quem dominus elegit et
Israel. Cui serviam? Nonne filio
regis sicut patri tuo sic parebo
et tibi. Tunc ingressus est Absa
lon coram omnibus ad concubinas
patris sui de consilio Achitofel
ut sic intelligeret omnis Israel
quod rex Aman persequetur patrem
et roborarentur cum eo. Post hec
dixit Achitofel: Eligam mi
chi xii milia virorum et persequar
in hac nocte David et percutiam
eum quia fessus est et redibunt
ad te universi quasi unus homo. Et
ait Absalon: Vocemus Chu
si. Nam est bonum consilium hoc. In
te. Nosti patrem tuum et viros
eius fortissimos. Quod si modo pro
fecit aliquos de tuis quicumque
audierit dicet facta est plaga
in populo qui sequebatur Absalon
et timebunt esse tecum. Sic
hoc est consilium bonum: congre
getur ad te omnis Israel. Ve

incremq sup eum. et ubicumq fu
erit opprimemq eum. et pla
cuit omnibus consilium Chusi. et
dixit Chusi sacerdotibus ut
nunciaret David ne maneret
in deserto nocte illa sed transi
ret iordanem Et abiit ancilla
ad filios sacerdotum qui late
bant iuxta fontem Rogel qui ad
abluendos pannos fullonis et indi
cavit eis verbum Chusi Vidit
autem eos puer quidam ut dicitur
et indicavit Absalon Iosephus
dicit quosdam equites vidisse eos
et nunciasse Absalon Qui misit
post eos ut comprehenderentur
At illi ingressi sunt in Bauri
domum mulieris rogantes ut ce
laret eos Que demisit eos
in puteum et expandit vela
men sup os putei quasi siccans tipsa
nas. i. ordeum ad tipsanam fa
ciendam et sic reges latuit Cum
que reversi essent qui missi fuerant illi
ascendentes de puteo nunciave
runt David que tradita e
is fuerant et transiuit David
iordanem cum suis priusquam di
lucesceret et venit in Mana
im Porro Achitofel sciens
regnum rediturum ad David
et timens incidere in manus eius
descendit in domum suam in gilo
et laqueo se suspendit

De morte absalon

Absalon autem collegit exer
citum et transiuit Iorda
nem et statuit Amasam su
per exercitum pro Ioab Hic erat
filius Abigail filie Naas. i.
Ysai sororis David quam Iosephus A
bigeam vocat et erat consobrinus
Ioab Porro in transiordanem
et maxime Berzellai ga
laadites obtulerunt David
cibaria multa iumentis et strata
ria et capetia et vasaficti
lia Porro David divisit

populum qui cum eo erant in
tres partes Unam dedit Io
ab Alteram Abisay tertiam
Ethai Gethes qui putatur
fuisse filius Achis amicus Da
vid Cumque vellet egredi ipse
ad pugnam dixerunt Non ibis
te solum querunt alios non cu
rant Cumque egrederentur cuncti
ad pugnam erant xii milia stabat
David iuxta portam et
dicebat Servate mihi puerum
Absalon Et factum est plurium
in die illa iuxta saltum Effra
im et fugit exercitus Absalon
cesis ex eo xx milia et
plures interfecerunt bestie sal
tus quam gladius Fugiens quoque Ab
salon sup mulum venit ad
quercum condensam et inter
cepto capite eius ramis mu
lus pertransiit eo suspenso Quod
cum quispiam nunciasset Ioab
ait ad eum Quare non con
fodisti eum Et respondit Non
mittam manum meam in filium
regis presertim cum audierim
eum Servate mihi puerum
Absalon Et infixit Ioab
tres lanceas in corde Absa
lon Quem adhuc palpitan
tem interfecerunt armigeri
Ioab et proiecerunt eum in
foveam grandem et comporta
verunt sup eum acervum lapi
dum ut dupplici morte puniret
tam facinorosum Israel autem
fugit in thabernacula sua
Porro Absalon adhuc vi
vens erexerat sibi titulum
in valle regia que duobus
stadiis distat a ierusalem in me
moriam nominis sui et erat
nomen tituli Manus Absa
lon Hunc titulum quidam pu
tant fuisse arcum triumpha
lem in quo sculpta erat ma
nus Absalon Et Iosephus dicit
statuam fuisse marmo-

tram. Tunc ait Achimaas ad Ioab
curram et nunciabo regi. Cui ille: Nolo
te hodie nunciare, filius enim regis
mortuus est. Et ait Ioab ad Chusi: Va-
de et nuncia regi que vidisti. Et cucurrit
Chusi. Cucurrit autem Achimaas post
eum. David autem sedebat inter duas
portas. Speculator vero in fastigio por-
te exclamat: Video hominem currentem
solum. Et ait rex: Si solus est bo-
nus est nuncius. Et iterum ait specu-
lator: Apparet mihi homo alter solus
currens. Dixit quoque rex: Et iste bonus
est nuncius. Et veniens Achima-
as adoravit dicens: Benedictus Deus
qui conclusit homines levantes se contra
regem. Et ait rex: Estne
pax puero Absalon? At ille: Non pote-
rant indicare. Chusi vero superve-
niens indicavit. Et contristatus
rex ascendit cenaculum porte. Flens
operto capite et clamans: O fili
mi Absalon. Quis mihi tribuat ut
ego moriar pro te Absalon fili mi,
fili mi Absalon. Ioab audiens
planctum timuit illa die ingredi ci-
vitatem. Et ingressus Ioab ad re-
gem ait: Confudisti hodie vultus
omnium qui salvam fecerunt animam
tuam. Diligis odientes te et odio
habes diligentes te. Procede et lo-
quere servis tuis. Alioquin nec unus
remanebit tecum hac nocte. Et erit
hoc malum tibi super omnia que
umquam passus es. Sedit ergo rex in
porta leta facie et venit ad eum
omnis multitudo et benigne locutus
est eis.

De reditu david in iersm

Porro qui secuti fuerant Absa-
lon mutuo se hortabantur
ut revocarent regem, memorantes
beneficia eius in Israel. David vero
misit ad Sadoch et Abiathar ut
loquerentur ad maiores Iuda: Sic dicit
rex: Os meum et caro mea vos.
Quare novissimi reducitis regem?
Videte ne tardiores sitis.
Et prefecit Amasam
principem milicie eo quod consili-
aret pro Ioab. Et miserunt viri Iuda
ad regem ut rediret. Et venit rex

usque ad Iordanem. Et venit omnis Iuda
in occursum eius in Galgala. Semei
quoque de Bahurim descendit cum eis. Huius
secum comitabantur mille viri de
Beniamin. Siba quoque et filii eius et
servi. Transiordanem venerunt ad eum
ut traducerent domum eius. Isti in-
de fecerunt pontem Iordanis ut trans-
irent super eo. [illegible]
Rex ad eum Semei dicens: Ne im-
puteris domine iniquitatem [illegible]
peccatum meum et hoc veni in occur-
sum tuum primus de omni domo Io-
seph. [illegible] esset debitum Ioseph
quia habitabat in sorte Effra-
im. Cui Abisai dixit: Semei non
occidendus? Dixit David: An ignoras
me hodie factum regem super Israel? Et
ne hoc iustitie. [illegible]
Israel [illegible] occidam qui me-
cum fecerit super se. Timebat quippe
[illegible] Semei quod reliqui qui
[illegible] regem offenderant nollent eum
sibi facere regem. Et ait ad Semei:
Non morieris. Miphiboseth pedibus
in occursum regis illotis pedibus, non
et intonsa barba illam et vestes non
laverat a die qua egressus fuerat
rex. [illegible] infectis pedibus
[illegible] quod sibi fecerat [illegible]
[illegible] ait rex: Cur non venisti
mecum Miphiboseth? [illegible] ut irem
cum rege, insuper et accusavit me
apud te. Tu autem sicut angelus Dei, fac quod
tibi placitum est. Et ait rex: Sufficit
locutus sum. Tu et Siba dividite
possessiones. [illegible]
Sed quia [illegible]
[illegible] David memor [illegible] Ionathe
[illegible] et ideo Roboam
[illegible] dimiserunt eius regnum
et Berzellai Galaaditus qui prebuerat regi ali-
menta descenderat cum eo. Et ait rex
ad eum: Veni mecum in ierusalem. [illegible]
[illegible] octogenarius sum.
Hodie [illegible]
Chamaam filius meus.

tem fac ei quod tibi videtur. Et ait rex
remaneat et faciam ei quod tibi placue-
rit. Et rediit Berzellai in locum suum. Cum-
que convenissent ad regem omnes viri Israel
et indignantes dixerunt: quare te furati sunt
fratres nostri viri Juda et traduxerunt te sine
nobis. Et respondit Judas: quia propior est mihi
rex. Et ait Israel: decem partibus ego
maior sum, et magis ad me pertinet
David. Quare ad te primum non pervenit
sermo. Cumque durius respondissent
viri Juda, Syba filius Bocri filius
Gemineus cecinit buccina et ait: non
est nobis pars in filio Ysai. Revertere in
tabernacula tua Israel. Et recesserunt
ab David. Secuti sunt Sybam. Viri
Juda reduxerunt regem suum in Jerusalem.

De morte amase et sibe

Rex autem decem concubinas ad
quas ingressus fuerat Absolon
reclusit in custodia viduitatis, nec
est ingressus ad eas. Et ait rex
Amase: qui princeps milicie con-
grega mihi viros Juda in tertium diem
adsit. Ergo Amasa. Et moratus est extra
placitum. Et ait rex Abisai: nunc ad-
flixit nos Syba plus quam Absolon. Tolle
servos David tui et persequere Sy-
bam, ne effugiat nos. Et egressi
sunt cum eo omnes robusti. Et cum
essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon, occur-
rit eis Amasa sedens iuxta lapi-
dem grandem qui est in Gabaon. Porro
Joab vestitus erat tunica stricta iuxta mensuram
habitus sui, et super eam accinctus gladio pendente usque ad ilia
in vagina, qui levi motu egredi poterat
et ante quadam similitudine quasi cecidisset
gladius et recepisset eum. Dextera manu
tenuit mentum Amase quasi osculans eum,
et sinistra percussit eum in latere et effudit
eius intestina. Joab autem et Abisai per-
secuti sunt Sybam et subsistebant
transeuntes ad mortuum in via. Viri ante
quidam amovit eum in agrum et operuit
vestimento ne subsisterent transeuntes. Clamavit
mulier sapiens de muro. Cumque moram
fecerat reddere ad regem Joab
cum exercitu obsedit Sybam in Abel
et Bethmaacha. Destruere muros urbis
clamavit ad eum mulier

sapiens de muro. Cumque diceret
in veteri proverbio: Qui interrogant
interrogent in Abela, id est de hac urbe
consilium ab antiquo. Ergo que prius cum Israel
in tempore civitatum Israel. Quare precipi-
tas hereditatem domini. Hebreus non
habet proverbio, et est sensus: cum
Symus diceret in veteri, id est quondam
in lege dictum est, ut Israel prius
offerat pacem hostibus quam aggredi-
atur eos. Quare ergo precipitas he-
reditatem domini, id est contra suam legem
in Israelitas que facta est in alie-
nigenis. Postea legit Hebreus quod in-
positum est ad commendationem urbis
secundum priorem expositionem. Et respon-
dit Joab: absit a me hoc quod cogitas. Re-
cedam si Syba filius Bocri qui le-
vavit manum suam contra regem
David. Et locuta est mulier civibus
sapienter. Cum abscisum caput Sy-
be proiecerit ad Joab. Qui reversus
est exercitus in Jerusalem ad regem. Et
constituit rex Joab super exercitum
et alios ministeriales in officiis suis
sicut super hoc addito quod Aduram
statuit super tributa colligenda.
Et quod Yra factus est sacerdos David
Yairites.

De vii viris suspensis in ultionem gabaon

Facta est quoque fames in diebus
David tribus annis iugiter.
Et consuluit David dominum. Cum
respondit hec facta propter Saul et domum eius
cruentam, qui occidit Gabaonitas. Qui pro-
selyti erant. Quibus Josue fedus fecerat ira-
menti Josue et suos. Et ait Da-
vid ad Gabaonitas: quid faciam
vobis ut benedicatis hereditati domini.
Qui dixerunt: virum qui attrivit
nos debemus delere ut nec unus quidem
residuus sit de stirpe eius. Sed
quia David hoc facere non poterat
propter iuramentum quod iuraverat Jo-
nathe, transivit petitionem dicentes:
dentur nobis vii viri de filiis
eius ut crucifigamus domino.
Pepercit quoque rex Miphiboseth filio
Jonathe et tradidit eis
duos filios Saul quos peperit

Dicit glo-
sa super
hunc locum
quod armiger et
Miphibosethi
Doech
ydumeus ad
hunc priori
interfecerunt
sacerdotes
et Gabaonites

ei reſſa Iſti adhuc pueri cum occi-
diderunt ſacerdotes nobe · et pro-
pter gabaonitas dedit etiam eis · v-
filios micholi adoptatos · ſ · quos ge-
nuerat adrieli ſilio berzellai molathite. Gabaoni-
te vero crucifixerunt eos in diebus meſ-
ſis prime in incipiente meſſione or-
dea. Tollens autem reſpha cilicium ſub-
ſtravit ſibi ſuper petra cubans in-
terea eos die ac nocte. ut arceret
ab eis aves et beſtias ab initio meſſ-
donec ſtillaret ſuper eos aqua de
celo. Erat enim ſeptember. Dic-
unt iuxta naturam tunc primum poſt meſſe
pluvia deſcendit. Cadaver reſpha
quidam putant ebriam fuiſſe or-
pham nurum noemi. Audiens autem
david que fecerat reſpha depoſuit
eos de patibulis et tollens oſſa
saul et ionathe de urbe iabis ga-
laad · et oſſa eorum qui affixi fuerant
ſepelierunt eos in ſepulcro cis patris eo-
rum eorum et ſic cum ſacti reddidit deus
ubertatem terre

De quattuor preliis david

Factum eſt autem iterum prelium phi-
liſtinorum adverſus iſrael et pugna-
bat david cum ſuis · adverſus eos.
Deficiente ſe autem david pugnan-
do · ieſbibenob · qui fuit de genere
arapha · niſus eſt percutere david.
Et interpoſuit ſe abiſai et occidit
philiſteum. Ut tradunt hebrei fu-
iſſe de genere gigantum arapham di-
cunt fuiſſe orpham nurum noemi
que peperit vero gethei. Iuxta gigantes
quos memorant ieſbibenob ſe-
phi golya et quartum habentem ſenos
digitos in manibus et pedibus. Te-
nuerunt viri david dicentes ia-
m non egredieris nobiſcum in prelium. ne
extinguas lucernam iſrael. Inſtaurant
quinque ultimum prelium · epilogat · hi-
ſtoria et tria ſuperiora prelia david
nominata · non tamen eo ordine quo ge-
ſta ſunt. Secundum primum fuit in gob
urbe est que et gazer dicitur. In
quo percuſſit · ſobochai · ſephide ge-
nere gigantum. Aliud quam plurium

ſimiliter fuit in gob in quo ſecundum ioſe-
phum apparuit vir fortis · cognatus
iuſſus david; qui ſuis in fugam verſis
ſolus plurimos hoſtium perimit et alios
in fugam convertit. Liber vero regum
in hoc loco ponit prelium david contra
goliam · in quo percuſſit adeodatus
filius ſaltus · polimitarius · bethle-
hemites goliam getheum hoſtem. Quasi
nominibus exprimitur david et dicatur
adeodatus; quia ad liberationem iſrael datus
eſt a deo in regem. Filius ſaltus qui
depaſcuit et ſaltum aſſumptus eſt. Po-
limitarius quia de genere regali poli-
mitarii fuit, nec et civis nec quia multis
modis ampliavit cultum dei domi-
nus eſt a patria. Ex emendatis quidem ſi-
et aliud prelium in quo ionathas percuſſit
virum ſennaa fratris david perci-
pitum habentem ſenos digitos in pe-
dibus et manibus. Expedita itaque
david apparitione. Locutus eſt domino pa-
tavit hymnum in die qua libe-
ravit eum dominus de manu omnium inimicorum
ſuorum et de manu saul et ait: Dominus
petra mea et cetera. In pſalmis ſecundum hi-
latam, itatam; ita legitur: Diligam
te domine fortitudo mea · dominus firma-
mentum meum et refugium meum et cetera.
Cuius titulus ſuperſcribit eſdras quod cantaverit
ſibi ſuppoſitis in die qua libera-
verit eum dominus et cetera. Ioſe hic dicit quod
cum david pace altiſſima frueretur
cantica et hymnos compoſuit alios
trimetros · alios vero metros, diviſa
faciens organa quibus levite
ſabbata et alias ſollempnitates hym-
nos dicunt et ponunt. Ioſe dicit pſalte-
rium pſalterium et nablum et tetrachor-
dum. Cauda cithara decem chordis
coaptata qui cum plectro pulſatur.
Nabla vero xii ſonos habens tangitur
poſt carmen ſupra dictum addit
david · 2 · loquutus de ſe tamquam de [illegible]
Hec ſunt verba noviſſima que dixit
dixit filius iſai · dixit vir cui con-
ſtitutum eſt de promiſſione facta de xpo
dei iacob hebreus habet ita · dixit
vir elevatus ſuper · xpus dei iacob
i · xpus ſuper alios exaltatus

et unctus a deo . . . qua quidam
dicunt penitentiae psalmum novissime
scriptum a David, sed tamen est ut di-
camus novissima verba David que se-
cuntur. Spiritus domini locutus est per
me etc. et est forte psalmus novissime
scriptus ut alius g. amiata

P Cathalagus fortium David

Post ita regem erat omnes forti-
ssimi, quorum insigniores fuerunt
xxxvii. Insignior tamen ceteris erat Da-
vid sedens in kathedra sapientissimus
et ita erat xxxvii cum annumerato David. Pro-
pterea dicit xxx, quia post David qui erant
supra xxx tres erant fortissimi, alii
tres non a deo fortes, sed tamen fortiores
reliquis xxx, ut quod dicitur primus
xxx erant fortes, tres isti fortiores
eis, tres vero reliqui fortissimi. Et
secundum hanc expositionem cathalogi
xxxvii fortium incipit ibi princeps
inter tres ipse est quasi tenerrimus
ligni vermiculus, qui octingentos interfecit
impetu uno. Iosephus et ex paralipomenon
storia. Iste non sic nominatur sed Iesbo-
am. Iosephus Euzebium. Hec legitur
ubi hoc factum fuit nec quando
commemoratur. Post hunc erat Elea-
zar filius patrui David, qui percussit
philisteos donec deficeret manus
eius et obriguisset cum gladio. Post
hunc erat Semma Araritis, quem Iosephus
Semeia vocat, qui cum fugissent plures
solus stetit in agro lentis et percussit
philisteos et fecit salutem in Israel.
Hiis tribus Iosephus attribuit de latione
aque de cisterna Bethleem. Historia
non regum refert illud ad tres se-
quentes quos fortiores dicimus,
quorum primus erat Abisay frater Io-
ab. Ipse est qui levavit hastam
suam contra trecentos quos interfecit optimus
quinque, sed usque ad tres primos non
pervenit. Post hunc erat Banaias qui
percussit duos leones moabi . . .

pes, quos paralipomenon dicit arietes.
Ipse quoque interfecit virum egiptium in imita-
tore egiptii blasphemante deum quem
interfecit Moyses, quem dicunt hebrei
fuisse Semey. Hoc post interfecit sub
Salomone. Alium quoque virum egiptium
interfecit dignum spectaculo altitu-
dinis v cubitorum, habentem in manu
hastam, ad quem venit Banaias
in virga et extorsit hastam de manu
eius et occidit eum hasta sua. Iero-
nimus dicit hunc quod diximus de alio
egiptio de Semey, qui habuit ha-
stam in manu, id est legem dei, quam
si mediator fuisset permanendo in ea
non periret. Idem occidit leonem in
hunc modum. Ipse in nivibus lapsus est
leo in cisternam, qui multum inde
egressum desiderans, cum tunc ibi inne
dampnatum erat, rugiebat. Leonem
audiens Banaias, dum iter
ageret, descendit ad eum in ba-
culo manu eum prostravit. Dex-
tram deforationibus ut Regum. Ut
Iosephus ponit hec. Hic recurrendum est
ad Sobochai de quo in proximo
dictum est. Isti tres opus fecerunt
magnificum quod sequitur. Phi-
listei quondam castra posuerant
in valle raphaim usque ad limitem
Bethleem et erat cisterna aque
in ea. David autem ascenderat
in arcem ad consulendum dominum et
commendabat terram astantibus
aque de Bethleem et precipue eam
que erat in puteo iuxta portam.
Tunc iste tres per medium hostium
iter facientes venerunt ad Beth-
leem et haurientes aquam deinde
ad regem per eos castra reversi
sunt, ita ut palestini fiducia
eorum obstupescentes ad dimidi-
cationem cessarent. De lata regi
aqua noluit rex bibere dicens:
Nunquam sanguinem istorum et animarum
periculum bibam, et effudit eam
tamquam libamen domino. De salu-
te virorum gratias agens. Ab hac
enumeratione fortium hebrei dissentit

numerantur tamen xxx vi
Super literam ipsum
dicit Jeronimus in pa
ralipomenon notandum
quod vinum quod deo
offerebatur aqua mixtum
erat

fortes et in
tribus pri
mis quos
fortissimos
diximus in
nierat ipsum
david sic.

sedens in kathedra sapientis
simus princeps inter tres ipse est qui
tenerrimus ligni vermiculo quia que
non imitantur et dicit enim multos oc
cidisse impetu uno, quia impetu quod
impetuose fecit in bersabee multi
occisi sunt Comparatur autem david
vermiculo ligni qui. qui tactus nil te
nella, dicitur qui mollis dum
lignum perforat. dum tangitur, nil mol
lius ligno illo quando tangit mol
lius Sic et david in precessus
dicitur et domi. et ita subiectos mansuetus
fuit tenellus. In throno et ita hostes
mollius eo acutior ad comedendum
hic david in tribus In sapientia hu
militate et fortitudine Porro re
liqui xxx. quos fortes diximus
postea enumerantur inter quos non
enumeratur Joab vel quia princeps est
aliorum vel quia indignus propter
mortem Abner et amase

De numero populi et altari erecto a david

Factum est autem post famem
prius immissam a deo addi
dit furor domini irasci contra israel commu
tatorem domini inde quasi eorum
paralipomenon dicitur Consurgent sa
thanas adversus israel et incitavit david
ut numeraret populum et ait Rex ad

Hebreus dicit ita
cum deus vindicta
sumpsit de david propter
mortem urie et perse
cutionem filii sui Ab
salon sed non de
populo et principibus qui
ei non contradixerant
ideo modo voluit vin
dicari contra israel et

Joab principem
omnes tribus israel
et numera po
pulum ut sciam
numerum eius In
telligens autem
Joab. quod de
elatione
hoc diceret ait
adaugeat

et contra populum suggestionem enim diaboli
david fecit numerare
populum. quod non debe
bat fieri. nisi tamen de
berent procedere ad bellum
et tunc a bono quoque capi
te debebat accipere
v. siclos in oblationem
domino. hoc autem fecit da
vid ex superbia ela
tionis

deus populum
tamen ipse po
sibi vult dum
Rex in hac re
quod. Unde ne
offendatur deum
cum nollet
Rex mutare
propositum con
cessum. Re
ab et principes
militum

numeraverunt populum et redierunt post
ix menses et xx dies in ierusalem cum
descriptione redacta in scriptis et inventa
sunt de israel octingenta milia virorum et de
iuda quingenta milia pugnatorum In parali
pomenon longe plura leguntur mi
lia et cetera et creditur Joab. subti
cuisse Regi partem. Remansit autem
david in dubio quia superbe numeravit
et quia quisque quod numeratos non re
ddidit pecuniam domino m^ar^ siclos
argenti sicut scriptum erat in lege
moysi Quod attendens david
ait ad dominum obsecro domine transfer in
iquitatem servi tui. quia peccavi ad eum
nimis. Cui missus est Gad propheta a do
mino. Gad propheta. tres supplicii
conditiones portans. Cui ait aut
in annis veniet tibi fames in regno
tuo Aut tribus mensibus fugias
adversarios tuos Aut tribus diebus Et aut
erit pestilentia in populo tuo Et fame
david Coarctor nimis. quod dicit sive fame et non
eligo. pauperum est supplicium et non
divitum Si victoriam hostium nimis
supplicium erit servitus et non nisi
fortissimus et
tamen coniuncta laboris fortissimis regi et
quam quod plagam quem Regi in
plebi acclinis est enim ut incidam in
manus dei misericordis. Immisit quoque pestilentiam
maximas Misit ergo dominus pestilentiam
in israel de mane usque ad tempus con
stitutum id est usque ad horam prandii
secundum Josephum vel usque ad horam
sacrificii vespertini. secundum alios

et mortui sunt de populo extra ierusalem

Secundum plagis quod ad dominum
missi

Sex milia virorum In paralipomenon
legitur fere lxx milia. Et aiunt hebrei
ibi positum mm plebis. Quod aiunt mm
nobilium. Porro cum extendisset an-
gelus percussor manum suam ad ierusa-
lem ut disperderet eam et staret iuxta a-
ream areuna iebusei. quidam et ornan
dicitur vidit eum david strictum gla-
dio euaginato et clamavit Ego sum
peccavi. isti qui oves sunt quid fe-
cerunt. Vertatur obsecro manus tua
contra me et contra domum patris
mei Et misertus dominus ait ad angelum
Sufficit contine manum tuam In illa
die dixit gad ad david Constitue
altare domino in area areune iebu-
sei et ascendens david dixit ad areu-
nam. Vende michi aream tuam In
illa die ut edificem ibi altare domino
et cesset interfectio Cumque ille vellet
eam dare gratis. Sicut qui bo-
ves in holocaustum et plaustrum
et iuga boum in usum lignorum. Et
ait Rex nequaquam sed emam precio
et non offeram domino holocausta
gratuita Emit ergo david aream
dc. et siclis auri. ut in paralipomenon
legitur. et boves argenti siclis
l. et edificavit ibi altare domino et
obtulit holocausta et pacifica et
propiciatus est dominus terre Qui est mons
morria. ut aiunt hebrei in quo
abraham voluit offerre filium
et obtulit arietem pro eo Ea tempe-
state tabernaculum et altare quod
fecerat moyses erat in excelso ga-
baon licet archa esset in ierusalem
Cumque ibi Salomon edificasset templum
ibi sitivit desiderium david ut
locus ille vocaretur Area populi
quia ibi debebat populus convenire
ad sacrificandum

De unctione salomonis

Incipit secundum hebreos malachim
quod sonat Regum quia licet
in precedenti tempore actum sit de duo-
bus regibus hebreorum non sunt
regnantibus tamen quia in isto opere
agitur de regibus qui simul
regnaverunt in iuda et israel me-
rito regum dicitur Et rex da-
vid senuerat Cumque operiretur
vestibus non calefiebat et invene-
runt ei abisag sunamitem puellam
pulcram nimis. que dormiebat
cum Rege et calefaciebat eum. et
ministrabat ei Rex autem non cognovit
eam Adonias autem quartus filius
david cum esset quinquagenarius
inter superstites filios Regis fidu-
ciam habuit regnandi. et fecit
sibi currum et equites. nec corri-
puit. eum pater. et sermo eius
erat cum Ioab. et abiathar sacerdo-
te Alii vero inspiciales Regis et
robur exercitus non erant cum eo.
paravit autem Adonias solempne
convivium in orto Regali. iuxta
fontem Rogel et vocavit filios
Regis et suos robustos autem sibi
non faventes et salomonem non vo-
cavit Natham autem monuit ber-
sabee. ut intraret ad Regem. et
posuit verba sua in ore eius
Que ingressa ad Regem ait. do-
mine mi tu iurasti Ancille tue
Salomon filius tuus regnabit
post me et ecce nunc adonias re-
gnat te ignorante Qui et aliis
vocatis ad convivium. filium meum
non vocavit, scio quod cum dormieris
cum patribus tuis. ego et filius
meus erimus peccatores id est iudica-
bimur morte digni Ecce ut ad-
ultera. ille ut adulter filius
Adhuc ea loquente. intravit na-
than et ait. domine mi Rex di-
xisti tu Adonias regnet post
me. et non indicasti mihi servo tuo
et ait rex ad Bersabee vivit
dominus qui eruit animam meam
de omni angustia. quia sicut iura-
vi tibi sic faciam hodie. et dixit
Ad sadoch et natham et banaiam

¶ de divisione sacerdotum ad officia templi

Tollite vobiscum servos domini vestri
et imponite Salomonem filium
meum super mulam meam et
ungat eum in regem Sadoch et
Nathan ad fontem Syon et canetis
ponite eum super solium meum et
ipse banaias. Amen. Sumpsit ergo
Sadoch cornu olei de tabernaculo
et unxit eum et cecinerunt buccina
et dixit populus omnis vivat
rex Salomon. Et insonuit terra
a clamore eorum. Et sedente Salo-
mone super thronum adoravit david
in lectulo suo dominum qui dederat
ei sedentem in solio in oculis suis.
Porro adonias et invitati ab eo
cum estimarent tumultum orbi in
civitate currerit ad eos Iona-
thas filius Abiathar nuncians
ei que facta fuerant et abiit unus-
quisque in domum suam.

De unctione secunda Salomonis

¶ De capitulo toto simul cum 2 de sepulchro [illegible] [illegible] Christo [illegible] regum

Volens autem ostendere david
ipso regem se filium fecisse
convocat in urbem principes univ-
ersos sacerdotes et levitas et
universos sacerdotes et consummato
ab omnibus regno Salomonis
de regimine custodia et iusticia et
pietate et precepit ut edificaret
templum deo dicens se laborasse
ei auri x milia talenta
argenti vero C milia ferri vero
et eris super numerum lapides quoque et
lignorum maxima copia. Levitas
quoque divisit in tres ordines in
¶ [illegible] ministratores in ianitores et cantores
Aronitas quoque divisit per vicarias

¶ Qui constituit pontifices

et invenit de eleazar xvi et de
ythamar viii. Et elegit ex
una quaque earum unum pontifi-
cem precipiens ut singuli mini-
strarent a sabbatho in sabbatum
Sadoch tunc et abiathar preerant
universis et preerunt sortes
eorum sive de ebdomadibus

¶ Qui erat de genere heli adhuc tenebat pontificatum qui de ythamar

ordinavit de levitis vero institu-
it curatores fabrice templi xxiiii
iii milia hii dicti sunt nathi-
nei iudices autem populi et scribas
vi milia cantores autem domini
dei iiii milia et totidem qui ianitores
nos dicunt. Post hec divisit et
exercitum in cohortes xii habebat
autem cohors xx iiii milia.
Precepit observare Salomonem
per terminos dies monsetes vero ali-
quantulum. Levitas effecit eum
eos custodes thezaurorum dei et na-
eos qui reges deo dicare consueverunt
et collecte et ecclesie. Omnem dispo-
sitionem suam indicavit de posteris
filios suos ut vero contenter servirent
minimum inter eos sublimatum
quia deus sic mandaverat. Sicut
et ipse minimus inter fratres unctus
fuerat descriptorum vero omnium et
constitutorum edificii templi omnibus
sudantibus Salomoni tradidit et
et tunc oblationis primitias faciens
iii milia talentorum auri obtulit ad
additum et currum dei faciens
quo et cherubin essent. Subsequenter
constituerunt archa principes vero po-
et sacerdotes levite et seniores po-
puli obtulerunt auri talenta v
milia et stateres x milia et lapides
preciosos plures quos custodia ha-
buit pronepos moysi Iabel

Appropinquaverunt autem dies david
ut moreretur et iterat Salomoni ser-
ri mandata dei celi et lege ser-
vanda et pietate et iusticia ser-
vanda et memorans promissionem dei
sibi factam de semine suo in regni-
regnaturo si custodierint filii
testamentum eius et testimonia que
docet eos. Dicta vero superaddidit
de Ioab et filiis Berzellai et de

Semei dicens Nosti que fecerit Joab in inuidiam abner. et amase et effudit sanguinem belli in pace i. sanguinem qui non debet fundi nisi effudit ipse iuxta eos cum quibus habebat pacem. et posuit cruore pl[…] in baltheo suo et in calciamento suo i. cruor non est respersus super arma eius quia cum eis non dimicabat. sed super vestes eius. quia pacifice loquebatur. et est sensus Non vi sed dolo occidit eos. vel aliter viri bellatores insignia operum suorum in armis suis describebant ad ostentacionem glorie sed cum Joab hoc tamquam facinora sustentare ostentare publice non audet. saltem in baltheo et in calciamento descripsit Et addidit david. facias ei iuxta sapientiam tuam ne descendat pacifice ad inferos sed et filiis berzellai reddes gratiam et erunt comensales tui Semei quoque iemineum qui maledixit mihi non pacieris esse innoxium Et mortuus est dauid et sepultus in ciuitate dauid cum regnasset xl annis ita tumulum eius fecit Salomon vt loculos thezauros eciam vt post vim mille et tres annos aperuit hyrcanus pontifex et alium herodes sicut infra dicemus alii non non dum in manifestis mechanico modo recondit

Incidencia

In diebus dauid karthago condita est. ut quidam volunt a karcedone Tyrio vel ut alii dicunt a filia eius didone. vel latinos Rex siluius latinus regnauerunt autem sub eo Gad. nathan asaph

De morte adonie et Joab et semei

Sedit Salomon super tronum patris sui et procedente adonias supplicauit bersabee ut impetraret a rege sibi dari abisag sunamitem in uxorem Cumque intrasset ad regem positus est tronus ei ad dexteram regis. et ait paruulam peticionem deprecor a te ne confundas faciem meam. det abisag sunamitis adonie fratri tuo uxor et indignatus Rex ait Quare postulas hoc michi. postula ei et regnum ipse enim frater meus est maior. et habet secum potentes. abiathar et Joab et abisag est quasi regina et potens tenet animam suam locutus est adonias et in conspectu patris vixit dominus quia hodie occidetur et interfecit eum per manum Banaie filii ioiade Abiathar quoque sacerdoti dixit Rex vade in agrum tuum ne amplius ad faciem meam ingrediaris vir mortis es. sed hodie te liberat. quia tu patre meo sepe laborasti et portasti archam domini eo abiecto igitur abiathar translatum est sacerdotium ad sadoch qui de domo ythamar ad domum eleazar sicut Samuel heli predixerat Fuerunt autem post phinees filium eleazari principati sacerdotio v. Joseph qui genuit tolcitam qui marcoth qui asophi. qui achithobi Achithobi autem genuit Sadoch porro Joab fugit in tabernaculum domini et apprehendit cornu altaris. et misit Rex banaiam ut auctaret eum. et ait Joab Non egrediar. sed in sacrario moriar Quod cum nunciasset banaias regi dixit ei Rex. Fac ei sicut locutus est et interfecit eum banaias ad cornu altaris et sepultus est in domo sua in deserto Et constituit rex banaiam pro eo exercitui Vocauit quoque Rex Semei et ait habita in iherusalem et non egredieris inde Quacumque die transieris torrentem cedron scito te interficiendum Et dixit Semei est sermo regis sic. faciam Et habitauit in iherusalem tribus annis Factum est autem post hec. ut fugerent serui Semei ad achis Regem geth Et

Et dauid dicit tangeat eam pro seruicio suo

Et de hyrcano qui duos viros de hec tede

descendit Semei in geth et reduxit
eos. Quod cum nunciatum esset Sa
lomoni dixit ad eum Cur transgressus es
iusiurandum Regis et mandatum eius
transgressus es reddidit dominus ma
liciam quam fecisti patri meo in caput tuum
et interfecit eum Rex per manum Ba
naie et confirmatum est regnum
in manu Salomonis

Putantes Regem ab eis tum esse necdum suorum

De somno Salomonis

Porro Salomon duxit in uxo
rem filiam pharaonis regis
egipti dequa ut aiunt hebrei genu
it filium quem genuit naamam tum ipse adhuc
agens undecimum ut quidam aiunt
annum et induxit eam in civitatem
David Non dum enim sibi fecerat
domum porro ea possideat se facturum
domum domini et domum sibi et ambien
tem ierusalem muro triplici Et in primo
ambitu esset templum et mansio
nes ebdomadariorum Domus quoque re
gia cum mansionibus domesticorum
In secundo habitarent potentes vi
ri et prophete unde in quarta legitur
de olda prophetissa quod habitaret in secunda
In tercio opifices Post hec ascendit
Salomon in Gabaon ut immolaret
ibi in excelso Et creditur Gabaon non
esse proprium nomen loci sed appellatum
et interpretatur collis excelsus Josephus
enim dicit eum ascendisse in ebron
et obtulit ibi mille hostias in
holocaustum super altare quod fe
cerat moyses et apparuit ei dominus
in nocte per sompnum dicens postula
quod vis ut dem tibi Et ait Salomon do
mine deus Ego sum puer parvulus
et ignorans ingressum et exitum
meum Da ergo cor docibile servo
tuo ut possim iudicare populum
tuum et discernere inter bonum et malum
et placuit sermo coram domino et ait
ad eum dominus Quia ante postula
sti iusta non tibi dies
multos et divicias et alia multos

Offerentes in Gabaon super peccatis hostias necesse ita responsa acceperunt a domino

feci tibi secundum sermones tuos
dedi tibi cor sapiens intantum
quod nullus ante te similis tui fu
erit Sed et hec que non postu
lasti dedi tibi Si tu am
bulaveris in viis meis sicut
pater tuus et evigilans Sa
lomon intellexit quod esset sompnium
revelacio facta per sompnium
et reversus in ierusalem coram archa
domini offerens obtulit
holocausta et pacifica

De iudicio mulierum

Tunc venerunt due mu
lieres meretrices ad regem
quarum una ait Ego et mulier
hec habitavimus soli in do
mo una Cumque peperissem
tercia die postquam peperit et hec
mortuus est autem filius eius
in noctis silencio proposuit
in sinu meo mane diligencius
intuens et filium meum vi
ventem collocavit Cumque mane
sua mane diligencius intu
ens deprehendi illum non esse
meum qui mortuus fuerat
Respondit altera Non est ita sed
filius tuus mortuus est meus
autem vivit Cumque melius omni
in hiis verbis ceteris contenderent altercaretur
ret Rex solvit eam misericordia
ter et allato gladio ut aiunt
Josephus precepit utrumque infantem
dividi ut utraque in medietate
vivi et mortui attingeret Quod
audiens mater viventis commo
ta sunt viscera eius super
filio suo et obsecro domine
date illi infantem vivum Sup
ficiat mihi si videam eum vi
vere Altera dicebat Nequaquam
sed dividatur et cognoscens Rex
potentem utriusque de vero fonte
cordis prolatam ait date
huic infantem vivum hec est

…thar eius. et attendens omnis israel divinam esse in rege sapientiam. timuerunt eum. et amotati sunt assessores eius. qui prius suam eius ab adolescentie prolatam deridebat porro Banaias erat super exercitum Sadoch autem sacerdos Azarias filius Natha super custodes regis Zabud filius Natha sacerdos regis i(d est) cancellarius et Ysaar positus domus i(d est) procurator et Adoniram super tributa

De prefectis salomonis et inuencione exorcismorum

Habebat autem eciam Salomon prefectos xii super omnem israel. qui per singulos menses singuli prebebant regi necessaria et domui eius. quorum unus reliquis presidebat scilicet Achimaas. qui Basamath filiam salomonis in uxorem. sic et unus de reliquis. aliam habet filiam salomonis. Erat autem cibus Salomonis per dies singulos. xxx chori simile et lx chori farine x boves pingues et xx pascuales et c arietes excepta venatione cervorum caprearum bubalorum et avium altilium. Sed et pisces quotidie ab alienigenis portabant et erat summa pax in terra et habebat Salomon xl milia equorum currilium et xii milia equestrium quorum medietas regi in ierusalem obsequebatur reliqui vero per urbes regias dispersi manebant prefectus non ille qui ministrabat expensas mense et equis ordeum et paleam ministrabat. deuehens omnia ad locum ubi rex morabatur et precellebat rex sapientia omnes orientales et egyptios et hebreos. etiam quatuor filios Maol notatissimos Eman et Ethan Chalcal et Dorda. et scripsit librum de canticis et modulationibus numero v milia. et disputavit de natura arborum et herbarum a cedro usque ad ysopum. de natura quoque omnium animantium philozophatus est prout ex hoc genus parabolarum ostendens. excogitavit etiam adiurationes quibus egritudines solent mitigari. alias quibus demones eiciuntur. et alias quibus obsessi non redderent. Excogitavit etiam caracteres qui inscribebantur gemmis. que posite in naribus arreptici cum radice Salomoni demonstrata statim eum a demonibus liberabat. hec scientia plurimum valuit in gente hebreorum et maxime utilia erat. Ante adventum enim christi sepius homines a demonibus vexabantur. Josephus quoque testatur se vidisse quendam Eleazarum coram Vespasiano et filiis eius et tribunis in hunc predictum modum curantem vexatos a demonibus. et ut probaret eis demonis egressum per nares cum spiritu anhelantis. vas aque ponebat in medio et imperabat demoni egresso ut illud everteret in argumentum sue egressionis et ita fiebat

Equi candes dicebant qui portabant aquam cantes et alia natia

De sapientia salomonis

De operariis templi

Misit autem Salomo ad Yram regem tyri dicens volo edificare templum domino sicut locutus est pater meus. Celphe ho…

serui tui, ut precidant mihi ce-
dros de Libano et mercedem seruorum
dabo tibi quam petieris. Et rescripsit ei
Hyram dicens: Serui mei deponent
ligna de Libano usque ad mare et
deferent in ratibus usque ad locum
quem signaueris mihi, et tu deportatu tolles,
ea prebebis que necessaria domui mee.
Itaque Hyram dabat Salomoni ligna
cedrina et abiegna, quibus habundat
Sydonia. Salomon autem supplebat in-
opiam eorum in cibis prebens Hyram
singulis annis choros tritici xx mi-
lia et totidem ordei et totidem batos o-
lei, eadem que vini mensuram. Porro
Salomon elegit operarios de Israel pro-
selitos de Israelitis cum nemine fecit
seruire. Et erat indictio xxx milia
virorum, i. summa eorum quibus hoc
indicebatur,
vel forte in-
dictio est de-
timata ho-
minum colle-
ctio.

Indictio proprie est spa-
cium xv annorum,
sicut lustrum v
annorum. Hic vero
aliter accipitur.

Statuit cho-
ros et mittebat eos in Libanum, cum
serui Hyram x milia per singulos
menses vicissim, ut duobus me-
sibus residentes ad propria requiesce-
rent, ut quarto mense priores ad
laborem denuo redirent. Et preerat
Adoniram huic indictioni. Statuit
Salomon decem milia latomos,
i. lapidum cesores in monte, quibus
preerant tria milia et trecentos
qui precipiebant operariis. Porro la-
tomi in lapidicina lapides gran-
des et preciosos, i. marmoreos, serra-
bant et quadrabant. Ex quibus
a tres grandes fuerunt in fundamento,
ut dicit Josephus,
quia multi eorum
habebant in
longitudine cu-
bitos xxviii, la-
titudine x, in
altitudine v.

Latomi vel la-
tomi sunt proprie
qui in lapidici-
na excidebant
lapides et serra.
Cementarii qui
dolant et compo-

sunt. Biblii non
qui sculpunt
ymagines.

Quadratos
quos lapi-
des dola-
uerunt Salo-
monis et cementarii Hyram
dolatos non preparauerunt Bib-
lii polientes et sculpentes
non solum lapides et ligna.
Est autem Biblos ciuitas Phe-
nicis, de qua Ezechiel: Senes
Bibli et prudentes eius. Et
sic omnia extra urbem dolata
et perfecta sunt, quod malleus

In Paralipomenon
legitur fuisse de
proselitis lxx mi-
lia que humeris
onera portabant,
sed tacetur de
equis et tacetur
de viris.

et securis
et omne ferra-
mentum
non sunt
audita in
domo domini
cum edifica-
retur. Fuisse
erunt autem equi qui onera
portabant lxx milia. Sed fa-
bulantur iudei ad cedendos ha-
buisse lapides telemus habuisse
Salomonem sanguinem vermiculi
qui thamir dicitur, quo asper-
sa marmora facile secabantur,
quem inuenit hoc modo. Erat
Salomoni strucio, cuius pul-
lum et inclusus est pullus
sub vase vitreo. Ille non
videret strucio, quem vitro negaret
de dedita tulit vermiculum
cuius sanguine liniuit vitrum
et confractum est. Vidensque autem
Salomon vermiculum montis
memoria angustum, deiecit in
et marcam magistris amplior
bus diffudit.

De edificacione templi

Factum est igitur post
CCCC et lxxx annos
egressionis Israel de Egipto
anno iiii° regni Salomonis mense

secundo. qui 2us apud hebre-
os dicitur. apud nos cepit ma-
gnus Salomon edificare domum
domini de marmore candido quod
parium dicitur. Josephus tamen dicit anno
quarto secundo egressionis de e-
gypto describens etiam annos
etatum precedencium dicens ab
Abraham fluxisse annos mil-
le viii xx a diluvio viii mil-
le iii ab Adam iii milia c. et
duos. Habebat autem domus in longi-
tudine cubitos lx. In latitudi-
ne xx. Pars autem anterior que sancta
dicitur. et erat ab oriente xl erat cu-
bitorum in longitudine. reliqua vero
pars ad occidentem xx cubitorum
erat. et dicebatur sancta sanctorum. Por-
ro in altitudine xxx cubitos
habebat usque ad primum tabulatum
super quod secunda cenaculis erige-
batur. xxx cubitis usque ad se-
cundum tabulatum. Tercia vero
mansio erat l. x cubitos usque ad
tercium tabulatum. quod erat tectum
domus. et tota templi altitudo
in c. xx cubitos ascendebat. Jo-
sephus tamen meminit non fecit nisi de du-
abus mansionibus vi... c.
cubitos ascribens. Sed duas in-
feriores sub una complexendit
et erat in facie templi porti-
cus huius longitudine iuxta
templi mensuram. et latitudine
x cubitos. surgens in altum
ut dicit Josephus usque ad celsitudi-
nem templi. et fecit in templo
fenestras obliquas id est extrinsecus
angustas. et interius obliqua-
do diffusas. Has excogitavit
Salomon. Trabes autem posuit in
domo pertusis ... per tria loca
in summitatibus trium mansionum
a lateribus longas ut forinsecus capi-
ta earum prominerent exterius parte
et edificavit super capita forin-
secus prominencia. tria tabulata
ad deambulandum circa templum
que in exodo pinnacula templi
dicuntur. que quibus facta essent
in utroque latere. satis claret. Quo
modo autem fuerint in fronte ori-
entali et occidentali. non memini
me legisse. Nec super hec in som-
nare. aut libet aut licet

sed quod ubi fuerint credit. Quod
videtur velle. Josephus tamen dicit circumstantie
templi. latitudo non tabulatorum di-
ffusus erat. Tabulatum enim quod erat
subter v cubitos habebat latitudinis
et medium vi cubitos et tercium vii. Quod
ad litteram quidam tradunt factum ut in
superioribus tabulatis manentes non
impedirentur. ad despiciendum inferius
per obstaculum. Magister hebreus
tamen dicit ea tabulata parte habuis-
se latitudinem ut si a summo usque
deorsum perpendiculum tenderetur. summi-
tteretur eorum penderetur equalitas
exterius inferius tabulatum v cubi-
torum erat in latum. et medium vero vi
quia murus superior arcior factus. qui
paulatim retracta erat. Ultimum vero
tabulatum vii cubitos habebat pro re-
tractione muri superius similiter facta
fuerunt qui dixerunt inferius ta-
bulatum vii fuisse cubitos et medium
sex ut ascendendo artarentur tabula-
ta sicut et murus et corrigunt litteram
preposterum ponendo super hoc etiam sequitur
subter dicentes tabulatum quod subter
erat non loco sed nomine. dicitur enim altu-
dicitur et profundum et supinum. sic et subter
dicitur loco quod inferius positum est. subter
vero nomine ad quod ascenditur. Univer-
sa autem tabulata sic erant adiuncta
muro ut ei non herent. in muro infixa
non essent. Porro in extremitatibus
cuiusque tabulati. ut deambulantes
ab incuria lapsum defenderentur. edi-
ficavit loriculas tamquam appodiationes
que in regum cancellos vocantur. In pa-
ralipomenon cancelli dequorum altitudine
nescimus. nisi de supremo quod habent
in altitudine v cubitos

Gent

De ornatu interioris

Porro murus mansionis interioris
intrinsecus undique aptus erat
tabulis cedrinis. Tabulis vero pala-
tii affixa erat laquearia cedrina et
pavimentum vero domus domus tectum
erat tabulis abiegnis. Tabulata
vero laterum et laquearia trabium. et pavi-
mentum tabulis aureis. quorum
singula l. siclorum. Nil quod erat in
illa inferiori parte templi quod auro

non tegerent ut multus ingredientium
faceret auri fulgore resplendere. Porro
in medio tabularum erat anagliffa et
tornaturas vel celaturas minutas
fabre factas ne locus inanis despice-
ri posset. In medio vero tabule erant
ymagines prominentes cherubim et
palme. Hec omnia in tabulis cedrinis
celata erant sed auro tecta vel ipsis
tabulis aureis. Ante oraculum autem quod
dicitur sancta sanctorum habebat xx cubi-
tos longitudinis et xx latitudinis
et xxx in altitudine. In libro vero Hebreorum
CXX cubitos altitudinis quod intel-
ligendum est de pariete interposito inter
sancta et oraculum. Sicut enim in taber-
naculo columpne interposite fuerunt
quibus appendebatur velum sic et in
templo interpositus est paries cedrinus
non ascendens in altum nisi per xx cubi-
tos. Cum superarent usque ad laquearia
intactos relinqueret ut fumus aro-
matum ascendens de altari per aper-
turam superiorem libere intraret in
oraculum. Erat autem totus paries
tectus auro. Huius anaglifa cheru-
bim et palmas admodum parietum.
Huic parieti appensum erat velum
diversis coloribus cui intexta erant che-
rubin tante tenuitatis ut parietis
non prohiberet aspectum. Quod totum
parietem operiens forte usque ad laq-
uearia ascendebat. Unde legitur cum de-
Christo scissum fuisse a summo usque de-
orsum [illegible] superior-
[illegible] non legi ut quod dum con-
summaret edificium positus est lapis
in angulo superiori non sine stupore
omnium admiratione. Cum enim edifica-
tores etiam in fundamento et in muro eum
locare intenderent non est inventa loca-
cio eius donec in angulo superiori et po-
strema omnium convenientissime positus
est. Unde quod predixerat David lapi-
dem quem reprobaverunt edificantes hic.
In summitate vero muri per circuitum affixa
erat auricalcea ad hamos magni-
tudinis propter aves abigendas ut
de longe aspicientibus quasi silva aurea
videretur. Per girum muri erat

labium exterius a quo depende-
bant pendentes uve auree cum
pampinis aureis. A deo sub-
tiliter facte ut sursum aspicientibus
quasi ad auram se moveri vide-
rentur. Porro iuxta terram ho-
stium lateris medii in pariete
erat domus dextre in meridiane
et per cocleam ascendebat in me-
dium cenaculum et a medio in ter-
cium. Hoc est pastoforium quod
in libris interius dicitur. Qui factus
est ad similitudinem coclee Iosephus
describit ascensum factum per
medium muri absconditum fa-
cem et scacium. In parte vero
exterioribus sufficiunt fene-
stratim. Hostiolum vero ascensus
dicit fuisse iuxta terram in an-
gulis anterioribus utrumque
vi. Fecit autem in introitu
templi postes delicatis olivarum
quadrangulos et duo hostia
delicata abiegnis et utrumque
et utrumque hostium duplex erat
et se invicem tenens aperie-
batur. Et sculpsit in eis cheru-
bim et palmas et celaturas valde
eminentes et operuit omnia
laminis aureis opere quadro
ad regulam. Et fores iste tante
vetustatis erant ut etiam
David prophetans de templi de-
structione eas nominatim ex-
pressit dicens ceciderunt ia-
nuas eius. Et ut ait Iosephus
erat in eis lignum manibus [illegible]
mo. Quod forte notatur in
Regum cum dicatur opere quadro
ad regulam. Et erat altitudo
eius xxx cubitis. Unde altitudo
CCC [illegible] cenaculi [illegible]
nem inferioris cenaculi eius xx.
Quod dicit latitudinem eius xx
cubitorum videtur esse falsum
tanta erat latitudo templi
quo adveniente non erat minus
Sed cum certum est estimatio
ubi dicitur hostium duplex erat et
se invicem tenens aperiebatur.

Tertius regum

Erat quippe latitudo eiusdem x
cubitorum et apertura in qua fo-
res erant similiter x. et in mu-
ro orientali altitudo sicut supe-
rant v. cubiti. In apertura
vero erant ... inter fores. due
extrinsecus et due intrinsecus
quarum unaqueque habebat latitu-
dinem v. cubitorum. et erant sic ar-
tificiose facte. ut clause equali-
gnum parietem facerent intra
et extra aperte sibi in medio
muri obviabant et totam eius
latitudinem tegebant et sic arti-
ficiose sibi adherebant. ut quando
claudebantur exteriores claude-
bantur simul et interiores. Nulla
enim interposito nocte remanebat
qui clauderet eas intus. Et cumque
aperiebantur simul et interiores ut
ca dictum est. hostium duplex
erat. et se invicem tenens aperi-
ebatur. Porro in pariete oraculi
fecit duo hostiola de lignis oli-
varum et postes angulorum quinque
ut in quinto angulo medio car-
dines asseri starent. Circa que
hostiola movebantur. et erant
in hostiolis anaglifa. cheru-
bin et palme [illegible] de-
aurat postes angulorum. v. sub-
audi cubitorum erant. In ora-
culo autem erat archa et propicia-
torium et cherubin que fecerat
Moyses in deserto

Fecit autem Salomon duos
cherubin de lignis oli-
varum x cubitorum altitudinis
stantes super pavimentum in
lateribus arche et habentes pe-
des obliquatos ad [illegible]
et elevatos operientes aures pro-
ssimo habentes alas anteas sin-
gulas v. cubitorum. Quarum
due extendebantur super archam
et obviam sibi venientes con-
tingebant super eam tegentes
sanctuarium infra se positum A-
lias autem duas extendebant. altri-
secus ad parietes ita ut ala unius
tangeret parietem et ala alterius
parietem alterum. Porro extra parietem
in sancta posuit mensam ad aquilonem
et candelabrum ad austrum. Inter que
medium erat altare aureum quod
fecerat Moyses in deserto. Sed prope
illud candelabrum posuit alia can-
delabra aurea eiusdem formatis
sed maioris quantitatis. v. hinc et v. in-
de. Similiter cum mensa quam fecerat Moy-
ses posuit alias x mensas eiusdem
formatis. sed maioris quantitatis. v. h-
inc et v. inde. Inter hec autem posuit
altare thimiamatis. et vestivit illud
cedro. quod etiam dicitur altare ora-
culi i. coram oraculo. Per hoc intelligitur
fuisse aliud altare quam quod
edificavit Moyses. Illud enim erat
de lignis sethim circumtectum ex omni parte
auro. Illud autem vestitum erat ce-
dro. Unde intelligitur hoc altare fu-
isse de lapidibus quos ferrum
non tetigit et erat apertum [illegible]
tabulis cedrinis. sed et ille aperte
erant ex omni parte laminis aureis
cuius quantitatem non memini me le-
gisse. Illud vero modicum altare. quod
fecit Moyses in deserto forte repo-
situm erat in sancta sanctorum.
Non ad usus cottidianos thimia-
matis. sed ad aliquos usus singu-
lares. quando semel in anno ingre-
diebatur sacerdos cum sanguine. Hoc
autem modo potest comprehendi. quia dicit po-
pulus in sancta sanctorum fuisse au-
reum thuribulum et hic erat or-
natus templi in interioribus

De porticu

In facie vero templi erat porticus
que in [illegible] dicitur vestibulum
templi. habens columpnas erectas in lon-
gitudine sui dispositas. In medio
quarum erant due mirabiles co-
lumpne posite ante foras templi ha-
bentes in medio sui spatium — ct

ct xxx v. cubitorum
altitudinis
ut legitur in
paralipomenon.
sed falsum
creditur

x cubitorum, secundum latitudinem porte templi. qualiter talis erat compositio stilus vel stipes columpne habebat xviii. cubitos altitudinis non plane. sed navillate. habens in circuitu canales canatonis in modum digitorum. et erat fusilis et linea xii cubitorum ambiebat illum. si quis velle rotunditatem eius vel forte medio columpne. linea ope fusili circumducta erat. Epistilium vero capitulum columpne super quod locandum erat capitellum. latius erat stipite. et rotundum opere reticulato celatum. Capitellum, aut suppositum epistilio fusile erat et v. cubitorum altitudinis, in suprema parte erat liliatum latera vero ipsius exteriori parte in modum rethis et cathenarum erant contexta adeo artificiose ut retia et cathene magis videretur apposita quam insculpta. Vel quia solida non erat. perforata undique fusa sunt. ut connexiones rethis formam exprimerent. Septena vero sunt reticula erant in capitello uno i. vii ordines quasi cancelli celatitam. totum circuitum capitelli perfectum occupantes. vel ab inferiori parte capitelli. usque ad supremam erant isti vii ordines ascendendo dispositi. Super capitellum vero erat quasi funiculus. super quem in duobus ordinibus positum erat reticulum. tegens eius summitatem. et descendens aliquantulum circa latera capitelli circuitu. In cuius extremitate dependebant in duobus ordinibus circa malo granata. In epistilio quod columpne. super quod sedebat capitellum dependebat malo granata. scilicet cum quod capitella erat super summitatem malo granatorum. Eius decompositionis erat altera columpna decompositione vero basim vero leccio hee due columpne propriis nominibus

vocabant. Cum sui propter magnificenciam. cum propter futurorum mi. tam prefiguracionem. dextera dicebatur iachim i. in firmitate. et secundum vocat eam thalamum. Que sinistra dicta est booz vel bez quod sonat robur vel in robore. Gerel(?) ligniis columpnis vestibuli modicum aut historia dicens. Capitella aut que erant super capita columpnarum. quasi opere lilii fabricata erant in porticu iiii or cubitorum. Vel circulum alia capitella in summitate columpnarum desuper iuxta mensuram columpne contra reticula. Porro de compositione columpnarum tacet. Capitella vero eorum minora dicit a uno cubito prioribus capitellis destinate eorum tamen dicat quia erat liliata et habebat reticula supposita. Quod aut sequitur. malorum granatorum ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundum ambiguum est utrum hoc dictum sit de capitellis minoribus an recapitulando dictis sit de capitellis prioribus. Hec columpnas fudit iste hyram plenus sapientia ad faciendum omne opus ere. filius mulieris vidue de tribu neptalim patre vero tyrio Sed et omnia utensilia templi erea et quecumque in eo de ere factum est. fundit Rex yram in campestri regione iordanis. in terra argillosa. Licet inter socoth et sarthan decrete moneat quod aliqui de re aut aliqui de aurichalco. Cum ipse facta quia idem est. fulgor erat et pulchritudo similis auro. ut dicat Josephus in libro ... a bato vestibulum ascendebat rex ad sacerdotium vii gradibus. Et ... iiii ... dicunt vii secundum ...

onem Ezechiel dicit enim in
multis concordare compositio-
nem templi materialis cum com-
positione templi spiritualis quod
vidit Ezechiel

De domibus

Edificavit autem Salomon
in circuitu templi post
vestibulum xxx particulares do-
mos que sui copulatione totum
templum ipsum contexentes am-
biebant. Harum singule ha-
bebant v cubitos latitudinis
et tantidem longitudinis et xv
in altitudine. Ingressus quoque earum
ita fecit ad invicem ut una alia
ingrederetur ad aliam aliquo spa-
cio interposito vacuo. Si enim exterior
longitudo templi fuit cum
lx cubitorum et latitudo xx cum
tamen ambitus cum muros
habuit tunc c x l cubitos ad
que ambiendum sufficerent do-
muncule xx viii que quinques xx
vero faciunt c x l. Credendum
est autem quia predicta quantitas
templi fuit intra muros
intus. Et murus habuit x
cubitos latitudinis, ergo lon-
gitudo fuit lxx cubitorum. Hu-
ius vero latitudo occidentalis
xl qui faciunt c lxxx ad quos
implendos necesse essent
xxxvi domuncule. Et supra eas
edificate erant alie equales
eis et mensuris et modo ita ut
latera templi tria parietum te-
gerentur domunculis usque ad ter-
cium tabulatum exterius. Reliqua
vero pars templi superior circum-
edificata non erat, sed libe-
re videri poterat. Non fuerunt hec
domuncule pastoforia vel ex-
edre ut quidam putaverunt,
de quibus postea dicemus. Sed
fuerunt cubilia et cenacula
hebdomadariorum et gazophi-

Si continue
essent sed
forte unus
cubitus inter
unam et alteram

laria vasorum et vestium templi

De atrio sacerdotum

Et edificavit atrium intus
tribus ordinibus lapidum
politorum et uno ordine lignorum
cedri. Porro plura fuerunt atria
circa templum ut in psalmo legi-
tur: stantes in domo domini in atriis
domus dei nostri. Devotiori tamen aedi-
ficatio fit in Regum de eodem
et de scamnis tractat Josephus dicens pre-
ter hoc fuere alia duo. Dicitur
atrium interius erat platea circumde-
cens omni parte circa templum.
Diffusa per quadrum que parietibus templi
adiacentem plurimum determinabat
quia ibi erat altare eneum et la-
ves. Et ibi ministrabant levite et sa-
cerdotes tota die circa utrumque
vero latus templi non adeo diffu-
sa erat. Ab occidente vero structior
pavimentum atque vario marmore
stratum erat. Et duobus iii marmoribus
venustatum. Hoc atrium cingebat mu-
rus brevis in altitudine tamen tri-
um cubitorum. Et erat cubitus unus
lapidum unius coloris, secundus
lapidum alterius coloris, et tercius ter-
cii coloris. Tectus autem erat vesti-
tus cedro et positus erat pulpitum
in extremitate huius atrii. Per
ceteros a ministris ab ingressu a-
trii prohibebat. Adherent se appodia-
bant psallentes vel conversi ad
populum super hunc inclinati loque-
bantur. In eodem muro stabant
columpne equis intervallis dis-
posite populum extra stantem ad
legem sollempnie pronuncites a-
lie scilicet hebreis alie grecis alie
latinis et ne in locum sanctum trans-
irent prohibentes. Hic ambitus
muri proprio nomine vocabatur gregen
latine vero cancellus. Unum solum

[ha]bebat introitum ab oriente contra portam templi, habens aperturam XXV cubitorum sine foribus, usque ad cuius introitum ascendebant viri et mulieres deferentes oblationes suas ad ministros sibi occurrentes, ut nec licebat eis ulterius transire nisi mundis sacerdotibus. Et ascendebat ad ipsum per decem gradus. Hoc atrium dicebatur atrium interius vel atrium sacerdotum.

offerre quod solebat zelotipie, et quod nazarei adimplebant voti

quod etiam illi qui erant sacerdotes Aaronite sed habentes maculam aliquam offerre non poterant, non intrabant, licet decimis et sacrificiis alerentur. Modo de

De atrio Iudeorum

Post istud atrium, quod dicebatur sanctum, et infra ipsum in declivi latere montis positum, secundum atrium, quod dicebatur sanctum, quod Iosephus vocat aulam vel basilicam grandem. Erat autem diffusum, circuitum cingens atrium interius, et longe tamen maius eo, et pavimentum vario marmore. Erat quoque circumseptum muro in altitudine XXV cubitorum interius, exterius vero altitudinis erat CCCC cubitorum in declivitate collis. Et licet sic esset altus, non ascendebat tamen usque ad fabricam templi, nec eius aspectum prohibebat. Erat autem murus iste ad orientem simplex et nullam habens portam. In utroque vero latere et in fronte occidentali habebat porticus imitantes instar claustri monachorum, in quibus erant columne singulis lapidibus eiusdem coloris, tamen basibus artificialiter [?]. Camera vero porticuum et laquearia cedrina erant. Latitudo vero porticus XXX cubitorum. In latere meridiano erant quatuor porte duplices, habentes valvas que laminis aureis et argenteis innodate erant, et eiusdem schematis erant porte in latere septentrionali. In hiis sedebant ianitores ut arcerent

et habebat claves aureas ad collum appensas, ut si forte violenter vellent quid intro[ire], recluderent.

immundos ab ingressu huius atrii. Porro in orientali fronte erat porta que dicebatur speciosa, habens valvas de ere Corinthio factas. In angulis huius frontis erant due porte modice, per quas ascendebant mulieres ad offerendum. Vel forte inde descendebat in occursum sacerdotum ibi ad suscipiendum oblationes. Per has portas quas diximus intrabant in atrium secundum ut orarent subito tempore tempestatis [?] sub porticibus tempestatis. In plateis huius atrii vendebantur animalia et volucres ad offerendum, et mense nummulariorum stabant ubi quaque [?] vertit Dominus. In porticibus autem circa portas stabant gazophilacia diversi generis ad recipiendas oblationes. In porticibus lateris orientalis [?] erant pastoforia, id est loca separata ad comedendum, in quibus sacerdotes sacrificantes de partibus sacrificiorum [illegible] que eos contingebant vescebantur coram Domino. Quidam tamen volunt quod ibi tantum seniores [?] convenientes de similibus istis conferebant, et ob hoc dicta pastoforia. In eisdem porticibus erant kathedre et sinedrie et subsellium, et exedre, id est tria genera sedilium, ut ait Ysidorus. In kathedris sedebant doctores vel digniores. In sinedriis sedebant auditores in consistorio et doctores in consessu. Sinedre qui consessibus [?] sedebant assessores. In exedris sedebant assessores tantum iudicii [?] qui secretius aliud tractabant, quasi in secretis. Et dicebantur exedra in qua assessus licet

que legatur prochalamo. hoc
atrium secundum sepe in ewangelio
dicitur templum. ubi dicitur
quod oves et animalia vendebantur
in templo. et quod ihesus docebat
in templo. et quod filii israel
orabant in templo et cetera in hunc
modum.

De atrio laicorum

Porro sublimior altero erat
atrium terram similiter
in declivi latere montis po-
situm cuius compositionis vi-
sus. et si non tante venustate
licet tamen precipue ornatus in
hoc orabant mulieres munde
tamen

De atrio immundorum

Infra illud atrium erat quar-
tum in quo orabant viri
immundi. et mulieres et genti-
les. cuius murus exterior in ra-
dice collis positus erat et
ascendebat centum cubitis usque
ad verticem collis in quo
templum erat situm et ita
munti atriorum in nullo pro-
hibebant aspectum templi.
ut eorum qui ministrabant
in atrio interiori

De altari et mari eneo

Porro in atrio interiori
erat altare ereum factum
ex lapidibus impolitis terram
terram omni parte ere conte-
ctum maioris quantitatis quam illud
portatile. quod factum fuit in
deserto xx cubitorum longitudinis
et totidem latitudinis et x alti-
tudinis. et erat sub eo fovea
quidem in qua per fistulam in
medio altaris positi cineres
defluebant et sanguinis qui
ad crepidinem altaris fundeba-
tur influebat in ea. quem non
mundabatur fovea per fenestram
que erat ad orientem altaris
quod fecerat moyses inter

tertium sibi in aliqua parte a-
trii reservatum est quod quidam tradunt
ibi permansisse. usque ad incensionem
templi facta per romanos. ymmo per
chaldeos postea. tunc gentiles habitave-
runt ierusalem fecerunt ecce holocaustum
sibi. De loco autem huius altaris. et
quo immolantes ad latus eius immo-
labant totam domum. supra satis di-
ctum est. Porro in eodem atrio posuit
salomon. mare eneum fusile. quod
nos lavatorium dicere possumus. ut
in eo sacerdotes ministraturi abluerent
pedes et manus quod iosephus notat ta-
ta tamen in circuitu in schemate cuius
perfectum fuit latitudo x cubitorum
erat per diametrum. a labio usque ad
labium altitudo vero erat v cubitorum
a labio scilicet usque ad fundum. spissi-
tudo vero erat iiii digitorum in supe-
riori parte a dextris latum erat quod
resticula xxx cubitorum cingebat illud
per circuitum. sed paulatim in descen-
sione angustius fiebat. a dextris
ut circa fundum resticula x cubi-
torum ambiret illud. Supremum
eius labium expansum erat in modum
lilii In lateribus autem eius exterius
sub duos ordines erant sculpturas
quasi striaturas i. historias aliquas
habebant capiebat autem duo
milia batos i. iii milia metretas
bata enim capit metreta et dimidia
et est batus mensura tum mo-
dios cuius capacitate cuius sexta
deductis bata est mensura liquidorum
sextarii vero aridorum porro basis super
quam stabat habebat xii boves ere-
os et fusiles de quibus tres respi-
ciebant ad aquilone. tres ad occidente
tem. tres ad meridiem. tres ad orientem
quorum anteriora tamen prominebant
sub mari posteriora vero intus lati-
tabant

De lateribus

Fecit quoque Salomon x luteres ere-
os et fusiles altitudinis

iiii^or cubitorum. Erat autem in summitate
lutis os rotundum interius et angu-
adeo angustum ut vnius cubiti
esset eius latitudo. Profundi vero
eiusdem erat latitudinis cubiti et
dimidii iuxta quantitatem basis sup-
quam sedebat vel lebetes capiebat lu-
ter vnus in eis abluebantur inte-
stina et pedes holocaustorum. Et erat
huius eiusdem facture sicut et basis
cui bases insidebant. Erat autem ba-
sis in inferiori parte in longitudine
et latitudine habens quatuor cubitos
per quadrum. In altitudine vero trium
cubitorum et ascendendo paulatim an-
gustata usque ad cubitum et dimi-
dium iuxta quantitatem fundi ipsius
lateris. Eratque composita de quatuor
tabulis quibus quinta erat sup-
posita quadrata et eminens parte
aliquantulum excedens summitates
aliarum habens in medio sui eminen-
tem concauitatem rotundam in qua
sedebat luter. Per ipsum opus basis
intrinsece erat et in medio eius tabu-
larum per iiii^or angulos erant scul-
pture eminentes ad modum colu-
pnarum quas quidam dicunt notari
media columpna quadrata. Sed
quidam legunt media inter colump-
na quadrata notantes columpnam
mediam tabulam inter iiii^or tabu-
las suppositam. Latera vero basis
a media parte sursum constructa
habebant coronulas et plectas
et in medio earum leones et boues
et cherubin et super colla leonum
et boum et subter erant lora
ex ere pendencia quibus ligati vi-
debantur. In summitate vero quatuor
columpnarum angularum erat humme-
ri expansi in similitudine manus
humane et pedis aquilini
super quos et tabula superius luter
habebat erat coaptata ut naturaliter
inserta videretur. Et habebat ille
ex superiore parte celaturas habentes
arbores. Et autem porro altera me-
dia pars basis que erat circa terram
habebat per circuitum rota emi-
nentes cubiti et dimidii et ea
que in rota fieri solent quorum
et radios et canthos et modiolos
omnia fusilia. Et ita eas posite
erant huius celature et hec
omnia adeo fabrefacta erat
ut non celata sed hec apposita
per minutim viderentur et basis
quam totis circumstantibus vestiri
videbatur. Vna erat fusura
et mensura et sculptura
per basim et luteres. De scul-
ptura tamen luterum non memi-
nit legisse. Horum v in dextro
templi steterunt ad dexteram
v de sinistra ad hunc usum.
Nathinnei primus lauabat
membra hostiarum in pavimenta
purissima et lota tradebat sacer-
dotibus. Cum in negocium iuste
sordidis eius eis adhesisset
lutibus ea innouerebant
ut res intemerata suffunderent
altari. Porro lauatoria hec
in hunc modum posita erant
ut ingredientibus atrium
sacerdotale primus occurrebat
hec meridiem mare eneum
ad abluendas manus. Item ea
progredientibus occurrebat
x luteres ad intingenda membra
hostiarum. Processu quod progredien-
tibus occurrebat altare ene-
um similiter ad meridiem
positis quod hostiis super altare
redibant offerentes ad mare
eneum et abluebat ibi pe-
des et manus ut sic lati
consummaret sacrificia. Ut in-
trarent in templum cum sanguine
et thymiamate ad dandum
illud super altare in aureo
deinde

De vasis altaris

Utensilia vero altaris et
turi fecit iram (?) ere

lebetas ad suscipiendos cine-
res et primas altaris ollas quoque
et caldarias ad coquendas carnes
et hamulas i. fuscinulas ad
carnes extrahendas carnes vel
disponendas et aquagiones i. fu-
ciculas ad componendum ignem
et membra bestiarum desuper
disponenda et scutras vasa scilicet
equalis amplitudinis in ore
et fundo ad calefaciendum Josephus
addit et trullas forte ad con-
spergendos cineres vel etiam
ad ad virendum pavimentum
porro utensilia templi aurea
erant vel argentea. Coteru-
sia candelabris aurea erant
de quibus in eodem legitur. Num
aut utensilium que fecit Sa-
lomon precedente tempore. Preterea
Josephus mensas scilicet super quas po-
nebant fiale et patrie et mor-
tariola et patene ad offeren-
dam similam et crateres in quibus
simila cum oleo miscebatur
et assarones in quibus liba-
mina mensurabant. Thuri-
bula quoque quibus ferebatur thi-
miama mensurabant et
alia thuribula in quibus
ferebatur ignis a maiori altari
hominus. Hec omnia obtulit
Salomon aurea et alia similiter
argentea sed in duplum quod
tamen secundum Josephus ponit numerum
ne incredibilis videtur. Pre-
tertim cum vitiosus scriptorum
circa numeros plurimum intermat

De dedicatione templi

Anno igitur quarto regni
Salomonis mense zio i.
mai fundata est domus do-
mini i. ii anno xi mense octavo
i. octobre consummata est
in omni opere suo et in universis
utensilibus que etiam necessaria

erant necessaria post dedicationem
enim plura fuerunt fabricata et
super addita et edificavit eam septem lunationibus
vii annis et vii mensibus et vocavit
Salomon in anno xi maiores natu
in Israel et principes tribuum tribuum
et duces familiarum ad dedicationem
templi et descendam archam in
illud et convenerunt omnes mense
vii i. septima lunatione et erat dies
solempnis xa decima scilicet dies quo fie- que iam intraverat octobrem
bat expiatio pro quo domini templum
in septembri dedicatum quia totus
fere est solempnis est tempore accelera-
te et post dedicationem fecisse ali-
qua utensilia que deerant misso
viiio et sic utrumque verum est quia mense
viii perfecta est domus in omni opere
et utensilibus et in mense vii°
dedicata et tulerunt sacerdotes et levi-
te de civitate david archam do-
mini et omnia vasa eius et nove
iubilantium ut ait Josephus a longe
remotis audiebantur. Rex vero et
universa multitudo precedebant
ante archam et immolabant be-
stias absque estimatione et imno et
aromatum fumus a longe positis
sentiebatur et intulerunt sacer-
dotes archam domini in locum suum
in oraculum subter alas cherubin
quibus cum quodam cibutinos te-
gebatur. Capita quoque vectium
super humeros portantium apparebant
retrorsum videbantur donec ar-
cha reposita subtracti sunt a
unstibus eorum in sempiternum
archa vero tecta erat nec videtur
in archa autem nichil erat aliud
nisi due thabule et lapidee quas
posuerat est autem et urna aurea
plena manna et virga deuterono-
mia aaron que fronduerat hec
enim testatur apostolus fuisse in ea
factum est autem cum exissent sacerdo-
tes de oraculo et dicentes con-
fitemini domino quoniam bonus quoniam in

se. iiii. cuius Nebula impleuit do-
mum domini. non metuenda. sed tempera-
ta et subtilis. Et obumbrat faciem
sacerdotum ita ut se inuicem uide-
re non possent nec ministrare. Et ait Salo
dixit dominus ut habitaret in nebula
usque hoc legitur dominum dixisse
sed quia in monte Syna apparuit in
nebula. et postea sit ipse in nube
et ante Moysen positum in cauerna
petre transiuit in nebula. Adeo Sa-
lomon posuit dictum pro opere et
est sensus. Dixit dominus in opere
monstrauit. Sublyt aut omnis quedam
opinio fantastica. dominum localiter
Tempore Salomonis de-
dicatum est templum
sed destructo. iterum
edificatum est et de-
structum est in ne-
matia. nona
in prima non fuat
quia ea non pollutum
fuit ab Anthiocho
Epiphane. qui
ydola ibi posuit
et a Machabeis de
qua legitur In
Cryo effacta est
Encenia et yemps
erat
descendisse in
templum. Quia
monuit Salo-
dictus Nomine
dicitur quod fabrica-
sti tibi domum
tectam. celum
et terra simul
et mare et ple-
no utroque se-
iuncta in terra
Stans ei etiam
utraque manum
leuauit ad do-
minum. Gratias
agens de pro-
missione domini impleta. qui promi-
serat David domini sibi edificanda
per manum filii eius Orauit quoque ut
quicumque Iudeus uel gentilis asce-
deret ad hanc domum supplicans
pro meritis. Vel clamans ad dominum. pro
aliqua tribulatione exaudiretur
a domino. in hiis que iuste postula-
ret. Vel surgens ab oratione. stans
benedixit uniuerso populo et dedica-
tum est templum cum utensilibus
suis die illa. et deinceps. et in
eadem die quolibet fiebat festum
sequens festum dedicationis Nec te mo-
ueat. quod dicimus cum flexisse
genua super terra. cum In Parali-
pomenon dicatur
quod fecit Salo
basem eneam
in ubi v cubitis
altam quia
Allegitur in Parali-
pomenon xx in
die dimisisse po-
pulum pro tertio
festiuitatum. tat.
ignis de celo de-
scendisse et deuo-
rasse oblata
et stans super eam
nec benedixit populo potuit enim
utroque fecisse. uel super eadem
accipitur Intelligendum est cum
flexisse genua super terra
i. super locum in quo stabat.
et Immolauit Salo. hostias pa-
cificas boum xxii milia. et quia
ouium C. xx milia. et quia
altare eneum ad suscipiendum
holocausta minus erat. et ad-
eps pacificorum sanctificauit
medium atrii interioris ut
super illud cremaretur. quia super
altari cremari non poterant.
Fecit ergo Salomon festiuitatem
dedicationis. et omnis Israel cum
eo viii diebus. quod sic in-
telligendum est. v diebus tam
tamen celebrata est dedica-
tio. In sexta non die que fuit xv
mensis. occurrit scenophegia
que interposita est vii diebus
et una tamen iterum dedica-
celebrata est per duos dies. quia
intermissa fuerat. et in die
octaua i. postquam dilos septenarios
dimisit Rex populum. et dedica-
tionis vii diebus facta est. et
post viii decima die. inchoata
est scenophegia. et tamen
per iii. et in viii. scenophegie po-
pulum et appa-
collecta dimisit
Allegitur In Parali-
pomenon xx in
die dimisisse
populum pro tercio
festiuitatum
ruit dominus
secundo Salo-
mon ut in somnium
dicens Exau-
diui orationem
tuam Sancti-
ficaui domum hanc. et erunt
oculi mei cunctis diebus super
eam et super te. et super populum
Israel. si custodieritis mandata
que proposui uobis. Aliqui au-
ferat uos de terra. quam dedi uobis

c. alia tria in leui. d. Item lo- cutus est

a. 1. xxvi mos

et templum hoc proiciam a
conspectu meo et erunt in prouerbium et
in fabulam narrationum

De domo saltus

Factum est autem post fabricam
templi. cepit Salomon
construere edificium domus
regalis. quod xiii. annis uix
impleuit. Non enim circa eas
adeo feruens erat studium pro-
prii. sicut circa templum dei.
nec ad eas opulentia fuerat
ei parata a patre. Fecerat autem
tres domos. domum regiam sibi
et domum filie pharaonis uxo-
ri sue. et domum saltus dede-
runt regis et solium dicta-
tur in regum. domum suam edi-
ficauit Salomon xiii. annis
et ad perfectum usque perduxit. et
fecit porticum columpnarum et so-
lium in qua etiam tribunal e-
rat et uocat porticum. ut intima
domus in qua erat et solium
et tribunal. Est autem solium
regis tribunal iudicis. et erat
in ea domuncula in qua se-
debatur ad iudicandum cum suis
assessoribus tractabat de se-
tentia. De hiis domus compo-
sitione tacet liber regum sed forte
quia eadem erat. que et in do-
mo saltus quam plenius descri-
bit de domo regum. Regine
dicatur in regum quia eam ele-
gantem fecit. qualem et domum
Regina. porro domus saltus du-
plex erat et ex duplici materia
pars inferior erat lapidea. et
dicebatur nethota. i. pigmenta-
ria in qua reponebant aromata
et pigmenta ad usus templi
et domus regie. ut ex beneficio
terre et multi diu uixerunt. qui
tercentia superior pars domus
lignea erat. Dicitur libani
facta cond. Dicta est domus
saltus. uel domus libani. uel
domus saltus libani. In ea repo-
nebantur arma. Secunda tamen putant
eam obiectu sic uocatam quia circumquaque
cincta erat arboribus. et inde inti-
dariis mire recreationis iuxta de-
lectacionem saltus libani. In ea repone-
bantur arma. ut bustis lignis cubi-
culis non sentirent. nec solum arma
ad pugnandum. sed etiam ad decorem et
ad ostentationem regii fastus. Fecerat
enim rex Salomon ccc. scuta aurea
de quibus erant in uno quoque scuto. In para-
lipomenon additur de clipeis lanceis
aureis quas quidem rotunda erant.
alie instar semicirculi facte. hiis ute-
bantur custodes regis. an hostium
excubantes etiam cum rex egredie-
batur. precedebat eum equitantes. et
ferentes huiusmodi arma innecebant flami-
et usque in equos sessione diffunde-
tes cesariem. comam suam adicientes
aurei limature. ut eorum capita sole
percussa radiarent. Hos sequebantur
per uectem in curru. et ad locum quem
solitus erat ire. qui actropolis
habet duobus fumeliis et dicebatur
ortus edere. i. delicias. Porro pars illa
superior. que dicebatur domus saltus
habebat longitudinem c. cubitorum
et in latitudine. l. et altitudine xx-
x. cuius camera tota uestiebatur tabulis
cedrinis. Sustentabatur uero tribus
ordinibus columpnarum. unusquisque
ordo habebat columpnas xv. e regione
se respicientes. et pari modo a se dista-
tes. et ita inter muros et tres ordines
columpnarum. erant quatuor deambula-
toria pro fontibus ante domus fecit
porticum columpnarum. l. cubitos lon-
gitudinis et xxx latitudinis. De compo-
sitione inferioris partis domus la-
pidee. tacet liber regum. sed forte quia
eius constructionis erat cuius et su-
perior

De basilica et domo regia

E regione stabat domus regia
Grandi initiatente uicissitudo
eiusdem longitudinis latitudinis

et altitudinis. et similiter intus colu-
mpnata. Tectum simplex erat. et
unius mansionis cubiti tamen altitu-
do intus habebat distinctiones quatu-
or tres diversis variebantur coloribus
Quarta vero superior celatura erat
ornata. Erant ibi arbores sculp-
te diversi generis. ramis foliis
et pomis obumbrate. ita ut propter
inmaculatam subtilitatis agitari qua-
dam motu putarentur. In medio totius
amplitudinis erat domuncula ha-
bens latitudine xxx cubitos. et
in ea erat solium validis colum-
pnis extensum. in quo sedens rex
iudicia exercebat. In posteriori fron-
te domus laquearia et parietes ve-
stiti erant auro. cuius ascensus fa-
cilis erat per vi gradus ubi fecit
rex thronum de ebore grandem
et vestivit eum auro. cuius ascen-
sus facilis erat per vi gradus et
de marmore porphirio factus xij
cubitorum. stabant super vi gradus
hinc et inde. Reclinatio throni po-
sterior rotunda erat sedentis super inte-
rius respicientem. Et due manus
hinc atque inde. tenebant eum. et
duo leones stabant iuxta manus
singulas. Non fuit tale opus in
universis regnis. effecit et ita do-
mum reliqua habitacula et sedi-
lia. ubi post causas replicatas
residebant strata omnia marmo-
re et tabulis cedrinis effecit domum
regine in latere descendentem mar-
moree cedro. auro et argento opu-
lentissime decoratam effecit et utensi-
lia utriusque domus prelata va-
sa et vasa. similiter quoque templis
opportuna omnia ex auro fecit per-
fecit itaque Salomon xx annis te-
mplum et domos regias. cum omni
supellectili sua. yram rege tyri
prebente auxilium in lignis et auro

De opidis datis yram

Tunc dedit Salomon yram
xx opida in terra galilee
in sorte Neptalim. maritima.
tima. Sed non placuerunt regi
tyrios quod procul essent po-
sita et appellavit ea terram
kapul. quod lingua phenicum
tum sonat displicens et tunc
primum terra illa vocata est
galilea gentium. non quod ibi
gentes habitarent. sed quia
inditione regis gentilis erat
Refert Iosephus menandrum
phenicem historiographum
scripsisse quod Salomon
et yram invicem sibi scripse-
runt enigmata et figuras
Et qui non solveret etiam
daret dicto alteri pensionem
Simulque attactus ystra in so-
lutione. consulebat tyrius
iuvenem abdemum. abdemonis
filium. qui omnia de facili ex-
plicabat

De operibus Salomonis

Porro commisit autem Sa-
lomon admirandos civita-
tes construendos. quas muro-
rum robore ampliavit. Vias quoque
regias que ad ierusalem du-
cerent nigro lapide stravit
In pluribus vero locis terminos
civitatum reparavit deo et ci-
vitates pro opportunitate locorum
fundavit. Quasdam contra fri-
goris intemperiem. quasdam
adversus calorem estivum. quas-
dam contra ventos et auctum-
num mutabilitatem. In finibus vero
terre promissionis edificavit
urbes tabernaculorum ipsius
ultra fines terre plurimas
urbes occupavit Chananeo-
rum soceris suo pharaone
Rege Egipti prebente ei auxilium
Quem ut ait Iosephus ultimum
Regum Egipti dictum esse pharao-
nes quos interpretatur reguas.
Quem tamen opera admirantes
Salomon propriis commendabit

domui salutis et sacrificia et
frequentias levitarum ita ea per
se. De filiis israel nullum fecit
Salomon servire. sed erant in
bellatores et ministri eius ex
quibus erant super omnia o-
pera Salomonis prepositi dl.
Chananeos autem de monte
silva libani usque ad civitatem
emathi. et fecit sibi servos
tributarios. Classem quoque fecit
rex Salomon in insula quadam
egipciaca fluvii maris que
dicitur assyon gaber et na-
vigabant cum servis Sala-
monis nautici de tyro que
tunc insula erat. et defere-
bant de ophir aurum multum
et invenientes indiam et sili-
ciam. post elapsum triennium
referebant Salomoni aurum
et xx milia talentorum
et argentum et dentes elepha-
torum et simias et pavos et ge-
mas et ligna thyma multa
nimis. que erant similia
lignis dethim et lucifera
de quibus fecit rex fulc-
ra et sedilia domus domini
et domus regie et cytharas et
liras cantoribus. illa ligna
et nabla ex electro compositum.
Quod nullius pretii erat ar-
gentum in diebus eius.
Nam et sedilia principibus
domorum plurima in ierusalem
argentea erant. Cedri et ligna
cedrina que ligna dicuntur
habundabant in ea

De regina saba

Ad horum incredibilem
sapienciam regina Sa-
ba excitata venit temptare
eum in enigmatibus et mis-
sa est ierusalem cum comita-
tu multo et divitiis me-
stimabilibus. Est autem Saba quo-
que nomen regionis. sed hic est civitas
regalis ethiopie. cuius nominis
significationes apud hebreos
distinguntur per apices literarum
sin et samech. Herodotus dicit post
minneum qui memphim condidit
fuisse reges egipti dictos pha-
raones. quod sonat ... Cui
successit nichaula regina
egipti et ethiopie. quam putat
Josephus venisse ad salomonem. Hec
ingressa ad Salomonem locuta
est universa que habebat in corde
suo. nec fuit sermo quem regem
lateret. Et docuit eam in omnibus
his que proposuerat. et admirans
non habebat ultra spiritum dicens confir-
ma regis minorem esse vita-
te veritatis esse ... admirabatur
domum saltus. etiam super templi
fabricam. Ordinem quoque et frequentiam
ministrantium in templo. et ceteros
ordine et distinctionem singulorum
regum mensa. Nam et ministri
cultu et distinctio ab aliis orna-
bantur. Similiter et pincernatores
et dapiferi. ut in tanta multitudine
ministrorum nullus dubitaret quibus
quis rei ministerio fungeretur. Dedit
autem regi munera C xx talenta
auri et gemmas preciosas et aroma-
ta quanta et qualia non fuerant
visa in ierusalem. Dicit etiam Josephus eam
dedisse regi radicem Balsami
unde propagate sunt in engaddi vi-
nee balsamite. Cui etiam Salomon
multa redonavit. Nichil enim fuit
quod postulasset non preberet. Hec re-
gina gratis susceptis ad patriam
revertitur. Tradunt quidam eam
rescripsisse Salomoni quod preciosum
ei dicere timuit se indixisse. scilicet quod
lignum in domo saltus ...
suspendendum erat. Unde pro ...
morte regnum iudeorum periret

Prophetia regine

et cetus mediantibus illud tegi indi-
cauit. Quod timens Salomon in
profundissimis terre visceribus
occultauit illud. Sed quod circa
tempora Christi in probatica piscina supena-
tauit mirum est. Et traditur fu-
isse hoc lignum lauacri domus.

De aduersariis Salomonis et morte eius

Procedente vero tempore amauit
rex Salomon mulieres alie-
nigenas contra legem et posuit
maculam in gloria sua et scisma
in semine suo. Fuerunt ei vxores
quasi regine dcc. Iosephus tamen dicit ccc
et concubine trecente que auerterunt
cor eius cum iam senex esset
et secutus est deos alienos ne-
glectis suis gentis. Et edificauit
in excelsis contra Iherusalem tria fana ydo-
lorum. Scilicet Astharoth dee Sy-
doniorum, que Iuno dicitur. Secundum
Chamos ydolo moabitarum. Ter-
cium Moloch ydolo amonitarum. Ter-
cium statuit in monte oliueti
e regione templi, quod plurimum
deo displicuit. Vnde et postea locus
ille dictus est locus offensionis.
Venit ergo ad eum propheta missus
a deo Nathan vel alius dicens:
Hec dicit dominus: quia scidisti pa-
ctum meum, scindam regnum tuum
et dabo illud seruo tuo. Non tamen to-
tum, sed tribum unam propter tribu-
m Iuda dabo filio tuo propter seruum
meum Dauid. Propterea hoc non faciam
in diebus tuis. Porro cum vixisset
Salomon in summa pace circa fine
vite suscitauit ei dominus aduer-
sarium Adad ydumeum de semine
regio, qui in tempestate illa qua
deleuit Ioab ydumeos puer
fugit in Egyptum. Cui pharao rex
Egypti dedit uxorem sororem
vxoris sue que peperit ei filium
Genebath. Cumque audisset
Adad Dauid et Ioab mortuos
esse et Salomonem infatua-
tum, egressus de Egypto
infestabat Israel. Suscitauit
quoque dominus alium aduersarium
Razon principem latronum. In
Damasco Ieroboam quoque filius
Nabath Effrateus de Sereda
seruiens Salomonis edifi-
cabat mello. Muros ambitu
uoraginis extollens ut ae-
quaret eos ciuitati Dauid.
Videns quoque Salomon Ieroboam
bone indolis et industrium
statuit eum prefectum operis et
deinde constituit eum super
vectigalia vniuerse domus
Ioseph. Cumque egrederetur Ieroboam de Iherusalem
inuenit eum in via Achias
Achias propheta Sylonites opertum
pallio nouo, quod scidit
in xii partes, et ait ad Iero-
boam: Tolle tibi x scissu-
ras. Hec enim dicit dominus: Dabo
tibi x tribus. Et scissura super-
flua de Salomone Israel
Filio autem Salomonis
dabo unam ut remaneat lu-
cerna Dauid coram me in
Iherusalem quam elegi ut esset no-
men meum ibi. Quo audito Ie-
roboam intumescens sua
gebat populos ut recederet a Sa-
lomone. Et ideo quesiuit Salomon
interficere eum. Ieroboam fugit in Egyptum
ad Susac regem Egypti.
usque ad mortem Salomonis.
Reliquum verborum vel in libro
dierum Salomonis. Et omnia que
fecit scripta sunt in libro dierum
verborum vel in libro dierum
Salomonis. Quem librum
estimat esse paralipomenon.

Et forte quod Dauid fecit qui Dauid percussisse xviii milia de ydumeis ut supra dictum est factum est cum hic Salomon sederet

sed quia cuncta in eo scripta
sunt reliqua opera Salomonis
dicimus putandum est. hunc
librum non superesse. dormi-
vit quoque Salomon cum patribus
suis. et sepultus est in civi-
tate david. cum regnasset in
ierusalem super omnem israel xl an-
nis. Queritur autem qua rati-
one dicatur Salomon senex
fuisse cum modicum ultra l. an-
nos vixisse legatur. Roboa
cum mortuo patre xl et unius
anni erat quod Salomon cum xi
esset annorum genuisse perhibet.
plerumque ergo super hunc locum
dicit ita. mortuus est Salo-
valde longevus. qui regnavit
annis lxxx. vixit autem lxxxx-
iii. Sed divina scriptura eos
tantum annos exprimit. quibus
regnavit dilectus preoccupavit.

Incidentia

In diebus Salomonis.
fuit Silvius rex sextus latino-
rum. in alba silva ... filius.

De roboam et divi-
sione regni

Post mortem Salomonis
successit ei Roboa et
erat mater eius nama amoni-
tes. porro Ieroboam audita
morte Salomonis. reversus
sus est de Egipto et venit in
sichem ad Roboam. cum omni
multitudine israel. quam vo-
caverat cum Iunior vellet
Roboam constitue regem dixe-
runt ad eum. Jugum nimis gra-
ve imposuit nobis pater tuus
et serviemus tibi. Nec est in-
telligendum de iugo tributi
sed vectigalium in expensas
regni. Sed iste et reddite ad me
in diem tertium. Initium consu-
luit senes Sadoch scilicet et Ba-

naiam et Ioiadam. et reliquos
principes Salomonis. Qui dixerunt ei. Ho-
die audieris eos lenitus eos loqueris
servient tibi in eternum. post hec
consuluit adolescentes in etate
tum. Sed minoribus. Qui dixerunt. Im-
posce loquere et commando. et time-
bis servient tibi. et redeunte populo
in tertium diem. dixit ad eos. digi-
tus meus minimus grossior est hu-
mero patris mei pater meus ce-
cidit vos flagellis. Ego cedam vos
scorpionibus. quoque Ego sum potentior
patre et maiora faciam super vos.
Est autem scorpio virga aculeata. vel
flagellum virgas nodosum. Vel
scutica haberet in summitate glandes
plumbeas. Et indignatus populus ait
Non est nobis pars in david neque
hereditas in filio ysai quasi diceret. neque
tribus portionem sua hereditatum
sed a domus quia unitas est et ex
una eligat qui regat alias. Neque
tribus regat hereditate sua. et re-
cesserunt x tribus ab eo. Rex non mi-
sit post eos adurani qui erat super
tributa. et lapidaverunt eum. Rex
timens Roboa fugit in ierusalem. x.
vero tribus constituerunt Ieroboam
Regem super se. Iuda vero et Beniam-
in secute sunt Roboam. et fuerunt
cum eis levite propter templum. quod
erat in ierusalem. Et tunc separata est
monarchia Regum hebreorum in
duo Regna. Regna nec amplius
redijt ad unitatem. et dictum est
Regnum x tribuum regnum israel a
multitudine sui nomine Iacob
patris sui plebi regnavit. dictum
etiam effraim, quia Ieroboam
qui de effraim. quoque eius imperavit
qui tunc primum impleta esset
benedictio super effraim. Alterum
vero regnum dictum iuda ob digni-
tatem tribus regie. de utroque re-
gno prosequitur historia quod

mo interserentur inter scalari et ima
sime. Nunc de hoc loquitur, nunc
de illo. quod diligens lector de
facili deprehendet. Porro Roboam collegit
exercitum C. L. xxx milia electorum
ut pugnaret contra Israel. Admisit
ad eum dominus Semeiam prophetam
dicentem: Hec dicit dominus: Non pugna
bitis contra fratres vestros. a me
enim factum est verbum hoc. quod
distinctionem regnorum intelligendum
est et quieverunt a prelio

De Ieroboam et Addo et duobus vitulis

Ieroboam autem dixit in corde
suo: Si ascenderit populus iste
in Ierusalem et in anno quarto re-
vertetur ad dominum suum Roboam et inter
ficient me. Nunc excogitato con
silio fecit duos vitulos aureos
quos Iosephus iuvencas vocat et consti
tuit utrosque fanum. Alterum in Dan,
alterum in Bethel. dixit ad popu-
lum: Ecce dii tui Israel qui eduxerunt
te de terra Egypti. q. d. Omnis
locus est dei. Non habetis necesse
ut ascendatis ad certam civitatem
ut ibi queratis deum. Esse vobis
vitulos equivocos deos ut in eis a
doretis deum et constituam vobis
sacerdotes et ministros ne filiis le
vitatis. Cultus immineret. Sceno
phegia constituit eis diem solle
mpnem in mense viii° xv die me
sis conforte transtulit. Conse festum
de mense vii° in octavum vel kalendas
septembris descendebat in octobre.
Tunc ascendit cum populo in Be
thel ad diem festum. Dominus autem
misit prophetam de Iuda in Bethel
qui in Paralipomenon nominatur Ad
do. hic a quibusdam dicitur
fuisse Gad. Qui in rege stante
super altare ad immolandum excla
mavit: Altare altare hec dicit do
minus: Nascetur filius domui Da
vid Iosias nomine qui comburet
super te ossa sacerdotum tuorum
eruta de tumulis suis. et

ad populum ait: dabo vobis
signum. quod locutus sit in
me dominus. Ecce altare scin
detur et effundetur oblatio
que est in eo. Tunc rex exten
dit manum suam precipiens eum
apprehendi et statim aruit manus
eius cum brachio. Altare quoque
scissum est et effusa sunt que
erant in eo. Et tunc rex ait
ad prophetam: ora pro me ut resti
tuatur manus mea michi.
Qua orante reversa est manus
regis ad eum. Similiter dixit
ad eum rex: veni ut pran
deas mecum et dabo tibi munera.
Qui: non possum. Sic enim precep
tum michi dominus: non comedes
panem. neque bibes aquam. neque
reverteris per viam qua venisti.
Egressus itaque de Bethel re
vertebatur in Iherusalem per aliam
viam. Erat autem in Bethel
propheta quidam senex et iacens in
lecto. Cui cum indicassent fi
lii sui que viderant et audi
erant. dixit eis: sternite mi
asinum. et ascendens abiit post
virum dei et ait ad eum: rever
tere ut comedas mecum. Qui: non
possum. quia prohibuit dominus.
At ille: propheta sum sicut et tu
et dixit mihi dominus: reduc eum
tecum ut comedat. et ita sedu
xit eum et seduxit eum. et redu
xit. Cumque sederent ad mensam
factus est sermo domini ad
prophetam qui reduxerat eum
et ait in spiritu: quia non custo
disti mandatum domini. non infer
tur cadaver tuum in sepulchro
patrum tuorum. Et nota quia
per immissum iuste locutus est pro
phetis. ut eo eodem ore pro
pheta penam acciperet unde
culpam acceperat. Cumque re
cederet vir dei post prandium occi
dit eum leo in via. asinus
autem stabat iuxta illum. et

leo custodiebat cadauer nec
asinum tangens nec illud
Quod cum attepisset ille
senex propheta retulit cadauer
eius et posuit illud in se
pulcro suo dicens filiis su
is Cum igitur mortuus fuero
ponite ossa mea iuxta eius
ossa ut parcatur ossibus meis
pro eo. quia fiet verbum dei
de cremacione ossium super
altare Jeroboam autem non
esset reuersus a via sua pes
sima Nota senex ille prophecia
persuadebat ei non fuisse ue
rum prophetam quia domino offendebat
et denegatam ipsius pro labore
satisfaciendi abstulisse et
in reprehendisset. ad natiuita
tem sam remeasse Altare uero inte
rius inposito rupto finis
se aiebat

De morte Jeroboam

In diebus illis egrotauit
Abia filius Jeroboam et
ait rex uxori sue Commuta
habitum ne cognoscaris uxor
mea. et vade in Silo ad Achiam
prophetam qui in lecto et decrepi
te indicabat tibi quid euen
turum sit puero huic et ascendit
mulier ad Ahia uel Achiam
qui videre non poterat pre senectute
sed premunitus a domino ait
Ingredere uxor Jeroboam que
te aliam simulas vade et dic
Jeroboam Hec dicit dominus Ex
altaui te de medio populi. tu autem
proiecisti me post tergum tuum
et fecisti tibi deos alienos et
conflatiles. et ego perducam
de Jeroboam mingentem ad pa
rietem. et clausum in ciuitate
et nouissimum in Israel. et de
leo de domo eius et in vilissima
putaui et dabo cadauera eorum
canibus et feris Tu autem
reuertere et in introitu tuo

morietur puer Et ipsi solus de do
mo Jeroboam inferetur in sepulcro
et reddijt mulier in thersa et mor
tuus est puer et sepelierunt eum Re
liqua Jeroboam scripta sunt in
libro verborum dierum Regum Israel et
mortuus est Jeroboam cum regna
sset xx et duobus annis

De morte Roboam

Porro roboam regnauit in
Juda xl et vnius anni erat
cum regnare cepisset et xvij annis re
gnauit in Jerusalem Sed et iudas peccauit
coram domino. et fecit sibi aras. sta
tuas et lucos super excelsa Sed et
effeminati fuerunt in terra et culto
res cybeles ciuitatis. nota. vel actu sic
legitur de Jeroboam Jerophanti et
offensus quia dominus suscitauit contra
Juda Susac regem egipti anno v
regni roboam Et in ingrediens in
partem pretentibus. sed non seruat.
sed diripuit thesauros domus domini
et domus regie. Scuta quoque aurea que
fecerat Salomon. pro quibus fecit rex
roboam scuta erea Habuit autem
roboam xviij vxores et lx concubinas
vero viij et nati sunt ei filij xx
viij filie uero lx. Reliqua vero ro
boam scripta sunt in libro verborum
dierum Regum Juda opera eius prima
et nouissima scripsit et Semeias
propheta et mortuus est roboam. et
sepultus in ciuitate dauid et re
gnauit pro eo filius eius Abia

Incidencia

In diebus Roboam latmon
est septima Rex fuit filius
athlis siue siluius Egipti prius re
xerat crobotus. Susac regem Egipti
multas gentes sibi subiugasse
et quasi sine prelio cepisse in
subsannacionem quarum in statuis
eius que cum propheti presebant et genita
lia mulierum insculpsit in sculpsit
Refert quod Ethiopias et premiter
Egiptus didicisse circumcisionem

De Abia

Igitur in xviijo anno regni

Abisaid ... in spiritu prophetie consurgente ... regum bonum prophetauit sacerdotes quoque de laudibus propheta et Salomon prodixit quod incendendum esset a ... ossibus et sepulchrum in Bethel ... templo

Et tibi super in esta ... eiusdem eius

Et anno Hebrei ... annorum ... renouasse ... rerum ... et se ... desperasse ...

Jeroboam regnavit Abia super Iuda
tribus annis regnavit in Ierusalem. nomen
matris eius filia Thamar. filie
Absalon et ambulavit in omnibus
peccatis patris sui et factum est prelium
inter Jeroboam et Abiam. in loco qui
vocatur mons Amoreos et habuit
Abia super spem victoriam inestima-
bilem. et mortuus est Abia et sepe-
lierunt eum in civitate David et
regnavit Asa super Iudam et xl uno
anno regnavit in Ierusalem. Nomen ma-
tris eius erat Maacha. Et nota quod
Roboam et Jeroboam dicuntur conregnas-
se xviii annis et per ea conregnavit
Jeroboam tribus annis et sic imple-
ti sunt xx anni regni Jeroboam.
Non ergo in xx anno Jeroboam cepit
regnare Asa ut dictum est. sed potius
in xx primo. Quod sinodochice di-
ctum est. Dicitur enim Abia regnasse
tribus annis eo quod regnavit duo-
bus annis. et in parte quadam tercii. et
in reliqua parte eiusdem tercii anni ce-
pit regnare filius eius Asa in xxi
anno regni Jeroboam. Huiusmodi
contrarietates sepe occurrunt in sequentibus
quarum quedam determinantur per sino-
dochen vel quia conregnaverunt
quandoque filii patribus. ut in diverso
tempore vero determinari non possunt vi-
cio scriptorum ascribuntur.

De Asa et regibus Israel Nadab et Baasa et Hela

Igitur Asa fecit rectum coram domino
sicut David pater eius et ab-
stulit effeminatos de terra et sordes

sunt Hebrei qui
misse ydolorum
ydolum in pul-
vere. et clam
sparsisse in tor-
rentem Cedron
quod ut pala(m)
fieret ex aqua
ignis processit
a domino
sed non abstulit
eius Jeroboam
ipse anno secundo
hic patet prima
pio xx secundi

ydolorum et ma-
acham matrem
suam amovit
ne esset princeps
in sacris Priapi
et subvertit spe-
cum eius et simul-
acrum turpe com-
bussit in torrente
Cedron. excelsa
porro Nadab fi-
lius Jeroboam regnavit super
Israel anno secundo Asa regis Iuda
Jeroboam in primo
anni regni sui

mortuus est hic enim annus
fuit secundus regni Asa. et regna-
vit super Israel duobus annis
id est anno uno et aliqua parte
alterius anni. Nam pars anni
vocatur annus per sinodochen. sic
in Genesi dicitur corpus Christi fuisse
tribus annis et dimidio. Cuius
pars dimidii anni vocatur di-
midius annus. Sepe etiam fit ergo
ut tota summa temporis. nominetur
partis sue vocatur per sinodochen
ut ibi Noe cum dicitur esset annorum
genuit Sem. cum tunc esset Noe
et duorum annorum. hec duplex
sinodoche plurimum occurret
in sequentibus. sed hec dicta suffi-
ciant. Nadab non ambulavit
in viis patris sui. quibus pecca-
re fecit Israel. Cum cum obsideret
Gebbethon urbem Philistinorum
insidiatus est ei Baasa et occi-
dit eum et regnavit pro eo
tercio anno Asa Iuda regis et
percussit omnem domum Jeroboam
iuxta verbum Ahie Silonitis
et regnavit in Thersa xxiiii
annis non tamen completis. et erat
bellum inter Asa et Baasa cunctis
diebus eorum. Porro Asa x regis
regni sui percussit Zara qui cum
Ethiopie plaga fundi. qui cum
erat in terram Iuda et recedit
Asa a victoria. occurrit ei Azarias
ab ipso. dicens victoriam sibi
a deo concessam. quia legem
eius servabat. Tunc scrip-
sit Asa cum omnem prudentiam
ut omnia legittima diligenter
servarent. Baasa vero legem
tabel peccavit coram domino
ambulans in viis Jeroboam
et ultra et venit ad eum Hieu
propheta filius Anani dicens hec
dicit dominus. Exaltavi te de
pulvere. tu autem ambulasti
in via Jeroboam. et in multis
peccare fecisti populum meum. et ecce
demetam posteriora tua. et

faciam domum tuam sicut domum
Jeroboam pro peccatis tamen
non quievit Baasa et ascendit
in Iudam et edificavit Rama
per stadiis altam. Timens autem
Asa rex Iuda se arctari, tollens
aurum et argentum de domo
domini et domo regia misit
illud per servos suos ad Bene-
adab regem Syrie in Damasco
dicens: fedus enim fuit
inter patrem meum et tuum
et inter me et te. Peto ut irri-
tum facias fedus quod habes
cum Baasa ut recedat a me.
Et acquiescens Benadab misit
exercitum in civitates Israel.
Quod audiens Baasa inter-
misit edificare Rama et
munivit de lapidibus rex Asa Gabaa
et Maspha. Et tremit autem
Ananias pater Hieu arguens eum
quod relicto domino spem posuerat
in rege Syrie. Et misit eum rex
in nervum inter quos in tempore
senectutis sue doluit pedes et
mortuus est et sepultus est in
civitate David et regnavit Jo-
saphath filius eius pro eo.

Incidentia

Sub Asa fuit Octavius rex
Latinorum Silvius Capitus
Decurtum eo adhuc iuvente
descendit secundum quosdam his-
toria ad Baasa regem Israel
arguendum et occidit eum. Baasa
et sepultus in Thersa. Occisus est
autem ut dicit Josephus a Camone
in ultione sua. Et regnavit pro
eo in Thersa filius eius Hela
anno xxvi Asa regis Iuda et
regnavit super Israel duobus
annis, i. anno et parte anni.
Quem dum ebriaret in domo
Arsa prefecti sui percussit eum te-
mulentum Zamri servus suus

dux medie partis equitum. Per-
cussit quoque omnem domum Baasa iux-
ta verbum Hieu prophete.

De Zamri et Amri

Anno xxvii Asa regis
Iude regnavit Zamri in Ther-
sa vii diebus. Porro exercitus Is-
rahel obsidebat Gebethon. Cum
audisset Zamri occidisse regem
constituit sibi regem Amri qui erat
princeps milicie in castris anno x-
xvii. Ascendit Asa ergo Amri et
omnis Israel cum eo et obsidebat Ther-
sa. Timens autem Zamri fugit in do-
mum regiam et succendit se cum ea.
Tunc divisa est populus Israel. Me-
dia pars Amri et duravit hec conten-
cio tribus annis et plus. Hoc Amri qui
iam regnabat et prevaluit Amri
et interfectus est Thebni. Anno x-
xxi Asa regis Iuda regnat Amri
plene super Israel et vi annis re-
gnavit a prima electione sua. In
Thersa regnavit vi annis et emit
a Somer duobus talentis argenti
montem preterea in quo erat civi-
tas Mateon et reparavit eam et impo-
suit ei nomen Samareon quia a
Somer et Mateon. Que dicitur certe
Samaria. Et in ea posuit sedem
regni qui prius fuerat in Thersa
et fecit Amri malum coram domino
super omnes qui fuerunt ante eum
et mortuus est in Samaria et
regnavit Achab filius eius pro
eo. Anno xxxviii Asa regis Ju-
da hic forte pater vitans scri-
ptores regnavit cum Amri pater
Achab xii annis ut dictum est et ce-
pit regnare anno xxxi Asa
qui regnavit xli anno et
ita Asa mortuus est adhuc Amri
vivente. Verum est aliter quod dicit
Josephus quod iam regnante Josaphath
filio Asa cepit regnare Achab.
Tamen determinatione que hic

fieri solet in fine ponemus regum

De achab et iezabel et helya

Et regnavit achab super israel
xxii annis. anno iosephat regis
x annis et duabus mensibus
Nec suffecit achab ut ambula-
ret in viis ieroboam. sed introdu-
xit ydola gentium in israel. et duxit
uxorem iezabel filiam metha-
bal regis sydoniorum. et edificavit
in samaria fanum et altare baal
et adoravit eum. In diebus eius
redificavit ahiel de bethel ie-
richo. Cumque poneret fundamenta
eius mortuus est abiran primo-
genitus eius. Cumque portas muniret
mortuus est segub novissimus
filius eius iuxta imprecationem io-
sue. Et misit dominus helyam thesbi-
tem de habitatoribus galaad ad
achab. Cui ait ad terrorem vivit do-
minus deus israel. in cuius conspectu
sto si erit annis hiis ros et plu-
via iuxta oris mei verba. Apoca-
lipsis est vel ponitur. si peccato non et que-
rebat achab animam helye. Cui
fugit ex precepto domini et latuit in
torrente carith. qui est contra Ior-
danem. Corvi autem deferebant
ei pane et carnes. mane et vespe-
re et bibebat de torrente. Post dies ar-
efactus est torrens. Non enim plu-
erat super terram. Et ait dominus
ad helyam. Vade in sarepta sydo-
niorum. precepi enim ibi mulieri vidue
ut pascat te. et erat sarepta urbs
mediana inter tyrum et sydonem. Sed
et silva iuxta urbem sarepta dice-
batur. Cumque venisset helyas
ad portam civitatis apparuit ei
mulier vidua colligens ligna.
Cumque quesisset ab ea poculum
aque. addidit etiam ut afferret ei
buccellam panis. Cui respondit
se non habere. nisi pugillum farine
in ydria et paululum olei quo co-
queret eam et panem ex ea factum co-
mederet cum filio suo. sed post defi-
ciente cibo exhalaret animas. Cui helyas
ait. Noli timere. Sed fac mi-
chi primum subcinericium panem
tibi et filio tuo facies postea.
Hec enim dicit dominus. ydria fa-
rine non deficiet. nec lechitus
olei minuetur. donec pluat
super terram. Et fuit cum helyas
apud viduam tempore aliquo.
Post hoc mortuus est filius
mulieris. que dixit ad helyam.
Cur ingressus es ad me vir
dei. ut rememorarentur iniqui-
tates mee. vel magis apparerent
ex comparatione equitatis tue et ideo
interfectus est filius meus. Et
posuit helyas puerum super lec-
tulum suum in cenaculo superiori
et expandit se super eum ter
et clamavit ad do-
minum. et vixit puer. Cumque
recepisset mulier ait. Nunc
cognovi. quoniam vir dei es tu. Hunc
puerum tradunt hebrei fuisse
Ionam prophetam.

De sacerdotibus baal quos interfecit helyas

Post tertium annum siccita-
tis et famis. dixit dominus
ad helyam. Vade ostende te
achab ut dem pluviam super
terram. Erat autem fames ve-
hemens in samaria. Cuius
etiam meminit menander in
gestis sydoniorum. Et habebat sibi
achab procuratorem domus sue
abdiam. Cui cum interficeret ie-
zabel prophetas domini. abscon-
dit centum prophetas in duabus speluncis
quinquagenos. et pavit
eos pane et aqua. pre quo donatus est
spiritu prophetie. descendente
ad quod dixit achab. de
ad convalles. et queramus pabula
equis et mulis. et diviserunt
sibi regiones. Occurrit autem
helyas abdie in via. dixit
Vade dic domino tuo adest
helyas. Et ille quid peccavi
... nuntiabo achab adesse

veniunt congregata ad monte omnes
israel in monte carmeli et prophetas
Baal occidit

Helias spiritus domini asportabit
te in locum quem ignoro et ingre-
diens te achab interficiet me
servus autem tuus timet dominum
ab infancia sua. et ait Helias
vivit dominus. quia hodie ei
apparebo achab. et vocatus
achab per abdiam occurrit helie
et ait Tu ne es ille. qui con-
turbas israel. Cui ait non ego tur-
bavi sed tu. et domus patris tui
qui reliquistis dominum. secuti estis
Baalim. tantos et prophetas lucorum
qui comedunt de mensa Jezabel
et congregati sunt populus et pro-
phete in monte carmeli. et ait
Helias ad populum usquequo claudi-
catis in duas partes. Si dominus
pater meus est deus sequimini il-
lum. Si autem Baal sequimini
eum. Non respondente populo. intulit
Helias Ego sum hic solus pro-
pheta domini et prophete Baal
multi. dentur nobis duo boves
Ille eligant bovem unum. cuius
frusta ponant super ligna ignem
non supponentes et ego faciam similiter
de altero bove. Ipsi invocabunt
deos suos et ego dominum meum. et
qui exaudierit dando ignem de
sublimi ipse sit deus. et placuit
populo proposito helie. Cumque
sacerdotes Baal fecissent
ut dixerat invocabant Baal
a mane usque ad meridie. et insili-
ebant altare quod fecerant
et incidebant se iuxta ritum suum
lanceolis. ut sanguine per-
funderentur demones enim plu-
rimum delectantur oblatione san-
guinis humani. et illudebat eis
Helias dicens Exaltate cla-
morem. forte deus vester dor-
mit. aut cum alio loquitur
aut in diversorio est. et dixit He-
lias ad populum. accedite ad me et
populo. curavit altare domini. quod
destructum fuerat vel destruxit
altare illorum et mundavit locum

ut ibi faceret altare novum domino
et tulit xii lapides iuxta numerum
tribuum israel et edificavit ex eis
altare in nomine domini israel. et fecit
aque ductum in circuitu altaris per
duo loca. et ligna supposuit. et
membra bovis precepit ei afferri
aquam forte de mari magno et ef-
fudit super holocaustum et ligna
et facta est trina effusio aque
usque ad impletionem aque ductus
ne forte putaretur arte magica
vel de visceribus terre suscitasse ignem
et clamavit Helias ad dominum.
ambo filii Domine deus patrum
meorum exaudi me hodie ut discat
populus iste quia tu es deus. et
descendens ignis de sublimi
devoravit holocaustum et ligna et
lapides pulverem et aquam. que
erat in aque ductu lambens
et adoravit populus et ait dominus
ipse est deus. et mandante Helia
apprehenderunt omnes prophetas Baal
et duxerunt ad torrentem Cyson
et interfecit eos ibi Helias et ait
ad achab Ascende et comede
ante descensum pluvie. et come-
dente achab. Helias ascendit in
verticem carmeli. et pronus in terram
capite inclinato inter genua
orabat. et ait ad puerum suum
vide contra mare. si ascendat nubes
et erat enim aer serenissimus
et ait puer. Non est quicquam et
iussit eum septies. Septima
autem vice ascendebat nubecula
de mari crescens usque ad magnam
quantitatem. et ait Helias ad achab
descende cito in iezrael ne te
occupet pluvia. et ecce contene-
brati sunt celi et nubes
et ventus et pluvia facta est gran-
dis. Ascendit autem achab
in iezrael et facta manus dei
super heliam. et currebat ante
achab donec intraret urbem
Cumque accepisset iezabel

que fecerat helias prophetis suis
indignata misit nuncios ad
heliam dicens Hec faciat michi
dii et hec addant nisi cras hac
hora posuero animam tuam sicut
tu posuisti animam unius ex illis

De fuga helye et vocatione helysei

Cxix Et timens helias fugit in Ber-
sabee et dimisit ibi puerum
suum Jona ut tradunt. et solus
abiit in desertum viam unius diei
et sedens subter unam juniperum orat
ut moreretur dicens se non esse
meliorem i. digniorem vita patribus
ut illis parte ipse vivere coaptaret
et proiciens se obdormivit Et ecce
angelus domini tetigit eum dicens
surge comede et erat ad caput eius
subcinericius panis et vas aque
et comedit et bibit et rursum
obdormivit et suscitatur eum angelus
secundo dicens. comede gran-
dis enim tibi restat via Jose tra-
dit angelum non excitasse eum
sed aliquem. et comedit helias et
ambulavit in fortitudine cibi
illius xl diebus. et xl noctibus
usque ad montem dei oreb. in quo
apparuit dominus moysi in ru-
bo et mansit ibi helias in spe-
lunca Et ait dominus ad eum quid
hic agis helia Qui respondit ze-
latus sum adversus Jezabel
prophete nam altaria tua destru-
xerunt. prophetas tuos occiderunt
et relictus sum ego solus et querunt
animam meam et auferant. et ait dominus
ad eum Egredere et transibit dominus
coram te ita quod invisibiliter prius
transierunt in quibus non transit
dominus Primo quod transiit ventus
fortis subvertens petras sed non in
vento dominus Secundo transiit commotio
terre. sed non in ea dominus Tercio
transiit ignis. sed non in igne
dominus Quarto transiit sibilus
ante tenuis. et in eo dominus
Et operuit vultum suum helias
pallio et stetit in hostio spelunce
et dominus transiens dixit ad eum
quid hic agis helia Et re-
spondit ei sicut et supra et dominus ad
eum Revertere per desertum. et vade in
damascum. et in unctione mei un-
gens azael Regem super Syriam
et iheu filium nasi Regem super
israel heliseum autem filium saphat
de abela mehula prophetam pro te.
Et isti tres interficient rebellatores
in israel alios azael alios iheu
alios heliseus. et relinquam in
israel vii milia virorum quorum
genua non sunt curvata ante
baal. nec osculati sunt manum
eius Et nota quod helias non ali-
cuius unxit azael. nisi quod
predixit per heliseum eum regem
futurum Iheu vero nec ipse nec
heliseus inunxit. sed unus
de filiis prophetarum missus ab heliseo sed he-
liseus vero non unxit. nisi quod
pallium suum posuit super eum
Non enim in lege ungebantur
nisi rex et sacerdotes et prophete
ergo helias invenit xii
arantes. in xii iugis boum.
quorum unus erat heliseus. et
posuit ~~pallium~~ helias pallium
suum super illum. et continuo se-
cutus est heliseus ut ait Jose-
phus et currens post helia ait os-
culer. oro te patrem meum et
matrem meam et sequar te et
reversus mactavit par boum
et coxit illud in lignis aratri
et dedit esus contribulibus
et secutus est heliam surgens et
ministrabat ei

~~De sacerdotibus quos interfecit helias~~

Porro Benadab rex Syrie
obsidebat Samariam
cum secum xxxii reges. et

misit Achab in Samaria
dicens. Si iussi ut recedam
a te. cras hac eadem hora
mittam servos meos et omne
quod placuerit eis tollent de
domo tua. et domibus servorum
tuorum etiam uxores et filios.
et misit Achab consilium cum
senioribus. Qui dixerunt non
acquiescas illi. et sic Achab
nuncijs Benadab dicite domino
meo omnia que misisti in initio
faciam vel facere possum. hanc
autem rem non facere non possum
scilicet de senioribus et liberis. et indi-
gnatus Benadab remisit ad
eum dicens hec faciant mihi
dii. et hec addant. si suffecerit
pulvis Samarie pugillis omnis
populi mei. qui sequitur me. Sa-
maria habebat intus terram
pene muris equalem. et e[st]
sensus. Tanta mecum est multi-
tudo. ut si singuli lapidem
unum vel sabulum. vel terre par-
tem apportaverint. tantum
erigent aggerem. qui equabit
muris Samarie et intus
posite. et ita ex equo pugnabunt
nobiscum. Et respondens rex Israel. di-
cite ei. Non glorietur accinctus
eque ut discinctus. et est sensus
Adhuc es accinctus armis et
res est in pendulo. Noli ergo
gloriari. quasi iam victor sis et
discinctus armis depositis. q[uasi]
d[icat] non est gloriari. sit preliator si-
ve victor. Vel secundum aliam literam
non glorietur accinctus. atque dis-
cinctus. id est victoria non potest
gloriari accinctus multitudine
nec discinctus id est carens multi-
tudine. quia sepe pauci vincunt
multos. Porro Benadab cum
regibus suis bibebat in um-
braculis et ait servis suis Cir-
cumdate civitatem. Civitate
cumque expugnaret eam timu-
it Achab nimis. et ecce propheta
confortavit eum inquiens
Ut quid trepidas. et ait hec dicit dominus
Ego tradam omnem hanc multitudinem
in manum hodie tuam. ut scias quia
ego sum dominus. Et ait Achab
per quem. Qui ait per pedissequos princi-
pum provinciarum. et ait Achab.
Quis erit dux eorum. Qui ait Tu.
et invenit Achab filios princi-
pum ccxxxii. Et egressus
est cum eis. Cumque initiatum esset
Benadab quod egressi essent de
Samaria. misit in occursum eorum
viros dicens. Sive ad pacem
venerint sive ad bellum apprehen-
dite eos vivos. Filii vero princi-
pum percusserunt eos. unusquisque
virum. qui contra se veniebat
et fugit exercitus Syrorum. Et e-
gressus rex Israel. percussit equos et
currus. et Syriam plaga magna.
Tunc accessit propheta ad Achab
dicens. confortavit te dominus
vide quid facias ei. Sequenti
anno rex ascendet contra te
q[uasi] d[icat]. necesse tibi est. ut habeas
cautelam. Tunc dixerunt servi
Benadab ad eum dii montium
sunt dii eorum. et pugnavimus cum
eis in montibus. et ideo vicerunt
nos. pugnemus ergo in campestri-
bus ubi dii eorum nil possunt. et
obtinemus eos. Tu autem fac verbum
hoc. Amove ab exercitu reges
qui multi sunt et pone principes
procerum. et instaura numerum pugnatorum
quos ante habuisti

De victoria Achab

Igitur post annum venit Be-
nadab cum exercitu in Aphech
que est in campestribus. porro filii
Israel castra metati sunt contra
eos. quasi duo parvi greges ca-
prarum. Syri autem repleverunt terram
et dixit unus vir dei ad A-
chab. quia dixerunt Syri deus

monium est domini et non uallium
tradam eos in manu tua. Et dire-
xerunt acies ex adverso vii diebus
Septima autem die percussi sunt
de Siris C milia peditum. Et reli-
qui fugerunt in affech et cecidit
murus super eos qui remanserant
Benadab autem fugiens in civi-
tatem ingressus est cubiculum quod erat
intra cubiculum. Dixerunt autem ei servi
sui Ecce audivimus quod reges
domus Israhel clementes sint. Ponamus
itaque saccos in lumbis nostris et
funiculos in capitibus nostris et egrediamur ad
regem Israhel forsitan salvabit
animas nostras. Accinxerunt saccis lumbos
suos et posuerunt funiculos
in capitibus venerunt ad regem Israhel
et dixerunt ei Servus tuus
Benadab dicit Vivat oro te anima
mea. Qui dixit Si adhuc vivit
frater meus est. Quod acceperunt viri
pro omine et festinantes rapuerunt
verbum ex ore eius atque dixerunt
frater tuus Benadab. Et dixit eis Ite et addu-
cite eum. Egressus est ergo ad eum Benadab et
levavit eum in currum suum.
Qui dixit ei Civitates quas tulit pater meus
a patre tuo reddam et plateas fac
tibi in Damasco sicut fecit pater
meus in Samaria et ego foederatus
recedam a te. Pepigit ergo foedus et dimisit eum
Tunc vir quidam de filiis prophetarum
dixit ad socium suum
in sermone Domini Percute me. At ille noluit percutere.
Cui ait Quia noluisti audire
vocem Domini ecce recedes a me
et percutiet te leo. Cumque paululum
recessisset ab eo invenit eum leo atque percussit.
Sed et alterum inveniens virum
dixit ad eum Percute me. Qui percussit eum et vulneravit.
Abiit ergo propheta et occurrit regi in via
et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos.
Cumque rex transisset clamavit
ad regem et ait Servus tuus egressus est ad proeliandum
cominus et cum fugisset vir unus adduxit eum
quidam ad me et ait Custodi virum istum. Qui si lapsus
fuerit erit anima tua pro anima
eius aut talentum argenti
appendes. Dum autem ego turbatus huc
atque illuc me verterem subito non
comparuit. Et ait rex Israhel ad eum Hoc
est iudicium tuum quod ipse decrevisti. At ille
statim abstersit pulverem de facie sua et cognovit eum
rex Israhel quod esset de prophetis. Qui ait ad eum Haec
dicit Dominus Quia dimisisti virum dignum
morte de manu tua erit anima
tua pro anima eius et populus tuus pro populo eius.
Reversus est igitur rex Israhel in
domum suam audire contemnens et furibundus
venit in Samariam

De vinea Naboth

Post verba autem haec vinea erat Naboth Iezrahe-
litae qui erat in Iezrahel iuxta
palatium Ahab regis Samariae. Locutus est ergo
Ahab ad Naboth dicens Da mihi vineam
tuam ut faciam mihi hortum
holerum quia vicina est et prope domum
meam daboque tibi pro ea vineam meliorem
aut si commodius tibi putas argenti pretium quanto
digna est. Cui respondit Naboth Propitius mihi sit
Dominus ne dem hereditatem patrum meorum
tibi. Venit ergo Ahab in domum suam indignans
et frendens super verbo quod locutus fuerat ad eum
Naboth Iezrahelites dicens Non do tibi hereditatem
patrum meorum. Et proiciens se
in lectulum suum avertit faciem
ad parietem et non comedit panem.
Ingressa est autem ad eum Hiezabel
uxor sua dixitque ei Quid est hoc unde anima tua
contristata est et quare non comedis panem.
Qui respondit ei Locutus sum Naboth Iezrahelitae
et dixi ei Da mihi vineam tuam accepta
pecunia aut si tibi placet dabo tibi vineam meliorem
pro ea. Et ille ait Non do tibi vineam meam.
Dixit ergo ad eum Hiezabel uxor eius
Grandis auctoritatis es et bene regis regnum Israhel.
Surge et comede panem et aequo esto animo
ego dabo tibi vineam Naboth Iezrahelitae.
Scripsit itaque litteras ex nomine
Ahab et signavit eas anulo eius
et misit ad maiores natu et optimates qui erant
in civitate eius et habitabant cum Naboth.
Litterarum autem erat ista sententia Praedicate ieiunium
et sedere facite Naboth inter primos populi
et submittite duos viros filios Belial contra eum
et falsum testimonium dicant Benedixit
Deum et regem et educite eum et lapidate
sicque moriatur. Fecerunt ergo cives eius
maiores natu et optimates qui habitabant
cum eo in urbe sicut praeceperat eis Hiezabel.
Et lapidaverunt eum lapidibus et mortuus est.
Cumque audisset Ahab mortuum Naboth
surrexit et descendebat in vi-

neam ut possideret eam. et o-
currit ei helias thesbites
dicens. Hec dicit dominus. o-
cidisti insuper et possedisti. he-
breus hec audisti et post hec
hereditabis. In loco hoc in quo
linxerunt canes sanguinem
naboth. lambent et sangu-
inem tuum. i. in eadem regione
non enim intelligendum est in eodem
loco singulariter. Qui respondit: In-
venisti me inimicum tibi? quia
inimicus michi. et ait helias
eo quod venundatus sis dyabolo
ut faceres malum coram domino.
Interea dominus demetet posterio-
ra tua et dabit domum tuam
sicut domum Jeroboam. et baasa.
Sed et de iezabel dicit dominus
Canes comedent iezabel in
agro iezrahel. Achab ergo timens
valde scidit vestem suam. et o-
peruit se cilicio et dormivit
in sacco et ambulavit demis-
so capite et ait dominus ad he-
liam: Quia humiliatus est
Achab coram me. non inducam
malum hoc in diebus eius. sed
in diebus filii sui. Et forte
dimissum est ei peccatum propter pre-
sentem iustitiam. Transierunt igitur
tres anni sine bello inter
Syriam et israel propter fedus quod
inierant ~~de morte Achab~~

Venientem autem Josaphath
rex iuda accepit uxorem
filio suo Joram athaliam filiam
Achab et iezabel. et propter affini-
tatem confederati sunt rex
iuda et rex israel. Tunc descen-
dit Josaphath ad regem israel
in deliciis. et eo presente di-
xit Achab servis suis: Nostra
est ramoth. que est in gala-
ad. et nos negligimus eam tollere
de manu regis Syrie. et ait

ad Josaphath: venies ne mecum
ad pugnandum in ramoth gala-
ad? Qui respondit: sicut ego ita et tu po-
pulus meus. populus tuus. Sed
quere obsecro hodie sermonem
domini. et acciti sunt prophete circiter
quadringenti. Quibus rex ait: Ibo in
ramoth galaad ad pugnandum
an quiescam? Qui dixerunt:
Ascende et dominus dabit eam
in manum regis. et ait Josaph-
ath: Non est hic propheta domini? Cui
Achab: remansit unus micheas
filius iemla. sed odi eum. cum-
quia non prophetavit michi bonum.
putabat reliquos [illegible] ieza-
bel. Tunc petente Josaphat
vocatus est micheas et horta-
batur eum nuncius ut bona regi
diceret. sicut et alii. Qui respondit: Vi-
vit dominus quia quodcumque di-
xerit michi dominus hoc loquar.
Porro inter pseudo prophetas erat Se-
dechias faciens cornua ferrea et
dicens ad Achab: Hec dicit dominus:
His ventilabis Syriam. donec
deleas eam. i. hoc signum do tibi
quod ventilabis Syriam. Tunc
quesivit Achab a michea id-
ipsum quod quesierat ab aliis.
Cui ille: Ascende et tradet eos
dominus in manus regis. Non
hoc dixit quos vel cuius regis.
Cui Achab: Adiuro te. ut non
loquaris nisi quod verum est in
nomine domini. Tunc micheas:
Vidi israel dispersum quasi oves sine
pastore et ait mihi dominus: Non
habent isti dominum. revertantur. et in-
telligens Achab quod prediceret
ei se moriturum. dixit ad Josa-
phat: videtis quia non prophetat michi
bonum. Tunc addidit miche-
as: Vidi dominum sedentem et ange-
los assistentes ei bonos a dextris
malos a sinistris. et ait: Quis
decipiet michi Achab ut ascen-

quadringenti prophete deceperunt Achab

De Sedechia propheta

Prophetia Michee

dat. et cadat in Ramoth gala-
ad hoc enim exigebant merita eius
et dixit unus a sinistris Ego
ero spiritus mendax in ore pro-
phetarum eius Cui dominus decipies
et prevalebis Tunc sedechias
percussit micheam in maxilla
et ait me ne dimisit spiritus
domini et locutus est tibi Cui
micheas. Visurus es quando abscon-
deris in cubiculo. tamquam deprehen-
sus in mendacio. et videt sedechi-
as regem hesitantem. et confor-
tavit eum secreto dicens hec
si esset propheta aruisset manus mea
ieroboam sed et locutus est contra
heliam. quando predixit te moriturum
ubi mortuus est Naboth Tunc
precepit rex incarcerari michea
usque adreditum suum

is in caº in mete predeti

c xxvi ieroboam autem

De morte achab

Ascenderunt igitur duo reges
cum exercitu in ramoth
galaad et Josaphat erat in-
stola regali Sed achab deserens
honorem suum erat in habitu militari
vel ne cognosceretur Asyrius rex
enim Syrie preceperat principibus
belli. ut reliquos. non alterates
solius achab sanguinem circu-
irent. et ipsi cum impetu facto
pugnabant contra Josaphat
Qui cum exclamasset confugiens
suos. intellexerunt Syri non esse
achab. et cessaverunt ab eo Unus
autem dirigens sagittam in incertum
percussit achab inter pulmonem
et stomachum et fluebat san-
guis in sinum id est in interiora currus
et per processus renovata est victa
a bello Mortuus est achab et
delatus est in Samariam et sepultus
ibi unde domum eburneam quam edi-
ficaverat et dum lavarent quadri-
gam et curtile curruum. et habenas in
piscina Samarie linxerunt canes
sanguinem eius iuxta verbum he-
lie et regnavit ochozias filius
eius pro eo Porro Josaphat re-
deunti occurrit iheu filius anani
arguens quod impio prebuisset

auxilium

De Josaphat

Josaphat vero regnavit cum
illum xxv et xxv annorum
erat cum regnare cepisset et xx
v annis regnavit Cepit autem
regnare anno quarto achab
regis israel deo et hic oritur que-
stio de collationibus. quam omit-
timus liberum Regum separatim di-
lucidatque. et ambulavit Josaphat
in viis Asa patris sui Anno
siquidem tertio regni sui precepit
principibus et sacerdotibus ut cir-
cuirent per singulas civitates et
docerent populum legem Moysi Mo-
abite amonite moabite iudam
et arabes venerunt contra Jo-
sapha. et orante Jo-
saphath in templo consolatus est
eum ut legitur in paralipomenon
iaziel filius zacharie propheta
dicens o iuda o ierusalem nolite
timere Cras egrediemini et dominus
erit vobiscum. et egressus pre-
sit hostes et fugavit Cuius
diripere israel castra hostium. tri-
bus diebus deinde loci illius
valle benedictionibus benedictionis
et habuit deinceps pacem tantum
cum domino deo et reliquias
effeminatorum abstulit de terra
Verumptamen excelsa non abstulit
et adhuc serviebat Edom re-
gi iuda in tributo Fecit quoque
Josaphat classes in ophir que per-
irent que constructe sunt in
asyon gaber. hanc confractionem
predixerat ei Eliezer propheta
filius doda futura. quia Jo-
saphat fecerat fedus cum ocho-
zia et mortuus est Josaphat
et sepultus in civitate david
et regnavit pro eo ioram filius
eius

Incidentia

Sub Jozaphat nonus latinorum
rex fuit silvius carpentus
post silvius tiberinus a quo flu-
vius dictus est tiberis

pus albula dicebatur vndeque
Siling agrippa

Incipitur liber quartus
regum de ochozia rege
ysrahel

Porro ochozias filius a
chab regnare cepit in sa-
maria anno xvii° Josaphat et
duobus annis regnauit et am-
bulauit in via patris et ma-
tris sue. et preuaricatus est mo-
ab in ysrahel i. recessit a tributo
eius. Cecidit quoque ochozias per
cancellum cenaculi et egrotauit
et misit nuncios. qui consule-
rent Beelzebub deum accha-
ron de infirmitate sua. Josephus di-
cit misit ad deum Accharon
muscam. et misit dominus he-
liam in occursum nunciorum
qui ait eis Nunquid deus non
est in ysrahel. ut eatis ad deum
accharon. Quapropter non con-
surget ochozias. sed morietur.
Cumque redissent nuncii ad
regem. et dixerent se reddi-
sse prohibitos. quesiuit
ab eis de habitu uiri qui
apparuerat eis qui dixerunt
vir pilosus est et zona
pellicea accinctus. Qui ait
helias est. et misit quinqua-
genarios cum suis l. armatis
ut vocaret helia. vel inuitum
eicerent. et ait quinquagenarius
helie sedenti in vertice montis
homo dei Rex precepit ut de-
scendas. Cui ait si homo dei
sum descendat ignis de ce-
lo et deuoret te et tuos. et
sic factum est. Misit et Rex
alium quinquagenarium. cum
suis. qui similia locutus
est et similia passus. Destinatum
tertium quinquagenarium qui
creditur fuisse abdias cum
curuatis genua coram helya
ait obsecro ut miserearis anime
mee et suorum meorum et
ait Angelus ad heliam

descende cum eo ne timeas. Qui
descendit. ad regem et ait. Quia
misisti ad Beelzebub. quasi non esset
deus in ysrahel morieris. Et mortuus
est ochozias. et regnauit ioram fra-
ter eius pro eo anno secundo Ioram filii
Iosaphat. et tunc cognati fuerunt
rex ysrahel. et rex iuda et affines

De raptu helye

Factum est cum leuare vellet
dominus heliam per turbinem
in celum. venerunt helias et heli-
seus in galgalis et ait helias ad
heliseum Mane hic quia misit
me dominus in Bethel. Cui ille.
Viuit dominus. et viuit anima tua. quia
non derelinquam te. Sciebat enim
in spiritu eum tollendum esse. et occur-
rerunt eis filii prophetarum. qui erant
in Bethel. et dixerunt ad heliseum
Scito nosti quia hodie tollet
dominus tuus a te. Cui ille. scio sile-
te. et ait helias Mane hic. Qui
noluit. Cumque venissent Iericho
idipsum dixerunt helizeo filii pro-
phetarum qui erant ibi. quod et postea
et noluit helias ut maneret ibi
sed noluit. Cumque venirent
ambo ad Iordanem et l. de filiis
prophetarum. a longe speculabantur
involuit helias pallium suum
et percussit aquas Que diuise
sunt et per transierunt per siccum
Cumque transissent. dixit he-
lias ad eum. postula quod vis
ut faciam tibi antequam tollar a
te Cui ille. obsecro ut fiat spiritus
tuus duplex in me. Cui ille. rem
difficilem postulasti. tamen si videris
me cum tollar a te erit. alioquin
non erit. Spiritum duplicem habuit
helias i. donum prophetie. et
miracula ad casum duo. fuit
in heliseo, et ita non potuit discipulus
esse super magistrum. Quidam
hic distinxerunt ita fiat spiritus
tuus duplex in me i. duplicem

C XXV

Jnnue quod ita impletum fuisse
tradunt. Nam helyseus viuens mor-
tuum suscitauit. sed mortuus su-
scitauit mortuum. quod non helyas.
Hemmorrissa presente. Ecce currus i-
gneus. et equi ignei diuiserunt
utrumque. et ascendit helyas. et
ferebatur in celum. Pluribus a(u)c(tor)ibus esse
dicitur. Sabacha pater helie. non
dum nati vidit in sompniis vi-
ros candidatos se salutantes eo
quod initiassent eum in celum. Responsum
est ei. Pullet hic inhabitabit israhel
in gladio et ignem. Heliseus autem
videbat. et clamabat. Pater
mi pater mi. Currus israhel. et
auriga eius. id est sustentator po-
puli. et rector. Et decidit ei heli-
as pallium suum. Tunc ille scin-
dit uestimenta sua et prosoloke
et abiciens uestem suam. ut de
inceps uteretur ueste helye. et
rediens ad iordanem percussit aquas
pallio helye. et non sunt diuise
et ait. Ubi est deus helie. etiam
nunc. percussit eas iterum et diuise
sunt. et transiit. Quod uidentes
filii prophetarum dixerunt. Requieuit
spiritus helye super heliseum.
Et occurrentes adorauerunt eum.
et eo licet renitente miserunt
L. uiros ad querendum heliam si for-
te proiecisset eum dominus in ali-
quo montium. et uallium. Qui cum que-
siissent per tres dies. eo non inue-
to redierunt.

De sale Elizei

Viri dixerunt uiri Jericho
ad heliseum. Terra huius
optima est. sed aqua fontis
pessima. terram facit sterilem.
Qui assumens nouum uas et in-
misit in illud sal. et egressus
ad fontem misit sal in illum.
et cum orasset ait. Hec dicit dominus
Sanaui aquas has. et non erit
in eis mors ultra neque sterilitas

forte morbosa erat bibentibus
cum sterilitate. Et sanate sunt
aque usque in diem hanc. Cumque
ascenderet in Bethel. illu-
debant ei XL II pueri dicentes
Ascende calue. et maledixit
eis in nomine domini id est pronomine
domini. uel in uocato nomine
domini. Egressi quoque sunt duo
ursi de saltu et deuorauerunt eos.
Cumque transisset in monte car-
meli rediit in Samariam
et habitabat in ea

De tribus regibus qui ob-
sederunt regem moab

Porro Joram filius Achab
regnauit in Samaria
anno XVIII° Josaphat. et XII
annis regnauit. Tulit quoque titulos
idolum vitulum. quem pater suus
introduxerat. Vetustiores autem vi-
tulos Jeroboam non re-
cessit. Hic cum redargueret
Micheas occisus est ab eo
precipio ut dicit Epiphanius
Ciprius Salamine episcopus et se-
pultus est in morasti solo
iuxta sepulturam Enachim.
Alius fuit hic Micheas qui
morastites sextus VII prophetarum.
Porro rex moab soluebat
regi israhel tributum. agnos C
milia et totidem arietes cum
uelleribus suis. Sed mortuo
Achab. recessit a tributo.
Quamobrem Joram rex israhel asce-
dit contra eum in prelium et
rogauit secum Josaphat re-
gem iuda. Sed et Josaphat
duxit secum regem Edom.
Cumque iuissent per desertum
ydumee VII diebus non
erat eis aqua. et ait Josa-
phat. Est ne hic propheta domini
per quem. Et hic Eliseus

qui fundebat aquam super
manus helye. Et steterunt
tres reges ante Eliseum. Et
dixit ad Regem israel. Quid
michi et tibi? vade ad prophetas patris tui et matris tue. Sed idola-
latra que venit ad Iosaphat,
dei receptus propter Iosaphat re-
gem iuda. Et ait. Adducite
michi psaltem. Cumque ca-
neret psaltes. patrimonia exalta-
tus est spiritus eius. et facta est
spiritus domini super eum. et ait fa-
cit in alveos torrentis huius ex-
siccato. fossas et fossas ut ha-
bundancia supervenientis aque
retineri possit. Dabit enim dominus
vobis aquam sine vento, et pluvia
in habundancia. Insuper tradet
dominus moab in manus vestras.
urbes electas percucietis ligna
fructifera succidetis. fontes
obturabitis. Sibitis agros egregi-
os operietis lapidibus. Factum
est mane in hora sacrificii
venerunt aque palmeri torrente
pluerat vehementer tribus
diebus ut ait Iosephus in supernis
partibus ydume. porro moabi-
te stabant in terminis terre sue
ut prohiberent hostes a finibus
suis. Cumque mane indisset
radiis solis aquas turbidas tor-
rentes sale respersas. suspica-
ti sunt infectas sanguine
et dixerunt. Sanguinem gladii
dant mutuo cesi sunt hostes.
Cumque venerunt in castra. pre-
missit eos israel et fugerunt
et depopulatus est israel moab
et fecit illa. in ordine predicat
Heliseus et circumdederunt civita-
tem ubi erat sedes regum hasu-
dibulatis ex magna parte
percussa est. et desperans rex
moab. tulit secum dictos electos. ut irrumperet per partem ex-
ercitus ubi erat Rex Edom et
aufugeret. sed hostes repulerunt
eum in urbem et rex in muro comple-
sus filium qui regnaturus erat
pro eo coram hostibus super
murum obtulit holocaustum
ut deus eum liberaret. Reges
autem videntes hoc factum rex te-
rribili ana compassione recessisset
ab eo. et rediit Iosaphat in iherusalem
et occurrens ei hieu propheta fi-
lius anani increpabat eum quod
tyranno ydolatre solacia prebuisset.

De superhabundancia olei

Factum est autem. quedam
mulier de uxoribus prophetarum
vocata Abdie. qui in domo
achab multos paverat. clama-
bat ad Heliseum dicens. Conjux meus
mortuus est. et pressus erat
ere alieno propter elemosinam prophetarum
et ecce creditor venit ut tollat
duos filios meos ad serviendum
sibi. Et Heliseus. Quid
habes in domo tua. et illa non
habeo. nisi parum olei quo un-
gar. Qui ait pete mutuo va-
sa vacua. non pauca. et clauso
hostio cum filiis tuis. mittem
in omnia vasa. Cumque infun-
deret mulier crescebat oleum. et
impletis vasis stetit et cresce-
re desinuit. Quod cum accepisset
Heliseus ait ad eam. vende
et redde creditori. Tu autem et
filii tui vivite de reliquo

De suscitatione filii su-
namitis

Factum est ut transiret Heliseus
per Sunam et erat ibi mulier
magna. non tamen quod sapiens sed quia
intelligens virum dei esse. te-
nuit eum. ut comederet panem.
Cumque frequenter diverteret ad
eam Heliseus. suasit mulier
viro suo. ut faceret ei cena-
culum parvum et poneret in eo
lectulum et mensam. et sella

et candelabrum et recedens he-
liseus requieuit ibi et ait ad
Giezi voca Sunamitem hanc
et loquere ad eam Quid vis ut
faciat dominus meus tibi loquar
pro te Regi vel principi milicie
Que respondit In medio populi mei ha-
bito quasi dicat vallata sum propinquis
et nullus inquietat me Cumque
quereret heliseus quid vellet
dixit Giezi ad eum Filium
non habet et vir eius senex est Qui
ait ad eam heliseus In tempore
isto et in tempore vite l. subaudi ad
que erit tibi si vita comes fu-
erit et in hac eadem hora ha-
bebis in utero filium hebreus
sic habet In tempore isto cum tempus
vite subaudi adheserit et
habebis etc Que respondit Noli vir
dei mentiri ancille tue Con-
cepit autem mulier et peperit iuxta
verbum helisei Cumque creu-
isset puer egressus est ad pa-
trem ad messores Et egrota-
uit Cumque clamasset caput
meum doleo remisit eum pater
ad matrem suam et mortuus est
et collocauit eum mater super
lectum viri dei et clausit ho-
stium et vocans virum suum dixit
... ad virum dei Qui
respondit hodie non sunt kalende neque
sabbatum Luc ibi Iesus cum
prophete et doctores solebant fre-
quentari et audiri Et tollens
mulier unum de pueris suis se-
dens in asino venit ad virum
dei in monte carmeli Cum-
que vidisset eam ait ad Giezi
Ecce sunamitis illa occurre
et dic ei Recte ne agitur cir-
ca te et virum tuum et filium tuum
Que respondit Recte et non omnia sed
heliseus hospitam suam vo-
cabat sunamitem Iosephus enim tan-
tam familiaritatem habuit
cum ea ut proprium nomen eius

sciret Et proiecit se mulier
et apprehendit pedes helisei
Et ait Giezi volenti eam
amouere Dimitte illam in
amaritudine est et dominus ce-
lauit a me Et dixit mulier
Numquid petiui filium a te quasi di-
ceret non petii Dedisti fi-
lium in promissione mea Numquid
non dixi tibi ne illudas me
Illusionem vocat dari filium
a domino et tam cito auferri
Et ait ille ad Giezi Tolle
baculum meum et vadens fac
abs mora vel aliquem salutan-
do vel videndo salutanti
et pones baculum meum super
faciem pueri Cumque abisset
ait mulier ad heliseum Viuit
dominus non derelinquam
te vel dimittam et secutus
est eam et reuersus est Giezi
in occursum eius dicens non
surrexit puer Et ingressus he-
liseus incubuit super puerum
et contrahens se curuauit
membra sua membris eius
et cum orasset calefacta est caro
pueri et oscitauit puer et
aperuit oculos Qui cum
reddidisset matri viuentem
reuersus est in Galgala
quo loco sepe frequentabat
heliseus tum pro religione
loci tum quia ibi natus est et
in ortu eius tale ibi contigit
prodigium ut una ymago
gentilis auribus acute tin-
niret Quo audito in ierusalem
sacerdotes diuino nutu ait
propheta natus est in israel qui
sculptilia eorum destruet
et fusilia De sterilitate et abundan-
cia panis et colloquintidis
Porro fames erat in terra
et filii prophetarum conuenerant
ad heliseum qui dixit uni de
pueris suis Pone ollam filiis
prophetarum Qui egressus ut

ut colligeret herbas agrestas
invenit quasi vitem silvestrem
et collegit ex ea colloquintidas
nesciens quid esset. et tradidit
in ollam pulmenti. hee sunt
agrestes cucurbite amarissime
modicis herbis. que in ortis na-
scuntur. velut quidam dicunt
herba est que in terris se diffundens
in superficie fructu modico pur-
e rotundo cum maturus est. Cumque
gustassent recumbentes decocti-
one hanc clamaverunt. mors
in olla vir dei i. amaritudo
quasi in morte vel mortifera. et
allata farina misit in ollam
et dulcorata est esca. Vir autem
quidam detulit viro dei panes
primiciarum et xx panes ordea-
ceos et frumentum novum in
pera i. granum confricatum. Non
est intelligendum de panibus
primiciarum qui offerebantur in
pentecoste. neque de ymellenta
que offerebantur in pascha. sed
quia fames erat in terra. se-
cundum decretum adhuc ter-
ri fecerat iste panes. quos fecit
heliseus apponi populo comeden-
dos. Et vir eius. quia minister
dixit. quantum est hoc. ut ap-
ponam centum viris. sed ita intel-
ligendum est. ut apponam etiam
centum viris. nec dicit populo vel forte
duos tantum panes primiciarum
apposuit centum viris dicens hec
dicit dominus. Comedit et
superfuit et factum est ita mira-
culose iuxta verbum domini

De Naaman

Naaman autem princeps mi-
licie regis Syrie vir
dives et assiduus. sed lepro-
sus. et latrunculis de Syria
captivam duxerat puellam
de israhel que erat in obsequio
uxoris naaman. Hec ait
ad dominam suam. Utinam fuisset

dominus meus ad prophetam Sama-
rie. qui curaret eum. Tulit ergo
naaman aurum et argentum multum
et decem mutatoria vestium i. re-
paria vel novas vestes que sic
vocantur. pro mutatione veterum.
Tulit ergo secum litteras regis Syrie
ad regem israhel iste in hoc va-
dito quia misisti ad me naaman
ut cures eum a lepra. et audiens
rex israhel blasphemia. scidit vesti-
menta et ait. Numquid ego deus
sum. ut curem hominem a lepra occa-
siones querit adversum me et
misit ad eum heliseus dicens
Cur scidisti vestimenta. tua ve-
niat ad me et sciat prophetam
esse in israhel. Stetit ergo itaque na-
aman et comitatus eius ad he-
lisei ostium misit ad eum
nuncium heliseus lavare septies in Jor-
dane et mundaberis. Cumque abi-
ret Naaman indignans. quia non te-
tigisset eum invocans nomen
domini. dixerunt ei servi sui. Si
rem grandem dixisset tibi pro-
pheta facere debueras quanto
magis quia modicum est. Descen-
dit igitur Naaman et lavit in Jor-
dane septies et mundatus est
Et reversus stetit coram heli-
seo et ait. Scio quia non sit
deus alius in universa terra
nisi in israhel et obtulit ei be-
nedictionem. Cumque renueret vi-
facere ait heliseus vivit
dominus quia non accipiam
Et ait Naaman obsecro ut
tollam onus duorum burdonum
de terra hac. Est autem burdo
ex equo et asina. Tercium
quosdam tulit terram ut ster-
neret ~~terra~~ eam tempore hiis
ydolatriis ut stans super eam
adoraret dominum terre istius
ne offenderet dominum suum. si pla-
ceret non adoraret. Sed tantum vi-
detur quia ex ea fecit altare domino
ad immolandum domino. Unde et sub-
dit Non faciet servus tuus ultra

holocaustum vel victimam diis
alienis nisi domino. Unum est quod
mutare non possum. Cum intraverit
rex super manum meam et adorat in
templo Remmon, oporteat me simul
adorare coram domino, ut non imputet
mihi hoc. Et abiit Naaman
electo terre tempore. In tempore elec-
tissimo terre ad portandum. Hebreus
sic habet: abiit ab eo aliquanto terre
spacio. Hanc ambiguitatem in
Genesi legitur: Erat quidem vernum
tempus et ingrediebatur Effrata.
Hebreus habet: secundum spacium terre
erat et ingrediebatur Effrata. Et
sic latinus interpres posuit ele-
ctum tempus vel vernum pro
spacio. Cucurrit autem Giezi post
Naaman ut aliquid acciperet ab
eo. Et ait: Dominus meus misit me
dicens: Venerunt ad me duo a-
dolescentes de filiis prophetarum. Da
eis talentum argenti et vestes
duplices. At ille dedit ei duo
talenta et vestes duplices. E-
tiam dedit cum pueris qui detule-
runt ea, et abscondit eam do-
mo. Cumque ingressus staret coram
Heliseo, ait: Unde venis Giezi?
Qui respondit: Non ivit servus tuus
quoquam. At ille: Nonne cor meum
presens erat, cum reversus fuit ho-
mo in occursum tuum? Accepisti ar-
gentum ut emas possessionem. Sed
lepra Naaman adherebit tibi et
semini tuo in sempiternum. Et egre-
ssus est ab eo leprosus. Pro legit
Adlram Giezi filios fuisse le-
prosos. Nec posteri. Certum est
aut de Giezitis, quod lepra Simonie
percussi sunt. De securi et at-
rocia Syrorum

Factum est autem cum esset He-
liseus cum filiis prophetarum
incidentibus ligna ad Iordanem,
cecidit ferrum securis unius in
aquam. Cumque clamaret ille, misit
Heliseus lignum in aquam ubi
ceciderat ferrum, et natavit fer-
rum et tulit illud. Porro rex
Syrie pugnabat contra Israel, et
sepe ponebat servos suos in in-

sidiis quas tendebat rex Israel, He-
liseo sibi manifestante abscon-
dita Syrorum. Et conturbatus
rex Syrie ait servis suis: Quis
vestrum proditor est mei apud
regem Israel? Et ait unus: Ne-
quaquam, sed Heliseus indicat
regi Israel omnia que locutus fueris in
conclavi. Qui ait: Mittam
et capiam eum. Cumque accce-
pisset eum esse in Dothaim,
misit illuc robur exercitus,
qui venientes nocte circumdede-
runt civitatem. Mane puer
Helisei vidit exercitum territus-
que clamavit: Heu domine, quid
faciemus? Qui respondit: Noli timere,
plures sunt nobiscum. Et orante
Heliseo aperuit dominus oculos
pueri, et vidit montem plenum
curribus igneis et equitibus in
circuitu. Cumque hostes inclinaret Heli-
seus ad eum, orante He-
liseo percussit eos dominus ceca-
te, non omnino quod sed a visu,
ne eum agnoscerent. Et dixit
ad eos Heliseus: Non est hec
via, nec ista est civitas. Sequimini
me, et hec mansio Helisei, et ostendam vobis
virum quem queritis. Et duxit
eos in Samariam. Et orante
Heliseo aperuit dominus ocu-
los eorum, et viderunt se esse
in medio Samarie, et hostes
circumstantes. Et dixit rex Israel
ad Heliseum: Percutiam eos pater?
Qui respondit: Nequaquam. Sed probe
eis adduxit illos, sed prebens eis
hospitalitate affluenti, Ergo
facto redierunt Syri a Heliseo,
nec ultra in diebus Helisei
venerunt latrones Syrie
in Israel. De secunda obsidio-
ne Samarie

Factum est post hec Benadab
rex Syrie obsidebat
Samariam, et facta est fames
in Samaria, ut venderetur caput

asini lxxx argenteis nummismati-
bus. et quarta pars cabi sterco-
ris columbarum v argenteis. Hec
sale ait Ioseph condiebat cibos pro
Tradunt quidam nomine
stercoris dici vesicula columbe
in qua recipiebantur grana de fo-
ris allata. Cumque transiret rex
Israel per muros et consideraret cu-
stodias muri. clamavit mu-
lier ad eum Salva me domine
rex. Cui suspicatus quod que-
reret aliquid ab eo. et commotus
respondit Non salvet te dominus
unde te possim salvare. de
area. an de torculari. Cui re-
Nequaquam domine rex et ego et
mulier ista condixeramus de
filiis nostris comedendis. et
comedimus filium meum. hec autem
abscondit filium suum et contristatus
Rex vehementer scidit vestimen-
ta sua. et apparuit cilicium
quo vestitus erat ad carnem
et ait Quid amplius mali
possum expectare a domino
Hec faciat michi deus. et hec
addat. si steterit caput Helisei
super eum hodie. Hoc enim ma-
lum imputabat Heliseo. qui
cotidie hos liberavat cum po-
sset. Cumque misisset spicula-
torem penitencia ductus seque-
batur eum. ut prohiberet. Heliseus
autem sedebat in domo sua et
senes cum eo. quos Ioseph dicit
discipulos eius esse. et ait He-
liseus. Nescitis quia filius
homicide qui scilicet occidit
Naboth. misit ut precidatur
caput meum. prohibite intrare
nuncium donec veniat rex qui
prohibebat ei. quod iusserat. Cumque
supervenisset rex ait Heliseus
Cras in hac hora erit in porta
Damasci modius simile pro
statere uno et duo modii ordei
similiter. et innixit cum unus eorum
super quorum manus rex innite-
batur dixit. hec esse impossibile. Cui
Heliseus. Videbis et non come-
des. Porro quatuor leprosi erant in
introitu porte. fame deficientes
qui nescii venerunt ad castra Syrie
et neminem ibi repperierunt. Terruerat
enim dominus Syros sonitu exercitus
magni. mittens super eos. diffuge-
runt quasi animas suas tantum salvare
cupientes. et intrantes leprosi comede-
runt. et tollentes spolia vene-
tor sunt. nuntiaverunt portariis ur-
bis Syros abiisse. Suspicatus
autem rex iste Syros simulasse
fugam et latere. misit duos in equis
qui exploraverunt omnia usque ad
Iordanem. Quibus reversis nunci-
averunt Syros fugisse. egressus
populus diripuit castra et vende-
batur simila et ordeum iuxta verbum
Helisei. Dux autem qui innixerat
ei a rege constitutus ad portam
oppressus est a turba et mortuus est

Consilium Elizei ad mulierem

Post hec autem locutus est Heli-
seus ad mulierem cuius filium
suscitaverat Vade tu et domus tua
peregrinari quocumque potes vocabit
enim dominus famem super terram
vii annis. Anthelium predictam famem
vel est locutio. de hac fame a-
liquid est. utrum precesserit predicta
obsidionem. vel secuta sit. Igitur
mulier perrexit cum familia in Philistiim
et contribules occupaverant bona
eius que finita fame regressa
est. et intravit ut interpellaret
regem pro domo sua et agris. et
Rex cum Giezi
loquebatur querens ab eo magnalia Helisei
Cui videns mulierem ait. Hec
est mulier et hic est filius eius
quem suscitavit Heliseus Cumque
cum narrasset regi seriem facti.
restituit ei rex quecumque habuerat
a die qua reliquerat terram

De morte Benadab

Porro Benadab rex Syrie au-
diens quod deus amoverat
eum ab obsidione. et non homo. con-
tristatus egrotabat Heliseus autem
veniebat Damascum. et misit rex
in occursum eius Azael. cum mu-

neribus. ut consuleret eum de
infirmitate sua. Cui querenti
respondit Heliseus dic ei sanaberis
nec dixit sanabitur. quia mori-
turus est rex. sed nec dicet ei
sanaberis. post ea traxit azael
in parte dicens ostendit michi
dominus. quia morietur. et tu eris
rex Sirie. Et nunc impletum est
quod preceperat dominus Helie.
aliter enim non unxit Helyas
azael. nisi quod per Heliseum predi-
xit eum futurum regem. et flevit
Heliseus videns in spiritu mala
que facturus erat azael filiis
israel. Et tunc etiam indicavit illi.
Et reversus azael ad regem di-
xit sanaberis. Altera die tulit
stragulum. et infudit aqua et expan-
dit super faciem eius. Stragu-
lum hic est stratorium quod lecto
vel sedili imponitur. Et dicunt
quod azael pannum perfusum aqua
imposuit super eum ad refrige-
randum. Hebreus. sed expandit su-
per faciem suam stragulum ut
non azael. sed ipse Benadab
hoc fecisse intelligatur. et tamen
mortuus est rex. et regnavit
azael pro eo. Quidam tamen hoc exponunt
de obsequiis mortuorum dicentes
quod azael mortuum lavit aqua
et expandit stragulum super fa-
ciem mortui. Iosephus plane dicit
quod azael altera die infuso la-
queo. strangulavit illum adhuc
sentientem quandam productam lucem re-
cepit. Dicentes quod azael veste
madefacta posuit super faciem
eius. simulans refrigerationem sed
statim effudit aquam super os eius
donec suffocaretur eum.

De Ioram rege Iuda

Porro anno v. Iora filii a-
chab regis israel in quo to-
regnaverat ei Iosaphat rex iu-
da. regnavit Ioram filius Iosa-
phat in Ierusalem viii annis. Cui
consilium uxoris fecit malum tota
domo secutus deos alienos. tamen

dominus non disperdidit Iuda
propter David servum suum. Quo
recessit Edom ne esset sub
Iuda. Ita et regem sibi
constituerunt. Ydumei
enim tributarii non tene-
bantur tributa reddere. Cumque occi-
disset rex fratres suos. Ioram
compelleret Ierosolimitas e-
tiam ydolatrie. tulit ad eum
Helyas quamdam epistolam
correctoriam. tunc comminatione
pene impleta est autem comma-
tio in hunc modum. arabes
irruentes in Iuda vastaverunt
provinciam. et domos regias
et uxores regis abduxerunt.
filiosque occiderunt. preter
Ochoziam. et ipse tandem
incurabili infirmitate
in qua corruptionis intestina e-
iciebat. ut quottidie quasi se
fluente videret. Et mortuus est
et sepultus in civitate David.
Non tamen ut ait Iosephus in sepul-
cro patrum suorum. sed separatim
tumulum sine regalibus obse-
quiis tradiderunt ei. Et re-
gnavit Ochozias. vel Aza-
rias filius eius pro eo. Hue
eius et reliquos usque ad
Ochoziam perierunt. Matheus
regnavit autem anno xii Ioram
filii Achab xxii annorum erat
cum regnare cepisset. et uno anno
regnavit in Ierusalem. et ambulavit
in viis Achab avi sui. Abiit
cum Ioram filio Achab avun-
culo suo ad preliandum contra
azael regem Sirie in Ra-
moth Galaad. et vulneratus
est Ioram. et relicto exercitu
in obsidione sub Iehu principe
descendit in Iezrael. ut cura-
retur. et descendit cum eo azarias.

De Iheu rege israhel

Heliseus autem misit v-
num de filiis prophetarum
cum lenticula olei ad exerci-
tum in Ramoth Galaad.

ut iheu evocatum in partem
ungeret in regem super israel. Et
cum venisset iheu seorsum cum
principibus ait verbum michi
ad te o princeps. Et ait iheu.
ad quem ex omnibus nobis. Et ait ad te o princeps
forte non cognoscebat iheu. Et
quasi prophetam in mente sua po-
nebat ipsum esse iheu qui prius
fudisset. Cumque ingressus esset
cum in cubiculum. fudit oleum
super caput eius et ait. Hec
dicit dominus unxi te regem
super israel. et percuties omnem
domum achab. in ultionem san-
guinis servorum meorum de manu
iezabel. Quo facto citissime
aufugit propheta. Cumque regres-
sus esset iheu ad servos domini
sui dixerunt. Quid venit in-
sanus iste ad te. quem insanum
reputabant. filios prophetarum
vel quia fugerat citissime quasi
insanus. Et ait iheu. Recte
nunciasti. Hec verba quasi sana
locutus est dicens hec dicit do-
minus unxi te regem super
israel. Festinaverunt itaque tol-
lere vestes suas et substernere
ei in similitudinem tribunalis
et cecinerunt tuba dicentes regna-
bit iheu. Coniuravit ergo iheu contra io-
ram et ait. Nullus egrediatur de
iezrael sed omnes ascendamus
simul. Cumque ascenderet spe-
culator in iezrael ait video
globum venientem. Et suspicatus
ioram vel capta esse urbem
et vel pacem factam misit
unum in occursum eorum. Tunc
ait hec dicit rex pacata
sunt omnia. Et ait iheu. Quid
tibi et paci. q.d. quid ad te.
sequere me vel forte homo
qui ipsi regi etc. q.d. quid que-
ris de pace. qui terram et pacem
turbabo. Et addidit nuncius et
misit ioram secundum nun-
cium. qui ille non est reversus ad eum.
Et ascendit iora rex israel
et rex iuda cum eo egressi sunt

in occursum iheu usque in agrum
naboth iezraelite. Et ait iora
est pax iheu. Cui ille. Que pax
adhuc vigent fornicationes matris
tue q.d. Que pax potest esse inter
nos cum vigent offendam dominum
per idolatriam matris tue. Et fu-
giens iora ait ad nepotem suum
insidie sunt o ahazia. Tunc
iheu percussit iora inter scapu-
las et est egressa sagitta per cor
eius et corruit mortuus. Et iheu
ait iheu ad ducem tercie partis.
militum proice eum in agro naboth
iezraelite quando ego et tu sequebamur
achab patrem huius. quod ominatus
est ei dominus prophetiam quod red-
deret ei in agro naboth. pro san-
guine naboth et pro sanguine
filiorum eius. Tamen scriptura de
filiis naboth nulla facta est
mencio. sed quod ibi tacitum
est. hic suppletur. Effecte tamen
dimisit sanguinem iora iuxta
verbum helie. Emisit enim san-
guinem achab cum emisit san-
guinem filii eius. Ahazia vero
fugientem insecutus est iheu. et
vulneraverunt eum in ascensu ga-
ber. qui vulneratus fugit in ma-
geddo et mortuus est ibi. Et tule-
runt eum in ierusalem et sepultus
est in civitate david. Post hec
intravit iheu in iezrael. Porro
iezabel erat in terra et depinxit
oculos suos stibio et ornavit
caput suum ut pulcrior videre-
tur ut amaretur et per fenestram
ait ad iheu. Numquid pax potest esse
zamri qui interfecit dominum
suum q.d. Tu occidisti dominum
tuum sicut zamri et eadem
pena punieris. Tunc di-
xit iheu duobus eunuchis
qui custodiebant eam precipita-
te eam. Et precipitaverunt eam
et conculcaverunt eam ungule
equorum. Cumque sedisset iheu ad
mensam. ait servis suis. Ite et
sepelite maledictam illam quia filia

Regis est. Cumque venissent ad
eam, non invenerunt nisi calva-
riam i. supremam cellam cerebri
et pedes et summitates manuum.
Quo audito ait Iehu: Sermo
domini est quem locutus est per Heliam.
Erant autem Achab lxx filii
in Samaria, et scripsit Iehu
ad nutricios eorum et ad optima-
tes civitatis dicens: Eligite
quem vultis de filiis Achab
et constituite regem super nos et
pugnate pro domo domini vestri.
Illi perterriti rescripserunt ei: Ser-
vi tui sumus, fac quod tibi
placet. Et rescripsit eis secundo:
Si mei estis, tollite capita fi-
liorum domini vestri et venite
ad me cras in Iezrael. Et sic
factum est. Et attulerunt capita
in cophinis ad Iehu. Qui
mandavit ne introducerentur
ad eum, sed iuxta introitum
porte ponerentur ad duos acervos us-
que mane. Cumque mane intue-
retur capita, dixit ad populum:
Iusti estis, quasi diceret: compilatione ves-
tra qui lxx occiderunt. Iusti
estis, qui non me sicut Ioram et
Iezabel meum occidistis, vel
potius Samaritas qui eos om-
nes commendaverunt, quasi diceret: iuste
fecerant implendo verbum domini.
Et quod videtur velle verba
sequentis addidit cum: Si ego
interfeci dominum meum, quis
percussit eum et istos? Domini sermo
quem locutus est in manu He-
lie. Tunc percussit Iehu omnes
reliquos de domo Achab in
Iezrael et optimates eius et
notos et sacerdotes. Et ibat in
Samariam. In via vero obviavit
Samariam filiis fratrum Ochozie
regis Iuda, qui descendebant
ad salutandos Ioram et Ochoziam,
nescientes quod occisi essent. Et occi-
dit eos. Iehu Ionadab filius
Rechab et benedixit ei, pulsis
ne domini quod fecerat, et ne
imposterum currum suum. Duxit

Iehu in Samariam et percussit
omnes qui reliqui fuerant de
Achab usque ad unum. Congregavit
ergo Iehu plebem Samarie et
ait: Si colo ampliabo, nolo
cultum Baal. Vocate omnes
prophetas eius et sacerdotes eius.
Nullus deficiat, nam vinctimas Baal
sacrificium enim magnum est Ba-
al. Et venerunt omnes servi
Baal, nec unus defuit.
Repleta est domus Baal.
Et ait Iehu his qui erant super
vestes: Date omnibus vestes. Dederunt
omnibus servis Baal. Et Iehu
cumque perscrutatus esset Iehu, dixit
diligenter ne quis de servis domini
vel alius interesset servi-
entibus servis. Ingredimini
et percutite eos, nullus eva-
dat. Et percusserunt eos. Statua
quod Baal comminuerunt, et destru-
xerunt templum eius, et fecerunt
pro eo latrinas i. subterra-
neos cumulos ad mundan-
das vias urbis. Et delevit
Iehu Baal de Israel. Verumptamen
a viis Ieroboam non recessit.
Et ait ei dominus: Quia
fecisti que recta erant in corde meo
contra domum Achab, filii
tui usque ad quartam generationem
sedebunt super tronum Israel. Et
mortuus est Iehu,
sepultusque in Samaria
cum regnasset xxviii annis.
Et regnavit pro eo filius
eius Ioat vel Iohas vel
Ioachaz.

De athalia et Ioas.

Porro Athalia videns
mortuum filium suum
et nolens regnare, interfe-
cit omne semen regium Ie-
rusalem. Erat autem Iosaba,
soror Ochozie ex patre, et
uxor Ioiade summi sacerdotis

que furata est ioas filium
ocozie latentem ne interfi-
ceretur et abscondit eum
vi annis in domo domini i. in
domunculis ebdomadariorum.
Anno autem vii° ioiada tolle-
ns centuriones et principes
levitarum et milites et oste-
ndit eis secreto filium regis
et coniuraverunt omnes pro puero
contra athaliam. Qui puerum
in sabbato constituerent regem
et fecerunt in hunc modum. Ex
quatuor ordines sacerdotum et
totidem cantores diluculo uno
sabbati. Pontifex vero qui mi-
nistrabat cum turma sua exire
debebat. alius pontifex vero
qui ministraturus erat ingre-
diebatur cum turma sua. Tunc
autem ioiada pamphiliando
exeunti retinuit egressuros
et recepit ingressuros sacri-
ficiis. duabus turmis
adiunxit et tertia turma
decem centurionibus et levitis
quos coniuraverat. Et intrans
domum saltus et domum armo-
rum quam quondam fecerat
David. dedit singulis ar-
ma et precepit egressuris
ut custodirent regem in atrio
interiori. Et custodirent ingres-
suris non dixit. ut descende-
rent ad domum regiam ne
scientes regina egredientes ex
ea unctionem regis impedi-
rent. Sed hanc turmam divi-
sit in tres partes. precipiens
ut una observaret excubias
regis i. porticum domus regie.
alia observaret portam per
quam ascendebatur de civitate
in domum regiam. Tertia pro-
diat porta scutariorum i. custo-
diam regis qua de domo
regia ascendebatur in templum.
Tertia vero parte quod colligi-

cat decem centurionibus et levitis
et senioribus posuit ad custodi-
am atriorum templi circumquaque.
Tunc ipse cum reliquis sacerdo-
tibus et levitis et senioribus
produxit filium regis et unxit
eum in regem et imposuit
super eum diadema et testimo-
nium i. legem dei dedit ei tene-
dam cum manibus. ut cum ipso
habitu regni disciplina le-
gis servanda innuitur. Athalia
vero audiens strepitum scidit vestime-
nta sua clamans. Coniuratio coniuratio.
Et eduxerunt eam centuriones
extra septa templi per portam
equorum et interfecta est ibi. De-
duxerunt quoque regem per portam
scutariorum in palatium et sedit
super tronum regum. Et letatus
est populus terre. quia abstulerat
dominus opprobrium ne mulier re-
gnaret super eos. Et destruxerunt
templum baal atque aras et yma-
gines quas fecerat ioram. Et
athaliam mathan quoque sacerdotem
baal occiderunt coram altari.
Et erat vii annorum ioas cum re-
gnare cepisset anno vii° iehu
regis israel et xl annis regnavit
in ierusalem et fecit rectum coram
domino cunctis diebus ioiade
sacerdotis.

De gazophilacio

Erant autem in domo domini
ruine non solum pro ve-
tustate et negligentia. sed etiam
que fecerat athalia et de
sanctificatis paverat domum ba-
al. Precepit itaque ioas sacerdo-
tibus ut instaurarent sartate-
cta templi. Domus recipientes
oblationes offerentium et que
offerebantur pro precio anime vel que
habebant iuxta appreciationem ob-
latio eius pro delicto et pecca-
to sacerdotum erat. Nunc cum suste-
nuissent sacerdotes usque ad xx

Tabernaculi sup. in levi

Infra in siclos

decimo anno Regis ioas non
dum instauraverunt sartatecta
templi et iratus rex prohibu-
it sacerdotes ultra accipere
pecuniam Iosephus tamen dicit ut per
eandem rationem sumerent sacer-
dotes predicti Quod cum sic
deinde videns ioiada populo non
placere, cessavit et ob hoc non
fuerunt instaurate ruine. Tunc
Ioiada fecit gazophilatium mu-
nitum aperto desuper foramine
et posuit illud ad dexteram
ingredientium domum domini. Non lon-
ge ab altari. Cumque appareret
plurima pecunia in gazophila-
tio scriba regis et pontifex e-
ffundebant eam et dabant
hiis qui preerant cementariis
domus domini. Et non fiebat eis
ratio, sed in fide tractabant.
Nec fiebant ex pecunia illa vasa
aliqua in domo domini, nisi de
eo quod erat residuum sacrificatis
tibus, ut legitur in paralipomenon.
Et mortuus est Ioiada sacer-
dos qui solus legitur post moysen
CXXX annis vixisse et se-
pultus est in Civitate david
eo quod cum david regnavit im-
perium. Eo mortuo Ioas a le-
gittibus dei declinavit, tunc et
etiam optimates irati sunt.
Unde cum arguerent zacharias
filius Ioiade fecit eum obrui-
Hominis filii zacha- lapidibus
rie tulit eos lapidi- inter tem-
ti sunt preter unum plum et al-
positum. qui post tare Ex-
eum dictus est tunc ut
zacharias dicit Epi-
phanius non accepit plus in
templo responsum manifeste
sicut prius. nec exaudibatur. Post
hec Ephot rex autem non multo
post penas exsolvit Azaelem
Rex Syrie expugnasset geth
ascendit in ierusalem. Ioas vero
misit ei thezauros domus
domini et domus regie. Non dedas

fenditus tumulos. et recessit
ab eo. Cumque incurrisset Io-
as languorem pessimum. Eo
quod dimissos honores sibi vole-
bat impedire ut dicit hebre-
us servi eius percusserunt
eum. Et mortuus est et se-
pultus cum civitate david
non tamen in monumentis rega-
libus. Et regnavit pro eo
filius eius amasias

Incidencia

Sub Ioas xxii rex latino-
rum silvius armenta atemu-
lus hui presidium albanorum
inter montes ubi nunc Roma
est posuit huius filius fuit
Iulius proavus iulii Proculi qui
cum romulo Roma commigrans
fundavit iuliam gentem

De obitu elizei

Anno xxiii Ioas Regis
Iude regnavit ioachaz
filius ihen super israel x et
vii annis. Et ambulavit in
viis Ieroboam Et iratus
dominus contra israel. Dedit eos
in manu azael et in manu
Benadab filii azaelis. Et
non sunt derelicti Ioachaz de
populo nisi l equites. Et
x currus. Et x milia peditum.
Et clamavit Ioachaz ad dominum
et misertus dominus dedit
pacem in diebus eius. Et mor-
tuus est et sepultus in sa-
maria. Et regnavit Ioas
filius eius pro eo anno xxxvii
Ioas Regis Iude et
xvi annis regnavit super
israel. Et ambulavit in
Ieroboam non tamen adeo quantum
patres eius. Heliseus autem
egrotabat. et descendit ad
eum Ioas Rex iste et flevit
dicebat pater mi auriga israel
et auriga eius. et ait heli-

liseus Afer arcu et sagi-
tas et pone manu tua super
arcum Quo facto supposuit He-
liseus manus suas manibus re-
gis et ait aperi fenestra orien-
talem et iace sagitta et iecit et
ait Heliseus Sagitta salutis domini est
contra Syria et percucies Sy-
riam que est in Afec donec
consumas eam et sublata ar-
cu cum sagittis dixit Heliseus
ad regem percute terra iaculo
Cumque percussisset eam tribus
vicibus et stetisset iratus vir
dei ait Si percussisses usque septi-
es vel octies percussisses Syriam
Nunc autem tribus vicibus per-
cucies eam et mortuus est Heli-
seus et sepelierunt eum iuxta ab-
dia porro latrunculi moabite
venerunt in terra eo anno Quidam
autem sepelientes hominem vide-
runt latrunculos et timentes
proiecerunt cadaver in sepulcro
Helisei Quod cum tetigisset
ossa Helisei revixit homo
Iosephus dicit in Helisei se-
pulcrum mortuum quem ipsi vide-
bant interfecisse mortuum
est autem Azael rex Syrie
et regnavit pro eo filius
Benadab cum quo dimicavit
Ioas rex Israel tribus congressio-
nibus et vicit eum et tulit
de manu eius Civitates quas
tulerat Azael de Israel iuxta
verbum Helisei

De amasia et Ioas rege israhel

Anno secundo Ioas regis
Israel regnavit Amasi-
as filius Ioas in Iherusalem xxv
annorum erat cum regnare ce-
pisset et xxix annis regnavit
nomen matris eius Ioiada
de Iherusalem et fecit rectum coram
domino iuxta ea que fecit Io-
as pater suus nisi hoc tantum
quod excelsa non abstulit Sub
audiendum est utrique eorum Nec

enim Ioas excelsa abstulit sicut
videtur littera sonare et inter-
fecit servos qui interfecerant
patrem suum non tamen filios eorum
iuxta legem moysi que dicit Non
morientur patres pro filiis neque
filii pro patribus Collegit ad
bellum ut exercitu ut Amale-
citas et ydumeos expugnaret
et conduxit a rege Israel c milia
armatorum c argenti talentis
et cum esset ~~cum esset~~ in procinctu
suasit ei propheta ut dimitteret isra-
helitas quia ydola ferebant et
deus daret ei victoriam et acquie-
vit licet conturbaretur eo quod
mercedes israhelitis promiserat
et percussit edom in valle Sal-
inarum x milia et apprehendit petra
nobilem arabie Civitatem et
vocavit eam Iezethel quos so-
nat auxilium dei Iosephus tamen dicit
unos quos cepat eum adduxis-
se ad excelsam petram arabie
et illos postea precipitavit Io-
sephus quoque dicit paralipomenon Ma-
fere in omnibus consonat Et amale-
citos quos tulerat de Amale-
ch post ea adoravit quia au-
divit eos dare tussa et ideo
recessit amaleth quia neglige-
ter fuerat in cultu eorum pro
quo tali pena percussus est Ele-
vatus enim in superbiam scripsit
ad Ioas regem Israel Veni et
sicut patres tui fecerunt david
et Salomoni Alioquin veni et
videamus nos quis de pugnemus et
rescripsit ei Ioas in enigmate
Carduus libanum misit ad cedrum
dicens da filiam tuam filio meo
uxorem et indignatus Bestie
saltus conculcaverunt carduum Ele-
vavit te cor tuum prudentia Cur
provocas malum ut cadas tu
et iudas tecum et non acquievit
amasia congressi sunt iuxta
Bethsames et fugit iudas co-
ram Israel et ligatus est ama-
sias et minabatur ei mortem

Rex israel nisi reddet ei iherusalem. Capta
tradidit intulit Ioas murum ieru
salem a porta effraym que
dicitur porta vallis. usque ad
portam anguli cccc cubitis. et
tulit aurum et argentum. et va
sa que inventa sunt in domo
domini. et in thezauris regis. et
obsides. et rediit in samariam.
et facta est contra amasiam
coniuratio in ierusalem. et ille fugit
in lachis. et interfecerunt eum ibi
et retulerunt eum in ierusalem. et sepul
tus est in civitate david. Tu
lit quoque universus populus filium eius
oziam. vel azariam annos natum
xvi et constituerunt eum regem

Incidencia

Sub amasia xiiii rex la
tinorum silvius aventinus
et in eo monte qui nunc pars
urbis est mortuus. et sepul
tus eternum loco vocabulum de
dit.

De Ieroboam rege israhel et amos propheta

Porro mortuus est Ioas rex
israel et sepultus in Sama
ria et regnavit Ieroboam filius
eius pro eo anno xv° amasie
regis Iuda et regnavit in israel
xl et uno anno. et ambulavit
in viis Ieroboam. Ipse restituit
terminos israel ab introitu emath
que est anthiochia. usque ad mare
solitudinis. quod est mare mor
tuum. iuxta verbum domini. quod
locutus est per servum suum Iona
prophetam. qui erat de geth. que est in
ofer. et est nomen regionis. ophel
enim nomen est turris nebulose
que non longe erat a templo. hac
vastatione syrie per ieroboam
facta non legimus in Iona sed
propter comminationem eius ninive. quam
predicavit et scripsit. Dicit Iose(phus)
enim predixisse. quod in brevis
simum tempus assirie perderent principa
tum. quod quamvis per Ieroboam
inchoatum est sed postea con
summatum est quando monar
chia assiriorum translata est

vel ophel ab Geth geth que est in palestina

admedorum. hac felicitate Iero
boam elatus. fecit malum co
ram domino. et missus est amos
thecuites propheta de pastoralibus
ubi pascebat gregem in Sama
riam. ut prediceret eversionem
domus Iero. et calamitatem
populi dicens. hec dicit dominus
Consurgam super domum Iero
in gladio et cursum venit finis
super populum meum israel. Cumque
hec significasset amasias sacer
dos bethel Iero. regi israel ex
mandato regis. prohibuit amos
ne ultra prophetaret in regno x
tribuum. Cum autem amos nollet
cessare. dicens se non esse pro
phetam sed pastorem missum a domino
frequenter affligit eum amasias
plagis. Tandem filius suus
ozias frequenter eum macerans.
vecte per tempora transfixit. et
semivivus relatus in terram
suam ibi mortuus est. Ieroboam
et regnavit pro eo filius eius
zacharias

De Ozia

Anno xxvii° Ieroboam regis israel
regnavit ozias in ierusalem
lii duobus annis et fecit quod
Iero tamen super placitum erat
dicitur dicat cum tota domo
cepisse regnare [illegible]
anno xxvii° Ie sa non aufferebat
roboam excelsa [illegible]
rebellasset et amonitas fecit
esse sibi tributarios. reedificavit
muros ierusalem. quos destru
xerat Ioas rex israel. et curam
habuit terre cultor et curam
habebat circa plantationes. Super
semina fructuum divisionis [illegible]
[illegible] esset sibi mortali glo
riam immortale agere in suis e
ius in festivitate propiciacionis
indutus stola pontificali in
gressus est in templum. ut incensum
poneret. pontificatum. cum pro
xxx sacerdotibus enim

Regum

Abdente et factus est terre
motus. Et claritas solis valde
effulsit. Et incidit in faciem re-
gis. Et percussus est lepra in
facie. Ante civitatem vero scissa
est media pars montis ab
occidente et devoluta. ita ut
iugis claudet et regios ortos
opprimet. Et habitavit seorsum
urbem privata degens vita.
Ioathan vero filius eius gu-
bernabat palatium et iudica-
bat populum terre. Et mortuus est
ozias et sepultus est in civitate
david. Iosephus vero dicat eum de re-

Sicut dixit Ieto
pronuntiabis de-
dit signum. re-
met domino. et
terra sic gravis
est in Syllo etc.
Quod non legitur
in scriptura. cuius
secundum editionem
nostram et forte
quod Ieronimus di-
xit signum. Epi-
phanius dicit signum di-
cens tremet in
terra domino. si-
cut gravis. que
est in Syllo ex
semetipsa in
duodecim fuit
partita. et sic
fuerunt circa
totidem partes
quercus
in ulcio

gibus solum
sepultus in
ortis et regna-
vit pro eo
filius eius
Ioatham. Sub
ozia rege
iuda et sub
Ieroboam re-
ge israel cepit
prophetare ysa-
ias. de quo
plenius prica
dicemus. et
osee de tribu
ysachar orta
in Bethlemo-
th. prophetavit
autem contra
x tribus. mul-
ta de una ba-
loquens et pro-
nuntiavit histo-
rialiter. Iudeos

Zeran a [illegible] ad propriam redictionis
[illegible] domino re-
sua predixit. hic in terra
sepultus placida quiete
dormivit. Sub eisdem prophetavit
Iohel de tribu ruben. natus
in agro Bethoron. qui destri-
ctionem duarum tribuum. cru-
delitatem locusta rubiginem na-
scendam predixit et effusionem

Spiritus sancti futura super servos dei
et ancillas. quod factum est die
penthecostes. hic in Bethoron in
pace mortuus est. et sepultus.
Sub eisdem Regibus prophetavit ab-
dias. ut quidam tradunt hebrei. cum
hebreos nerius est. qui [illegible] eos pro-
phetavit. Ista mortuus est ante
helisei. Relicta enim eius prophe-
helisei liberata est a creditori-
bus. oleo superhabundante sufficit
aut dicta [illegible] de agro Be-
thamar. quinquagenarius. ille cu-
pepat helyas eum relicto obsequio
Regis helie discipulus factus
est. cuius sepulchrum usque hodie cum
mausoleo helisei. et Iohannis ba-
ptiste in Sebaste veneratur hic.
Sub Ieroboam Rege israel prophetavit
Ionas filius vidue sareptane
quem per reditum a minime. hic fa-
mis assumpta matre secum inno-
la factus est. Ista et exulescere
bat esse in terra sua dicens sic
auferetur obprobium meum eo
quod prophetavit minivem iudicar rep-
sum Tum tunc facta fame redivit
in terram iuda et defuncta est
mater eius et sepelivit eam iuxta
Balanum debbore. hic predixit signum
eversionis ubi ipsos cum videt
eunt in lapide luctuose clama-
tem. hoc sit finis. Et cum viderit
in ierusalem gentes venire sanctas. tunc
tota illa civitas ineruparabilis
erit. hic mortuus est et sepultus
in spelunca unica mediatis israel
aut sepulcris mostratur in vinea
urbium. ecclesia muralis iuxta sepulchros

Incidentia

Sub ozia Rege iuda est termina-
ta est monarchia Assiriorum
nam Sardanapal periens ultimus
monarcha victus ab arbace me-
de semetipsum concremavit. Et tunc
arbaces monarchiam ad medos
transtulit. Hoc non dum re[illegible]
cum fecit Darius occiso Baltha-
sar. Et fuerunt tunc Reges Assiriorum

fit uo ad eo monarchi. tu pa
rentes. usq ad subuersione
Nau iminie. q prophaunt mann eo
que latinorum xiiij diliuis pras
iiij p xv Rex latinorum filiius
amulus De Captiuitate tribu
um de zacharia

Anno xxx viij ozie Regis
inde regnauit zacharias
filius Jeroboam super isrl in
mensibus. Qui fecit malum
coram domino. sicut patres eius
et percussit eum palam sellum fi
lius Jabes. et regnauit pro eo
et tunc completum est verbum isrl de
domo ihen in generatione quarta.
iuxta verbum domini. et regnauit
sellum uno mense in samaria
Ascendit manahen filius gardi de
en thersa percussit in samaria. et
regnauit pro eo. Qui percussit
thersam. et terminos eius eo q
contulerant sibi noluerat ei aperi
re. Anno xxx ix. ozie regis
iuda regnauit manahen sup
isrl x annis. et ambulauit in
viis Jeroboam. Indiebus eius
ascendit phul rex assiriorum
in thersa et dedit ei mana
hen unum mille. talenta argen
ti ut preberet ab eo et etiam ei in
auxilium. Imposuit autem mana
hen. barones athleti potentibus
et diuitibus terre per singulos
inter hec munera. tradunt
hebrei misisse manahen uitu
los aureos quem erat iudam iudam
et in bethel. sed non ueros sa
cerdotes eum dolo sustulerunt
aureos uitulos et absconderunt
eos et fecerunt ereos deauratos
similes illis. Quos misit ma
nahen regi assiriorum. Qua
fraude per ea precepta regis assi
riorum plurimum exarserunt q
isrl et mortuus est manahen
et regnauit pro eo filius eius
phaceia. Anno l ozie Regis
iude et duobus annis regnauit
in isrl. Nam phacee filius
romelie aduersus eius in
fecit eum in samaria in con
finio ce. l. uiris. Et regnat
pro eo. Anno lii secundo ozie
regis iude et regnauit xx annis
in isrl De initio captiuitatis
decem tribuum

In diebus phacee reglat
phalassar rex assiriorum ascen
dit in isrl. et est ambiguum
an iste fuerit phul. vel alius
et uastauit omnem regionem
transiordanem et captiuas duxit
duas tribus et dimidiam
vastauit q Galilea. de tribu
zabulon et neptalim multos
transtulit secum in assirios. q
possent dimidie tribui com
parari. Unde sepe legitur
q tres tribus isrl captiuauit
et hec fuit initium captiui
tatis x tribuum. Porro osee filius
hela. interfecit phacee regem
isrl et regnauit pro eo De achaz et Joatham

Anno secundo phacee Regis
isrl regnauit Joatham
filius ozie in ierusalem xx v
annorum erat cum regnare ce
pisset et xvi annis regnauit.
nomen matris eius ierusa fi
lia Sadoc et fecit bonum co
ram domino. Verumptamen excelsa
non abstulit. Ipse edificauit
portam domus domini sublimissi
mam. quam quidam putant
eum esse speciosam q Hec est que
in actibus apostolorum porta
dicitur. Ab hebreis porta sa
cerdotum hec sola remansit cum
eversione facta per caldeos hec
vincit amonitas et imposuit
eis annuum tributum. talenta
argenti C. et tritici x milia

chorob. et totidem ordi. In di-
ebus huius Rasin rex sirie
et phacee rex israel ceperunt
infestare regnum iuda sub ioa-
thah eo tempore est propheta naum
de helchesi de tribu symeon
contra niniue predicens quod dicit
dominus ad niniue extimabo
te ut nequaquam progredietur
de te conpabimt nimido scio
sup nau. dicat beato doctu di-
cisse subversam niniue a re-
ge medorum tempore Iosie de subver-
sione quoque finali niniue predixit
naum. que facta est in secundo
modum. Pellus qui terminda-
bat eam supinundauit eam
et iupiter terre motu et igne
de sublimi emisso. de qua inun-
datione uidetur scripsisse in libro
suo ibi. In inundantia non fa-
ciet innocentem dominus in
tempestate et turbine. me
cius Tamen secundum alia
literam legitur ibi. In inundans
non faciet innocentem tamen
librum suum scripsit. in captiui-
tatem x tribuum sub ezechia
cum uastaretur terra iuda ab a-
syriis in quo plenius propheta
de destructione assiriorum in
consolatione gentis sue tra-
ctando mortuus est et in terra
sua in pace et sepultus. Sub
Iosathan uidit ysaias domini
sedentem et seraphin mundauit
labia eius. Sub eodem tempore
est propheta micheas et mortuus
est Ioathan rex iuda et sepultus
in ciuitate dauid et regnauit
pro eo filius eius achaz sub
Ioathan olimpias prima ab
eliensibus constituta est Remus
et romulus generantur ex marte
et ilia

De achaz

Anno xvii° phacee regis is-
rael. regnauit achaz i

achaz

ierusalem xxti annorum erat cum regnare
cepisset et xvi annis regnauit et
ambulauit in uia regum israel.
Ita et immo de filiis suis consecrauit
ydolo. traiciens eum per igne theophet
in ualle Ennon iuxta achel de-
mat. Fuerunt autem quidem filii eiusdem
cuius uallis illa erat. et ideo di-
cta est uallis Ennon i filii ennod.
Tunc ascendit Rasin rex sirie
et phacee rex israel in ierusalem. et
obsederunt eam primo ut ait Iose-
phus et congressus cum eis achaz uictus
est et occisus est filius eius zacha-
rias et multa milia cum eo et capta
est princeps militie eius dicebat
Cumque rediret uictor rex israel in
Samaria cum magna multitudine
captiuorum. occurrit ei quidam propheta
Obedias uel obeth dicens eos non
in masse in uobis propter hoc. sed pretera
dei Igitur Achar archiuerius eos
et contribulos suos traherent
Captiuos Qui eos misit dimitterent
uestitus. erat eis zephiting initium
Tunc adconsilium Parachie
qui magnus erat in israel, rex
israel eribuit captiuos magna
cum hospitalitate et liberos remisit
ad propria. Porro secundo obsedit
ierusalem rex sirie et rex israel Cumque
timeret Achaz nimius confortat
eum ysaias dicens Nec timeas
ab eis duabus caudis titionum
fumigantium. sed non credidit ei
Achaz. nec uoluit querere signum
a domino et misit nuncios ad regem
assiriorum teglat phalassar. dicens
Seruus tuus sum ego descende
et saluum me fac de manu regis
sirie et regis israel. et misit rex
assiriorum exercitum. et uastabat eam
et ideo rediit Rasin in damascum
et interfecit Rasin et damascenos
transtulit in cirenen. que est uersus
ethiopia Est autem alia cirene
in affrica Et occurrit ei Acha-
rex ierusalem in damascum cum mune-
ribus Cumque uidisset altare

damasci. misit ad uriam sacerdotem
in ierusalem exemplar eius ut ex-
strueret ei consimile. Quo facto cum
dedisset achaz altare eneum
transtulit a facie templi ad a-
quilonem et super altare nouum
obtulit holocausta et pacifica.
de altari uero eneo ut tradunt
quidam. fecit illud horologium
famosum de quo post ea dicetur.
et precepit sacerdotibus ut de-
inceps super altare nouum offerrent.
et deposuit bases achaz luteres
et mare eneum super pauimen-
tum. ut eis in illius uteretur.
Musac quoque sabbati et ingressum
regis exterius in templum
domini. ut cum templo ea prepa-
raret ut sic placeret regi assy-
riorum. Est autem musac gazo-
philatium regum. sicut corbo-
nam sacerdotum. Ingressum
uero regis quidam dicunt locum
in quo rex adorabat. uel portam
per quam ascendebat ad adorandum.
que omnia obturauit achaz.
sicut et clauserat templum ne
intrarent sacerdotes. Sub eo ui-
dit Ysaias onus babilonis.
Alia uero uidit sub Ezechia et mor-
tuus est achaz et sepultus
in ciuitate dauid. et regnauit
filius eius pro eo Ezechias

Incidencia

achaz Sub achaz Roma condita
est in monte palatino xi° kalendas
maii a gemellis Remo et
Romulo. Anno ab urbe condita
iii° Remus rastro pastorali occisus
est a fabio duce Romuli. Con-
sularibus ludis Sabine rapte
sunt et pulcerrima virginum tha-
lasioni sorte data est. duci Ro-
muli. Unde quia bene cessa-
ret erat illi coitus nuptiarum. ex-
inde dictus est thalamus

De captiuitate decem tribuum

Anno xii° achaz regis iuda
regnauit osee super israel
ix annis et fecit quod malum co-
ram domino. sed non sicut prede-
cessores sui. Tradunt eum dedisse li-
centiam israelitis. ut ascenderent
in ierusalem ter in anno. Contra
hunc ascendit Salmanasar
rex assyriorum. et factus est ei
osee tributarius. Cumque de-
prehendisset rex assyriorum
quod osee rebellare intenderet
persuadente rege egypti. cui
munera miserat obsedit eum
et vinctum misit in carcerem
in niniue et obsedit Samariam
tribus annis et cepit eam
anno nono osee et vi° Eze-
chie. et transtulit israel in a-
ssyrios scilicet septem tribus que re-
manserant. et posuit eos iuxta
fluminis gozan. ultra medos
et persarum. In prima
captiuitate trium tribuum creditur
captiuatus fuisse thobias
et mansit in niniue. cuius hy-
storia consumata est. sub manas-
se filio Ezechie. Sed nos ea
tractabimus post finem libri
regum. Porro rex assyriorum ad-
ductis de diuersis regionibus ad-
duxit colonos in Samariam assa-
pantos primos sed post ea assa-
ta dec populauit terra et habi-
tauerunt in urbibus eius. Qui
essent de v. regionibus Sama-
ydola portauerunt in Sama-
riam. quecumque regio suum. cu-
et omnes prius notati sunt potioribus
thei a quibusdam potioribus de-
inter eos. qui uenerant de
regione persida. que dicta est
cutha. a quodam flumine. Sa-
Greci uero dixerunt eos Sa-
maritanos. qui et in hebreo
Samaritani dicuntur. Iacobi-
uero uocauerunt eos ista-
tas. quia supplantauerunt ci-
tas a finibus suis. Cum
uenissent in terram israel immisit et
in eos dominus leones et
interficiebant eos et inuaati

est Regi assyriorum · eo quod preterent
colere eius legitima legittima dei
terre non custodirent et misit ·
eis vnum de sacerdotibus israel et
legem moysi scriptam leuis an-
tiquioribus et habitabat sa-
cerdos in Bethel · et suscepe-
runt circumcisionem et legittima dei
terre israel Nichilominus tamen deos
suos in excelsis colebant, vn-
de hebreos dicunt sibi prin-
gnos cum bene erat hebreis ·
cum vero malediceebant uel esse
sibi cum israel emigrauerit alie
x · tribus de iuda post annos
nongentos vel vii ab exitu de ·
Egipto a diuisione uero regni
fluxerat anni ca vel · et menses
viij et dies vii secundum Josephum
multi qui aut consiliis con-
fugerunt in regnum iuda mul-
ti abscondierunt se in abditis
et latuerunt in hostibus circu-
stantibus Quinque post regressum
regis Assyriorum redierunt ad
propria · et habitauerunt cum Sama-
ritis

De Ezechia

Anno tercio osee Regis israel
regnauit ezechias in
ierusalem xxv · annorum Erat cum
regnare cepisset et xxix annis
regnauit Nomen matris eius ·
abyssa de iesse filia zacharie
postmum zachale lapidati
in conuocatione sacerdotibus
et leuitis aperuit templum
primo anno · et primo mense
regni sui et uasa dei reparauit
et restituit sacrificia intermis-
sa tempore deconsiliis sacerdotum
fecit phase secundo mense
non in tempore suo · quod non po-
tuit plus primo mense conue-
nire in unum nec sacerdotes ·
purificati erant / tamen tanta
fuit multitudo · quod multi non pu-
rificati comederunt pascha · et
tanta copia victimarum quod in
multis leuite suppleuerunt
officium sacerdotum et post pa-
scha solempnizauerunt aliis

vii diebus hic dissipauit ex-
celsa et contriuit statuas et lu-
cos succidit et confregit serpentem
eneum · quem fecerat moyses · cui
usque ad illud tempus filij israel ado-
lebant incensum et puluerem
eius sparsit in torrente Cedron
et uocauit nomen eius noestan ·
quod interpretatur es eorum quod deus di-
cebatur eius, sed non erat quem corripit
o filijs israel ut redirent ad cul-
tum dei · eorum quidem nuncios
eius neglexerunt · quidam quosdam
interfecerunt / Vnde et preces ut
predictum est · meruerunt captiuari ·
Recessit ergo a rege Assyriorum
ne seruiret ei Ipse percussit phi-
listeos usque ad gazan et omnes
terminos eorum a turre custodum
usque ad ciuitatem munitam / i et pre-
sidia et ciuitates Anno xiiij re-
gni Ezechie Ascendit Senna-
cherib rex assyriorum in terram
iuda · et cepit ciuitates eorum
et misit ad eum Ezechias in la-
chis dicens Recede a me et quod
imposueris mihi feram Et indi-
xit ei Rex Assyriorum ccc tale-
ta argenti et xxx auri et inuenit
quod non notabat ei Cumque non inue-
nisset Ezechias hanc summam
in thezauris domus domini et
suis recepit laminas auri quas
ipse affixerat in ualuis templi
Cumque misisset regi assyriorum
predictam pecuniam irritum fecit
Sennacherib iusiurandum et mi-
sit ad obsidendum urbem tharthan
et rapsacen et castra metati sunt
iuxta aqueductum piscine superi-
oris que est in uia agri fullo-
nis et abstulerat cum hoc
aquam piscine exterioris Cumque
uocassent regem ad colloquium
noluit exire · sed misit ad eos
heliachim pontificem et sobnam
scribam et Joachim a comme-
tariis · et loquebatur ad eos ra-
psaces hebraice Erat enim sa-
maritus · ut quidem uolunt et fu-
erunt quid dicerent cum filiis

Ysaie · qui transierat ad assyrios
et susceperat ritum gentium · et
familiaris erat tiliarche · et ait hec
dicit rex magnus assyriorum
ad te · o ezechia in quo confidis
ut audeas rebellare · si confidis
in rege egiptio innitis baculo
harundineo · si spem ponis in deo
tuo nunquid dii gentium et isti libe-
rauerunt eos de manu mea · si
spem ponis in populo tuo · dabo
tibi duo milia equorum · nec poteris
apud te inuenire ascensores · et
rogabant unum rapsace · ut loque-
retur eis siriace · et non iudaice
audiente populo qui erat super
murum · tunc exclamauit rapsa-
ces ebrea · et ad populum dicit rex magnus
assyriorum · facite mecum quod uobis
utile est · ne comedatis stercora
uestra · et bibatis urinam uestram
egredimini ad me · et utimini bonis
uestris · donec ueniam ad uos · et
transferam uos in terram · que est similis
uestre · cumque retulissent nuncii
comminationes istas ad ezechiam sci-
dit rex uestimenta sua · et opertus
est sacco · et ingressus est domum domini
et misit prefectos nuncios et senes
de sacerdotibus · opertos saccis
ad ysaiam dicentes · hec dicit
ezechias · dies hec dies est tribu-
lationis nostre et increpationis
dum ora pro reliquiis israel · si
forte deus audiat blasphe-
mias rapsacis et uindicet · et re-
spondit ysaias · hec dicit dominus ezechie
noli timere · ecce ego mittam regi
assyriorum spiritum et audiet nuntium
et reuertetur in terram suam · et deiciam
eum gladio in terra sua · et recessit
rapsaces ab ierusalem · et inuenit regem
assyriorum expugnantem lobnam
transiuit autem rex ad egiptum
expugnandam ut triumphans redi-
ret ad euertendam ierusalem · cumque
obsedisset pelusium · audiuit thara-
cham regem ethiopie cum multo
exercitu uenire in auxilium egi-
ptiorum · et turbatus rex dixit
tharacham esse sacerdotem uul-
canii · et ideo non dimicauit
cum eo et rediit in iudeam
et obsedit ierusalem · herodotus
tamen aliam causam reditus
sui tradit · obsidente namque
rege egiptios ad deum
multitudo soricum in una no-
cte comedit cordas arcuum
in castris eius et facti sunt
assyrii inermes · et dicit
rapsace cum exercitu re-
mansisse circa ierusalem · et sen-
nacherib redisse ab eun-
do egipto in iudea · et cum
ante reditum sennache-
rib de egipto in iudeam
hec facta sunt que sequuntur

De signis trium annorum
que predixit ysaias

Cum egrederetur senna-
cherib in iudeam ut
transiret in egiptum · misit
ezechie litteras terribiles
et comminatoriis plenas · dicens
quod deus israel non posset eum
liberare de manu sua · tunc
ascendit ezechias in domum
domini et expandens litteras
coram domino orauit dicens
domine deus israel · audi uerba
sennacherib quibus exprobrauit
te nobis · salua nos
de manu eius · tunc
absente de manu eius · tunc
misit ysaias ad ezechiam dicens
ei uerba domini ad sen-
nacherib in hunc modum · sennacherib
spreuit te · sennacherib
uirgo filia syon mouebit
caput post tergum tuum cui
exprobrasti sancto
israel · in uiribus tuis
quod uastasti iudeam · ego
a diebus antiquis ego
plasmaui illud · et nunc ad-
duxi · i · ego qui abstuli
diffusi ueta · quod sic flagella
rem · spectantes · nunc imple-
ui · ego auctor fui · tu minister
pona itaque circulum in naribus

tuis . sicut fit cimbalo . et
chamum in labiis tuis . sicut
fit equo . et reducam te in terram
tuam . Tunc addidit ysaias
verba sua ad Ezechiam dicens
Tibi autem o Ezechia . hoc erit
signum liberationis tue . Isto
anno recedat a te Sennache-
rib . non rediturus . Ego autem
predico tibi . quid facias hoc
anno et quid secundo . ut tu
videris impleta . scias nomen
esse . quod predixi de tercio . Co-
mede hoc anno . quod reperis
Vel secundum ysaiam . que sponte
nascuntur . vel secundum lxx
que prius seuisti . Imminente
de messione venerat assyrius
et vastaverit segetes . vineas
et abiecta . sed quedam inter
ungulas equorum calcantium
euaserunt . Unde dicit lxx .
Comede que prius seuisti .
Etiam de reliquiis . quedam sponte
remanserunt de quibus dicit
ysaias . Comede que sponte
nascuntur . Etiam in presentem
adventu Sennacherib . non
congregaverat sibi undecunque mi-
licia et reposuerant in
urbem de quibus dicit liber re-
gum . Comede quod reperis
porro secundo anno comede
que sponte nascuntur . Vel
secundum ysaiam pomis ve-
scere . quod idem est . Secundo
enim anno dum moraretur Sen-
nacherib in Egypto . quia
defuerat eis predicta victualia
multiplicavit eis dominus
habundanter que sponte ge-
nerant humus . porro in tercio
anno fugato hoste securi
seminate . metite et comedite
et tunc dicitur . egredientur
reliquie . et quod saluatum est
de monte Syon et quod reli-
quum est de domo iuda . mittet

radicem deorsum . et faciet fru-
ctum sursum . per simile arboris lo-
quitur que quanto profundius fi-
git radicem . tanto copiosius et
altius facit fructum . Vel est sensus
multitudo populi que fugit de
Iudea ante faciem hostium . et rever-
tit se in urbem . ut salvaretur .
fugato hoste redibit in terram
suam . et populabit eam . Hoc audito
adventu Ezechias et de consilio
ysaie et sapientum obturavit ca-
pita fontium extra urbem et rivum
aquarum in iudea . ne venientes
assyrii invenirent aquas habu-
ndanter . Tunc obturavit Eze-
chias superiorem fontem aquarum
gyon et avertit eas subter ad
occidentem urbis david . ut instru-
xerat piscina interiore effecta
etiam ante fontem Syloe . quasi
stagnum in quo colligerentur aque
et servarentur ambe qui vsu
obsidionis et tempore Ezechiae habundantius
adiiciens ysaie copiosius solito
egresse sunt aque de fonte Sy-
loe . Hoc autem stagnum vocatur
in Evangelio natatoria Syloe

De fuga Sennacherib

Factum est autem post annum redit
Sennacherib ab Egypto
et cum vastasset iudeam . tandem
obsedit urbem sed eadem nocte
angelus domini percussit in castris
assyriorum . clxxxv . milia . et ti-
mens Sennacherib fugit cum re-
liquiis suis ut aiunt hebrei et re-
diit in niniven . Cumque adoraret
in templo nesrac deum suum ad-
ramelech et Sarasar filii eius
percusserunt eum gladio . et fuge-
runt in terram ararath . partem armenie
campestre et ubere . ad radices
montis tauri . Et quia fluit ara-
xes . Et regnavit pro eo filius
eius assaradon . Indignati enim
maiores filii in patre . quod filium

in mortem nati praecesserat eum in
regem. eo quod magis dili-
geret matrem illius quam istorum.
In hoc regnavit pro illo aut ostensus
est Sennacherib regnavit populo de
quod parricidio filiorum est desuatus.
Hebrei Jerusalemitae videntes
stragem hostium egressi sunt et
spoliaverunt castra. Spolia vero
mortuorum tollentes excussissent
cineris pulverem tamen illa cineris
quinque latent cum cadavera
inclinaverat

De regressu solis

[Nota Hebrei tradunt quod ... [illegible] ... Isaias ... [illegible] ... rege Assyriorum ... barba]

Ezechias autem post inopina-
bilem et incredibilem tri-
umphum, licet cum hostes cum populo
hostias deo immolasset, non
tamen digne gratias egit. Ira et ad
elatus est et canticum non cantavit
sicut cum hominibus fecerant, non consue-
verant. propter et hic ea egrota-
vit usque ad mortem. et venit ad eum
Isayas et ait: Haec dicit dominus:
Dispone domui tuae, quia morieris
tu et non vives. Contristatus
Ezechias eo quod filium non haberet
domum relinquet desola-
tam. vel ne forte frustraretur cer-
ta promissio facta David de semine
eius. Conversus ad parietem flevit
amare, forte ut secretum oraret
et ne astantes lacrimas eius vi-
derent. Vel forte ad parietem porti-
cus templi juxta quam cubabat
cubabat. et quia in porticum
ascendere non poterat adorandum
spectare ad faciem eius oravit,
dicens: obsecro domine memento
quomodo ambulaverim coram
te in veritate etc. Et si in me
peccavi partem ne peccaverit apud
te, quae feci coram te. Porro
antequam egrederetur Isayas
media parte atrii, dixit ad eum
dominus: Redi et dic Ezechiae
haec dicit dominus deus David
patris tui: Audivi orationem
tuam et vidi lacrimas tuas.
Ecce sanavi te. die tertio as-
cendes in templum. diebus
tuis addam xv annos. de manu
regis Assiriorum. Anno reditus
timebis. liberabo te et urbem
hanc propter me et propter David
servum meum. Hic apparet quia
Manasses non dum natus erat
qui post mortem patris cum regnare
cepisset xii erat annorum. Et
ait Ezechias: quod signum erit quia
dominus sanabit me? Cui
Isayas: Vis ut ascendat um-
bra x lineis in horologio an
ut revertatur totidem gradibus.
Erat autem hora diei x. et umbra
gnomonis descenderat per x [illegible]
lineas. Dedit ergo regi optionem
signi utrum vellet quod sol staret
per spatium x horarum immobilis
vel rediret ad orientem et iterum
inchoaret diem. Quodlibet au-
tem fieret adderentur duodecim
horis diei x horae. Quod sen-
sui consonat. Hebraeus dicit
solis ut staret umbra x line-
is. an revertatur. Cum Ysaia
quod de reditu solis ad ortum
tantum agitur. non de ascen-
su umbrae. Corruptum super
librum sensu sic exponitur. umbra
solis ut ascendebat x
lineis praecedens sole supra
terram per borealem plagam
versus orientem. Sic quotidie
de die in nocte subterra procedere
solet. et completis decem
horis. statim rediret ad locum
ubi nunc est. et pergeret ut
ante. Et elegit. Et sic
rediit sol ad orientem na-
turali? staret aliam causam vel
naturali posset astrui? vel
forte quia iam alio tempore

Sub h[oc] t[em]pore et t[ur]babat

factum fuerat . sicut sub
Josue sig[nu]m mandatum elegit
et statim stans in oriente
reuersus e[st] iterum p[er] x lineas
p[er] quas iam descenderat hoc
fecit Ysaias afferri massa
ficarum . et cathaplasma
uerunt super uulnus eius
hebreus magis [...]e erat
sup[er] ulcus eius . Quidam
suspicatur fuisse apostema
aliq[ui] Bamech in altis sup[er]
ficiem prouocatur . sicut ubi
ficus concussis . Petrus a
quila Bilhacha . et the
odotio . regium morbum fuis
se dicunt . Quicunq[ue] sicut
ua . uel summpta . uel appo
sita contraria putantur et ia
dei potencia monstrata est
in p[er] tres nouas sanitas
est restituta . Et conualuit
Ezechias et tercia die ascen
dens in templum ait . Ego
dixi domine i[n] d[iebus] egrotacio
nes me cogitaui in di
midio dierum meorum uada
ad portas inferi i[n] h[oc] d[iebus]
suscepta Bobble Zman[n]
expectabam descenda ad infe
ros . et d[ominu]m hec cogitarem
quesiui a te orando ter donum
annorum meorum ut prius
uelles me parce fecit quod
qua pinari . hinc cantica
Ezechie premittit septua
ginta titulum talem . oro
Ezechie regis iuste Ce
melius est ch Ysaia Sc
ptura Ezechie regis uide
lla in hoc cantico narrat
tum . que cogitauerat uel
orauerat d[um] egrotasset . et
uo orauit . in eo . in[ter] duobus
uerbulis tum . ibi domine
uide preme et in fine due
saluum me fac de morte

Ezechie

In illo tempore misit ar
rodach Baladan filius
Balada Rex Babilonis libros
et munera ad Ezechiam . postea
ut ei sanus esset . et amicus
illam ei tempore Rex medorum
et Rex Babilonum recesse
rant a monarchia assiriorum
sub assaradoch ne essent sub
eo potestas tamen ea legatio missa haec
creditur fuisse caldei uir
gebant in astronomia ne pa
terant inuenire secundum artem sua
quare dies fere in duplum p[ro]
tensa fuerat et tamen audierat
quod pro Rege Jerosolimorum factum
esse . et miserunt ad eum . ut sci
scitarent Regem rei ueritatem
super ea caldei adorabant sole
et miserunt Regi munera . ut
honorarent hominem quem hono
rauerat deus eorum . et letatus
est Ezechias in aduentu eorum .
et iterum elatus est in aio suo .
nec fuit in domo sua nec in
omni potestate sua quod non ostenderet
eis etiam domum aromatum . quam
quidam tradunt fuisse cellam
aromatum in templo domini in
quod induere gentiles nephas
erat Secundum Epiphanium . domus
erat longissima quam fecit Salom
on destructam patris sui quod
orientem Syon . et fecit occulti
aditus eo positum longe a ciui
tate que deprehendi ab omni uel
so populo nequeat . pluribus
ab sacerdotibus ignota erat ille
locus quod posuit ter aurum . et aro
mata hec adducta erant de
Ethiopia In ea post sepultura
regum erat sepulcra positi sunt
et postremo hyrcanum . hec scilicet
dauid et Salomonis Ezechias
gentibus denudauit . et ossa
patria contaminauit et pericula pro
phanorum . et ab ipso die seruus
factus est porro cum abissent le
gati . uenit Ysaias ad Regem
et ait Quid dixerunt uiri isti

et inde venerunt ad te. Cumque
indicasset ei quod quesierant.
dixit Ysaias. Hec dicit dominus
ecce dies venient et auferentur
in Babilone omnia que sunt
in domo tua. et que abscon-
derant patres tui. Sed et de
filiis tuis erunt eunuchi
in palacio regis Babilonis.
Hoc impletum esse fabulantur
hebrei in Daniele et sociis
eius. qui cum Joachim filio
Josie capti sunt. Sed verius ce-
dimus eos eunuchos fuisse non
corpore, sed mente. Et dixit Ezechi-
as Bonus est sermo domini. Sit
pax et veritas in diebus meis.
Et dormiuit Ezechias cum pa-
tribus suis. Et celebrauerunt ob-
sequias eius uniuersus Juda.
Et sepelierunt eum super sepul-
cra filiorum David. id est eminencius
sepulcrum ceteris fecerunt ei ca-
uerte qua colunt deum. Cepe-
runt sic commendatur in libro re-
gum. Nos fuit similis ei. neque an-
tea neque post de cunctis regibus
Juda. Et queritur de Josia di-
cunt quod Josias Et in hoc ex-
cipitur David quia non dum erat
sub eo regnum Juda. Et queritur
de Josia dicitur quod Josias me-
lior fuit eo. Sed iste commenda-
tur in hoc quod magnificatus est in
hoc preclaris bellorum titulis. et
quod tela mandita fecit dominus
pro eo regressum solis. addi-
tam amicorum strage hostium
pangelium

I Secuntur incidencia

In diebus Ezechie Cira-
cusa et chatina in Sili-
cia condite sunt Romulus mi-
lites exemplo sumpsit qui ex
mille hominum erant qui sub
stacio. Rege Sabinorum romu-
lo fauebant. qui uterque appel-
lauit. C elegit senes quos
appellauit patres Romulus
apud paludem capree nusquam
comparuit et suadere te lucio
qui eum nomine consecratus
est. Post Romulum senes per
dies singuli per quos dies
re preerant. per annum fere
et dimidium. Numa regnum
appellatum est interregnum. Hic
secundus a Romulo regnat
summa populus qui pre-
ctos senes Senatores appel-
lauit hic primus cognicionem im-
litibus dedit. in impiales
largitor in sui promotione
Januarium et Februarium an-
no addidit. Fundamenta
Capitolii iecit. Sibilla e-
ricta clarruit

De manasse et ysaye obitu

Post Ezechiam regnavit
Manasses filius eius
pro eo xii annorum. erat cum
regnare cepisset. et lv
annis regnauit in Jerusalem
et fecit malum coram domino
edificauit excelsa. que dis-
sipaverat pater eius et ere-
xit aras Baal et lucos
et extruxit altaria militie
celi in duobus atriis templi
et posuit ydolum luci eius in
templo domini. et traduxit
quendam filium suum per igne
et obseruauit auguria. augu-
res phitones et aruspi-
ces multiplicauit. et errare
fecit Juda in viis gentium.
Cumque argueretur eum prophe-
missi a domino. neminem eorum
parcebat. sed plateas urbis
replerat sanguine. immoratus
cum super aliorum sanguini
ne immoquum fudit. multi-
nimis. donec impleret Jerusalem
usque ad os. Ysaiam
iam quoque aliam matrem

hebreos. vel affine simcietu extra urbem iuxta piscinam Syloe. serra lignea per medium serrari fecit. Cum enim in principio sectionis angustiaretur petiit sibi dari aquam ut biberet. et cum nollent ei dare dominus de sublimi misit aquam in os eius et expiravit. Nec tamen carnifices a sectione desisterent ob hanc aque missionem. confirmatum est nomen Syloe quod interpretatur missus. nec sepelierunt eum in sepulcro prophetarum. sed sub quercu Rogel. iuxta transitum aquarum quem fecerat Ezechias in memoria miraculi. quod fecerat dominus in aquis illis ad preces ysaie. Tradit enim Epiphanius quod cum Sennacherib rediret ab Egipto premisit exercitum ad obsidendam urbem. Cum castra metatus esset circa piscinam Syloe. ut aquis eius uteretur. Erat quasi piscina quam aquis ista et cives ad eam descendere poterant et hostes. oravit autem ysaias obtinuit a deo. ut cum egrediebantur cives exiret ibi aque sicut prius. Cum non accedebat hostes. siccabantur aque prorsus. ita ut mirarentur Assyrii unde essent aque in urbe. Porro in indicium memoriam huius facti adhuc aqua Syloe non iugiter sed in certis horis ebullivit. Et usque in ipsa persona accessit Sennacherib facta est strages post supradicta in exercitu ipsius. In tante rei memoria. populus gloriose prophetam sepelivit in loco predicto. ut etiam orationibus eius post mortem inde fruerentur huius aque beneficio potirentur

De Morte manasse

Immisit quoque dominus adversus Manasse reges Babilonios qui depopulata est iudea. et Manassem dolo captum traxit in babilonem et pluribus afflixit tormentis. Et intelligens Manasses hanc esse manum domini. egit penitentiam et attente oravit ad dominum. et misertus dominus reduxit eum in regnum suum. Cum tamen prevenisset ultima. delevit ydolorum cultus et aras quas fecerat ita ut memoria priorum nichil superesset. et restituit cultum domini sicut prius. et populum idipsum agere docuit. et sic a pravo priori conversatione mutatus est. ut non sine grandi admiratione vita ageret. Iterum muros quoque civitatis. et turres et armamentaria multa munitionibus firmavit et mortuus est Manasses. et sepultus in orto domus sue in orto Oza et regnavit amon filius eius pro eo.

Incidentia

In diebus manasse Sibilla erophila claruit in Samo unde et Samia dicta est. Parthe tarenti condiderunt. Glaucus de chios primus ferri glutinum inventionem excogitavit. Tercius romanorum Rex Tullius hostilius hic primus regum romanorum purpura et fascibus usus est. Qui post longam pacem bella reparavit. albanos vicit. fidenates vicit. adiecto monte celio ampliavit urbem. Tandem cum domo sua fulmine conflagravit

De Amon et Iosia

Porro anno xx et duorum annorum erat cum regnare cepisset. et duobus annis regnavit

in ihrlm. et in ihrlm. ecce lex dicavit. xij
qui fecit malum coram domino
sicut pater suus in iuventute
sua fecerat. et tetenderunt ei
insidias servi sui. et interfecerunt
eum in domo sua. porro
populus autem percussit eos qui interfecerant
regem et sepelierunt
eum cum patre suo. et statuerunt
sibi regem Josiam filium eius pro
eo octo annorum erat Josias
cum regnare cepisset et xxxi et
uno anno regnavit in ihrlm
et ambulavit per omnes vias da-
vid patris sui. non declinavit
ad dexteram neque ad sinistram.
Qui cum questo regni sui anno
qui erat ei xvj etatis. ut dicit
iosephus pietatem et iustitia mi-
rabile se iam demonstrabat
nam postmodum iam renovabat ab
ydolatria et opera prava velut
senior emendabat porro anno
regni sui viij^e omnem civita-
tem et provinciam a cultu ydo-
lorum purgavit. ut nullum ve-
stigium ydolatrie superesset sed
tabat. etiam domos si nequid
latent remanet suspectum et
in una quaque causa iustitiam
coluit. tamquam arce sue me-
dicina misit quoque in tota provi-
nciam. ut deferrent ad reparatioz
templi munera pro sua vo-
luntate unusquisque. et pre-
fuit huic operi helchias sacer-
dotem magnum. et amasiam
qui erat super civitatem et
saphan scriba. et facta est tem-
pli reparatio fideliter et indilate

De Jeremia

Anno xiij^o regni Josie ex-
orsus est prophetare Jeremi-
as filius helchie de sacerdoti-
bus anathot in terra beniamin
tertio ab urbe miliario et pro-

phetavit usque ad eversionem
urbis xl annis et unus preter
illud tempus quo in egipto
prophetavit in thaphnis. et cum pu-
er esset. dixit eis dominus propheta
propheta in gentibus dedi te. cum-
que dixisset a a a domine deus
nescio loqui quia puer sum
ego misit dominus manum
suam. et tetigit os eius. et
dixit. Ecce dedi verba in ore
tuo. ex tunc licet esset adoles-
cens cepit prophetare. et predicare
mane consurgens et frequens
stans in porta domus domini
et in atriis templi. et ostendit
ei dominus signa custodiis
ihrlm que predicabat. primo
signo significavit ei auctore
illius custodie dominum o-
stendit eum ei quasi sine ingi-
lante in virga ut damnifi-
caret dormientes. Sic enim
dominus iam vigilabat ad
puniendum populum suum. Se-
cundo uno signo ostendit ei
dominus. quo ministro ad hoc
uteretur. ollam succensam
a facie aquilonis. et hic
ab aquilone pandetur omne
malum. super omnes habita-
tores huius terre et caldei
qui iuxta situm ihrlm ab aquilone
venerunt. has duas
visiones vidit sub Josia
sed tamen metu est. Certum
tamen putatur quod sub aliis re-
gibus viderit ea sicut et
cetera que sequuntur. In tercia
enim visione ostendit ei dominus
causam custodie. Nec sunt he
visiones ymaginaria. sed cor-
poralis. Precepit enim ei
ut tolleret lumbare suum. et
abscondet illud super eufraten. et post multos

helchias quod pater Jeremie a quibusdam

madato domini veniens in pet
illud putrefactum · et nulli
usui aptum · et ait ei dominus
Sicut adheret lumbare ad
lumbos viri · sic aglutinavi
michi domum israel · et domum
iuda · sed quia recesserunt
a me fermentando · post dies
aliquos qui putrescent trans
eufraten captivati · Reliqua
Jeremie locis suis tetabitur

De inventione deutero
nomii

Octavo xviii anno regni
Josie precepit Josias hel-
chie · ut residuum pecunie · que
oblata fuerat ad templi
reparationem conflaretur et fierent
inde vasa ad ministerium domini
Cumque helchias omnia diligenter
scrutaretur invenit librum
in templo moysi · et forte
aperuit archam · et invenit
deuteronomium quod moyses
tempore fecerat · In ea et misit
eum regi per manum Saphan
Qui cum legisset coram rege
scidit Rex vestimenta sua an-
divit enim maledictiones sc-
riptas in transgressores legis · et
celebras comminatas domini eo-
rum si sequerentur ydola cuicunque
deorum · quod declarat eis
sicut eiecerat amorreos a
facie eorum · et minabatur · quod ad
hunc essent in terra immi-
nente captivitate · Tunc precepit
helchie · et viris prudentibus
ut consulerent dominum super
se · et super populum suum · Et
descenderunt ad olda prophe-
tissam uxorem sellum · qui ha-
bitabat in iherusalem in secunda
id est in secundo ambitu muri ·
quem fecerat Ezechias · Sequi-
tur · Sophonias · et ulula ·

tus a secunda · non invenerunt
Jeremiam · Vel potius melius ad
hunc momenti erat quam olda · Que
dixit · Hec dicit dominus Ecce adducam mala
que scripta sunt in libro legis
super locum hunc · et habitatores eius
quia irritaverunt me in cunctis ope-
ribus manuum suarum succendetur
indignatio mea · et non extinguetur
Regi autem qui misit vos dicetis · hec
dicit dominus pro eo quod audisti verba
voluminis · et perterritum est cor tuum
et humiliatus es · differentur hec ma-
la · nec fient in diebus tuis · et
colligeris tu ad patres tuos in pace
quod non est intelligendum de pace
ipsius regis · ipse enim occisus est a
pharaone · sed de pace populi ·
in sequentia misereret populo · que commi-
nata fuerat · hiis auditis · mittens
rex in omnem provinciam · congre-
gavit omnem populum in iherusalem · et
stans super gradus legit cunctis
audientibus omnia verba libri · et
percussit fedus coram domino · et compulit
omnes · sacramenta prestare ut leges
moysi celis penitus custodirent · et
delevit arioles · et maleficos
omnes · et omnia vestigia ydolatrie
redegit in ~~pulverem~~ pulverem · e-
tiam vestigia quedam serpentis
enei quem deleverat Ezechias obliti
in prologo Sophonie legitur Jo-
sias destruxisse eum et conciderit ex-
celsa · et valle tophet · et igne mo-
loch · et forte ossa mortuorum ubique
sparsit · Vel quia alia immunda ·
vel potius abhominabilis quia
venerabilis locus apparuit · equos
quoque · et currus cum solis quos de-
dicaverant Reges iuda in introi-
tu templi iuxta exedra · Natha
melech eunuchi penitus destru-
xit fecerat ibi iudei ydolum
solis · quasi puerum in curru · quod

Cxxxvii De martirio Isaie (?)

nullum patitur semen, sed quotidie renovatur. Fecerant et ei equos et currum putantes quod in hunc modum Heliam transtulisset. Et ascendens rex in Bethel super altare quod fecerat Jeroboam, combussit ossa sacerdotum et falsorum prophetarum eruta de sepulcris excelsorum iuxta verbum Abdon prophete. Cumque titulum eius legisset in sepulcro, precepit ne moverentur ossa eius nec etiam illius cum quo sepultus erat. Idipsum fecit in excelsis Samarie et in urbibus Manasse et Effraim et Symeon usque in Neptalim. Ossa sacerdotum excelsorum eruta super altare comburens et tam ossa quam altaria in pulverem redigens. Hoc predictum erat de Josia ante annos ccc lx et viii. Et reversus in Ierusalem fecit phase, convocatis ad illud etiam filiis Israel qui captivitate Assyriorum aliquo modo effugerant vel etiam de captivitate aliquo casu redierant. Et traditur eum habuisse xxx milia nathineorum. Non est factum phase tale a diebus iudicum. In Paralipomenon legitur: a diebus Samuelis, quod possit dici secundum scripturam factum. Et scriptum est et scriptum est Samuelis prophete. Idipsum in Josepho legitur. Potest ergo intelligi quod Samuel fecerit phase, et si in hystoria non legatur. Quod autem iudices fecerint phase, tantum de quibusdam legitur, et Josue iudices fuerunt. Et factum est hoc phase in Ierusalem xviii anno regni Josie.

+ Ubi supra tempore iudicum. Et [illegible] tempore [illegible] scripta

De morte Josie

In diebus eius ascendit Pharao Nechao rex Egipti contra regem Assyriorum, vindicare eum cum iam debilitatum, quia Medi et Babiloni a monarchia eius recesserant. Et Josia-

[Marginal note: et primum nomen civitatis vel viri]

bat quod de facili posset obtinere. Circia primo agressus est rege ad Ferrido (?) qui regnabat tunc in Cartanius (?). Descendit ergo Josias in occursum eius, prohibens ne transitum faceret per Iudeam. Et misit Pharao ad Josiam dicens: Quid michi et tibi rex Iuda? Non adversum te venio, adversum Ca(r)chamis (?) ascendens. Tu ipse (?) mittit credens adversus (?) me ne deus qui mecum est interficiat te. Et non acquievit Josias, sed in rege Assyriorum consenciebat. Ut adversus pharaonem dimicaret adversus pharaonem, et forte diu tunc suspecta Dominum (?) in curru qui sequebatur eum more regio. Occisus est a sagittariis in campo Mageddon et plangit eum in populo. Adremon rex insula (?) cum exercitu suo. Unde illud dictum est: Erit planctus sicut planctus Adremon. Narrat quod ante quam unus arbore et fonte occisus fuerit, que statim aruerit. Et relatus est in Ierusalem, et sepultus est in mausoleo patrum suorum. Et planxit eum universus Iuda et Ierusalem et maxime Jeremias, qui super exequias eius fecit usque in tempora lamentabiles. Quomodo sedet sola civitas etc. Quibus utebantur cantores et cantatrices super exequias Josie. Et longis temporibus in Iudea super Josiam eos recapitulabant quibus Jeremias superaddidit eidem super exulatas lamentationes captivitatis civitatis. Reliquit autem Josias tres filios: Eliachim qui et Joachim primogenitum xxv annorum, medium autem Joachas, qui et Sellum dictus est, xxiii annorum. Et tercium

Iathama erat octo annorum

Incidencia

In diebus Josie Quartus
romanorum Rex Ancus
Marcius nume nepos ex
filia aventinum montem et
ianiculum urbi addidit super
mare ypo a(?) urbe milia
hostiam condidit oraculo
dodonee primum grecia usa
est Quintus Romanorum Rex
Tarquinius priscus qui circu(m)
rome edificavit muros et
cloacas et capitolium extru-
xit ludos Romanos institu-
it Arion a delphino in te-
narum deportatus dicitur

De Joachim

Tulit ergo populus terre medi-
um filium Joacham et
constituit eum Regem pro patre
suo. qui tribus mensibus
tantum regnavit in ierusa-
lem ita ut dicat paralipomenon
Venies Rex Egipti in
ierusalem. amovit eum. et impo-
suit in Rebla(?) ~~terram~~ terre
C talenta argenti. et unum
aureum. et constituit Regem pro
fratre eius primogenitum
Eliachim. sibi tributarium
et mutato nomine vocavit
eum Joachim ut mutatio
nominis signum esset subiectionis
et duxit secum Joacha in
Egiptum. sub spe honorandi eum in
Egiptos. Ita cum venisset in
Reblata. cepit eum et ligatum
misit in carcerem in Egiptum

De morte vie et prophetia

Porro Joachim xxv annorum
erat cum regnare cepis-
set. et xi annis regnavit
in ierusalem et fecit malum cora(m)
domino. iuxta omnia que fece-
rant patres eius. Cumque
argueret eum urias propheta co(m)-
minatus est ei valde et fugit
urias in Egiptum et mi-

Jeremie ad Judam

sit post eum Joachim et reduxit
eum et morte turpissima inter-
fecit eum Anno quarto regni Joachim
cepit regnare in babilone na-
buchodonosor. qui victo rege E-
gipti. tulit omnia que eius fu-
erant a rivo Egipti. usque ad flu-
men Eufraten (alias eufrates) en-
fraten. omnem Syriam usque ad
pelusium cepit preter iudeam. Porro
anno quarto Joachim locutus est
Jeremias ad omnem populum iuda. et
habitantes ierusalem dicens A xiii
anno Josie locutus sum verba
domini. et hodie est xxiii annus
et non audistis me propterea hec
dicit dominus. Adducam meum servum
nabuchodonosor super terram hanc
et super omnes nationes. que in cir-
cuitu eius sunt et servient regi
babilonis lxx annis. Cumque im-
pleti fuerint anni lxx. visita-
bo super regem Babilonis et
super terram caldeorum iniquitatem
eorum et ponam illam in solitudi-
nes sempiternas. et mirabantur
quod tam audacter loquebatur Ita
et in principio regni ioachim cum sta-
ret in atrio templi. et diceret
hec dicit dominus. dabo domum
hanc sicut Silo. et urbem hanc
dabo in maledictum. apprehen-
derunt eum sacerdotes et prophete et A pse-do
omnis populus dicentes. morte mori-
atur et ascenderunt de domo re-
gis principes Juda et sederunt in
introitu domus domini. et accusabant
Jeremiam sacerdotes. et prophete. Qui
ait. misit me dominus ut prophetarem
adversus locum istum. Ecce in ma-
nibus vestris sum. facite quod
rectum est in oculis vestris. et
liberaverunt eum principes de mani-
bus populi. et maxime atcham
et filius zapham. dicentes quod
micheas in diebus Ezechie similia
predicasset. et multi prophete in die-
bus Regum. nec aliquid a regibus
passi sunt. sed honorati. Clause.

runt tunc principes Jeremiam ne
publice predicaret. Dixit Re-[?]
tus dominus ad Jeremiam Tolle
volumen et scribes omnia verba
que locutus sum tibi adversum
Juda et alias gentes a diebus
Josie usque ad diem hanc. et vo-
cavit Jeremias Baruch fi-
lium nerie et scripsit Baruch
ex ore Jeremie omnes sermones
domini et dixit ad eum Jeremias
Clausus sum nec valeo ingre-
di domum domini. Ingredere
ergo tu. et lege que scripsi
in die ieiunii audiente po-
pulo. et universis qui ve-
niunt de civitatibus suis. et
fecit Baruch sicut preceperat
ei Jeremias propheta legens in
domo domini. Factum est autem
in anno v° Joachim in mense
nono predicaverunt ieiunium
omni populo in Jerusalem. et univer-
sis qui confluxerant de Juda
et legit Baruch sermones
Jeremie in introitu porte no-
ve domus domini. quod cum audis-
set filius Gamarie Micheas
descendit ad principes et senio-
res domus regis qui sedebant
in gazophilacio scribe. Cumque
nuntiasset eis que audierat
vocaverunt ad se Baruch.
Cumque legisset omnia verba
coram eis obstupuerunt. et dixe-
runt ei absconde te et Jere-
miam et nemo sciat ubi sitis
et ingressi sunt ad regem. qui
sedebat in domo hyemali men-
se ix° et posita erat arula coram
eo plena prunis. Cumque le-
gisset ~~inde~~ felia Judi filius
nathanie tres pagellas vel
quatuor. scidit rex volumen scalpel-
lo scribe et proiecit in ignem do-
nec consumeretur. quibusdam
tamen contradicentibus et pre-
cepit Rex servis suis. ut
comprehenderent Baruch et
Jeremiam. dominus autem abscon-
dit eos. et dixit iterum dominus
ad Jeremiam. Scribe rursum
in volumine. omnes sermones
quos combussit Joachim. et
super addes plures. et prophe-
ta que dicat dominus contra Jo-
achim. Non erit ex eo qui sede-
at super solium David. et cada-
ver eius proicietur ad estum
diei. et ad gelu noctis. Non
plangent eum. Ve frater. ve
soror. id est non plangent frater et so-
ror dicentes ve. non concrepa-
bunt ei. ve domine et ve incli-
te. sepultura asini sepelietur
putrefactus et proiectus extra
portas urbis.

De nabuchodonozor et morte Joachim

Factum est autem in anno viij
Joachim. ipse est quartus
annus Nabuchodonosor. as-
cendit Nabuch in Judeam. et
depopulabatur eam. Rechabite
autem qui habitabant in taber-
naculis [?] ab hominibus
timentes ascenderunt in Jerusalem. et
ut salvarent animas suas. et
dixit dominus ad Jeremiam
vade et introduces omnes
Rechabitas in via exedram
Eleazarorum iuxta domum dei
et introduxit eum in gazophi-
lacium filiorum Anania et po-
suit coram eis scyphos et
calices plenos vini. dixit
bibite vinum. Qui responderunt
non bibemus. quia Jonadab
filius Rechab pater noster
precepit nobis dicens non
bibetis vinum vos. et uxo-
res vestre. et filii usque in
sempiternum. domum non edi-
ficabitis. sementem non sere-
tis. vineas non plantabitis sed in ta-

bernaculis habitabitis cunc-
tis diebus vite vestre. ut
vivatis multis diebus super
terram In qua peregrinamini. Et
tunc ait dominus ad Jeremiam
dic habitatoribus ierusalem. Et dicit
dominus Nunquam non accipietis
disciplinam ut obediatis in
sermonibus Rechabite patri suo.
Propterea inducam super vos ma-
la. que locutus sum. De stirpe
vero Rechab. non deficiat vir
stans in conspectu meo.
Porro cum ascendit Nabuch
in ierusalem cepit Joachim. et
ligavit eum et trahebat secum
in Babilonem. Et nobiles
cum eo In itinere vero imposuit
ei Nabuch. tributum et re-
misit eum in ierusalem. sed obsi-
des traxit pueros de semine
regio. Danielem scilicet et tres
pueros. et servivit ei Joa-
chim tribus annis. Qui cum
audisset quod Rex Egypti contra
pugnare vellet. contra Na-
buch. negavit ei tributum
quod promiserat. Et ascendens
Rex Babilonis in ierusalem sed
ante sedes intravit ea quam
cum intrasset. fide non servata
sed Juvenes fortissimos quos
invenit occidit una cum Rege
Joachim. quem etiam ante muros
insepultum proici iussit. et
qui non servaverit ei fidem ho-
stes. Ideo forte liber Regum
vocat eos latrunculos calde-
orum dicens. Et immisit dominus
in Joachim latrunculos cal-
deorum. Et Sirie et moab. ut
disperderent eum iuxta verbum
domini. Ista stigmata sunt inve-
ta in corpore eius contra le-
gem. Et nomen ydoli. quod
colebat chosomosta

~~De Sedechia~~ de Jeremia

De depredatione templi
et captivitate in babilonia

Et constituit Nabuch. fili-
um eius Regem Joachim. e-
quinocum scilicet pater decem et octo
annorum erat Joachim cum regnare
cepisset. Et tribus tantum mensibus
et x diebus regnavit Ista cum tres-
pisset Nabuch timuit ne Joachim
memor necis patris adhereret
Egiptiis. et pugnaret adversum
eum et ideo rediit et obsedit Ie-
rusalem Sed adveniente Rege egressus
est Joachim ad eum cum matre et
omni domo sua. et principibus eius
et suscepit eos Rex Babilonis
anno viii° regni sui. Et tulit v-
niversa vasa aurea de domo
domini. et thezauros domus Regie
Regie. et transtulit in babilonem
cum rege et matre eius de domo
Regia civitatis duo milia de princi-
pibus et viris robustis vii milia
artifices et inclusores mille
In summa x decem milia. Inter
quos erat Mardocheus. et E-
zechiel adhuc iuvenis de genere
sacerdotum quidem tunc esse volle
hic (?) duos libros conscripserat
de futuro urbis excidio. quos re-
linquit in iudea Isti quia sponte
se tradiderunt proprie dicti sunt trans-
migratio iudee Alii vero qui post-
ea per violentiam tracti sunt. proprie
dicuntur captivitas Unde abhac
transmigratione scilicet ab viii° anno
regni Nabuch. quidam inchoavit
imitare. lxx. annos captivitatis

De transmigratione
et captivitate

De Sedechia

Et constituit Nabuch Regem
in ierusalem patruum Joachim.
Mathaniam ut serviret ei sub tri-
buto Interposita religione iusiu-
randi. Et mutato nomine. vocavit
eum Sedechiam. Vicesimum primum
etatis anni agebat Sedechias
cum regnare cepisset. et regnavit
xi annis in ierusalem. Et fecit malum
coram domino. sicut Joachim fe-
cerat Erat enim superbus cogitans

De interpretatione
prophetie Jeremie

ut adhereret Regi Egiptiorum et
non fuaret insurtans regi ba-
bilonis decipiebant eum cum pseu-
do prophetis dicentes in proximo ba-
bilonios vincendos ab Egip-
tiis Cumque diceret ei Jeremias ut
spem poneret in deo et non in homine
dixit ad eum dominus descende in
domum figuli et ibi audies verba
mea et descendit et ipse figulus
faciebat opus super rotam et
dissipatum est vas in manibus eius
et uersus fecit decoctum luto al-
terum vas sicut placuit in oculis
eius et dixit dominus ad Jeremiam
dic domui Juda hec dicit dominus
Numquid sicut facit figulus potero
facere vobis ut destruam et dissi-
pem vos et penitentes edificem
et plantem Factum est autem in anno
iiiio regni Sedechie et miserunt
ad eum nuncios Rex Edom Rex moab
Rex amon Rex tyri Rex Sydonis
petentes ut pariter federati una-
nimiter tributa negaret Regi ba-
bilonis et dixit dominus ad
Jeremiam fac tibi cathenas li-
gneas id est retortas vi et ponas v-
nam in collo tuo et alias v
dabis in manus nunciorum v
Regum coram Sedechia dicens
hec dicit dominus v regibus et
regi iuda Ego feci terram et de-
di ei qui placuit in oculis me-
is et nunc dedi omnes terras istas
in manu Nabuch servi mei ho-
minis et regum que non servierit
ei in gladio et fame et peste
visitabo super eos Nolite au-
dire verba prophetarum dicentium vobis
Non servietis regi Babilonis
ne pereatis cum eis Et cum complesset
Jeremias mandatum domini coram
Sedechia Ananias propheta de Ga-
baon tulit cathenam de collo
Jeremie et confregit eam dicens hec
dicit dominus Sic confringam
iugum regis babilonis

de collo istarum gentium post
duos annos dierum et faciam
referri omnia vasa domini et
reducam omnem transmigrationem
Jude ad locum istum et ait Je-
remias amen sic faciat do-
minus quod dixisti velle co-
si fieri posset veruntamen au-
di Anania Non misit te
dominus et confidere fecisti po-
pulum istum in mendacio propterea
hoc anno morieris post duos
menses dierum et mortuus
est Ananias in anno illo
mense viio Ista hec prophetat
Jeremias in mense vo. tertius
aut Sedechias ad mortem
Ananie misit nuncios in
babilonem cum tributo et
misit Jeremias in manibus
nunciorum epistolam ad omnem trans-
migrationem Jude hec dicit
dominus Edificate domos
et plantate ortos ducite
et tradite nuptui et querite
pacem civitatis ad quam trans-
migrare vos feci et orate
pro ea ad dominum quia in pace
illius erit pax vestra non
seducant vos prophete qui in
medio vestri sunt qui
promittunt vos in brevi
reddituros quia cum ceperint
impleri in babilone lxx
anni reducam vos in locum
vestrum hec dicit autem dominus
ad Achab filium Colie et
ad Sedechiam filium maasie
qui prophetant vobis mendacium
ter. tradam eos in manum
regis Babilonis et percutiet
eos in oculis vestris et as-
sumetur ex eis maledictio di-
centium ponat te dominus sicut
Sedechiam et sicut Achab quos

frixit Rex babilonis in igne
pro eo quod fecerunt stulticia
in israel et mechati sunt in
uxores amicorum suorum et lo-
cuti sunt verbum in nomine meo
quod non mandavi eis hos
duos tradunt hebreis fuisse
illos duos senes quos postea
dampnavit daniel. Nec obe-
quod dicitur Rex babilonis eos
frixisse cum daniel dicat eos
lapidatos coniunctos cum tra-
diderit regi ad penam quod nove
ignis significata est Cumque
redisset nuncius de babilone
attulerit literas cepit pseudo
prophetas ad sacerdotes in iherusalem
in hec verba. Posuit vos dominus
in domo sua super omnem virum
arrepticium et prophetantem ut mit-
tatis eum in cervum et in car-
cere. et nunc quare non incre-
pastis Jeremiam. qui scripsit no-
bis ex civitate dicens quia
non redibitis. et legit Sophoni-
mas epistolam coram Sedechia
in auribus Jeremie. et ait Jeremie hec
dicit dominus. super eos quos
transmigrare feci. suscitabo ver-
bum bonum ut reducam eos
super vos Aut qui non estis
egressi cum eis immittam gla-
dium et famem et pestem et po-
nam eos sicut ficus malas. que comedi
non possunt ostendit enim
dominus signum et ecce duo
Calathi plenii ficis positi
ante templum. et dixit dominus
ad me. Quid tu vides Jere-
mia et dixi Ficus. ficus
bonas. bonas. valde.
et malas. malas valde. et
ait dominus sicut ficus hee
bone sic cognoscam transmigra-
tionem quam emisi de loco
isto et reducam eos in terram hanc
et sicut ficus pessime. sic dabo
Sedechiam et reliquos qui rema-
serunt in urbe ad hanc invexa-
tionem et offensionem omnibus regnis
terre. et dixit dominus iterum ad
Jeremiam vade et accipe lagun-
culam fictili figuli testea. et duces
tecum de senioribus ad vallem filiorum
Ennon. que est iuxta introitum
porte fictilis. et conteres lagun-
culam in oculis eorum et dices. Hec
dicit dominus Sic conteram locum
istum. et civitatem hanc. et vocabit-
locus hic amplius thopheth et
vallis filiorum Ennon. sed vallis
occisionis. implebo eam cum cada-
veribus. eo quod non sit alius locus
ad sepeliendum. et venit Jeremias de
thopheth. et stetit in atrio domus
domini et dixit ad omnem populum
hec dicit dominus Ecce inducam
super hanc Civitatem universa mala
que locutus sum adversus eam et
indignatus phassur Sacerdos
percussit Jeremiam. et misit eum in
nervum qui erat in porta beniamin
superiori in domo domini. Cumque illu-
xisset in crastinum eduxit phassur
Jeremiam de nervo et dixit ad
eum Jeremias. Non phassur vocavit
dominus nomen tuum sed pavorem
undique Interpretatur enim phassur
vel phassor oris ingressus. quasi
dicat non habebis oris ingressum
in potestatem impandi iniqua. sed
paveas undique captivus ducaris
in Babilone. Et oravit Jeremias
ad dominum domine deus exercituum
qui vides renes et corda videam
ultionem eius tibi enim revelavi
causam meam

De prima obsidione
iherusalem

Porro in anno v° Sedechie
ipse est annus nonus eius

ingrationis Joachim Prorsus
est Ezechiel prophare in babilo-
ne captiuos postquam acceperant
Epistolam Iere alius prophetiam sicut
danielis pagina prosequimur. post
excidium urbis et obitum Iere.

porro in primo anni nono Sede-
chie. Nabuch. obsedit Ierosoly-
mam. quia negauerat ei Sedechi-
as ad Ieremiam miserunt et So-
phoniam sacerdotem dicens In-
terroga pro nobis dominum. si forte
faciat nobiscum iuxta omnia mirabilia sua. Ie-
remias hec dicit dominus. dabo

Sedechiam Regem Iuda et ser-
uos eius et populum eius in ma-
nu Nabuch. Regis Babilonis
et percutiet eos in ore gladii et
non flectetur. neque parcet. neque
miserebitur. et libere ambula-
bat Ieremias in medio populi cum
clamans. porro rex Egipti e-
gressus est de Egipto cum exer-
citu. quasi soluturus obsidionem
urbis recessit rex babilonis a
urbe in occursum eius. et fuga-
uit eum in ore gladii et de Siria
coegit exire. Cumque discessis-
set Nabuch a urbe illi se-
cundum falsi prophete Ieremiam irri-
debant Sedechia dicentes. non
reuertentur babilonii. sed redi-
bit tamen ingratiatio nostra ad nos
cum omnibus uasis domini. Ieremias
autem contra hiis et uera prophabat
dicens Tradetur Sedechias
in manum regis Babilonis. et
loquetur os eius cum ore ipsius
et oculi eius oculos eius ui-
debunt et in Babilonem ducet
Sedechiam. interim quod dicebant
Ieremias a mente excessisse porro
Iere. statuit a simili ut egre-
deretur. ad anathot uicum suum
qui xx stadiis distat a urbe
Cumque peruenisset ad portam
beniamin. custos porte apprehen-
dit eum dicens Ad caldeos pro-
fugis et adduxit eum ad principes
qui cesum miserunt in carcerem

Ieremias prophetauit

De incarceratione Ieremie

De emptione agri per Ieremiam

qui erat in domo Ionathe scri-
be. et sedit ibi Ieremias die-
bus multis. et uenit ad eum
ananeel filius sellum patrui
sui ad uestibulum carceris. et
dixit Eme agrum meum qui
est in anathot. tibi enim com-
petit hereditas tamquam propin-
quiori et intellexit Ieremias
quod uerbum esset domini et emit
agrum. appendens vii stateres
et decem argenteos. et ad-
hibuit testes. et scripsit librum
possessionis signatum et stipu-
lationes et aperta signa
cum secutus. et vii leges
subdite et rata et signa for-
inscus et rescriptum libri
forte apertum et in oculis ana-
meel. et testium dedit librum
baruch dicens. sume librum
huius emptionis signatum
et librum hunc. qui apertus
est et pone eos in uase fi-
ctili ut permanere possint die-
bus multis hec enim dicit domi-
nus adhuc possidebunt et agri et
uinee in terra ista de qua uos
dicitis quia deserta erit ego
congregabo eos de uniuersis
terris. ad quas eieci eos et re-
ducam eos ad locum istum et ha-
bitabunt confidenter. et ferio
eis pactum sempiternum

De obsidione Ierusalem

Porro xi anno Sedechie mense
iiii mense ix die mensis Nabuzar-
dam princeps exercitus Ba-
bilonis et principes Nabuch
et arcu dederunt urbem et mu-
rum destruxerunt in circuitu eius.

[illegible]

Ieremias. Itaque Sedechias tulit Ieremiam
de carcere. et interrogauit eum
in domo sua secreto dicens.
putas ne est sermo a domino.
quia tradidit caldei Regis babilonis
dit in manum

[illegible] mense Iunii capta est ciuitas sed misit [illegible] ad [illegible] Sedechiam quid uellet fieri de urbe et [illegible] et ita [illegible] destructa est

De p(ro)phetia Ier(emi)e in carcere

traderis. Sed obsecro domine
mi rex, ne remittas me in
carcerem Jonathe ne moriar
ibi. Et precepit Rex ut traderetur
ei torta panis quottidie
excepto pulmento in vestibu-
lum carceris et ut daretur
ei torta panis quottidie ex-
cepto pulmento donec consume-
rentur omnes panes de civitate.
Et clamabat Ier(emias) in vestibu-
lo carceris. Quicumque remanserit
in civitate fame aut gladio
peribit. Qui vero confugerint ad
hostes quodammodo morte decli-
nabunt et quenerunt princi-
pes et seniores Civitatis ad
regem dicentes. Rogamus te ut
moriatur. Quod iste de industria
eam dissolvit manus in(...)
bellancium plane mittit eum de-
dicit Sedechias iuvenis ducetur
in Babilone. Ezechiel eum
in Babilone perventurum dicens.
Sedechias non videbit Babi-
lonem. Et dixit rex ad eos. Ecce
ipse in manibus vestris est. Nec enim
phas est regem nobis quicquam
negare. Tulerunt ergo Iere-
miam et deposuerunt eum funibus
in lacum Helchie, in quo non
erat aqua, sed lutum, ut mor-
te pessima suffocatus periret. Et erat
depressus in luto, ut ipse arguitur
quod erat ei amarius omni
morte. Tunc Abdemelech
Ethiops vir eunuchus de domo
regis secreto dixit ad regem.
Peccaverunt qui fecerunt isti graviter.
Et Rex. Tolle tecum xxx viros
et leva prophetam de lacu antequam
moriatur. Qui assumptis
viris, tulit pannos veteres
de domo Regis, qui computrue-
rant, et submisit eos in la-
cum per funiculos et dixit ad Ie-
remiam. Pone pannos veteres
sub cubito manuum tuarum et
super funes. Quo facto edu-
xerunt eum de lacu

Quod Ier(emi)as fuit proiectus
in lutum et p(ro)pheta extractus

et vocavit eum Rex secreto ad
hostium tertium quod erat in domo domini
et ait. Interrogo te ne abscon-
das a me aliquid. Cui ille. Quo-
plus dedero tibi non me audias.
Si annunciavero tibi interficias me.
Et iuravit ei Rex dicens. Vivit
dominus non occidam te, nec tradam
in manus virorum qui querunt
animam tuam. Et ait Ieremias. Si
exieris ad principes Babilonis
salvus eris tu et domus tua
et civitas hec non succendetur. Si
non exieris et civitas succendetur
et tu cum domo tua non effugias
manus eorum. Et ait rex. Facerem
quod dicis. Sed timeo Iudeos
qui transfugerunt ad caldeos
ne forte accusat me et tradat
in manus eorum et illudat mihi.
Et ait Ieremias. Non tradideris. Tunc
rex inquit. Nullus sciat verba
hec. Et si quesierint a te quid locu-
tus est tibi Rex dicens. Prostravi
me coram rege ne reduceret me
in carcerem.

De fuga Sedechie

Tres defecerunt victualia in
Civitate a deo ut mulieres
comederent pueros suos ad men-
suram palmi. Sicut legitur in tre-
nis Ieremie. Capta est autem civi-
tas xi anno regni Sedechie et
iiii° mense ix° die mensis. Unde Iosephus
et liber regum. Secundum vero Iosephum
ix° die et capta est civitas circa
mediam noctem, et sederunt princi-
pes Babilonis in porta media.
Et fugit autem Sedechias cum omni
domo sua nocte et principes cum
eius cum eo per viam orti Regis
et ingressi sunt ad viam deserti.
Quod cum indicatum esset agminibus
traditoris vel reditis principibus
Babilonis persecuti sunt eum
diluculo et apprehenderunt eum in
campis solitudinis Iericontine.
Plures autem principum dispersi
sunt et recesserunt ab eo ipso

no cu reliquis vinctu trax[er]unt ad rege[m] Babilonis in Reblatha · Qui locutus est cu[m] eo iudiciu[m] dicens eu[m] ingratu[m] fuisse p[re]cepti a beo impii et contra iuramentu[m] hostiliter egisse · et adiecit maledicta asse in deu[m] · et addidit maximis dentibus tua nequitia · omnis deus tradidit te · ·et Sarayam sumu[m] sacerdote[m] · tunc filium Josedech reservat · occidit q[uo]q[ue] eunuchu[m] · qui erat super viros bellatores · et zophar principu[m] exercitus · qui probabat tirones et q[ui]nq[ue] viros de his qui steterat cora[m] rege · et tres de ianitoribus templi · et sex viros probatos de vulgo vel lx in Jeremia / Oculos vero Sedechie effodit et chathenis vinxit eum ut adduceret in Babilone[m] · et tunc eo Josedech · et reduceret qui duceret eos in Reblatha ad exercitum in Jerl[m]

Decaptione Sedechie

De incendio templi et urbis et Godolia

T[an]gitur in xi° anno Sedechie mense · v° · decima die mensis ipse est annus decimusnonus Nabuchodonosor regis Babilonis Nabuzardan incendit domu[m] domini et domu[m] regis · et omnes domos Jerl[m] et totu[m] muru[m] Jerl[m] per circuitu[m] destruxit et tulit o[mn]ia vasa domus domini et colu[m]pnas duas et mare eneu[m] · et ligavit populu[m] · ut adduceret eu[m] in Babilonem · et isti sunt dicti captivitas iude · et tulit Jeremia[m] de vestibulo carceris · de quo mandatu[m] acceperat Nabuzardan in hunc modum Tolle illu[m] · et pone super eu[m] oculos tuos · et ut voluerit facies ei · et prefecit terre Godolia[m] filiu[m] Ahicham · ut preesse pauperibus terre qui relicti erat · et agricolis et vinitoribus ut redderet singulis annis vectigalia regi Babilonis Dedit autem Nabuzardan eu[m]

Decaptivitate iudeorum

Nabuzardan liberavit Jeremiam

Rama et ducebant ante eu[m] cathenati · et tollens de medio eorum Jeremia[m] · dixit Ad eum veni mecu[m] in Babilone[m] et honorabo te · et si displicet tibi recede / omnis terra in conspectu tuo est et habita apud Godolia[m] et quocunq[ue] volueris vade · et tradidit ei Nabuzardan cibaria et munuscula et dimisit eu[m] · Silo et cetera habitans · libros abire p[er]misit · Sedit itaq[ue] Jeremias et Baruch Nothinus cius in medio populi qui relictus fuerat Nabuzardan vero abiit in Babilone[m] trahens secu[m] captivitate[m] / hic finit textus / et regnatu[m] regu[m] Hebreorum / et regnatu[m] est secundum Josephum in eo annis · · · et xx · mensibus vi et diebus x · Secundum libru[m] regu[m] vero non plene quingentis et fuerunt in eo Reges a Saule usque ad · xx · et unus · A edificatione vero templi · fluxerunt anni · · · et lxx · et decem menses vi et dies decem Ab egressu aut[em] populi de Egypto · et Ab orbe condito anni mille · et dies · · · vii et menses vi et dies et templum fuerat aut[em] in templo · · · successione qui de Sadoch sacerdotes a primo Sadoch usq[ue] q[uem] instituit Salomon usq[ue] ad Josedech · q[uem] interfecit Rex Babilonis

De morte Sedechie

Porro Nabuch · cu[m] intrasset Babilone[m] cu[m] triumpho immolat victimas solemnes et solemnizavit cu[m] diis suis · et solemnis diebus cu[m] omni populo ex diebus precepit reculabent exhilarati · precepit Rex ut adduceretur Sedechias in mediu[m] · et aliqui de

cantoribus templi cum eo
qui psallerent coram con-
uiuantibus in musicis In-
strumentis et canerent ympnos
de canticis Syon. Bibebant
autem uinum In uasis domus
domini quorum quedam Nabuch
consecrauit ydolis quedam
uero sibi reseruauit Cumque da-
rent psallentibus potum clau-
sulo precepit Rex ut duceretur
Sedechias potius excecatus
et coram omnibus ignominiose
excecatus est et iterum reduceretur
in carcerem Ex nimio affli-
ctus dolore post paucos dies
mortuus est et audiens Nabuch
tam mortis eius cum thesauris cu-
dit Regio honore sepeli-
uit

Incidencia Exterminium regni

In diebus Sedechie factum
est exterminium regni Iude-
orum et exordium habuit quin-
ta etas. Cuius anno secundo
facta est solis defectio quod ta-
lesmilesius predixerat

Incidencia de romanis rege

In diebus captiuitatis tercia-
norum uiii rex Seruius No-
bilis captiue filius qui tres
montes urbi addidit quirina-
lem viminalem Esquilinum et fos-
sas circa muros duxit. re-
gnauit. Romanorum ciuium primus insti-
tuit. tandem occisus est a tar-
quinio superbo prisci tarquinii
filio Eodem tempore apud gre-
cos vii sapientes sunt appellati

Determinatio contrarietatum

In hoc loco digimus duximus
interponere contrarietates
decollationis annorum Regum
Iuda et Regum et regum Israel
et determinationes earum que nobis
occurrerunt ibi ut tandem
historia expeditius prosequamur

In libro regum emergunt con-
trarietates decollationum annorum
regum Iuda et regum Israel que
quidem determinari possunt si bene no-
uo inueniuntur deuinlatio uiciis
scriptorum credimus hec accidisse
qui in prius nominibus et numeris
et sepe falluntur Roboam et Ieto- ad ∂ a.l. 18m

boam primi congregauerunt annis ... mo vii

xvii alter in Iuda alter in Israel
post roboam cepit regnare filius
eius Abia in Ierusalem in xviii°
Ieroboam Cum xx duobus annis
regnauit in Israel et conregnauit
Abija Ieroboam tribus annis quod
Smodochite dictum est quod est duobus
annis et aliqua parte tercii qui
erat xxi Ieroboam et in reliqua
parte eiusdem anni cepit regnare
Aza filius Abija et xli et uno
anno regnauit in Ierusalem Anno ad ∂ a.l.s. 18m aza
secundo Aza regnauit in Israel
Nadab filius Ieroboam duobus
annis id est uno anno et aliqua
parte anni secundi qui adhuc ad Nadab xx° In quo incepit regnare
erat tercius Aza et occidit eum
Baaza et cepit eum regnare in
Israel pro eo anno tercio Aza et
regnauit xx iiii° annis non
completis Cuius regnauit
usque ad xxvi uii Aza sed non
regnauit nisi usque ad xxvi scriptu-
Hela itaque filius Baaza in Israel
anno xx° secundo Aza et duobus
annis regnauit id est uno anno et
aliqua parte anni secundi qui erat
xxvii Aza et in hoc eodem anno
Zamri interfecit Hela et regnauit
pro eo vii diebus id est eius mortuo
diuisus est populus pars quedam
sequebatur Thebni altera sequebatur
Amri et Thebni et preualuit Amri
et regnauit xii annis in Israel. hoc ad ∂ a. anno xx vii°
notandum est quod contencio de regno
inter Amri et Thebni durauit
per tres annos et ultra Cum ita sit
dicit scriptura quod Amri cepit
regnare xxx° i° anno regni Aza
Et cum mortuus Zamri statim

cepisset regnare anni tu electus
fuit ergo regnare cepisset xx
viij° anno dccl viij° regni
aza veritus postea dicit scriptura
Cum cepisset regnare in hoc anno
sue electionis · tu dicit filius
eius achab cepisse regnare x
xx viij° anno regni aza · Cum
viij annis regnauit anni j° aza ·
Et aza non nisi xl et uno anno
regnauit · plura est quod anni su-
peruixit aza paanni viij · Eius
ergo achab sucedens patri
incohauit regnare xxx viij° re-
gni aza · Quod sic solum potest
exponi quod scriptura dicat anni ce-
pisse regnare xxx j° anno regni
aza · Intelligens est quia tunc
solus et super totum israel mor-
tuo patre cepit regnare · Cum
autem dicat enim regnasse in an-
nis a xx viij° anno aza numerat
quando israel enim in regem elegit
Quod tempus extendit usque ad
xxxviij in anni regni aza
Quod achab regnare incohat
Quod sine sequentes scriptura re-
sonat · que narrat Iozaphath
filium aza regnare cepisse iiij°
anno regni achab · Ille fuit
ultimus aza xli · sed primus pa-
tri Iozaphath regnauit in ultimis
xx v annis · Cuius anno xvij
ochosias filius achab cepit re-
gnare in israel · Et duobus annis
regnauit · hunc quia filium non
habuit · frater eius Ioram succes-
sit in regnum et cepit regnare
Ioram in israel anno secundo
Ioram filii Iosaphath · Sed
queritur si anno xviij° Iosaph-
ath qui xxv annis regnauit
ochosias cepit regnare · et duo-
bus tamen annis regnauit · quod
Ioram frater eius anno secundo
Ioram filii Iosaphath · et
non potius decimo viij° vel de-
cimo nono anno Iosaphath

regnare cepisset cepit re-
gnare ea statim in sequentibus
subiungit scriptura · quod Iosaphath
anno decimo anno Iosaphath
Ioram filius achab rex
per quatuor annos solum post
duos annos quibus filius
in columnis antequam pater
collocis domus sue coniunxit
regnauit · Vel qui eius
octo vel ix · quibus eos Iora
quarente frater eius Iora
administrationem regni age-
bat · non sibi · sed fratri
deputantur · Sed hic viij
decimo anno regni Iosa-
phath regnasse scribitur
Iora eius tunc regni ad-
ministrationem pro fratre qui
languebat suscepit · Sed
plura vero que dicit · quod
Iora filius achab · anno
secundo Iora filii Iosaphath
regnauerit · Primus qui post fratre
eius defuncto · Iam fratre
regnare cepit attendit et
diuisores sane scriptis pre-
phetam collectus est archa-
tus libri Regum · Unde est
quod alius · aliud · et alius
aliud secundum rationum diuer-
sitate · Inicium incohationis ·
Regni tam Regum Iuda · quod
israel assignauit Ioram
dicte filius achab super israel
Illa Regis scriptura · que
post eum dicit · quod anno ve-
Iora filii achab regis israel
regnauit Ioram filius Io-
saphath Regis iuda · Ipse
attendit · quod pro fratre admi-
nistrauit uniuersa regnum Iora fi-
strate cepit Ioram
eius Iosaphath xxv regni
annorum licet tunc re
cepisset · et viij° annis re-
gnauit in ultimo anno viij regnauit
tum filii achab regnauit

Ochosias filius Iora regis
Iuda viginti duorum annorum
erat cum regnare cepisset. et uno
anno regnauit in ierusalem. Quidam
mendose tradiderunt Ioram
filium Iosaphat xx et duorum
annorum fuisse tamen cum regnare
cepisset. Quod stare non po-
test. Si enim xxii duorum anno-
rum tantum erat et octo annis
tantum regnauit ergo tricenarius
erat cum mortuus est. sed filius
eius ei succedens iam xxii duorum
annorum erat. ergo genuit eum ge-
nuit Iora viii annorum etate
quod est impossibile. Tamen hebrei
tradunt Ioram filium Iosaphat
xx annis regnasse et vel duo-
bus vixisse. Quod videtur
consonare illi libro que dicit
eum xxx duorum esse cum regnare
cepisset. sed cum dicat solos
viii annos quibus innocenter
vixit antequam fratres suos
occidisset illi in regnum
computatos a scriptura. Mortuo
ochosia mater eius athalia
vi annis regnauit in ierusalem
eisdem sex annis conregnauit
Iehu qui xxviii regnauit
in israel. Anno vii Iehu ce-
pit regnare in ierusalem Ioas
et xl annis regnauit. Regna-
uerunt ergo pariter Ioas in Iuda
et Iehu in israel xx et duobus
annis quibus finitis mortuus
est Iehu et successit ei in
regnum Ioachaz filius eius
incohans regnare anno xxiii
Ioas regis Iuda. Ioachaz
et xvii annis regnauit in israel
Sed si anno xxiii Ioas Io-
chaz cepit regnare et annis
xvii regnauit cum Ioas xl
annis regnauit palam
est quod usque ad xxxviiii vel po-
tius xl annum eius Ioa-
chaz regnauit. Secundum ergo
statim in sequentia dicit scriptura
quod Ioas filius Ioachaz
anno xxxvii Ioas regis

Iuda regnare cepit. Et forte ter-
tio vivente patre simul cum patre
regnauit. Et forte scriptorum ne-
gligentia. que in numeris sepe errat
hanc difficultatem peperit. Anno
secundo Ioas regis israel regna-
uit amasias in ierusalem xxix annis
annum xl Ioas quo amasias re-
gnare cepit mutatur ex quo solus
defuncto patre regnauit. Vixit
autem amasias rex Iuda post-
quam mortuus est Ioas rex israel
xv annis et hic oritur questio
supra dicta. Est quod amasias anno
secundo Ioas regis israel regnare
incohans xxix annis. Ioas autem
xvi annis regnauit. xv itaque an-
nis simul regnauerunt. Mortuo itaque
Ioas soli xiiii anni superfuerunt
amasie. Vel ad plus xv. Vel forte
errauit scriptor ponens xxix pro
xiiii. Vel forte amasias vivens
desiit regnare et xv vel xvi annis
vixit diutius quam regnauit. Por-
ro anno xv° amasie regnat
in israel Ieroboam xl et uno anno
Simul itaque regnauerunt amasias
in Iuda et Ieroboam in israel. Ad plus
xv annis. Et mortuus est iste. quod se-
quens scriptura dicit. quia xx-
vii anno Ieroboam regnauit O-
zias filius amazie in ierusalem.
Et forte xv annis Iuda sine
rege fuit. quia ut diximus
amasias regnum vivens dimisit
et ozias adhuc paruulus re-
gnare non poterat. Mortuo vero
patre. cum xvi esset annorum et
Ieroboam in israel xxvii anno
regni sui incohasset regnare
non poterat cepit in ierusalem et lii
annis regnauit. Quarto vero anno
xxxviii° vero ozie regis inde re-
gnauit zacharias filius Ierobo-
am in israel vi mensibus. et oritur
questio supra dicta est. quod anno
xxviii° Ieroboam in israel cum
xl et uno anno regnauit O-
zias regnare cepit et l duobus
annis regnauit. xiiii ita annis
pariter regnauerunt Ozias et Ierobo-

[illegible]

am Cum Ieroboam post xl et
vnum annum defunctus . si statim
Zacharias filius eius in regnum
successit . non in xxx° viii° . sed in
lxx° . anno regni ozie regnare
cepit . aut igitur regnum israel
xx iii bus annis sine rege fuit
vel potius pro istis xx iii annos
Zacharias filius Ieroboam
regnauit . Eorum tamen illi qui pos-
sime uixit in regnum non sunt com-
putati Soli aut vi . sex mensibus
quos correctus uixit . in xxx
viii° anno ozie illi sunt compu-
tati . In xxxix° aut uel anno ozie
sellum . occiso zacharia regnauit
in israel vno mense . Eodem anno
manahen occidit sellum et regna-
uit in israel duobus annis . Anno l°
ii° ozie phacee filius Rome-
lie phaceia interfecit et regnauit
in israel xx annis . Anno 2° pha-
cee regnauit Ioatham in iherusalem
et xvi annis regnauit xx . quo
annis adiungens simul regnauerunt
Ioatham in Iuda et phacee in
israel . et annus qui fuit vltimus
Ioatham fuit phacee xviii
Et ita phacee regnauit post Io-
atham . tribus annis in quibus
conregnauit ei acham filius Io-
atham . Quod ergo legitur . quod
osee interfecit phacee et regnauit
pro eo xx° anno Ioatham fi-
lii ozie . Ex illo tempore regum Io-
atham scriptura inchoat . quo pater
leproso conregnauit . ubi uite
legitur quod anno secundo phacee
regnum . et quod xvi annis regna-
uit . ab illo tempore inchoat . quo
fuit solus mortuo patre Reg-
porro iiii anno acham osee re-
gnauit in israel x annis . Ergo
phacee et acham tribus tamen
annis conregnauerunt . ut dictum
est . tunc anno iiii° acham
occisus est phacee et si osee oc-
cisor eius non regnauit pro eo
usque ~~ad iiii annum~~ ad xii^m an-
num acham tunc Regnum

israel fuit viii annis sine re-
ge . Itaque predicte contrarieta-
tes . et alie si quas premisi-
mus . estimari possunt . vel per
sinodochem . vel quia quidam
cum patribus regnauerunt . ante
quam soli regnarent vel quia
quandoque regna sine rege fuerunt

Hystoria de tobia

Hystoria tobye exordium
habuit in captiuitate
quam fecit salma-
nasar . Quo uero tempore termina-
bitur non satis elucet . uide-
tur enim secundum ordinem hysto-
rie thobias uixisse post ter-
tium aduentum et incendium tem-
pli . ait enim in canticis suis
Iherusalem ciuitas dei castigauit
te dominus . Benedic deum seculorum
ut reedificet in te thabernacu-
lum suum et reuocet ad te om-
nes captiuos . In diebus autem
mortis autem sue cum precepit
filiis suis de reditu captiuorum . ait
~~Hierosolimis autem~~ et domus
terra deserta replebitur . et domus
dei que in ea incensa est . iterum
reedificabitur . Si non ~~...~~ Thabie
attendamus tamen uite hystorie . qui
fuit enim tamen hystorie . non inuenitur
fuit ei terminus uite hystoria
Inuenimus descendisse hystoria pro-
amplius ultra tempora Iosie . Et
namque cum filius eius Ezechie
captiuatus xxx° anno regnante
et auunculum esse . cum xxx
annis . tamen inuenerit certa xx
annis . mortuus est de
anno Iosie . Ieronimus . Hec
hystoria transtulit in latinum
sermone caldeorum . et eliodori
hepticcam cronicam et hystoria
Episcoporum hanc hystoriam petro-
uidebit inter apocrifa ponit . inter-
ea in prologo suo dicit quod
agiographa . quod si esset
tunc esset in tercio ordine
canonicis ueteris instrumenti

et ubi supra
... primo

Sed quia de nullo ordine est dictum, quia vero diffusius accepit Agiographa a posita, et quia minus est lingua Caldeorum Hebraicis sermoni, utriusque lingue peritum loquacem quesivi Hebreo; quidquid ille Hebreis verbis expressit, Latino sermone exposui sub brevi et quasi unius diei labore.

Excecatio Thobie et de furtu Sare filie Raguel

Porro Thobias ex tribu Neptalim fuit. Cumque ceteri adorarent vitulos aureos quos fecerat Jeroboam, iste ipse ascendebat in Jerusalem ut adoraret Deum Israel, primitiva et decimas fideliter offerebat, ita ut tertio anno proselytis et advenis omnem ministraret decimationem, et cum omnibus legem Dei principaliter observabat. Cum factus autem vir accepit sibi uxorem Annam de tribu sua et suscepit ex ea filium nomine suo vocavit Thobiam. Captivus ductus cum uxore et filio habitavit in Ninive et custodivit animam suam ne contaminaretur in cibis gentilium, sed contribules suos ne contaminarentur se frequenter arguebat. Et dedit illi Deus gratiam in oculis Salmanassar regis, et dedit ei potestatem quocumque vellet ad captivos ire et ita eos facere. Quotiens nolinsset, cumque deambularet per regionem et captivis dans monita salutis devenit in Rages civitatem Medorum et invenit in ea quendam contribulem suum Gabelum egentem, et reliquit ei sub chirographo x talenta argenti que habebat in bonis in quibus a rege fuerat honoratus. Mortuo autem Salmanassar, cum filius eius Sennacherib filios Israel haberet exosos, Tobias consolabatur eos et egenis ministrabat.

Cumque reversus esset Sennacherib a Judea fugiens manum Dei, iratus multos Hebreorum fecit occidi. Quorum corpora Thobias sepeliebat. Quod cum nunciatum esset regi, tulit omnem substantiam eius et eum iussit occidi. Thobias vero cum uxore et filio fugiens latuit, quia multi diligebant eum. Post xlv dies cum esset occisus rex a filiis suis, redit Thobias in domum suam, et restituta sunt ei ablata. Porro in quodam die festo cum paratum esset prandium, dixit Thobias filio suo: Vade et adduc alios de tribu nostra timentes Deum, ut comedant nobiscum. Qui reversus nunciavit unum ex Hebreis iugulatum iacere in platea. Et exiliens Tobias relinquens tulit occulte corpus in domum suam, et prius comedit panem in luctu et tremore. Et cum sol occubuisset ~~sed~~ sepelivit id. Et arguebant eum proximi sui dicentes: Huius rei causa interfici iussus es, et iterum sepelis mortuos. Sed Thobias magis timens Deum quam regem, sepulture occisorum sollicitus instabat. Contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura rediens domum iactaret se iuxta parietem et obdormivit, et ex nido hirundinum calida stercora super oculos eius inciderent, et factus est cecus. Hoc autem promisit Deus fieri ad eius probationem et ad exemplum patientie in posterum ita et in omnibus benedixit Deum, sicut beatus Job. Nam et proximi sui insultantes ei increpabant dicentes. Nolite ita loqui: filii enim sanctorum sumus, et vitam illam expectamus quam Deus daturus est fidelibus suis. Anna vero uxor eius ibat ad textrinum opus quotidie, et de labore manuum suarum quod consequi poterat deferebat. Ipsa

ctum. Est autem ut edum ancil-
piens detulisset domi. cuius ba-
latum cum audiens ait Videte
ne furtivus sit. Ad hec uxor
rendit. Manifeste vana facta e
spes tua. et elemosine tue
paruerunt. Et ingemuit Tobias
cum lacrimis dicens. et nunc do-
mine secundum voluntatem tuam fac mecum.
et precipe in pace recipi spiritum me-
um. Expedit enim michi magis
mori quam vivere. Eadem contigit
die ut Sara filia Raguel in
civitate medorum audiret impro-
perium ab una ancillarum suarum.
que increpabat dicentem sibi Inter-
fectrix virorum ~~suorum~~ tuorum.
Numquid occidere me vis. sicut
occidisti vii viros. Et demon i. no-
mine asmodeus occidebat eos
mox ut ingressi fuerant ad eam.
Ascendit ergo Sara in superius
cubiculum domus sue et tribus
diebus et tribus noctibus non
manducavit ~~nec bibit~~ nec bibit
in oratione persistens aiebat. Pre-
cor domine deus patrum nostrorum
ut de vinculo improperii huius ab-
solvas me aut certe desuper
terra eripias me. In illo tempore
exaudite sunt preces amborum
in conspectu dei. et missus est
angelus Raphael ut curaret
ambos. Igitur cum Thobias pu-
taret se exauditum. ut moreretur
ait ad filium suum. Audi fili mi
verba mea et ea in corde tuo
quasi fundamenta construe.
Cum inbriat spoliatus me et ho-
norem habebis matris tue cum
vixerit. Mortua vero me sepe-
lias eam. semper in mente habeto
deum fili mi. et sua mandata
eius. De substantia tua fac ele-
mosinas. quia elemosina ab omni
peccato liberat et magna prestat
fiducia coram deo omnibus facienti-
bus eam. Attende tibi fili mi ab

omni fornicatione. et a superbia
a qua sumpsit initium omne
peccatum. Consilium a sapiente
perquire. a peccatoribus declina.
Mercedem mercennarii non ma-
neat apud te. Noli timere
fili. quia pauperem vitam gerimus
sed multa bona habebis.
si timueris deum. Insuper quia
dedi Gabelo x talenta argenti
in Rages. cuius cirographum
penes me habeo. perquire ergo
tibi fidelem virum. qui tecum
eat. salva mercede sua. ut
restituas Gabelo cirographum
suum. et ipse restituet tibi
pecuniam. Tunc egressus Thobias
invenit iuvenem splendidum et quasi
accinctum paratum. ignorans quod angelus
dei esset. Cumque ab eo quesisset
ab eo. si viam que in regionem me-
dorum novisset. et Rages civitatem.
et Gabelum habitantem in ea. in-
troduxit eum ad patrem suum.
et salutavit eum iuvenis.
dicens. Gaudium sit tibi semper.
Cui Thobias. Quale gaudium erit
michi. qui lumen celi non vi-
deo. Cui iuvenis. Forti animo
esto. In proximo est a deo ut
cureris. Et ait Thobias.
poteris perducere filium meum
ad Gabelum. Et ille. Ego ducam
eum. et reducam ad te. Cumque
quereret Thobias ab eo tribum
eius. et ~~domum~~ domum et nomen.
R. Ex filiis Israel. Ego sum filius
Azarias Ananie magni filius.
quos totum communem inter peccatores
nomen erat nomen. erat enim
angelis videntibus deum. et
erat Azarias i. adiutor et filius
Ananie i. gloria dei. Tunc preparatis
omnibus. que erant opus in
via. ambulaverunt ambo simul.
et canis secutus est eos. Ma-
ter autem flebat dicens. Baculum senectutis no-
stre tulisti. numquam esset pecu-
nia illa. pro qua misisti
eum. Sufficiebat nobis paupertas

tas mea. ut dimiciaas computare
mus. quem uidebamus filium nostrum
Et ait Thobias Noli flere. fi-
lius meus saluus reuertetur ad
nos. crede enim quod angelus dei
bonus committetur tibi cum ipso
Illi duo. prima mansione ma-
serunt iuxta fluuium Tigrim
Et exiuit Thobias ut laua-
ret pedes suos. et piscis imma-
nis egrediebatur ut deuoraret
eum Et timens Thobias cla-
mauit dicens domine domine in-
uadit in me. Et ait angelus
apprehende branchiam eius et trahe
eum ad te et extraxit eum in
sicco. et palpitabat ante pedes
eius. Super hunc locum dicit
beda. quod dum primus in aqua
lauaret pedes suos. qui am-
bulabant super terram. aduer-
sarius diabolus quesiuit si quid pec-
cati inueniret in eo Unde
pater Transfer calicem hunc
a me. Tunc dixit angelus
ad tobiam exentera piscem
hunc. et cor eius et fel. et
iecur. repone tibi. valent enim
ad medicamenta. Tunc tobias
partem piscis assauit et come-
derunt partem salsam secum
tulit. Cumque simul pergerent
ait Thobias Azaria scitur quod
remedium habent que de pisce
seruare dixisti Cui Respondit particula
cordis super prunas posita fu-
mo suo extricat omne genus
demonum a uiro uel a muliere
Nec super hoc iuuari debet
cum fumus cuiusdam arboris
adueste. eandem uim prohibere
habet Cumque quesisset Tobi-
as ubi manent nocte illa
Respondit angelus Est hic Raguel
propinquus tuus. habens filiam
unicam. que debetur tibi cum
omni substantia eius. Et ait Thobias
Audio quia tradita est uiris
vii et occisi sunt a demone
Et Respondit angelus Noli timere
Super petulantes deum non
timentes potestatem demonii habet
Tu autem cum acceperis eam. tribus
diebus commede continebis ab ea
et de nocte uacabitis ambo ora-
tionibus. Prima nocte incenso iecore
piscis partibus uectis fugabitur
demonium Secunda nocte in co-
pulacione sanctorum patriarcharum ad-
mitteris .i. orabitis deum ut in prin-
cipium sanctitatis et pudicitie admittat
nos Tercia nocte benedictionem
consequeris. ut filii ex uobis pro-
creentur sani et incolumes. Hanc
benedictionem prestabit uel sacerdos. uel
aliquis maior inter eos uicem
sacerdotis gerens Quarta nocte
accipias eam cum timore dei. amore
filiorum magis quam libidine ductus.
ut in semine abrahe benedictionem
in filiis consequaris Tandem
ingressi sunt ad Raguelem Cumque
dicet Raguel uxori sue Anna
simillimum esse iuuenem hunc tobie
consobrino suo. dixit ad eum
angelus hic est filius illius. et
letatus est. Raguel et instaurat
conuiuium Tunc ait tobias Non
manducabo neque bibam. nisi prius
petitionem meam confirmes. et promit-
tas michi dare Saram filiam tuam
Quo audito expauit Raguel.
et hesitanti de responso dixit ei an-
gelus Noli timere dare eam sibi co-
niugem. hunc enim debetur. et propterea
alius non potuit habere eam Tunc
ait Raguel Credo quod a deo re-
misit et quod exaudiuit deus preces
et lacrimas meas. ut coniungeret
filia mea cognationi sue secundum
legem moysi. et apprehendens deus
pater filie dexteram. tradidit
eam dextre tobie dicens. deus
patrum nostrorum sit uobiscum. et
coniungat uos. et impleat bene-
dictionem suam in uobis. et fecerunt
conscriptionem coniugii. et commede-
runt benedicentes deum. Post cenam
uero introduxerunt iuuenem

in cubiculum virginis. et protulit
tobias de cassidili suo partem iecoris
et posuit super prunas. Tunc
raphael apprehendit demonium. et
religavit in deserto superioris
egypti. Tunc Tobias ait ad vir-
ginem Sara. deprecemur deum hodie
et cras et secundo cras. quia his enim tribus
noctibus iungimur deo. Quarta no-
cte cum in nostro erimus coniugio. filii
enim sanctorum sumus. Nec possumus
ita coniungi. sicut et gentes que igno-
rant deum. et orabant ambo simul
dicentes Miserere nobis domine
deus patrum nostrorum. miserere nobis
et consenescamus ambo pariter
sani. Porro circa pullorum cantum
accersit Raguel parari sepul-
crum. ut sepeliret eum priusquam illu-
cesceret. et misit unam de ancillis
ad videndum si iam obiisset. Que re-
versa invenit eos incolumes
esse. et secum pariter dormientes. et lau-
daverunt omnes deum. et repleverunt
servi foveam quam fecerant. priusquam
illucesceret. et fecerunt solemne
convivium omnibus vicinis et amicis
suis. et adiuravit Raguel tobia-
um duas ebdomadas maneret apud
eum et dedit ei mediam partem omnium que
possidebat. et faciens scripturam
ut reliqua pars que superesset
post obitum suum deveniret ad to-
biam. Tunc ait Thobias ad an-
gelum. quem estimabat hominem
Azaria frater nosti quod [illegible] sit mora
nostra parentibus meis. obsecro ut va-
das ad gabelum et reddas ei chi-
rographum suum. et recipies ab eo
pecuniam. et monebis eum venire
ad nuptias. Tunc assumens Ra-
phael quatuor de servis Ragu-
elis. et duos camelos venit ad
gabelum. et recepta pecunia duxit
eum secum ad nuptias. et ingressus
gabelus invenit eos discumben-
tes. et benedixit eos etc. Cumque
omnes dixissent amen. Cum tamen
domum nuptiarum convivium exer-
cebat. Porro cum Thobias moram
faceret causa nuptiarum sollicitatus

erat pro eo pater eius quod ad
diem destinatum non redierat
Mater non lacrimis irremedia-
bilibus deflebat dicens Heu heu
me fili mi. ut quid te misimus
peregrinari. lumen oculorum
nostrorum. Baculum nostre
senectutis. Pater autem eius con-
solabatur eam. Raguel dicebat
ad generum suum. Mane hic. et
ego mittam nuncium salutis tue
ad patrem tuum. Cumque ille non
acquiesceret tradidit ei Saram
et dimidium substancie sue in pue-
ris in puellis in pecudibus
in camelis in vaccis et in pe-
cunia multa. parentes eos mo-
nuerunt filiam suam honorare
soceros. diligere maritum. regere
familiam. gubernare domum.
seipsam irreprehensibilem exhibere.
Cumque reverterentur pervenerunt
ad Carram. que est in medio
itinere. et ait angelus ad to-
biam. precedamus nos duo. et sequatur
nos lento gradu uxor tua
et familia tua cum animalibus. et
tolle tecum de felle piscis et
linias eo oculos patris
tui et recipiet visum. Porro
Anna sedebat secus viam
cottidie in supercilio montis
unde respicere poterat de lo-
ginquo. et cognoscens a lon-
ge filium venientem. cucurrit
ad virum suum dicens. Ecce fi-
lius tuus venit. Canis quoque
qui simul fuerat in via pre-
currit et quasi nuncius blandimen-
to caude gaudebat. Tunc con-
surgens cecus manu data pu-
ero processit obviam filio suo
et osculantes filium fleverunt
pre gaudio. Cumque adorassent
deum consedissent. Tunc Tobias
de felle piscis linivit oculos
patris et sustinuit. quasi
dimidia hora et cepit egre-
di albugo ex oculis eius ma-
brana ovi. Quam apprehendens

Thobias exacuit ab oculis eius statim qz visu recepit et glorificabant omnes deum et ait tobias benedico te deus israel qui castigasti me et sanasti me et ecce video tobiam filium meum. Ingressa est autem post dies septem Sara uxor eius cum omni familia sua et pecunia quam receperat a gabelo et convenerunt contribules et vicini ad thobiam et congratulabantur ei per vij dies epulantes cum gaudio. Cumque narrasset tobias patri suo per ordinem bona sua que fecerat ei angelus in via. Tulerunt angelum in partem rogantes ut dignaretur dimidiam partem omnium que attulerant accepta habere. Tunc dixit ei angelus occulte. Benedicite deum celi et coram omnibus confitemini ei quia fecit vobiscum misericordiam suam. Etenim sacramentum regis abscondere bonum est. opera autem dei revelare et confiteri honorificum est. Non abscondam a vobis sermonem occultum. Bona est oratio cum ieiunio et elemosina. Cum orabas et derelinquebas prandium et abscondebas mortuos per diem et nocte sepeliebas. Ego obtuli orationem tuam domino et quia acceptus erat ei necesse fuit ut tentatio probaret te et misit dominus me ut curarem te et Saram uxorem filii tui a demonio liberarem. Ego enim sum Raphael angelus unus ex vij id est ex numero qui astamus ante deum. Cumque audissent trementes ceciderunt in facies suas. et ait angelus. Pax vobis nolite timere. Cum essem vobiscum videbar vobiscum manducare et bibere, sed ego cibo

invisibili et potu utor qui ab hominibus videri non potest. Tempus est ut revertar ad eum qui misit me. et hec dicens ab aspectu eorum ~~sablatus~~ est sublatus est. Tunc prostrati per tres horas in faciem benedixerunt deum. et exurgentes narraverunt omnia mirabilia eius. Aperiens autem Thobias senior os suum benedixit dominum et dixit. Magnus es domine in eternum. quia flagellas et salvas deducis ad inferos et reducis. Non est qui effugiat manum tuam. et hortatus est eum hoc cantico filios israel. et captivum ... ad dominum. Et faciebant iustitiam coram eo. et credite quod faciet misericordiam. et predicavit de ierusalem dicens. omnes fines terre adorabunt te nationes de longinquo ad te venient. et munera deferentes adorabunt dominum in te. Benedicti erunt qui edificaverunt te. Ierusalem que tenebitur ... porte urbis ex saphiro et smaragdo edificabuntur. et per vicos eius alleluia cantabitur. Erat autem thobias lvj annorum quando lumine amisit. Sexagenarius vero illud recepit. et post ea vixit annis xlij et vidit filios nepotum suorum et complevit annos cij. Glosa hec de ministerio videtur velle cum propheta illuminatus est vel duobus annis super vixisse referens. i. ad medi miserias xl ad laborem abstinentie. duos liberos ad dilectionem dei et proximi. Cumque videret obitum sibi imminere vocavit filium suum ad se et vij filios eius. dixit quod cito peribit ninive video quia iniquitas eius finem dabit ei. Non enim excidet verbum dei. et fratres nostri qui dispersi sunt a terra israel revertentur ad eam. et replebitur domus dei que in ea incensa est, iterum redificabitur. hec tunc magis videtur pertinere ...

Nota quod Ieronimus dicit super Ysa(iam) quod Godolias fuit de regio semine sed forte re... ysmael ...

tudine. post vero peracti temporis
prosperitatem rem gestam nar-
rasset. adhuc enim stabat urbs et
templum in ea. cumque monuisset
eos de dilectione dei et timore
et elemosinis faciendis. et ut ipsi
eadem mandarent filiis suis ad-
didit Vos autem nolite manere hic
sed quacumque die sepelieritis ma-
trem vestram. ita sicut in uno se-
pulcro. extra dirigite gressus ves-
tros. ut tantis ... Et mortuus
est Thobias. et post mortem uxor-
is eius abscessit thobias cum u-
xore. et filiis et nepotibus. et re-
versus est ad soceros suos. et inve-
nit eos in bona senectute et cu-
ram eorum gessit. et clausit oculos
eorum. raguelis scilicet et anne et
Notandum quod in sacra scriptura
quinque dicuntur anne. mater Samu-
elis. uxor Thobie. uxor Ra-
guelis. mater beate virginis
et anna prophetissa. mortuus est
Thobias iunior. completis an-
nis xc ix. et sepelierunt eum
omnis cognatio eius et omnis
generatio eius in sancta conversatione
permansit. ita ut acceptus esset
deo quam hominibus

Nunc ad hystoriam captivitatis
revertemur et post hystoriam Judith
et hester suis locis explicabimus
de morte Godolie :-

Factum est cum prefecisset Rex
Babilonis Godoliam
reliquiis terre. venerunt ad eum
omnes qui evaserant manus
hostium et inter spelunchas [illegible]
latuerant. Hoc quibuscumque
latibulis salvaverant animas
suas multi quidem de decem tribu-
bus quibus gravis erat in
habitatio Samaritanorum
fuerunt inter eos. Cum deinde

inter principibus terre Johanna
filius caree Sareas et Jo-
nathas. et dixit Godolias
ad eos Nolite timere habitare
in terra. et servite Regi Ba-
bilonis. et bene erit vobis
Ego habito enim in masphath
ut iudicem precepto caldeorum
qui mittentur ad nos. ut
in nullo nos inveniant culpabiles. Cumque
hec iuramento iurasset di-
misit eos ad urbes loca
que quisque sibi elegisset
Porro de genere Regio erat
quidam ysmael. vir malignus
qui dum obsideretur Jerusalem
ad Regem evasit ammonita-
rum. et ibi morabatur. Et ait
Johanna filius caree ad
Godoliam secreto. scias quia
ysmael insidiabatur tibi
ille invidens tibi dominium
terre vel Rex amonitarum
mittet eum per invidiam
tuam. ut occidat te tam de-
solata Judea. Vadam ergo ad percuciendum
ysmael nullo sciente Ne
interficiat te. et dispergentur
et peribunt reliquie Iuda.
et ait Godolias Noli facere
verbum hoc. ut occidas virum
innocentem. Non enim incredibi-
le est. ut in tali desolatione
quis quidem malicia exerceat

Et factum est mense se-
ptimo eiusdem anni
venit ysmael. et decem
viri cum eo. ad Godoliam
in masphath. et splendide
suscepit eos. Cumque post
prandium conversus esset in
soporem Godolias. et vi-
nolentus percussit eos ysma-
el. et egressus per noctem Ci-
Judeos qui erant in ci-
vitate. et quosdam milites

De Captiuitate

qui a babilonis fuerat dere-
licti · trucidauit et proiecit
cadauera eorum in lacum quem
fecit Rex aza propter Baaza regem
israel · altera vero die cum
in nimbus veniebat de ysmael
lxxx viri ad Godolia · Et
egressus est ysmael in occur-
sum eorum dicens intrate ad
Godolia · quibus ingressis
~~quibus~~ occidit eos ysmael
preter decem · Hii dixerunt
ei Parce nobis · quia the-
sauros habemus in agro fru-
menti · ordei · olei · et mellis
et dabimus tibi eos · et recef-
serunt ab eo · Tunc ysmael
duxit reliquias populi · qui erant
in masphat · filias quoque Re-
gis quas commendauerat Na-
buzardan godolie · Quod cum
audisset Johanna filius caree
assumptis viris in secutus est
eum et inuenit eum ad aquas
que sunt in gabaon · et fugit
ysmael a facie eius cum viii
viris et reduxit Johanna ca-
ptiuos · et predam quam duxe-
rat ysmael De ascensu reli-
quiarum iude in egi-
ptum et obitu Jeremie

Quam conuenerunt omnes reli-
quie Juda ad Jeremiam
a paruo usque ad magnum · Dis-
ponebant enim fugere in E-
giptum · timentes ne occiderentur
a caldeis pro morte Godolie
et dixerunt ad prophetam · ora
pro nobis deum · ut indicet
nobis verbum · quod faciamus
et quicquid dixerit nobis per
tuum faciemus · post dies · vii ·
factum est verbum domini ad Jeremiam
et conuocauit vniuersum
populum ait · Hec dicit dominus
Si manseritis in terra hac · plan-
tabo vos et non euellam · Jam
enim placatus sum super malo
quod feci vobis · Nolite timere
a facie Regis Babilonis

quia ego vobiscum sum · Si autem
descenderitis in Egiptum · ut ibi
habitetis · gladius quem formida-
tis ibi comprehendet vos · et peribi-
tis gladio · fame et peste · et
non audierunt Jeremiam · sed dixerunt — Quod Jeremie non crediderunt qui aduc in terra fuerunt
mentiris · Non misit te dominus
sed Baruth incitat te aduersum
nos · ut tradat nos in manus caldeorum · et de-
scenderunt omnes cum mulieribus
et paruulis · et omni substantia in Egiptum — Quod Jeremias in egiptum venit
et duxerunt secum Jeremiam et
Baruth · et desolata est terra
et sabbatizauit multis annis ·
sicut predixerat Jeremias · Sic enim
transtulit eam Rex Babilonis
colonos · sicut fecerat rex assy-
riorum in terra israel · et habitaue-
runt reliquie Juda in Egipto
in magdalo · et in thaphnis · et in
memphis · et in terra phatures
Et est nomen regionis a quo
pars illa Egipti sic denominata
est · Et factus est sermo domini ad — Sermo domini ad Jeremiam in egypto
Jeremiam · in thaphnis · Sume la-
pides grandes · et absconde eos in
crypta · que est sub muro late-
ricio in porta domus pharao-
nis · et dices ad Judeos · hec dicit
dominus · Ecce ego assumam
seruum meum Nabuch · et ponam
thronum eius super lapides istos
et percutiet terram Egipti · et peribi-
tis cum Egipciis · Tercio vero mu-
lieres hebreorum sacrificabant — Quod colunt sepelunt in egipto ydola
diis alienis · et regine celi · luce
sit vel in ymaginem · vel bestias
offerebant placentas · et libamina
Cumque argueret eas Jeremias · di-
xerunt Nequaquam sine viris nostris
hec facimus · Cumque ad viros
diutius loqueretur · dixerunt
Nudo facimus hec cum vobis — Iste sermo est inter eos simpliciter
Juda · Saturati sumus panibus
et bene erat nobis · Ex quo au-
tem cessauimus indigemus omnibus
et gladio et fame consumpti
sumus · et tribat Jeremias hec

Arca abscondita a Jeremia

dicit dominus. Ego iuravi in
nomine meo magno quia omnis
viri Juda qui sunt in terra
Egypti gladio et fame peribunt
donec penitus consumantur. Et insu-
per (Jeremias lapidatus) populus adiectus Jeremiam
et lapidaverunt eum lapidibus
quos absconderat sub muro la-
tericio. Egyptii vero honoraverunt
prophetam sepelientes eum
iuxta tumulum regum memo-
rabilium quia prophetaverat
Egyptus oratione sua fuga-
verat aspides et bestias aquarum
quas greci cocodrillos vocant
quibus prius Egyptus infesta-
batur. Traditur enim quod adhuc
pulvere sepulcri eius loci aspidum
morsura sanatur et fugantur
cocodrilli. Secundum ait Epipha-
nius audivimus a quibusdam senio-
ribus qui ex servorum Antigoni
et Ptolomei stirpe descenderant
quod Alexander Macedo veniens
ad sepulcrum prophete et cognoscens
loci misterium transtulit ipsum in
Alexandriam et sepelierunt gloriose
et extunc a terra illa prohibi-
ti sunt cocodrilli et aspides
penitus. Ita et idem Alexander
postmodum introduxerat illuc serpen-
tes quosdam qui vice magorum
aspides fugabant sed non po-
terat eas penitus extirpare
quos quia ab Argis Pelopo-
nensi adduxerat Argolicos voca-
vit. Hic est Jeremias qui regibus
Egypti signum dedit quod corru-
erent idola eorum cum virgo
pareret. Unde sacerdotes eorum
in secreto templi loco ymagi-
nem virginis cum infante statu-
erunt et ibi adorabant. Cumque Ptolo-
meus rex interrogaret eos
qua hoc agerent ratione dixe-
runt paterne traditionis esse mi-
sterium quod a sancto propheta acceperant
maiores et credebant ita fore venturum. Hic
est Jeremias qui templum
destruendum presciens archam
testamenti cum hiis que in ea
erant tulit et precepit eam
absorberi fecit in pe-
tra petram vero digito signavit
Dei nomen impressit et factum
est sigillum in similitudine scul-
pture que ferro cavatur
et ipsum Dei nomen Tetragram-
maton nubis opperimento
ita celatum est ut et tunc et
nunc nemo quis recognoscere queat
nec ipsum nomen legere usque
in hunc diem et usque in finem
et petra nunc figure instar.
Illic sepe nubes ut ignis
fit nocturno tempore. Ecce quod gloria
Dei ab eius lege non desi-
nat. Est autem petra illa
in heremi terra inter duos
montes in quibus iacet
Moyses et Aaron. Dixit quoque
Jeremias presentibus: dominus de
Syon recessit ad celos cum
veniet in virtute veni-
et. Et erit signum adven-
tus eius quod omnes
gentes adorabunt lignum.
Dixit quoque: hanc archam nemo
potest producere nisi Aaron
et tabulas que in ea sunt
nullus aperiet sacerdotum
nullus quoque prophetarum nisi electus
Dei Moyses. Et in prima re-
surrectione resurget archa
et exibit de petra et ponetur
in monte Syna et omnes sancti
congregabuntur ad eam recipi-
entes dominum sustinentes et ad-
versarium qui eos querentes
est interimere fugientes.

Margin notes: Jeremias lapidatus — Corpus Jeremie translatum in Alexandriam — ipsum nomen — Jeremias predixit virginis partum — verba Jeremie prophete ab illo loco audi… — ubi arca abscondita — arca que non apparebit

De captivitate reliquiarum Jude

Factum est post mortem
Jeremie anno quinto …

148

Annus de vii captiuitatibus ut supra

Captiuitas vesto Ezechielis

mus Ierusalem capta est anno xix nono regni Nabuch. descendit Nabuch. in Syria inferiorem. et obtinuit eam. Moabitas quoque et amonitas subiugauit sibi et tandem venit in Egiptum. eam quoque subiuit et regem qui tunc erat in ea occidit alium quoque in ea constituens. deinde Iudeos captiuos duxit cum in Babilone et abhinc vltima captiuitate reliquiarum inde. quidam numerauit lxx annos usque ad secundum annum Darii filii ystaspis habet etiam captiuitate reliquarum prophetauerat Ezechiel cum in Caldea de quo nunc prosequentes ordiemur

De Ezechiele

Ezechiel propheta de terra Sarisare fuit filius Buzi de genere sacerdotum. hic in Babilone. ductus est cum Ioachim et matre eius. cum Daniele. et tractus primus habitabat iuxta flumen Cobar. Prophetauit est autem in xxx^a anno non solum etatis ipsius. sed ab inuento anno Iosie. qui inuentus est deutronomius in templo. in vno anno transmigrationis in iiii^o mense in v die mensis exorsus est prophetare Ezechiel ad captiuos propter tam falsos quosdam qui legerant in epistola Ieremie post lxx annos durata captiuitate et flebat periculum prolongationem. propterea innitabat aduersus deum quos fraudulentos eos eicit. sed dixerat enim per eos quod remanentes cum in Ierusalem perituros. eis non qui se tradent. sermo suo Nabuch. bona pollicebatur nunc in quem eos relapsa erat. consolabat eum qui remanserat. et

eos in tanto iugo seruitutis premebatur erat quoque inter eos. qui dicerent quia deus seruitutis militiae celebrationis omnibus habundabat ex quo non cessauerat. pereat gladio fame et peste. ad hec prophetauit Ezechiel custodem urbis templi incendium inuenere. et eos qui remanserant in vrbe fame perituros. et extra urbe gladio. eos autem qui deum tradebant eum passuros seruitute. Ipsos autem in pace et quasi libera seruitute mansuros. ut autem auctoritate probet ei deus ostendit ei quasi personas similitudine quoque hominis. leonis. vituli et aquile non solum ad figurandos euangelistas. sed ut ostenderet deum dominum esse totius creature ysrael. deum esse omnia in hec quatuor omnia includitur creatura. homo enim prest ceteris animantibus aquila rex est animalibus volucrum. leo ferarum. bos iumentorum. et animalibus. rota. vidit rota in medio rote. ut ostenderet circumvolucionem omnium elementorum in deum esse potestate et super hec vidit firmamentum coloris saphirum. et super tronum similitudo quasi aspectus hominis. et ait dominus ad eum fili hominis mitto te ad filios israel. quoque domus exasperans est si forte audiet. et cognoscant et sciet quod propheta fuerit in medio eorum. Et ecce manus missa ad eum. in qua erat liber scriptus intus et foris. et scripta erat in eo lamentaciones et carmen et ve. Et ait dominus comede volumine istud. quod dedi verba mea in ore tuo. et venit propheta ad transmigrationem iuxta flumen Cobar. ad aceruos nouarum frugum. et sedens in medio eorum. posuit tertia eis laterem. et descripsit in eo ciuitate Ierusalem. et obsidione aduersus eam. et munitiones. et aggeres et castra. et arietes in gyro et

Quia in xxx^o anno captiuitatis non solum a natiuitate sed etiam ab inuento xx^o anno Iosie et sic in tercio ... alio ... regi vel ...

tastra & anteposuit sarthagi
nem ferream .. oculis suis ne vi
deret eos & ait Sic obfirmavit
dominus faciem suam ad ierusalem ne
videat eam .. Et obsedit eam Dixit
dominus iste .. & quia in ierusalem .. erant
multi de decem tribubus qui ad
eos confugerant .. & de eis locutus
est dominus ad eum Et fili hominis
sume tibi frumentum .. & ordeum
et fabam & lentem .. & milium .. &
viciam & facias tibi panem de hijs
subcinericium in pondere per stateres
et operies illum in oculis eorum
ad coquendum stercore humano .. cum
abhorreret propheta .. concessit fimum
boum pro stercore humano & di
xit ad eos .. Sic comedent filii
israel panem suum pollutum inter
gentes ad quas eiciam eos .. Dixit
que dominus iterum ad eum .. Sume
tibi gladium radentem pilos i.
novaculam .. & duces per caput tu
um & barbam .. & tertiam partem
pilorum combures igni in me
dio eorum .. & tertiam partem concides
gladio in circuitu .. & terciam par
tem disperges in ventum .. Hoc enim dicit
dominus ad ierusalem Tercia pars
tui fame morietur & peste in
medio tui .. & tercia pars tui gla
dio cadet in circuitu tuo Terci
am partem in omnem ventum dispergam

Factum est autem in anno vi
in sexto mense .. in v die
mensis Elevavit spiritus prophe
tam .. inter celum & terram
et adduxit eum in ierusalem in vi
sione dei & vidit ab aquilo
ne in introitu porte scilicet templi
ydolum zelotypie .. & ingressus
vidit omnia ydola domus
israel .. depicta in circuitu per to
tum & lxx viri de senioribus
stabant & iechonias sacerdos
tunc eis & unusquisque habebat
turibulum in manu sua
vapor nebule de ture con
surgebat .. & ingressus per
hostium porte ad aquilonem
vidit mulieres plangentes
Thamuz mortuum .. admirantes
et laudantes rediuiuum .. & vi
dit inter vestibulum et altare
xxv .. viros habentes dorsa ad
templum .. & adorantes ad or
tum solis & dixit dominus ad
eum vidisti fili hominis .. quid
faciunt Numquid leve est hoc
ut faciant eis insuper .. Nec
parcet oculus meus .. & ecce in
pret oculis meus .. & ecce vi
ri sex veniebant habentes vasa
interitus .. in manibus suis .. &
erat vir in medio eorum qui
stetit lineis .. & atramentarium
scriptoris ad renes eius .. et
dixit dominus ad eum .. transi per me
diam civitatem .. & signa thau
super frontes virorum gementium
et dolentium de abhominacioni
bus quas isti faciunt .. & dixit
dominus viris .. Transite per
civitatem sequentes eum .. & percuti
te omnem super quem non inveneritis
Thau .. neminem parcet oculus
vester .. & a sanctuario meo inci
pite Cumque transiret .. clamat
propheta .. heu .. heu .. heu .. domine
deus Ergo ne disperdas omnes
reliquias israel .. & dixit dominus
ad eum .. qui indutus erat li
neis Imple manum tuam prunis
& effundes super civitatem
& hec faciens combussit eam
Spiritus autem levavit Ezechi
elem .. & reduxit eum in cal
deam .. & locutus est ad transmi
grationem .. quecumque ostende
rat ei deus

Visio Ezechielis

Post hec Ezechiel in
conspectu eorum .. precepit
tum sportare vasa [?]
sile .. et transmigrans ad

et sup̄ l. hec ultio
porro nabuch
& c. porro desertu

alm locum · Descripsere aut
pfodit pariete · & prima pictus
exportauerit ea cum humeris
sedm̄ eius · velata facie inuch
videntes ad dixerit ad eum
domus isrl̄ ezrmus tu facies
ezm .R. sup regia hm e
in ylm omnis istud · pariete
pfodiant · ut educat eum
in caligine noctis egredietur
capietur cum sagena addu-
cetur in babilone · & ea
no uidebit ibi q morietur
post ea locutus e ad domum
isrl in enigmate dicens hec
dicit dominus · aquila grandis
alarum magnarum · longo me-
brorum ductu · plena plumis
et uarietate hic e nabuch
venit ad libanu i ad templu
& tulit medulla cedri i nasa
domi · & summitate frondiu
transportauit i joachim · & tu-
lit de semine terre i matha-
nia · & posuit illud in terra
et creuit in vinea i fecit cu
rege · & accepit ab eo iusiu-
randu & facta e altera aq-
la grandis i pharao · & ecce vi-
nea ista extendit palmites
suos ad illa · ut irrigaret ea
nunquid psperabit qui fecit
hec & qui dissoluit pactu
nunquid effugiet · viuo ego
in medio babilonis morietur
& factum e verbum domini ad
Ezechielem · in anno nono
mense xo · decima die mensis
dicens · fili hominis scribe
tibi nomen diei huius in
qua confirmatus e rex babilo-
nis aduersus ylm hodie
Ecce ego tolla hodie a te de-
siderabile oculorum tuorum ·
et ingemisces tacens no plora-
bis no plangetis · luctu mor-
tuorum facies · non velabis ora

amictu · nec cibos lugentium co-
medas · sed calciamenta erunt in
pedibus tuis · tanq adeuntis · &
mortua e vxor sua vespere & no
planxit · sed erat q iterum · & di-
xerunt ad illum ezrmus ptendunt h
ezm .R. hec dicit dominus ecce pol-
lua sanctuarium meum · desiderabile
oculorum vestrorum · & primitia ami-
ctate no plangetis · ema quisque
deuerte sua sollicitus erit pro ea cu
consolatione gentis sue perdiderit
ipsa · calamitates circumstantium
nationum · Nunc mox minetur hostes
contra ylm · vel insultauerit ca-
ptiuis · i filiorum amon · & moab
et edom · philistim tyri · & sido-
nis egypti · & ethiopie

Secunda visio ezechielis

Et factum e in xiio anno trans-
migrationis xio mense quinta
die mensis · venit ad Ezechielem
quidam qui fugerat de ylm di-
cens vastata e civitas · In pre-
denti tñ vespere · Ezechiel pdi-
xerat de nuntio venturo · & audiens
omnis transmigratio quadam vrbis
et incendium templi · leuauerit
vocem sua & dixerunt · perit spes
s[illegible] nra abscisi sumus · no re-
surgemus · & hec clamat Ezechiel
hec dicit dominus Cum sanctifi-
catus fuero in vobis tolla vos
de gentibus & adducam vos i terram
vestra · & effunda sup vos aquam
munda · & mundabimini ab omnibus
inquinamentis vris · & facta e sup
ipsum manus domini · & duxit
eum in spu in campum · qui plenus
erat ossibus siccis vehementer
et ait ad eum · fili hominis putas-
ne viuent ossa ista & dixi due
tu scis · & dixit dic ad ea · ossa
arida hec dicit dominus ecce da-
bo super vos neruos · & succres-
cere faciam carnes · & sup extenda
cutem dabo vobis spm & viue-

tis et ad hunc eo loquente et facta est sonitus et commotio et accesserunt ossa ad ossa unumquodque ad iuncturam suam. Et ecce super ea nervi et carnes et cutis. Sed spiritum non habebat. Et dixit dominus ad prophetam: Clama ad spiritum et dices: Hec dicit dominus: A quatuor ventis veni spiritus et insuffla super interfectos istos et revivificat. Et sic factum est. Et vivi steterunt super pedes suos exercitus grandis nimis valde. Et dixit dominus: Ossa hec universa domus Israel est. Et restituit dominus prophetam in medio filiorum transmigrationis. Et locutus est eis que monstraverat ei dominus in signum duorum, scilicet renovationis bonorum a captivitate et resurrectionis corporum in fine. Et tulit Ezechiel lignum unum et scripsit super illud: Lignum Iude et sociorum eius. Et super alterum lignum scripsit: Lignum Effraym et sociorum eius. Et iunxit ea et tenuit ea in una manu simul. Et dixerunt ei: Quid tu vis in hijs signis? R.: Hec dicit dominus: Ecce ego congregabo regnum Iuda et regnum Effraym et faciam eos in gentem unam et regnum unum et servus meus David princeps erit eorum in perpetuum.

De Gog et magog

Et locutus est dominus ad Ezechielem: Fili hominis, vaticinare adversus Gog et terram Magog et dices: Hec dicit dominus: Ecce ego super te Gog principem Mozoch et Tubal. Seducam te et ascendere te faciam de lateribus aquilonis et adducam super te montes Israel et cades ibi tu et omnia agmina tua et dedi te volucri celi et bestiis

cf. polius multum audivimus modo poliandrum quasi plurium virorum sepulcrum

terre. Properate et currite undique ad victimam quam ego immolo vobis super montes Israel ut comedatis carnes fortium et sanguinem principum terre bibatis. Et ossibus terre sit dabo sepulcrum nominatum et ignem mittam, igne etiam Magog et in hiis qui habitant in insulis confidenter. Hec fabulantur Hebrei futurum post regnum millesimum annorum. Et quod tantus erit exercitus Gog quod Hebrei per vii annos usum lignorum habebunt non de silvis sed de armis et sepelient in valle que dicitur poliandrum.

De morte Ezechielis prophete

In xxv anno transmigrationis Ioachim et anno xxx regni Nabuchodonosor, mense primo, die mensis xiiii, anno postquam percussa est civitas, in hac ipsa die facta est manus domini super Ezechielem et adduxit eum in spiritu in terram Israel super montem excelsum nimis et ostendit ei descriptionem civitatis et templi. Super quo ad literam nostri fluctuant auctores. Porro Ezechiel in Caldea inter captivos iudicavit transgressores legis et principes quosdam de tribu Dan et Gad, quod in deum committerent impia legis preceptis sequendo custodes. Et fecit, ut dicit Epiphanius, contra eos prodigium magnum, quia filii eorum et universa pecora a serpentibus perierunt. Et predixit quod tribus

A: appropriata eunt a ... ut ... redijt abra

Villa non veneretur a Syria
sed in Medie regionibus
remanent. Post quos captiva-
ti sunt in eum distraxerunt
cum equis patrimonia sa-
porum. et excaterbaverunt eum
et sepelierunt eum in agro
Maulijm in sepulcro Sem
et Arphaxat in spelunca du-
plici, in qua similitudinem
Abraham in Ebron sepul-
trum Sare composuit. Du-
plex autem dicitur eo quod camera-
ta sit. et aversa a superficie
terre summitas eius a parte
una. Reliqua vero alia parte
in petra suspensa sit super
terra. Iste propheta predixit
signum in flumine Tobar. ut
cum deficeret. sustinerent deso-
lationem terre sue. Cum prestes
tarent regressum ad urbem
quando mundaret. Adeo quoque
convenerat plurima multitu-
do captivorum ad fluvium
Tobar et Caldei rebellione
veriti irruerunt super eos.
Ipse vero precibus suis istas
aquas fluvii sicut aquas
ambulavit cum ingenti multi-
tudine ad alteram ripam
se recepit et quidam hostium
presumentes eos insequi sub-
mersi sunt. et pisces illico
subito larga piscium copia in
populo prestitit adhuc stantibus. Deo ex
quo multis deficientibus
vitam restituit.

Visio danielis

Prophetavit etiam in Cal-
dea Daniel. qui secundum
Iosephum et Epiphanium de semine
regio inde fuit. Secundum
vero lxx vero de tribu Levi
Ciui in titulo fabule

belis ita ponitur. Homo quidam
erat sacerdos nomine Daniel. fi-
lius Abda quinia regis Babi-
lonis. Natus fuit in Bethoron
superiore. et fuit adeo castus quod
a contribulibus suis spado pu-
taretur. Librum eius transtulit
Ieronimus ad petitionem Paule et
Eustochii cum magna difficulta-
te. scriptus enim erat hebraicis
litteris sed caldaico sermone. nec le-
gebatur ab ecclesia. Sed lxx quia
multum a veritate discordabat. eorum ... Anima for te corrupta erat
editio. Sed secundum Theodotionem qui
liber apud Hebreos nec Susanne
habet historiam nec ymnum trium
puerorum nec Belis draconis et
fabulam. Sequitur alius ordinem
hec premittens. quod alii prophetarum
longe ante captivitatem divina
revelatione de ea prophetaverunt. ut Ysaias
et eisdem alii ea imminente et fi-
eri. ut Ieremias et Ezechiel. alii
infra eam sicut Daniel. et Abacuk.
alii post eam. ut Aggeus et Zacha-
rias.

Visio

Factum est cum Nabuchodonosor duxisset C. I
in Babilonem nobiliores pu-
eros Iudeorum. et quos de semine
regio pulchriores inter eos. et doci-
liores. qui stare possent in palla-
cio regis. ut aiunt. Postea castravit quod et
aliis gentibus quas instituerat
fecisse demonstratur. et tradidit eos
preposito eunuchorum. et fecit eos e-
rudiri primitus litteris. pariter
et caldeis. Est autem Caldea lingua
eadem que et Syria. propinqua hebree.
et iussit eis ministrare cibos de mensa
sua. Fuerunt autem inter eos quatuor
optimi de filiis Iuda. Daniel
Ananias. Misael. et Azarias. et
mutavit rex eis nomina. et dicti
sunt Baltazar. Sidrac. Misac.
et Abdenago. Baltazar autem erat
nomen regis quo ipse quod imposuit
Danieli. ut dicit Epiphanius. et
quia iam cogitaret de eius adopti-

enone Istius quatuor positus eunuchorum. specialis posuit prepositus Malasar hii proficerent non coinquinari cibis gentilium sed cum cogeret eos Malasar edere de cibis Regis. ne incurrent iram Regis. ceteris consiliores dixerunt ad eos cum tentia nos obsecro diebus x. et da nobis leguminia. et aquam et post hec contemplare vultus nostros et reliquorum qui vescuntur cibo isto Regio. et sicut videris sic facias nobiscum. Porro malasar tollebat cibaria et vinum eorum. et dabat eis leguminia. post hoc die(bus) x erant Cunctis de novo obesiores pre multitudine aliorum ne confuse prevaricatione et corpora eorum laboribus aptiora. et subito facti sunt eruditi. Et dedit eis deus scientiam et disciplinam et pre Danieli autem intelligentiam visionum et sompniorum et exactis tribus annis statuti sunt in conspectu Nabuch et de omnibus que sciscitatus est rex ab eis invenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in regno eius. et fuit Daniel in honore in Caldea. et usque ad darium et Cirum et hic terminatur prima danielis particula. Sequitur autem x vel decem quod visiones danielis dicuntur. eo quod in eis ipse aliquid viderit. vel ipsi ab eo explanavit

Prima pars de … [illegible]

Ca ij

Prima visio

Porro in anno secundo regni sui. vidit Nabuch sompnium. et conterritus est spiritus eius et effugit ab eo sompnium Nec est intelligendum secundo anno regni ab origine. sed consummatione consummati autem regni eius dicitur. postquam subiugatis sibi nacionibus reliquias istrahel leduxit de Egipto. Convocat ergo Rex coniectores caldeorum. et dixit ad eos vidi sompnium. sed ignoro quid viderim. et hinc sermo Syriace et hebraice scriptus est. liber hebraice. deinde caldaice. usque ad visionem quam vidit in sinis sub Balthazar. Dicat Rex sompnium servis suis et interpretationem eius indicabimus. et ait Rex mihi sompnium et coniecturam eius indicaveritis in periculis et domus vestre publicabuntur et dixerunt. Non est homo super terram qui sermonem tuum possit implere exceptis diis quorum conversatio non est cum hominibus. Tunc precepit Rex in ira magna ut interficerent omnes sapientes Babilonis. et querebantur daniel et socii eius ut perirent. Cumque cum accepisset daniel ingressus rogavit regem. ut daret sibi tempus ad solutionem. prima nocte tamen. ut dicit Josephus. ingressus daniel domum orat cum sociis deum. ingressus ad regem. et ait Rex potueris ne mihi sompnium indicare et interpretationem eius. Ait Non potest hec homo. sed est deus in celo revelans misteria qui indicat tibi que ventura in novissimis temporibus. Cogitationes capitis tui hec sunt. i. cordis tui. In corde enim est sapientia secundum Hebreos. non in capite secundum philosophum. Tu cogitabas in stratu tuo. quis post te mundi teneret principatum et ostendit tibi deus regnaturos. videbas coram te statuam grandem et terribilem. cuius

caput et collum eramo erat
pectus et brachia de argento
venter et femora erea tibie
aut ferree pedum quedam pars
ferrea, quedam fictilis. et ab-
scisus est lapis de monte
sine manibus et percussit sta-
tuam in pedibus et comminuit
eam et redacta est in favillam
que rapitur vento. et non est inven-
tus locus eius. lapis autem
factus est mons magnus
et implevit universam terram.
Nunc audi rex interpretati-
onem. Tu es caput aureum
in hijs quem succedat tibi
et post hec consurget regnum
aliud minus te. quod intel-
ligendum est de regno medorum
et persarum tamquam per duo bra-
chia, per que dictum est regnum
babilonis. et tercium regnum
alius eneum quod imperabit
universe terre. quod intellige-
ndum est de regno grecorum. quod
vocaliter sunt dictus. vel
propter eloquenciam grecorum. vel
propter famam alexandri. et
quartum regnum erit velud fer-
reum. quod sicut ferrum
domat omnia metalla. sic id
conteret omnia sic hec. quod
intelligendum est de imperio roma-
norum. porro quod vidisti
partem pedum testeam. partem
ferream. sicut ferrum non potest
misceri teste. sic erunt in co-
nvivales discordie. et pars so-
lidabitur. pars altera toterit.
Nunc suscitabit deus celi re-
gnum. quod comminuat universa
regna hec. et stabit in eternum.
Super hoc dicit Josephus [illegible]
scripsit et Samel regnum de
lapide. quod mihi non pla-
cuit iudicare. hoc autem refert

hebrei ad regnum suum quod ex-
pectant. Tunc rex cecidit in fa-
ciem suam. et adoravit Samelem
dicens. vere deus vester deus deorum
est. et dedit Sameli principatum super
omnes provincias babilonis. et
super cunctos sapientes. obtinuitque
daniel a rege ut tres socii eius
principatum haberent super provincias
ipse non possit in babilone. et sta-
ret in foribus regis. Visio secunda

Sequitur secunda visio Sa- C iij
melis. sed ob hoc tamen dicitur
quod vidit in ea rex in fornace
quartum similem filio dei. Porro fe-
cit Nabuch. statuam auream al-
titudine cubitorum lx latitudine
vi. et statuit eam in campo dura
fluminis. [illegible] quia gigan-
tes edificaverunt turrim. lex dicit
in campo babilonis. quod interpretatur co-
ncilium. Nam erecta statua. conuo-
cavit rex. terram. et convocavit
omnes principes regionum ad dedi-
cationem statue. et preco clamabat va-
lenter. In hora qua audieritis
sonum musicorum adorate statuam.
Qui non adoraverit. eadem hora
mittetur in fornacem ignis arden-
tis. et adoraverunt omnes preter socios
Samelis. et accusati sunt de rege.
Unde iratus rex iussit et succensa est
fornax septu-
plum. et missi sunt
viri cum vestibus
in medium for-
nacis vivi. at
illos qui miserant eos. inter-
fecit flamma ignis. Tunc scriptum
est. timore obstupuit. Rex dicit
[illegible]. se non legisse in hebreo.
sed quod in toto orbe dispersa e-
rant. Tercium ante pedes eam lusisse
ut ne aperuit imperitis prece volu-
imus detruncasse videretur. Porro
fornax succensa erat mal-
leolis. i. sarmentis et pice et stu-

Inde deo cum sint decem ante secrecy...

pa et napta quod secundum Salustium
hystoriam quedam gemus fomi-
tis est apud persas per [illegible] in
alias loca sunt bulliam arefa-
cta cum bitumine et in plurimis in
terra babilonis fluit in modum
bituminis et erupit flamma et inte-
dit quos repperit iuxta fornacem de cal-
deis et effusa est super fornacem cu-
bitis xl ix Crugo Geometrica
regula comprehensum est Angelus
autem descendit cum eis in fornacem
et excussit flammam et induxit quasi
ventum roris et refrigeratam eos
Tunc Ananias orauit dicens
Iustus es domine peccauimus enim
et tradidisti nos in manus ho-
stium sed in anima contrita et in spiritu
humilitate suscipiamur a te et
sicut in holocaustum pinguium
sic fiat sacrificium nostrum hodie
in conspectu tuo ut placeat
tibi Tunc illi tres quasi vno
ore benedicebant deum dicentes
Benedictus es domine deus patrum
nostrorum etc. et hortabantur omnem
creaturam ad benedicendum deum pro-
testantes a superioribus ad inferi-
ores ex hoc autem quod predictum
est in anima contrita et spiritu hu-
militatis et cantico sequitur Be-
nedicite spiritus et anime iustorum domino
Errauerunt quidam dicentes esse in
homine preter spiritum solum esse duo
distincta spiritum et animam. hec
usque in hebreo non habentur Tunc
obstupuit Rex et surgens pro-
pere ait Nonne viros tres misimus in
ignem et ecce video viros quatuor
ambulantes in medio ignis et
species quarti similis est filio dei
Quod de angelo intelligi potest
Tunc vocauit eos Rex et e-
gressi sunt et mirabantur quod
capillus eorum non esset adustus
nec etiam sarabalia immutata
et ait Rex Non est deus alius

qui ita possit saluare et pro-
siluit edictum ut qui blasphe-
mia loquetur in deum eorum
pereat et domus eius vastaretur
et restituit eis principatum pro-
uincie Tercia visio
Sequitur de tercia visione
danielis quam non scripsit
daniel sed est epistola Regis
quam scripsit in vniuerso regno
suo postquam celestia restituta
est in hominem et in regimi-
ne in quo portauit innabilia
que fecerat apud eum deus ex-
celsus Confirmat autem epistola
quod est quam interserit daniel
operi suo Ego nabuchodonosor
quietus et elatus in palacio
vidi sompnium quod perterruit
me et quesiuit cunctos sapien-
tes babilonis solucionem
eius non indicauerunt Tunc
Donec ingressus est in conspectu meo
collega daniel cui nomen
Balthazar qui habet spiritum
deorum sanctorum et dixit et vide-
bam super stratum meum
et ecce arbor in medio terre
cuius proceritas usque ad celum
et aspectus eius usque ad ter-
minos terre et esca vniuer-
sorum in ea Sub ea habi-
tabant animalia bestie et in
ramis volucres et ex ea ves-
cebatur omnis caro et ecce
vigil et sanctus de celo de-
scendit et ait Succidite ar-
borem et ramos et succidite eius
et fugient ex ea bestie et
volucres Verumptamen germen
eius in terra sinite et fe-
ris pars eius in herbis terre
cor eius ab humano co-
mutetur et cor fere detur
ei et septem tempora mu-

tentur super eam In sententia
vigilum decretum est et petitio
sanctorum donec cogno-
scant viventes qui dominatur
excelsus in regno hominum et
cui voluerit dabit illud.
Tunc Daniel tacitus cogita-
bat quasi una hora conturba-
tus quia mala portendebantur
regi et ait Tu es rex arbor
illa qui invaluisti et potestas
tua in terminos terre et audisti per
vigilem sententiam altissimi sup-
er te Ab hominibus eiciat te et
cum feris erit habitatio tua
fenum ut bos comedes
vij tempora i. anni mutabuntur sup-
er te donec scias quod dominetur
excelsus super regnum hominum
et relinquetur tibi germen ra-
dicis quia regnum tuum resti-
tuetur tibi Quam ob rem audi
consilium meum peccata tua e-
lemosinis redime Presta
ymo stat tibi deus Et factum
est autem post annum deam-
bulabat rex in aula et
loquebatur in spiritu elationis
dicens Nonne hec est babi-
lon quam edificavi in robore
regni et in gloria decoris mei
Adhuc erat sermo in ore eius
et vox de celo ruit Tibi dicitur
Nabuchodonosor Regnum transiit a
te et cum feris habitabis vij
temporibus donec scias quod dominetur
excelsus in regno hominum
Eadem hora ex hominibus abie-
ctus est et fenum ut bos co-
medit donec capilli eius
canescentes in similitudinem
aquilarum crescerent et ungues
eius quasi ungues avium Igitur
post dies istos ego
Nabuchodonosor levavi oculos
ad celum et sensus meus red-
ditus est michi et benedixi

altissimo Cuius potestas sem-
piterna et non est qui dicat ei quare
sic fecisti. Et requisierunt me opti-
mates mei et in regno meo resti-
tutus sum et magnificentia am-
plior addita est michi Ex his ap-
paret et Epiphanius testatur quod
non corporis mutationem sed mentis
alienationem passus est et ablatus
est ei usus lingue ad loquendum
et herba data est naturaliter cibus eius
mane et videbatur ei quod bos esset
in anterioribus et in posterioribus
leo secundum misterium tirannorum
qui cum prima etate voluptatibus
dediti et tauros iugo Belial sub-
duntur In fine vero interficiunt di-
ripiunt et conculcant Multi quoque
egrediebantur et videbant eum solus
Daniel non egrediebatur quia toto
tempore alienationis eius orationi
pro eo vacabat et ad preces eius
anni septem quos terminus dixerat
tempora in septem menses versi sunt In
quibus vel dies insania patiebatur
et alios vel remissis ad certas horas
flebat et supplicabat deo ab eo quod
ex nimiis fletibus ut caro eius
oculi facti erant Et iterum alios
xl dies utebatur insania donec
septem menses complerentur post quos
renovatus est non tamen regnavit sed
statuti sunt procuratores septem iudices
et usque ad finem vij annorum penite-
ntiam egit pane et carnes non come-
dens et vinum non bibens legumini-
bus utebatur et herbis iuxta consilium
Danielis Et cum iterum regnasset vo-
luit Daniele facere coheredem fili-
orum suorum et dixit Daniel absit a
me ut patrum relinquens hereditatem
in circumcisorum domus in hereditatem. Di-
cit Iosephus quod libros hebraicos
ipse in grecum transtulit eloquium.
Et hic mutat Daniel ordinem
ordine historie Nos autem ordi-
nem prosequamur

Cathalogus regum babilonis

Et mortuus est Nabuch
magnus · et regnauit pro
eo filius Nabuch · qui de manibus
hostium templum Belis magnifi-
ce decorauit · Ciuitatem repulsis ita
ut nequaquam obsidentes valent
flumen conuertere · Paternis re-
galibus maiora super addidit et
in diebus xv consummauit iuxta
que posuit lapides grandes instar
montis et super plantauit arbo-
res · et ortus qui suspensilis dice-
batur · eo quod uxor eius que in fini-
bus medie nutrita fuerat region-
em a longe uidere desiderabat
Hunc meminit Megastenes in li-
bro indicorum · et asserit eum fortitudine
et actuum magnitudine herculem
transcendisse · Sed Diodorus in li-
bro Calamosus dicit quod iste Nabuch
obsedit Tyrum tribus annis et decem
mensibus · Eo mortuo regnauit pro
eo Amilmarodach qui est Eui-
lmorodach qui xxxvii anno trans-
migrationis mense duodecimo
uicesima vii die mensis sub-
leuauit caput Ioachim regis
iuda de carcere et posuit tronum eius
super tronum Regum · qui erant
cum eo in Babilone · et comede-
bat coram rege cunctis diebus
uite sue et hoc ideo fecit cum eo quoniam
quam pater eius sibi seruauerat
ei fidem · Tradunt enim quidam
quod Euilmorodach fecit multis ·
Nabuch · in diebus egritudinis pa-
tris · multa gessit impie in terra
et patre restituto · accusatus
aput eum · missus est in carcerem
ubi erat Ioachim · usque ad mor-
tem fratris sui cum regnare
cepisset · eleuauit Ioachim
quem socium habuerat in carcere
Timensque ne resurgeret pater
suus · quem de bestia redierat
in hominem · consuluit Ioachim
ad cuius consilium cadauer prius
effossum · diuisit in trecentas
partes · et dedit eas trecentis
uulturibus · et ait ad eum Ioachim

Nota supra c. porro in anno 20

Non resurget pater tuus ·
nisi redeant uultures in unum ·
hic habuit tres filios Egessa-
rum · qui et regnasset dictus est
Labordarsatim · et nabar qui
Balthazar cognominatus est
atque post regna fratrum
regnum deuolutum est

Uisio quarta

Sequitur quarta uisio
danielis · non secundum or-
dinem libri eius · sed secundum
hystoria in qua uidit secundum
ymagines quatuor bestiarum
quatuor regna · que uiderat Na-
buch in statua quadriformi ex
addita est · de antichristo et de
iudicio · porro anno primo
Balthazar uidit daniel som-
nium · cuius summa scribens
uidebam et ecce quatuor uenti
pugnabant in medio maris
hec sunt angelice potestates
que laborant pro regnis mundi
quibus presunt et quatuor bestie
ascendebant de mari · prima
quasi leena · et habebat alas aquile
et auulse sunt eius ale · et
sublata est de terra · et super
pedes quasi homo stetit et cor
eius datum est ei · hec est regnum
assyriorum · quod comparat
leene propter uiolentiam et libi-
dinis innocentiam · quia leena
semper in coitu gestit · alas
aquile habuit propter longeui-
tatem · nam cum secunda etate
inchoans sub Belo patre Nino
ab Arabo descendit usque in
quartam sub Balthazar ·
autem ale auulse sunt · et
stetit ut homo · et cor ei da-
tum est · ad exercitium Nabuch
respicit · et restitutionem · Secunda
bestia similis urso in parte
et tres ordines erant in ore
eius dentium · et dicebatur ei
Surge comede carnes plu-

Nota ubi supra Surge · et in diebus Darius

Albi infra in hester

timas hoc est regnum persarum quod comparatur urso. Inter patria laboris, et mediq; patatem nam propulmeto et pale ptebant et cardamamo. Sed similis fuit urso in parte non ex toto, quia in populum dei non crudeliter egit unde in zacharia dicuntur equi albi. Tres ordines dentium habuit id est tria regna in principio sui medorum persarum et caldeorum vel tres principes habuit super C. xx satrapos qui devorabant et comedes carnes plurimas hic refertur ad asuerum cui dixit aman ut occideret iudeos. Tertia bestia quasi pardus et habebat alas avis et quatuor erant capita in ea et potestas data est ei. hoc est regnum grecorum quod comparatur pardo quia saltu venit in morte inter imperii allexandri et vario colore divisa sub eo regna significat alas habuit quia nil velocius victoria allexandri capita eius mortui sunt allexandri successores Inter hac prolatam a se habuit allexandri sed neq; futuris domi insiliabis pestilentes. Quarta bestia terribilis et fortis dentes ferreos habens comedens reliqua et pedibus conculcans. hoc est regnum romanorum quod nulli bestie comparavit daniel ut quicquid in bestiis ferocius cogitatur intelligatur in romanis. hebreus vero dicit simulem fuisse apro iuxta illud psalmi vastavit eam aper de silva et singularis ferus depastus est eam et regnum cetera conculcavit unde per significatur et habebat cornua decem crescit ad finem mundi quia tunc regnum romanorum dividetur in x regna quod significatur est per x cornua. Solet

in natitimo sibille et ecce cornu aliud parvum ortum est de medio eorum. hoc est corpus antichristus ignobilis de tribu dan in obscuro loco babilonis nasciturus ex semine eius quidem parentum concipietur sed post conceptum spiritus malignus descendet in uterum matris. cuius virtute deinceps puer alitur nascetur et adolescet unde filius perditionis dicitur. Et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie eius id est tres reges de x primus interficiet regem scilicet affrice egipti et ethiopie. Tunc alii vii victori colla submittent. Et ecce quasi oculi hominis erant in eo id est alta et mirabilis sua quia magice miracula faciet et inveniet thezauros et erit eius os loquens ingentia quia deum se dicet. Circumcidet se. dicet se messiam esse. tunc fluent ad eum iudei et reedificabit templum et solium suum ponet in eo quibus adversus homines terrore muneribus miraculis. helya et enoch interficiet apparebat hoc in pratem regia donec tunc posita sunt decem quibus in eternum sedes sup thronos et antiquus dierum sedit. vestimentum eius quasi nix id est deus eternus index qui apud iohannem filius hominis sedet. vestimentum eius quasi nix candidum et capilli quasi lana munda gloria maiestatis significat. Thronus eius flamme ignis rote eius ignis accensus. hoc est quod alibi dicitur Ignis ante ipsum precedat. fluvius igneus et rapidus egrediebatur a facie eius celeritate iudicii notat quod dicit apostolus in momento in ictu oculi futurum. Milia milium ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei in multa est Nam decies C. id est quam mille. hoc adequatur angelorum refertur Iudicium

Antichristi

sedit · et libri aperti sunt i[d est] etiam iudicibus presidentibus conscie singulorum patuerunt · et vidi quod interfecta esset bestia quarta aliarum quoque ablata esset potestas quia tunc cessabit omnis potestas · cum tradet christus regnum deo patri · et ecce cum nubibus ~~descen-~~ ~~dat in aera secundum illud ita veniet~~ celi quasi filius hominis veniebat quia christus humilis ~~venit e-~~ ~~qualis~~ in nubibus descendet cum in aera · secundum illud ita veniat quemadmodum vidistis eum ~~ascendentem~~ euntem in celum et usque ad antiquum dierum pervenit quia christus per omnia equalis patri et dedit ei potestatem et honorem et regnum sempiternum.

Cumque vidisset hec daniel accessit ad unum de assistentibus et querebat veritatem · qui exposuit ei singula hec addens de sanctis · Sanctus altissimus contereret, et tradentur in manu eius usque ad tempus et tempora dimidium temporis i[d est] usque ad annum · et duos annos et dimidium anni · Hebrei enim nomine temporis significabant annum et primum plurale duos annos hebreus enim habet dualem numerum sicut et grecus · Breve erit tempus · hoc si non abreviatum esset non salva fieret omnis caro.

Visio ~~quarta~~ quinta

C viij Sequitur quarta visio danielis hebraice scripta in eo precedentes vero caldaice. Anno tercio Balthazar ego daniel eram in Susis regione in Susis que est metropolis Elamitarum que in Iudith vocatur Ecbatanis · in qua ut ait Iosephus esset mausoleum regum et vidi in visione esse super portam Ulai et est Ulai vel porta vel locus ante portam · et ecce aries unus stabat ante paludem habens duo cornua excelsa et unum excelsius altero atque succrescens hic est Cyrus potentior dario et ventilabat cornibus contra orientem aquilonem et meridiem et omnes bestie non poterant ei resistere · Hoc ad ipsum regnum refertur non ad personam et ecce hircus veniebat ab occidente et non tangebat terram · hic est alexander · quasi volans prima quoque gradiens vel ab hircus oculorum quos omnes celeres habuit · et venit ad arietem · quem videram · et efferatus est in eum et percussit arietem · et comminuit duo cornua eius · quia darium arsami filium percussit et medos et persas sibi subiecit · et orta sunt ei quatuor cornua i[d est] quatuor successores · de quibus suo loco dictum est · de uno autem eis egressum est cornu modicum · et factum est grande · hic est Antiochus Epiphanes descendens a seleuco · hic cum diu esset rome obses · evasit in regnum et magnificatum est contra meridiem · i[d est] contra egyptios et contra orientem i[d est] contra qui impossessores nomadas mollicabant et contra fortitudinem celi filios israel · et deiecit de stellis et conculcavit eas usque ad principem fortitudinis · i[d est] deum magnificatus est · et ab eo tulit iuge sacrificium et deiecit locum sanctificationis eius quando in templo statuam Iovis posuit et audivi unum de sanctis loquentem ad alterum et dicentem · usque quo iuge sacrificium · et peccatum · et fortitudo conculcabitur · dixit ei usque ad vesperam · et mane dies duo milia ccc · et mundabitur sanctuarium · quia ab ingressu Antiochi in usum usque ad mundationem templi facta a

8 313 6 155

Hoc tempore Aggei et Zacharie prophete Cirus orientem
cepisset sibi subiecasset ad Babilonem que caput
fuit accessit Sed Euffrates et alius fluvius sibi obstitit
Unus regius equus decimus militibus non solum audacia verum
excellentia [illegible] attentasset et fluminis rapacitate ab-
sumpsisset Rex Cirus dolens promulgavit iratus pro-
testans [illegible] quando tam preclarum militem vorasset a
[illegible] faceret ut genua feminas transeuntes non tan-
gerent Nam pro campi amplitudine in [illegible]
alveos flumine divisit Sic et Euffraten fluminum
maximum per media Babilonem fluentem a Civitate avertit
et alveum cum luto agere [illegible] multos sicut prophetaverant [illegible]
hostilis civitatem intravit cepit quod Urbem quia sic
Orosius vel humano opere condi vel humana
destrui posse pene incredibile apud mortales
Nam Civitas in campi amplitudine sita undique
prava Natura loci letissima per quadrum fuit dispo-
sita murorum eius latitudo fuit l cubitorum in latitu-
dine quater tantum [illegible] cocto latere coctis atque interfuso
bitumine compacta fuit A fronte murorum Centum por-
tas ereas habet et circuitu eius cccc octuaginta stadiis
ambitus l. i miliare continebat Et alia plura mirabi-
lia scribit de ipso Orosius Hec ex Cronica Martiniani

uda mac
dici. & noc
menses tre
dabatur sol
terat dem
iij Gabri
et indicam
pones sau
plus Des
centesim
me recto
indeutia
firmauit
pulse esse
stat nam
met zm p
veniente
S
Equ
alis
mele. se
notat i p
& hec Ca
Factu est
et darius
iat rto fe
Baltha
quinin op
omni mult
tent nas
rat Na
templo d
cis Re &
rex et tot
dabant d
dose. sole
lume mist
orbis & f
ep balth
l.xv. ann
qntas pd
visse. et
libeati a
consultabat
agebat.
septuagena
sed septim
in dan ho
en mang
Cum q

iuda machabeo. p[er]sum[m]ensiones
diei. et noctis fluxerit v[ide]l[icet] anni
menses tres et dies xx^ti et inun-
dabatur solutum similiter que
erat daniel intelligentia. Et
in Gabriel venit ad eum
et indicauit ei per singula in
sones sanctos ut ait Iose-
phus deprehendit errores epi-
curreorum. qui dicunt mundum
sine rectore et sine dei pro-
uidentia casu regi sorti co-
firmauit quia si mundus sine
p[ro]uisore esset olim depisset
sicut nauis desolata rectore
mox commutas omnia pro-
uenient Quinta visio xx

Sequitur visio danie-
lis. que quinta est in da-
niele. sed et rete scripta ca-
notat in prologo habatuc
et hec caldaice scripta est
factum est autem ut cyrus
et darius obsiderent baltha-
sar ~~in~~ ~~fecit~~ in babilone.
Balthasar rex fecit grande
conuiuium optimatibus suis.
omni mille et fecit ut affer-
rentur vasa. que apportaue-
rat Nabuchodonosor patris eius de
templo domini et bibebat in
eis Rex et optimates et uxo-
res et concubine eius et lau-
dabant deos suos. Secundum
Iosephum. solemnitas erat in babi-
lone instituta ob tuitionem
urbis. et fabulantur hebrei
quod balthasar intellexerat
lxx annos captiuitatis
quos predicat Ieremias pre-
teriisse. et tamen hebrei non erant
liberati aucta dumtaxat sua vi-
ta. exultabat et deos suos gratias
agebat. Hanc illa animos
septuagena modum fluxerat
sed septima decas iam tacebat
In eadem hora apparuerunt quasi
digiti manus scribentis in pariete
Cumque Rex vidisset et ma-

num et scripturam. mutus est. ut
astantes viderent manum scri-
bentem quam viderunt praeterea
manus euanuit. tunc turbatus est
rex. et genua eius ad se inuicem
collidebantur. et exclamauit
fortiter ut introducerent magos
caldeorum et ait ad illos. Qui le-
gerit scripturam hanc et interpretationem
eius. purpura vestietur. torquem
habebit auream in collo. et tertius
erit a regno meo. i[d est] primus erit tunc
principatum. qui praesunt satra-
pis. Illi autem non potuerunt scri-
pturam legere. et ingressa est regi-
na non uxor eius porphirium. sed
ama eius. Iosephus vel mater eius bre-
gine et ait ad regem. Est uir in
regno tuo. qui spiritum deorum habet
quem pater tuus. Nabuchodonosor principem
magorum instituit. hic uocetur et
omnia dicet tibi. Cumque intras-
set Daniel promisit ei Rex
munera que et super Respondit. munera
tua sint tibi. uel alteri da. scri-
pturam autem legam tibi Rex. et ex-
pona Nosti quia deus excelsus
dederat regnum patri tuo. et non
cognouit. postea ferum ut bos co-
medit. donec cognosceret quod
sit sicut. Contra aduersus deum ce-
li eleuatus es et vasa eius prophana-
nasti. tradens ea manibus immunde
et bibens in eis eius deos sanda-
sti. qui nec uident nec sentiunt
deum vero qui flatum tuum in manu
sua habet non glorificasti. postea ista
terra te creatura sunt. Mane.
thechel phares. quod sonat non
appensio diuisio. et est sensus
numerauit regnum tuum. compleuit
illud. et est dictum per similitudinem
que numerata tollitur. et absconditur
appensus es in statera et inuentus
es minus habens. i[d est] iusto dei iudicio
minus inuentus quam putabas. diuisum
est regnum tuum. et datum est medis
et persis. vel fractum est regnum
tuum. Nam phares fragmentum

significat. et tradidit Rex inimica
danieli, qui promiserat eadem
nocte capta est babilon. Ita Cyrus
diuiserat Eufraten longe a ciui-
tate per plures riuos ut alueum
qui fluebat in ciuitate uadabilem
faceret. et per ipsum ingressi sunt ho-
stes in ciuitate. sub muros et inter-
fectus est Balthazar et successit
ei darius in regnum annos habens
lx duos. Illam Cyrus tanquam ma-
iori in omnibus deferebat. Eadem
aut nocte in qua domus per capta sit ciui-
tas apparet in ysaia. qui lo-
quens ad Balthazar ait Pone
mensam contemplare in specula
comedentes et bibentes surgite
principes arripite clipeos. Eadem
tradit quod interfectus Balthazar. pro
qua factus est ortus suspensilis
filia fuit darij. et cum Baltha-
zar filium non habebat. Consequen-
tat darius occupare regnum.

·a· vj visio

Cvj°. Sequitur vj visio daniel. Sporro darius sumens da-
nielem duxit eum secum in media
et erat daniel unus de tribus
Satrapis. qui preerat. Rex Eo
in daniele spiritus dei amplior
erat et cogitabat rex constitue-
re eum super omne regnum. Unde prin-
cipes inuidebant ei et querebant
occasionem accusandi eum ex latere
Regis i. propter quod erat ex latere
regis. Confabulantur hebrei quia
querebant occasionem in simonia-
catu multum. uel intuitu ad re-
gimina uel ad aliqua gubernacula
Regis. Nullam quam causam reperire
potuerunt eo quod fidelis esset. et super
thezauros erat ut dicit Ioseph
quia adeo iustus erat. ut munera
oblata respueret. et dixerunt
principes Non inueniemus occasio-
nem aduersus eum nisi in lege dei
sui et surripuerunt ei dicentes. Con-
silium inierunt cuncti principes regni
tui et satrape et iudices. quod

de horis orationis

quicumque petierit aliquid
a quocumque deo uel homine
usque ad dies xxx nisi a te
rex mittatur in lacum leonum
Nunc itaque confirma sententiam et
scribe decretum. et acquieuit rex.
Porro daniel ingressus est do-
mum suam et fenestris aper-
tis in cenaculo suo contra iherusalem
tribus temporibus in die flectens
genua orabat. Tribus horis
in die orabant iudei hora sci-
licet tertia sexta et nona sicut le-
gitur in actibus apostolorum quod tribus uici-
bus orabat in die et de petro
et de Iohanne quod ascendebat
ad horam orationis nonam. In tertia
orabant quia tunc est eis datus
decalogus in syna. In eadem
orat ecclesia. quia tunc est datus
spiritus super apostolos. In sexta
orabant. quia tunc est erectus
serpens eneus in deserto. In
eadem orat Ecclesia quia tunc est
Christus suspensus in ligno. In
nona bibebant quia tunc per-
cussit aqua in cades. In eadem
orat Ecclesia quia tunc de uulnere
lanceato fluxerunt sanguis
et aqua. Homines igitur inuenientes
uiri illi danielem orantem
accusauerunt eum ad regem et con-
de transgressione decreti. Et con-
tristatus rex posuit cor ut
liberaret eum laborans usque
ad occasum solis. Illi autem in-
telligentes intui dixerunt.
Scito quia lex medorum atque persarum
est ut decretum regis non li-
ceat immutari. Tunc miserunt
danielem in lacum leonum
et obsignauit rex anulo suo et
anulis optimatum. lapidem
qui prouamnis positus erat
et cenatus totam noctem
duxit in somnis. et diluculo
redijt ad lacum. et flens ex-
clamat daniel serue dei uiui
putas ne deus tuus liberare

te a leonibus. Capitulum vi. Deus
meus misit angelum suum
et conclusit ora leonum quia
non est inventa in me iniquitas
Forte quia vidit angelum
volabatur hoc propter visio et
eductus est daniel de lacu
in nullo lesus. et direxerunt
qui accusabant eum. Non
dei providentia hoc factum.
sed quia saturati erant leones
Tunc rex misit leonibus mit-
tas carnes dari. cibus quod saciate
accusatores danielis misit
in lacum. cum uxoribus. et filiis
et non pervenerunt usque ad
pavimentum. donec arriperent
eos leones et omnia ossa eorum
comminuerunt. Tunc misit
darius in universo regno suo
dicens paveat omnis dominum da-
nielem. Ipse est enim deus vivens
et eternus in secula. Et exortat
daniel per dies plurimos cuique
surrexisset. faciebat opera regis
Fecitque mausoleum mausoleum
in ecbatanis. quod arteficio mirabili
ut dicit Ieronimus. ita mirabile ut
ea die qua conspiciatur putetur
esse constructum. Ibi sepeliuntur
medorum reges et persarum. preter
et parthorum. et cui cura illius
committitur sacerdos est iudeorum

Octava visio
Capitulum ix°

Sequitur visio viii da-
nielis in anno primo da-
rii filii assueri qui et astrages
dictus est. qui subiugavit sibi
regnum chaldeorum. Ego daniel
intellexi in libris. Ieremie
ut complerentur id est ad complecionem
appropinquaret desolacionis
ierusalem anni lxx et oravi do-
minum in ieiuniis et sacco. et
cinere dicens. Iustus es domine
peccavimus iniquitatem fecimus
et adduxisti eam super nos
Avertatur obsecro ira tua

Capitulum ix°

civitate tua ierusalem et monte
sancto tuo ostende faciem tuam super
sanctuarium tuum. quod desertum
est. exaudi domine. placare domine
attende et fac. Ne moreris adhuc
me loquente ecce vir gabriel. teti-
git me in tempore sacrificii vespertini
et ait. Et ait. Ab exordio precum tuarum
egressa est forma liberacionis a deo
Ego autem veni ut indicarem eam
tibi. et etiam quedam alia. quia vir
desideriorum es tu. Tu ergo animadverte
animum impone et sermonem intellige
Tunc habuit ei liberacionem populi
eam futura per Christum forsan immediate
per quia orabat differt quia per
Alexandrum ea granditer ibi
dicat. De allegando ea granditer ibi
nali timore metue. Addit etiam
de destructione per Romanos lxx
hebdomadas abbreviate sunt super
populum tuum. et super urbem tuam sanc-
tam. ut consummetur prevaricatio et
finem accipiat peccatum. et deleatur
iniquitas. et adducatur iusticia sem-
piterna et impleatur visio et prophetias
et ungatur sanctus sanctorum. Scito
ergo et animadverte ab exitu sermo-
nis. ut iterum edificetur ierusalem
usque ad Christum ducem hebdomadas
vii. et hebdomadas lxii erunt
hiis verbis Christi incarnationem
designat angelus qui legem et
prophetas implevit peccata tulit et
iusticiam adduxit. et unctus est oleo
leticie pre consortibus suis. et possunt
hebdomadas non dierum sed annorum
hebdomadas ut vii anni sunt hebdomadas
una abbreviatas vero dicit ut intel-
ligamus annos lunares. qui bre-
viores sunt solaribus xi diebus
lxx ergo hebdomadas annos so-
lares faciunt annos cccclxx v.
lunarium vero annos faciunt cccc xc
Est ergo sensus quod ab exitu ser-
monis. ut reedificetur ierusalem usque
ad ducem Christum fluxerunt anni
lunares cccc xc. Cepit ergo deda-
nare a xx° anno regni artaxer-
sis in quo Neemias pincerna
eius impetravit ab eo ut resti

q[uere] in folio sequenti

Christi incarnatio tangitur

in quo pas- / sus est christus

tuerent muri ierlm; et restituit eos
in multa angustia ab ea in qua
licentia a rege accepta usque ad com-
passionem fluxerunt anni [illegible]
tur xc et hanc summam annorum
computat secundum annos regum qui
descenderunt usque ad octavum decimum
annum Tiberii cesaris et statim
mediam interseruit daniel de re-
edificatione scilicet per [illegible] dicens
et rursus edificabitur platea et
muri in angustia temporum de lxx
ebdomadibus separavit daniel
ultimam dicens confirmabit autem
pactum multis ebdomada una quod
intelligendum est de annis tribus et

de christo intelligitur

dimidio quibus predicavit christus
et quod patribus promiserat con-
firmavit. Ita iam tres anni et dimi-
dius huius ebdomadis novissime
preterierant quando baptizatus est dominus
et in dimidio eiusdem ebdomadis
residuo circa fine deficiet hostia et
sacrificium i. veniente veritate cessa-
bunt umbre. et in templo erit
abhominatio desolationis i. ab-
hominanda et desolata erunt sa-

Et consumatio sacri- / ficiorum apud iudeos

crificia post mortem christi et usque ad
finem mundi durabit hec desola-
tio. uero in littera ponit daniel
tempus christi dicens. et post eb-
domadas lxij as sub aliud et vij.
et novissima quam in duas partes
divisimus occidetur christus et non
erit eius populus qui eum negatu-
rus est dixerunt enim non habe-
mus regem nisi cesarem. Et alibi hunc
nescimus unde sit. Et quod non
sequitur et civitatem et sanctuarium
dissipabit populus ad lxx ebdomadas
non pertinet sed protelato tempore
adventus christi et mortis prophetavit
quod venturum erat populo qui no-
cuit eum tempore dicens. Et dissi-
pabit civitatem et sanctuarium po-
pulus romanus cum duce suo ven-
turo. et finis eius vastitas. et
post finem belli statuta a domino
[illegible] desolatio. Et non quoque
[illegible] que sic legitur:
Et ungetur sanctus sanctorum
et deficiat hostia. summum
illud quod solet dici iudeis
cum venit sanctus sanctorum
cessabit unctio vestra. Efficiam
hunc enim [illegible] Bede confirmat
in principio sed in fine dicit.
Non extendit enim lxx ebdoma-
das in se usque ad xv annum Ti-
berii in quo baptizatus est
christus. Et [illegible] non incipiat
enumerare ebdomadas i. a primo
anno darii in quo egressus
est sermo a domino ad Zacha-
[illegible] prophetam ut iterum
reedificentur muri ierlm. et re-
extendit eos usque ad captivitatem
futuram per romanos. Et tunc predic-
tas lxx ebdomadas quod dictum
est civitatem et sanctuarium dissi-
pabit populus cum duce venturo.
Hebrei sic exponunt lxx heb-
domadas abbreviate sunt super
populum tuum. quod dicit o daniel sed lo-
ab hac die quam nunc tibi
quod erat ante primus annus
darii qui occidit Baltha-
zar et regnum caldeorum in
persas medos transtulit usque
ad lxx in anni ebdomadas
i. annos ccccx. c. h. populo tuo
per partes accidet primum [illegible]
bitur tibi deus sicut [illegible]
et delebitur peccatum et fine acci-
piat prevaricatio. Tunc enim urbs
et templum destructum in luctu
est prelius. sed in brevi tempore
restaurabitur. et non solum hec
in hiis lxx ebdomadibus her[illegible]
fiant. sed nascetur christus et iu-
stitia sempiterna. et signabitur non
visio et prophetas. ut propheta non
inveniatur. Cum ipse et ungetur
sanctus sanctorum. Regno postea
[illegible] t. c. d. d. t. o. l. p. t. pe-
tas tui. Cum dicit Sancti

Escote qma ego scitus sum
scito ergo. qui abscat sic
qua nunc tibi loquor. et
dei sermone permitto reuta- q
popullus et ierlm instauret
usque ad xpm et desolacionem
templi. ebdomades nume-
rentur lxii^e et alie vii
in quibus iuxta ordine sunt
due vos fient. de quibus
ante dixi. quod reutat populus
et reedificetur platea a
neemia et esdra. In fine
vero ebdomadis complebi-
tur sma in angustia tpm.
quo rursum destruet te-
plum et capiet civitas na
post lxx duas ebdomadas
occidetur xpus. et non erit eius
populus qui negatus est eum
sine ut illi dicunt non erit
eius imperium. quod putabat
se recepturus. et quod dico
de xpo occidendo. et negatius
populo penitus desendo. tunc
et civitate. et sanctuarium
dissipatum sit populus
romanus. tunc dicte ventius
i vespesiano. et tunc factus vii
ebdomadibus i annis xlix
solitis. et adrianus. aquo
postea derunnis ierlm urbs ge-
lia condita est. Sollantes
iudeos Ruffo inptro. exatus
pugnate sinpanit et tunc
defecit. et sacrificium. et usque
ad consummacionem seculi conti-
inabitur desolacio. Non vos
moueat. inquiunt hebrei. si
prius mineretur vii ebdo-
madas. et postea lxii et
rursus una in duas partes
dividitur. Est enim hoc ydioma
hebrei sermonis. et antique
latinitatis. ut ante minore
numerum subputent post maio-
rem. verbi gracia nos iuxta

uetatem lingue nre dicamus
vixit Abraham c. lxx v. annis
illi e contrario vixit Abraham v lxx
c. Non ergo ut legitur ita ut ad
impletur. sed ut totum prius sup-
putatur ita sermo accepit. Ne igno-
rans quosdam illorum dicere quod una
ebdomadas de qua dicitur. Con-
firmabit pactum multis ebdomadas iudas
una dividatur in vespesianum et
adrianum. ut iuxta historiam. Io-
sephi. vespesianus et titus tribus
annis et vi mensibus pace cum
iudeis fecerunt. Tres autem anni
et vi menses sub adriano putentur
qui ierlm omnis subversa est et iude-
orum cateruatim cesi ita ut iudee quo-
que finibus pellerentur. Hec aiunt he-
brei non magno opere curantes a
primo anno darii regis persarum
usque ad extremam eversionem ierlm.
que sub adriano accidit computari
olimpiades c. lxxiiii hoc est annos
d.c. et vi qui faciunt ebdomades he-
braicas xcix. et annos tres quo
corbas dux hebreorum. et oppressa
et ierlm. usque ad solum diruta est

Visio nona

Sequitur nona visio danie-
lis. quam cum sequenti quidam
dicunt esse una. sed vere secundum
hebraicam veritatem traduntur esse
duas. et utraque scripta erat in
daniele hebraice. Porro utraque
uidit daniel. una quam vidit
sed altera audiuit anno tercio
regni ciri regis persarum. et cum
tres dies emisisset ieiuni. in hunc
modum Primo anno darii da-
niel intelligens inminere lxx
annum captiuitatis libertatem orauit
dominum. ut darius et cirus li-
beraret populum suum et data est sima
a deo ad licenciam redeundi iudea
et gaudens egressam a domino. Sup-
inuiauit Gabriel danieli. et
extunc darius disponebat de
libertate et licencia danda

C x°

s. prima
hec
prima
uisio

Hebreis Sed preuentus morte
non impleuit Cyrus autem
primo anno regni sui dedit eis
plenam libertatem quam habebat
indigene et licentiam redeundi
Ipsi non quia fere nati omnes e-
rant in caldea et possessiones
ibi habebant elegebant rema-
nere in terra natiuitatis sue
pauci non qui ascenderunt diffine-
bant in iudeam propter quod erant et mo-
ram etiam usque ad tercium annum
Cyri Quod attendens daniel
uehementius affligebatur dolore
quam prius et orabat dominum ut qui-
a prius dederat regibus animum li-
berandi daret et ipsis redeundi
effectum Ergo tercio anno regni
Cyri primo mense prima die mensis
lugebat daniel trium ebdoma-
darum diebus panem desidera-
bilem non comedit carnes et ui-
num non gustauit nec unctus est un-
guento pro balneis more persarum
Die autem xxiiij cum esset iuxta
fluuium qui est tigris uidit et
ecce unus uestitus lineis accinctus
zona aurea cuius facies quasi fulgur
et oculi ut lampades ardentes
corporis quasi crisolitus que deorsum
erat brachia et femora tibie
et pedes quasi es candens et sonus
eius quasi uox multitudinis loque-
ntis porro uiri qui erant cum eo
territi fugerunt et solus uidit
uisionem et corruit in faciem suam
Sed uir ille accessit et erigens
eum et confortans ait Noli ti-
mere daniel quia ex die primo
mensis quo posuisti cor tuum ut
te affliges coram deo exaudita
sunt uerba tua et egressa est
sententia a deo de reditu populi et ecce
hic nolui ad te uenire nunti-
are sed princeps regni persarum
restitit michi xxi diebus et uno
Cum igitur tunc egrederer appa-
ruit princeps grecorum ueniens
ut adiuuaret principem persarum
et michael. Et aliquantula se-
quitur. Et nunc uenio ut cer-
tificem te de reditu populi et in
omnibus nemo michi adiutor
nisi michael princeps noster.
Hos duos principes grecorum
et persarum uocat hic esse an-
gelos malos qui appositi sunt
regnis illis ad exercitium. La-
borabat itaque angelus persarum
ne hebrei liberarentur a domi-
nio persarum. Tum quia dele-
ctabatur afflictionibus eorum
tum ut ipse diuinas affligeret
eos quamuis peccaret. Labora-
bat etiam angelus grecorum
ut ipse et captiuitas hebre-
orum cum eis transiret in domini-
um grecorum. Gregorius autem
uult eos fuisse angelos bo-
nos qui sathagebant ne tam
cito liberarentur hebrei ut si
quid adhuc erat purgandum
in eis purgaretur et decoque-
rentur ad ignem. Postea ad-
didit uir ille nunc reuertar
ut prelier aduersus principem
persarum. Ueruntamen prius annuntia-
bo tibi quod expressum est in
scriptura ueritatis. Sequi-
tur de alijs quorum genus [illegible]
plenitudine. Porro a primo
anno darij orabat daniel
pro eo ut staret et robora-
retur regnum eius et solicitus
erat de successoribus regni per-
sarum. Uolens eos scire de
quorum manifestatione se-
quitur decima uisio. Cum qua
primum inducitur daniel se-
quentis sic

Decima visio Danielis

anni

Rectum est pectus anterior corporis a collo usque ad pectus [illegible]

, Cxi ,

Decima visio sequitur

Ego autem a primo anno
darii medi stabam ut
conspectu dei ut confortaretur
et roboraret. ipse darius et stata
sit methaplasmus. qui frequens
est in prophetis. et introducit vir
ille predictus loquens ad danie
lem sic et nunc veritatem annun
ciabo tibi. quia ecce adhuc
post darium et cirum qui nunc
sunt tres reges. stabunt in
perside. cambises sive cambises
smerdides magus. darius
filius hystaspis quartus. xerses
filius darii super omnes erit
et concitabit omnes adversus
regnum grecie. de isto legitur
quia succendit athenas et
bellum navale elegit apud sa
lamina. qui sophocles et alci
pedes clari habebant et phemi
stodes in persiam fugiens. hau
sto sanguine vituli periit.
Unde ut qui loquebatur da
niel. pretermisit omnes reges usque
ad allexandrum magnum. et
ait Surget vero rex fortis
et faciet quod placuerit
ei et cum steterit conteretur
regnum eius. et dividetur in
quatuor ventos celi In
Egipto enim que est ad meridie
pluries regnavit ptolomeus
lagi filius In macedonia phi
lippus qui et aridens frater
allexandri. que est ad occiden
tem Sirie et Babilonie
et superioribus locis. que sunt
ad orientem Seleucus nicha
nor imperavit Asie et ponto
et ceteris in eadem plaga princi
pibus anthigonus id est ad septem
trionem. et hoc secundum orbis
totius plagas dicimus Ceteri
autem in iudea que ad aquilonem
Siria ad meridie Egipti
hic de regno Egipti et Sy
rie tamen prosequitur daniel
quia sub hiis afflictus est
populus dei maxime Porro post
allexandrum regnavit in
Egipto ptolomeus lagi filius

a quo sequentes reges Egipti
ptolomei dicti sunt post ptolomeus
philadelphus post ptolomeus Eugetes
post ptolomeus philopator post ptolomeus
Epiphanes In Siria post alle
xandrum regnavit seleuchus post
anthiochus sother a quo succes
sores anthiochi dicti sunt post
anthiochus theos. post anthiochus Calli
nicus. post anthiochus magnus post
anthiochus Epiphanes de hiis pro
sequitur vir loquens ad danie
lem incipiens a rege Egipti
sic et confortabitur rex austri
hic est ptolomeus lagi filius
a deo fortis ut pirrum regem
Epirotharum expulsum re
stitueret in regnum et deiecto de
metrio meto filio antigoni clemens
regni sui pre quod antigonus ab
stulerat restituit Cipprum phenice
et regiones multas. et insulas
sibi subiugavit Cui successit ptolomeus
philadelphus. qui primus de ethi
opia adduxit elephantes
eis super pones lignea
in quibus posuit armatos ad di
micandum Sub quo lxx interpretes
claruerunt. hic pugnavit contra
anthiochum theos regem Si
rie. sed post ea federati sunt na
xie. sed post anthiochus duxit uxore bero
nice filia philadelphi repu
diata priore uxore laudice
tunc cum redisset in graciam viri
occidit veneno virum et filium
quem suspicabat de beronice Cal
linicus vero filium suum fecit rege
Sirie Eugetes vero qui succes
sit philadelpho in ultione be
ronices sororis vastavit Si
riam Sed audito quod principes
Egipti conspiravant adversus
eum rediit in Egiptum tollens
de Siria predam multa nimis
et simulacra duo milia deorum
porro Callinicus duos filios
reliquit Seleucum et anthiochum
magnum Sed anthiochus occi
so fratre suo regnavit. et con
gressus cum rege Egipti phi.

Elephantes quos primus eduxit

ubi infra refert de ptolomeo

intextas qui fuit

lopatore victus est. et per desertum
fugiens pene captus est philopa-
tori vero successit in egypto epi-
phanes cum esset quatuor annorum
et cepit anthiochus magnus
infestare eum. Sed principes e-
gipti dimicabant pro puero
quibus epiphane omnes sacer-
dos assumptis plurimis iudeorum
fugit in egyptum. et accepit a
rege regionem que eliopoleos vo-
cabatur et in ea extruxit templum
simile templo iudeorum asserens
se implere vaticinium ysaye
scribentis. Erit altare domini
in egypto et titulus eius in
terminis eius. hoc templum perma-
sit annis ccl. usque ad vespasianum
qui civitatem ipsam que dicebatur
onie et templum funditus everte-
porro anthiochus magnus reli-
quit duos filios seleucum et
anthiochum epiphanem. Sed
epiphanes pretendens certo vel
fratre regnavit in syria. huc
usque de ordine historie. inter
porphirium et nos nulla est contentio
sequitur exposuit porphi-
rius de anthiocho tamen exposo-
suit eum danielis. ut infamaret
Nos aute impietatem exponi-
mus de anthiocho et antichristo. Quod
de anthiocho specialiter de anthiocho. et
de antichristo. ut illud
quod de anthiocho. et concedentes pa-
nem cum eo et usque illuc et veni-
ent super eum greci et romani
anthiochus enim epiphanes de-
dit sororem suam epiphane
regi egypti in dolum tamen su-
scepit cum duos filios. Tunc
anthiochus ingressus est egyptum
tamquam invitus sorore et nepo-
tes. sed inter epulas fecit conspi-
rationem sororis. et voluit optinere
egyptum. Sed egypcii invitati
resistentes deiecerunt eum sed per
biennium reversus obsedit alle-
xandriam et ecce legati Romanorum
missi sunt ad egypcios libera-
dos. quibus federati erant cumque

applicuissent egressus est ob-
viam anthiochus. et dum
starent in littore dixit ei mar-
cus publius. levans. senatus
populusque romanus precepit
tibi recedere ab amicis suis
Cumque ille peteret induciam
tractandi. Marcus circa illum
fecit circulum in sabulo cum
virga et ait Senatus populusque
romanus precepit tibi ne
egrediaris de hoc circulo donec
respondeas ad hoc. Anthiochus
cum sic visum est senatui et
populo romano. recedendum est. et
recessit ab egypto similiter
et quod sequitur de anthio-
cho tamen intelligendum est. et
erit in concupiscenciis feminarum
Nam antichristus erit castus
ob similitudinem religionis
Quod non sequitur deum
maozim in loco suo venera-
bitur vel constituit
eum [illegible] precedentem
sonat et anthiochus in urbe
precedentem posuit et ydolum io-
vis antichristus enim diabolum
et deum precedentem sive venera-
bitur porro antichristo tamen
congruit id quod sequitur
et figet tabernaculum suum
apedno inter maria apheda-
no interpretatur solium suum
et est sensus figet tabernacu-
lum solii sui in loco. qui
sita est inter mare mortuum
et tiberiadis. et super montem
melitu et sanctum in monte oliveti
ponet tabernaculum suum
et veniet usque ad summitatem
eius id ad locum unde dominus
ascendit. et nemo auxilia-
bitur ei. quia audietur vox
in aere dicens morere et
statim fulminabitur per ea
hoc sequitur visio de tempore
antichristi. et generacione iudeorum
et resurrectione mortuorum
dicens et veniat quis glo-
rie fuit ex quo gentes esse ceperunt

De antichristo

simulacrum

de die iudicii

esse et stabit Michael pro
filiis populi sui et saluabitur
populus omnis qui scriptus erit
in libro dei et multitudo
eorum qui dormiunt in puluere
terre evigilabunt alii in vitam
eternam alii in obprobrium ut vi-
deant semper. Non quod bonos
quia tollatur impius ne vi-
deat gloriam dei. sed ut videat
videant obprobrium semper. Tu
autem daniel claude sermones
librum i. scribe in hystoria
sed non exprime i. noli exponere
pertransibunt plurimi et multiplex
erit sciencia q. d. Reliquis posteris
maxime secretum et de quo tractabat
daniel sane. quo tempore du-
rabat persecutio antiochi. Et vi-
dit principe persarum stante unum
hinc super ripam fluminis et alterum inde
torum stantem in altera et
virum indutum lineis stantem
in medio super aquas et di-
xit ad eum vsque quo finis horum
mirabilium. et eleuans ille
vtramque manum iurauit per viuentem
in eternum. quia in tempus et
tempora et dimidium temporis et ait
daniel. domine mi quid erit
post hec. Et vadit ille iterauit
id tempus. sed palam va-
dens. Cum ablatum fuerit
iuge sacrificium et posita fu-
erit abhominatio in desolacionem
hoc est cum ablato cultu dei
et templo desolato. Antiochus
abhominabilis ydolum ibi
adorandum. Tunc erunt dies
m. cc. xc. i. tres anni et sex
semis. Postea intulit quod
erit post hec dicens. Beatus
qui expectat et peruenit ad dies
mille ccc. xxx. v. Et die-
bus mille cc. xc. addite
dies xl. v. fient dies
mille ccc. xxx. v. Itaque post
mortem antiochi dabuntur
lapsis xl. v. dies ad pe-
nitentiam. Et est sensus erit
qui post dies persecutionis
peruenit ad dies superadditos
penitencie. Tu autem daniel vade

quo penitentia dabitur post antiochum

hoc autem ad prefinitum tempus dum vi-
te tue et requiesces. et in fine
dierum stabis in sorte tua i. re-
surges in ordine tuo

De Susanna

Sequitur hystoria susanne
quam hebreus non habet in libro
danielis. et vocat eam fabulam
non quod infractum de gestam
sed quia sine ea falsum legitur
de sacerdotibus lapidatis quos
Ieremias adductos testatur. et quia
nos fabulam eam scripta esse
a daniele. aliquod greco scripta
fuit. Et nos probamus ergo quod
quedam allusio verborum facta
sit ibi in nominibus arborum in delo.
lapidarum. est aptum per ipse
Tales enim allusiones verborum
et arborum nomina non inueniuntur
in hebreo. In translatione quidem
inter vna ex tribus allusionibus
qualis inuenitur legitur. sicut cum dixisset
sacerdos sub scino. vidit
daniel. verbum quod alludit
nomini. scindet te medium. et expres-
sius fieret si diceretur scita
subtiliter a te aderent illico an-
gelus domini scindet te ex eadem
allusione. pro flexione verbi. ad no-
men. Et si diceretur factum est hoc
secunda feria. et respondet fe-
riat te deus. Hanc eandem hysto-
riam vocat eugenes fabulam contra
ypo sinatum i. institutionem. Theodor.
te secunda editionis. quam sub obelo
et asterisco apposuit stimulata no-
tat tamen. quia pecuniam plerumque
nos instruxit. Apparet autem hoc
factum esse adhuc recenti capti-
uitate. quia daniel adhuc
iuuenis erat. Porro Susanna
uxor Ioachim pulcra erat nimis
et elegerunt in ea duo senes
iudices illius anni. de quibus
dicit dominus. Iniquitas egressa
est in babilone. a senioribus
iudicibus. Tradunt hebrei quod
mulieres cum hoc decipiebant
dicebant se esse de stirpe da-
uid. et Xpm de semine suo nasciturus

CXIII

Hi statuerunt inter se tempus
quo Susannam possent inve-
nire solam. et habuerunt post
meridiem in pomario [illegible]
et ingressa est Susanna. volens
lavari in medio pro consuetudine
terre et misit puellas ad affer-
endum oleum et smigmata. idest
ungenta est autem smigma
ordeum cum palea unde faciunt
mulieres decoratorium. forte ad mun-
dum faciei. Cumque clausisset fores
ad eam convenerunt dicentes nobis
alioquin feremus contra te testimonium
adulterii. et elegit Susanna
incidere in manus eorum. potius quam
peccare in deum. et exclamavit
et accurrentes famuli erubuerunt
cum audissent senes loqui altera
die statuta est Susanna in
medio populi et posuerunt manus
suas senes super caput eius
contestati sunt se vidisse iuve-
nem et ipsam pariter commisceri
et condemnaverunt eam ad mortem
et clamavit Susanna voce ma-
gna ad dominum. Domine tu scis quod
innocens morior. Cumque duceretur
suscitavit deus spiritum pueri no-
mine Danielis. Ideo autem credendum
his qui dicunt Danielem fuisse
mortuum et tunc suscitatum de-
mones fuisse spiritum (?) sed tunc
manifestavit spiritum sanctum deus
esse in eo. qui puer quasi la-
tens quiescebat et ait Daniel
ad populum [illegible] locuti sunt ad-
versus eam. Cumque revertissent
separavit Daniel senes ab invicem
et advocavit unum dixit Sub
qua arbore vidisti eos col-
loquentes. Qui ait sub scino
qua latini dicunt ilicem vel
lentiscum. et advocatus alter
dixit sub prino. et acclamavit
populus in eos propter dissonantiam
et interfecerunt eos iuxta legem tra-
diderunt interficiendos et factus
est Daniel magnus in populo
a die illa et deinceps. Et rex
Astyages appositus est ad patres
suos et suscepit Cyrus regnum
eius in regnum Persarum. Ex ter-
ra hec determinatur tempus quo

liberata est Susanna. Cum
Cyrus filius esset regis Persarum
et Darius rex Medorum
vel potius determinatur tempus
scriptis historie que hic inci-
pit et adhuc stabat regnum
Babilonis et erat in Babilone
rex. Deus (?) statim sequitur. Era-
t autem Daniel conviva regis
et honoratus super omnes ami-
cos eius cuius nomen. quia ta-
cet historia. Intelligitur fu-
isse ipse Balthazar vel ipse
Balthazar sub quo factum
est a Daniele quod legitur
in fabula Belis et draconis.
quam fabulam appellat Ie-
ronimus eo quod falsum le-
gitur in ea. et imponit de-
gitur [illegible] translationem Abacuc et refert
ab eo quod cum dixisset He-
breus suus talem spiritualem
translationem corporalem nusquam
facta esse. Et quod fabulosus
qui erat cum eis Ezechielem
translatum de Caldea in Iudeam
et scripsit enim Hebreus dicens
in litera expressum est quod Ezechiel
translatus est in spiritu. Et
apostolus nescit caute loquitur sive
in corpore sive extra corpus nescio deus scit et ad-
[illegible] dicit Hebreus. nichil in hac
fabula potuit narrari sed
[illegible] historia [illegible]

De idolo Belis et draconis

Capitulum cxiiii

Erat enim in Babilone ido-
lum nomine Bel et impende-
bantur ei diebus singulis
similae xii artabe et o-
ves xl et vini amphore vi.
Est autem artaba apud Cal-
deos eadem mensura que
ephi apud Hebreos mensura
trium modiorum. Et rex Ba-
bilonis adorabat illud
per singulos dies et dicebat
Danieli Quare non adoras
Bel. Cui ille. Non colo sculpti-
lia sed creatorem omnium deum vivum

et ait rex Nonne videtur tibi
bel deus vivens. qui tanta quot-
tidie comedit et bibit Et risit
intus luteus est et foris ereus
nec umquam comedit. Et vocavit
rex sacerdotes. et ait Nisi dixe-
ritis michi quis comedat impen-
sas has moriemini Si autem osten-
deritis michi. quia bel comedat ea
moriatur daniel
Erant autem sacerdotes lxx. exceptis
uxoribus et parvulis et venit
rex cum daniele in templum
et dixerunt sacerdotes Nos
egrediemur foras et tu rex pone
cibum et escas et claude ho-
stium. et signa anulo tuo
et nisi invenerimus mane omnia
comesta a bel moriamur. et po-
suit rex cibos ante bel. et
daniel cribravit cinerem per
totum pavimentum coram rege et
clausum est hostium. et signa-
tum anulo regis Sacer-
dotes autem ingressi sunt no-
cte iuxta consuetudinem suam
cum uxoribus et liberis et co-
mederunt omnia Effecerant
enim cuniculos subterraneos et ab-
sconditum introitum sub mensa.
Diluculo venit rex ad tem-
plum et daniel cum eo et mox
ut aperuissent signa salva Cumque
rex mensam vacuam vidisset exclama-
vit Magnus es bel et te-
nuit daniel regem ne in-
grederetur et ait Animadverte
vestigia pedum super pavi-
mentum et iratus rex apprehen-
dit sacerdotes. et viderunt ho-
stiola per que ingrediebantur
et occidit eos rex et dedit
bel in manum danielis qui
subvertit eum et templum
Erat autem in eodem loco draco
magnus latens in fovea
et adorabant eum babilonii
Sacerdotes eius habebant
[illegible] i vasa plena aqua
facta de coriis vitulorum et
eructabant ea virgis tola
illimis ut facerent sonitum
terribilem quasi tonitruum
absque hiatus draco quoque emit-
tebat fumum quasi ignem. qui draco
in publicum apparebat. et dixit rex
danieli Numquid non potes dicere. quia
iste non sit deus vivens et ait da-
niel Da michi potestatem. et interficiam
eum. absque ferro et fuste et de-
dit ei Tulit ergo daniel picem
et adipem et pilos et coxit pariter
et fecit massas. dedit que in os
draconis et suffocatus crepuit
et indignati babilonii dixerunt
Iudeus factus est rex et dixerunt
ad regem Trade nobis danielem alio-
quin interficiemus te et domum tuam
et compulsus tradidit eis Qui
miserunt eum in lacum leonum et
erat ibi vii diebus In lacu
erant leones vii. et dabantur
eis quottidie duo corpora damnatorum
et due oves. et tunc non sunt
eis data. ut devorarent danie-
lem Erat autem abacuc propheta in
iudea qui ferebat pulmentum
messoribus et ait angelus abacuc
fer prandium in babilone da-
nieli qui est in lacu leonum Qui
Domine babilonem non vidi et lacum
nescio et tulit eum angelus capil-
lo capitis sui. et posuit super eum
eum lacum et clamavit Aba-
cuc daniel serve dei Tolle pran-
dium quod misit tibi deus et
gratias agens daniel comedit
porro angelus restituit aba-
cuc in loco suo Venit ergo rex
die vii ut lugeret danielem
et videns eum sedentem in medio
leonum. exclamavit Magnus es
domine deus danielis et extra-
xit eum de lacu porro illos
qui perditionis eius causa fue-
rant intromisit et devorati
sunt in momento coram eo

De abacuc

Porro abacuc fuit de tribu
levi Symeonis Hic previdit
captivitatem ierusalem venturam et ad-
ventantibus caldeis fugit in
ostracinam et erat incola in terra
ismael Descendentibus vero caldeis

quibus uide In Egipto Jeremias
peregrinabatur in terra sua. et
scripsit et in principio operis sui cau-
sabatur adversus deum. cur impia
vastasset populum dei. et
sanctuarium eius cum ipse clama-
ret et non exaudiretur. Sed in
consolationem apparuit ei dominus
calamitates venturas super nacio-
nes futuras per Nabuch longe ma-
iores et tandem ipsum Nabuch
puniri et ideo admirans querebatur
de aspectus. et ostendit illi dominus
adventum Christi dicens Si mora
fecerit expecta eum quia veniens
veniet et non tardabit. et imprecatur
est abacuk Nabuch inter pluri-
ma dicens ve qui potum dat amico
suo mittens fel et inebrians ut
aspiciat nuditatem eius. quod fecit
Nabuch Sedechie / Ultimo scri-
psit tantique domine audivi et ti-
mui. Sed fecerat pulmentum messo-
ribus et ivit domesticis suis Ibo
ad terram longinquam cito redibo
Et tardans per dies fecit alium
messoribus et cum fugisset cum
Babilone subito supervenit mes-
soribus. Intellexit autem quod re-
versus esset populus a babilonia
reversurus / Unde patet longe
post liberationem Susanne hoc
esse factum. Eius autem reditus
dedit signis qui erant cum in iudea
quod visuri essent lumine cum
cuius templi. Ultimaque templi
desolationem predixit. quod gentis occi-
dentalis erant esset destructa.
Tunc magnus velamen sancti sanctorum
scinderetur et duarum columpnarum
capitalia auferentur et quo sunt nullus
agnosceret / Ipsa non in heremo ad-
ducentur. et eos in voltis. qui
persecutione sustinebunt a serpente
illuminabit dominus. Natus a parte
et mortuus est abacuk et sepul-
tus in agro proprio solus. Mortuus
de daniel quam supervixit super
reditum populi in iudeam. Messina
defunctus autem sepultus est cum spe-
lunca regali cum gloria. Hic est
daniel qui dedit signa in monti-
bus super babilonia dicens

Cum de aquilone
uendo partes meridiem ab oriente
fumigabunt veniet finis
babilonie. Cum de ore helut
ignis ardebit finis est uni-
verse terre. Cum aperte No-
chi saque destruerent centum
plus ad terram sua. Cum de se
sanguine fluxerint erunt Ie-
rusalem media bellum in universa
terra De Ciro

Post mortem darii medi
Cyrus monarchiam te-
nuit orientis cuius sedem pri-
mitus fuit apud persas. licet regnum
medorum maius esset et no-
norabilius eo quod ipse sub
permanserant eum in regem.
Iste fuit nepos darii ex sorore
Nepos uero astragis ex filia.
porro astrages unicam habuit
filiam. et vidit sompnium quod
de genitalibus fille oriebat
vitis que tota occupabat a-
siam. et accepit a coniectoribus
se habiturum nepotem ex filia
qui dominus esset asie et
ipsum deiceret a regno. Cum
timens dedit filiam suam vero
tem militi plebeio ne filia
eius nasceretur nobilis et potens.
Interea filiam pregnantem
adsciuit et nati ex ea filium
cuidam principi Arpago
tradidit occidendum / Cum ver-
dens regum crudelitatem asse-
sta filium ipsius uita e occi-
et uni de pastoribus regis
tradidit parvulum exponendum
in nemore / Cum uero exposuisset
eum et illud indicasset uxori
que in diebus illis pepererat
supplicavit ei mulier ut par-
vulum defferet ei alendum. Cumque
et ipsum pro eo exponeret. Cum
redisset pastor et puerum inve-
nit stantem presente ei ubera
et a feris et avibus defensum
tem. Cumque tulisset eum ad u-
xorem alluxit ei tamquam nu-
trita / vocavit quod puerum Spar-
tacum id est catulum. Cum postea
preter tamen sonat quam hinc inde a

et cum

Pueris ludentibus factus e
rex eorum et gimnaces et inodi
biles sibi fuit affligebat Quod
grauiter ferentes patres eorum vin
dicaverunt ad regem de filio pa
storis Cirus cum advocasset rex
et arguiet eum quod pueros plagas
set ille intrepidus se ut regem
dixit fecisse. Cumque rex
et quedam signa gentis sui in eo
deprehendens accito pastore se
cretius veritatem rei agnovit. Se
curus timor eius de nepote mi
tigatus est estimans quod somnium con
iectorum de regno impletum esset
in regno puerorum et eidem cu
pus commiserat ostendens com
sit alendum non indicans cui esse non
pastoris filium. Et filium quidem
illius secretarii sui in clauso
dedit patri ad comedendum quod non
obedierat ori eius. Et prius idem
indicavit ei. Et factum est
ut Astrages tradet exercitum
illi secretario ad hostes ex
pugnandos. Ipse non resedit
in medio. Porro ille non immemor
maleficii regis transit exerci
tum ut partarum regem per
dis sibi eligerent et cognomina
uit eum Cirum quod interpretatur
heres quod eum relinqueret Astra
ges hoc est heres. Quo facto
timens Astrages Darium conso
brinum adoptavit sibi in filium
et collecto exercitu egressus
est adversum Cirum et fuge
runt Perse. Occurrens autem eorum
et matres egresse ad eos et
detectis posterioribus suis aie
bant. Velut ne intrare in
uteros et renasci. Hoc pudore
excitati Perse acriter redierunt
in hostes et victus est Astrages.
Cirus autem magnum exhibuit
se illi nepote. Et victorem
regnum Hircanorum con
cessit ei. Dario vero tanquam
fratri matris sue tradidit re
gnum medorum tamen subiecta Perse re
vertendi ad ipsum. De licen
cia redeundi data
videis

tria quod cum vniversum regnum

devolutum esset ad eum in hunc re
gni anni regno primo suscitavit
dominus spiritum eius ut impleretur ver
bum Jeremie et dedit libertatem omnibus iudeis
qui erant in vniverso regno suo et li
cenciam redeundi in iudeam et edificandi
domum domini. Sicut ut fuit tribus
Ysaie quod ante clx annos pre
ponerat de ipso dominum dicente. Christo meo
Ciro cuius apprehendi dexteram subiciam
gentes et regna ipse redificabit do
mum meam in Ierusalem. Quod cum multi
ficam scriptura implet libertatis et
licencie tradidit in vniversum
regnum suum dicente. Omnia regna
terre dedit mihi dominus deus celi.
Credo hunc esse quem filii israel adorant
In hac epistola hortatus est eciam iudeos
ut ascenderent in iudeam et qui
nollent ascendere iuvarent ascen
dentes in pecunia vestibus et in iumentis.
Porro clarissimi iudeorum habitabant
in babilonia id est in terra babilonis
Et est Babilon enim proprie nomen est
civitatis. Babilonia vero nomen
regionis licet vnum pro altero sepe
legatur. Inter eos Salathiel natus
in caldea iam prevalebat. Hic genu
erat Salathiel in filio vocans
eum Zorobabel quod interpretatur
magister Babilonis quia hic erit
magister captivitatis babilonis. Ad
hunc propheta cohortatus primum sur
rexerunt viri Iuda ut ascenderent
in Ierusalem. Postea vero viri Beniamin
et Levite. Postea ut dicit Iosephus a
iuda cognominati sunt Iudei. Huius
enim nominis plures fuerunt cause
Super terram babel legitur a Iuda
quod cognominata est Iudea dicti
sunt Iudei alibi quod a iuda filio
Iacob alibi quod a iuda Machabeo
Porro ascensuri in iudeam alios
hortabantur sed paucos invenerunt
qui assentirent eis et postea tamen
in exhortatione qua in apparatu
tres annos compleverunt. Agitur
in tercio anno Cyri egressi sunt
sub Zorobabel duce et Ihesu magno
sacerdote adhortantibus eos Za
charia propheta et Aggeo iuvene
non dum propheta. Erant enim circiter
quinquaginta mille. Affuerunt enim decem
decies xlij milia et iiij lx reliqui

Ubi supra in hystoria post abitum non nae

Hebreos erant servi et ancille et homines quinque promissam et reversi sunt cum eis Cirus. Item nazoreum v milia et xl. Fuit que ponit Josephus resuscitatoria quorum usum non legi. Ascenderunt etiam quidam cum eis dicentes se esse de genere sacerdotum. Cumque quererent scripturam genealogie sue et non invenerunt recepti qui sunt in Israel sed eiecti a sacerdotio et reversi sunt in Jerusalem et in civitate iuda.

Hic est annus lxxi relaxacionis captivitatis quam perduxit lemnas illam et Jeronimus primum annum Cyri dicit fuisse septimum septuagesimum decadis itaque tercius annus fuit Cyri lxxi cui consonat Josephus dicens primo anno imperii Cyri lxxi

lxxij.

continuabat vel inminebat. Sed legitur in Paralipomenon: si quis evaserat gladium ducti in Babilone servierunt regi et filiis eius donec imperaret rex persarum et compleretur sermo Jeremie et celebraret terra sabbata sua usque dum complerentur lxx anni. Daniel de eodem meminit Daniel anno primo Darii intellexi in libris annorum ut complerentur desolacionis Jerusalem lxx anni. De eodem meminit Daniel. Jeremias plane distinguit. Jeremias in epistola quam direxit ad transmigratos. Cum cepimus impleri in Babilone lxx anni visitabo vos et reducam vos ad locum istum a liberacionis vestre velle Jeremie. Cum autem evidenter completi essent. Item ait Servient omnes gentes iste regi Babilonis lxx annis. Cumque completi fuerint anni lxx visitabo super regem Babilonis et super gentem illam iniquitatem eorum dicit dominus et ponam eam in solitudines sempiternas. Ex hac autem aucte fabulantur iudei ut supra diximus lexultasse Baltasar et quiuum fecisse. Hic autem locus Jeremie de lxx annis non captivitatis sed iniquitatis Nabuchodonosor, ex quo cepit opprimere finitimas naciones. Huic opinioni attestatur Affricanus dicens de Neemia et xx° anno regis Artaxerxis dicens Eo tempore regni persarum lxx anni fuerunt evoluti captivitatis

nepotis astragis

Super hoc regum .c. et concordant Baruch

Super hoc Reg. c. porro Jo.

Visione septa c. vi. Daniel c. ix

ante Jerusalem CLXXXV. Item Eusebius in libro cronicorum videtur obloqui predictis secundum annum Darii filii Histaspis dicens fuisse lxxi. Et autem Zacharias qui anno secundo Darii scribens audivit insistante invectiva et dicente domine exercituum usquequo tu non misereberis Jerusalem et urbium Juda quibus iratus es. Iste iam est lxx annus. Et prophetia cui Jeremias ait per lxx annos ieiunastis. Hic quod Jeremiam ieiunastis in lamentacione consonat Clemens in libro stromatum dicens a principio captivitatis annis lxx usque ad secundum annum Darii filii Histaspis videtur quod Eusebius distinguit inter lxx annos captivitatis et lxx annos desolacionis templi. Dicens decadem. Unde illos usque in annum vicesimum Cyri et colligitur omne tempus captivitatis anni lxx a tercio anno Joachim filii Josie. Porro secundum alios ab anno xiii Josie usque ad primum annum Cyri colliguntur anni captivitatis lxx. Desolacionis vero templi sub Dario rege complentur anni lxx. Horum opinioni consonat glossa Jeronimi super Ezechielem ubi agit de solucione suplata deitati. Dicens quod primo anno Cyri fluxerant anni desolacionis templi lxx. Porro post opinio de anno lxx magis certa est et plurimis auctoritatibus sanctita. Sola Zacharie auctoritas nos movet. Iste iam lxx annus est. Quod forte determinari potest ita ut exponatur de predicto quod anno iste lxx notus et famosus iam diu est. Iste dicta est cum Zacharias lxx anno non captivitatis sed quinte etatis que secundum Hebreos inchoat a iubileo xxx anno Cyri monarchiam

De reedificacione templi

Quarto anno regressionis est in iudeam aggregatus est populus quasi vir unus in Jerusalem reedificantes altare collocaverunt

Judith

Illus super bases suas et
obtulerunt super illis holo-
causta domino mane et vespere
fecerunt et solempnitatem thab-
naculorum. Unde non habue-
runt ignem nec fumum nisi forte
de calderibus veteris altaris se accepisse-
rint. Illo anno autem secundo
mense secundo iecerunt funda-
menta templi. Quod audien-
tes Samarite venerunt ad
eos et dixerunt edificemus
nobiscum quia ita ut vos quere-
mus deum vestrum et fuderunt ductores
isti leviti. Non est nobis et vobis
ad edificandum domum. Sed nos edi-
ficabimus edificare. Hoc enim nobis
tunc Rex Cyrus precepit. Cumque
apparuisset fundamenta su-
per terram elevavit populus vo-
cem in iubilatione. Quorum
quidam seniores qui viderant
templum prius eiulabant voce
magna ut non poterat quis discerne-
re vocem clamoris letantium et
planctum eiulantium. Porro
Samarite indignati impedie-
bant manus eorum. Cumque per se
impedire non possent dederunt
munera principibus regis persarum
qui erant positi super terram.
Cum peccavissent totum templi ven-
diderunt eius negligencia edifi-
cationis. Cyro tunc ignorante et
ideo impedierunt eos quod in xxx
annis quibus Cyrus regnavit
non erexerunt muros templi nisi
ad usque ad aperturam. Porro
Cyrus cum pervenisset trans
mare flumen attingere. Ibidem
bellicosissima astutie regina regebat
in Scithia. Tradidit enim eis
solempnitates et ludos proprios
eis ut lusibus comessacionibus
et amplexibus vacarent quasi
benivolencia et eos ostenderet
et cum hec fecisset cum eis erat
et quos bello non poterat per
libidinem expugnavit. Postea
non transgressus atque eum regina
massagetarum thamari victis
et occisis et eius caput illius
posuit in utre plenum sanguine

humano proiciens in insultando
dixit saciare sanguine quem
sitisti.

Incidencia

In diebus Cyri septimus rex
romanorum tarquinius superbus
qui et tarquinius iunior filius
suus cum lucrecia cum sua
a regno est expulsus. Hic genera
tormentorum excogitavit: ungula,
taureas, fustes, latumias, carceres,
compedes, cathenas, exilia, metalla. — genus flagelli de corrio factum de plumbo

De Cambise

Mortuo Cyro successit ei fi-
lius eius Cambises qui
apud Esdram Arthaxerses vel
Assuerus dicitur cum historia non
Judith notatur Nabuchodonosor. Tunc
principes terre qui impediebant
hebreos sub Cambise ut Jose-
phus dicit scripserunt cum accusatores
et alii qui iudicabant Syriam
et Phenicen et omnes regiones ulte-
riores scripserunt Cambise quod
iudei reedificabant ierusalem urbem
pessimam et perpetuis temporibus semper
rebellem et templum ad similitudinem
castri quae ob rebellionem pridem
destructa fuerat. Et nisi reedifi-
catio ista negaretur Regi tributa
et annonas nec etiam patet regi
transitus cum Syria. Hoc autem di-
cebant se conscios ei quod mede-
tur erat. Aliis qui in palatio come-
debat consiliarios ut mitteret ne
reedificaretur. Quibus acceptis
Cambises potentes misit dixit ea
perplacuit. Tunc intermissum est
opus dei in ierusalem usque ad secundum
annum Darii. Porro quod sub
Cambise factum est quod in histo-
ria Judith scribitur

De Judith

Hanc historiam transtulit Je-
ronimus ad peticionem Paule et
Eustochii de caldeo in latinum.
Hic liber apud hebreos inter
historias computatur. Et inter apo-
crifa. Quod dicit Jeronimus in prologo qui
sic inchoat xxx et duas litteras etc.
Hic ergo in prologo super Judith ali-
cubi legitur inter apocrifa
iam est scriptoris quod in ipso titulo

deprehendi pt. Que Sinodus
nicena in numero sanctarum scriptu-
rarum recepit, transtulit autem
eum pre(ter) varias et corruptas
editiones. magis sensum ex sensu
quam verbum ex verbo sequens. Cap-
tulo itaque primo arphaxat
medus in ecbathanis struxit
et reparavit eam et munivit ea(m)
inexpugnabilem. quasdam partes
medie imperavit. Nabuch(odonosor) vero
rex assiriorum qui regnabat
in Ninive anno xii° regni sui
obtinuit arphaxat in campo
ragau. qui est inter Eufraten
et tigrim. Hic est cambises
cui pater adhuc vivens Ninivem
et regnum Assiriorum qui
~~regnabat in Ninive~~ concessit
et Nabuch cognominavit. hic
mortuo patre duodecim illius
regni annum agebat. Nam cum re-
gno monarchie non nisi octo
annis regnavit. Qui postquam
factus est monarchus exaltatum
est cor eius et misit ad omnes
qui habitabant in Cilicia et
damasco et libano et carmelo
galilea et Samaria et usque in
iherusalem dicens ab eis tributa lo-
ge graviora. quod patres sui quo-
dam vno anno contradixerant.
Tunc iratus rex iuravit per thronum
suum quod defenderet se de om-
nibus. Tercio decimo regni sui pre-
cepit holofernis principi militie
sue ut egrederetur ad regiones illas et
nulli homini vel munimini par-
ceret oculus eius. Qui egressus
cum exercitu et operuit faciem
terre sicut locuste. Cum vero va-
stasset Ciliciam et mesopotha-
miam et madiamitas miserunt
ad eum principes provinciarum dicentes
desinat indignatio tua circa nos. Vel
nobis pacificus et vite sumus modo
sicut placuerit tibi et descendit de
montibus cum virtute magna et obtinu-
it omnes civitates et destruxit eas et
omnes deos terre exterminaret. Sic enim pre-
cepit Nabuch i(d est) cambises quatinus di-
ceret ut ipse solus deus diceretur ab his
nationibus que potuisset holofernis
potentia subiugari. et audientes

filii israel timuerunt valde ne sicut
faceret in iherusalem et in sanctuario dei
et miserunt ut tenerent vias per quas
poterat iter esse in iherusalem et mu-
nierunt angusta viarum et humili-
averunt se tota domus ad ex-
hortationem Eliachim sacerdotis sum-
mi. ipsi filii Iasedech vel fortis
te altius quam ubi committebant
adexhortationem filiorum israel cum
motibus et operuerunt sacerdotes
altare domini ciliciis et ipsi in cine-
re et cilicios offerebant holocausta
et clamabant ad dominum. Nunciatum
est quod holofernis quod filii israel
pararent se ad resistendum et
montium itinera conclusissent et ma-
gnificavit duces amon et moab
dicens quis est populus iste qui
montana obsidet aut que sunt civi-
tates eorum. Tunc achior dux filiorum
amon respondit replicans ei quis
primo venisset populus ille de
Caldea per Mesopothamiam in
terra ~~chanaam~~ chanaam tempore
abraham. Quomodo descendisset et
in Egiptum reduceret eos deus
in terra promissa. Quomodo vero
cum placatus erat deus nemo
poterat eis resistere. Cum vero
irritabant eum flagellabat in-
ter eos quando deus erat adiutor in
quitate. Nuper autem reduxerat
eos in iherusalem de servitute. Cum
tradiderat eos propter peccata sua
et nunc obtinebant montana hec
et addidit achior perscrutare
si deus eorum offensus est
et poterunt eos expugnare
aliquin non prevalebis eis. Et ira-
tus holofernes dixit ostendam
tibi quod non est deus nisi Nabuch
nisi(?) erat hoc illorum populo
servabis ut cum illis pariter peris.
Tunc precepit holofernes servis
suis ut ducerent eum in Be-
thulia atque castra succedatis
fuerat. Quomodo exierunt cum fundi-
bularii egressi sunt adversus
eos et timentes declinaverunt ad-
versus adacboz et reverterunt fundi-
bularii nos soluentes eum statim

Iudith

Erant enim in medio semo-
tum et ipsi dixerant homi-
de ulm in bethuliam duobus sa-
cerdotes et principe ozia de
tribu Symeon. Cumque exposuis-
set eis Achior que tunc missus
esset ad holofernem ad eos re-
cepit eum ozias in domum suam.
Factum est autem ut iniret ho-
lofernes ductum aquarum que
influebant civitati pauculas
que ebibebat aquas et alveos p-
lateros rivulos aque ductus
et interrupto aque ductu. absci-
sit eis aquas. Erat autem non
longe a muris fonticuli quibus
cives furtim videbantur adire
pellande potius ad bibendum
Et dixerunt Amonite ad ho-
lofernem. Filii ius eos obtine-
bit sine bello et sanguine appo-
nentibus custodes et apposuit
Et defecit aqua deficientis
post xx dies et clamat populus
ad eos qui venerat de ulm
Iudicet dominus int nos et uos
melius erat nobis servire ho-
loferni quam siti perire et dixit
sacerdotes sustineamus adhuc
per quinque dies si forte faciat
nobiscum deus misericordiam. Erat autem
in civitate Iudith vidua ex
bus annis mulier pulchra nimis
sed casta de tribu ruben cre-
dentes sacerdotes reprehendit
eo quod temptassent dominum et tem-
pus miserationis sue eius
et ait ad eos ergo dei factum
sum quod non indicabo vobis
State hac nocte ad portam
Cumque et ozias vobiscum
ut egrediar per manum vestram
Cumque illi abissent oravit
ad dominum dicens. Domine deus
patris mei Symeon qui dedisti
ei gladium in alienigenas
dixit manum ancille tue. Nec
commendavit factum Symeonis
quos detestatus est Iacob sed
impium fecit a suo per manus
Cumque orasset lavit se
et unxit unctio optimo et indu-
it se vestibus iocunditatis sue
et ornavit capita sua in an-

cillam. Vel primum. Illa omnem autem calcia-
vit se et imposuit scapule eius
ascoparum vini et vas olei et pole-
tam et capites et panibus olerib
confectum et panes et caseum et profe-
cta est et admirati sunt sacerdotes
pulchritudine eius et eduxit pro
ea. Cumque descenderet montem re-
nuerunt ea exploratores et duxerunt
ea ad tabernaculum holofernis
Qui statim captus est in oculis
suis. Sedebat autem holofernes
in canopeo purpura et auro et
gemmis contexto. Quod est scutum
reticulum in instarum. Dictum sic a ca-
nopo oppido Egypti in quo me-
tuitur de aliis deitate canopei.
qui instarem in alto ascendit sin
dictum et dixerunt assirii. Quis
contempnat populum hebreorum qui
tam pulcras mulieres habet ut pro his
merito pugnemus contra eos. Cumque ado-
rasset Iudith dixit ad ea ho-
lofernes. Cur placuit tibi ut
ad nos venires. Que respondit
Certum est quod impediunt ibi populus in-
cipit enim offendit dominum suum
vasa enim domini preciosa
impendit alienigenis. Insuper
ordinat ut bibat sanguinem
pecorum suorum quod lex dei omnino p-
hibet gustare. Illam et fame et
siti iam inter mortuos computantur
Et misit me domina que ipsa innitet
tibi quem dicat in quo reddet eis
propter suum. Et tunc venies introdu-
ca te usque in ierusalem et habebis omnem
populum sicut oves quibus non est pastor.
Et ait holofernes. Si fecit tibi
hoc deus tuus. erit et deus meus
et uno deorum meorum habebo illum.
et tu magna eris in domo na-
buch et fecit ea introduci ubi erat
repositi thesauri eius. Cumque dispo-
net quid daret ei de quinis suis
ait Iudith. Cibis que in detuli
manducabo ne veniat super me ira
dei. Cui holofernes. Cum defecerint
ista quid faciemus. quid faciat te
Que respondit. Vivit anima tua. quod non
expendet omnia hec ancilla tua donec
faciat deus cum manu mea hec que
cogitavi. Petiit quod daretur sibi copiam
nocte egrediendi foras ad adorandum

domini sui. et ita per triduum noctibus
exibat et baptisabat se in aquis
et orabat dominum israel. Quarto die
fecit holofernes cenam servis suis et
dixit ad vagao eunuchum persuade
hebree illi ut sponte consentiat cum
habitare mecum. fedum est enim apud assyrios cum
mulier illudet viro ut inmunis tran-
seat ab eo et ait ad ea vagao non
vereatur bona puella introire ad do-
minum meum. Que ego sum ut contradicam? quicquid illi pla-
cuit illud erit in optimum omnibus
diebus vite mee. et cum ornasset se
stetit ante faciem holofernis. et hui[us]
formidas factus est. Bibit quam plurimum
quantum numquam biberat in vita sua
et cum sero esset. festinaverunt servi ad
hospitia sua. et erat Judith sola
c iiij° in cubiculo. Porro holofernes ia-
cebat in lecto nimia ebrietate sopitus.
dixit quod Judith puelle sue. ut sta-
ret foras et observaret et stans cum
lacrimis dicens Confirma me deus
israel et respice hac hora ad opera
manuum mearum et solvit pugionem
de columpna que erat ad caput lecti
et percutiens bis cervicem abscidit caput
eius et tradidit illud ancille sue et
tollens canopeum egresse sunt. Cumque
venissent ad portas Judith clama-
vit aperite quia nobiscum est deus qui
fecit virtutem in israel et concurrerunt
omnes a minimo usque ad maximum cum
luminaribus et proferens caput holofer-
nis et canopeum ait Confitemini do-
mino qui dedit nobis victoriam in
manu mea et reduxit inmaculatam
et vocatus est achior et viso capi-
te holofernis pre pavore cecidit in
terram. Sed resumpto spiritu adora-
vit Judith. Tunc dixit ad populum Sus-
pendite caput hoc supra muros
et diluculo facto irruerunt in ho-
stes. Cum autem vidissent pueri domini sui
fecerunt in fuga. Tunc achior
circumcidit carnem prepucii sui et
appositus est ad populum israel. misit
et ozias nuncios per civitates Jude
ut egrederentur post eos. Porro
egressi sunt nuntios de tabernaculis
suis hebrei magna et dixerunt
assyrii. Egressi sunt nuntios de
tabernaculis suis. Cumque intrasset
vagao ut excitaret holofernem

vidit cadaver sine capite et
ingressus tabernaculum Judith
non invenit eam et exclamavit
ad populum Una mulier hebrea
fecit confusionem in domo nabuch
et ecce caput holofernis non est
cum eo et turbati sunt valde.
Confuge preponi querentes et insec-
uti sunt eos filii israel et perse-
cuti sunt eos usque ad terminos
finium suorum. Hebrei autem xxx
diebus collecta sunt spolia as-
syriorum et universa que pecu-
liaria holofernis fuerat de-
derunt Judith. Joachim
autem summus pontifex venit
de ierusalem cum omnibus presbiteris
ad videndum eam et benedixerunt
ei. Tunc cantavit Judith magni-
ficum domino dicens. Incipi-
te domino in timpanis. Cantate
per hoc canticum invenietur quod
gerat Jeto. Super psalmum
domine deus noster. quod ubi cum he-
breis legitur nomen domini. sicut
quarto germanum adonai domine
deus primum est tetragramaton
in isto nomine domini quod cum
hic canticum perhanit de die
Judith usitabat suos et iudica-
bat nuptios. ut iurant cum
semper. Post hec ascendit
Judith in ierusalem cum populo et ob-
tulerunt domino vota et re-
promissiones suas. Porro Judith
universa vasa bellica ho-
lofernis et canopeum obtulit
in anathema oblivionis et sole-
mnizavit omnis populus et letan-
tibus in mensibus trium recepit na-
vitates. Ta[...] filiis mera-
rieth. et rediit filia mera-
ri in bethulia. Et erat
mira fuit de Symeon et fuit
in virtutibus omnibus diebus
vite sue et complevit cv
annos mortua est et sepulta
cum viro suo manasse et di-
misit abbra sua liberam
et planxit eam omnis populus

Judith

Septem diebus. Porro Cam-
bises ingressus est in Egip-
tum et vastavit eam et ab-
ominatus religionem eius ce-
remonias et templa deposuit
et edificavit babilonem in
egipto. Cumque rediret ab e-
gipto egrotabat et febricitans
decubuit [illegible] et mortuus
est in damasco.

De duobus magis et dario filio histaspis

Post cambisen unus de
septem magis qui iudicabant
regnum persarum Smerdes nomine
regnum persarum obtinuit. ducens
[illegible] filiam cambisis in uxorem
simulans se non [illegible] [illegible]
regnare [illegible] regnum
[illegible] Cambise quod puer
erat [illegible] cambises
[illegible] in penetralibus
templi. Solo isto [illegible]
[illegible] sacrilegii et [illegible]
Cumque per vii menses regnum
sui moveret [illegible]
tuit sibi [illegible] eleganter
[illegible] et [illegible] dicens
[illegible] esse [illegible] Ciri filium
et Cambisis fratrem. Et ac
cultatas [illegible] [illegible]
[illegible] potuit in perside. Quia ad
regem se nullus intrabat
preter domesticos eius. Cumque
unus [illegible] magis cepit illum
esse suspectum. Suspicans non
esse [illegible] Hic magus
[illegible] regis filiam
habebat qui secreta loqueretur
cum monuit eam ut de nocte
attentans palparet caput re-
gis et deprehenderet utrum au-
riculas haberet. Hunc enim fra-
ter [illegible] quondam [illegible]
offensum cambises mutila-
verat auribus. Cumque pu-
ella deprehendisset eum auribus
[illegible] indicavit hoc patri
[illegible] cum reliquis magis hoc
indicasset conjuraverunt in
eum et occiderunt eum et non
regnaverunt per annum isti duo
fratres. Porro vii magi cum

tractarent inter se quis duceret fi-
liam regis. Et regnaret pro eo
complacuit eis ut tali indicio
unus eorum eligeretur. Diluculo
venirent super equos suos in atrio
palatii ante fores templi et cuius
equus prius hinnitum daret secundum ora-
culum deorum rex constitueretur.
Erat unus eorum darius filius histas-
pis qui secretius loquens cum custo-
de equorum suorum mandavit ei
ut in loco ad quem intraturi erant
mane [illegible] equo suo de nocte
supponeret equam. Quod factum est intra-
[illegible] vii magi ad eundem locum
devenissent statim ad eque me-
moriam equus darii hinnitum dedit
et sine dilatione in regem sublimatus
est. Et regnavit annis [illegible] re-
gni persarum. Huic familiaris erat
zorobabel. Cum enim [illegible]
Cambises reedificationem templi [illegible]
[illegible] idem zorobabel et per
[illegible] darii intuitu tentavit [illegible]
regis [illegible]. Sed non potuit. Et tunc
persuasit dario secretius ut moveret
votum deo israel quod si eum regem
faceret. restitueret eius templum
et [illegible] vasa domini que adhuc
erant penes reges persarum remitteret
in ierusalem.

De consumatione templi aggeo et zacharia

Cum audisset itaque zorobabel
hunc regnare fiducialiter
aggressus est reedificationem templi
aggeo et zacharia exhortantibus
populum qui increpabat eum [illegible] asse-
rens eo quod habitaret in domibus
laqueatis et domus domini esset
desolata. Hec autem signum [illegible] dei
esse dicebat quod [illegible]
et inferebat [illegible] principes non rege
persarum qui erat [illegible]
buit reedificationem. Cumque re-
[illegible]
[illegible]
[illegible] placuit [illegible] ad
[illegible] referretur. Et ascendit zoroba-
bel cum nunciis principis ad regem et
honoratus est ab eo super [illegible]
[illegible] Illa in cubiculo regis dor-
miebat cum aliis duobus cubicu-
lariis. Porro darius rex [illegible]

exhibuit satrapis persarum et prefectis
in medie et ethiopie et magistratibus
C xxvii provinciarum. Eadem nocte
expergefactus potu dormiebat in spe-
ciem et proposuit quoniam tribus custo-
dibus corporis sui qui debebant for-
tius in scriptum referre. vino et mulie-
res promittens munera et honorem ei
qui sapientius uideret. In crastinum
coram satrapis et magistratibus
attesserunt illi tres. Et ait primus
regem esse fortiorem ceteris. Secun-
dus quod possit ceteris animalibus. Rex
posset homini et adiutu eius omnia
perficit. Secundus autem pretulit uini
fortitudinem. quia cum homo non possit
retinere nisi animi fortitudine. Ro-
num superat ipsam animi fortitudi-
nem. Zorobabel uero mulierem fortiorem
utroque asseruit. Illam et regibus
et ciues qui uites plantant mulieres
uitam conferunt et alimonia et
ad robur usque perducant et mulie-
ribus homines animas ponere non
timent. Retulit quod se uidisse quan-
dam cuiusdam regis alapas re-
gem ponentem. Cumque a a[illegible]
sset regem arridente et cam
molestam regem molestatum.
Super hec omnia uero ueritatem dixit
fortiorem que immutabilis est et
sempiterna. Veritas enim deo omnia
benedicat et ab eius prudenciam
orbis regebatur et nihil ei resistere
poterat. Cumque omnes inclinassent
fortiorem omnibus esse ueritatem di-
xit Rex ad Zorobabel ut peteret
ab eo quod uellet et postulauit
zorobabel fieri templi reedifi-
cationem et uasa domini remitti in
ierusalem et Darius se rex illa redimi
meminit se uouisse et scripsit pro
eo epistolam principibus suis trans flu-
men ut nullatenus impedirent iu-
deos sed de sumptibus regis in-
uarent eos dantes eis per singulos
dies hostias. similam. vinum
et sal. ut offerant ea deo celi et
orent pro uita regis et filiorum
eius et addidit Darius hac muta-
uit sentencie tollatur lignum de
domo ipsius et configatur in eo. Domus
autem eius publicetur. Ego Darius
statui decretum quod studiose

impleri uolo. Remisit quoque
Darius uasa domini per manum
zorobabel. Cyri recitatu fa-
ciens per chaldeam cum tribubus re-
gis suis regis mandata perfecit
et ascenderent multi ierosoli-
ma cum eo

Igitur anno secundo
Darii mense secundo instaura-
uerunt opus et compleuerunt
illud anno vi° Darii quod
erant vel viij regni Darii
secundum quod dictum est: quadra-
ginta vel xl. annis constructum
est templum hoc. id est a prima litera
quod dedit Cyrus reedificandi
et reedificandi templum usque
ad vi annum Darii quo consuma-
tum est tot anni fluxerunt. et
mortuus est Aggeus et se-
pultus iuxta sacerdotum se-
pulturam. Compleuerunt autem
filii israel dedicationem templi
et dedicauerunt illud mense
xij° qui apud latinos mar-
tius dicitur in die mensis
et hec est secunda templi
dedicatio annalis et celebra-
uerunt filii israel phase iuxta
legem domini. De archa uero
quo et quid receperunt ca-
[illegible] est. Cum est
[illegible] quod eam usque
ad iudicii diem non egressuram
de latibulo petre [illegible]
quod hebrei instat [illegible]
tauerit altare. Illam inter
manubias quas tulerunt
Romam de iudea sequuntur
translata archa domini candela-
brum et mensa et mortua
a Zacharias in senectute
bona et sepulta [illegible]
porro [illegible] cum [illegible] mortuus est
[illegible] egiptus mortuus est

de capta [illegible] quando [illegible] fuit

Incidencia

Rome per exactos reges
primi consules a Bruto
esse ceperunt et hic usque ad
[illegible] Roma tenebat impe-
rium. Inde tribuni plebis et dicta-
tores et tunc primi consules

Rem publicam rexerunt usque
ad Iulium Cesarem dictatorem ad
mortuum et Rome plurimum a pa-
tribus facta seditione discessit

De Xerse

Post Darium Xerses filius eius
successit ei in regnum et
patris voluntatis honorandi do-
minum hebreis apparuit. Eo tempore
princeps fuit sacerdotum Eliasib
sive Ioachim filius Ihesu et erat
in Iudea tota rerum gubernatio
penes sacerdotes que prius sub
regibus et iudicibus fuerat. Re-
cepit autem rex Xerses Egyptum
qui a patre discesserat et Greciam
vastavit de cuius fortitudine
multa refert Grecorum historia.
Sub hoc dicit Iosephus Esdram
venisse in Iudeam. Sed sub Ar-
taxerse ipse dicit se ipsum venis-
se. Post Xersem regnavit Artha-
banus mensibus vii. Eo tempore Naxa-
gorates lapidem hunc foram
capnam in Egeum mare de ce-
lo cecidit

De Artha Xerse et Esdra

Post hunc Arthaxerses qui
et Longimanus dictus est
regnum Persarum obtinuit. Eo
tempore Esdras aaronita legem suc-
censam a Caldeis reparavit. Novas
etiam litteras Hebreorum excogitavit
qui faciliores ad scribendum
sunt et ad pronunciandum et prius
velox scriba dictus est. Nec est
mirandum si propriam scilicet libros re-
paravit cum plures in diebus
nostris psalterium et librum hym-
norum et plures alios libros
longo usu deletos sciverint reparare.
Addidit etiam quedam de suo
sicut titulos posteriorum et plura
que leguntur in pentateuco.
Neque incredibile est quod que
in psalterio intellexerit ipsum sub-
traxisse. Tradunt etiam quod
modum scribendi a dextra in
sinistram cum Iudeis tradidisse
cum prius ad modum Grecorum
scriptitatis separatio. Unde et scriptura
solet dici. Scribebat

enim a sinistro tractu in dextrum et a
dextro redeundo scribebat in sini-
strum. Esdras prius modum scribendi
consignavit prius scilicet a dextra ad modum
Lyrinissa signum scilicet in missa
antiquitatem libri dedentra cum
sinistra. Porro Esdras invenit
gratiam in oculis Artaxersis et
petiit ab eo litteram ascendendi
in Ierusalem ut in lege quam reparaverat
populum suum erudiret. Dedit ergo
ei rex litteras redeundi et tradi-
dit epistolam ad principes suos trans
flumen et ad custodes arche publi-
ce ut traderent Esdre sine mora
quecumque peteret ab eis usque ad argenti
talenta c. Sal vero sine mensura.
Ministros vero templi sacerdotes le-
vitas cantores ianitores et na-
thinneos ab omni vectigali tributo
et annona absolvit. Dedit quoque Esdre
potestatem amovendi et constituendi iu-
dices et presides trans flumen secundum
sapientiam suam et puniendi contumaces
sive in mortem sive in exilium
sive in condempnationem substantie vel
etiam in carcerem. Epistolam hanc legit
Esdras Iudeis in Babilonia con-
stitutis. Exemplum vero eius misit
ad filios Israel qui erant ultra mon-
tes Caspios et venerunt de eis ad
Esdram sacerdotes et levite et nathi-
nnei cc et xx et fuerunt cum eo mille
dcc. Et egressi sunt anno vii regis
Artaxersis de Babilonia primo
die primi mensis et venerunt ad
fluvium qui dicitur Adaana. Iose- apostolus
phus dicit iuxta Eufraten et potest esse
Adaana fluvius decurrens in Eufra-
tem vel Eufratis rivulus et manserunt
ibi tribus diebus et predicavit eis Es-
dras ieiunium ut affligerent se coram
domino et peterent ab eo viam rectam
et prosperam. Erubuit enim Esdras petere
a rege auxilium in via dicens manus
dei nostri est super omnes qui querunt
eum. Et separavit Esdras de sacerdo-
tibus xii quibus commisit vasa domini
et munera que mittebat rex in Ierusalem
et principes eius et populus et venerunt
in Ierusalem mense v et fuerunt tribus
diebus. Quarta die obtulerunt

in littera tamen eius
distinguntur et non plenius
scribebat et hic rotunditas
in ... R. T. in ...

in domum domini que secum tulerant offe-
rentes holocausta in gratiarum actio-
nem dederunt quoque epistolam regis ducibus
transflumine qui honoraverunt populum
et domum dei

Tunc accesserunt ad esdram
principes israel dicentes non
est separatus populus israel a populis terrarum
duxerunt enim de filiabus eorum
sibi et filiis uxores. manus quoque sa-
cerdotum et principum et sacri fuerunt
in hac iniquitate transgressionis. Quod
audit esdras rescindit vestimenta sua et
flevit et orans iacuit in terra usque
ad sacrificium vespertinum. Tunc ac-
cesserunt ad eum principes dicentes
Elige tibi [illegible] et disce quod quid
agamus. magnus enim est terror
Tunc advocavit esdras sacerdo-
tes principes et levitas ut iurarent
dimissuros uxores alienigenas et
eos qui de his nati erant. et missa
est vox ad omnes filios transmigra-
tionis et convenerunt in ierusalem in tribus
diebus mense nono qui december
apud latinos dicitur xx die mensis
et surgens esdras dicebat ad
illos. quod contra legem dei feme-
rint quod inistuerant secum in cetiva-
terum et opus esse ut abiecerent
uxores. Et dixit multitudo popu-
li multus est et tempus pluvie et non
sustinemus stare foris et opus hoc
non est diei unius vel duorum. Sed
stent tibi principes et omnes promi-
nentes israel et apud quoscumque
inventus fuerit mulieres alienigenas re-
cipiant eas in civitate et ipsi venient ad
te in ierusalem. Primo apud filios iosue fi-
lii iosedech et fratres eius et stati-
erunt sunt. Nec enim accedens est
alterum magnum sacerdotem hinsse alie-
nigenam. et quod visum est zacharia
in figura. Iesum vestibus indutum ad
sordidis. vestibus reseruatis quia
filios eius. ..... et quia
tu pontifex esset populus nec ac-
cusat erunt primum
quidem ipsum et offerebat domino sacrificium
lapidesque ..... erat hoc et ..... es-
to arietem pro delictis suis

Et factum est in anno xx
regis arthaxersis erat pin-
cerna regis Neemias de filiis
captivitatis qui dum esset in
~~susis castro~~ susis castro an-
gulavit peregrinos hebreorum. lo-
quentes et accedens scisitatus
est ab eis de statu iudeorum. et
ierusalem et accepit ab eis urbem
esse sine muris et habitatores
in ea populum dei in afflictione
Nam dies persoluebat ini-
micorum hostium et noctibus
intrabant latrunculi et plate-
as implebant cadaveribus
occisorum et flevit Neemias
et cibum desiderabilem non
comedit. Nocte et die clamans
ad dominum. Cumque staret cum
mensa et levaret vinum
regi apparuit quasi languidus
adibit eum. Et ait Rex. Cur
tristis es cum non malum habeat
in corde tuo. Et dixit tremens
quia civitas sepulcrorum patrum
meorum deserta est. Si bonum
tibi videtur mitte me et ree-
dificabo eam. Et ait regina
que sedebat iuxta regem cum
dixisset et constituit ei tempus
revertendi. Nec fuit hec regina
Hester ut quidam tradiderunt
nec in diebus esdre historia
illa contigit. Non enim esdras in
populus sui plurimis et dedit
rex Neemie epistolam ad prin-
cipes transflumine in qua manda-
verat ut darentur et liberentur
Neemie tamquam duci et lega-
to missa a latere eius et de-
impedientes urbis reedificatione im-
et misit cum eo principes mi-
litum et equitatus et transitum
fatiens per babiloniam multos
de filiis captivitatis secum redu-
xit. et venit in ierusalem xxxii
anno regni arthaxersis erat
Iosue iterum in ierusalem summus
sacerdos Eliasib ...... filius
eliachim. et fuit Neemias
tribus diebus et nocte cir-
cuibat. surgens cum paucis. intuebat
ruinas murorum considerabat qua-
liter reedificari possent. Cirita-
tis locutus est ad multitudinem
venite et edificemus muros

Ierusalem et non simus ultra in ob-
probrium gentibus. Maneamus enim
domi nobiscum est et verba regis
que locutus est michi

De reedificatione Ierusalem

Et surrexerunt sacerdotes
et edificaverunt portam
gregis. Alia translatio habet
edificaverunt portam probaticam
piscinam. Hec est porta iuxta
templum per quam inducebantur
greges ad offerendum. Hec alibi
turris gregis dicitur. Est
autem altera turris gregis in
via Bethleem ubi Iacob pa-
vit pecora sua et pastores
vigilantes supra gregem suum
viderunt multitudinem milicie ce-
lestis. Sed et filii Asanaa edi-
ficaverunt portam piscium et statu-
erunt valvas eius et seras et
vectes. Hec respicit Ioppe et Dia-
polim per quam inferebantur capta pi-
scium. Hec secundum Iosephum dicta
est prima porta David. Et ceteri
edificaverunt portam veterem
pigmentarii et artifices vestigia
eius usque erat a diebus Ie-
buseorum et Melchisedech. Et hec
porta que scilicet ducebat in valle
Iosaphat edificaverunt filii Zai-
de. Tercio reedificat portam
sterquilinii Melchias princeps
vici Bethacarem. Per hanc portam
sordes civitatis effluebant
in inundantibus fluminibus in torren-
tem Cedron. Sed et edificavit
portam fontis princeps pagi Ma-
spha et muros piscine Silo-
e. Muros autem inter portas edifi-
cavit plures privatos et civitates
vicine secundum possibilitatem
suam. Nec te moveat si alia
nomina portarum invenias que
forte in interiori muro site sunt
vel alique deperdite, alia pro
ea sortita sunt vocabula. Nam
porta negociatorum forte porta
est gregis in qua negociatores
ergasteria sua posuerant ob
templi viciniam. Sed porta in-
gradia potuit esse porta vetus.

Que in fronte civitatis porta eme-
bat porta vero equorum non fuit por-
ta ante templum sed statuta erat ante
atria templi usque ad quam ascende-
re in equis licitum non erat. Porro
Neemias cum suis sinistris instabat ope-
ri ut semper aut aliis singulariter
utebatur. Sed sub veste et assuan-
tum est opus per annos duos et qua-
tuor menses licet in multa angustia et
pluribus impedimentis. Primo enim
finitime naciones in medio forte ag-
grediebantur eos. Neemias vero
mediam partem suorum armatam statuit
retro ante ut sustineret impetum
aggredientium. Alia vero media
pars edificabat una manu ponen-
tes lapides et altera gladium tenen-
tes. Porro secundum intervenit impedi-
mentum orta est enim fames in terra
et obligavit se populus debito sub
usuris sed et agros et vineas suas et
ornamenta vendere compulsi sunt
tandem filios et filias redigere
in servos et quoniam multitudine
compulit Neemias divites et magi-
stratus remittere usuras et restituere
vineas et agros et servos quos eme-
rant excuciens sinum suum dixit
Sic excuciat deus omnem virum qui
non compleverit verbum hoc et dixit
universa multitudo amen. Preterea
vero annonas que regi debebantur
non comedit a prima die qua egressus
est a rege usque dum rediit ad eum.
Postea habuit tercium impedimentum
quia principes finitimi qui invi-
debant ei conspiraverunt muneribus
quosdam seniorum qui erant in Ierusalem
ut eum morti proderent. Et quando
nequiverunt variis terrebant rumo-
ribus ut sic ab opere cessaret dicen-
tes audivimus quia cuncti adversum
te vadunt et abscondere abditis eum
sum. Quod audiebat delatum est ad re-
gem quod velis rebellare et te fa-
cere regem in Iudea. Noli existimare
dominum tuum cum multi effugerint
in hanc matrem non prevaluerunt
quia magnus dominus erat tecum

De inventione ignis

Post quam autem edificatus est murus
quia rari erant habitantes
in Ierusalem precepit Neemias ut clau-

edificatores
impediebantur

dentur porte ante solis ortum si
nec appareret ante calorem solis
Cumque iniret mensis viii septi-
mus totus apud eos solempnis est
Invenerunt in Iherusalem aquam crassam
et accepit Neemias quod non habebat
ignem de sublimi. Traditum quod
est ei a prioribus quod Neemias
in diebus captivitatis abscondeat
stipites altaris et prunas in inti-
mioribus terre in valle Iosaphat
Cumque venissent ad locum eru-
erunt pulverem et invenerunt
stipites et prunas et aquam crassam
et tollentes ea super struem
lignorum et hostias que erant super
altare proiecerunt et erupit ignis
et appellavit Neemias hunc diem
Nephtar quod interpretatur purifica-
tio. Alii dicunt Nephi et orabat
sacerdotes Ionatha inchoante et
ceteris respondentibus Neemias quod prece
edidit oracionem

De observantia tabernaculorum

Porro prima die septimi mensis con-
venerunt Esdre ut afferret
librum legis et legit coram populo
Stetit quod Esdras super gradum
ligneum quem fecerat ligneum
ad loquendum iuxta portam aquarum
id est portam atrii sacerdotum quod erat Le-
vitis et legit de mane usque ad me-
dium diem. Levite vero xii silencium
faciebant in populo. Flevit autem
omnis populus et dixit ad eos Esdras
Nolite contristari quia sanctus dies
dies domini est. Sed ite comedite
pinguia et bibite mulsum
et date partes eis qui non prepara-
verunt sibi Cumque redissent in
diem secundum invenerunt in lege
preceptum a domino ut habitent filii
Israel in tabernaculis mense
vii in die solempni et mandante
Esdra egressi sunt et tulerunt
frondes olive et ligni pulcher-
rimi mirti et palmas et fecerunt
sibi tabernacula in atriis domus
dei quod non fecerant a diebus Io-
sue filii Nun et observatum est de-
inceps in Israel usque in hodiernum
diem die vero viii fecerunt colle-

ctam iuxta ritum. Statuerunt ut
quinque darent terciam partem
sicli annuum ad oleum et panes
~~propositionis~~ propositionis ad lig-
num et sacrificia sempiterna
in diebus festis et precepto de-
inde quod in quo audierant in le-
ge quod Amonites et Moabites
non intrabunt in ecclesiam dei
separaverunt a cetu alieni-
genas et in mundatorum suis sta-
tuerunt in crastinum quiescere
ieiunium ut affligerent animas
suas homines et iumenta usque
ad pueros septenos et quemcumque
orities ad audiendum legem
quater in die et quater in
nocte lectione terminata prosternebant
se ad orandum et surgebant
pueros super eum et tandem ha-
bito vestitu sacerdotali exponere
dicit Beda ecclesia tenet et
ita et super gradus legit ca-
nunt Levite proclamatores
in populo et oracionis quemtum
et si non penitus eo modo quo
illi. Semel enim in nocte illud
quinque ad nocturnos exsurgebat ad
ecclesia nocte surgebat ad septem
septem n tu In die vero septies
psallimus secundum illud septies
die in dicam laudem tibi
Singulis autem horis quasi
legitur lectio quod capitulum
dicimus. Postea prosternimus
adoptatio in diebus profestis
et subditur oratio pro benedi-
ctione

De dedicatione muri et obitu Neemie

Porro videns Neemias
urbem sed vacuam ha-
bitantibus rogavit optimates
ut habitarent in Iherusalem et
benedixit eis qui se sponte
obtulerunt. Reliqua vero
multitudo misit sortem et de-
cimam partem fecit habitare
in Iherusalem. Post aliquot tempus
et congregati sunt in Iherusalem
ad dedicationem muri et astiterunt
sacerdotes et Levite et cantores
cum musicis instrumentis
et psallentes incedebant
primum Esdras vero precedebat
Neemias et optimates

tum eo super alteram partem
muri incedebant psallentes.
Reliqua vero multitudo sedebat
eos super terram, et dicebat
chorus. His expletis rediit
Neemias ad regem anno xxx°
ii° regni sui et mortuus est
Esdras in senectute venera-
bili et cum multa liberalitate
sepultus in urbe. Hunc quidam
Hebreorum autumat fuisse
Malachiam. Sed Malachias
post regressum captivitatis
natus est in Judea in Sophia
qui vita optime fuit et
aspectu decorus. Propheta Malachi
id est angelum. Tradunt alia
quod que prophetice dicebat eadem
die angelus ei apparens iterabat
et mortuus est dum adhuc
iuvenis esset et sepultus est
in agro suo. Porro circa finem
dierum suorum rediit Neemias
in urbem, et completa regis
et intellexit mala que fiebant
in ea. Sacerdotes namque sin-
gulis diebus vite sue non habita-
bant in gazophilaciis circa
templum. Sed in domibus propriis
tamen cum domus sua ad custo-
diam vasorum domini perfue-
rant in domibus sequestrate
a templo et edificavit de
ipso gazophilacia in quibus
recondebantur et reponebantur
vasa. Preterea invenit populum
calcantes torcularia in sab-
bato et inferentes in urbem vi-
num et uvas ficus et omne
onus. Gentes que inferebant
pisces et venalia et vendebant
in sabbatis filiis Juda. Et
obiurgavit Neemias opti-
mates dicens Cur profana-
tis diem sabbati et inducite
iram dei super Israel et super
civitatem hanc et iuravit
eos de custodia sabbati et
precepit claudi portas in sab-
bato ne intrarent negocia-
tores et manserunt extra
urbem semel et bis et cete-
ra. Statutum est eis Neemias. quod

De custodia sabbati.

si deinceps venerint manum
mittet in eos et recesserunt
et fecit Neemias in urbe bib-
liotecam congregans libros de
regibus et prophetarum et David et
epistolas regum et de donariis et pro
his omnibus que fecerat orat
ad dominum Neemias dicens memento
mei deus in bonum. Huc usque scripta
est series historie a canonicalibus
Hebreorum. Que vero apud Jude-
os post gesta sunt descriptis Jo-
sephi et Affricani excerpentes preter
Hester et de libro Machabeorum
Esdre quod ab Hebreis scriptum
autumat quidam. Agreus et mortuus
est Neemias vir benignus et se-
pultus iuxta murum quem edificave-
rat. Post Artaxersem regem regnavit
duobus mensibus post quem Sog-
dianus mensibus vii. post quem
regnavit Darius cognomento
Nothus sub quo Egiptus recessit
a Persis. Incidentia

Hac est Darii etate Solis defectio
facta est et ignis de Ethna e-
rupit. Plato natus est. Ypocrates
medicus claruit. Dionisius Si-
cilia tirannidem exercuit.

Post Darium regnat Artaxerxes
qui cognominatus est Memon
Darii et Parisatidis filius. Apud
Hebreos dicitur Assuerus sub
quo historia Hester scripta est.

Liber Hester

Librum Hester transtulit Jero-
nimus ad petitionem Paule et Eusto-
chii de Hebreo in latinum et quia in
greco corruptus erat pro uarias
editiones reclamavit cum dictis archi-
vis Hebreorum et diligenter trans-
tulit verba ad verbum. Regnabat
Assuerus ab India usque Ethiopia
super c. xxvii provincias et erat in
Susis civitate palatium regni sui.
Tertio igitur anno imperii sui fecit
grande convivium cunctis principibus
et inclitis provinciarum toram c.
et lxxx. diebus in domo stabili mi-
rabili. Sequia legitur in historia
Alexandri. tanquam columpne erant
argento tectu in statu firmamenti
concameratu hinc gemmas dimis

Coloris in figura siderum et signorum
dispositas. Et post dies hos quingentos invi-
tavit omnem populum qui erat in
Susis et distribuerat extra domum
vii diebus in vestibulo orti et ne-
mori. In orto erat vinea cuius vites
argenteas et palmites aureas
et botros ex claritate gemmas
distinctos. Super convivantes ex-
tensa erat tentoria que appendebat
funibus argenteis et marmo-
reis columnis. Lectuli insita fu-
nibus bissinis atque purpureis le-
cti quoque aurei et argentei dispositi
erant super pavimentum smaragdino
et pario stratum lapide. Bibebant
autem omnes in aureis poculis
vinum precipuum et habundans. Nec
erat qui nolentes cogeret ad bibendum
sicut moris esset Persis apud Cal-
deos. Regina fecit convivium femi-
nis in palatio regis. Die autem vii cum
rex incaluisset mero precepit vii
eunuchis ut introducerent reginam
in dyademate suo ut ostenderet omnibus
pulchritudinem eius. Que renuit adimplere
iubentis venire contempsit et iratus
rex quesivit a vii sapientibus
quid videbat fieri legibus cum sine
Vasti subiaceret. Et dixit Mamu-
chan: Non lesit te solum Vasti
sed et omnes viros regni tui. Illa
vivis ceteris mulieres contempnent
imperia virorum. Egrediatur ergo
edictum a facie tua ut ultra
Vasti non ingrediatur ad regem, sed
altera melior regnet pro ea. Et
cenuit edictum per omnes provincias
per epistolam regis et dixerunt pueri
regis ad eum: querantur regi
puelle virgines et speciose et tra-
dantur Egeo eunucho ad custo-
diendum et accipiant mundum mulie-
brem i. vestes et cultus ornatus.
Unde et mistras earum mulierum dicebant
notamus et quod a verbis regis
placuit regi et Vasti placuit
sermo regi et iussit hoc fieri. Erat
vir in Susis iudeus vocabulo
Mardocheus de tribu Beniamin qui
descenderat de transmigratione Iechonie
qui erat nutricius filie fratris sui Edisse
que et Hester vocabatur quia orba-
tam utroque parente Mardocheus

adoptaverat in filiam. Hec inter
ceteras tradita est Egeo eunucho
nec indicavit populum suum, sicut
enim mandaverat ei Mardocheus
et invenit gratiam in oculis
eunuchi et acceleravit ei
cultum muliebrem et dedit ei
vii puellas ut eam ornarent
et excolerent. Porro virgines
per xii menses ungebantur
oleo mirtino et aliis vi qui-
bus pigmentis et aromati-
bus utebantur, ut post annum
ingrederentur ad regem et que
cumque intrabat egrediebatur
nec ultra poterat redire nisi
rex eam nomine vocasset. Mardocheus
cum venire ad [illegible]
autem versabatur in vestibulo
domus regie curam agens sa-
lutis filie. Tandem insta-
bat dies qua Hester filia
Abiel intrare debebat intra
ad regem nec quesivit ab Egeo
cultum muliebrem, sed qui-
cquid in voluntate eius qui
tenebat puellas dare [illegible]
preparasset et intravit ad regem
anno vii regni eius mense
decimo qui hebraice dicitur Te-
bet, latine Ianuarius. Et in-
venit gratiam apud regem
et fecit eam regnare pro Va-
sti et celebravit nuptias per
mensem et mandavit per omnes
regni [illegible] dicitur [illegible]
quietem in omni suo regno per
nuptiarum [illegible] ante
qui frequenter morabatur in ba-
bilonia. Unde et adducta fu-
erat Hester. Transtulit se in Susis.
Eo tempore irati sunt regi duo eu-
nuchi Bagathan et Thares et machina-
bantur ut interficerent quos non latuit
Mardocheum. Et indicavit Mardo-
cheus Hester et illa ex nomine Mardo-
chei detulit ad regem et questi-
tum est et inventum, et traditi
sunt in patibulo et traditum in
historia regis in annalibus in
quibus regis accidencia
temporis sui redigebant. Post hec
Assuerus exaltavit Aman

Amalachiten qui erat ex stirpe
agag quem samuel trucidauit et adorabant eum seruitiregis preter mardocheum qui
ex patrias leges totam eo
genu non flectabat. Quod cum attendens aman indignatus est
et accipiens eum hebreum esse
ait Ipse liberi flectunt genua
hic autem funus dedignatur
et disposuit perdere iudeos qui
erant in regno assueri uetei
motus odio quia mardocheus
deluctant a malechitas. Duodecimo itaque anno regni assueri mense primo missa est
sors in urnam que hebraice dicitur phur coram aman
quo die et quo mense gens
hebreorum deberet interfici et
exiuit mensis xiij. Tunc
ait aman ad regem. Est
populus per regni tui partes dispersus
ac pacis et dissimilitudo est
eius in regno tuo dissimiles
ceteris nouis utens legibus
insuper et regis scita contemnens expedit tibi ut non
insolescat decreue ergo ut pereat
et sic dispendium sentias in
centis decem milia talentorum
appendam archariis gaze tue
Tulit ergo rex annulum quo utebatur et dedit illum aman
dicens argentum tuum sit tuum
de populo age quod tibi placet
Tunc scripsit aman ex nomine
regis litteras annulo regis designatas in omnes prouincias ut
occiderentur iudei a paruulo usque
ad senem et bona eorum diriperentur in die mensis xij Statim in susis pependit edictum Quod cum legissent
iudei fleuerunt. Sed et mardocheus indutus est sacco et
aspersus cinere magna uoce
eiulabat pro foribus palacii
non enim licebat erat indutis
sacco intrare palacium Quod
cum accepisset hester constristata
est et misit ei uestem qua
indutus intraret ad eam Qui
accipere noluit sed significauit
ei per eunuchum causam fletus
et exemplar edicti quod pendebat
in susis misit ei mouens eam
ut intraret ad regem et supplicaret ei pro populo suo Que uidit
Iam xxx diebus non sum uocata ad regem et decretum est ut qui
non uocatus accesserit moriatur
nisi forte rex auream uirgam
ad eum intendit Rursum quia mardocheus ad eam Quod scis ut
idcirco ad regnum ueneris Ut cum
tu et patris tui nunc silueris
per alium liberabit dominus populum
suum et tu et domus patris tui
peribitis Tunc mandauit
hester mardocheo ut congregaret
iudeos qui erant in susis pro ea
ieiunaret et oraret pro ea sed
et ipsa ieiunauit Die autem tercia
induta regalibus stetit in atrio
domus contra basilica regis cum
duabus puellis quarum una innitebatur sustinebat altera sequens longitudinem uestis sublimis
digitis deportabat Ac rex sedebat supra solium contra hostium
domus. Qui cum respexisset eam
toruo uultu collapsa est Cumque
uidisset hester lapsam placauit
et et extendit contra eam uirgam
auream et surgens uenit ad eam
et souens eam in gremio consolabatur
dicens Noli timere pro subditis
lex data est tu non morieris tamen
Qui surgens et accedens
cum uirga osculata est summitatem uirge
et ait rex Quid uis hester
Quicquid petieris dabitur tibi
Que uidit obsecro ut uenias
ad me hodie et aman tecum
ad conuiuium ~~Regine~~ Venerunt
ergo ambo ad conuiuium regine.
Cumque rex bibisset habundanter
ait Pete quod uis hester et
impetrabis Que uidit obsecro
ut ueniat cras rex et aman
et conuiuium et indicabo ei cor meum Egressus est itaque aman
letus Cumque uidisset mardocheum non assurrexisse sibi uidi

gnatus est et quotannis uxorem et
amicos exposuit eis omnem glo-
riam suam addens quod etiam solum cum
rege Hester vocaverat ad convivium.
Verumtamen sic nichil habere reputabat
dum videt Mardocheum et di-
xerunt ei: Iube parari trabem l cu-
bitorum et suggere regi ut appen-
datur Mardocheus in ea ut sic
vadas letus ad convivium et iussit
parari crucem. Noctem illam
rex duxit insompnem et iussit sibi
legi annales et ventum est ad
locum ubi scriptum erat Mardo-
cheum nunciavisse ei facinus eunu-
chorum et ait rex: Quid honoris
consecutus est Mardocheus pro hac
fide? Et dixerunt ei: nichil. Et
inquisivit rex quis esset in
atrio et dixerunt: pre foribus Aman.
Ipse enim intraverat ut suggereret
regi de morte Mardochei. Quo
vocato ut intrasset Aman dixit
rex ad eum: Quid debet fieri
viro quem vult rex honorare?
Qui cogitans pro se dictum esse
respondit: Debet indui stola regia
et coronari dyademate et
sedere super equum regis et primus
de principibus teneat equum et
per civitatem incedens clamet: Sic
honorabitur quem rex voluerit
honorare. Dixit quoque ei rex: Festi-
na et fac ut locutus es Mar-
docheo. Cave nequaquam ex hiis
pretermittas. Et fecit Aman Mar-
docheo ut locutus fuerat. Qui cum
prius renitebatur putans sibi
illudi ab Aman sed veritate co-
gnita assensit et rediit Mardo-
cheus ad fores pallacii. Aman
vero festinavit in domum lugens
et operto capite et dixerunt ei
amici eius: Si de semine Iu-
deorum est Mardocheus ante
quem cadere cepisti non poteris ei resistere
sed cades. Et ecce nuncii regis
appellabant eum intrare et intra-
vit cum rege ad convivium et ait rex:
Pete quid vis Hester. Que dixit:
Dona michi animam meam et popu-
lum meum ne pereamus. Utinam in

servos venundarer et gemens
tacerem. Et ait rex: Quis est qui
hoc audeat facere? Que re-
spondit: Hostis noster est iste Aman.
Quod ille audiens obstupuit.
Rex autem iratus surrexit et
intravit in ortum. Aman vero
supplicabat regine pro anima
sua. Cumque reversus esset
rex repperit Aman corruisse
super lectum in quo iacebat
Hester et ait: Etiam reginam
vult opprimere me presente.
Et dixit Arbona unus de eunuchis:
En lignum quod paraverat
Mardocheo stat in domo Aman.
Et ait rex: Appendite illum in
eo. Et suspensus est Aman
in patibulo. Et dedit rex Hes-
ter domum Aman et ingres-
sus est Mardocheus ad regem.
Confessa enim Hester quod pa-
truus suus esset et dedit
rex anulum Mardocheo quem
ab Aman recipi iusserat. Autem
Hester constituit Mardocheum
super domum suam. Que iterum
se procidit ad pedes regis
supplicans ut veteres litteras quas
scripserat Aman contra Iudeos
manus epistolis irritaret et accersitis libra-
riis rex et scripsit Mardocheus litteras
anulo regis sigillatas ad prin-
cipes provinciarum ne occiderentur
Iudei ymmo illos qui parati erant
ad occisionem Iudeorum interficerent.
Iudei et maximus principum
esset cum eis et factum est nomen
illorum celebre ita ut plures
de gentibus religioni eorum
iungerentur. Et recordatus est Mar-
docheus sompnii quod viderat
et interpretationem eius intellexit
et hoc erat sompnium: Apparu-
erunt ei voces et tonitrua et terre
terre motus super terram et ecce
duo dracones parati contra se
in prelium ad quorum clamorem
nationes excitate sunt ut pu-
gnarent contra gentem iustorum
et fuit dies illa tenebrarum
et angustiis et conturbata gens
iustorum clamavit ad dominum

Et ecce fons parvus crevit in flumen maximum et orta est lux magna et humiles exaltati sunt et devoraverunt inclitos. Porro in secunda epistola quam scripsit provinciis excusavit se rex in hec verba: Ne putetis si diversa iubeamus ex animi nostri levitate venire, sed pro qualitate temporum ferre sententiam ut rei publice poscit utilitas. Multi sublevati a regibus honore collato abusi sunt in superbiam et in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. Aman et animo et gente Macedo et exobliquo qui maculas ... persequentium, hos ... intuimur ut regno nos privare molitur et spiritu. Nam et Mardocheum cuius fide vivimus et consortem regni Hester cum omni gente sua novis machinationibus expetivit ad mortem, cogitans ut illis interfectis nostre insidiaretur solitudini et regnum Persarum transferret in Macedones. Nos vero ... Dei viventis cuius beneficio patribus nostris regnum traditum est et usque hodie custoditur, iudeos absolvimus et hostes eorum interfici iubemus. Igitur xiii die mensis [illegible] percusserunt iudei hostes suos magna plaga per provincias usque ad lxxv milia. Quarta vero decima die celebraverunt convivia cum gaudio particulas sibi invicem mittentes. In Susis vero interfecerunt d viros et in xiiii die obtinuit Hester a rege ut adhuc occiderentur in Susis hostes iudeorum, et suspensi sunt x filii Aman et de aliis trecenti perierunt. Et ideo iudei qui habitabant in Susis, hostes iudeorum duobus diebus occisioni tradentes, xv die convivia celebraverunt. Et postea mandavit Hester et Mardocheus hos duos dies in mensis solemnitatem recipi et dies Phurim id est sortium observari a iudeis, ut memoriam facti nulla deleat oblivio. Hos dies tunc vocat Iosephus [illegible] quos iudei de [illegible] in gaudium quod fuerat. Scripsit etiam Mardocheus ad Ananiam summum sacerdotem in urbem qui patri suo Elyasaphat successerat ut dies isti solemnes haberentur cum iudeis in sempiternum.

Incidentia

In diebus Assueri Athenienses xx viri legibus utebantur ... Senones Galli duce Brenno Romam intraverunt et excepto capitolio urbem vastaverunt. Per ... mensibus tribuni militares potestatem consulum esse ceperunt. Obiit Anaxagoras. Heraclitus tenebrosus et Democritus et Socrates in carcere venenum bibit. Diogenes et Xenophontes claruerunt. Aristoteles audivit Platonem xviii annum agens.

De Ochio

Post Assuerum regnavit Artaxerxes qui Ochus dictus est, qui misit Vagosum prefectum ... regionibus ... Erat autem in urbe summus sacerdos Iohannes (et eius fratrem) qui Iude patri suo successerat. Erat autem frater Iohannis Ihesus qui ... sacerdotium appetebat et contra Vagosi familiaritatem sibi comparavit. ... fiducia Ihesus litigatus in templo adversus Iohannem adeo irritavit fratrem ut eum interficeret. Unde Vagosus indignatus ascendit in urbem. ... prohiberent eum ab ingressu templi ... quam templum ... et ingressus templum spoliavit illud et imposuit ministris templi tributa et annonas annis vii a quibus ... absoluti fuerant. Porro

Artharxerses ochus Egyptum
ad suum reuocauit imperium nectha
nabo rege in ethiopia pulso
in quo egyptiorum regnum
destructum est. Idem ochus a
persis in iudeam capta in hircha
niam atque ad caspium translatos iuxta
mare caspium collocauit

Incidencia

Eo tempore romani gallos
superauerunt demostenes
et ysocrates claruerunt obijt
plato anno etatis lxxxi pensippus tenuit acha
demiam

De arsamo et dario filio eius

Post ochum regnauit filius
eius arsamus et mortuo
iaddo in iudea successit et fi-
lius eius iadus in sacerdotium post
arsamum regnauit filius eius darius
qui preerat regionibus transflumine
sanaballa de genere cutheorum ex quibus
samarite descenderant. Erat autem
iaddo frater manasses apostata
Hauelas dixerat quod ostenderit
tum filiam sanaballe gentilis du-
xit uxorem cumque in stetit in
sacerdotio indignati sunt ieroso-
limite et inhibebant eum recedere
a sumere aut ab intrare intra ac
in sacerdotium. Atque manasses
tu iussu transtulit se ad socerum
suum et rogauit spoliatum esse ipso edi-
ficaret ei templum instar ierosoli-
mitani super montem garizim se-
cus samariam regnante dario faciendo
erat potestatem et contradiceret ei alig-
nam. Qui est medio tranquille iniu-
riam transtulit insignis et transie-
runt ad manassem plures ex
ierosolimitis quibus sanabal-
la preparauit iustrabat terra co-
lendam deputabat et habitatorem

Incidencia

Eo tempore mallius torquatus
consul romanorum filium
suum regis decimum securi percus-
sit quia contra imperium conflic-
tum hostibus pugnauerat et ui-
expugnauerat

De allexandro

Per idem tempus philippus
rex macedonum per insidi-
as peremptus est a pausania
macedonie cum absens esset. Cui
successit filius eius allexan-
der et romani agens annum
Cum uolentes obtinere Grecia
transiit helespontum et congrega-
ti sunt aduersum eum duces
darij qui erat transflumina
super granicum fluuium expugna-
bit. Cumque peruenisset lidia
et ionia peruenit ad loca
pamfilie. Tunc darius fi-
lius arsami delectum cal-
det eum et transiuit cum tra
ciam et montem cilicie con-
tra et in cilicia macedonum
expugnauit. Tunc cum ipsius
est sanaballa putauit quod
uictoria obuenerat dario et
edificacionem templi ab eo im-
petrauit. Ipse quidem longeuus
a filijs narrabat sed aliter
quam probabat euenit. Nam uicto
est darius a macedonibus et
capta matre eius et uxore
et filijs ad persas fugiens
remeauit. Tunc rapuit tum
allexander cepit appetere ad
monarchiam orientis tendens et
Syria cepit damascum et tyrum
subiugauit Sydone. Sanabal-
la obsidebat. Tunc sanabal
la eligens et sinis uiri mi-
lia in allexandri profectus
est auxilium dicens se libe-
ter obsequi ei quam dario
et quod loca subiectione
restituta ei contradicit et grate
susceptus est ab allexandro
postea dixit ei se habere
generum manassem fratrem
principis sacerdotum et alios cum
iudee multos quorum uoluntate quod
eo petens ex ea gente quos
uellet aiebat iubens tem-
plum constitutis locatum edifi-

Hester

care quod profuturum Allexandro
testabatur quia potencia iude-
orum in duos divisa pro rebel-
laret. Concedente eis Allexan-
dro omni studio edificavit Sa-
naballa templum et altare
quod permansit usque ad destructionem
factam per Romanos. Et in
eo Manassem constituit pon-
tificem. Porro dum Allexander
erat in obsidione Tyri scri-
psit ad principem sacerdotum
in Iherusalem mittens ei ut sibi
preberet auxilium et exercitui
victualia prestaret et redderet
sibi tributa que prius Dario
conferebat. Et Iaddus respondit
se Dario sacramenta dedisse
nec eo vivente posse transire
constituta. Tunc commotus
est Allexander genti iude-
orum quod per eum dispexerunt que
deberent constituta servare.
Tunc iniectis aggeribus Ty-
rum fecit continentem. Et va-
stata Gazam obsedit et
mortuus est Sanaballa. Al-
lexander autem capta Gaza in
Iherosolima festinabat. Et ti-
mentes iudei clamaverunt
ad dominum et immolabant ho-
stias et Iaddus orabat pro gente.
Cui cum post sacrificium ob-
dormisset precepit ei deus ut
confideret sertis quod civitatem
ornaret et ipse pontificali-
bus indutus et reliqui sacer-
dotes cum eo legittimis
stolis induti obviam exirent
Allexandro. Et surgens a
sopore oraculum omnibus
indicavit. Audiens quod non
longe esse a civitate Alle-
xandrum processit cum sacerdotibus
et civium multitudine sacra
ad locum qui Saphim appel-
latur quod latine speculum
sonat. Unde Ierosolima
et templum iudei potuissent
et factum est contra speculum
omni qui sequebantur regem.
Nam Allexander intuens

antistitem pontificali stola insi-
gnitum et super cidarim laminam
in qua scriptum erat nomen dei
descendit de equo et adiit eum
solus et nomen dei tetragramaton
adoravit et pontificem veneratus
est et obstupuerunt principes circa
et ludificata regis mente pu-
taverunt. Solus Parmenio que-
sivit ab eo cur sacerdotem gentis
iudeorum adorasset etc. Ille. Non hunc
adoravi sed deum cuius principatum
sacerdotii gerit. Nam per sompnium
in tali habitu deum tempore
adhuc cum essem in civitate Ma-
cedonie constitutus cumque mecum
cogitarem utrum Asiam possem
obtinere iussit me confidere. Ipsa
ipse exercitum meum produceret et
Persarum michi traderet principa-
tum. Nunc autem primo videns in
hoc sacerdote ipsius effigiem et que
promisit preventura confido. Post-
ea deum adoravit et [illegible] veneratu-
sum et ingressus urbem Alle-
xandri et in templo sacrificavit
deo secundum sacerdotis ostensionem
et attulerunt ei Danielem in
quo scriptum erat quendam de Grecis
destructurum Persarum potenciam
et arbitratus se scriptum esse gavi-
sus est et in crastinum convocato po-
pulo iussit petere que vellent.
Et ipsis petentibus concessit iudeis
uti patriis legibus et septi-
mum annum sine tributis esse quia
sabbatum terre et exinde ad alias
civitates profectus est. Tunc Sa-
maritae videntes eius munificentiam
circa iudeos cognatos se esse dixe-
runt iudeorum origine scilicet ab
Effraim et Manasse descendentes
et postulaverunt ut templum
eorum in Garizim honoraret
quod redditu se facturum promisit.
Cumque peterent ab eo relaxationem
septimi anni quesivit qui essent
et dixerunt se esse Hebreos.
Cumque adderet utrum essent iu-
dei negaverunt se iudeos esse

Et R. Iudeis tunc hec concessi-
piones nos subsilencio preterissimus
qualiter Alexander datum vidit
et potum et quod consulunt arbo-
arbores solis et
lune atque solaric-
batur et splendor
summitatem arbor
tangebat usque ad
raditus quiescebant
et tunc responsum dabant
interrogantibus ubi
Alexander deinde
et filius recepit etiam
de morte sua scilicet Ba-
bilone intraret
et ita factum est a po-
tus Ibi tredecim illos
qui erant intentes
pomis arborum
solis et lune an-
tinnas vinciebant
illos :

res solis
et lune
et admi-
racione digna
que recep-
tari suo
Aristotili
per epistolas
indicat
ad ea que
ita plenius
dei gesta
sunt se-
[illegible]

De rebellione decem tribuum et morte Alexandri

Itaque cum venisset Alexan-
der ad montes caspios invenit
decem filios captivitatis ex tribubus
ex decem tenebantur egredi-
ens licenciam postulantes ab eo egre-
diendi licencia cumque quesisset
causam captivitatis dixerunt eos
recessisse a deo Israel vitu-
lis aureis immolando et per pro-
phetas dei predictum eos acceptu-
ros redditionem. Tunc ille ait arcius
includam eos. Cumque angusta
viarum obstrueret molibus bi-
tuminatis videns laborem humanum
non sufficere orauit deum israel
ut opus illud compleret et trans-
ferret ad se montem. Precepta mon-
tium et facta est locus inmeabi-
lis. Ex quo liquido apparet
non esse dei voluntatem ut exeant
egredientur tamen in fine mundi ma-
gna hominum strugem facturi
et ut ait Iosephus deus quod facturus
est infidelibus prius fecit scilicet tamen fe-
cit promissis fidelibus. Cum redisset
Alexander in Babilonem [illegible]
ta venena a sorore sua vi-
lingue amisit et extremam
voluntatem sua cum aliquibus dis-
ferre ne aliquis par ei in po-
tencia apud posteros legeretur
et xii quos ab adolescentia
socios habuerat regnum sue
respexit instituit quod institutio
non stetit. Nam quatuor ex hiis
cum aliis abiectis regnaverunt
sicut cum historia danielis
est comprehensum. Mortuus est
autem cum esset annorum xxxii
duodecim annis regnavit et
dicitur a quibusdam quod duodecim
Alexandrias edificavit pri-
mis annis quibus regna-
verat. Ipse in Ammone genuit
patrem suum in virtute sua sic
dicam

De ptholomeo sother

Et regnavit post eum
in Egypto Ptholomeus
qui cognominatus est Sother. Et
cum regno suo adiecisset Syri-
am assumpsit ut adiceret et
Iudeam et ascendens in
urbem die sabbati fecit ea
iudeos arma deposuisse sub
simulacione sacrificandi deo
nullo contra dicente intravit
unde secundum Iosephum omnibus
sabbatharios iudeos re-
[illegible] appellant qui pro
superflua festi superstitione
[illegible] dominium perdiderunt
Ptholomeus namque multos de
Iudea et Garizim captivos
secum ad Egyptum redegit ad
vendicionem [illegible] eos an-
[illegible] nacionibus distribuit
[illegible] et dispersi et propter ca-
ptivitatem [illegible] non fuit gra-
[illegible] diffusus dispersi fuit
in naciones. Unde in actibus
apostolorum legitur [illegible]
[illegible] urbem iudeos [illegible]
[illegible] que sub celo est. Ideo
pontifici successit filius
eius Simon cognominatus [illegible]

successit frater suus Eleazarus
Oniae filii Simeonis adeptus
sacerdotium.

Incidencia

Hoc tempore appius claudius
cecus rome claruit qui
aquas calidas induxit et viam
appiam stravit. Theophrastus
philosophus claruit qui a divinitate
loquendi ut ait tullius nomen
accepit. Censu rome agitato
inventa sunt ciuium cc. lxx
romanorum milia. Sunt a roma-
nis ariminum et beneventum.

De ptholomeo philadelpho

Post ptholomeum sother
regnavit in egipto phi-
ladelphus qui studiosissimus et
librorum cupidus demetrium
bibliothece sue prefecit. Cumque
quesisset ab eo de numero librorum
cc milia adesse respondit. sed pau-
lo post tempus usque ad quinquagin-
ta milia perventurum. et indica-
vit sibi dixit apud iudeos
esse legem dei ipsius dei
edita et digito eius scripta
pro qua summe esset laborandum
esse dicebat ut cum grecum
conversa eloquium in archivis
regalibus haberetur. Hec enim erat
lex dei. que phi zena dicit
i. inventa. Zeni enim vita vel
vitam unde sonat que vulgus
appellat iesum. et adostendendam
legis eius sublimitatem
addidit quod non nisi a dei inven-
ientibus cultoribus transferri po-
tuisset. Illa et theopompus
cum historiis quas scribebat
eam voluisset inserere visus
est in amentiam per dies xxx.
Protestatus est quod ex causa eandem
factus est cecus et penitens
sanatus sunt et suggessit
regi ut scriberet pontifici iude-
orum ut iudeos hebree et gre-
ce lingue peritos ad eum di-
rigeret cum lege dei qui ad
eam transferandam sufficerent. Ad-
hoc ut impetraret munera cum

epistola mittenda censuit. Aderat
ibi aristeus qui longo tempore
iudeorum calamitati compaciens oppor-
tunitatem liberandi eos inventa ait
rex quod postulas obtinebis cum in-
deis in regno tuo servientibus.
Solue itaque eos et incipe gratius
erit pontifici iudeorum nec ob hoc
quos dicis me iudeorum affinem esse
nescio sed quia scio tua interesse si
factorem omnium dominum honoraveris et
liberavit rex de iudeis cxx milia
dans dominis eorum pro capita c. xx
dragmas argenti. Cumque dixisset
rex hoc magnum esse. dixerunt
magnum quidem esse sed non regi mu-
nifico. Tunc scripsit rex eleazaro
in hunc modum. Clemente tua que
servis nostris erat libertate donavi
arbitratus hoc deo esse iocundum
et ex eorum quosdam militie assi-
gnavi alios quorum fidem pro-
bavi custodiri in palatiis leges
vero vestras in mea bibliotheca
reponi decrevi. Bene ergo facies
mittendo nobis viros seniores qui
valeant interpretari eas. Tantum no-
bis relinquere. Transmisi vero argen-
ti c talenta pro immolationibus
faciendis. et separavi l. talenta
auri adornationibus et ligatura
facienda et gemmas sine numero
ad artificum electionem. manda nobis
que ex hiis facere volueris. quod congrue
amplectemur. Tunc mittes ad
eum eleazarus quod postula-
bat rescripsit ita. Admittens tradam
legem quam postulas misi viros
seniores de unaquaque tribu sex
legem scientes. Hanc autem pietate
erit vel iusticie ad nos eam tantam
remittere. Hii sunt lxxii interpretes
qui licet lxxii fuerint more
tamen scripture lxx dicuntur
que magis unum si super aliqua
summam superexcrescit sepe subti-
cet. Qui cum venissent ad re-
gem benigne ab eo collecti sunt
hoc cum ad regem intromissi usque
in diem quintum. Imminebat enim
illa die solempnitas triumpha-
lis triumphi. scilicet navalia quod maiores

Quia liberavit iudeos de egipto

De lxx interpretibus

sui ea die habuerat. Ea igitur die suscepit eos quos totam uniuersitate principum detinuerat honorate post susceptione uero xii diebus fuerunt cum rege et sustentatus est ab eis que in cordibus suo disposuerat et proprie de singulis dicta gratia dei et regni gubernatione ~~auxiliatricas pro eius deputanerat~~. Cumque interrogasset eum de regni administratione, Ptolomeus disputaueret de uno deo tolendas et quod nulla creatura deus esset. Unde est quod ubicumque occurrit eis de trinitate uel subsistencia transierunt uel enigmate transtulerunt ne tres deos colendos tradidisse uide-rentur. Simul et de incarnatione uerbi facientes ut in ysaia qui cum dixisset nobis puerum natus est et addidisset in eis nomina, quorum unum est deus pro illis in nominibus transtulerunt magni consilii angelus ne uiderentur tradidisse hominem deificatum. Cumque ostenderet regi rotulum quem attulerat, non sufficiebat admirari caracterum tenuitatem et compaginatam, que oculis deprehendi non posset quamquam littere antee in candidam cartam a deo legibiles apparebant. Introducti autem sunt in domum regis secus mare secreta que erat principatus de liberatione et date sunt eis celle singule et quicquid uisum est eis opportunum et commode ad inuitandum diluculo egrediebantur ad optandum regi bona et pulcritudinem. Pulcritudo dicitur oratio que sit ab ecclesia in diebus anniuersariis pro regibus pontificibus principibus terre et optat ei bona spiritualia et temporalia et etiam et temporibus lon- gitudinem. Tunc lauabant se ad mare secundum puritatem iudeorum postea interpretabantur usque ad horam nonam. Unde transiebant ab eis.

-gritudine polis, cum greca plura litas latine tres, nos tamen adhuc apud grecos talis consuetudo est ut cum surgunt mane templum respiciantes clamat polichronitudo basileos, id est multum tempus uiuat rex. Fiunt penthaten tum uel prius quam postea in tres reddiderunt uel post aliquem exceptis ad regem redeuntes transtulerunt psalmos et prophetas

et regem et consua-nerunt opus l xxii diebus unde quibus ipsi et aliud non tran-stulerunt tunc iussi

Nonnulli tamen si miraculose factum est ut tradit Augustinus quod una et eadem sine dissonancia uncta sit editio prima miraculose fieri potuit ut in tot diebus interpretati sunt legem psalmos et prophetas. Ieronimus tamen uidetur quod interpretatores in decem in sabbato conferebant et omnibus consentientes unam. Nec mirandum esse hoc, assit cum legem Esdras qui proprium reparauerat postea cum uetus scriptura que apud Samaritanos erat concurrit ope completa quotauit Demetrius qui super libros erat. Omnes iudeos qui erant in Allexandria et de prouincia congregauit et lecta est coram omnibus translatio eorum et approbata postea delata est ad regem coram eo recitata. Cumque peterent interpretes a rege dari auctoritatem ubi nimia aliis perueniat hoc se factum laudauit se demum ita caste corrigentem ut quod semel uindicatum foret non cogeretur iterare et remisit eos muneribus honoratos Eleazaro quoque transmissis [illegible]

Sepulcrum arati est in cilicia ad … dequo … saxa iacta resiliunt

misit et munera in templum
nec misit preter vasa mensam
aurea gemmis inpreciabilis
insignita cuius crassitudo cum
esset dimidii cubiti tamen manum
superabat opus

Incidencia

Eo tempore sostratus phariam in alexandria
construxit aratus tunc clarruit
argentum primus penes in
urbe signatum romanos
carthaginenses navali prelio
vicerunt metello consule fugato

De euergete

Post philadelphum regnavit
frater eius dictus euergetes qui ab egiptiis euergetes
dictus est quod reuectas
~~[illegible] et [illegible]~~ sonat quod
post vastata syria et silicia
~~que cepit etiam [illegible]~~
et parte asie munera
spolia que cepit etiam deos
eorum quos cambises in
persas transvexerat retulit
factorum pontifex omnes pro
simonis iusti filius. Cum
successit symon filius eius
sub quo ihesus filius syrach
librum sapientie qui ecclesiasticus
dicitur composuit qui panaretos
vocatur et predicti
simonis in eo facit mencionem
porro onias cum tributa negasset
eugeti zelo legis sed
potius avaricia ut dicit
iosephus qui enim in ceteris
fuisse testatur compulit regem
in iram et missus est legatus
a iudeis etiam multis omina
ad regem iosephus vir nobilis
tobie filius et sororis onie
hic habuit filium hyrcanum
cuius dum puer esset probat
pater prudentiam tradens ei
ut iuga boum sine coriis
… non solum pacem reformavit
sed remissus est a rege dux

Et fecit enim boves et carnes comedit et de … fecit …

Et ymago maxima erat … altitudo ut sagitta ad summum … non valet … cuius tante magnitudinis quod caput … fuerit et … aptura erat unde … ad … et ascenderet ad caput

iudee et finitimarum regionum

Incidencia

Eo tempore gemmis tarentinus a catone questore romam
translatus est parto sumptu templa et roma avallis
quadraginta ferme milia gallorum a romanis sunt cesa apud
rodum colosus magnus terremotu corruit

De philopatore

Post eugetem regnavit filius eius dictus philopater. Post ptolomeus epiphanes. Post
ptolomeus philometor quo vivente rex syrie anthiochus magnus
et iudea sibi subiugavit pontifex iudeorum onias magnus
symonis filius adque adrepans fedus quod legerat fuisse
inter abraham et maiores filios lacedemoniorum rex arius legatos
misit porro anthiochus tributa … anni et ministerium templi
que philadelphus relaxaverat a iudeis renovat
Cum dum finitimas regiones super modum infestaret delata
est res ad romanos et missi sunt ad eum scipio et nasica
et scipio affricanus et aliud … statue sub religione insuitabili
amonent enim insuper tulerunt abeo obsidem filium eius seleucum
qui nolens recipere liberos tradidit pro eo filium minorem natu ~~anthiochum~~ anthiochum epiphanes itaque quod erat obsessus
victus · i · non reditura pariter eiusdem anthiochi sententiam
descendit onias in egiptum ad ptolomeum epiphanem ut esset supra dictum et attrusus est in
iherusalem anthiochus namque et inebriatum eiectus a sacerdotibus
qui cum dolo promiserat ei thezauros et cum paucis miserat
eum ad ditum

Hic … dicta est

… in … da … lib …

· i · fortuna

De seleuco

Post anthiochum magnum

Regnavit in Syria filius eius maior · seleucus pessimus · sed iners pontifex iudeorum omnibus. Na(m) omnia tu(nc) residente in Egypto vim filius eius symon sedit pro eo tunc successit filius eius omias Sub hoc misit seleucus umtam heliodorum in ierusalem ad spoliandum omne erarium templi. Qui ingresso in templum surrexerunt duo iuvenes de latibulis et ceciderunt eum. Videtur tamen Josephus velle angelos fuisse in similitudine angelorum. Hoc in secundo libro machabeorum legitur quod apparuit terribilis sessor equi et conculcabit eum. Et confracta est et muta sed non mortuus et duo iuvenes decori et virgis flagellabant eum. Timens quod iomias indignationem seducti oratur ad dominum pro defuncto et surrexit. Cui tedies ad regem dixit Si habuerit dominus meus aliquos quorum sanguinem sitiat mittat eos in ierusalem ut spoliet templum. Eo tempore aristobolus natione iudeus peripatheticus phylosophus scripsit commentarios explanationum in moysen · ptolo · philometori

De anthiocho epiphane

Audiens vero anthiochus epiphanes qui tunc obses erat pro patre patre mortuum sciens quod fratris inertia de regno syrie · quidem presumens clam roma egressus est. Hic quidem tradunt silbannuncia senatorum eum dedisse reversus in Syria bene gessit se erga et munificum exposuit Strenuus erat in agendis et acer in hostes. Unde et appellatus est Epiphanes quod sonat illustris · et mortuo seleuco regnavit pro eo. Tunc iniquitate sibi insita aperuit quam pro regno obtinendo palliaverat. Tunc surrexerunt in ierusalem filii belial introducentes ritus gentium et petierunt ab anthiocho ut facerent in ierusalem Ephebiam · i · lupanar ephebeorum et quod iherosolimite scriberentur anthiocheni et gignasia in quibus dogmatizabat de ritu gentilitatis et fecerunt sibi preputia i(d est) non ~~m[...]dabat~~ circumcidebant parvulos suos vel quia iam preputiatorum invenebat tamen voluit quod quidam velarunt fecerunt preputiatum sive ne in denudatione apparerent grecis dissimiles. Eam vero huius flagitii hec fuit omias sine liberis dixi habebat fratres iherusalem vel onia et iohanes qui contendebat de pontificatu et ut plerique tenuit anthiocho declinaverunt ad ritus gentium adeo ut etiam nomina gentilium imponerent et ihesus dictus est Jason Johannes vero menelaus duo hamines plures essent tamen Jasone supplicavit anthiocho de faciendo gimnasio in ierusalem audierit enim viri pessimi tulerabiles in cibo et invola cum sabbati et huiusmodi preceptorum. Jason anthiochus amovit Jason et elevavit menelaum et anthiochi creatus est omnia in anthiochiam hoc

Sicut augustinus testatur quod ipsius sacrificium quod lxx annos babilonice captivitatis sub aequo vixerant extincta est anthiocho vendere sacerdotium Jasoni

enim tum iussisset famulus fratrem descenderat ad regem si posset inutere

animum regis. Quod cum nequiret sedebat tamen anthiochie · i · vasallo et nemes posse cum menelao suasit andro-

et peccat cum tu secunda
a rege

nico ut occiderat Oniam
Cui euocantes eum de asilo
occidit eum et iratus rex pro
morte iusti Andronicum exuit
purpura et flagellatum per
civitatem in eodem loco fecit oc-
cidi in quo ille occiderat Oniam
porro Antiochus cum pararet
In secundo tamen ma- Egyptum
chabeorum libro in dolo
dicitur quod Iason ascendit
fuisset frater Onie in Ierusalem
et Menelaus frater et pro
cuiusdam Symonis dimissa
qui invidens Onie civium
persuasit Seleuco ad libitum
ad qui etiam pro- fecit mea
liando de quo et percussit
supra dictum est
multos in Israel et lugebat
omnis terra Cumque redisset
in Egyptum et esset repulsus
per nuncios Romanorum post bien-
nium rediit in Ierusalem insurge-
et apparuerunt ei portas fa-
cientes sibi et interemit qua-
tia sexaginta et expoliavit
templum Menelao ductore
tollens vasa et lucernas me-
sam et sacrarium et urnam
auream Auellis quod non absti-
nuit et posuit in templo ydo-
lum Iovis olimpici vel
hospitales oblationes mosa-
icas fieri prohibuit altare
eneum amovens et sullam
ade et ydolo immolans coegit
iudeos Arcem quam muniunt in
civitate David in qua po-
suit presidium macedonum qui
iudeis erat in omnibus insidia-
in Nam quoscumque circumcidisse
filios suos repperissent suspen-
debant et parvulos de collo
eorum videntes autem Samarite
iudeos hec pati de consuetudine
ne sicut sic se non esse cog-
tos iudeorum fatebantur et
quod hactenus honoraverunt tem-

plum super Garizim dei esse
maximi negaverunt scribentes
Antiocho in hunc modum
deo Epiphani relatio a Sichimite
Sidoniorum Maiores nostri prop-
ter quidam supersticionem sabbatorum
secuti sunt edificantes in Gari-
zim fere templum sine nomine
venit quod iudeis vel ad nos et
alia nobis inferunt cum abinde
sidones esse nostram Colite vdi-
tes tuos ab afflictione vita et te-
plum super Garizim nomine gre- [illegible]
ci Iovis vel amicis petimus
dedicari et indicavit Antiochus
factam petitionem eorum

Tunc multi iudeorum sponte
quidam timore regis iussa
secuti sunt probati vero prius
legibus adheserunt Erat autem — De Matatia
de Modin modicus iudee vicus sacer-
dos nomine Mathatias filius
Iohannis filii Simonis filii
Assamonei de vice Ioarim u-
nius illorum xxiiii quos David
elegit in eundem modum dictus
est Zacharias de vice Abia ceterum
cui filii v Iohannes Simon iudas
Eleazarus et Ionathan quisque
suo nomine censebatur Sed suffi-
cit de iuda dicere qui dicebatur
Machabeus hii videntes mala
induti ciliciis planxerunt et ve-
nerunt commissarii dicti a rege
in Modin statuentes ydola in lo-
co quibus cogerent iudeos immo-
lare et dixerunt Mathatie princeps
es in civitate hac et prior iussa
regis imple Cui clamavit et
si omnis obediat regi ego et
filii mei et fratres mei obedi-
emus legi dei celi Non sacri-
ficamus Tunc quidam coram eis
immolavit in medio et surrexit
Mathatias cum suis trucidavit
eum super aram et nuncios
regis interemit aram quam destru-
ens clamavit Cui dei est
sequatur me Et tu cum tribu sua

exiit in solitudinem. omnia relin-
quens. Multi quoque cum filiis et uxo-
ribus ad solitudines confugere
malentes herbis uti quam inquina-
ri. Quos iudices regis primo
verbis flectere conabantur ut eli-
gerent que preciperent ne eis tanquam
hostibus uterentur. Qui noluerunt
eos audire. Tunc emissarii re-
gis aggressi sunt eos in diebus
sabbatorum quibus nephas erat
eis arma movere et peremerunt
quosdam alios in speluncas. fo-
dis fumificis suffocatos et
perierunt ex eis mille. plures autem
liberati adiuncti sunt mathatie
et eum ducem sibi statuerunt.
Qui docuit eos pugnare in
sabbatis dicens. Si sic per hoc
legem servabitis citius hostes
delebunt. dantes causam ut pereat
populus dei et lex eius in populo peribit.
Et exinde dicas. hoc permanet
nobis consuetudo pugnandi
etiam si illi die bella insurgat.
Colligens quoque mathatias arma-
tos. aras destruxit idolorum
immolantes quos potuit interemit
pueros non circumcisos iussit circumci-
di. Et anno uno hunc gessit
magistratum. Cumque gravi dolore
egrotaret convocatis filiis ait. De-
certa persecutor vias commendo vo-
bis patrias leges ut pro eis
grata mente moriamini. Nam
corpora mortalia sunt. factorum
vero monumenta immortalitatis
ordinem consequuntur. Concordiam
habete et symonem fratrem sapien-
tiam in consiliis habete pa-
trem. Iudam vero fratrem fortitudine
ducem. Sic moriens et mortuus
est mathatias et sepultus in
modin. et planxit eum israel
planctu magno. et surrexit pro
eo iudas machabeus filius
eius et factus est quasi leo deserti.

deus clipeo suo

De preliis iude machabeis

Tunc appollinius dux
samarie cum virtute
magna egressus est contra
iudam. Iudas autem occurrit
ei et percussit eum in medio
quoque cum eo. et reliqui fugerunt
tulit quoque spolia multa et
gladium appollinii et erat
pugnans in eo omnibus diebus vite
sue. Seron autem dux mi-
licie syrie audiens iu-
dam convocatum tulit sub
se constitutos et inductos fi-
lios transgressores et castrametatus
est in bethsura et occurrit
ei iudas et videns suos pre
paucitate et ieiunio despe-
rantes hortabatur eos non
esse in multitudine sed in pro-
bitate confidere et diligens
cum suis. Deinde seorum in-
fectis persequebatur fugientes
in descensu montis betho-
ron usque in campum et
ceciderunt ex eis d. ccc viri. Re-
Iosephus dicit viii milia. Re-
liqui fugerunt ad maritima
loca philistiim et cecidit
timor iude super gentes.
Audiens hec antiochus
congregavit omnem exercitum in-
tra et multos ab insulis
mercede conduxit. Cumque
militibus stipendia distri-
bueret vidit thesauros de-
ficere. Non enim ei omnia tri-
buta reddebant propter sedicio-
gentium et deliberavit ire
in persidem et accipere tributa
regionum et reliquit lysiam
de genere regali super nego-
cia regni ab eufrate usque
ad fines asie inferioris
et ut nutriret antiochum
filium eius donec rediret et
tradidit ei medietatem exercitus et

Elephantos precipiens ut
vastaret iudeam et everteret
urbem et genus iudeorum ext-
parat. Ipse vero abiit in persidem
egressus ab ematha quam re-
pansi anthiochia nominave-
rat et perambulavit superiores
regiones. Lysias vero elegit
ptolomeum nichanorem et gorgiam
viros prudentes ex amicis
regis et misit cum eis xl mi-
lia peditum et vii milia e-
quitum ut venirent in terram
iuda et applicaverunt in emaus
in loco campestri et supvene-
runt syri eis in auxilium
et multi transfuge iudeorum
et negociatores qui sperabant
se iudeorum emere captivos.
Iudas vero cum exercitu venit in
masphat et orabat pro
se ponens in deum committens
secundum legem nominatim vocatos
et qui possessiones pulsaverant
ac iam sperabat et sumpsit gorgi-
as v milia virorum et mille
equites electos et egressi sunt
via solis ut eos inveniens ut plu-
rimi irruerent super iuda. Quod
presentiens iudas statuit castra
et ipse castra hostium latenter
invadens et fortes plurimos in
castris derelinquens pervenit
ad campestria emaus. Gorgi-
as vero veniens in castris iude-
orum inveniens arbitrabatur eos
fugisse ad montes. querebat eos
in montibus. diluculo apparuit
hostibus in castris iudas cum tribus
milibus plus vel minus. utrumque
sunt paucitate. Longe inopina-
tos hostes invadens multos oc-
cidit ceteros persecutus est usque gese-
ron et campos ydumee et
azoti et ceciderunt ex eis iii milia.
Iudas vero dicebat suis preda
contempnentes quam adhuc pugna
contra gorgiam superesset. Videntes
autem qui cum gorgia erant castra
suorum incensa. nam fumus a
longe quod eis indicabat. sic
et ipsi quod suos in fuga versos. et
terga dederunt. Iudas

vero post plenitudinem victorie tulit
hostium spolia. multa argentum et vene-
aurum. et laudans dominum. et alleluia
cantabant inde plures. et fuerunt cum eo
cum x milia virorum sequentes vero
anno congregavit lysias exercitum xl
milia virorum et v milia equitum
et venerunt in iudea et occurrit
illis iudas in bethoron cum x milia
et precepta stati prostrati congressi
cum eis et ceciderunt de exercitu ly-
sie v milia virorum et attendens
lysias iudeorum audaciam et timens
eorum desperacionem nisi eis vivere cum li-
bertate clauserit rediit anthiochiam
propria congregans peregrinorum ut cum
maiori apparatu rediret in iudea

De purificatione templi

Contritis igitur victis anthio-
chi ducibus persuasit iudas
suis ut ascenderent ierosolimam
templumque mundarent et viden-
tes templum desertum et in eo
frutices pullulasse planxerunt
planctu magno et elegit iudas
milites qui expugnarent eos qui
in arce erant custodiebat dum ipse
templum a feditate purgaret eo
diligenter emundans et eadem die
revolutis qua destructum fuit
templum eadem die revolutis
prius fuerat a tali emigens pol-
lutum introduxit vasa et nova
candelabrum et mensam. aram
quoque crismatis facta. et posuit vela
in ingressu. et ianuas restau-
ravit et deponens altare quod
statuerat anthiochus de lapidi-
bus novis aliud edificavit et
encenniatum est templum xx v die
decembris. que dedicacio stetit
in posterum aliis duabus habitis
in disuetudine de hac dictum est
cum encenia facta sunt encenia
in ierusalem et hyemps erat et obtu-
lerunt holocausta in novo altari
et adoleverunt incensum de calculis
igne concepto et accenderunt lu-
minaria multa et dixerunt effectu
luminum vel propter multitudinem

de lapidibus veteris altaris

luminarium. vel quia illuminauerat
eos deus sedentes in tenebris
et statuerat iudam summum sacer-
dotem. Hec facta sunt ante tres post
tres annos quibus templum im-
manserat prophanatum. secundum da-
nielem prophetam. quia autem viii
et viii annos perduxerat et sole-
mnizauerunt viii diebus sub
vmbraculis secundum ritum scenophe-
gie commemorantes quod paulo ante
in speluncis habitauerant statu-
erunt ut postea per viii dies hec
renouacionem templi celebrarent
Unde Josephus ait ab illo tempore
Nota quod hoc et hactenus
festum habemus hac festiui-
iudeorum pogdade. tate cele-
quod non obest. quod non brauit nu-
fuit festum ex lege. cantes lu-
mina eo quod preter spem lumen re-
ligionis apparuit nobis. Tunc
construxit iudas muros in cir-
cuitu Syon et edificauit
turres custodes in eis deputatas
et bethsuram muniuit ut
ea pro castello aduersus ho-
stes uteretur. arcem tamen post diu no-
bilem obtinuit

De preliis Jude

Porro gentes finitime re-
paratum israel et robur in-
deorum egre ferebant et persequeba-
tur eos. Et Judas iudas in lit-
debellabat et percussit ydumeos
plaga magna. et pugnauit
contra Timotheum ducem fili-
orum amon et fugauit eum et
vastauit iazer. et rediit in
iudeam et congregate sunt gen-
tes que erant in galaad aduer-
sus iudeos qui erant in finibus
eorum. Qui fugientes in themam
miserunt ad iudam ut ferret eis
auxilium indicantes quod festinaret
Timotheus capere locum in quem
confugerant. Cumque adhuc le-
gerentur epistole superuenerunt nun-
cii a galilea. indicantes con-
gregari eos qui erant in pto-
lomaide et tyro et sydone
aduersus iudeos. Ergo utro-
bique hostibus imminentibus mi-
sit iudas simonem fratrem
suum cum iii milibus electis
in solatium galileorum. Ipse
vero cum Jonatha fratre suo
et viii milia perrexit in gala-
aditidem relinquens in iudea
Josephum et azariam duces
ut seruarent iudeam sed cum
nullo hostium interim bellum
committerent. Et uenit Symon
in galilea et contrite sunt
gentes ab eo. et persecutus eos
usque ptolomaidem et tulit
spolia eorum et iudeos quos
habebant captiuos et rediit
in iudeam. Juda vero et Jona-
thas transeuntes iordanem
ambulauerunt viam trium dierum
per desertum et occurrerunt eis na-
bathei et susceperunt eos pa-
cifice et narrauerunt eis que
acciderant fratribus in galaa-
ditide et quod in munitionibus
tenerentur apprehensi. Judas vero
primus intendit bosor et pro-
bauit et surgens nocte cum
diluculo venisset ad obsidi-
onem vidit portantes sca-
las et machinas ut apprehen-
derent munitionem. et venit per
eos tribus ordinibus et insonu-
it tuba. et castra Timothei
cognouerunt quod machabeus
est et fugerunt ab eo et ceci-
derunt hostes fere viii milia
et vastauit Judas ciuitates
gentium in galaaditide. Post
hec congregauit Timotheus
exercitum alium. et sedit contra
torrentem. Judas vero abiit
obuiam illis. et ait Timotheus
principibus suis. Si transierit
Judas ad nos. potens potens erit
aduersus nos. Si vero timue-
rit transire et castra posuerit

q vel clamavit ut nullus remaneret

extra flumen iordanis ad eum et potuimus adversus illum. et transivit Iudas torrentem relinquens post se qui clamaret neminem remanere et attrite gentes fugerunt ad fanum quod erat in carnaim. Iudas non succendit fanum cum omnibus qui erant in eo. Tunc congregavit Iudas universos israhelitas qui erant in galaaditide et rigeres et pusillos ut venirent in terram iuda. inde cum venissent in ephron petierunt a civibus transitum. et noluerunt eis aperire et eradicavit iudas ephron et transierunt iudas per ea super interfectos et erat iudas congregans extremos per totam viam exhortans et transmisso iordane transierunt a stercilio. venerunt in montem syon. et obtulerunt holocausta quod nemo occisus erat de ipsis. et redierunt in eadem die Iudas de galilea galaaditide et Symon de galilea. Interim non dum abierant Ioseph et azarias volentes sibi facere nomen congressi sunt cum gorgia et fugerunt et ceciderunt de populo ii milia et magnificatus est Iudas cum israhel quoniam qui populum habebat ei preceperat Ioseph et azarie ne egrederentur et vastavit iudas ydumeos et philisteos et percussit samariam destruxit in azotum et combussit aras et deos eorum et cum spoliis redijt in iudeam.

De morte anthiochi

Cum hec fierent in iudea perambulabat Anthiochus superiores regiones et audivit esse civitatem Elimaidem in persidem opulentam et templum in ea lo-

cuplex in quo erat velamina aurea et lorice et scuta. que reliquerat allexander et querebat predari eam sed non potuit Nam Elimaite fugaverunt eum regressus in persidem et nunciatum est ei quomodo fracti erant principes eius in iudea et versus in furorem iussit agitari currum sine intermissione superbe minas ventura se Iherusalem et faceret eam poliandrum iudeorum

Apolis quod est multum et andros quod est vir inde poliandrum id est receptaculum multorum cadaverum. — et statim apprehendit eum amara dolor viscerum et contigit

illum impetu euntem decidere de curru et collisus est et manifestata est in eo deus virtute sua ut qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare et montium altitudinis in statera appendere congestas nes in statera portabatur et ebullierunt vermes de oculis eius. et membris vivis defluebat et fetore illius tota gravabatur exercitus. Cumque nec ipse fetorem suum ferre posset ductus est ad cognitionem sui convenire et ait Iustum est mortalem esse subditum deo et vovebat se liberaturum iudeos et pare atheniensibus facturum pollicebatur quod se futurus iudeum et in omni loco predicaturum dei potestatem: et de suis scripsit omnia hec ad iudeos. Obsecrans ut fidelis adherent anthiocho filio eius. Cumque profitetur se pati hec propter templi profanationem. Iniquus est Josephus Polibium virum bonum dixisse et ideo perisse Anthiochum quod voluit templum dyane in persida vastare. Nam qui nullatenus egit peccatum sed tantum cogitavit nullo reatu teneri hic per opinionem Josephi quia lex tales hec manum et non animum. Tunc vocavit Anthiochus Philippum collectaneum suum

va principibus in lecto

et illum

pli

et constituit eum tutore regni dans ei diadema stola et anulum ut ferret ea ad antiochum filium suum et poneret eum sub [...] regni. Et mortuus est antiochus perse[...] cum mo[...]tibus et instabilit[...]. Quod cum accepisset lysias constituit antiochum quem nutricat rege et vocavit eum eupatore

De ingressu antiochi et eupatoris in iudeam

Tunc cogitavit Iudas ut disperderet eos qui erant in arce presidij et fecit balistas et machinas et confortavit eam. Tunc egressi sunt quidam de obsessis et adiunxerunt se illis aliqui ex impijs israel et venerunt ad regem et dixerunt. Quousque iudicas nos qui detinemur[?] fratrum tuorum. Ascende et libera obsessas tuos et redde nobis hereditates nostras et iratus rex vehementer collegit exercitum suum et de regnis alijs venerunt ad eum conducticij et erant C milia peditum et xx milia equitum et elephanti xxxij et applicavit ad bethsura ut expugnaret eam et recessit Iudas ab arce et amovit castra contra castra regis et ordinavit rex diluculo exercitum et ostenderunt elephantis sanguinem uve et mori ad acuendos eos in prelium et astiterunt singulis elephantis ad custodia viri mille pedites loricati et equites .d. et turres lignee erant super singulas et intra xxxij viri pugnantes desuper et intus magister bestie et distincta est pars exercitus regis super montes alij per loca [...] et resplenduit sol in clipeos aureos et resplenduerunt montes ab eis et apparuit Iudas cum prelio cum suis et ceciderunt de exercitu regis .d. c [...] viri. Et vidit eleazarus frater iude una de bestijs ceteris eminentior est et arbitrans regem esse in ea tradidit se ut liberaret populum suum et subijt elephantum et effodit eum in umbilico et cadens elephas oppressit eum. Tunc videntes iudei aspiciebant[?] et ascenderunt. Rex post eos et applicuit bethsura pacifice qui custodibus obsedit ierusalem et statuit illic balistas et machinas et ignis iacula et scorpiones ad mittendas sagittas et fundibula. Escas autem non erat in urbe eo quod septimus annus esset et egressi sunt plures. Tunc audivit lysias quod philippus rediebat a perside et querebat suscipere regni negocia et suggessit regi dicens deficimus cotidie et esca nobis modica est et munita est locus quem obsidemus et incubuit nobis ordinare de regno denique ergo dextras hominibus istis statuentes ut ambulent in legibus suis et servient nobis. Et facta pace iuravit rex et principes eius et intravit montem eius syon et videns munitionem loci rupit iusiurandum et destruxit murum in gyro et reversus in antiochia invenit philippum dominantem in ea et expugnavit eam.

De demetrio et nicanore

Eo tempore exijt demetrius seleuci filius ab urbe roma et ascendit in civitates maritimas et regnavit ibi. Qui cum adhuc puer esset patruus eius antiochus epiphanes preoccupavit regno et descendit roma in accusatorem fratrem. Audiens non patrum deficere [...]

Ad bellandum ubi [...] erant [...]

ctum rediit et plures eorum re-
perunt eum et exercitum et compre-
hendit antiochum et lysiam
ut adducerent eos ad eum et res
cum accepisset ait Nolite mi-
chi ostendere faciem eorum et occidit
eos exercitus et sedit demetrius
super solium patris sui Et
venerunt ad regem impii
ex israel. Et alchimus dux eo-
rum cum eo qui volebat
fieri sacerdos et accusaverunt
Judam dicentes perdidit iudas
omnes amicos tuos et nos dis-
perdidit de terra nostra Mitte ergo
virum cui credis qui videat
exterminium et iudicet. Et constituit
rex alchimum principem sacer-
dotum et misit cum exercitu
bachidem in iudea. Qui misit
nuncios ad iudam et fratres eius
in dolo loquentes de pace et
non attendit Judas sermonibus
eorum. Multi vero de populo cre-
diderunt ei dicentes. Hic sacer-
dos de semine aaron venit non
decipiet nos. Et egressus est
inde Bachides et occidit ex
eis plurimos una die secundum
illud. Sanguinem sanctorum tuorum
effuderunt in circuitu ierusalem et non
erat qui sepeliret. Alii fugerunt
ab eo dicentes non est in eis veritas
et iudicium. Tunc recessit ba-
chides ab ierusalem et applicuit in
bezecha et multos cepit de his qui
a se refugerant occidit et proie-
cit in puteum. Et commisit re-
gionem alchimo relinquens
ei adiutores. Et ipse reversus
est ad regem in anthiochia.
Tunc alchimus seducebat eos
verbis et ad libitum cuique lo-
quens subito manu valida
diffugatum(?) et fecit
mala in israel plura quam
gentes. Quod attendens iudas
cessavit exire in regiones et
vindictam in viros desertos. Vi-
dens autem alchimus quod non
posset iuda sustinere rediit ad
regem accusans iudam cum
malitiis. Et misit rex nicha-
norem qui cum eo fuerat Rome in
iudeam mandans ei evertere populum
et venit nichanor in ierusalem cum
exercitu et locutus est ad iudam
cum dolo verbis pacificis et salu-
taverunt invicem. Sed cum iudas
intellexisset insidias exiliit et
refugit ad suos postea congregans
egressi sunt iuxta unum capharsa-
lama et victus iudas fugit in
civitatem david et egressi sunt
sacerdotes ad nichanorem supplica-
tes et ostenderent holocausta que
offerebant pro rege et irridens spre-
vit eos et apponens manum capti-
vitatis dicens nisi tradita fuerit in
iudas cum rediero succendam locum
istum et recessit nichanor a ierusalem
et venit bethoron et suscepit ex-
ercitum syrie sibi destinatum et exi-
vit iudas cum tribus milibus post
et commiserunt prelium tercia die
mensis adar et contrita sunt
castra nichanoris et cecidit ipse
primus et fugit exercitus eius ab-
iectis armis proiectis et egressi de
castellis iudee in circuitu perculerunt
eos. Et caput nicha-
noris amputaverunt et dextram quam
superbe extenderat suspenderunt
contra ierusalem et linguam eius
minutatim incisam dederunt avibus
ad comedendum et statuerunt diem
illam solemnem singulis annis
et siluit terra iuda aliquantis diebus
paucis

De federe iudeorum cum romanis

Et audivit Judas nomen
romanorum et virtutes con-
quas fecerat in orbe. Et quos vo-
lebat iuvabat regno vel exalta-
bant et quod cum amicis optime con-
servabant amicitias et in omnibus
servabant nemo postulabat sibi dia-
dema sed ferebant sibi curiam et in-
de consilia agentes et misit roma
Eupolemum filium iohannis et Ja-
sonem filium Eleazari. Qui intra-
tes curiam dixerunt Judas macha-
beus et frater eius et populus
iudeorum miserunt nos ad vos

Statuere nobiscum societatem et amicitias ab eis ingenuis. Et placuit sermo Romanis et scripserunt federis formam et rescriptum in tabulis ereis miserunt in Ierusalem ut esset ibi memoriale in hunc modum: Bene sit Romanis et genti Iudeorum in mari et in terra et pax in eternum. Quod si quis institerit bellum Romanis, auxilium ferret gens Iudeorum et non accipiat stipendia a Romanis. Idemque facient Romani Iudeis. Tunc scripserunt Romani ad Demetrium: Quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios Iudeos? Si ergo iterum adierint nos adversus te, faciemus illis iudicium et pugnabimus tecum terra marique.

De morte Iude

Interea cum audisset Demetrius quia cecidit Nichanor cum suis, misit rursum in Iudeam Bachidem et Alchimum et dextrum cornu cum illis, et applicuerunt exercitum ad Ierusalem. Et surgentes abierunt in Berea, et Iudas posuit castra in Laisa cum tribus milibus electorum. Et videntes Iudei multitudinem hostium timuerunt valde et subtraxerunt se de castris, nec remanserunt cum Iuda nisi octingenti viri. Sed et videns Iudas corde dissolutus est, quia bellum urgebat eum nec habebat congregandi. Et locuti sunt ad eum qui residui erant: Non poterimus ad eos, sed liberemus animas nostras et revertamur ad fratres nostros et tunc pugnabimus adversus eos. Et Iudas dixit: Absit istam rem facere ut fugiamus ab eis, et super inducamus opprobrium glorie nostre, sed moriamur in virtute propter fratres nostros. Et congressi sunt cum hostibus, et expugnabat cornu dextrum et qui in eo erant. Venerunt eum a tergo et ingravatum est prelium et cecidit Iudas et ceteri fugerunt. Simon autem et Ionathas fratres eius redimentes corpus eius ab hostibus tulerunt in Modin et sepelierunt in sepulcro patrum suorum, et planxit eum populus Israel planctu magno. Et emerserunt iniqui in Israel et facta est fames magna, et tradidit se Bachidi omnis regio. Et elegit Bachides impios viros et constituit eos dominos regionis, et hii perquirebant amicos Iude. Et congregati sunt amici Iude eligentes Ionatham in ducem sibi.

De Ionatha

Et surrexit Ionathas loco Iude fratris sui, et querebat Bachides eum occidere. Tunc Ionathas cum suis fugit in desertum Thecue et misit Iohannem fratrem suum ad Nabutheos amicos suos ut commodarent apparatum suum qui erat copiosus. Et exierunt filii Iambri ex Medaba et comprehenderunt Iohannem et tulerunt omnia que habebat. Post hec nunciatum est Ionathe et Symoni fratri eius quod filii Iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex Nadaba cum pompa. Et surrexerunt ad eos de insidiis et occiderunt multos in vindictam sanguinis fratris sui, et redierunt ad ripam Iordanis. Et audivit Bachides et venit in die sabbatorum in virtute magna. Et dixit Ionathas ad suos: Ecce bellum ex adverso, aqua Iordanis hinc et inde, et paludes et saltus, et non est locus divertendi. Clamate ergo in celum et pugnemus. Et commissum est bellum et

et meliores et fortiores

et ceciderunt ex parte bacchi-
dis circiter mille viri et reversus
est bacchides in fugam et
reversus est in ierusalem et edifi-
cavit in iudea civitates
munitas et posuit custodiam
in eis et accepit filios princi-
pum regionis obsides et
posuit eos in arce ierusalem in
custodia Tunc precepit al-
chimus destrui muros domus
sancte interioris et destrui opera
prophetarum Cumque cepisset
destruere percussus est a domino
et mortuus est cum tormento
magno Tunc rediit bacchi-
des ad regem et siluit terra
iuda duobus annis post
quos viri iniqui in israel re-
duxerunt bacchidem in iudeam
qui voluit comprehendere Io-
natham sed non potuit Ma-
nifestum enim consilium eius Io-
nathe fuit comprehendens
L viros de hiis qui insidie-
bantur ei occidit eos et se-
cessit Ionathas cum suis in
bethessen que est in deserto
et finxerunt eam et ascendit
bacchides cum virtute magna
et obsedit bethessen et e-
gressus Ionathas reliquid
in civitate Symone et se
Ionathas sibi in exercitu et per-
cutiebat prodite multos hosti-
um in tabernaculis eorum Si-
mo vero egressus de civitate
succendit machinas et pu-
gnaverunt contra bacchide
et contritus est ab eis et irata
est bacchides contra viros qui
reduxerant eum in iudeam
et multos occidit ex eis Quod
audiens Ionathas misit ad
eum legatos componere pacem
cum ipso Quam libenter acce-
pit et iuravit se nil mali
facturum Ionathe omnibus
diebus vite sue et reddidit ei
captivitatem quam prius erat predata

in terra iuda et rediit in terram
suam et cessavit gladius ex israel
et sedit Ionathas in machmas iudi-
cans ibi populum et exterminavit im-
pios ex israel

De allexandro

Eo tempore ascendit allexander
filius anthiochi epipha-
nes et occupavit ptolemaidam
et regnavit in ea Quod audiens
demetrius aggregavit exercitum et
misit ad Ionatham ut secum faceret
pacem et non cum allexandro Insu-
per dedit ei potestatem aggregandi
exercitum et obsides qui erant in
arce iussit ei reddi et venit Io-
nathas in ierusalem et cepit innovare
civitatem et munivit montem syon
in circuitu et fugerunt custodes quos
posuerat bacchides in iudeam
tamen in bethsura aliqui remanse-
runt que erat eis ad refugium
et audivit allexander promissa
que fecerat demetrius Ionathe
et prelia et virtutes quas ipse fe-
cerat et fratres eius et scripsit ad
Ionatham dicens Audivimus de te
quod vir potens es et aptus sis
ut sis amicus noster et nunc constituimus
te summum hodie sacerdotem gentis
tue et ut amicus regis voceris
et misit ei purpuram et coronam
auream et induit se Ionathas stola
sancta in die solempni Scenopege-
gie et aggregavit exercitum et
fecit arma copiosa Quod audi-
ens rex demetrius contristatus
est et rescripsit ad ionatham in hec
verba Anime in aliena vita et
nunc absolvo omnes iudeos a
tributis et potestatem arcis que est
in ierusalem do summo sacerdoti et
omnem animam iudeorum que est in re-
gno meo captiva relinquo li-
beram gratis et quod omnes dies
solempnes sint dies immunitatis
et remissionis et dies decem
ante illos et tres ante solempnitatem
et tres post et ptolomaida et du-
as civitates confines eius do sa-

Beth ascalon acharon
azotus gaza philisteorum
[illegible]

mo sacerdoti. ad introitus sumptus
sanctorum et singulis annis xv mi-
lia siclorum argenti ad instau-
randa opera sanctorum et ad inno-
vandos muros in ierusalem et cum intra
sumptus dabuntur de rationibus
regis. Jonathas autem et populus
non crediderunt ei et complacuit eis
in alexandrum et ferebant ei
auxilium omnibus diebus. Et
congregavit Rex alexander
exercitum et movit castra contra
demetrium et fugit exercitus
demetrii et cecidit etiam de-
metrius in illa die. Et misit
alexander ad ptolomeum
regem Egipti dicens. da mihi
filiam tuam uxorem et acquievit
ptolomeus. significans ei ut oc-
curreret ei ptolomaide et exivit
ptolomeus de Egipto et filia
eius cleopatra et occurrerunt
sibi alexander cum ptolomai-
de dedit eam in uxorem. Et
alexander vocavit ad se Jo-
natham et veniens Jonathas
ptolomaide invenit gratiam in
conspectu duorum regum et conve-
nerunt quidam pestilentes criminantes
eum. sed non attendit ad eos
rex sed magnificavit Jonatham
et induit eum purpura et con-
scripsit eum inter primos amicos et de-
dit quinque insignia Regalia.
purpura fibula aurea. diade-
ma et sceptrum. et reversus est Jo-
nathas in ierusalem cum gloria.

De demetrio cretensi

Post tres annos venit de-
metrius filius demetrii
a creta. hic occiso patre in prelio
fugit ad cretenses. patres ma-
ternos et resumptis viribus rediit
in maritima philisteorum et in
syriam terras. et constituit appolli-
nium ducem exercitus cum provocat
Jonatham cum prelium. Cui assum-
ptis x milia egressus est de
ierusalem. et veniens Jope expulit
inde appollinium et obtinuit

eam et ibat appollinus cum
azoto et insecutus est eum
Jonathas et commiserunt pre-
lium in campo et fugerunt
equites appollinii in azotum
et intraverunt fanum dagon
ut salvarentur et succendit
Jona. civitatem et fanum et
eos qui erant in eo et fue-
runt decollati in campo et
succensi in fano fere viii
milia et tetendit Jonathas
in ascalone et receperunt
ascalonite in gloria et rediit
Jonathas in ierusalem et audivit
alexander rex virtutem eius
et addidit adhuc glorificare
Jonatham et misit ei fibu-
lam auream que solet dari
cognatis regum et dedit ei
acharon et omnes fines eius
et cum videtur Jonathas dux
fortis insignibus regibus forte
signum erat de cognatione
regum iudeorum et ascendit al-
exander in superiores partes
ciliciae et egressus est rex E-
gipti socer eius cum virtute ma-
gna et querebat optinere regnum
alexandri dolo et aperiebant
ei civitates et occurrebant ei
quia mandaverat alexander
et transiens cum singulis civita-
tibus relinquebat custodias
et ut appropinquavit azoto o-
stenderunt ei templum dagon
succensum et cetera demolita
et tumulos eorum qui occisi
fuerant. et dicebat se fecisse
Jona. ut invidiam faceret ei
et tacuit Rex. et occurrit Jona
ptolomeo in Jope et saluta-
verunt se et abiit Jonathas
cum rege usque ad flumen eleu-
terum. et rediit in ierusalem. Cum
ptolomeus obtinuisset civitates
usque seleuciam maritimam mi-
sit ad demetrium dicens. Veni
componamus pactum et dabo tibi

filiam meã. Penitet enim me quod dederã illã allexãdro. et tollens filiã ſuã dedit eam demetrio et receſſit ab allexandro manifeſte et intrauit ptolo. anthiochiam et impoſuit ſibi duo dyameta egipti et aſye. Tunc allexander uenit contra eum in bellũ et deuicta eſt a ptolo. et fugit in arabiã ad principes natiõis cũ anthiocho filio ſuo. Rex autẽ arabum timens uirtutẽ ptolomei decidit allexandrũ et reſeruauit filiũ et miſit capud allexandri ptolo. qui gauiſus eſt. Sed factũ eſt ut tercia die moreretur et regnauit demetrius in ſolio patrum ſuorum.

Incidencia

In diebus illis expugnabat Jonathas arcẽ que erat in ierlm et nunciauerunt hec demetrio. quidam iniqui ex iſrl̃ qui irritatus uenit ptolomaide et ſcripſit Jonathe ne obſideret arcẽ ſed occurreret ſibi feſtinanter et elegit Jonathas de ſenioribus iſrl̃ et dedit ſe periculo et accepit peccuniã multã et ueſtes et abijt ad regem et dans ei munera inuenit graciam in conſpectu eius et licet multi accuſarent eum, magnificauit eum Rex in conſpectu omnium et ſtatuit ei principatũ ſacerdocij et quecunque habuerat prius et uidens demetrius quod ſiluit terra in conſpectu ſuo dimiſit exercitũ in loca ſua et retinuit ſecum exercitũ peregrinũ et inuisus erat ei omnis exercitus patrum eius. Triphon autẽ erat quidam partium allexandri prius qui

uidens quod omnis exercitus murmurabat contra demetrium iuit in arabiam ut reduceret inde anthiochum filiũ allexandri in terrã patris ſui. Eo tempore quoniam demetrius offenſus erat ſuis. miſit ad eum Jonathas ut eiceret hos qui erant in arce in ierlm. et qui in preſidijs erant qui impugnabant iſrl̃. et reſcripſit demetrius dicens hec et maiora faciam tibi cum fuerit opportunum. Nunc ergo recte facies ſi miſeris in uiros in auxiliũ quia diſceſſit exercitus meus a me. et miſit ei Jonathas iij. milia electorũ in anthiochiam et delectatus eſt Rex in aduentu eorũ. Et ſurrexerunt anthiochẽ cxx milia et uolebant interficere regem et fugit Rex in aula et miſit iudeos per ciuitatẽ et occiderunt c milia hominum et liberauerunt regem reſidui uero eum dederunt dextras regi et fecerunt pacem et glorificati ſunt iudei et redierunt in ierlm et ſiluit terra in conſpectu demetrij et mentitus eſt omnia que dixerat Jonathe et receſſit ab eo et uexabat eum ualde

De anthiocho adoleſcente

Eo tempore reuerſus eſt Triffo de arabia reducens anthiochum adoleſcentem et impoſuit ei diadema et aggregati ſunt ad eum exercitus quos diſperſerat demetrius et pugnauerunt contra demetrium et fugit et obtinuerunt anthiochus et Triffon anthiochia et ſcripſit anthiochus adoleſcens Jonathe dicens conſtituo tibi ſacerdociũ. et conſtituo te ſuper iiij or ciuitates ut ſis de amicis regis et miſit illi uaſa aurea dans ei poteſtatem bibendi in auro et eſſe in purpura et habere fibulam auream. Et Symonem fratrem eius conſtituit ducem a terminis Tyri uſque ad fines egipti et exiit Jona. et perambulabat ciuitates et uenit aſcalonem

et occurrerunt ei honorifice. A
zotenses vero prius resistentes
ei post ea dederunt ei dextras et
accepit obsides eorum et misit
eos in Ierusalem et perambulabat re-
giones usque in Damascum agens
regni negocia et audivit Io-
nathas quia principes Demetrii
qui erant in Cades Galilee cum
exercitu magno volebant eum re-
movere a negociis regni et occurrit
illis relinquens fratrem suum Si-
monem in provincia et congressus
est cum eis et fugerunt omnes
qui erant cum eo. Ionatha preter
duos et scidit Ionathas vestimenta
sua et oravit et aggressus est
hostes et convertit eos in fugam. et
redierunt ad eum omnes qui reces-
serant ab eo. et insecuti sunt ho-
stes usque ad castra eorum que erant
in Cades et ceciderunt ex eis iii mi-
lia et rediit Ionathas in Ierusalem et
misit. Ionathas Romam renovare cum
eis amiciciam et paratatis quam scri-
psit quos super Lacedemonios
Sparciatas dicens Iam pridem scripsit
nobis Arius rex vester sub Onia
summo sacerdote nostro Iudeorum quod estis
fratres nostri et sicut in libris
nostris est scriptum et fe-
cimus nobiscum federa in te extitit
memores sumus vestri in sac-
rificiis et observacionibus nostris sic
decet meminisse fratrum et nunc mi-
simus ad vos ut innovemus nobis-
cum fraternitatem et restitueret par-
titatem federa nostra et possessio
nostra vestra sunt et vestra nostra et
innovata est fraternitas et audit
in libro Macha- Ionathas quod iterum
beorum ita quod a- egressi sunt
tis temporibus pre- principes De-
cogitavit inno- metrii cum
vare muros et exercitu multo
exaltare altitu- super quam pri-
dine magnam us et egres-
inter civitatem sus est adver-
et arcem et ut se- sus eos.
pararet eam a civi- Qui cum
tate et esset singularis audissent

adventum Ionathe nocte fugerunt
relinquentes focos in castris
et mane secutus est eos Io-
nathas. et non apprehendit transi-
erunt flumen Eleutherum et
divertit Ionathas ad Arabes qui
dicuntur Zabadei et percussit
eos Simon autem declinavit
in Ioppen audiens eum quod
vellent presidium tradere partibus
Demetrii Demetrio et posuit
ibi custodes. rediit Ionathas in
Ierusalem et innovavit muros
in ea et munivit eam valde
inter arcem et civitatem. ut
esset civitas singularis
in terra et nec emat neque
vendat in non indigentes ho-
mines aliorum. Eo tempore cogi-
tavit Trifon occidere Anthi-
ochum adolescentem et im-
ponere sibi diadema. sed time-
bat Ionatham strenuum de-
fensorem Anthiochi et elegit
ut eum prius occideret scripsit
quod Ionathe ut occurreret ei in
Bethsan et venit ad eum
Ionathas cum xl milia virorum
videns quod Trifon quod non posset
extendere manus in eum. ho-
noravit eum dans ei munera
et precipiens exercitibus suis
ut obedirent ei sicut et sibi
et ait Ionathe Ut quid ve-
xasti populum Elige tibi pau-
cos et veni mecum Ptolomaidam
ibidem et tradam eam tibi et
reliqua presidia et exercitum
et universos prepositos re-
gni et redibo et credidit
ei Ionathas et remisit in
Iudeam exercitum et retinuit
tantum iii milia ex quibus etiam
dimisit in Galilea ii mi-
lia et erant mille
cum eo Cumque intrasset
Ptolomaidam clauserunt
cives portas et omnes qui

Flerunt eum eo miserierunt
et planxit eum omnis terra
iuda Jonatham occasionem ce-
stimatas et dixerunt gentes
que erant in circuitu iuda non
habent principem tollamus de homi-
nibus memoriam eorum et con-
gregavit Tryphon exercitum ut veni-
ret in terram iuda et attereret
eam. timens quod populus asorbit
in ierusalem et ait Simoni tu eris
dux in loco iude et Jonathe
fratris tui

De Simone

Et accelerauit Simon con-
summare muros ierusalem et
misit exercitum in Joppe. Co-
gnoscens autem Tryphon quod suc-
cessit loco Jonathe misit
ad eum legatos dicens pro
argento quod debebat frater tuus
Jonathas in ratione regis detinui-
mus eum. et nunc mitte argen-
ti talenta C. et duos filios
eius obsides et remittemus
eum. Et licet cognosceret Simon
dolum eius misit tamen argentum
et pueros ne inimicicias populi
diceret Non redemit fratrem uo-
lens regnare et mentitus est
Tryphon et intravit regionem
ut contereret eam. Et cum appropin-
quasset Bascama videns
quia non proficeret occidit ibi
Jonatham et filios eius et re-
diit in terram suam et misit Simon
et accepit ossa Jonathe et
sepelivit eum in modin et
statuit vii. piramides patri
et matri et iiii fratribus
et sibi et circumposuit colum-
pnas magnas et sculpsit in
eis arma et naves ad memoriam
etiam. Tryphon autem cum iter fa-
ceret cum Antiocho adolescente
occidit eum et regnavit
pro eo in Asya. Tunc edi-
ficavit Simon presidia in iu-
dea et misit ad Demetrium deme-
trium ut faceret pacem cum
eo et mitteret munera rogavit
ut faceret remissionem regioni et
rescripsit Demetrius dicens Coro-
nam et suscepimus et pacem fa-
ciemus vobiscum magnam remittentes
ignorancias et peccata usque in hunc ho-
diernum diem. et absoluimus vos
ab omni tributo. et ablatum est iu-
gum gentium ab israel. Et extunc
cepit populus israel scribere in tabu-
lis et gestis publicis anno-
taciones suas cum hunc modum
anno primo sub Simone summo
sacerdote magno duce et principe
iudeorum. Tunc destruxit Simon
in gazam et obsedit eam et re-
eiecit ydolatras et ydola [illegible]
et mundavit edes et collocavit
in ea viros qui legem facerent
et munivit ea et fecit sibi ha-
bitacionem et obsedit eos qui erant
in arce in ierusalem et clama-
uerunt ad Simonem ut acciperet dex-
tras et dedit illis et eiecit
eos inde et mundavit arcem a con-
taminacionibus et intravit eam cum mu-
sicis instrumentis ymnis et ramis pal-
marum statuitque ut omnibus annis
agerentur dies hii cum leticia et
videns Simon Johannem filium
suum quod vir esset prelii. et posuit
eum super ducem et dedit ei gaza-
ra ad habitandum. Tunc congregavit
Rex Demetrius exercitum et intravit
in mediam ad contrahenda sibi au-
xilia ut expugnaret Tryphonem
Sed Arsaces Rex persidis et medie
misit unum de principibus suis
qui percussit castra Demetrii et
apprehendit eum vivum. Et posuit
eum Arsaces in custodia et silu-
it terra iuda in diebus Simonis
Tunc fecit sibi Joppe in portu et
introitum in insulis maris et di-
latavit fines gentis sue et ab-
stulit immundicias et sedit unusquisque
sub vite sua et sub ficu sua
Et non erat qui eos terreret. Et misit
Simon ad Sparciatas ad innovan-
dam fraternitatem. Romanis quoque
misit clipeum aureum magnum
[illegible] mille et statuerunt ei eternam
libertatem et scripserunt eum in ta-

tabulis ereis fecit que posite
sunt in titulis in monte syon

De antiocho filio demetrii

Eo tempore exiit Anthiochus
filius demetrij in terram
patrum suorum et convenerunt ad eum
omnes exercitus ita ut pauci essent
cum Tryfone et scripsit anthi-
ochus Simoni et genti iudeorum
dicens Constatuo vobis omnia
quecunque remiserunt vobis reges
ante me et permitto vobis facere
percussuram proprii numismatis in
regione vestra Cumque obtinuerimus
regnum magnificabo gentem vestram
et templum in gloria magna
porro Trifon fugiens Anthio-
chum Ortosiadam recepit se
in doram et insecutus est eum An-
thiochus et obsedit eum terra
et mari Eo tempore lucius
consul Romanorum scripsit re-
gibus et regionibus in oriente
ne inferrent mala iudeis amicis
suis nec opem ferrent inferenti-
bus et si qui pestilentes de iu-
deis confugerunt ad eos traderent
eos Simoni principi sacerdotum
ut vindicaret in eos secundum
legem suam Anthiochus au-
tem Rex obsedit Doram secundo et con-
clusit Tryphonem ne procederet
et misit ei Simon duo milia
virorum in auxilium · et vasa copi-
osa et eum noluit ea accipere.
sed fregit pactum quod fecerat
cum eo et misit Atheno bium
mandans ei ut redderent ei ar-
cem que est in ierusalem et ioppem
et gazaram et tributa locorum
quibus dominati fuerant alio-
quin veniret et expugnaret eum
et vidit Athenobius in ierusalem
gloriam Simonis et apparatum
copiosum et affluentiam in
auro et argento · et obstupuit
et Simon dixit ei Simon terram alienam
non sumpsimus sed hereditatem
patrum nostrorum que abiniustis no-
stris in iuste aliquo tempore pos-

sessa est. et Redijt athenobi-
bius ad regem et renunciavit
ei verba Simonis et gloriam
eius et iratus est rex ira ma-
gna porro Trifon fugit
navigio in orthosiada Rex
autem persequens Trifonem con-
stituit cendebeum ducem mar-
timum et reliquit ei exercitum
ut expugnaret iudam et edi-
ficavit cendebeus cedronem
collocans in ea milites
ut vastaret fines iudee
Cumque cendebeus accepisset Simon
vocavit duos filios senio-
res suos Judam et Johannem
et ait illis Ego et fratres
mei expugnavimus hostes
israel ab adolescentia usque
in hunc diem / nunc autem
senui sed estote loco meo
et pugnate pro gente vestra
auxilium vobis de celo veniat
sit et dedit illis XX milia
pugnatorum et equites et
profecti sunt adversus
Cendebeum et erat flumen
torrens inter eos et flumen
ipse transire · et transivit Johannes
primus et insecuti sunt eum
omnes et insonuerunt sacris
tubis · et conversus est in
fugam Cendebeus et castra
eius et ceciderunt ex eis multi
vulnerati vulneratus est Judas
frater Johannis et insecutus
est Johannes fugientes usque
Cedronem et ceciderunt ex eis
duo milia virorum et redijt
filij Simonis in pace

De morte simonis

Porro ptolomeus filius
abobi constitutus erat
dux in campo Jericho et habe-
bat argentum et aurum
et habebat argentum et aurum
multum et elevatum est cor
eius et volebat optinere
regionem et cogitabat dolum
adversus Simonem et filios
eius ut tolleret eos Simon
autem perambulabat ci-

uitates regionis gentis pollicitudine earum et descendit
Pincercho cum Juda et mathatia filius suus et suscepit eos. Ptolomeus Simoni
intuclam qua edificaverat
in dolo et fecit eis convivium
magnum et abscondit ibi viros et invitavit cum quinquaginta
armatis et occidit Simone et duos filios eius
et reddit mala pro bonis
Illam et uxorem Simonis cum
duobus filiis eius cum mosio
inclavit et scripsit Anthiocho regi ut mitteret ei exercitum in auxilium et traderet
ei regione et civitates et
tributa. Misit quoque iuvenes
ad tribunos ut venirent ad se
et daret eis argentum et aurum
et dona. Alios quoque misit occupare ulm et montem templi.
Porro alios misit in Gaza
ut interficerent Johannem. Ecce
praecurrens quidam in Gaza nuntiavit
Johanni que facta fuerant
et ipse festinavit occupare
ulm et occidit eos qui venerant cum eo et factus est
princeps sacerdotum post patrem.

Secundus macchabeorum

Secundus liber machabeorum non historie prosecutio sed prosecute recapitulatio.
Est enim epistola quam scripsit
Judas Machabeus et senatus iudeorum et Jerosolimite
dispersioni iudeorum que exulabat in diversis regionibus orientis et maris in Egypto,
in qua insinuaverunt eis dudum a se solemnitates ut eas
susciperent et solemnizarent
singulis annis. Scilicet purificationem templi, quam fecerant
xxv die mensis Casleu
post tres annos pollutionis
facte ab Anthiocho, alteram
quam instituerant xiii die

mensis Azar que dicebatur
voce Siriaca Prudie Mardochei,
diem quo instituerant pro mercedi-
bili victoria quam habuerunt in-
fecto Nichanore, cuius caput et
manum contra templum suspensa
per dyminas michilominus hortan-
tes ut solemne agerent dies
scenophegie et diem et ignis
qui datus est de terra ... quo Ne-
emias obtulit sacrificia. Similiter
autem loco huius epistole legitur
Jeremias abscondisse archam
et altare incensi in spelunca montis
in quo Moyses ascendit et vi-
dit dei hereditatem, et accessere
quidam qui sequebantur. Jeremia
ut notarent sibi locum et non po-
tuerunt invenire. Quos culpans
Jeremias dixit. Ignotus erit hic
locus donec congreget deus con-
gregationem populi et propitius fiat et
tunc dominus ostendet hec et appa-
rebit magestas domini et nubes
sicut in diebus Moysi et sicut
tunc Salomon fecit ut locus sanc-
tificaretur magno deo. Et vos
ergo super dyminas Jeremiam epi-
stolam dixisse aliter de manife-
statione arche fortasse institu-
tum erit. Hec autem Jerosolimite
iudeorum sine causa has insti-
tuisse solemnitates recapitula-
verunt in epistola bella que fece-
rant contra hostes qui frequenter
ebullierant de prole et quo ...
liberati erant adeo in manum forti
et fugabat peregrinos in enmachabi-
bus. Huic autem recapitula-
tione apposita sunt quedam que
in predicta non leguntur historia
Quorum quedam iam supra posu-
imus suppressa non ibi ... sup-
plebimus. Forma non epistole
hec est. Fratribus qui sunt Jerosolimis
et in iudea senatus quoque et iu-
das Aristobolo magistro Ptolo-
mei regis qui est de genere christorum
sacerdotum et hiis qui in Egypto
sunt iudeis salutem et sanitatem.

Ubi supra in
fine Hester

Vide plurimi
dicuntur quattuor festa dominus
celebrat in
iudeam
ante que
...
lege vero
...
...
...
de ...
templi
que ...
et sicut
feta
narra-
...

De archa
abscondita
super recapitulatione
pen ... an hec ...

Forma epistole
autem
ad iudeos
dispersos

Dec... hi...
...
...

Benefaciat vobis deus et
det vobis cor omnibus ut cola-
tis eum et faciatis eius vo-
luntatem Adaperiat cor vestrum in
lege sua et in preceptis suis
et faciat pacem et exaudiat
oraciones vestras et reconcilietur
vobis nec vos deserat in tempore
malo. et nunc hic sumus orant-
tes pro vobis. De magnis a-
periculis a deo liberati magni-
fice gracias agimus ipsi qui
venit. Epistula nos sua et
liberatos a deo factos ei eua-
re reperit a morte anthiochi
magni et a filio eius seleuco
cum puro templum honoraret
et deceditibus suis prestaret su-
ptus ad ministerium sacrificiorum
ad suggestionem Symonis de
tribu beniamin qui erat pre-
positus templi et invidebat
Onie misit heliodorum ad spo-
liandum omne erarium quod dixit
non prestare ad eorum sacrificia
Erant eciam congregata ad
victualia viduarum et pupil-
lorum et plura que erant de-
posita diuitum Permanserunt
autem prestantes huius Explete in
morte eius Et tandem in huiusmodi
modum Agitur hijs michano-
rem gestis et excelsis temporibus
ab hebreis ciuitate possessa
Ego quidem in hiis finem faciam
sermonis et siquidem bene et ut
hystorie competit hoc et ipse
velim Si autem minus digne
concedendum est michi Sicut
enim vinum semper bibere. aut semper
aquam contrarium est. alternis
autem vti delectabile ita le-
gentibus si semper exactus sit
sermo non erit gratus Hic igitur
erit consummatus
Porro quedam superaddita in
hac epistulari recapitulacio-
ne sumatim tangere curabimus
Sane in commendacione anthiochi
enim cogentem viciari a patribus le-

gibus recedere duc mulieres
delate sunt filios suos cir-
cumcidisse Et has infanti-
bus ad vbera suspensis cum
publice per ciuitatem circum-
duxissent circum fictis precipi-
tes precipitauerunt. Eleazarus
quidem primus de principibus scri-
barum apto ore hyancius com-
pellabatur suillas et carnes
sacrificij manducare Ideo
non veteris eius anima car-
nes licitas secretas afferen-
tes rogabat ut simularet
quod vesceretur aiebat ado-
lescentibus aut eum forte
relinquere et plagis peremptus
memoria mortis sue. et
exemplum virtutis reliquit Contigit
autem et vij fratres vna cum ma-
tre apprehensos compelli co-
pelli a rege ad escam por-
cine carnibus torquentibus
iussit rex coram eis sartha-
gines et ollas encas succen-
di et primogeniti linguam
amputari. cuiusque cute capitis
abstracta et summitate manuum
et pedum precisa coram matre et
fratribus. iussus in sartha-
gine torrebatur In eundem
modum singuli fratrum secundum
ordinem geniture torquebantur
premissa ab vnitaque exhor-
tacione ut regi obedirent et
viuerent. Super omnes autem mi-
rabilis et bonorum memoria
digna singulos hortabatur
patria voce et femineae cogi-
tacioni masculinum animum in-
ferens dixit ad eos Nescio
qualiter in vtero meo apparu-
istis. neque enim spiritum et animam
ego donaui vobis et vitam no-
et singulorum membra non
ego ipsa compegi sed qui forma-
uit. spiritum vobis iterum cum mi-
sericordia reddet et vitam sicut nunc
nosmetipsos despicitis propter
leges eius Cuique adhuc adole-

[illegible]

[illegible]

ſcenior ſuperesset ſuadebat
rex matri ut adolescenti fieret
in salutem. Cumque primo ſe
ſuasuram filio inclinata
ad illum patria voce dixit
O fili miserere mei diximus
filius tuis effectus ſusti
ne mortem ut in illa miseratione
cum fratribus tuis te recipi
am. Tunc rex indigne ferens
in ſe derisum in hunc cru
delius ſuper omnes deseuit no
vissime autem et post filios
mater defuncta est. Unde tanti
propagatores martirum asserunt
plurimi de hiis septem fratribus
ecclesiam solemnisare. Addit
quod in eadem epistola quod cum Judas
adversus Timotheum dimi
caret, apparuerunt adversariis
de celo viri quinque in equis
ducatum iudeis prestantes ex
quibus duo Machabeum me
dium habentes, armis circumseptum
conservabant in adversarios
autem tela. et fulmina iacie
bant. Nec multo post tempore
cum egrederetur Judas a Jero
solimis ut dimicaret adver
sus Lysiam, apparuit preces
sus eques in veste candida
armis aureis, hasta vibrans
Additur quod Joppite rogaverunt
iudeos secum habitantes ascen
dere scaphas quas paraverant in
die festo ad colludendum. Cumque
in altum processissent submerserunt
eos non minus ducentos. Hunc
audiens iudas in nocte ſupervenies
portum succendit et scaphas ex
ussit refugos abigue gladio
peremit. Jamnite quoque nocte
superveniens et portum cum navibus
succendit ita ut lumen ignis
pareret Jerosolimis a stadiis
CCXL. Addit quod prelio commisso
apud Jamniam plures prostrati
sunt de iudeis et venientes Ju
das cum ſuis ut corpora prostratorum
tolleret et in sepulcris ponet
patrum. Invenerunt autem sub

tunicis interfectorum de donariis
ydolorum, que apud Jamniam
fuerant, quibus quoniam manifestum
factum est ob hanc causam eos corruis
se et benedixerunt iustum dei iudi
cium, qui occulta fecerat mani fe
sta. et in preces conversi rogaverunt
dominum ut delictum eorum oblivioni traderetur
at vero vir fortissimus iudas colla
tione facta a ſuis XII milia dra
gmas argenti misit Jerosoli
mam offerri ea ibi pro peccatis mor
tuorum vel delicto illorum in sa
crificium. Addit quod cum sceleratis
simus Nichanor persequeretur Ju
dam post fedus cum eo initum.
et postea fractum cepit iuda esse
in locis Samarie et disposuit
committere cum eo in die sabbati.
Judei vero qui sequebantur Nichanorem
necessitate coacti ei ut honorem
darent diei sanctificationis. et deo qui
universa conspicit at ille quesivit
ab eis si est potens in celo qui
imperavit agi diem sabbatorum at
dixerunt est deus vivus in celo
potens, qui iussit agi septima
diem. At ille ait et ego potens
sum super terram qui impero sumi
arma et negotia regis impleri
Machabeus autem cum pauci essent
cum eo, formidantes impetum Nicha
noris. multitudine singulos eorum
armavit non clipei et haste in
munimine. sed sermonibus optimis et
exhortationibus prestrinxit exposito
eis sompnio, quod in eadem nocte vi
derat. In hunc modum Oniam
summum sacerdotem et qui a
puero in virtutibus exercitatus
fuerat manus protendere et orare
pro populo iudeorum post hec apparu
isse et alium mirum etate et gloria
venerabili circa illum et Oniam
dixisse Hic est amator populi
istius. Hic est qui multum orat
pro populo. et civitate sancta Jeremi
as propheta dei ostendisse autem
Jeremiam dextera et dedisse iude
gladium aureum et dicente accipe
sanctum gladium munus missum

de oblacione Jude pro defunctis

a deo quo decies senties aduer-
sarios filii mei istl coznamisi
bne confortati qui erat cum machabeo
impetum fecerunt in hostes et pro-
straverunt exercitum. Non minus qua
xxx milia ... interfecerunt cum ...
empta et redierunt Jerosolima
benedicentes dominum caput Nicha-
noris. et manum cum humero abs-
cisam: contra templum suspenderunt
statuentes omnes qui aplis decreuerunt
nullo modo diem istum absque celebri-
tate preterire. hic terminatum est epla In-
de ad dispositionem uideam Termi-
nata igitur explanatione recapitula-
cione et adpetitiones historie re-
uertamur de Johanne filio
symonis prosequentes

Genesis

Genesis

Incipit prologus epistolaris
Incipit prefatio
Incipit hystoria scolastica
dedicatione empirei et iiiior elementorum
de primaria mundi confusione
de opere prime diei
de opere secunde diei
de opere tercie diei
de opere quarti diei
de opere quinti diei
de opere piscium et auium
de creatione terre et opere sexte diei
Questio
Questio
Questio
de creatione hominis
de institutione coniugii
de requie sabbati et sanctificatione
Epilogus
de formatione prothoplasmi
de paradiso et lignis paradisi
de prohibitione comedendi et precepto
de impositione nominum animalium et
formatione mulieris
de sompno et formatione mulieris
de nominibus mulieris
de prophetia ade
de statu ante peccatum
de suggestione demonis
de esu pomi et statu post peccatum
de maledictionibus serpentis
mulieris et viri ·· eiectione
de eiectione de paradiso et supplica ··
de generationibus ade
de oblationibus fratris
de morte abel
de generationibus caym
de seth et eius generatione
Epilogum interserit
de causis diluuii
de archa
de ingressu eorum in archam
de kathaclismo
de ingressu Noe et ... cham
de ebrietate noe et maledictionibus
de dispositione filiorum noe et de
nenroth
de tunica abel
incidencia
de ortu ydolorum gentium
de generationibus

de egressu thare et suorum de chaldea
de annis abrahe post mortem patris
de adventu abraham in terram
chanaan
de descensu abrahe in Egiptum et
reditu eiusdem
de contentione abrahe et occur-
su melchisedech
de ortu iubilei
de sacrificio Abrahe post pro-
missione
de fuga agar et ortu
hysmaelis
de pacto circumcisionis et muta-
tione nominis abrahe et sare
de tribus angelis receptis ab
abraham
de duobus ascendentibus in
sodomam
de subversione sodomorum
de incestu loth
de peregrinatione abrahe apud
abimelech rege gerare
de ortu ysaac et eiectione
agar cum filio
de puteo iuramenti
de ymolatione arietis pro
ysaac
de morte sare
de legatione eleazar in
mezopothamiam
de adventu rebecce ad ysaac
de morte patris suscepta sobole
de cethura
de ortu regnorum
de morte hysmaelis
de labore rebecce in partu
geminorum
de venditione primogeniture
esau
de descensu ysaac in gerariis
incidentia
de uxoribus esau
de benedictione Jacob
de sompno Jacob cum fugeret
in mezopothamia
de duabus uxoribus Jacob
de quatuor filiis lye et de

filiis ancillarum
de reliquis filiis et de ortu Joseph
de divisis coloribus virgarum et
fetibus
ditatus Jacob
de fuga Jacob et federe cum laban
de muneribus premissis esau
de lucta Jacob cum angelo
de occursu esau et emptione agri
in sichem alias sichar
de morte sichimitarum et raptu dine
et fuga Jacob
de morte rachel et partu benia-
myn
de morte ysaac et regibus
edom
incidentia
de venditione Joseph quam pater
miserat
de ingressu Joseph in egiptum
quod iudas genuit phares et
zaram de chanan
de incarceratione Joseph in egiptum
de expositione sompniorum pincerne
et pistoris
de sublimatione Joseph et expo-
sitione sompnii pharaonis
de ingressu fratrum Joseph in Egi-
ptum sine beniamyn
de reditu eorum ad patrem
de ingressu in Egiptum cum benia-
myn
quod Joseph indicavit se filiis
de descensu israel in Egiptum
quod Joseph occurrit patri et intro-
duxit eum ad regem
de canone v. partis frugum instituto
de mandato quod fecit Joseph patri
de benedictione effraym et manasse
de benedictionibus xii tribuum
et primo de ruben de symeone et levi
sequitur de iuda
de zabulon
de ysachar
de dan
de gad
de asar
de neptalym
de Joseph

Sequitur de beniamin
De morte Jacob et translacione eius in Ebron
De morte Joseph

Exodus

Expositio exodi
de servitute filiorum israel
de indole obstetricum
de submersione puerorum
de ortu moysi et educacione eius
de uxore moysi Ethiopissa
de fuga moysi et affinitate Jetro
de visione rubi
de signis datis moysi
de reditu moysi in Egiptum
de primo ingressu ad pharaonem
de afflictione filiorum israel
de mutacione virgarum in colubros
de plagis egipti
de aqua versa in sanguinem
de ranis
de cinifibus
Sequitur de cinomia
de ulceribus et vesicis
de morte pecorum
Sequitur de grandine
de locustis
de tenebris
de diebus Egipciacis
incidencia et de morte primogenitorum
de agno paschali et diebus azimorum
Sequitur de exitu israel de egipto
de exitu israel de egipto cum ossibus Joseph
de sanctificacione primogenitorum xxxviii
de de secuto egipti
de ductatu columpne et mari rubro
de transitu maris rubri
de dulcoracione aque in marath
de fontibus et palmis helym
de coturnicibus et manna
de aqua data in raphidim
de pugna contra amalech
de subdivisione magnatum et consilium Jetro
de adventu ad montem Synay
de dacione legis ubi ...
de explicacione decalogi
primum mandatum
secundum mandatum
tercium mandatum
quartum mandatum
quintum mandatum
sextum mandatum
septimum mandatum
octavum mandatum
nonum mandatum
decimum mandatum
de altari faciendo
de iudiciis
de vendicione filie
de federe firmato aspersione sanguinis vitulorum
de primo ascensu moysi in monte
de thabernaculo faciendo
de firmacione arche
de propiciatorio et cherubin
de mensa et tonis
de panibus proposicionis
de vasis libaminum
de candelabro
de thabernaculi parietibus
de distinctione thabernaculi et velo
de cortinis et sagis
de modo tegendi secundum Bedam
aliter Josephus
de pellibus superioribus
eius sigillabat ista
de altari holocausti
de situ altaris et vasis
de atrio circa thabernaculum
de lucernis ceteris
de communibus facientibus vestibus sacris
de pontificalibus vestibus
de thyara et mitra
de tempore vestium
de altari incensi et loco eius
de composicione schimamatis
de constitucione sancte unccionis
de labio eneo
de electione artificis
racione thabularum
de vitulo conflatili
de ira moysi et minis dei
de translacione primum thabernaculi

Cum moyses vidit pretiosa domini
de fedus thabulis et gloria
vultus domini moysi
de apposicione thabernaculi et erectione

Historia leuitici

Hystoria leuitici
prmittit dimisso vitulo
de holocaustis et modo offerendi
de sacrificiis pacificis et salutaribus
de oblacione marinatorum
de hostia pro peccato
pro peccato sacerdotis
pro peccato synagoge
pro peccato principis
pro peccato anime
de igne iugi et eieccione cineris
de esu adipis et sanguinis prohibito
de consecracione primi sacerdotis et racionum
de potestate offerendi eis data et
accipiendi partes suas
de prima oblacione sacerdotum et
igne dato desublimi
de morte nadab et abiu
de distinctione ciborum
de purificacione puerpere
de lepra carnium et cognicione
de purificacione leprosi
de viro gonorratico et muliere
emoroyssa
de vitula rufa et hircis apoposito
et emissario appositionis
de purificacione et mulierum
de personis exclusis a matrimonio
cathalogus quorundam preceptorum
de hiis quibus (?) datum
de schema sacerdotum
de pena blasfemie
de talione legis
de observacione iubilei
de benedictionibus et maledictionibus
de decimis et votis

Historia numerorum

Hystoria numerorum — lxiii
post vitorum numerus
de excubiis circa thabernaculum
de commutatione primogenitorum plene

de etate ministrantium in thabernaculo
et differentiis ministrorum
de quodam reddendi rem alienam
de iudicio zelotipie
de scisma nazareorum
de benedictione super populum
de oblacionibus xii ducum
de dedicacione thabernaculi
de consecracione leuitarum
de hiis qui non possunt facere phase
primo mense ut faciant secundo
de tubis argenteis et modo clan-
gendi in eis
de recessu israel a monte synay
de electione lxx seniorum et murmure
populi
de dacione carnium et ira dei super eos
de lepra marie et causa lepre
de xii exploratoribus
de murmure populi propter quod xl annos
perierunt in deserto
de lapidacione colligentis ligna in sabbato
de scismate chore datan et abyron
et de plaga eorum
de combustione populi extincta per aaron
de virga aaron que una nocte fron-
duit et floruit et peperit nuces — lxiii
de reditu in cades xl anno
de morte marie et aqua contradiccionis
de transitu ydumee — aqua data de petra et regatur moisi ab edon
de morte aaron
de victoria per votum anathematis
de serpente eneo contra ignitos serpentes
de scopulis torrentium qui confusi sunt — lxiiii
de morte seon regis amorreorum — depr(?)
et og regis basan
de itinere balaam cui locuta est
cum asina — lxv
de ariolacione balaam et eius prophecia
cum amore mulierculum inflamatus
et israel beelphegor
de zelo finees
secundus census bellatorum — lxvi
de iure successionis hereditarie
de substitucione iosue
de libaminibus
de iugi sacrificio
de sabbatis et observacionibus eius
de neomenia — lxvii
de phase

de penthecoste lxvii
de festo tubarum
de festo propiciationis lxviii
de scenophegia
(De voto mulieris) de destructione madianitarum et prede
diuisione
de sorte duarum tribuum et dimidie
Cathalogus xl duarum mansionum
de orbibus leuitarum et de
suburbanis lxix
de nuptiis contribulium

Historia deuteronomii

Historia deuteronomii
Epilogus cum additionibus et
determinationibus lxix
de ciuitatibus refugii trans Jordanem
de diligendo deo (vestitu non veterabat / diuisio terre / quod gentes circumire)
de decima secunda
(de statuis ... / de offensis ... / de ordine iudicii / contractus) ~~de appellatione ad summum sacerdotem~~ lxx
de iustitia regis (de appellatione)
de maleficiis obuiendis
de lege thalionis
de timidis et plantatis remanendis
et exercitu lxxi
de fede non faciendo
de occiso inuento
de muliere capta in bello
de suspenso a ligno · vestibus alienis
de hiis quibus non peccatis non est cum
etiam de cautele
de scorto et precio eius non offerendo
de libello repudii (de prohibitione usure)
de plagis quam maior xl
de suscitatione seminis et modis
distabiliandi (de gestis mixture) lxxii
quatuor regna alia
preceptum de amalech (de genealogia)
testimonium cantici moysi
de morte moysi postquam benedixit
populum

Sequitur liber Josue

Sequitur liber Josue
de Josue lxxiii
de exploratoribus missis
de Jethim
de transitu Jordanis lxxiiii
de circumcisione galgalis

de euersione Jericho
de lapidatione Achor lxxv
de incendio Hai
de dolo gabaonitarum et multa
de quinque regibus suspensis
de xxv regibus fugatis lxxvi
de altari in Ebal et prima
distributione terre
Et Ebron data est Caleph
Cum Josue dimisit terram sorte
ix tribubus et dimidie
de virginibus que a pre
de reditu duarum tribuum et lxxvii
dimidie
de fide quod statuit populus addere
de morte Josue et Eleazari
incidentia

Historia iudicum

Cum Judas pugnat cum cananeis
de cineis et insimulatione populi
de loco flencium lxxviii
de othoniel
incidentia
de amath et sangar
incidentia
de delbora et barach lxxix
incidentia (Jabel Abner)
de gedeone lxxx
incidentia lxxxi
de amelech
de abimalech et expulsione
et morte eius
incidentia
de thola
incidentia lxxxii
de Jabir
incidentia
de Jepte
incidentia
de abessan lxxxiii
incidentia
de ahialon
incidentia
de abdon lxxxiiii
incidentia
de sansone
Et sanson occidit leonem
de combustione segetum philisteorum
per sansonem

quomodo misserit uxorem cum magal...
la agri
quomodo tandem deceptus fuit
Inmaderia
de micha lxxxvi
de uxore levite
Ruth

Incipit hystoria regum

de oracione anne in sylo
de oracione anne in sylo lxxxvii
de ortu samuelis
de filiis hely scilicet phinees et ophni
quomodo deus vocavit samuelem
de morte hely et filiorum eius
in captivitate arche lxxxviii
Inmaderia
de remissione arche lxxix
quomodo orante samuele vicit israel philistinos
quomodo samuel posuit filios suos iudices plebs petiit desideravit regem
de unctione saulis et electione xc
de naas et 2a unctione saulis
quomodo samuel reprehendit saul xci
de translatione regni
de clade philistinorum et fauo quod comedit jonathas xcii
quomodo saul vicit amalech
de unctione david in domo ysai
de morte golie xciii
quomodo saul persequitur david
de fuga david cum nobe xciiii
de fuga david ad achis
quomodo micol deposuit david
de morte abimelech ad sacerdote
de persecutionibus et quomodo latuit in spelunca david
de morte samuelis xcvi
de nabal abigail
de fuga david ad achis xcvii
de suscitatione samuelis
quomodo david vicit amalech
de morte saul et filiorum eius xcviii
Inmaderia

Secundus regum

de planctu david super saul et jonatha
de 2a unctione david in regem xcix
de regno hysbozeth
de filiis davidis
de 3a unctione sua david ioab
de interfectione abner c
de morte hysbozeth
de unctione tercia david
quomodo david expugnavit urbem et munivit ci
quomodo david vicit philisteos
de reductione arche in urbem
de victoriis david et officialibus eius cii
de miphiboseth et sydo david quomodo amonitas et syrias
de morte urie et penitencia david
quomodo ioab expugnabat rabath ciii
de thamar quam amon oppressit
de morte amon et fuga absalon et reditu eius ciiii
quomodo absalon persequitur david
de consilio chusi et morte achitophel
de morte absalon et achitophel suspendit cv
de reditu david in urbem
de morte amasse et sybe cvi
de septem viris suspensis in ultionem gabaonitarum cvii
de quodam plebs david
Cathalogus fortium david

Tercius regum

cviii
de uno filio et altari erecto a david
de unctione salomonis et regnum pacis adonie
de secunda unctione salomonis
de morte david de dimissione sacerdotum quomodo ad officium cix
Inmaderia
de morte adonie et ioab et semei
de sompno salomonis
de iudicio mulierum cx
de prefectis salomonis de sapientia salomonis
de introitu exercitus
de operis templi et edificatione templi cxi
de ornatu interioris domus
de duobus cherubin et candelabro cxii
de portis et altaribus
de domibus cxiii
de atrio sacerdotum
de atrio mundorum
de atrio mulierum cxiiii
de atrio immundorum
de altari et mari eneo
de luteribus
de vasis altaris cxv
de dedicatione templi
de domo saltus cxvi
de basilica et domo regia
de operibus salomonis
de operibus salomonis cxvii
de regina saba questio sabe de ligno
de adversariis salomonis et morte eius
et de uxoribus multis salomonis

Incidencia Cxviii
de roboam et divisione regni
de ieroboam et abdo et duobus
interfectis(?)
de morte ieroboam Cxix
de morte roboa
incidencia
de abia
de aza et regibus isrl nadab baza
et hela
incidencia Cxx
de zanzi et amri
de achab et iezabel et helia Cxxi
de sacerdotibus quos interfecit
helias
de fuga helie et vocacione elisei Cxxii
de prima obsidione samarie
de victoria achab
de vinea naboth de vestitu filio Cxxiii
de morte achab de Michea
de iosaphath Cxxiiii
incidencia

Quartus regum

de ochozia rege isrl
de raptu helye
de sale helye Cxxv
de tribus regibus qui obsederunt regem
moab et de morte michee
de superhabundancia olei
de suscitacione filii sunamitis
de superhabundancia panis et col-
loquintidis .Cxxvi
de naaman
de fame et accia syrorum
de 2a obsidione samarie
de prophetatione elizei Cxxvii
de fame
de morte benadab
de iotam rege iuda Cxxviii
de ihen rege isrl
de athalia et ioab Cxxix
de zacharia interfecto inter templum et altare — de gazophilatio
incidencia Cxxx
de obitu elizei
de amasia et ioas rege isrl
incidencia
de ieroboam rege isrl
de amos propheta Cxxxi
de ozia
[illegible]

Incidencia
de zacharia filio ieroboam rege isrl
de manahen Cxxxii
de inicio captivitatis x tribuum
de ezechia de samaria
de achaz et ioatham
de achaz
incidencia de ruyne edificacione(?) Cxxxiii
de captivitate x tribuum
de ezechia
de signis trium annos que
prefuerunt Isaias Cxxxiiii
de fuga senacherib
de regressu solis Cxxxv
de morte ezechie
incidencia
de manasse et ysaye obitu
de morte manasse Cxxxvi
incidencia
de amon et iosia
de ieremia Cxxxvii
de invencione deuteronomii
de morte iosye Cxxxviii
incidencia
de ioachim
de prophetacione ieremie contra ioachim
de nabuchodonosor et morte ioachim
de ieconia de spoliacione templi et transmigracione iudeorum
[illegible] — de sedechia Cxxxix
de prima obsidione ierusalem
de obsidione ierusalem ii et incarceracione ieremie et emptione agri
de fuga sedechie et captivitate inde Cxli
incidencia de fine regni
incidencia de destructione templi et fletu ieremie et eius contra civitatem
de tiniatis Cxlii

Abdias

Cxliii
de captivitate
de morte godolie Cxlvi
de assensu religacionis inde
in egyptum et obitu ieremie de captivitate
de captivitate religacionis inde

Ezechiel

Cxlviii
visio ezechielis Cxlix
de tuba visio
de gog et magog Cl
de morte ezechiel

Daniel

Visio danielis de 4or ... quo
Visio ... fecit nabuchodonosor et quod noluit vesci cibis ... et quod diligebant
Prima visio de statua ... et lapide ... Cli
Secunda visio ... fuerunt in fornace
Tercia visio quod Nabuchodonosor fuit bos Clii
Cathalogus regum babilonie
Quarta visio Cliii
Quinta visio de quatuor bestiis et antixpo
de mar... Sexta visio de ariete et hirco Cliiii
Septima visio quod daniel positus fuit apud tirum et missus in speluncam leonum
Octava visio
Nona visio ... daniel dan
de ... pro liberatione iudeorum
Clvii Decima visio ... antixpi ... iudicii
Clviii de zuzanna
de ydolo belis et draconis
de abacuk Clix
de Ciro et astiagis filia Clx
de licentia reedificandi data iudeis
de reedificatione templi
Concordancia et de morte Cyri ... et de ... Clxi

Judith

de duobus magis et dario
filio ytaspis holofernes Clxii
de consummatione templi aggee
et zacharia
de dedicatione templi Clxiiii
Concordancia
de xerse
~~de artharxerse et esdra~~
~~de reedificatione urbis~~

Esdras

de artharxerse et esdra
de reedificatione urbis Clxv
de inventione ignis
de observatione tabernaculorum

Neemias

de dedicatione urbis et obitu Neemie Clxvi
Concordancia quando plato natus est et ypocras claruit
Concordancia ... plato ...

Hester

de Hester de assuero ... vigebat
Concordancia de morte ... claruit ... obiit
de ar... et dario filio eius
Concordancia de ...
de Allexandro et ... sol et luna Clxx
de reclusione x tribuum et
morte allexandri
de ptolomeo sother
Concordancia
de ptolo. philadelpho et lxx interpretibus
Concordancia
de Euergete et filio syrach ... Clxxii
Concordancia
de filipatore
de filometore
de Anthiocho epiphane ... Clxxii

Machabeorum

de machabeis de Mathatia
de plus inde math
de purificatione templi festum luminum ... Clxxiii
de plus inde
de morte Anthiochi
de ingressu anthiochi et
imperatoris in iudea
de demetrio et nichanore
de federe iudeorum cum romanis
de morte iude
de jonatha
de Allexandro
de demetrio ...
de pugna jonathe ...
de Anthiocho adolescente et de morte ionathe et libertate ... iudeorum Clxxvii
de Symeone
de Anthiocho filio demetrii
de morte Symeonis
Secundus Machabeorum et est ... historiarum

Evangeliorum historie de commendatione Simonis sacerdotum

Historia evangeliorum

Mortuo Simone qui
ultimus v filiorum
Mathathie Asamo-
nei dux et sacerdos
fuerat in iudea succes-
sit ei filius eius Johannes cogno-
mine Hircanus quem Josephus
in tribus commendat in religione
sacerdocii in eximietate ducatus
et quia vir propheta erat. Cum in-
sequtus esset Tholomeum qui eius
patrem dolo interfecerat. matrem
quoque eius in vinculis tenebat cum
duobus fratribus et fugerat
ad opidum ultra Jordanem Jeri-
contra quod Dagon vocabatur. ob-
sesso quidem oppido cum Johannes
forcius insisteret Tholomeus
matrem Johannis et fratres sus-
pensos usque ad sanguinis effusi-
onem cedebat. fractus quoque pietate
Johannes ab impugnatione se tem-
perabat. mater tamen clamabat ne
pro se sineret Tholomei scelus
inultum. mortem enim suam se in-
dicaret immortalitatem eamque meliorem.
ob hoc diucius tracta obsidione
quartus advenit annus feriatus
iudeis. et recessit ab obsidione
Johannes. Tholomeus vero
matre eius et fratribus occisis
fugit ad Zenonem Philadelphie
tyrannum qui cotilia cognominabatur.

De instructione xenodochiorum

Post hec Anthiochus Rex Sy-
rie obsedit Jerusalem. Cumque obsidio
appareret Hircanus duos de viij
loculis circumstantibus sepulchrum
David sustulit quoque ex eis plus quam
tria milia talentorum dedit tri-
centa talenta Anthiocho
ut obsidione recederent. et ut
placaret animum populi de sepulcri
apercione de reliqua pecunia primus
instituit xenodochia pauperum
in Jerusalem. Samariam capta solo equa-
vit quam post Herodes instauratam
Sebasten ~~dixit~~ dixit. Mortuus est

autem Johannes xxx in annis
rebus optime administratis
relictis quinque filiis Aristo-
bolo primogenito et Antigo-
no cum tribus minoribus.
Cumque nullus eorum ad regendum
populum sufficeret. uxore sua
disertissima iudee prefuit et
filius

De regno iudeorum restitutione per Aristobolum

Aristobolus vero imparciens
dominium matri matrem
cum tribus fratribus minoribus
vinculavit in carcerem et An-
tigonum quem diligebat consortem
a se constituit. Imposuit quoque
sibi diadema et restitutum
est regnum iudee. Fluxerant
autem a Sedechia sub quo
regnum fuerat interruptum anni
iii^c lxxx et menses tres
vel a reditu de captivitate
Babilonis. Condolens sepe le-
gitur intermissum fuisse re-
gnum usque ad Hircanum et A-
ristobolum intermissum id est usque
ad Aristobolum Hircani fi-
lium regnavit Aristobolus u-
num annum eo quod matrem fame
peremit in vinculis. Cumque
egrotaret Aristobolus cum di-
ctum que post ab Herode di-
cta est Antonia redibat
Antigonus de Galilea cum
qua multa preclara fecerat
indutus novis armis et
decentibus. Cumque ingrederetur
Jerusalem diebus scenophegie
ob honorem festi et ut osten-
taret decorem armorum populo
armatus intravit. Quod vi-
dentes emuli eius et ma-
xime uxor fratris que odi-
los in eum iniecerat sed ne-
ci assensum non prebuerat
accusabant eum Aristobolo
dicentes. Cessat tempus an-
dicens te egrotante in ma-
forti et armata intrat ut te

primat et regnet quod ita probare potes. Iube enim venire ad te si veniat armatus. super hiis que dicimus Equidem erat ad urbem Cesarea que longe distabat a ierlm et ad via illa subterranea que erat iter ad pallatium in ierlm. Aristobolus armatos in subterraneo quod pirgus stratonis dicebatur posuit. Et quia Antigonus missus est ut in (?) ... erat. qui si veniret armatus eum interficerent. Et ad reginam frater Aristobolus precepit nuncio ut diceret ei ne veniret armatus. sed regina corrupit nuntium muneribus ut diceret quod cum armis descenderet affectabat enim Rex eum videre in armorum decore

De morte antigoni

Erat autem eo tempore in ierlm gentalia quidam iudas nomine de secta essenorum qui scolasticos suos docere solebat. Vidit ergo iudas antigonum in armis gloriantem exclamavit. Pape nunc michi est melius mori quam ait veritas me interiit. meam quod predixi aliquod mendacium deprehensum est. Vivit antigonus qui hodie moriturus erat in pirgo stratonis. locus autem ille ab hinc sexcentis stadiis distat. hora iam diei testatur ... Cum sic eum lacrimis senex pauloposte cum antigonus cum armatis descenderet per pirgum stratonis ... locorum equivocationem senex agnovit fuisse deceptum. Aristobolus autem ... post mortem fratris indoluit adeo quod morbus invaluit ut sanguinem laceratis intestinis evomeret

que vimus de similibus. Hunc offero destinatus foras efferens ubi antigonus occisus fuerat casu effudit. sup adhuc extantes cruoris maculas. Quod videns populus exclamavit asserens nutu dei in ultionem occisi sanguine libatum corporis Cuius Rex clamoris causam scitatur nullusque ei audet prodere. tandem minatus ta... cum instantia supplicium verum quod erat indicaverit. et ingemiscens ait fassum erat ut dei lumine scelera mea laterent. Quatinus o corpus impium meum fratrisque aiaz dampnatam detinebis. Totum non paulatim meum eius sanguine libero totum simul accipiat et hiis dictis expirauit

De tyrannide regis allexandri

Quo mortuo uxor eius quia prolem ex eo non susceperat fratres viri solvit a vinculis maiore natu allexandrum regem constituens. qui cognominatus est ianeus qua etiam modestia preesse videbatur. Ceterum sevi nimis exegit principatum. Duxit quoque uxorem nomine allexandra que et psalima dicta est Hic adeo nequissimus fuit quod in vi annis circiter l milia iudeorum interfecit. Facinora eius detestabantur. Cumque offensus esset populo municit sibi palatium in ierlm quod Barris dicebatur Cuius quia ipsa cara armata est. Tribus quod eam iudei deseruerat cum defendi posset a dracone ab omni vincente. Adeo autem offensi erant iudei ut semel sollicitavit ei quo nature pacto eos sedare posset responderent si moreretur. Obsessos in plateis ierlm suspendit octingentos iudeos exprobratos. uxores quoque eorum et liberos necavit Cumque quievisset a preliis et estimans fatigacione morbum excitio natum putans intemperantia laboribus militie se reddidit et tercio(?) anno octavo regni sui anno mortuus est. Duos relinquens filios hircanum. Et aristobolum Vetus quoque filios ... putre

Et hiis temporibus ingenti ... contra ... tandem ... amatu ... pella captus ... ars ... eum ... docta a ... galli luctus ... amatoris in ... infamie aliquos ... interfecit ...

iudeis odiosos. Regnum reliquit
uxori que sibi suis beniuo-
lencia piis sepe grauiat tyrandi
uirum sepius resistens etiam simu-
lata religione sub habitu pre
ferebat.

De Regno allexandre

Que dum regnaret hyrcanum
primogenitum pontificem declara-
uit enim facturum regis indicans
quia modestum sciebat. Aristo-
bolum eo quod feruentis animi inerat
priuatum uiuere coegit
Eo tempore orta est in iudea
heresis phariseorum de quibus
post eam in secretis aliis explicabitur
Horum consilio utebatur in omnibus
allexandra ut eorum consilio opti-
mates quosque iudeorum aut ex-
ilio damnaret aut interficeret. De-
nique diogenem qui allexandro
fuerat amicissimus occidit alie-
ingenuarum quod duos sibi consila
uerat exercitus ut cum in iudeos tu-
cius debacharet. Unde multi
ad aristobolum confugerat. cuius
patrocinio tuerentur. Nono autem
regni sui anno egrotauit alle-
xandra et aristobolus collecta
plurimorum manu post matrem se
regnaturum declarauit. Ob hoc inse-
rata querelas hyrcani in coniuge
aristoboli cum filiis in custodia
reclusit obsides acceptos ne re-
gnum sibi aristobolus usurparet

De multiplici discordia fratrum

Qua mortua aristobolus
collecto exercitu contra fratrem
mouit arma. Cumque congressi
essent fratres in campis iericon-
tinis uictus hyrcanus fugit in
urbem. Tandem ea lege in con-
cordia redierunt ut aristobo-
lus regnaret hyrcanus uero fr-
es quibuslibet frueretur hono-
ribus. Domos etiam permuta-
uerunt. Erat autem tunc hyrcano anti-
pater ydumeus cuius prudenciam
et strenuitatem timens aristobo-
lus. Calumpniabatur ei preten-
debat hic persuasit hyrca-
no ut se dolo interimentum
quereret et ut ad aretham
regem arabum confugeret cuius
auxilio rediret in regnum. No-
ctu igitur egressi uenerunt
ad regem arabum in opidum
quod petra dicitur ubi regni
sedes erat. Itaque collecto ex-
ercitu aretha uenit in iudeam
et obsedit urbem. Tunc etiam
cepisset nisi dux romanorum
scaurus soluisset obsidionem.
Nam cum Sylla deficeret hec
regio facta romanis tributa-
ria. Missus quia erat pompeius
a romanis contra tig-
ranem regem armenie scaurum
et ipse scaurum miserat in syriam
syrie. Cum autem audisset dis-
sensionem fratrum in iudea ra-
tus tempus esse quo de facili
iudeam romano subderet im-
perio ualida manu fines intra-
uit iudee ad quem legacia a fra-
tribus utrisque uenit auxilium
eius. Hinc inde postulates.
Corruptus autem scaurus tri-
centis talentis missis ab
aristobolo. quod primum est
romanorum Josephus testatur
ad arabas legatos misit ro-
manorum et pompeii nomine di-
cens intentans nisi ab obsidi-
one descenderent. Recedente
ergo aretha hyrcanum et anti-
patrum filadelphie collocat
cum frustrati essent arabum
in adiutoriis. Precem contulerat
Cum enim pompeius damascum
uenisset cum multis muneribus
uenerunt ad eum orantes ut ui-
olencia aristoboli dignaretur
odio iudicaret et hyrcanum
restitueret ~~regno~~ regno defuit
nec aristobolus sibi fretus
corrupcione scauri scilicet
enim ante pompeium

honorem sibi regium non exi
buisset indignans cum sa
lutato pompeio recessit
et recepit se cum alexandrium
opidum inexpugnabilem opidi
munitorum. Rursus collecto ro
manorum exercitu contra eum
instructus est magnus. Insi
stit quod de opido ad se descenderet
sed non quia pro impiis nota
batur detruncat porcius pichi
tari quam fatre consilio tum
suorum descenderet ab opido
relictis ibi custodibus prae
sentit ut non nisi manum sua
scriptis epistolis obtemperarent
abiit quoque Jerosolimam bene
rati instructa est magna a
lacri facta ita reuersa mor
te metdare sibi initiata
ubi pinguissima regio y
dumea et palmas pluri
mum et balsamum mittit
tamquam incisis lapidibus acu
tis robore fallante lacrima
emulucibus colligunt

Cum pompeyus Jerosolima sibi tradita templum expugnauit

Cumque Jerosolimam
peteret citus aristo
bolus occurrit ei pecuniam
pollicens que erat cum alle
xandrio sed decretis ro
manis paruit in opido sed
nihil horum effectum est Mis
sum enim gabinium ad susci
piendam pecuniam custodes non
in opidum receperunt Iratus eo
motus pompeius aristo
bolum vinctum in custodia colla
cauit Cum autem obsedisset
urbem orta est dissensio in
urbe Nam fautores aristo
boli urbem tueri fautores
hyrcani eam tradere roma
nis contendebant Hoc pre

uincta aristoboli in templum
contraxit Receptus quoque pompeius
in urbe templum expugnabat
Cumque septentrionalem vallem ag
geribus impleret labor esset
imperfectus nisi obseruatis septi
mis diebus in quibus iudei in
dies sabbati non est aggerem fieri prae
cepisset mense in tertio factum
irruptum est et fausta et corne
lius Sille filius primus ingredi
ausus est et irruentes Roma
ni in prophanauerunt templum
et ut alibi legitur equos in
porticibus stabulauerunt ob quam
rem traditur numquam deinde pugnas
se pompeium cum victum qui
antea fuerat fortunatissimus
Postea tamen die ingressus templum
pompeius admiratus est et orna
tum et religionem templi nichil
tamen inde tulit precipiens edituis editüus
ut a sordibus mundaretur tem
plum Cumque imposuisset iero
solimis tributum hyrcano
quoque pontifice declarato aristo
bolum captiuum duxit duces quoque
filios eius allexandrum et an
tigonum cum totidem filiabus roma
quoque publica ... Syrie et
Judee administrationem Scauro ro
mano relictis secum cohortibus
duabus

De diuisione iude in penthciarchias

Alexander uero filius Ari
stobuli carcerem fugit qui cum
magna manu collecta iudeam
populabatur et hyrcano immine
bat Obtinebat autem munitissima
loca allexandrium hyrcaniam
et macherunta Missus est autem
in Syriam gabinius ut Scauro
succederet sub quo et marcus
anthonius militabat qui cum
allexandrio obsedisset allexander

consilio matris allexandri ipse
tradidit ei. et castra que gabi
nius consilio mulieris eiusdem
funditus eruit. ne alterius
belli fierent receptaculum pal
pabat enim mulier gabinium ob
sequijs initis suo. et ceteris capti
uis metuens quos Roma fue
rant adducti post hec gabinius
curta templi hyrcanus manda
ta gente iudeorum in v conuentus
diuisit qui per penthatarchias iudeos
frangens superbia Eo tempore filius
est Antipater amicissimus gabinio
et marie marcho anthonio
adeo quod claruit. quod data est ei
vxor neptis regis arabum cipris
nomine sustulit ex ea quatuor
filios et filiam Primogenitus fu
it phasel secundus herodes qui post
dictus est ascalonita tercius Jo
sephus quartus ferroras filia dicta
est salomina

De fuga aristoboli et iterata eius captivitate

Post hec tamen elapsus est
Roma aristobolus qui
magna manu iudeorum conflata
allexandrium muros reedificabat
ad quem debellandum missus est a
gabinio anthonius captusque
tandem aristobolus cum filijs Ro
ma productus est Illum quidem
senatus in custodia retinuit fi
lios autem in iudeam remisit quia
gabinius idem se scripserat spopon
disse vxori aristoboli pro castel
lis traditis Post hec cum
gabinius apud Egyptum
detineretur allexander aristoboli fi
lius iudeos iterum ad dissencio
nem reduxit. sed rediens gabinius
et pacem fecit et hyrcanum
pontificium confirmauit Crasso mor
tuo missus est in partes Syrie cas
sius. ut et parthos. qui tunc
romanis iminebant reprimeret

Insuper non parcens mili
tibus omne fere aurum de
templo tulit etiam quibus
pompeius abstinuerat duo
milia talentorum ob hec autem
in ore infusum interijt Cum
successit partes Syrie cassius
cui in omnibus consilio
antipater vtebatur

De reditu aristoboli in syriam et eius morte

Eo tempore scisma est discor
dia inter romanos pro
pompeio et Julio cesare
Cesar autem per senatum et pom
peij fugam arripuit monarchiam
rebus omnibus Rome quod po
tita solutum aristobulum duabus
legionibus in Syriam
misit facile putans iudeam
per eum posse subici tamen spes
cesaris frustrata est
Nam a studiosis pompei
veneno periit aristobolus
et diu mansit corpus eius
in melle conditum prohibita se
pultura donec iussu anto
nij in monumentis regalibus
sepultum est Occiditur quoque
filius eius allexander an
thiochie a scipione securi
percussus secundum pompei litteras
licet satageret pro criminali
prius habita super hijs questione
in romanos admiserat filia
autem superstes antigonus
cum sororibus suis ad quendam
tolomeum manei filium qui
sub libano morabatur confugit
accepit quod tholomeus fu
nore sororem allexandri ra
puere regna sua et quidem tra
dunt sustulerit lisania ab
lene regia thetrarcham

Quomodo antipater transijt in gratiam cesaris

Post hoc factu est p-
lm in emathia
ni int'fuit antipat' z iu-
dei sub popeio qui cu
redisset tn in iudea timens
Cezaris impetu liberos suos
ad arabes cognatos eos
transmisit. Mortuo pompeio
antipater in clientelam
Cezaris contulit. Misit aut
metridate pergamen ad ex-
pugnadu pelusiu mittes
cu eo incola libani tolo-
meu. et antipatru cu tri-
bus milibus iudeoz. Ubi
ptus antipatri pritu in
emtuit. Ita z muru pmg
tussendit et mephitas et
ad obsequendu Cesari pru-
dentia sua instigavit. Etia
inito plio cu ceteris egip-
tiis plurib3 occisis totius
pfessus corpe pter prim
sinatq3 exptio habita q3
in cedola factos suos apd
Cezare metridate testem
habuerit. Marco etia an-
tonio in plurib3 eu comme-
dante factus est amicus ce-
sari. Cesar romana ci-
vilitate simul immunitate
donavit eius q3 grā potifi-
catu confirmavit hyrcano

Qualiter antipater in iudee procurator creatus est

Eo tempore antigonus
antipatru z hyrcanum
criminabat apud Cesare di-
centes eos consilio patrem
suu z fratre interfecisse. Ad
hec antipater veste scissa
multitudine vulnerum demostrans
verbis non opus esse dixit cu
cicatrices se tacente clamarent
ipm fidele romanis.
Antigonu filiu fuisse

fugitivi eorum. Nullo enim ipm
a pompeio quo adiuxit po-
tuit avellere. Nunc a Cesare
quisquam eum esset amplissimus.
Tunc Cesar utriusq3 dignitatis
sub pontifice in iudea dedit
antipatro optioz. Qui remissa
dignitate mensura in Cesare pro-
curator iudee declaratus e. Impe-
travit q3 ut eursa patrie menia
renovaret sibi liceret. Regni q3
e gressu hyrcano ita tn ne
rex vocaretur. Certu etia cogna-
tu suu Cesar Syrie pficit

Qualiter herodes factus est preses galilee et princeps milicie presidis syrie

Post hoc antipat filiu
maiore phaselu ihero-
solimis sub se civitatem sta-
tuit et herodem galilee pficit
qui cu n(on)a strennius esset prin-
cipem latronu quendam ezechi-
am cu sequacib3 eius interficit
adeo q3 terram quietam reddidit
ut publice herodes pat' galilee
cantaretur. Phaseli q3 in dolem
fris bona emulacom superare
certabat. Ob hec z pat' eos ab-
sequiis regalib3 agente talem
nec ppt' hoc tn minus fidelis
fuerat hyrcano. Certu fieri non
pt ut livore in bene gestis quisp
effugiat. Erat q3 qui dicerent
hyrcano q3 antipatro et filiis
eius rebus traditis. Ipe vacuo
regis nomine sedet. Hiis atten-
sus paulati hyrcanus causa
dicturu herodem iubet accer-
siri. Qui munita pns galilea
non toge speciabat ferens secu
serti epistolam pcipientis hyr-
cano ut herodem ab omni crimine
et pena liberaret. Non multo pos(t)
factus est herodes princeps mi-
licie syrie et tunc iniuria patris
contumeliis herodes vindicasset

In hyrcanum misit pater eius et si
impetum eius fregissent

De morte iulii cesaris et aliis

Hos tempore bruti et cassij dolo
occisus est cesar cum
tercium annum et menses vij tenuisset
principatum / fuerat quidem rome
imperatum a romulo sub regi-
bus vij annis ccxl. post sub con-
sulibus res acta est annis ccc-
lx quatuor. obiit autem cesar
anno etatis sue lvj corpus
eius pro rostris combustum est
statuit autem populus in foro soli-
dam columpnam lapidis numidici
xx pedum super quam tumulatus
est que iulia dicta est. Centesimo
autem die ante mortem eius ful-
men cecidit iuxta statuam eius
in foro et de nomine eius super-
scripto c litteram capitalem abrupit
Nocte precedenti diem obitus fene-
stre talami eius cum tanto stre-
pitu aperte sunt ut exiliens sta-
tim ruituram domum estimaret
Eadem die cum iret in capitolium
date sunt ei littere indices mortis
imminentis que dum reservaret occisus
in manu eius non dum saluta inuen-
te sunt. Die sequenti apparuerunt
tres soles in oriente qui paula-
tim in unum corpus solare redac-
ti sunt significantes quod dominium
lepidi antonij et octauiani
augusti in monarchiam rediret vel
potius quod notitia trini dei et unius
toti orbi futura immineret. Bos
etiam aranti locuta est dicens in vanum
magis desistitis homines quam
frumenta

Quod herodes adhesit cassio

Post hec cassius venit in
syriam cumque pridem preses
fuerat colligens exercitum contra
augustum adolescentem et antonium
septingenta talenta a iudeis
exigebat. Cumque autem hero-
des de galilea c. fecisset ta-
lenta fauorem cassij meruit
mora aliquorum indignationes fe-
rentis prefectus est syrie. Hero-
des cum cassio ad plurimum qui
ei adepta victoria regnum iu-
dee pollicebatur

De nece antipatri machinata per herodem

Erat eo tempore cum hyrcano
quidam de ciuibus suis
nomine malicus aspirans
ad sacerdotium. Cumque decre-
uisset hyrcanum veneno
appetere statuit prius appetere
antipatrem multorum beneficiorum
ipsius. Corrupto itaque ve-
neno per ministrum mortuus est
antipater. Malicus vero cum
de morte eius suspectus
haberetur coram herode cum
multis se excusabat. Cumque
scripsisset autem herodes pro explanatione
de patris morte apud cas-
sium rescriptum ipsius accepit
ut dolum dolo vindicaret eo
quod etiam cassius a liarcho
lit iniusta causa odio ferret
Rogauit quod herodes
hyrcanum et malicum ad
cenam qui dum iret cum suspectu
malicum aliarche interfecerunt
Hyrcanus autem stupore disso-
lutus cecidit cui quod recepta
anima percunctabatur quis ma-
licum occidisset. Cumque re-
spondisset cassij preceptum
ait hic et patriam cassius
saluauit moliminis ambierit
insidiatorem perempto. Non multo
post cum egrotaret herodes
damasci felix malici
frater in ultionem fratris contra
phasaelum mouit arma
fultus hyrcani auxilio. Cumque
conualuisset herodes hyrca-

rum aggredi attemptabat
sed passim tacite redierunt in
concordia. Habebat quidem Hero-
des uxorem nomine Dosidem
sed ignobilem de qua et An-
tipatrum suscepit. superduxit
que Mariamnem neptem Hyrca-
ni tunc etiam amore inuadit
se et factus est proselitus

De uxoribus Herodis et liberis eius

Habuit quidem uxores
ix ex quarum vii nomi-
nasam suscepit sobolem. Sed
de hiis paucos nominare suf-
ficiat. Primogenitus eius An-
tipater ex Doside. Alexander
Aristobolus ex Mariamne. Ar-
chelaus ex Malthaca Sama-
ritide. Herodes Antipas qui
post tetrarcha fuit et Phi-
lippus ex Cleopatra Ierosolimitide. Herodes ex altera
quidem Mariamne filia Pon-
tificis.

Qm Herodes et Phaselus tetrarche

Sed ubi Cassio in Philip-
pis interfecto Cesar
in Italia Antonius in Sy-
ria discesserunt iudeorum opti-
mates Phaselum et Herodem
apud Anthonium accusa-
bant quod rerum summa impo-
sident nomine tantum superesse
Hyrcano. Herodes autem
muneribus placauit Antho-
nium deuotatis ei in memo-
ria patris sui antiqua
familiaritate cum eo. Cum at
demum Anthiochie a centum
uiris iudeis accusaretur astante
etiam Hyrcano protectabat
Hyrcanum Anthonius quoniam na

rebus gerendis essent aptissimi
Cumque Herodem et fratres eius
aliis pretulisset Hyrcano Anto-
nius eos de procuratoribus tetra-
chas iudee declarauit. Abeunte An-
tonio Roma Pacorus rex Parthorum
in manu ualida custodie transgressus
est. Ad quem descendens Lisanias
Antigonum nepos filius Ptolo-
mei ex Allexandria ut perductum
est pollicitus est talenta mille
exigentes quingentas ut Antigonum
in regnum induceret. Acceptis
itaque a Pacoro militibus milibus
Parthorum Antigonus urbem ex-
pugnabat et Faselus quidem
cum Herode domum regiam
custodiebat. Sed cum intrasset ur-
bem Antigonus in diebus pen-
thecostes etiam in foro dimicatum
est. Cum autem de pace tractaretur
Antigonus Parthorum regem ar-
bitrum in dolo deposcebat. Egres-
si sunt ergo Hyrcanus cum Faselo
et Antigonus ad Parthorum regem
properantes. Herodes noluit cum
eis descendere suadente Mariam-
ne ut numquam fidei Parthorum
fidem haberet. Hyrcanus uero et Pha-
selus in itinere a Parthis decepti
sunt. Quo cognito Herodes
nocte ad Ydumeos cum tribulibus
suis confugit. premisit quidem uxores
et filios et uniuersa suppel-
lectile. Etiam ipse subsequentium
impetus sequentium sustinebat
conmorentes autem Parthis iudeis
in fuga captus est. Cumque in
sexagesimo a ciuitate stadio di-
micauit ibique obtinuit nobilem
uictoriam castrum munitissimum
postea firmauit quod et Herodion
uocauit. Dimissis autem uxoribus
et liberis in oppido Masada sub
custodia fratris sui Iosippi in
Petra ciuitate Arabum per

rexit Parthi vero non solum an-
tigonum restituerunt in regnum ve-
rum etiam hyrcanum et faselum vin-
ctos ei tradiderunt verberatos
at ille hyrcani auriculas dentibus
truncavit neque mutatis rebus
solutus pontificatum reciperet ab
integritas enim celebrari sacra
opportet faselus vero virtute preclarus
est quia sibi nec ferri copia nec
manus liberas habet ad saxum
facto capite expiravit Cognito
quod quod herodes evaserat ait
se equanimiter mori quia ultorem
suum relinquit dehyrcano sunt
qui dicant quod medicus ab antigo-
no sibi missus in auriculas eius
venenum pro medicamento infudit
et mortuus est Josephus vero re-
fert eum ad parthos missum et
sub habitu ludibria

Quomodo herodes rome cre-
atus est rex iudee

Herodes accepta morte fratris
roma properavit nec hiemis
asperitate retentus est Ceterum pamphi-
liam navi et in rodo recepta roma
profectus est primo quod causa expo-
suit antonio qui miratus est eius
casum et iniusta senatui persuasit
ut herodem Regem iudee declara-
rent Coronatus igitur herodes au-
gusto et antonio hinc et inde
astantibus in capitolium ductus est
ubi et decretum senatus super hoc
facto repositum est Remissus est in
iudeam herodes duobus principi-
bus vero cum eo ventidio et silo qui
eum in regno collocarent Cum
venisset ergo in galileam Silone
antigonus mercede corrupto et pre-
ca congredi adversus antigonum
simulata occasione differebat
Cumque tandem obsedisset urbem
roma in plurimis asperitate cum
penuria victus est ab herodione
discedentes in ydumea et ga-
lilea hiemabat nec tunc tamen
herodes ociosus sed latronum multi-
tudine persequens etiam in cavernis

eos suffocabat igne Inter
quos erat senior vii filiorum
pater quos ipse occidit in quem
modum Contra eos in ore speluce
singulos nominatim revocabat
et prodeuntem quosque filiorum
trucidabat nomine ipse et post-
remo tandem se confessum
uxoris super mortuos misit

Quomodo herodes pulso anti-
gono potitus in trono
regni iherusalem

Eo tempore ita athenas
morabatur Anthonius
et iam amore cleopatre te-
nebatur adeo ut preciabat hero-
des super dolo silonis querele
facturus Interim aut et Jo-
sephus ut aliud preciat fratrem
recepto herodis imperio contra
antigonum dimicavit et
victus decapitatus est a pu-
pio principe militie antigonus
In cuius truncum antigonus
calcaribus iobcerare in bella
victus aggressus est Cum et
accepisset antonius dolo-
silonis misit sossium cum hero-
de in marum valida qui veniret
in iudeam occurrere sibi pu-
pini incat caput quod eius fratris
fecit sine in solatium fratris
Tandem
v. mensibus obsessa urbem
cum in vi romanum irrueret
in ea nemini parcebat erat
eis herodes rogavit ut parce-
rent antigonus igitur descendens
ad pedes sossii prostratus est
quod ho insultans solius sossius
irridens antigonam appellavit
et numerosa gerat cum ante
omnes milicie ad militum ad-
versa facta et famulo pro-
eliandus mittaret excitabat
et ad...
bat eos herodes acriorem
sibi quod si victus fuisset fe-
ritus victoria si quod indeu-

nephas esset culpa sua nisi sum fuisset. Invalescebat quod in pessimum hoc vacua facta civitas et opibus. Civitatem plenitudine se regis relinquerent desinens ad facultatibus mercede singulis se datum confirmavit. Cumque promissa complesset Sosius auream coronam in Jherusalem deo dicatam sublata vinctum Antigonum duxit ad Antonium. Remicabat enim Antonius [illegible] percussit. Confirmatus est quod est Herodes in regno Iudee. Quinto anno exquo Rome diadema susceperat. Inde est quod quandoque plures quandoque pauciores anni regni Herodis leguntur. Translatum est ita quod regnum de Iuda ad alienigenam imminenti Christi adventu. Audiens Herodes Hyrcanum Herodes regnare reduxit eum in Iudeam et pristinum statum restituit excepto quod non ministrabat.

De morte Mariamne dolo Salome

Facta est dissensio inter Mariamnem et sororem Herodis Salomam. Hec illi incestum illa humilitatem ignobilitatem obiciebat. Consilio sororis Herodes Hyrcanum dolo occidit eo quod sibi regnum deberet Hyrcanus dicens. Insulatum autem Mariamnes Jonatha fratrem eius cum esset xvij annorum pontificem ordinavit etiam Dosidem cum filio Antipatro ad petitionem Mariamnes a urbe expulit solus [illegible] plenitudinem [illegible] adorandum ascendere Ierosolimam permitteres. Econtra Saloma insurgente occisus est Jonathas eo quod ad regnum videretur aspirare. Cumque accusaret Saloma Mariamnem de adulterio addidit quod expressam ymaginem suam miserat Antonio ut ad amorem sui eum incitaret. Et ut cognosceret Herodes pergens ad Antonium Mariamnem sub custodia Ioseph comiti Salome collocavit. Et ita ei tradens inter signa sub quibus si interfectum sibi ipsi foret Mariamnem occideret. Cumque moram faceret Herodes vir Salome quod sibi fuerant commissa Mariamne revelavit. Reverso autem Herode uxor cum in sinum eius dormiret tum lacrimis quod de morte eius impune [illegible] indicavit. Scilicet quod astantis Herodes [illegible] a potore dormivit ne vir tunc cum Mariamna que ait. dormivit statimque Mariamna occidi fecit et inter potoris Herodes de morte uxoris quam super modum diligebat indoluit adeo ut tamquam lunaticus crebro Mariamneam vocaretur. Cumque qualiscumque Antipatrum cum matre revocavit filios autem quos de Mariamna susceperat Alexandrum et Aristobolum Rome misit liberalibus artibus erudiendos.

Quod Augustus addidit regno Herodis Traconitidem et Itureatn

Post hoc commissum est prelium apud Actium inter Augustum et Antonium cui non interfuit Herodes missus ab Antonio contra regem Arabum ad petitionem Cleopatre ut quolibet eorum victo ipsa regnum utriusque optineret. Hortatu enim Regum orientalium iam tunc mutiebat ut pro eius ipsa regnaret. Cumque Herodes offensum Antonio redderet, molestet nec efficere valeret cum terram Iericontina palmarum et balsami feracem in sui dominium iam transtulerat. Victo ergo Anthonio cum Augustus redeunte venisset [illegible] victum Antonium reputaret cum suspectus Herodes periculis occurrens Herodes deposito habitu regio in cultu privato stetit ante Cesarem et ait fateor me utilem

fuisse anthonio et fidelem qd
expertus fuisset subiectio si affu
issem certum nec omo defui
auxilia et frumenta mittens
ei hec quid decessem si in acqui
escens audisset cleopatre adu
nosti fauutez Una q^a tu uicta
meruisti corona qz tu fortuna
deposui Ad te aute Veni spe
salutis summo salutis esto Et
nunc tegnato tertius acultud
es ut plurimos rogas tu ami
ciciam tanta fide tucaris tale
fecit antomius qui magis cle
opatre paruit qz tibi Ac eum
salutati summus sopter eius amicicia
experiat qz tibi bn facit ut nos
qutatis antomiu Cuqz ante
precatet augustus in Egiptum
no solum in plejis uitus hero
dis cernauit certu etia Cum
deserto eunti & redeunti excerci
tui ita parauit uiatica ut n^e aqs
copia decesset Nec quaq utop
lim ita ut uinarelur Cesa
Mortuus ergo Cleopatra et
antonio moduti esse regum
herodis romam conclamabat
ob hoc Augustus tu recipmiss
parte regni qu abstulerat cleo
patra dedit contra dedit ei
tracomtide et iturea totaqz ma
ritana Ipsa ad purgu stratonis
qd post in honorez augusti Ce
sarea appellauit Edificauit
huit in ascalone domu regia
q et deinceps agnominatus est
ascalonita Natus eni et ydu

Vel sic dictus e
ascalonita amus
eni eius q et hero
des ascalonita
fuit natus et
editinus templi
apolinis tunc fi
lum antipatrum
paruulum rapu
erat latrones
ydumee & tu
eis tm fuit qz

meus fuit ex
patre Arabs
ns ex matre
dedit qz ei
Cesar tur
galatas sa
tellites sti
patores cleo
patre una
res et san
guinis Cuam
amidas :–

etia post factus e princeps eos
unde et ydumeus dictus e

De herodianis

Qui cum prius clenteris
dicentur a flumine C
Centeros superioris galatie
super qz olunidi fuerant. de
cetero herodiani dicti sunt
Cum aute prius fecisset in
ihrlm turri qz uocauit anto
nia que nunc turris dauid
dicitur. fecit et nunc aliam
qua uocauit aggrippina
a cesare eni amabat post
aggrippa. et abaggrippina.
post cesarem Posuit et a
quila aurea sup speciosa
portam templi/ unde fo
deris in honore Romanos
indicis ut egredientibus fecit
qz herodion in quo sepultus
est fecit et phasela in me
moria fris sui Reparauit ca
maria qu et sebastem uocat
ubi et templu maximu
cesari dedicauit Aliud etia
templu ita Jordanis fonte
candido marmore Cesari fe
cit porrsus no erat ydoneus
regum locus qz uacuu ho
noe Cesaris relinqueret Ano
qz ex regni sui templu dm
magnifice decorauit Nec
solum in regno suo ver
etia in aliis civitatibus
memorialia sue libertatis
et industrie bona reliquit

Post hoc rediens
a studio filii eius
et est Alexander
acemus pdator
Quorum unus ari
stobulus filia sa
lome amitte
sue duxit uxore
alter filia regis
capadocie iamque
Aterutus de suorum

fecit etia
Cesarea
palastie
in qua
turris
stratonis
in qua
contra
adiectu
augusti
Cesaris

sione regni patre disceptabat ob hoc pater offensus Antipatrum illius pronepos (?) satagebat intra [illegible] fuerat successor declaratus prius de

porticu de candido marmore construxit in qua pro cancellis creatus est a petro episcopus:.

Predicti filii de morte patris consulte tractabant. Demum persuasus pater eos a se reiecit qui non Roma navigaverunt ut patris iniuria deferrent ad Cesarem.

Incipit hystoria evangelica

Fuit autem in diebus Herodis Regis iudee effluxis autem regni eius triginta (?) annis sacerdos nomine Zacharias de vice Abia et uxor eius de filiabus Aaron nomine Elizabeth. David enim ampliare volens cultum domini xxiiii instituit summos sacerdotes quorum unus tamen maior qui dicebatur princeps sacerdotum. Statuit autem xvi de Eleazar et octo de Ythamar et secundum sortes dedit unicuique ebdomadam vicis sue. Habuit autem Abias octavam ebdomadam. Decursis igitur Zacharias tamen in die propiciationis incensum poneret apparuit ei angelus nascituri sibi filium de uxore. Ceterum considerans sterilitatem uxoris et utriusque senectutem non credidit et ob hoc obmutuit usque ad diem partus. Nomen et magnificentiam pueri cum abstinentia ei indicavit. Concepit autem Elizabeth et occultabat se mensibus quinque.

De conceptione salvatoris

Mense autem vi° missus est gabriel in Nazareth ad mariam desponsatam Joseph. Cumque ei salutata dixisset eam parituram ipsum filium altissimi quesisset quomodo hoc fieret cum se non cognituram virum in animo vovisset nisi aliter deus disponeret. Addidit angelus non de viro sed opere spiritus sancti concepturam et etiam concepisse cognatam suam Elizabeth. Per hoc indicavit primitive cum erant sacerdotali tribus et regia. Item et Aaron uxorem habuit de Iuda Elizabeth sororem naason et ioiada pontifex iozabeth filia regis Ioram. Et ait maria fiat michi secundum verbum tuum. Et statim conceptus est Christus de virgine plenus homo mente et corpore carne. ita tamen quod liniamenta membrorum in ipsis discerni non possent. Creditur autem conceptus xv° kalendas aprilis et revoluta triginta tribus annis eadem die mortuus.

De conceptione precursoris

Exurgens autem maria abiit in ~~montana~~ Civitatem Iuda nomine regni non tribus. Ierusalem in tribu Beniamin erat per qua forte transiit ad oppidum in quo dicitur tunc Zacharias habitasse quarto miliario ab Ierusalem et ibi natum Iohannem. Et legitur in libro iustorum quod beata virgo primo eum levavit a terra et cum salutasset Elizabeth exultavit infans in utero eius. Et cum matrem domini sui et beatam prophetaret eam Elizabeth edidit Maria canticum domino dicens Magnificat anima mea dominum. Mansit autem maria ibi mensibus tribus ministrans cognate donec pareret et tunc rediit in domum suam. Octava die cum circumcideretur puer et vocarent eum nomine patris sui Zacharia ait mater Iohannes est nomen eius. Idipsum scripsit et pater suus in pugillari. Est autem pugillaris vel tabella que pugno potest includi vel calamus scriptoris et aptum est ob Za-

charie. Benedictus
israel c̄c̄ et Magnificat
hec duo cantica
non cantantur cum
ceteris eo ordine
quo gesta sunt
vel edita. Prius
enim cantatur quod
secundo editum erat
enim in cantico Za-
charie legitur et
erexit cornu salutis
quod est factum in resurre-
ctione et quia loquitur
ad pueros qui fiunt
aurora solis ideo
cantatur in laudibus
Et quia legitur cum
cantico virginis re-
spexit humilitatem
ancille sue etc
scilicet et unius marie quod
factum est in vi etate
et aut de incarnacione
ibi Suscepit israel
ideo cantatur ad ve-
speras in vi[o] scilicet officio
diurno. Tertium can-
ticum Symeonis quod
sequitur in vij[o] officio
i[d est] in completorio
quia orat se dimitti
in pace quod erit in vij
requiescentium::

domine deo
ta cantica
euangelica
sunt ideo sta-
tes ea canta-
uimus. Qui-
erat autem tristi-
bat et con-
fortabatur
spiritu et erat
in desertis
locis usque
in diem
ostensionis
sue ad
israel. Re-
vertens
autem maria
Nazareth
inventa
est a sponso
suo de spiritu
sancto habens
in utero
qui nolens
eam
traducere
in quinque
occulte
occulte
voluit
dimittere.
In sompnis
autem
amonitus ab angelo ut eam
acciperet in quingem et ne suspi-
caretur adulterium conceptum
puerum de spiritu sancto scilicet indicavit et
ut ihesum vocaret precepit quia
salvum faceret populum a peccatis
eorum. Et hoc cognovit Joseph
cum nasceretur qui sola peccata di-
mittit. Et accipiens sponsam
uxore cum virgine virgo ma-
nsit habuit autem virgo Joseph
ne quidam infamare et cum
eam solatio et ministerio fruetur

et ut dyabolo occultaretur
dei partus

De descriptione orbis

In diebus illis exiit e-
dictum a Cesare augu-
sto ut describeretur universus orbis. Volebat
Cesar scire numerum regionum
in orbe que Romane sub-
iacent dicioni numerum etiam civi-
tatum in qualibet regione numerum
et capitum in qualibet civi-
tate precepit ut de suburbanis
opidis villis castellis et pagis
ad suam confluerent homines
civitatem et magis ubicumque
habitarent ad civitatem con-
venirent venirent unde trahe-
bant originem et quisque
nummum argenteum preter x numm[os]
morum usualium cum et de-
narius dicebatur Cesari pro-
fitens traderet se subditum
imperio Romanorum. Preterea cum
nam et nummus ymaginem
preferebat Cesaris et superscri-
ptum et superscriptio nomen Cesaris
quia tributum cum qui de
capite ferebant census dece-
ntabatur numero et redigebatur
in scriptis ideo professio huiusmodi
vel descriptio vocata est descriptio
mundi. Descriptio prima facta est a
hec descriptio prima facta est a
preside Syrie Cyrino. Prima
dicitur quantum ad Cirinum. Prima
enim in Iudea cum in umbilico terre
habitabilis esse dicatur primum fu-
it ut in ea inchoaretur et
deinde per circumstantes nacio-
nes alij presides prosequerentur.
Vel forte prima universalis
quia alie precesserunt parti-
culares vel forte prima capi-
tum fiebat cum civitate a
preside secunda civitatum cum
regione a legato Cesaris
tercia regionum cum orbe toto
Cesare. Dicit primum Iudea facta
est stipendiaria Romanis
hec descriptio fieri quia autem

Marginal notes: Hec non stat nomine Joseph sed adulterium suspicabatur · cantat

in laudibus et in completorio in fine antiphona cum … et … in vesperis … tat … vbra

et pt … nummi … et ta … et … in … Joseph … quod … et … et capita …

Sepe … de … cl … dic …

videlicet tercia in ewangelio legitur ascendit ut cum solvit hoc anno tributum
Ascendit autem Joseph a Nazareth in Bethleem eo quod esset de domo David ut profiteretur cum Maria uxore sua pregnante. Si mulieres profitebantur, intelligendum est sic ut profiteretur cum Maria, vel solus viri sic est ordo. Ascendit Joseph cum Maria

De ortu salvatoris

Factum est cum essent ibi peperit virgo filium suum primogenitum non plus quam aliud sed antequam nullum et pannis involutum reclinavit eum in presepio tercia non erat eis alius locus in diversorio difficile fuerat pauperibus pro frequentia multorum qui ob id ipsum convenerant. Narratur quod secum in quo iacebat ihesus delatus est Roma ab Elena et est in ecclesia sancte Marie maioris iuxta basilica non longe a presepio quiescit corpus. Paula et Eustochium in Bethleem quiescunt:-

invenie domus in qua transitu qui erat inter duas domus opimentum habens quod diversorium dicitur sive receperit sub quo

Cives ad colloquendum ut tu... in diebus ocii vel pro aeris intemperie divertebant. Forte ibi Joseph presepium fecerat bovi et azino quos secum duxerat in quo repositus est ihesus ad quod quidam referunt illud Ysaye cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui. Et illud Abacuk in medio duum animalium cognosceris. Ecce

hoc in pictura cuius cameram que est quasi libri sanctorum hoc representat nobis

Natus autem salvator anno regni Augusti Cesaris xl ii⁰ ~~tercia morte Julii~~ annos eius xv tercia morte Julii fluxerunt usque ad actum bellum recto quo Augusti Romanamque anno victo vero regni Herodis xxx⁰ universo orbe pacato natus est domino olimpiadis centesime xc. iii. anno tercio anno ab urbe condita d. cc⁰. l. ii⁰. Natus est autem nocte dominice diei quia si tabula computi recto partimus mense eius annum currentem v. regulatos Januarii in quibus iunctis et sublatis septenarium remanet itaque beatus Januarii in dominica intremas quod convenit.

Nam ea die qua dixit fiat

Rome templum corruit pacis fons olei erupit Cesar precepit ne quis eum vocaret dominum

lux et facta est lux illustravit nos oriens ex alto

Ad hoc quia beatus apostolus fuerunt in feria post mortem ihesu in anno eadem sequentes dies nativitatis eius sunt in dominica et id sunt ~~et~~ in anno concepcionis et nativitatis

Inchoata est ut secundum quosdam sexta etas a nativitate christi secundum apostolum qui erat ut veniret

plenitudo temporis secundum alios a die qua baptizatus est christus vinum quatuviam datam aquis. Secundum alios a passione quia tunc aperta est porta et inchoata est quodammodo septima quiescentium fluxerat quidem ab Adam anni quinque milia c. xc ii ab Abraham duo milia xii secundum Hebreos non longe pauciores

Nota quod eadem die concepta fuit et passus scilicet die veneris. Beatus apostolus et eadem natus et circumcisus scilicet secunda die dominica et eadem baptizatus quod stella magis apparuit et aqua in vinum conversa

De quo templum est ab Appollinis quando destruentur dixit virgo pareret et ideo Romani pacem perpetuam putantes eternum in ablicis construxerunt

Hec sunt iii tem- pora intempesti galli et ante lucanum

De cantico angelorum et circumcisione domini

Et pastores erant uno milia-
rio a Bethleem in regione
eadem custodientes uigilias
super gregem suum. Mos fuit anti-
quorum in utroque solsticio uigi-
lias noctis custodire ob solis ue-
nerationem qui forte apud iudeos
ex usu cohabitationis inoleuerat.
Et ecce angelus domini stetit iux-
ta illos annuncians eis natum saluato-
rem in Bethleem. Et in signum
posuit puerum in presepio inuolutum.
Et facta est cum eo multitudo an-
gelorum dicentium. Gloria in excel-
sis deo et in terra pax hominibus
bone uoluntatis. quia per Christum glorificatus
est pater et pax facta inter deum
et homines inter angelos et homines inter
iudeos et gentiles. probat multitudo
angelorum uel progressus pastorum.
ualuit quod locus ille prophetice
dictus est turris gregis. Ibi est turris
gregis nebulosa. cum tamen iam primo
contraxerat hoc nomen locus iste
quia Iacob ibi pauit greges. cum
Rachel parturiret. Et transierunt
pastores usque Bethleem et inuene-
runt uerbum quod factum erat ad eos.
Et qui audiebant mirabantur super
hiis que dicebantur a pastoribus
ad eos. Maria autem conseruabat
omnia hec uerba conferens in corde
suo de qua natus est Ihesus qui
putabatur filius. Prima quidem ho-
minis Ioseph Christi generatio
sic erat. Prima quidem hominis cre-
atio de terra secunda de latere
uiri tertia ex femina et uiro quarta
sic erat ut sine uiro nasceretur ho-

dicitur quia prepu-
tium domini dela-
tum est ab angelo
karolo magno
tempore et translatum
est ab eo aquisgrani
et post a karolo
calvo positum in
ecclesia saluatoris
apud karosium:—

de femina. Unde
ad appellata lo-
cutione prouocare
Christus filius
hominis dictus
est. Prima
et secunda generatio
fuerunt in terra
de terrena ge-
nerationem in
quarta terrena

suscitarunt. Octaua uero die circumcide-
runt puerum et declarauerat nomen
eius esse Ihesum quod impositum

Angelus enim missus est in tempore [illegible] est petrus excepit Iacobus [illegible] hic de [illegible] offert [illegible] patre ysaac [illegible] tempore [illegible]

erat ei ab angelo priusquam
conciperetur.

De magis

Tercia decima uero die
Ecce magi uenerunt
ab oriente Ierosolimam dicentes ubi est
qui natus est Rex iudeorum
uidimus enim stellam eius in
oriente et uenimus adorare
eum. Successores fuerunt
isti doctrine Balaam qui
stellam nouerunt eius ua-
ticinio et a magnitudine
stelle magi incitati sunt.
Tunc enim greci philosophos
magos appellabant. Venerunt
enim de finibus persarum et cal-
deorum ubi fluuius est saba
a quo et sabea regio dicitur.
Quidam tamen non eos
magos dictos putant sed
per dolum Herodis palliata
[illegible] reuertentes fefellerant.
Crisostomus dicit stellam
ante multo tempore quam Christus na-
sceretur apparuisse et ita multo
ante tempore de longinquo uene-
runt. Potuit tamen fieri ut
in xiii diebus super dromeda-
rios longa terrarum spacia trans-
mearent. Audiens magos He-
rodes Rex turbatus est et
omnis Ierosolima cum illo.
Timuit rex ne quis de semine
Hircani uel Aristoboli natus
esset regnaturus. se tamquam
alienigena destituto. Turba-
tur ciuitas nominata ma-
gis cui precursa licet diligenter
didicisset Rex ortum stelle
a magis ut per eum natale
pueri cognosceret. Et tamen sacer-
dotibus et scribis scisci-
tatur ubi Christus nasceretur.
iuxta uaticinia in Bethleem
effrata nasciturum dixerunt.
Bethleem prius dicta est effra-
ta ab uxore caleph que ibi se-
pulta est quam quidem supponunt
filia fuisse. ut et Marie
[illegible] Iuxta eam uero pa-
toris moysi [illegible]
famosam sterilitate propter quam
Elymelech cum domo sua
adiit moabitas cum [illegible]

fuisset ei incredibilis vbi stabat
dicta est Bethleem quod sonat
domus panis dixit autem Rex
magis ut inventum puerum
sibi indicarent ut veniens
adoraret eum Jam enim am-
mum direxerat ad perdendum puerum
Quos egredientes de urbe stel-
la antecedebat usque dum ve-
niens staret supra domum vbi
erat puer. Dixit fulgentius
Stellam tunc creata notabilem
et distincta a ceteris Et in spe-
cie que lux divina non impe-
diuit et in loco quia neque in
firmamento cum stellis inmo-
bilibus erat nec in ethere cum pla-
netis. sed in aere vicinas terris
tenebat vias et in motu quod
prius inmobilis super iudeam
magis dedit signum veniendi
in iudeam Cui ex religione
sua urbem tamquam caput iudee
adierunt Cum vero egressis
tunc primo motu notabili pre-
cessit eos Et nec pacto offerre
iussi esse desiit reuertendi
in puteum in quam unde
sumpta fuerat Et quidem
traditur Beda noluisse quod
in puteum Bethleemiticum
cecidit et post in diebus
paule Et Eustochii quasdam
virgines deditatas ea ima-
ginem se vidisse Quos quidem
fabulosum existimauerunt
frates cum quibus mona-
sticam ducebat vitam eum
quoque a communione sua separa-
uerunt

De oblacione et nominibus magorum

Ingressi non domum magi
vt dicit Rabanus lucas
nominat obtulerunt puero
singuli aurum thus et mirra
super consueta sabeis oblacio-
num significantes eum Regem
deum sed mortalem Nomina
trium magorum hec sunt hebra-
ice appellinus amerius. da-
mascus Grece galgalath
malgalath. saracthim latine

Baltizar Melchiar Casper Et
cum deliberarent de reditu respon-
sum est eis in sompnis ne redi-
rent ad herodem Et venientes
tharsum ciliciae conducto navi-
gio et redierunt in regionem
suam

Purificatio domini

Et postquam impleti sunt dies
purgationis marie tule-
runt puerum in urbem ut sisterent
eum domino et offerendo presenta-
rent et dederunt hostias pro eo
par turturum et duos columbarum
insuper redemerunt eum v. siclis
argenti Et erat in urbe Symeon
senex qui acceperat a spiritu sancto re-
sponsum non visurum se mortem nisi prius
videret christum domini Et tunc eo
spiritu venit in templum Et accipiens
puerum in vlnas suas benedixit deum et
ait Nunc dimittis etc. Et prophetans
de passione christi ait ad mariam
Et tuam ipsius animam pertransibit gladius
id est passio ipsius Non enim sine ma-
tris dolore potuit videre crucifigi
filium et si resurrecturum speraret
vel ita animam ipsius que et tua
est quia tua diligis pertransibit
gladius Erat Anna similiter
Anna prophetissa et loquebatur
de illo omnibus qui expectabant
redempcionem israel

De fuga domini in egiptum

Tunc herodes videns quod
illusus esset a magis in-
genuis enim magos nichil sibi re-
nunciasse putauit eos in visione
stelle deceptos et erubuisse re-
dire ad eum Et ideo ab inquisi-
cione pueri cessauit Sed cum audi-
isset que dicta fuerant a pastori-
bus et maxime prophetias Syme-
onis et Anne sensit se illusum
et de morte puerorum Bethleemi-
tarum tractabat ut ille quem ignora-
bat cum eis occideretur propterea pro ammo-
nicione angeli fugit Joseph
cum puero et matre eius In
egiptum usque ad obitum herodis
Cumque ingrederetur dominus Egiptum
corruerunt ydola Egipti secundum

Ysaiam cum ingredietur Egyp-
tum et movebuntur simulacra
Egypti. Tradunt quod sicut in
exitu filiorum Israel de Egypto
non fuit domus Egypti in qua
non deo percuciente non iaceret mortuus
primogenitus ita nec modo fuit tem-
plum in Egypto quo non corruis-
set ydolum. De morte pu-
erorum

Herodes autem dum de nece pu-
erorum disponeret per epistolas
citatus est a Cesare Augusto
ut Rome veniret accusatorum filiorum
suorum. Tamen Josephus dicit
quod Alexandrum filium suum se-
cum Romam traxit et vehemen-
ter patrem reum apud Cesarem ac-
cusavit. Cum tamen iter faceret per
Ciliciam audiens naves Tharsen-
ses magos transisse dux in spi-
ritu vehementi combussit. Naves Thar-
sis secundum quod David prophetaverat.
Cumque coram Cesare disceptaret
pater cum filiis, hac lege facta
est reconciliatio, ut adolescentes
patri in omnibus obedirent. Ipse autem
regnum dimitteret cui vellet. Re-
diens tamen suspicionibus liberatus cum
venisset Jerosolimam populo con-
vocato coram eo filiis astantibus
et concordia fratrum a Cesare
facta exposuit et se successoris
iudicem constituit, ne iudei regi
ad suas existimacionis redditurum.
Hanc confirmata in regno Herodes
Herum se intellexit mittens occidit
pueros omnes qui erant in Beth-
leem et in finibus eius a bimatu
et infra secundum tempus quod exquisi-
erat a magis, quorum maxima
pars tribus miliariis a Bethleem
ad austrum sepulta est. Plurimum in
sima et visitatur. Hec est ordinatio
videlicet stella Herodes ea die
qua natus erat dominus et secundum
ortum stelle dominum annuculum esse
sciebat et aliquot insuper dierum.
Ideo quod supra etatem usque ad bimos
et infra usque ad unius instantem
noctis descendit in pueros. timens

pueri morphoseon. Nec .f. pu-
eri cui sidera famulabantur
super etatem suam. Vel infra
faciem transformaret. Crisostomus
dicit stella apparuisse per annum
ante domini nativitatem. Credebat
quod Herodes tunc etiam dominum fu-
isse natum et putabat dominum
plenum esse cum adiectione par-
vorum dierum et ideo occidit pu-
eros bimos et deinceps usque
ad .v. annos, sed non minores
bimis, et exponit bimatum
et infra secundum cursum anni. Sicut
enim tacuit temporis minores
bimis inferiores sunt etas que
post nati sunt, ita cursum anni ma-
iores bimis inferiores sunt
eis quia post eos natalitium.
Cui assertioni videtur fidem
facere quod quedam innocentium
habent ossa grandia que
bimos esse non permittunt. Vel in-
terea ad hoc dicitur quod longe maiores
erant tunc homines quam
modo sunt. De consummatione prophe-
Jeremie etiam cie

Tunc impletum est illud
Jeremie. Vox in Rama
audita est. Rama locus est
iuxta Gabaa sex miliariis
distans a Bethleem. Ubi Ra-
chel sepulta est delata est
tribu Beniamin
preter Jeremie le-
cute Rama
supersiles planxe-
runt mortuos
suos. Hoc autem
dictum ut indu-
cisse plorans tem-
nando quod plorando
animabatur cum
tanta illius
femina de duabus
tribubus quanta fu-
erat facta in fi-
liis. Rachel tunc plangentis
vox audita est in Rama
etiam prophetavit de nece puerorum
ut Matheus ait et tunc Rama

Est et Rama civitas
iuxta monte
Silo:
Vel Rama
civis a Beth-
leem in
tumulo
tumulo la-
tus possi-
bilis
ut ... lapides in
signum
filiorum
novem

nō est nomē loci. sed quia ex-
celsum Rama sonat. idem
est ac si dixisset vox in excel-
so audita est. videt quod debu-
isse dici lia. plorans filios
filios cum Bethleemite de iuda
fuerint. Sed quia tribus be-
niamin contermina fuit inde mi-
niamin. Cetera multos de be-
niamin fuisse credens putauit
ad exaggerandum scelus herodis
Vel quia Rachel iuxta Beth-
leem sepulta est prefectio lo-
tarum hnd dicat. ea egisse quod
in loco eodem gerebant. Et
noluit consolari quia nō sunt
id est inconsolabiliter dolebat de
eo quod nō sunt. i. de eo quod
mortui deflectat. Innocentes
quidem mites dicuntur lactata
vocabulo nō quia testes xpi
sed quia pro xpo occisi sunt
sed si nō loquendo. moriendo
confessi sunt pro quo etiam ecclesia
pro eis solempnizat quidem
ad inferos descenderit. Unde
et in eorum sollempnitate cantica
letitie subticentur scilicet Te deum
laudamus et gloria in excelsis deo
pro alleluia quidem dicit laus
tibi xpe. Alii vero cantant etiam

De nece duorum filio-
rum herodis

Factum est autem quando hero-
des multos orbauit fi-
liis et ipse suis miserabilius
orbaretur. Ita per astutiam antipat-
rum facti sunt suspecti allexan-
der et aristobolus. Unde scripsit
herodes augusto in multis fi-
lios accusans. Misit autem
augustum satum et volumnium
legatos cum rescripto ut totam
huius duobus tractans consilio
proterum filios iudicaret et de-
cis si conuicti eos posset fa-
cere quod vellet. Auditis autem
hinc inde partibus legati
illos damnandos pronunciaue-
runt nō tamen morte. Tunc

apud sebasten conuicat eos
pater in iunicula applicans. recto
eorum apposuit torquem. pater
ut in confessione eorum rectora
ctur. si in calumnia sua aliquid
machinaretur filii. Confessus
est autem quidem pincerna multa
sibi promissa ab allexandro.
si patri venenum propinaret con-
fessus est et tonsor depromissis
sibi muneribus si dum patri
patri barbam eum iugularet
addidit quod dixisset allexander
nō esse spem fouendam in
sene qui canos tingebat ut
iuuenis videretur adolescens. huius modi
herodes missis speculatoribus
iussit filios strangulari et asportari
allexandrium ibi quod sepeliri cum
cum auo materno suo allexandro

De post testamento herodis
et odio ipsius antipatri

Tunc inscripsit testamentum
herodes et antipatrum fu-
turum Regem instituit et he-
rodem qui cognominabatur anti-
pas substituit antipatro. Anti-
pater his intollerabile odium po-
puli excepit cunctis scientibus
quod fratribus suis conscinnisset
calumpnias. Et ob hoc pater etiam
eum nō recto sed oculo aspi-
ciebat. Et ad hoc et antipater
molestius erat pater quod fratres
sibi substituerat eo quod ad fi-
lios ipsius antipatri regnum
noluisset. Alia hec maior causa
inuidie in patre orta est ei.
Nam pupillos filiorum quos
occiderat pietatis dilectione fo-
uebat aliis nepotibus suis eos
copulans matrimonio. Erat
autem Josephus parui li te
facti de aristobolo. herodes ag-
rippa qui Jacobum occidit gla-
dio et herodias quam post abstulit.
herodes antipas fratri suo phi-
lippo. Timuit quod antipater
ne ad pupillos fratrum suorum
quoque regnum reuocaret herodes
quia eos exinde contingebat

Commovit etiam Pheroram in odium Herodis, adeo ut Pheroras secederet a fratre et habitaret in terra que concessa ei fuerat trans Iordanem. Ipse vero etiam patre nolente quibusdam excogitatis occasionibus Romam profectus est, efficacissimum venenum a quadam venefica arabica comparatum et apud uxorem Pherore deponens, quod mitteret dum ipse abesset per ministrum quem conduxerat patri propinandum. De eo quod herodes incarceravit antipatrem considerante mente sua.

Cum autem Antipater Rome esset, mortuus est Pheroras. Accepit quod Herodes de veneno reposito apud uxorem Pherore per ancillam tradicione a domina sua recedente. Itaque custodita delicta fratris sui afferre venenum eam iubebat. Illa vero quasi allatura egressa de tecto se precipitem dedit, sed femina allata adiuratque ait: Cum moreretur frater tuus vir meus ait michi: affer huc michi veneni quod reliquit nobis Antipater meque in vidente in igne consume, ne ad inferos conscientiam feram, et ego, ut victorem fecerat, ego vero magna eius parte in igne fundens modicum in dubios casus et quod te metuebam conservavi. Cumque protulisset cum veneno protulisse reputavit acceptis quoque pluribus argumentis quod Antipater in morte patris tractabatur, Herodes cum matrem eius revocavit, inventam quam illi repudiaverat. Cumque filium de patratione publice accusasset, priuato preside Syrie qui in illis diebus Ierosolimam venerat, posuit eum in carcerem apud Iericho. De magnitudine morbi herodis.

Cumque complices filii quereret pater, ut eos cum exquisitis puniret suppliciis, gravioribus morbis impeditus est. Excedebat et senectus cum annos iam lxx natus erat, animum quod eius filiorum clades quam inter affligebat. Erant autem in Ierusalem duo zophiste quos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, hiis opportunum visum est rege tabescente ut aquilam auream deicerent quam rex super marmora porta templi contra patrias leges prefixerat. Verum deiecta rex commotior ire magnitudine morbum superat et in commotior procedens in hiis Ierosolimitas iniuria habuit refundere vetabatur, sed auctores populi in solos actores belluatus est. Illos quoque qui funibus dimissi aquilam concidebant in eos introgit, incendit cum duobus zophistis, deinde variis affligebatur languoribus. Nam febris non mediocris erat, prurigo intollerabilis in omni corporis superficie, assiduis vexabatur colitorum inclusionibus(?), pedes intercutaneis tumuerant, putredo testiculorum vermes generabat, creber anhelitus et interrupta suspiria que ad vindictam dei hec omnibus referebant. Ipse vero trans Iordanem apud callitonem aquis calidis utebatur. Cumque corpus eius oleo calidiori foveri medicis placuisset in laterum plenam demissum, ita dissolutum est ut etiam lumina quasi morituros reflexa torqueret, et ad clamorem astancium respirare visus est. De nobilibus iudeis interfectis nece antipatris.

Cumque redisset Iericho audiens iudeos mortem suam expectantes cum gaudio, collectos de omni iudea nobiliores iuvenes concludi precepit in ypodromo, et in carcere alii precepit cum Alexas et Salome sorori sue: ut cum alam(?) efflaverit, statim illos occi-

dat ut ita omnis iudea in mor-
te ipsius etiam in vita plangeret
Nuntii uero quos romani miserant
tant redeuntes epistolam tulerunt
a Cesare ut antipatrem in
exilium daret vel si mallet mor-
te dampnaret Cuius vitas pau-
lulum recreatus cum pomum quo
libenter vescebatur petisset cultel-
lum quem ad mundandum malum
proposuit statimque cum tussi viole-
ta dependeret Cuius percussiones ne-
quis arbiter impediret se percus-
surus dextram sustulit sed
Achiabus consobrinus eius dex-
tram tenuit statimque ululatus
tus quasi rex mortuus esset in
Regia excitatus est Cuius audito
antipater custodibus multa pro-
mittebat ut eum solverent Quod
cum audisset herodes gravius tu-
lit exultacionem filii quam mortem
et quinto missis satellitibus
occidit eum sepelitique precepit
in hircanio Statimque mutans
testamentum archelaum regni
scripsit successorem ita tamen quod ab
augusto susciperet diadema

De morte herodis
et substitucione archelay

Post mortem autem filii v
diebus exactis mortuus
est xxxvii° anno postquam a ro-
manis rex declaratus erat In
aliis feracissimus in rebus
domesticis infelicissimus fuit
Salome vero quos vinctos in hipodromo
dauerat absoluit Sepelierunt
eum archelaus in herodium
iuxta ipsius mandatum in regio
ornatus insignis pompa pre-
mittens Septem autem diebus
in lugendo patre consumptis
epulis quoque funeralibus large omni
populo prebitis exibitus qui mos
iudeorum ob expensas funeris
multos depauperat Candida
veste indutus ascendit in templum
vatibus quoque favorabiliter a plebe sus-
ceptus est sedens quoque in tribunali

li dixit se etiam a regis nomine
temperare velle donec a Cesare
confirmata foret successio Conuit
tamen quod ipse melior omnibus
appareret Cuius ita alii tributa
leviari alii vectigalia tolli quidam
solui custodias acclamabant
postulantes Aut Archelaus
annuens Celebratis hostiis erat
in epulis cum amicis suis De

lite fratrum coram augusto pro regno

Orta est autem sedicio que
in novis rebus solet
occidere plurimum eorum sophistas
pro defensione legis occisos lu-
gebant omnes ferre pontifice
quem herodes prius creaverat amo-
vendum proclamabant Instante autem
azimorum die et turba ab immo-
lacione prohiberet pontificem
archelaus misso chiliarcho verbis
eos sedare prius attemptavit Cum
aut vulneratum tamquam presentem chi-
liarchum missa quodam manu
satellitum archelaus circiter novem
milia occidit per voce preconis
omnis ad propria remouens et negle-
cta festivitate omnis abierunt
Ipse vero cum nicholao et tholo-
meo secretariis patris sui ro-
mam profectus est Salome quoque
et filios eius secuti sunt cum
testamento extremam voluntatem
patris testarentur Philippus frater
regni procurator relictus pro-
fectus est etiam romam Herodes
agrippa antipas ut de regno
habendo cum fratre disceptaret
oratore hireneo inter armonia
dicendi plurimum confisus Ce-
sar quoque arcturi causam optimatibus
romanorum patribus prosequendi co-
piam dedit ibique tunc primum gaium
Agrippa et filia sua natum
filium adoptivum sedere iussit Ar-
chelaus sibi deberi regnum
asserebat et ceteris iunctis et fr-
aldi testamenti voluntate anti-
pas vero primum debere servari
testamentum dicebat quod pater

quod compos mentis esset in-
scripserat. Sextimo vero nullum
fore quod ipsum pater impos mentis
fecerat. Nam et tunc maxime
ipsa se appetierat addebat at
Archelaus regium umbram
detulisset ad Cesarem tunc ipse
corpus Herodis gemdarum (?) hi-
tapiu(?) sset postremo quod initia
patris sine nove milium cruci-
forum sanguine maculasset.
Cesar illis tamen sinum differens
cum decognitis deliberabat
an alicui regium successore
constitui oporteret an toti fa-
milie distribui principatum.
Interim tunc Varus de
Syria accepisset iudeos defe-
cisse mittentes nuntios inte-
rim quod mater Archelai mor-
tua nunciatur

De quatuor regibus in Iudea

Eodem sane tempore qua-
tuor reges in iudea
surrexisse dicuntur. Nam
Idumea duo milia veterra-
norum que sub Herode milita-
verat regem creancant Se-
phori vero galilee iudas fi-
lius Ezechie latronum prin-
cipis ab Herode olim capti
diadema sibi imposuerat.
Insuper Simo quidam
ex servis regalibus vastata
tortorum(?) factus a latroni-
bus. Rex accitus e pastores
quoque quendam prorei corporis
et pastorem in finibus Iezrahel
regem sibi statuerunt ob
hoc insinuanda Cesari mis-
sus est Rome Philippus
hinc ab duabus tamen invident
de causis ut et Archelao
subveniret et si regnum Hero-
dis nepotibus eius distri-
bui placuisset partem aliquam
mereretur. Interim et tunc eo
de iudeis Herodati qui octo
milia iudeorum Rome tunc
degentium secum traxerunt
ad Cesarem ante eum capti-
vitate finali iudei per capti-
vitates particulares ubique
dispersi et viciniis diu fuerant
crudos ut audiret Cesar
in pallatium Apollinis te-
plo sedit cum amicis Ali-
is ex tam(?) de Herodis et fi-
liorum eius in iudeos expilla-
tes supplicabant Romanis
ut iudee reliquias ima di-
gnatione dictatet et aut ius
antiquum regium sibi restitu-
ant Syrie coniuge finibus
aut per romanos iudices
iudeam amministrari

De Simulissimo Allexandro

Eo etiam tempore quidam
natione iudeus in Si-
domorum oppido educatus qui si-
mul similius Allexandro Hero-
dis filio quem et pater interfe-
merat venit ad iudeam in-
structus cuncta libri Herodis
quomodo omnes regni actus opti-
me sciebat asserens sibi regnum
deberi. Tum quia maior filius
Herodis, tum quod propter matris
sue Mariamnes cum genere
bat. Cuius plures iudeorum
sequaces fecit Roma quoque pro-
fectus est. Igitur iudei ro-
me degentes in sendi eius
studio confluebant Caesarata
quoque qualiter vivere aiebat li-
ctores missatos fratrem alios
plebis eius ipso morti subiecisse
Aristobolum quoque fratrem adhuc
viventem in creta vel capre
late. Sed Cesar optime multum
Allexandri vitae dum Rome
studet puer amasium habu-
erat. Tum propter quod post diste-
pitate plenius noverat. Fal-
lacia similitudinis animadvertit
misit quoque iadum qui et allexan-
drum bene cognosceret. Ut ad se
iuvenem adduceret vitam sibi
pollicens si tante fraudis
perdidisset lictorem. Cumque
ille confessus esset se talia se-

mulasse ad questum. Risit
Cesar suasorem quem eius ius-
sit interfici falsumque Alle-
xandrum propter habitudinem
corporis manus remigum
inseruit.

De divisione regni

Tandem de consilio se-
natus Cesar monar-
chia Herodis distribuit me-
dia parte Iudee et Ydu-
mea tradens Archelao sub
nomine tetrarchie pollici-
tus facturum se eum regem si se
dignum prebuisset. Reliqua vero
parte in duas secuit tetrar-
chias. Cessit quidem in partem
Herodes tetrarche regio trans
flumen et Galilea. Iturea
vero et Traco et Auranite Phi-
lippo destinata sunt. Effectus
est igitur Archelaus non monar-
chus. Monarcha vero numquam
fuit. Cum ergo eum cum rege-
tis monarchum fuisse novem
annis pro patre intelligere
secundum opinionem vulgi dictum
et secundum suam iactantiam qua
se futurum regem Cesaris pro-
missum cesaris iactitabat
nota et sic remissi sunt in Iudea
tres fratres qui sedissent quatuor
mensibus rei eventum expec-
tantes.

De reditu Ihesu ab Egipto et morte Glasire

Archelaus vero non solum
in accusatores suos
verum etiam in sibi subditos
crudelius patre deseuit
cuius regni anno primo an-
gelus dixit Ioseph ut re-
diret cum matre et puero in
terram Israel. Qui rediens ab
Egipto post annos vii cum
audiret quod Archelaus pro pre-
diat[illegible] ibi fere

esse primus deo
pollicet ihesus han-
tiebat et mistra.

regnabat
in Iudea no-
luit illo ire
et amonita

bat matri dum
subdita erat ei.

Porro de infantia
salvatoris et
operibus eius usque ad
baptismum non le-
gimus nisi quod
Lucas dicit quod
duodennis remansis-
se in Ierusalem et post
triduum inventum
a parentibus in
medio doctorum
audientem et
interrogantem eos

ab angelo
iuit in Ga-
lilea et ma-
sit in Na-
zareth. In
hoc loco in-
venies super
Matheum
et Archela-
lau mo-
narchum
totius regni
post patrem
et Herode
regnante

in Galilea. Hanc Archelaus
in contumelia gentis sue re-
pudiavit Mariamne fratris
sui filiam quam pater ei dede-
rat uxorem. Duxit quoque Glasi-
ram filiam regis Capadocum
fratris sui quondam uxorem
et mortuo ~~[illegible]~~ Alexandro
iube regi Libie nuptam
mortuo quoque Iuba apud pa-
trem in viduitate degente.
Cum tum in Iudea redisset nu-
pta Archelao inde visa est
instante sibi Alexandrum
et dicere: Satis tibi fuerat
libicum matrimonium. Eo con-
tentus rursum ad penates meos
frater meus impudenter [illegible]
[illegible]. Sed ego licet invita recu-
pabo [illegible] exposito hoc sompno
tunc super biduum supervixit

De exilio Archelai

Tandem crebro accusatus Ar-
chelaus a Cesare advo-
catur [illegible] quibus dies [illegible]
[illegible] novem aristas plenas
et maximas a bobus [illegible]
di [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] consulet [illegible] esse ma-
gne aristas annos et boves
rerum mutatos interpretata est
eo quod agros arando vertere
et mutaret. Ideo quod cum nove
annis dixit regnatum varias
aut rerum mutatos [illegible] mo-
riturum. Nono ergo principatus
est eo sui anno Roma vertens

Anno a Cesare dampnatus
in exilium pellitur apud
Viennam civitatem Gallie

De primo procuratore Iudee

Archelao in provincia redacta
procurator illuc missus est
a Cesare Coponius
eques Romanus et quondam
Cirinus collega
fuerat tunc missus
est in Iudeam censor
patrimoniorum asta-
nte iudeorum
et magna quidem
galileus eorum
populum incitabat
ex pace domini ferret
mortales tabula
tributarii Romanorum.
Coponio quoque procurante
te Iudeam Ecce a
maiorum tamen mos esset
media nocte templi
portas aperiri sa-
maritanorum quidam
occulte venientes

provincia
dicatur
illa que
qua gens
propria et
tributum
reddit
dominis
suis Ro-
mani
gratia
ab alie-
nis sua
tributa et
pulsis
propriis ut
in Samaria
actum
est

Ierosolimam per totas porticus
porticus et per totum fanum ossa
iecerunt mortuorum et exinde
maior templi custodia cepit
exerceri et ante dies porte non
aperiri. **De morte Augusti**

His temporibus Philippus
Sephorim tetrarcha et
Iuliam nominavit in honorem
Iulie uxoris Cesaris Pa-
neas quoque Cesaream Philippi
dixit. Coponio vero Romam re-
verso successit ei Marcus
sub quo Salome soror Hero-
dis defuncta est. Post hunc
successit Annius Rufus
sub quo moritur Augustus
cum regnasset lvi annos
et menses vi et x dies.
Ex quibus xiiii vel xii annis
Antonius cum eo regnavit. Cu-
ius xlii anno regni eius
natus esset dominus quinto decimo
anno Tiberii fuit terrena

rius post Cesarem mortuum
domini xv anni agente cir-
citer lxiii annos regni eius
ponunt alii lviii dimidium
annum et dies qui scavi sunt
pro annis ponentes. Mortuus
est autem anno vite sue lxxvi
apud Apellam civitatem
Campanie gloriatus se urbem
in marmoream relinquens. Ex
latria invenit et sepultus
est in Marcio Campo.

**De Tiberio imperatore et Va-
lerio procuratore Iudee**

Successit ei tunc imperator
Tiberius Nero privignus
eius Iulie filius cum Vale-
rium Gratum procuratorem misit
in Iudeam qui questum putans
pietatem palam vendebat sa-
cerdotii principatum. Cum Ana-
nium a vita Ismaelem pon-
tificem declaravit. Sed et hunc
non multo post abiciens Ele-
azarum Anne filium subrogat.
Post annum et hunc arcens
Simonem instituit. Sed et pa-
latinum Iosephum qui et Caiphas
apposuit. Gratus xi annis
exinde relinquens Iudeam Roma
reversus est. Cui successor
missus est a Tiberio Poncius
Pilatus sub quo Herodes
in honore Tiberii Tiberiadem
edificavit. **De odio iudeorum
imposito Pilato**

His temporibus Tiberius
multos reges ad se ve-
cavit non remisit. Inter quos
Archelaum Capadocie veni-
entem regnum eius in provincia
vertit et Mazacam caput regni
Cesaream nominavit. Sane Pi-
latus ut hinc venies et statu-
as Cesaris que et in signis
militaribus vocantur sibi se-
cum ignorantibus iudeis ea in ci-
vitate constituit Cesare presi-
dente. Cum autem plurimum de se sa-

solimis ad eum descendisset
supplicantes de signis a-
mouendis Nam ab lege
iudeorum quam pervertebat iudices
paratores sine signis urbe
ingressi consueuerant sedit pro
tribunali pilatus milites
armatos circumponens mortem
eis minabatur si non conquiescerent
at illi potius mortem elige-
bant quam patrias leges vio-
larent admirans quoque pila-
tus constantiam iudeorum
in legalibus institutis auf-
ferri precepit imagines Item
pilatus Jerosolima ve-
niens videns quod urbem
urbem aque penuria la-
borare arripuit gazophila-
cia templi et thesauris
templo dicatis a quo du-
ctum cepit edificare suffi-
ciens inmani terrenis eius
stadiorum dum milium in-
tervallo distabat Judei non
acclamabant ut ab illo opere
cessaretur obtestare pilatus
multos iudeorum occidit ple-
rosque sauciauit Continuis-
si est et opus quod iudei le-
gatos accusatoris in pila-
tum ad Tiberium direxerunt

Testimonium Josephi de christo

In hoc loco posuit mit
Josephus commendacionem domini
nostri Jhesu christi in hunc modum
fuit hisdem temporibus Jhesus sa-
piens vir si tamen virum eum
nominare fas est Erat enim
mirabilium effector operum et
doctor eorum qui libenter que
vera sunt audiunt et
multos iudeorum et multos
ex gentibus sibi adiunxit hic
christus erat hunc accusatione
primorum nostre gentis cum pila-
tus in cruce agendum esse de-
creuisset non deseruerunt hii qui
ab initio eum dilexerant appa-
ruit enim eis iterum ipsa sim

quod ipsi ... uel hec uel alia de eo
futura predixerant Sed in hodier-
num diem christianorum qui ab ipso
dicti sunt et non perseuerat et
genus

Anno xv° imperii Tiberij
Cesaris presidente Poncio pilato in
terra Judee ... tetrarche
et ... sub prin-
cipibus ... factum est verbum domini
super Johannem zacharie filium in
deserto ut predicaret et baptizaret
... annunciaret
et venit in omnem regionem
Jordanis baptizans baptismo
penitencie quos ad penitenciam bap-
tizandos monebat et non nisi
quosque penitentes videbat bapti-
zabat predicans futurum bapti-
smum in remissionem peccatorum penitentibus
... etiam baptizabat
dicebat enim agite penitenciam
appropinquabit enim regnum celorum
usque adhuc anni Tiberij com-
putantur ab Adam anni v milia
... secundum hebrea
... quatuor milia
... anno vero Tiberij xv° fuit
annus iubileus lxxxi ...
anno dicunt quidam ...
... incepisse ...
... est quia sicut in hoc anno
terminata est ... et inchoat
baptisma ita sexta cepit etas
quinta terminata Secundum ab incar-
nacione domini nostri eius ponte-
bat ... que sicut subsequenta etate
generalis fiebat computacio anno
a prima olimpiade tali vel tali
ita sub vi etate anno ab incar-
nacione domini tali vel tali aliqui
a passione domini ea inchoasse
testantur dicentes sexta et septi-
ma simul incepisse ...
... Eusebius
ab imperio Tiberij inchoata
... utebatur autem Johannes ...
de pilis camelorum et zona pelli-
cea quod locustas que ...
... et melle silvestri
... ad eum omnis
iudea et baptizabantur in

xiii

Jordane videns autem multos
phariseorum et saduceorum
venientes ad baptismum dixit
eis Genimina viperarum etc. Tamquam
demonstravit nobis fugere
a ventura ira facite dignos
fructus penitentie et ne di-
xeritis patrem habemus Habraham
quia potens est deus de lapidibus
istis i. degentibus significative
hiis lapidibus suscitare fi-
lios Abrahe digito ostende-
bat eis Johannes xii lapi-
des quos tulerunt xii duces
tribuum Israel de medio Jorda-
nis [i. de arida Jordanis] in arida quorum acervus
erat in testimonium quia sicco
pede Jordanem transierunt

Josue xii lapides fecit asportari de Jordane in aridam ut Matheus dicit. Jo. Zepherus dicit in Jordane

De tribus sectis Judeorum

Erant autem tunc in
Judea tres secte Jude-
orum a ceterorum reliquorum vita
et opinione distantes Phari-
sei Saducei Esseni. Pharisei divi-
si iustos et meliores pre ceteris repu-
tabant. Traditiones suas statu-
tes quibus traditiones Moysi de-
tinabant pitacia chartarum
in fronte gerebant et in sinistro
brachio colligata quibus de-
calogus inscriptus erat quod di-
cerat dominus Hoc habebis quasi
quoddam appensum inter oculos tuos
et in manu tua. Et hec dicebant
philacteria a philare quod ser-
vare et thorath quod lex quod ser-
vat. Isti etiam maiores fim-
brias [illegible] spinas eis
alligabant quibus in incedendo am-
bulando memores mandatorum
dei fierent. Hii universa deo de-
putabant inter aliquid i. fato
aliqua que in sua sunt vel
negligere in arbitrio hominum
placitum esse dicunt tamen sin-
gulis adiuvante materia
que et commotibus superiorum
putant spiritus suis et na-
tu maioribus [illegible] res-
pondebant iudicium dei futurum
dicentes omnem animam incorruptam

vel a philare quod est custodire vel reperire et thorath quod est extremum et articuli dictiorum et per sictorum que reponentur in piscide que philacteria dicuntur

esse solas bonorum animarum
alia transire corpora usque ad
resurrectionem et iudicium malorum
autem eternis tradendi carceribus.
Et quia a ceteris hominibus habi-
tu diversi ideo et pharisei
dicebantur. Saducei in [illegible]
ne dictam negant dominum inspe-
ctorem omnium dicentes et in ar-
bitrio hominum situm esse ut ho-
mo malum [illegible] animam
qualiter vel supplicia nega-
bant ut Ambrosius. Ita et
resurrectionem mortuorum futuram
negabant. Quas mori cum cor-
poribus putabant nec angelos
esse esse dicebant solos v. libros
Moysi recipiebant hii [illegible]
inimicus erant. Tertii
speciales obequa [illegible]
Saduceos i. iustos se nominabant
Et secte in omnibus monasticam
agebant vitam. Nuptias spernentes
sedientes non quod coniugia [illegible]
hominum successionem censerent
primeda [illegible] tuenda inte-
petancia feminarum. Nulla
carum fidem [illegible] servare putant
tes omnia habebant. Quia pro
unguenta et oleum [illegible]
squalore decus putabant
semper in veste candida
essent. Nullus eis certa civitas
[illegible] in domum singulis domi-
cilia habebant. Ante solis
ortum nihil profanum loquentes
sole ut dicitur orantes post
usque ad quintam horam operantes
lota corpus aquis simul
cum silentio edebant. Secte sue
habebat pro [illegible] inpositos
neminem adolescentes [illegible]
annum probacionis recipiunt aliis
etiam post annum duobus aliis
fames [illegible] eius probabant
de [illegible] in pectus a se
repellebat ut habebas [illegible]
deferens usque ad obitum
veniret [illegible]. Sed sedent Nul-
lius voce multis loquentibus
[illegible] in medium vel de in
dextram partem sinistrantes

Adeo sabbatum obseruabat
quod nec ea die aluum purgabat.
Dolabellam ferebat legitur
quo in loco secretissimo fodie-
bant tamen et aluum purgabant
dimissa ueste se diligenter
contegentes. ne splendori di-
uine facerent iniuriam obruto et
statim fouea replentes.
Viuebant quam longissime ab
uictus simplicitate. Mortem
contempnentes, inmortalitatem iudicantes
meliorem. Animas eorum a puriore
aere corporibus inmorari. Bonas
autem corporibus ultra occeanum
degere ubi sit requies eis prouisa
adicientes. Malis procellosa
et hiberna loca delegantes. E-
rant in eis qui futura predicerent
qui et coniugiis sed moderate
utebantur. Ita si omnes homines
abstinencia afflictarent genus
humanum deficeret.

Quod Johannes confessus est non esse christum

Cum ergo baptizaret Johannes
miserunt ab Jerosolimis
ad eum sacerdotes et leuitas
ut eum interrogarent. Tu quis
es. Et confessus est se neque christum
esse quod opinio publica habebat.
nec Heliam neque prophetam
Et dixerunt quid ergo bapti-
zas. Cum persuaserant de Helia et
sub nomine prophete de Heliseo. quia
in hiis duobus precesserat figura
baptismi et de baptismo christi
legerant in propheta effundam super
vos aquam mundam. et ideo pu-
tabant ad alium non pertinere bap-
tismum. Et dixit ego quidem bap-
tizo in aqua. medius autem ue-
strum stat. quem vos nescitis.
Ipse baptizabit vos in spiritu sancto
et igni. Id est spiritu in baptismo, i-
gne in penitencia. Hec in Betha-
nia facta sunt trans iordanem
ubi erat Johannes baptizans

De Jesu baptisato

Tunc venit Jhesus a galilea
in jordane ad johannem

Et post Johannis baptismum baptizati in capellanis baptismum quod fiebat in sabbato ante ramos palmarum

ut baptizaretur ab eo. Tres fue-
runt cause propter quas vir bap-
tizatus est a Johanne. ut baptis-
mum Johannis comprobaret. ut omnem
humilitatem impleret et implenda
doceret ut tactu sui corporis vim
regeneratiuam conferret aquis et
si forte hoc statim

In sabbato ante ramos palmarum
completo scrutinio puerorum
capita oleo ungebant ut
nulla scabies ibi remaneret quod significat
quod in baptismo omnia delentur crimina.

De vi enim et institucione baptis-
mi triplex est opinio ut
in sententiis habetur. Et ipse
Jhesus erat incipiens quasi annorum
xxx. i. tricesimum annum incipiebat
xiii diebus eius anni
transactis Et secundum hoc vixit Jhesus
xxxii annis et dimidio. quia in
eadem die revoluto anno quo tinctus erat
aquam in vinum et in sequenti
pascha i. tricesimi primi anni
incarceratus est Johannes Et in pascha
sequenti i. tricesimi secundi anni de-
collatus. et in tercio paschate
tricesimi tercii anni passus est
dominus. et ita uixit xxxii annis
integris et de tricesimo tercio
quantum fluxit temporis a natali
usque ad pascha quod pro anno dimi-
dio computatur. Crisostomus tamen di-
cit eum iam complesse tricesimum
annum in omelia x in Matheum
super dicens per triginta annos Jhesus
uenit ad baptisma legem re-
tinens solutionem propterea usque
in hac etate que omnia sol-
uere peccata in legis obseruatione
conseruauisset ne quis diceret ideo
illum soluisse legem quia
eam non potuisset implere et
infra xxx annos iusticiam
legis impleuerat et tunc venit
ad baptisma Christus ducitur
quasi cumulum ceteris obseruationibus
legis imponens. hoc autem di-
xit Crisostomus occasione illius
verbi quod dixit dominus sic decet

quia a natali et non a conceptione aut plus viii mensibus uixit

et paulo ante uel post quam gubernia est

Nos implere omnem iuſticiam
Et ſecundum beatum Gregorium incepit do-
cere xxx annis integris et
tunc tamen decepto quintum a na-
tali uſque ad paſcha Iohannes au-
prohibebat ihesum dicens Ego a
te debeo baptizari et tu ve-
nis ad me Cur dixit ſe bap-
tizandum Iohannes ſi in utero
ſanctificatus mundus erat ab origi-
nali vel ſaltem in circumciſione
Sed propter genus humanum
intellexit quod ex parte debet
mundari vel quantum ad plen-
itudine mundacionis ſe adhuc
mundandum dixit quia iam munda-
tus per ſanguinem christi plenius
erat mundandus Dicit quis
accepta efficaci medicina per
tanſam curatus dicatur paſſibus
plenitudine curandus Cum
ihesus omne modo i absque vel ſine
modo Sic enim decet nos im-
plere omnem iuſticiam id est ſuperha-
bundantem humilitatem Eſt enim
debita humilitas ſubdere ſe
maiori propter deum habundans
ſubdere pari ſuperhabundans ſub-
dere ſe minori et ideo modo
ſubdo me tibi minori ne dedi-
gnentur maiores a minoribus
baptizari et regi quod intelligens
Iohannes conſenſit

De voce patris et ſpiritu ſancto

Factum eſt autem cum baptizaretur
fere omnis populus terre
illius et ihesu baptizato et o-
rante pro baptizandis ut acci-
perunt ſancti ſcriptores confeſſi aſce-
dit christus de aqua et cele-
ſti aperti ſunt celi i ineſtimabilis
ſplendor factus eſt circa eum
hec ſi celo aereo et ſidereo re-
ſeratis ſplendor celi empi-
rei terris i-
fundebatur
et ſpiritus ſanctus
corporali ſpe-
cie columbe ve-
nit et ſedit ſuper
caput eius

Ob hoc ſtruerunt
heretici qui dicunt
ſolo die epiphania
nunc debere bapti-
zari nec dari
ſpiritum ſanctum ſi quis
alio die bap-
tizaretur ob quam hec
ſunt innatus et
extirpanda decre-
nerunt patres
ea die neminem
baptizari niſi
ſub neceſſitate.

que pacto
oſſe ſuo in
placentem
iniam tradit
Unde ſcripta
ſueta et
Hic cognovit
baptiſta quod dixit ſe ante ne-
ſciſſe quod christus ſolus baptiza-
ret i poteſtatem baptiſmi ſibi re-
tineret ſed miniſterium baptizandi
aliis daret Tunc enim miniſtrat
eum baptizare vel cum ſolitaria
duxerit vita etiam dixerat ei qui
multos baptizabis ſed inter
illos ſuper quemlibet videris ſpiritum de-
ſcendentem et manentem hic ſolus
eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto et
ecce vox patris audita eſt de
ſublimi Tu es filius meus
dilectus in te complacuit in uſque
pro note beatus accedit dualiſſe
ſplendor et uod aliud evan-
geliſta dicit hic eſt filius meus di-
lectus in quo complacui id eſt conſilium
in te et per te placuit humanum
genere conſultum

De ieiunio et temptacione christi

Tunc ihesus ductus eſt a ſpiri-
tu ſancto qui enim de regna-
ret in deſertum et cum ieiunaſſet
xl diebus et xl noctibus poſt-
ea eſuriit Monebat dyabolus
xl dierum ieiunio ſuccedebat tot
diebus aquas abyſſi effuſas
et tot explorata terram promiſ-
ſionis et totidem moyſi legem
datis filiorum iſrael in heremo pa-
tris ne angelorum inixiſſe Cum
vero ſenſit dominum eſurire de-
uo legit de monte vel de-
ſia acceſſit ut temptaret ſi
poſſet eum deicere in peccatum
et ſic ut exploraret an eſſet
dei filius mea que ſciebat
quendam futurum et ſe per eum po-
teſtatem amiſſurum ſed uſque ad
iudicium venturum non expecta-
bat Temptavit autem eum
in eiſdem tribus quibus adam
deiecerat ſed non ordine

Primo in gula ut esurienti pa-
nem videns innuebat ab
appetitu attenderetur Secundo
de avaricia ubi super montem
ostendit ei omnia regna mundi
Tertio de superbia ut iactant
se ostenderet filium dei Tunc ab-
scessit enim dominus et consumata
omni tentatione ad quam veniat
recessit Luca 4 a domino ad tempus
Tempore passionis rediit timo-
re mortis pulsans eum dicitur
Tunc autem omnino victus religa-
tus est in inferno in diebus
antichristi solvendus. sed apoca-
lipsim Johannis credendus
est autem dominus assumpsisse
formam in qua dominum induceret
et colloqui posset ei utrum autem
extremo die xl ieiunii solo
omnes iste fuerint temptationes
an per aliquot dies sequentes se-
paratim [illegible] est ista scire
Remansit autem dominus in deserto
quod est inter Jerusalem et Jericho ex
Secundo lapide
a Jericho quia qua-
rentena dicitur
sint subsignate
via tituli fontis
que sanavit He-
lizeus secundo milia-
rio a quarentena
contra galileam
quam esse montis super
quem diabolus
statuit ihesum
templo sa-
ne ipsius
[illegible]
[illegible] dicitur
penitencial
est conde
et per Epi-
phaniam
non stati-
m ieiunat
[illegible]
[illegible]
xl dies qui ipso tempore ieiuna-
vit consecutivum ieiunium dicit
significans ab hoc quod ut per-
primam ostendam ascendere
ad regna sicut quadragena-
rius numerus ascendit ad quinqua-
genarium Est autem unus super-
habundans et congregatus
omnibus partibus suis ascendit
ad quinquaginta De prima
vocatione discipulorum

Quadam die stabat Johannes
et ex discipulis eius duo
quorum unus erat An-
dreas et videns ihesum ambu-
lantem dixit Ecce agnus dei
Ecce qui tollit peccata mundi
Ab hoc illi duo discipuli eius
secuti sunt ihesum et viderunt
ubi ubi maneret et manserunt
apud eum die illa Invenit
autem andreas Simonem fratrem
Considerare agnum de-
terminavit iusta
subdens cum tol-
leret venit ut tol-
lat peccata mundi quod
in [illegible] tollendis pu-
rgatoria [illegible] immolatus
est xpus vel quod
agnus dicitur ab
agnon quod est
pium. vel latine
ab agnoscendo quod
in magno grege
solo balatu agno-
scit matrem. Ideo
hic in passione agnus
dicitur quod ibi
pius donans nobis
patrem et agnoscit
patrem obedienti et
matrem [illegible] Et hec
est una causa cur
in immolatione al-
taris dicatur ter
agnus dei qui a-
gnoscit [illegible]
patre miserere
nobis Agnus qui
agnoscit matrem
[illegible] nos. Hic quod
abstulisti te pro nobis
dona nobis pacem
suum dixit
ei Invenimus
messiam
quod est
interpretatum
xpus
Greca
Unctus
latine et
duxit eum
ad ihesum
Intuitus
autem eum
ihesus dixit
Tu es Si-
mon Ba-
riona Tu
vocaberis
Cephas
quod est
interpretatum
petrus
Bariona
hebreum
est et so-
nat filius
Johanna
compositum
[illegible]
et corrupto
Cephas hebreum est et Syrum
petrus grecum et latinum
Utrum autem tunc imposuerit ei
hoc nomen an promisit im-
ponendum. Dubium est Utrumque
tamen dicit [illegible] quod tunc imposuit
[illegible] tu dixit Tu es petrus
vel in electione xii ubi dicitur
et imposuit Simoni nomen
petrus si non tunc imposuit
in sequentibus confirmavit Fortassis
volens ihesus reddere in Gali-

XV

leam invenit philippum et di-
xit ei Sequere me hic. erat
de bethsaida civitas andree
et petri hic invenit natha-
naelem statim sine dixit
ei quem scripsit moyses in
lege et prophete invenimus ihesum
filium joseph a nazareth et
hic nathanael a nazareth
potest aliquid boni esse despective
quia non invenit legit
iste enim legisperitus legerat
in propheta nazareus vocabitur
et signa adventus domini
et notaverat et ait a na-
forte zareth potest boni esse. a b c
d. Primo tamen a naza-
et est predictum reth p a b
vulgo de tradite esse. et ad
et nazareus dixit ei
ysidorus quod philippus
alia editio dicit ad ihesum
de tradite cuius as- venio ve-
tendet mete ad
se ait ihesus Ecce vere ysra-
helita in quo dolus non
est Et dixit Nathanael.
unde me nosti Respondit ihesus
priusquam philippus te vocaret
cum esses sub ficu vidi te.
Respondit Nathanael Rabi
tu es filius dei tu es Rex
israhel Christus cognovit iste do-
minum absentem vidisse quod
que solus gesserat et que
et vel aquam philippus voc-
atus per ihesum et deum fatetur
tamen quidam de presentatione
exponunt hoc ita cum esses in
umbris ade latentis sub ficu
ipsius etiam prescivi te Et te-
rcessus est ihesus in galilea

De variis opinionibus hystorie

Nonnulli idem est ordo hy-
storie ewangeliste
apud omnes ewangelistas varie
ordinat usque ad incarnationem
johannis cuius dicit quod ita
proximum pascha post baptismum
dixit dominus aquam in vinum
pro qua johannes consequenter
post hoc miraculum narrat eum
ascendisse in ierusalem et eos
se ementes et vendentes de
templo. quod tamen a beo sanctum
dicunt nisi in pascha Beda eius
obviat consuetudo ecclesie que
in epyphania sanctum esse quod
annis sollemnizando commemo-
rat. fuerunt etiam quidam dicentes quod
in eadem die qua baptizatus
est fecit hoc miraculum Beda ma-
gnus ait Dum ihesus ductus
est in desertum. a iarea statim expu-
lit ihesum spiritus in desertum sed re-
lex autem ecclesia quod eodem die sed re-
volutis annis hec tria facta
sunt adventus magorum fa-
cta die primi anni baptismus
eadem die tricesimi anni eadem
tricesimi primi mutatio aque
eadem die revoluto anno vi-
Beda dicit quod maximus e-
revoluto anno piscopus in
eodem die fecit sermone quem
miraculum de v. sic incipit
panibus et duobus Licet plura
piscibus nobis fecerit
se sic ait Sicut positam
sue fidelis mandavit aucto-
ritas hodie salvator a cal-
deis est adoratus hoc fluenta
jordanis benedixit in baptismo
tismate consecravit hoc in ui-
tatus ad nuptias aquas in
in vinum Unde et in antiqu-
oribus libris dies illa dicit
pluraliter. dies epyphaniarum
i. plurium illustrationum epi-
epyphanie enim illustrationem
sonat hac tres tamen manifesta-
tiones propriis quidam nominibus
distinguunt epyphania vo-
cantes ea que facta est per
stellam quod de sublimi facta
theophania ea que in ba-
ptismo quod a deo i. a patre fa-
cta Bethphania ea que in
nuptiis quod in domo factum
Beth enim domum sonat. sunt
autem adhuc ceperat inter summos
et catholicos doctores de or-
hystorie duplex est opinio
quidam enim scribentes uni-
cuique mutantes anno in
Alexandri Euzebium cesa-

Riensem Theophilum qui
viiij a petro sedit antiochie
dicit dominum post ieiunium apte
predicasse discipulos congregas-
se et bimbeti in monte sctm
ante primum miraculum cana le-
guntur domini et discipulos
eius invitatum ad nuptias Co-
munior autem opinio est dominum
post illud miraculum discipulos
vocasse et occulte predicasse usque
ad iohannis carcerem sed post
publice et hac ordine pro-
sequamur sine altius ordinis
indicio

De mutatione aque in vinum

Festo sunt Nuptie in
Chana galilee sic dicto
et erat mater ihesu ibi et voca-
tus est ihesus ad nuptias et dis-
cipuli eius quidam scilicet futuri dis-
cipuli quia adhuc iohannis ca-
pellanes audiebat et occulte
cum quo omnes scriti sunt enim
vero est vocatus Ioseph sed
uxor eius unde quidam dicunt
Ioseph mortuum et ideo ihesum tunc
esse in custodia filii quia et
etiam deinceps de eo legitur
in Evangelio quod si non
esset mortuus tunc cum christus in
passione domini mortuus erat
quod uxor eius alii commendata
est Quidam autumant has nu-
ptias fuisse Iohannis ewangeliste
ideo vocata est maria quia ma-
tertera eius et domina quasi consobrina
Et dicit quod dominus eum volente
nubere ex nuptiis vocavit
quod tunc non est et deficiente vino
dixit mater ihesu ad eum vinum
non habent q. d. da eis vinum
Dicit ihesus Quid mihi et tibi
mulier nondum venit hora mea
licet mihi sit cum adiutum nature
fractionis qui mollis aer Dixit
quasi non est factus maxime
post quam virgo inter potens est
sed ad sensum vis vini miraculo
huiusce hac agens quid hec
nunc tecum quid erga tibi con-
venisse non ago hoc sed
in hora passionis que nondum
venit ex quo mihi et tibi patiaris

non est credendum secundum genetli-
acos hoc dixisse dominum quod putant
unumquemque horam suam mortis ha-
bere inevitabilem secundum horam
constellacionis in qua natus est
sed vocavit horam suam in qua dispo-
sita voluntate eius moriturus
est non necessitate Erant autem posite
ibi vi lapidee idrie i. vasa aqua-
tica posite secundum purificationem
iudeorum Ebreo vel baptiza-
bant vasa epulatoria et si
casu aliquid mundum tangerent
nisi loti non comederent Erat
ergo posite ut si forte contigisset
aliquid oporteret lavari aqua
erant parata impleverunt
autem eas ministri aqua ad preceptum
domini et tulerunt aquam vinum fa-
ctam architriclino i. primati inter
convivatores in triclinio Triclinium
quidam dicunt fuisse domum tri-
cameratam vel tres habentem testu-
dines sub quibus discumbebat
vel forte tres erant ibi men-
sarum ordines ut in refectoriis
fieri solet Et commendavit ar-
chitriclinus vini bonitatem
postquam omnes comederant omnes
miraculi novitate hoc enim
initio signorum manifestavit
ihesus gloriam suam Nec dicitur
hoc esse initium quin et prius si-
gna fecisset nascendo de virgine
magos sua stella ducendo
xl diebus et noctibus ieiuna-
do et huiusmodi Sed hec fuit primum
publice et ad propalandum fa-
ctum Vel primum factum in Cana

De prima electione ementium et vendentium de templo

In primo pascha ascendit
ierosolimam et eiecit vende-
ntes et ementes de templo quod etiam
bis fecisse creditur

De instructione Nicodemi

Erat autem homo ex phariseis Ni-
codemus nomine et de principi-
bus sacerdotum iudeorum hic venit
ad ihesum Nocte timuit offendere
populum cum esset de principibus Vel
quia nondum in israel palam disce-
bant Et ait ad ihesum Rabbi

xvj

Sciens quia adeo venisti magister nemo enim potest facere signa que tu facis nisi fuerit deus cum eo et cetera. Doce me de regno dei. Respondit ihesus amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit denuo nec potest videre regnum dei. Preterea tenetur stabiliter quod hoc iuramentum erat inuit dominus. In novo amen dico tibi et cetera. Cum in aliis suppliciter dicatur in solo iohanne geminatur secundum ysidorum. Sermo iste ex q. d. viij dico corde et ore. Cuius intellectum Nicodemus quomodo homo posset homo renasci cum non nisi carnalem nativitatem sciret edoctus est a domino de spirituali que fit ex aqua et spiritu quam convenientia iterari potest, licet quia inflatus erat scientia magistrali non poterat intelligere et ideo meruit audire. Tu es magister in israel et hec ignoras ut se humiliaret cum hec adquisivit. In simplicitate de passione ascensione et de pluribus aliis. Quod autem dixit nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo sensus est. Nemo ascendit nisi christus cum corpore suo quem secutum corpus quod diciq cum facie quod ponitur profatum et est sensus. Nemo ascendere facit et per illud pascha intelligitur est

ioseph tum dicit eum sit dictum a media regione genezarath quam preterfluit qua dicit admirabilem terra tota dimissimi quoque arbustis condita nulli locum ubertate sua negat et temperatur. Crescunt ibi iunctis que maxime frigoribus gaudent sunt et palme quas nutrit et calor epinus sunt ficus et olee quibus aura mollior destinata est ut quasi repugnantia bona contentione studio terre faveat. Hec dicit ungeri fonte cui tadi in capharnaum que quidam esse venam nili opinantur quod

iohannes autem iohannes evangelista quia cum post hoc pascha recessisset ibi in iudea ad quem erat baptisans interim autem ihesus qui ascendit in pascha quosdam discipulos vocavit et docuit et ima.

toratum pisto gitat qui non alibi nisi cum evilo repertum

ula fecit sed ubi adeo publice dixerit.

Ihesus iuxta mare galilee lacus est qui sit iordane influente et dilatatum mare cum sit aqua dulcis ydiomate hebreo quia omnem aquarum collectorum vocat hebreus thalassa id est mare dicitur galilee quod preterfluit galilea quoque mare tiberiadis dicitur quia famosa est civitas hec que imminet. Quod autem dicitur stagnum genezareth ex accidenti est quoque crispantibus undis generat ex se auram. Extendit autem c. l. xl stadiis in longitudine et xl in latitudine.

De secunda vocatione discipulorum

Cum autem turbe irruerent in eum vidit duas naves stantes secus stagnum et ascendens in unam que erat Symonis pusillum reductus a terra docebat de navicula turbas ut cessavit loqui ait ad Symonem due in altum et laxate retia in capturam. Quod cum fecissent concluserunt multitudinem piscium tantam quod fere rumpebatur rethe et innuerunt Symoni et Andree filiis zebedei qui erant in alia navi et venerunt et impleverunt ambas naves ita pene ut mergerentur. Quod videns Symon petrus procidit ad genua dicens exi a me domine quia homo peccator sum. Et dixit ad Symonem noli timere quod ex hoc eris homines capiens. Et subductis ad terram navibus relictis omnibus reducti ad eos secuti sunt eum aliquantulum et iterum redierunt ad sua.

Quod legit in nazareth

Ihesus autem venit nazareth et die sabbati quo plures quererebat intra

In synagoga ut pluries do
ceret et cum legisset in Ysaia
Spiritus domini super me etc. dixit
Hodie completa est scriptu
ra in auribus vestris. c. 9. Ergo
sum de quo scriptum est hoc et
omnes intendebant in eum

De tercia vocatione discipulorum

Ambulans autem iterum
iuxta mare Galilee vi
dit duos fratres Symonem et
Andream mittentes
rethe in mare et
ait illis Venite
post me faciam vos
fieri piscatores ho
minum. Et illi con
tinuo relictis rethibus
secuti sunt eum.
Et procedens
inde vidit alios
duos fratres Jacobum
et Johannem resi
dentes rethia
sua cum Zebedeo
patre eorum et
vocavit eos. Illi
autem relictis re
thibus et patre
secuti sunt eum.
Et cum
transisset inde
Jhesus vidit Ma
theum qui et Le
vi dictus est filium
Alphei sedentem
ad theloneum
et ait illi Sequere
me qui relictis
omnibus secutus est eum.
Thelos grece la
tine vectigal quia
iste erat pub
licanus id est publi
ca negocia ammi
strans que sine
peccato vel vix vel numquam administra
tur. Et nota a qualibus officia
est electa ne se a sublimibus
electa diceretur fides sancte cor
et potencie ascriberetur devota.

De hoc ad
ventu solus
Lucas dicit
de aliis pre
tereunte
Johannis
alii ubi
agitur de
saltu hic
Lucas hos
adventus
in Nazareth
post quem
et vult
ibi est glo
sa tractata
ut esset Jo
hannes iterum
venit in Gali
lea
In hoc re
ditu in Ga
lilea quod
dicit eum
transisse per Sa
mariam et
locutum esse
cum Samari
tana et in
Chananea
locutum cum
regulo et
et post habi
tasse in
Capharna
um

non patris Simonis
et inde sed alterius

tione reliquorum determinatum no
hemus. Et etiam discipuli
Johannis baptizabant cum Jo
hanne

Post hoc venit Jhesus et
discipuli eius in Judeam
terram, scilicet que specialiter a sorte
Jude vel a regno duarum tribuum
specificato vocabulo Judea dice
batur et morabatur ibi cum disci
pulis suis et baptizabat Lic
et ipse sed discipuli eius bapti
zarent. Sed utrum baptismo
Johannis vel Christi incertum est. Erat
autem et Johannes baptizans
in Ennon iuxta Salim quia aque
multe erant ibi. Nondum enim missus
fuerat in carcerem Johannes. Salim
hoc est oppidum iuxta Jordanem
situm ubi enim olim Melchisedech
regnavit. Attrahebat enim Johannes
multos venientes ad se ad Jhesum.
Unde turbati discipuli eius dixerunt
Rabbi qui erat tecum trans Jorda
nem cui testimonium perhibuisti ecce
hic baptizat et omnes veniunt
ad eum. Quorum retundens invi
diam ait. Dixi vobis quia non sum
ego Christus, sed quia missus sum ante
illum. Qui de sursum venit super
omnes est. Me ergo oportet
minui, illum autem crescere. Et at
tendens Jhesus illorum invidiam asce
dit ad diem festum pasche de quo
supra dictum est. Sed et ibidem quia
offendit etiam in se Phariseorum
invidiam magis cum audisset
Johannem traditum reliquit
Judeam et abiit iterum in Galileam

Aliter incarceratur Johannes

Arguebat enim Johannes Herodem
propter Herodiadem quia contra
legem quam servabat non licet
fratris habere uxorem fratris eo vivente.
Super Mathean legitur quod
Herodias filia fuit regis A
rethe quam auferens Philippo
orta inter eos guerra similita
tibus in domum Philippi dederat
Herodi quia etiam fides inimic
ma erat. Josephus tradidit hanc
Herodiadem fuisse filiam Aristobuli

q sui ꝯ lic
et m s ꝯcipit
Herodes t.

qua ostendat cu frē. Allex
andro pat' eorum herodes et
ita soror erat herodis agg
tippe qua anīs suis hero
des dederat herodi filia suo
exore. Dicit em aliu fuisse
herode frem pter tetrarcha
que pater sustepat de filia
simonis sacerdotis philippu
vel ia mortuu cu daniz re
gnare cepisset et hoc herodes
forte nominabat' philippus et
ita intell' ching que Josephus vocat
herodes. Euangeliu vocat phi
lippu vel prius nupta herodi
pq nupta philippo herodes
uero tetrarcha vxore hebat
pr filia a retthe regis dama
sce. qui roma iter faciens tūs
tens prem suu fratris pepi
git cu herode fuis hp in reditu
suo repudiata vxore sua duceret
eam in vxore qd tn nō latuit
uxore ipius que nō expectans
reditu viri sui festinauit ad
prem, herodes aute rediens
abstulit herodiade fri et fcus
est inimicus a rethe et herodis
sup quo cu argueret eu Johes
suggestione herodiadis misit
eu in carcerem Cu nod cu vi
disset Jhūs venit et habitauit
Capharnau in finibz zabulo
et neptalim

De aperta pdi-
catione domini et miraculis

Exinde cepit pdicabat
dicens penitentiam agite
appropinquabit eni regnum celo
unde et pq ducti iudei ad
pilatu. Commouet vniuersam
iudea incipiens usque a gali
lea usque huc et sic adimple
tu est illud ysaie pmo tpe
alleuiata est terra zabulon
et tra neptalim Vnde et p
mi conuersi a domino qua
fuerunt de finibz illis. dicti
sunt principes zabulon et
principes neptalim ysaias
pemis predicauit de captiuita-
te tribuum que in tribubus
illis inchoata est in dominio

ty de alleuiatone ab oneris
peti futura in ptibz illis ad
pdicatom xpi pertinet et circui
bat xpus tota galilea do
cens in synagogis eoru et
sanans omnem languorem
in ppls et abijt opinio eius
in tota Syria Est aut Syria
omnis regio ab eufrate usque
ad mare magnum a capadocia
usque ad egyptu continens inter
alias prouincias palestina
in qua iudei habitabant Cm
et sup psalmos dicit abroi et
et Syrie
heomo dicitur mortes Syrie
Cundo ivo sic legit' syria q
inclla ostendit
includit parte
iudee Et secute
sunt eu turbe
multe dni sanu
regionu Cu uas
cu vidisset asce
dit in monte

ante lectionem
apostolorum
quando ponit
de sanatione
multoru
demoniaci
in synago-
ga apud
martinu
et de sacra
pet et
sanatae
multorum
in regna
et de sebra
qui atres
sit in ula
et de dor
miasne
xpi Cm
nam et
de demoi
acis gera
senis et
de paclito
ptetum
dimisso
et deuota
con ma
thei et de
apomo
et de filia
iairi et
emoissa
et duobz
cecis et
demonio
muto
de quibus
saluo

De electione xij di-
scipulorum

Et cu sedisset
vocauit ad se
quos voluit et
fecit ut essent cu
illo xij. quos a
postolos i missos
nominauit Simonem
qui agnominauit
petru et andrea
frem Jacobum
zebedei Johanne
et frem eius et
imposuit hijs
duobus nomina
boanerges i filios
tonitrui qr vnus
eoru intonuit in
principio erat vbm
et amba frem ter
ficam vocē prius
audire meruerunt
philippu et bar
tholomeu Tho
ma et Matheu
publicanu Jaco
bum alphei et
Thadeu frem eius

cf sup am

et in pss

et vbi sup in regum c. prophetarum facte

eius qui et iudas
cognominatus est
quem lucas iudam
iacobi vocat qui
alio nomine dictus
est lebbeus. Quem
dicit evangeli
sta historia missum
a domino
ad abagarum
regem edesse. Sy
monem cananeum
et iuda scarioth
in hoc cathalogo
nomina appostolorum
combinata quasi
parium ponuntur
non satis nota tamen
causa. Unde iacobus
alphei posterior
uocatur iacobo
zebedei et minor
dicitur et ille ma
ior. cum prerogativa
sanctitatis sive sa
pientie claruit
et ab apostolis pri
ma archiepiscopus ie
rosolimorum et sancta
et illis fuerit in e
cito querit ad
quod melius
indecandum dicimus
quod anna mortuo
ioachim de quo
susceperat virgi
nem mariam data
est in uxorem a
ioseph genero
sus cleophe fra
tri suo ioseph de
quo susceptam
filiam etiam vocatam
mariam dedit
uxorem alpheo de

Mathei.
Iste rex
infirma
batur
auditis
miracu
lis a do
mino fa
ctis mi
sit literas
deprecatorias
ut veni
ret et cura
ret eum
et omnia
sibi et
suis ne
cessaria
ministraret
et si par
vum eius
esset regnum.
Audita hu
militate
ipsius rescri
psit dominus
quod resurrectione
instaret e
um et hoc
factum est.
Cum thomas
misit tha
deum ibi ad
predicandum
et mente
et corpore
sanatus
est.
Non fuit
amica na
zareth sed
de sephori
ci civitate
duo mili
aria a na
zareth

qua nati sunt alphei quatuor
consobrini domini iacobus simon
et iudas apostoli et ioseph qui
et barsabas qui in prelecta pro
matthia electus fuit. Et
quatuor predicti consanguinei di-

cti sunt fratres domini qui non
solum cognati eius putabantur
sed agnati tamen ex duobus
fratribus ioseph et cleopha
descendentes. Inter quos tamen
antonomastice iacobus dictus
est frater domini quia quam
simillimus fuit ei in facie. Item
mortuo cleopha anna in
psit in a tertio S. salome suscepit
tam quam credo filia. sicut et
alias prius vocavit mariam
et hanc duxit zebedeus ha
buit quod ex ea filios iacobum
maiorem et iohannem qui licet
postius natus maior dictus est
quia prius vocatus est a domino
et prius adhesit ei, quod et
Romana fuerat. Etiam ut sin
guli in ordinibus suis priores
sunt prius ordinati. Ita dicit
Petrus. Alii vero indoctes mulieres
agnoscere solere nominibus viros
ut maria cleophe. Dicunt
prioribus viris mortuis has
duas marias nupsisse cleo
phe et salome et salome
vel priores viros fuisse simo
nos et dictum zebedeum cleo
pham alpheum salomam

De sermone domini in monte

Et elevatis oculis in
discipulos docebat eos
dicens: Beati pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnum celorum etc. Hunc
sermonem matheus et lucas
luce narrant. Ab hoc quidam
tradunt dominum eum prius fecisse
discipulis in supremo montis
sedendo, postea in latere montis
similiter discipulis et turbis
stando. Alii vero tradunt
non nisi unum sermonem factum
a domino coram turbis et dis
cipulis utrum ante. Hominum
secundo in lucas
a capharnaum est
descensum montis
ubi factus est sermo
et leprosus curatus:
ctos legit in matheo

verum est
non multum
ibi sane est
similiter cum
a duodecim di
scipulos fa
elicit et so

Et dicunt non sunt
in est an mons
an facta sunt sunt
habet an aliquis
mons in galilea

hanne tm De orone dnica

Hunc sermonem dominus intexuit oronem dominicam
que vij partes h3 / prima
est captacio benivolencie qz
sequunt vij peticiones et dicit
primo ad dominum patrem a quo
petis nobis dari panem nostrum
i filiu vnam et xpus docuit
nos ad petendum a patre in
nomine suo. Tres prime pe-
ticiones spectant ad vitam futuram
sic. Sanctificetur i in nobis
firmetur. Nomen tuum in hac
vita qr mobile est nomen
patris in filios. cz et iudas
quoqz fuit dei filius. quoqz
ne penitencia etiam periculo mo-
riendi dicit apostolus Ne i
times et ego reprobus inveni-
ar. In patria enim apparebit
filii et immutabilit erit deus
pater eorum adveniat i ad
te videndi veniat Regnum
tuum ut sit regnum in regno
fiat voluntas tua sicut
in celo et in terra. Sicut sic tele
stis civia nisi qt velle qr
sciat te velle ita et illa
que adhuc militat in terra
addicat voluntati tue. Qua-
tuor que sequunt ad vitam
tiam huius vite spectant
sic. Panem enim supsubstancialem
da nobis hodie i xpm qui est
supsubstancialis i super omnes substancias
et est panis vite in altari
vel sunt due dictiones super
substancialem et Da nobis panem
i xpm super i pter panem sub-
stanciam i necessarium ad susten-
tacionem qr Da nobis utrumqz
panem aie et corporis Lucas
posuit quottidianum qd de-
matheus tm exponunt grecum
hz epiusion. hebreum vero
sogolla i preciparum vel egre-
gium vel peculiare Ober
forte lucas videns matheu-
m dixisse sogolla qd
sonat peculiare dixit quot-
tidianum. Grecus vero int pres
mathei qui vidit eum dixisse
sogolla qd notat egregium
dixit epiusion. Tres qz sequuntur
patet Amen hebreus insi-
ponit vim certis tribus
Amen sela salem que sonat
vere semper pace. Inde est
qd beato sequuntur terra dle
rogacioni. De aplis missis cum
potestate curandi

Cumque consumasset ihs
verba hec convocatis
discipulis xii dedit eis po-
testatem eiciendi spiritus immun-
dos ad curandum omnem infir-
mitatem et misit eos predicare
Regnum dei et ait Nichil
tuleritis in via neminem
salutaveritis i sicut alii ex
studio optandi sa-
lutem non consueverat tm saluta-
cione. In via gencium ne abiretis.
et in civitate Samaritanorum
ne intraveritis. Gratis
accepistis gratis date Non
portabitis donec pecuniam
neqz panem non duas tunicas
i superfluas non calciamenta
nec virgam. Grecus ait
soleas vel sandalia ut
iussi sunt i pedibus et
mulgam. que a potestate acci-
piendi vitam ponit. Ecce ego
mitto vos sicut oves in
medio luporum. Qui vos
recipit me recipit

De curatione leprosi

Cum autem descendisset le-
de monte secuti sunt
eum multi quasi iam soluendi
figuras et sanavit eum
figuras et addidit
dicens Ihesus vide et addidit
vide nemini dixeris. Inde est q
vi. et d. Unde dni mandaverat
qua manifeste simpliciter
et plene in iu- dice. de
dicatis eis nemini altari sub
dixeritis i nemini silencio
habetis dicere pluribus inde
ad eos rex cauto nobis do
est sed unde te nec enim

Ab vero de in lavis a
capharnaum est
locus ubi sanatus
est leprosus

sacerdoti ad eius
arbitrium reuista
dus est Ecce non
dixit docet alios
solue lege sana-
tus tamen ubique predi-
cauit De seruo Ce-
turionis

Cum ante intras-
set Capharna-
um Rogauit eum
Centurio per iudeorum
seniorum ut
sanaret puerum eius
paraliticum Et ait ihesus
ego ueniam et curabo eum
Veniet aut potentia
sanandi non corpore
Et ait Centurio Non
sum dignus ut intres
sub tectum meum sed
tantum dic verbo et sanabitur
puer meus quia et ego
solo verbo tantum precipio
seruis meis forte
idola habebat in
domo et immunda
iudeis Et sequen-
tibus se dixit ihesus Non inueni
tantam fidem in israel
quia tunc nec includitur
in nomine israel sequentes eum
quia adeo fidem habebat quia ita
in hoc gentili Et sanatus
est puer in illa hora Et in-
gressus de curatione demo-
niaci

Et ingressus sabbato synagogam docebat eos
et ibi erat homo spiritum
immundum clamans dicens
Quid nobis et tibi ihesu na-
zarene venisti perdere nos scio
quia sis filius dei
Statim venisset de socru
petri

Et cum venisset ihesus per
quod forte habebat in
Capharnaum ... erat
enim erat de bethsaida
ad petitionem discipulorum sanat
socrum petri febricitantem
Sequitur de filio vidue

ambone
salutat
qui minus
dominum
tu offert
pace nec
portat
...
solatia
...
alius
fert ei
...
quod pul-
...
...
...
...
...
...
te inde
est quod
...
non dicat
dominus
nobiscum
nisi ...
...
...
... tanto
... inueni
subaudi

Cum ante iret in Civi-
tate que dicitur Naim
que est in galilea suscitauit
ante portam filium vidue tan-
gendo feretrum et dicendo ei
dico surge recepit aut ...
obtulerunt ei energuminos
et male habentes Et sanauit
omnes et uoluit ire trans fretum
Et dixit ei unus scriba Ra-
bi sequar te quocumque ieris
volebat sequi eum ut dis-
ceret signa facere ad lucrum
et ideo non auditur a domino
dixit aut eius alius Seque-
re me Qui ait dimitte
me primum sepelire patrem
meum Cui ihesus dimitte
mortuos in peccatis sepelire
mortuos suos tu vade annun-
cia regnum dei Non prohibui-
sset homine domini a sepul-
tura si non esset alius qui se-
peliret Et dixit alter Se-
quar te domine sed primum
permitte me renunciare hiis
qui domi sunt Cui dominus
ihesus Nemo mittens manum
ad aratrum et respiciens retro
aptus est regno dei Qualiter
Excitatus imperauit mari

Tunc ascendit in nauiculam
cum discipulis suis et
dormiuit in puppi super ca-
nical Et orta tempestate
excitatus a discipulis im-
perauit vento et mari dicens
tace et obmutesce et cessat
tempestas Non precatore set
tamquam imperuit eis tamquam
amantibus qui ... creatione
... quod omnia sequuntur
obedire deo ... omnia
creata esse Sed dicitur ei obe-
dire in creata quod solo verbo
facit de hiis que vult secundum
... loquendi modum ... dici
sanguinem obedire uel cum
obediens medicine De duobus
obsessis a legione

Cum ante venisset trans
fretum in regione

Gerasenorum que est contra Galileam, occurrerunt ei duo arreptitii seui nimis. Domus quorum adorauit et dixit: Quid nobis et tibi Ihesu fili dei, venisti ante tempus torquere nos? Nesciebant demones eum dei filium, sed suspicabantur per miracula et testimonia patris. Torqueri autem se dicebant, quia cogebantur cessare a lesione. Dicebat enim: Exi spiritus inmunde. Sciebant autem eum iudicaturum se torquendos in abysso. Cumque Dominus quesiuisset nomen, dixisse se vocari Legionem, non quod sic vocaretur, sed figurata loquentes nomen quia plures. Rogabant eum ut mitteret eos in gregem porcorum qui iuxta pascebantur. Et missi in porcos precipitauerunt eos in mare. Indigene autem rogauerunt eum ut transiret a finibus eorum. Cumque ascendisset nauim, sanatus ut sequi deprecaretur, noluit secum ducere, sed redijt Capharnaum, quam Matheus vocat ciuitatem suam non origine, sed ciuitatem quelibet ciuitas gentis, que Galilee pre dici ciuitas Galileorum.

De paralitico demisso per tectum

Et sanauit paraliticum ante se dimissum per tegulas, primo remittentes peccata eius que fuerant causa morbi, quia prohibenda causa sit cessante causa cessare debet. Et reprehendit scribas et phariseos qui putabant eum blasphemasse. Dixit paralitico ut surgeret et tolleret lectum suum, et surrexit et abiit et abijt. Quia quod constat quod pro peccatis quandoque egrotat homo, medicus visitans egrum primo debet monere eum ad primam ad confessionem, ne peccata manente tamquam ferro in vulnere frustra sit medicina appone.

De puteo Samaritane

Cum autem ascendisset in Iudeam et Iterum veniret in Galileam, oportebat eum transire per Samariam in regione cuius caput fuerat Samaria ciuitas, que nomen antiquum amiserat et dicebatur Sebaste. Sed regio nomen illud retinuerat. Venit autem in Sichem que corrupte Sichar dicebatur, erat in predio quod emit Iacob a rege Emor. Sichem modo dicitur Neapolis, quatuor miliaria a Sebaste distans. In ea modo fontem fecit Iacob ... quos posuit in Bethel ... quod est uno miliario a Sichem. Et dedit filio suo Ioseph, et sepultus creditur. Sedit super puteum Iacob, qui hactenus sic vocatus fuerat, sed a cre... qui sequuntur post vocabatur puteus Samaritane. Dicunt quod dicat illum esse umbilicum terre habitabilis, quia singulis annis quadam die estatis meridiana hora sol descendit in aquam putei, in ipso faciens umbram ... Ideo enim fieri tradiderunt ... putant in deuteronomio: constituit eum super excelsam terram. Ierunt autem discipuli in urbem ut cibos emerent. Venitque mulier haurire aquam, quam dum potum peteret, quod notandum, eum dixit iudeum, non contendi Samaritanis, cognoscens quod fimbrijs pallij iudeum esse. Translatis quod tribubus, rex Assiriorum misit ipsa Assyrios ad incolendam terram ... a leonibus ... receperunt et legalia ritu. Non tamen cessabant ab ydolatria ... Cuthi ... a fluminis ... Samaritani dicebant ... custodes inter iudeos et ... Iudei tamen ... Iacobitas, id est supplantatores, quia ... que eos contingebat ...

Eis supplantaua hom-
tibus et vasculis non utebant
iudei. Cumque loquendo mulier
sua ante prefixa ab eo quod v. vi-
ros habuerat et sexti erat
concubina. ait. Video quod propheta
es tu. Et statim questionem mouit de
controuersia que erat inter
ipsos et iudeos et samaritanos.
Dicebant enim iudei proprium lo-
cum adorandi esse iherusalem et
templum. Samaritani vero
monte garizim in quo anti-
qui patres adorauerunt. Ihesus
autem dixit tempus venisse in
quo nec in iherusalem nec in monte
illo adorarent homines quia dicit
Non prefert locum loco in ado-
rando. Ubique adoretur deus
tamen in spiritu et veritate id est dilectione
que est a spiritu et per hanc quod
vere sunt id est preciosius. Cui
mulier. Scio quia messias ve-
nit in proximo est ut veniat
forte et samaritani fuerunt aducti
domina notauerunt. Messias
hebraice. Christus grece. unctus
latine. Primitie quod messie di-
rigere lingua enim primitia
et sira affines sunt hebra-
ice. Dicit ei ihesus. Ego
sum qui loquor tecum. Re-
licta mulier ydria et abiit in
ciuitatem mouens ciues
egredi ad uidendum hominem
qui dixerat quecumque fecerat
et dicebat nunquid hic est
christus. Timuit asserere quod
audierat et credebat ne uiri
indignarentur a muliere
doceri. Ciuibus ergo egredien-
tibus uocauit eos ihesus se-
getes ad messem paratas id est
paratos ad credendum. cum tamen ad-
huc superessent iiii^or menses
ad messem. Unde perpenditur
hyemis tempore hoc factum
esse. Ihesus autem precibus eorum at
intrauit urbem et mansit
ibi dies aliquot et multi cre-
diderunt in eum

De filio reguli

Venit autem iterum in ca-
na galilee quod iudea
inqua ascendeat et erat
Ibi quidam Regulus id est de pote-
statibus terre sub rege cuius
filius infirmabatur non in ca-
na. sed in Capharnaum
Et rogabat dominum ut descen-
deret et curaret filium eius.
redargutus est a domino quod
non credebat eum posse sanare
nisi corporali presentia et tactu
Et ideo dum visitaret ille
ait ei Vade filius tuus vi-
uit. Et sic absens vbi sanat
descendens quod pueri eum cogno-
uisset filium sanatum in hora
vbi domina accidit ipse et
domus eius tota. Creditur
iste iudeus fuisse quod dixit ei
dominus nisi signa et prodigia
uideritis non creditis. Iudei
enim signa querunt

De conuiuio leui

Et fecit ei leui conuiuium
in domo sua et discu-
bebant cum eo publicani qui
fuerant socii leui. Quem
cum arguerent pharisei quod cum
talibus edebat. ait. Non veni
vocare iustos sed peccatores in
penitentiam. Excusauit quod discipu-
los de eo quod non ieiunabant
tamen quod rudes erant nec difficilia
sustinerent. tamen quod cum eis
corporaliter erat quod cum auferre-
tur ab eis plurimum ieiunarent.
Ex hoc quidam dicunt quod abla-
to christo in ascensione ieiunaue- Et in actibus apostolorum circa ascendentem
runt discipuli usque ad mis-
sionem spiritus et ad hoc quidam
ieiunant ab ascensione usque
ad penthecosten. nec etiam
tunc celebrant nuptias quidam
iam inchoantes tres ebdoma-
das ante festum sancti Iohannis.
sed non est autenticum nec in
actibus apostolorum legitur tunc
de ieiuniis eorum. sed de oratio-
ne. Querentibus autem pharise-
is signum de celo negauit
eis tanquam indignis. quod dete-
riores erant inimicis. Et

regina austri cum non legem dei nec prophetas habuerat.
Et nota in antiquioribus codicibus legitur muliere

De filia archisynagogi et emoroissa

Et ecce princeps sinagoge Jairus adorabat eum dicens filia mea modo defuncta est. Iste mortui prima ubi Marcus et Lucas dicunt ueni impone manum super eam et uiuet. Et dum iret mulier emoroissa ab annis xii retro ueniens tetigit fimbriam uestimenti eius et sanata est. Ambrosius in sermone dicit de Salomone hanc fuisse Martham. Eusebius eciam (?) Christi sca gemmis (?) quam non post aliqua promissa sedidit dum languoris sanguinis fluxum sanat. Item Martha dum demones expellit de Maria dum corporeum (?) prius calore astringit in Lazaro. Clemens autem in domum Jairi induxit tres scilicet Petrum Jacobum et Johannem fratrem eius. qui cum secretariis eius erant et patrem et matrem puelle. Et eiectis uidentibus. Sic enim quod dicebat puella dormit tenens manum puelle ait Tabita cumi quod sonat puella tibi dico surge. Non tibi dico non est dicitur (?) temptatione. Et iussit illi dari ad manducare
hoc est etiam
experimentum
uel resuscitationis
magi enim mor
tuos suscitant
Cumque dicit
hoc factum cum
medio ulm (?)
sub Regia sa
lomonis
quibusdam caracteribus alligatis sub utraque ascella. et loquuntur cum eis et incendia faciunt sed tamen nequaquam possunt

De duobus cecis surdo et muto

Et transeunte inde Ihesu secuti sunt eum duo ceci clamantes fili Dauid miserere nostri. Cumque uenisset domum id est ad domum suam Nazareth te-

tigit oculos eorum et aperti sunt. Cumque dixisset eis uidete ne quis sciat. illi diffamauerunt eum in tota terra illa. Egressis illis obtulerunt ei mutum demonium habentem et eiecto demonio locutus est mutus. Ingrecto (?) in melius (?) sonat surdum quam mutum

De Belzebub

Sed cum laudaret eum turba pharisei dicebant in Belzebub principe demoniorum eiecit demones. A Belo primo nomine ydoli. uarie gentes secundum idiomata lingwe sue cognominauerunt ydola sua. Babilonii dixit Bel. Moabita. Beel. Palestini Baal. Cenderi (?) aliqui scrupaldebat ut Belphegor. id est etiam in quo est priapus. Cumque Baali quod est deus. Cumque Ammonites et sonat uir meus id est Robur meum. Et caput Belzebub
Ciprianus magnus
duos demones
in pyxide reclu-
dos quas dic-
misit eos ut ad-
ducerent sibi uir-
ginem quam dilige-
bat et in signa-
culo crucis expu-
lit eos. Et reuer-
si cum hoc audisset
statim Ciprianus fa-
ctus est et martir
facta est cum uirgine sua
uirgine pura (?)
tum millia
ydoli non
erat sed
iudeos irri-
sione uoca-
bant sibi ydoli accca-
rontinorum (?)
se uoca-
bat et sonat uir
musca-
rum sordes
in malati
ex san-
guinibus
sunt (?) et
tamen musca non est. Similiter
illa terra id est uel deus (?) scilicet bi-
cribus ait Ihesus. filii scilicet autem
uestri in quo eiicient. quod dicit
in filiis uestris hac expul-
sione dicis dabit aut non in me
idem facitis. Erat enim deinde
des (?) exorciste qui per carasmos (?)
Salomonis demones eiciebant
in marie (?) si radix tangebat
ponebant in naribus obsessi.
ait enim Josephus se uidisse
quendam exorcista captiu

adductus ad Cesaream · qui
obsessus erat · qui anulum
sub cuius gemma radix erat po-
suit in naribus inquit obsessi
et adiuravit demonem et re-
cessus est demo · ut aut pro-
baret eiectum demonem posuit
pelvim aqua plenam in medio
et adiuravit demonem ut sub-
verteret pelvim et subvertit eam, credo
aut in anulo gemmam includunt
quam vinculis reque impetrant a-
liis demonibus non credit esse
Salomonis inventum

De maria magdalena

Hec quod dicit dominus vo-
catus in Nazareth a quo-
dam phariseo in domum sua et
ibi Magdalene dimissa ee
Magdalum oppidum | peccata sua quae
est secundo miliario | et sanata
a Tiberiade | est cum · di-
quod prius Emereth | citur in Be-
dicta est | thania fa-
ctum · sed nec locus · nec tempus
quo factum est ex evangelio dis-
tare potest

Factum est aut de ministerio marthe

Factum est aut dum descenderet
in iudeam intravit in
quoddam castellum et martha
excepit eum in domum sua et mi-
nistrabat ei. Sessio aut sororis
illius audientis dominum pla-
ta est a domino ministerio marthe
non solum maioris meriti sed quia
non auferetur

De questione Iohannis

Iohannes aut cum audisset
in vinculis opera Christi
misit ad eum de discipulis su-
is · dicens tu es qui ventu-
rus es · an alium expectamus
Non dubitabat Iohannes qui
dixerat Ecce agnus dei ecce qui
tollit peccata mundi. Sed cum adhuc
discipuli eius dubitarent mi-
sit eos ad Ihesum q. d. ite ad
eum et ab ipso querite
utrum ipse sit Christus · an adhuc
venturus sit · Sed Gregorius
super Ezechiele videtur velle quod
Iohannes nesciebat utrum ipse vel
alium missurus esset in infernum q. d.
ipse est qui descenda ad inferum
quia ergo te inquam super
terris · ita et in inferis te innuo.
Iohannes aute amovit dubita-
tionem eorum ostendens eis ea
signa sui adventus. Illis ab-
euntibus commendavit Iohannem
turbis dicens Inter natos mu-
lierum non surrexit maior Iohanne
baptista. Et est hoc intelligendum non
solum nomine personis · sed et fra-
ternitate. Christus aut senior eo posse
fuit aliquis ut futurum est in-
dicatum est. Nec ob hac laus
credendus est Christus Cum dixe-
runt Iohannem angelum quidam
cum ob domina eius propheterunt
de eo finisse dictum Ecce ego
mitto angelum meum etc. Addi-
dit quod dominus quod omnis lex et
prophete usque ad Iohannem prophetavit
ubi intelligendum est demaria
parte quid per prophetam Agabum
Agabus · et quatuor filie Philippi
Tunc exprobravit civita-
tibus galilee in | Effrem et in
quibus plurimas | Corozaim
fecerat virtutes · et | intereat
proposuit illis Tyrum | Antiochus
et Sydonem Rex | emitus aut
quod apostoli ad eum redibant
et que docuerat et fecerant
et duxit eos ducens eos in
desertum locum · ubi quiescerent
pusillum Erat enim spa-
cium edendi habebat cum turbis

De lxx duobus discipulis

Post hec designat et ali-
os lxx duos discipulos
et mittebat eos ante faciem
suam Reversi sunt aut et lxx
in terminis eorum | cum gaudio
sunt xii maiores | dicentes domine
minores qui xii disci- | etiam demo-
puli et apostoli et xii | nia subici-
iudices quae xii pro | untur nobis
phete et lxx ii | Exultavit

XXI

candelabra pro- quo ihesus
hibet discipulis et dixit
designandis et Confiteor
angeli qui custo- tibi domine
des ecclesie pater celi
et terre quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus
et revelasti ea parvulis et
nemo novit patrem nisi filius
neque filium nisi pater Et cui vo-
luerit filius revelare. Eunomius dicens si per hoc
negat quod notitia de patre et
filio non excludit. prius inferior
vero. ob hoc enim etiam semper
creaturam putavit et non equa-
lem illius. quod nesciebat quando
illi

De salomone sabbati et granorum confricatione

Et factum est in sabbato se-
cundo primo cum ihesus et
discipuli transirent per sata quedam
confricata manibus edebat discipuli
Hoc exponitur In sab-
bato cum ihesus transiret per sata
id est vel in sabbato secundo a primo
de quo precepit sermo. vel est ymaginatio
qua dicit lucas deutero-
proton. nos secundo primum hoc
dicimus sabbatum quod discipuli
non observabant ideo dominus vocavit
ut esset spirituale sabbatum iam
inchoari et legalia cessatura
Est enim sabbatum spirituale secundo
primum. id est superius inferiori. se-
cundo legali quod subiectum de secundo primum
quod enim prius fuerat tunc
factum est secundum nunc quoque
sicut caput iussum in caudam con-
vertit et si quis ipsum velit appellare
adhuc secundo primum non errabit.
vel sunt due dictiones. et dicitur
secundum et primum tempore. quod et ante
legem sancti patres spiritualiter
baptizaverunt et post legali
sabbato medio interposito. Cum
autem pharisei dicerent quid fa-
citis quod non licet sabbatis. ex-
cusavit eos dominus multis mo-
dis. tum quod necessitas excusabat eos
sicut excusavit David et
pueros eius quando comedit pa-
nes sacerdotales transeuntes in
sabbato et sacrificantes. tum
quia pater et auctor domus
sabbati faciebat hoc. quod etiam
non peccavit iosue dum circuivit
iericho vii diebus nec hodie est
per solvit ieiunium tempus 2. Di-
cebant autem pharisei hoc non
licere sabbatis quod alio die se-
cundum legem licebat esse quia
scriptum est delinquere; sed non me-
tere falce Nota primos apostolos
solvisse sabbatum quorum tamen tra-
buit hebreis inde ut reprenderent
paulum quasi legis transgressorem

De manco

Factum est autem in alio sabbato
intravit ihesus in synagogam
et erat ibi homo manum aridam
habens et observabant eum pharisei
si sabbato curaret. ut responderet
scilicet curavit languidum affir-
mans sub specie quod qui sabbato
pecus lapsum a fovea extrahit
~~sicut est etiam illi extraherent~~
ipsi autem colloquebantur. ihesus
ihesus autem sciens precepit in me-
dio stare et curati sunt et similiter
curavit eos

De quatuor parabolis

Factum est in diebus illis
exivit in montem orare et
erat pernoctans in oratione
cum dies factus esset vocavit
discipulos suos adhuc docu-
mentis et sedebat secus ma-
re Cumque congregati essent turbe
ascendens naviculam docebat
et turbas stantes in littore
in parabolis loquens quas proposuit
et omnes parabolam seminantis sed
vero triplicem mala. sed bona
sementem fructum et in una bona
facientem triplicem fructum secundo
proposuit parabolam seminantis su-
per inimicum homo super-
seminavit zizaniam In qua illud
videtur simile utrique testatur
non admissum. videtur convenire
paulo qui ait aufferte ...
... malum. sed in tertia
antiqua remanet ad spicam et

solimu grandis grandis e
silitudo et nix possunt dis
tingui hoc ergo dictum
est de ambiguis illud pau
ci de manifestis. Tercia po
suit parabolam de grano sina
pis. Quarta posuit de ferm
to quod mulier abscondit in sa
tine satis tribus. Quinta genta
est mensure empalestina mo
dii et dimidii capiens
Ceterum aut discipulis dis
serebat omnia. Tunc dimis
simis turbis venit in domum et dixerunt
ei discipuli Edissere nobis
parabolam zizaniorum primam
cum exposuisset eis in navi

De igne gehenne

Quinque exposuisset que
quesierant in parabolis
etiam locutus est eis et po
suit parabolam de thezauro
abscondito in agro quem
inveniendo invenitur emit ea
que habet. Aliam quam posuit
de inventa et empta bona
margaritha. Tercia quam de sa
gena missa in mare in qua
dicitur quod in gehenna erit fle
tus et stridor dentium in qua
innuitur resurrectio corporum
futura. Hoc quod nomen gehe v. iehema
na evangelicum sit esse
et creditur a dicimo inferni
ob ignem inextinguibilem
qui erat sacrarius idolis in
valle iuxta urbem que dicebatur
thophet vel etiam iehemna
id est terra filiorum ennon. Hoc
sic vocati propter quod idolatre
traiciebant parvulos suos
sicut nostri christiani eos per
aquam baptismi. Ignis quam
dicebatur thophet non satis
nota causa vel forte quia
tibiis tre(pidantes?) demon sa
cerdotes quos thophet dicit
iugiter cumpebat

De predicatione domini

Et veniens in patriam
suam docebat in sinago
gis eorum ita ut mirarentur et
dicerent Unde huic sapientia hec. No
nne hic est fabri filius. Nonne
maria mater eius. et fratres et
sorores eius sunt apud nos.
Quod non est intelligendum sicut
eludium qui virginem pepisse dixit
fratres de ioseph dogmatizavit nos
ioseph de alia uxore liberos sus
cepisse. Sed consobrini eius fratres
sui dicti sunt sicut tu abraham
dixit et loth fratres sumus. Marcus
ait dum dicunt ab eis fabrum
Credebant enim eum fabrum quia
ioseph fabri filium. Et paucos
ibi curavit propter incredulitatem
eorum dicens quia nemo propheta
acceptus est in patria sua. Et re
pleti sunt omnes ira et eicientes
eum extra civitatem duxerunt eum usque
ad supercilium montis ut precipita
rent eum. Ille autem transiens per
medium illorum ibat ad hunc ostenditur
ibi locus qui dicitur saltus domini
per quem domina descendens impressit
se rupi et cedens ei rupes stat
ei locus quasi latibulum in quo ad
huc vestigia rugatarum vestimentorum
eius impressa adhuc vocabantur

De decollatione Iohannis bapte

In illo tempore herodes tetrar
cha diem natalis sui cele
bravit totam principibus suis et
primis galilee. Ubi puelle sal
tanti datum est caput Iohannis
baptiste promine in disco. Est
autem discus vas rotundum. Dicitur
desuper valde extentum unde et
dapifer discoforus dicitur. Tunc me
sa superior discus dicitur aliquando
mappa que mensale dicitur discus
appellatur. Unde et aliqua dicitur
apparuisse petro in disco que alibi
liber actuum apostolorum lintheum
vocat. Credibile est quod herodes cum
uxore de nece Iohannis sub tali
occasione faciendi prius secreto
tractaverat. Discipuli eius Io
hannis tulerunt corpus eius

de carcere et sepelierunt illud.
Cronica et xi liber hystorie
ecclesiastice tradunt Johannem in
castello arabie trans iordanem
dicto macheronta uinctum et trun-
catum. Corpus uero in sebaste urbe
palestine inter heliseum et abdiam
sepultum. caput autem ierosolimis hu-
matum est. iuxta herodis habi-
taculum, ossa uero tempore Juliani
apostate gentiles sparserunt
inuidentes miraculis que fie-
bant ad eius monumentum. Re-
cursum collecta aliquid cremata
ta sunt et puluis uentilatus
per agros secundum martirum in ca-
lendario. quod recipitur nescien-
te. Ideo in natiuitate eius
ossa collecta uiuaque cremant.
Cum autem colligerentur ossa
quidam monachi ierosolimitis
commixti latenter collingentibus
magnam eorum partem tule-
runt. Inter que etiam digitus quo
dominum monstrauit fuisse perhibe-
tur quem post sancta tecla inter alpes
attulit et dicitur esse in
ecclesia maurianensi. Detulerunt que
ossa ad philippum ierosolimita-
num episcopum nomine, qui misit ea
per Julium diaconum athanasio
allexandrie episcopo. Cumque post theo-
philus eiusdem urbis episcopus po-
suit in templo serapis a sordi-
bus purgato basilicam beati
honore Johannis consecrauit. quam sub
Theodosio imperante fama retu-
lit destructa sunt Tempore

hic est mons in
quo sermone fe-
cit a quo per milli-
are distat locus
refectionis huius
qui hodie dicitur
mensa. Infra que
est lapis ille in
quo post resurrectionem
comedit pisces autem
piscis assi supra
lectus est. Iacet iste
maris supra quod
dominus ambulat

vero a Martia-
ni principis
duobus mo-
nachis orien-
talibus
qui adorare
venerunt
Ierosolima
Johannes
reuelant
caput suum.
sed non sine
lumine post
in tiria

qua alia uice prodium
excitatus sedauit tyri latum est
ab aliis in emissam urbem
phenicie et in eius spelunca
in urna subterra non paruo
tempore ignobiliter reconditum
donec demum idem Johannes
caput suum ostendit marcello
religioso abbati et presbitero
dum in eadem spelunca habitaret
Quod cum ipse Juliano eiusdem
urbis episcopo indicasset eleua-
tum est. Ex quo tempore cepit
in eadem urbe decollationis
Johannis celebrari festum ea die
ut arbitramur qua caput in-
uentum est siue eleuatum. Inde
post Constantinopolim trans-
latum est et inde ad gallias
Alii tradunt non esse festum
decollationis. sed de collatione
ossium. facta et combusta.
Josephus aliam tradit cau-
sam baptiste dicens eum per-
tasse hominibus iusticiam et ob-
tentum baptismi multos congre-
gasse in unum. Timens quoque Herodes
ne dependerent illi in-
sequentibus Johannem. Occidit
eum et refert. Post iudeos cre-
didisse herodem ob hoc uictum
tabellis in primo initio ab
exercitu arethe Regis

De quinque panibus et duobus piscibus

Audiuit autem herodes fa-
mam ihesu et ait Johan-
nem ego decollaui quis est
autem iste de quo audio ta-
lia et querebat uidere eum. Quod
cum audisset ihesus ascendens
nauiculam secessit in locum
desertum seorsum. et secute
sunt eum turbe pedestres de
ciuitatibus et curauit eos. Erat
autem proximus dies festus qui
dicitur pascha. Vespere autem
facto xii dixerunt ei Dimitte
turbas ut euntes in castella emant
sibi escas. Et ait ihesus date
illis manducare et facite
eos discumbere super uiridem
fenum per contubernia id est per diuisas

societates hominum qui de vil-
lis venerant Et acceptis
quinque panibus ordeaceis et
duobus piscibus a puero
quod qui unus de discipulis
fuisse per apostolis dedit eos
populo qui quinque milibus virorum
exceptis mulieribus et par-
vulis et de fragmentis im-
pleti sunt cophini duodecim
Et statim coegit discipulos
ascendere naviculam et prece-
dere eum transfretum sive marum ad
Bethsaidam donec dimitteret
turbas Johannes autem cum cogno-
visset quod illi homines vole-
bant eum rapere et facere Regem
quia sub tali Rege indoba-
cis non posse esse fugit et
ascendit in montem solus
orare Quod quod Lucas dicit
hoc factum esse in locis Beth-
saide intelligendum est non
quod essent in finibus civitatis sed
iuxta Tiberiadem ut dicit Jo-
hannes dicit eos transfretasse
ad Capharnaum intelligendum
est quod Bethsaida transisse Ca-
pharnaum De Navicula mergen-
tium discipulorum

[illegible]

Navicula vero in qua erant
discipuli iactabatur flu-
ctibus videns autem eos Jo-
hannes laborantes quarta vigi-
lia noctis venit ad eos am-
bulans supra mare Quatuor
vigilias faciunt excubantes
in castris prima dicitur conti-
cinium in qua omnes sunt vi-
gilant Secunda intempesta
in qua adolescentes Tercia
gallicinium in qua conti Quarta
antelucanum in qua senes
has dominus aliis nominibus
vocavit sero an media no-
cte an galli cantu an mane
Cumque putarent discipuli eum
esse phantasma et clama-
assent ait ego sum noli-
te timere Non dixit quis
esset quia ex nota voce poterat
eum agnoscere vel ut

intelligerent ipsum esse qui di-
xerat Moysi Qui sum est misit me
ad nos. passus Petrus ivit ad eum
super aquas Quem dum mergentem
erexit dominus Cum eum ascendisset
in navicula cessavit ventus et
statim fuit navis ad terram
ad quam ibant Murmuratio iudeorum de pane
quem se esse dicebat

Altera die turbe quas pave-
rat Jhesus intraverunt na-
ves supervenientes a Tiberiade
et venerunt Capharnaum Et
invenientes Jhesum mirabantur quomodo
illuc venisset cum sola vidisset
navicula qua non intraverit
Cumque commendarent aliquem quem
eis fecerat. tunc proferebant manna
patres nostri manducaverunt manna
panem de celo dedit eis dominus
Quibus dixit eis Jhesus Ego sum panis
vite qui de celo descendi. Mur-
murabant autem iudei dicentes
Nonne hic est filius Joseph cuius
novimus patrem et matrem Et ait
Jhesus Caro mea quam ego dabo caro
mea est pro mundi vita litigabant
ergo iudei adinvicem dicentes
quomodo potest hic dare carnem suam ad
manducandum Tunc addidit Je-
sus nisi manducaveritis carnem
meam et biberitis sanguinem me-
um non habebitis vitam in vobis
Hoc autem multi ex discipulis au-
dientes dixerunt durus est hic
sermo quis potest eum audire. et a-
bierunt retro et iam cum illo non
ibant Murmuratio iudeorum de non lotione ma-
nuum quod lo

Rogavit autem eum quidam phariseus
ut pranderet apud eum Cumque
vidisset Jhesum non baptizatum ma-
nibus prandere, murmurabat intra se
Cui dominus ait Vos pharisei quod
deforis est calicis et catini munda-
tis non quod intus quia corpora mun-
datis non animas Stulti nonne qui fecit
utrumque fecit hoc contra manicheos
qui animas tamen a deo cre-
atas dicunt carnem vero a diabolo
Et addidit date elemosinam
et ecce omnia munda sunt vobis
Cumque scribe et pharisei ve-
nientes ab Jerosolimis viderent
discipulos eius communibus i(d est) non lotis

manibus manducare dicebat
Quare discipuli tui transgrediun-
tur tradiciones seniorum Et. Et ille
Quare vos transgredimini manda-
tum dei propter tradicionem vestram
Nam deus dixit Honora pa-
trem et matrem tuam Quod non
tam prolocucionem dictum est verbum
etiam pro necessitatibus obsequiis tribuendis
Sed Pharisei in pietate sub
nomine pietatis docebant dicentes
filios melius facere si deo vero
patri vovent que parentibus
offerenda erant In sacrificiis eos
quidem egenis parentibus re-
spondentes ut peterent Corban quod
est exenium prodicit Corban
Corban est munus votivum
Quod vovi deo ius tibi
prodesse absit Et convocatis ad
se turbis ait illis Non quod
intrat in os coinquinat hominem
Intelligere apud deum Sed quod
procedit ex ore Ore mentis intelli-
gere de ore carnis Secundum de ore
cordis Nam et vomitus coinquin-
nat hominem Unde et quod bi-
bit Christus Sed quod procedit ex
ore cordis Quare ecce non de dia-
boli et hiis que furtiva
et rapta sunt non vestimenta
pro scandalo vitando Cibus
enim sumptus mundus est Et dixe-
runt ei discipuli Scis quod
pharisei hoc verbo scandali-
zantur Scalon vel scandalon
offendiculum pedis vel ruinam
viam divinam Et respondit sini-
te illos ceci sunt duces ce-
corum Non enim a veritate pro
scandalo recedendum est

De declaracione precedentium

Cumque intrasset domum ait
Petrus Edissere nobis
parabolam hanc Et. R. non in
telligitis quod omne quod in os in-
trat vadit in ventrem et in se-
cessum emittitur Nichil enim
de cibis in veritate neque resur-
get tamen sit sed cibus ad inicium
se crescit tamen et manet dicit
beatus dominus ydiota fuisse et
phisicam ignorasse quod plures
tibi partus et venas et me-

dullas et nervos diffundit
quod probant pecora que in ge-
nere victum habent sumpto cibo
et tamen corpulenta sunt Sed
quelibet humorum purgacio se-
cessus decipit et subtrahit de-
torre aut excernit Juxta etiam
Platonem principale anime puta-
esse in cerebro Christum autem in
felle desiderium in iecore Sed
iuxta Christum principale anime
est in corde Maculus eorum quoque
illud fuit communicat Juxta
Hebreorum ydioma qui cum
iudeis docebant et cibos co-
munes vocabant prohibitos
in lege quos communes immundos
iudicabant quia alie gentes
cum illis vescebant

Surgens inde Ihesus abiit
in fines Tyri et Sydo-
nis et rogabat eum mulier
gentilis Chananea Sexpheta
missa gentis pro filia sua
Tyrus origine
tumulatum celat
ante tuum fuit
lapis marmoreus
grandis super
quem sedit Christus
illo tempore
gentium sed per
ea fractis et
confractis mu-
tilatus supra
tamen reliquiis
in honore Sal-
vatoris constru-
cta est ecclesia
et presbiteris
que in illa
a demonio
vexabat
Chananea
quando
in dextram
malitie
tamen Sed
per demones
sunt
hac
persone
Et
tat mulier
ista exemplis
orta Quod
sic dicit Ieronimus premissa
quia sic premissa erat
tertia sicut et alie fuit
nomine indicates regiones
mulieris et patrie Ihesus
autem non videt ei verbum ne sibi
videtur contrarius qui dixerat
In via gentium ne abieritis
propinquationis. Intercedunt dis-
cipuli. R. Non sum missus
nisi ad oves que perierunt
domus Israel At illa venit et
adoravit Et ait Domine ad-
iuva me. Domina

De Chananea

est bonum sumere panem filiorum
et mittere canibus ad mundum ad
hebreorum more gentiles ca-
nes dixit quia edebant san-
guinem ut canes. dixit gentilia
edebat scilicet et est docere ucem
et civitate israel primogenitum
et non dominum gentes. Cum illa ete
domine Nam et catelli edunt
de micis que cadunt de mensa
dominorum suorum etc. d. Verum est
quod dicis, fiat ergo michi
quod fit canibus, aliquid
modicum panis tui imperciere
michi. Et ihesus commendans
fidem mulieris ait fiat tibi
sicut vis et statim sanata
est filia eius **De curatione surdi**

Exiens iterum de finibus
Tyri venit ad mare
galilee inter medios fines
decapoleos i. peruenit ad litus
littori maris tum circa regionem que
posita erat decapolis i. decem
urbium regio inter pella et
gazara circa galilea et ad-
ducunt ei surdum et mutum
et posuit digitos in auricu-
las eius Et ait effeta
quod est adaperire et cuius im-
perio aperte sunt aures et
soluta est lingua illius

Post hec erat
dies festus iudeorum
non determinat quis sed potest
intelligi festum nouorum i. pen-
thecoste. Quia predictum est
de pascha quo decollatus est
Johannes sequitur non de ste-
nophegia et post decente-
mus ascendit hinc ihesus
ad diem festum Erat autem Iero-
solimis probatica piscina co-
gnominata hebraice bethsa-
ida v porticus habens in quibus
iacebat multitudo languen-
cium expectantium aque motum
descendebat angelus enim de-
scendebat in eam quemque et
mouebatur aqua. Et qui prior
post aque motum descendebat
in eam sanus erat a quacumque
infirmitate probaton grece

De probatica piscina et sanatione infirmi

ouis latine Dic ergo dicta erat
quia in ea nathinnei hostias la-
uabant Solet autem collecta aqua
piscis non habens pisces piscina dici
[illegible] de bat unde initium
et quando cepit Quod autem initium
esset quia moueri debebat inde
prendit quod languidi semper erant
ibi qui ad certam horam sanarentur
tamen secundum sicut traditum a quibusdam
quod regina saba vidit in spiritu in
domo saltus que Nechatta dicebatur
lignum dominice crucis et nunciauit
salomoni cum iam recessisset ab eo
quod in eo moreretur quidam pro
quo omnes perirent iudei et perderent
locum et gentem Quod timens Salo-
mon defodit in terra ubi postea facta
est piscina appropinquante autem tempore
christi supernatauit qui primarias [illegible]
et inde cepit motus predicta Sed
hoc non est autenticum Cum autem
sanasset ihesus hominem habentem
triginta octo annos in infirmitate
sua precepit ei ut tolleret graba-
tum suum et ibat ferens illud Gra-
bath est lectus pauperum ubi tantum
aliquid capiti substratum est
dictum a grabba quod est caput Erat
autem sabbatum. Dicebant ergo iudei
Non licet tibi tollere grabatum
etc. R. Qui sanauit me. Di-
xit ut irem et tollerem illud Cumque
quesissent quis est ille R. ne-
scio Post inuenit eum ihesus in
templo et dixit illi Sanus
factus es iam noli peccare ne
deterius tibi contingat Tunc ho-
mo nunciauit iudeis quod ihesus eum
sanauerat **De responsione ihesu obiurationum in festo**

Cum ergo arguerent eum
Iudei quia in sabbato operabatur
ait illis Pater meus usque
modo operatur et ego operor etc.
q. Non sex tantum diebus ut puta-
tis operatus est pater. sed semper
operatur deus gubernando bene-
[illegible]ando. ut permaneat condita cum
quo ergo operor Ergo bonum est
quod ago Constat ergo esse sacramen-
tum quod de sabbati requie legitur
propterea ergo magis querebant

interficere eum, quia patrem suum dicebat deum. Ait iterum Ihesus Pater diligit filium. Filius quasi homo manifestat quod pater iudicat quemquam. sed omne iudicium dedit filio, quia et solus filius venit in carnem ut iudicaret mundum, id est argueret, et per in iudicio sola persona filii apparebit iudicantibus et si alia professus fuerit sua persona cum venerit in nomine eius quod alii id est antichristus venient non in nomine patris sed suo et eum recipient.

De septem panibus et pisciculis

Et relictis illis abiit iterum trans mare galilee in desertum. Cumque turba multa ibi esset ait discipulis. Misereor super turbam quia iam triduo sustinent me nec habent quod manducent. Cumque accepisset a discipulis septem panes et pisciculos paucos precepit ut discumberent super terram forte in alia regione terra penes, adhuc erat herba super terram. Nunc autem pro fervore terre illius iam non erat ibi herba quia post pentecosten erat ut prius. Saciatis autem quatuor milibus virorum absque mulieribus et parvulis de fragmentis impleverunt septem sportas. Est autem sporta vas de viminibus et foliis palmarum contextum.

Contra sadduceos et phariseos

Et statim ascendens cum discipulis venit in partes Magedan eiusdem locum vocat Marcus Dalmanutha quod bimo- nus erat et obliti sunt dis- cipuli tollere panes et dicebat eis cavete a fermento phariseorum et sadduceorum et Herodis cumque putarent se tacite notatos de panum oblivione arguit eos

quartario miliario a Nazareth mons Thabor in descensu cuius Melchisedech obviavit Abrahe miliario a Thabor monte

demonstrata sit deitas fidei quia ex parte timebant persequi eum secundum Ararum illuminatorem et ceteros de Philippo sufficiat nobis aliqua ponere alia tamen similia quam ... sunt illis

De attestacione Petri Ihesum esse vivi filium dei

Venit autem Ihesus in partes Cesaree Philippi. Philippus tetrarcha in fine Iudee septemtrionali construxit civitatem quam vocabat Cesaream Philippi in memoriam Tiberii et sui nominis. Et est in regione Phenicis ubi ad radicem Libani oriuntur duo fontes Ior et Dan, quorum rivuli separati sub montibus Gelboe sub Libano, cedar et Tiberiadis in Decapoli balnea Iordane faciunt. sed et nomen eius consimiliter nominibus quasi componitur. Tamen Ieronimus dicit quod civitas illa olim dicta est Dan ubi in tribu Aaron posuit Ieroboam. A qua rivulus preterfluens dictus est Iordanis quasi ex nomine fontis et civitatis cognominatur. Civitas eadem modo Paneas dicitur et in tiro quolibet ihesus discipulos suos dicens quem homines dicunt

Iosephus dicit Iudea Cesarea ex XX stadiis modicum locum esse qui a rotunditate Phiola dicitur semper plenus et nunquam exuberans. Ibi oritur Iordanis et per Panium ingreditur et ad radicem Libani ... in iter ... Ad hoc Philippus tetrarcha deprehendit ... missis in phiola

esse filium hominis. filium hominis se vocat Adam cui filius fuit filius hominis solus Christus filius hominis hominis

Item filius carne

paleis castrum apud
panium traditur
invenit hic
vocat Jasor.
fontes sub
Libano. dicit
etiam supra
seu Lexa et
quod Laca
nasa continu
lum que
vocat via
lore Jorda
ne et duo
bus rivis
ad locum qui

at illi dixerunt
alii Johannem
baptistam
alii Heliam
alii Jere
miam aut
unum ex
prophetis.
Heliam
quia hic
baptiza
bat pre
dicabat
iustitiam
cum Jo
hanne.

Augustinus
primo
neque
quod Lucas
dicit
dominum
interrogasse
se dis
cipulos
cum esset
solus
orans.
Marcus
autem
dicit in
via. Sed
cum illis

dicitur autem Iovis
templum effluctibus
constat idest damis
vel quod nunquam in via oravit
vel forte bis quesivit hoc
vel probabiliter aliquid duorum
i. Helye vel Helisei qui
transierunt Jordanem baptis
mum prefiguraverunt. Jeremia
non quia sanctificatus in utero
legitur. Cumque quesisset ab
illis suam ipsorum sententiam. Di
xit Petrus pro omnibus: Tu es
Christus filius dei vivi, i. tu es
homo sanctus quod unctus es pre
participibus tuis. Et es deus
filius dei vivi. Hebrei autem
consueverunt deum vocare vivum
in suggillationem ydolorum que
non vivunt. Et ait Jhesus: beatus
es Symon Bariona, i. filius
Johanna. Dicit enim quidam
vitiis scriptorum corrupte positum
Iona pro Johanna. Et addidit:
Tu es Petrus quod Latini et Gre
ci dicunt petra, Hebrei et Siri
Cepha. Idem est quod tu es Ce
phas. Et super hanc petram
a qua diceris Petrus edifi
cabo ecclesiam meam. Vel super
hanc petram quam confessus es
que sola fundamentum
est. Et promisit se daturum
ei claves regni celorum et forte
tunc ei soli dedit, sed post resur
rectionem cum aliis. Tunc precepit
ihesus discipulis nec cui dicerent
quod ipse esset Christus. [illegible]

ligendum est tunc. Donec eos in
stitutos quod audiant in aure predica
rent super tecta. Tunc cepit eos
ostendere quia oportebat eum ire
Jerosolimam et multa pati et occidi
et tertia die resurgere. Tunc seor
sum assumpto dixit ei Petrus: Ab
sit a te domine, non erit tibi hoc.
Increpans hec spiritus sis tibi domine
cui domine. Vade post me sathana
non sapis ea que dei sunt. i. se
quere sententiam meam nec adversarius mi
Sathanas enim adversarius interpretatur
fuerunt qui dicerent Petrum non
esse correptum, sed Sathanam et ei
suggerentem sub obiectione hanc correc
tionem. Recedit Sathane. Et dicunt
quod dictum est ei beatus es promissorum
esse futurum tunc i. sathanas eris. Tunc
convocata turba cum discipulis ait:
Si quis vult venire post me ab
neget semetipsum et tollat crucem
suam et sequatur me. Crucem triplicem
tollit per martyrium, per mortificationem
carnis, per compassionem proximi.

De transfiguratione

Et post dies sex assumpsit Petrum
et Jacobum et Johannem fratrem
eius et duxit eos in montem ex Thabor
celsum ut oraret. Lucas dicit dies
viii. cum diem in quo predixerat
quosdam de circumstantibus non gustaturos
mortem donec videant regnum et illum in
quo viderent connumerans. Matheus et
Marcus in medios tantum penetrant
et non dicit quod Matheus dicit Jaco
bum fratrem Johannis Augustinus dicit
in epistola ad Galathas scribit Ja
cobum eum interfuisse transfigurationi
cum videretur etiam Ambrosius con
sentire super Lucam ubi ait: Cum
summus sacerdotale solium ascendit.
Et factum est dum oraret transfigura
tus est ante eos et facies eius
sicut sol resplenduit et vestimenta
eius facta sunt alba sicut nix
qualia fullo non potest facere super
terram. Et apparuerunt illis Moy
ses et Helias loquentes cum eo de
excessu quem completurus erat in Je
rusalem, i. de morte eius. Et ait
Petrus: Domine bonum est hic nos
esse. Si vis faciamus hic tria taber

Tacuit tibi vnum Moysi vnum
et helye vnum. Et facta est vox
de nube. Hic est filius meus di-
lectus ipsum audite. Cumque timore
terruissent discipuli. tetigit eos
singite Ihesus et ait. Nolite timere. Et
descendentibus precepit eis ne cui di-
cerent donec resurgeret. Quidam
dicunt hanc xpi gloriam in aere
... fuisse non in corpore quod
tunc habebat mortale. alii ...
deposuisse mortalitatem. alii ipsum
habuisse ... corpus ...
sed ut videretur et pateretur ...
illud mortale ad tempus et ibi qualis
erat per naturam talem se ostendit
et talem ut aiunt se dedit dis-
cipulis in cena quia talis ...
... esse loco vnum est ...
in ... laborare et ...
in ... Ita enim in carne mor-
tali ostendit ... gloriam immorta-
litatis sicut voluit sicut post re-
surrectionem in carne immortali ...
... et ... se ... et
comedit. Sic et varie sentiunt
actores de Moyse et Helya. Et
super Lucam ... glosa que dicit
... ibi fuisse aliam que dicit an-
gelos eorum assumptis corpo-
ribus. De sanatione lunatici quem apostoli non potuerunt sanare

sanat In sequenti die ... prius
sanat filium lunaticum quem
oblatum sibi discipuli sanare
non potuerant. Non ex motu lu-
ne patitur lunatici. sed demones
eos ... temporibus ut plurima
infament lune creaturam. Et habe-
...

ad ... Gregorii neocesa-
riensis legitur quod ...
retractus dedisse locum basi-
lice construende. Et ad ...
... lapis translatus
est de loco vel ... exempli
...
Vnde in Luca alibi est. Si ...
diceretis huic arbori mori
transplantare in mare obedi-
et vobis. De solutione ...

Et cum ve-
nissent Capharnaum
accesserunt questores cen-
sus ... Et missus a domino
petrus ad mare tulit piscem
in cuius ore invenit staterem
id est duo didragmata et solvit
pro se et pro domino. Et ... enim
... que
que data erant ei in vsus
pauperum in proprium vsum noluit
expendere. Contentio ... de maioritate ...

Cum autem discipuli
quesissent inter se quis
eorum esset maior accesserunt
ad Ihesum et dixerunt. Quis
putas maior est in regno
celorum ... dic quis maior
est inter nos ...
... maior in celo ... erat
in futuro ...
... angelorum et hominum
ut apostolus tradit. Et ...
...
... in ma-
... in patria et ...
... omni ...
...
... dei. ...
... ut quidam tradunt
... apostolus
demonstrans. De scandalo pusillorum

Tantum scandalizantes
pusillorum dixit ...
methaphora membrorum
... et ...
... de pusillis
ad ostendendum quanti sunt pu-
silli apud patrem ...
parabolam ... centesime
reportate ...
De oue centesima. de dragma
De prodigo

tentum i nonaginta ix. lic
eni pastor plus diligat viii
tentu oues qua vna. tamen
magis solicitus est de perdi-
ta quam de manentibus pecudibus
addidit parabolam de decima
dragma inuenta. Et est dra-
gma nummus et equalitatis ha-
bens ymaginem Regis dragma
Regis non dragmatibus quia
patris est status dragma dra-

dragma siue que
tantum ysarum
quos scriptum est
tantum amoris
et declinatur a
quibusdam dramis
a quibusdam dra-
matis

gmus genitiua
tarum inde
de quo dici-
tur dulcia ta-
tica dra-
gmis tar-
cia que pa-
rabolam sub-
didit de

eorum filio prodigo In qua
non solum gaudium sinum
de pusillis redeuntibus ostendit
dixisse sed etiam imprudentium
minimus argenti In qua
filiorum tibi portionem dixit
Et est secundum quosdam fructus
arboris primi fructus cum
comeditur Est autem genus
leguminis porcis fatibus
et datum legis magis hono-
rat quod respicat Et nota quod
quod in ciuibus dicatur altile in
mantibus dicatur sagmatum

De remissio fratris peccantis

Tunc cum addidisset
dominus de corripiendo
fratre qui inter solo peccauit i-
te solo sciente prius secreto
post coram testibus post coram
ecclesia et addidisset quecumque
ligaueritis super terram erunt
ligata et in celis. quesiuit
petrus an dimittendum sit fratri
peccanti septies. Respondit ihesus non
usque septuagesies septies i
quadringentis nonaginta
vicibus Et etiam septuagesies
et septies i omnes iniuria ut
bis legatur septuagesies sep-
ties ita sed ut prima expositio

referatur ad tempus. qui dicat uno
semper dimittes. secunda ad omnem
iniuriam quod lex viri et omnis dimitte
et uno transgressionibus et septem
et viderit est. Et nota quod quibus
tenebitur ad cantorem primum di-
mitte et si non petat veniam quia
fecit Ergo si peccauit teneor ei dicere
aut sublicemus sibi si indignaverit
quod non tenetur nisi petat nisi sim
perfectus Ergo autem dimittendi sit
petenti dominus primum parabolam
subostendit cum debitum tenetur
dominus suus quia noluit misereri
eius

De non alienatione uxoris excepta causa

Et factum est
Cum post sermones istos migrauit
ihesus a galilea et venit in iudeam
trans iordanem et secuti sunt eum ga-
lilei et curauit eos ibi Et accesse-
runt ad eum pharisei temptantes
et dixerunt Si licet homini dimit-
tere uxorem quacumque ex causa Et re-
spondit ihesus. quod deus constituit coniugi-
um et ideo non licebat homini sepa-
rare illud. quia etiam sic noluit
dominus uiri adherere uxori. quod propter
hoc ea relinquet patrem et matrem
i affectu suo magis diliget homo
ad protectionem liberos quam ad curam
parentum Sicut enim humor de radicibus
ascendit in herbam et transmittitur
ad semen. sed ad radices non re-
dit. ita affectus transmittitur ad se-
men a parentibus ad filios nec co-
nuertitur i maior est affectus et
prior parentum ad filios quam
filiorum ad patres Cumque obiecissent
de libello repudij concesso a
moyse et dixisset ob duritiam cor-
dis eorum hoc esse permissum i nulli
lege primitus Non enim ordinem dei
aduiscens superordinaret addidit
quod excepta causa fornicationis
non licebat homini dimittere uxorem
Quod audientes discipuli
dixerunt quod non expedit nubere
At Illi omnem continentiam meritoriam
putarent distinxit dominus Eu-
nuchos quia quidam sic nascuntur
qui ipse dicuntur castrati i ca-

sic nati. Alii facti ab hominibus q[ui]
hic dicuntur spadones a spata q[ui]-
dam se castrant. Inter regnum dei
qui hic dicuntur eunuchi i[d est] bene
lucentes. abeu quod est bonum
et nuche quod est victoria et hec
ultima victoria est. Cuius pueris
oblatis imposuisset manus bene-
dixit eis et abiit inde. De quodam asserentem se filium dei
Post hec ambu-
labat ihesus in galileam. non
in iudea. querebant enim interficere.
Aderant eo tempore quidam nunci-
antes et de galileis quorum san-
guinem pilatus miscuerat cum
sacrificiis eorum. Quidam enim di-
cens se filium dei multos sedu-
xerat de galileis et eos secum du-
xisset in garizim ubi dixerat
se ascensurum celum coram eis. Su-
per sacrificabat et superveniens pilatus
ipsum cum omnibus occidit. Timuit
enim ne et iudeos seduceret. Cumque
putarent eos passos eo quod peiores
essent ceteris galileis aut de numero
illorum non minus sceleratorum. et si-
militer nisi penitentiam ageretis perituros. Et
exemplificavit nisi penitentiam ageretis peritu-
ros. Sicut perierunt in syloa xviii
viri oppressi a turre quam edificabat
super quos dixit eis similitudinem
ficulnee non facientis fructum per
qua cultor vinee vix impetra-
vit ne combureretur. dum placa-
ret eum. De curatione mulieris in sinagoga
Cumque doceret
sabbatis in sinagoga erat ibi
mulier habens spiritum infirmita-
tis inclinaverat spiritus sathane
xviii annis et imposuit ei manus
et erecta est. Quod predixit suam mortem et resurrectionem et insultu ... spoliationem
Eadem accesserunt
quidam phariseorum ad ihesum
dicentes exi hinc i[d est] de galilea
quia herodes querit te interfice-
re. Ait illis ite et dicite vulpi
illi quia eicio demonia et cura-
tiones perficio. hodie et cras
et tercia die consummor quod est
ipse non occidet me. sed ego pono
animam meam. ita quod prima die
mortis intrans infernum. tolla

demoni tyrannide sua In-
fernus educta captivitate
et sanitati restituta. Domum
porta paradisi aptam ei oste-
dam. Vel pone ea cum parabo-
la que est in extremis math[ei]
addocuente qui restituetur homo
sanitati quam perdiderat. Tercia
die resurgam consummatus ... [illegible]
... hoc referri ad tres
annos operationis miraculorum
christi. Aliqui quorum ... tercia
consummata est et cum ostenderet
ihesus quod non moreretur in
dominio herodis addidit
quia non capit scriptura sed
aliquam me prophetam perire extra
ierusalem. De predicatione christi in iudea
Erat autem in
proximo scenophegia
quod sonat umbraculorum
fixionem. et dixerunt fratres
eius ad eum. Transi hinc in
iudeam ut discipuli tui qui
undique illuc conveniunt vide-
ant opera que facis. Nos hec
facis in antinfesta te iudei ... di-
cunt. Et ... facis et non
a belzebub vel si per te hoc
dicunt consanguinei ihesu qui
eius gloriam querebant cum
nondum crederent sicut cumba ...
Ipse autem Vos ascendite ad
diem festum hunc. ego non
ascendam ad diem festum istum
i[d est] ad primum ... cum fe-
stum ... ascendit. sed quasi in occul-
to. Iudei autem querebant illu-
dicentes Ubi est ille. et
murmur erat de illo. quia quidam
dicebant. bonus est. alii quod
seductor erat. Cum iam ascen-
disset docebat in templo et
mirabantur dicentes. Quomodo
litteras scit cum non didicerit. Aliqui
quidam dicebant. Nonne hic est
christus. alii dicebant hunc scimus
unde sit. christus autem cum ve-
nerit nemo scit unde sit. hoc
dicebant quia ysayas dixe-
rat. Generationem eius quis enar-
rabit. Multi autem de turba

crediderunt in eum dicentes
christus cum venerit numquid plura
signa faciet quam hic facit Et
ait ille quidam de turba magi-
ster dic fratri meo ut dividat me-
cum hereditatem Qui ait homo
quis constituit me iudicem

De simplicitate ministrorum legis

Miserunt
ergo principes et pharisei
ministros ut apprehenderent eum
Et ait ihesus Quaeretis me
et non invenietis Et ubi ego
sum vos non potestis venire q.
d. ubi ego non attendetis ad me
sed post resurrectionem multi vellent
invenire me si fieri posset cor-
poraliter et non invenient sed
fide invenient Et dicebant quidam
hic est vere propheta alii hic est
christus Cumque redissent ministri
ad pontifices et phariseos
et dixissent ministris cur non
adduxistis eum numquam sic locu-
tus est homo ut iste loquitur
Et increpabat eos pharisei
dicentes numquid et vos sedu-
cti estis quis principum aut
phariseorum credidit in eum Et
dixit nicodemus lex nostra
non iudicat quemquam nisi prius
audierit ab ipso Credebat
quod si patienter illum audirent
ut ipse fecerat fideles ministris
fierent Et dixerunt ei numquid
et tu galileus es i. a galilea
seductus scrutare scripturas
a galilea non surgit prophe-
ta

De muliere adultera

Ihesus autem diluculo
venit in templum et se-
dens docebat populum Et ad-
ducunt ei scribe et pharisei
mulierem deprehensam cum
adulterio et querebant quod
iudicaret facienda de ea
putabant enim quod dominus in
iudicando fieret immisericors
vel iniustus ut immisericor-
dia unde gratia moysen
agentem dampnaret Ihesus
autem inclinans se deorsum
digito scribebat in terra
Cumque instarent rogantes se di-
xit eis Qui sine peccato est vestrum mittat
primus lapidem in eam Et iterum incli-
nans se scribebat quidam scribebat
quidem sicut id quod eis videtur Ieronimus
in scripta ad studiosum videbatur
videtur velle eum scripsisse Terra
absorbe viros istos abdicatos vel
terra terram accusat Audientes
autem exibant unus post alium Et rema-
sit ihesus solus a vellis et mulier
stans in medio discipulorum et
dimisit eam indempnatam Dicens vade
amplius noli peccare Et sic
erectus dedit formam iustitie Et
erectus formam misericordie quia
eque utrumque proprium est deo mise-
reri et punire quia divinus casti-
gatio est exemplum est ~~protectio~~ lectio

De divite ampliante horrea et lapidatione ihesu

Tunc dixit ad illos
Cavete vos ab omni
avaritia Cum brevis sit hominis
vita Ponit quo proposuit exem similitu-
dinem de divite qui pro fructuum
ubertate deliberabat horrea sua am-
pliare Cui dominus ait Stulte hac
nocte animam tuam repetunt a te que
autem parasti cuius erunt Item multa
locutus est illis dominus ihesus Ego
sum lux mundi Ego testimonium
perhibeo de me et pater testimonium
perhibebit de me Respondit hec autem
dixit plane se esse filium dei et
eos in peccato suo morituros et fe-
cit eos sabbatos quis esset cum ex-
altaverint eum a terra et ipsos non
filios dei esse nec abrahe Et quod
abraham videat diem suum Et
intulit antequam abraham fieret ego
sum Ille solus natus est qui
numquam aliquid esset nec potuit
dicere ego sum Tulerunt ergo
lapides iudei ut iacerent in eum
Ihesus autem abscondit se et exivit
de templo Et iudei dixerunt quinqua-
ginta annos nondum habes Qui
domati sunt a quinquaginta domini
usque ad passionem domini plures annos
fluxisse ut in cronicis historiis colligitur

De ceco illuminato et invidentibus pharisei

Et preteriens ihesus

uidit hominem cecum a natiuitate
et luto facto de saliua cum liniuisset
oculos eius misit eum ad na-
tatoria syloe et lauit et uidit
Syloa fons est ad radices montis
syon qui non iugibus aquis sed incerte
In valle iosaphath horis et
secundum traditionem sy- bullit Eu-
rorum dissylomahat ius aque
subterra ut exiperent aque
qui stagnum
sed longe a fonte constructum erat
et collectionem modo piscina mo-
natatoria uocat scriptura Erat
autem sabbatum Unde et pharisei
cum accepissent ab illuminato quod ie-
sus eum illuminauerat dixerunt
ei da gloriam deo Non est hic homo
a deo qui sabbatum non custodit
Cumque ille commendaret ihesum et
adderet . magnus et uos discipu-
li eius uultis fieri maledixerunt
ei et dixerunt ei Tu discipulus
illius sis nos discipuli moysi
sumus hunc nescimus unde sit
sed non approbamus Iam enim dixerant
se eum sanctum putabant autem ie-
sum maledictum et omnes credentes
in eum maledictos Et cum eiecissent
eum foras inuenit eum ihesus
Cumque dixisset ei se esse filium
dei ille adorauit eum Et ait illi
ihesus In iudicium ego ueni in mun-
dum ut qui non uident uideant et qui
uident ceci fiant . Cr . d . In hoc
ceco mendicante illuminato intellige
quia uenit separare pauperes spiritu
a superbis . hii se scolastici iactant
ut illi illuminentur . ipsi cecitatem
mentis incurrant De adolescente
diuite et statu
Et cum esset
ihesus egressus in via adoles-
cens genu flexo rogabat eum
dicens Quid faciam ut habeam
uitam eternam Cumque misisset ei
custodiam mandatorum et audisset
eum seruasse ea docuit de perfectione
et unum signum perfectionis posuit
dicens Vade et uende omnia que
habes Et ueni sequere me Est
enim perfectio pluribus eius signum
De diuitiis

est ponere animam pro omnibus
suis Est etiam contemplati-
uorum cuius signum est relinquere
omnia Est etiam non timentium
penam qui nichil sibi con-
scii sunt Est et quilibet
cuius signum est habere mortem
in desiderio et uitam in paciencia
Est et electorum sacri ordinis
cuius signum est continencia . Hec
audiens adolescens abiit
tristis Erat autem pecuniosus
valde et locuples Et ait
ihesus ad discipulos facilius
est camelum per foramen
acus transire quam diuitem in-
trare in regnum celorum faci-
lius hoc est minus possibile
sed contrarium contrariorum minus
est difficile . quia magis est impossibile
Potest enim deus facere ut trans-
eat camelus per foramen
acus . nullo obstante Di-
uitem non qui hoc nomine di-
uitis intelligitur ponere
in gloria si potest de potencia
dei sed sciencia sed non potest Secundum
non operationis aut magis liam
ne uiciis Impossibilius enim
est equum currere in lapide . quam
in asino . cum est actio mo-
deratior naturalis quam lapidi
Fuerunt qui dicerent in ierusalem
portam fuisse porta que
uocabatur acus ad quam cum ue-
niebant tamen pro impedi-
mento cum honeribus suis non
poterant subire eam Ex
honerati ergo transibant et ite-
rum receptis honeribus intrabant
Sed tamen ergo hec similitudo non
talem hic non impossibilitas
Oportet enim auarum amorem
opum dimittere si uelit ingre-
di ad uitam Quod autem nomine
diuitis auarum significauit
hinc apparet patet . quia
discipulis subiecit Quis
ergo poterit saluus fieri plu-
res enim sunt pauperes diui-
tibus . et ita plures possent
saluari si de possessoribus
opum dixisset Et cum hominibus

aut ihus apud homines
hoc est impossibile apud deum
aut omnia possibilia sunt. non
quod deus possit tales saluare.
sed quia potest eos iustificare
et tunc saluare. De relictione

bonorum in se quentium

Ecce ait petrus
Ecce nos relinquimus
omnia et secuti sumus te. Sed
ergo nobis Quid possibile relinquere
de illa omnia enim reliquerat
petrus de quibus dictum
est. et omnia namque Illa
aut omnia sibi retinuerat
de quibus dictum est. deus est
omnia in omnibus. Et tradit ihesus
Cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue in
regeneratione. sedebitis et uos
super xii sedes iudicantes xii
tribus israel. fit in baptismo
prima regeneratio in anima. fit
in iudicio secunda in corpore
ubi Et assumptores mundi
cum domino iudicabunt. Non
solum comparatione sed etiam
auctoritate. Duodenarius
autem ponitur pro plenitudine
potestatis. Et xii tribus israel
de omnibus iudicatis. Quaterna-
rius ex enim et septenario qui
est numerus uniuersitatis surgit
in se ipsis ... vel se
ductis. Quid tamen hoc solum
discipulis dictum dicant ad
impletum esse in subiectione
inque. quia illi potestatem
habentes. super omnem humanam
sedent. post ad omnes generali-
ter sermo directus est. Omnis qui
relinquerit domum aut parentes
etc. Centuplum accipiet nunc
in hoc tempore. et in futuro
uitam eternam quia pro ter spiri-
tualia que quasi centuplum
sunt comparata carnalibus Et
cum alios fratres etiam proximos
inius diligit. De diuite epulone

Pharisei uero audientes
eum disputante deron-

temptum mundi deridebant eum
quia lex obseruatoribus suis bona
terre promittebat Ipse autem contra
eorum auaritiam dicens eis proposuit
de diuite purpurato et epulone
quem in inferna cruciabatur quia re-
ceperat bona in uita sua i. illa
que sola putauerat bona Nec
fuit hec parabola sed in re ipsa.
Unde precedit non nomine men-
dici ponitur ibi lazarus si quem po-
situs est in sinu abrahe Erat
enim in superiori margine inferni
locus aliquanta habens lucem sine
omni pena materiali in quo erant
anime predecessorum usque ad descensum
christi ad inferos Qui locus propter
sui tranquillitatem sinus dictus est . uel maris
ut sinus uel maris maris omnis
Et dicebatur abrahe quia fuit
prima credendi uia Ipse enim primus
publice predicauit unum tantum deum
esse. Hunc locum uocauit Iob te-
nebras pro tedio expectandi di-
uinis Et in tenebris straui le-
ctulum meum Nota quod diues di-
xit se cruciari in lingua quia
epulones loquaces esse solent
Nec mirum si anima tunc ... dicatur
habere membra. quia dignitas eorum
corpore per membra distinguitur
fuerunt tamen qui dicerent et ange-
los et animas corpora habere aerea.
alioquin anime igne inferni non
sentirent Unde super Genesim
ammonitus alii dicunt quod ad sen-
tiendam ustionem ignis non est necesse
habere corpora Est enim quedam
uis ignis Unde si apponas manum
ardorem sentiens sine aliqua manus
lesione Unde autem abraha
talem inter eos sinum dixit uel
chaos ut ueteres codices habent.
forte ita in re erat. uel propter
malorum et bonorum dissimili-
tudine per hanc uita notat Unde
diues rogauit demittendo lazarum
ad fratres suos. audiuit. habent
moysen et prophetas Non credidit
quod inde fuit pro quo etiam forte
abraham uocauit eum filium et
ille ipsum patrem

. xxviii.
De villico iniquitatis

Ad discipulos [at] proposuit ihesus
parabolam de villico iniqui-
tatis. Et est villicus prepositus ville
custos. sed accipitur hic pro e-
conomo. hic bona domini
et eger[e] clanculo fecit iniuriam
cum debitoribus domini sui ut
cum eiectus meruerit beneficio-
rum recipere[n]t in domus suas. laudat
dominus villicum iniquitatis. non
quia inique sed quia prudenter
egisset. Est enim prudentia quedam
sibi in posterum providentia et ex-
hoc quod cumque intulit domini sui
sibi in futurum providens etiam
cum dolo laudatur. ergo facite vo-
bis amicos de mammona iniquitatis
ut cum defeceritis recipiant vos
in eterna tabernacula. etc.
Quanto laudandi magis eritis
si provideritis vobis sine dolo.
Mammona lingua syra divitie
et mamon sathanas qui opi-
bus preest. Et vocantur divitie iniqui-
tatis quia de iniquitate colliguntur
plerumque. Unde vulgata sunt
dicta omnis dives aut iniquus
aut heres iniqui. hec quidam
male intelligentes rapiunt ut
dispensent. Sed qui offert sa-
crificium de substantia pauperis velut
qui sic ex[...] [illegible] dominus in hoc
[illegible] et hic prudet nobis et in
futuro. etc. Vobis testante
heredibus veris ad salutem vite
de superfluo facite vobis amicos.
Quod enim ultra necessaria vite re-
tinetur nec proximi necessi-
tatibus erogatur. pecunia est
iniquitatis id est contra equitatem
in ea enim non secundum equitate
que proximo debemus quasi sibi se-
mel dilige[re] tenemur. Et nota
quia non omnes pauperes possunt
nos recipere in eterna tabernacula. sed quod largiamur. hiis re-
cipiunt. ab angelis. bonum est
ergo eligere pauperes bonos cum pos-
sumus. Et addidit dominus servum
sciens voluntatem domini sui et
non faciens vapulabit multis.
Qui vero non cognovit non. quia
multi propter hoc a [illegible]

ante ne audiret veritatem
sed hii non nescientes. sed con-
temptores iudicantur.

De vinea et operariis.

Tunc proposuit
eis similitudinem
de patre familias qui con-
duxit operarios in vineam
suam et denario diurno
singulos non nisi quinque hore quas
ibi viverent. In omnibus subin-
telligitur etates temporis quasi
horas. in undecima enim quinta
et sexta etate intelligitur
in hac quasi senectus et decre-
pita decrepitas quando de-
narius cunctis perpetuitate no-
tatur. Nullus enim vita ibi brevi-
or aut longior erit aliquis
ubi est deus omnia in omnibus
denarium non recipientes
dicitur ergo quod ibi non erit numerus
in undenarius sed adimaginandum
de magnitudine premium valet
enim invicem quisque accipi-
pro confusione bonorum. Vel
per tradi[tionem] numeri ad statum
sententiam interrogatio ad ve-
hatos senes et ad futuros
causam. Cum dilectione
a gloria pro qua potuerit
invicem unitate antiquam. tunc
demum sciunt. quod nunquam stu-
duerunt. si vero sine nobis stu-
dui sicut tenentur. A mane
aut eos de causa cognita
expressit dominus. Sed ut
cognitionem. Post conclusionem
parabola ait. Sic erunt
novissimi primi. et primi
novissimi in iudicio et quo-
modo simul in vineas ingressi
tres eternabuntur in inqui-
sita vero totos. Prima villa
intravit usque in septima
etate quinquagenarii. que
incipit plene in ascensione
in resurrectione quod corporis
electi cuiuscumque status vel
temporis vel bonis equabuntur.
Sed forte pauci ante re-
surrectionem quam in ultimo
bene dicetur in parabola
legitur. An oculus tuus

nequa est / et in fine est
inter notati pauci nō ele-
cti. Dicunt laborantes
in vinea omēs fideles cuius
cumque temporis vel etatis quorum
quidam boni alij vero mali
et notavit accipientes cum
murmure malos putantes
se acceptiores et quia pri-
ores fuerunt in ecclesia vel
vel potius esse sim-   tate dig-
trestis quasi vel.   tate etiā
licet primi iniuria.   plus a-
tute possent bona   lijs acce-
bassent nimium eorum   ptiores
tempori   deque
    dicit
psalmista Cadent a latere tuo
mille et decem milia a
dextris tuis. Et dominus in
Evangelio dicit sic dictu-
ri talibus nescio vos. Ca-
vus ergo decius indicatur
primo seri si de accipientibus
denarium. In secundum regu-
lam ticonij de diversis ibi
agitur scilicet de accipientibus
et nō accipientibus sed de
putantibus se accepturos
vel tunc ut putabunt nec
accipient

De ydropico

Et factum est
cum sabbato manducaret
panem in domo cuiusdam princi-
pis phariseorum. Erat autem
eius ydropicus. Est autem
ydropis aquosus vel humor
subcutaneus de vitio nascitur
natus cum inflatione et ha-
litu fetido. Observabat
autem pharisei utrum si sab-
bato curaret quasi cum ne-
scisset ab eis. Si licet sab-
bato curare. Et tacuissent
apprehensum languidum sana-
vit. Post probavit
licite curari quia pecus lapsum
in puteo die sabbati ex-
trahitur autem licet certe
decimationibus in sabbato
eum arguebat. Erat enim in
traditionibus decimata ge-
nera operum curis lex a quibus
vacandum est sabbato. Interque nō est
creatio. Magis quia hoc fit vo-
cavit dominus sepe curabat. Quare
bat autem et admirabatur parabolam
si mirabatur fuerit admiraretur
vero discumbentes in primis locis. Cum
superbia phariseorum humilitatem
docebat. Et nota quia hoc nō parabo-
la sed potius exemplum inimice opus
similiter faciendi. Quod quidem
homines ut ad similitudinem horum
cetera fiant parabola notatur quia
similitudo in exemplo. Illum autem
qui eum invitaverat monebat
ad misericordiam dicens Cum facis pran-
dium noli invitare cognatos et di-
vites sed pauperes. Non dampnat
amicorum invitatorem sed voluntate
evitandi invenendi cenandi et
remunerandi. Et ex eo quod dominus
retribuetur enim tibi in
ait ergo in resurrectione iustorum. Et quod de-
discumbentibus intulit Beatus
qui manducabit panem in regno
dei. Erravit credentes dicens
etiam corporalem ibi futuram refe-
ctionem salvo homo creatus est immortalis
nō erat sine cibo alimonia

De encenia et inquisitione iudeorum an ipse esset Christus

Facta sunt autem encen-
nia in Ierosolimis et hi-
emps erat. Encenia dicuntur
quasi encenia a neos quod est novum
et sonat innovatorum. Et est innu-
entum quia sub ictu notat quia
si domus aliqua aut vas aut vestis
alia quam usui adcelebre et addi-
tum usui subiecit. Quod latinus
dicit dedicationem. In hebreo
dedicationem notat inchoatione
usus novae rei. Et in sermo com-
muni habitamus novam domum aut
induimus nova veste. Hic autem
encenia vocavit festum dedicationis
templi quod annuatim fiebat. Hoc
autem festum nō spectabat ad primam
vel secundam templi dedicationem
spectabat sed ad terciam. Prima enim
fuit in autumno quia Salomon
dedicavit templum decima die se-
ptembris et usque ad templi e-
versionem fiebat quot annis

duo festa eadem die dedicatio
scilicet et expiatio Cum non reedificatum
fuit templum a redeuntibus de
babilone dedicatum est in uere
duodecima die marcii i. xii luna
Cum autem anthiochus Epipha
nes polluisset templum sordibus
ydolorum et prophanasset utensilia
eius iudas machabeus filius
asamonei de genere sacerdotali
mundavit templum et restituit
utensilia eius in locis suis et
qui dedicavit illud xxv die de
cembris Et hec dedicatio in
diebus ihesu observabatur in hye
me Et forte ad hunc habet esse festum
commune apud iudeos quod here pro
se testatur etiam sub machabeis
vocatum hunc diem die luminum
Et ambulabat ihesus in templo
i. in porticu Salomonis Nomine
templi scilicet notatur porticus te
mpli ut hic in templum enim non asce
debant nisi ministri templi Por
ticus autem illa dicebatur Salomo
nis in qua ~~dicebat~~ solebat sa
lomon stare ad orandum in qua die
dedicationis erexit columpnam ere
am super qua et oravit flexis
genibus / tunc ibi iudei solent
stare cum orant Et dixerunt iudei
Quousque animas nostras tollis Si
tu es christus dic nobis palam
Ideo querunt si esset christus dicerent
tenerent eum habuisse contra augustum
se augente Deo christus tristum
temperavit dicens loquor vobis
et non creditis opera que ego facio
ipsa testimonium perhibent de me
Cumque dixisset Ego et pater
unum sumus Sustulerunt iudei
lapides ut lapidarent eum
Et cum dixissent se nolle eum la
pidare pro blasphemia quia cum
esset homo deum se faciebat
ostendit quia et scriptura homines
dicit deos ibi Ego dixi dii estis
Ergo … magis … pater
misericordiam … dici filius dei
Cum … deus et homo
deus dissimulet hac ambigu
itate nominis mitigavit iram
eorum Querebant ergo eos eum
apprehendere et exivit de manibus
eorum

Porticus Salomonis

De suscitatione lazari

Et abiit iterum trans ior
danem ubi erat iohannes
baptizans primum Erat quidam
languens lazarus a betha
nia de castello marie et mar
the Cum hoc accepisset la
zarum infirmari …
sorores ait Infirmitas hec
non est ad mortem ad eum …
… morte Et mansit
in eodem loco duobus diebus
quousque scilicet quatriduum com
pleretur Deinde ait discipu
lis Eamus in iudeam iterum
Cum dixerunt iudei nunc
querebant te lapidare et iterum
vadis illuc Cui ihesus
dixit se esse qui die et ipsos
quod xii horas et ideo non erat
eis timendum ire tunc Et nota
quod si iudeus adhuc erant ho
mines tunc hora dicat die
erat Et iam maliter …
statuto et mathia dictum …
dicatur et aliter … putate
iudeos … in voluntatem
te me … Sicut hec
mutabiles sunt et affe
ctus hominum et etiam …
mutatur in die cor hominis
quod hore Et qui ambulat
in die i. in pace sicut ego
et vos non offendit aliquem
et ideo securi eamus Et ad
didit lazarus mortuus est
Gaudeo propter vos quod non
eram ibi Cum dixi hoc …
posita indicat … fides
eorum Rediit ergo ihesus cum disci
pulis in betham et mar
tha occurrit ei extra castellum
Et advocata maria … qui
de ierosolimitis pluribus qui
venerant ad consolandas soro
res Bethania enim non distat
ab ierusalem nisi stadiis xv …
nerunt ad monumentum
Et advocare ihesum …
suscitatus est Sed …
ligatus institis …
ergo de iudeis abierunt ad
pharisaeos et narraverunt que
fecerat Et celebris multorum
fama de eo apud multos

ihesu cum iam ascenderat
ad diem festum ut sancti-
ficaret se Credit(ur) hoc cum e-
sset ea die qua legit(ur) cum
esset sexta feria an isti sunt
dies prima et die mensis primi
secundum legem De consilio contra
Christum
Collegerunt
ergo pontifices et pha-
risei consilium et dicebant
Quid facimus Si dimit-
timus eum sic venient romani
et tollent locum nostrum
et gentem q(uod) d(icit) venerabilis
eciam habetur et status loci
iste quia allexander et pom-
peius et alii venerant sunt
ierusalem et reges persarum et egyp-
tima ergo ia · ti hic aut
destinabilis e · homo doceret
tate mortis ab · sacra nova
ipso sabbato · abolenda
quo collegerunt · et nova
consilium michi · Ergo tamen
anima memoria · sedentes
domine passionis · opera te-
in principio ma- · pli tol-
ximie et sublimius · lere eas
gloria patri et · audientes
censoribus et intro- · in primo
itu misse non · tollendas
dum tamen plene · Vnus tam
quia non dum tradi- · phas quia
tus erat in manus · pontifex
clam status · quid facitis
dum erat decreuit Expedit
eum ut vnus moriatur homo
et non tota gens pereat pro-
phetauit autem utile esse
christiano mortem christi Ig-
nescientes Ab illa ergo die
cogitauerunt eum interfice-
re Immo eduxerunt ut in vncia
educeretur in ierusalem Ihesus ergo
iam non palam ambulabat
apud eos sed abiit iuxta
desertum in ciuitatem que di-
citur De aduentu in locum
Factum est autem passionis
dum complerentur dies assum-
ptionis eius firmauit faciem
suam ut iret ierusalem assumptorum

ihesu dixit ceteris non solum
pecus quod assumi debebat de-
tinebat ad pascha sed eciam secundum
preceptum de agno paschali · qui
decima die mensis primi assu-
mebatur de grege et seruabatur
vsque ad quartam decimam In hunc
modum Ihesus decima die in ramis
palmarum venit ad locum passionis
et mansit cum eo vsque dum passus
est De decem viris leprosis
Et factum est dum iret ierusalem
transibat per mediam galileam
et samariam · et ingressum quodam
castelli occurrerunt ei decem viri le-
prosi dicentes Ihesu preceptor Et
cetera Ite ostendite vos sacerdoti-
bus Et dum irent mundati
sola vanitas Cum cadit in · sus
facie orans Inde est quod in pse- · k ·
stis diebus prostrati totum · vnus
domus horas si non ad terram · vidit
saltem super formatorium vbi quod et · se
significatur · infinitas cor- · inda
poris quia depellere suppli- · tu
et infinitas animi qui per nos · re
non erigimur · et cum hesterna · dit
quia non audeo oculos leuare · et
ad celum et prudencia quia videbo · ad
vbi cadimus in tenebras affli- · tat
gimur et videamus que in pena- · illic
dis omnibus quamquam flexus est · ma
in hiis ut Salomon secundum cloma- · prim
ta facie orans q(uod) d(icit) ecce me · mans
in te cruces stantes qui i · den
homini dum ibimus In pro- · Et
cesso exprimimus conditione · hec
vitam in peccatis deposuerim · erat
in terrae hem · sama
· ritan(us)
· erm
· non
erunt nostre erant In quo notat · redie-
perfidia iudeorum De non acceptacione
Cum complessent discipulorum in samaria
minores in ciuitate samaritanorum
non sunt recepti hospicio Samari-
te enim videbant eum in ierusalem
adorare Et irati Iacobus et Io-
hannes dixerunt Vis ut ignis
descendat de celo et consumat eos
Et increpauit eos dominus Huiusmodi
vindicta qui laudetur in helya in
hiis dapnatur quia ille ex caritate hec
certa hec appetebant

XXX

de filiis zebedei

Et assumens iterum seorsum
xii dixit Ecce ascendimus
Ierosolimam et consummabuntur
omnia que scripta sunt de filio hominis tradetur
gentibus illudetur flagella-
bitur et conspuetur et cum flagellaverint
et tercia die resurget Quod
audientes filii zebedei mox
regnum ihesu in istis suggesserunt
matri sue ut peteret huius-
modi nomine Quo concesso
dicit ut hii duo filii mei
sedeant ad dexteram tuam et alius
ad sinistram in regno tuo Ihesus
autem non tradit matri sed pete-
tibus premium nescitis quid
petatis etc. Si plagas queritis
in celo que nulla ibi erit
Etiam male queritis regnare
cum illis qui non meruistis
potestis bibere taliter quem ego
bibiturus sum et baptismo
quo ego baptizor baptizari
dicunt ei possumus Calix pas-
sio est baptisma mors et dicitur
a similitudine lane intincte
Sicut enim lana intingitur
et accipit alium colorem de
quantitate sic nos in mortem de-
scendimus corporales et sus-
tinemus spirituales Calix ad
tam affusus est quo tali etiam
sumimus potum Macrobius
theodosius dicit causam esse
quia in [illegible] et dice-
runt taliter qui nunc mutata
una littera dicitur Calix Cassio-
dorus super psalmos dicit Ca-
lix dicitur passio quod tum mensura
bibitur fidelis enim deus qui non
sinit vos temptari supra id
quod potestis Est enim calix
affusus quo mensurate distribuitur
potus bibentibus et secundum
hanc distinctionem calicis et bap-
tismi recte subdit dominus Ca-
licem quidem meum bibetis Et ta-
cuit de baptismo Iohannes
enim post martirium sed passiones
multas ita morte sustinuit
alii tamen calicem et baptismum
pro eo accipiunt quod pre marti-
rio et dicunt sanctissime eum

fuisse martirem quia eius non
defuit martirio et inferatur
ei dolium missus Propter hunc
modum Ieronimus dicit Re Ma-
nachus monachi dicunt be-
atissime puritatem martirium
quia et ipsi martires sunt
Addidit quod ihesus Sedere autem
ad dexteram meam vel ad si-
nistram non est meum dare
vobis sublimi talibus
quales estis ambiciosi
vel vobis qui pro vobis quia
propinqui mei estis Non enim
personarum acceptor est deus
ut si propinquum aliquem
obsequiis sine meritis indu-
cat saluti etiam et cum in di
querunt et decem alii stibi
docuit dominus et hos et
illos non venit ut daretur
in se humilitate et dixit filius
enim hominis non venit ministrari
sed ministrare et dare animam
ille in proximo (?) superbia [illegible]
quod tedio est oportet enim
regione sua ad quod sunt
dominus ipse in pressionibus
suis reddit et alia via ab
ea per quam egressus est

de zacheo

Et ingressus
perambulabat iericho
illuminavit cecum unum et in-
gressus perambulabat ie-
richo Zacheus autem princeps
publicanorum et pusillus
statura ascendit in sicomorum
ut videret ihesum transiturum
Sicomorus sicut fatua
dicitur in foliis moro similis in-
altus sicut Unde dicitur
Sicomorus sed altitudi-
ne in sicomorum scandit et ala-
cer prestans conde et dixit
timens Stolta dicit descende
ei ihesus Zachee descende
quia hodie in domo tua
oportet me manere Et des-
cendit et excepit illum in
domum suam gaudens

Zacheus dimidium bonorum
suorum dans pauperibus
dimidium retinuit ut inde
Salvus fit descende reddet
dente Judei las hic est
hic e in sublimi descen
stantes erant ma dancat
iores primas ka in qua
thedras habent duplu
in sinagogis cor restitu
ruta descendit ipsum
maiores in cho secundum le
et in processionibus ge ut
posteriores se supra di
ctum est Et dit Jesus ho
die domui salus facta e
eo quod ipse domus filius sit
Abrahe scilicet. fidei non natus,
nec secundum carnem sed fidem

De ceco iuxta viam

Et egrediente
ihesu Jericho. secuta est
eum turba multa eum non
audebant ingredi desertum
propter latrones Et ecce duo
ceci sedebant secus viam
ex quibus unus erat Barthi-
meus thimei filius cum
tu clamaret fili david
miserere mei Et tu increpa-
rent ut taceret magis cla-
mabat. stetit ihesus et illis
ad se vocatis tetigit oculos
eorum et confestim viderent et se-
cuti sunt eum

De conversione Marie magdalene

Jhesus autem ante
sex dies pasche venit
Bethaniam sabbato scilicet ante ramos
palmarum tercium dies secus
erat ante pascha scilicet ut inciperet
ipsum et diem pasche tunc quasi
interpositis Et erat in domo
Symonis leprosi Symon fue-
rat leprosus Et a domino sa-
natus. sed adhuc tamen pri-
stinum nomen manebat sic
adhuc dicitur publicanus
matheus Multi quoque iudeorum
venerunt illuc. qui convene-
rant ad diem festum. non propter
ihesum tantum sed ut lazarum
viderent Cogitaverunt ergo
principes sacerdotum ut et lazarum
interficerent. fecerunt autem ei ce-
nam et martha ministrabat et
lazarus unus erat discubentium
cum ut ait Augustinus de istis domini
conviviis interrogatis, loca penarum
et sedes inferni diligenti narra-
tione indicavit Et ita inferni lo-
cus temporibus ignorati. tande inve-
nerit proditorem Maria ergo ha-
bebat alabastrum ungenti nardi
i pixidem de alabaustro plena
ungento nardi Sicut enim dicitur
cifum vini sive lactis quod ibi om. pro
sit dicitur hoc lignus alabaustrum
ungenti Et est genus marmo-
ris candidi. Et plurimi variis
coloribus interstincti quod intu-
pta sunt ungenta Nardus
autem est frutex aromatica cras-
sa radice. sed brevi nigra et
fragili tamen pressum odorum folio
densum parvo quam curius cacumina
in aristas se spargit pigmen-
tarii spicas et folia nardi ce-
lebrat Unde ad commendatione
ungenti ait Maria Spicati
pisticii Erat enim denarios vendita
aliud enim quam nardi uilia se
solvet quantitate expressit Di-
cens libram nardi pistici i fide-
lis pistico i credo Et pisticus fi-
des dicitur nulla scilicet adulterina
a mixtione corrupti Crinida
tamen pisticum a loco dictum putat
fregit autem i aperuit Maria ala-
baustrum et effudit ungentum
super caput ihesu. et etiam unxit
pedes eius. et extersit capillis
suis. et domus impleta est
ex odore ungenti Et quia ea
die Maria finxit pedes domini
ungento in memoria eius
rei eadem sabbato domus ipsi
ministris debet erogare pau-
peribus. Hii enim pedes domini
sedentis in celo adhuc sunt
ambulantes in terra Cum hac lar-
gitionibus tamen operatione ea die non egre.

vel pistici i
mixti de spicis
et foliis gene-
re quod est
preciosius et
scribit beda sa-
maior et forte
pistici mixti
et scinde
et magis
perus
vende

ditur ad aliq̄ȝ Eciam tu cetis
diebus quadragesime staciones
faciat ad celebrandā missā. Un-
de est qd ī antiq̄s gradualib9
legit᷑ in Rubrica. Sabbatū uacat
qr dominꝰ ppe elemosinā dat
Dn̄s Romanꝰ Capitulari Ewan-
geliorū feria septima. datū secūda
tacionū consistorio lateranensi.
Nec moueat te si ob alia com-
inuenis dictas dominicas uacan-
tes Indignabat᷑ aūt iudas scha-
riothes quasi de pdito unguen-
to tū posset vendi ccc de-
nariis et dari egenis Erant etiam
et alii indigne ferentes et dete-
stes ut quid pdicio hec. unguen-
ta est. Isti enim inter pauperes
indignabant᷑ quibꝰ forte vbius
inde psuasi erāt iudas nō ppt
luariam qr fur erat et loculos
domini habens q̄ mittebant᷑ por-
tabat ī nō solum ferebat sed
asportabat. habebat em̄ uxorē
et filios sicut scriptū ē de eo
fiant filii eiꝰ orphani et
uxor eius vidua Uxori ergo
et filiis dabat que furabat᷑.
Et ait illis ihūs Quid mole-
sti estis huic mulieri bonū
opus opata est in me Ad sepe-
liendū me fecit. hoc ē Non est
pdicio. sed ī. officiū sepulture
Pauperes hīt ꝯme illa. ut in
die sepulture mee seruet id
Marcus qui exponens hic ait
Qd habuit ī qd potuit hoc fe-
cit puenit em̄ unguere corpus
meū in sepulturā. subaudi
ponendū hoc ē Sicut sic faciat
unus dn̄ pt. qr nollet sace
mortuo sed nō potuit Et forte
a spū sctō licȝ nesciens sit pre-
figurat sumptꝰ sepulture mulier
Tunc dixit Ihūs opus hoc
memorandū ubicūqz pdicatū
Ewāgm̄ hoc Et laudauit Ewāgm̄
hoc hodie em̄ scripta fuerat

Legitur tñ in quibusdā sacramentariis statio ad sctm̄ petrum et hec dñica uacans hr nō hȝ ppam dnicā admittendū. sed ꝯ dicāna te petitum

Nouum De equitacione xpi in ihrlm

Ewangelia

Mane aūt facto ascendebat
ihūs ierosolimā et dis-
cipuli eiꝰ Et cū venisset
Bethphage. qui erat mōs
sacerdotū ī latere montis oliueti
misit duos de discipulis suis
in castellū qd contra eos erat
ī in ierlm. ut adducerent ei asinā
et pullū eiꝰ qui erant alli-
gati in biuio Et si quis ro-
garet dicet. dicite dn̄s hijs
opus habet asina hec creditur
fuisse quibꝰ pauperibꝰ qui
ppa iumenta nō habebant
Unde quis in ea opatus fue-
rat pabulū dabat ei et
pullo qui pariter ad omnia
opa communia nutriebant᷑
Notandū em̄ qui sepe ascen-
derat eā. Et ob huiꝰ sita
que obsequiū quod ea dicta
subiugalis putat. qd em̄
unius exposita hoc q̄ lati-
nomē est Asina em̄ latine
grece dicit᷑ subiugalis
et utriqz nomē ob eande
cām institutū ē. hoc em̄ iu-
mentū primū insedit home
et a sedendo asinū dixit Et
subiugale hec duo missi
credunt᷑ fuisse petrus et phi-
lippus ad significandū adduxerit
ppl̄m primū qrs ecce corneliū
qui ad ihm petrꝰ samaria Tamē
et philippꝰ legitur phi-
in actibus aplor̄ legitur sama-
lippꝰ diaconꝰ quātꝰ et domi-
tia. petrus cornelium et ascende-
cius tñ hoc ibne dn̄ ascen-
derat ihrlm. putant eū esu-
riisse et accessisse ad ficū et
cū nō inuenisset in ea nisi
folia. et nō fructū ait Nūq̄
amplius exeat a te fructus
Et statim aruit Unde maledicit
signū sinagoge maledicē-
et arefacte. Ipse sī non em̄
tātis fecit ihūs non em̄
fructꝰ querebat ex ea. cū nō
tps erat ficuum
Et licz apud matheum

legatur sequenti die factum
Marcus vero dicat alia die
cum exiret a bethania esuriit
putant recapitulandum di-
ctum esse. Marcus enim narrat
hoc factum esse ante mundacionem e-
iectionem vendencium de templo
que constat die dominica fa-
cta. Vel ob aliud tamen hunc
ordinem Marcus sequitur. Non
quia post Matheum scripsit.
Hinc autem Matheus secunda
feria dicat factum recapitula-
do hunc Marcus ante eiectionem
preoccupando. quia de facto non
est questio de die in arbitrio
legentibus relinquimus. Cumque
autem discipuli fecerunt sicut pre-
cepit dominus et ponentes ve-
stimenta sua super pullum
eum super sedere fecerunt. Marcus
Lucas et Johannes non di-
cunt eum sedisse nisi super pul-
lum. Zacharias quoque propheta dixit
sedens super pullum asine.
Matheus dicit eum sedisse super
asinam et pullum. Quod [illegible]
[illegible] esset ita. tamen fieri po-
tuit ut primo insedisset pul-
lo et forte quia non erat domi-
nita et lascivus erat desce-
dit et insedit asine. Quod
super pullum tamen. Matheus
tamen utrumque ponit in mistico
Quod autem prophetatum fuerat de
illo non cognoverunt discipuli
donec glorificatus fuit Jhesus.

De stracione vestimentorum

Et cum appropinquaret
Jhesus ad descensum montis
oliveti multi descendentium
cum eo substernebant vestimenta
sua in via. alii cedebant ramos
de arboribus et sternebant in
via. Turba autem multa que
venerat ad diem festum et preci-
pue plebecula jerosolimorum tulle-
runt ramos arborum et processerunt
ei obviam et qui precedebant et qui
sequebantur clamabant osanna
filio david. Et est osanna he-
breum verbum compositum ex integro

et corrupto. osi enim sonat salua
vel salvifica. anna est interiectio
obsecrantis. sicut ipse admirantis
Et hec quia in latinis eloquiis non habent
propria possunt poni in obsecro. Est
ergo osanna quasi osi anna. salua
obsecro. Et est una dictio ut dominus
vel due per eclipsim in latino filio et non
Vel est una dictio et constructio ita
dicetur filia david osanna id est sal-
ua obsecro. Vel sunt due dictiones
et tunc legitur ita. dicetur ita
osanna per filii david. Et per quendam
sermonem interpositum dicebant. Bene-
dictus qui venit Rex in nomine
domini. subaudi sit. Vel est. Et
benedictum quod venit regnum patris
nostri david. et cetera. Hic est de quo di-
ctum est dabit illi dominus deus sedem
david patris eius. Et iterum quidam
[illegible] ad ipsum dicebat osanna in excelsis
quia licet forte petebat sublimitatem
celestem regni. tamen prophetice respiciendo
eum regem celi et angelorum porta-
bat. Et quidam phariseorum de turba
dicebant ei ut increparet discipulos
Quibus respondit. Si hii tacuerint
lapides clamabunt. Quomodo in passione
christi tacentibus [illegible] petre scisse
sunt clamaverunt eum deum. Ut
autem appropinquavit flevit super civitatem
dicens. Quia si cognovisses et
tu subaudi fleres. quia circumdabunt
te inimici tui vallo et non relinquent
in te lapidem super lapidem et cetera. Quia
cognosceres ruinam tuam futuram et
[illegible] eius. que abscondita sunt tibi
in hac die que ad pacem tibi est
flebat. Quod autem illa urbs pro-
fundita sit cursa. apparet quia
locus olim calvarie qui tunc erat
extra eam et sepulcrum modo sunt
in ea. Elius enim adrianus eam pe-
nitus eversam reparavit mutavit quoque
locum et nomine vocans eam Eliam
[illegible] autem ea [illegible] dicit dominus
quia cum [illegible] et [illegible] cogno-
scant tempus suum. ipsi non cogno-
verunt tempus visitationis sue. Et cum intrasset
urbem commota est universa civi-
tas dicens. Quis est hic. Turbe
autem dicebant. Hic est Jhesus propheta
a Nazareth. Memoria huius

processionis dominice quot annis cel-
ebrabit ecclesia. Egrediuntur enim fide-
les cum ramis quasi obviam domino
extra muros. Cuncta civitatem
cum laudibus et quasi cum eo redeunt
usque ad civitatem celestem in gloria et
de laudibus et qui
ornatio exhibita
die dominica omnes
evangeliste consen-
tiunt. Ex tertio non
facta eadem die Ma-
theus et Lucas tra-
dunt. Marcus non
sequenti die facta
tradit. Forte illud
duobus diebus
iterato facta est.
Valet forte eorum
laudis sequenti die
iterate quod glosa super
Marcum dicit sequenti
die stetit super illum
locum ubi de agno
x die tollendo agere
ramos quos
gestant affli-
gentes depo-
nunt quia dicit
ecclesia apostolus
absit gloriari
nisi in cru-
ce domini no-
stri ihesu xpi
[illegible] ant
lo eunt usque
adventum quod
sic ostendit
quod non ce
[illegible] in
[illegible]
gloria [illegible]
quod [illegible]
gaudium lu-
ctos occupat pro ad processionem fecerat
in illa die gaudio processionis
subdit evangelium dominice passio-
nis. Forte quod dominus exultatio-
nem sequitur lamentum sicut et nos post
processionem passionem quod passio fuit cele-
brationis pro qua flevit. Ecclesie
quidem ille que in eadem die dominica
eorum processionem ysti premittunt eccle-
siae faciunt. quod non pista [illegible] dimit
tenda valet ille que pontifice
suo extra urbem posito in [illegible]
tto loco civitatis ei occurrunt. et
ipse plurim precedente in civitatem
regrediuntur ordinatio faciunt.

Et intravit ihesus in templum
deinde ostendit causam ruine urbis
pro qua fleverat. Maxime ex sacer-
dotum culpa pessima. Sacerdotes
enim avaritie sue consulentes in
porticibus templi hostias vende-
bant cunctis ne venientes
de longinquo non offerent si hostias
presto non invenirent. Et etiam
pauperes qui nichil secum attulerant
transactores pecunie [illegible] pecunie ne-
gabile prestare [illegible] nummula-
rios qui mutua sub cautione
darent pecunias. Sed quod lex non
patiebatur ut a fratribus suis

usuras acciperent. excogita-
verunt ut [illegible] fa-
cerent. Collibia enim apud eos
dicitur vilia munuscula. ut
[illegible] et huiusmodi pro [illegible]
diversis quibus [illegible] in nummo
non licebat in talibus liceret
ut quod etiam prohibent Ezechi-
el dicens usuram et omnem super-
habundantiam non accipietis.
Hic et hodie quidam sinoniam
tegunt usura palliat. Et facto
flagello de funiculis eiciebat
vendentes et ementes cum hostiis
suis de templo, et mensas tra-
pezitarum evertit et dixit. Ne-
cessitatem domum patris sui que erat
domus orationis faciunt speluncam
latronum nec sinebat ut vas
aliquod deo non dedicatum tran-
sferri per templum. Et tradunt
[illegible] quod quidam fulgor radio-
rum de eius oculis egrediebatur. Et contulit se
[illegible] quos territi sacerdotes
et levite non poterant ei re-
sistere. Et secundum hoc [illegible]
tibus qui tenerant faculas [illegible]
stantes vendi non permittunt.
Et forte quia maxime pre-
ministeris fecit hoc dominus
et accesserunt ad eum ceci
et claudi in templo et sa-
navit eos

Et admirantes pueri [illegible]
princeps sacerdotum et scribe
dixerunt ei. Quod signum
ostendis nobis. quod hec facis
et signum si faciat ne aliquod
hoc est in vestitu celi potius
non credimus tibi hec licere.
Ergo ostende nobis signum. Et
respondit eis tibi hoc licere. Et
solvite templum hoc et in tribus
diebus excitabo illud. Dixerunt ergo
Iudei xl et vi annis edifi-
catum est templum hoc et in tri-
bus diebus excitabis illud. Ille
autem dicebat de templo corporis
sui. Salo-
monis templum domini
quod modo est et dicitur templum. Vi
bethel quod edifi- annis com-
caverit nescitur pletum

De eiectione vendentium de templo

Secundum quosdam dicunt edificatum est ab Helena post crucis inventionem. Secundum alios ab Heraclio cum de Persida tres partes crucis retulit. Secundum alios a Iustiniano augusto. Secundum alios a quodam rege Egypti in nomine Alachiber id est summi dei.

Secundum quosdam at templum post Christum xxx annis edificatum est quod non fuit tamen in sanctum quia sacerdotes poterant usque ad medietatem atrii

dorsi supra muri. Sed fimbie tunc contingentes edificationem impediebant. Post interim cepit ad imperium tam bisse viii annis et post uno anno sub Anna magis. Alterum uno anno sub David filio Idaspis. Tertio autem anno Regni eius recepta licentia ab eo in sex annis consummatum est opus. Quod legitur hunc in iiii diebus formationem dominici corporis contigisse quantum ad distinctionem membrorum non ad formationem dictum est. Hec autem non dicit Ihesus impugnando vel consulendo vel hortando sed increpando. Et est salute id est solutis.

De gazophilacio

Et respiciebat dominus divites qui mittebant munera sua in gazophilacium. Philaxe grece latine servare, gaza lingua persica opes. Erat autem archa desuper foramen habens posita ad dextram ingredientibus in altare in qua mittebantur a populo oblationes ad sarta tecta templi restauranda et similia. Tamen erat ibi quedam specialis archa in qua soli sacerdotes mittebant dona que vocabatur corbona. Erat et ibi tertia in qua rex et principes tributum mittebant. Que dicebatur musac. Tamen quidam aliter distinguunt. Tamen quidam legunt musac sabbati dicunt in illa archa tamen reponi oblationes sollempnium dierum. Et quod corban sonat dicunt in corbanam reponi votiva in gazophilacium aliorum dierum munera et spontanea. Tamen quibus eorum in generali nomine gazophilacium dicebatur. Et etiam locus in quo erant posite. Unde habetur: hec locutus est Ihesus in gazophilacio. In Ezechiele quoque thalamum sacerdotum dicitur gazophilacium. Vidit autem dominus et quandam mulierem viduam pauperculam mittentem era minuta duo quod est quadrans id est duos ereos minima [illegible] habentes quantitatem partem scilicet obulos quinque. Et dixit eam misisse plus quam omnes quia totum victum suum misit. Alii vero ex habundantia sibi.

et mulieris mittentis duos denarios

De alienatione tante

Dixit autem ad quosdam qui in se confidebant exterioribus tamquam iustis operibus et aspernabantur ceteros parabolam de phariseo et publicano et in[de] quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur.

De curatione infirmorum in templo

Et cum vespera iam esset hora rediit in Bethaniam et ibi mansit. Erat in diebus docens in templo noctibus exiens morabatur in Bethania. Et omnis populus mane veniebat ad eum in templo audire eum. Et enim multi sequebantur eum et curabat eos. Unde Johannes ait: cum esset Ierosolimis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa que faciebat. Plenam curatorum refert Matheus capitulo centesimo sexagesimo et Marcus in illis tota nomina.

Et ideo totalis septimana penosa dicitur quia prima laboravit dominus veniendo per primam in Bethania [illegible] veniendo

De resurrectione domini et apparitione discipulis per rectionem

Anno nonodecimo imperii Tiberii Cesaris ad quem procurante iudee Pilato presidente (in primo) anno intellexit mortuus est dominus et resurrexit. Resurgens autem veritatem resurrectionis multis approbavit argumentis. In illa in proprio corpore ostendens preter naturam corporis immortalis ut per veritatem resurrectionis astrueret et ab apostolis et eorum

posteris omen ergo causam he-
sitationis amovet Concedit enim
et bibit cum eis cum corpus spiritua-
le ciborum alimonia non indiget
In ipso corpore cicatrices ostendit
cum a natura corporis immorta-
lis penitus aliena sit omnis defor-
mitas cicatricis propter hoc argumen-
ta Lucas scribens hystoriam acta
apostolorum ponit Illa sunt enim
argumenta vere resurrectionis quod
per dies xl apparuit eis loquens
de regno dei Non est autem intel-
ligendum quod singulis xl dierum
apparuit apostolis sed infra illum
tot decem decies apparuit eis ut
ex evangelica hystoria colligitur
Ipsa namque die resurrectionis quin-
quies apparuisse legitur primo
marie magdalene secundo mu-
lieribus redeuntibus a monu-
mento quando tenuerunt pedes eius
et adoraverunt eum tercio petro
licet non expresse habeatur de
evangelio / quarto duobus euntibus
in emaus quinto apparuit x ap-
postolis absente thoma Sex-
to post dies octo apparuit eis-
dem presente thoma / Septimo appa-
ruit discipulis in piscatione ad
mare Tiberiadis / Octavo in
monte thabor quando convenerant
in galilea et ita ante diem ascen-
sionis apparuit octies Ipsa vero
die ascensionis bis apparuit
Semel xi apostolis comedentibus
in cenaculo omnibus quando tamen apostoli
et alii discipuli necnon et mulieres
que habitabant in illa parte urbis que
dicebatur mello scilicet in monte syon
ubi david construxerat sibi pa-
lacium et ibi erat cenaculum illud
grande stratum in quo precepit sibi
dominus parari pascha et in cena-
culo illo tunc habitabant xi ap-
postoli ceteri autem apostoli discipuli
et mulieres habitabant circumquaque
per diversa hospicia **De incredulitate exprobratione**

Et dum comederent
xi in cenaculo apparuit do-
minus eis et exprobravit incre-
dulitatem illorum et duritiam
cordis et comedit cum eis et
conscendens precepit eis ab ierosoli-

et baptismo apostolorum

mis ne discederent sed ex-
pectarent promissionem pa-
tris i. ab ipso promissam vel a pa-
tre promissam et patris auctoritate
complendam dicens Johannes
baptizavit aqua vos autem
baptizabimini spiritu sancto non post
multos hos dies ac si dicat
spiritus sanctus super vos descendens
vos purificabit et roborabit
De baptismo apostolorum solet
dubitari sed super hoc dissimo-
latum dicit Beda et Augustinus
quod fuerunt baptizati ait
enim Beda baptista enim dominus
quod est in spiritu sancto non admi-
nus respirat quod apostoli
et ceteri fideles illius temporis
baptizati sunt aqua in
remissionem peccatorum gratia spiritus sancti a
domino precepta sed ad illud
quo dominus mitteret spiritum sanctum
plenius acceperunt Idem
non dum sileant baptizati
non dico aqua sed spiritu sancto
quos intelligimus baptizatos
in baptismo Johannis vel
quod credibilius est baptismo
christi Convenientius enim erat eos
esse baptizatos quam baptiza-
bant alios de eorum Augustinus
Scriptum est christum baptizatum
est paulus quem ab ananya
baptizatum esse sed scriptum fue-
rit non est quomodo baptizati sed dice-
cunt alii apostoli baptizatos esse
intelligere baptizatos fuisse
post illam dominicam sententiam
quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto non potest introire
in regnum dei Sic apte pro-
bant Beda et Augustinus quod baptismo
baptizati fuerunt baptismate vi-
delicet et de quibusdam satis in-
dicatur quod baptismo Johannis
fuerunt baptizati ut de an-
drea philippo et petro de
quibus constat quod fuerunt eius
discipuli hoc dicto precepit eis et
ut expectarent

Interrogatio de restitucione regni israhel a discipulis

statim eiciamini a baculis eos
Hora nona
Apparitio et statim post
comestionem xi apostoli et plu-
res alii discipuli et mulieres
de civitate unanimiter egressi
iuxta domini preceptum venere
in montem oliveti. Et statim
dominus apparuit eis et nominatim
aut precepit eis ut egrederentur
de civitate et eiciamini a ba-
culis eos. et quod egressi
de civitate venerunt in monte
oliveti. et ibi dominus appa-
ruerit eis in historia sub-
titetur quia secreti est. hic
qui convenerant ceperunt eum
interrogare dicentes domine
si in tempore hoc restitues reg-
num israel temporale. Sicut ad
quosdam imperitos et carnaliter
sapientes qui videntes alie-
nigena regnare. et iudeos
esse sub eorum dicione credebant de
restitucione regni israel temporalis
proprietates tunc a domino resti-
tuendi fore et divo disci-
puli dicentes Nos sperabamus
quia ipse esset redempturus israel.
Alii magis instructi sciebant
restitucionem illam non nisi fina-
liter futuram sed tamen tempore in-
dicium querebant de restitucione
regni israel spiritualis sive de
dilatacione ecclesie ac si dicerent
Nunquid in hoc tempore facies
quod promisisti ecclesie. Dominus
autem sicut habere non certificavit
eos de regno tamen in responsione
eius posito si pauli essent
possent intelligere restitucionem
illam in ultimis temporibus differen-
dam Non est inquit vestrum
nosse tempora vel momenta
que pater posuit in potestate sua
id est non temporum et momentorum
usque ad finem seculi certe tamen
sed patris sunt ac si diceret
Sufficit ad vos cognoscere de sp(irit)ua-
libus humanitatis necessaria ad ea perci-
pienda estis ydonei. Sed
de hiis que ad vos spectant

estote solliciti quia recipietis accipi-
entes virtutem supervenientis spiritus sancti
virtute roborati eritis mihi testes re-
surrectionis mee Primo in iherusa-
lem in iudea postea in samaria
tandem usque ad ultimum terre ac si-
tuate dicat ante illius regni
restitucionem. non solum iherosolima
sed omnes iudee fines et samarie
habundi etiam timores uniuscuiusque fama
ewangelii pervenit

Divisio apostolorum et quibus dominus ascendit in celum

Primo sequitur
predicatum est ewangelium eum
autem post lapidacionem Stephani
et mortem Jacobi gladio occisi
egressi sunt de civitate predicante
in finibus iudee. Postea divisi fuerunt
ad samaritanos et inde processerunt
per universum orbem. Et sic eos dominus
secundum alium evangelistam elevatis
manibus benedixit eis et post
benedictionem predictam illis elevatus
est. et nubes suscepit eum ab
oculis eorum quia que quosdam in globo
habuit nubis nubibus ascendit.
Ideo tamen quod ascendens esset insinuo
nubibus sed pre ut videtur quia
omnis creatura parata est obsequi
suo creatori

De vestigiis domini in monte ascensionis

Et loco
Ascensionis dicit sulpicius
episcopus ierosolimitanus quod cum
ibi postea ecclesia edificata esset. Ecclesia
locus ille in quo institerant vesti-
gia christi ascendentis numquam potuit
sternimi pavimento immo resiliebat
marmora in ora collocancium. Calca-
ti etiam pulveres a domino hic dicit
esse documentum quod vestigia impressa
cernuntur et eandem adhuc speciem
vel impressis vestigiis terra custodit

De angelis missis post ascensionem ad discipulos

Cum iam dominus raptus esset
a conspectu eorum adhuc in
suspensis oculis aspicientes in
celum cum pergerent in ulteriorem de-
siderium quia dictum erat eis se-
dete in civitate quo adusque in-
duamini virtute ex alto et ne diutius
ibi morarentur missi sunt angeli
instruentes eos. Unde sequitur

tu intuerent^r in celum euntem illu(m)
i. illo abeunte. ut ponat^r accusatiuo
pro ablatiuo absoluto pro quo
ponit^r genitiuus in greco. Vel cu(m)
que intuerent^r euntem illum et ad-
huc intuentium intendam. ecce duo
uiri i. duo angeli in forma viri-
li astiterunt iuxta illos in vesti-
bus albis qui et dixerunt
Viri galilei De introitu ...
Viri galilei quid statis aspicientes
in celum qui obliti quid facere debe-
atis. Hic ihesus qui assumptus
est a nobis i. in eadem carne sua
in qua assumptus a nobis in ce-
lum sic ueniat quemadmodum
vidistis eum euntem in celum
i. sicut corporalis nubibus vidistis
eum in celum ascendentem. sic cor-
poralis nubibus videbitis eum in aere
ad iudicium venire. Duplici de
causa hic duo angeli apparue-
runt. scilicet ut mestos de absentia domini
confortarent. et ut dominum uere
in celum ascendisse demonstrarent
scilicet in regionem angelorum non sicut
helyas qui raptus est in curru igneo
qui ascendit usque ad sublimare
regionem nec eam transcendit sed
translatus est in paradisum terre-
strem qui a deo muniuit ut pre-
stat ad sublimare regionem
nec eam transcendit. Tunc reuer-
si sunt iherosolimam a monte qui
vocatur oliueti iuxta copia oliua-
rum sabbati. scilicet iter i. itinere
sabbati distans a ierusalem scilicet spacio
miliarii. quia non amplioris
spacii licebat iudeis in sabbato
progredi de ciuitate vel villa
in qua erant sed permisso pas-
sus poterant ibi deambulare.
dictus est autem a monte tum lu-
minum. Hic autem dictus est mons
oliueti quia de nocte ex parte
occidentis illuminabatur igne templi
qui erat ignis iugis in altari
mane a parte orientis primo ex-
cipiebat radios solis antequam
illustraret ciuitatem. Habebat
enim copia olei quod est fomentum
luminis. De ...

Cumque ingressi essent cum
vrbem omnes unanimiter
apostolos usque ad eorum ho-

spicium conduxerunt deinde ad
ipsa redierunt. Hanc processionem
discipulorum qui vnanimiter
simul de ciuitate egressi et
per ea vnanimiter regressi re-
presentat ecclesia singulis domini-
cis diebus processionem faciendo.
Unde sicut ipsi egressi sunt
precedente crucifixo ita et nos
de ecclesia egredimur cruce presen-
te. et sicut non redierunt cum eo
crucifixus nos cum redemptore
crucem reportamus quia sicut non
redierunt cum eius presentia corporali
redeunt cum presentia spirituali. unde
ipse ait vobiscum sum usque ad
consummationem seculi. In eo quod
egredimur cruce domini pre-
ferendo representamus quod illi egres-
si sunt precedente crucifixo.
In eo quod crucem domini reportamus
quia non redierunt cum eius presentia
corporali representamus quod ait vo-
biscum sum usque ad consummationem
seculi. Infra octaua autem eius
quinque representatio fiebat quinta
feria que tunc temporis erat sol-
lempnis eam sicut prima feria
prouocatio ascensionis prima
pro recordacione resurrectionis. Cum
in vulgare peruenerit versum
est ... ut dominica dies dicatur
cognominata dies iouis quia an-
tiquitus fuit eque sollempnis
sed quia superuenerint festa
sanctorum. et celebrare tot fe-
sta erat quasi onerosum
ut in dominica die fieret pro-
cessio de cetero tempore est institutum.

Cenaculum age De ... di pentecoste ...
Reuerterunt apostoli in cenaculum
vbi manebat petrus et ia-
cobus iohannes et andreas et
alii et mutatus hic sermo
cathalogo. Solent enim apostoli
in cathalogo cum hunc modum
conmari. petrus et andreas
iacobus et iohannes. forte ali-
bi ita collocantur pertinens fra-
ternitate. Hic autem secundum ...
paritate. quia intelligit le-
tas in spiritu pares esse moribus

Petrum et Iohannem quia forte
fortius dilexerunt. Unde et p[ro]
aliis sunt ad monumentum
cucurrerunt. Et erant omnes unani-
miter perseverantes in oratione cum
mulieribus et maria matre ihesu.
Que a mulieribus distinguitur
quia non potest proprie dici mulier que
nullam passa corruptionem est. Tamen
mulier pro sexu non pro corruptione
et fratribus eius quod de illis de-
bet intelligi de quibus ante
passionem dictum est. Neque enim fratres
eius credebant in eum. Tunc autem cre-
debant. Nota quia dictum est
perseverantes in oratione et non
additum est in ieiuniis. Quamvis hodie a
festo ascensionis usque ad fe-
stum penthecostes ieiunant
tempore apostolorum quos dicunt in
spacio illo ieiunasse. Quod in
ewangelio dictum est: Venient dies
cum auferetur ab eis sponsus
et tunc ieiunabunt. Et
potuit ita esse. Hunc tamen non
habetur

Sermo petri ad glo[riam]

In diebus autem
illis id est in illo meditullio
temporis inter ascensionem et spiritus
missionem. Exurgens petrus
in medio fratrum dixit. Constat
enim in spacio illo facta esse ma-
thie electionem licet non sit determina-
tum qua die. Unde quia inde-
finite dictum est in diebus illis
et inde quod ex forma scripti as-
sumpsit ecclesia formam legendi.
Unde quia in actibus apostolorum
frequenter inveniuntur in diebus
illis. Ideo cum leguntur in ecclesia
particule epistolarum premittitur in
diebus illis. Et quia in ewangelistis
sepe legitur in illo tempore ideo cum
singulis diebus leguntur in
ecclesia particule ewangeliorum premit-
titur in illo tempore. Viri fratres oportet
impleri scripturam quam predixit
spiritus sanctus per os david de iuda
qui fuit dux eorum qui comprehe-
derunt ihesum. Qui duxit cohortem
et ministros regis ad ortum in
quo orabat dominus. Vel quia
osculo dedit proditionis indicium
et ita prebuit eis ducatum qui
connumeratus est in nobis et sortitus
est sortem ministerii huius id est apostolatus.
Quia sicut sorte id est domina electione obti-
nuit apostolatum et legationem. Dictum est
connumeratus quia unus non minimus inter
apostolos computatus. Vel. Respicit ad
illud quod dixerat qui fuit dux eorum
qui comprehenderunt ihesum et sortitus
est sortem ministerii huius id est ducatus
in hiis qui habebant hunc ducatum. Et hic quidem
possedit agrum de mercede iniqui-
tatis. Quod quidam mistice exponunt id est
pro accepto precio proditionis posse-
dit infernum qui dicitur terra morientium
sicut paradisus terra viventium. Alii
dicunt iuda ibi sepultum fuit sepultum
et illa possedisse. Sed non est aute-
nticum. Dictum est ergo possedit id est pos-
sideri fecit quia de possessione
eius terra empta est et ab aliis
possessus. Et suspensus crepuit
medius et diffusa sunt viscera
eius. Dignum enim erat ut viscera
que proditorem conceperat rupta
caderent. Guttur quo vox proditoris
exiit exiret laqueo strangulatum. Sepe
enim modo pene exprimunt modum
culpe. Unde absciditur homini ca-
put corporis quia ipse abscidit
caput membris id est homine. Sicut et
iudas mortuus est in aere tamen
aeris potestatibus sociandus. Con-
gruum enim erat ut separaretur ab
angelos et hominum regione qui
offensus fuerat utrisque et ita modus
et locus pene congruunt culpe.

De agro figuli et electione mathie in apostolum

Et notum
factum est hoc omnibus habi-
tantibus in ierusalem. Ita ut appel-
laretur ager ille lingua eorum
acheldemach quia dictum est
eorum. Sicut quidam habet non fuisse
verba petri cum iudeus esset
et ad iudeos loqueretur. Sed luce
quoniam grece scripsit et hoc he-
breo nomine ager expressit. Ali-
dicunt quod latinus interpres hoc
expressit vel addidit. Sed me-
lius a petro dictum accipitur et
continuatur ei quod dixerat notum
factum est omnibus habitantibus
ierusalem ita ut appellaretur ager
ille agri dictus acheldemach lin-

Marginal notes: Et in hoc declaratur quod osculatus erat dominum ne per os suum sed exiretur rupto eum laqueo putatur pro tradidisse et crepuisse.

Incipiunt actus apostolorum

gwa eorum i Jerosolimitarum
qua tu petrus galileg esset
et ead esset lingwa galileor
et Jerosolimitar dmsa tn erat
lingwe idiomata Unde petro
dictu est ve galileus es Na
et loquela tua manifestu te
facit i ydioma lingwe gali-
leorum Scriptu est em in
libro psalmor. no est dam in
libris Unde insultat aug9
l comme librum psalmorum
i v volina distingweret Hic
em dici debuit in qrto libro
psalmor fiat habitacio eor
deserta et no sit qui habitet
in ea desinit s. et i Epatu
ei9 accipiat alter i alius qr
de mltis discipulis i lxx duobz
electg e mathias ei substitutg
Et ideo dictu est · qr mathias
longe fuit alter abeo · qr in-
fectus. iudas necq. et pl alt duor
quoru sortes misse sunt · opz
ergo ex hijs viris qui nobiscu
sunt aggregati in om tpe quo
intravit et exivit dominus ihus
incipiens a baptismate Jo-
hannis Usqz in die quo assumptus
est a nobis teste resurrectionis
eius nobiscu fieri unu ex istis
qr. d. qui mortuus est iudas.
et sic phatu est qr Epatum
eius accipiet alter qo opporte
ut aliqne ei substituamq · qui
testetur nobiscu resurrectioz eius.
quia dictu est vob Eritis m
testes resurrectionis s. mee in iherlm
et in omi iudea et samaria et us-
qz ad ultimum terre Et qr testis no
nisi de hijs qui vidit et audi-
vit debet Testem fore Elige-
du est de hijs viris qr a bap-
tismo Jo qm cepit dominus fac
et doce. usqz ad die ascensionis
nobiscu fuerunt et domini mirācu-
la viderent et doctrina audierunt
Et nota qd dictu est ex hijs viris
no de sexu inferiori et ad ter-
minum ydoneo Et statuerunt illos
duos aliis alijs pferentes Joseph
qui vocabatur barsabas qui co-
gnoiabatur iustus et mathiam

decimus laude subtra qua
sufficiat et prolaude qi apostolum
eligitur Joseph vo comendatur
ne tamq indignus respui
videtur Et hemo ht plane
in glosa qr iste Joseph qui
vocatur barsabas fuit bar-
nabas · qui pr ea cu paulo
in apostolum electus est Sz no
est huic opinioni adherendu
qr ex sequentibz eviden fiat
hoc no constare Iste namqz
Joseph fuit frater duorum ap-
postolorum filiorum alphei · nec
fuit appostolus. et orantes
dixerunt Tu domine qui cor-
da omnium nosti ostende quem e-
legeris ex hijs duobus ac-
cipere locum ministerii huius et
apostolatus · de quo prevaricatus
est iudas ut abiret in locum
suum Et dederunt ei sortes et
cecidit sors sup mathiam
et annumeratus e cu xi Non est
utendu modo sortibz ut tradit
beda. pbat dicte qr pmile
gia paucorum no faciunt legem
comunem · Non dum. missus est
erat spus scs. Iter dum per multa
figura legales cessaverant
Ideo ad huc parte sunt sor-
tes sicut in veteri testame-
to sepe factum legitur Nam
saul sorte electus Jonathas
et armiger eius sor. iecerunt
ganiud ex sor iecit qui ex mu-
stinos sacerdotes elegit Et
hinc hz copellatur vit sortibz
apostolos mittere premissa s. orone
ad deum Et facta est hec electio
mathie int ascensioz et spus
scti missioz · sed qua die in-
certu est **De spiritu sancti missione**

Et tu complerentur
dies penthecostes erant
omnes discipuli pariter in eod
loco in quo facta est electio
mathie Et iudei. preterea
dictu · tu complerentur cu h sunt
prima vii dieru quibz celebra-
batur festu penthecostes
tercia em erant festa quo vi-

diebus protelabant, sed pascha
penthecostes stenophegia.
Unde Gregorius potius dicat dictos
fuisse vel impleri dies penthe-
costes. Et penthecostes compo-
situm est ad quinquagena et ad eam
sollempnitatem vii diebus protelata
pentecon enim interpretatur quinqua-
ginta unde penthecostes id est
vel quinquagena et est grecum
vocabulum penthecostes tamen pa-
sceue et stenophegia sed de
hoc nomine pascha questio est.
Habent enim hebrei multa gre-
ca vocabula quia propter plurimas
particulares captivitates dispersi
fuerunt et fuerunt inter grecos a
quibus multa vocabula retinue-
runt. Est ergo sensus. Cum com-
plerentur dies penthecostes id est
quinquagene. Illa enim dies e-
rat quinquagesima a resurrec-
tione, et cum inchoarentur
dies penthecostes illius solle-
mpnitatis vii diebus protelande
erant omnes discipuli inca-
naculo et dum essent pariter
in cenaculo. Factus est repente
de celo id est de aere sonus quia spiri-
tus quidam insonuit in aere
tamquam advenientis spiritus id est venti
vehementis ut sit talis imita-
ylitudinis ac si diceretur venit
spiritus sanctus in similitudine venti
vehementis vel tamquam spiritus sancti
vehementis et erit tamquam ex-
pressivum veritatis quia non spiritus
sanctus dicitur vehemens quia
vehens a mente id est a mentis af-
fectibus alienans vel incita-
tus ait ille Clarevallensis
vento dicitur vehemens quia ve-
hemens id est eterna dampnatione
potest quod et ad sonum et ad spiritum
sanctum referri, quod dictum est tamquam
advenientis spiritus, quia equivocum
est ad utrumque sicut ruha in
hebreo, neuma in greco. Reple-
vit sonus ille vel spiritus sanctus
totam domum ubi erant sedentes
id est viros et mulieres in domo
sedentes implentes quod dictum
fuerat eis sedete in civitate

quousque induamini virtute ex
alto. Et apparuerunt illis dispertite
te lingue tamquam ignis id est radioli
ignei in modum linguarum insidentes
capitibus singulorum. Ipsa species creature
in qua spiritus sanctus in specie descendit
ad quid usu tunc descendit in apostolos.
Expressit species ignis species
linguarum ad similem. Descendit spi-
ritus sanctus tunc ubi dari esse adlo-
cutoris species linguarum ad similem lin-
gua ...em statim replerat ignis te-
pta tollebat. Datus est apostolis spiritus
ante passionem cum missi sunt ad
predicandum et dictum est eis egros
sanate demones eicite mortuos
suscitate. Post resurrectionem etiam datus
est eis ad aliud cum Christus insuf-
flavit et dixit eis accipite
spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata
remittuntur eis et quorum retinue-
ritis retenta sunt. Et forte claves
quas dederat Petro dedit aliis.
Et repleti sunt omnes spiritu sancto
et ceperunt loqui variis linguis
apostoli prout spiritus sanctus dabat e-
loqui illis qui dividens singu-
lis prout vult ubi vult et quando
vult quomodo vult, et quantum vult
operatur et inde incepit quod apostoli vel
una tantum lingua scilicet hebrea loq-
bantur ita quod ab omnibus intellige-
bantur. Vel quia verius est lin-
guis omnibus loquebantur quibus
innovaverat spiritus sanctus omnium lin-
guarum notitiam unde quod in scriptura
legitur spiritus domini replevit
orbem terrarum et hoc quod continet
omnia id est quod quemcumque loquitur omni
creatura, scientiam habet vocis id est lingua-
rum ac si diceret spiritus sanctus replens
orbem terrarum dedit apostolis scientiam
linguarum. De concursu iudeorum ad sonum factum in aere

Erant iudei viri religiosi
in Jerusalem habitantes et per
illos alii multi supervenientes se-
cundum naturam hic tunc subtolle est,
qui multis captivitatibus dispersi
fuerant iudei et precipue sub An-
tiocho Epiphane qui capti-
vitatis fuerat ultimor hinc

scto · et modo ad diem festum os
huc venerant Audito autem fragore
spiritus insonuit in aere convene-
runt omnes ad discipulos et
mirati sunt quia audiebat
unusquisque lingua sua illos
loquentes Dicto autem dictum est
singulariter lingua sua · quia
non solum fecit linguas sed
etiam linguarum ydiomata Alii
autem irridebant eos dicentes mu-
sto pleni sunt isti i. vehementer
ebrii · quia vehementior est ebrie-
tas de musto quam de vino defe-
cato

Sermo petri contra derisores apostolorum

Tunc surgens
petrus cum xi ostendens
non esse ebrios sed spiritu sancto
repletos dicens Non sunt ebrii
cum sit hora diei tertia · quia · s. non de-
est tempus comedendi nec solent
inebriari ieiuni et quia sciebat
legem et scientibus legem loquebatur
ostendit prophetatum esse a Iohel
spiritus sancti adventum Et cum non
induceret prophetiam Iohel ma-
gis ut audiat prophetatum spiritus sancti
adventum inducunt adduxerit de
die iudicii iudicii quia predixit Iohel
iudicii signa quedam iam imple-
ta · quedam adhuc implenda Erit
in novissimis diebus dicit do-
minus effundam de spiritu meo super
omnem carnem i. super utrumque sexum
non super omnem hominem · et propheta-
bunt filii vestri ut agabus et
symon eliezer et filie vestre ut
filie philippi · Et iuvenes vestri vi-
siones videbunt Ut paulus
raptus ad tertium celum · et senes
vestri somnia somniabunt ut petrus de
quo legitur estimabat se visum
videre hec usque de adventu spiritus sancti

Sequitur iudicium de prophecia Iohel

de die iudicii et dabo prodi-
gia in celo sursum quod impletum
est in adventu domini nativitate
nova stella in aere apparuit et
in passione quia sol obscuratus est
et signa in terra deorsum quod
impletum est cum christo spiritum emit-
tente terra contremuit · et petre

scisse sunt et monumenta
sunt aperta sanguinem · Do-
mini vulneris · vel sudoris
qui factus est sudor eius sicut
gutte sanguinis · quia sicut nam
sunt et ita signum sunt sic et
sanguinis de latere domini mor-
tui effluens fuit nam signum fuit
et ignem spiritus sancti supplementis
et vaporem fumi i. fervore
compunctionis · De spiritu sancti ardore
tamquam fumus de igne precedente
Sol convertetur in tenebras et
luna in sanguinem In passi-
one sol in tenebras versus est
quod cum tunc plenilunium esset
utique tunc luna in sanguine
ipsa fuit et omnibus invisibilis non
potuit cum esset sub terra et vi-
sibus humanis videtur tene-
brata · De alteris itaque istorum
constat quod iam impletum sunt ad
hoc reliquum est implendum et
omnia fiant antequam veniat dies
domini magnus spatio quia non
ei non succedat · Ergo quia in eo
tota mundi clamabit clare
quia sol lucebit septeplicat

Declaratio prophecie iohel

Viri fratres israelite quibus specialiter locu-
ti sunt prophete Audite verba
hic intelligite iam completum esse
quod prophetavit Iohel de spiritu sancti
missione quia missus est spiritus sanctus
et adhuc quod eos invenistis
quod alio consilio patris dispen-
satione traditus est in manus
vestras quem deus suscitavit
solutis inferni vel quantum ad
ipsum quia hic dolores penas
inferni non sentiunt vel quantum
ad alios qui per eum ab inferni
doloribus sunt absoluti quia fa-
cta est electio Vel dicit plures
ipsum doloribus morte et a deo
suscitatus sit probat per prophetiam
David et ponit plures partes
versus psalmi quod solus
hic probandus sufficiat ille
Non relinques animam meam in
inferno nec dabis sanctum tuum

Sunt enim vba cristi ad patrem
quasi nd paterus o pat' aiaz
meam ad inferos descendere ibi
detineri nec corpus meum sustinea-
bis corrumpi vel inuenari. pa
ca de dauid no esse hec intelli
gens ostendit aliquos iudeos
de dauid in sp̄ itantes dicens
lig audacter imu fres nobis
dicere de patriarcha dauid qm
defunctus ē et sepultus ē apud
nos ⁊ corpus eius incinerati
et adhuc cineres eius apud
nos sunt Unde pz nd de se
hec dixisse Non habis sanc-
tum tuum uide corrupcionem . sz ppheta
de resurrectione xpi . qui neq dere-
lictus est in inferno . nec caro
eius uidebit corrupcionem quem
suscitauit deus cuius nos testes
sumus qui ad dexteram patris
sedens misit in nos spiritum sanctum
qui operatur in nos ea que uidetis
⁊ audit exaltatus sit ad dexte-
ram patris itaque probat auctem.
dauid pphe dicere dixit dns
in tunc dauid uel alia hora
nd pt intelligi Certissime ergo sci-
tote omnes ihm exaltatum et
spiritum sanctum misisse quem uos au-
ditis ⁊ uidistis

De conuersione ex simone petri

His auditis
compuncti sunt corde ⁊ ita est
impleta pphia iohelis qz per
ipse premissi sunt ⁊ uarie
disputationes et dixerunt ad petrum
et ad reliquos apostolos quid fa
ciemus uiri fratres ad quos petrus
penitentiam agite et baptizetur
unusquisque uestrum in nomine ihu xpi
in remissionem peccatorum . et accipie-
tis donum spiritus sancti . ut loquimini
uarijs linguis sicut et nos et
hec erat signum familiare in primi-
tiua ecclesia quod omnes fere ascen-
dentes de lauacro loquebantur
linguis omnibus Et no quod ait
petrus baptizetur unusquisque uestrum
in nomine ihu xpi forma namque
tradita a domino quam exprimunt
trinitatis in primitiua ecclesia scilicet
crant apostoli uerentes hac forma
uerborum baptizo te in nomine ihu xpi
ut ita dilatarent nomen xpi aliis
uerbis pluribus exhortatus ē petrus
et qui receperunt sermonem eius bapti-

zati sunt et appositi sunt in illo
die illa sicut ipsa die pentecosten
fere anime circiter tria millia et erant per-
seuerantes in doctrina apostolorum et in commu-
nicatione panis in eucaristie quod in
primitiua ecclesia crebro communicare
consueuerant ad recipienda eucari-
stia . Et quia communicacionis panis
quotidiani qui singulis quottidie
ab apostolis frangebatur . Nichil enim habebat
ipsi sed pcia uendiderant et posi-
tuerant precia ad pedes apostolorum quem sin-
gulis diebus inde ascendebant
in templum adorare . unde recedentes sin-
gulis panem distribuebant prout opus
erat

De sanacione claudi per petrum

Cum autem quadam die ascende-
rent petrus et iohannes in templum
ad horam orationis nona erat quidam clau-
dus a matre qui in glosa paclitus di-
citur porta templi que dicitur spe-
ciosa a speciali quodam ornamento quod
apposuit ei alexander quartrans
Uel etiam possunt hec dici aquila
aurea et erat porta illum marmo-
rea Iste claudus quottidie porta-
batur in grabato suo ad porta illa
ut peteret elemosinam ab ingredienti-
bus in templum et rogabat petrum ⁊ io-
hannem ut elemosinam acciperet ab
eis Cum igitur ascendisset in templum
ad horam orationis nona sunt enim con-
suetudo hebreorum tribus horis orare
sicut daniel dato edicto Regis quibus
quidem tribus horis orabat ascendens
fenestra cubiculi sui Et hec consue-
tudo confirmata ē ab ecclesia que eis-
dem tribus horis orabat scilicet tercia sexta nona
quia dominus tercia hora flagellatus
sexta cruce ascendit Nona autem
defecit Intuentes petrus ⁊ iohannes
claudum dixerunt Respice in nos
Et si diceret attende paupertatem
nostram Non habemus quid porrigamus
tibi At ille intendebat in eos sperans
se aliquid accepturum ab eis Ait
autem petrus argentum et aurum non est mi-
chi Non enim erat sine quod reseruabat in vsus
pauperum qui reliquerant patrimonia
sua ponentes omnia ad pedes apostolorum
quod autem habeo hoc tibi do in nomine
ihu nazareni surge et ambula
in pace Et apprehensa manu eius
dextera eleuauit eum et protinus

xxxvii

solidate sunt bases eius et plante
et stetit et ambulabat et intravit
cum illis in templum ambulans
et exiliens quod additum est a luca ut
ostenderet quod impletum est illud ysaie
exiliet sicut cervus claudus et intravit cum ipsis
ambulans et laudans deum
et impleti sunt stupore et extasi
in eo quod cognoscebant illi stantes quod
a nativitate claudus fuerat. Et cum vi-
derent petrum et iohannem currerunt
ad eos ad porticum que appellatur sa-
lomonis id est in ea parte in qua stabat
salomon dum orabat. Et videns pe-
trus populum admirantem super hoc mira-
culo locutus est ad eos

Confirmacio per simonem

Viri israhelite quid
admiramini aut quid intue-
mini nos quasi virtute nostra fecerimus hoc
miraculum id est quod non virtute nostra hoc
fecimus sed deus abraham et deus ysaac
et deus iacob deus patrum nostrorum glo-
rificavit filium suum ihesum quem vos
quidem tradidistis et negastis ante
faciem pilati iudicante illo dimitti
et vos peccatorem iudicastis barrabam
dimittendum. Nomine eius id est nominis in-
vocacio et fides habita de eo de-
dit illi integram sanitatem in conspectu
omnium vestrum et nunc scio fratres quod per igno-
ranciam fecistis sicut et principes vestri
deus quod sic predictum erat ab omnibus
prophetis oportebat impleri penite-
mini igitur et convertimini. Et cum venerit
[illegible] refrigerii a facie domini id est tempus
incarnacionis quod vera fuit tempus
refrigerii vel distinctio universalis
iudicii et redempcio iustorum deleantur
peccata vestra. Tunc enim plene delebuntur
peccata cum virtute resurrectionis mors
destruetur nomen [illegible] et cum remiserit
eum qui predicatus est vobis ihesum christum
quem oportet celum suscipere id est adver-
tere patris sede usque in tempus restitu-
cionis omnium hunc locutus est dominus
a seculo per os sanctorum prophetarum id est usque
ad quorum omnium resurrectionem. Tunc enim
vera omnia implebuntur de cristo
a prophetis predicta et ponit exemplum de
[illegible] predixerat de cristo et premittitur
[illegible]

De ira Iudeorum contra apostolos et in carceracione apostolorum

Loquentibus autem illis ad populum
supervenerunt sacerdotes et ma-
gistratus templi indignati omnes
[illegible] quia ita magnificabant
eum quem ipsi dampnaverant et
quia docerent populum et annunciarent in ihesu resurrectionem
et precipue saducei dole-
tes quia predicabant resurrectionem
quam ipsi negabant. Et iniecerunt
manus in eos et posuerunt in cu-
stodia quia iam vespera erat et non potu-
erunt eos iudicare. Multi autem
eorum qui audierunt verba illorum
crediderunt et fuerunt qui ea die
ad fidem conversi sunt quinque mi-
lia. Et hoc est quod supra legitur
quia tria milia una die ad
fidem conversi sunt quia ipsa die
penthecostes factum est alia die
quinque milia

De constancia Petri coram iudeis

Altera die aggregati sunt
principes sacerdotum id est qui
principatum habebant inter ceteros
seniores sacerdotes qui nominati
exprimuntur annas princeps
sacerdotum qui omnibus preminebat
cayphas et allexander et io-
hannes hii per eum sunt excel-
lenciores et quotquot erant
de genere sacerdotali et seniores
et pharisei tradicionum inve-
tores. Legis id est alii exponen-
tes horum distinccionem frequenter
habemus in ewangelio et statuentes
eos in medio consilii communibus
interrogaverunt eos in qua virtute
aut in quo nomine fecistis hoc
Tunc petrus plenus spiritu sancto
reddit primo questionem eorum
temerariam esse ostendens tunquam
probandum sit iudicium aut adver-
tes [illegible] et tamquam rei argu-
imur id est quasi dicat. Stulte vos arguitis
notum sit vobis quod in nomine
ihesu christi quem vos crucifixistis
iste sanus astat coram vobis
quem deus suscitavit a mortuis
hic est enim lapis a vobis edi-
ficantibus reprobatus id est a vobis
sacerdotibus qui per ea suscitatus
a patre factus est in caput an-
guli id est factus est princeps duorum
populorum qui in ipso tamquam in
angulari lapide sunt uniti
et non est in aliquo alio salus
Non enim est aliud nomen sub
celo datum hominibus quo non
oporteat nos sal-
vari. Videntes petri et iohannis
constanciam attendentes quod illi essent

De perplexitate scribarum in verbis constancie apostoli

Idiote et illiterati admirabantur
cognoscentes eos, quia cum ihesu
viderunt eos, et quia presens erat cum eis
qui sanaverant non poterant con-
tra dicere. Nota quod alia habemus
hic ethymologiam huius nominis ydi-
ota quam ab ysidoro. Nam secundum ysi-
dorum dicitur ydiota quasi diminute abatus (?)
ydyon enim dicta autem ad interpreta-
tur dicatur ydiota quasi diminute ab in-
tellectu id est fatuus. Secundum ethymologiam
autem que hic ponitur dicitur ydiota quasi abidio-
mate dicti sunt ergo ydiote quasi
contenti solo ydiomate lingue
sue. Phoma enim lingue hebree
satis noverant. et nullus alius sus-
cepit aut scias extra totalem
scedam et cognoscebant admirantes
dicentes. Sed fatemur hominibus
istis. Quia manifestum est miraculum
quod fecerunt. negare non possumus.
sed ne amplius divulgetur commi-
nemur eis. ut ne ultra loquantur
in nomine hoc ulli hominum. et vocantes
eos denunciaverunt ne omnino loque-
rentur nec docerent in nomine ihesu. Ad
quos petrus et iohannes. Vos
ipsi iudicate an potius sit obediendum
deo precipienti an vobis prohibentibus.
quasi dicerent. iactatis prohibentes quod deus
precepit non esset audiendi. Ubi enim
superior precipit inferior contradicit
non est audiendus inferior. Non pos-
sumus que vidimus et audivimus
non loqui. At illi comminantes di-
miserunt eos non audentes in eos ma-
nus mittere propter plebem. Dimissi autem
redierunt ad suos in syon et nunci-
averunt quanta eis principes sacerdotum
et seniores dixissent et hoc res-
ponderunt eis qui cum audissent
unanimiter levaverunt vocem ad
dominum dicentes. Domine qui fecisti
celum et terram mare et omnia que
in eis sunt. Qui in spiritu sancto per os
david patris nostri pueri tui dix-
isti quare fremuerunt gentes et p. m.
i. in a. astiterunt R. t. et p. co. in v.
ad v. d. et ad v. x. pm eius. Conve-
nerunt vere in civitate ista ad-
versus puerum sanctum tuum ihesum quem
unxisti herodes pilatus cum regibus
et populis israel facere que manus tua
et consilium tuum decreverunt fieri.
Nunc domine respice minas illorum

eius eos et da servis tuis cum omni
fiducia tua loqui verbum tuum. Nota
quod de hoc ut solet frequenter opponi.
decreverunt herodes et pilatus facere
que manus et consilium dei decreverunt
fieri sed adhuc duobus modis facere fieri
quod ecclesia ipsi convenerunt ad crucifigendum
xpm. atrox. Deus decrevit fieri, sed
passionem quam actio illa fuit pena passio
colla. Cum orassent motus est locus
in quo erant congregati et in terre motu
missus est iterum spiritus sanctus et repleti
spiritu sancto loquebantur variis linguis
verbum dei cum fiducia.

De concordia credencium

Multitudinis autem credencium erat
cor unum et anima una, nec quisquam
eorum que possidebat aliquid suum
esse dicebat. Sed erant illis omnia
communia et magna gratia erat in omnibus
illis. Neque enim quisquam egens erat
inter illos. Quotquot autem erant
possessores agrorum aut domorum
vendebant et ponebant pretia ad pe-
des apostolorum. Dividebantur autem
singulis prout cuique opus erat. Unde

De Barnaba ciprio genere

Joseph
qui cognominatus est barnabas
ab apostolis quod est interpretatum filius
consolationis levites. Ciprius
genere. Cum haberet agrum vendidit
illum et posuit pretium ante pedes
apostolorum. Unde quod cum dixisset le-
vites ne videtur non habere eum
quod levite non habebant hereditatem
in terra additum est ciprius genere
ut ostendatur natus in dispersione
et inter gentiles et ideo licebat ei
propriam habere. Sed est advertendum
verbis Bede super hunc locum et tenendum
hunc fuisse socium pauli non illum
qui cum mathia statutus est. quia
cecidit sors super mathiam quod quidam
arbitrantur ut dicit Beda minus
intuentes quia hic barnabas, ille
barsabas appellatur hic filius con-
solationis ille filius quietis in-
terpretatur. Unde lucas nomen interpreta-
tionis sciens addidit ut huius ad
illum differentiam insinuaret.

De anania fraudulento et uxore eius

Vir autem quidam nomine
ananias cum zaphira uxore
sua voluit esse in collegio iustorum
ut haberet necessaria vite sine labore
et ita lucrum voluit sibi acquirere
prebenda. Et cum vovisset totum pretium

agri venditi ponere ad pedes apostolorum
non solueret uotum defraudauit de
precio agri conscia vxore mediam
partem sibi reseruauit reliquam ad pedes
apostolorum ponens Quod statim perui
dens petrus in spiritu ait Anania
cur temptauit sathanas cor
tuum mentiri te spiritui sancto Cur frau
dasti de precio agri Non es mentitus
hominibus sed deo qui scrutatur
corda et perdit omnes qui loquuntur
mendacium Audiens Ananias
hec verba cecidit et expirauit
Unde notandum quod licet dominus in euan
gelio dixit si quis percusserit te
in dexteram maxillam prebe ei et
alteram tamen in primitiua ecclesia quandoque
exercebant vindictam Quemadmodum enim qui
promulgant leges solent ad eas
tenendas vindicte exercere ut rigo
re legis promulgate sanciatur se
veritas vindicte Unde in initio
legis nascentis protollitur ligna
cum in sabbato lapidatur Et in
initio sacerdotii duo filii aaron
igne consumpti sunt propter oblatum ignem
alienum Sic ananias defraudans
de precio corruit et expirauit pro
terrore aliis incutiendo quod tam ve
lox iudicia magnum timorem aliis
incussit Et factus est enim timor
magnus in omnes qui audierunt Et e
ant ipso quod prius vni morte ani
morum erant pauci audierunt Sur
gentes autem iuuenes asportauerunt
talier et sepelierunt Et factum est quasi
horarum trium spatium et vxor eius ne
sciens introiuit ad quam petrus
Dic mihi mulier si tanti agrum vendidisti
At que ait etiam tanti Ad quam petrus
Quid utique conuenit vobis temptare
dominum temptare Ecce pedes eorum
qui sepelierunt virum tuum stant ad hos
tium et efferent te At si breui vo
celudes dicit mouerelis Quoniam
enim sepelitur mortuus est confestim
cecidit ante pedes eius et expirauit
quia fuerat conscia fraudis Et intran
tes iuuenes qui stabant ad hostium
inuenerunt eam mortuam et asporta
uerunt et sepelierunt ad virum suum sunt
enim hec consuetudo hebreorum uxores
sepelire iuxta viros suos ut quidam

cantus sequentur quando pube
rit et quia mulier formata est de
costa viri De signis petri et incarceratione apostolorum

Per manus apostolorum fiebant
signa et prodigia multa
in plebe Et erant omnes vnanimiter
in porticu Salomonis Nemo
autem infidelium audebat se fide
iungere illis quia territi erant exemplo
ananie et augebatur in dominum
credentium multitudo et ponebant
in plateis infirmos in lectulis
et grabatis ut veniente petro
umbra corporis illius vel ob
umbrati liberarentur ab infirmita
tibus suis quia petrus prius legitur
est in miraculis et maiora legitur
fecisse quam christus Et nota quod gra
bata proprie dicuntur lectisternia pau
perum in quibus nil corporis sternitur
sed tamen supponuntur stramenta
Exurgentes autem principes sacerdo
tum et saducei repleti sunt
zelo et iniecerunt manus in ap
postolos et posuerunt eos in
publica custodia idest in carcere
Nota cum supra pluraliter dictum
sit principes sacerdotum hic vero sin
gulariter quia forte mortuus erat
vnus eorum scilicet ananias Unde
est quod saducei dicti sunt quasi se
ducti a sedec quod interpretatur iusti
cia Unde Melchisedech dicitur
Rex iusticie Vsurpabant enim
sibi nomen iusticie cum essent
iniusti Vel dicti sunt saducei
a sadoc sacerdote ad quem trans
tulit Salomon sacerdotium abi
athar et gloriabantur de genere
eius Isti conueniebant principibus
sacerdotum in persequendo apostolos
quia predicabant resurrectionem quam
ipsi negabant De eductione apostolorum de carcere

Angelus autem domini per no
ctem aperiens ianuas car
ceris et educens eos dixit Ite
et loquimini in templo omnia verba
vite huius scilicet vite eterne quod
addere non fuit necessarium
quia iam famosa erat secta christianorum
Non est autem intelligendum
angelum aperuisse ianuas
carceris sed quod dictum est aperi

et sic accipiendum est ac si di-
ceretur: Ita eos eduxit ac si ia-
nue essent aperte. Credendum
tamen est quod, ut tradunt, sub clausis
ianuis eductos esse de carcere,
quod factum est ad eorum confirmationem et
Iudeorum confutationem. Sicut quod he-
sitavit Thomas Christum in carne
et ossibus intrasse clausis ianuis ad
discipulos intrasse, cum scriptum
videat clausis ianuis de carcere
eductum esse. Iudei quoque dicentes
corpus eius furto sublatum de mo-
numento, quod furto dicunt et ap-
postolos eductos esse de carce-
re clausis ianuis. Precepit angelus in-
traverunt apostoli diluculo in templum
et docebant plebem, quod preceperat
dominus ut predicarent in templo, scilicet
in loco celebri et sacerdotibus
frequentato. De egressu in carcere (?)

Advenientes autem princeps sa-
cerdotum et qui cum eo erant
convocaverunt concilium ut celebra-
rent quid facerent de eis quos
[illegible] fuerant in carcere positi
ut ad iudicium traherent. Cumque
requisiti essent ministri renunciave-
runt eis sicut invenerant dicentes:
Carcerem invenimus clausum cum
omni diligentia et stantes ad ia-
nuam custodes. Aperientes au-
tem neminem invenimus intus. Ut autem
audierunt hos sermones magistratus
templi et principes sacerdotum, po-
testates et [illegible] ambige-
bant quidnam fieret de istis. Et
ecce quidam adveniens dixit eis:
Viri quos posuistis in carcere stant
in templo et docent populum. Tunc
abiit magistratus cum ministris et princi-
pes sacerdotum, et cum magistratu sun-
[illegible] eos precedenti secundum
[illegible] et adduxit eos sine vi.
Non audebant eis facere violentiam
propter populum qui favebat eis. Et
statuerunt eos in concilio et ait il-
lis princeps sacerdotum: Precipiendo
precepimus vobis, auctoritate scilicet pontifica-
li, ne doceretis in nomine isto, scilicet in
nomine Ihesu; et ecce replestis
Ierusalem doctrina vestra. Et vultis

introducere super nos sanguinem
huius hominis, id est sanguinis vindictam,
quasi magis arguitis nos quam reos san-
guinis innocentis predicando eum in-
nocentem quem condempnavimus. Et res-
pondens unanimiter omnes apostoli ex
fervore et zelo non patientes [illegible]
hominibus loqui: Obedire oportebat
deo magis quam hominibus. Deus patrum
nostrorum suscitavit Ihesum, quem vos in-
temistis suspendentes in ligno, et
exaltavit illum ad dexteram suam, et
nos testes sumus horum verborum et spiritus
sanctus quem dedit deus omnibus obe-
dientibus sibi, in quo ad penitentiam
vos provocavit, ac si dicat: etiam vos
si velitis obedire, habetis. Audientes
dissecabantur cordibus suis. De consilio Gama-
lielis

Tunc exsurgens in concilio
quidam phariseus nomine Gama-
liel, legis doctor, honorabilis uni-
verse plebi, precepit ut ad
breve amoverent. Iste Gamaliel
ut dicit Clemens in epistola quadam
fuit discipulus apostolorum sicut Nichodemus,
de consilio apostolorum erat inter Iudeos
ut iram mitigaret furoris eorum adversus
eos. Locutus est ergo Gamaliel in con-
cilio in hunc modum: Viri Israelite,
attendite vobis quid acturi estis super
hominibus istis. Et cetera. Nolite delere su-
bito [illegible], sed expectate, quia si
opus eorum tantum est ab hominibus, per se de-
struetur. Si autem est opus dei, stabit
nec poterit destrui. Et hoc ostendit exemplo
duorum, scilicet Theode et Iude Galilei. The-
odas magus, ut tradit Iosephus, dice-
bat se prophetam. Magnam populorum multi-
tudinem cum omnibus suis et sublatis
cunctis facultatibus venire ad
ripas Iordanis et promisit se statim
per imperium ut divideret Iordanis et
transirent sicco pede sicut transierunt
filii Israel. Et dum expectaret in Iorda-
ne, supervenientes procurator Iudee scilicet
cum militibus equitum, multos ex eis
occidit et caput ipsius Theode Ie-
rosolimam reportavit. De afflictione apostolorum
et gaudio eorum

Post hunc extitit Iudas Galileus
in diebus professionis, id est descriptionis
universalis ab Augusto facte,
unusquisque scilicet censum capi-
tis profitebatur se subditum Ro-

manus impositis. Iste iudas galileus sine essenus genere et ut tradit Io-
sephus persuadebat iudeis ut negarent
tributa hominibus. Et multum preualu-
it romanis assensum eos qui decimas
et primitias deo soluebant non
debere soluere tributa hominibus.
Et multi preualuit hec eius doctrina
ut pharisei et magna pars populi
quererent a christo dicentes. An soluen-
dum esset tributum cesari yronica presens
ipse. Et quosque et conuenerit contra
detractores samalicus et uocantes
apostolos flagellauerunt eos et fla-
gellatos dimiserunt prohibentes sub
comminatione mortis. Ne amplius
loquerentur in nomine ihesu. Et ibant
apostoli gaudentes a conspectu concilii.
quoniam digni sunt pro nomine ihesu contu-
meliam pati. Nota quantum erat iam in
eis robur fidei quem nec verbis pro-
hiberi poterant. Nec flagellis i-
nde desisterent primo verbis prohibiti
modo flagellis cesi. Ordinacio dyaconorum per apostolos

In diebus autem illis crescente
numero discipulorum. id est xpianorum
qui eo tempore dicebant discipuli
factum est murmur grecorum id est aduene-
narum gentilium in christum conuersorum
uel iudeorum qui fuerant in dispersi-
one nati et inter grecos nutriti
aduersus hebreos eo quod despicerentur
eorum uidue in ministerio cotidiano quam
uidue hebreorum eorum magis prote-
ct ab aliis magis preferebant in dis-
pensacione administracionis quotidia-
ne. Et potest intelligi causa murmuracionis
dupliciter. Vel quod uidue grecorum in
quotidianum ministerium non admit-
tebantur vel quod in ministerio quotidiano
nimis grauabantur forte fatiebat
eas fortius adiungendi illa ad
ministrare videretur aut apostoli murmu-
ratorum causa orta pro administracione in-
digencium quibus ideo necesse erat admini-
strare quia ipsi non poterant ad hec
sufficere ut singulis distribuerent
conuocantes multitudine dixerunt Non est
equum nos derelinquere cibum dei
et ministrare mensis. Considerate ergo
fratres uiros ex uobis boni testimonii
vii plenos spiritu sancto et sapientia quos

constituamus super hoc opus
ut ipsi ministrent. Vel possint mini-
strantibus nos vero oracioni et predica-
cioni vacabimus. Et placuit sermo
iste multitudini et elegerunt septem
Stephanum scilicet et philippum
et prochorum et nicanorem et timonem
et parmenam et Nicolaum aduenam
antiochenum qui solus dictus
est aduena vel quia solus erat
aduena. Vel quia filostablis
erat futurus dicitur aduena
quia a heresi hos statuerunt illi
qui elegerunt ante conspectum apo-
stolorum et orantes apostoli impo-
suerunt eis manus. Horum uice
habent in ecclesia archidiaconi
circa instituti ut procurent pauperum
negocia ut ipsi liberius uacent
doctrine et oracioni. Sed quia in
nostro tempore quod deprehendunt archi-
diaconos in hmodi administra-
cionem inde tristes pauperes hoc
cautelam dant operam hinc ad-
ministracionem et inde quod quia apostoli
orantes legitur eis manus impo-
suisse in ordinacionibus fuit
probetur hoc eciam auctoritate episcopus
eorum manus imponunt diaco-
nibus in ordinacionibus. Circa autem
eis manus non imponunt. Sciendum
quod autem. Beda. Quod eis dicitur
est et orantes imposuerunt eis ma-
nus. Non est intelligendum est factum post
quam postea ordinauerunt ministros
sacri altaris et domini sanguinis
et tunc eis manus imposuerunt
ut et sacerdotibus cum ordinantur
manus imponunt. Verbum domini
crescebat et multiplicabatur numerus
discipulorum in ierusalem valde. Multa eciam turba
sacerdotum obediebat fidei

Stephanus autem plenus gratia
et fortitudine faciebat prodigia
digna et signa magna in populo.
Surrexerunt quidam autem de synago-
ga libertinorum a regione sic
dictorum uel libertinorum id est manu-
missorum qui cum prius fuissent servi
postea fuerant libertate donati
et sic de seruili condicione fuerant
quibus restiterat fidei et cirene-
sium a cirene ciuitate et alexan-
drinorum et eorum qui erant a ci-
licia et asia inuenientes qui sibi

De captiuacione stephani

proxime sunt disputantes cum
Stephano et non poterant re-
sistere sapientie et spiritui qui in eo
loquebatur. tunc introduxerunt
duos falsos testes qui testi-
ficarentur eum dixisse blasphe-
mia in deum et moysen et com-
moverunt plebem et seniores et
scribas et adduxerunt eum in con-
cilium et surrexerunt duo
falsi testes et dixerunt Iste
homo non cessat loqui adversus
locum sanctum et moysen .q.d. de-
[illegible] templo et legi audivimus
enim dicentem quia Jhesus Na-
zarenus destruet locum istum
et mutabit tradiciones quas tra-
didit nobis moyses et omnes
qui intuebantur eum sedentes
in concilio videbant faciem eius
quasi faciem angeli. Et dixit ad
eum princeps sacerdotum. Nunquid
ita se habent. Tunc aggressus
est beatus Stephanus fallere
quandam sermone et quia argue-
batur de blasphemia in deum et
in moysen ideo premittit in prin-
cipio sermonis commendacionem
dei dicens deus quod locutus est pa-
tribus et prius esse deum mage-
state et glorie et statim astendit
[illegible] moysi michaelis
ab altiori scilicet a commendacione patrum
a quibus descendit moyses. Inche-
at itaque abraham quomodo egressus
de caldea venit in mesopotamiam
et inde in carram et inde in iudeam.
Viri mei fratres et patres au-
dite. deus glorie apparuit
patri nostro Abrahe cum esset in
mesopotamia. priusquam moraretur
in Carram et dixit ad illum. Exi
de terra tua et de cognatione tua
et terram addit. [illegible] et
de domo patris tui. Hec a stephano
non premittitur quia sacientibus loqui-
batur. Ideo hystoria breviter
tangit. Sed cum tunc sit quod notam

De simone stephani

Sed videtur obliqui libro genesis
ubi videtur contrarii quod post mortem
patris scilicet Thare dictum fuit hoc
Abrahe. de quo constat quod mortuus
est in carram. Sicut et filius eius cum
eo habitavit et dictum est in carram
id est inde est ergo quod hic dicitur priusquam moraretur
in carram. potuit ei utrobique dici
vel ubi dicitur et dixit ad illum. scilicet prius
ea in carram sed sive in mesopotamia
sive in carram sive utrobique dictum
sit quod dictum sit ei exi de terra
tua. Nunquid iam exierat de caldea
utique. Sed adhuc ibi tenebatur
spe et desiderio redeundi. propterea
ergo ei ut exiret mente quia iam exierat
corpore vel potest dici quod mesopo-
tamia est civitas in caldea sita et ita
de caldea egressus est id est de regione
ipsa caldee venit in mesopotamiam in
alia parte caldee et inde venit
in carram que adhuc erat in mesopota-
mia. tunc exivit de terra caldeorum et de
mesopotamia contra adest quod inter
ibi dictum et postea venit in carram
et inde postquam de terra propria mortuus
est pater eius transtulit eum deus in
terram istam in qua vos habitatis
vel tunc exivit de terra caldeorum
mente et inde id est deinde scilicet postquam depo-
sitam illam voluntatem post mortem pa-
tris translata est in terram istam. vel
si intelligatur dictum vel in terram
plane legitur. in hebrea et inde quia
hebreo habetur de igne caldeorum
id est de igne. Caldei enim ignem ado-
rabant et per ignem traducebant
parvulos suos sicut nos baptizamus
per aquas baptismatis. Et dicunt
hebrei quod quia Thare et filii eius
cum essent in caldea nolebant adorare
ignem. proiecti sunt a caldeis in ignem
et combusto Aram fratre Abrahe Abra-
ham non est a domino liberatus. Unde super-
ius dictum est a domino Ego sum dominus
deus tuus qui eduxi te de igne
caldeorum.

Incidencia de abraham

Postquam autem liberatus est cum patre
suo Thare et Nachor fratre et
Loth nepote et tota familia venit
in carram et inde post mortem patris
ibi remanente fratre Nachor venit
in iudeam. Et non dedit illi deus he-

hereditate in ea nec passum pedis.
nec etiam minimam partem quam sibi
possedit nisi titulo emptionis. Spe-
luncam enim cum agro non hereditate
possedit sed precio emit ab effron
filio seor ethei. Sed repromisit dare
illam in hereditatem semini eius post
ipsum cum non haberet filium dicens. Sciat
semen tuum a colam i. acola i. acola i.
peregrinum in terra aliena CCCC et ser-
vitutis et in parte hinc temporis subici-
ent eos servituti et male tractabunt
eos Egipcii quia per C xl iiii^or annis
fuerit in servitute Egipte et gen-
te cui servierint ego iudicabo dicit
dominus. Et post hec exibunt et servient
michi in loco isto. Sit ordinata constitu-
tione licet in nichil scrapuli sur-
git inde. Hos quadringentos xxx
annos computat Rabanus a die
qua facta est hec promissio Ab-
rahe usque ad egressum de Egipto
a tempore namque promissionis
facte Abrahe usque ad ingressum
Jacob in Egiptum fluxerunt CC xv
anni et ab ingressu usque ad e-
gressum totidem. Sic Rabanus cum
consonanter inde apostolus dicens
quod post CCCC et xxx annos facta est
lex. Commendacio sermonis Stephani
Beda et Augustinus quod dictum est in
Ysaac notabitur et semen ad
hebreos. Sunt vero qui computant istos
CCCC et xxx annos a nativitate Ysaac
usque ad mortem duorum regum et sermo
Abgiis Basan prosequitur deinde hi-
storia breviter de Stephano et de-
dit illi testamentum circumcisionis et
genuit Ysaac et circumcidit eum
octava die et Ysaac genuit Ja-
cob et Jacob xii patriarchas et
patriarche emulantes Joseph ven-
diderunt eum in Egiptum i. negocia-
toribus qui transtulerunt eum in Egip-
tum quia breviter transiit et erat
deus cum eo et eripuit eum ex omni-
bus tribulacionibus eius et dedit
ei sapienciam et graciam in conspectu Pha-
raonis regis Egipti et constitu-
it eum prepositum super Egiptum
et super omnem domum suam. Venit au-
tem fames in universam terram
et audiens Jacob frumentum esse
in Egipto primo misit filios
post ea ipse cum xx v animabus descendit

in Egiptum vitans licet 2^m librum
geneseos quod cum lxx vi animabus
intrant et si computentur ipsi Ja-
cob et Joseph cum duobus filiis
non sunt nisi lxx. Lucas heredi-
dit lxxv patriarcharum computans
nepotes Joseph sequens editionem
lxx que magis erat autentica
quod nisi sequeretur forte nunquam
crederetur ei et omnibus eius suspectum
haberetur. Et defunctus est ipse Jacob
in Egipto pater noster et patri-
archae et translati sunt in Sy-
chem. Hoc de solo Joseph legitur
quod filii Israel ad terram promissionis
ossa eius de Egipto transtulerunt
quod etiam fecisse leguntur et se-
pulta sunt in Sychem. Denique
est quod hic pluraliter dictum est
translati sunt in Sychem
Concedendum est ut dicit beda sancti
Stephano credendum est Jeronimo
qui in historia paule dicit
cum transisse per Sychem ubi vi-
disse sepulcra xii patriarcharum
nisi illi hoc translati sunt in Sy-
chem et inde posita sunt post eam in se-
pulcro quod emerat Abraham
precio argenti a filiis Emor fi-
lii Sychem in spelunca scilicet dupli-
ci quam emit CCCC sicliis ab Effron
filio Seor Ethei scilicet in Abrahamo Ab-
ubi sepulta est Adam cum Eva Ab-
raham et cum Sara Ysaac cum Re-
becca Jacob cum Lia. Sed quod emit
hoc dictum est in sepulcro quod emit
Abraham a filiis Emor filii
Sychem cum constet Abraham
emisse sepulcrum ab Effron. Ideo Beda
Ideo sic construunt quod dictum est
translati sunt in Sychem et po-
sita a filiis Emor filii Sychem.
Beda quod inde est quod dicitur Emor filii
Sychem cum constet Sychem fuisse
filium Emor potuit esse quod
fuerint duo Sychem quorum
alter a Luca dicitur pater Emor al-
ter in genesi filius eius. Beda
ita ordinat constructionem ut in-
principium sermonis et fine hec
unde a filiis Sychem filii Emor
et ille locus continet libro
geneseos ut hoc omnis excludatur
dubitacio. Ita construatur ha-
bita translati in Sychem S-
ychem dicitur empta a Jacob

Incidens de sepultura patrum

Prosecucio sermonis stephani de yozeph et moyse

s. a filiis Emmor filii Emor
hic qui dicitur in illa Sichem
quam emit Jacob non Abraham
et inde post ea positi sunt in sepul-
chro quod emit Abraham ab Effron
etheo. s. in Abrahamis

Postea redit Stephanus ad
ordinem hystorie quam quodam-
modo digressus fuerat et conti-
nuat ei quod dictum est post hec
exibunt et servient mihi in loco isto.
Cum autem appropinquaret tempus re-
promissionis crevit populus et multi-
plicatus in Egypto quousque surre-
xerit alius rex in Egypto qui
ignoravit beneficia Joseph id est im-
memor beneficiorum Joseph. Hic
affligit patres nostros et precepit
necari pueros nostros eo tempore
quo dedit edictum occidendi
pueros natus est Moyses et fuit
gratus deo. Hec quo descendit
ad commendacionem Moysi quem arguebat
blasphemasse in eum. Qui
cum nutritus esset tribus mensibus
in domo patris sui proiectus est
in flumine et sustulit eum filia
Pharaonis que venerat ad flu-
men ut lavaret et enutrivit eum
sibi in filium. Et nutritus est omni
sapientia Egyptiorum et erat potens
verbis et operibus suis id est eloquens
et fortis. Cum autem esset xl annorum
visitavit fratres suos israel cum
videret quendam ibi occidit Egyp-
tium. Et quante cum Hebreos pu-
tavit fratres intelligere. Quod ipse in-
telligebat in spiritu quod per manum
illius donaret filios israel a
manu Egyptiorum esset liberaturus
at illi non intellexerunt. Et cum se-
quenti die vellet reconciliare He-
breos duos litigantes qui iniuri-
am faciebant alteri repulit
eum dicens quis te constituit
iudicem et principem super nos?
Numquid me vis interficere sicut
heri interfecisti Egyptium. Hoc
audito timens sibi fugit in
terra Madian ubi de Sephora
filia sacerdotis Madian quam du-
xit duos genuit filios. Ex-
pletis autem annis xl apparuit
illi filius dei in deserto mon-
tis Synai cum minaret greges
ad interiora deserti in rubo

et facta est vox domini ad eum dicens
Ego sum deus patrum vestrorum et tre-
mefactus est Moyses. Dixit autem
illi dominus Solve calciamenta
de pedibus tuis locus enim in quo
stas terra sancta est. Vidi afflictionem
populi mei qui est in Egypto et gemi-
tum eorum audivi et descendi liberare
eos. Et nunc veni et mittam te in
Egyptum. Hunc Moysen quem ne-
gaverunt dicentes: quis te constituit
principem super nos misit deus principem
et redemptorem eorum de servitute
Egypti cum manu id est opere vel auxilio
angeli qui apparuit in rubo. Hic
eduxit eos faciens signa et prodigia
in terra Egypti et in mari rubro
et in deserto annis xl. Hic est Moyses
qui dixit filiis israel. Prophetam suscita-
bit vobis deus de fratribus vestris
ipsum tamquam me audietis. Hic est
qui fuit in ecclesia id est in congregacione
populi israel in solitudine Synai cum
angelo qui loquebatur in monte cum pa-
tribus nostris qui accepit verba vite dare
cui noluerunt obedire patres nostri. Sed
repulerunt eum et aversi sunt cordibus
suis in Egyptum ad Aaron dicentes
Fac nobis deos qui nos precedant
et fecerunt vitulum et hostias ei ob-
tulerunt. Reprehensio stephani ad iudeos

Postea quia dicebat eum destruxisse
locum sanctum subdit de commenda-
cione tabernaculi quod sanctum est tabernacu-
lum testimonii vel quod in eo erat
archa testamenti vel quod in foribus taber-
naculi causas litigantes diffiniebant.
Tabernaculum inquit testimonii fuit cum
patribus nostris in deserto sicut disposuit
deus admonens loquens ut faceret
illud secundum formam quam viderat in
monte. Quod habuerunt patres nostri
usque in diebus David. In diebus autem
Salomonis templum tabernaculo
successit, post ea incepit eos arguere
per quod puniebant se a veritate sibi a
patribus tradita abiecto deum dicens et
incircumcisi cordibus et auribus vos
spiritui sancto resistitis sicut et patres
vestri. Que prophetarum non sunt persecuti
patres vestri. Hec audientes dissecabantur
cordibus suis et stridebant denti-
bus in eum. De lapidacione stephani

Cum autem esset stephanus
plenus spiritu sancto intuens in celum
vidit gloriam dei et ihesum in forma humana.

na stante a dextris dei stans ap-
paruit ei tanquam paratus ne turbaretur
lapidandus. Ideo eum ipse quo sta-
bat. Et passim ei sublimiter ins-
trabat quod stare pugnantis
est vel adiuvantis. Et ait ecce video
celos apertos et filium hominis sta-
tem a dextris virtutis dei. Tunc ex-
clamantes voce magna clauserunt
aures suas quasi abhorrentes audire
blasphemiam et impetum fecerunt
unanimiter in eum. Et eicientes eum
extra civitatem lapidabant in hoc
secundum legem se agere arbitrantes. Nam
secundum legem blasphemus educebatur
extra castra et ibi lapidabatur ab
universo populo. Et testes duo si fal-
si quia primum secundum legem tenebantur
lapides proicere quia in lege dictum
est de blasphemo prima manus te-
stium lapidabit eum. Deposuerunt
vestimenta sua ne inquinarentur tactu
illius secus pedes adolescentis
qui vocabatur Saulus postea vo-
catus est Paulus. Qui teste Beda
in hoc deus misericorditer pro-
vidit quia non est manus eius san-
guine innocentis polluta sed ta-
ntum servavit lapidantium vesti-
et consensit eis. Unde tanquam
duplici morte periret nisi deus ei
postea prima inspiraret. Lapi-
daverunt ergo Stephanum invo-
cantem et dicentem domine Ihesu
accipe spiritum meum. Positis autem
genibus sicut et Christus ait ad patrem
In manus tuas domine commendo
spiritum meum. Positis autem genibus
clamavit voce magna dicens domine
ne statuas illis hoc peccatum quia ne-
sciunt quid faciunt. Multi enim ex
eis qui estimabant credendo estima-
bant se implere legem. Ut ipse dominus
predixerat: Veniet hora ut omnis
qui interficiat vos arbitretur obsequi-
um prestare deo. Et cum hec dixisset ob-
dormivit in domino. Et facta est
persecutio magna in ecclesia que
erat Ierosolimis quia occiso beato
Stephano uno de principibus
ecclesie et qui primus erat diaco-
norum attemptaverunt alios per-
sequi ceperunt itaque omnes di-
scipuli preter apostolos qui ut pa-
stores gregis ceteris erant constan-
tiores dispersi sunt per regiones
Iudee et Samarie fugientes

a facie persecutorum. Mirum quod pre-
pararet dominus quod si persecuti vos
fuerint in una civitate fu-
gite in aliam. Remanserunt autem
de Stephanum viri timorati
in mirum more et lege diligen-
tiam adhibuerunt sepulture
et fecerunt planctum magnum
super eum. Tunc apostoli prudentes
hii adventus in posterum essent
transitum prudentibus fideli-
bus qui erant in Ierusalem Ieroso-
limi ordinaverunt Iacobum Al-
phei episcopum Ierosolimorum et
imposuerunt ei manus Petrus
Iacobus et Iohannes. Ideo a mul-
tis sumitur quod tribus episcopis episcopus de-
consecratur.

De paulo persequente ecclesiam

Paulus vero devastabat
ecclesiam distinguens pro-
ximos viros ac mulieres et detru-
dens in carcerem. Neminem tamen occi-
debant domino custodiente manus
eius ne sanguine innocentium
pollueret. Hii autem dispersi
fuerant pertransibant de loco ad
locum evangelizantes verbum
dei. Nichilominus quia dispersi con-
stantes in predicatione evange-
lii. Philippus autem diaconus
secundus a Stephano descendens
in civitatem Samarie predica-
bat ibi Christum et intendebant
turbe unanimiter hiis que a Phi-
lippo dicebantur videntes miracula
que faciebat quia multos demo-
niacos liberabat, multos pa-
raliticos sanabat et claudos eri-
gebat. Erat autem ibi Simon magus
seducens gentem cui auscul-
tabant omnes a minimo usque ad ma-
ximum quia magicis artibus multa
faciebat. Unde dicebant ipsum esse
virtutem dei magnam estimantes
esse prophetam vel angelum vel dei
filium quia mentes eorum dementaverat
hiis magicis artibus subvertebat. Cum autem
crederent Philippo evangelizan-
ti de regno dei in nomine Christi et
baptizarentur viri et mulieres Si-
mon simulate se credens et ba-
ptizatus est. Videns autem per Phi-
lippum fieri miracula queque et quod
ea ipse facere non poterat ne-
gotium ita facile putavit cognadem

et dispersione discipulorum capitulum

industria fieri ideo ficte bap-
tizatus est ut familiarius
eis adhereret et addisceret ar-
tem qua similia posset facere

De consilio Petri

Cum autem audissent apostoli qui erant
Ierosolimis quod recepisset verbum
dei Samaria miserunt ad eos
Petrum et Iohannem. Qui cum venis-
sent oraverunt pro ipsis ut accipe-
rent spiritum sanctum invisibiliter quia forte
nondum venerat. Nondum enim in
quemquam illorum venerat id est invisibiliter
descenderat. Constat enim quod invi-
sibiliter spiritum sanctum acceperant cum
baptizati essent in nomine domini
Ihesu. Tunc imponebant manus su-
per illos et accipiebant spiritum sanctum
ita quod visibili signo ostenderetur
cum linguis omnibus loquerentur.
Constat hunc Philippum fuisse
diaconum non apostolum quia si fuisset
ecclesia super Mathiam qui manum
impositionem reservavit apostolis
que postea reservatur hodie solis
eorum vicariis id est episcopis qui manus
imponunt ad frontem liniunt id est
confirmationis ubi datur spiritus sanctus ad
robur. Si enim Philippus iste
apostolus esset statim baptizatis
manus imponeret non adveniret ad
alios expectaret. Cum autem vi-
disset Simon quod per impositionem manus
apostolorum daretur spiritus sanctus pu-
tans eiusdem industria hoc
ab eis fieri et hanc posse ab
eis emi optulit eis pe-
cuniam dicens. Date mihi hanc po-
testatem ut cuicumque imposuero
manum accipiat spiritum sanctum. Et sic voluit
emere hanc potestatem ad lucrum ad
quem Petrus pecunia tua sit tecum
in perditionem. Sic potest distingui
ne videatur imprecari pecunia
tua tecum sit scilicet ducens te
in perditionem vel imprecando ait in
perditionem pecunia tua tecum sit id est
pecunias tua habeas et perdas pe-
nas eternas habeas. Petri enim cum
sint maledictiones presagiunt non
devote ultionis sed intuitu
iustitie in ea prorupit. Non est
tibi pars in sorte hac ut ad manum tua
impositionem detur spiritus sanctus. Cor
enim tuum non est rectum coram deo
penitentiam itaque age ab hac

nequitia tua et roga deum si forte
remittatur tibi hec cogitatio cordis
tui. In felle enim amaritudinis et ob-
ligatione iniquitatis video te es-
se. Habebat Petrus enim in ipsum penitentiam
nomine acturum. Sed ad hoc cum ex-
ortaretur orare eum ostendens Simo-
nem sciens se indignum a deo ex-
audiri noluit. Sed ait apostolis Preca-
mini pro me ut nihil superveniat
horum que dixistis. Petrus non et
Iohannes redibant Ierosolimam et
multis civitatibus Samaritanorum
ewangelizabant.

De conversione eunuchi per Philippum

Angelus autem domini locutus
est ad Philippum dicens Sur-
ge et vade contra meridiem
ad viam que descendit ab Ierusalem in
Gazam. Et est heclesia super urbem
hec id est in Maffuta. Et d. Vade ad viam
que a Ierusalem per Gaza descendit
in Affrica hic scilicet Gaza destructa est.
Vetus enim Gaza que olim erat ter-
minus Chananeorum iuxta Egyptum
destructa erat et loco eius edifica-
ta alia. Et surgens abiit et ecce
vir Ethiops eunuchus potens
in domo Candacis regine qui erat
super omnes gazas eius. Erat enim con-
suetudo eunuchos custodire the-
sauros potentum. Venerat adorare
in Ierusalem et ut traditur in aliis hy-
storiis per eum misit multa dona templo
in Ierusalem Candace regina Ethiopum.
Et nota quod omnes regine Ethiopum
dicebantur Candaces sicut Romani
imperatores dicebantur Cesares. Nec
habebant regem. Regio enim illa a
feminis semper regitur. Ethiops ille
sedens currum et legens prophetam Ysaiam.
Dixit autem spiritus Philippo Accede et ad-
iunge te currui. Accedens autem Phi-
lippus audivit eum legentem Ysaiam
prophetam et dixit Putas ne intelligis
que legis. Qui ait Et quomodo possum
si non aliquis ostenderit mihi. Et rogavit
Philippum ut ascenderet et sederet secum.
Erat autem hic locus scripture quem
legebant qui domino penitentiam sic
legendam ostenderat tamquam ovis ad
occisionem ducta est et sicut agnus
coram tondente se sine voce. Sic non
aperuit os suum. Respondens autem eu-
nuchus Philippo dixit. Obsecro te
domine ut dicas de quo propheta hoc dicit
de se an de alio aliquo apperiens

Et de Symone symoniaco

et forte Gaza
interpretatur
thesaurus
et ideo
sic est
posita

aut philippus os suum et incipiens
a scriptura hac ysaia [?] quicquid erat
evangelizavit illi Iesum. Et dum
irent via venerunt ad quandam aquam
et ait eunuchus. Ecce aqua quis
prohibet me baptizari. Ait autem phi-
lippus. Si credis ex toto corde licet
tibi baptizari. At ille. Credo dei
filium esse Iesum. Et inde quod cum in
primis videret philippus eunuchum fide
voluit hoc ab eo exteriorque confessionem
manifestam volens eum baptizare — subito
ut daretur formam baptizatis et ba-
ptizandis interrogandi et confitendi.
Unde hodie ob quandam dilatione
et protelatione scrutiniorum celebratur
solempne baptisma in sabbato
paschali quod incipiunt scrutinia in
media quadragesima ab ea die
qua decantatur Dum sanctificatus.
Et tunc iussit stare currum et descen-
derunt ambo in fluvium et baptizavit
philippus eunuchum. Et cum ascen-
dissent de aqua spiritus domini rapuit
philippum et amplius non vidit
eum eunuchus sed ibat per viam suam
gaudens. Philippus autem inventus
est in azoto et pertransiens evan-
gelizabat cunctis civitatibus
donec veniret Cesaream in qua
civitate domum habuisse legitur.
Et in ipsa hodie apparent vestigia
eius nec non et cubiculum in quo filie
eius virgines prophetisse [?]

Tunc redit **De pauli conversione**
historia ad ordinem suum pro-
sequens de paulo et continuans
ei quod supra dictum est. Saulus deva-
stabat ecclesiam. Quod enim dictum est
de philippo et conversione eunuchi
quasi incidens fuit. Saulus adhuc
spirans minarum et cedis in disci-
pulos domini id est adhuc comminans et
in eos conspirans et ardenter eos
afflictans accessit ad principem
sacerdotum et zelo fervoris eum
hortante petiit ab eo litteras ad
singulas iudeorum synagogas
que erant damasci ut eas auctoritate
quos inveniret damasci huius
vie viros et mulieres vinctos
perduceret in ierusalem. Et cum iter faceret
contigit ut appropinquaret damasco
et subito circumfulsit eum lux de ce-
lo et cadens in terram audi-
vit vocem dicentem sibi Sau-
le Saule quid me persequeris
in membris meis. Qui ait
timens Quis es domine an deus es
vel angelus. Ego inquit sum
Iesus nazarenus quem tu perse-
queris. Durum est tibi contra sti-
mulum calcitrare id est potentiori
rebellare. Et tremens ac stupens
dixit Domine quid me vis fa-
cere ac si diceret voluntatem
tuam indica michi quod presto sum
tibi obedire. At dominus
Surge et ingredere civitatem
et dicetur tibi quid te oporteat
facere. Viri autem qui comitabantur
eum stabant stupefacti audien-
tes quidem vocem id est sonum pauli
non eius qui loquebatur cum
eo neminem autem videntes. Si-
militer quod ipse paulus infra di-
cit et qui mecum erant lumen
quidem viderunt vocem autem non
audierunt eius qui loquebatur
mecum. Et surrexit de terra
et apertis oculis nichil videbat
cecus corpore qui prius cecus
fuerat mente. Ad manus autem
illum trahentes manibus
suis manus eius tenentes
[illegible] introdu-
xerunt eum damascum et erat
tribus diebus non videns neque
manducans nec bibens.
In quo triduo creditur apo-
stolus didicisse evangelium
ut gloriatur in epistola ad gala-
thas se non habuisse homi-
nem magistrum dicens Neque ab
homine accepi illud neque di-
dici sed per revelationem ihesu christi.
Improbabatur enim a quibusdam quod non
electus esset ab anania non
a christo. Unde vocabant eum
apostolum ananie. Hoc te mone-
at si quis legerit conversio-
nem factam primo anno dominice
passionis quorum secundum alterum
de annis usuali alterum de
anno evangelii dicatur. Sicut enim
computes primum annum dominice
passionis a kalendis [illegible]
ianuarii quo completo [illegible]
eius secundo anno conversus
est paulus. Cum autem [illegible]

ab ipso die passionis usque in
sequentem diem passionis anno
revoluto. qui est annus emer-
gens in primo anno passionis
domini conversus est

De baptismo pauli et vocatione eius

Erat autem damasci
discipulus quidam in evangelio
nomine Ananias et dixit ad
illum in visu id est in visione
dominus Anania. At ille ait Ecce
ego domine paratus tibi obedire
ad quod dominus. Vade. Surge
in vicum qui vocatur rectus et quere
in domo iude saulum nomine
tharsensem. Ecce enim orat. for-
san iudas erat proprium nomen ho-
spitis sui. vel forsan erat de
tribu iude ut sit sensus in do-
mo iude id est inter iudeos qui ibi
erant de illa tribu. Vel in domo
iude id est in vico iudeorum. Vicus
autem dicitur a vicinia vicinorum civium
ut dicit Rabanus ut ipse dicatur
vici vicina tota civitati habita-
tio et [illegible] alibi aliter accipitur
Et ne timeret Ananias venire
ad saulum quem noverat acerrimum
persecutorem christianorum addidit dominus
Ecce enim orat [illegible] id est timere
dum quod factum est de saulo paulus
de lupo agnus et ego etiam
revelavi ei adventum tuum
Iam enim vidit in spiritu te intro-
euntem ad se et imponentem
sibi manus ut visum recipiat
Respondit Ananias domine a multis
audivi de viro hoc quanta mala
fecit sanctis tuis in ierusalem et hic
habet potestatem a principibus sacer-
dotum alligandi omnes qui invocant
nomen tuum. Ad quem dominus va-
de quoniam vas electionis mihi est iste id est
vas electum et formatum [illegible] la-
tomus probatum ut portet no-
men meum coram regibus et gentibus
et filiis israel. et tu quidem ba-
ptizabis eum. sed non docebis
eum plus docebo eum. Ego enim osten-
dam ei quanta oportebit eum pati
pro nomine meo. ut per multas tri-
bulationes probetur vas electum et
mala que intulit sanctis patia-
tur. [illegible] abiit Ananias et ve-
niens ad hospitium pauli intravit
ad eum. et imponens ei manus di-
xit Saule frater dominus ihesus qui
apparuit tibi in via qua veniebas
misit me ad te ut videas in inte-
riori et exteriori oculo et imple-
aris spiritu sancto in presentiam plenius
accipias per ea in baptismo. et con-
festim ceciderunt ab oculis eius tamquam
squame et visum recepit. et sur-
gens baptizatus est. Et cum acce-
pisset cibum confortatus est et fuit
cum discipulis qui erant damasci per
dies aliquot. Et continuo ingressus
in synagogas predicabat ihesum quoniam
hic est filius dei. Stupebant autem omnes
qui audiebant et dicebant Nonne
hic est qui expugnabat eos in ierusalem
qui invocabant nomen istud et huc
venerat ut vinctos eos duceret ad princi-
pes sacerdotum. Saulus autem magis in-
valescebat et confundebat iudeos qui
erant damasci affirmans quia hic
est christus.

De persecutione pauli in damasco

Cum autem implerentur dies multi
a baptismo pauli consilium iudei
fecerunt ut eum interficerent et ex eo
quod dictum est cum implerentur dies
multi apparet iudeos hoc non fuisse fa-
ctum in hoc primo adventu damasci
sed in secundo quia forte transiit in syriam
et ciliciam et ibi predicavit et [illegible]
quievit. post ea cum iterum venisset da-
mascum quia magis suscitaverat
invidia iudeorum in secundo adventu
damasci statuerunt consilium ut eum
occiderent sed nota facte sunt
et insidie iudeorum. Custodiebant
autem portas civitatis die ac nocte
ut eum interficerent. non iudei [illegible]
damasci. prepositus gentis a rethe
custodiebat civitatem damascenorum
ad petitionem iudeorum. Sed tunc ipse ap-
postolus in epistola ad Corinthios
refert dicens Damasci prepositus gentis
a rethe regis custodiebat civitatem
damascenorum ut me comprehenderet.
Discipuli autem eius nocte dimi-
serunt eum in sporta per murum. Et inde
per [illegible] non est aditus eius
sed docuit discipuli simpliciter
per non habebat paulus disci-
et principali adventu ad apostolos

pulos sed omnes xpianam fidem di-
cebant discipuli. quia nondum inven-
tum erat hoc nomen xpianus. Re-
lapsus enim a iudeis damascenos
pervenit in ierlm volens iungere
se discipulis domini s. apostolis. Sed
omnes timebant eum ne crederent
quod esset discipulus. Tunc barna-
bas cyprius levites genere qui ut
supra dictum est precium agri ven-
diti posuit ad pedes apostolorum
apprehensum illum duxit ad apo-
stolos et narravit quomodo in via
vidisset dominum. Et quia locutus
est ei et quomodo in damasco
fiducialiter egerit in nomine ihu.
Duos autem apostolorum invenit in
ierlm ut ipse in epistola ad galathas
ostendit. s. petrum et iacobum fratrem
[illegible]. cum quibus mansit
xv. diebus sicut in epistola ostendit
dicens. Deinde post tres annos
s. a conversione mea veni in ierlm
videre petrum et mansi apud
eum xv. diebus. alium autem apo-
stolorum vidi neminem nisi iaco-
bum fratrem domini. Et erat cum
illis s. petro et iacobo et aliis
discipulis qui erant in ierlm
intrans et exiens per xv. dies
Deinde venit in partes syrie
et cilicie et ibi loquebatur gentibus
et disputabat cum grecis i. iudeis
interpretes dispersis. hec ad histo-
ria premissa brevitate. conscendit quod
totum in ierlm factum sit. Ita enim pro-
cedit hystoria sacra et erat cum
eis intrans et exiens in ierlm fi-
ducialiter agens in nomine domini
loquebatur quoque gentibus et disputa-
bat cum grecis. Illi autem s. iudei
grecisantes inter grecos cum hebreis
disputabant voluerunt eum occidere.
Quod cum cognovisset fratres de-
duxerunt eum cesaream. que civi-
tas est palestine. et inde dimi-
serunt eum tharsum. que est civitas.
Unde ipse fuit breviter sacra re-
dit hystoria ad petrum de actibus
diversorum apostolorum agens quasi modo
intercalari

De resuscitatione thabite

Factum est ut petrus
dum perlustrando discurreret
veniret lidda invenit autem
ibi hominem quendam nomine
eneam paraliticum ab annis octo
in grabato iacentem. Et ait il-
li petrus. Enea sanet te dominus
ihesus xpistus. Surge et sterne ti-
bi lectum qui prius per eum portabas
delecto surge. Et continuo surre-
xit et viderunt illum omnes
qui habitabant lidde et sa-
rone et conversi sunt ad dominum.
Erat autem in ioppe discipula
quedam xpiana s. que hebrai-
ce dicitur tabita. grece dorcas
latine autem damula vel caprea
Cuius mortem ... hoc quod tabi-
ta interpretatur puella. Unde
tabita cumi interpretatur puella
surge et ita dicitur secundum
interpretationes nominis. Hec erat
plena bonis operibus et elemo-
sinis quas faciebat et precipue
in conficiendo vestibus pau-
perum multum laborando insu-
dabat. Factum est autem in diebus
illis in quibus petrus venerat
liddam ut infirmata moreretur.
Quamque lavissent cadaver
posuerunt in superiori cenaculo.
Et cum lidda prope esset ioppen dis-
cipuli audientes quod petrus
esset lidde miserunt ad eum duos
viros dicentes ne pigriteris
venire usque ad nos et non appa-
ruerit ei causa. Exurgens autem
petrus venit cum illis et cum adve-
nisset duxerunt illum ad cenaculum
ubi iacebat mortua tabita.
Et circumsteterunt eum omnes vidue
flentes ostendentes ei vestes
quas faciebat illis dorcas
ut operibus mei ipsam operam
dedisse ostenderet. Et petrus
ad cenam passorum monuit. Tunc
petrus omnes eiecit non tamquam
pompam aliquid factura quod vellet
aliorum latere vel quod in magicis
artibus vel gestu demum
aliquid machinaret. Sed magistrum
suum volens imitari qui filiam
archisynagogi suscitavit

omnibus de domo eiecit paucis
exceptis vel quia forte non sunt
adeant visionem miraculi in-
digni eiectis omnibus foras
flexo genu flexis oravit
et conversus ad corpus dixit
Tabita surge At illa aperuit
oculos et viso petro resedit
dans autem illi manum illi ere-
xit illam eam Et vocatis quos
eiecerat reddidit eis eam vivam
Et notum factum est miraculum
per universam Joppe et multi credi-
derunt in deum et moratus est
petrus in Joppe multis diebus
apud Simonem coriarium vel
curiarium vel a corio vel a
curia quia forte curialis erat
Ideo dictus curiarius vel preerat
corio et ideo dictus coriarius

De visione cornelii

Vir autem
erat quidam in Cesarea nomine
Cornelius Centurio cohortis que
dicebatur Italica quia missa fue-
rat a Roma civitate que est in
Italia quia Romani imperatores
mittebant milites suos per ci-
vitates custodiendas [illegible]
et erat religiosus super gradum
et timens deum religiosus super
gradum timoris timens infra
gradum religionis i. perfecte est
super gradum timoris Inquantum
religiosus super gradum timoris
Inquantum timens deum infra
gradum religionis ut in nomine re-
ligionis intelligas primum perfecte
erat igitur religiosus cum omni
familia sua que religiosa
erat et timorata faciens mul-
tas Elemosinas plebi non
acceptor personarum Iste cum esset
circa horam nonam diei vidit in vi-
su manifeste i. manifesta visi-
one non per somnium vel in extasi
angelum dei introeuntem ad se
et dicentem sibi Corneli At ille
intuens eum timore correptus di-
xit Quis es domine At angelus
Orationes et elemosine
tue ascenderunt in memoria in con-
spectu eius dei Et nunc mitte
viros in Joppe et accersi Simo-
nem quendam qui cognominatur

petrus hic hospitatur apud Si-
monem quendam coriarium cuius domus
iuxta mare tyrenum quia Joppe
civitas terre promissionis erat mari
tyrreneo contigua et in ipsius orien-
tali littore sita et ex parte littoris
erat domus Simonis coriarii hos-
pitis petri hic tibi dicet quid
te oporteat facere Et cornelio
dictum est ab angelo exaudite sunt
orationes tue Unde constat eum tunc
fidem habuisse quia in hoc consonat [illegible]
sine fide nemo venit ad opera et ho-
[illegible] Nondum tamen credebat christum
incarnatum quia de tempore incarnationis erat
ignorans an iam incarnatus an adhuc
incarnandus non tamen subeat falsi-
tas fidei eius quia cum fidem incarna-
tionis haberet salva fide poterat esse
in ambiguo an iam venisset
an adhuc incarnandus venturus esset
quia non in illo scriptorum patet latuit
christum natum esse [illegible] natus
est ut Simeonem [illegible] usque ad
quadragesimum diem nativitatis Isto tamen
putandum est eos fidem incarnationis
fieri habuisse quia tempus non est
de articulo fidei immo tamen non dum
esset eis revelatum vel in veritate quia
iam natus esset salva fide licuit
eis esse in ambiguo an iam natus
esset an adhuc nasciturus Cum dis-
cessisset angelus a cornelio voca-
vit duos domesticos suos et militem
timentem deum quia de domesticis non
est dictum quia constabat familiam eius
religiosam esse et timoratam esse
quibus cum narrasset singula mi-
sit illos in Joppen

De visione petri [illegible]

Postea autem die iter
facientibus illis et appropinquan-
tibus civitati Joppe vel appropinquan-
tibus secundum aliam litteram ut iam
possent videri de hospitio petri
i. de domo Simonis Coriarii as-
cendit petrus in superius cenaculum
hospitii sui circa horam sextam ut in
secreto oraret et post orationem come-
deret quia tempus erat comedendi et ipse
patiebatur esuriem Et parantibus pran-
dium ministris cum ipse esset in oratione
cecidit super eum extasis quia deo o-
perante passus est alienationem

mentis ita ut non videbatur sen-
sibus humanis et in huiusmodi ec-
stasi vidit celum apertum in aere
et de aere apparuit descendens vas
quoddam velut lintheum magnum
de celo submitti in terram quatuor
lineis vel lintheis vel initiis quod
lta verior sit est. Dicuntur autem
initia funiculi molles quibus cum
ligantur pueri in cunabulis facti
de stupa in quo vel desuper acto apparebat
nobilium videbatur quod ei vas id
est lintheum ligatum in hiis quatuor
cornibus alligatis in aere appen-
sum et ita dimitti in terram et in eo
esse omnia genera animalium quadrupe-
dia serpentia terre. Et tu cum vi-
deret facta est vox ad eum dicens
spu — Surge Petre ~~et comede~~ macta
et manduca ac si diceretur ei. Tunc
adgentes et occide in eis vicia
et sic est in corpus. Absit inquit
domine quia numquam manducavi com-
mune id est immundum. Et est ydioma he-
breorum reputantium cibos communes
quibus communiter utebantur gentes.
Unde vocabant quasi quod iudei
aborrent quod Petrus quod dictum est
ei manduca quod ostensa fuerunt
ei quadrupedia et serpentia secundum
legem immunda quia quale videbatur
et cibis in lege prohibitis
et maxime timebat reprehensionem
iudeorum. Si uteretur cibis gentilium
et ideo ait ita abhorret. Facta est
vox secundo ad eum dicens quod
deus purificavit que non dixeris
quod constat ei specialiter dictum
fuisse de gentibus in dei presentia per
fidem purificatis de quarum purifica-
tione instruxerat Petrum. Vox prima
facta ad eum dicens occide et
manduca, nam tu omnia fuisset
ei serpentia terre constat ea non fu-
isse a deo purificata nec aliqui-
bus sive iudeo sive gentili adeo
medendum munda. Hoc autem factum
est ei per ter, scilicet vas semel iteratum
et tertio in terram dimissum.
Et vox ter audita est pro
commendanda veritate visionis. Ita
ut dicit Ambrosius in cathe-
chismo fit trina iteratio scilicet credis in
deum, abrenuncias sathane, vis ba-
ptizari. Similiter trina unctio

in vertice in scapulis in pectore
in baptismo et fit trina mersio
Post trinam vasis ostensionem
receptum est vas in celum. Et dum
intra se cogitaret Petrus quid
sibi vellet hec visio ecce tres
viri qui fuerant missi a Corne-
lio inquirentes domum Simonis
coriarii steterunt ad ianuam
querentes si Simon qui co-
gnominatus est Petrus illic ha-
beret hospitium et cogitante
Petro de visione dixit ei Spiritus
Ecce tres viri querunt
te causam tamen non cur quere-
rent et subditur. quod ? ne
abeas prorsus quesivit extrema
ad confirmanda humilitate ali-
quam profecit prius tempore anim-
advertit et tempore non tangit
Surge igitur et descende
et vade cum eis nichil du-
bitans quia ego misi illos.
Descendens autem Petrus di-
xit ad illos vel eos. Ecce e-
go sum quem queritis que causa est
propter quam venistis. At qui illi
Cornelius Centurio vir re-
ligiosus ac timens deum et
testimonium habens ab omni uni-
versa gente iudeorum responsum accepit
a spiritu sancto ut accersiret te in
domum suam et audiret verba
a te. Et introduxit eos ad
hospitium et fuerunt cum eo no-
cte illa. Sequenti autem die pro-
fectus cum illis et quibusdam
fratribus qui eum comitati sunt
a Joppe ut ei testes essent.
Altera autem
die secunda ab ingres-
su de Joppe introiit Cesa-
ream Cornelius vero exspecta-
bat illos convocatis cognatis
suis et suis necessariis ami-
citiis. Amici vero sicut
qui non deserunt homines in
articulo necessitatis. Et cum
introisset Petrus occurrit ei
Cornelius. Et procidens ad
pedes eius adoravit eum. Propter
servitium corporis exhibens devo-
tionem mentis. Petrus vero
elevavit eum dicens Surge

De adventu petri ad cornelium

te quia ego homo sum ut tu. Et cum multi essent congregati et amici quibus talia locutus est eis petrus dicens vos scitis quod abhominabile est viro iudeo accedere ad alienigenam sed ostendit michi deus nullum hominem immundum esse. Propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo, ob quam causam accersisti me. Adque Cornelius ait nudius quarta die usque in hanc oram hora orabam hora ix in domo mea. Ac si diceret quarta die ab hac hora secundum innouacionem dierum prima septima die, vidit angelum et misit nuncios qui venerunt nudius tercius in ioppen. Tercia profectus est petrus cum eis et in quarta remanserunt in via, quarto venerunt Cesarea. Et ecce vir inquit stetit ante me in veste candida et ait Corneli exaudita est oratio tua et elemosine tue accepte. Mitte in Ioppen et accerse Symonem qui cognominatur petrus et statim misi ad te et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo nos omnes adsumus in conspectu tuo audire omnia quecumque tibi precepta sunt a domino. Tunc aperiens petrus os suum dixit: In veritate comperi quia non est personarum acceptor deus non discernit inter gentiles et iudeos sed in omni gente qui timet illum et operatur iusticiam acceptus est illi. Vos scitis quod Iohannes predicat Ihesum a Nazareth. Scitis eciam quod factum est verbum id est evangelium predicatum per universam iudeam incipiens a baptismo Iohannis quo baptizatus est Ihesus. Sequens Ihesus quomodo unxit eum deus spiritu sancto et virtute qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes a diabolo oppressos. Et nos testes sumus omnium que fecit in regione iudeorum

et quod eum suspenderunt in ligno et tercia die suscitatus est a deo. Nunc nos testes sumus qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis quibus precepit predicare populo et quia ipse est qui constitutus est a deo patre iudex vivorum et mortuorum quod pater dedit illi omne iudicium. Nec nos soli sed etiam omnes prophete illi testimonium perhibent quod omnes per nomen eius remissionem peccatorum accipiunt qui credunt in eum. De conversione cornelii et multorum aliorum

Adhuc loquente petro verba hec cecidit spiritus sanctus id est descendit repente super omnes qui audiebant verbum. Petro autem igneis linguis vel in alia visibili specie descendit. Mirati sunt et obstupuerunt qui erant cum petro. Fideles de circumcisione quod eciam in nationes id est in gentiles gratia spiritus sancti effusa est. Audiebant illos loquentes linguis et magnificantes deum. Tunc respondit petrus: Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos. Quod mirum est quod baptizari et iussit eos baptizari in nomine Christi subticens formam baptismi a domino traditam pro dilatacione nominis cristi in quo nomine et intelligitur ipse qui unctus est et pater a quo unctus et spiritus sanctus quo est inunctus. Tunc rogaverunt eum ut maneret cum eis et mansit rogatus cum eis aliquot diebus in quibus primo creditur usus fuisse cibis gentilium unde postea redargutus est et dilatatum est verbum et declaratum usque ad fratres qui erant in iudea quia gentes receperunt verbum dei. Et hec fuit prima visitacio particularis apostolorum ad gentes in quo conversus est cornelius cum familia sua. Excusacio petri de conversione gentilium

Cum autem ascendisset petrus Ierosolimam disceptabat

De conversione cornelii et aliorum gentilium

aduersus fideles de circumcisione
dicentes quare introisti ad
viros prepucium habentes et manduca-
sti cum illis etc. quod in duobus contra
legem fecisti .s. quia intrasti
ad eos et cum cibis eorum con-
sensus es. Tunc magister pe-
trus exposuit eis per ordinem osten-
sam sibi visionem et quid appa-
ruerat angelus Cornelio
et in tota prosecucione sua addi-
dit insuper xim. viii. Ubi dictum
est cornelio mitte et accersi Si-
monem qui cognominatur petrus
ubi addit qui loquetur tibi ver-
ba in quibus salvus eris tu et
universa domus tua. Et ecce quod
subdit statim: cecidit spiritus sanctus
super eos sicut et in nos ab ini-
tio. Premittit quod super cornelium
et familiam suam descendit
spiritus sanctus in linguarum generibus
sicut descenderat super apostolos
die penthecostes. Et tunc inquit
recordatus sum verbi domini quod
nobis dixit Johannes quidem ba-
ptizavit aqua vos autem ba-
ptizabimini spiritu sancto. Videtis
hoc autem hoc impletum in
Cornelio et familia sua.
Audita que petri excusatione
multiplici, desiterunt ab im-
crepatione eius et gratias egerunt
salvatori et ita impleta
est prophetia: ab aquilone
veniet aurum et additur formi-
dolosa laudatio id est protestacione
infidelitatis. Gentiles
comparabiles aquiloni qui in te-
nebris erant id est in cecitate
anime perceperunt lucem fidei
proximum illuminacione digeritur
hic demum formidolosa lau-
datio quia preter opinata et
repentina gentium conversione
fideles de iudea timentes glo-
rificaverunt deum.

De predicacione apostolorum in diversis provinciis.

Tunc redit hystoria
ad ordinem suum quod enim lucas
interserit .s. de philippo pe-
tro et Johanne et paulo
prosequa quod supra dictum est quod hii
qui dispersi erant pertransibant
Evangelizantes verbum
dei quasi in cadens sunt
prosecutus. Ergo in hunc
modum et illi qui dispersi
erant a tribulacione que
inceperat a morte Stepha-
ni perambulaverunt usque
ad phenices provinciam Syrie
occidentalem et Cyprum
neminem loquentes verbum
nisi solis iudeis. Erant
autem ex eis quidam de cypro
et Cyrene cum intro-
issent Anthiochiam loque-
bantur ad grecos adnunciantes
dominum ihesum. Et erat manus
domini cum eis et multus numerus
credencium conversus est ad dominum.
Super hunc locum dicit
Beda quod interpretator sim-
ronis cepit. Ecclesia crescere
per conversionem quod propter simboli
Nicolai Anthiocheni videtur petrus
in visione cum aliud vas
dictum finisse. Aliud dicta
delatus est ad aures ecclesie
que erat Jerosolimis de
conversione anthiocenorum
et volentes plene certificari,
miserunt Barnabam
in anthiochiam qui cum
venisset et vidit graciam
domini gavisus est et exor-
tatus est omnes ut in propo-
sito cordis manerent in domino
quia erat vir bonus plenus
spiritu sancto et fide. Et dicit
super hunc locum Rabanus
Barnaba ideo multiplicat
commendatum ne putetur
pro indignitate sua ani-

fuisse apostolum et erat Rabanus
in ea opinione. Secundum quam
dicitur Barnabas ille super
quem proiecta est sors cum Mathia
postea cum Paulo in apostolum
electus est. Nobis alia sequimur
videmus autem Barnabas quod non
sufficeret ad erudiendum tan-
tam multitudinem venit Tharsum
ut quereret Saulum et inventum
perduxit Antiochiam. Et primi
conversati sunt ibi et docue-
runt turbam multam et tunc
primo sequaces christiane religi-
onis a Christo capite denominati
sunt christiani qui prius dicebantur
discipuli. Et sunt instituto
gentilium satis eleganti. Vi-
sum est enim inconsultum et in-
decens gentilibus ad fidem conversis
sequaces religionis christiane
communi nomine censeri sed potius
denominandos esse a nomine ma-
gistri sicut in sectis philosophorum se-
quaces denominabant a nominibus
magistrorum ut ab Epicuro Epicurei.
In hiis autem diebus supervene-
runt prophete ab Ierosolimis in An-
thiochiam et surgens ex eis
nomine Agabus significavit per spiritum
famem futuram in omni orbe. Que
orbe et maxime in Iudea ge-
sta est sub Claudio scilicet quarto
anno Claudii. *De largitione elemosine*

Tunc posuerunt discipuli
facere collecta ut daret
unusquisque pro modulo sue fa-
cultatis et mitterent aliquid
pauperibus qui erant in Ierusalem qui
venditis omnibus posuerant precia
ad pedes apostolorum ut per numeret
eos contra famem et tunc primum
collecta est facta in usus pauperum
que missa est per Barnabam et
Paulum in Ierusalem. *De Herode et accu-*

Eo tempore misit Herodes *satione eius*
rex manus ut affligeret
quosdam de ecclesia ad occidit Ia-
cobum fratrem Iohannis gladio.
Ut autem intelligatur locus iste
de quo scilicet Herode sit hoc attinet
recedit autem aliquantulum historia
ab Herode eius historia sed quod in
ecclesia Romanorum inscriptos

nos est putandum hunc fuisse Herodem
tetrarcham qui cognominatus est Anti-
pas sed Herodem Agrippam. Ille enim
non fuit rex sed tetracha. Ille scilicet fi-
lius magni Herodis qui conspirant
Pilato deridente dominum qui remisit eum
ad Pilatum indutum veste alba qui iam
deportatus fuerat in exilium Viennam
et mortuus est ibi. Pilatus etiam iam
mortuus erat qui ut apud nos hinc
historie preparati est anno nono xo
imperii Tyberii Cesaris erat procura-
tor Iudee provincie. Vitellius Syrie et
accusatus est in multis apud Tiberium
accusatus est enim a Iudeis de violenta
innocentium interfectione accusatus est
etiam quia Iudeis reclamantibus pone-
bat ymagines gentilium in templo
accusatus est etiam quia pecuniam repo-
sitam in corbona redegerat in suos
usus inde faciens aque ductum in
domum suam. Et pro hiis omnibus deporta-
tus est in exilium Lugdunum unde
ortus erat ibi in obprobrium gentis
sue moreretur. Unde quod in usu erat ar-
cha in qua reponebant dona
regum vel principum. Corbana vero do-
naria sacerdotum ad reficiendum sarta
tecta templi. Gazophilacium in qua
reponebant dona cum scrinium.

Mortuo Pilato *De institutione gubernatoris in Iudeorum*
substituit Vitellius fratrem suum
procuratorem Iudee et volens placere
Iudeis satisfecit voluntati eorum
in quibusdam scilicet de commutacione Cayphe
et promotione filii Anne quod ad eorum
peticionem amovit Caypham a sacerdotio
et substituit filium Anne qui iam
mortuus erat. Reddidit etiam ei stola
sua illam scilicet sollempnem et antiquam
qua debebat hic sacerdos in pace
sua ut ea uteretur in festis diebus.
Pilatus vero sub custodia eam in domo
sua et cum in festivis diebus necessaria erat
sacerdoti prius prestabat eam hic vero
per successionem temporis Tyberii
mortuus est Philippus tetrarcha Yturee
et Traconitidis regionis sed Herodes
tetrarche mortuus est etiam Lysanias
tetrarcha Abilene et ita vacabant
due tetrarchie et appiabat Herodes
Agrippa ad alteram eorum

xlvi

Incidencia · de fortunis herodis agrippe apud cesarem

Erat autem herodes agrippa
vir magnanimus et bellicosus
et pauperrimus nepos herodis tetrar-
che et frater uxoris eius herodiadis
fuit enim filius aristoboli filii
magni herodis et ipse filia eius
disposuit ergo venire romam si forte
posset impetrare a tiberio alteram
tetrarchiam natalium. Cumque venisset
romam videns eum tiberius cum magna
militie strenuissimum retinuit eum
secum et fecit ut adhereret filio suo
druso cui iam in vita sua contradide-
rat imperium. Nec est iste drusus
ille qui dormivit [illegible]. Erat
autem herodes agrippa vir magne
liberalitatis et ut sibi conciliaret ani-
mos romanos multa expendebat
et multis debitis se obligaverat
Et ut tradit iosephus non fuit homo
in quo mutabilitas fortune adeo
posset deprehendi primo in bono in
malo. Contigit ei quia mortuus
est drusus filius tiberii de cuius
morte adeo inconsolabiliter doluit
tiberius ut omnes amicos suos amo-
veret qui familiaritati adheserant
druso ne reducerent ei ad memo-
riam mortem eius. Et expulsus de
herodes agrippa rediit in iudeam
et desperans pre nimia paupertate
intravit turrim ut ibi afficeret
se fame et ita moreretur quod si-
gnificavit uxor sua soror eius
herodiadi uxori herodis tetrarche
que supplicavit viro suo ut revocaret
eum a turri et daret ei necessaria et
acquievit ei et statuit eum in tibe-
riade et ibi assignavit ei domum
et dedit ei [illegible] et quodam
die cum esset herodes tetrarcha in
tiberiade et epularentur simul hyla-
rior solito quam inebriaretur mero ce-
pit improperare herodi agrippe quod
[illegible] cum eo beneficia que con-
tulerat ei quod liberaverat eum a pe-
ste famis et doluit agrippa ultra
modum et disposuit iterum redire
ad tiberium si forte inveniret ami-
cum [illegible] et in reditu

invenit eum penas et honorifi-
ce receptus est ab eo. et venit
cum eo romam Et tunc habebat tibe-
rius duos nepotes alterum de filio
druso scilicet tiberium alterum de fra-
tre germanico scilicet gaium volebat si-
bi substituere filium filii quia
magis diligebat eum.

De eodem et sentencia tiberii

Herodes autem agrippa ma-
gis diligebat gaium et fa-
miliaris adherebat ei unde
sibi suscitavit indignationem
tiberii latentem quia non diu medi-
tabat ei sed latens in corde odium
reservabat. Quadam autem die cum
sederet agrippa in curru cum
gaio levatis in celum manibus
dicebat utinam videam mortem
importuni senis et te dominum to-
cius orbis qui ydoneus erat
imperare universo orbi Et hoc
audivit eutichius scilicet auriga
ipsius agrippe qui post aliquot
dies cum furto reus agrippe
aufugiens captus est et vincu-
lis [illegible] traheretur in carcerem
peciit duci ad imperatorem dicens
quia cum eius loqueretur ei quod
esset ad eius utilitatem et pre-
sentatus est imperatori et dixit
ei consulto quia sic agrippa
optaverat mortem eius. Et
dominium gaii. Tiberius autem
non multum [illegible] vin-
culatorem et detrusus est ille
in carcerem. Et cum instaret sepe
agrippa ut indicaret. Et
[illegible] tiberius
fertur sufficiat tibi quod incarcera-
tus est et ita differebat quoniam ut re-
fert iosephus in omnibus negociis
suis morosus erat Unde non
statuit procuratores quod pro-
vincias vix aut numquam mutabat
eos et cum semel questionem
esset ab eo quare sic mutaret
procuratores respondit se in hoc
parte plebem [illegible]
cum procuratores se admodum

ni habitus privatos emun-
gunt usque ad sanguinem et ita
to dominantur gravius. Exemplo bre-
vis et qui recentes super vul-
nus dissipant quin magis vincunt.
Ad ostendit ego tamquam vulnera-
ti qui tunc iacet in via et non
amovet multitudinem muscarum
vulneri supervenientes. Alter pu-
tavit quod hoc omittet crude-
litate et abegit muscas que
operuerant vulnus. Ad quam
ille: Male fecisti mihi quia musce
quas amovisti iam plene erant
sanguine et parcius molesta-
bant me. Iste autem superve-
nient recentes atque pun-
gent me durius. Et privatos sui
officiales recentes substituti
atque in subditos sevirent.

De incarceratione Herodis

Cum quadam die
more solito mutaret
agrippa Tiberium ut esset
auriga filius Drusi. Ti-
berius idem non exaudivit tunc
primo ipsius vellet cum vecta-
tius accusare. Et tunc in multo
agrippa constitus esset sibi
testatus est se velle ut retra-
heret et accusaret eum. Eu-
tius ille detractor arguit
eum de crimine lese maiestatis
quod ornaverat morte imputo-
rus. Tunc ait Tiberius carce-
rario: Liga hunc. Et intel-
lexit carcerarius hoc preceptum
esse de eo qui eductus fuerat
et ligatum retrusit in carcerem.
Quadam autem die cum deambu-
laret Tiberius in ypodromo id est
in cursu equorum et teneret Agrip-
pam per manum, vocato carce-
rario dixit ei: Liga hunc. Et
miratus est ille et cunctatus quod
preciperet Agrippa ligari cum
purpuratus incederet quia erat
Veneris femine. Cum autem duceret
Agrippa ad carcerem patiebatur
intollerabilem sitim quia

splendide comederet et forte ca-
lidum et potitor aque et dedit
ei bibere et mox resolutus est pro-
misit ei quod in proximo remune-
raret eum in regno. Gaium confidens
quod Gaius in proximo esset regnaturus.
Et positus est in carcere. Et dum
quadam die in carcere positus sta-
ret iuxta arborem unam frondosam
frondibus in sedebat bubo. Accessit
ad eum unus de captivis et locutus
est ei: Noli me existimare quod adu-
lando loquar tibi. Tu sis consortium
meum. Volo enim indicare tibi quod
indicaverit mihi dii. Erat enim peritus
in auguriis. Cito me liberaberis
a carcere et in tantum sublimaberis
ut te invideat omnis amicus tuus. Et
in hac prosperitate morieris, relinques
bona tua filiis tuis. Memento autem
quando alias in deliciis super te amplius
stiterit quod ultra die morieris.

De morte Tiberii et liberatione Herodis de carcere

Cum esset
Herodes Agrippa in carcere
desiderabat ei domus carceris sciens
esse virum nobilem et familiarem
Gaii. Et sustinebat tamquam igno-
rans multas commoditates sibi
fieri in carcere ab amicis suis. Et
sunt in carcere per menses sex. Cum
esset Tiberius apud Campaniam cepit
infirmari infirmitate qua mor-
tuus est. Et si in Cronicis alibi
legatur mortuus non esse ita, ubi
mortuus sit. Videns autem se moriturum
gravitate mollitus imperii sui et
duobus nepotibus suis Gaio et
Tiberio statuit ut in crastino sustineret
sibi succedere. Deo prius noluit
consulere. Mente deos et oravit
deos suos ut intimarent ei quem
nepotum suum vellent ei substitui
in imperio. Et statuit apud se
ut ille qui prius veniret ad eum
crastino constitueret imperatorem, ut
ita eum sorte eligeret. Tamen sus-
citavit Tiberio ut prior veniret
et mane noluit venire nisi prius,
tum mitteret Tiberius nuncios ad ne-
potes suos. Non invenerit nisi Gaium
et venit Gaius prior ad Tiberium
cum videns Tiberius flevit

amare dolens quia alter non vene
rat quem volebat substitue. Ip
terenius enim diligebat dissimu
labat tamen et locutus est ad eum tiberius
fili tu suadebis in imperio quod potius
habebat tiberio quam hereditario iure
tanquam filio filii. Sed ego video te
vile in imperio et hominem inter deos.
Cave ergo ne molestes eum. sed habeas
eum tanquam fratrem. Sathagat ut ne
gocia imperii sapienter disponas. et
obsequaris Principis mei imperiali ho
nore prestitas et quotate nobilibus
denunciavit eum imperatorem et mortuus
est et statim aquentulis inprimit fa
ma in civitate Romana de morte
tiberii. et venit quidam hebreus diceus
herodis agrippe ad carcerem et he
braice dixit ei mortuus est leo et ce
pit agrippa inaestimabiliter gratulari
adeo ut quereret ab eo dominus carce
ris. que esset causa tante exultationis
et confessus est quod ipse significaverat ei he
braice mortem tiberii. et statim dominus
carceris liberavit eum et statuit eum
collateralem in mensa Interea super
venerunt alii rumores scilicet quod tiberius
qualiavit in tua die romam ven
turus tunc arguit eum dominus carceris
quod decepisset eum timens ne in caput
eius redundaret quod liberaverat eum
et inaestimabiliter vinculavit et retrusit
in carcerem. post ea venerunt veri ru
mores de morte tiberii et substitu
tione gaii. Et venit gaius romam et
sepelivit tiberium honorifice et ipsa
die voluit liberare agrippam sed
dissuasum est ei. ne videretur facta
tiberii in mutua velle subito revo
care post ea paucos dies liberavit eum
et sublimavit et dedit ei duas te
trarchias. scilicet tetrarchiam philippi
qui erat tetrarcha abilinie et impo
suit eum et diadema in regem remi
sit in iudeam Et invidit ei omnis
propinqui eius etiam soror sua hero
dias que iniusta fuerat infelicissime
invidit felici principue quod habebat
nomen Regis quod vir suus qui
erat maior natu filius magni

herodis numquam meruit appella
ri Rex sed tetrarcha. persuade
bat itaque viro suo de die in die
ut iret romam et pertractaret omnibus
modis. ut sibi compararet nomen
regis Et ille malebat esse in mo
tis quam opulentia erat Unde sepe
uxor exasperata dicebat periculum
operis tue quod tu magis diligis
opes quam honorem. tandem victa
instancia uxoris iniit adgaium
cum magno apparatu et ipsa
cum eo Et invenerat gaium bays
herodes at agrippa qui primus erat
cum videsset quod pro bono suo non issent
disposuit ire post eos. sed premisit
nuncium quedam familiarem suum
et amicissimum gaio perque duxe
rit epistolam gaio in qua contine
batur quod herodes tetrarcha cum
iuncte tiberio firmaverat
amiciciam cum rege parthorum
ut esset rebellis romano imperio
et in argumentum huius rei sig
nificavit ei quod in finibus suis
habebat arma que sufficerent
sex militibus armatis

de agrippa herode

Romamque venisset
Herodes tetrarcha et he
rodias uxor sua ad gaium et sa
tis honorifice recepisset eos sup
venit nuncius herodis agrippe
et porrexit epistolam gaio et epistolam
agrippe perlecta epistola gaius
quasi aliunde incipiens cepit que
re de statu herodis tetrarche
et inter cetera quesivit ab eo utrum
esset in civitatibus suis tanta co
pia armorum quantam ipse audierat
Et non negavit. Tunc accendit
gaius verum esse quod significaverat
ei herodes agrippa relegavit
eum in exilium uxori autem sue que
erat soror herodis agrippe
quam magis diligebat dedit
libertatem redeundi ut haberet terram
suam. Ipsa autem commutata est
virum in exilio dicens quod non
dimittet eum in adversis

Quomodo exaltatus est per gaium. et quomodo
se deum coli fecit.

tui cum tractaret in prosperis
Et deputatum esse eos exilio
Lugdunum ubi propterea miserabi-
liter inhabilitatis mortui sunt
Et dedit Gaius Galileam quam
habuerat Herodes tetrarcha He-
rodi Agrippe et ita habuit
tres tetrarchias Fuit autem
Gaius in initio imperii sui probis
omnibus satis mansuetus propterea
elevavit cor eius in elacionem
et in tantam vesaniam prorupit ut
ab omnibus hominibus imperii sui
vellet coli tanquam deus et voca-
bat se fratrem Jovis Unde etiam filia
omnia que habebat ponebat super
gemma Jovis ut ita quasi coniunx
videretur utrique Et postquam fuerat
de geminis Jovis accepit ergo
ymaginem suam per omne suum
imperium sunt ut omnes adora-
rent eam Et sic fecerunt omnes
exceptis iudeis Unde cum in
Alexandria civitate orta
esset seditio inter iudeos et gen-
tiles et venissent utrique partes
ante Gaium ut destruerent con-
traria in tectoris allegationes
quas habuerunt gentiles contra
iudeos hoc obicerent eis quod dominum
suum quem omnes gentiles re-
verentur ipsi inhonorabant quia
ymaginem Gaii nolebant
adorare Et tunc primus scivit
Gaius quod iudei non adorabant
ymaginem eius Unde misit
Petronio presidi Syrie ut po-
neret statuam suam in templo Jerusalem
ut si aliquis recusarent eam in
circumstantibus civitatibus ceteris
si forte iudei reclamarent col-
lectis Romanis legionibus
intraret Iudeam ne sine parere
mandatis eius Collecto ergo exercitu
intravit Petronius Iudeam Et
venerunt ad eum iudei ad Jerusalem
cum amicis Herodis Agrippe
qui erat precordialis Gaii
et supplicaverunt ei sicut ad

Hec eos artaret quod prius permitt-
erent se occidi et parabant singu-
los Et dicebant quod magis aptius
tolleret eam et sic media essent
morerentur Et hec Petronius non
desperans suo hoc perfecisse sed non
audebat resistere mandato imperatoris
videns tamen quod grave iacturam immi-
neret Gaius si amitteret Iudeam totam
inde permisit quod opponeret se Gaio
precis Et misit epistulam suam Gaio
per nuntios honoratos ut desisteret
ab hoc mandato Gaius tamen venisset
ad eum non ausus fuit putare se
apportare cum si intercessisset ad eos
Agrippa ut suppliciter iudeis quia
una tetrarchiis sua Galilea Iudea
erat

De mutatione sine Gay et Agrippe et morte Gay

Tunc Herodes invitat Gaium
ut in magno convivio cum eo
et cum in festo esset in convivio ad
invitata delicias animi cepit me-
morare Gaius quanta passus fuerat
per eos Herodes in cella Tyberii Et alia
multa Et precepit ei ut quicquid peteret
vellet et daret ei At ille respondit ei
sufficere sibi gratiam eius Et cum ei
instaret ut aliquid peteret petiit ne
ponerent statuam suam in templo in
Jerusalem et irata est Gaius Tamen considerans
amicitiam Agrippe quod non liceret
petere aperte vel honoris accepit ei
et scripsit Petronio in hunc modum
Si non posita est statua in templo non
est necesse ut ponatur et sic non est
statua eius in templo posita Propter ba-
[illegible] Gaius scripsit Petronio
in hunc modum quod contempsisti man-
datum imperatoris et potius dilexi-
sti munera iudeorum Elige tibi quid
vis gerens mortem ut instat omnes
non esse tutum obviare in voluntate im-
peratoris Et deo providente Ita factum
est ut prius audiret famam mortis
eius quam videret mandata huius lega-
tionis Cum enim esset Rome et rediret
a ludis circensibus consilio sena-
torum interfectus est a duobus et

act

Orta est in urbe dissensio inter curiam et milites et populum. Curia dicebant senatores et consulares id est qui degerunt consulatum vel digni ut fierent consules. Cura quod viderant senatores seviciam imperatorum et incomoda que inde contigerant rei publice. noluerunt penitus extirpare imperium ab urbe et voluerunt eam redigere ad antiquum statum in quo erat ante Iulium Cesarem ut esset de iure communis urbis in arbitrio consulum et senatorum. Et contra milites et populus timentes avaritiam senatorum et amatores donativa imperatorum constituerunt imperatorem Claudium avunculum gay virum mansuetum et pium.

De legatione fraudulenta herodis agrippe ad claudium

Tunc venit herodes agrippa ad senatores ducendus secum de nobilioribus qui erant in curia simulans se fore participem cum haberet eos teste ipse morte gay. Consuluit ergo eis ut restitueret claudio ne moveret scisma in civitate si desisteret ab incepto. Et senatores rogaverunt herodem ut pergeret cum eis ad claudium. Et professus est se libenter fungi legatione et missus est ad claudium cum aliis. Et eis audientibus dixit ei quod diceret se contra senatoribus. In aure autem dixit ei ne desisteret ab incepto quia ipse satageret ut maior pars nobilium fieret participes. Et remandavit senatoribus quod nollet claudius desistere ab incepto et cepit eos persuadere ne contrairent quia non possent impedire. Et allexit eos sic et tandem omnes et ita sine contradictione factus est Claudius imperator. Et ad perswasionem herodis agrippe omnes occisi sunt qui consenserant in morte gay et petiit ab eo herodes

Herodes cepit Iacobum et petrum

agrippa ut decretum gay de statua sua adoranda revocaret in nichilum quia imperator erat. Et acquievit ei et precepit ut epistola revocationis per singulas civitates iudee poneretur in loco eminenti ut videretur ab omnibus.

Postea voluit herodes accepta licentia a claudio et reddite agrippa et tunc claudius dedit ei quartam tetrarchiam scilicet iudeam et ita Ierosolimam rediit agrippa et venit primo in iudeam et honorifice susceptus est a iudeis quia in multis nunc erat eos. Et cum prope essent dies azimorum venit in urbem ante diem festum ut purificaret se et modicum esset interesse diei festo. Et ante diem azimorum interfecit Iacobum fratrem Iohannis gladio. Post ea in diebus azimorum quia placeret iudeis apposuit ut apprehenderet et petrum. De Iacobo autem refert Clemens allexandrinus quod cum Petrus suus esset in carcerem nocte convertit ad fidem custodem suum et in crastino professus est se esse christianum. Et cum traherentur ambo ad martirium dixit Iacobus pax tibi da mihi remissionem. At ille parum deliberans ait pax tibi et osculatus est eum et simul ambo capite truncati sunt. Petrum autem apprehensum misit herodes in carcerem quia in diebus azimorum non licebat aliquem occidi et per custodes carceris tradidit eum custodiendum quaternionibus militum post pascha volens eum populo producere ut ipse plus ostenderet eum non ipse herodes ut Iacobum sed tota magis circumdecebatur gloriosum super eum accidere quia erat princeps apostolorum.

De liberatione petri de carcere

Cum autem in crastino producturus esset eum herodes ipsa nocte erat dormiens petrus inter duos milites vinctus cathenis duabus que adhuc Rome esse dicuntur et custodes ante hostium custo-

dicebant carcerem. Et ecce an-
gelus domini astitit et lumen
refulsit in habitaculo carceris
et miraculose factum est ut solus
petrus videret lumen. Percusso autem
petri latere excitavit eum ange-
lus dicens: Surge velociter. Et sta-
tim ceciderunt cathene de mani-
bus eius que sicut adhuc Rome con-
servantur. Et dixit angelus ad
eum: Precingere et calcia te
caligas tuas. Disposuerat enim
cingulum propter molestiam carceris
ut tunica sua pedes demissa
temperaret frigus noctis. Cin-
gulum enim tunc solutum erat, quia in
angustiis licet aliquid relaxare
de rigore ordinis. Legimus enim
apostolos communis usus cingulis
post assumptionem et petrum ad hunc
deposuisse cingulum propter molestiam
carceris. Et fecit petrus ut man-
davit angelus. Et addidit ange-
lus: Circumda tibi vestimentum tuum et se-
quere me. Et exiens sequebatur eum
et nesciebat quia verum est quod fiebat
per angelum, id est non putabat ita in
rei veritate fieri sed imaginarie
ostendi. Sompnium enim existimabat
se enim visum videre et hoc est conce-
ptum ymaginaria visione. Tran-
seuntes autem primam custodiam et secundam
custodes carceris custodie de-
putatos et secunda id est dualiter
monent. Est prima custodia
in primo quaternione id est quattuor
et secunda in secundo cum illis ve-
nerunt ad portam ferream que du-
cit ad civitatem. Hec fuisse putatur
in atrio carceris. Carcer enim
habebat atrium et erat in exteriori
parte civitatis sive extra civitatem
et ultro aperta est eis et exeuntes
processerunt vicum unum et continuo
discessit angelus ab eo ut sciret
se in rei veritate de carcere eductum
quem putabat hoc sibi yma-
ginarie ostensum, et tunc ad se
reversus id est ad mentem suam quia fuit
in magno stupore dixit: Nunc
scio vere quia misit dominus ange-
lum suum et eripuit me

de manu herodis et de omni expec-
tatione plebis iudeorum. Et conside-
rans ubi esset venit ad domum
marie matris Johannis qui cognomina-
batur marcus non evangelista. Ibi
erant multi congregati in oratione
ut orarent pro petro. Et cum pulsaret
petrus ad ianuam egressa est puella
ad videndum nomine Rhode. Et ut cogno-
vit vocem petri pre gaudio non aperuit
ianuam sed intro currens nunciavit
petrum stare ad ianuam. Et dixerunt
illa insanire sciebant petrum incar-
ceratum esse. Illa autem affirmabat
rem sic se habere. Alii autem eciam dice-
bant: angelus petri est. Semper
quis locum dicit [illegible] cogitata di-
gnitate esse [illegible] ut una queque
ab hora nativitatis habeat angelum
sibi in custodia deputatum. Pe-
trus autem perseverabat pulsabat
et cum aperuissent viderunt eum et ob-
stupuerunt. Et innuit eis manu
ut tacerent, ut silencio miracula
viderent et audirent vel forte ne
per clamorem gaudentium adventus
eius in civitate palam fieret. Et nar-
ravit eis quomodo eum dominus de carcere
et ait: Nunciate hec Jacobo et fra-
tribus, id est Jacobo filio Alphei episcopo
Jerosolimorum quia alter iam fuerat de-
collatus. Abscondit se et egressus eadem
nocte abiit in alium locum timore
herodis et iudeorum.

De turbatione custodum et de morte agrippe

Crastina autem die pro conturbatione
petri de carcere erat non parva
turbatio inter milites et custodes
quid nam esset factum de petro. Cum
appareret quod clausum relinqueret car-
cerem. Aliquin non est ambiguum
eum evasisse. Herodes autem cum requi-
sisset eum et non invenisset diligenter
inquirentes de custodibus vel nosset
quid nam factum esset de eo iussit eos
deduci ad se ut iudicaret id est con-
demnaret dominus permittente ut solo
petri multi nocerent. Commixtus enim
negotio descendit herodes de iu-
dea in cesarea palestine provin-
cie. Tyro et Sidoni erat autem iratus
tyriis et sidoniis. Sidoniis civibus
irata erat tyriis; audientes tyrii
et sidonii venerunt ad blastum qui
erat cubicularius herodis et

tyrios thezauros eius qui erat amicus
eorum et patronus et eo interpretante
reconciliati sunt herodi. Unde enim
portabant sustinere inimicicias regis
ba vicini. Sequenti autem die hero-
des vestitus veste regali sedebat
pro tribunali apud eos et contiona-
batur ad eos blandiens eis. populus
autem acclamabat dei voces et non
hominis. id est tribuebat ei laudes deo
debitas non homini. Et sic adulato-
ribus favoribus demulcetur et obla-
tos sibi divinos honores non respu-
it. Respiciens super se vidit imminere
et capiti suo insistente in funiculo
angelum id est bubonem mortis eius
previum nuncium et hic ut tradit
Josephus intellexit se ad eos qui
sibi applaudebant et dixit eis. En
ego deus vester moror sciebat enim
quod dixerat ei augur tunc tra-
ctum ad carcerem se infra v. dies
post visionem bubonis moriturum et e-
subito ut ait historia percussit eum
angelus domini id est facta est super eum
vindicta dei per v. dies. ventris
dolore cruciatus est et corrodebant
vermes interiora eius et ita paulatim
consumptus a vermibus expiravit.

De successione filii agrippe

Reliquit autem
filium qui dictus est agrippa ne-
cognominatus herodes, qui adhuc erat
rome nec habuit totum regnum pa-
tris sed partem habuit ad tempus du-
arum tetrarchiarum et dimidie ultra jor-
danem. Unde legitur quod fideles de
iudea imminente persecutione ulterius ad a-
monitionem angeli secessissent in regno
agrippe istius scilicet filii herodis
agrippe.

De ordinatione barnabe et pauli in predicatores

Et hinc redit hystoria ad ordine-
sum et continuatur ei quod supra
dictum est collectam scilicet a fidelibus
anthiochie missam pauperibus in
ierusalem per barnabam et saulum cum
enim interserit de herode de morte ia-
cobi de incarceratione et liberatione
petri intendens sunt prosequitur quo de
reditu barnabe et sauli a ihero-
solimis hystoria in hunc modum
verbum domini crescebat et multiplica-
batur. Barnabas autem et saulus
reversi sunt a ierosolimis assumpto
secum iohanne qui cognominatur marcus
post expletum ministerium. Erant autem

in ecclesia que erat anthiochie
scilicet eorum qui venerant ab ierosoli-
mis prophete et doctores inter
quos erat symon qui vocabatur niger
et lucius cirenensis et manaen
qui erat herodis tetrarche collacta-
neus id est eodem cum illo lacte nutritus
et fuit ibi a tempore prophete et docto-
res. Et per ista sex nomina prophete
designans. doctores de predictis
Et nota quod iste symon dictus est
niger a tali si sit latinum vo-
cabulum vel si est hebreum
dictus est niger quasi ascendens
celsitudine scilicet in virtute. Niger est
hebreum et interpretatur ascendens
ministrantibus autem illis domino
et ieiunantibus dixit eis spiritus sanctus
segregate mihi barnabam et
paulum in opus ad quod assumpsi
eos. Tunc audito consilio spiritus
sancti receperunt paulum et bar-
nabam in ierusalem ad petrum ad ia-
cobum et iohannem qui erant ibi
tunc gavisi sunt audito man-
dato angeli vel spiritus sancti ie-
iunantes et orantes impo-
suerunt eis manus. Hunc modum
ordinationis ... autem preter
impositionem manuum alia or-
dinationis sollempnitas ... eos
celebraverit incertum est ut de or-
dinatione apostolorum a qua legitur
vel quod dominus eis imposuerit manus
de petro tamen legitur quod anthi-
ochie missam celebravit. Et
potuit apostolis pro ordinatione
sufficere quod dictum est eis a
domino hoc facite in meam comme-
morationem et hic non interfuerit
barnabas et paulus. tamen quia
per eam electi sunt ad apostolatum
gentilis spiritus sancti forsitan
aliis fuerit privilegiatus ut
alia sollempnitas ordinationis
circa eos celebrata est. Et multi
quod primitiva ecclesia sine hac solle-
mpnitate ordinationis ad sacerdo-
tium promoti sunt. Etiam multi laici
sine diaconio et presbiteribus
ordinibus sacerdotes facti sunt im-
ponentes manus domini super
eos et ipsi quidem missi a spiritu sancto

eos dure amicis qui separaverat eos a ceteris abierunt seleuciam
et inde navigaverunt cyprum. Et cum venisset salaminam predicabant verbum
dei in synagogis iudeorum propter reverentiam sine dubio eorum. Et habebant
secum in ministerio predictum Johannem qui cognominabatur marcus.

De quadam pseudo qui excecatus est per paulum

Et cum perambulassent universam insulam scilicet cyprum usque paphum invenerunt quendam virum magum pseudoprophetam iudeum cui nomen erat bariesu qui erat cum sergio paulo viro prudente qui erat hic magne dignitatis. Erat enim proconsul id est secundus a consule. Hic accersitis barnaba et saulo desiderabat audire verbum dei. Resistebat autem elimas magus et inde quia alter est interpretatio alterius elymas enim interpretatur magus et sic non quiete maleficos apparatum resisti. Saulus autem qui et paulus repletus spiritu sancto intuens in eum dixit o plene omni dolo et omni fallacia fili diaboli inimice omnis iustitie non desinis subvertere vias domini rectas. Nota quod dictum est saulus qui et paulus. Traditur enim quod a sergio paulo ad fidem converso dictus est paulus vel quia primo fit mentio de hoc nomine paulus. Beda dicit quod fuit binominis dictus saulus et paulus ... a ... applatus primo fortitus est nomine ut qui prius saulus persecutor dicebatur paulus id est humilis de superbo factus est humilis. Saulus dicitur paulus quasi humilis et modicus. Unde hoc nomine sumitur in interpretando discernimus apostolorum. Vide quod xiiii annis a passione domini promotus ad apostolatum cum barnaba et sortitus pauli vocabulum et xiiii perfectus ad magisterium gentium. Cui satis consonat custodia historia ubi legitur preceptum apostolis ut post passionem xii annos predicarent in iudea. Tertio decimo cepimus paulus.

tum tunc adgentes verbum domini. Et ecce manus domini ... desimbus ... iudee et nunc manus domini super te et interdicta dei excecabatur inter tenebras cum terra luna capite sicut terra et luna metus non videbis ad tempus solem malorum. Quod non videbis solem in iste persidis. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebre et circumiens querebat qui manum ei daret ut duceret eum. Et statim proconsul viso miraculo credidit admirans super domini doctrina.

De adventu pauli et barnabe in antiochiam

Cum autem a papho navigassent paulus et barnabas cum eo venerunt pergen civitatem pamphilie. Et inde Johannes discedens ab eis reversus est Jerosolimam unum forsan veniret cum eis et forsan reprehensibilis fuit tamen quia discessit ab eis. Et propter hoc fuit causa discidii inter paulum et barnabam de quibus infra. Paulus vero et barnabas venerunt antiochiam pisidie quod additum est ad differentiam alterius antiochie que dicitur antiochia syrie quam nos adhuc vocamus antiochiam que olim dicebatur reblatha. Et ingressi synagogam die sabbathi sederunt qui audirent legem vel predicarent. Post lectionem autem legis et prophetarum miserunt ad eos principes synagoge dicentes viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis dicite.

De sermone pauli in synagoga in antiochia

Surgens autem paulus et manu silentium indicens aggressus est facere sermonem inchoans ab altiori viri israelite et qui timetis deum audite. Deus plebis israel patres nostros elegit et exaltavit plebem cum essent incole in egipto serviebant in luto et latere. Et brachio excelso eduxit eos in mare forti. Et xl annis sustinuit mores eorum in deserto. Per ea introduxit eos in terram promissam destruens vii gentes que habitabat in terra. Sorte distribuit eis terram eorum quasi post quadringentos et l annos. Et intelligendum est a nativitate ysaac a cuius nativitate usque ad exitum israel de egipto effluxerunt anni quadringenti v. Post ea completis xl annis in deserto et v in terra chanaan divisa est terra

Inuidentes sermoni pauli apostoli rege isrl

A natiuitate Ysaac usque ad exi
tum suorum filiorum quadringenti l.
tam et per quadringentos l annos
dominus dedit iudices populo suo qui eciam de
fuit prelius dei [illegible] iudicibus usque ad tpe
samuelis et eciam de postulauerunt
regem et dedit eis Saul qui regnauit
xl annis computatis simul annis sa
muelis Erat enim secundum cronicam
hebreorum et eo sabbato demedio
suscitaui eis dauid regem cui te
stimonium perhibens ait Inueni uirum
secundum cor meum eciamque semine susci
tauit nobis deus ihesum saluatorem
isrl cuius aduentus fuit per Johannem
u[ti] [illegible] Inuidentes de passione et [illegible]
Uiri fratres filii generis abraham et
qui inter uos deo timentes sunt time
tes deum nobis specialiter verbum sa
lutis huius missum est Qui enim habit
habitabant ierlm ierlm et principes eius
hunc ignorantes esse ihesum et ignora
tes etiam uoces prophetarum que per omne
sabbatum leguntur et iudicantes
eum morti eas impleuerunt nescie
tes Deus uero suscitauit eum tercia
die a mortuis et visus est per xl
dies hiis qui simul ascenderant
de galilea in ierlm qui usque nunc
sunt testes eius ad plebem Et nos
uobis annunciamus ea que ad patres
nostros repromissio facta est quoniam hanc
deus adimpleuit filiis nostris
resuscitans ihesum Notum ergo sit uobis
uiri fratres quod per hunc uobis remissio
peccatorum annunciatur ab omnibus [illegible]
tatis quibus non potuistis in lege
moysi iustificari et in eo credit
in hunc iustificatur Videte ergo
ne sitis contemptores ne veniat
super uos vindicta dei qui contempto
ribus comminatur in hunc modum Videte
contemptores et admiramini in uestris
admirabimini quia opus operor diebus
uestris quod non credetis si quis non cre
detis opi i q [illegible] enarrauerit diebus
uestris [illegible] incarnacionem De prerogatiua pauli ad gentes [illegible]
Exeuntibus autem illis
rogabant in sequenti sabbato
ut loquerentur ad hec in synagoga
et cum egrederentur de synagoga multi
iudeorum et aduenarum id est gentilium
vel iudeos de dispersione venientes
secuti sunt paulum et barnabam
Sequenti uero sabbato fere vniuersa ci
uitas conuenit ut audiret verbum dei
Quod uidentes iudei repleti
sunt zelo inuidia quod ciuitati tempus
[illegible] hiis que dicebantur a paulo
blasphemantes blasphemias
enim est quod ex inuidia oblocuti
sunt Tunc repleti zelo dei pau
lus et barnabas dixerunt constan
ter uobis oportebat primum loqui
verbum dei [illegible] verbum dei dicentis
non sum missus nisi ad oues que
perierunt domus isrl Sed quia repel
litis illud et indignos uos
facitis eterne uite ecce conuertimur ad gentes
Et non cum hec legatur dictum
a paulo et barnaba in anthi
ochia pisidie que non in iudea
est sed in grecia in pluribus locis
legitur dictum ab apostolis in
iudea sed cum vellent visitare
ad gentes per xii annos predi
catum est in iudea et ne moue
at te quia apostoli utrobique dici
sic enim precepit nobis deus po
sui te in lucem gentium ut sis
tu in salutem usque ad extremum
terre Et sic in ysaia verba patris
ad filium At si diceret pater fi
lio misi te ut per tenebras
infidelitatis usque ad fines terre
gentibus disseminares lucem ve
ritatis Et licet specialiter dictum
sit christo non est contrarium quod hoc
legitur dictum paulo quia tanta est
unio capitis et membrorum
[illegible] dictum est capiti membra di
cunt reputent sibi Et caput
corpus persecucionem membrorum re
putat inflicta sibi dicens
Saule saule quid me persequeris
Audientes De [illegible] claudi in listris
autem gentes gauisi sunt et glorifi
cabant deum et crediderunt
multi ex eis Judei autem zelo inui
die succensi concitabant mulieres
religiosas et primates ciui
tatis et excitabant persecucionem in pau
lum et barnabam et eiecerunt
eos de finibus suis At illi ex
cusso puluere pedum in eos
propter quos in testimonium illis
venerunt Iconium et ingressi
sunt ciuitatem locuti sunt

In synagoga et credidit copio-
sa multitudo iudeorum et grecorum
et demoratus est ibi multo tempore. fi-
ducialiter predicantes domino et credi-
torum eorum miraculis confirmante.
Iudei increduli tamen de iudeis incredu-
litate permanentes suscitaverunt in-
vidia concitaverunt animos genti-
lium adversus credentes et divisa
est civitas huiusmodi fautoribus
iudeis aliis fautoribus apostolis
Et cum factus esset impetus gentilium
et iudeorum cum principibus suis
ut contumeliis afficerent apostolos
et lapidarent, id est lapidibus fuga-
rent eos et confugerunt ad civi-
tates Licaonie scilicet Listra et Derben
Et cum hic dictum sit venerunt Listram
inde consequentia sermonis in se-
quenti ubi dicitur erat quidam in-
firmus Listris. Dicendum sunt Li-
stre vocis sed per nomen tamen
in plurali est declinatorum ut
dicatur Listra Listre vel Listre
Listrarum vel Listris in declina-
tione cum sequitur et erat in quo dicit
Listris quod greco consonat ut hic
Paulus et Barnabas morabantur
in Listris. Erat autem vir iste in-
firmus pedibus claudus ex utero
matris sue et sedebat quia nec
stare nec ambulare poterat
nec umquam ambulaverat. Hic au-
divit Paulum loquentem quem
intuitus Paulus et videns quod
proposito credulitate quod haberet fidem
ut salvus fieret scilicet tanta que
ad salutem sufficeret vel videns
quia se salvandum crederet dixit
magna voce In nomine domi-
ni Ihesu Christi surge super pedes
tuos rectus et statim exiliens et am-
bulabat. Turbe autem cum vidissent
quod fecerat Paulus putabant ipsum
esse deum scilicet cum Barnaba deos
esse in forma humana eos appa-
ruisse et levaverunt vocem dicen-
tes: Dii similes facti hominibus de-
scenderunt ad nos et vocabant
Barnabam Iovem quia senior esse
videbatur. Paulum vero Mercu-
rium quia fuit inter eos opinio

De estimatione gentilium de apostolis deos

ione tonitabat qui eloquens et lit-
teratus fuisse traditur et facundia
hominibus prestare putatur. Unde inven-
tum medium currens inter deos et hom-
ines a latinis dicitur a grecis vero Her-
mes quasi interpres dicitur. Sacerdos quoque Io-
vis qui erat in civitate voluit sacri-
ficare Barnabe et Iovi assensit tau-
ros ad immolandum et coronas vel ador-
nandum faciem templi more ritu genti-
lium tales ut capitibus eorum imponerent
adornatum ante pagina. Religione alia
nobis ignota. Quod cum audissent
Paulus et Barnabas quod eis divinos
honores vellent exhibere scinderunt vesti-
menta sua quod facere solebant iudei au-
dita vel blasphemia et prohibu-
erunt sibi talia exhibere dicentes se
homines mortales quod potius venerant
ut eos revocarent ab ydolatria et
vix sedaverunt turbas ne sibi immola-
rent.

De lapidatione Pauli et confirmatione credentium

Demorantibus autem eis et docentibus
in Listra supervenerunt ab Iconio
et Anthiochia iudei et gratis tur-
bis in persecutione Pauli lapidabant
eum et eiecerunt eum quem velut cadaver
estimantes esse mortuum. De qua lapi-
datione ad Corinthios loquens ait Se-
mel lapidatus sum. Porro circa discipuli
eius circumdedissent eum assistentes ei et
respiciant et nescientibus iudeis repor-
tassent eum in civitatem et qualiunt.
Et postera die profectus est cum Barnaba
Derben et predicavit ibi sicut fecerat
in Listra. Porro circa redierunt per easdem civitates
per quas illi venerant confirmantes fratres
in fide et constituentes in singulis civita-
tibus presbiteros id est episcopos qui eo tempore eos
nomine censebantur. Sed et presbiteri
et pro inde constituebat presbiteros episcopos quia
erat necessarium et nondum ad eos
esset amplius reversurus. Et cum redeun-
tes transissent Listram et Iconium venerunt
Anthiochiam Pisidie et transeuntes Pisidiam
venerunt in Pamphiliam regionem scilicet in
qua est civitas Pergen in qua locuti
verbum domini descenderunt in Attaliam
civitatem inde navigaverunt Anthi-
ochiam unde primus erant segregati
a spiritu sancto ad predicationem evangelii.

De reversione Pauli ad apostolos ... et controversia iudeorum de circumcisione

Cum autem
venissent Anthiochiam et con-
gregassent fideles Anthiochenos
renuntiaverunt eis quanta fecerat deus

ingentibus per eos. Et morati sunt
ibi non modico tempore cum discipulis.
Et dum ibi moram fecerent descenderunt
quidam ad eos iudaizantes et fue-
runt de secta phariseorum et facta est
non minima sedicio inter eos et pau-
lum et barnabam qui predicabant fidem
absque legalibus ad salutem posse suf-
ficere et aspernabant eos multi iu-
dei consuetudine imbuti. Et statue-
runt ut pro hac lite dirimenda ascen-
derent in ierusalem ad maiores apostolos
scilicet ad petrum et iacobum et ceteros
seniores. Et ascendit paulus cum bar-
naba assumpto et tyto sicut ipse re-
fert in epistola ad galathas. Et qui
descenderat de iudea descenderunt
cum eis quidam de heresi phariseorum
ad fidem conversi. Cum autem venissent
ierosolimam et essent in presentia
apostolorum petri et pauli iacobi et
seniorum surrexerunt contra paulum
et barnabam dicentes oportere cir-
cumcidi fideles et servare legem moy-
si. Et audita huiusmodi questione conva-
nerunt apostoli et seniores ut in-
quirerent super hoc. Et post multam
conquisitionem et inquisicionem facta
inter apostolos et seniores surgens
petrus rationabiliter ostendit non esse im-
ponendum fidelibus iugum legis
quia ipse consilio dei baptizaverat
cornelium et gentibus predicaverat verbum
evangelii et deus probator cordium
confirmaverat fidem mundans corda
eorum. Et antequam baptizarentur misit
et misit super eos spiritum sanctum nec
indiguit eos observantia legalium.
Quid igitur modo temptatis imponere
iugum super cervices discipulorum quod neque
nos neque patres nostri portare potuimus.
Et statim tacuerunt. Et ceperunt paulus et bar-
nabas narrare quanta signa et prodigia
deus fecerat in gentibus per eos et ta-
cebat multitudo audiens eos.

De consilio iacobi ad apostolos

Et postea plenius locutus est iacobus et
adiecit verbo petri inquiens viri
fratres audite me. Symon narravit
quemadmodum deus primum visitavit gentes
vocans eas ad fidem et testimonia pro-
phetarum. Et in duobus testimoniis duo-
rum prophetarum auctoritate pontificali
protulit diffinitivam sententiam dicens
propter quod ego iudico non inquietari eos
qui ex gentibus convertuntur ad deum sed
scribere ut dirigamus ad eos epistolam
ut abstineant se ab ydolatria et
fornicacione a suffocato sanguine.
Ydolatria siquidem in gentibus maxime
pullulabat. Fornicatio simplex
talis quidem et nullius reatus
reputabatur inter gentes. Ideo
specialiter detestati sunt apostoli.
Prohibetur ista gentibus etiam
proni ad effundendum sanguinem
consueverunt etiam bibere sanguinem
immolaticium. Quibus sunt vel specialiter
prohibiti. Sed a sanguine effunde[ndo]
non est. Bibere cottidie ad ad[...]
prohibuerunt eis. Et suffocatum non e[...]
[illegible] [illegible] et placuit hoc
consilium iacobi apostolis et senio-
ribus et cum consensu ecclesie
miserunt [illegible] [illegible] epistolam
cum paulo et barnaba iudam et
silam et premissa est salutatione in
hunc modum. De missione epistole ad gentes [illegible]

Apostoli et seniores fratres hiis
qui sunt antiochie et si-
rie et cilicie fratribus ex gentibus
salutem. Fuit autem post salutationem
hic textus epistole [illegible] quia
quidam descendentes de iudea tur-
baverunt nos [illegible] animas vestras
volentes vobis imponere [illegible]
iugum legis. Ideo de communi consensu
decrevimus eligere viros et mittere
ad vos cum [illegible] nostris
paulo et barnaba. Visum est
enim spiritui sancto et nobis nichil ultra
vobis imponere oneris quam ut absti-
neatis ab immolatis simulacrorum
et a sanguine suffocato et a
fornicatione a quibus custodientes
vos bene agetis. Valete. De gaudio [illegible]

Descenderunt igitur paulus
et barnabas in antiochiam
et duo illi missi sunt cum illis
cumque descendissent congregata
multitudine tradiderunt eis epistolam
et audita consolatione de iugo
legis non imponendo sibi gavi[si]
sunt qui de gentibus. Iudas autem
et silas cum essent prophete conso-

et quoto anno paulus et petrus passi sunt

lati sunt eos et multum confor-
taverunt in fide Nos autem hoc
pretereundum quod de prefato ascensu su-
o in ierusalem pro conveniendo littera
[illegible] scribit apostolus ad ga-
lathas In qua [illegible] de inde
post annos xiiii a conversione ascendi
ierusalem cum barnaba assumpto
et tito et contuli cum eis evangelium
quod predico in gentibus Ex quo an-
norum numero colligitur quod eodem
anno quo paulus ascendit
ierusalem scilicet xiiii a conversione sua pe-
trus ascendit Romam et eodem
anno sedit in cathedram epi-
scopali in qua sedit xxv annis
[illegible] xxv [illegible] re-
dimit [illegible] autem [illegible] annos
a promotione beati petri in sede
Romana scilicet ultimo anno nero-
nis passi sunt petrus et pau-
lus Et sic xxxix anno a conversione
pauli [illegible] colligitur paulum
ad fidem conversum eodem anno quo dominus
passus est cum constat petrum et pau-
lum xxxix anno a passione domini
qui fuit ultimus Neronis pas-
sos esse Si autem quem legatur
paulus conversus ad fidem 2o anno
a passione domini Intelligendus
est 2 [illegible] eodem anno a
passione domini [illegible]
aliud [illegible] e xiiii anno
claudii ascendit petrus Romam
et sedit in cathedra episcopali x an-
nis sub claudio qui regnat
xiiii annis et post cum nerone totidem
annis De sessione petri in antiochia

Potest autem queri quo tempore
sedit in sede anthiochena
Constat enim quod sedit anthiochie
vii annis in sede episcopali [illegible]
quod nemo de vii [illegible] xiiii [illegible]
intelligi quod a passione domini
fluxerunt usque adventum primo
in sede Romana post vii
autem annos quibus sedit in sede
anthiochena [illegible]
[illegible] ascendit Romam [illegible]
[illegible] pantiochia ut [illegible]
[illegible] subditos suos in
fide et ut [illegible] in Rome
substituit euodium in sede anthio-
chena et in hoc tempore [illegible] pantiochi-
am redargutus est a paulo quod come-
dens cum gentibus [illegible] ex iudea timens
eos molestare discedebat ab eis et
ita cogebat gentes iudaizare unde
paulus ait Cum venisset cephas
anthiochiam in faciem ei restiti restiti

De discordia electionis summi sacerdotis et discursu primi pontificis

Dos autem annos quo de-
scendit petrus ab anthiochia
Roma paulo et barnaba anthio-
chie remanentibus Erat quedam pravitas
in iudea quia per violentiam volens
sibi usurpare potestatem constituendi
summum pontificem et mutandi pro arbi-
trio suo et ut posset facere summum
sacerdotem unum vel duos constitue in
eodem anno Et iudei videntes quod non
possent ei resistere petierunt ab eo li-
centiam consulendi gaium imperatorem
Romanum ut eius voluntate hanc
potestatem optineret alioquin desisteret
et recessit [illegible] Et cum misissent nuncios
Roma erat ibi aggrippa filius hero-
dis aggrippe quem pater [illegible]
in manum gaii imperatoris gaius
autem differebat eum mittere in iudeam
tanquam [illegible] sententia iude-
os [illegible] temeritudine [illegible]
Iste audiens quod ea [illegible] agebatur
intercessit pro eis et [illegible]
et rescripsit gaius [illegible] ut
ab [illegible] cessaret desisteret et de-
stitit et iudeis ut super hoc gratias
agerent aggrippe cuius intercessi-
one hoc obtinuerat Et iudei si-
gnificaverunt ei ut mitteret eis agg-
rippam et faceret eum tanquam Regem
ad [illegible] ipse tamen adhuc distulit
[illegible] ei [illegible] enim
in iudea non tamen reddidit ei terram
totam patris qui totum regnum integre
tenuerat ut obtineret Sed dedit
ei galaditidem Regionem scilicet ultra Ior-
danem [illegible] duas [illegible] et [illegible]
[illegible] et dedit ei potestatem constituendi
summum sacerdotem in ierusalem pro arbitrio
suo quam negaverat procuratori
Iste fuit aggrippa in cuius regimine
recesserunt fideles de iudea [illegible]
[illegible] ierusalem ab angelo premo-
niti sicut [illegible]
ne prosequatur de paulo et barna-
ba qui adhuc demorabantur
in anthiochia predicantes et [illegible]

lizantes verbum dei et iudeos abiciat
et spla tu eis remate per aliquos
dies visu est eis quosdam reuti per ci-
uitates in quibus predicauerant ver-
bum dei et visitare fratres et confirmare
eos in fide. Barnabas non voluit
esse in comitatu suo Johannem qui
cognominabatur marcus. Paulus autem
noluit dicens non esse assumendum
quia in scrote accii constitutus in tempore
de fecerat et quia timore mortis pre-
dicacionem deseruerat qui scilicet a pamphi-
lia descendens rediens est iherusalem. Ideo
quia non erat assumendus ad predicandum
ne alios malo exemplo lederet. Et facta
est dissensio ut discederent ab in-
vicem. Et excusat eos sanctus quia non
dissenserunt odio commoti sed
a spiritu sancto adhuc caritati ut divisi
in pluribus locis predicarent et
plures lucrifacerent. Barnabas autem
assumpto marco nauigauit ci-
prum. Ideo autem quod non voluit eum
dimittere creditur fuisse eius
cognatus. Legitur enim fuisse eo
solum. Paulus quod profectus est as-
sumpto sila qui dominus remanere
fecerat ut ei cooperaretur et ambula-
bat syriam et ciliciam. Perveniens
in derben et listra ubi erat quidam
discipulus nomine Thimotheus filius
mulieris vidue vel iudee. Natus
est de patre gentili cui perhibebant
testimonium. Religiose omnes fide-
les qui erant listris. Hunc constituit
paulus. Circumcidit eum propter iudeos cir-
dit eum pro tollendo scandalum iudeo-
rum ne scandalizarent qui habe-
rent eum in circumcisum non quod le-
galia post initum evangelii essent
tenenda paulatim tamen subito iudeis
tollenda erant et quasi cum honore sepe-
lienda sunt. Perambulans autem paulus
cum Thimotheo et pertransiens ci-
uitates predicabat observare decreta
apostolorum et seniorum qui erant in iherusalem
et ecclesie confirmabantur et multiplicabantur.

De disvasione dei apostolis
ne iniquis ... ubi illi predicarent

Transeuntes
autem frigiam et galacie regi-
onem volentes ire in asiam modo
prohibiti sunt a spiritu sancto qui fecit
qui sciebat corda hominum hi tunc
non essent credituri. Noluit enim
spiritus sanctus dari canibus et
impios contemptu predicacionis
fieri dampnari. Voluit etiam
eas pericias aliis apostolis reser-
vari. Philippus namque et Jo-
hannes predicauerunt in asia minori
et lucas in bitinia. Aliquando similiter
a spiritu sancto sunt prohibiti et ita
ille loca redditur quod prohibi-
ti sunt ab humanis prouinciis
vel ne sanctum daretur canibus
vel quia destinata erat a spiritu
sancto aliis apostolis Asia minor.
Johannes, bitinia Luce. Orgines
ubi ait de primiciis et decimis
gandiis sacerdotibus reddit talia
causa. Dicit enim quod deus pro
uideus fieri fame alimoniam
corporalem ab humanis prouinciis
discipulos propter famem prohibuit
propter illam scilicet maximam famem
in qua helena sustentauit fratres
et pauperes qui erant in iherusalem
que facta est quarto anno claudii.
Hec fuit hec helena mater con-
stantini sed regina abigenorum
huius amore raptus Rex abi-
genorum fecit eius duxit eam
in uxorem et concepit ex eo. Et
cum nocte dormiret cum ea et po-
suisset manum suam super ventrem
prignantis ab eo audita est vox
in hunc modum. Vide ne ledas
puerum quia magnus futurus
est in mundo. Et audita voce hu-
iusmodi stupefactus dixit. Hec
vxori sue. Peperit ea puerum natum
cum summa diligencia nutri-
erunt et mortuo patre adhuc
puer factus est Rex. Et comedat
iste in multis et hec est causa
commendacionis. Quia audiens verbum
domini tolli a iudeis voluit eum
et suscepit circumcisionem et alios
iudeos. Huius mater helena ve-
niens in iherusalem inuenit fideles
fratres in iherusalem media laboran-
tes quia erat tempus famis et e-
mit frumentum nimium quia quanta autem
erat argenti copia ad emendum
et sustentauit fratres qui erant
in iherusalem. Et dum adhuc esset
in iudea nunciatum est ei, ipso
mortuus esset filius suus.

De helena regina abigenarum

et statim rediit et fecit extrahi
cadaver filii de sepulcro. et
reportavit in iudea et fecit non
longe ab urbe extra duo ma
solea et in altero reposuit cor
pus filii et precepit cum mortua
esset corpus suum in alio re
poni et sic factum est et adhuc
apparent vestigia mausoleorum
et putatur multi decepti esse
mausoleum helene matris
constantini De visione pauli viri macedonis

Cum pertransisset in asiam
paulus et socii eius re
venerunt troadem et ostensa est pau
lo visio per noctem apparuit enim
ei vir macedo id est angelus illius
gentis assimilatus viro mace
doni proprietate lingwe et forma
speciali stans et deprecans
eum et dicens transiens in macedo
niam adiuva nos Per hoc vo
videtur hanc macedonem fuisse non ange
lus Non enim exponit angeli
nisi angelus dei hoc est aut
angelus assumpta persona ma
cedonum ut dicit Ieronimus
statim quesivimus proficisci in
macedoniam certi facti quod vocas
set nos deus ewangelizare
eis Et nota quod dictum est assimu
lat enim primo ondit se lucas
comitem fuisse pauli forte
tunc primo adhesit ei Unde
usque in precedentibus venimus
sed ubique veneris paulus et si
la quod autem primum se comiscuit
sociis pauli videtur quod lucas
dicatur erat vir macedo stans
sicut hic vir stans quod etiam glosa
nudita tibi angeli se stare di
cuntur Unique plures audientes
in antiphona pasche ut sedit
angelus eundem stetit ange
lus etc intelligendum est
enim quod si in hoc libro tu legatur
angeli sedisse ad monumentum
Navigantes autem abinde recto
cursu in samotraciam et sequenti
die in neapolim philippis quod
¶ Ritus est prima civitatis macedonie
id est in metatibus a mari prima oc
currit et erat colonia dicitur
aut Colonia Civitas illa

que de statu indigenarum nominis cul
toribus impletur Unde et colonia
quasi a novis cultibus vel cultoribus
dicitur Fuimus enim per aliquot dies et
die sabbatorum egressi sumus extra
portam iuxta flumen ubi videbatur
esse locus oracionis orandi id est locacionis
vel supplicacionis Orare namque accipitur
pro locare et pro supplicare

Et De muliere conversa in colonia
sedentes loquebantur mulieribus
que convenerant Et mulier quedam lidia
nomine purpuraria civitatis thiate
renorum audiebat nos loquentes
Per autem intelligi purpuraria quasi vestes
purpurea que forsan erat de regis
femina vel forte purpuraria quia
texit purpuram vel quia vendebat pur
puram Cum autem baptizata esset
et domus eius tota deprecata est nos
dicens Si iudicatis me fidelem introite
in domum meam et manete ibidem
Et coegit nos Hoc enim abhor
rebat introire domum gentilium pro
vitando scandalo iudeorum De puella phitonissa
Factum est et afflictione apostolorum et in carcerationem
autem ut euntibus nobis ad
oracionem quod obviaret nobis quedam
puella habens spiritum phitonem per
hoc intelligitur phitonissa vel per
spiritum phitonicum operans arte ma
gica vel per phitonica negrata
Quia enim duobus modis in sacra
scriptura accipitur hoc nomen phitonis
sa vel dicatur quod per spiritum phitonicum
in suscitacionem mortuis operabatur
arte magica ut que ad peticionem
saulis abinsciis vocavit animam
samuelis Vel potius per spiritum
in modum hoc autem species artis magice
a ab appolonie phiton inventa
est et ab eius cognomine cognominata
dicitur etiam phitonissa que a spiritu
phitonico possidebatur et ea velut
suo organo sui ad adivinandum quia
dictum hic potius videtur accipi Et erat
questuosa dominis suis quia multum
percipiebant emolumentum ex diuina
tione ipsius Hec subsecuta paulum
et eius socios clamabat dicens
isti homines servi sunt dei excelsi qui
annunciant nobis viam salutis Et sic
clamabat multis diebus forte
per dies xx vel potius spiritus phitonica

Vt peccatorem loquebatur apostolus.
Confusus autem paulus ipsa post
eum clamante dixit spiritui immundo
precipio tibi in nomine ihesu christi exire
ab ea et exiit eadem hora quia indi-
gnum erat ut verba evangelii per
tam impuram mendacem annunciarentur. Vi-
dentes autem hec domini eius scilicet
quia magicam inde sumerent questum
apprehenderunt silam et paulum et
duxerunt eos in forum ad principes et
offerentes eos magistratibus dixerunt
isti predicantes iudei nova religi-
one conturbant civitatem nostram. Qui
sunt mores quos non licet nobis susci-
pere cum simus romani. Iam enim
decretum erat a romanis ut nullum
deum de novo colerent nisi approbaretur a
senatu. Et cucurrit plebs adversus
eos et magistratus scissis eorum
tunicis iusserunt eos virgis cedi et
flagellatos miserunt in carcerem
precipientes custodi ut diligenter
custodiret eos. Qui in interiore carcere
pedes eorum stringens ligno

De motu terre et conversione custodis et liberatione apostolorum

Media autem
nocte paulus et silas de-
cantabant ymnos et adorantes lau-
dabant deum. Et dum media no-
cte orarent subito factus est terre-
motus quo sic terre omnia fundamenta
carceris sunt commota hostia aperta
vincula omnium qui erant in carcere aperta
et rupta non solum pauli et sile
sed et aliorum. Expergefactus autem cu-
stos carceris et videns ianuas car-
ceris apertas evaginato gladio
volebat se interficere arbitrans
omnes incarceratos aufugisse. Et tunc
clamavit paulus in medio carceris tenebris
lucens et in spiritu clamavit. Nichil
tibi feceris mali omnes enim quos
tu custodiebas hic sumus. Timebat enim
quia tunc nollet sibi manum inicere
quia putabat omnes incarceratos au-
fugisse. Et petito lumine a ministris
introgressus est custos carceris et
tremefactus tum propter ea que facta fu-
erant in terre motu tum quia intelle-
xerat paulum quod nollet interficere
procidit paulo et sile ad pedes et
educens eos foras ait. Quid
me oportet facere ut fiam
salvus. At que illi. Crede in
deum ihesum et salvus eris tu et
domus tua tota. Et locuti sunt ei
verbum domini et omnibus qui erant in
domo eius. Et tollens eos in
illa hora lavit plagas eorum
et baptizatus est et sic lavit et
lotus est.

De liberatione apostolorum de carcere et quomodo ... [illegible]

Cumque duxisset eos in domum
suam apposuit eis mensam
et letatus est cum omni domo sua
credens in deum. Et cum dies fa-
ctus esset miserunt magistratus
lictores ad custodem carceris
dicentes dimitte homines il-
los tamquam despectos. Dimitte-
bat autem eos ne plures crederent
quia iam innotuerat eis miraculum.
Et nunciavit custos carceris
verba hec paulo dicens miserunt magistratus
ut dimittamini. Nunc igitur exeun-
tes ite in pace. Ad quem paulus.
Ceciderunt nos in carcerem pub-
lice flagellatos licet indampnatos
homines romanos in romanos
impios. Subiectos tempori
tapite professos et romana
libertate donatos et nunc occul-
te nos eiciunt. Non sic. Sed veniant
et ipsi nos eiciant. Et cum renun-
ciatum hec esset magistratibus timue-
runt audito quod romani essent
et venientes eduxerunt eos et
rogabant ut egrederentur de urbe
et exeuntes venerunt ad lidiam
et visis fratribus consolati sunt
et inde profecti venerunt tessalo-
nicam ubi erat synagoga iudeorum.
Secundum consuetudinem autem paulus ut consueverat in-
troibat in synagogam et per tria
sabbata disserebat eis de scriptu-
ris predicans christum mortuum et
resurrexisse. Et crediderunt
aliqui ex eis et adiuncti sunt
paulo et sile et in multis non
pauce et de proselitis et gentibus
multitudo magna. Zelantes
autem iudei et assumentes quosdam
malos de vulgo concitaverunt

De adventu apostolorum in domum Jasonis

ni adversus eos
Et advenientes domum Jasonis apud quem hospitati fuerant querebant eos producere in populum et non invenientes eos presentantes a Jasone fuisse occultantes traxerunt Jasonem et quosdam fratres ad principes civitatis et dixerunt isti sunt qui orbem concitant hos suscepit Jason et omnes suscipientes eos faciunt contra decreta Cesaris Regem alium dicentes esse quam Cesarem et concitaverunt principes adversus eos et accepta satisfactione a Jasone et ceteris dimiserunt eos referente Jason et alii fratres negaverunt se suscepisse eos. et si confessi sunt satisfecerunt et protinus dimiserunt Paulum et Silam in Beroam et intraverunt in sinagogam iudeorum et predicaverunt ibi et multi de Beroensibus crediderunt et mulieres honeste non pauce.

De adventu Pauli Athenas

Et audientes iudei qui erant Thessalonice quod a Paulo predicaretur verbum dei in Beroe venerunt illuc et concitantes multitudinem et statim dimiserunt Paulum fratres ut iret usque ad mare quod magis persequebantur eum iudei eo quod esset dux verbi. Sila autem et Timotheus remanserunt ibi. Qui autem deducebant Paulum perduxerunt eum usque Athenas et videns civitatem ydolatrie deditam cito remisit ad Timotheum et Silam ut venirent ad eum. et veniret et disputabat cum eo Paulo. Epicurei qui ponebant felicitatem hominis in sola corporis voluptate et stoici qui in sola animi virtute et ideo sibi dissentientes impugnaverunt apostolum. Quidam conferebant cum eo. Et quidam dicebant quid vult iste seminiverbius dicere. iste seminator erat verborum. sed messor morum declinavit ab messione expectans presentem frumentum. alii autem dicebant

Novorum demoniorum videtur annunciator esse et apprehensum duxerunt ad ariopagum id est ad vicum Martis in quo erat templum Martis quod Athenienses singulos vicos denotaverunt a diis quos colebant. Ut vicum in quo colebatur Mars vocabant Ariopagum quia arios grece Mars. Vicum in quo colebant Pan Panopagum vocabant. et ita a singulis diis singulos vicos denotabant. Erat autem vicus excellentior Ariopagus quia erat curia magistratuum studium liberalium artium.

De predicatione Pauli coram philosophis Athenis

Et cum esset Paulus in presentia philosophorum dicebat nova quedam inferentibus nostris. Philosophi scire volentes quid hec nova doctrina quam diceret possent convincere super hiis que dicebat. Stans ergo Paulus in medio dixit ariopagi viri athenienses per omnia video vos superstitiosos. preteriens enim vidi simulacra vestra. Invenit erat aram in qua superscriptum erat ignoto deo id est dei. At si dicatur quod ara ignoto deo dedicata et singulis aris supponebatur titulus indicans cui essent dedicate. Quem ergo deum ignoratis cui hanc aram consecrastis ego annuntio vobis. hic est deus qui fecit mundum et omnia que in eo sunt in quo vivimus et movemur et sumus. Causa autem quare hec ara illi deo ignoto consecrata sit ecclesiastica historia dicunt non persequitur. Speculum historiale quod sic simpliciter dicit.

De ara dedicata in honore ignoti dei

Dicit dominice passionis videntes philosophi qua Athenis erant tenebras factas super universam superficiem terre nec potuerunt tamen causas invenire in naturalibus causis et ideo adhuc inducti sunt ut dicerent quod deus non pateretur. Et dixerunt athenienses constituatur ara illi deo et dedicata est ara et suppositus est titulus ignoto deo. Et cum vellet offerre holocausta et victimas illi deo ignoto dixerunt philosophi honore indiget non egere deos sed flecte genua flectens nos ante aram eius et supplicabitis ei quia non querit oblationem pecorum sed devotionem animarum. Hunc deum ignotum annunciabat eis Paulus asserens

cum mortuum fuisse resurrexisse et ascen-
disse in caelum. In fine deridebant iudi-
cantem. Et cum praedicaret resurrectionem
mortuorum quidam irridebant quidam
autem non recipiebant nec respuebant
dicentes Audiemus de hoc iterum.
Et exivit Paulus de medio eorum.
Et quidam adhaerentes crediderunt ei,
inter quos Dionysius Ariopagita
quem postea ordinavit apostolus episcopum
Corinthiorum quem sicut modo quia
praetermittit historia actuum non
est supplendum.

De conversione Dionysii, Aquile et Crispi iudei

Iste Dionysius magister in Ariopa-
go et quamvis exhortatione Pau-
li de facili crediderit non tamen nisi post
longam disceptationem confessus est
se credere. Et post multas disceptati-
ones cum adhuc cum Paulo discep-
taret forte transiit caecus per viam coram
eis. Et statim ait Dionysius Paulo
Si dixeris huic caeco in nomine dei
tui vide et viderit statim credam
sed ne utaris verbis magicis quia for-
te nosti verba quae habuerunt efficaci-
am. Ego praescribam tibi formam
verborum. Et ait inquit forma verbo-
rum est In nomine Ihesu Christi nati de
virgine crucifixi mortui qui
resurrexit et ascendit in caelum,
vide. Et omnis tollebatur suspicio.
Praecepit Paulus Dionysio ut ipse
diceret verba proferret. Et in hiis forma
verborum dixit Dionysius caeco ut videret
et statim vidit. Et Dionysius
confessus est se credere. Et cum praedicasset
Paulus Athenis et in aliis civitatibus
venit Corinthum et ibi invenit
quendam iudaeum nomine Aquilam cum
uxore eius Priscilla quos saepe com-
memorat apostolus ubi autem suos
salutat. Isti nuper venerant de
Italia iudaeis omnibus edicto Clau-
dii imperatoris de regno eius eiectis
expulsis eo quod uxorem eius Agrip-
pinam proximam familiaritatem quam
habebat cum eis ad eos traxerant ad
ritus suos ut iam iudaizaret. Et ho-
spitatus est Paulus apud Aquilam
et Priscillam eo quod eiusdem artis e-
rant. Et ipse cum veniret et cetera
de proprio labore manuum sibi victum
acquirebat scilicet arte scenofactoria.

Faciebant enim tentoria sive pa-
piliones quae necessaria erant indi-
genis terrae propter immoderatum calo-
rem vel commeantibus. Vel dicta arte
scenofactoria a scenos quod interpretatur
umbra. Vel scenis aliquid quod
interpretatur fumus. Erant autem film-
tarii. Et cum venissent Silas
et Timotheus de Macedonia
ubi dimiserat eos praedicabat
Paulus instanter verbum evangelii
coadunatis illis et indili-
gentibus iudaeis praedicator. Unde quod
praeparat dominus excussit vesti-
menta de pedibus in testimonium illis
dicens Mundus sum a sanguine
vestro quia quantum in me fuit volu-
i vos revocare ab infidelitate. Et
quia pertinaces estis transeo ad gentes.
Et migravit inde transiit ad domum
cuiusdam gentilis nomine Titi cuius
domus erat iuncta synagogae. Hic
est intelligendus de Tito ad quem
apostolus epistolas scripsit quia eius fuit
discipulus quem etiam episcopum Crete
scilicet ordinavit. Et quidam Crispus
archisynagogus cum omni
familia sua credidit de quo
apostolus ait scribens ad Corin-
thios Gratias ago deo meo quod
neminem vestrum baptizavi nisi
Crispum et Gaium. Et multi Corin-
thiorum audientes eius praedicationem
crediderunt et baptizati sunt. Et
apparuit dominus nocte Paulo
per visionem dicens Noli timere
sed loquere et ne taceas quia ego
tecum sum et nemo apponet tibi
manum ut noceat tibi. Et fuit ibi
annum et sex menses.

De accusatione Pauli in Corintho et tonsione eius

Insurrexerunt
iudaei unanimiter in Paulum
et traxerunt eum ad praetorium Gallionis
qui erat proconsul Achaiae frater
Senecae magistri et erat Corinthi et
accusaverunt eum quod contra legem
praedicaret. Et ad eos locutus est
Gallio Si argueretis hominem
istum de scelere aliquo manifesto
sustinerem vos iudicare sed quia disceptatio
est in lege vestra non curo
iudicare. Et iudaeos gentiles quoque in-
vaserunt? praeceptor? [illegible]
deorum coram eo apprehendentes

Rapuit Sosthenem principem synagoge et percutiebat eum et nichil horum erat tunc pretori cure. Paulus autem cum adhuc sustinuisset dies multos cum esset in Kenchreis qui est portus Corinthi, ascensurus navem ut navigio veniret in Syriam, totondit comam quam nutriebat quia fuerat nazareus ex voto. Nazarei enim ad tempus ex voto comam nutriebant et completo tempore voti radebant et in igne sacrificii ponebant. Secunda coma, ut dicunt, totonderunt. Unde quidam hoc referunt ad Aquilam et Priscillam, sed Augustinus et Jeronimus ad Paulum hoc referunt.

De divisione Apollinis iudei

Et venit in Syriam ducens secum Aquilam et Priscillam. Et cum venissent Ephesum, ingressus in synagogam disputavit cum iudeis. Et rogatus ab illis ut cum amplius maneret, non consensit, sed vale faciens subito profectus est ab Epheso, dimittens ibi Aquilam et Priscillam. Et perambulavit Galatiam et Frigiam confirmando fratres. Et cum essent Ephesi Aquila et Priscilla, venit Ephesum quidam iudeus nomine Apollo, Alexandrinus genere, vir facundus et potens in scripturis. Iste baptizatus erat baptismo Johannis et iam credebat Christum esse Messiam et in lege promissum et recte sentiebat de Christo. Nichil adhuc audierat de Spiritu Sancto. Et cum vidissent eum Aquila et Priscilla fiducialiter predicare, assumpserunt eum et diligentius exposuerunt ei viam Dei. Utrum autem baptizaverint eum baptismo Christi non legitur. Cum autem vellet transire Corinthum, Aquila et Priscilla et ceteri fideles qui erant Ephesi scripserunt fidelibus qui erant Corinthi ut susciperent eum, ne abhorrerent eum tamquam iudeum. Et cum venisset Corinthum, multum contulit hiis qui erant Corinthi. Vehementer enim iudeos convincebat, unde multi confirmati sunt fratres.

De divisione ... et disputatione apostoli in Epheso

Factum est autem cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum et invenit quosdam discipulos a Johanne baptizatos, nondum tamen confirmatos, quia post baptismum non acceperant manuum impositionem. Et interrogavit eos: Accepistis Spiritum Sanctum credentes, scilicet per manuum impositionem qua datur Spiritus Sanctus? Ad quem illi: Sed neque si Spiritus Sanctus est audivimus. Ad quos ille: Non sufficit Johannis baptismus. Et statim baptizati sunt in nomine Jhesu domini. Et cum imposuisset eis manus post baptismum, acceperunt Spiritum Sanctum et loquebantur linguis, et quidam eorum prophetabant predicentes futura. Erant autem omnes fere viri duodecim. Ad tempus eadem et predicavit ibi Paulus cum fiducia per tres menses disputans de regno Dei. Et qui prius prohibitus fuerat a Spiritu Sancto predicare in Asia minori, tunc eodem Spiritu inspirante predicabat Ephesi. Ex quibus patet quam admiranda sint iudicia Dei. Cum autem predicaret Ephesi, quidam obstinati et increduli permanentes maledicebant doctrinam eius coram multitudine. Discedens ab eis segregavit discipulos disputans in scola cuiusdam tyranni, id est nobilis, vel forte nomen proprium est illius a quo conducebat domum in qua docebat discipulos suos tamquam regens scolas. Et hoc fecit per biennium. Et in eodem biennio scripsit primam epistolam ad Corinthios. Et faciebat Deus magnas et multas virtutes per manus eius, ita ut sanarentur languidi quibus superponebantur semicinctia. Dicuntur autem semicinctia vestes tantum a renibus lateribus pendentes, vel quedam zone vel que capitis ornamenta, vel quoddam genus sudarii quo hebrei utuntur in labore laborantium sudor abstergentes.

De expulsione spiritus ab obsessis per exorcistas

Viderunt autem quidam exorciste quod ad invocationem nominis Jhesu Paulus eiceret demones. Excogitaverunt eadem uti forma verborum ad eiectionem demonum. Qui licet per exorcismos Salomonis demones eicerent, non tamen absque labore multo sed quibusdam herbis et gemmis adhibitis, ut tradit Josephus. Ut ergo facilius eicerent demones, adiurabant eos in hunc modum: Adiuro vos per Jhesum quem Paulus predicat. Et sic eiciebant demones.

abobsessis. Erant aut vii filii
Sceve principis sacerdotum qui pariter
adiurabant demones in hunc modum
et dum inquirerent die adiuraret de-
mones ut exirent a corpore obsessorum
h' eis demon Ihesum novi et paulum
novi sed vos qui estis et in illos
in eos irruerant eos et mactabant
fama promissam Regione et
invasit eos timor omnibus exorcistis
et magis ut non auderent amplius
demones in hunc modum adiurare. Et
congregati sunt omnes magi qui per artem
magicam impediebant demonibus
et combusserunt libros suos ante
pedes pauli. Preterea paulus proposuit
ire ierusalem et inde Roma. Premi-
sit aut Timotheum et Erastum
in macedoniam ad portandas col-
lectas quas erat delaturus in
ierusalem ad opus pauperum qui erant in
ierusalem. Ipse aut ad tempus remansit
in asia. Interim De persecutione pauli iuxta ydola

Facta est in tempore illo turbacio
magna in Epheso. Demetri-
us argentarius qui faciebat edes
et ymagines argenteas diane
quotannis eius operis artifices et
locutus est eis in hunc modum. Karissimi
quod de huiusmodi artificio nobis
lucrum quamquam paulus ait predicat
non esse deos manufactos. Et ideo timen-
dum est ne eius doctrina nil amplius lu-
crabimur et etiam templum magne
diane pro nichilo reputabitur et ma-
iestas eius destruetur quod veneratur
universus mundus orbis. Et statim re-
pleti ira clamaverunt unanimiter
dicentes per civitatem magna dia-
na Ephesiorum. Et rapto gaio et
aristarcho sociis pauli traxerunt
eos in theatrum in spectaculum scilicet in quo
tot conveniebant. Et cum paulus hoc
audito vellet venire in theatrum non
formidans obicere se morti dissua-
sum est ei a quibusdam amicis suis
ne incurreret periculum. Postquam aut cessavit
tumultus vocatis paulus discipulis
exortatusque eos et valefaciens eis pro-
fectus est in macedoniam et iuit a-
thenas ubi cum fuisset. postea facte
insidie a iudeis in syria naviga-
turo. sentientibus quod deferret colle-
ctas plurimum cum esset vaturus
maior non posuerunt illi insi-
dias. Habuit ergo consilium ut
reverteretur in macedoniam ut
ita vitaret insidias. Cumque
ac de spatiis eius profecti sunt
tria et procedentes nos
Lucas sustinuerunt nos unde
prevenientes venientes nos vero
navigavimus post dies azimorum
philippis que est prima civi-
tas in macedonie et in v. die-
bus. Una aut sabbati cum
venimus ad frangendum panem disputabat pau-
lus cum eis in crastinum profectu-
rus et protraxit sermonem usque
in media nocte. Et erant
lampades copiose in cenaculo
ubi congregati eramus. De resuscitatione adolescentis per paulum et [illegible]

Et ecce
sedet quidam adolescens
super fenestram et gravatus sompno
cecidit de tercio cenaculo deorsum
et sublatus deorsum oblatus
est paulo mortuus et dicebat
cunctique ad quem cum descendisset
paulus incubuit super eum et
complexus eum ait Nolite tur-
bari anima enim ipsius in eo est.
adhuc hoc dicit ait ut tolleret
defunctum ab eis filii vero usque
est domum dicens puella non
est mortua et suscitatus est ado-
lescens et gustavit cibum
et confortati sunt Erat int' verba
predicationis brasio oriunt ma-
culi ut ostensio miraculi con-
firmaretur doctrina pauli et ut
laravit insigniter coram multis
memoria in ... ab eis est dis-
cessum. Nos aut ascendentes
navem ... navigavimus in
Asson ut ibi exspectaremus paulum
sic enim disposuerat. Interim pe-
destrem iter facturus. Et cum con-
venisset ad nos assumpto eo venimus
Mitilenem. proposuerat enim paulus
in transitu navigare Ephesum
moram non facturus. festinabat
enim si possibile esset ut in die pen-
thecosten esset Ierosolimis.
Et a mileto Ephesum non na-
vigavit sed misit Ephesum
et vocavit maiores Ecclesie

et proficiscens sermonis usque ad medium noctis

et vocati venerunt ad eum
milesium et exortatus est eos di-
cens se ascendere in ierusalem Ecce
nunc alligatus spiritu id est compulsus
me ad id caritate ~~...~~ tendo
in ierusalem que ibi eventura mi-
chi sunt ignorans sed quod spiritus sanctus
michi per alios protestatur quod
vincula et tribulationes me ibi
manent / alii enim de revela-
tione spiritus sancti de ipso quod non ipse
Sed nichil horum vereor ne-
que facio animam meam id est vitam
temporalem preciosiorem quam me id est quam
anima mea dummodo consum-
mem cursum meum et ministerium
quod accepi a domino ihesu testifi-
cari Evangelium gratie dei Et
nunc ecce scio quia amplius
non videbitis faciem meam
Et postquam multam exortationem posuit
genibus una cum omnibus illis
oravit Et procumbentes super
collum pauli flentes osculaba-
bantur eum dolentes maxime
de eo quod dixerat quod faciem eius
non essent amplius visuri Et
deduxerunt eum usque ad navem
et abstracti ab illis transeuntes
multas urbes et regiones ve-
nimus tyrum ubi mansimus
vii diebus / inventis quibusdam
discipulis Christi prophetantibus
paulo ~~predictibus~~ predicentibus
que illi ventura erant in ierusalem
et dissuadentibus quod ~~illi ventura~~
~~erant~~ ne ascenderet / peractis
sunt diebus deducentibus nos omnibus
cum uxoribus et filiis foras usque
Civitatem Et valefacientes eis
ascendimus navem illi autem redie-
runt in sua / nos vero descendimus
Tholomaidam et salutatis fratribus
mansimus una die apud eos

De adventu pauli in ierusalem et questio de iacobo

Altera
die venimus Cesaream
et intrantes domum philippi di-
aconi qui erant quatuor filie
virgines prophetisse predicentes
paulo quod erat ei eventurum
in ierusalem Et cum moraretur ibi
per aliquot dies supervenit
propheta quidam a iudea nomine
agabus / Qui cum venisset ad
nos tulit zonam pauli et liga-
vit sibi manus et pedes ait hec
dicit spiritus sanctus virum cuius est hec zona
sic alligabunt in ierusalem iudei et
tradent in manus gentium / Quod cum audi-
remus / Rogabamus nos et qui erant
loci illius ut non ascenderet in ierusalem
Et Respondit quid facitis affligentes cor meum
Ego enim non solum alligari sed
mori in ierusalem paratus sum pro nomine
domini ihesu Et cum non possemus ei
dissuadere quievimus dicentes domini
fiat voluntas Post ea preparati ~~ascendimus~~
ascendimus ierusalem et non multi
de discipulis qui erant in Cesarea no-
biscum adducentes Iasonem hospi-
tem nostrum Et cum venissemus ierusalem li-
benter exceperunt nos fratres Sequenti
autem die intravit paulus nobiscum
ad iacobum qui erat episcopus Iero-
solimitanus de quo dicit Beda
super hunc locum quod xxx annis rexit
ecclesiam Ierosolimitanam scilicet usque
ad vii annum neronis qui secundum
Iosephum excerebratus est pertica fullonis
Beda dicit quod precipitatus est de templo
aliud legitur lapidatus Et potuit
esse quod primo precipitaverunt eum lapi-
daverunt eum quod fullo tandem Sed
cum dicit Beda Iacobum mortuum
vii° anno neronis palam est non esse
autenticum quod legitur in epistola Clementis
qui in tenore illius epistole dicit
se mandatum accepisse a petro
cum successit in apostolatu ne post
mortem eius Iacobo episcopo epistolas
destinaret ut ab eo instrueretur Sed cum
Iacobus episcopus mortuus sit vii° anno
neronis et petrus vixit usque ad xiiii
constat hoc nil esse

De narratione pauli apostoli de gentibus et de quatuor sinodis

Quom autem intrasset paulus
ad iacobum collecti sunt seniores
quibus salutatis narrabat per singula
que et quanta fecerat deus in gentibus
per ministerium eius Qui cum audissent
magnificabant deum et dixerunt
paulo Vides frater quot milia sunt
in iudeis qui crediderunt omnes hi ad-
huc sunt emulatores legis vo-
lentes post fidem susceptam observa-
re legalia et audierunt de te quod
predicas abolitionem legis et eis odi-

blis factus est et quasi destructor legis moysi. Convenit ergo te multitudo audiens te supervenisse. Unde consilium est ut sanctifices te secundum legem cum quatuor qui votum susceperunt, sic auferatur falsa opinio quam conceperunt de te. Et statuerunt de eius consensu ut iudeis ad fidem conversis non prohiberetur observantia legalium dumtaxat non ponerent spem in eis. Et distingue quatuor synodos in primitiva ecclesia Ierosolimis celebratas. Primam de substitutione Mathei, secundam de electione vii diaconorum, terciam qua statutum est gentibus ad fidem venientibus non esse imponenda onera legalium cum ascenderet Barnabas et Paulus de Antiochia in Ierusalem. Quartam de qua hic agitur qua statutum est non prohiberi iudeos a legalibus observationibus dummodo non ponerent spem.

De apprehensione pauli in ierusalem

Postea purificatus die paulus cum quatuor viris intravit templum cum eis et obtulit oblationem uniuscuiusque sicut alii. Consummatis autem vii diebus iudei qui venerant de asia prosequentes paulum cum vidissent eum in templo quia viderant trophimum effesium deambulantem cum eo per civitatem putaverunt quod introduxisset eum in templum hominem scilicet gentilem et concitaverunt omnem populum contra eum et miserunt manus in eum dicentes. Viri israelite adiuvate. Hic est homo qui contra populum et legem et locum istum predicat ubique terrarum insuper et gentiles induxit in templum et contaminavit locum istum. Commota est universa civitas et facta est concursio populi. Et apprehendentes paulum traxerunt extra templum et clauserunt ianuas ne refugeret in templum. Et querentibus eum occidere nunciatum est tribuno cohortis scilicet cladio lisie qui missus fuerat a felice preside. Et tunc assumptis militibus et centurionibus occurrit eis. Iudei cum vidissent eum desierunt percutere paulum. Et apprehendit paulum et iussit

Et liberatione per claudium.

ligari cathenis duabus donec de causa eius cognovisset. Et cum non posset audire pre tumultu iussit eum duci in castra scilicet in turrim Regiam. Et cum venisset ad gradus forte ad gradus templi vel ad gradus domus regie portabatur paulus a militibus propter impetum populi. Sequebatur enim eum populus clamans tolle eum ad mortem scilicet. Et cum adduceretur paulus in castra ait tribuno. Licet mihi loqui aliquid ad te. Qui ait. Tu greca lingua. Nosti greca lingua ait. Nam locutus est cum tribuno cum greca ne iudei intelligerent. Nonne tu es ille egiptius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum iiii milia virorum sicariorum. Iosephus dicit quod cum plurimis milibus et potuit primo venire cum paucioribus post ea cum plurimis.

De fuga egiptii et deserto pauli

Egiptius iste parte magicam sibi comparaverat nomen prophete et congregatis xxx milibus iudeorum deceptorum per desertum perduxit ut eam caperet ad montem oliveti volens irruere in ierusalem ut eam caperet. Et occurrens ei felix preses cum multis milibus armatorum fugavit eum cum paucis et alios occidit. Respondens paulus tribuno ait. Ego iudeus sum tharsensis cilicie non ignote civitatis municeps. Non est natus in tharso sed in oppido galilee nomine giscallis quo capto a romanis translatus est tharsum cum parentibus et ibi educatus. Unde ab educatione se dicit tharsensem licet in giscallo natus sit sicut christus dicitur nazarenus cum sit in bethleem natus. Non est educatus in tharso sed in municipio adiacentibus civitatibus. Non vocat se civem sed municipem a municipio et territorio civitatis in quo munitio est dicuntur municipia castra adiacentia ci-

civitati que munia vel munera
debita vel tributa solvunt aut

De assertione pauli se romanum et de sermone ad iudeos

In sequentibus autem magis declaratur
cum se dixit paulus civem
romanum et de summa qua pater
suus post sequendum diligenciam
sibi comparaverat erga romanos
et donatus est ab eis romana
libertate civis romanus ipse
et heredes sui Et sic iure heredi-
tario habebat paulus consor-
tium romane civilitatis Ro-
go te permitte me loqui ad
populum Et permissus cepit loqui
hebraice ad populum quod audien-
tes prestiterunt magis ei silencium
Viri fratres ego sum homo hebreus
natus in tharso cilicie nutri-
tus in hac civitate secus pedes
gamalielis et ab eo eruditus
et fui emulator legis sicut et
vos et persecutus sum christianos
usque ad mortem testis est mihi princeps
sacerdotum a quo accepi litteras
in damasco ut si quos ibi in-
venirem christianos vinctos addu-
cerem in iherusalem per ea persecutus et
quomodo conversus et baptizatus
ab anania quod per multum
tempus de damasco rediit in
iherusalem et dum oraret in templo
factus est in extasi et videt et au-
divit christum dicentem sibi festina et exi velociter de iherusalem
quia non recipient testimonium tuum
de me Ad quod ille domine
ipsi sciunt quoniam ego persequebar sectatores nove doctrine
et in mesiu lapidacionem stephani
in custodiens vestimenta lapi-
dancium q. d. debet eis sufficere
exemplum conversionis mee Et
dixit ad eum vade quoniam ad naciones
longe mittam te q. d. non propter
hoc recedes ... iudei et ideo mitta
te ad gentes quia tu loco quod ... a iudeis sunt longe

De tumultu ... pauli et interrogatione se romanum ... flagell

Cum vero usque
ad hoc verbum in silencio audis-
sent eum iudei audito quod de-
stinatus esset gentibus una-
nimiter vociferati sunt
proicientes vestimenta sua et
pulverem iactantes in aera pro ma-
gnitudine tristicie cum furore expri-
mentes dicentes tribuno tolle de
terra hominem huiusmodi non enim est per phas
eum audire Et iussit Et iussit eum
tribunus induci in castra ...
in terram terre s. illa hec dicebatur
antonia vel aggrippa et cedi fla-
gellis et torqueri ut ita non viderent
eum tormentis eius saciati Et
cum astrinxissent eum loris dixit pau-
lus astanti centurioni licet vos
flagellare hominem romanum in-
dampnatum i. de nullo reatu ordine
iudiciario convictum Quo audito acces-
sit centurio ad tribunum dicens
quid acturus es hic homo civis roma-
nus est Et accedens tribunus ad paulum
quesivit ab eo an romanus esset Et
confessus est et ait tribunus ad pau-
lum Ego multa summa precium hanc
civitatem emi Ego inquit paulus in
ea natus sum quia summa pater sic pro-
curatum est antequam gigneret eum comparata
sibi gratia romanorum civilitate
romana donatus et donatum est
ab eis in se et in heredibus suis Et
statim discesserunt qui eum tor-
turi quia timuit tribunus audito quod
esset civis romanus

De increpatione pauli anani et interpretatione se phariseum

Postera autem die
volens paulus scire diligencius
causam accusationis solvit eum et ius-
sit sacerdotes convenire ad concilium
Et producens paulum statuit illum
inter eos Et cepit palam loqui concilio
Viri fratres Ego omni consciencia
bona conversatus sum apud deum usque
in hodiernum diem Et statim princi-
pes sacerdotum ananias precepit a-
stantibus ut percuterent os eius quasi
imprudenter gloriantis Ad quod pau-
lus percutiet te deus paries dealba-
te q. d. iudicabit inter deus ypocrita
quia tu sedeas super cathedram moy-
si et tu contra legem iudicis iudicare
et iudicas contra legem eum me re-
putes blasphemum extra castra e-
duci et eductum ab omni populo lapi-
dari vel forte prophetavit paulus
de abolitione sacerdotii iudeorum

dicens Percutiet te deus q. d. de-
struet sacerdotium tuum s. sacerdotium
iudeorum. Et hii qui astabant dixe-
runt Summum sacerdotem dei male-
dicis Nesciebam fratres esse principem
sacerdotum Uerum scit hoc sciens
tamen esse Scriptum est enim principem
populi tui non maledicas uel qui mi-
stice ait se nescire i. sacerdotium
iudeorum reprobatum esse Et licet
nouit tamen non esse ibi principem
sacerdotum in temperate tamen indut instru-
ens alios ut modestius se habeant
erga prelatos suos etiam timens
paulus impetum iudeorum excogita-
uit quia mouet scisma inter
eos cum et principes essent ex phariseis
et saducei tamen omnibus professus est
se esse de secta phariseorum ut ita
conciliaret sibi animos eorum
et eorum beneficio euaderet manus
aliorum Et tum professio esset facta est
dissensio magna inter eos s. phari-
seos et saduceos De liberatione pauli de medio iudeorum et aparicione domini

Et surgentes quidam
Phariseorum pugnabant pro
paulo contra saduceos dicentes
Nil mali inuenimus in homine isto
quid si spiritus locutus est ei aut angelus
est ei uel hec contra saduceos di-
xerunt Negantes spiritum esse uel ange-
lum Deum Et tum tanta facta esset
dissensio timens tribunus ne discer-
peretur paulus a saduceis s. no-
lentibus eum rapere iussit milites
descendere et rapere eum de medio eorum
ac deduci eum in castra Et sic factum
est Sequenti quidem nocte apparuit
paulo dominus dicens Constans es-
to Sicut ut testificatus es de me
in ierusalem sic te oportet et Rome
testificari De promissione occidendi pauli

Facta autem die collegerunt
se quidam ex iudeis et deuoua-
uerunt se maledictioni si comederent
uel biberent donec occiderent
paulum pro quo iniuste habebatur
anathematizauerunt Erant
plus quam xl uiri qui hanc coniuracionem
fecerant Accesserunt et accesse-
runt ad principes sacerdotum et se-
niores dicentes deuotione deuo-
uimus nos nil gustaturos donec

et illesa perductione ad cesaream

occidamus paulum persuadete
tribuno ut ergo producat eum in
medium ad nos tanquam aliquid
certius cognituri de eo Nos uero
iuxta eum et interficiemus
Confestim hoc audiens nepos
pauli filius sororis eius in-
trauit in castra et nunciauit
hoc paulo Et aduocans pau-
lus unum de centurionibus
ait Adolescentem hunc perduc
ad tribunum. Habet enim aliquid
indicare illi Et cum uenisset
adolescens ad tribunum exposuit
ei dolos et insidias iu-
deorum contra paulum Tunc
dimittens tribunus adolescentem
precepit ei ne alicui hec reuela-
ret et uocatis duobus centu-
rionibus ait illis parate mili-
tes ducentos ut eant usque
Cesaream pedestres et equites
lxx qui s. non eant pedestres
et lancearios ducentos a tercia
hora noctis parata iumenta
paulo et temtibus simul
et perducite eum saluum et mor-
tuum ad felicem presidem De accusatione pauli coram felice preside Cesariensi

Scripsit
enim tribunus presidi epi-
stolam in qua modo claudius
lisias optimo presidi felici salu-
tem Iuuamen habeo in scriptis
meis fugiens Non enim nomine
excellencioris persone premisit
uno nomine suum premisit quia
erat inferior persona preside
predicta proposuit in epistola tamen
accusaciones pauli et mandat
et ordinat accusatoribus eius uenis-
sent Unde Cesarea tamen sta-
tim tradita epistola presidi sta-
tuerunt paulum ante eum
epistola perlecta cognito quod esset
de cilicia ait presides audiam
te tunc accusatores tui uenerint
et iussit eum custodiri in preto-
rio herodis post v autem
dies descendit princeps sa-
cerdotum ananias cum seniori-
bus et cum oratore quodam

dionocert

Tertullio qui esset advocatus
eorum et praevenit Tertullus an-
te Felicem et in multis accusaverunt
Paulum propter ea ammonente praeside.
Paulus ostendens quod nil di-
gnum morte commiserat et quod
persequebantur eum iudei pravitate
sua quia praedicabat resurrectionem.
Et audito quod esset contra-
ria de lege eorum quam putabat
Felix ait audiam vos cum Lysias tribu-
nus descenderit. Et iussit
Paulum esse in libera custodia
ut libere posset egredi et in-
gredi et deambulare et non
prohiberetur quisquam de suis ei mi-
nistrare. Post aliquot vero dies
Felix venit cum uxore sua Dru-
silla et vocavit Paulum. Dru-
silla ista iudea erat et pulcher-
rima quam olim concupierat Ao-
zizus rex amasorum et cum nollet
eum ducere negavit dicens quod
nulli nubet incircumciso prop-
ter ea ille circumcidit se et duxit
eam. De Drusilla et pavore praesidis ex praedicatione Pauli

Cum autem missus esset Felix
a Claudio praeses in iudea
sollicitabat eam per iudeas ut
nuberet ei et tandem ad hoc
inducta est ex cognati sue
Bernice que olim dimisso
viro suo nupserat dicitur
Agrippe qui habebat regnum
ultra Jordanem. Dimisso igitur
viro illo scilicet Azizo rege ama-
sorum nupsit Drusilla Feli-
ci. Haec Drusilla quia iudea erat
libenter audiebat Paulum
de fide que est in Ihesum Christum.
Et cum disputaret Paulus de
iustitia et castitate et iudicio
futuro tremefactus est praeses au-
diens se iudicandum. Vade inquit
altera vice te vocabo. Dicebat
sperans se aliquid ab eo ac-
cepturum. Reputabat enim Paulum
habere pecuniam. Unde quod frequen-
ter accersiens eum loquebatur
cum eo. Biennio autem completo
successit Festus Felici missus
a Nerone. Sic autem intelligatur
biennio a praesidatu Felicis
non poterit stare cum a longe

Retro constitutus esset praeses a
Claudio. Festus autem missus est
a Nerone qui successit Claudio.
Sic autem intelligatur biennio ab accu-
satione Pauli nec sic potest stare
illo enim ita fluxerat duo anni
ex quo venerant in urbem. Intelligendum
est autem biennio ab accusatione Feli-
cis ex quo scilicet accusatus est a iudeis
Roma. De dissensione iudeorum et gentilium de civitate Cesarea

Facta est enim dissensio inter iudeos et
gentiles in Cesarea de honore
civilitatis. Iudei enim praeferebant se gen-
tilibus quia Herodes Ascalonita qui cir-
cumcisionem acceperat fuerat conditor
civitatis et appellaverat eam Cesa-
ream in honorem Cesaris. Gentiles
se praeferebant iudeis dicentes quod a gen-
tilibus facta est primarie edificatio civitatis
que antequam reedificaretur ab Hero-
de dicta est Pyrgos Stratonis. Felix autem
primo fovit partem iudeorum donec per-
cepisset munera [illegible] eorum postea fo-
vit partem gentilium [illegible].
Militibus gentilium dedit licentiam
intrandi domos iudeorum et diripi-
endo bona eorum. Unde accusatus
est a iudeis apud Neronem et bien-
nio ab accusatione amotus est a praesida-
tu et substitutus est ei Festus. Vo-
lens autem in fine praesidatus sui
placere iudeis reliquit Paulum
vinctum. Festus autem cum venisset
in provinciam post triduum ascendit Ie-
rosolimam a Cesarea et rogaverunt
eum principes sacerdotum et primi iude-
orum ut iuberet adduci Paulum in urbem
a Cesarea ~~[illegible]~~ paratis ei insi-
diis ut occiderent eum in via. Festus
autem rediit in Cesaream iudeis
descendentibus et eorum accusatores [illegible]
pariter descendentibus ibi auditurum
[illegible]. De appellatione Pauli ad Cesarem

Post autem paucis diebus multum de-
scendit in Cesaream et sedit pro tribu-
nali et productus est Paulus in
medium et accusatus est in multis
ab hiis qui descenderant de urbe
sed non poterant probare que obici-
ebant ei Paulo in omnibus tamen
reddente. Festus autem volens pla-
cere iudeis ait Paulo vis ascendere
in urbem et de hiis iudicari apud

me ad quod paulus ad tribunal
cesaris sto ubi oportet me iudicari
Erat autem sedes in cesarea iuxta
quam stabat paulus quod pauerat
herodes cesari ut in ea sedeat si
quis veniret in cesarea vel quibus
mitteret iudices Et excusabat se
paulus dicens Iudeis non nocui
sicut nosti si quid dignum morte co-
misi volo mori Si vero nil eorum
Nemo est qui audeat me trade-
re ad cesare appello Tunc festus
cum consilio loquens ait ad cesarem
appellasti ad cesarem ibis

De adventu agrippe in cesarea et predicatione paulo

Et cum
dies aliquot transacti essent
descendit Rex agrippa in cesa-
rea cum uxore sua Bernice Jose-
phus dicit Bernice non est intelli-
gendum quod fuit eius uxor sed quasi
uxor Erat enim soror eius Sicut cogno-
ta secundum ydioma hebreorum et tene-
tur eam diligebat et impone-
batur ei quod abutebatur ea Descendit
autem Rex agrippa in cesarea au-
dito quod esset ibi festus ut excusa-
ret iudeos apud eum Iste namque
agrippa infestus erat iudeis quia
cum accepisset potestatem a Romano
imperatore constituendi summum sacerdote
in ierusalem constituebat eos sacerdotes
qui non erant aaronite et fenestra
fecerat enim fenestra in palacio suo
eminente unde poterat videre quicquid
fiebat in templo sacrificia scilicet et que
molesti sustinentes iudei fecerant
murum oppositum fenestre eminen-
tem fenestram . Veniebat ergo specialiter
agrippa rogaturus festum ut murum
illum obstrueret Causa tamen descensus
agrippe in cesarea non narratur
in hystoria actuum sed Josephus
supplet

De sermone pauli coram agrippa

Cum descendisset agrippa ho-
norifice receptus est a festo
et cum per dies plures moram fecisset
cum eo consuluit eum quid faceret
de paulo Et exposita ei accusatione
iudeorum contra paulum cupiit ag-
grippa se velle videre paulum altera
die venerat agrippa et bernice
cum multa ambitione i cum multa ho-
nore ambiente vel cum multa ambi-
cione i cum multiplici apparatu
vel cum multa amicitia i cum multo
desiderio audiendi paulum
Et cum introisset auditorium cum
tribunis et viris principalibus
civitatis iubente festo adductus
est paulus Et dicit festus
agrippa Rex et omnes qui
simul adestis videte hunc de
quo omnis multitudo iudeorum
interpellat me Jerosolimis di-
centes eum dignum morte esse
autem nil in eo comperi dignum mor-
te Ideo cum appellavit ad augu-
stum eum Roma mittere decrevi
sed irronabile mihi videtur mittere
cum vinctum et causam eius non signi-
ficare Ideo consulo te super hac Rex
agrippa quia non habeo quid
certum scribam de eo Tunc agrippa
ad paulum permittitur loqui
pro te Tunc paulus extensa ma-
nu cum ratiocinatus vel ad faciendum
silencium cepit reddere rationem
super quibus accusabatur
a iudeis Beatum me existimo re-
puto Rex agrippa quod in audi-
encia tua sum excusaturus cum peritus
sis in lege moysi et audiens
hominis consuetudine iudeorum
propter quod obsecro ut paciente
me audias Et prosecutus est
modum conversionis sue et super quo
accusaretur a iudeis Et post
multos sermones pauli exclamavit
festus voce magna Insanis
paule multe littere te faciunt
insanire Non insanio inquit
optime feste sed veritatis et so-
brietatis verba eloquor Scit enim
hec Rex agrippa in cuius pre-
sencia eloquor Nichil enim horum
eum latere Neque enim quicquam horum
in angulo factum est Credis ag-
grippa prophetis scio quia credis
ad quod agrippa in modico
suades me fieri christianum ad quod
paulus opto apud deum non tan-
tum sed omnes qui audiunt hodie ta-
les esse qualis ego sum exceptis
vinculis meis Nolo enim vin-
culatos esse

De remissione pauli ad cesarem et decoratione sermone sacerdotum

Tunc exsurrexit rex et preses et Bernice et qui assidebant eis. Et cum secessissent loquebantur ad invicem dicentes: Nihil dignum morte aut vinculis fecit homo iste. Et ait Aggrippa ad Festum: Dimitti poterat homo iste si non appellasset ad Cesarem. Et decrevit Aggrippa quia appellaverat mittendum esse ad Cesarem. Et traditus est Paulus Iulio centurioni cohortis Auguste militum, scilicet qui missi fuerant ab Augusto et preerant. Miserant Roma multos Iudei contra Aggrippam ad Cesarem, quem in litteris habebat querelas, quia ut supra tetigimus constituerat Ysmahelem summum sacerdotem cum non esset de genere Aaron. Et hoc ponit Iosephus cathalogum sacerdotum qui fuerunt ab institutione sacerdotii usque ad tempus eius. Sub distinctione tamen temporum ab Aaron usque ad tempus David et fuerunt singuli xiii unus post alium cum perpetuitate xxii annis et succedebant filii patribus primogeniti. Filius Aaron scilicet Eleazar successit ei in summum sacerdotium. Filius Eleazar successit ei et in posterum ita. De Ithamar non erant summi sacerdotes sed minores, nisi pauci circa tempora David. Ita Abimelech translatum est sacerdotium ad filios Ithamar. Abiathar qui erat de Ithamar quem deposuit Salomon et eius loco statuit Sadoc qui de Eleazar. De summis sacerdotibus et interpretatione eorum

David autem volens ampliare cultum dei videns quod non sufficeret unus summus sacerdos ad ministrandum, quia si infirmaretur non erat interim qui vicem suppleret, quia necesse erat singulis diebus offerri, instituit xxiiii summos sacerdotes: sedecim de genere Eleazar, viii de genere Ithamar. Unus tamen illorum xxiiii erat summus, qui dicebatur princeps sacerdotum. Administrabat autem per septimanas que iure hereditario devolute sunt ad posteros eorum. Et unusquisque xxiiii summorum sacerdotum cum administrabat, secum habebat xxiiii minores sacerdotes et totidem levitas et totidem cantores, duplicato numero nathineos. Fuerunt autem xviii principes sacerdotum a tempore David usque transmigrationem Babilonis. A transmigratione autem cessavit sacerdotium usque ad reditum de captivitate sub Zorobabel et Ihesu magno sacerdote. Et inde usque ad tempora Machabeorum fuit tempus sacerdotum. Tempore autem Machabeorum non deputatur sacerdotio quia idem erant duces et sacerdotes. Et sic usque ad Herodem qui fecit quotquot meruerunt de genere sacerdotum. Nec iterum ad eos devolvebatur. Regnum et vendebat summum sacerdotium quandoque uni et quandoque pluribus simul. Et fuerunt omnes usque ad excisionem ultimam xxviii summi sacerdotes a tempore autem Herodis usque ad excisionem ultimam non ponit Josephus summa annorum, sed constat fuisse c. v. cum Herodes ante nativitatem domini xxx annis regnavit. Et dominus xxxiii annis vixerit et a morte domini usque ad excisionem xlii fluxerunt. Sed de hiis hactenus.

Traditus est Paulus Iulio centurioni ut preceptum est. Et dedit dominus gratiam Paulo in oculis eius ut humane tractaret eum, nec prohiberet amicos eius in civitatibus per quas transibat ei ministrare. Prosequitur Lucas de progressu itineris dicens: Ascendentes navem Adrumetinam incipientes navigare circa Asie loca. Secunda flabitandis voluit distinguere Adrumetinam, ut dicatur quasi eos navis Adrumetina q. a Rometina s. Roma tendens. Vel melius a nomine civitatis dicitur Adrumetina. Adrumetis enim est civitas Affrice circa eumque Lucas. Civitates per quas transibat quas non est necesse

De Navigatione pauli in Romam

ciuitate nisi in quibus aliqua ge
sta sunt nobis pretermittenda. Inter
lecta venerunt listra ubi habuit
paulus plures amicos qui instanc
tant. Ibi inveniens centurio nave
allexandrina navigantes in italia
transposuit nos in eam dicit lucas
de navi scilicet quod prius ascenderamus nos
transtulit in illa. Et cum multis diebus
navigaremus lente vento scilicet ne libere
navigaremus prohibente tandem ad navigamus
tute et inde vix devenimus in
locum qui dicitur boni portus et
ibi multo tempore fuimus non ausi ingre
di mare cum non esset tuta navi
gatio eo quod ieiunium preterisset id est fa
mes magna in naviculis ad na
vigandum redderent nautas infir
miores. Vel ieiunium vii mensis
intelligi potest quod est in x die septembris
et scenophegie scilicet in xv die
septembris et sic probat tuta
non esse navigacionem quia erat vii
mensis qui inicium est hyeme secundum
hebreos qui aprilem primum com
putant. In hyeme autem non est
tutum navigare. Vel potest intelligi de
ieiunio in memoria mortis godo
lie instituta quod fit in fine septe
bris vel decimo decimi mensis
quod fiebat in ianuario quod inst(itu)tu
erit auditis rumoribus de com
bustione templi in babilone.

Cum autem ibi — *De consiliario petro pauli contemptu* —
moratum esset centurionem et alios
quod non possent navigare consola
batur eos paulus dicens Viri vi
deo forte ex signis tempestatis
vel in spiritu prophetico quod non sine
multo dampno non solum oneris
et navis sed etiam animarum nostrarum po
testis navigare. Centurio autem
magis credidit naucleo sive
nauticulario quam paulo id est domino na
vis. Nauclerus enim dicitur in cuius
sorte cedit dominium navis clerus
enim sors. Hoc autem compulit cen
turionem magis acquiescere naucleo
quam paulo quia portus in quo e
rant non erat ydoneus ad hyema
dum et ideo consulebant omnes inde
navigare si quo possent ad alium
portum qui magis ydoneus esset
ad hyemandum contra consilium

pauli aspirante austro adver
tum provocant anhelantes intra
verunt mare. Et cum aliquantu
lum processissent insurgens
ventus tiffonicus vertit se
navem qui dicebatur euro aqui
lo dicitur autem ventus tiffonicus vent
us qui inflans mare et faciens
intumescere typhos in ipsa te
flatio et est. Cum arrepta es
set navis et non posset conari
contra ventum tempestate rem
gio ferebamur. Cum in ictu devenimus
ad insulam quandam que dicitur
cauda vix potuimus optinere
scapham de navi cum inde depo
sitam in adiutorium. Navis que
impetu fluctuum fere rapta est.
Scapha dicitur levis navi
cula de uno tantum arbore con
cavata. Vel dicitur modica na
vis minima tenuibus tabulis facta quam
utuntur pirate. Et dicitur a sca
phon quod interpretatur speculum
tempore inde. Ea lubentes utuntur
pirate ad speculandum et exploran
dum. Et deferuntur huiusmodi
naviculi in navibus et inmi
nente metu naufragii depo
nuntur in mare ad subvenien
dum navi quod huius navis accin
gitur et in provincia tempe
statis armatur. Cum autem ex te
pestate sic valida iactarent
tercia die fecerunt iactum
id est eiectionem utensilium de navi.

Et cum — *De visione pauli in navi* —
neque sol in die neque ne
que sydera in nocte apparerent
ablata erat omnis spes salutis.
Et cum fuisset diutinum ieiu
nium forte voluntarium pro a
movenda tempestate vel ne
cessarium quia forte artabant
penuria victualium omnibus
proiectis in aqua stans pau
lus in medio eorum dixit O vi
ri erat consilium acquiescere
michi et lucrifacere iniuria
hanc et iacturam. Nunc tamen
suadeo vobis bonis animo esse
et estote quia Nemo periclita
bitur ex vobis neque pacientur
iacturam nisi Navis a statit

enim michi hac nocte angelus
dei cui sum dicens Ne time-
as paule Cesari oportet te
assistere et ecce donavit deus
omnes qui navigaverunt tecum
in vita tua consummavit ut nemo
eorum periclitetur propter quod magis
bono animo estote Credo enim deo
meo quia sic erit quemadmodum
dixit michi Et in insulam quandam
oportet nos venire Secundum
de hac impletum tamen scirent
salutem deo pagani Cum dies
hora supervenit circa mediam
noctem suspicabantur naute
apparere sibi aliquam regionem
et submittentes pondus plumbi
quo maris profunditas explo-
ratur invenerunt passus viginti
et pusillum inde separati invene-
runt passus xv Et timentes
ne in aspera loca incideremus de
puppi mittentes anchoras iiii op-
tabant diem fieri

De conspiratione nautarum per paulum

Et cum vellent
naute aufugere dimitte-
rent scapham in mari videns
hoc paulus in spiritu ait Centu-
rioni et militibus Nisi in navi
manserint homines isti non
potestis salvi fieri Statim mi-
lites absciderunt funes scaphe
et abiit per mare Cum autem illu-
cesceret dies Rogabat paulus
omnes ut sumerent cibum ut fortio-
res essent ad laborem sustinendum
dicens xiiii dies est hodie ex
quo expectantes ieiunitate et
ieiunii permanetis nil accipien-
tes forte die illa nichil come-
deritis vel forsan dies plures
sine cibo tulistis Confortamini
inquid et cibum sumite quia nec unus
capillus de capite vestro peribit
Et hec dicta sumebat panem
in conspectu omnium cum gratiarum actione
iuxta morem solitum Et cum fregisset
cepit manducare Alii
vigorem sibi sumpserunt cibum
et erant anime in navi cc-
lxxvi

De expeditatione navis

Et saturati cibo al-
leviabant navem iactantes
triticum in mare Cum autem dies
factus esset non agnoscebant terram
sinum vero quendam considerabant litus
habentem in quem cogitabant si possent
eicere navem Et cum anchoras su-
stulissent committebant se mari sine
conatu navigii Et levato artema-
ne iuxta quod ventus eos ducebat ten-
debant ad litus Artemo dicitur mo-
dicum velum directioni navis potius
accommodatum quam celeritati Et cum inci-
dissent in locum bitalassum impegerunt
navem Bitalassus proprie dicitur lingula
terre cum mare extensa mari habet et
inde circumdata Et dicitur bitalassus
quasi mare bisidum terre interiectu divisum
Et cum navis offendisset in bitalas-
sum prora manebat immobilis pup-
pis vero frangebatur maris impetu
supervenientis Et consulebant mi-
lites omnes vinctos occidi ne forte
natando aufugerent

De vipera manui adherente

Centurio vero
volens salvare paulum prohibu-
it hoc fieri et permisit quotquot
et quolibet modo possent evadere
Et iuxta quod predixerat paulus eva-
serunt omnes egressi in insulam
que vocabatur militene Et cum
egressi essent barbari habitatores
insule officia humanitatis diligenter
exhibuerunt eis accensa enim pira
reficiebant eos Et dum colligeret
paulus sarmenta et congereret cum
pira vipera inter sarmenta latens ad-
hesit manui eius Cum ita vide-
rent barbari viperam manum eius
pendentem ad invicem dicebant utique
homicida est homo iste Et cum
de naufragio evaserit ultio divi-
na amplius vivere non permittit
Excussit autem paulus viperam in
ignem nichil mali passus est At illi
mali expectabant ut intume-
sceret manus quia tumor solet se-
qui post venenum Et cum diu ex-
pectassent et nulla in manu
deprehendissent lesionem quietes
facta sua ad se invicem dicebant
homo iste deus est

De sanatione insularum in insula

Contigit autem
patrem principis publii insu-
le febribus et dissenteria labo-
rare i. profluvio ventris ad quem cum
paulus intrasset et orando

imposuisset ei manus sanavit
eum. Quo facto omnes qui erant
in insula infirmi accedebant ad eum
et sanabantur. Post menses autem tres
invenerunt navem alexandrinam
que in insula in illa erat hyema-
verat. Cui erat castrorum insigne
id est insule, qui ibi adhuc appa-
rebant quorundam castrorum vestigia
que antiquitus ibi fuerant edi-
ficata. Vel tamen quia in navi in modum
castrorum erant insignia velis
intexta. Alia translatio habet cui erat
insigne arces castrorum quia gemini
fuerunt castores scilicet castor et pollux
quos gentiles precipue in periculis
maris invocabant, et ideo in litore
maris eis templum fecerant. Hec
autem grecalia translatione evidentius
est ubi habetur cui erat insigne
dacos filiorum Jovis. Fabulantur
enim gentiles castorem fuisse filios
Jovis. Cum autem ascendissemus na-
vem in illis honoribus honoraverunt
nos et posuerunt necessaria in navi.
Et cum venissemus syracusam man-
simus ibi triduo. Et inde venimus
regium et inde post unum diem flan-
te austro venimus puteolos pro
quo alii libri habent puteolanum et
est nomen insule ubi invenimus
fratres et rogati ab eis mansimus
ibi vii diebus. Cum autem audissent
adventum nostrum fratres qui erant Rome
occurrerunt nobis usque ad forum
appii id est ab appio in litore constitu-
tum ut deinde applicantes ibi
invenirent victualia venalia
ubi constituerant tres tabernas
tres scilicet domos in litore in quibus
exponerentur cibi venales.

Et cum De adventu pauli in romam
audisset paulus fratres ad se
venientes gratias agens deo accepit
fiduciam. Minus prius timuit. Et quia
legitur ad adventum pauli iam Rome
erant christiani. Patet ex hoc locum pe-
trum et paulum non primos predicasse
iudeis romanis quod si erit legatur
de constructione fidei intelligendum
est non de primaria institutione. Cum
autem venissent Rome non dum erat
nero confirmatus in regno, nec inva-
luerat nequicia eius. Et audiens
controversiam esse de lege iude-
orum et christianorum nil pependit

et permissus est paulus libe-
re privatim manere cum uno sibi mi-
lite eum custodiente. Timuit autem
ne forte iudei qui persecuti
erant eum in iudea misissent
litteras ad iudeos qui erant Rome
ut in dolo occiderent eum. Ideo quod
post tertium diem convocavit primos
iudeorum. Et cum venissent dice-
bat eis: Ego fratres nihil adversus
gentem meam accusare. Sed coac-
tus sum appellare ad cesarem quia
iniuste traditus traditus sum a
iudeis in manus Romanorum.
Propterea volo vos fratres scire quia
nulla est causa mortis mee nisi
quia predico resurrectionem mortu-
orum. At illi dixerunt ad eum
neque litteras accepimus a te de
iudea neque adveniens aliquis
fratrum locutus est de te malum.
Volumus autem a te audire que
sentis quia de secta christianorum
tantum audivimus quod ei ubique
contra dicitur. Et die assigna-
ta venerunt ad eum plures in
hospicium suum quibus expone-
bat legem et prophetas predicans
de ihesu a mane usque ad vesperum
et quidam credebant his que
dicebantur, alii non credebant.
Et cum descenderent dissenciendo
cepit eos paulus arguere
in hunc modum. Bene spiritus sanctus
de nobis locutus est dicens
per ysaiam: Vade ad populum istum
et dic ad eos: aure audietis
nec intelligetis et videntes
videbitis et non perspicietis. Incras-
satum est enim cor populi huius et
auribus graviter audierunt et ocu-
los suos compresserunt ne for-
te videant oculis et auribus
audiant convertantur et sanem
eos. Notum ergo sit vobis quia gentibus mis-
sum est hoc salutare dei et
ipsi audient. De libera predicatione

Mansit autem Rome
paulus toto biennio in
hospicio quod ipse conduxerat
in libera custodia et suscipiebat
omnes qui ingrediebantur ad
eum predicans regnum dei et do-
cens de domino ihesu christo.

JOSEF
KALASIEWICZ

cum omni fiducia sine prohibi-
cione. Et nota quia anno quar-
tum pauli Rome Iam regna-
verat ut duobus annis. Et
veniens Roma per biennium
fuit in libera custodia, Ita quod
ea per totum in magis libera
quia non dominus Nero donatus
in regno dabat ei licenciam
licencia de ambulans et cir-
cueundi per partes occidentis
et predicandi. De occisione petri
Quarto decimo et pauli
Quo anno imperii Neronis
cum iam eius nequicia malu-
isset et iam in iudeorum consu-
masset Christus et paulus Ro-
me in talem ubi multos de
familia Neronis tenuit et
familiaritate et nec magi-
stri Neronis sibi quamvit et
eos xiiii° anno ultimo imperii
ym Neronis martirio corona-
ti sunt ipse et petrus unde
patet eos circa quod duravit
ut eos dies occisos esse iussit
intelligatur eodem die anno re-
voluto quod stare non potest tunc con-
stet eos anno xxv° esse oc-
cisos et eodem die De ordine occisionis apostolorum
Eloto autem videtur minus
conveniens quod de ditissima legitur
gloriosi principes et quod
in vita sua dilexerunt se
ita et in morte non sunt se-
parati potuit tamen videri paulo
tamquam civis honorabiliori
morte occisus quia gladiatus
et in catholicis bis versus occi-
dente petrus vero quasi servus
in vatticanis in medio que est
extra civitatem ubi fiebant
talia. Et ita paulus honorabi-
liori morte mortuus est quia
gladiatus Gladio cum puniebant
nobiles et in loco ma-
gis honorabiliorum in catha-
cumbis

que ut eis solempnitate ... sanguinale gratiam. alii per specialis indulgentie
privilegiorum auctoritate scriptos. Titulus
exordium concessio gratiarum finalis corro
boratio et signorum testificatio. Titulus
est per distinctio. premissio sue epistole salu
tis. et ... et iudicis ... ecce devotis ... recipiens

... tingi ... ... n̄ ... specialis
Scriptura dignitatum et ita absque ulla
... vel ... ... principes ...
re ... suum ... ut dei gratia romano
rum imperator et semper augustus. ... ponit ibi nomen
recipientis. ut dictum est in imperatum ad
denotandum ...

longo tempore ... ...
... Que circa ... dilectis supplici
ter multa precibus quas sic vestris exortationibus
inducere velitis eundem qui semper ami
citie vestre ... acquirere consuevit ...
... ... vestris ...
... Responsiva.

Amico suo domino P. ... amico ... cum
Ascenenti perventus mortalibus dilige
te C. ... salutem et visionem
mutuam ... Desiderio magno desidera
vit cor meum vestram ... recurrere
vos novit dominus diligam atque vestram ... ...
... ... statu vestro

|=|

[illegible]
R[illegible] instant amiciciã rogitam ꝗ p
latorẽ pſenciũ nrm ꝯ sanguineũ ⁊ ai
cũ nr̃is ſꝗb; ⁊ amoꝛe hr̃e uelitis in
ſuiſ iuſtis petitoib; ꝯmd. ut ita ꝗ uob
ñras audeat ⁊ ꝑuitaſſe ⁊ uoſ ad id tenẽ

R[illegible] maioꝝ ꝓbitas ut docuit retroacti . ac
ꝗ hoim aliq̃ꝝ inuentiũ uba friuola
timeant . qui ꝑ gr̃am creatoꝛis inimicos
nr̃os uſq; ad h tpa ſubiugauimꝰ uniũ
ſos . vn tibi tuiſq; te cõmdauꝰ noſci pſnti

[illegible]
antiquiũ . l' de honeſtate tue ꝓ uita
tura ſufficienti noua ꝓ cepimꝰ gͣ toſta
l' tp bois morib; diuerſis adornatus ⁊
i ſiſtis laudabiliꝰ ſtite tã ꝑ eſtnd' ¶ Tibi
tale bn̄ficiũ aſignam̃ ⁊ i ſigⁿ bn̄uo
[illegible] l' tue diltõi

[illegible]
cateꝛis ꝓ ⁊ iuſta odire deſeuit ⁊ uti
tes amare . ¶ Te rephende poſſumꝰ nõ
iniuſte . te rephende poſſumꝰ ⁊ dapna
re . l' rephenſioni ſbiates uehementi
l' culpa te rephẽbile exhib; ⁊ iſti q̃li
taſte inuſat . ¶ ꝗ ſine nr̃a licẽtia

Maſs tam woz v kaſſa
ławie y zopu ba tego tam
proſſeyzye nezapomyna
oſtyz. baczyze teſs ſwe
my weſsnij ſobe
tyen kuſs

bratr Jan

Rkp. 3457
f. 247

Brathu Marg
nebij Obersta

Rkp. 3457
f. 248

m loco s. bar.
Cantori m Ga
brzeworsko. rissimo

apprime

a Latere dextro Lecti

to statuy in ingresso

nd remitti Tarnoviã

d mag d